

**CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.**

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

AUCTORITATE

**ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE**

CONTINUATA.

IOANNES LYDUS.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

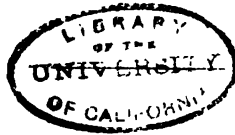
MDCCCXXXVII

IOANNES LYDUS

EX RECOGNITIONE

IMMANUELIS BEKKERI.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXXXVII.

750

C82

s

vol.29

CAROLI BENEDICTI HASE
PROLOGUS
IN LIBRUM IOANNIS LYDI
DE MAGISTRATIBUS ROMANIS,
SIVE
COMMENTARIUS
DE IOANNE LAURENTIO PHILADELPHENO LYDO
EIUSQUE SCRIPTIS.

COMMENTARII CONSPECTUS ET SUMMA.

1. *Institutum commentarii et partitio.*

Sectio 1. De Ioannis Lydi vita.

2. *Ioannis Laurentii Lydi ortus, et quo pacto rem publicam capessiverit.* 3. *Lydi senectus calamitosa.* 4. *Lydi scripta supposita vel deperdita.* 5. *Lydi scripta genuina quae exstant: 1) liber de Mensibus, 2) liber de Magistratibus Romanis, 3) liber de Ostentis.*

Sectio 2. Fata scriptorum Lydi medio aevo.

6. *Liber de Ostentis a Theophylacto Simocatta laudatus, a Beda Venerabili partim Latina versus.* 7. *quare saeculis 7 et 8 plerique intercederint Lydi codices.* 8. *Photii patriarchae testimonium de Lydo.* 9. *quare asperius de Lydo Photius.* 10. *Leonis Sapientis testimonium.* 11. *Latina versio huius loci emendata.* 12. *Constantini Porphyrogenetae testimonium de Lydo.* 13. *Suidae testimonium.* 14. *Constantini Porphyrogenetae testimonium de Lydo.* 15. *an Ioannes Scylitza egerit de Lydo nostro.*

Sectio 3. Fragmenta scriptorum Lydi ante inventionem codicis Caseolini in bibliothecis passim exstantia.

16 et 17. *Epitome maior libri de Mensibus quot in codicibus exstet.* 18. *epitome minor.* 19. *fragmenta quattuor libri de Ostentis. horum duo edita, 20. altera duo Graece inedita.* 21. *fragmentum unum libri de magistratibus, idque dubium.*

Sectio 4. Qui editionem horum fragmentorum adhuc aggressi sint.

22. *Ioannes Meursius, Ianus Rutgerius, 23. Leo Allatius, 24. Iosephus de Iulii, 25. Ioannes de Burigny, Nicolaus Schow. 26. ambae epitomae libri de Mensibus et secundum fragmentum libri de Ostentis edita ex apographo Schowiano. 27. suspiciones ad loca quaedam huius editionis.*

Sectio 5. De codice Caseolino atque de hac editione operis de magistratibus.

28. *Quo insperato casu codex Caseolinus in Graecia apud Cpolim sit repertus. 29. quare non statim sit publici iuris factus. 30. mors Villoisonis, cui delata erat Lydi editio. 31. liber de Magistratibus impendit et munificentia viri illustris de Choiseul editus. 32. origo codicis Caseolini. 33. descriptio codicis Caseolini. 34. de eodem, et ex quali codice ductus sit. 35. condicio hodierna codicis Caseolini. 36. editio libri de Ostentis ex eodem codice promissa.*

1 **Q**uod iamdudum percrebruit non modo in Gallia sed in Germania quoque et in tota paene Europa literata, fore ut Ioannis Lydi inedita adhuc opera ex vetusto codice Cpoli deportato in lucem prodirent, quodque et probatum maxime a viris doctis compluribus est et optatum, id nunc praestatur. cumque vir ille nobilissimus, cui ea opera inventionis iure propria sunt facta quique illa nunc vulganda curat, rogavisset adolescentem literarum Graecarum studiosissimum, Dominicum Wuss, ut textum huius operis quam diligentissime corrigeret Latinaque interpretatione illustraret, pergratum mihi accidit ut ex mea quoque facultate aliquid in hoc opus conferre nomenque meum tam laudabili incepto ascribere possem. electus enim a codicis domino eas partes suscepi, ut praefarer quae lectores scire maxime referret. quare quae in mentem veniebant cum librum perlegissem, ea scriptura persequi et in quinque partes dispertire coepi. harum primam tribui historiae auctoris, secundam fati scriptorum Lydi medio aevo, tertiam elencho fragmentorum eius passim in bibliothecis exstantium. in quarta dixi qui quippiam eius ediderint vel instituerint edere; in quinta quo insperato casu opera eius in Graecia nuper reperta sint inque Gallia nunc vulgari coepta. a Lydi vita igitur, ut praepositum est, ordiar, si prius tamen lectores oravero ut patiantur non solum magistratum di-

gnitatumque nova nomina, sed vocabula etiam cadentis iacenticive latinitatis (quibus nunc ideo utimur quod iis nullum fere apud probatos auctores prorsus respondeat) a me quoque, ne cui videar in verbis esse curiosior, hic duntaxat, ubi nihil periculi est, tanquam propria et usitata usurpari.

Tametsi de vita quidem auctoris brevior esse poterō, quod 2 quae ad se pertinerent, ea in libro de Magistratibus fuse ipse P. III persecutus est. ideo relegatis studiosis Lydi ad librum illum adque *Indicem rerum et verborum*, hic summas rerum tantummodo capitulatim attingam, maxime, quantum fieri potest in re spinosa, temporum ratione constituta, ex Huberti Giphani Commentar. de Iustiniano imp. Noribergae 1640, 12, p. 178 sqq; Aegidii Perrini Vita Iustiniani Paris. 1576, 8; Harduini Numismatibus saeculi Iustiniani in Opp. Var. Amstelod. 1733, fol. p. 461 — 547; imprimis vero ex Io. Petri de Ludewig Vita Iustiniani Magni, Halae Salicae 1731, 4, Franciscique Balduini Iustiniano sive de Iure novo Commentariorum libris 4, Halae 1728, 8, et ex Nicolai Alemanni excursu de Praefectorum Praetorio sub Iustiniano temporibus, in notis ad ed. Historiae arcanae Procopii Lugdun. 1623, fol. p. 95 — 98; qui recusus est in ed. Reg. Procopii tom. 2 parte poster. p. 159—161.

ΙΩΑΝΝΗΣ igitur *Laurentius*, a patria *Lydus* dictus, quod cognomen apud scriptores fortuito magis quam ratione invaluit, natus est Philadelp̄hae in Asia proconsulari, Fl. Longino Fl. Fausto Iuniorē VV. CC. coss., anno a Christo nato 490; parentibus, p. IV quantum conici potest; inter municipes suos locupletibus et generosis. primo et vigesimo aetatis anno, Christi 511, Felice Gallo Fl. Secundiano (ut fortasse scribendum est pro Secundino) in P. Relandi Faatis, Traiect. Bat. 1715, 8, p. 679, itemque apud reliquos eum consequentes: Lydus certe, de Magistrat. 3 26 p. 218 22, habet Σκρουδιστοῦ) coss. Cpolin demigravit, inque sacro palatio inter memoriales esse coepit, et quod tum otio abundabat, philosophiae praeceptore uti Agapio Atheniensi, Procli discipulo; de quo Suidas ed. Kuster. t. 1 p. 22. neque diu tamen mansit in hoc statu. etenim per idem tempus Anastasius imperator praefectum praetorio iussit Zoticum Philadelphenum; cuius persuasum et inductu aliam in re publica viam secutus est, initiis quidem tam prosperis ut in cohortem sive officium patroni

receptus circa annum 512, ut videtur, celeriter non ad notarios modo praefecturae perveniret sed ad pecunias etiam permagnas, solidosque aureos conficeret e munere suo unius anni spatio ad mille; idque iuste ac legitime, quemadmodum ipse asseverat p. v 3 27 p. 219 19. nec minus commode ei cecidit quod in eodem officio tum agebat patruelis eius Ammianus, cuius consiliis atque officiis et alias saepe usus est et maxime in ducenda uxore tum copiosa (dotis videlicet centum librarum auri) tum etiam probata, qua 3 28 p. 221 6. negat quicquam fuisse castius. ascendit interim ad primi chartularii locum, magno honore, neque unquam, ut 3 27 p. 220 2 scribit, ulli habito, quod adiutores actuarii ad hunc gradum promoventes eum ultro elegerunt stipendiumque annum constituerunt solidorum 24, adlectis duobus aliis, iisque senibus, qui pecunia oblata idem munus obtinuerant. idque, sive Zotici p. p. sive alius cuiuspian Lydi patroni gratia tributum ei est, quod suspicor, seu vere, quod ipse vult intelligi, ob linguae Latinae perfectam scientiam, de qua praecipue gloriatur, et omnino ob multiplicem eius doctrinam, non solum honorabile ei fuit sed etiam quaestuosum. nam praeter personalia, quotidiana, suggestiones, quas conscribebat nomine adiutorum, operas et notariis et in secreto praefecturae exceptoribus magnas dedit (v. ib. 3 27 p. 220 20), sicque si minus publicae, familiari certe rei compendioque suo maxime serviit.

S Ac hactenus quidem omnia ei ex sententia: verum videtur p. vi¹ condicionis eius commutatio esse facta post a. 518, quo Anastasius Augustus mortem obiit, vel propter patronorum mortem recessumve a re publica, vel quod apud potentes homines suboffendit, vel quod sub Iustiniano universa praefectura concursu calamitatum malaque quorundam administratione labefactata est atque convulsa. ita cursum quidem officiorum recte tenuit, sub praefectis praet. his, Marino Syro a. 519, Appione Aegyptio a. 520, Demosthene a. 521 (quem laudat 3 42 p. 236 3), Theodoro et Archelao a. 524, Mena a. 528, Atarbio a. 529, Iuliano et Ioanne Cappadoce a. 530, Phoca et Basso a. 533, Ioanne Cappadoce iterum a. 534, Theodoto a. 541, Petro Barsame, Fl. Cyro, Areobindo, Gabriele, Diomede, Hephaesto, aliisque permultis, quod Iustinianus, ut fere fit, exhausto aerario remedium, quod in moderatione erat ac parsimonia, in crebra quae-

rebat praefectorum commutatione. ad augustalitatem quoque
 atque adeo progrediente aetate ad corniculum pervenit, qui erat
 militantium in scriniis gradus cum amplissimus tum etiam flo-
 rente praetorio maxime fructuosus: tribuebatur enim per annum
 spatium, pro minorum officiorum honeste decursorum praemio, p. VII
 hominibus bene meritis ac veteranis. sed Lydus, cum circa a.
 Christi 551 eo emerisset, praeter spem amisit totum illud, quod
 erat spe devoratum, cornicularium lucrum. incidit enim in mi-
 serabilem eversionem officiorum maximamque perturbationem
 disciplinae veteris ac diminutionem vectigalium, eo usque ut cum
 antea cornicularias suo anno ex sola actorum subscriptione caperet
 non minus mille solidos, Lydus confirmet § 25 p. 218 3 se nihil
 post diuturnos labores quam vanum nomen consecutum, neque
 a principe neque ex completionibus (quae erant pars stipendii
 corniculariis constituti) accepisse numum ullum, denique omnem
 fere vitae superioris fructum perdidisse. ita librum de Magistrati-
 bus conscripsit summo cum stomacho atque iracundia incredibili,
 querelisque totum refert: vid. § 12 p. 206 1, 207 23 et 208 12.
 nec ita multum videtur luotus levatus esse eius illo solatio, quod,
 si minus stipendio, gloria certe ac laude auctus est, cum a col-
 legis officiorum (§ 27 p. 220 21 et p. 223 1) tum a praefectis
 ipsisque imperatoribus, idque maxime duobus decretis, altero
 pragmatico Iustiniani (§ 29 p. 222 2), quo extollitur Lydi do-
 ctrina eximia, poetica suavitas, eruditio Latina, conferuntur p. VIII
 beneficia quaedam, plura promittuntur, addito hortatu ut pluri-
 bus civibus porrigeret lucem ingenii; qua laude incensus per
 aliquod tempus est publice nescio quid professus, linguam Latinam,
 opinor, vel Graecam; altero honestae missionis (§ 30
 p. 223 15) anno 552, sedente in suggestu Hephaesto p. p., cum
 post annorum 40 mensium 4 militiam, transacto corniculo cingu-
 loque deposito, sexagesimo secundo aetatis anno in palatium
 transiret, iuribus annonisque emeritorum fruiturus. quo in otio
 ad scribendum totum se contulit, fere tempore eodem quo Pro-
 copius Caesariensis, imperante etiamtum Iustiniano. cui an su-
 perstes fuerit Iustinumque iuniorem, qui successit a. 565, atti-
 gensit, haud scio: fuisset tum annorum 75. quae quidem sub
 eius nomine servata sunt, ea certe omnia sub Iustiniano scri-
 psit.

4 Profecto enim in huius principis aetatem accommodare aliquis possit illud poëtae inediti et admodum elegantis :

ὡς δὲ θαλασσαιοισιν ἐν οἴδμασι νῆσος ἀνίσχες
 δαιδαλῆ σταγύεσσι καὶ ἀμπελόεντι κορύμβῳ
 καὶ θαλεροῦ λειμῶνι καὶ εὐδένδροισιν ἐρίπναις,
 τὴν δὲ παραπλώοντες ἐπομβέζουσιν ὄδιται
 ἄλγυα βουκολέοντες ἄλικμητόιο μερλίμνης.

- p. ix cuius imaginis saepe mihi venit in mentem tam in hoc tempus intuenti, quod tanquam insula fortunata in mari infesto eniteat, quam in historiae Byzantinae studiosos, ex luce Iustiniani saeculi in Heracliani caliginem subito incidentes. etenim ut sit quamvis vituperabilis Iustiniani aetas aliis rebus, oculos tamen perstringit obiecto splendore quodam non modo rei militaris sed etiam literarum: habuit poëtas tolerabiles, philosophos non omnino delirantes, rerum scriptores etiam luculentos. quorum omnium in numero Lydum fortasse reponi oportet, quanquam quae carmine scripserit non superant: scripsisse tamen constat ex edicto imperatoris, p. 222 4, laudante suavitatem eius in poëticis. verum quae feliciter interciderunt aut latent, ea sinamus quiescere. philosophiam Lydus certe attigit: vid. p. 219 4. an scriptis editis illustrarit, ambigi potest. nam quod illi adscribitur *commentarius in Theophrastum de sensu et phantasia* sive potius in locum ex libro quinto Physicorum Theophrasti (v. Harles. Bibl. Graec. vol. 3 p. 444 et Catalog. Biblioth. Reg. Paris. 1739 fol. part. 2 p. 424), id aperte falsum est. commentarius enim ille, qui exstat in cod. nostro Regio 1964, estque
- p. x primo cusus a Victore Trinoavello Venet. 1536 fol. una cum Alexandri Aphrodisiensis Quaestionibus, referri debet non ad Lydum nostrum sed ad Priscianum Lydum, qui simul cum Isidoro Damascio Simplicio aliisque antiquae religionis philosophis Athenis et imperio Iustiniani excessit, estque demum a. 533 a Chosroë Persarum rege in orbem Romanum reductus: v. *Gibbon History of the decline and fall* etc. vol. 4 London 1788, 4, p. 118 sq. isque Priscianus Lydus quanto facilius cum Lydo nostro confundi possit, quippe aequali suo et populari, hoc accuratius est ab eo distinguendus. venio ad historica scripta Lydi nostri, quorum duo sunt genera, altera, quae senex edidit, adhuc ex parte exstantia, altera ab adolescente composita, quae penitus evanue-

runt nec fortasse sunt unquam in vulgus prolata. et adolescens quidem scripsit 1) *laudationem Zotici* p. p. circa a. 512, patrono tam probatam ut pro singulis versibus singulos solidos aureos de mensa praefecturae Lydo numeraret (vid. 3 27 p. 219 21) renovata Caracallae in Oppianum Octaviaeque, ut ferunt, in P. Virgilium liberalitate. deinde 2) *orationem in laudem Iustiniani Aug.* habitam coram legatis amplissimi ordinis ex urbe ad comitatum missis (3 28 p. 221 14). ab imperatore etiam scribere iussus est 3) *historiam prioris belli Persici*, quod susceptum vel potius instauratum sub Iustino post insignem Perozae ad Daram oppidum cladem (v. Procop. Pers. 1 13 sq. ed. Reg. Paris. 1662 tom. 1 p. 35—42) pace *operanto* illa (eo enim Graeco nomine a Latinis quoque auctoribus nominatur) a. 533 terminatum est. quanquam non exploratum habeo exsecutum eum esse principis mandata illiusque belli historiam revera perscripsisse. nec, cum in aliis scriptis suis commemorandis quamvis multus sit, huius certe usquam meminit. nec hercules tantopere eam desideramus (si modo mediocre potest esse ullius antiquae historiae desiderium), quod nobilis nobis scriptor praesto est Procopius, qui libro Persicorum primo prolixè satis eodem de bello nos edoceat. atque haec quidem Lydus aetate ineunte ac media: provecta vero et extrema scripsit vel certe confecit illa.

DE ΜΕΝΣΙΒΙΒΣ librum: ut ipse loquitur, *τὴν περὶ μηνῶν συγγραφὴν* infra p. 179 7, sive *τὴν περὶ μηνῶν πραγματείαν* p. 119 8 et p. 169 7, *τὰ περὶ μηνῶν* p. 184 15 et p. 254 19, *τὰ περὶ μηνῶν γραφέντα* p. 127 22 et p. 178 1, *τὰ περὶ μηνῶν τεθέντα* p. 128 17, *τὸ περὶ μηνῶν* p. 184 20. hunc distinxit (quantum ex epitomis iudicamus, quae solae supersunt) quattuor tomis, id est segmentis; inscripsit, ut Suidas auctor est ed. Kuster. tom. 2 p. 131, Gabrieli p. p.: vide supra p. x. hoc in libro, decurso totius anni spatio, festos populi Romani dies, quo quisque modo quamve ob causam agitatus esset, ab initio rerum Romanarum usque ad Iustinianum Augustum diligenter persecutus est, idque ex idoneis auctoribus, cum Graecis permultis tum Latinis, Gavio Basso, Fonteio, Aquilino, Cincio, MVarrone, Maximo, Visellio, Apuleio, MMessala, Cornelio Labeone, Seneca, Valente, Mummio, aliisque nunc vel omnino vel magna ex parte perditis. quem si superstitem esse fortuna voluisset,

- non minus probaremus (opinor) in eo eopiam et literas et scientiam rerum veterum, quam in Fastis Povidii, qui argumentum sibi simile sumpsit, varietatem et acumen et suavitatem ingenii. sed ille quidem liber totus interiit, extra duo in codice Caseolino servata folia, epitomasque praeterea item duas in bibliothecis passim exstantes Lipsiaeque a. 1794, 8, ex apographo Nicolai
- p. XIII Schow, amplissimi viri atque doctissimi, typis descriptas. de quibus omnibus planius posthac dicam, itemque de secundo Lydi opere, DE MAGISTRATIBUS REI PUBLICAE ROMANAE, *περὶ ἀρχῶν καὶ ῥωμαίων πολιτείας*, libris tribus post commentarios de Mensibus vulgato. id opus antequam hac editione typis mandatum est, per annos fere 800 delituit in uno solo (opinor) eoque male affecto codice, nec quicquam propius est factum quam ut prorsus occideret. tertium autem opus est post illa duo scriptum, DE OSTENTIS, *περὶ διοσημειῶν*, aequè ineditum praeter pauca quaedam; quo quicquid de aruspicina fulguralique populi Romani disciplina et universe de scientia auguratus doctrinaque Tusca tempore Iustiniani disci sciri que poterat, quantumcunque erat, illud totum Lydus contulit. qui liber quo est magis abstrusarum novarumque rerum plenus adque priscas populi Romani caerimonias religionumque sanctitates intimas noscendas utilis, eo maiorem desiderat in legentibus dubitationem et acumen, quo novae post D. Augustum per gentes fusae superstitiones ab antiquissimis rei publicae institutis Etruscorumque praeceptis recte distinguantur. nec dissimulo omnino me dolere quod tam sero
- p. XIV Lydus ad scribendos hos libros se applicaverit, annos natus amplius 60, labefactata iam ac vacillante memoriola, cuius immunitio cum in omni scriptore est incommoda, tum maxime in eo qui reconditas inque vulgus ignotas res unus tractet. adde illud, veteres, si quando in scribendo aliorum verba afferrent, memoriter plerumque nec ullo evoluto volumine ea loca esse in sua transferre scripta solitos, sententiae multo magis quam vocabulorum habita ratione. quae consuetudo tametsi saepe trepidationem doctis perturbationemque attulit, tamen ut universe summa codicum inopia et caritate totaque studiorum et vitae ratione excusari, ita in iis praesertim auctoribus absque magno metu ferri potest qui mente acri et vigente libros ediderunt suos. Lydum autem, obliviosum ac desperatum senem, fateor passim ea ad-

mississe quae relecto Virgilio Lucano Persio accuratius poni aptiusque potuissent.

Agnovit tamen et ipsius saeculum id quod est in illo, magnum studium rerum veterum, multam industriam, orationem literatae senectutis plenam; et Theophylactus Simocatta, qui post a. 628 de rebus Mauricii Caesaris scripsit, auctoritatem iam quandam videtur libro de Ostentis adiungere. verba eius haec sunt, Hist. ed. Reg. p. 186 B: *περὶ δὲ τῶν ἀνθρωπομορφῶν καὶ Νειλώων ζώων καὶ τοῖς πάλαι ἱστορηταί. τίνος δὲ σημαντικὸν ἢ τούτων ἰνδῆμια καθέστηκεν, εἰπεῖν ἰθάρρησεν ὁ Λυδός, τῶν ἄλλων μὲν νεώτερος καθεστώς, ὃς κατὰ τοὺς χρόνους ἔγνωρίζετο Ἰουστινιανοῦ τοῦ αὐτοκράτορος.* ad quem locum in cod. Graeco Vaticano 977, nuper Parisios translato, in quo Theophylacti historia continetur cum scholiis ineditis, haec leguntur: *σημειῶσαι ὅτι ὁ Λυδός, ὁ περὶ κομητῶν καὶ Ἰριδος καὶ λοιπῶν περὶ τὸν ἀέρα παθῶν ἐρμηνεύσας, ἐν τοῖς χρόνοις ἦν Ἰουστινιανοῦ τοῦ αὐτοκράτορος.* ac sub finem eiusdem saeculi vel trans oceanum usque penetrasse Lydi volumina Beda Venerabilis in Britannia argumento est, qui partem libri de Ostentis contractam Latineque versam ante a. 735 sub titulo edidit: *Libellus de tonitruis, ad Herenfridum*, Opp. omn. ed. Colon. Agripp. tom. 1, 1612, fol. column. 387 — 390; quem Herenfridum in praefatione rogat *ut ancora sancti sermonis vestri fideliumque vestrorum hoc opusculum ex sermone a fidei vestro in Latinum translatum, omnimodis ab invidorum inimicorumve detractionibus stabilitum atque illaenum permanere faciatis.* quo in loco pro verbis *ex sermone scribe ex Graeco, sive ex Graeco sermone.* deprompta autem ea esse ex libro de Ostentis, quod iam IAFabricius coniecerat (Biblioth. Latin. med. et inf. aetatis, ed. Mansi t. 1 Patav. p. xvi 1754, 4, p. 186), ipsemet cognovi instituta collatione: item animadverti opuscula proxime sequentia, *Pronostica temporum et De praecognitione copiae aut paupertatis futurae* (Opp. Bedae tom. 1 col. 390 — 391), indidem manare, praeter pauca quae vel male intellexit vel aliunde cursim arripuit Beda. sed haec alias pluribus: nunc quae Lydo medio aevo fortuna obtigerit, porro videamus.

Successerunt enim Heraclio Augusto extincto turbulenta illa 7 ac deplorata saecula, cum subito coorti Arabes Syriam Aegyptum

Africam Siciliam armis obtinerent, reliquasque populi Romani provincias incursibus factis exinanirent. quem gravissimum literisque nostris prope fatalem casum summi homines iudicioque eruditissimi, HReiske, IThBuhle aliique, califarum sultanorumque liberalitate ac beneficentia quodammodo levatum esse opinati sunt, idque scriptis editis exposuerunt: *De principibus Muhamedanis qui aut ab eruditione aut amore literarum et litteratorum claruerunt, Lipsiae 1747, 4. De studii Graecarum*

p. xvii *litterarum apud Arabes initiis et rationibus.* Comment. Societ. Scient. reg. Gottingens. vol. 2 p. 216. verum ut iam maxima fuerit in quibusdam Mohamedanorum regibus benignitas, maxima rerum suarum scientia, sicut fuit, tamen studia et artes, quae erant Graecis monumentis disciplinisque tota Asia iam ab Alexandri M. temporibus tradita ac conservata, necessario novis religionibus studiis moribus inductis graviter sunt affecta; quibus semel sublatis et Arabica lingua indies latius fundi, et Graeca primum ex optimatum, post etiam omnino ex usu consuetudineque hominum evanescere inque pauca Palaestinae Phoenices Syriae interamnibus monasteria compingi coepit. fit enim hoc in victis nationibus, ut ad vincendum sermonem libentius se applicent, nec magis in lingua quam in libertate patria tuenda acres videantur. qua in conversione magnam librorum Graecorum factam iacturam accurate explicaverunt AHHeeren, *Geschichte des Studiums der classischen Literatur* vol. 1, Gottingae 1797, 8, p. 98, et IGEichhorn, *Geschichte der Literatur* vol. 1, Gottingae 1805, 8, p. 562; idemque uno Ioannis Epiphaniensis exemplo potest demonstrari. is Ioannes, qui fuit Agathiae Scholias

p. xviii stae Evagriique Epiphaniensis aequalis, ab isto laudatur in extremo libro quinto *Histor. Ecclesiast.* ed. Vales. p. 442 D, quo ex loco patet sub a. 598, cum haec scriberet Evagrius, Agathiam ac Ioannem nondum vulgasse suos libros. edidit tamen postea historiam Ioannes, qua fugam Chosrois II, illius quem Cosru Pervis barbare appellant, eiusque reductionem in regnum a. 591 a Mauricio Caesare factam subtiliter erat persecutus; eamque historiam Theophylactum Simocattam suspicor secutum esse libro 4 et 5 in digressionem de Chosrois fuga ac reditu. at enim evenit Ioanni id quod Lydo aliisque multis, ut Arabibus in eos ipsos tractus effervescentibus, ubi pleraque eius exemplaria exstitisse

credibile est, illa fere omnia interirent. accedit, quod copiosa excerpta in Theophylacti historiam ex Ioannea tralata homines ad hanc describendam sequiores reddere debuerunt. ita eius codices paulatim evanuerunt, praeter duos: horum alterum saec. 12 Cpoli inter Annae Comnenae manus fuisse video, quae interdum totos locos Ioannis, ut est sententiosus scriptor, usurpavit, eosque totidem verbis in narrationem furtim transtulit suam; alterum ipse deprehendi inter Vaticanos codd. Graecos Parisios transvectos, charta cariosa saec. 13 scriptum. quo in codice p. xix quem solum atque unum superesse arbitror, aegre fero nihil quam primum operis *ῥῆμον* superare, nec illum quidem integrum. ipsum auctorem alii cum Ioanne Antiocheno Scholastico patriarcha Cpolitano confuderunt, alii cum Ioanne Malela, alii aliter; nec reperire potui qui distinctius de illo ageret quam Henr. Vales. ed. Evagrii Annotat. p. 122: quippe Fabricius ipse Biblioth. Graec. vol. 6 p. 686 eum Ioannem Antiochenum nominat, quasi vero Evagrius (qui in loco ibi a Fabricio allato Ioannem appellat civem suum) Antiochia fuerit, non Epiphania.

Verum haec de Ioanne breviter perstrinxi, ut quemadmodum 8 Orientalium provinciarum saeculo 7 amissione libri complurimi simul evanuerint, uno exemplo explicarem. nec minus Lydi multa exemplaria eodem incendio conflagrare necesse fuit, praesertim si reputamus Syriam et Aegyptum, tum semper tum maxime sexto septimoque saeculo, receptacula fuisse magicae fatidicaeque disciplinae, philosophisque et astrologis refertas, certatim conquirentibus mathematicos ac fulgurales libros. ita raritatis codicum Lydi Arabicus tumultus videtur una esse causa; p. xx altera fortasse, quod auctor suspectus esset de religione: capita enim eius ex aruspicina scientiaque augurali petita offendisse hominum animos infra patebit p. xxii et xxiv e Photii Leonisque Caesaris locis; quae quidem invidia quosdam, qui in monasteriis codices describebant, promptiores fortasse reddidit ad extinguendam eius memoriam quam ad propagandam. tertia causa raritatis codicum Lydi est excerptandi studium, quod invaserat Graecos, ut quo quis esset magis varius et quaestionum plenus liber, eo maiorem breviantium turbam allecicaret; qui quanta literis nostris detrimenta importarint, cum factis deflorationibus, ut illorum verbo utar, ipsa opera negligerentur, post Iustum

Lipsium (Var. Lect. lib. 3 c. 27 Opp. ed. Antverp. fol. t. 1 p. 63) multi sunt conquesti. sed priusquam recognoscam quot epitomae ex tribus Lydi libris saeculo 9 et deinceps confectae nostris in bibliothecis passim extent, ut magis appareat quo pacto una cum aetatibus hominum Lydi scripta senaim evanuerint, auctores Graecos, qui etiam post tumultum Arabicum Lydi mentionem fecerunt, conservatis temporibus uno in conspectu p. xxi hic omnes ponam. sunt autem opinor hi sex, Photius, Leo et Constantinus Caesares, Suidas, scholiasta Venetus in Homerum, et fortasse Codinus. horum Photius, cum a Michaele Caesare eius nominis tertio ante a. 858 Bagdadum ad Arabes missus bibliothecam ibi scriberet suam, in ea (cod. 180 ed. Hoeschel. Genevae Paul. Stephan. 1611 col. 405) trium librorum Lydi meminit, loco nobili, iam a Fabricio (Biblioth. Latin. t. 3 ed. Ernest. Lipsiae 1774, 8, p. 105) laudato. verba Photii haec sunt: *Ἀνεγνώσθησαν* (cod. Reg. 1226 saec. 14, nondum collatus, item codex biblioth. S. Marci No. 451, nunc ad nos translatus, habent *Ἀνεγνώσθη*: Reg. autem 1266, omnium quos habemus optimae notae, est hac parte mancus) *Ἰωάννου Λαυρεντίου Φιλαδέλφειως τοῦ Λυδοῦ πραγματεῖαι τρεῖς, περὶ Διοσημείων* (sic), *περὶ Μηνῶν, περὶ Ἀρχῶν πολιτικῶν. ἀλλ' ἢ μὲν περὶ Διοσημείων, ὅσα γε κατ' ἐμὴν κρίσιν καὶ κριῶν, οὐδὲν ἢ ἐκ' ὀλίγον διενήνοχε μύθων· ἢ δὲ περὶ Μηνῶν, εἰ καὶ πολὺ τὸ ἀχρηστον ἔχει, ἀλλ' οὖν πρὸς τὴν τῆς ἀρχαιότητος μάθησιν ἐπιχαρὶ τε (f. ti) καὶ ἴαν χροιάδες. ἢ δὲ περὶ πολιτικῶν Ἀρχῶν τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα μάλιστα φιλοτιμουμένοις οὐκ ἄκομψον παρέχεται τὴν ἱστορίαν.*

9 Idem Photius postquam de Lydi dicendi genere indicium p. xxii subiunxit suum, perguit in hunc modum, col. 408: *ἑστρατεύσατο δ' οὗτος ὁ ἀνὴρ ὑπὸ τοῖς ὑπάρχουσιν, ἄγων ἡλικίας κα, ἔτη δὲ μ δικολόγος ὢν, εἶτα καὶ ματρικουλάριος (f. πορνικουλάριος)· μεθ' ὃν χρόνον καὶ τὰς εἰρημένους λέγει συγγράψαι πραγματείας, καὶ τῆς βασιλικῆς αὐτῆς ψήφῳ βασιλέως ἀξιωθῆναι. χρόνος δὲ, καθ' ὃν οὗτος ἐβίω, Ἀναστασίου ἤπιετο τῆς βασιλείας καὶ τὴν Ἰουστινίου ἐπεραίου, μετρῶν καὶ τοῦ μετ' ἐκείνων Ἰουστινιανοῦ. τὴν δὲ θρησκείαν ὁ ἀνὴρ ἔοικε δευσιδαίμων εἶναι· σέβεται μὲν τὰ Ἑλλήνων καὶ θειάζει, θειάζει δὲ καὶ τὰ ἡμέτερα, μὴ διδοῦς τοῖς ἀναγνώσκουσιν ἐκ τοῦ ῥάστου συμβαλεῖν πότερον οὕτω νομίζων θειά-*

ξε ἢ ὡς ἐπὶ σαρηνῆς. quod universum iudicium si cui durius videatur, reputet is secum Photium, ut erat natura asper atque invidus, ne patribus quidem peperuisse; multum esse in S. Ioannis Chrysostomi criminibus percensendis; S. Irenaeo falsas argumentationes, Gregorio Nysseno distributionem parum aptam, aliis alia obieciisse, eoque nomina iam a theologis saeculi superioris minus esse probatum. potuisse denique eum qui grandes ac perfectos scriptores integros legeret, Ctesiam, Theopompum, Agatharchidem, Memnonem, Polybium, Diodorum Siculum, Dionysium Halicarnassensem, Appianum, Arrianum, in tanta optimorum copia eos qui sunt secundo loco despiciere. nos autem, qui antiquis illis aut omnino aut magna ex parte caremus, utinam quomodo nunc Lydi, sic mox Nonnosi, Iulii Africani, Praxagorae, Cephalaeonis, Eunapii, Malchi, Candidi Isauri, Olympiodori, Dexippi, Phlegontis Tralliani, Pamphilae, Cononis, Helladii eruditas uberrimasque historias insperato casu in lucem proferri videremus: profecto et magna esset nostra in illis legendis voluptas, nec desideraretur moderatio in indicandis.

Leonis autem de Lydo locus exstat in Tacticis illius ter impressis, primo Latine tantum, ex versione Checi, Basileae, 1554, 12. ibi in extremo epilogo operis, pagina non notata (quod paginis editionis suae nullos adiecit numeros Checus), videtur libri de Ostentis mentio fieri. post eadem Tactica Graece edidit Ioannes Meursius, Lugduni Batav. 1612, 4, adiuncta Checi Latina versione: ibi tamen nomen mentioque Lydi plane e Graeco excidit. postremo eadem vulgavit Ioannes Lami sexto Opp. Meursianorum volumine, Florentiae, 1746, fol. ex Laurentiano bibliothecae Mediceae cod., multis quidem locis emendata, minus tamen in nostro: is ibi, col. 917, sic se habet: τὴν δὲ ἀστρονομίαν οἱ περὶ τὰ μετέωρα σχολάζονται (f. σχολάζοντες), σοφία τε καὶ ἐπιστήμη τῆς τῶν ἀστέρων ψηφοφορίας διαφέρονται (f. διαφέροντες), περὶ τε τὸν Ἰπτολεμαίου κανόνα καὶ περὶ τὴν αὐτοῦ λεγομένην Τετραβίβλον καὶ περὶ ἑτέρα τινὰ τῶν Χαλδαϊκῶν παρασημασίσεων, προσέτι δὲ καὶ τὴν τοῦ Ἀράτου περὶ τῶν Φαινομένων διαγόρευσιν . . . Ἰωάννου τοῦ Λυδοῦ καθημερινήν τε καὶ μηνιαίαν παρατήρησιν. τὰ δὲ τῆς γενεθλιαλογίας ὅσον ἐν τοῖς εἰρημένοις παρέσκαρται, ὡς ἀπόβλητα τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ἡ ἡμετέρα ἀποτρέπεται βασιλεία. cui textui adiecit Lami antiquam

Ioannes Lydus.

**

illam iam a Nicolao Rigaltio Antonioque Possevino (Harles. Bibl. Gr. vol. 7 p. 702) vituperatam Checi versionem, eiusmodi: *in astrorum ratione (supple consuli debent aut tale aliquid) qui caelestia corpora scrutati sunt, quique in astrorum ortu atque obitu, conversionibus planetarum operam suam collocant, qui Ptolemaeum diligenter cognoscunt, et Chaldaicas quasdam observationes, Arati Φαινόμενα, Ioannis Lydi diurnam menstruamque observationem tenent. genethliologias autem, quae iis in libris sparsae sunt et ab ecclesia dei reiiciuntur, nos nostro quoque regno expellimus.*

- 11 Quae sunt, ut levissime dicam, mire versa. debeissent sic: *in astrorum ratione, qui caelestibus rebus operam dant, doctrinaque et scientia sideri computi praestant, et in Expedito Ptolemaei canone, in Quadripartito quod vocant eius, in certis*
 p. xxv *aliis Chaldaeorum notationibus, ad haec in Arati Apparentium descriptione (hic aliquid deest, ut Lami indicat): Ioannis Lydi quotidiana menstruamque observatione. quaecumque vero ex genethliologia (sic enim hanc vocem Vitruvius lib. 9 c. 4 ed. Rod. Berolini 1800, 4, p. 219) sunt in his quos diximus libris aspersa, ea, ut reiecta ab ecclesia dei, averteatur maiestas nostra. etenim recte observavit Ioannes Suicerus (in Thesouro Ecclesiastico, t. 1, Amstelæd. 1682, fol. column. 669) vocem βασιλεια iam inde a Constantinianis temporibus usque ad perditam Graeciam propriam fuisse imperatorum Orientalium appellationem, ita ut ipsi de se ἡ ἡμετέρα βασιλεια sive ἡ βασιλεια μου, alii ad illos ἡ βασιλεια σου. sic, ut omittam exempla a Suicero citata, S. Cyrillus Hierosolymitanus ad Constantium Caes. Cateches. ed. Prevot. Paris. 1608, 4, p. 549, et S. Chrysostomus de statu Opp. ed. Savil. t. 6 Etonae 1612, fol. p. 602 lin. 13, πρὸς τὴν σὴν βασιλειαν: item Georgius Alexandrinus in vita Chrysost. Opp. Chrysost. ed. cit. t. 8 p. 231 lin. 5: τῷ προστάγματι τῆς σῆς βασιλειας. alia exempla habet Ducangius Glossar. Graec. t. 1 Lugd. 1688, fol. col. 179. quam significationem verbi βασιλεια miror multis non in mentem venisse interpretibus, velut Checo*
- p. xxvi hoc loco; item Conrado Rittershusio in versione S. Isidori Pelusiotae lib. 4 epist. 143 ed. Paris. 1638, fol. p. 493 B, ubi verba καὶ τὴν ἐν κυρίῳ ὑγίαν καὶ σωτηρίαν τῆς εὐσεβοῦς ὑμῶν βασιλειας, hoc est *integram in domino valetudinem salutemque pias*

maiestatis vestrae, reddidit: necnon sanitatem et salutem pii vestri imperii. item Richardo Montacutio in celebrata epistola quam Divi Iuliani volunt esse, Opp. S. Basil. t. 2 Paris. 1618, fol. p. 993 A: *ἄπερ τῆ ἐμῆ βασιλεία ἀρμόζει*, sive ut in Benedictin. ed. legitur Opp. S. Basil. t. 3 Paris. 1750, fol. p. 123 B: *ἄπερ τῆ ἐμῆ πρόκει βασιλεία.* sed ut revertar ad Leonis locum, videor mihi inde perspicere primum, Lydi librum de Ostentis Cpoli apud mathematicos neque improbatum fuisse illis temporibus nec fortasse tantopere infrequentem: nam nominatur communiter cum Quadripartito Ptolemaei Phaenomenisque Arati, frequentissimis sane in bibliothecis tum cum haec scriberet Leo, qui imperator factus est anno 886. neque sequenti saeculo librum de Magistratibus ex usu manibusque hominum prorsus evanuisse, auctor est Leonis filius, Constantinus Porphyrogenneta, qui imperavit ab anno 912 ad annum 959. namque eius meminit in libro de Thematibus, novissime edito in Anselmi Banduri p. xxvii imper. Orientali, t. 1, Paris. 1711, fol. p. 5 B, lib. 1 c. 2: *οἱ δὲ λεγόμενοι Τουρμαράχαι εἰς ὑπουργίαν τῶν στρατηγῶν ἐτάχθησαν· σημαίνει δὲ τὸ τοιοῦτον ἀξίωμα τὸν ἔχοντα ὑφ' ἑαυτὸν στρατιώτας τοξοφόρους πεντακοσίους καὶ πελταστὰς τριακοσίους καὶ δεξιολάβους ἑκατὸν· οὕτως γὰρ καίται ἐν τῇ βίβλῳ Ἰωάννου Φιλαδέλφως τοῦ καλουμένου Λυδοῦ.* ad quem locum vide Banduri notas imper. Orient. t. 2 p. 6. locum autem ex libro de Magistratibus depromptum esse nihil dubito, quanquam hodie ibi non supersit: verum suspicor fuisse in duobus foliis illis quae in codice inter fol. 43—44, post descriptionem legionis, ed. p. 84, resecta sunt.

Venio ad Suidae testimonium de Lydo, ed. Kuster. Cantabrigiae 1706, fol. p. 131; quod cum scholiastae Veneti Codinique loco huc reieci, quoniam Photio Leoni Constantino definitum tempus est quo quisque scripserit, saeculum 9 et 10, Suidae, scholiastae Veneto ac Codino non item. nam Suidas ut existerit 10 vel 11 vel 12 vel quolibet saeculo, illud certum est, cum ipsius tum reliqua magna lexica, quae sunt generis eiusdem, a tot possessoribus progressu temporum aucta suppleta confusa esse, ut iam in illis quem constet a primo lexicæ auctore proficiisci locum vix inveniamus. quando igitur relata est in p. xxviii Suidam haec de Lydo glossa? utique ante saec. 13: nam habe-

- mus in bibliotheca codicem Suidae id aetatis, ubi hic locus legitur; qui codex est praestantissimus ille a Kustero nobilitatus, olim No. 1852, nunc inter mass Graecos 2625. locus autem est in ed. Kuster. ad hunc modum: *Ἰωάννης Φιλαδελφεὺς Ἀσός. οὗτος ἔγραψε περὶ μηνῶν βιβλίον αἰ καὶ περὶ Ἀσσημειῶν ἕτερον καὶ ἄλλων τινῶν ὑποθέσεων μαθηματικῶν. προσομιλεῖ δὲ ταῦτα Γαβριήλῳ τῷ ὑπάρχῳ.* quo ex loco duo intelligi licet, primo librum de Magistratibus iam tunc coepisse evanescere: nam auctor huius glossae, quisquis est, eum ignorat. deinde, ut nunc certe legitur, Lydo praeter librum de Ostentis tribui alia quaedam Mathematica, de quibus auctores ceteri omnes silent. et enim suspicor primo scriptum fuisse *καὶ περὶ Ἀσσημειῶν ἕτερον*, nec quicquam amplius; postea, ut sunt glossae istae multis e centunculis consutis natae, respicientem aliquem ad argumentum multiplex libri de Ostentis, supra verba *περὶ Ἀσσημειῶν* adscripsisse *καὶ ἄλλων τινῶν ὑποθέσεων μαθηματικῶν*: ea posthac annexa glossulae esse; locum autem esse sic vertendum: *scripsit de Mensibus librum unum; deque Ostentis, et de aliis rebus mathematicis alterum.* verum haec coniectura: illud manifestum est, Kustero in nota esse erratum ibid. p. 131: *in ood. ms 2432 [nunc 2381] bibliothecae Regiae Parisiensis varia Ioannis huius Philadelphensis opuscula inedita continentur, veluti de Sortibus, de Terrae motibus, Diarium seu Ephemeris, indicans per totum annum ortus et occasus signorum, ex libris Claudii Tucci ad verbum graece versa; περὶ Ἀσσημειῶν, et alia.* nam quae leguntur in ood. nostro 2381 fol. 70 recto-79 verso, de sortibus, de terrae motibus ceteraque alia, ea nec varia opuscula sunt, nec e pluribus sed e solo de Ostentis, hoc est *περὶ Ἀσσημειῶν*, Lydi libro hausta. quanquam, quia sunt mirabiliter confusa, Kustero, qui diversa opuscula credidit, venia facile dari potest.
- 13 Homerum edidit vir immortalis memoriae Ioannes B. C. d'Ansse de Villosion, Venetis 1788, fol. cum scholiis ex duobus Venetis unoque Hamburgensi codice. ibi p. 531 ad Iliad. Ω 617 hoc scholium legitur, descriptum ex cod. Venet. 453 a Vil-
- p. xxx loisone litera B signato, qui codex nunc una cum altero 454 Parisios translatus est: *ἔνθα, λίθος περ εὐῶσα, θεῶν ἐκ κήδεα πέσσει] ἀκῦρος. πῶς γὰρ ἢ λίθος πέσσει; Φιλήμων δὲ ὁ Κομικός φησιν [sequuntur senarioli apud Villosionem sic confusi].*

ἐγὼ λίθον μὲν τὴν Νιόβην, μὰ τοὺς θεοὺς, οὐδέποτε ἐπίσθην, οὐδὲ τῶν παιδῶν, ὡς τοῦτ' ἐγένετο [hic perperam iterantur verba, καὶ κήδεα πένθει] ἀλλ' ὑπὸ τῶν κακῶν τῶν συμπεσόντων καὶ τοῦ συμβάντος πάθους οὐδὲ λαλήσαι δυναμένη πρὸς οὐδένα, προσηγορεύθη διὰ τὸ μὴ φωνεῖν λίθος. ὁ δὲ Ἀνδὸς φησιν ὅτι Ἀσωνίδης ἱεραθεὶς αὐτῆς, μὴ πεισθεὶς [leg. πειθεισῆς] τὸν οὐκὸν ἐνέκρησεν. ἡ δὲ φεύγουσα εὗξάτο λιθωθῆναι, καὶ ἐλιθώθη. istum Lydum Villoiso Prelegomen. ad Iliad. p. XLVI not. (1) nostrum putat, probabiliter sane. is enim Lydi locus, etsi hodie non superat, tamen in libro de Mensibus potuit esse, cum aliquodpiam Niobes Cpoli collocatum simulacrum describeretur. in scholia autem Villoisoniana fac recentissime illatum esse illum locum: certe est ante saeculum 11, quo est is codex 453 peraratus.

Verum quo tempore in Codini Antiquitates insertum sit Lydi 14 nomen, id quidem multo minus potest firmari. habemus nimirum duos a variis varie interpolatos libros, qui huic Codino, incertae aetatis homini, tribuuntur, alterum de Officiis palatii, p. xxxi alterum de Originibus antiquitatibusque Cpolis. his in Originibus, ed. Lambee. Paris. e typographia Reg. 1656, fol. p. 19 A, n. 36, mentionem Lydi fieri multi putant. in narratione enim de statua quae ruens Himerium chartularium oppresserit, afferri Ioannis alicuius philosophi auctoritatem, quod is scriptum invenisset clarum quendam hominem sub hoc signo (vel per hoc signum) vita functurum: iccirco postea Philippicum Caesarem (is imperavit a. 712 et sq.) signum id eodem loco in terram defodisse. Graece sic est: Ἰωάννης δὲ τις φιλόσοφος φησιν ὅτι εὔφην ὑπὸ τούτου τοῦ ζωδίου ἐνδοξον ἄνδρα τεθνηξόμενον. ὑφ' οὗ Φιλικπιός ὁ βασιλεὺς πληροφορηθεὶς ἐκέλευσε τὸ αὐτὸ ζωδίου ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ καταχωθῆναι. nec mehercule, si sic locum interpretamur, sicut fortasse possumus, nempe Codinum hic pro testimonio aliquem laudare Lydi locum, non, inquam, illud me movet, quod in superstitibus hodie Lydi scriptis ea praedictio nusquam legitur. erat forsitan in illis partibus libri de Ostentis quae interciderant; erat in libro de Mensibus: nec quicquam profecto magis convenit in Lydum, religiosum et historicum et in statuis describendis copiosum hominem, quam eiusmodi vaticinatio. sed ecce auctor recentior ille et barbarus, cuius fra-

gmentum in Collectaneis ad calcem Codini exstat, ed. cit. p. 90, no. 182 et 183, quique istam ipsam historiam suo modo retractavit, longe aliter rem intellexit, Ioannem aliquem philosophum praesentem fuisse, cumque exclamasset apud Demosthenem se reperire vaticinium de clari cuiusdam hominis sub hoc signo interitu, e vestigio ipsi esse a Philippico Caesare imperatum ut id signum eodem loco defoderet; itaque esse factum, signum alia ratione non potuisse deleri. *Ἰωάννης δὲ τις φιλόσοφος φησιν ὅτι μὲν τὴν θείαν πρόνοιαν οὕτως εὐρίσκω ἐν τοῖς Δημοσθένους συγγραμμασιν, ὑπὸ τούτου τοῦ ζώδιου ἀποκτανθῆναι ἔνδοξον ἄνδρα. δὲ καὶ παρευθὺ τῷ βασιλεῖ Φιλιππικῷ πληροφορήσας κελεύεται καταχῶσαι τῷ αὐτῷ ζώδιῳ* [Lambec. Animadvers. p. 213 emendat τὸ αὐτὸ ζώδιον] *ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. ὃ καὶ γέγονε διὰ τὸ μὴ δεχέσθαι καταλύσεως.* id omne quam recte sic intellexerit iste auctor, aliorum sit iudicium; nec res est tanti. hoc solum dico: si in loco hoc nostri non fit Lydi mentio, fit multo minus in reliquis, quoties aliquem Ioannem Codinus laudat; nec ea quae leguntur Collectan. p. 102, no. 205, de Ioanne *διακρινομένῳ, καθὼς Ἰωάννης ὁ Διακρινόμενος λέγει*, qui alibi (p. 97 no. 196 et p. 99 no. 199) omisso Ioannis nomine *ὁ διακρινόμενος* duntaxat vocatur (de quo scriptore exstat docta Lequienii Dissertatio in Bandur. Imper. Orient. t. 2 p. 794), in nostrum Lydum apte quadrant.

- 15 Restat postremo locus Ioannis Scylitzae, in quo Lydi mentionem fieri suspicati sunt nonnulli. is Scylitza historiam reliquit editione duplici, priorem vulgatam post a. 1057, cum praefectus esset sacrae vesti, alteram circa a. 1081, cum ageret palatii curam. ac priorem illam ferme integram rettulit in compendium suum historicum (vid. Harles Bibl. Gr. vol. 7 p. 724): alterius nihil est adhuc cusum praeter eam partem quae prioris editionis continuationem continet, impress. Paris. 1647, fol., ad calcem Cedreni. praeterea Montefalconius Biblioth. Coislin. Paris. 1715, fol., p. 207, ex codice Coisliniano praefationem vulgavit a Scylitza huic alteri editioni praefixam. ibi primum improbantur ab auctore Ioannes Siculus, Michaël Psellus aliique scriptores aetatis illius ut exiles et infantes, et qui res maioris momenti in historiis suis praetermiserint. postea pergit Scylitza hunc in modum, Bibl. Coislin. p. 208: *ὁ γὰρ Δαφνοπάτης Θεό-*

δαφος, Νικήτας ὁ Παφλαγών, Ἰωσήφ ὁ Γενέσιος καὶ Μανουὴλ οἱ p. xxxiv
Βυζάντιαι, Νικηφόρος ὁ διάκονος [cod. sine articulo] ὁ Φρύξ,
ὁ Ἀσιανὸς Δίων, Θεόδωρος ὁ τῆς Σίδης γενόμενος πρόεδρος, καὶ
ὁ τούτου ἀνεψιὸς καὶ δμώνυμος ὁ τῆς ἐν Σεβαστείᾳ καθηγησάμε-
νος ἑκκλησίας, καὶ ἐπὶ τούτῳ Δημήτριος ὁ τῆς Κυζίκου, καὶ ὁ
μοναχὸς Ἰωάννης ὁ Λυδὸς οἰκίαν ἕκαστος ὑπόθεσιν προστησά-
μενος, ὁ μὲν ἔπαινον βασιλέως, ὁ δὲ ψόγον πατριάρχου, ἕτερος
δὲ φίλου ἐγκάμιον, καὶ ἐν ἱστορίας σχήματι τὸν ἑαυτοῦ ἕκαστος
ἀπεπληροῦντες σκοπὸν, πόρρω τῆς τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν πεπτώ-
κασι διανοίας. quae in loco viri docti in Ioanne Lydo monacho
nostrum sibi Ioannem visi sunt agnoscere. verum haud scio
quam recte. mitto de monachi nomine, cum Lydus noster quid-
vis potius fuerit quam monachus: sit hoc error Scylitzae. ceteri
vero omnes quos una memorat, de quorum quidem aetate con-
stat, quo tempore floruerunt? nempe omnes post imperium do-
mus Isauricae: Theodorus Daphnopata saeculo 9 aut posterior
(nam scripsit etiam vitam Theodori Studitae a. 826 mortui),
Nicetas Paphlage paulo post a. 880, Genesisius circa a. 940, Leo
Asianus post 949; ut non sit probabile inter hos tamque recen-
tes poni scriptorem temporis Iustiniani. deia quae ait Scylitza,
nonne ea in eiusmodi scriptores potius cadere videntur qui prin-
cipis alicuius viri vitam, in qua elaborarent, sibi seposuerint, ut
Constantinus Caesar Basillii Macedonis avi, ut Anna Comnena
Alexii patris, quam in Lydum, qui antiquitates Romanas multo
est magis quam res Iustiniani ex proposito persecutus? quare
vel locum vitiatum esse, vel agi suspicor de quodam saeculi 10
scriptore Ioanne, et Lydo illo et monacho: hunc autem esse aut
omnino perditum aut certe adhuc et ineditum et ignoratum.

Post Cpolim a. 1204 a nostris hominibus captam, cum mul- 16
 tis repentinis regnis undique exortis Graecia diuturnis dimicatio-
 nibus flagraret, quemadmodum complurium aliorum, ita Lydi
 quoque reliquos in Oriente codices absumptos esse credibile est,
 praeter pauca eius et ieiuna excerpta, quibus, postquam urgen- p. xxxvi
 tibus Turcis literata Graecia in Occidentem transfudit sese, bi-
 bliothecae nostrae postremum perflugium praebuerunt. his de
 excerptis singulatim nunc dicam. suspiciosum sane et multis
 multorum erroribus perturbatum negotium, sed neque alienum a
 re, et cui iam nunc quotidianis sum studiis assuefactus. horum

igitur excerptorum, quae quidem passim ab eruditis commemorantur (nam si qua forte adhuc delitescunt, de his agere non possumus), quemadmodum ex tribus Lydi scriptis manaverunt, sic tria omnino in codicibus passim genera supersunt, ex libris de Mensibus, de Ostentis, de Magistratibus. libri de Mensibus epitomae seu chrestomathiae (ut vocat Harles. Bibl. Gr. vol. 11 p. 440) duae sunt, una longior, ab ignoto aliquo, altera brevior a Maximo Planude confecta. illa longior tributa est in partes 4: prima docet de tempore generaliter, altera de die, tertia de luna et mensibus generaliter; quarta menses suo ordine persequitur. haec epitome incipit a verbis ὀρθῶς ἄρα οἱ μυσικὰ [sic] τὸν Κρόνον: desinit, ὁ δημοουργικὸς ἀριθμὸς ὀνομάζεται. exstat, vel certe exstitit saeculis 17 et 18, in apographis quinque his.

- p. xxxvii
- 1) in cod. 177 bibliothecae Barberinae (Barberianam vocat bibliopola in praefat. edit. Schowianae p. vi) saeculo 15 scripto: ex hoc exemplari reliqua omnia videntur manasse.
  - 2) in cod. manu Leonis Allatii ante a. 1669 perarato: nam statuerat Allatius istam epitomen in Symmictis edere suis, sed ante quam consilium exsequi potuit, ex hac vita migravit, estque instrumento eius literario collegium Graecorum Romae potitum: ex illo autem Allatiano exemplari descriptum est Marinianum, de quo post.
  - 3) in codice nostro Parisiensi no. 3084, olim Regio, Emerici Bigoti manu perarato: vid. Catalogum Manuscript. Bibliothec. Reg. ed. Paris. e typographia Reg. 1789, fol., part. 2 p. 606. ab hoc Emerico Bigoto, Rotomagensi, vita functo a. 1689, viro varia laude cumulo, qui exquisita sacrarum Graecarumque rerum scientia floruit, tota paene est Italia in literato labore peragrata, ita ut plurimos tum parum notos auctores e codicibus Ambrosianae Mediceae Romanarumque bibliothecarum describeret; quae exemplaria eius manu perarata apud nos etiam nunc exstant. quare, quanquam in cod. 3084 nota originis nulla sit, nihilo eum minus Romae descriptum esse suspicor, ex Barberino illo quem no. 1 dixi; neque maior multo videtur inter eum et Allatianum, quem fere Schowius in editione expressit, discrepantia, quam quae esse solet inter duo exemplaria a
- p. xxxviii

duobus eruditis viris ex eodem sed mendoso codice descripta.

- 4) in exemplari aliquo a Petro Lambecio facto, cum circa 17 a. 1650 in Italia moraretur, item, ut opinor, ex codice Barberino. nam certe assiduis Lydi laudationibus locisque ex illo transcriptis Lambecius animadversiones in Codinum suas refert Paris. e typographia Reg. 1655, fol., p. 152 no. 26 et 27, p. 153 no. 28 et 29, p. 154 no. 31, p. 155 no. 32, p. 172 no. 63, p. 208 no. 154; unde patet eum in manibus habuisse Lydum. et cum in epistola ad Franciscum Barberinum Cardinalem, eidem editioni praefixa, bibliothecam ipsam Barberinam celebret p. III, *qua post Vaticanam nihil Roma perfectius habeat aut magnificentius, seseque ipsum p. v Romae per integrum biennium in aula Cardinalis commorantem plus in luce illa et strepitu aulico quam in ullo academiae recessu et umbra profecisse* testetur, nonne admodum credibile fit ibidem eum in Barberina bibliotheca illum Lydi codicem offendisse? praesertim cum p. XXXIX haud sciam an usquam alibi huius epitomae Lydianae exemplar, unde suum sumeret, invenisset. etenim quod tradit vir summus Nicolaus Schow in specimine operis *περὶ μνημῶν (Bibliothek der alten Literatur und Kunst, herausgegeben von TCTychoen und AHLHeeren, fascic. 7, Gottingae 1790, 8, inter Inedita p. 22)* et ex illo Harlesius (*Biblioth. Graec. vol. 4 p. 157 lin. 7*), ex ms Regio Parisiensi inseruisse Lambecium in Animadversiones ad Codinum loca illa, qui potuit a. 1653? quod eo tempore nullus omnino erat Regius codex, qui contineret haec fragmenta: nam Bigotinus no. 3084 quem dixi, illatus in bibliothecam Regiam a. 1706 est, una cum aliis codicibus amplius 450 eiusdem originis (v. *Mémoire historique sur la Bibliothèque du Roi, in Catalogue des livres imprimés de la Bibliothèque du Roi. Première partie. A Paris, de l'imprimerie Royale. fol. p. XLV*) multis annis post editum Codinum.
- 5) in exemplari quod ex literario instrumento Allatii descriperat cl. abbas Marinus, interque schedas suas a. 1789 servabat. *advertit primum ad hunc Lydum, ait vir cl. Nicolaus Schow (loco cit. Bibliothek der alten Literatur eto.*

p. XL p. 23), *animum meum exemplar ex relictis Allatū chartis descriptum, quod clarissimus et eruditissimus abbas Marinus, archivi Vaticani praefectus, mihi perlegendum dedit.* idque exemplar, cum insignem eius valorem ac utilitatem perspiceret, cum codice 177 bibliothecae Barberinae (quem p. XXXVI no. 1 posui) contulisse sese Schowius ibidem ait.

Ita maiorem hanc epitomen, de qua iam dudum loquimur, quinque in exemplaribus exstare, vel extitisse, intelligi potest.

18 Venio ad minusculam, quam in solis duobus superesse puto, uno cod. Palatino biblioth. Vaticanae no. 141, a Schowio l. cit. *Bibliothek der alten* etc. p. 23 memorato, altero nostro Regio no. 1409 (olim 1185, 1299, 3367) fol. 77 *recto*-84 *recto*. ex hoc Regio codice Salmasius locum de tribus Eryli animis hausit, ὅτι *Ἐρυθρον τὸν περὶ Ἰταλίαν — οἶον τῆς ὕλης, ἐστίν* (vid. not. et animadvers. in Epictet. et Simplic. Lugduni Bat. 1640, 4, p. 255): ex eodem Boivinius Chaldaica oracula inserta in notas ad Nicephorum Gregoram ed. Reg. Paris. 1702, fol. est autem haec epitome in cod. Regio anonyma, in Palatino adscribitur Maximo Planudi. incipit ὅτι *Ἐρυθρον τὸν περὶ Ἰταλίαν*: desinit

p. XLI in capite de fulgurum vi et causa, τῶν μέντοι κεραυνοβλήτων τὰ σώματα ἅταφα καταλιμπανον οἱ πάλαι, ἀδιάφθορα μένοντα· τῆς γὰρ ἐν αὐτοῖς ὑγρότητος ἀναρπαζομένης ὑπὸ τοῦ πυρός ὥσπερ ἀποκτηθέντα διαμένειν πέφυκεν. quam quidem epitomen haud scio an recte Schowius ibid. p. 23 scripserit cum prooemio operis finiri, hoc est, ex priore sola libelli parte hausisse Planudem, reliquam omnino non attigisse. etenim, ut hoc utar, quis non videt minoris epitomes caput illud de fulgurum vi, ὅτι τοὺς κεραυνούς φασὶ γίνεσθαι, ὅταν ῥῆξις νεφῶν γένηται· τῆς γὰρ παρακειμένης αὐτοῖς γεώδους οὐσίας ἔξαφθίσεως κ. τ. λ., quod in p. 53 editionis Schowius suae retulit, excerptum esse non ex prima sed e postrema libelli parte, ubi brevior prior anonymus habet (ed. Schow. part. 4 mens. Decembr. c. 2 p. 127) τοὺς κεραυνούς οἱ φιλόσοφοι φασὶ γενέσθαι, ὅταν ῥῆξις νεφῶν γένηται· τῆς γὰρ παρακειμένης αὐτοῖς κ. τ. λ. ex quo apparet non continuisse sese in excerpto principio libelli Planudem, sed ad media quoque vel ad extrema potius processisse, sic tamen

ut excerpta sua tum breviora sint quam altera, tum multo etiam magis perturbata. ex ambabus autem epitomis editionem libelli de Mensibus, de qua mox, Schowius confecit.

Fragmenta ex libro de Ostentis, quae quidem doctorum p. 19
 mentionibus enituerint, quattuor invenio, de tonitribus in dies singulos, de terrae motibus, de ortu siderum, de tonitribus generatim. horum priora duo edita sunt. primum *de tonitribus in dies singulos*, primo commemoratum ab Ioanne Meursio in notis ad Leonis Tactica ed. Lugdun. Bat. 1612, 4, est pars de fulgurali P. Nigidii Figuli libro, quam Lydus Graece versam in medium libellum de Ostentis transtulerat. inscribitur in ipso Lydo *Ἐφήμερος βροντοσκοπία τοπικὴ πρὸς τὴν σελήνην, κατὰ τὸν Πωμαίων Φιγούλον, ἐκ τῶν Τάγης, καθ' ἑρμηνείαν πρὸς λέξιν. inc. εἰ ἐπὶ πάσαις τῆς διοσημείας παραδόσεις τὴν σελήνην φαίνονται. des. ταύτην τὴν ἐφήμερον βροντοσκοπίαν ὁ Νιγίδιος οὐ καθολικὴν ἀλλὰ μόνης εἶναι τῆς Πώμης ἔκρινεν.* de hoc fragmento vide virum cl. de Burigny, De vita et scriptis P. Nigidii Figuli, *Histoire de l'Académie des Inscriptions*, tom. 29, Paris. 1764, 4, p. 197. exstat, quantum comperi, in codicibus duobus, altero Palatino, unde descripsit Meursius, ante annum 1612 Heidelbergae moratus; utque video ex catalogo mss Graecorum in bibliotheca Palatina Electorali, a Friderico Sylburgio confecto (in Miegii Monument. pietat. et literar. Francofurti ad Moenum 1701, 4, p. 92 sqq.), codex iste tum erat trecentesimus duodecimus inter Palatinos: eum arbitror adhuc alicubi latitare inter Palatinos bibliothecae Vaticanae. 2) altero Veneto 824, fol. 284 verso-287 verso (vid. Graec. D. Marci Bibliothec. codd. mss per titulos digest. praesid. Laurent. Theupol. Venetiis 1740, fol. p. 149): is nunc Parisios translatus codex est. hoc autem P. Nigidii Figuli quicquid est, Rutgersius edidit, ut mox dicetur: secundum fragmentum libri de Ostentis, *de terrae motibus*, Schowius vulgavit, ad calcem libri de Mensibus, p. 130. incipit: *ταῦτα μὲν ἄν τις πρὸς τὰς φυσικὰς ἐνοίας ἐνορῶν.* des. ibid. p. 134: *ἀναλόγως τοῖς καιοῖς εὐφροσύνη.* id fragmentum ex postrema parte libri de Ostentis sumptum exstat in codicibus item duobus, 1) uno bibliothecae Angelicae in coenobio S. Augustini *alla Sapienza* Romae (v. Iugler Biblioth. literar. t. 1 Ienae, 1754, 8, c. 3 § 19 p. 289. Montefalcon. Diar. Italic. Paris. p. XLIII

1702, 4, p. 249), quo ex codice hoc fragmentum edidisse sese Schowius ait edit. libri de Mensibus p. 130. 2) altero Veneto 324, quem supra dixi: ibi legitur fol. 287 verso-288 verso.

p. XLV
20

Tertium fragmentum libri de Ostentis, idque graece ineditum, *calendarium* est, de recessu reversionibusque siderum, illi non dissimile quod Ovidii Fastis praefigi solet. id *calendarium* subiecerat Lydus extremo suo libro; utque fulgurum notationem ex Nigidio Figulo, ita stellarum ex Claudio Tusco illo sumpsit, qui a Servio ad Aeneid. 12 647 (ed. Burmann. t. 4, Amstelædam. 1746, 4, p. 75) Clodius Tuscus nominatur. *calendarium* inscribitur sic: Ἐφήμερος τοῦ παντός ἐνιαυτοῦ σημειώσεις ἐπιτολῶν τε καὶ δυσμῶν τῶν ἐν οὐρανῷ φανερόντων, ἐκ τῶν Κλαυδίου τοῦ Θεόσκου, καθ' ἑρμηνείαν πρὸς λέξιν. incipit: Ἰανουάριος. α'. ὁ ἥλιος ἔφυται. des. in ultimo anni die, κρυφαί ταραχὴ καὶ ἀνεμώδης ἄρχεται ἀνίσχεν ὄρε (f. ὄ,τε) δελφίν καὶ ὁ ἥλιος, εἰς ἕψος. idque *calendarium* Graece quidem ineditum est, ut dixi: Latine, a Leonico Thomaeo translatum, saepe vulgatum est, primum ex officina Hervagii ad calcem Iulii Firmici atque Quadrupartiti Ptolemaei Latine versi, Basileae, 1533, fol., p. 79—84, sub titulo *Cl. Ptolemaei* (sic) *inerrantium stellarum significationes*; posterius in Uranologio Dion. Petavii, Lutet. Paris. 1680, fol., p. 92—101; postremum in nova editione Doctrinae p. XLV temporum Petavianae, t. 3, Antverp. 1703, fol., p. 54—59. exstat autem id *calendarium* in codicibus bene multis.

- 1) in cod. Parisiensi no. 2381, olim Regio 2432, fol. 75 recto-76 verso. v. Catalog. impress. part. 2 p. 492. Kuster. ad Suidam t. 2 p. 131. item supra p. XXIX: is codex est saeculi 14, videturque antiquior quam subsequentes omnes.
- 2) in codice 177 biblioth. Barberinae, de quo supra p. XXXVI. Harles. Bibl. Graec. vol. 4 p. 157 lin. 30.
- 3) in codice Regio 1991 fol. 17 verso-24 verso, laudato sub no. 2137 a Ducangio Glossar. Graecitat. t. 2, Lugdun. 1688, fol., in indice auctor. column. 27, 31, 35 etc. is codex cum hoc *calendarium* continet, tum alia multa astronomica; neque tamen opus Lydi *de terrae motibus eorumque signis*, quod Villoiso Prolegomen. ad Iliad. p. XLVI nota (1) in hoc codice esse scribit, in errorem inductus opinor a Catalogo

impresso nostro codicem Graecorum, p. 429, ubi Lydo nostro perperam tribuitur anonymi alicuius fragmentum de terrae motibus, incipiens *Καθόλου τείνον περι τῶν ἐν τῇ γῆ γινομένων σεισμῶν*. quod autem supra, p. XLIII, dixi fragmentum Lydi de Terrae motibus, ταῦτα μὲν ἂν τις πρὸς τὰς φυσικὰς ἐννοίας, id illo ex codice omnino abest: CL vero Tusci kalendarium inest, inque Catalogo impresso ibid. p. XLVI p. 429 ima, no. 4, his verbis commemoratur: *Anonymi kalendarium sive ephemerides, in quibus astrorum ortus et occasus etc.*

4) in codice Parisiensi no. 3084, olim Regio, a Bigoto Italianam lustrante (v. supra p. XXXVII) ita perarate, ut epitomen maiorem illam libri de Mensibus kalendario hoc nostro subiecto terminaret.

5) in exemplari Mariniano superius memorato p. XXXIX, Harles. loco cit. vol. 4 p. 157 lin. 22.

Quibus ex quinque codicibus quamvis duos Schowius Romae in manibus habuit, Barberinum videlicet et Marinianum, tamen ad suam editionem kalendarium Tusci non adianxit, credo quod videret ad librum de Mensibus nihil pertinere. quartum fragmentum libri de Ostentis, *de tonitribus generatim*, atque ineditum illud quidem, in codicibus inscriptum esse solet: *Ἰωάννου Λαυρεντίου Λυδοῦ, Φιλαδηλείας, ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου καὶ Ἀναστασίου, περὶ βροντῶν. inc. κολλῶν καὶ ὑπὲρ ἀριθμῶν ὄντων ὅσα τοῖς φυσικοῖς περὶ βροντῶν ἰδέσκει. des. ἀνήρ δυνατός καὶ βαρὺς τοῖς πράγμασιν.* invenitur in codd. duobus, 1) in nostro Regio 2381, fol. 70 verso-71 recto, 2) in Veneto 324, fol. 282 verso-284 verso: verum ibi titulo ita evanido, ut confectores Catalogi codd. Graec. biblioth. D. Marci loco supra citat. p. 149 lin. 31 ultra priora septem verba nihil potuerint extricare; isque titulus sic mutilus, *Ἰωάννου Λαυρεντίου Φιλαδηλείας Λυδοῦ, ἐπὶ τῆς βασιλείας ....*, ab Harlesio etiam Biblioth. Graec. vol. 4 p. 158 lin. 29 repetitus, quos dixi modo ex cod. Regio 2381 supplendus est.

In libro denique de Magistratibus praeclare animadverti potest est plus temeritatem et casum quam ullam aliam causam ad scripta veterum conservanda valuisse. nam libri de Mensibus, ut modo exposuimus, epitomae duae exstant, libri de Ostentis

fragmenta quattuor. operis vero de Magistratibus adeo nihil per fragmenta epitomasque ad nos pervenit, ut nisi qua singularis fortuna Caseolinum oodicem ex intima Graecia eruisset, tertio isto ex Lydi scriptis fere toto careremus. neque enim audiendus Ducangius Glossar. med. et inf. Graecitat. sub v. *Σιλεντιάριος* column. 1371, ubi fragmentum affert ex libro *περὶ ἀρχῶν πολιτικῶν*. istum enim locum (opinor) ex Lambecii animadversionibus ad Codinum ed. Reg. p. 208 no. 154 sumsit, ubi haec leguntur: *ratio autem nominis silentiariorum in excerptis ex Ioannis Lydi libro περὶ ἀρχῶν πολιτικῶν haec habetur: ἰδοῦμαι μὲν*

p. XLVIII *μηκέτι ἐπὶ ἀγορᾶς, ἀλλ' ἐν τῷ παλατίῳ τὴν βουλὴν συνάγεσθαι· τὴν δὲ τοιαύτην σύνοδον κομβέτοντο ἔθος Ῥωμαίοις καλεῖν, ἀντὶ τοῦ συνέλευσιν. σιγῆς δὲ τοῖς πολλοῖς βουλευομένοις δεῖ. διὰ τοῦτο ἐκ τῆς περὶ τὴν σιγὴν σπουδῆς (σιλέντιον δ' αὐτὴν πατριῶς καλοῦσι) σιλεντιάρχους ἔκριναν ὀνομάζειν αὐτούς.* at vero ille locus non libri de Magistratibus, sed libri de Mensibus est, ed. Schow. p. 11 c. 9; unde suspicor insperato eo repentinoque libri de Magistratibus titulo praeter veritatem se iactasse Lambecium, neque magis illi quam reliquis mortalibus huius libri potestatem tunc esse factam. glossae autem quaedam a Ducangio in Lexico Graecitatis receptae, aequae Fussio in notis p. 22 et 214 commemoratae, vere quidem ex libro de Magistratibus manant: verum eas qui scire potuit inde vel omnino Lydi esse? quoniam nullum auctoris nomen additum iis est. nec praeterea in nostris Graecis oodicibus (sunt autem omnino ad quattuor milia) neque in ullis aliarum bibliothecarum quamvis studiose tractatis catalogis Lydo inveni tribui quicquam quod quidem ad librum de Magistratibus pertineret, praeter paucos versiculos in cod. Reg. 1630 (olim 2216 et 3502), fol. 100 verso, inscriptos *Ἐκ τῆς ἱστορίας Ἰωάννου τοῦ Φιλαδηφέως. qui sunt huiusmodi: φασὶ γὰρ τὴν Νέμεσιν τὰ γλαφυρὰ τῶν πραγμάτων εἰς τὸ ἔμπροσθεν τρέπειν, ταῖς*

p. XLIX *ὑπερβολαῖς τῆς τύχης, ὡς φησι Νουμήνιος, τῷ ἑαυτῆς τροχῷ τὴν ἰσότητα ἐπάγουσαν. ὅθεν ὁ Μισόδμης οὕτω πως πρὸς αὐτὴν· Ἐπὶ σὸν τροχὸν ἄστατον, ἀστιβῆ, χαροπὰ μερόπων στρέφεται τύχα. quorum locorum priorem Numenii Pythagorici arbitror (de quo Harles. Bibl. Gr. vol. 1 p. 854 et vol. 3 p. 179) a Lydo etiam de Mensib. part. 3 c. 11 p. 45 16 commemorati. postremi versus ex Mesomedis sive Mesodemi sive Mesimedis sive Mesodmae (tot*

enim modis scribitur, Harles. Bibl. Gr. vol. 2 p. 150) carmine mobilissimo in Nemesin sunt, in cod. Reg. 2532, olim 3221, cum modorum musicoorum signis exstante. totum autem hoc fragmentum a Boivinsio sibi communicatum Burettus Actis Paris. Acad. Inscript. t. 5, Paris. 1729, 4, p. 189, e cod. 1630 quale ante rettulimus tale vulgavit, nisi quod pro εὔρω πᾶς legit vel correxit εὔρω πῶν. idque fragmentum, si modo fuit, in parte perditâ libri de Magistratibus fuisse necesse est: certe in his quae hodie exstant non invenitur.

Ad haec igitur septem tam disiuncta tamque lacera fragmenta 22 renatis literis quinque potissimum eruditi viri eo consilio ut ederent (non loquor de uno qui vertere voluit) accesserunt. nullus tamen ad omnia coniuncta, sed fere ad singula singuli. primus p. L. Ioannes Meursius, ut erat reconditarum literarum amator, ante a. 1612 Heidelbergae ex cod. Palatino 812 descripsit Nigidii Figuli ephemeridem, de qua superius dixi. verum cum aliis rebus abstraheretur, consilium eius edendae abiecit, inque notis ad Leonis Tactica (Lugd. Batav. 1612, 4, p. 447) ita ait: *Checi codex hic citat etiam Ioannis Lydi Diurnam menstruanque observationem. intelligit vero eo nomine Nigidii Figuli de tonitruum per singulos menses et dies significatione librum, quem Lydus hic e Latina lingua in Graecam transtulit. exstat ipsum opus in bibliotheca Palatina, ubi nos ante quinquennium, cum illic ageremus inter peregrinandum, descripsimus, et edendum dedimus Iano Rutgersio, praestantissimi ingenii et multarum literarum iuveni.* neque diu post Rutgersius, etsi erat publicis negotiis distentissimus, traditas a Meursio sibi partes egit. namque in libros sex Variarum lectionum, Lugdun. Batav. 1618, 4, editos, Gustavoque alteri Suecorum regi (hoc est Gustavo Adolpho illi qui a. 1632 in Germania proelians oppressus est, cui erat a consiliis Rutgersius) inscriptos, totam Nigidii ephemeridem p. 247—260 rettulit, e Meursiano apographo expressam. quamquam neque in ipso opere neque in libro de vita sua (Lugdun. p. LI Batav. 1646, 4) unde ephemeridem eam sumpsit indicavit. Meursianum autem apographum nihil minus videtur fuisse quam emendatum. nam Rutgersii certe textus innumeris repletus est erroribus. statim ab initio p. 247 lin. 1 pro ἐπὶ πάσης scribendum est, ἐπὶ πάσαις. lin. 3 legitur τὴν σελήνην οὐρανὸν ἐπιλέξαιτο:

emenda τὸν σελήνης οἶκον ἐπιλέξατο. lin. 4 et 5 ὥστε ἀπὸ τοῦ
 Θ καὶ ἐνταῦθα τὴν ἐφήμερον ἀπὸ τῆς σεληνιακῆς νομηνίας
 κατὰ τοὺς σεληνιακοὺς μῆνας λειψόμεθα τῶν βροντῶν ἐπισκεψιν:
 emenda ὥστε ἀπὸ τοῦ καρκίνου καὶ ἐνταῦθα τὴν ἐφήμερον ἀπὸ
 τῆς σεληνιακῆς νομηνίας διακοσμήσαντες, κατὰ τοὺς σεληνιακοὺς
 μῆνας ληψόμεθα τῶν βροντῶν τὴν ἐπισκεψιν. nec saniora sunt
 quae sequuntur: ut ephemeris illa, quemadmodum est apud
 Rutgersium, non tam vera Lydi nec germana quam vitata prorsus
 et adulterina esse merito sit putanda.

- 23 Tertius autem ad vulgandum Lydi aliquid se applicavit
 acerrimus ineditorum librorum investigator, Leo Allatius Chius,
 cum Alexandri VII pontificatu bibliothecam Vaticanam custodiret.
 is et maiorem epitomen libri de Mensibus in cod. Barberino 177
 p. LII (vid. supra p. xxxvi) in manibus videtur habuisse; et postquam
 bibliothecam Palatinam Heidelbergam in urbem ipse transtulerat,
 minorem a Planude factam in cod. Palatino 141; nec minus primum
 et tertium fragmentum libri de Ostentis, nimirum ephemeridem
 Nigidii Figuli in Palatino 312, kalendarium Cl. Tusci in Barberino
 177. quae an omnia edere voluerit, non constat: maiorem epitomen
 libri de Mensibus voluisse indicat indiculus *Συμμικτῶν* eius, ab
 Andrea Peschiullio Romae 1668, 4, foras datus, a Fabricioque recusus
 Bibl. Gr. vol. 14 p. 1—21; ubi inter ea quibus librum quartum
 Symmictorum terminare statuerat Allatius, reperiuntur p. 6 no. 46
 "ex Ioanne Philadelphensi excerpta, inc. Ὁρθῶς ἄρα οἱ τὰ μυθικὰ τὸν
 Κρόνον τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας" quod esse initium maioris illius
 epitomae p. xxxvi demonstravimus. sed Allatio a. 1669 post laboriosissime
 actam vitam extincto, rursus crassa quaedam Vaticanae bibliothecae
 offusa caligo est, quod qui ei proxime successerunt, si minus a doctrina,
 certe ab industria eius multum aberant; nec illa in octo posteriores
 Symmictorum libros referenda ad 175 tam Graeca quam Latina opuscula,
 quorum pleraque ne hodie quidem lucem viderunt nec unquam videbunt,
 tum sunt e scriniorum tenebris ab eo p. LIII eruta. item instrumento
 literario eius inchoatisque commentariis, qui erant magno numero,
 infesta posthaec fortuna fuit, nisi si quos literati viri ab interitu
 vindicaverunt, velut apographum epitomae Lydianae ab eo factum;
 quod et vidit Romae Nicolaus Schow, et ad editionem libri de
 Mensibus recte adhibuit.

Fuit etiam qui animum ad Lydum intenderet Iosephus de 24 Iuliis, in bibliotheca Vaticana et in Collegio urbano de Christianorum persuasione propaganda Graecarum literarum interpres, homo doctus, cuius exstat brevis manu ductio ad linguam Graecam, Romae 1681, 8. de hoc ita Raphaël Fabretti in Syntagmate de Columna Traiana Romae 1688, fol., c. 6 p. 153: "*rationem vero huius ritus [circumducendi aratri in urbibus auspiciato condendis] primum vidi apud Ioannem Laurentium Lydum Philadelphiensem, nuper Latio donatum ab eruditissimo amico Iosepho de Iuliis, et iamiam e manuscripto apud ipsum, mutilo quamvis, publicam lucem inspecturum: ratio, inquam, haec est. μετὰ δὲ τὴν ἐπὶ τῇ ἀναγορεύσει τῆς πόλεως τελευτὴν ζεύξας ταῦρον μετὰ δαμάλεως περιῆλθε τὸ τεῖχος, τὸν μὲν ἄρρυνα ἐπὶ τὴν τοῦ πεδίου πλευρὰν ζεύξας, τὴν δὲ θήλειαν ἐπὶ τὸ τῆς πόλεως μέρος, ὥστε τοὺς μὲν ἄρρυνας τοῖς ἕξω γίνεσθαι φοβερούς, τὰς δὲ* p. LIV *θήλειας τοῖς ἔνδον γονίμους.*" quo ex loco constat, quod haberit Iosephus de Iuliis, id aeque fuisse maiorem illam Lydianam epitomen: nam illa ipsa verba habet ed. Schow. part. 4 mense April. c. 6 p. 98, nisi quod ibi perverse *γονίμοις* pro *γονίμους*. sed aliquis fatalis fuit casus, qui rursus eam epitomen, lucem ne aspiceret, impedivit. ut enim Allatium vidimus, item Iosephus de Iuliis, prius quam affectam editionem perficeret, obiit; fuitque adeo hoc Allatio infelicio, quod quae ipse commentatus in Lydum est, ea sive omnino ad nihilum venerunt sive certe adhuc latent; quae Allatius, cum in eruditorum hominum manus incidissent, si minus tota, attamen aliqua ex parte nobis se aperuerunt.

Etenim paulo iustiore fortuna octavo decimo saeculo Lydus 25 uti coepit. minus quidem in Gallia, Ludovici 15 principatu, cum Ioannes L. de Burigny, vir historicis scriptis notus, fragmentum libri de Ostentis, de tonitribus in dies singulos, Gallice vertere voluit, *Histoire de l'Académie des Inscriptions* tom. 29 p. 197, quoniam ea versio concepta magis est quam coepta, to- p. LV tumque consilium ad exitum non pervenit. magis in Italia, Pio sexto pont. max., cum nobili per has regiones peregrinatione Romam venit Nicolaus Schow Danus, clari nominis philologus, cuius singularem nostris in literis eruditionem iam tum testatae erant Heraclidis Allegoriae Homericæ Gottingæ 1782, 8, ab
Ioannes Lydus. ***

illo editae; tum per ipsum Italicum iter vulgatae de charta papyracea Musei Borgiani docta commentatio, Romae 1788, 4, et de numo Ulpiae Pautaliae ad Stephanum Borgiam Cardinalem epistola, Romae 1789, 4. huic igitur, cum esset Romae, clarissimus abbas Marini, tabulario Vaticano praefectus, monstravit maiorem illam anonymamque libri de Mensibus epitomen, *ex relictis*, ut Schowii verbis utar praefat. ed. p. 6, *Leonis Allatii chartis descriptam*. qua perfecta Schowius, qui ineditam animadvertisset, eius editionem illico meditari, eamque cum cod. Barberino 177 (vid. supra p. xl) conferre, alteramque eiusdem libri epitomen, quae a Maximo Planude facta dicitur, ex cod. Palatino 145 item describere sibi coepit, ut exponit ipse in epistola Roma Nonis Maiis 1789 ad Harlesium data; quam epistola p. lvi lam Harlesius in Bibl. Gr. vol. 4 p. 157 inseruit. quodsi postea Schowius cum illo tanto acumine, quale in papyro Borgiana illustrata inque Hesychio Lipsiae 1792, 8, emendato declaravit, curam cogitationemque aliquam in utraque epitome perpurganda posuisset, omninoque studiorum nostrorum perrexisset tenere viam, profecto epitomarum illarum editionem conficere potuit et emendatam maxime, et cum cuius Graecarum literarum studioso, tum imprimis nobis in hac opera nostra mirabiliter (opinor) profuturam. sed ea omnia (dicam ut res est) paulo aliter occiderunt.

26 Etenim Schowius ut Havniam se rettulit, cum eximias eius virtutes populares perspexissent, magno loco in regno esse, plurimisque et honestissimis muneribus in se collatis scripta sua continere, quaeque in animo habebat de antiquitate illustranda, ea in aliud tempus differre coepit. at interim Lipsiae ex apographo eius in libraria Weidmanni cusus iam erat textus utriusque epitomae, adiuncto in fine capite de terrae motibus, *τῶντα μὲν ἄν τις κ. τ. λ.* quod secundum ex quattuor fragmentis libri de Ostentis esse p. xlvi demonstravi; praefatio, emendationes, p. lvii notae ex Dania summittendae summe exspectabantur. quas cum diutius morari intelligerent librariae procuratores, ad extremum desperantes de Schowio, statuerunt ut textus Graecus cum brevibus capitum argumentis Latine scriptis, qualis iam esset impressus talis ederetur, sine notis ullis, praeter paucas de lectionum varietate. additur insuper index; item praefatio. editio

prodit sub titulo eiusmodi: *Ioannis Laurentii Philadelphiensis Lydi Opusculum de Mensibus* [quanquam potius scribendum fuisset, Excerpta ex Ioann. Laurent. Philad. Lydi Opere de Mensibus] *ex codd. mss biblioth. Barberin. et Vatic. et fragmentum de Terrae motibus ex cod. bibl. Angelicae Rom. Graece edidit, varietatem lectionis et argumenta adiecit Nicolaus Schow eto. Lipsiae in libraria Weidmannia 1794, 8.* huius editionis censurae complures exstant *Erlanger Literaturzeitung* 1794 p. 542-47, *Göttinger Gelehrte Anzeigen* 1794 part. 2 p. 1273—1276, *Jenaer Literaturzeitung* 1794 part. 4 p. 515—517. cf. *Allgemeines Repertorium der Literatur für die Jahre 1791 bis 1795. Erster Band. Erste Hälfte, Weimar* 1799, no. 700. sed huius editioni, etsi id secundissimum accidit ut ex auctoritate viri omnibus doctrinis ornatissimi Ch. Ban. Beckii vulgaretur, isque, quatenus per procuratores librariae liebat, suas quidem partes p. LVIII praeclare ageret, tamen, sicut ostendimus, commentarius et notae, necessariae illae quidem propter rationem epitomarum, omnino desunt. quae enim Lydus ex tot diversis voluminibus eruit, ea cum a librariis tum a brevioribus multis mendis adeo sunt foedata, ut textum ea condicione, qua nunc est, perlegere singulaque in eo intelligere nemo sane facile possit.

Velut, ut uno folio temere arrepto demonstretur quod dici- 27
mus, ed. Schow. part. 4 mens. Octobr. c. 1 p. 124 lin. 8 sqq. leguntur haec: *ἐν τῷ ΒΟΤΕΤΙΩ (οἷον ἐν τῷ ὄψοπωλίῳ) εἰς τιμὴν Τιβερίου οἱ σεβαστοφόροι ἐχόρευον· τὸν δὲ τοιοῦτον τόπον οἱ ἰδιῶται Ἀγούστιον (ἢ Ἀγούστειον) καλοῦσιν.* sed in notis ad Codin. ed. Reg. p. 155 iam exstabat is locus a Lambecio prolatus; ibique recte legitur *ἐν τῷ ΓΟΥΣΤΕΙΩ*: quod confirmat cum ipse Codinus Lydum exscribens p. 16 c: *τῇ πέμπτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐχόρευον οἱ σεβαστοφόροι [ἢ σεβαστοφάροι] ἐν τῷ Γουστειῳ ἧγουν τῷ ὄψοπωλίῳ, εἰς τιμὴν τοῦ βασιλεύοντος κατὰ τὸν καιρὸν·* tum Suidas ed. Kuster. tom. 1 p. 377, sub v. *Ἀγούστος*. *Gustium* autem sive forum cibarium quid fuerit Ducangius docet Opoli Christiana. statim post lin. 18: *περὶ τοῦ* p. LIX
δοουρίου Ἰππου ὁ Εὐφορίων φησὶ πλοῖον γενέσθαι τοῖς Ἕλλησιν Ἰππον λεγόμενον· ἵεροί φασὶ ΠΟΛΙΝ γενέσθαι οὕτω προσαγορευομένην ἐν τῇ Τροίᾳ, δι' ἧς εἰσῆλθον οἱ Ἕλληνες. et Schowius una pagina in lemmate huius capitis: *equum ligneum, per*

quem Troia expugnata est, Euphorion navem, alii urbem fuisse credunt. at quis non videt legendum *ἑτεροί φασί ΠΥΛΗΝ γε- νέσθαι?* quod castam esse lectionem tam sententiae concinnitate quam fabularum Troicarum explicationibus confirmatur. et paulo post p. 125 lin. 1: *Ἀσκληπιὸς τρεῖς λέγονται γενέσθαι, πρώτος Ἀπόλλωνος τοῦ Ἡρακλείου, ὃς ἐξεῦρε μῆλην· δεύτερος (Ἰσχυὸς τοῦ Ἐλάτου καὶ Κορωνίδος) ὄρλοις ἐτάφη· τρίτος Ἀρσίππου καὶ Ἀρσινόης τῆς Λευκίππου. οὗτος εὔρε τομὴν καὶ ὀδοντάγραν, καὶ τάφος αὐτῷ ἐν Ἀρκαδίᾳ.* is locus partim depromptus est ex Clementis Alexandrini Cohortatione ad gentes (lib. 1 ed. Potter. t. 1 Oxonii 1715, fol. p. 25), partim vel e Cicerone, vel ex Graeco scriptore illo quem Cicerone exscripsit de N. D. 3 22: *Aesculapiorum primus Apollinis, quem Arcades colunt; qui specillum invenisse primusque vulnus dicitur obligavisse: secundus secundi Mercurii frater; is fulmine percussus dicitur humatus esse Cynosuris: tertius Arsiippi et Arsinoae, qui primus purgationem alvi* p. LX (in Lydo tamen *τομὴν*) *dentisque evulsionem, ut ferunt, invenit; cuius in Arcadia non longe a Lusio flumine sepulcrum et lucus ostenditur.* verba autem, *δύτερος ὄρλοις ἐτάφη,* comple sic: *ΕΝ ΤΟΙΣ ΚΤΝΟΣΟΤΡΙΑΟΣ ὄρλοις ἐτάφη.* Fl. Clemens loco cit. p. 26 lin. 8:

*Ζεὺς γὰρ κατακτάς παιδα τὸν ἑμὸν αἷσιος,
Ἀσκληπιόν, στέφνοισιν ἑμβαλαῖν φλόγα.*

οὗτος μὲν οὖν κείται κερωνωθεὶς ἐν τοῖς Κυνοσοῦριδος ὄρλοις. sustineo me hoc loco, mendaque deinceps sequentia, quotquot sunt, non exsequar, quod satis demonstratum esse arbitror ad perpurgandum, prope dicam, ad legendum libellum de Mensibus opus esse aliorum auctorum collatione, cum antiquiorum, quos exscripsit Lydus, tum recentiorum, qui eo ex libro hauserunt, Suidae, Eudociae Augustae, Codini, scholiastarum aliquot, glossarum denique lexicis Cangiani, quatenus huc pertinent, ex integro opere de Mensibus vel ex epitomis delibatae. quorum omnium investigationem si vel Schowius suscepisset vel Beckius, haud erat sane quod quisquam meliores interpretes requireret: sed horum alterum officia regia impediverunt, alterum studia diversa eaque clariora; quae adeo ornat, ut plane non fuisset pro- p. LXI bandus, si ingenium, quo auctores illustrat liberae illius atque fortunatae Graeciae, in scriptore inclinatae consumpsisset. nec

memet ipsum hic consistere patitur praefationis institutum: quare si qua sunt praeterea quibus editio Schowiana emendari possit, sicut sunt, ea commodius in notis ad librum de Ostentis exponentur *).

Sed illuxit tandem aliquando laetior Lydo dies a. 1784, cum 28
Cpoli ageret Christianissimi regis ad portam Othomanam splendidus legatus, Gabriel Augustus de Choiseul-Gouffier, publicaram rerum scientia non minus quam gloria maiorum clarus, et in utramque academiam illo iam tempore cooptatus, cum in eam quae Inscriptionum vocabatur, eruditissimis acutissimisque hominibus maxime tunc florentem, tum in alteram, cuius glorioso labore et Francorum literae immortaliter illustratae sunt et incorrupta est sermonis nostri integritas constanter conservata. is nobilissimus vir, liberalium artium omnisque humanitatis laude commendatus, cum in primo iuventutis flore et maximarum rerum cursu esset, iam tunc prae doctrinae studio delicias aspernatus Graeciam lustrare statuerat, et antiquorum hominum manes ac species interrogare, per tot urbium, Athenarumque ipsarum, caeca vestigia passim errantes. qua in peregrinatione quam curiosum sese exhibuerit politissimae vetustatis indagatorem, literatus homo in Europa nemo est qui nesciat, quamobrem mihi quidem dignus profecto videtur fuisse qui non Lydum nostrum, sed principem aliquem ex Graecis scriptoribus, maxime autem e poëtis, qui perierunt, ab inferis excitaret, Menandrum videlicet et Sophronem, vel Sophoclem aut Pindarum ex his quorum scripta non parum plura amissa quam retenta sunt. ad quem enim potius eiusmodi inventionem pertinere dicamus, quam ad eum qui non minori dicendi artificio quam cognoscendi peritia, quaecunque sibi Graeciam peragranti occurrerant, tam vividis coloribus expressit, ut omnes intelligerent nihil esse non oratoria tantum eius sed poëtica etiam facultate praestantius. verum

p. LXII

---

*) De Mensibus excerpta post Schowium Guil. Roetherus recognovit atque emendavit, e Graeco in Latinum convertit et perpetua cum sua et Schowii tum Hassii et Creuseri aliorumque adnotatione instruxit, indicemque copiosissimum adiecit, Lipsiae et Darmstadii, a. 1827. codice is usus est Parisino 3084, adiutore Laurentio Nökkio, qui multos mathematici argumenti locos ingeniosissime partim emendavit partim explanavit.

fortuna hic etiam, ut saepe, parum aequa fuit. nam cum, ut dictum est, Cpolim missus esset, dilectamque suam Graeciam velut redintegrato amore complecteretur (eo melius quo publici muneris auctoritas opportunior erat), haberetque secum eruditissimum hominem Ioannem B. C. d'Ansse de Villoison, is, ut erat acerrimus antiquorum codicum investigator, Graecorum monasteria percupidem quidem, sed frustra concursavit. cum autem ad Bosphorum in suburbano Graeci cuiusdam literati ex Constantini Morusi principis affinitate libros quosdam veteres pertractaret, invenit cum alios pretiosos, tum in primis unum Lydi opera de Ostentis deque Magistratibus continentem. hunc statim illustrissimo legato de Choiseul indicat; qui cum significasset se in desiderio esse eius codicis, eum paulo post a Constantino Morusi principe dono accepit. erat enim is Constantinus Bei Morusi tum ipse acuto et subacto ingenio, tum adversus literatos studio singulari; cumque paulo ante Valachiam summo cum imperio administrasset, tunc in hortis ad Bosphorum amoenissimis inque mirifica librorum suorum bibliotheca felicitate magis stabili quam unquam antea fruebatur. ita hos amplissimos viros, quos iam sociaverat studiorum similitudo, tum magis etiam coniunxit Lydi liber dono missus et acceptus, quemadmodum antiquis temporibus, ad quae saepe animum illi referebant suum, claros homines legimus xeniiis ultro citroque datis amicitiam confirmasse.

29
 p. LXIV Quaquam ne sic quidem Lydus statim lucem aspexit, quod in consecuta regni Gallici eversione subitoque casu, quo Europa omnis contremuit, nullus Lydo locus supererat. nam primum ipse codicis possessor, coactus patriae fines fidelitati suae interdictos longe respectare, aequae legatione in exilium voluntaria vice traductus, a Serenissima Augusta, quae tunc latissimum imperium aquilonari plaga gloriose gubernabat, ut ad eam se conferret honorificentissime invitatus est. quo cum secessisset, et ipsa quanti eum faceret, quantum crederet, documenta maxima dedit; et filius item eius meliore fortuna dignus Paulus imperator, cum esset liberali ac magno animo praeditus iustisque atque rectis voluntatibus, amplissimum virum beneficiis plurimis ornavit, afflictum erexit, extorri penates dignitatemque reddidit: mandavit demum supremam curam cum omnium bibliothecarum imperialium tum academiae Caesareae, qua nihil usquam magnificen-

tius, nihil splendidius ab ullo superiorum saeculorum rege in liberalium artium commodum institutum est. ita cum esset in maximo imperio summus artium et omnis humanitatis arbiter et quasi procurator excitandis ac propagandis studiis electus, in nobilissimi muneris occupatione nihil temporis reliquum habuit quod Lydo impenderet, omnemque potius mentem cogitationem operam adhibere voluit, ut gratum animum, qualem postea in luculentis scriptis apud posteritatem professus est, talem iam p. LXV tunc in ipsa muneris gestione praesentes possent homines in-
tueri.

Verum tandem, cum esset patriae et Gallico solo restitutus, 30
Lydi diutius neglecti serior cura animum subire coepit. etenim exoratus ab eo homo doctissimus Villoiso in se susceperat ut ad codicem feliciter inventum feliciter edendum nomen et auspicia praeberet. sed priusquam eum foras daret, descriptionem Villoiso sui per Graeciam itineris perficiendam sibi duxit, quam publici iuris facturum sese cum saepe alibi sponderat, tum maxime Prolegomen. ad Iliad. p. LXV; adque eam rem omnia consilia atque studia referre sua coepit. statuerat autem tunc denique ea prodere quae in recenti Graecia usquequaque observasset, cum iter confecisset in veterem, hoc est (verba ipsa sunt Villoisonis Prolegomen. l. cit.), cum auctores Latinos Graecosque singulos a capite ad calcem perlegisset, quaeque de omnibus rebus ad Graeciam Aegaeique maris insulas quomodocunque pertinentibus quisque scripsit, ea excerpisset, referreque ac discernere et cum iis quae ipse vidisset conferre posset. magnum sane et singulare, dignumque tali viro consilium, et, si perfici potuis- p. LXVI
set, in primis utile doctrinis nostris. sed quis nescit a. 1789 publicam rem Franciae in homines incidisse non tam commutandarum rerum quam evertendarum cupidos? suntque continuo tempora acerba atque gladiatoria illa consecuta, quibus cum omnes literae conticuerunt, tum maxime Villoisonianae, Graecae scilicet ac philologicae. itaque huius magni itineris non modo nihil edere, sed neque lectionem illam, qua ad scriptionem praeparare se volebat, absolvere, nedum de Lydo cogitare, variis casibus percussus potuit. neque magis, cum recuperata re publica respirasse homines visi sunt, illi quidem licuit placato rerum statu diu frui. etenim a. 1805 a. d. 6 Kal. Mai. paucos post

menses quam erat Graecae cathedrae in Collegio Franciae praefectus, virente etiamtum aetate repente oppressus morbo est. cuius optimi sanctissimique viri immaturo obitu quantam civitas nostra in literis iacturam fecerit, tametsi homines historicos omnes, ubiubi sint, intelligere arbitror, tamen ego, quod ipsum novi, quod domum eius frequentavi, quod per aliquot annos continuos sermonum auditor, commentationum testis, studiorum mirator exstiti, acrius potui fortasse quam plerique perspicere.

p. LXVII mitto hominem lingua Graeca, ut nullus unquam, lectione instructum; mitto librorum cognitionem, mitto inscriptionum: quis literis Italicis eruditior? quis in consuetudine dulcior, in docendo copiosior? memoria vero tanta erat et verborum et rerum, ut omnia quae unquam legerat meminisset. atque hic talis vir discessit a nobis, animo etiamtunc vegetissimo, annos vix natus 55; nec quicquam ex magnis operibus quae summo cum labore et diligentia inchoaverat, quaeque vitam illi dubio procul reparatura erant, spatiis exclusus iniquis relinquere potuit absolutum; desiderio autem incredibili affectus cum necessarios suos, homines summos, tum me ipsum, cui loco patris semper fuit. atque de illo, quoniam pro incomparabili eius erga me pietate paria persolvere nequeo, quod unum potui, haec cum lacrimis scripsi.

31 Vir autem illustris de Choiseul, ad quem redierat Lydi oedex, editionem operum eius mihi tunc volebat committere. neque hercule erat ea provincia aliena a rationibus meis; neque, si vel maxime fuisset, recusassem, nempe ne diutius scriptore erudito nostrae literae carerent. sed accidit eo ipso tempore ut

p. LXVIII a praefectis bibliothecae imperialis custodia Graecorum Latino-
rumque codicum mihi mandaretur. quod officium ut primum tenui, omnes curas cogitationes studia ad unam revocare rem oportuit, codicumque Graecorum omnium proximis superioribus annis ex variis Italiae oppidis eque urbe ipsa in bibliothecam congestorum notationes conficere, non quae nomina auctorum titulosque operum nudos haberent, sed quae aetatem virtutem argumenta codicum accurate indicarent, ut quicquid cuiusque auctoris inediti editive in singulis foliis manuscriptorum esset, uno aspectu cognosceretur. ita involavi in hanc operam non modo iussu praefectorum bibliothecae, sed impetu etiam acri

quodam animi ac voluntatis: taedum autem, quo facile intelligitur eiusmodi laborem non carere, levabat atque adeo amovebat spes (quae non omnino me fefellit) me reperturum in his codicibus abstrusa aliqua ac luce non indigna, sed interim deponenda erat omnis de Lydo cogitatio. quare, quoniam ipse munere fungi meo non poteram, auctor fui ut liber de Magistratibus separatim ederetur, curaque describendi vertendique eius crederetur adolescenti ornatissimo Dominico Fuss Marcodurano; qui relicta Germania, ubi felicissimum ingenium philologia excolnerat, Lutetiae degens iam dum mihi erat officii usu consuetudine incundissimus. ille, ut est ardens et erectus ad ornandas doctrinas nostras, sine mora negotium suscepit: opus de Magistratibus descripsit, emendavit, vertit; librum de Osten-
 tis mihi reservavit. continetur enim is liber in prioribus paginis codicis Caseolini (sic appellati ex possessore, cuius maiores comitum DE CASOLO nomine usque a decimo saeculo annalibus nostris celebrantur). de Caseolini igitur codicis origine aetate condicione nunc dicam. P. LXIX

Inventus est circa a. 1785 propter Cpolin, ut supra demonstravi, Curucismae (is suburbanus est ad fretum pagus) in villa Constantini Slatzaris, patricii viri, ubi libros Villoiso pertractabat aliquammultos, partim cudos partim mss, ex magna Nicolai Maurocordati bibliotheca superstites. erat enim is Ioannes Nicolaus Alexandri F. Maurocordatus, e Scarlatorum gente, tum excellenti ingenio praeditus, quod scriptis compluribus declaravit, tum librorum rariorum et veterum admodum studiosus. quare cum circa a. 1722 sultani nomine in Valachia regnaret, e Graecorum monasteriis, quae in omni Oriente multa porro supersunt, in Thessalia praesertim et in monte Atho, vetustissimos quosque libros cupide acquisivit. id erat ei tum perfacile factu propterea quod et apud purpuratos permultum gratia, in Graecos autem longe plurimum potentia valebat. ita brevi tempore magnae librorum copiae est compos factus, cum impressorum tum maxime manu exaratorum; quorum partim tunc intercedente Christianissimi regis legato Marchione de Villeneuve descripti, apographaque in Galliam ad bibliothecam Regiam missa sunt, ubi adhuc servantur. eiusmodi sunt codd. Gr. no. 2619, 2641, 2642, 2668, 2649. conf. *Mémoire historique sur la Bibliothèque du Roi* P. LXX

in Catalog. libror. impress. biblioth. Reg. part. 1 p. LXVI. ex eadem Maurocordatina codicum copia IAFabricius prooemium ac priora capita Demonstrationis Evangelicae Eusebianaë literatorum uisibus praeter spem restituit, ut ipse auctor est praefatus Delectui scriptor. pro verit. relig. Christ. Hamburg. 1725, 4. eandem bibliothecam et multi alii literis ac monumentis celebraverunt et novissime editores Actorum literariorum Graece scriptorum (*Ερμής ὁ λόγιος ἢ φιλολογικαὶ ἀγγελίαι*) Vindobonae, mens. Ian. 1811, 8, p. 19. sed Nicolao Maurocordato a. 1730 extincto, p. LXXI totaque familia eius perversa paulo post et spoljata (conf. *Sulzers Geschichte des Transalpinischen Daciens*. vol. 3 Vindob. 1782, 8, p. 37), omnis illa magno studio multisque imperiis Bucarestum congesta codicum copia non levi literarum Graecarum detrimento celeriter evanuit, praeter eos libros qui tum apud Sutzaria Curcismæ asservabantur.

33 Inter illos igitur inventus est codex Caseolinus, principio et fine mutilus, scriptus in membrana, folio minori (ut vulgo dicimus), nono saeculo vel decimo ineunte, lineis 31 in singulis paginis; litera grandi, nitida, ad sinistram reclinata, non absimili illius quam Palaeograph. Graec. Paris 1708, fol., p. 274 no. 1 ex cod. Reg. 1962 (nunc 654) in aes incidit Montefalconius. eadem litera scripti sunt codices bibliothecae nostrae complures maximeque nobiles, Plato optimaë notae no. 1807, Eusebius no. 1480, Aristoteles no. 1853, Demosthenes no. 2934, item cod. no. 1470 sanctorum vitas continens; quem ideo commemoro, quod unus ex his libris tempus quo peraratus sit adiectum habet, *μηνὶ Ἀπριλίῳ Ἰνδικτιόνοϋ (sic) ἢ ἔτους 5, 77*. id exit in annum Christi 890 Leonisque philosophi principatum. tametsi in Catalogo p. LXXII quidem impresso part. 2 p. 380 undecimo saeculo assignatur: sed perperam. Leonis autem philosophi principatu velut hic multique alii, sic fortasse etiam Caseolinus scriptus codex est. in quo duo potissimum singularia, alterum, cum plerique huius aetatis codices binis columnis scripti sint, in nostro uno tenore lineas legi, alterum, pro tempore illo Leonis philosophi, scholastico sane codicumque conficientissimo, insignes esse in illo cum itacismos tum aliusmodi errores. atque non ignoro Graecos Syllano tempore *s* et *as*, item *s* et *es* in sermone pressu oris et sono aegre distinxisse, Iustiniano ne *s* quidem et *η*: id credo

obscurum non esse ex auctorum testimoniis, ex numis, ex inscriptionibus, e membranis pervetustis innumerabilibus. ego certe nullum vidi Graecum codicem, cum multos tractarim eosque veterrimos saeculorum 6 et 7, quin ibi offenderem quosdam itacismos. tot autem quot in codice Caseolino, in nullo memini, huius certe aetatis. nam confunduntur non modo ι et $\epsilon\iota$, ι et η , η et $\epsilon\iota$, item β et ν , ς et $\alpha\iota$, $\omicron$ et ω , υ et $\omicron\iota$, quae sunt menda vulgaria: sed interdum etiam, quod rarius vidi in codicibus ante tempora Comneniana, υ atque $\omicron\iota$ cum ι $\epsilon\iota$ atque η : ino, quod rarissimum est in codicibus cuiuslibet aetatis, σ et ϕ , item $\omicron\upsilon$ et ω .

Alterum genus errorum non tam est ex pronuntiatione et incogitantia quam ex inscitia scribae natum; quae quanta fuerit inde potest cognosci, quod genitivos plurimos cum accusativis confudit, accusativos cum nominativis, quodque omnino in clausulis casibusque vocum prorsus iacet. nec minus in reduplicationibus perfectorum, in nominibus propriis, in vocabulis reliquis, in apicibus, in spiritibus; quod voces omisit lineasque integras (vid. varias lectiones textui edit. subiectas), ut perspicuum sit neque regulas grammaticae probe tenuisse eum, neque quid exararet semper intellexisse. tametsi codicem, unde suum duxerit, magnae vetustatis suspicor fuisse, saeculi fortasse 7 literisque ideo maiusculis. nam primo ν $\epsilon\pi\alpha\lambda\chi\upsilon\sigma\tau\iota\kappa\acute{o}\nu$ multis vocibus adhibetur etiam sequenti consonante. non me praeterit inveniri id in codicibus omnis aetatis bene multis. calligraphi tamen saeculi decimi in hac quidem re grammaticae hodiernae leges iam studiosius sunt secuti: noster antiquam prorsus tenuit scribendi viam, qua illud ν verbis etiam non hiantibus interponitur ex certis oratoriisque praeceptis ad amplificandum complendumque vocis sonum. id opinor eum non temere sed ad exemplum sui codicis fecisse. p. LXXIV deinde voces Latinas, si quae occurrunt, literis maiusculis scripsit. unde coniicio in antiquiore illo Graeca quoque fuisse maiusculis. sed pro Graecis maiusculis calligraphus scripturam ligatam sui saeculi substituit: pro Latinis non item, quod nesciebat scripturam ligatam Latinam; quare literas Latinas, qua forma erant in antiquo codice, eadem expressit in suo. postremo multa sunt eius menda, quae facilius admittuntur, si habes ante oculos codicem maiusculae scripturae quam si ligatae. fol. 31

P. LXXIII
34

verso, ed. p. 129 19, scripsit *προβητορεύετας*, quia in *ΠΡΟΣ-ΑΙΟΡΕΤΕΤΑΙ* facile confunduntur Σ et Β, Γ et Τ. fol. 89 *verso*, p. 150 9, *λύλος* pro *ΑΥΛΟΣ*, ratione simili. fol. 56 *recto*; p. 193 1, *ζονεῖσι*: quippe in *ΙΩΝΙΝΙ* primum *I* habuit pro *P*. eiusdemmodi innumera sunt. quibus rebus omnibus inducor ut credam, saeculi circiter 7, ut praescripsi, fortasseque satis bonae notae fuisse illum codicem unde noster manavit. nostri autem menda Graecus aliquis saeculi 16 vel 17, ut ex scriptura colligo, corrigere est conatus, probabiliter nonnunquam, sed plerumque infelicissime: ea manus illa est quae in notis editionis p. 126 22, 189 17, 219 8, 223 13, 274 3, 251 14, 252 20 recentior nominatur. eadem in toto libro de Magistratibus (nam librum de Ostentis non aequè retractavit) accentus et spiritus, in codice pro more saeculorum 9 et 10 negligentius notatos, superscripsit, quanquam in his quoque saepe erravit.

p. LXXV

35 Hunc autem talem codicem tria olim Lydi opera continuisse non est dubium, hoc est, librum de Mensibus, de Ostentis, de Magistratibus. sed liber de Mensibus quidem nunc totus perditus est, praeter duo folia a corpore codicis abiuncta, adeoque affecta ut legi non possint. vixque sum ex literarum vestigiis illud expiscatus, agi ibi de festis rei publicae Romanae diebus a kal. Novembribus, ubi Iovi pulvinae, lectisternium, Iudi Circenses, usque ad 3 Nonas eiusdem mensis, ubi est hiemis initium et maria clauduntur: vid. kalendarium Roman. aetum in *WStu-keley Medallie history of Carausius Book 2. London. 1759, 4, p. 63* ii dies incidunt, opinor, in p. 125 excerptorum ed. Scho-wianae. ex libro de Ostentis folia 37 supersunt, nempe 11 aequè a codice nunc separata et 26 adhuc consuta. subsunt libri de Magistratibus folia 59 consuta, 4 separata: summa 63. igitur, praeter ea quae plane abierunt, exstant hodie in fronte codicis

p. LXXVI

folia abiuncta 13, in calce folia abiuncta 4, in medio folia 85 consuta, quae sola numeris notata sunt: in his liber de Magistratibus incipit fol. 27 *recto*. summa omnium foliorum est 102; quibus Lydi opera nunc sic continentur, ut liber de Mensibus totus desideretur praeter duo illa folia, librique de Ostentis desit circiter quarta pars, libri de Magistratibus circiter decima. quippe eius non solum ultima interierunt, sed ex consuta etiam colliga-

taque parte post fol. 44 folia exsecta duo sunt. omnia autem 102 folia illa madore ac vetustate valde sunt depravata, usque eo ut iam Villoiso scripserit (Prolegom. ad Iliad. p. 46) codicem mero magna ex parte ita corruptum esse, ut literarum ductus vix agnosci queant, inque cella vinaria potius eum quam in bibliotheca asservatum videri. quanquam ipsum corpus codicis paulo minus affectum est. multo magis vero abiuncta folia, lacera illa quidem et cariosa et partim penitus desperata; ut in legendis illis non minor hercle labor esse videatur quam in evolvendis interpretandisque Herculanensibus voluminibus, quorum aliquot Neapoli Parisios translata interdum inspexi et tractavi. quamobrem, sicubi error editori obiectus est in tam longo labore, est ei, non dico venia danda (nec enim fieri potest ut in eiusmodi p. LXXVII quantumvis expurgato opere non aliqua supersit macula) sed, quod rem difficillimam suscepit quodque sic perfecit, laus perpetua tribuenda.

Quid quod ipse editor, sicut textum corrigens non semel 36 mecum amicissime communicavit, ita impresso nunc opere, ut de nonnullis suspectis mihi locis quae viderentur dissererem, me rogavit. cuius amicitiae gessissem sane morem, suspicionesque hic meas aliquot adiunxissem: sed ea hic persequi non minus me vetuit huius commentationis institutum quam religio, ne libri de Magistratibus editio per me longius trahatur. quare quaecumque supersunt eiusmodi, quaeque annotaram de ingenio Lydi, de fontibus, de graecitate, de eruditione Latina, ea notis in librum de Ostentis reservanda duco. statui enim ad istius libri editionem animum conferre, quandoquidem Graecorum ex Italia nobis allatorum codicum, quibus impertivi integra horum annorum studia, paene ad finem adducti catalogi sunt, sumque solutior, ea opera profligata, factus. accedit ut qua singulari liberalitate vir illustris de Choiseul opus de Magistratibus suo impendio e tenebris in lucem evocavit, eadem librum de Ostentis velit, aequae varium, p. LXXVIII unde Iulius Obsequens, quique praeterea rem auguralem tractaverunt vel qui attigerunt, passim illustrantur. cura autem adhibebitur ut haec editio, quantum poterimus, locupletetur, cum commemoratione auctorum quos Lydus consecutus est, tum additione fragmentorum quorundam ineditorum eiusdem ferme argumenti, Vettii Valentis inprimis, cuius Anthologia apud nos

XLVI HASII DE IOANNE LYDO COMMENTARIUS.

delitescit. non quod verear ne nudus Lydi textus doctis hominibus non iucundus sit futurus, vel quod putem iuvenes meos conatus esse tanti: sed ut omnes intelligant elaboratum esse in ista qualicumque opera, ut liberalitati illustrissimi fautoris, si minus ceteris rebus, diligentia certe responderetur. neque vero si qua sunt in libro de Ostentis minus perfecta, sicut sunt, iocirco ab illo edendo deterrebor. nam ut universae Lydus minime sit cum summis aureae aetatis auctoribus comparandus, iis certe adnumerandus est qui totius eruditionis antiquae, cuius nos perexiguam, maximam habebant facultatem. quibus in auctoribus nihil fere tam leve tamque exile aut tenue reperiri puto, quod non alicuius aliquando momenti esse, quodve recte cum aliis collatum non aliquam vetustatis partem nova luce collustrare possit. quid quod mihi, in studia haec nostra intuenti, eiusmodi librorum editio, si qui adhuc latent, ad eos potissimum, ubi sint, videtur pertinere, quibus custodia codicum manuscriptorum mandata est. sic enim existimo, magnum esse in literis Graecis, atque adeo maximum, veteres emendare ingenio, explicare doctrinam, naturam sermonis perscrutari. acuta tamen ingenia usquequaque haec possunt. illa vero, fragmenta inedita eruere, glossatores, scholiastas, auctores secundarios delitescentes quamplurimos in lucem vindicare, doctisque hominibus sic nova adiumenta comportare ad universae vetustatis intelligentiam, ea sine codicum copia nemo potest. haec praecipue sunt opinor partes nostrae, parum iucundae fortasse, sed utiles: quibus recte actis et satis officio nostro factum esse puto, et abunde praestitum existimationi vitaeque nostrae.

DOMINICUS FUSS LECTORI.

---

p. LXXXI

Primae editioni Ioannis Lydi operis de Magistratibus rei publicae Romanae, quam mihi mandavit vir illustrissimus cuius e codice cuiusque munificentia nunc in lucem prodit, pauca haec de labore meo praefari non inutile iudicavi.

Codex, quo uno usus sum, tam male affectus est ut compluribus locis legenti prorsus sit desperandum, eiusque ut alia multa, sic ex opere de Magistratibus non pauca interierunt. quae vero ex hoc ipso opere casus superesse voluit, ea, quamvis paulo quam ceterae reliquiae laetiores sortem experta, multis tamen locis obscura tantum literarum vestigia, multis quoque ne haec quidem exhibent. p. LXXXII

Quare prima mihi cura fuit textum, quoad fieri posset, integrum tradere. huic ingrattissimo muneri pro viribus satisfacere cupiens, investigandis literarum reliquiis comparando et coniectando plurimum temporis insumpsi; quo quidem id assecutus sum ut nonnisi paucissima omiserim aut manca reliquerim, neque tamen, quod maxime cavendum putabam, temere quidquam in textum receperim. nec minorem curam textus emendationi impendi, multo difficiliori, tum quod uno tantum codice utebar, tum quod orationis distinctionem aut nullam aut perversam plerumque reperiēbam. vitia autem multiplicis generis passim tot occurrebant, ut, sicubi sive mendam non deprehendero sive minus recte emendavero, vel propter corrigendorum ingentem copiam ab aequis lectoribus veniam sperare ausim. atque hoc loco nequeo quin CAR. BENED. HASIO et GREGORIO GEORGIADI ZALYCO Thessalonicensi, doctissimis viris, publice gratias agam: quippe p. LXXXIII

uterque emendatum textum legerunt, ab iisque admonitus non semel aut vitium aliquod non animadversum intellexi aut probabilius corrigere conatus sum. quae vero opere iam pridem typis excuso emendanda superesse vidi, ea una cum mendis typographicis ad extremum opusculi indicavi.

In vitiiis autem corrigendis hanc fere rationem servavi:
 p. LXXXIV emendationes, de quibus dubitari non posset, in textum recepi, ceteris in notis tantum propositis. in iisdem emendatas a me codicis lectiones notavi, exceptis quas nonnisi scripturae vitio laborare constabat. huius generis mendae in codice innumerae occurrebant, nullo passim inter eiusdem soni vocales diphthongosque discrimine servato. eandem sive ignorantiam sive negligentiam in accentu animadvertere licet, in quo saepissime peccatum; imo multis locis, ubi nunc desideratur, omnino defuisse videtur. ad *ν ἐφελκυστικόν* vero quod attinet, tametsi credere non ausim hanc litteram non nisi eorum qui opus descripsere culpa ante consonantes non minus saepe atque ante vocales in codice reperiri, malui tamen, aliorum consilio, in re levioris momenti consuetum editorum morem sequi. ceterum textum in libros et capita divisum paragraphis insuper distinxi.

p. LXXXV Notis ad textum emendandum interpretandumque spectantibus alias, quibus res illustrarentur, addere constitueram: sed mox animadverti maius a me quam pro otio meo opus susceptum: itaque mutato proposito paucissimas huius generis notas inspersi. auctorum tamen loca a Lydo laudata quaesivi, reperiaque aut notis inserui aut certe indicavi. praeter laudata autem loca alia quoque non addito auctoris nomine occurrunt, veluti verba *οὐδ' ἐν λόγῳ οὐδ' ἐν ἀριθμῶ* (p. 211 16), quae sunt pars oraculi quod affert scholiastes ad Theocriti Id. 24 v. 48; et verba *ἴδει δὲ χρημάτων* etc. (p. 246 17), quae patet e Demosthenis Olynth. 1 petita esse, ubi legitur *δεῖ δὴ χρημάτων* etc. quae duo sero animadversa hic annotare iuvat, ceteris, quae reperire potui, suo loco indicatis. est omnino Lydus multus in veterum scriptorum locis, quae, olim lecta, memoriae eius confusa observabantur, usurpandis. indicem quoque auctorum peculiarem adieci; quippe et indicem rerum eumque copiosum confeci.

Ad versionem autem quod attinet, fateor me, quamvis nihil non fecerim necubi me auctoris sententia fugeret, vereri tamen ne aliquoties a vero aberraverim. etenim non pauca occurrebant, quae quomodo potissimum verterem dubitavi. obscuritatis autem culpa partim ipsis rebus partim auctori tribuenda, cuius oratio perspicuitate minime commendatur. nam et verba quandoque parum usitata aut insolentiori, ut mihi quidem videbatur, significatione usurpavit; ut nonnunquam in vertendo potius rem ipsam quam solitam verborum vim respiciendam putaverim. horum verborum pleraque in indice rerum notavi, adiectis aliis nonnullis, quae vel in lexicis non inveneram vel aliam ob causam nota p. LXXVII arbitrabar. ceterum versio eo magis addenda videbatur, quod quae lectu digna opusculum contineret, ad eos potissimum pertinere apertum erat quibus rarius curae est Graecarum literarum studium. eadem ut fida magis quam ut elegans esset, operam dedi, et in legendis verbis, cum utrumque praestare non possem, perspicuitati malui quam dictionis castitati consulere.

Exposui breviter quae laboris meae ratio fuerit, quibusque de Lydo bene mereri studuerim. equidem diligentiam mihi non defuisse scio: qua an operae pretium fecerim, aliorum fuit iudicare, quibus laborem meum publici iuris fieri placuit.

Scribebam Lutetiae, nonis Iul., anno 1811.

**CAROLI BENEDICTI HASE
IN LIBRUM IOANNIS LYDI
DE OSTENTIS FRAGMENTUMQUE
DE MENSIBUS
P R A E F A T I O.**

ARGUMENTA PRAEFATIONIS.

1. *Institutum editionis.* 2. *codex Cascolinus, nunc Regius.* 3. *eius condicio hodierna.* 4. *codicis prima folia lacera et corrosa.* 5. *pagellorum effragies cur passim sit proposita.* 6. *subsidia quibus uti sumus in principio libri restituendo.* 7. *quae adiumento fuerint in reliqua parte libri.* 8. *de interpretationis Latinae ratione.* 9. *de argumento ipsius libri.* 10. *mirabilia quaedam aut memoranda in hoc libello Lydi.* 11. *fragmentum libri De mensibus.* 12. *de ratione annotationum.*

1 Quod receperam in praefatione libri Ioannis Lydi de magistratibus Romanis, collaturum me animum ad editionem tractatus De ostentis, eiusdem auctoris, id aliquamdiu ne efficerem interdictum mihi putavi. etenim evenit ut, quantam antea optare vix essem ausus, tanta nec opinanti offerretur facultas vulgandi, quae spissa sane ad historiam Byzantinam illustrandam dudum haberem comportata. qua re semel instituta verebar ne reperirentur inter fautores studiorum meorum, praestantissimos atque amplissimos viros, qui censerent non esse eiusdem, cuius fidei lentum sit commissum negotium, antequam id conclusissem (quod utinam recte possem), novo me implicare. et profecto

hac religione obstrictum me putavissem, nisi exisset denique primum volumen collectionis novae Byzantinae. nunc, quoniam profligata iam Leonis Diaconi et prorsus ad exitum deducta est impressio (detur venia verbo novo), nec multum abest quin Michaelis Pselli aequè absolvatur, pusillum laxamenti nactus editionem libri Lydiani nolui amplius differre, ne (ut labilis fluxusque est rerum humanarum status) accideret aliquid quod rem omnino interturbaret, utque antiquitatis Romanae studiosi cognitione disciplinae auguralis, quantulacunque tandem ex Lydo peti possit, ne fraudarentur. nec tamen minus, affecto quidem sed non confecto mandato prioreque negotio, verecundum putavi recens susceptum strictim transigere. itaque exemplar Graecum cum sola interpretatione Latina, quae commentarii perpetui loco esset, in has pagellas conieci: ab explicatione rerum me continui. sunt sane quaestiones infinitae, ad religiones Italiae veteris rerumque divinarum antiquitates pertinentes, de quibus in scriptione latiore atque ornatiore dici possit. sed harum rerum tametsi ego quoque quasi silvam collegissem, nec minus rerum Romanarum studio quam Graecarum oblecter, tamen partim quaestionum ut alienas ab auctoribus Byzantinis, a quibus discedere longius sine inconstantiae suspitione nullo modo possum, hominibus excellentibus in hoc genere, subtilibus et acutis non minus quam abundantibus eruditione, quibus aetas nostra recte p. II
 gloriatur, tractandas reliqui: de capitibus aliis fortasse alio tempore singulari scripto lingua vernacula ipse agam. in praesenti primum de fonte instituto subsidiis editionis huius, deinde de interpretatione Latina, tum de mirandis quibusdam aut memorabilibus in hoc libello Lydi, denique de fragmento libri De mensibus, quod una prodit, postremo de notarum mearum ratione, partite strictimque dicam.

Codicis Caseolini quae sit origo aetas condicio, quique fuerint casus, exposui in Prolegomenis libri De magistratibus Ro-

manis, p. LXXI — LXXVII. nec quicquam fere mihi huc addendum est, nisi illud, non multo post editionem libri De magistratibus possessorem codicis, virum illustrem G. A. de Choiseul-Gouffier, cum valetudinis causa Aquisgranum secessisset, subito morbo oppressum bonis omnibus, et praesertim iis qui literis mitioribus polito sunt, tristissimum sui desiderium reliquisse. commemorabant cuncti et olim contigisse ei illud quod paucis, ut florens aetate, in summa fortuna atque potentia constitutus, pluris tamen

p. IV homo ingeniosus ac disertus studia et ingenuas artes quam bona illa fortuita facere sit visus. et tunc quoque ipsius iactura communis contigit Galliae, patriae eius, ubi amplissimis erat honoribus perfunctus, communis Graeciae, cuius insulas verbis descripserat exquisitissimis, atque adeo Russiae, apud cuius imperatorem Paulum magno fuerat loco; communis praecipue his qui artes elegantes colunt, literatisque omnibus, iisque imprimis quos ille non amicitia solum sed familiaritate etiam sua non penitus indignos iudicaret. accedebat quod obiens luculentam copiam inscriptionum signorum tabularum anaglyphorum, scriptiones a sese inchoatas perplures, chartasque cuiusque modi aedibus villisque diversis dispersas relinqueret; nec quicquam propius est factum quam ut ea, non sine literarum artiumque detrimento, prorsus dissiparentur. quanquam huic quidem incommodo et ab heredibus eius, viris summa dignitate praeditis, et ab administratione (ut aiunt) res interiores Franciae magnificentissime atque diligentissime procurante, occursum est sic, ut signa lapidesque literis insigniti paene cuncta in museum Regium trans-

p. V ferrentur, codices manu scripti si qui erant (erant tamen pauci) in bibliothecam Regiam. ita denuo in manus meas venit Lydi codex, olim Caseolinus (sic appellatus ex priore possessore maioribusque eius, quod comitum *de Caseolo* nomine annalium monumentis celebrantur), nunc Regius. cuius de specie ac statu, postquam in bibliothecam nostram illatus est, etsi

aridum sit et exile id argumentum, tamen necessario pauca subiungam.

Dixi in Prolegomenis ad Magistratus, p. LXXV sq., codicem membranaceum, IX vel X saeculi, continuisse olim tria Lydi opera, librum De mensibus, De ostentis, De magistratibus Romanis; sed cum iam ad Cpolim circa a. 1785 inveniretur initio et sine truncus, superesse ei hodie duntaxat folia 102; horum duo pertinere ad librum De mensibus, 37 ad librum De ostentis, reliqua ad Magistratus. ex illis 37 (De ostentis) 26 posteriora fuisse consuta numerata adiuncta ad corpus codicis; 11 priora, separata cum extra codicem tum inter se, adiecta fuisse in involucrio quodam, absque numerali nota ulla. ea ego 11 folia, ut primum aggressus hanc editionem sum, disiecta temereque ia- p. VI centia ita disponere ac numerare coepi, ut iuebant conspectus et summa operis p. 277 1 exposita. idque tam bene cessit ut, si exorsum libri p. 278 foliaque illa excipias quae in extremo capite de eclipsibus p. 285 2 exciderunt (quae tamen, quantum erat situm in nobis, Graece supplere conati sumus), item lacunam inter caput 15 et 16, p. 291 7, ut extra haec, inquam, nihil omnino ex toto libro mihi quidem in praesenti deesse videatur. conflictabar vero, tractans haec 37 folia, duobus praesertim incommodis, altero peculiari prioribus pagellis, altero generali, quo universus laborat codex. scetet enim mendis prope innumeris non modo in scriptura verborum, sed in spirituum quoque et accentuum ratione, prima manu positorum, sed perverse plerumque. quamque sit vitiose scriptus, praecipue apparuit, ubi licuit eum, post c. 20, cum aliis codd. Veneto et Regiis conferre; qui, quamvis recentes, omnes tamen Cascolino emendatiores sunt.

Alterum incommodum, idque longe maius, erat, ex 37 foliis librum De ostentis continentibus praesertim 10 priora esse la- p. VII cera, madoreque et vetustate adeo affecta ut ea potissimum resperxisse videatur vir multiplici doctrina insignis et cum in omni

genere literarum Graecarum tum vero in palaeographia apprimè
 eruditus, d'Ansse de Villoison, cum scriberet Prolegomena ad
 Iliad. p. XLVI codicem Caseolinum vino ita corruptum esse ut li-
 terarum ductus vix agnosci quirent, eumque in cella vinaria po-
 titius quam in bibliotheca asservatum esse videri. et ipse arbitra-
 bar olim, intuens primas pagellas, earum verba omnia in inte-
 grum restituere opis non esse nostrae. sed (ut fit) ipsa difficul-
 tas incendebat ad tentandum. ita foliis (ut c. 3 dictum est) suo
 ordine collocatis, primo quae legi poterant descripsi cuncta.
 deinde ex his qualibuscunque reliquiis sententiam aliquam ex-
 piscari, restituere verba, lacunas ingentes explere conatus sum,
 spatii exactissima ratione habita. qua eadem ratione (opinor)
 in legendis monumentorum veterum inscriptionibus, itemque in
 restituendis libris Herculaneis, est utendum. tametsi (haec
 contra me ipse dico: quippe quantum difficultatis accedit lectioni,
 p. VIII tantum probabilitati restitutionum mearum adeoque auctoritati
 editionis detrahatur) in Herculani voluminibus titulisque lapida-
 riis legendis minus, nisi quid me fallit, operosus inanisque la-
 bor est. fac evanuisse aliquot unciales literas: cum sint inter se
 aequales paene omnes magnitudine, ex areola vacua, qua patet,
 de evanidarum numero coniectura prope certa duci potest. in
 nostro codice, ad regulam et lineam quamvis perarato, versus
 quidem sive lineae in pagellis singulis nusquam pauciores sunt
 quam 30 aut plures quam 32: sed literarum numerus in singu-
 lis versibus differt plurimum, non minus certe quam in cod. re-
 scripto bibliothecae capitularis Veronensis, testante viro summae
 diligentiae eruditionisque singularis, Friderico Goeschen, praefat.
 ad Gaii institutt. p. xxvi. in plerisque tamen versibus habentur
 literae quadragenae octonae aut quinquagenae: sed eae et cursi-
 vae fere sunt, et saepe in fine versuum paulo pressiores, et com-
 pendio scribendi uno et altero intermistae. exaratur eadem ipsa
 vox nunc suis literis nunc siglo. vel in lacuna trium literarum

explenda . . . , arduum saepe dictu utrum *KAI* legendum sit, an, quod spatium non minus occupat, *SEN*, hoc est, $\frac{2}{3}$ (per si- p. ix glum) $\frac{2}{3}$. sic centies.

Quapropter, quoniam in argumento, quod totum coniectu- 5
rale est, alii aliter atque ego sentire possunt, praesertim ubi
propemodum desperata erant folia, eorum instar in parte supe-
riore paginarum huius editionis saepius excudendum curavi, se-
cutus exemplum viri summi Gustavi Hugonis, Ictorum nomina-
tissimi, in fragmento Domitii Ulpiani Iur. civil. anteiustiniano
l. 1, Berolini, 1815, 8, p. 5 — 101; omissis quidem spiritibus
ac τόνοις, qui plerumque in cod. temere sunt positi, sed serva-
tis lacunarum hiatibus literarumque evanidarum omnium inter-
vallia. ita, sicubi in electione verborum aut constructione erra-
verim, quod nimis crebro arbitror accidisse (nam negotium ma-
gnum est supplere folia eiusmodi; nec quicquam venit saepius
usu quam perlucere perperam apice, vel unica litera male lecta,
in pudendum trahi errorem), unusquisque supplementa mea,
ubique fere in textu uncinis [ ] indicata, ad iudicium proprium
poterit revocare. alterum etiam proposita hac effigie consecutus
sum, ut necesse non esset menda ex librarioli ruditate nata, quae p. x
innumera sunt eo in codice, ad oram editionis inve notis ubique
percensere; possemque, mendis ipsis supra ante oculos positis,
subter in textu transcripto lectiones eas tacite emendare. ita p.
288 23 *ενεργιας* fol. 6 *recto* lin. 11, *βλ]εσι* lin. 12. — p. 291 16
fol. 7 *recto* lin. 9 *μαντιαν* et *απισθηνουσ* . . . — *δαψιλιαν* p. 293 1
fol. 7 *verso* lin. 4, *συνελθουσιν* *ibid.* lin. 7. utque exemplis non-
nullis utar ex libro De mensibus petitis, *ισηδος* p. 113 15 fol. 1
recto lin. 19, *πησαι* p. 116 4 fol. 2 *recto* lin. 10, *στην* pro *Αστην*
ibid. lin. 12. haec et multa eiusmodi in effigie pagellarum non
incuriae meae aut culpa operarum, sed librarii incitiae sunt
tribuenda.

Venio nunc ad subsidia quibus sum in constituendo textu 6

usus. qua quidem in re singulari fui fato: in partibus laceris libri, ubi maxime opus fuisset, nullo alio codice sublevabar; ad recensendas paginas paulo melius conservatas ad manum erant complura adventicia adiumenta. quippe cum in fragmento De mensibus, tum in foliis prioribus libri De ostentis, usque ad p. xi c. 21, pessime habitis illis quidem, eram omnino omni externo orbatus auxilio; nisi quod alicui usui fuerit C. Plinius maior, cuius Historiam naturalem Lydus tum alibi tum maxime c. 6, 7, 8 exscripsit. in capitibus de eclipsi, de constellationibus, non-nihil profeci ex I. Firmico Materno, eiusque libris 8 De mathesi hodie exstantibus. ibique praecipue, hoc est in prioribus 20 capitibus libri De ostentis, intellexi quantopere opus esset notis ad stabiliendas defendendas explicandas lectiones. nullus enim locus est in hac libelli parte, quo in loco ambi de vocabulo possit, quin eundem tractarim compluriens, nec sine conficiente causa statuerim. sed et explanare eiusmodi causas infinitum fuisset neque huius temporis; et pugnaciter defendere coniecturas aliis displicentes, ut fortasse possim si velim, certe non velim etiamsi possim, cum contentiones eiusmodi tam a moribus meis quam ab hoc instituto sint alienissimae. inde ab exordio capituli 21 longe diversam rationem secutus sum in constituendo textu. nam cum in primis capitibus saepe sit a me compositus magis quam transcriptus, oppidoque pauca habeat prorsus defini-
 p. xii nita aut certa, reliqua post c. 20, quod erant in aliis etiam codicibus, non in solo Caseolino, extra dubitationem iam sunt posita.

7 Etenim institutio tonitrualis c. 21—26 reperitur item cum in cod. Regio 2381, fol. 70 *verso*, tum in cod. Veneto 324 (vid. Catalog. biblioth. Graecae Divi Marci, digest. praesid. Laurent. Theupolo 1740, fol. p. 149 C), qui per annos decem et sex penes nos, in bibliotheca Regia, identidem a me tractatus est, donec temporis flamma a. 1815 eum abripuit. PNigidii Figuli

Diarium tonitruale, quod proxime sequitur, editum iam exstabat in Iani Rutgersii Variis Lectionibus Lugd. Bat. 1618, 4, p. 247—260, mendose admodum, non ita tamen ut eius quoque comparatio cum codice nostro non usui mihi ad tollenda menda nonnulla nostri fuerit; quod patebit legentibus ex lectionum prope dicam infinita varietate, in ora p. 306—331 apposita. Tonitruale Fonteii, Diario Nigidii subiunctum p. 332 habetur in cod. Regio 2381 fol. 70 *verso*—71 *recto*; isque codex saepe laudatus in lectionum varietate, sub siglo *cod. Reg.* intelligendus est. Labeonis Observatio de fulminibus, p. 336— p. XIII 338, exstat item in cod. Reg. 2381 fol. 71 *recto*; alteraque commentatio eiusdem argumenti, quae continetur p. 338—348, in Regio (nunc Veneto) 324, quem memoravi. Disquisitio de causis terraemotuum, p. 348, cum item in cod. 2381 fol. 70 *recto*, tum in Regio 1991 fol. 1 *recto*; ita tamen ut is quem posterius nominavi, verbis plurimis immutatis aut praetermissis, epitomen potius quam fragmentum Lydi continere videatur. sequentia inde a c. 54 non solum in duobus, quos dixi, codd. exstant, sed impressa quoque sunt in edit. Schowiana opusculi De mensibus p. 130—134, vitiose admodum, quod menda codicis bibliothecae Angelicae, unde hoc fragmentum protulit in lucem, ingeniosus literisque perpolitus editor tollere omnia non quivit; quod mihi, compluribus codd. tanquam adminiculis uso, multo fuit facilius. postremo Calendarium vetus Romanum cum ortu occasuque stellarum, quod *parapegma secundum Ptolemaei* vocat Harles. Bibl. Gr. 5 291 A, quodque e scriptis Claud. Tusci ad verbum se expressisse Lydus ait p. 357, Latine iam usum erat in Petavii Uranologio (Lutet. Paris. 1630, fol. 94—101) sub p. XIV nomine Ptolemaei, per Nicolaum Leonicum e Graeco translatum. quam Leonici versionem passim retractavi: Graecum textum nunc primum edidi ex codd. tribus, nempe Caseolino, Reg. 2381 fol. 74 *recto*—75 *verso* (quem in notulis indicavi siglo illo, *Reg. A*),

et altero Regio 1991 fol. 17 verso-24 verso: hunc nominavi *Reg. B.* eorumque codicum omnium variantes partim apposui in ora, partim, ne nimis ista oppleretur, reieci in notas ad calcem textus.

- 8 His igitur auxiliis adiutus dedi operam textui recensendo lectionibusque colligendis emendandis, reiciendis etiam quas oportebat. generatimque, quando utrobique rationes aderant aequae probabiles, potius ad cod. Cascolini ut antiquioris normam direxi editionem. *νῦ* tamen euphonicum sive *ἐφελκυστικόν*, quod nunquam ille non habet, *ελευνουσιν την, πασιν τοις*, quodque antiquitas ponebat ubique (tot ea fuerunt quae grammatici iuniores, usumne secuti nescio an ab usum, immutarunt), ne otiosam fastidio essem, in vocibus non hiantibus sustuli. qua de
- p. xv re videris quae vir egregius abundansque doctrina Fridericus Jacobs multa exsequitur Prolegomen. ad edit. Achillis Tatii p. xcv. capitum distinctionem a me factam (in cod. omnia uno et perpetuo tenore peraguntur) spero fore ut probet lector. quod ad versionem attinet, omnino haec duo volui consequi, primum ab auctoris, non ita luculenti, sententia ut ne aberraret; deinde ut loquendi morem suboleret eorum qui de veteribus super simili argumento scripta Latine reliquerunt. quapropter cum alia loca passim, tum maxime formulas solennes verbis Iulii Obsequentis reddidi illius qui libellum De prodigiis composuit, genere orationis usus satis Latino et probo (*Romani oris hominem vocat Barthius ad Statii Thebaid. 5 86*), sed verbis tamen paulo magis priscis interstincto. Claudii Tusci Calendarium vertens complura sum ex latinitate L. Iunii Columellae mutuatus, quem existimo vel ex ipso Tusco vel ex eodem fonte quo ille hausisse, libro undecimo praesertim. ex Calendariis item Romanis, a
- p. xvi Iacobo Mazochio, Aldo Manutio, Carolo Sigonio, Raphaële Cyprienio, Grutero, Blanchino editis, quod nonnulla videntur vel a nostro Claudii Tusci vel indidem quo illud manasse, eorum quo-

que voces formulasque, de rebus astronomicis constitutas, in versione, sicubi potui, frequentius adhibui. et omnino tenui hanc consuetudinem, ut quaecumque pateret a Latino in Graecum conversa esse, quemadmodum Campestrii commentata de stellis crinitis p. 286 sqq, PNigidii Figuli Diarium tonitruale p. 306, alia, ut in illis sermonem, qualis olim in Latino fuerit, coniectura assequi et, quantum possem, repraesentare conarer potius quam ut ea quae Lydus modo ineleganter modo inscite et ridicule vertisset, item ad verbum annumerarem lectori. velut, ut hoc utar, qui fieri potuit ut PNigidius Figulus, non dicam sana et tranquilla, sed tamen nondum prostrata atque sepulta re publica, notaret ad 16 Ian. si tonuerit, ab imperatore populum Romanum vexatum iri? atqui hoc certe valent, verbum e verbo, illa p. 322 24: ὁ δῆμος ὑπὸ τοῦ βασιλέως παραχθήσεται. putemus in Latino fuisse, *a dominante, a principe*, quales LSylla aut CMarius in rem publicam exstiterunt, idque a Lydo fuisse versum verbis magis ad sua quam ad praeterita tempora accommodatis. Πέρσας p. 286, 297, 336 verti *Parthos*: p. xvii nam etiam p. 280 8 Crassus ἐπὶ Πέρσας ἐλάσαι dicitur, ut pateat horum nomine illos intelligi. nec subibo (opinor) vituperationem, quod usquequaque in restituendis Latinis sermonem ipsis auctorum aetatibus usurpatum volui repraesentare.

Quamquam ne sic quidem (fatendum est enim) obtinere 9 potui ut non diceret aliquis desiderari in capitibus haud paucis quasi colorem incorruptae antiquitatis. nimirum, si tempore rei publicae primisve imperatoribus Campestrii, Figuli, Capitonis vaticinationes confectas esse contendamus, mirari se quid causae sit, quare neque Gallici nec Teutonici neque Germanici tumultus aut belli mentio fiat ulla; quae tamen bella temporibus illis maxime omnium diuturna atque periculosa putarentur. contra in imperium Cpolititanum magis convenire res in Oriente adversusque Persas gerendas, quas assidue canant coniectores illi. verba

p. 295 18: ἐπὶ τῇ βασιλείῳ ἤξει χάραν, apertissime indicare Caesarum firmas iam ac stabiles opes; ἀντὶ τῆ βασιλίδι καὶ τοῖς ἀντῆς
 xviii τέκνοις, p. 346 15, vereri se ut aliter accipi possit quam de coniuge imperatoris eiusque liberis. quae legantur p. 287 in. de bello Africano, tantum de Vandalis quantum de Poenis posse intelligi; quae p. 347 4 (οἱ δῆμοι κ. τ. λ.), de Veneta Prasinaque factione: quin imo quae p. 320 8 ad Decembr. 3, de carnis esu legibus ecclesiae interdicto; quae p. 332, de dissidio religionis causa existente. ego ad haec singula nihil habeo dicere: tantum abest ut Lydi lucubrations praeter modum extollere laudando, levareque suspiciones atque ab illo removeere velim. editoris proprium est officium iudicare sine cupiditate, aut si ipse iudicium nullum interponat, sic certe auctorem tradere in manus, ut in eo iudicando elucere possit religiosi ac sapientis lectoris prudentia. tamen, ut ad superiora illa queat lector aliquid respondere, subiiciam haec, fortasse Lydum e libris haruspicinis ritualibusque selegisse ea potissimum quae ad sua quoque tempora regionesque sibi propinquas accommodari quodammodo posse existimaret; praetermisisse autem consulto vetera illa admodum antiqua, spectantia vel ad gentes Italiae, Aequos Latinos Samnites Picentes Tuscos, p. xix vel ad administrationem rei publicae de comitiis auspicato edicendis obeundis dimittendis, vel ad loca augurata Latii agrique Romani, Albanum montem, lucum Maricae, armilustrum, aedes urbanas. quae ut nobis fuissent acceptissima, ita Graecis hominibus saeculi vi, rerum Italicarum incredibiliter rudibus, fastidia ac monstra debebant videri.

10 Interdum quoque (opinor) res priscas vocabulis novis suoque tempore usitatis obscuravit. velut p. 309 10 in Nigidii Figuli Diario tonitruali *res urbanas* vertisse videtur sic, τὰ τῆς βασιλίδος πόλεως, tametsi his postremis verbis Graeci saeculo Iustiniano non Romam urbem sed Cpolim soleant designare. denique minime mirum fortasse debet videri vel de Caesarum fato obscure

memorare Lydum, vel rarius mentionem facere caerimoniarum in deos, eumque silentium huiusmodi non tutum modo sed honestissimum quoque esse arbitratum. inquisisse in vitam Caesarum capitale erat (adi in primis Iulium Firmicum Astronomic. 2 33); neque illud, agere de caerimoniis pristinis, molestia sua carere debebat aetate Lydi. ad religiones, divinas illas quidem sed p. xx novas, studio inflammato tunc rapiebantur plerique omnes; qui impium (nisi me fallo) reputassent proferre in lucem, quae ex pontificum libris eruisset aliquis de auspiciis clivis, sacris novendialibus, lectisterniis faciundis, supplicationibus circa templa fana pulvinaria decernendis. quamobrem, opinor, haud sine gravi causa non nisi pauca, eaque obscura, antiquae persuasionis vestigia in excerptis suis reliquit Lydus. reliquit tamen, velut p. 288 10 de populi victi caerimoniis ad Romanos transferendis. item in fulgurum interpretationibus p. 342 — 348, ubi, si pauca excoerperis, iam nihil erit causae quin credas sumptas illas esse ex libro vetere pontificio rituali fulgurali. quibus de libris, et omnino de fontibus unde hausit auctor noster, cum ea proprium opus desiderent, sintque non magis ambigua quam difficilia explicatu, conabor aliquando accuratius agere, eodem fere modo (si tamen possim) quo nuper vir summus AHLHeeren, cuius gloria longe clarior est quam ut nostro crescere possit testimonio, in commentatione De fontibus et auctoritate vitarum parallelarum Plutarochi, edita Gottingae 1820, 8. ac fortasse ad p. xxi hoc caput antiquitatum Romanarum aliquam potis ero afferre accessionem. nam fragmenta, quantulacunque sint, veteres populi Romani religiones explicantia, LCincii Alimenti, Anysii, Elpidiani, Fulvii Flacci, Iunii Gracchi, Bebii Macri, Masurii Sabini, Nisi, Rutilii Gemini aliorumque anonymorum, collegi iamdudum undecunque, cum ex libris editis, maximeque e grammaticis, tum ex codd. manuscriptis Regiis bibliothecarumque aliarum, quotquot in itineribus meis Italicis potui perscrutari.

sed haec egent disquisitionis longioris: in praesenti (ut dixi superius) non modo abstinui ab excursibus huiusmodi, sed univ-erse etiam in notis et ad Ostenta et ad fragmentum libri De mensibus summa data est opera ut essemus quam brevissimi.

- 11 Erant enim in cod. Caseolino folia duo abiuncta (hodie affixa ad reliqua sunt), continentia fragmentum libri De mensibus, non epitomae illius editae Lipsiae 1794, 8, a Nicolao Schowio, clarissimo viro et doctissimo, sed particulam ipsius libri, antequam a brevioribus plurima resecaerentur, turbarentur omnia, nec
- p. XXII fere vestigium dispositionis pristinae relinqueretur. sunt eae pagellae aequae miserandum in modum et lacerae et vetustate detritae; ut, cum meditarer Prolegomena in librum De magistratibus (vide § 35 p. LXXV), putarem lectionem illarum ne tentari quidem posse. postea eodem identidem relatus, intuendo inquirendo ariolando passim expiscatus sum nonnulla; quae simul ac primum aliquid lucis fundere visa sunt, et alacritatem (ut fit) et facultatem maiorem attulerunt ad reliqua quoque persequenda. postremo haec deformata quamvis et paucula fragmenta libello De ostentis subiungere p. 113 sqq. non dubitavi. quanquam ratio quidem dissimilis fuit haec atque illa restituendi. in Ostentis cum fontes, unde hausit Lydus, saepius deprehendi, tum omnino tracta magis est et fluens oratio: sunt circuitus verborum longiores, ut, ubi constitisset de mente interpuncti, supplere continuationem totam orationis vel posse vel audere coep-erim. in libro De mensibus oratio est et pressior et lita multis luminibus doctrinae (prout Lydi facultas ferebat), plena commemorationibus auctorum, et proinde, sicubi laborat laeunis,
- p. XXIII difficilis ad restituendum. in redundante enim ac subinani loquendi figura, si ob casum aliquem desideratur membrum, affingi id potest ita ut probabilis et prope vera restitutio esse videatur. contra in genere dicendi referto rebus, fac narrationem rei, titulum libri, nomen solennitatis intercidisse; non ex alio codi-

cis loco sciri, non erui aliunde posse, quanquam divinas humanasque leges disciplinas religiones ritus historias veterum, quantum literis eorum hodie continentur, probe teneas (tametsi in virorum sic doctorum numero minime ego me ponam): si ea te omnia deserunt, quo confugias? qui possis ariolari quae evanuerint? ita, licet plurimum sit temporis a me in hoc potissimum fragmento restituendo consumptum, non tamen arbitror multum me profecisse, illud unum pronuntiare ausus, me magno cum labore, diligentia, contentione animi ea in re esse versatum.

In notis, cum ad Ostenta tum ad fragmentum De mensibus, uno solo loco longius fere quam voluntas fuit (nam potuissem paene in singulis vocibus) a proposito sum degressus, p. 398 sqq. ubi egi de varia significatione verbi ἀρχαίος. alio loco institueram dicere de codicibus rescriptis bibliothecae Regiae. etenim cum egregius antiquitatis vindex Angelus Maius, tum casu et felicitate tum maxime acri atque attenta codicum Ambrosianorum perscrutatione, tot veterum opera in membranarum palimpsestis latentiaprehendisset, ea ab interitu mirabiliter vindicata tantam expectationem attulerunt repente omnibus, ut cum ubique tum certe Parisiis in bibliotheca nostra, antiquos utilesque libros item delitescere suspicarentur. quapropter non putavi esse alienum studiis meis colligere quae et usu quotidiano codicum, et diligentia quam a me expectari maxime puto, potuerim eius generis in codicibus Graecis adhuc investigare. eaque erat in animo subiungere notis. postea vero, cum in molem iusti voluminis viderem excrescere, satius duxi conferre in scriptionem singularem, quae, ut spero, propediem prodibit, non quo credam ea esse tanti, sed ne in re quae nunc maxime in desiderio est rei publicae literariae inque ore et sermone omnium, nos soli Parisiis, bibliotheca copiosissima ac codicum refertissima, desidiosi inertesque esse videamur. verum ut ad notas revertar, si quando ibi locum vel interposui auctoris inediti vel p. xxv

editi emendavi, cum breviter egerim, non vereor ne sim vituperabilis hac parte. multo magis alibi; nec dubito esse restitutiones quae vel mihi ipsi paulo post forte sint displiciturae, qui, si per otium liceat, sperem in dies meliora praeteritis invenire. sed ut olim instruenda editione satis hercle temporis transmisi, ita nunc excudendae nonnisi tempora subseciva impendere potui, crepta scriptoribus Byzantinis, Psello, Georgio Hamartolo, chronographis variis, ad quos vulgandos omnem curam in praesenti atque operam confero. idque potissimum aut solum praestare interim volui, Lydi libello ut diutius docti homines ne carerent. quos oro ut hanc opellam boni consulant, et errata levicula, praesertim typica, si occurrant, accipiant aequae: titubatum enim non esse aliquando in his spinis, quis tam temerarius est ut audeat affirmare?

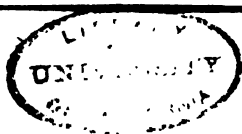
Scribebam Parisiis, Kalend. Maiis 1823.

ἸΩΑΝΝΟΥ ΛΥΔΟΥ.

ΕΚ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΜΗΝΩΝ. ed. Schow.
p. 1

A.

1. ὀρθῶς ἄρα οἱ μυθικοὶ τὸν Κρόνον τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας ἀφανίζοντα ποιούσιν, αἰνιττόμενοι δῆπου τὸν χρόνον πατέρα τε ἅμα καὶ ὄλεθρον τῶν ὑπ' αὐτοῦ φρομένων γίνεσθαι.
2. Θριάμβον ἠνόμαζον οἱ Διονύσου θεράποντες τὴν πομπὴν ὑπὸ τῶν θύρων καὶ τῶν λάμβων οἶονεὶ τῶν σκωμμάτων, ὡσανεὶ θυρσίαμβον· ἢ ἀπὸ τοῦ θροεῖν, κατὰ Πλούταρχον.
3. οἱ Λυδοί, φασίν, ἐφεῦρον τὸν οἶνον, καὶ οὐκ οἶνον μόνον ἀλλὰ καὶ τὸ συκῆς φυτόν.
4. μῦστον τὸν οἶνον οἱ Ῥωμαῖοι ἔγνωσαν, ὅτι μυστή-
10 ριον πρῶτοι Σαρδιανοὶ προσηγόρευσαν, ὡσανεὶ μύστην.

1 μυθικὰ codex Vaticanus (V).
3084 (P).

4 ἐνόμαζον codex Parisiensis
9 duo fortasse fragmenta, alterum ὅτι μυστήριον
πρῶτοι Σαρδιανοὶ προσηγόρευσαν, alterum μῦστον τὸν οἶνον οἱ
Ῥωμαῖοι ἔλεγον ὡσανεὶ μύστην.

**EX IOANNIS LYDI
DE MENSIBUS LIBRIS
EXCERPTA
GUIL. ROETHERO INTERPRETE.**

I.

1. recte igitur mythici Saturnum suos liberos devorare faciunt, significantes videlicet tempus gignere simul et interimere quae ab eo gignuntur.
2. Triumphum Bacchi ministri appellabant pompam, a thyrsis et iambis, id est dictis, tanquam thyrsiambum; aut a verbo θροεῖν, (id est clamare, tumultuari) auctore Plutarcho.
3. Lydos vinum invenisse dicunt, nec vinum solum verum etiam ficum.
4. Mustum vinum Romani noverant, quoniam mysterium primi Sardinianuncupabant, quasi mystam, id est sacris imbutum).

p. 2 5. Σαβίνος ἐκ τῆς περὶ τὸν οἶνον γεωργίας φερωνύμως ἄνωμάσθη· τὸ γὰρ σαβίνος ὄνομα σπορέα καὶ φυτευτὴν οἴνου διασημαίνει.

6. Μεσσαπία ἢ Καλαβρία, ἀπὸ Μεσσάπου.

7. Λουκανίαν τὴν ἄλσωδεσιτάτην· τὸ γὰρ ἄλσος κατὰ 5 στέρησιν λούκων οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι, παρὰ τὸ ἀφεγγές, ὡς ἄξυλον τὴν ὕλην.

8. Ἦτις Ἐρυλον τὸν περὶ Ἰταλίαν, ὃν κατασχὼν Εὐάνδρος ὁ τῆς μαντικῆς Κυρμέντης υἱὸς ἔσχε τὴν χώραν, τρίψυχον γενέσθαι ὁ μῦθος αἰνίττεται φιλοσοφώτατα· τριπλᾶς γὰρ ἔχειν τὴν 10 ψυχὴν δυνάμεις ὁ ἐν Φαίδωνι Σωκράτης παραδίδωσιν, ἡνίοχον μὲν τὸν νοῦν, ἵππους δὲ τὰς τῆς ψυχῆς δυνάμεις. ταύτη καὶ χαλινῶσαι τὴν ψυχὴν θεσπίζει τὰ λόγια·

χορὴ δὲ χαλινῶσαι ψυχὴν βροτὸν ὄντα νοητὸν,
ἄφρα μὴ ἐγκύρση χθονὶ δυσμόρῳ, ἀλλὰ σαωθῆ.

15

τῆς γὰρ τῶν ὄλων φύσεως ἐξ ἐναντίων δυνάμεων τυγγανούσης, ἀνάγκη καὶ τῇ διὰ πάντων κευρωρηκία ψυχῇ τὰς ἐναντίας ἐφαρμόζειν ἀρχάς· τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς λογικὸν ἐκ τῆς μονάδος, τουτέστι τοῦ νοῦ, τὸ δὲ θυμακὸν καὶ ἐπιθυμητικὸν ἐκ τῆς δυάδος ὅσον τῆς ὕλης ἐστὶ, κἂν εἰ τὸ λόγιον ὄλην τὴν ψυχὴν τριάδα θεῖαν 20 παραδίδωσι· φησὶ γὰρ ὁ αὐτός

p. 3 ψυχαῖον σπινθῆρα δυσὶ κράσας ὁμονοίαις,

8 Virg. Aen. 8 560, ibique Serv.

11 Plat. Phaedr. p. 258 St.

5. Sabini nomen a vitis cultura, nomine rei consentaneo, ductum est; significat enim hoc nomen satorem vitis.

6. Messapia, Calabria, a Messapo.

7. Lucaniam admodum silvestrem: silvam enim secundum privationem lucum Romani vocant, quod luce caret, quemadmodum Graece ἄξυλος dicitur silva.

8. Erylum Italum, quo superato Evander Carmentae fatiloquae filius tenebat regionem, trium animorum fuisse perquam philosophice fabula significat: triplicem enim in animo inesse vim Socrates in Phaedone docet, aurigam rationem, equos autem animi vires. quare etiam frena iniici animo oracula iubent: "oportet hominem ratione praeditum frena iniicere animo, ne incidat in terram infaustam, sed conservetur salvus." universi enim natura cum ex contrariis viribus orta sit, etiam animo per omnia effuso contraria initia convenire necesse est: pars enim animi ea quae mentis est particeps, monade, id est mente, continetur, ea autem quae est animi et volutate alitur, dyade tanquam materia; quanquam oraculum totum animum triadem divinam esse docet. dicit enim idem "animi scintillam duabus post-

νῷ καὶ νεύματι θείῳ, ἐφ' οἷς τρίτον ἄγνόν ἔρωτα,
συνδεδεικὸν πάντων ἐπιβήτορα σεμνόν, ἔθηκεν.]

9. ὁ Εὐάνδρος πρῶτος γράμματα ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, τὰ
λεγόμενα Κάδμου, εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐκόμισεν, οὐ τοσαῦτα μὲν
5 ὄσα νῦν ἐστίν (οὐδὲ γὰρ οὕτως ἡ παλαιότης παραδέδωκε), μόνον
δὲ ἔξ πρὸς τοῖς δέκα, τοῦ ξ καὶ τοῦ ζ καὶ τοῦ ψ ἀντὶ διπλῶν,
τοῦ θ καὶ τοῦ φ καὶ τοῦ χ ἀντὶ δασέων, τοῦ ἦ καὶ τοῦ ῶ ἀντὶ
μακρῶν ὕστερον προσεξευρημένων. πέντε γὰρ ἦν τὰ πάλαι φω-
νήεντα, τοῦ μὲν εἰ στοιχείου τὴν τοῦ ἦ παρεχομένου χρεῖαν, τοῦ
10 δὲ ὁ τὴν τοῦ ῶ, ὅπερ ἔτι καὶ νῦν παρὰ Ῥωμαίοις ἐστὶ καὶ μόνον
τῷ χρόνῳ τὴν δύναμιν ἀμείβει. ὕστερον δὲ Μάρκος Φλάβιος,
γραμματιστὴς Ἰταλός, τοῖς Ἕλλησιν ἀκολουθήσας τὰ λοιπὰ
στοιχεῖα τοῖς Ῥωμαίοις ἐπέγραψεν· φιλεῖ γὰρ ὁ χρόνος ἐναμείβειν
τὰ πράγματα.

15 10. Φοίνικες πρῶτοι τοκογλύφοι καὶ ὀβολοστάται τυγχά- P. 4
νοντες γράμματα καὶ σταθμοὺς καὶ ὑπλῶς τὸ κερδαίνειν ἐπενόησαν,
ἔθεν καὶ καπήλους αὐτοὺς οἱ ποιηταὶ καλοῦσιν. ἀλλ' ἐπανώμεν
ἔθεν ἐξεκλίνομεν.

11. τρισώματον τὸν Γηρονόην φασίν, οὐχ ὅτι τοσούτοις
20 ἐχρήσατο σώμασιν, ἀλλ' ὅτι τρεῖς νῆσοι ἐν τῷ ὠκεανῷ κείμεναι
συνεμάχουν αὐτῷ.

12. [ὅτι εὐριπος ὠνομάσθη ἢ μέσον τοῦ ἰπποδρόμου

4 ἐκόμισεν P: apud Schowium (S) ἀνεκόμισεν 8 προσεξευρη-
μένων P: apud S προσευρημένων 17 ἀλλ' — ἐξεκλίνομεν
add P.

quam miscuit concordiis, ratione et numine divino, quibus tertium amorem
castum, omnia coniungendi et secundandi vim habentem, venerandum, ad-
iunxit.

9. Evander primus ex Graecia literas Cadmeas, quae dicuntur, in Ita-
liam attulit, non totidem quidem quot nunc sunt (neque enim ita antiquitas
tradidit), sed sedecim tantum, cum literae ξ et ζ atque ψ duplices, θ et φ et
χ adspiratae, η et ω longae postea insuper invenirentur. quinque enim erant
antiquitus vocales, litera s literae η usum praebente, o autem literae ω,
quod hodieque apud Romanos tenet, et solo tempore (id est mora) vim suam
mutat. post vero M. Flavius grammaticus Italus, secutus Graecos, Roma-
niae literis reliquas addidit. solet enim tempus res immutare.

10. Phoenices cum primi argentarii sordidique feneratorum essent, li-
teras librasque et omnino artem lucri faciendi excogitarunt, unde etiam in-
stitores eos poetae nominant. sed redeamus unde digressi sumus.

11. Tria habuisse corpora Geryonem dicunt, non quod tot usus fuit
corporibus, sed quod tres insulae in Oceano sitae belli ei sociae fuerunt.

12. Euripus dicebatur crepido quae in medio Circo erat, a maritimo

πυραμίδος, ἐκ τοῦ θαλαττίου Ἰώως Εὐρύκου καὶ τῆς ἐπιτάκις αὐτοῦ διακλιδορομίας· ὅτι γὰρ ἐκ' ἐκείνου φασὶ συμβαίνειν. καὶ πυραμίδος δὲ ἴστω ἐν μέσῳ τῷ σταδίῳ, ἣ δὲ πυραμὶς ἦλῶσ, ἐπεὶ ἄρκως ὁ τοσούτος βωμὸς· πάντων γὰρ τῶν οὐρανόων φωσφόρων σωματίων σικὰν ἀποτελεῖντιθ ἀπὸς μόνος ἔξω ταύτης ἐστὶ. καὶ 5 ἀνωθεν μὲν τῆς πυραμίδος ἐπὶ τοῦ εὐρύκου βωμοὶ τρεῖς, Κρόνου Διὸς Ἄρειος, κάτωθεν δὲ Ἀφροδίτης Ἐρμοῦ καὶ Σελήνης. οὐ κίον δὲ τῶν ἐπιτὰ κίλων ἦτοι σταδίων περὶ τὴν πυραμίδα, ἦν τῶν ὀβελῶν καλοῦσι, διεπληκτιζοντο οἱ ἀγωνισταὶ διὰ τὸ τοσοῦτος εἶναι τοὺς τῶν κλανήτων πόλους, ὅς Χαλδαῖοι σιτερώματα 10 καίωσσαν, ἄνευ τοῦ σελτηνακοῦ, διὰ τὸ μέχρις αὐτοῦ διήκειν τὸ τοῦ πατιὸς ὑλικοῦ σκίβαλον. τέσσαρασι δὲ καὶ εἴκοσι βραβείοις τὸν πάντα συντείλουσιν ἀγῶνα διὰ τὸν ἐν πυραμίδι λόγον· δυοκαίδεκα γὰρ γωνίας ἡ πυραμὶς ἐπιδέχεται, τοσούτοις σιτερεῶς τέσσαρας, ὧν ἐκάστη ἐκ τριῶν· δις δὲ τὸν δώδεκα ἀριθμὸν εἰς δύο τέμνον- 15
 p. 5 τες τὸν τῆς ἡμέρας καιρὸν ἔτι καὶ τῶν τελοῦσαι. καὶ ἄλλως δὲ πως ἡ πυραμὶς ἀρομοδία ἐστὶ τοῖς ἀγωνιζομένοις· Νεμέσιως γὰρ εἶναι νομίζεται.]

13. πλείους ἐκεῖθεν Αἰνείας μετὰ πολλὰς ὄσας πλάνας κατάγειται ἐν πόλει τῆς Ἰταλίας λεγομένην Λαυρεντία, ἦν καὶ Ὀπ- 20
 κικήν φασιν ὀνομασθῆναι ποτε, ἔξ ἧς καὶ ὀπικιζέειν καὶ (ὡς τὸ

1 Ἰώως add P, in quo totum hoc ita: Εὐρύκος καλεῖται ἐκ τοῦ θαλαττίου Ἰώως εὐρύκου καὶ τῆς ἐπιτάκις αὐτοῦ διακλιδορομίας· πάντων γὰρ τῶν οὐρανόων φωσφόρων σωματίων σικὰν ἀποτελοῦστων, ἦλιος μόνος ἔξω ταύτης ἐστίν. 16 πῶς Hasius: apud S περ. 19 ὄσας add P.

fortasse Euripo, qui septies reciprocatur: ita enim in illo dicunt accidere. et pyramis est in medio stadio; pyramis autem solis est, quoniam umbra caret eiusmodi ara: omnibus enim sideribus luciferis umbram efficientibus ille solus ejus expers est. et supra pyramidem in Euripo arae sunt tres, Saturni Iovis Martis, infra Veneris Mercurii et Lunae. neque vero plus quam septem curricularia, id est stadiis, circa pyramidem, quem nunc obeliscum vocant, certabant cursores, propterea quod totidem sunt planetarum poli, quae Chaldaei firmamenta dicunt, excepto lunari, quoniam usque ad illum pervenit omnis materiae excrementum. quattuor autem et viginti missibus totum conficiebant certamen, secundum eam quae in pyramide est rationem: duodecim enim pyramis continet angulos, hoc est solidos quattuor, quorum quisque tres habet angulos planos: bis autem duodenarium numerum in duas partes dividentes diei tempus hodieque definimus. et alia qua ratione pyramis in eos convenit qui in curriculo certant: Nemeis enim esse putatur.

13. Aeneas cum illinc navigasset, post errores quam plurimos appellatur apud urbem Italiae, quae Laurentum dicebatur, quam etiam Opicam olim nominatam fuisse ferunt; unde et ὀπικιζέειν (id est, opice loqui, opizare)

πληθος) ὄφρα κίλειν τὸ βαρβαρίζειν Ἴταλοι λέγουσιν. εἶτα ἐπιγαμβρεύσας Λατίνῳ βασιλεύοντι τῆς χώρας, αὐτὸς τε βασιλεύσας τρισὶν ἐνιαυτοῖς, οἴχεται. τοσοῦτων οὖν ἐπιξενωθέντων τῆς Ἰταλίας, ὡσπερ ἐδείχθη, Λατίνους μὲν τοὺς ἐπιχωριάζοντας, Γραικοὺς δὲ τοὺς ἐλληνίζοντας ἐκάλονν, ἀπὸ Λατίνου τοῦ ἄρτι ἡμῖν φηθέντος καὶ Γραικοῦ τῶν ἀδελφῶν, ὡς φησιν Ἡσίοδος ἐν Καταλόγοις·

Ἄγριον ἦ δὲ Λατίνον.

10 κούρη δ' ἐν μεγάρουσιν ἀγαυοῦ Δευκαλίωνος
Πανδώρη Διὸς πατρί, θεῶν σημίαντορι πάντων,
μικθῆϊσ' ἐν φιλότῃ τεκέ Γραικὸν μενεχάρμη.

14. Ῥωμύλος δὲ κίλει τὴν Ῥώμην τῇ πρὸ δεκαμυῖας καλανδῶν Μαῖου, κατὰ τὸ τρίτον τῆς ἔκτης ἢ (ὡς ἔτεροι) κατὰ τὸ δευτερον τῆς ἠγδύσης. ἢ δὲ ὥρα τῆς πόλεως ὥρα δευτέρα, πρὸ
15 τρίτης, ὡς Ταρρούτιος ὁ μαθηματικὸς κατεστήριξεν, ἡλίον μὲν p. 6
ταύρω, σιλήνης δὲ παρθένω, Κρόνου δὲ ζυγῶ, Διὸς δὲ λέοντι,
Ἄρειος ζυγῶ, Ἀφροδίτης ταύρω, Ἐρμοῦ κριῶ. ἀρχὴν δὲ ἐνιαυτοῦ
δίδωσι Ῥωμύλος τὸν Μάρτιον μῆνα πρὸς τιμὴν Ἄρειος· ἐξ αὐτοῦ
γὰρ αὐτὸν γενέσθαι λόγος δέκα μῆσι.

20 15. ἡ δεκάς πλήρης ἀριθμὸς ἐστίν, ὅθεν καὶ παντέλεια

3 ἐπιξενωθέντων P. malim τῇ Ἰταλίᾳ 4 ἐδείχθη] ἐδείχθη
αὐτοῖς P. 8 εἶδε codex Barberinus (B). 12 Ῥωμύλος—]
ὅτι ἡ ὥρα τῆς Ῥώμης, ὅτε Ῥωμύλος αὐτὴν κίλειν ἤρξατο, ἐστὶν
ὥρα δευτέρα πρὸ τρίτης, ὡς Ταρρούτιος ὁ μαθηματικὸς κατεστή-
ριξε, Διὸς μὲν ἰγδύσει, Κρόνον δὲ καὶ Ἀφροδίτης καὶ Ἄρειος καὶ Ἐρ-
μοῦ σιορπίω, ἡλίον δὲ ταύρω καὶ σιλήνης ζυγῶ. V. 17 ἀρχὴν
δὲ ἐνιαυτοῦ S: ἀρχὴ δὲ μαρτίου codices.

et, ut vulgo pronunciatur, ὄφρα κίλειν dicunt Itali pro barbare loqui. deinde cum Latini regionis illius regis filiam duxisset uxorem, atque ipse quoque tres annos regnasset, decessit. tam multi igitur postquam peregre venerunt in Italiam, ut docuimus, Latinos indigenas, Graecos vero Hellenum lingua loquentes appellabant, a Latino, quem paulo ante commemoravimus, et Graeco fratribus, ut dicit Hesiodus in Catalogis: "Agrium atque Latinum. puella autem in aedibus generosi Deucalionis, Pandora, Iovi patri, deorum omnium imperatori, mista concubitu Graecum peperit belli labores sustententem."

14. Romulus autem condit Romam 11 kal. Maias, anno tertio Olympiadis sextae, vel ut alii dicunt, secundo octavae: hora autem natae urbis secunda est, paulo ante tertiam, ut Tarantius Mathematicus censuit, cum sol in Tauro esset, luna in Virgine, Saturnus in Iugo, Iuppiter in Leone, Mars in Iugo, Venus in Tauro, Mercurius in Ariete. initium anni Romulus Martium mensem esse voluit in honorem Martis: ex illo enim cum natum fama est — decem tantum mensibus.

15. Decas plenus numerus est, unde et perfecta vocatur, quippe quae

καλεῖται, πάσας τὰς ἰδέας τῶν ἄλλων ἀριθμῶν καὶ λόγων καὶ ἀναλογιῶν καὶ συμφωνιῶν περιέχουσα· γνώμων γὰρ ἐν τοῖς οὐδαῖν ἔστιν ἡ δεκάς πάντα χαρακτηρίζουσα, καὶ ἰδίως τὸ ἐν ἐκάστῳ ἄπειρον ὀρίζουσα, καὶ πάντων οὐσα συναγωγός τε καὶ συνακτικὴ καὶ ἀποτελεστικὴ τῶν ὄσων ἢ τε νοητῇ περιέχει φύσις ἢ τε ὑπὸ 5 σελήνην. οὕτως γὰρ ἡμῖν παραδίδωσιν ὁ Παρμενίδης, πρῶτιστα μὲν τὰ νοητά, δευτέρα τὰ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς, τρίτα τὰ συνεκτικά, τέταρτα τὰ τελεσιουργά, πέμπτα τὰ διαιρετικά, ἕκτα τὰ ζωογονικά, ἑβδομα τὰ δημιουργικά, ὄγδοα τὰ ἀφομοιωματικά, ἔννατα τὰ ἀπόλυτα, δέκατα τὰ ἐγκόσμια. ὁρθῶς οὖν αὐτὴν ὁ Φιλόλαος 10

p. 7 δεκάδα προσηγόρευσεν ὡς δεκτικὴν τοῦ ἀπείρου, Ὁρφεὺς δὲ κλαδοῦχον, ἔξ ἧς, ὡσεὶ κλάδοι τινές, πάντες οἱ ἀριθμοὶ φύονται.

16. Διέμεινεν ἀπὸ Κρόνου ἕως κτίσεως Ῥώμης κατὰ τὸν ἐν σελήνῃ δρόμον παραφυλαχθεὶς ὁ ἐνιαυτός· ἐπὶ δὲ Ῥωμόλον ὀρίζεται, ὡς ἐλέγομεν ἔμπροσθεν, δεκαμηνιαῖος, τῶν μὲν ὑπὲρ 15 τριάκοντα ἡμέρας πολλῶ, τῶν δὲ ἐλάττωνας λαχόντων μηνῶν· οὐπω γὰρ ἀπὸ τῆς ἡλίου κινήσεως ἐφρυσιολογεῖτο αὐτοῖς τὸ τοῦ χρόνου διάστημα. [ὁ Πομπήλιος Νουμῆς, ἐφ' οὗ Πινθαγόρας ἦν, δυοκαίδεκα μῆσι τοῦτον ἀριθμῆσθαι διώρισε κατὰ τὸν ἐν Φαίδρῳ Σωκράτην, ὃς φησι τὰς τῶν ὄλων τάξεις τῇ δωδεκάδι 20 περιεληφθαι· ἐπὶ τὸ πᾶν γὰρ ὁ θεὸς τῷ ἀριθμῷ τούτῳ κατεχρή-

11 δεκάδα Nokkius. κλειδοῦχον P. 16 τριετᾶτης V: cf. S 7, ubi BP τρία ἔτη pro τριάκοντα. 18 πομπήλιος B, πομπήλιος V. 19 κατὰ τὸν ἐν Φαίδρῳ Σωκράτην ὃς] ὡς BP. 21 ἐπεὶ τὸ πᾶν ὁ B.

omnes reliquorum numerorum et rationum atque proportionum consonantiarumque species complectatur. norma enim in iis quae sunt decas est, omnia caractere notans et propria ratione id quod in quaque re infinitum est, definiens et coniungendi congregandique atque perficiendi vim habens omnia quae complectitur natura, et quae rationis et quae sub luna est. ita enim nobis tradit Parmenides, prima esse ea quae sunt rationis mentisque, secunda quae numeris continentur, tertia quae continentur vim habent, quarta quae perficiendi, quinta quae separandi, sexta quae gignendi, septima quae arte aliquid perficiendi, octava quae similia facienda, nona quae absoluta sunt, decima quae ad ordinem pertinent. recte igitur eam Philolaus δεκάδα νομίναυιτ (a δέξεσθαι accipere, capere), quippe quae capax sit infiniti: Orpheus autem κλαδοῦχον (id est ramos habentem), ex qua ut rami omnes numeri nascantur.

16. Permansit inde a Saturno usque ad conditam Romam secundum lunae cursum constitutus annus; apud Romulum autem, ut ante diximus, decem mensibus definitur, nonnullis mensibus plures quam triginta dies, nonnullis pauciores sortitis. nondum enim ex solis motu ratione physica temporis intervalla ab iis explorata erant. Numa Pompilius, sub quo Pythagoras fuit, ut in duodecim menses annus describeretur, constituit, secundum Socratem in Phaedro, qui universi ordines dodecade contineri ait: ad uni-

σατο διαζωγραφῶν αὐτό, ὡς φησιν ὁ Πλάτων.] οἰκεῖον γὰρ τὸ σχῆμα τοῦτο τῇ τοῦ παντὸς ἰδέᾳ· καὶ γὰρ κυκλικόν. ἐπεὶ καὶ θανμαστή ἐστιν ἡ τῆς δωδεκάδος φύσις, διὰ τε ἄλλα καὶ ἐπειδὴ συνίστηκεν ἐκ τοῦ στοιχειωδεστάτου καὶ πρεσβυτάτου τῶν ἐν οὐ-
 5 σιαῖς εἰδῶν παραλαμβανομένων, ὡς φασιν οἱ ἀπὸ τῶν μαθημά- p. 8
 των, ὀρθογωνίου τριγώνου (αἱ γὰρ τοῦδε πλευραὶ, ἐκ τριῶν οἴσασαι καὶ τεττάρων καὶ πέντε, συμπληροῦσι τὸν ἀριθμὸν τὸν δώδεκα, τοῦ ζωοφόρου κύκλου τὸ παράδειγμα) καὶ ἐκ διπλασιασθείσης ἐξάδος τῆς γονιμωτάτης, ἧτις ἐστὶν ἀρχὴ τελειότητος, ἐκ τῶν
 10 ἰδίων συμπληρουμένη μερῶν. διατάττει δὲ Νουμῆς δυοκαίδεκα μηνῶν τὸν ἐνιαυτὸν πρὸς συντέλειαν τῶν τοῦ ἥλιου καὶ σελήνης δρόμων· καὶ ἐπὶ μὲν Ῥωμύλου ὁ νῦν καλούμενος Μάρτιος μὴν πρῶτος ἦν, ἐπὶ δὲ Νουμῆ προσετέθησαν Ἰανουάριος καὶ Φε-
 βρουάριος. ἀρχὴν δὲ ἐνιαυτοῦ ὁ Νουμῆς ἄγειν ἐθέσεισε Ῥω-
 15 μαιοῖς, ὅταν ἥλιος τὸν αἰγόκερων μεσάζων αὔξει τὴν ἡμέραν, ἀπο-
 στρέφων πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ νοτίου καμπτήρος, προστιθεὶς τῇ ἡμέρᾳ ἡμιώριον. καὶ οὐ μόνον οὕτως τὸν ἐνιαυτὸν διετέπωσεν, ἀλλὰ καὶ νόμισμα πρῶτος ἐχάραξεν, ὡς ἐξ αὐτοῦ ἔτι καὶ νῦν νομὸν οἰοεὶ Νουμανὸν τὸν ὀβολὸν καλεῖσθαι. ἀλλὰ μὴν καὶ
 20 τὴν βασιλέων οἰκίαν, ἣ καλεῖται παλάτιον, κατὰ τὸν ἱερατικὸν διετάξατο θεισμόν.

17. Ἀδριανὸς ἐκ τῆς Αἰλλίων ἐτόγχανε φαμίλις οἰοεὶ

4 καὶ πρεσβυτάτου om P. 5 μαθημάτων om BP. 7 τὸν
 δώδεκα Nokkius: codices: τῶν δώδ. 8 καὶ ἐκ om BP. 11
 τῶν om P. 14 ἐνιαυτοῦ Roetherus: codices ἐνιαυτῶν ἄγειν
 ὁ νομῆς P. 16 ὁ προστιθεὶς P. 17 ἐτύπωσεν P.

versum enim hoc deus numero usus est, illud describens, ut dicit Plato. accommodata enim haec forma universi speciei: est enim rotundum. etenim mira etiam est dodecadis natura, cum aliis de causis, tum quoniam constat ex simplicissima et antiquissima earum quae in essentia comprehenduntur specierum, ut dicunt mathematici, triangulo rectangulo (huius enim latera, ex tribus constantia et quattuor et quinque, numerum duodenarium complent, tanquam circuli Zodiaci exemplum) atque ex duplicata hexade omnium fecundissima, quae est initium perfectionis, cum sit suis completa partibus (id est factoribus). describit autem Numa in duodecim menses annum, ut solis atque lunae cursus (non congruentes) inter se conciliaret. atque Romuli temporibus Martius mensis qui nunc dicitur, primus erat, sub Numa autem additi sunt Ianuarius et Februarius. initium autem anni ut esset Numa Romanis praecepit, quando sol Capricornum medium permeans diem auget, revertens ad nos a flexu meridionali, addens diei dimidiam horam. neque solum ita annum constituit, verum etiam numos primus signavit, ut ab eo hodieque numus (velut Numanus) obolus dicatur. verum enim vero etiam regum aedes, quod palatium dicitur, ad legem sacerdotalem instituit.

17. Adrianus ex Aeliorum fuit gente; unde visum est ei, ut Aellorum

γενεῶς· ὅθεν ἔδοξεν αὐτῷ τὸ Ἀλλίων ὄνομα τοὺς ὑπηκόους προ-
γράφειν. ὅθεν καὶ Ἀλλία ἢ Ἱερουσαλήμ· καὶ γὰρ αὐτὸς αὐτὴν
ἄλοῦσαν ἐπόλισεν.

p. 9 18. ἴδιον αἰεὶ γέγονε τῶν ἀρχιερέων τὴν κεφαλὴν σκέπειν
ἢ διαδεσμεῖν ταινίᾳ, καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν Λατίνων. 5

19. ὁ δὲ Νουμᾶς τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα εἰς τιμὴν ἡλίου
καὶ Ἀφροδίτης ἐκ πορφύρας καὶ κόκκου κατασκευάζεσθαι διετύ-
πωσεν (ὅθεν καὶ Βλάττα ὄνομα Ἀφροδίτης ἐστὶ κατὰ τοὺς Φοίνι-
κας), καλέσας αὐτὴν τὴν στολὴν πατριῶς τραβαίαν, ἣν λέγεται
πρῶτος ὁ Ἀγαθοκλῆς ὁ Σικελιώτης εὐρεῖν. τραβαία δὲ εἴρηται 10
ὡσανεὶ τρίβυφος· ἐκ τριῶν γὰρ ἀποτελεῖται χρωμάτων, πορφύ-
ρας κόκκου καὶ τῆς λεγομένης ἰσάτιδος βοιάνης, ἥτις ἐστὶν Ἄρειος.
εἶτα προεστῆσατο τὸν τῆς πόλεως φύλακα· ὑπαρχον δὲ αὐτὸν νῦν
προσαγορεύομεν ἢ (ὡς τινες) πολίαρχον ἢ ἀστυδίην, ὃν πάσαι
πρακτικῶρα οὐρβανὸν ἔλεγον, ὃς καὶ πρωτεύειν τῆς Ῥωμαίων γερου- 15
σίας φαίνεται. καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ, ἐν
οἷς σεληνίσκος τις ἐκτετύπεται εἰς τύπον τοῦ σίγμα στοιχείου, δι'
οὗ τὸν ἑκατὸν ἀριθμὸν οἱ Ῥωμαῖοι σημειοῦνται (ἐστὶ γὰρ παρ'
αὐτοῖς τὸ λεγόμενον κάππα μικρόν)· ὡς δῆλον εἶναι πρῶτον αὐ-
τὴν ἑκατὸν εὐπατριδῶν· τοσοῦτους γὰρ ὁ Ῥωμύλος ἐξελέξατο. 20

p. 10 20. Διὸς σύμβολον αἰετός, Ἡλίου λέοντες, Ἄρειος λύκος,
Ἑρμοῦ δράκοντες.

21. περιβιλέγια νόμοι τινὲς ἰδιωτικοὶ ἀλλ' οὐ γενικοί.

2 καὶ Ἀλλία] καὶ add P.

8 βλέπτου P.

17 σίγματος V.

nomen ii qui ipsius potestati subiecti essent suis nominibus praescriberent; unde et Aelia Hierosolyma nominatur: etenim ipse eam captam condidit.

18. Proprium semper fuit pontificum caput obtegere aut vitta redimere, atque hoc a Latinis repetitum esse apparet.

19. Numa regiam vestem in honorem Solis ac Veneris ex purpura et cocco parari voluit; unde etiam Blatae nomen est apud Phoenices Veneri. vestem ipsam patrio sermone trabeam nominavit, quam primus Agathocles Siculan invenisse dicitur. trabea autem dicta est quasi τρίβυφος: ex tribus enim conficitur coloribus, purpura cocco et herba quae isatis appellatur, quaeque Martis est. deinde instituit urbis custodem: ὑπαρχον eum nunc appellamus aut (ut nonnulli) πολίαρχον aut ἀστυδίην, quem olim praetorem urbanum dicebant, qui etiam primas in senatu Romano partes habuisse videtur. atque hoc ex eius calceamentis cognoscitur, in quibus lunula expressa est ad literae C formam, qua Romani centenarium numerum significant (est enim apud illos Kappa minus, quod dicitur); ut appareat primum eum fuisse centum patriciorum: tot enim Romulus elegerat.

20. Iovis signum aquila, Solis leones, Martis lupus, Mercurii serpentes.

21. Privilegia leges quaedam ad privatos pertinentes, sed non generales.

22. δεκανοί οἱ ῥαβδοῦχοι κατὰ Ῥωμαίους.

23. ἄκη τὸ πρόσελθε σημαίνει.

24. τὰ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ὀνόματα ἐπὶ σανίδος ἀπεγράφετο· λέγεται δὲ παρὰ Ῥωμαίοις ματρικίον τὸ πλατὸν καὶ 5 παχὺ ξύλον. οἱ γὰρ ἀρχαῖοι ξύλοις καὶ γλοιοῖς καὶ φιλυρῆνοις πίναξι πρὸς γραφὴν ἐκέχρητο, ὅθεν ἔτι καὶ νῦν πρὸ τῶν ὑπάτων ἐπιφέρεται ὁ λεγόμενος τοῦ πραίτωρος σκρίβας. [χρόνῳ δὲ ἕστερον ὁ Πτολεμαῖος, συμβουλευόντος, ἀπὸ Ἀριστάρχου τοῦ γραμματικοῦ τὴν Ῥωμαίων ἀσπύσυσθαι προστασίαν, πρῶτος χάρτην 10 ἀποστείλας τὴν Ῥώμην ἐξένισεν. ἀντευδοκιμεῖται δὲ ὅμως παρὰ τοῦ Περγαμηνοῦ Ἀττάλου, Κράτητος τοῦ γραμματικοῦ ἡγησαμένου τῆς σπουδῆς πρὸς ἔριν Ἀριστάρχου τοῦ ἀντιτέχνου αὐτοῦ· δέρματα γὰρ τὰ ἐκ προβάτων ἀποξέσας εἰς λεπτὸν ἔστειλε τοῖς Ῥωμαίοις τὰ λεγόμενα παρ' αὐτοῖς μίμβρανα. εἰς μνήμην p. 11 15 δὲ τοῦ ἀποστειλιαντος ἔτι καὶ νῦν Ῥωμαῖοι τὰ μίμβρανα Περγαμηνὰ καλοῦσιν.] Πτολεμαῖος δὲ ἐφεῦρε τὸν χάρτην.

25. ἰστίον δὲ Ῥωμαίοις τὸ κανοῦν ἐπὶ μὲν τῶν ἱερῶν σατούραν, ἐπὶ δὲ τῶν εὐωχιῶν ἐπουλαρίαν, ἦν ἀπαλαρίαν οἱ πολλοὶ ἐξ ἀγνοίας προσαγορεύουσιν· ἐπούλας γὰρ τὰς εὐωχίας Ῥω- 20 μαίοις ἔθος καλεῖν.

26. ἰδόκει μὲν μηκέτι ἐπ' ἀγορᾶς ἄλλ' ἐν τῷ παλατίῳ τὴν βουλήν συναγεσθαι (τὴν δὲ τοιαύτην σύνοδον κομβέντον ἔθος Ῥωμαίοις καλεῖν ἀντὶ τοῦ συνέλευσιν). σιγῆς δὲ τοῖς πολλοῖς

2 aut ἄκηδε a. ἀκήδε aut ἄδη Hasius.

3 στρατιωτῶν Osannus:

codices στρατευμάτων.

5 παχὺ καὶ πλατὸν P.

22 κομβέν-

τιον P.

22. Decani virgis instructi (lictores) apud Romanos.

23. ἄκη adi significat.

24. Reliquorum militum nomina in tabulam referebantur; dicitur autem Romanis matrix (sive matricula) latum et densum lignum. veteres enim lignis et corticibus tabulisque tiliaceis utebantur, in quibus scriberent, unde hodieque ante consules fert praetoris scriba qui dicitur. aliquo autem tempore post Ptolemaeus, suatore Aristarcho grammatico, ut Romanorum patrociniū amplecteretur, primus charta missa Romam hospitio excepit. nihilo autem secius gloria superatur a Pergameno Attalo, Cratete grammatico studium eius excitante propter contentionem Aristarchi, ipsius adversarii. pelles enim ovillas rasas politasque ut tenues fierent, misit Romanis, quas illi dicunt membranas, inque memoriam eius qui misit hodie etiam Romani membranas Pergamenas nominant. — Ptolemaeus autem invenit chartam.

25. Scire oportet Romanis canistrum in sacris saturam, in convivii autem epulariam dici, quam vulgus ex ignorantia apalariam dicit: epulas enim convivia Romani nominare consueverunt.

26. Visum quidem est non amplius in foro sed in palatio senatum cogere: eiusmodi autem concilium conventum Romani dicere solent. silentio autem

βουλευομένοις δι᾽ διὰ τοῦτο ἐκ τῆς περὶ τὴν σιγὴν σπουδῆς (σιλέν-
τιον δ' αὐτὴν πατρῴως καλοῦσιν) σιλεντιάρχους ἔκριναν ὀνομάζειν
αὐτούς. πάντων δὲ σχεδὸν ἐνυλλαγέντων διέμεινε τὸ τοῦ λεγομένου
μαγίστρου φρόνισμα. ἐπέθετο δὲ αὐτῷ τάξις τις πεντήκοντα
τὸν ἀριθμὸν ἀνδρῶν, οἱ φρουμεντάριοι καὶ κουρίωσοι προσηγο- 5
ρεῦοντο ὄσον σιτώναι καὶ περιεργοί· καὶ οἱ μὲν σιτώναι τῆς ἐδθη-
νίας τῶν ἐν τῷ παλατίῳ ἀντιέχοντο, οἱ δὲ περιεργοί ἤγουντο τοῦ
δημοσίου δρόμου.

27. κλαβουλάριος δχηματικός· κλάβον γὰρ τὸν οἶακα
καλοῦσιν. 10

p. 12

28. βήλωξ ὄξυς, ὅς καὶ βραιδαρικὸς ἔτι καὶ νῦν λέγε-
ται. βεραιδους δὲ Ἰταλοῖς εἶναι δοκεῖ τοὺς ἵποζυγίους ἵππους,
διπερ ἔστιν ἔλκειν τὸ ὄχημα· ὄθεν καὶ δασύνουσι γράφοντες τὸ
ῥαίδας ὄνομα, ἐκ τοῦ ῥαδίως ἐπιρρήματος παρηγημένον· οἱ γὰρ
βεραιδους τοὺς ῥαίδας ἐκτὸς λέγοντες σφόδρα πλανῶνται. 15

29. ἀντικουάριοι οἱ κατὰ Ἑλλήνας καλλιγράφοι.

30. ὁ δὲ Νουμᾶς ὄστος βαρβυρικοῖς ταραττομένην Θορύ-
βοις τὴν Ἰταλίαν μεγάλην Ἑλλάδα ὠκονόμησε κληθῆναι, πάντας
τε τοὺς κλεινοὺς τῶν φιλοσόφων ἐξ αὐτῆς προελθεῖν, Ἐμπεδοκλέα
λέγω τὸν φυσικὸν καὶ ἄλλους πολλοὺς πρὸ Ἀριστοτέλους. 20

31. καὶ τοῦτο δὲ πρὸς τοῦ Νουμᾶ διατέθειται, ὥστε
τοὺς ἱερεῖς χαλκαῖς ψαλλοῖν ἀλλ' οὐ σιδηραῖς ἀποκείρεσθαι. ὁ
γὰρ σίδηρος κατὰ τοὺς Πυθαγορείους τῇ ὕλῃ ἀνάκειται· μέλας

1 διὰ τοῦτο add Lambec. Codin. p. 208.

5 κοριάσιοι apud S.

12 post ἵππους Hasius παρὰ τὸ βεραιδεύειν.

17 δὲ add P.

18 τὴν Ἰταλίαν Θορύβοις P.

21 πρὸ V.

multitudine deliberante opus est: ex silentio igitur silentarios eos nominare
decreverunt. omnibus autem fere mutatis permansit magistri qui dicitur
munus, cui parebat cohors militum quinquaginta numero, qui frumentarii et
curiosi nuncupabantur; et frumentarii rem frumentariam eorum, qui in pa-
latio erant, curabant, curiosi autem publico cursui praeerant.

27. Clavularis vectorius: clavum enim gubernaculum appellant,

28. Velox celer, qui etiam veredarius hodie dicitur. veredi autem Ita-
lis esse videntur equi subiugi, quod est vehere currum; unde etiam
spiritu aspero rhedae nomen scribitur, ex ῥαδίως adverbio ductum: qui
enim veredos dictos aiunt quod absque rheda sint, ille vehementer errant.

29. Antiquarii iidem qui Graecis καλλιγράφοι.

30. Hic autem Numa Italiam, barbarorum quae perturbabatur tumul-
tibus, ita instituit ut Magna Graecia dicta sit omnesque clari philosophi ex-
ea proficiscerentur, Empedoclem dico physicum et multos alios ante Aristo-
telem.

31. Id quoque a Numa institutum est, ut sacerdotes aeneis forficibus
sed non ferreis tonderentur. ferrum enim ex Pythagoreorum sententia ma-

γὰρ καὶ αὐτός, καὶ διὰ τοῦτο ἐγγὺς ἀνειδέον, πολυκίματός τε καὶ πολύχρηστος, ἀλλ' οὐκ ἀπαθής ἐστι.

B.

Π Ε Ρ Ι Ἑ Μ Ε Ρ Α Σ

p. 13

1. ἡ φυσικὴ ἡμέρα ἀπὸ τῶν ἡλίου ἀνατολῶν ἕως δυσμῶν λαμβάνεται. ἀλλ' οὐ παρὰ πῶσιν οὕτως· Βαβυλώνιοι μὲν γὰρ 5 ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου ἕως αὐτῶν λαμβάνουσι δυσμῶν, νυκτὸς οὐδ' ὅλως μνήμην ποιούμενοι, ὅσον οὐ καθ' ὑπόστασιν ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ συμβεβηκὸς γινομένης· Αἰγύπτιοι δὲ ἀπὸ ἐσπέρας τὴν ἐπιφοιτῶσαν συναριθμοῦνται ἡμέραν ἕως αὐθις ἐσπέρας, διὰ τὸ πρὸ τῆς τοῦ παντὸς διωκοσμήσεως σκότον ὑποτίθεσθαι τοὺς κοσμο- 10 γράφους, νύκτα τε πάντων μητέρα ὀνομάζειν. ὅθεν οἱ μυθικοὶ ἀπὸ Ἀητοῦς τεχθῆναι Ἄρτεμιν ποιοῦσι καὶ Ἀπόλλωνα, καὶ πρώτην Ἄρτεμιν οἰονεὶ ἀερότεμιν σελήνην, μεθ' ἣν τὸν ἥλιον. [εἶη δὲ ἕν Ἀητῶ ἡ νύξ· καὶ γὰρ λήθη καὶ αὐτὴν καὶ ἕπρος ἐπιγίνεται.] οἱ γε μὴν Οὐμβροί, ἔθνος Ἰταλικόν, ἀπὸ μεσημβρίας εἰς μεσημ- 15 βρῖαν τὴν ἡμέραν ἔλαβον, [ὥσπερ καὶ οἱ ἀστρολόγοι ἐπὶ ταῖς γενέσεσιν.]

1 πολυκίματος apud S: corr Roetherns. usitatus πολύκιμος. 6 οὐ] μὴ Hasius. 8 τὸ τῆς πρὸ τοῦδε τοῦ P. 10 δὲ P. 11 καὶ πρώτην om P.

teriae tribuitur: namque nigrum etiam ipsum est et hanc ob causam prope accedit ad informe, et multam de illo laboratur multasque ad res utile est, sed non sine passione (sensu).

II.

D E D I E B U S.

1. dies naturalis a solis ortu ad eiusdem occasum numeratur, sed non apud omnes itidem. Babylonii enim ab ortu solis ad ipsum eius occasum eum pertinere statuunt, noctis nullam omnino mentionem facientes, quasi non secundum substantiam sed potius fortuito existeret. Aegyptii vero a vespere incipientes venientem adnumerant diem ad sequentem usque vesperam, propterea quod ante universam dispositionem caliginem fuisse statuunt cosmographi, noctemque omnium rerum matrem nominant. unde mythici a Latona Dianam et Apollinem genitos faciunt, et priorem quidem Dianam (Ἄρτεμιν, quasi ἀερότεμιν σελήνην, id est aëris secantem lunam), postea autem solem. fuerit autem Latona (Ἀητῶ) nox: nam oblitio (λήθη) per eam et somnus (hominibus) obvenit. Umbri vero, populus Italicus, a meridie inde ad meridiem diem accipiebant, ut etiam astrologi in genituris.

p. 14 2. πάντας τοὺς ῥυθμοὺς ἐκ τῆς τῶν πλανήτων κινήσεως εἶναι συμβαίνει· ὁ μὲν γὰρ Κρόνος τῷ Ἰωρίῳ, ὁ δὲ Ζεὺς τῷ Φρηνίῳ, ὁ δὲ Ἄρης τῷ Ἀυδίῳ καὶ οἱ λοιποὶ τοῖς λοιποῖς κινουῦνται κατὰ τὸν Πυθαγόραν πρὸς τὸν ἦχον τῶν φωνηέντων· ὁ μὲν γὰρ Ἐρμοῦ τὸν *ᾰ*, ὁ δὲ Ἀφροδίτης τὸν *ἔ*, ὁ δὲ ἥλιος τὸν *ἦ*, καὶ 5 ὁ μὲν τοῦ Κρόνου τὸν *ἰ*, ὁ δὲ τοῦ Ἄρειος τὸν *ο* καὶ σελήνη τὸν *υ*, ὁ γὰρ μὴν τοῦ Διὸς ἀστὴρ τὸν *ῶ* ῥυθμὸν ἀποτελοῦσιν. ὁ δὲ ἦχος τῶν ῥυθμῶν ὡς ἡμῶς οὐκ ἀφικνεῖται διὰ τὴν ἀπόστασιν.

3. [ὅτι οἱ περὶ Ζωροάστρην καὶ Ὑστάσπην Χαλδαῖοι καὶ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πλανήτων ἐν ἑβδομάδι τὰς ἡμέ- 10 ρας ἀνέλαβον, καὶ τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν μίαν, ὡς καὶ οἱ Πυθαγόρειοι, καλοῦσιν ἐκ τῆς μονάδος, ὅτι μόνη καὶ ἀκοινώνητος ταῖς ἄλλαις·] πρώτη γὰρ λέγεται ἡ πρωτεύουσα τῶν μετ' αὐτὴν, ἡ δὲ μονὰς ἀμερῆς καὶ ἀμετάβολος καὶ αὐτοκίνητος καὶ ὡσαύτως ἔχουσα· ὑπὲρ ἀριθμὸν γὰρ ἐστίν. ὥστε οὐκ ἂν τις αὐτὴν καλέ- 15 σοι πρώτην, ἀλλὰ μίαν· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ ἄρτιον οὐδὲ ἐπὶ τὸν περι-
p. 15 τὸν οὐτ' ἐπ' ἄλλον τινὰ ἀριθμὸν μεθίσταται. [δικαίως ἂν αὐτοῦ τὴν δύναμιν ἐπέχοι τοῦ νοῦ, ὅπερ ἐστὶν ἀγαθόν τε καὶ περιττόν, ἴσον τε καὶ πεπερασμένον, καὶ φῶς καὶ εὐθὺ καὶ μόνιμον, ἄρρεν τε καὶ δεξιόν. νοῦς γὰρ ἐστὶ (φησὶν ὁ μυστικὸς λόγος) οὐσιώ- 20 δης, ὁ ἅπαξ ἐπέκεινα μένων ἐν τῇ ἑαυτοῦ οὐσίᾳ καὶ πρὸς ἑαυτὸν συνεστραμμένος, ἐστὼς τε καὶ μένων. ἀναφέρεται δὲ ἡ μονὰς

5 τὸ α, τὸ ε, τὸ ι, τὸ ο codices: corr Roetherns. Hasius autem ubique τὸ, nec ῥυθμὸν, sed ῥυθμῶν. 6 σελήνης τὸ υ P. 9 ὅτι οἱ — ἄλλαις] τὴν πρώτην ἡμέραν μίαν κατὰ τοὺς Πυθαγορείους κλητέον (ἀλλ' οὐ πρώτην) ἐκ τῆς μονάδος, διὰ τὸ μόνην εἶναι καὶ ἀκοινώνητον ταῖς ἄλλαις. BP. 13 ἦ] καὶ P.

2. Omnes toni planetarum motu efficiuntur: Saturnus enim Dorio, Iuppiter Phrygio, Mars Lydio, reliqui reliquis tonis moventur, ex Pythagorae sententia, ad sonum vocalium: Mercurii enim stella *ᾰ*, Veneris *ἔ*, Sol *ἦ*, et Saturni stella *ἰ*, Martis *ο*, et Luna *υ*, Iovis autem stella *ῶ* tonum efficiunt. sonus autem tonorum ad nos non pervenit propter distantiam.

3. Zoroaster et Hystaspes eorumque sequaces Chaldaei atque Aegyptii a planetarum numero secundum hebdomadem distinxerunt dies, et primum quidem diem *μίαν* (id est unum) vocant, ut Pythagorei quoque, a monade, quoniam ea sola est nec cum reliquis quidquam habet commune. primus enim dicitur numerus, qui principatum tenet eorum qui ipsam sequuntur, monas autem in partes dividi et immutari non potest, et per se ipsa movetur semperque eundem modum tenet; supra enim numerum est; ut eam non facile aliquis dixerit primam, sed unam; neque enim in parem neque in imparem neque in ullum alium numerum transit. merito igitur ipsius vim habuerit rationis, quod est bonum et praestans, par et finitum, et lux et rectum et sempiternum, virile et dextrum. ratio enim, ut est in mystico dicto, essentiam habet, semel permanens in sua essentia, et ad se ipsa contracta,

εἰς Ἀπόλλωνα, τουτέστιν εἰς τὸν ἕνα ἥλιον, ὃς Ἀπόλλων λέγεται διὰ τὸ ἅπασθεν εἶναι τῶν πολλῶν· καὶ Ῥωμαῖοι δὲ αὐτὸν σόλεμ ἦτοι μόνον λέγουσι.]

4. πολλαῖς ὀνομασίαις καλεῖται ὁ ἥλιος.

5 Ἕλιος, Ὄρος, Ὅσιρις, ἄναξ, Διὸς υἱός, Ἀπόλλων, ὠρῶν καὶ καιρῶν ταμίης ἀνέμων τε καὶ ὄμβρων, ἡοῦς καὶ νυκτὸς πολυαστέρος ἡνία νέων.

5. ὁ Πυθαγόρας τὴν μονάδα Ὑπεριονίδα καλεῖ διὰ τὸ πάντων ὑπερεῖναι τῇ ὀσολῇ, ὡπερ καὶ ὁ νοητὸς ἥλιος, ὑπὲρ τὰ 10 ὄντα ἔχων τὸ εἶναι, Ὑπεριονίδης κέκληται. ἀναφέρεται δὲ ἥλιος εἰς μονάδα ὡς εἰκὼν ἐκείνης, οὐκ αὐτὸς ὢν ἡ μονάς. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀκάμας· κάματος γὰρ ἐν τοῖς συνθέτοις, ἡ δὲ μονὰς ἀπλῆ. p. 16 καὶ ἄρρηγ, ὅτι δὴ γονιμωτάτη καὶ τῶν μετ' αὐτὴν αἰτία. [διαφέρει δὲ ἡ μονὰς ἐνδὸς ὡς ἀρχέτυπον εἰκόνας καὶ παραδείγματος 15 μίμημα.] καὶ ὅπως, συνιδεῖν εὐκόλον· εἰ γὰρ τις τὰ τέσσαρα καὶ εἴκοσι στοιχεῖα (τὰ γράμματα λέγω) εἰς ἀριθμοὺς συλλογίσεται, εὐρήσει τρισχίλους ἑννακασίους ἑννεήκοντα ἑννέα τοὺς πάντας, οἷς προστιθεμένης τῆς ἑξακισχιλίας μονάδος οἱ πάντες συλλογισθήσονται ἑννακισχιλιοὶ ἑννακόσιοι ἑννεήκοντα ἑννέα ἀριθμοί, μεθ' οὓς 20 οὐδὲν παρὰ τὴν μονάδα λελεῖφεται. ὅθεν τὴν αὐτὴν ἐπέχει γραμ-

2 πωλῶν V. 5 Διόνυσος apud Euseb. Praepar. evang. 3. 7 πω-
μῶν Eusebius, πολυαστέρου ἠλιογενῶν Jacobs A. P. 3 p. 949. 10
ἔσχε P. δὲ om P. 14 παράδειγμα μιμήματος Nekkias.
18 τῆς ἑξακ.] ἑξακισχιλίας τῆς idem. διμονάδος V. · αἱ feci
ex codicum εἰ.

constans ac permanens. refertur autem monas ad Apollinem, id est ad unum solem, qui Apollo vocatur propterea quod remotus est a multitudine; atque Romani eum solem velint solum vocant.

4. Multis nominibus appellatur sol: Helios, Horus, Osiris, rex, Iovis filius, Apollo, temporum tempestatumque arbiter, ventorumque et pluviarum, aurorae et noctis multis stellis distinctae habenas tenens.

5. Pythagoras monadem Hyperionida vocat, quoniam omnibus praestat natura sua, ut etiam sol, qui sensu percipitur, quod supra ea quae sunt essentia sua eminet, Hyperionides dictus est. refertur autem sol ad monadem, tanquam istius imago, ut qui non ipse sit monas, sed tamen et ipse inexhaustus: exhauriri enim possunt quae composita sunt. monas autem simplex atque mascula est, quoniam est fecundissima, et eorum qui ipsam sequuntur numerorum causa. differt autem monas ab uno, ut forma primigenia differt ab imagine et ab imitatione exemplum. quod quomodo sit, facile est ad intelligendum: si quis enim viginti quattuor elementa (literas dico) in numeros computabit, ter mille nongentos nonaginta novem universos esse reperiet, quibus monade sexies millies addita omnes computati erunt novies mille nongentae novem monades erunt, post quas nihil praeter monadem reliquum erit. quocirca eandem tenet scripturam mystias atque monas, utpote

μὴν ἢ μυριάς τῆ μονάδι, ὡς ἀρχῆς αὐτῆς ἅμα καὶ πέρατος οὐσῆς τῶν ἀσωμάτων οὐσιῶν, ὧν εἰσι παραδείγματα οἱ ἀριθμοί. Ὀρφεὺς δὲ τὸν ἓνα ἀριθμὸν ἀγνεία καλεῖ, τουτέστιν ἀμερῆ· οὐδὲν γὰρ τῶν μερῶν τοῦ ἀριθμοῦ περὶ αὐτόν, οὐχ ἡμιόλιον, οὐκ ἐπιτρίτον, τέλειος ἐπέ δλος. διαφέρει δὲ μονὰς ἐνδὸς ἢ διαφέρει ἀρχέτυπον 5 εἰκόνας· παράδειγμα μὲν γὰρ ἡ μονάς, μιμημα δὲ μονάδος ἔν. τοσαῦτα μὲν περὶ τῆς μιᾶς, ἦν, ὡς ἔφην, πρώτην τὸ πλῆθος καλεῖ, ἦν κατ' αἴσθησιν ἡλίω ἀνέθεντο, ταμία μὲν τοῦ παντὸς αἰοδητοῦ φωτός, δι' οὗ θερμαίνει τε ἅμα καὶ ἡρέμα ξηραίνει τὰ σώματα, ἐν τῶν πλανήτων καθ' Ἑλληνας, κἂν εἰ Ζωροά- 10 στρης αὐτὸν πρὸ τῶν ἀπλανῶν τάττη.

P. 17 6. τὴν δὲ δευτέραν ἡμέραν τῆ σελήνη φαίνονται οἱ φουσι-
κοὶ ἀναγράφοντες, ὑγραίνουσα τε ἅμα καὶ μετρίως θερμαίνουσα,
τουτέστι τῆ τῆς ὕλης ἐφόρου. ὅθεν καὶ Ἄρτεμις λέγεται, ἀπὸ τοῦ
ἀρτίου καὶ ὕλικου ἀριθμοῦ· [τὸ γὰρ ἄρτιον μέσον ὄν διασπᾶται, 15
διαιρουμένον τοῦ ἐνός, μόνος δὲ ἀδιαίρετος ὁ περιττός. ὁ μὲν
γὰρ ἄρτην ἀριθμὸς τετράγωνος, ἀγγή καὶ φῶς, ἐξ ἰσότητος πλε-
ρῶν συνεστώς, ὁ δὲ θῆλυς ἑτερομήκης, νύκτα καὶ σκότον ἔχων
διὰ τὴν ἀνισότητα. ὁ δὲ ἑτερομήκης τὴν μὲν ἐλάττονα πλευρὰν
ἐλάττονα ἔχει ἐνί, τὴν δὲ μελλῶ περιττοτέραν ἐνί. ὥστε ὁ δύο 20
ἀριθμὸς οὐ καθαρὸς, πρῶτον μὲν ὅτι κενὸς ἔστι καὶ οὐ ναστός,
τὸ δὲ μὴ πλήρης οὐ καθαρὸν. ἀρχὴ δὲ ἀπειρίας καὶ ἀνισότητος,

12 τῆ om P.

15 ὄν διασπᾶται] διασπᾶται οὗ Nekkios.

quae initium simul et finis est essentialium corpore carentium, quarum sunt exempla numeri. Orpheus autem unum numerum ἀγνεία (hoc est membrorum expertem) vocat, id est eum qui in partes dividi non potest: nulla enim numeri partitio in eum cadit, neque sesquialtera neque sesquitertia, quoniam totus est perfectus. differt autem monas ab uno, ut differt forma primigenia ab imagine: exemplum enim monas est, imitatio autem monadis unum. haec quidem de uno die, quem, uti dixi, primum vulgus vocat, quem secundum sensum soli dicabant, distributori omnia lucis in sensus calentia, qua calefacit simul et facile arefacit corpora, uni planetarum ex Graecorum sententia, quanquam Zoroaster eum ante fixas stellas collocat.

6. Secundum diem lunae attribuere physicos cognitum est, madefacienti simul et modice calefacienti, id est praesidi materiae. quocirca etiam Ἄρτεμις vocatur, a numero pari (qui ἄρτιος Graeco dicitur) et materiali: par enim medium divellitur, utpote cum unum (non) dividatur; solus autem impar numerus dividi non potest. masculus enim numerus quadratus, splendor et lux, laterum aequalitate constans; femineus vero altera parte longior, noctem habens et tenebras propter inaequalitatem: longioris autem altera parte numeri minus latus minus est uno, maius vero maius uno. itaque secundarius numerus non purus est, primum quidem, quoniam vacuus est neque impletus: atqui quod non plenum, id impurum. principium autem in-

ἀπειρίας μὲν διὰ τὴν ὕλην, ἀνισότητος δὲ διὰ τοὺς ἑτερομήκεις. ὅθεν οἱ παλαιοὶ ὡς ὕλην καὶ ἑτερότητα τὴν δυνάδα παραλαμβάνουσι. καὶ τόλμαν δὲ] οἱ περὶ Φερεκύδην ἐκάλεσαν τὴν δυνάδα, [καὶ ὀρμὴν καὶ δόξαν καλοῦσιν, ὅτι τὸ ἀληθές καὶ ψευδές ἐν 5 δόξῃ ἔστι. πανσόβητος γὰρ ἡ ὕλη καὶ ἄστατος καὶ πολυμετάβολος, κακοπαθής τε καὶ πόνων ὑπομονητικὴ, κατὰ φύσιν τὸ μεριστὸν καὶ διεστῶς ἔχουσα· ὁ γὰρ ἄξων μέσος, διὰ παντὸς ἤκων τοῦ οὐρανοῦ, πρῶτος τὴν εἰς δύο τομὴν καὶ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἀποστασιν ἀποφαίνει, αἴτιος δὲ τῆς πάσης τοῦ αἰσθητοῦ κινήσεως, 10 καὶ πάντη τῶν νοητῶν κειχωρισμένος. ταῦθ' οὕτως ἔχοντα ὁ Νουμῆς εὐρών Ῥωμαίους τὸν δυνικὸν ἀριθμὸν ἀπηγόρευεν ἐν ταῖς ἑορταῖς· οὐδὲ γὰρ ἀριθμοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι, ὥσπερ πρὸ τεσσάρων p. 18 καὶ τριῶν, οὕτω καὶ πρὸ δύο λέγοντες, ὡς καὶ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶν τὴν δευτέραν ἐξήρουν τοῦ Βοηδρομιῶνος, ὡς Πλούταρχος ἐν Συμ- 15 ποσίῳ φησί.]

7. [τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν ἀνέθεντο Πυρόεντι (Ἄρης δ' ἂν εἶη ὁὗτος παρ' Ἑλλήσι), τουτέστι τῷ ἀερίῳ καὶ γονίμῳ πυρὶ, ὅπερ ἐξάπτει τὴν τοῦ παντὸς αἰσθητοῦ φύσιν καὶ ἀργεῖν οὐκ ἔβ, ξηρατὸν ἕμα καὶ ροιζήδον θερμαῖνον. Ἦρας δὲ παῖδά φασὶ τὸν Ἄρεα, 20 τουτέστιν ἐκ τοῦ ἀερώδους τὸ διειδές καὶ λεπτομερές πῦρ· ὅθεν οἱ

4 ὀρμῆ] τομὴν BP. ἀποκαλοῦσιν BP. ἀψευδές P.
 9 ἀποφαίνει Hasius. 13 τρίτων apud S. 14 Sympos. pro-
 blem. 9 6. p. 1063 Wytt. 16 τὴν — Ἑλλήσι] τὴν τρίτην τῷ
 ἀρεῖ P. 18 ἐξάγει Hasius 19 ἐνθερμαῖνον P. 20 ἀερώ-
 δους] ἄρεος P, omissis τὸ διειδές καὶ

finitatis atque inaequalitatis, infinitatis propter materiam, inaequalitatis vero propter numeros altera parte longiores. quapropter veteres dyadem in materiam ac diversitatem accipiunt. et audaciam etiam Pherecydes nuncupavit dyadem, et impetum atque opinionem nominant, quoniam verum et falsum in opinione est. omnibus enim cedit materia et instabilis est atque in multas formas mutabilis, et malorum tolerans laborumque perpetiens, habens natura id quod dividi potest ac distat. axis enim medius, per totum caelum pertinens, primus in duas partes divisionem et ab uno distantiam prodit, omnemque eorum quae in sensus cadunt efficit motum, et ab iis quae mente percipiuntur omnino alienus est. haec ita se habere cum Numa reperisset, secundarii numeri usum in feriis interdixit: neque enim numerant Romani, ut, quemadmodum dicunt ante quartum et tertium, ita etiam ante secundum dicant; ut Athenienses quoque olim secundum ex Boëdromione mense eximebant, ut Plutarchus in Convivio tradit.

7. Tertium diem dicabant Pyroenti (Ἄρης hic Graecis fuerit), id est igni aërio et fetifico, qui accendit omnium rerum in sensus cadentium naturam, nec sinit esse inefficaces, arefaciens simul et magno cum impetu calefaciens. Junonis autem filium dicunt Martem, id est ignem perspi-

Ιωάννης Λύδus.

2

μυθικοί ζευγνύουσι τὴν Ἀφροδίτην ποτὲ μὲν Ἐφαιστῷ τῷ χθονίῳ πυρί, ποτὲ δὲ Ἄρει τῷ ἀερίῳ· διὰ γὰρ τούτων τὸ πᾶν αἰσθητὸν ζωογονεῖται, ὡς εἴρηται. μεγίστη δὲ ἡ τῆς τριάδος καὶ κατ' αἰσθησιν δύναμις· ὁ γὰρ κατ' αὐτὴν ἀριθμὸς τοῖς γεννητοῖς ἐπιδέδωκε γένεσιν αὐξήσιν τροφήν. καὶ οὐχ ἁπλῶς εἴρηται “τριχθὰ δὲ πάντα 5 δέδασται,” τριῶν ὄντων καὶ αὐτῶν τῶν οὐρανίων σωματίων, τοῦ τε αἰθεριώδους ἀστρώδους τε καὶ λιθώδους. καὶ τῶν περιττῶν ἀριθμῶν ἀρχὴ ἡ τριάς, ὅθεν καὶ ἰδικὸς ἀριθμὸς ὁ τρία καλεῖται,

p. 19 μερισμὸν ἢ διαίρεσιν οὐκ ἐπιδεχόμενος· ὅτι πάντων ἄρχει τῶν ἀριθμῶν ἡ τριάς ὡς ἀρχὴ τυχάνουσα τῶν περιττῶν πάντων, πλη- 10 ρούντων καὶ μηδέποτε λειπομένων. καὶ τρεῖς πρῶται κατ' Ὀρφέα ἐξεβλάστησαν ἀρχαί, νῦξ καὶ γῆ καὶ οὐρανός. θῦν δὲ τῶν ἐν γενέσει τρία γένη, οὐράνιον ἐπὶγειον καὶ τὸ μεταξὺ τούτων. τρία δὲ καὶ τῆς ψυχῆς τὰ κυριώτατα, λογικὸν θυμικὸν καὶ ἐπιθυμητικόν. τρία δὲ καὶ νοῦ εἶδη Ἀριστοτέλης παραδίδωσι, τὸ ὑλικόν, τὸ κατ' 15 ἔξιν, τὸ θύραθεν· ἔξ ὧν καὶ τρεῖς ἰδέαι, φύσις μάθησις ἄσκησις. καὶ αὐτῆς δὲ τῆς πάντα κινούσης μουσικῆς κατὰ τὸν Θεόφραστον τομαὶ τρεῖς, λύπη ἡδονὴ ἐνθουσιασμός. ἀλλὰ μὴν καὶ σώματος τρεῖς αἰ κινήσεις, φορὰ νόμος πρόβασις. τρεῖς δὲ καὶ σφαιρῶν αἰ

2 πᾶν] πνεῦμα BP. 3 ὡς εἴρηται add. P. 7 καὶ τῶν — ἀρχῆ] περιττῶν γὰρ ἀριθμῶν ἀρχὴ κέφαλον εἶναι P. 11 καὶ τρεῖς — 31 τούτων] οὐράνια ἐπίγεια καὶ καταχθόνια P. 13 δὲ add P. 15 τὸν — τὸν — τὸν P. 17 κινώσης P.

cum ac tenuem ex aërio ortum. quamobrem mythici iungunt Venerem modo Vulcano tanquam igni terrestri, modo Marti velut aërio: ex his enim quicquid in sensus cadit generatur, ut ante dictum est. maxima autem triadis ad sensum quoque est potestas: illius enim numerus rebus genitis tribuit ortum incrementum nutrimentum. neque temere dictum est “tripliciter omnia partita sunt,” cum tria sint ipsorum quoque caelestium corporum genera, aethereum sidereum lapideumque. et imparium numerorum principium trias est, quamobrem etiam proprie numerus vocatur ternarius numerus, utpote qui divisionem vel partitionem non patitur; quoniam omnium numerorum agmen ducit trias, cum principium sit omnium imparium, plenorum neque unquam intermittentium. et tria prima secundum Orphea prodierunt principia, nox et terra et caelum. deorum autem (eorum qui generati sunt) tria genera, caeleste, terrestre, et id quod inter haec medium collocatur. tres etiam animi partes principales, ea quae mentis est particeps, ea quae est animi, atque ea quae voluptate alitur (sive rationalis animosa et concupiscens). tres etiam rationis species Aristoteles tradit, materialem, rationem secundum habitum, extraneam; unde tres etiam ideae, natura disciplina exercitatio. et ipsius omnium moventis musicae secundum Theophrastum distinctiones tres, tristitia voluptas afflatus divinus. enim vero etiam corporis tres motus, latio variatio accretio. tres etiam globorum

συστάσεις, κέντρον διάμετρον περιφερές. τρεῖς δὲ καὶ κινήσεις τῶν ἀστέρων, προποδισμὸς ὑποποδισμὸς ἀκρωνυχία. τρεῖς δὲ σωμαίων διαφοραί· τὰ μὲν γὰρ ἔστιν ὕλικά, τὰ δὲ ἀέρια, τὰ δὲ ἐμπύρια, ὡς ὁ Χαλδαῖος παραδίδωσι. τρία δὲ καὶ ἐκάστου κινή-
8 ματος σχήματα, πλάτος βάθος μῆκος. τρεῖς δὲ καὶ οἱ τὸ ζῶδια-
κὸν πλάτος ὀρίζοντες κύκλοι, θερινὸς τροπικὸς, χειμερινὸς τροπι-
κός, ἰσημερινός. τρία δὲ καὶ τὰ ὑπέργεια κέντρα, ἀνατολὴ δύσις
μεσουράνημα. καὶ ὁ σύμπας κόσμος ἐκ τριῶν δυνάμεων συστήναι
λέγεται, ἀριθμητικῆς γεωμετρικῆς ἁρμονικῆς. καὶ πολλὰ ἔν τις
10 εἴποι περὶ τῆς κατ' αἰσθήσιν τριάδος. ἡ γὰρ νοητὴ ὑπερβέβληκε
τὴν παρούσαν ἐξέτασιν. ἴσμεν γὰρ ὅτι ἡ τριάς τὴν τῶν θεῶν
πρόοδον ἐκίνησε καὶ στάσιν αὐτοῖς τὴν αἰώνιον ἀπειργάσατο ἐν τῷ **p. 20**
αὐτῷ εἶδει, ὡς φησὶν ὁ Πυθαγόρειος Ὡκελλος ῥήμασι τούτοις·
“ἡ τριάς πρώτη συνέστησεν ἀρχὴν μεσότητα καὶ τελευτήν.” ἡ γὰρ
15 περιττὴ καὶ περαίνουσα ἰσότης δημιουργός ἐστι κατὰ τὴν τετρα-
γωνον φύσιν· τὸ γὰρ θεῖον τρισὶ τούτοις χαρακτηρίζεται, τῷ ἐφετῷ,
τῷ ἰκανῷ, τῷ τελείῳ. ἔτι μὴν καὶ ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης, ἀλλὰ
μὴν καὶ ὁ ἐν Πολιτείᾳ παραδίδωσιν ὅτι τὸ νοητὸν τρίτην τινα φύσιν
ἐν τῷ θεῷ τίθεται· ἐστὶ γὰρ αὐτοῦ τὸ μὲν ἀκρότατον οὐσία, τὸ

8 ἔστιν add P. **4** κινήματος] σώματος Roethernus, κινήματα, idque post σχήματος, Nokkius. **8** καὶ ὁ — ἁρμονικῆς] haec post illa καὶ πολλὰ — τριάδος ponunt libri scripti et editi. **9** λέγεται συστήναι P. **12** αἰώνιον αὐτοῖς P. **13** εἶδει S. κελί-
λοιός V. **17** Phaedr. p. 268. **18** RP. 6 p. 507.

substantiae, centrum diametrus peripheria. tres etiam stellarum motus, progressus recessus statio summa (sive vertex). tres corporum varietates: quaedam enim sunt materialia, quaedam aëria, ignea quaedam, ut Chaldaeus tradit. tres praeterea corporis cuiusque dimensiones, latitudo altitudo longitudo. tres etiam signiferam latitudinem (i. e. plagam) terminantes circuli, tropicus aestivus, tropicus brumalis, aequinoctialis. tres etiam cardines caelestes, ortus occasus meridies. et multa (praeterea) aliquis dixerit de triade, quoad in sensus cadit. universus etiam mundus tribus ~~vir~~tribus contineri dicitur, arithmetica geometrica harmonica: ea enim quae mente percipitur (intelligibilis), transcendit hancce quaestio-
nem. scimus enim triadem divinarum rerum proventum movisse, et stationem iis aeternam effecisse in ipsarum sede, ut ait Ocellus Pythagoreus verbis his: “trias prima constituit initium, medium et finem.” impar enim et definiens aequalitas creatrix est, secundum naturam quadratam: divinum enim his tribus insigne est, eo quod summo studio appetimus atque exoptamus, eo quod sufficit, eo quod perfectum est. praeterea etiam Socrates in Phaedro et vero etiam in Republica docet rationale (s. id quod rationis particeps est) tertiam quandam naturam in divino constituere: est enim eius pars suprema essentia, media vita, extrema vero ratio. sed dicat fortasse quispiam: quoniam communicatio est inter sensi-

δὲ μέσον ζωῆ, τὸ δὲ ἔσχατον νοῦς. ἀλλ' ἴσως ἕξει τις "ποία κοινωτία τοῖς αἰσθητοῖς πρὸς τὴν νοητὴν τριάδα;" ἰστέον τοίνυν ὅτι τρεῖς τριάδας ὁ Τίμαιος παραδίδωσι; καὶ μάρτυς ὁ Πρόκλος ἐν "Υποτυπώσει τῆς Πλάτωνος φιλοσοφίας φάσκων ὅτι ἡ τῶν νοητῶν ἀκρότης τριάς οὕσα νοητὴ καὶ μονάς ἐστίν· ἕνας γὰρ τυγχάνειν δύναται ἐν ἑαυτῇ, τὴν πασῶν δυνάμεων αἰτίαν ἔχουσα καὶ οὐσίαν, ὡς φησιν ὁ Παρμενίδης. πάντα γὰρ τὰ νοητὰ ἐν τῇ τριάδι περιέχεται, καὶ πᾶς ὁ θεὸς ἀριθμὸς ἐν τῇ τάξει ταύτῃ προελήλυθεν, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Χαλδαῖος ἐν τοῖς λόγοις

"τῆσδε γὰρ ἐν τριάδος κόλποισιν ἐπάρχεθ' ἅπαντ' 10
καὶ πάλιν

"τῆσδε γὰρ ἐκ τριάδος πᾶν πνεῦμα πατὴρ ἐκέρρασε."

διὰ τοῦτο οἱ Πυθαγόρειοι τριάδα μὲν ἐν ἀριθμοῖς, ἐν δὲ σχήμασι τὸ ὀρθογώνιον τρίγωνον ὑπυτίθενται στοιχείον τῆς τῶν ὄλων γενέ-
p. 21 σεις. ἐν μὲν ὄν μέτρον ἐστί, καθ' ὃ συνέστη ὁ ἀσώματος καὶ 15
νοητὸς κόσμος· δευτέρον δὲ μέτρον, καθ' ὃ ἐπάγῃ ὁ αἰσθητὸς οὐρανός, πέμπτην λαχὼν καὶ θειοτέραν οὐσίαν, ἄτρεπτον καὶ ἀμετάβολον· τρίτον δὲ, καθ' ὃ ἰδημιουργήθη τὰ ὑπὸ σελήνην, ἐκ τῶν τεσσάρων δυνάμεων γένεσιν καὶ φθορὰν ἐπιδεχόμενα.]

8. [τὴν δὲ τετάρτην ἡμέραν Στίλβοντι, ἐνὶ τῶν πλανήτων 20
κατ' Αἴγυπτίους οὕτω καλουμένῳ, ἀνέθεντο, ὃς ἐξ ἴσου ποτὲ μὲν ὑγραίνει ποτὲ δὲ ξηραίνει, πνευματούμενος ὑπὸ τῆς περὶ τὸν ἥλιον

7 Plat. Parmen. p. 145. 20 Στίλβοντι — καλουμένῳ] τῷ ἐρημῇ
BP, omissis mox Ερμού — βούλονται.

bilis (s. ea quae in sensus cadunt) ac triadem intelligibilem (s. quae intellectu percipitur)? tenendum igitur tres triades a Timaeo tradi, quod testatur etiam Proclus in descriptione philosophiae Platonicae, dicens summitatem (s. apicem) rerum intelligibilium (quae trias est intelligibilis) etiam monadem esse: monas esse potest, utpote quae omnium virium causam in se habet et substantiam, ut ait Parmenides. omnia enim intelligibilia in triade continentur, et unusquisque divinus numerus universi. unus igitur modus est, secundum quem exstitit incorporeus et intelligibilis mundus; secundus modus, secundum quem constitutum est sensibile caelum, quintam sortitum eamque diviniorem naturam, immobilem atque immutabilem; tertius autem, secundum quem creata sunt ea quae sub luna sunt, quae ex quattuor viribus ortum et interitum assument.

8. Quartum diem Stilboni (uni planetarum, qui secundum Aegyptios ita vocatur) attribuebant, qui pariter modo madefacit modo arefacit, cum praecipiti motu circum solem inflammatur: Mercurii autem stellam hanc

δξυκινησίας· Ἐρμοῦ δὲ τοῦτον Ἕλληνες εἶναι βούλονται. αὐτῷ
 τοῖνον τὴν τετράδα οἱ φιλοσοφοῦντες ἀνέθεντο ὡς ἐφόριον τῶν μι-
 γάδιων ψυχῶν· τὰ γὰρ τῆς ψυχῆς στηρίγματα τέσσαρά ἐστι, τοὺς
 ἐπιστήμη δόξα αἴσθησις. ψυχὴ γὰρ ἀνθρώπου, φησὶν ὁ Πυθαγό-
 5 ρας, ἔστι τετραγώνου ὀρθογώνιον. Ἀρχύτας δὲ τῆς ψυχῆς τὸν
 ὄρον οὐκ ἐν τετραγώνῳ ἀλλ' ἐν κύκλῳ ἀποδίδωσι, “διὰ τοῦτο ψυχὰ
 τὸ αὐτὸ κινεῖν, ἀνάγκη δὲ τὸ πρῶτον κινεῖν, κύκλος δὲ τοῦτο ἢ
 σφαῖρα.” καὶ οὕτω μὲν ἐπὶ τοῦ νοητοῦ. οὐδὲν δὲ ἤττον κάπλι τοῦ p. 22
 αἰσθητοῦ ἔστι συνιδεῖν ἐν ταῖς τῶν ζώων γενέσεσι· πρῶτον μὲν
 10 γὰρ ἔστι σπέρματος καταβολή, δεύτερον δὲ ἢ εἰς τὰ γένη διαμονή,
 τρίτον αὔξησις καὶ τέταρτον τελείωσις. ἀλλὰ μὴν τέσσαρες τε
 ἡλίου τροπαί, καθ' ὧς τὰ ὄντα συντηρεῖται, ἰσημεριαὶ δύο, θέρμη
 καὶ χειμερινὴ τροπή, τέσσαρες δὲ καὶ αὐτῆς τῆς σελήνης αἱ πρῶ-
 ται φάσεις ὡσπερ εἶλαι καὶ ἀρχαί, σύνοδος, πανσελῆνος, διχότο-
 15 μοι δύο, ἐκάστης φάσεως ἀλλοιοῦσιν τὴν ἐνέργειαν· ἀπὸ μὲν γὰρ
 συνόδου ἕως διχοτόμου ὑγραίνει, ἀπὸ δὲ ταύτης ἕως πανσελήνου
 θερμαίνει, ἀπὸ δὲ ταύτης ἕως τῆς δευτέρας διχοτόμου ξηραίνει,
 ἐκ δὲ ταύτης ἕως ἐπὶ σύνοδον ψύχει. ἐνθεν οἶμαι τοὺς περὶ γεωρ-
 γίαν ἔχοντας ἀσφαλῶς σπείρειν μὲν καὶ φντεῦειν περὶ συνόδους ἢ
 20 πανσελήνους, οἷα δὲ ἐν ὑγροτέρῳ τηρικαῦτα τῷ ἄερι καὶ πρὸς
 γένεσιν ἄλλων κεκινημένων· περὶ δὲ τὰς διχοτόμους ὕλην τε, ὅση

4 ὡς πυθαγόρας ἔφη P. 5 εὐθυγώνιον V. 10 nonne δια-
 νομή? 14 φάσεις et mox 15 φανείως BP. 17 ἀπὸ] ἐκ BP.
 18 ἐκ — ψύχει om. BP.

Graeci esse censent. ei igitur tetradem philosophi dicabant, tanquam
 praesidi mixtorum animorum: animi enim elementa quattuor sunt, ratio
 intelligentia opinio sensus. animus enim humanus, ut ait Pythagoras, est
 quadratum rectangulum. Archytas autem animum non quadrato termina-
 tum docet, sed circulo: “hanc ob causam animus est id quod se ipsum
 movet; necesse est autem ut sit id quod primum movet: circulus autem
 hoc vel globus.” et ita quidem in intelligibilibus. nihilo autem minus in
 sensibilibus quoque idem videre licet in animantium generationibus: pri-
 mum enim est seminis injectio, secundum in genera transitio, tertium in-
 crementum, et quartum perfectio. enim vero quattuor sunt solis conver-
 siones, quibus ea quae sunt conservantur, aequinoctia duo, solstitium
 aestivum atque hibernum. quattuor etiam ipsius lunae apparitiones pri-
 ores quasi radices et principia, interlunium, plenilunium, duo dichotomi,
 cum unaquaeque apparitio aliam habeat efficientiam: ab interlunio enim
 usque ad dichotomon madefacit; inde ad plenilunium usque calefacit;
 hinc usque ad posteriorem dichotomon arefacit; ab hoc inde usque ad
 interlunium frigus efficit. quapropter eos qui in agricultura versantur,
 secure arbitror serere ac plantare circa interlunia aut plenilunia, utpote
 aëre tunc humidior et ad generationem aliorum commoto; circa dichotomos
 autem materiam ad fabricam caedunt et fructus ad servandum col-

ἐργάσιμος, κόπτονσι, καὶ τοὺς πρὸς ἀπόθεσιν καρπὸς σύγκομιζουσι, οἷα δὴ ἐν ξηροτέρῃ τῇ ὥρῃ. καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν καὶ νοητῶν. περὶ δὲ τοῦ κατ' ἀριθμὸν ἀξιώματος ὁ τέσσαρα ἀριθμὸς τετράγωνός ἐστι· μόνος γὰρ ἰσάκις ἴσος ἰσομερῆς ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ συνθέσει καὶ δυνάμει πέφυκε γεννηῖσθαι, σύνθεσιν μὲν 5 οὖν ἐκ δυοῖν καὶ δυοῖν, δυνάμιν δὲ ἐκ τοῦ δις δύο, πάγκαλόν τι συμφωνίας εἶδος ἐπιδεικνύμενος, ὃ μηδενὶ τῶν ἄλλων ἀριθμῶν

p. 23 συμβέβηκεν. ὃθεν καὶ ἀποτελεσματικὸς καλεῖται· εἰ γὰρ ἀπὸ μονάδος μέχρι τετράδος ἐξῆς συντεθεῖεν ἀριθμοί, δεκάδα ἀποτελοῦσιν.

9. [τὴν δὲ πέμπτην Φαέθοντι, τῷ πάντων πλανήτων 10 ἐγκρατοτάτῳ. Αἷα δὲ αὐτὸν Ἑλληνες ζωογόνον θεολογοῦσιν· ὃθεν καὶ ἐν Κρήτῃ τεχθῆναι μυθικῶς αὐτὸν βούλονται, ἐν ἧ θανάσιμον οὐδὲν φύεται, ἀλλ' οὐδὲ λύκος ἢ γλαυξ εὐρίσκειται, ὡς φησιν Ἀντίγονος. καὶ οὐράνιος δὲ καλεῖται κατὰ τὴν ἐν πεντάδι κυκλοφορικῆν οὐσίαν, ἐξ ἧς φασὶν ἀποτελεσθῆναι τὸν οὐρανὸν κατὰ τὸν 15 Ἀριστοτέλην. ἡ γὰρ πεντάς, παραλαβοῦσα τὴν τετράδα ὕλης λόγον ἔχουσαν τρόπον τινὰ καὶ ὑποκείμενον τοῖς ἐξ αὐτῆς φρομένοις, ἠὔρησέ τε αὐτὴν καὶ προήγαγεν ἐπὶ τὴν ἀπὸ τῆς αὐξήσεως αἰώνιον ἀνυκλήκην· μεθόριον γὰρ τῆς δεκάδος καὶ ὡς ἂν εἰδωλὸν ἐστὶ τῆς κοινῆς τελειότητος ἢ πεντάς. καὶ πλανώμενοι πλὴν ἡλίου καὶ 20 σελήνης πέντε, καὶ κύκλοι ἐν σφαίρᾳ πέντε, καὶ ζῶναι πέντε. τῆς

8 τέσσαρα] libri τέταρτος 4 τετραγωνίος apud S. 14 Antigonus Caryst. H. M. 10 p. 18 Beckmann. ἐν πεντάδι om P. 15 ἐξ ἧς — p. 23 8 θουργοί om P.

ligunt, utpote tempestate aridioro. et haec quidem in sensibilibus et intelligibilibus observantur. ad potestatem autem numeri quod attinet, numerus quaternarius quadratus est: solus enim natura ita comparatus est ut aequaliter aequalis aequalibus partibus ex iisdem et additione et multiplicatione nascatur, additionem igitur ex duobus et duobus, multiplicationem autem ex bis duobus, pulcherrimam consonantiae speciem exhibens, quae oeterorum numerorum nulli contigit; quamobrem etiam perfectior nuncupatur: si enim a monade usque ad tetradem deinceps computentur numeri, decadem efficiunt.

9. Quintum Phaëthonti, omnium planetarum optime temperato: Iovem eum Graeci fetificum esse secundum theologiam docent. hanc ob causam etiam in Creta natum fabulantur, in qua nihil mortiferum crescit, neque lupus neve noctua reperitur, ut ait Antigonus. et caelestis vocatur secundum naturam orbicularem, quae in pentade est, unde effectum caelum ferunt auctore Aristotele. pentas enim assumpta tetrade, materiae rationem habente, modo et ratione eorum quae ex illa nascuntur, auxit eam et produxit ad infinitam auctorem circulationem: confinium enim (s. medietas) decadis et quasi simulacrum communis perfectionis pentas est. et planetae praeter solem et lunam quinque sunt, et circuli in sphaera

δὲ αἰσθησεως λέγεται δημιουργὸς παρὰ φιλοσόφους ὁ Ζεὺς, καὶ εἰκὸς ἦν [ἐν] αὐτῷ τὴν πεντάδα κατὰ φύσιν ὡσπερ ἀνατεθῆναι· συγγενὴς γὰρ ἢ πεντὰς τῇ αἰσθήσει, ἥτις πενταχῶς τέμνεται. καὶ p. 24
τοῦτου χάριν ὁ Πυθαγόρας εἰμαρμένην τὸν πέντε ἀριθμὸν ἀνακεῖ-
5 σθαί φησιν, ἐπεὶ τῶν αἰσθητῶν κατάρχειν τὴν εἰμαρμένην λόγος.
ταύτῃ τὰς ἀποκαθισταμένας ψυχὰς ὑπερβαίνειν τὴν εἰμαρμένην
φησὶ τὸ λόγιον·

“οὐ γὰρ ὑφ’ εἰμαρτῆν ἀγέλην κίπτουσι θεουργοί.]

10. [τὴν δὲ ἕκτην ἀναφέρουσι Φωσφόρω, Φερμαίνοντι
10 ἄμα καὶ γονίμως ὑγραίνοντι· οὗτος δὲ ἂν εἴη ὁ Ἄφροδίτης, ὁ καὶ
Ἔσπερος, ὡς Ἑλλῆσι δοκεῖ. Ἄφροδίτην δὲ ἂν τις εἴποι τὴν τοῦ
παντὸς αἰσθητοῦ φύσιν, τουτέστι τὴν πρωτογενῆ ὕλην, ἣν καὶ
Ἀστειρίαν καὶ Οὐρανίαν καλεῖ τὰ λόγια. ὁ γὰρ ἕξ ἀριθμὸς γεννη-
τικώτατός ἐστιν ὡς ἀρτιοπέριττος, μετέχων καὶ τῆς δραστηκῆς
15 οὐσίας κατὰ τὸν περιττὸν καὶ τῆς ὕλικῆς κατὰ τὸν ἄρτιον. ὅθεν
καὶ οἱ ἀρχαῖοι γάμον καὶ ἁρμονίαν αὐτὸν ἐκάλεσαν· τῶν γὰρ ἀπὸ
μονάδος μόνος τέλειός ἐστι τοῖς ἑαυτοῦ μέρεσι, συμπληρούμενος ἐκ
τῶν αὐτῶν, ἡμίσιους μὲν τριάδος, τρίτου δὲ δυνάδος, ἕκτου δὲ
μονάδος. καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἄρρην τε καὶ θῆλυς εἶναι πέφυκεν, ὡς
20 καὶ αὐτὴ Ἄφροδίτη τὴν τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος ἔχουσα φύσιν,
καὶ διὰ τοῦτο παρὰ τοῖς θεολόγοις ἀρρενόθηλος καλουμένη· καὶ p. 25

10 ἄμα — Ἄφροδίτης om BP. 16 καὶ αὐτὸς οἱ om P. 18 ἕκτου
δὲ μονάδος om P. 19 ὡς καὶ αὐτῇ] καὶ γὰρ ἢ BP. 20 τοῦ
post καί, om B. 21 καὶ διὰ — θεολόγοις om BP. καλεῖται BP.

quinque, itemque zonae quinque. sensus autem effector apud philosophos Iuppiter dicitur, et consentaneum erat ut ei pentas secundum naturam quasi consecraretur: cognata enim pentas sensui, qui in quinque partes dividitur, cuius rei causa Pythagoras necessitati numerum quinarium sacrum esse dicit, quandoquidem rebus sensibilibus praeesse necessitas fertur. itaque ab animis in integrum restitutis superari necessitatem dicit oraculum: "non enim sub gregem necessitati subiectum cadunt ii qui di-vine agunt."

10. Sextum Phosphoro dicant, calefacienti simul et modo fetifero madefacienti: fuerit autem haec Veneris stella, quae etiam Hesperus, ut Graecis videtur, Venerem autem omnium rerum sensibilibum naturam dixerit, hoc est primigeniam materiam, quam etiam Asteriam et Uraniam nominant oracula. senarius enim numerus maxime fetificus est, ut qui pariter est impar, particeps et efficacis naturae secundum imparem et materialis secundum parem. quocirca etiam coniugium et harmoniam eum vocabant veteres: eorum enim qui inde a monade sunt numerorum solus suis ipse partibus perfectus est, utpote qui ex iisdem completur, parte dimidia triade, parte tertia dyade, parte autem sexta monade. et simpliciter ut dicam, et mascula et feminea natura est, ut ipsa quoque Venus, ut quae maris simul et feminae habet naturam, qua de causa apud theo-

ἄλλος φησὶν "ὁ ἕξ ἀριθμὸς ψυχογονικός ἐστιν ἀπὸ ἐξάδος ἐπιπε-
δούμενος τῆ τοῦ παντὸς σφαίρα, καὶ τὰ ἐναντία δὲ κατακεράννυ-
σιν, εἰς δμόνοιαν καὶ φιλίαν ἄγει, ἔπειτα δὲ ὑγείαν μὲν ἐμποιῶν
τοῖς σώμασι, συμφωνίαν δὲ ἐν λύρα καὶ μουσικῇ καὶ ἀρετὴν ἐν
ψυχῇ καὶ ἐν πόλει εὐθηρίαν ἐν τε τῷ παντὶ πρόνοιαν. ὄθεν καὶ 5
Ὅρφεὺς περὶ ἐξάδος ταῦτά φησι·

"Ἰλαθι κύδιμ' ἀριθμὲ, πάτερ μακάρων, πάτερ ἀνδρῶν."]

11. τὴν ἐβδόμην ἡμέραν Αἰγύπτιοι μὲν καὶ Χαλδαῖοι
προσφωνοῦσι Φαίνοντι, οὕτω κατ' αὐτοὺς προσαγορευομένῳ ἄστει
τῷ πάντων ἀνωτάτῳ, ψύχοντι ἄκρως καὶ προσεχῶς ξηραίνονται. 10
p. 26 Κρόνον δὲ αὐτὸν Ἕλλησιν ἕδος καλεῖν κατὰ μὲν θεολογίαν οἷα
διακορῆ νοῦν, κατὰ δὲ ἐτυμολογίαν οἰοεὶ πλήρη καὶ μεστὸν ἐτῶν
ἀντὶ τοῦ μακράωντα. οἱ γὰρ μὴν Πυθαγόρειοι τῷ ἡγεμόνι τοῦ
παντὸς τὴν ἐβδόμην ἀνατίθενται, τουτέστι τῷ ἐνί· καὶ μάρτυς
Ὅρφεὺς λέγων οὕτως· 15

ἐβδόμη, ἣν ἐφίλησεν ἄναξ ἐκάεργος Ἀπόλλων.

Ἀπόλλωντα δὲ μυστικῶς τὸν ἕνα λέγεσθαι προειρήκαμεν διὰ τὸ
εἰπωδὲν εἶναι τῶν πολλῶν, τουτέστι μόνον. ὁρθῶς οὖν ἀμήτορα
τὸν ἐπιτὸ ἀριθμὸν ὁ Φιλόλαος προσηγόρευσε· μόνος γὰρ οὔτε γεν-
εῖν οὔτε γενᾶσθαι πέφυκε. τὸ δὲ μήτε γεννῶν μήτε γεννώμενον 20
ἀκίνητον· ἐν κινήσει γὰρ ἡ γέννησις, ἐπειδὴ καὶ τὸ γεννῶν καὶ τὸ

1 ἄλλως P. ἀπιτελονμένης τῆς τοῦ παντὸς σφαίρας Nokkius.
8 φιλίαν καὶ δμόνοιαν P. 12 διακορῆν, omisso νοῦν, B.
17 προειρήκαμεν] supra 2 3.

lingua masculina simul et feminea appellatur. et alius quidam dicit "sen-
tilus numerus animorum prognerans est, quandoquidem ab hexade uni-
versal aphaera perficitur, Idemque contraria permiscet, ad concordiam et
mutuallam duelt, delude vero sanitatem efficit in corporibus et consonan-
tiam in lyra et musica et virtutem in animo, et in civitate felicitatem, in
universo autem providentiam." quapropter Orpheus quoque de hexade
hunc dicit "propitius ala gloriose numero, genitor caelestium, genitor mor-
tallium.

11. Septimum diem Aegyptii atque Chaldaei addicunt Phaenonti,
atollam quae ita apud eos vocatur omnium summae, quae maximum frigus
affert et continuo arefacti; Κρόνον cum Graeci nominare consuerunt
secundum theologiam, secundum etymologiam vero Διακορῆν (quasi ple-
nna et saturum omnia) pro longevum. Pythagorei vero rectori universi
plum septimum attribuant, id est unī, id quod testatur Orpheus dicens
"Septimus, quem dilexit rex longe operans Apollo." Apollinem autem
mythice nomm diei ante docuimus, propterea quod est a multitudine remo-
ta, id est solus, recte igitur matris expertem septenarium numerum
Philolaus nuncupavit; solus enim ita natura comparatus est ut neque ge-
neratur, quod autem neque generat neque generatur, immo-
ta enim generatio continetur, partim ut generet, partim ut

γεννώμενον οὐκ ἄνευ κινήσεως ἔστι, τὸ μὲν ἵνα γεννηθῆσθαι, τὸ δὲ ἵνα γεννηθῆσθαι, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ ῥήτωρ ὁ Ταραντῖνος. φησὶ δὲ οὕτως·
 “ἔστι γὰρ ἡγεμὼν καὶ ἄρχων ἀπάντων εἰς αἶε ὧν θεός, μόνιμος, ἀκίνητος, αὐτὸς ἑαυτῷ ὁμοῖος.” οἱ δὲ μαθηματικοὶ πρὸς τὸ μυθι-
 5 κώτερον ῥέποντες τῷ Κρόνῳ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν προσφωνοῦσιν οἰονεὶ τῷ πατρὶ τῶν ἐμφανῶν θεῶν· ἐπειδὴ γὰρ τῶν πλανωμένων πάντων ἕψηλότερος ὁ τοῦ πατρὸς αὐτοῖς Κρόνου λέγεται ἀστὴρ, αὐτῷ δῆθεν τὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἀνέθεντο ὡς ἀνωτάτω πάντων. ἡ τοῦ-
 10 ἑβδομάς συνέστηκεν ἕξ ἐνός καὶ δυοῖν καὶ τεττάρων, ἔχουσα δύο λόγους ἁρμονικωτάτους, τὸν τε τριπλάσιον καὶ τὸν τετραπλά- p. 27
 σιον.] ἔχει δὲ καὶ διαιρέσεις ζυγάδην τρόπον τινα συνεστῶσας· διαιρεῖται γὰρ πρῶτον εἰς μονάδα καὶ ἑξάδα, ἔπειτα εἰς πεντάδα καὶ δυάδα, καὶ τελευταῖον εἰς τριάδα καὶ τετράδα· μουσικωτάτη δὲ ἡ τοῦτων τῶν ἀριθμῶν ἀναλογία. διατείνει δὲ αὐτῆς
 15 ἡ φύσις καὶ ἐπὶ τὴν ὄρατὴν ἀπάντων οὐσίαν, οὐρανὸν καὶ γῆν. αὐτῆκα γοῦν οὐρανὸν φασὶν ἑπτὰ διεζῶσθαι κύκλοις, ὧν ὀνόματα τάδε, ἀρκτικός, ἀνταρκτικός, θερινός, χειμερινός, ἰσημερι-
 νός, ζωδιακός καὶ προσέτι γαλαξίας. ὁ γὰρ τοιοῦτος ἀριθμὸς θεῖός ἐστιν. ἔθεν τὰ κατὰ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν διὰ τοῦ ἡγε-
 20 μονικοῦ λόγου ἑπταχῆ σχίζεται, πρὸς τε πέντε αἰσθήσεις καὶ τὸ ἡρωητικὸν ὄργανον καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸ γόνιμον. καὶ τὸ πᾶν δὲ τοῦτο

4 οἱ δὲ — 9 ἑβδομάς] οἱ δὲ μυθικοὶ τῷ Κρόνῳ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἀνέθεντο, ὡς ἀνωτάτω πάντων. ἡ ἑβδομάς BP. 9 ἑξόντων V.
 10 τριπλ.] διπλάσιον V. 15 ἄκασαν P. 17 θερινός add Nokkius.

generetur, ut ipse quoque orator Tarentinus docet, cuius haec verba sunt: “est enim dux et princeps omnium, unus semper cum sit deus permanens, immobilis, sibi ipse par.” mathematici vero, quippe qui ad fabulosiora inclinant, Saturno septimum diem attribuunt tanquam patri manifestorum deorum. cum enim planetis omnibus superior Saturni quam dicunt stella esse feratur, illi videlicet septimum diem consecrabant tanquam omnium summae. hebdomas igitur ex uno et duobus et quatuor constat, habens duas rationes eximie consonas, triplicem et quadruplicem. habet autem etiam divisiones iugatum quodammodo constantes: dividitur enim primum in monadem atque hexadem, deinde in pentadem ac dyadem, denique in triadem atque tetradem; maxime autem musica horum numerorum ratio. pertinet vero etiam eius natura ad eam quae sub oculos cadit omnium rerum naturam, caelum et terram. caelum igitur, ut hoc utar, septem circulis cinctum dicunt, quorum nomina haec septentrionalis, meridionalis, aestivus, hibernus, aequinoctialis, signifer, et praeterea via lactea. eiusmodi enim numerus divinus est. itaque animi nostri vires per rationem, quae principatum tenet, septemplici modo distinguuntur, praeter quinque etiam loquendi instrumentum, et prae omnibus instrumentum procreandi. et universum hoc septem rebus

ἐν ἐπτά θεωρεῖται, ἐν σώματι, ἐν διαστάσει, ἐν σχήματι, ἐν μεγέθει, ἐν χρώματι, ἐν κινήσει, ἐν στάσει, καὶ παρὰ ταῦτα οὐδὲν ἕτερον συμβέβηκε τοῖς ὀρωμένοις· τῶν γὰρ αἰσθητῶν τὰ στερεὰ προουκνοεῖται, τῶν δὲ στερεῶν τὰ ἐπίπεδα, τῶν δὲ ἐπιπέδων αἱ ἐπιφάνειαι, τῶν δὲ ἐπιφανειῶν αἱ γραμμαὶ, τῶν δὲ γραμμῶν αἱ 5 στιγμαί, τῶν δὲ στιγμῶν οἱ ἀριθμοί, οἳ δὴ καὶ τῷ σώματι τυγχάνουσιν. ἐπτά δὲ καὶ φωνῶν μεταβολαί, ὀξεῖα, βαρεῖα, περισπωμένη, σύμφθογος, ψιλὴ τε καὶ μακρὰ καὶ βραχεῖα. ἔνθεν καὶ τὰ ἐπτάμηνα βράβη τελειογονεῖσθαι πέφυκεν, ὡς Ἴπποκράτης λέγει· ἡ γὰρ τοῦ ἀριθμοῦ ψυχαγωγικὴ δύναμις τὰ ἐπτάμηνα τελειῶ 10

p. 28 ἀποφαίνει, διότι τελείας περιόδου σφαιρικῆς καὶ ἀριθμῶν τελείῃ καὶ κοσμικῶ τῷ ψυχοκρατικῶ καὶ ψυχογονικῶ περιέχεται· καὶ γὰρ τὴν ψυχὴν ὁ Τίμαιος ἐξ ἐπτά ἀριθμῶν συνέστησε. καὶ κινήσεις δὲ αἱ πᾶσαι μόναι εἶσιν ἐπτά, ἧ τε ἄνω ἧ τε κάτω, ἧ ἐπὶ δεξιᾷ ἧ εὐώνυμα, ἧ πρόσω, ἧ κατόπι, ἧ ἐν κύκλῳ. στοιχείων 15 δὲ τὰ φωνήεντα ἐπτά, ἐπειδὴ καὶ ἐξ ἑαυτῶν ἔοικε φωνεῖσθαι καὶ τοῖς ἄλλοις συνταττόμενα φωνὰς ἐνάριθρους ἀποτελεῖν· τῶν γὰρ ἡμιφώνων ἀναπληροῖ τὸ ἐνδόν, ὀλοκλήρους δὲ κατασκευάζει τοὺς φθόγγους, τῶν δὲ ἀφώνων τρέπει τε καὶ μεταβάλλει τὰς φύσεις, ἵνα γένηται τὰ ἄρρητα ῥητά. καὶ τί μακρογοροῦμεν, ὅταν οὐδὲ ἡ 20 τῶν ὑδάτων φύσις ἐξω τῆς δυνάμεως τῆς ἐπτάδος ἀπολλέεται; ὁ γοῦν Διονύσιος ἐν ταῖς Κτίσει φησι τὸν Χαλκιδικὸν Εὐρύπιν,

4 προουκνοεῖται Roetherns: apud S προῦκνοεῖται 10 ψυχογονικῆ Hasius: libri ψυχαγωγικῆ.

conspicitur, corpore, distantia, forma, magnitudine, colore, motu, statione, et praeter haec nihil aliud contigit iis quae cernuntur: etenim in sensibilibus mente praecipiantur solida, in solidis plana, in planis superficies, in superficiebus lineae, in lineis puncta, in punctis numeri, quippe qui corpori quoque contingunt. vocum quoque septem varietates, acuta, gravis, producta, consona, tenuis, longa, brevis. idcirco etiam septimestres fetus ad pariendum natura maturi sunt, ut ait Hippocrates: numeri enim vis generandi animos septimestres partus perfectos facit, quoniam perfectae periodi orbicularis numero item perfecto et mundano, eo qui animos continendi et generandi vim habet comprehenduntur: etenim animum Timaeus septem numeris constare docuit. et motus omnes solummodo septem sunt, sursum, deorsum, ad dextram aut ad sinistram, antrorsum, retrorsum, in orbem. in literis autem vocales septem, quas et per se ipsas sonare et, si ceteris iunguntur, voces articulatas efficere notum est: semivocalium enim complent defectum et sonos efficiunt integros, mutarum autem vertunt mutantque naturas, ut, quae alioquin non protuleris, enuntiarum possint. quid multa? ne aquarum quidem naturae extra heptadis vim relicta est. Dionysius igitur in Originibus ait Chalcidicum Euri-

ἑπτάκις καθ' ἡμέραν στρεφόμενον, κατὰ μόνως τὰς ἑβδομάδας ἴστυσθαι. καὶ ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ νοητοῦ αἰῶνος ἔστι συνιδεῖν τοὺς ἀρτέμονας· συνάγονται γὰρ πρῶτον μὲν ἐξ ὥρων, εἶτα ἡμερῶν, εἶτα ἑβδομάδων, ἔπειτα μηνῶν, εἶτα ἐνιαυτῶν, ἐκείθεν καιρῶν, 5 καὶ τὸ λοιπὸν αἰῶνων, πρὸς τὸ ἀρχέτερον εἶδος τοῦ νοητοῦ καὶ πατρογενεοῦς αἰῶνος.

Γ.

1. μῆνες προσαγορεύονται ἀπὸ τῆς μῆνης, τουτέστι τῆς p. 29 σελήνης, σελήνη δὲ παρὰ τὸ σέλας νέον ἔχειν.

2. κύκλος παντὸς ἀριθμοῦ ἔστιν ἡ δεκάς καὶ πέρας· περὶ 10 αὐτὴν γὰρ εἰλούμενοι καὶ κατακάμπτοντες ὡσπερ καμπτήρα δολιχεύουσιν οἱ ἀριθμοί. ὄρος γάρ ἐστι τῆς ἀπειρίας αὐτῶν· ἀπὸ γὰρ μονάδος ἄχρις αὐτῆς καὶ μόνως ἀριθμήσαντες καὶ σπάντες ἐπ' αὐτὴν αἴθις ἐπὶ τὴν μονάδα ἀναστρέφομεν. ὅτι δὲ παντὸς ἀριθμοῦ συνεκτικὴ ἡ δεκάς, μάρτυς ἡ φύσις, μὴ πλείους τῶν 15 δέκα δακτύλων, ἀλλὰ μηδὲ ἐλάττους, ἀνθρώπῳ πιρασαχούσα οὕτως ἄρα καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ ἐνιαυτοῦ φύσεως ἔστιν εὐρεῖν, ὅτι συμπληρούμενος αἴθις, ὡσπερ ὁ δέκα ἀριθμός, εἰς ἑαυτὸν ἀνα-

16 καὶ om P.

pum, cum septies singulis diebus reciprocet, secundum solas hebdomadas stare. et vero in ipso intelligibili aevo videre licet artemones [sic: fortasse, totidem sola]; componuntur enim primum ex horis, deinde diebus, tum hebdomadibus, inde mensibus, post annis, denique temporibus et postremo aevis, ad speciem primigeniam intelligibilis et patrigeniti aevis.

III.

DE ANNO ET MENSIBUS IN UNIVERSUM.

1. Menses appellantur a μῆνη, id est luna; luna autem inde quod lumen novum habet.

2. Orbis omnis numeri et finis decas est: circum illam enim sese torquentes et convertentes quasi circum flexum currunt numeri. terminus enim eorum infinitatis est: namque a monade usque ad eam solam si numeravimus atque substitimus, rursus ad ipsam monadem revertimur. omnem autem numerum contineri decade testatur natura, quae non plures quam decem digitos, neque tamen pauciores homini tribuit. sic igitur etiam in anni natura licet reperire, eum, cum completur, ut numerum denarium, rursus in se ipsam recurrere; et hanc ob causam ἐνιαυτός

στρέφει· καὶ ταύτῃ ἐνιαυτὸς ὀνομάσθη, παρὰ τὸ ἐν ἑαυτῷ κινεῖσθαι.

p. 30

3. [ὅτι ἐνιαυτὸς ὀνομάσθη παρὰ τὸ ἐν ἑαυτῷ κινεῖσθαι αὐτόν· κύκλος γὰρ ἐστὶν ἐφ' ἑαυτὸν εἰλούμενος. ὅθεν καὶ Αἰγύπτιοι καθ' ἑρὸν λόγον δράκοντα ἀνθηβόλον ταῖς πυραμίσιν ἔγγλύφουσιν· ἄβυσσον γὰρ ὑποτίθενται καὶ δράκοντα ἐν αὐτῇ, ἐξ ὧσ' τοὺς αἰσθητοὺς θεοὺς καὶ αὐτὸ δὲ τὸ πᾶν αἰσθητὸν γενέσθαι βούλονται. ἔτι μὴν ἕθροσ ἀπὸ τοῖς καὶ κύκλον ἐπ' εὐθείας χιούμενον τοῖς ἱεροῖς ἔγγράφειν διὰ τὸ τὸν ἐνιαυτὸν ἀρχὴν ἑαυτοῦ γίνεσθαι καὶ πέρας.] ὁ κύκλος ἐπίπεδον σχῆμά ἐστιν ἐπὶ 10 μῖας γραμμῆς περιεχόμενον, καὶ ταύτῃ κυκλικὸν ὀνομάζεται σχῆμα ἀφ' ἑαυτοῦ ἀρχόμενον καὶ εἰς ἑαυτὸ καταλήγον, ὃ δὴ ἴδιον τοῦ χρόνου εἰς ἑαυτὸν ἀναστρέφοντος καὶ μηδαμοῦ περατουμένου. διὰ τοῦτο τὴν κεφαλὴν τοῦ χρόνου οἱ Πυθαγόρειοι οὐχὶ πρώτην ἀλλὰ μίαν ὀνόμασαν.

15

4. ἐτηρήθησαν οἱ σεληνιακοὶ μῆνες, προστεθέντων αὐτοῖς τῶν ἑτέρων δύο ἐπὶ τοῦ Νομῆ, ὡς ἐλέγομεν, ἕως τῆς Γαῖου Καίσαρος ἡγεμονίας· αὐτὸν δὲ φασὶ, τύχη καὶ σοφίᾳ καὶ διαφροντικῶς ἀστρολογίᾳ τοὺς ἄλλους ἀποκρύναντα, ἀναβάντα εἰς τὴν Ῥώμην δέκα καὶ μίαν ἐπιμβαλόμενον ἡμέραν τοῖς σεληνιακοῖς 20 p. 31 μῆσιν ἐπιδοῦναι, καὶ ταύτῃ ἡλιακὸν ἀποτελέσαι τὸν ἐνιαυτόν.

5 ὀσηβόρον Hasius.
om P.

12 ἀφ' P: apud S ὑφ'.

20 δέκα

(id est annus) nominatus est, inde quod ἐν ἑαυτῷ (id est in se ipso) vertitur.

3. Ἐνιαυτός (hoc est annus) appellatus inde est quod ἐν ἑαυτῷ (in se ipso) vertitur. orbis enim est in se ipsum convertens. unde etiam Aegyptii ex doctrina sacra serpentem caudam mordentem pyramidibus insculpunt: voragine enim supponunt in eaque serpentem, unde deos sensibus subiectos et ipsum universum quod sensibus percipitur ortum esse volunt. etiam nunc vero iis mos est etiam orbem, qui rectis lineis decussatur, templis inscribere, propterea quod annus sui ipsius et initium est, et finis. circulus est figura plana, quam una linea amplectitur, eamque ob rem circularis figura dicitur ea, quae a se ipsa incipit et in se ipsam desinit, id quod constat proprium esse temporis, quod in se ipsum revertit nec unquam finitur. qua de causa temporis caput (i. e. initium) Pythagorei non primum sed unum nominabant.

4. Observabantur lunares menses, posteaquam iis duo reliqui a Numa additi sunt, uti diximus, usque ad Gaii Caesaris imperium. hunc autem dicunt, qui et fortuna et sapientia et potissimum astrologia reliquos superaverit, cum imperio Romano potius esset, undecim insuper diebus adiectis, lunaribus mensibus addidisse atque ita solarem confecisse

[ὅτι βίσετον λέγεται διὰ τὸ δις πρὸ ἕξ καλανδῶν Μαρτίων ἀριθμῆν παρὰ τετραετίαν Ῥωμαίους, καὶ ἐν τούτῳ τὸν ζωογονικὸν ἀριθμὸν ἐπιτηροῦντας· Ἀφροδίτης δὲ ὁστος, ἔφορος δὲ Ῥωμαίων Ἀφροδίτη.] τοῦ γὰρ μεταβολικοῦ σώματος κατὰ τὴν σφετέραν 5 τοῦ βάρους ἀναλογίαν τῇ γῆ περιχυθέντος, ἀναγκαῖον ἦν τὸ μέλλον πλησιάζειν αὐτῇ πάσης μετέχειν δυνάμειος· διὸ περιορισάμενος ὁ θεὸς τὴν σεληνιακὴν σφαιρᾶν πάσης μετέχουσαν δυνάμειος τῶν δραστηρίων σφαιρῶν πλησίον τοῦ παντὸς αἰσθητοῦ παρεστήσατο ἔφορον τῶν στοιχείων. ὅθεν καὶ τετρακέφαλον τὴν Ἑκάτην 10 ὁ μυστικὸς πυραδίδωσι λόγος διὰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα· καὶ ἡ μὲν πυρίπνου τοῦ ἵππου κεφαλὴ δῆλον ὡς εἰς τὴν τοῦ πυρὸς σφαιρᾶν ἀναφέρεται, ἡ δὲ τοῦ ταύρου μυκωμένη δαιμόνιον τινα μυκηθμὸν εἰς τὴν τοῦ ἄερος, ἡ δὲ τοῦ ἀνδρὸς πικρὰ καὶ ἄστατος φύσις εἰς τὴν τοῦ ὕδατος, ἡ δὲ τοῦ κυνὸς κολαστικὴ καὶ τιμωρὸς 15 εἰς τὴν γῆν, ὅθεν καὶ Κέρβερον αὐτὴν οἰοῦν κρεωβόρον οἱ ποιηταὶ προσαγορεύουσιν. αὐτῆς οὖν τῆς σελήνης τῶν τεσσάρων στοιχείων κρατούσης, εἰκότως οἱ παλαιοὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους ἀμφοτέροις ἅμα ἀνέθεντο τοῖς φωσίν.

5. [ὅτι ἡ σελήνη προσεχῶς ἐπιβέβηκε τῶν γεννητῶν παντί, καὶ 20 πάντα κυβερνᾷται τὰ τῆδε ἐναργῶς ὑπ' αὐτῆς, ὡς τὰ λόγιά φασι·
 Νύμφαι πηγαῖαι καὶ ἐνδύρια πνεύματα πάντα,
 καὶ χθόνιοι κόλποι τε καὶ ἥριοι καὶ ὑπανοί,

p. 32

1 ὅτι — 4 Ἀφροδίτη] βίσετον δις πρὸ ἕξ καλανδῶν Μαρτίων ἀριθμῆσαι δεῖ παρὰ τετραετίαν BP, ceteris omissis. 13 ἀνδρὸς] ὕδρον Hasius. 17 ἀμφοτέροις Rötherus: apud S ἀμφοτέρων. 21 Νύμφαι — p. 30 2 ἀβύσσων om P. 22 τε add S.

annum. — Bissexatum dicitur, quoniam a 6 Kal. Martias quarto quoque anno bis computabant Romani, hac quoque in re numeri fecundi rationem habentes: Veneris enim hic est, praeses autem Romanorum Venus. — corpore enim mutabili pro sua ponderis ratione terrae circumfuso, necesse erat, quod ad eam accessurum erat, id omnis particeps esse potestatis. propterea deus cum aptasset orbem lunarem omnis participem potestatis efficacium orbium, prope ab universo sensibus subiecto collocavit tanquam praesidem elementorum. unde etiam quattuor capitibus praeditam Hecaten mystica tradit doctrina, propter quattuor elementa; et ignem vomens equi caput ad ignis orbem referri apparet, tauri mugiens ingenti quodam mugitu ad aëris, viri acerbam et instabilem naturam ad aquae, canis autem ad castigandum et ad custodiendum propensam ad terram. unde etiam Κέρβερον eam (quasi κρεωβόρον i. e. carnivoram) poetae appellant. ipsa igitur luna cum quattuor elementis praesit, merito veteres initium anni utrique simul dicarunt lumini.

5. Luna continuo cum quavis rerum generatarum coiit (i. e. fecundam eam reddidit), et omnia quae sunt ab ea gubernari perspicuum est, ut est in oraculis "Nymphae fontium cunctaque numina aquatilia, et sinus ter-

μηναῖοι πάσης ἐπιβήτορες ἤδ' ἐπιβήται

ἕλης οὐρανόσ τε καὶ ἀστερίας καὶ ἀβύσσων.]

6. αἱ τοῦ σπόρου ἑορταί, αἱ λεγόμεναι παρὰ Ῥωμαίοις σημαντίβαι, τουτέστι σπόριμοι, οὐκ ἔλαχον ὠρισμένην ἡμέραν, ὅτι οὐκ εὐπρεπὴς πᾶς καιρὸς εἰς ἀρχὴν σπόρου· ἡ γὰρ πρώμιος 5 διὰ τὰς ἐπομβρίας ἢ ὄψιμος διὰ τὰς βραδυτήτας γίνεται. ἤγοντο δὲ ἐπὶ δύο ἡμέρας, οὐκ ἐφεξῆς, ἀλλὰ μέσον γινομένων ἐπτά. καὶ τῇ μὲν πρώτῃ ἱεροποιοῦν Δήμητρι, ὅσον τῇ γῆ τῇ ὑποδεχομένη τοὺς καρπούς, ἔτα μετὰ ἐπτά ἡμέρας Κόρη τῇ τῶν καρπῶν ἐφόρῳ, ἐπεὶ πᾶν σπέρμα ἐβδομαῖον προκύπτει. καὶ οὐ σπέρμα 10 μόνον, ἀλλὰ καὶ ζυμύχων τὰ πτηνὰ τὸν ἐβδομαῖον ἐπὶ τριάδι κατὰ τὴν γένεσιν φυλάττει λόγον, λόγῳ μὲν ξηραϊνομένων χυμῶν, καὶ ὅσον οἱ φυσικοὶ σημειοῦνται· ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς τρίτης ἄρχεται p. 33 ἢ καρδία κινεῖσθαι, ἐπὶ δὲ τῆς ἐβδόμης τὸ σύμπαν αἵματοῦσθαι, ἐπὶ δὲ τῆς τεσσαρεσκαδικῆς διαρθροῦσθαι τὸ σῶμα, ἐπὶ δὲ 15 τῆς εἰκάδος πρώτης φηγνυμένου τοῦ κελύφους ἀφιέναι φωνήν. μεγίστη γὰρ ἡ δύναμις τῆς ἐπτάδος· ὃ γὰρ κατ' αὐτὴν ἀρωμὸς ἀμιγῆς ἔστι καὶ ἀμήτωρ, μήτε γεννῶν μήτε γεννώμενος, ὡς ἕκαστος τῶν ἐν τῇ δεκάδι ἑριθμῶν. ὅθεν οἱ Πυθαγόρειοι Ἀθηνᾶ τὴν ἐπτάδα ἀνατίθενται· τῇ γὰρ περιόδῳ, φασί, τῆς ἐβδομάδος 20 πάντα ἀθάνατα διασωῆσθαι. καὶ διὰ τοῦτο καλοῦσιν αὐτὴν παρθέ-

2 οὐρανόσ τε καὶ ἀστερίσ τε καὶ ἀβύσσων Olympiodorus in Plat. Alcib. I.

4 σημαντίβαι V. 7 γινομένη V. 12 ἡγῶν BV. 16 κελύφον P.

restres atque aërii quique sunt sub luce, lunares ἐπιβήτορες atque ἐπιβήται, i. e. qui fecundatis omnem materiam et quae in caelo et quae in terra est, ac profunditates."

6. Sementis feriae, quae dicuntur a Romanis sementivae, non stato celebrabantur die, quandoquidem non quodvis tempus ad incipiendam sementem idoneum est: aut enim fit tempestiva propter imbres, aut sera propter cunotaciones. agobantur autem biduum, non deinceps, sed septem intermissis diebus; et priori sacra faciebant Cereri tanquam Telluri, quae recipit fruges; deinde septem post diebus Proserpinae frugum praesidi, quandoquidem omne semen post septimum diem germinat. nec semen solum, sed etiam ex animantibus aves praeter triadem septimanam in generatione sequuntur rationem, cum ex ratione arescant liquores. et ut physici significant: tertia enim hebdomade cor moveri incipit, septima universum converti in sanguinem, quartadecima corpus in articulos formari, post primum autem viginti hebdomadam spatium, cum dirumpitur putamen, edere vocem. maxima enim heptadis vis est: eius enim numerus non mixtus est et matre caret, ut qui neque generat neque generatur, ut quisque numerorum in decade. unde Pythagorei Minervae heptadem dicant: heptadis enim, aiunt, circuitu omnia immortalia servantur. et hac de causa eam virginem potante patre natam dicunt, quoniam mo-

νον ὁμβριοπαύτρων, διότι τῆς μονάδος τῆς πάντα περιεχοῦσης
καὶ ὑποστησάσης μόνης ἐστὶ γέννημα· αἰτία γὰρ πάντων ἡ μονάς.
λέγεται δὲ καὶ κρίσις διὰ τὸ τῷ ταύτης ἀριθμῷ πάντα λαμβάνειν
τὴν ἐπὶ θύτερον ἔκβασι. καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ τῆς καθολικῆς
5 τῶν ἀνθρώπων ἡλικίας· ἐπὶ γὰρ τοῦ ἐξηκοστοῦ τρίτου ἐνιαυτοῦ
(ἐπτα δὲ ἐνιαύδων ἐστὶ συνεκτικός) ἡ γενεαίσις [κρίνεται, τοῦ ψυχο-
κρατητικοῦ, ὅς ἐστιν ἑβδομος, καὶ τοῦ σωματοπλαστικοῦ, ὅς ἐστιν
ἐννατος, συνιόντων ὁμοῦ.]

7. ὁ Νουμᾶς πανταχοῦ τὸν περιττὸν ἀλλ' οὐ τὸν ἄρτιον
10 ἀριθμὸν τιμῶν, τριχῆ τὰς ἑορτὰς τοῦ μηνὸς διετύπωσε. τριπλους
γὰρ οἰκεῖος Ἀπόλλωνος· καὶ γὰρ τῆς μονάδος ἐστὶν εἰκὼν. ταύτη
καὶ τὰς τοῦ μηνὸς ἑορτὰς διέταξε. τριῶν γὰρ εἶναι λεγομένων p. 34
τῶν τῆς σελήνης δρόμων, ὄξυος μέσου καὶ ἀνεμίενου, δι' οὓς καὶ
τριοδίτιν τὴν Ἐκάτην (οἰοῖται τὴν σελήνην) οἱ ποιηταὶ καλοῦσι,
15 τρισὶν ἑορταῖς τὸν μῆνα διέλαβε. τριμορφος γὰρ ἡ σελήνη. καὶ
δπως, ἐκ τοῦ χρησιμοῦ γνωστότεον. λέγει δὲ οὕτως·
ἧδ' ἐγὼ εἰμι κόρη πολυφάσματος, οὐρανόφοιτος,
ταυρώπις, τρικύρηνος, ἀπηγής, χρυσοβέλεμνος,
Φοίβη, ἀπειροτέχνη, φαεισίμβροτος, Εἰλεΐθνια,
20 τριστολχοῦ φύσεως συνθήματα τρισσὸν φέρουσα.
ὄξυτέρα γὰρ, ὡς Ἀριστοτέλης φησί, ποιεῖται τὴν πορείαν τὴν
πρὸς τῷ χειμερινῷ τροπικῷ, βραδυτέρα δὲ τὴν πρὸς τῷ θερινῷ,

1 διότι τὸ τῆς P. 9 ὁ Νουμᾶς — 10 διετύπωσε] διττὸ Νουμᾶς,
εἰς τρία τὸν μῆνα διελών, τριχῆ τὰς ἐν αὐτῷ διετύπωσε ἑορτὰς. V.
10 ἐτύπωσε P. 19 ἀπειροτεχνῆς apud Kuseb. Praepar. evang.
4 23, ἀπειρολεχῆς Lobeckius.

nadis omnia amplectentis solisque constituentis est progenies: causa enim
omnium rerum monas est. dicitur autem discrimen propterea quod eius
numero omnia habent ad alteram partem exitum. et hoc ex universa
hominum aetate apparet: ex anno enim sexagesimo tertio (septem autem
enneades continet) generatio iudicatur, anno qui ad animum formandum
vim habet, qui est septimus, et eo qui ad corpora effingenda, qui est no-
nus, simul convenientibus.

7. Numa ubique impari, non pari numero, plurimum tribuens, tri-
partito mensis ferias distribuit. triplus enim proprius Apollinis; etenim
est monadis simulacrum. ita etiam mensis ferias instituit. tres enim
cum esse dicantur lunae cursus. celer medius et remissus, quamobrem
etiam Triviam Hecaten (tanquam lunam) poëtae vocant, ternis feriis men-
sem partitus est. triformis enim luna, et id quomodo sit, ex oraculo
cognoscere licet. loquitur autem ita: "illa ego sum puella multiformis,
caelum permeans, tauri vultum habens, triceps, saeva, aureas sagittas
faciens, Phoebe, artium imperita, lucem mortalibus afferens, Ilithyia, tri-
partitae naturae signa terna gestans." celeriore enim, ut ait Aristoteles,
conficit cursum circa solstitium hibernum, tardiore circa aestivum, aequa-

δμαλὴν δὲ τὴν πρὸς τῷ Ἰσημερινῷ. πρώτη τοίνυν τοῦ μηνὸς ἑορτή
 ἔστιν ἡ λεγομένη παρὰ μὲν Ῥωμαίοις καλάνδαι, παρὰ δὲ Ἑλλησι
 νουμηνία. καλάνδαι δὲ αὐτὰς οἱ παλαιοὶ προσηγόρευσαν ἕξ Ἑλλη-
 κῆς σημασίας, ἀπὸ τοῦ καλεῖν τὸν ἀρχιερέα τὴν βουλὴν ἐν τῇ λε-
 γομένῃ Καλαβροῦ βασιλικῇ, καὶ σημαίνειν εἴτε χρῆ κατὰ τὴν πεμ-
 πταίαν εἴτε κατὰ τὴν διχότομον τῆς σελήνης ἐπιτελέσαι τὴν τῶν νο-
 νῶν ἑορτὴν, ἕξ ἧς τὴν μεσομηνίαν ἐπετήρουν. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν
 μηνῶν τῶν ἔτι καὶ νῦν τὰς σεληνιακὰς σωζόντων ἑορτὰς πεμπταίας
 p. 35 τὰς νῶνας ἐσημαίνει, καθ' ὅς ἐπὶ τῆς τρισκαυδεκάτης καὶ μοιρῶν
 τινῶν οὐ τὴν τοῦ φωτὸς ἀλλὰ τὴν τοῦ σεληνιακοῦ σώματος εἰκόσ 10
 ἔστι συντρέχειν μεσότητα. ὁ γὰρ τῶν δεκατριῶν ἀριθμὸς συνέ-
 στηκεν ἐκ τῶν πρώτων δυοῖν τετραγώνων τοῦ τέσσαρα καὶ τοῦ
 ἑννέα, ἀρτίου τε καὶ περιττοῦ, πλευρὰς ἔχόντων τοῦ μὲν ἀρτίου
 τὸ ὑλικὸν εἶδος, δυάδα, τοῦ δὲ περιττοῦ τὴν δραστήριον ἰδέαν,
 τριάδα. οὗτος οὖν ὁ ἀριθμὸς ἡ μέγιστη καὶ τελειοτάτη τῶν ἑορ- 15
 τῶν γέγονε τοῖς ἀρχαίοις ἐπιτήρησις. ἡ γὰρ πεντεκαυδεκάτη παρὰ
 μοίρας ἕξ κυρίως ἔστιν ἡ μεσομηνία· αὐτοῦ γὰρ τοῦ φωτὸς ἔστιν
 ἡ μεσότης. ὅθεν καὶ Διὸς αὐτὴν ἑορτὴν οἶον ἡλίον νεομίκασι,
 δι' οὗ σύμφαμεν φωτίζεσθαι τὴν σελήνην. ἐπὶ δὲ τῶν ἡλιακῶν
 ἑβδομαίας τὰς νῶνας ἐσημαίνον· ὁ γὰρ ἑπτὰ ἀριθμὸς ἡλίον ἔστιν, 20
 ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται. δῆλον γὰρ τὴν μὲν ἐλαχίστην τῆς σελή-

9 ἐσημαίνει] ἐπετέλουν V.

10 τὴν post ἀλλὰ add Hasius.

15 ἑορτῶν] ἑορταστικῶν θυσιῶν V.

20 ἑπτὰ] ἑβδομος libri,

ἑβδομοίος Hasius.

bilem circa aequinoctium. primus igitur mensis festus dies est qui Kalendae dicitur a Romanis, a Graecis *Νουμηνία* (i. e. interlunium). Kalendas autem eas veteres vocaverunt ex Graeca significatione, inde quod pontifex maximus ἐκάλεε (vocabat) senatum in Calabram quae dicebatur curiam, et significabat utrum oporteret quinto die an luna dimidiata agere Nonarum ferias, unde medium mensem constituebant. in iis enim mensibus qui etiam nunc lunares habent ferias, quintanas Nonas promulgabat, secundum quas die tertio decimo et quibusdam gradibus non luminis sed lunaris corporis medietatem convenire consentaneum est. trium enim decem numerus duobus prioribus constat quadratis, quattuor et novem (paris et imparis) numerorum habentibus latera, paris materialem speciem, dyadem, imparis autem efficacem ideam (s. notionem effingentem), triadem. huius igitur numeri maxima ac diligentissima in feriis a veteribus ratio habebatur. quintus enim decimus exceptis gradibus sex ut plurimum est medius mensis: ipsius enim luminis est medietas. quare etiam Iovis has ferias (tanquam solis) instituerunt, a quo collustrari lunam constat. in solaribus autem septimanas Nonas indicabant: septimus enim numerus solis est, ut ante dixi. minimum enim lunae circuitum vi-

νης ἀποκατάστασιν εἴκοσι καὶ ἑπτὰ ἡμερῶν εἶναι καὶ ὡρῶν τινῶν, τοῦ δὲ φωτὸς ἑγγὺς τριάκοντα. πρώτη τοίνυν ἡ νεομηνία, ἕξ ἧς ἕθους Ῥωμαίοις προκαλεῖν τὴν δευτέραν ἑορτὴν, τουτέστι τὰς νύκτας. εἰσι δὲ μέσαι ἀπὸ τῆς νεομηνίας ἄχρι τῶν νυκτῶν ἡ τέσσαρες 6 ἢ ἕξ, ὡς γίνεσθαι τὰς πάσας σὺν καὶ αὐτῇ τῇ νεομηνίᾳ ἡ πέντε ἢ ἑπτὰ. εἴ τις οὖν ἀπὸ τῆς πεμπταιᾶς καὶ αὐτῆς ἐννέα προσεπιλογίσεται ἡμέρας (αὕτη δὲ ἡ προσθήκη παρὰ Ῥωμαίοις νύκται καλεῖται), ἀντὶ τοῦ ἐννέα (τοσαῦται γὰρ εἰσιν) εὐρήσει τὴν [ἐκ μικρᾶς σεληνιακῆς ἀποκατάστασιν μέσην, τουτέστι τὴν τρισκαίδεκάτην. οὕτως p. 86

10 καὶ ἐπὶ τῆς ἑβδομαίας, μετ' αὐτῆς ἀριθμῶν τὰς ἐννέα, εὐρήσει τὴν τοῦ φωτὸς μεσομηνίαν, τουτέστι τὴν πεντεκαίδεκάτην.] ἀποσφάδας δὲ πάντως τὰς νύκτας εἶχον, νῦν μὲν ὡς ἀπὸ τῆς πεμπταιᾶς νῦν δὲ ὡς ἀπὸ διχοτόμου, μηδὲ ἀνομάσθαι ἢ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν φάσιν ὑπομένοντες, ἀλλὰ τὴν μετὰ ἐννέα ἡμέρας ἐπι-

15 φοιτῶσαν μεσομηνίαν, τουτέστι τὰς εἰδούς, ἢ καὶ ἄλλως τιμῶντες διὰ τὴν τῶν φώτων ἐπιτήρησιν. οὗτοι δὲ ἕξ Ἑλληνικῆς σημασίας τίκτεται τὸ τῶν καλανδῶν ὄνομα, ἕξ αὐτῆς ἔστι λαβεῖν τῆς γραφῆς· ἔτι γὰρ καὶ νῦν τῷ Ἑλληνικῷ κάππα τὰς καλάνδας γράφουσιν οἱ Ῥωμαῖοι. ἰστέον δὲ ὅτι αἱ καλάνδαι Ἦρας ἑορτὴ 20 ἐτύγχανον, τουτέστι σελήνης· οἱ γὰρ φυσικοὶ, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, Δία μὲν τὸν ἥλιον Ἦραν δὲ τὴν σελήνην ἐνόμιζον εἶναι, καὶ τὴν μὲν νεομηνίαν ταύτην τὰς δὲ εἰδούς (τουτέστι τὴν μεσομηνίαν)

1 ἀποκατάστασιν] περιόθεν BP. 2 τρία ἕτη BP. 3 προσκαλεῖν P. 6 προσεπιλογίσεται P. 7 καλοῦνται P. 11 ἀποφάσας — εἶχεν P.

ginti septem dierum et horarum nonnullarum esse constat, lucis autem prope triginta. primae igitur feriae interlunium (Kalendae), a quibus solebant Romani ante dicere secundas ferias, id est Nonas. sunt autem medii inter Kalendas et Nonas vel quattuor vel sex dies, ut efficiantur universi cum ipsis Kalendis vel quinque vel septem. si quis igitur inde ab ipso quinto die novem adnumerabit dies (haec autem accessio a Romanis Nonae appellatur), pro novem (tot enim sunt) reperiet parvi mensis lunaris compensationem mediam, id est tertium decimum: ita in septimo quoque die novem ei addens reperiet medium mensem luminis ratione habita, id est quintum decimum. nefastas autem omnino Nonas habebant, modo ob quintum diem modo ob lunam dimidiatam, ne appellari quidem eas vel hac vel illa locutione patientes, sed novem post diebus venientem medium mensem, id est Idus; sive etiam aliam ob causam honorem iis tribuentes, sequentes luminum rationem. ex Graeca autem voce nunc Kalendarum nomen ex ipsa scribendi ratione percipere licet: etenim nunc quoque Graeco Kappa Kalendas scribunt Romani. sciendum autem Kalendas Iunonis ferias fuisse, id est lunae. physici enim, ut ante diximus, Iovem esse censebant solem, Iunonem autem lunam; et interlunium huic, Idus autem, id est medium mensem, Ióvi tanquam soli dicabant, ple-

Ioannes Lydus.

..τὴν ἤθουν ἡλίω ἀνέφερον, πληλιούσιον τὰς εἰδοὺς καλοῦντες
 οἰορεὶ πληροσέληρον. τὸ δὲ τῶν εἰδῶν ὄνομα παρὰ μὲν τοῖς πο-
 λιτικοῖς ἐκ τοῦ εἰδοὺς τῆς σελήνης, παρὰ δὲ τοῖς ἱερεῦσιν ἀπὸ θυ-
 σίας τρόπου εὐρίσκομεν εἰσηγηγμένον. [πεμπταιᾶς δὲ ἡ ἔβδο-
 μαίας τὰς νῦνας μετὰ τὰς καλάνδας ἐκήρυττον, ὅτι ἐκάτερος τῶν 5
 ἀριθμῶν οἰκειότατος τοῖς φασίν. ἀπὸ δὲ τῶν κωνῶν καὶ αὐ-
 τῶν ἕως τῶν εἰδῶν καὶ αὐτῶν μόνως ἐννέα μέσας παρετηρήσαντο,
 ὅτι οἰκειότατος καὶ προσφθῆς ὁ ἐννέα ἀριθμὸς τῇ σελήνῃ· οὗτος
 p. 37 γὰρ ἐαυτὸν γεννᾷ κατὰ Ξενοκράτην· ἀόριστος γὰρ ἡ ἄχρις ἐννευέδος
 πρῶτασις καὶ πληθῆει σύνοικος. τὴν μὲν οὖν νομηρίαν ἔλεγον 10
 καλάνδας, τὴν δὲ δευτέραν τοῦ μηνὸς πρὸ τεσσάρων ἢ πρὸ ἕξ,
 ὡς εἴρηται, κωνῶν, τὴν δὲ τετάρτην πρὸ μιᾶς κωνῶν διὰ τὸ ἀπο-
 ηράζεσθαι τὴν δυάδα, τὴν πέμπτην νῦνας, τὴν ἕκτην πρὸ ὀκτώ
 εἰδῶν, τὴν ἔβδομην πρὸ ἐπτά εἰδῶν, τὴν ὄγδοην πρὸ ἕξ εἰδῶν,
 τὴν ἐννάτην πρὸ πέντε εἰδῶν, τὴν δεκάτην πρὸ τεσσάρων εἰδῶν, 15
 τὴν ἰά πρὸ τριῶν εἰδῶν, τὴν ιβ' πρὸ μιᾶς εἰδῶν, τὴν ιγ' εἰδοὺς,
 τὴν ιδ', εἰ μὲν πεμπταιᾶι ἦσαν αἱ νῦναι καὶ ὁ μὴν ἡμερῶν λ',
 πρὸ ιή καλανδῶν τοῦ ἐπιόντος μηνός, εἰ δὲ πεμπταιᾶι μὲν αἱ νῦ-
 ναι καὶ ὁ μὴν ἡμερῶν λά, πρὸ ιθ' καλανδῶν ὁμοίως· εἰ δὲ αἱ
 νῦναι μὲν ἑβδομαῖαι καὶ ὁ μὴν λά ἡμερῶν, τὴν ιε' πρὸ ις' καλαν- 20
 δῶν ὁμοίως. ἐπὶ δὲ τοῦ Φεβρουαρίου μόνου τὴν ιδ' πρὸ ις' κα-
 λανδῶν Μαρτίων, καὶ καθεξῆς καθ' ὑπόθεσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν
 καλανδῶν. ἡνίκα δὲ ἄν βίσιξτον ἦ, τὴν κέ καὶ τὴν κς' τῇ πρὸ

2 τὸ δὲ — 4 εἰσηγηγμένον] τὴν δὲ μεσομηρίαν εἰδοὺς ἐκάλλον
 ἀπὸ τοῦ εἰδοὺς τῆς σελήνης, ἢ ἀπὸ θυσίας τινός, ἥτις εἰδοῦσις
 ὀνομάζετο. V.

nilunium Idus vocantes. Idutum autem nomen apud politicos ex specie lu-
 nae, apud sacerdotes autem a sacrificii genere reperimus in linguam in-
 ductum. quintanas autem vel septimanas Nonas post Kalendas promulga-
 bant, quoniam uterque numerus aptissimus est luminibus. ab ipsis autem
 Nonis usque ad ipsas Idus novem solos medios dies interponebant ideo,
 quod aptissimus et natura coniunctus numerus novenarius lunae: hic enim
 se ipse gignit, ut videtur Xenocrati; infinita enim est usque ad enneadem
 progressio et multitudini coniuncta. interlunium igitur dicebant Kalendas,
 secundum autem mensis diem a. 4 vel a. 6, ut dictum est, Nonas; quar-
 tum pridie Nonas, propterea quod nefasta habebatur dyas; quintum Non-
 nas, sextum a. 8 Idus, septimum a. 7 Idus, octavum a. 6 Idus, nonum
 a. 5 Idus, decimum a. 4 Idus, undecimum a. 3 Idus, duodecimum pridie
 Idus, tertium decimum Idus; quartum decimum, si quintanae erant Nonae,
 et mensis dierum triginta, a. 18 Kalendas mensis sequentis, si quintanae
 Nonae et mensis dierum triginta unius, a. 19 Kalendas similiter; si autem
 Nonae septimanae et mensis triginta dierum, diem 15 a. 17 Kalendas si-
 militer. in solo autem Februario diem 14 a. 16 Kalendas Martias, et
 deinceps, diminuentes dierum ante Kalendas numerum. quando autem

ἕξ καλανδῶν Μαρτίων ἔλεγον, ὃ καὶ εἰρηται. ἔχουσι δὲ ἑβδομαίας μὲν τὰς νῶνας Μάρτιος Μάιος Ἰούλιος Ὀκτώβριος, πεμπταίας δὲ οἱ λοιποὶ πάντες.] ἤρθεσε δὲ ὁμοῦ τῷ Καίσαρι καὶ μετὰ τὴν ἡλιακὴν τῶν μηνῶν διατύπωσιν τὰς σεληνιακὰς ἑορτὰς τοῖς 5 μηνσὶ καταλιῖψαι. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς δοκούσης ἀνωμαλίας τῶν πεμπταίας καὶ ἑβδομαίας τὰς νῶνας ἐχόντων μηνῶν.

8. χαλεπὸν δὲ οὐδὲν ἐκ τῶν τοῖς ἀρχαίοις εἰρημένων διὰ p. 88 βραχέων εἰπεῖν ὃ τι ποτὲ ἄρα ἐστὶ νομηνια, καὶ τίνος χάριν παρὰ πᾶσι φαίνεται ἢ τῆς νομηνιας δύναμις τιμωμένη, ἢ τὴν 10 θῆς εἰπεῖν, τῇ φύσει τῶν πραγμάτων θεωρουμένη. καὶ τούτου μάρτυς Ἀντίγονος, φάσκων τοὺς μύρμηκας ἐν ταῖς νομηνιαῖς ἀναπαύεσθαι· ἀδύνατον οὖν ἰδεῖν μύρμηκα ἐν ταῖς νομηνιαῖς ἐργαζόμενον. [ὅτι τοὺς μύρμηκας φασιν ἐν ταῖς τῆς σελήνης νομηνιαῖς μὴ ἐργάζεσθαι ἀλλ' ἠσυχάζειν. καὶ τὴν ἴβιν δὲ καὶ τὸν 15 κέρκωπα Αἰγυπτίοις ἐνθεν ἐδόκει τιμᾶν· ἀμφοτέρω γὰρ τὰ ζῶα σελήνῃ συμπαθῆ εἶναι προσεέκασται. ἢ μὲν ἴβις αὐτῷ τε τῷ σχήματι ἐμπερήσ, ἄκρα μὲν ὀμιχλαίνουσα, λευκαίνουσα δὲ τὰ μέσα κυθῆπερ ἢ αἰθερία μήνη· ὅτε γὰρ οὐρανὸς ἀσέληνος, οὐδ' ἴβιδες ὀρῶσι, μύουσι δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς τουτονὶ τὸν χρόνον καὶ 20 ἄσιτοι ἐγκαρτεροῦσι τὸ συγγενὲς στοιχεῖον ἀναμένουσαι. ὃ δὲ κέρκωψ δηλοτέρας ἔχει τὰς ἐνεργείας· ὅπερ γὰρ αὐξὶ σελήνῃ, ὃ τῶν ὀφθαλμῶν κύκλος τούτῳ εὐρύνεται, ὅτε δὲ μειοῦται, συστέλλεται.]

1 ἔλεγον Hasius: apud S ἔλεται. 9 ἦ) εἰῆ V, εἰ S. 11 Antigonus Caryst. p. 189 Beckm. 15 cf. 4 52 extr.

bissextum erat, diem 25 et 26 a. 6 Kalendas Martias dicebant, id quod etiam dictum est. habent autem septimanas Nonas Martius, Maius, Iulius, October; quintanas reliqui omnes. verumtamen Caesari etiam post solarem mensium ordinationem lunares ferias mensibus relinquere placuit. haec quidem de anomalia, quae esse videtur, mensium quintanas et septimanas Nonas habentium.

8. Nihil autem impedit quo minus ex iis quae a veteribus tradita sunt, paucis referamus quid fere sit interlunium, et cuius rei gratia apud omnes, ut apparet, interlunii vis honore afficiatur (si verum dicamus), ubi ex natura rerum spectatur. atque huius rei auctor est Antigonus, qui formicas dicit interluniis requiescere; quare formica interluniis operans cerni nulla potest. — Formicas dicunt interluniis non operari, sed quiescere. et ibim ac cercopem iccirco Aegyptiis visum est venerari: utrumque enim animal lunae consentire verisimile est: ibis quidem ipsa specie ei similis, utpote quae extremis partibus nigra est, mediis autem alba, ut aetherea luna. quando enim luna in caelo non apparet, neque ibides cernunt, sed connivent oculos illo tempore, et sine victu permanent, cognatum elementum expectantes. in cercope autem eius rei vis magis apparet: quando enim crescit luna, oculorum ei orbis dila-

p. 39 *Λέρυκκος δὲ φησιν ὅτι γεννᾶται ἐν τῷ Ὑδάσπῃ ποταμῷ λίθος λυχνίς καλούμενος· οὗτος σελήνης ἀξιομένης ἔχον μελωδίᾳ ἀποδίδωσι. καὶ ἐν Ἀράρει δὲ τῷ ποταμῷ τῆς Κελτικῆς τίκεται ἰχθύς (κλοπίαν αὐτὸν οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσιν) ὃς ἀξιομένης τῆς σελήνης λευκὸς γίνεται, μειουμένης μελαίνεται. Ἀναξιμένης τοίνυν κύκλον τὴν 5 σελήνην εἶναι βούλεται ἑνεακαίδεκαπλασίονα τῆς γῆς, πλήρη πυρὸς ὡς ἐπὶ τοῦ ἡλίου, Ξενοφάνης δὲ νέφος εἶναι πεπυρωμένον, οἱ Στωϊκοὶ μικτὴν πυρὸς καὶ ἀέρος, Πλάτων ἐκ πλείονος τοῦ πυρώδους, Ἀναξαγόρας καὶ Δημόκριτος στερέωμα διάπυρον, ἔχον ἐν ἑαυτῷ πέδιλα καὶ ὄρη καὶ φάραγγας, Ἡράκλειτος γῆν διμύχλη 10 περιειλημένην, Πυθαγόρας γε μὴν πυροειδὲς σῶμα. περὶ δὲ τοῦ κατ' αὐτὴν φωτὸς ἔροῦμεν ὡς Ἀναξίμανδρος μὲν ἴδιον αὐτὴν φῶς ἔχειν βούλεται, ἀραιότερον δὲ πῶς, ὃ δὲ Ἀντιφῶν ἰδίῳ μὲν φέγγει λάμπειν τὴν σελήνην, τὸ δὲ ἀποκρυπτόμενον περὶ αὐτὴν ὑπὸ τῆς προσβολῆς τοῦ ἡλίου ἀμαυροῦσθαι, πεφυκότος τοῦ ἰσχυ- 15 ροτέρου φωτὸς τὸ ἀσθενέστερον ἀμαυροῦν, ὃ δὲ συμβαίνει καὶ περὶ τὰ ἄλλα ἄστρα. Θαλῆς δὲ καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτίζεσθαι τὴν σελήνην ἐνέκριναν. ὃ γε μὴν Ἡράκλειτος τὸ αὐτὸ πεπονθέναι τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην φησὶ· σκαφοειδεῖς γὰρ ὄντας τοῖς σχήμασιν ἐκ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως φωτίζεσθαι 20 πρὸς τὴν φαντασίαν, λαμπρότερον δὲ τὸν ἥλιον διὰ τὸ ἐν καθαρῷ ἀέρι φαίνεσθαι. ἀφιστάναι δὲ λόγος ἀπὸ τῆς γῆς κατὰ τὸν*

2 λόγῃς V. 7 περιειλημένην Plutarch. plac. philos. 2 25 p. 587 Wyt. 10 Ἡρακλείδης Corsitius et Schleiermacherus. 11 περιειλημένην Plutarchus. 18 ἔκριναν? 19 πεπονθέναι τὸν] περὶ τὸν θεῖον V. correctum e Plutarcho.

tatur, quando autem senescit, contrahitur. Dercyllus autem in Hydaspi fluvio ait lapidem nasci qui lychnis dicatur: hic luna crescente sonum modulatum edit. et in Arare, Celticae regionis fluvio, nascitur piscis (clopiam eum incolae vocant), qui crescente luna albescit, senescente nigrescit. Anaximenes igitur orbem lunam esse vult novendecuplum proportione terrae, plenum ignis, ut solis; Xenophanes nubem igneam, Stoici mixtam ex igne et aëre; Plato maiorem eius partem esse igneam; Anaxagoras et Democritus corpus solidum ignitum, quod in se habeat planities et montes atque convalles; Heraclitus terram caliginosa nube contentam, Pythagoras vero corpus igneum. de luce autem eius dicendum nobis, Anaximandro eam videri suam propriam habere lucem, sed rariorem quodammodo; Antiphonti autem suo quidem fulgore nitere lunam, eam autem illius partem quae occultatur appulsu solis obscurari, quandoquidem ita natura comparatum est ut ignis validior imbecilliolem obscuret, quod quidem aliis quoque in sideribus contingit. Thales autem et qui eius sequuntur decreta, a sole illustrari lunam iudicabant. Heraclitus vero eodem modo affici lunam ac solem dicit: scaphae enim figuram cum habeant, ex humido vapore eos collustrari, ut appareat; clariorem autem solem esse propterea quod in puro aëre appareat. distare autem dicitur a

Ἐρατοσθένην τὴν μὲν σελήνην σταδίων μυριάδας ἑβδομήκοντα p. 40
 δεκά, τὸν δὲ ἥλιον τετρακοσίας καὶ δεκάκισ μύρια· ἡ σελήνη γάρ,
 τὴν ἑβδόμην κατέχουσα ζώνην, προσγειότερα τῶν ἄλλων ἐστὶν
 ἀστέρων. ὄθεν οὐδὲ πλῆμα ἄκρατον αἰθέρος αὐτὴν εἶναι φησι,
 5 κρῆμα δὲ αἰθερώδους καὶ ἀερώδους οὐσίας· τὸ γὰρ φαινόμενον
 αὐτῆς μέλαν, ὃ καλοῦσι πρόσωπὸν τινεῖς, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὸν
 ἀναμειγμένον ἀέρα, ὃς φῶσει μέλας ὢν ἄχρις αὐτῆς τείνεται.
 ἐκεῖνο δὲ μὴ παριδεῖν ἄξιον· ἡ νεομηνία κεφαλὴ μηνὸς πρὸς τῶν
 ἀρχαίων προσαγορεύεται. δέκα δὲ εἰσηγοῦνται σελήνης σχήματα,
 10 ἀφ' ὧν ὁ τριακονθήμερος ἀναπληροῦται κύκλος· τὰ δὲ ἐστὶ σύννο-
 δος, ἀνατολή, μνηοειδής, διχότομος, ἀμφίκυρτος, πλήρης, αὐθις
 διχότομος, αὐθις ἀμφίκυρτος, αὐθις μνηοειδής, αὐθις . . . ἕτεροι
 δὲ ἑνδεκα σχήματα εἶναι βούλονται· μετὰ γὰρ τὴν σύνοδον ἀριθ-
 μούσι καὶ τὴν γένναν, ὅταν μίαν μοῖραν ἀποστῇ ἡ σελήνη τοῦ
 15 ἡλίου.

9. τὰς τοίνυν Καλάνδας, ὡς ἐλέγομεν, οἷα νεομηνίαν
 ἐτίμησαν Ῥωμαῖοι, μετὰ δὲ ταύτας καθέξῃς τὰς νύκτας, καὶ κατὰ
 τρίτην τάξιν τὰς εἰδούς. τρίμορφος μὲν γὰρ ἡ τῆς Ἐκότης ἦτοι
 τῆς σελήνης δύναμις· ὃ γὰρ Ἀπόλλων ἐν ἡλίῳ, τοῦτο Ἐκάτη ἐν p. 41
 20 σελήνῃ.

10. [ὅτι ὁ τριάκοντα ἀριθμὸς φυσικώτατός ἐστιν· ὃ γὰρ
 ἐν μονάσει τριάς, τοῦτο ἐν δεκάσει τριακοντάς, ἐπεὶ καὶ ὁ τοῦ μη-

2 μύρια Plutarchus: libri mensurae.

terra, ut Eratostheni videtur, luna stadiorum septuaginta octoginta mil-
 bus, sol autem quater decies centenis octoginta milibus stadiorum. luna
 enim, quae septimam tenet zonam (i. e. septimum circulum), propior a
 terra est quam reliqua sidera; quamobrem nec merum aetheris globum
 eam esse dicunt, sed mixtam ex aetherea et aërea substantia: eam enim
 illius partem quae nigra appareat, quam faciem nonnulli dicunt, nihil aliud
 esse quam commixtum aërem, qui cum natura niger sit, usque ad eam
 pertinet. illud autem dignum est quod non praetermittatur. interlunium
 caput (initium) mensis a veteribus appellatur. decem autem memorantur
 lunae apparitiones, quibus triginta dierum orbis impletur: sunt autem haec,
 coitus, ortus, lunata, dimidiata, gibbosa, plena, rursus dimidiata, rursus
 gibbosa, rursus lunata, rursus . . . alii autem undecim apparitiones esse
 volunt: post coitum enim nativitatem quoque numerant, quando uno gradu
 distat luna a sole.

9. Kalendas igitur, uti diximus, tanquam interlunium honore afficie-
 bant Romani, post has deinceps Nonas, et tertio loco Idus. triplex enim
 Hecatae (id est lunae) vis: quod enim Apollo in sole, idem Hecate in
 Luna.

10. Tricenarius numerus naturae optime convenit: quod enim in
 monadibus trias, idem in decadibus triacontas, cum etiam mensis orbis

νός κύκλος συνέστηκεν ἐκ τεσσάρων τῶν ἀπὸ μονάδος ἕξῃς τετραγώνων, α', δ', θ', ιε'. ὅθεν οὐκ ἀπὸ σκοποῦ Ἡράκλειτος γενεὰν τὸν μῆνα καλεῖ.]

11. μετὰ δὲ τὰς Καλάνδας εὐρίσκομεν πολλαχῶς τὸν χρόνον διαιρεῖσθαι εἰς αἰῶνα, εἰς χρόνον, εἰς καιρὸν, εἰς ἐνιαυτὸν. ὁ αἰὼν τοίνυν ἔστιν ἄπειρός τις τῶν οὐρανίων σωμάτων περιπόλησις ἢ αὐτοῦ τοῦ παντὸς οὐρανοῦ παντελὴς ἀνακύκλησις, χρόνος δὲ ἢ ἕξ αἰῶνος ἀδριςτος ἕκτασις. ταύτη καὶ Κρόνος παῖς Οὐρανοῦ λέγεται· ὁ γὰρ χρόνος ἐκ τῶν τοῦ οὐρανοῦ κινήσεων προέειπεν. ὥστε καιρὸς ἔστι χρόνου παράδειγμα, καὶ οὐκ αὐτὸς ὁ χρόνος. 10

12. [ὅτι Ἕλληνες μὲν ἀπὸ τῆς κέ Δεκεμβρίου τὴν ἀρχὴν ἐποιοῦντο τοῦ ἔτους ἦτοι τὴν τροπήν, Ῥωμαῖοι δὲ μετὰ ὀκτώ ἡμέρας, κατὰ τὴν πρώτην Ἰανουαρίου, οἱ μὲν Ἕλληνες τὴν τροπήν αὐτὴν τηροῦντες, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὴν τοῦ γνώμονος σκιάν, πότε συστέλλεσθαι ἄρξεται· μέχρι γὰρ τῶν ὀκτώ ἀνεπαίσθητός ἔστιν 15 ἢ τῆς σκιᾶς μείωσις.]

13. [ὅτι διὰ τὴν γένεσιν διττὴ γέγονεν ἡ τῶν οὐρανίων κίνησις· εἰ γὰρ ἀπλή ἦν, οὐδὲν ἂν ἀπ' αὐτῆς παρήχθη, ὡς καὶ p. 42 Ἀριστοτέλης ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς· “μῦς μὲν οὐσης τῆς φορᾶς οὐκ ἐνδέχεται γίγνεσθαι τὰ ἄμφω” γένεσιν 20 καὶ φθορὰν “διὰ τὸ ἐναντία εἶναι· τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ ὡσαύτως ἔχον ἀεὶ τὸ αὐτὸ πέφυκε ποιεῖν, ὥστε ἦτοι γένεσις ἔστιν αἰεὶ ἢ φθορᾶ.

8 ἕκτασις P. vulgo ἑκτασις.
Aristotele p. 336 a 26,

20 φθορᾶς V: correctum ex

constet ex quattuor a monade deinceps quadratis, 1, 4, 8, 16; unde non abs re Heraolitus generationem mensem dicit.

11. Post Kalendas autem reperimus multis modis tempus dividi in aevum (aeternitatem), in tempus, in tempestatem, in annum. aevum igitur est infinita quaedam corporum caelestium circuitus, sive ipsius universi caeli perfecta circulatio, tempus autem infinitus ex aevo progressus. Itaque etiam Saturnus Caeli filius vocatur: tempus enim ex caeli motibus prodit; ut tempestas temporis species sit, neque ipsum tempus.

12. Graeci a die 25 Decembris initium anni faciebant, solis videlicet conversionem (considerantes), Romani autem octo post diebus, primo Ianuarii die; Graeci conversionem solis ipsam sequentes, Romani autem gnomonis umbram, quando contrahi inciperet; ad diem enim usque octavum umbrae imminutio non sentitur.

13. Propter generationem duplex rerum caelestium motus factus est. si enim simplex esset, nihil eo procreatum esset, ut etiam Aristoteles libro secundo De generatione et corruptione: “unus si sit motus, ambo (generatio et corruptio) esse non possunt, propterea quod contraria sunt: idem enim quod est, et eodem modo se habet, id semper idem facere natura cogitur; ut aut generatio semper sit aut corruptio. oportet autem

δεῖ δὲ πλείους εἶναι τὰς κινήσεις καὶ ἐναντίας, ἢ τῇ φορᾷ ἢ τῇ ἀνωμαλίᾳ· τῶν γὰρ ἐναντίων αἷτια τὰ ἐναντία. διὸ οὐχ ἡ πρώτη φορὰ αἷτια ἐστὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς, ἀλλ' ἡ κατὰ τὸν λοξὸν κύκλον· ἐν ταύτῃ γὰρ καὶ τὸ συνεχές ἔνεστι καὶ τὸ κρείσθαι δύο κινήσεις.]

14. ὅτι δὲ τὸν ἐνιαυτὸν ὡς θεὸν ἐτίμησαν, δῆλον ἐξ αὐτῆς τῆς Λυδῶν βασιλίδος πόλιως· Σάρδιον γὰρ αὐτὴν καὶ Εὐάριν δ' Ἐάνθος καλεῖ, τὸ δὲ Σάρδιον ὄνομα εἴ τις κατὰ ἀριθμὸν ἀπολογίσεται, πέντε καὶ ἐξήκοντα καὶ τριακοστὸς εὐρήσει συνάγων 10 μονάδας, ὡς ἀντεῦθεν εἶναι δῆλον πρὸς τιμὴν ἡλίου τοῦ τοσαύταις ἡμέραις τὸν ἐνιαυτὸν συνάγοντος Σάρδιον ὀνομασθῆναι τὴν πόλιν. νέον δὲ Σάρδιον τὸ νέον ἔτος ἔτι καὶ νῦν λέγεσθαι τῷ πλήθει συνομολογεῖται· εἰσι δὲ οἱ φασὶ τῇ Λυδῶν ἀρχαίᾳ φωνῇ τὸν ἐνιαυτὸν καλεῖσθαι σάρδιον.

15. 15. [ὅτι τρεῖς ἀρχὰς ἤγον Ῥωμαῖοι τοῦ ἐνιαυτοῦ, μίαν μὲν ἱερατικὴν, κατὰ τὸν Ἰανουάριον, ἀξαναούσης ἤδη τῆς ἡμέρας, δευτέραν δὲ κατὰ τὴν τοῦ Μαρτίου πρώτην, ἣν πάτριον εἶχον, 15 καθ' ἣν καὶ τὰ ὄπλα ἔθος αὐτοῖς κινεῖν· τὴν δὲ πολιτικὴν ἢ μᾶλλον κυκλικὴν κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Σεπτεμβρίου, ἣν ἡμεῖς 20 μὲν ἐπινέμησιν αὐτοὶ δὲ Ἰνδικτιῶνα καλοῦσιν. τῆς γὰρ ἀρχαιότητος τὸν κύκλον ἐχούσης εἰς τὸ λεγόμενον παρ' αὐτοῖς κοῦστρον τουτέστιν εἰς τὴν πενταετηρίδα (καθαροῦς δὲ ἦν, καὶ μυστήριον Μητροῦς καὶ αὐτὴν ἐτελεῖτο), ἔδοξεν ὑστερον πρὸς τιμὴν Ἰσμεῖος

1 φοροῦ libri.

19 κατὰ add Roetherus.

plures esse motus eosque contrarios vel impetu vel anomalia: causa enim contrariorum contraria sunt. itaque non primas impetus generationis et corruptionis causa est, sed is qui oblique fit circulo: in hoc enim et continuum unum est, et quod movetur duplici motus genere."

14. Annum autem tanquam deum ab his cultum fuisse, ex ipsa Lydorum urbe regia apparet. Sardis enim eam et Xyarin Xanthus vocat: Sardis autem nomen si quis ad numerum computabit, quinque et sexaginta et trecentas colligens reperiet monades; ut inde quoque appareat in honorem solis, tot diebus annum consummantis, Sardis urbem esse nominatam. νέον Σάρδιον autem novum annum etiam nunc a vulgo dici constat, sunt autem qui dicant antiqua Lydorum lingua annum vocari σάρδιον.

15. Tria anni initia agebant Romani, unum sacerdotale, mense Ianuario, crescente iam die, secundum primo Martii die, quem patrium habebant, quo die etiam arma movere iis mos erat; civile, sive potius cyclicum, primo Septembris die, quam nos ἐπινέμησιν dicimus, ipsi autem Ἰνδικtionem vocant. antiquitas enim cum cyclo (i. e. orbem) haberet lustrum, quod iis dicebatur, id est quinqueenniū (lustratio autem erat, et mysteria Matris tunc fiebant), visum est postea in honorem Martis (patrius

(πάτριος δὲ Ῥωμαίοις, ὡς φασί, θεός) παρὰ πεντεκαίδεκατον ἐνιαυτὸν ἀνανεοῦσθαι τὸν κύκλον· ἡ γὰρ τελεία ἀποκατάστασις Ἄρεος διχῶς παραφυλάττεται, μικρὰ μὲν πεντεκαίδεκα, μεγάλη δὲ ἑβδομήκοντα ἔτη. ὅτι δὲ πάτριον ἀρχὴν ἐνιαυτοῦ τὸν Μάρτιον οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον, δῆλον καὶ ἀπὸ τοῦ τὰς λεγομένας 8 παρ' αὐτοῖς ματρῶνας, τουτέστι τὰς ἐθνείδας, τοὺς οἰκέτας ἑστιῶν, καθάπερ ἐν τοῖς Κρονίοις τουτὶ πράττειν ἔθος ἦν τοῖς κεκτημένους· ὧν αἱ μὲν δι' Ἄρεος τιμὴν δουλεύουσι τοῖς ἄρρεσι τῶν οἰκετῶν, διὰ τὴν κρείττονα φύσιν, οἱ δὲ (ἀποτρόπαιον ὡπερ 10 Θεραπείαν εἰσάγοντες τῷ Κρόνῳ) τοῖς ἐαυτῶν δούλοις ἐδούλευον, 10 ὅπως μὴ ταῖς ἀληθείαις νεμεσητὸν τι παθόντες εἰς δουλείαν πολεμίων καταπέσωσιν.]

16. ἐπιπέμῃσιν δὲ αὐτὴν Ἕλληνας ἐκ τοῦ πράγματος ἀνόμασαν· ἐπεὶ γὰρ Ζωγῶ γενόμενος ὁ ἥλιος δείκνυσι τὴν τῶν καρπῶν ποιότητα, κατ' αὐτὴν δὲ φιλανθρωπῶς οἱ πάλαι τοὺς φόρους τοῖς 15 ὑπηκόοις ἐπένεμον, ὡς μὴ παρὰ τὴν τούτων ἐπίδοσιν ἀσεβῶς δο-
p. 44 κοῖεν βαρύνεσθαι, τυχὸν οὐ φορολογούμενοι, εἰκότως αὐτὴν ἐπιπέμῃσιν, οἷονεὶ διανομὴν τινα τῶν δασμῶν, ἐκάλεσαν· οὐ γὰρ ἦν οὕτως ἀδυσώπητος ἡ τῶν φόρων εἰσπραξις, οὐδ' ὠρισμένη τις ἢ μᾶλλον ἀξυμένη κατὰ μικρόν, ἀλλὰ πρὸς τὸ χρεῖωδες τῶν 20 ἀνακυπτόντων τοῖς κρατοῦσιν ἐγένετο. ταύτη καὶ ἐπιτάγματα

3 μεγάλη Roetherus: vulgo μέση.

11 ὅπως Hasius, ὅπερ V.

14 ἐπεὶ] vulgo ἐπὶ.

17 οὐ] οἱ Hasius.

21 ἐγένετο libri.

autem hic Romanis, ut dicunt, deus) quinto decimo quoque anno renovare orbem. perfecta enim restitutio Martis dupliciter observatur, minor quindecim, maior autem septuaginta novem (annorum). patrium autem anni initium Martium a Romanis acceptum fuisse inde quoque apparet, quod matronae, quae apud eos dicebantur (id est feminae ingenuae) servis victum praebebant, quemadmodum in Saturnalibus idem facere domini consueverant; ex quibus illae in Martis honorem maribus serviunt mancipiorum, ob naturam praestantiorum, hi cultum quasi ad mala averruncanda pertinentem instituentes Saturno, servis suis serviebant, ut ne re vera, postquam aliquid quod esset vituperandum accidisset, ab hostibus in servitutem redigerentur.

16. *Ἐπιπέμῃσιν* autem eam Graeci ab eo quod res est vocabant. in libra enim cum sol est, frugum conditionem significat, secundum quam humaniter veteres tributa subiectis (οἰκίβις) *ἐπένεμον* (i. e. distribuabant), ut ne supra earum incrementum modo nefario viderentur eos premere, temere tributa exigentes. merito igitur eam *ἐπιπέμῃσιν*, quasi distributionem aliquam vectigalium, vocabant: non enim erat adeo acerba vectigalium exactio, neque erat exactio aliqua stata, vel quae paulatim augetur, sed ad necessarium usum emergentium ab imperantibus fiebat. quamobrem etiam *ἐπιτάγματα* (i. e. imperata) vectigalia nunc quoque

τοὺς φόρους ἔτι καὶ νῦν Ἀσιανοὶ καλοῦσιν. ἔθεν ἐπ' εἰρήνης ἐναπομενόντων ἐπὶ πλείστον καὶ τὸ λοιπὸν συγχωρουμένων τοῖς συντελέσει τῶν φόρων, τοιαῦτα ταῖς πόλεσι περιγίγνεσθαι θαυμαστά, λουτρὰ λέγω καὶ ἀγοραὶ καὶ ὑδάτων ὄλκοι ἄπειρον εὐδαιμονίαν 5 τῶν οἰκητόρων κηρύττοντες.

17. [ὅτι ὁ δράκων πνευματικώτατον πάντων ἐρπετῶν καὶ πυρῶδες· παρ' ὃ καὶ τάχος ἀνυπέβλητον διὰ τοῦ πνεύματος, χωρὶς ποδῶν καὶ χειρῶν ἢ ἄλλου τινὸς τῶν ἐκτός, δι' ὧν τὰ λοιπὰ ζῆμα τὰς κινήσεις ποιεῖται καὶ ποικίλων σχημάτων τόπους ἀποτελεῖ. 10 πολυχρονωτάτου δέ ἐστιν, εὐὸν μόνον τῷ ἐκδυόμενος τὸ γῆρας νεάζειν, ἀλλὰ καὶ αὐξῆσιν ἐπιδέχασθαι μέγιστα πέφυκε· καὶ ἐπειδὴ τὸ ὠρισμένον μέτρον πληρώσῃ, εἰς ἑαυτὸν ἀναλίσκεται. δξύ- τατα δὲ πάντων βλέπει, ἔθεν καὶ δράκων ὠνόμασται.]

18. [ὅτι οὐδαμοῦ τοῦ τῆς τύχης ὀνόματος Ὀμηρος μέμνη- 15 ται, Ἡσιόδος μένοι.]

19. ὅτι τὸν πλοῦτον Ἰσοκράτης μᾶλλον κακίας ἢ καλο- κἀγαθίας εἶπεν ὑπέρητην· Πλάτων δὲ εἶπε μηδένα γίνεσθαι με- p. 45 γιστον πλοῦτου κύριον, εἰ μὴ τὸν προεξημιωμένον τὴν ψυχὴν.]

20. [ὅτι οὐ μόνον ἡ μαγνητὶς ἔλκει τὸν σίδηρον, ἀλλὰ 20 καὶ ὁ ἔξ αὐτῆς μεταλλευθεὶς σίδηρος τὸν ἄλλον σίδηρον.]

21. [ὅτι ποτιφικεῖς οἱ ἀρχιερεῖς παρὰ Ῥωμαίοις ἐλέγοντο, καθάπερ ἐν Ἀθήναις τὸ πάλαι γεφυραῖοι πάντες οἱ περὶ τὰ πύ-

16 Isocrat. ad Demon. 6.

Asiani vocant. unde, cum ut plurimum in pace permanerent ac posthac perpetuo condonarentur iis qui pendere debebant vectigalia, talia urbibus orta sunt admirabilia, balnea dico ac fora et aquarum ductus, infinitam incolarum felicitatem praedicantia.

17. Anguis omnium animalium repentium ventosissimum est et igneum; atque iccirco etiam celeritate insuperabile per spiritum, sine pedibus et manibus vel ullo alio eorum quibus reliqua animalia, movetur et variarum specierum modos efficit. diutissime autem vivit, non solum eo quod exuta senectute iuvenescit, sed etiam ita natura comparatus est ut maius incrementum capiat: et cum statum modum implevit, in se ipsum consumitur. omnium praeterea acerrime cernit; unde etiam δράκων (a verbo δέρω i. e. cerno) nominatus est.

18. Nusquam Fortunae nomen Homerus memorat, verum Hesiodus.

19. Divitias Isocrates magis pravitatis quam virtutis ministras esse dixit. Plato autem ait neminem fieri maximarum divitiarum dominum, nisi qui ante damnum ceperit animo.

20. Non solum magnus attrahit ferrum, sed etiam ferrum ex eo effossum aliud ferrum.

21. Pontifices apud Romanos sacerdotes principes dicebantur, quemadmodum Athenis antiquitus γεφυραῖοι appellabantur omnes patriorum

τρια ἱερά ἐξηγηται καὶ ἀρχιερεῖς (διοικηται τῶν ὄλων) ὠνομάζοντο, διὰ τὸ ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ Σπερχειοῦ ποταμοῦ ἱερατεύειν τῷ Παλλαδίῳ· πόνητην γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὴν γέφυραν καλοῦσι, καὶ ποντίλια τὰ γεφύρια ξύλα. ὄθεν καὶ πραξιεργίαι δῆθεν ἐκαλοῦντο, ὡσανεὶ τελεσταί· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ ποντίφειξ, ἀπὸ τοῦ δινα-5 τοῦ ἐν ἔργοις.]

22. [ὅτι Διοσκοδρους φασὶ τὸ ὑπὲρ γῆν καὶ ὑπὸ γῆν ἡμισφαίριον, ἀμοιβαδὸν μυθικῶς ζῶντος καὶ τελευτῶντος.]

23. [ὅτι Φάβιος ὁ βουλευτὴς κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς βου-
λῆς, ὅτι παρὰ τὸν διωρισμένον τῷ νόμῳ ἄργυρον ἐδείκνυτο κεκτη- 10
μένος· οὐδὲ γὰρ ἐφεῖτο παρὰ τὴν ἀξίαν κεκτῆσθαι τι, ἀλλ' ὁ
οὐδὲ σφραγῆ χρῆσθαι ἐσθῆτι τοῖς τυχοῦσι, κἄν εἴποροι εἶεν, μό-
νοις δὲ τοῖς πατρικίοις τοῦτο κατ' ἐξαιρέτον ἀνεήνεκτο.]

24. [ὅτι τὴν Ἀθηναίων εἰς τὴν ψυχὴν ἀνάγουσιν, ὡς ἀθά-
νατον καὶ παῖδα τοῦ Διὸς ἐκ τῆς αὐτοῦ κορυφῆς ἵτοι ἐκ τῆς ἀκρό- 15
p. 46 τῆτος τοῦ οὐρανοῦ κατιοῦσαν, καὶ ὑπλῆν δὲ οὖσαν. τριτογένειάν
ημισιν οὐκ ἀπὸ τρίτωνος ποταμοῦ, ἀλλ' ὅτι κατιοῦσα τὸ μὲν θυμα-
κὸν ἐκ τοῦ αἰθέρος λαμβάνει, τὸ δ' ἐπιθυμητικὸν ἐκ τῆς σελή-
νιακῆς σειρῆς· καὶ γὰρ ὑγρά τὴν φύσιν ἢ σελήνην, ὄθεν καὶ αἱ
περὶ ἐρώτων μαγγανεῖαι πρὸς αὐτὴν γίνονται.] 20

8 ἀμοιβαδὸν Hasius: legebatur ἀμοιβαδῆν.
coll. 4 17.

18 αἶερος Hasius

sacrorum interpretes et summi sacerdotes, qui praeerant rebus sacris omni-
bus), propterea quod in ponte Sperchii fluminis sacerdotio Palladii fun-
gebantur. pontem enim Romani τὴν γέφυραν vocant, et pontilia ad pon-
tem pertinentia ligna; unde et πραξιεργίαι fortasse vocabantur, quasi per-
fectores: hoc enim significat pontificis nomen, a potente operum (i. e. a
verbis posse et facere).

22. Dioscuros dicunt terrae hemisphaerium superius atque inferius,
per vicos ex fabula viventes ac morientes.

23. Fabius senator condemnatus est a senatu, quod supra constitu-
tam lege pecuniam possidere arguebatur. neque enim cuiquam permitte-
batur plus quam per legem habere licebat possidere, verum ne serica
quidem veste uti cuivis, etiamsi opulentus esset, sed solis patriciis hoc
per exceptionem permissum erat.

24. Minervam ad animum referunt, tanquam immortalem et Iovis
filiam ex ipsius capite prognatam, id est de caeli vertice descendentem ac
sincoram. Tritoniam eam dicunt non a Tritone fluvio, sed quoniam de-
scendens naturam animosam (s. animositatem) ex aethere accipit, concu-
piscendi autem facultatem ex catena (serie) lunari: etenim humida natura
luna est; unde etiam veneficia amatoria ad eam fiunt.

25. [ὅτι ἀγὼν καὶ ἀγωνία ὁ τόπος λέγεται διὰ τὸ κυκλο-
τερές, παρὰ τὸ μὴ ἔχειν γωνίαν, ἧς εἰς τύπον καὶ στέφανοι κυ-
κλοτερεῖς τοῖς νικῶσιν ἐπιτίθεντο. οἱ δὲ τρεῖς ὄβελοι τὴν τρισ-
τοιχον φύσιν δηλοῦσιν, ἕδατος πυρὸς γῆς· ἐπ' αὐτῶν γὰρ καὶ
5 μόνων ὁ θάνατος τὴν ἐνέργειαν ἔχει. ὕδεν καὶ τρικάρηνον ὁ μῦθος
δίδωσι τῷ Πλούτωνι κῆνα, ἀντὶ τοῦ τριστοιχον· ὁ γὰρ ἄῆρ ζω-
ποιός ἐστι. διὰ τῶν ὄβελῶν οὖν δηλοῦται ὡς πρὸς τιμὴν τῶν
ἐπὲρ πατρίδος ἀποθνησκόντων τὴν ἀγωνίαν ἐπετέλουν.]

26. [ὅτι οἱ μὲν ρούσιοι Ἄρει ἀνέκειντο, οἱ δὲ λευκοὶ Διί,
10 οἱ δὲ πράσινοι Ἀφροδίτῃ, οἱ δὲ βένετοι Κρόνῳ ἢ Ποσειδῶνι. βένε-
τοι δὲ ἐκλήθησαν ἀπὸ τῶν περὶ τὸν Ἀδρίαν Ἑνετῶν τοιαύταις
ἐσθῆσι χρωμένῳ· βένετον δὲ οἱ Ῥωμαῖοι τὸ παρ' ἡμῖν καλλάινον
χρῶμα προσαγορεύουσιν. ἢ καὶ κατὰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα· ρού- p. 47
σιοι μὲν ἀνέκειντο πυρὶ διὰ τὸ χρῶμα, ὁμοίως πράσινοι γῆ διὰ τὰ
15 ἄνθη, βένετοι Ἥρᾳ, λευκοὶ δὲ ὕδατι. οἱ δὲ φασὶ πράσινον μὲν τὸ
ἔαρ, ρούσιον δὲ τὸ θέρος, βένετον δὲ τὸ φθινόπωρον, λευκὸν δὲ
τὸν χειμῶνα. κακοδαιμονίαν οὖν οἰωνίζοντο τὴν χείρονα ψῆφον
τὸν ἀνθηρὸν ἀπενέγκασθαι, ὡς αὐτῆς Ῥώμης ἠτήθεισης· τοῦ
γὰρ δυτικῆς κέντρον εἰς τὸ τῆς γῆς στοιχεῖον ἀναφερομένου, εἰκὸς
20 ἦν αὐτοῖς μέλειν αὐτῆς. ὕδεν καὶ Ἑστίαν πρὸ πάντων φαίροντι
τιμήσαντες Ῥωμαῖοι, ὥσπερ τὸν πετρογενῆ Μίθραν οἱ Πέρσαι,
διὰ τὸ τοῦ πυρὸς κέντρον, καὶ τὴν ὑγρὰν οὐσίαν οἱ ὑπὸ τὴν ἄρκτον

ἀνθηροί

10 πράσινοι V.

11 τὴν vulgo.

13 τὰ add Hasina.

25. Agon et agonia locus appellatur propter formam rotundam, quo-
niam non habet γωνίαν (i. e. angulum), ad cuius speciem etiam coronae
rotundae victoribus imponebantur. tres autem obelisci naturam tribus
constantem elementis, aqua igni terra, significant: ad ea enim sola mors
vim habet. quare etiam tricripitem fabula attribuit Plutoni canem, pro
constantem tribus elementis: aër enim vitam excitandi vim habet. per
obeliscos igitur significatur, in honorem eorum qui pro patria moriuntur,
certamen ab iis institutum fuisse.

26. Russati Marti consecrati erant, albati Iovi, prasinati Veneri,
veneti Saturno vel Neptuno. veneti autem dicti sunt a Venetis circa
Adriam inhabitantibus, qui eiusmodi vestibus utuntur: venetum autem
Romani eum colorem dicunt quem nos καλλάινον vocamus. sive etiam
secundum quattuor elementa: russati consecrati erant igni propter colo-
rem; similiter prasinati terrae propter flores; veneti Iunoni, albati au-
tem aquae. alii autem prasino colore ver significari dicunt, russo aesta-
tem, veneto auctumnum, albo hiemem. infelicitatem igitur augurabantur,
cum deteriore sortem floridus abstulerat, quasi ipsa Roma devicta esset.
cum enim occidentale centrum ad terrae elementum referatur, merito iis
illa curae erat. unde etiam Vestam prae omnibus, ut apparet, venera-
bantur Romani, ut Mithram ex rupe natum Persae, propter ignis centrum,

διὰ τὸ κέντρον τοῦ ὕδατος, καὶ Ἴσιν Αἰγύπτῳ ἀντι τοῦ τὴν σελή-
την, τὴν τοῦ παντὸς ἀέρος ἔφορον.]

27. [ὅτι τὰ τῶν νεκρῶν σώματα ἔκαιον οἱ παλαιοί, συνέξ-
αιθεροῦντες αὐτὰ τῇ ψυχῇ.]

28. [ὅτι οὐκ εἰσὶν ἀστέρες κακοποιοί, ἀλλὰ πάντες ἀγαθοί. 5
ἀλλ' ἐπεὶ καθ' ἁρμονίαν τὸ πᾶν συνίσταται, οἱ μὲν αὐτῶν εἰσὶ
ξηροί, οἱ δὲ ὑγραίνουσιν, οἱ δὲ ἄλλο τι ἔχουσι· πρὸς τὰς κράσεις
αὐτῶν τοίνυν δοκοῦσι βλάπτειν κατὰ τὴν ἐνέργειαν, οὐ κατὰ τὴν
πρόθεσιν, καὶ ὅτι τὰς ἀκράτους αὐτῶν ἐνίοτε δυνάμεις οὐχ ὑπο-
μένοντα τὰ ἐν τῇ γῆ βλάπτονται, ὡς καὶ ὀφθαλμοὶ ὑπὸ σφοδρῶ- 10
τητος φωτός.]

p. 48 29. [ὅτι ἐν εἰδοῖς Μαρτίαις πομπῆς γινομένης ἦγετο καὶ
ἄνθρωπος περιβεβλημένος δοραῖς, καὶ τοῦτον ἔκαιον ῥάβδοις λεπ-
ταῖς διπμήκεσι, Μαμούριον αὐτὸν καλοῦντες. οὗτος δὲ τεχνίτης
ἐν ὀπλοποιᾷ γενόμενος, διὰ τὸ μὴ τὰ διοπετῆ ἀγκιλια συνεχῶς 15
κινούμενα φθίρεισθαι, ὁμοία ἐκείνων κατεσκεύασε τῶν ἀρχετύπων.
ἔθεν παροιμιάζοντες οἱ πολλοὶ ἐπὶ τοῖς τυπτομένοις διαγελῶντές
φασιν ὡς τὸν Μαμούριον αὐτῷ παίζοιεν οἱ τύπτοντες· λόγος γὰρ
καὶ αὐτὸν Μαμούριον, δυσχερῶν τινῶν προσπέσόντων ἐπὶ τῇ τῶν
ἀρχετύπων ἀγκιλίων ἀποσχέσει τοῖς Ῥωμαίοις, παιόμενον ῥάβδοις 20
ἐκβληθῆναι τῆς πόλεως.]

30. [ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ εἰς ψυχὴν ἀλληγορουμένη καὶ γλαυκῶ-
πις λέγεται διὰ τὸ πυρῶδες, καὶ γλαῦκα αὐτῇ ἀνατιθέασιν, ὅτι

et humidam substantiam gentes boreales propter centrum aquae, et Isis
Aegyptii (pro lunam), universi aëris praesidem.

27. Mortuorum corpora veteres comburebant, in aethera ea con-
vertentes una cum anima.

28. Stellae non sunt noxiae, sed omnes bonae. sed cum univer-
sum ad harmoniam constet, aliae earum sunt aridae, aliae madefaciunt,
aliae aliud quippiam habent ad temperantiam earum; itaque nocere viden-
tar effectu, non proposito, et intemperatas earum vires cum interdum
non ferant res terrestres, damno afficiuntur, ut oculi quoque vehementia
luminis.

29. Idibus Martiis, quo die pompa ducebatur, etiam homo coriis
involutus agebatur, atque hunc verberabant virgis longis, Mamurium eum
vocantes. Hic autem cum armorum faber esset, ne ancilia, quae caeli-
tus deciderant, semper movendo conficerentur, similia illorum fecit exem-
plarum. unde multitudo eos qui verberantur deridens, proverbii loco
dicit Mamurium ea re ludi ab iis qui plagas illis infligunt. fertur enim
et ipse Mamurium, cum molestiae quaedam accidissent Romanis propterea
quod primigeniis illis ancilibus abstinuissent, baculis percussus urbe eie-
ctus esse.

30. Minerva, quae per ambages in animum accipitur, etiam oculos
caesios habere dicitur propter naturam igneam; et noctua ei consecratur,

περ ἐγρήγορε διὰ πάσης νυκτὸς οἶονεὶ ἀεικνήτος· τὸ γὰρ παύσαν
ἔχον κινήσεως παύσαν ἔχει ζωῆς, κατὰ Πλάτωνα.]

31. [ὅτι καὶ ἐν Ῥώμῃ τὰς τῶν πολιτῶν ἀμαρτάδας ἐπὶ
ἀμαξῶν δειπάζον καὶ λανθανούσας ἐξήγον, κατὰ τὴν Ἀθηναίων
5 οὐνήθειαν, οἳ τοῖς ἀμαρτάνουσι ἠπειλοῦν λέγειν τὰ ἐξ ἀμάξης.]

32. [ὅτι τὴν ἐν Ἀνδία Φιλαδέλφειαν Αἰγύπτιοι ἐπόλισαν.] p. 49

33. [ὅτι ψαλὶς ἐστὶν οἰκοδομῆς εἶδος ἡμικύλινδρον τὸ
σχῆμα ἔχούσης.]

34. [ὅτι ἡ Δημήτηρ πόλεός ἐστι καταρκτηκὴ, οἶονεὶ ἡ Γῆ·
10 ὁθεν καὶ πυργοφόρον αὐτὴν γράφουσι. λέγεται δὲ καὶ Κυβέλη ἀπὸ
τοῦ κυβικοῦ σχήματος κατὰ γεωμετροίαν ἡ Γῆ, διὰ τὸ βάσιμόν τε
καὶ στήσιμον, εἰ καὶ σφαιρικὴν οἱ Στωϊκοὶ ταύτην ὀρῶσται.]

35. [ὅτι Ἀστάρτην τὴν Συρίαν θεὸν τὴν Ἀφροδίτην φασί.]

36. [ὅτι Ἀριστοτέλης τὸν Καλλισθένην ἀπέσκαψε τὸν μὲν
15 περὶ τὸν νοῦν ἔχειν, τὸν δὲ ἀνθρώπινον ἀποβεβληκέναι.]

37. [ὅτι Νουμήμιος ὁ Ῥωμαῖός φησιν ὡς οὐ πρότερον
βρέφος φθέγγετο, πρὶν ἂν τῆς γῆς ἐφάψηται.]

38. [ὅτι τὰ πέρατα Πλάτων φησὶ κατὰ πρόθεσιν ἢ ἀφαι-
ρεσιν ἢ μετάθεσιν ἢ πνευμάτωσιν συμβαίνειν.]

20 39. [ὅτι Ἀύγουστος τὸν τοῦ Σοφοκλέους Αἴαντα εἰς τὴν p. 50
πάτριον φωνὴν μετήνεγκεν· εἶτα ἀκμαζούσης αὐτῷ μετὰ τὴν πρακτι-
κὴν καὶ τῆς ἐκ λόγων ἀρετῆς, ὡς ἀναξίαν ἐκ παραβολῆς πρὸς

1 δεικνύητος Plato Phaedr. p. 245: δεικνύητος V.

16 Νουμήμιος

vulgo

quandoquidem per totam noctem vigilat, id est semper movetur: quod enim terminum habet motus, id terminum habet etiam vitae, ut Plato docet.

31. Romae quoque civium vitia in plastris eludebant et delitescencia proferebant, ex Atheniensium consuetudine, qui peccantibus minabantur dicturos se quae de plaustro dici solerent.

32. Philadelphiam Lydiam Aegyptii condiderunt.

33. ψαλὶς aedificii species est hemicylindri formam habentis.

34. Ceres urbis principio praest, tanquam terra; unde etiam turrigeram eam pingunt. dicitur autem etiam Cybele a cubica figura secundum geometriam terra, propter naturam solidam ac stabilem, etsi rotundam hanc Stoici definiunt.

35. Astarten (Syriacam deam) Venerem dicunt.

36. Aristoteles Callistheni illisit, dicens eum impari quidem rationem habere, humanam autem perdidisse.

37. Numinius Romanus non prius infantem vocem edere ait quam terram attigerit.

38. Fines Plato dicit vel accessione vel demptione vel translatione vel inflatione existere.

39. Augustus Sophoclis Aiacem in patrium sermonem transtulit. deinde cum floreret ipsi post praestantiam agendo comparatam ea quo-

διὰ τὸ κέντρον τοῦ ὕδατος, καὶ Ἰσιν Αἰγύπτῳ ἀντὶ τοῦ τὴν σελή-
νην, τὴν τοῦ παντὸς ἀέρος ἔφορον.]

27. [ὅτι τὰ τῶν νεκρῶν σώματα ἔκαιον οἱ παλαιοί, συνεξ-
αιθεροῦντες αὐτὰ τῇ ψυχῇ.]

28. [ὅτι οὐκ εἰσὶν ἀστέρες κακοποιοί, ἀλλὰ πάντες ἀγαθοί. 5
ἀλλ' ἐπεὶ καθ' ἁρμονίαν τὸ πᾶν συνίσταται, οἱ μὲν αὐτῶν εἰς
ἔξῃ, οἱ δὲ ὑγραίνουσιν, οἱ δὲ ἄλλο τι ἔχουσι· πρὸς τὰς κράσεις
αὐτῶν τῶν δοκοῦσι βλάπτειν κατὰ τὴν ἐνέργειαν, οὐ κατὰ τὴν
πρόθεσιν, καὶ ὅτι τὰς ἀκράτους αὐτῶν ἐνίοτε δυνάμεις οὐχ ὑπο-
μένοντα τὰ ἐν τῇ γῆ βλάπτανται, ὡς καὶ ὀφθαλμοὶ ὑπὸ σφοδρῶ- 10
τητος φωτός.]

p. 48 29. [ὅτι ἐν εἰδοῖς Μαρτίαις πομπῆς γινομένης ἤγετο καὶ
ἄνθρωπος περιβεβλημένος δοραῖς, καὶ τοῦτον ἔπιον ῥάβδοις λεπι-
ταῖς ἐπιμήκεισι, Μαμούριον αὐτὸν καλοῦντες. οὗτος δὲ τεχνίτης
ἐν ὄπλοποιᾷ γενόμενος, διὰ τὸ μὴ τὰ διοπετῆ ἀγκύλια συνεχῶς 15
κινούμενα φθίρεισθαι, ὁμοίᾳ ἐκείνων κατεσκεύασε τῶν ἀρχετύπων.
ἔθεν παροιμιάζοντες οἱ πολλοὶ ἐπὶ τοῖς τυπτομένοις διαγελῶντές
φασιν ὡς τὸν Μαμούριον αὐτῷ παλαιοῖν οἱ τύπτοντες· λόγος γὰρ
καὶ αὐτὸν Μαμούριον, δυσχερῶν τινῶν προσεπέσόντων ἐπὶ τῇ τῶν
ἀρχετύπων ἀγκυλῶν ἀποσχέσει τοῖς Ῥωμαίοις, παιόμενον ῥάβδοις 20
ἐκβληθῆναι τῆς πόλεως.]

30. [ὅτι ἡ Ἄθηνᾶ εἰς ψυχὴν ἀλληγορουμένη καὶ γλαυκῶ-
πις λέγεται διὰ τὸ πυρῶδες, καὶ γλαῦκα αὐτῇ ἀνατιθέουσιν, ὅτι

et humidam substantiam gentes boreales propter centrum aquae, et Isin
Aegyptii (pro lunam), universi aëris praesidem.

27. Mortuorum corpora veteres comburebant, in aethera ea con-
vertentes una cum anima.

28. Stellae non sunt noxiae, sed omnes bonae, sed cum univer-
sum ad harmoniam constet, aliae earum sunt aridae, aliae madefaciunt,
aliae aliud quippiam habent ad temperantiam earum; itaque nocere viden-
tur effectu, non proposito, et intemperatas earum vires cum interdum
non ferant res terrestres, damno afficiuntur, ut oculi quoque vehementia
luminis.

29. Idibus Martiis, quo die pompa ducebatur, etiam homo coriis
involutus agebatur, atque hunc verberabant virgis longis, Mamurium eum
vocantes. Hic autem cum armorum faber esset, ne ancilia, quae caeli-
tus deciderant, semper movendo conficerentur, similia illorum fecit exem-
plarum, unde multitudo eos qui verberantur deridens, proverbii loco
dicit Mamurium ea re ludi ab iis qui plagas illis infligunt. fertur enim
et ipse Mamurium, cum molestiae quaedam accidissent Romanis propterea
quod primigeniis illis ancilibus abstinuissent, baculis percussus urbe eie-
ctus esse.

30. Minerva, quae per ambages in animum accipitur, etiam oculos
caesios habere dicitur propter naturam igneam; et noctua ei consecratur,

περ ἐγρήγορε διὰ πάσης νυκτὸς οἰονεὶ ἀεικλήτος· τὸ γὰρ παύλαν ἔχον κινήσεως παύλαν ἔχει ζωῆς, κατὰ Πλάτωνα.]

31. [ὅτι καὶ ἐν Ῥώμῃ τὰς τῶν πολιτῶν ἀμαρτάνδας ἐπὶ ἀμαξῶν διέπαιζον καὶ λανθανούσας ἐξήγον, κατὰ τὴν Ἀθηναίων συνήθειαν, οἱ τοῖς ἀμαρτάνουσιν ἠπειλοῦν λέγειν τὰ ἐξ ἀμάξης.]

32. [ὅτι τὴν ἐν Ἀυδίᾳ Φιλαδέλφειαν Αἰγύπτιοι ἐπόλισαν.] p. 49

33. [ὅτι ψαλλίς ἐστὶν οἰκοδομῆς εἶδος ἡμικύλινδρον τὸ σχῆμα ἔχούσης.]

34. [ὅτι ἡ Ἀημήτηρ πόλεώς ἐστι καταρακτική, οἰονεὶ ἡ Γῆ· 10 ὅθεν καὶ πυργοφόρον αὐτὴν γράφουσι. λέγεται δὲ καὶ Κυβέλη ἀπὸ τοῦ κυβικῆς σχήματος κατὰ γεωμετρίας ἡ Γῆ, διὰ τὸ βάσιμόν τε καὶ στάσιμον, εἰ καὶ σφαιρικὴν οἱ Στωϊκοὶ ταύτην ὀρῶσιν.]

35. [ὅτι Ἀσιάρτην τὴν Συρίαν θεὸν τὴν Ἀφροδίτην φασί.]

36. [ὅτι Ἀριστοτέλης τὸν Καλλισθένην ἀπέσκωπε τὸν μὲν 15 περιττὸν νοῦν ἔχειν, τὸν δὲ ἀνθρώπινον ἀποβεβληκέναι.]

37. [ὅτι Νουμήριος ὁ Ῥωμαῖός φησιν ὡς οὐ πρότερον βρέφος φθέγγετο, πρὶν ἢ τῆς γῆς ἐφάψηται.]

38. [ὅτι τὰ πέρατα Πλάτων φησὶ κατὰ πρόσθετον ἢ ἀφαιρέσειν ἢ μετάθεσιν ἢ πνευμάτωσιν συμβαίνειν.]

20 39. [ὅτι Ἀύγουστος τὸν τοῦ Σοφοκλέους Ἰάαντα εἰς τὴν p. 50 πάτριον φωνὴν μετήνεγκεν· εἶτα ἀκμαζούσης αὐτῷ μετὰ τὴν πρακτικὴν καὶ τῆς ἐκ λόγων ἀρετῆς, ὡς ἀναξίαν ἐκ παραβολῆς πρὸς

1 δεικλήτος Plato Phaedr. p. 245: δαιήτος V. 16 Νομήριος vulgo

quandoquidem per totam noctem vigilat, id est semper movetur: quod enim terminum habet motus, id terminum habet etiam vitae, ut Plato docet.

31. Romae quoque civium vitia in planstris eludebant et delitescencia proferebant, ex Atheniensium consuetudine, qui peccantibus minabantur dicturos se quae de plastro dici solerent.

32. Philadelphiam Lydiam Aegyptii condiderunt.

33. ψαλλίς aedificii species est hemicylindri formam habentis.

34. Ceres urbis principio praeest, tanquam terra; unde etiam turrigeram eam pingunt. dicitur autem etiam Cybele a cubica figura secundum geometriam terra, propter naturam solidam ac stabilem, etsi rotundam hanc Stoici definiunt.

35. Astarten (Syriacam deam) Venerem dicunt.

36. Aristoteles Callistheni illisit, dicens eum imparem quidem rationem habere, humanam autem perdidisse.

37. Numinus Romanus non prius infantem vocem edere ait quam terram attigerit.

38. Fines Plato dicit vel accessione vel demptione vel translatione vel inflatione existere.

39. Augustus Sophoclis Iacem in patrium sermonem transtulit. deinde cum floreret ipsi post praestantiam agendo comparatam ea quo-

Σοφοκλέα τὴν ἑαυτοῦ διεγίνωσκε τραγωδίαν, τὰύτην ἐξήλειψεν. εἶτα ἐρωτηθεὶς πρὸς τοῦ Κικέρωνος, παρ' ᾧ μετὰ σπουδῆς ἐπαίδετο, ποῦ τυγχάνοι ὁ γραφόμενος Αἴας, αὐτὸν ἀστείως ἅμα καὶ ρουνεχῶς ἀποκρίνασθαι σπόγγῳ τὸν αὐτοῦ Αἴαντα, καθάπερ σιδήρῳ τὸν τοῦ Σοφοκλέους, περιπεσεῖν. καὶ τοσαύτη τις αὐτῷ 5 φροντὶς οὕσα περὶ λόγους ἐτύγγαθεν, ὡς ἄρχοντος ἀπαιδεύτου γράψαι πρὸς αὐτὸν δημοσίαν τολμήσαντος ἐπιστολὴν οὕτως ἀγνακτῆσαι, ὡς παραλῦσαι τῆς ἀρχῆς τὸν ἀπαιδευτον. καὶ μέτρον δὲ καὶ ὄρον ταῖς τε εὐωχίαις καὶ ταῖς προεξίν ἐθῆκε, πρῶτος ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ θυγατρὶ τοῦτο ποιήσας. τῆς δὲ τῶν ὑπηκόων ἑλευθερίας 10 τοσοῦτον ἐφροντίζεν ὥστε τινὸς τῶν κολάκων ἐπὶ τῆς βουλῆς δεσποτὴν αὐτὸν ὡσπερ ἐν ὑπεροχῆς τρόπῳ καλέσαντος, αὐτὸς ἐξαναστὰς "ἐγὼ δέ" ἔφη "ἑλευθέρους ἀλλ' οὐ δούλους, ἕμυθον διαλέγεσθαι."]

40. [ὅτι τῇ πρὸς τριῶν κωνῶν Ἀγούστιων ἀνήρον ἀκικλιέ- 15 τως ἐν Ῥώμῃ τοὺς κύνας εἰς τιμὴν τῶν χηνῶν, ὅτι τὸ Κυπετιόλιον οἱ μὲν κύνες προέδωκαν ὑπνώσαντες, οἱ δὲ χῆνες ἐργηγορότες διέσσωσαν. οἱ δὲ φασιν ὅτι τοῦτο ἐποιοῦν, ἵνα μὴ ὀχληροὶ τοῖς νοσοῦσι νυκτὸς γίνωνται. οἱ δὲ, ἵνα μὴ λυττῶντες τοὺς ἀνθρώπους βλάπτωσι· τηνικαῦτα γὰρ ὁ Σείριος ἀνατέλλει, ὅς καὶ δοκεῖ τῆς λύττης 20 αὐτοῖς αἴτιος εἶναι.]

p. 51 41. [ὅτι οἱ Κομηταὶ ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην κόλποις συνί-

5 ἐπιπεθεῖν vulgo

15 τῇ add Hasius

que quam ex literis perceperat, atque ipse ex comparatione cum Sophocle indignam iudicasset suam tragoediam, hanc delevit. post interrogatus a Cicerone, apud quem cum diligentia erudiebatur, ubinam esset qui ab ipso scriberetur Ajax, ille urbane simul ac considerate respondisse fertur in spongiam suam Aiace, quemadmodum in ferrum Sophocleum, incidisse. ac tantae ei curae literae erant ut, cum magistratus quidam imperitus ad eum publicas scribere literas ausus esset, adeo indignatus sit ut munere moveret imperitum. et vero modum et finem epulis ac donis constituit, postquam primus in sua ipsius filia hoc fecit. eorum autem qui ipsi subiecti erant libertatem tantopere curabat, ut cum adulatorum quidam in senatu dominum ipsum, tanquam excellentiae modo, vocasset, ipse exsurget et "ego vero" diceret "cum liberis, neque vero cum servis colloqui didici."

40. A. d. 3 Nonas Augustas libere Romae interficiebant canes, in honorem anserum, quod Capitolium canes prodiderant dormiendo, anseres vigilando servaverant. alii autem hoc eos facere solitos dicunt, ut ne molesti aegrotantibus noctu fierent; alii, ne in rabiem acti laederent homines: tunc enim Canicula exoritur, quae etiam rabiei illis causa esse videtur.

41. Cometae in sinibus sub luna existunt, stellarem aliquam nata-

στανται, ἀστράδι τινὰ φύσιν ἐπιδεικνύμενοι· οὐ γὰρ εἰσιν ἀστέρες, ἀλλὰ θρομβώσεις τινές ἐξ ἀναθυμιάσεως τῆς γῆς ἀποτελούμεναι, ὧν ἡ γένεσις μὲν ἐξ ἀέρος τοῦ κατὰ συναφὴν ἐγκαταλαμβανομένου τῷ αἰθέρι· ὅθεν καὶ ἰσοταχεῖς αὐτῷ μέχρι διαπτώσεως συμπεριφέρονται καὶ ἡνίκα μὲν τὴν ῥύσιν ἐπὶ τὸ κάτω φερομένην ἔχων ὁ αἰθὴρ περιληφθεὶς, πωγωνίαι τε καὶ πίθοι ἀποτελοῦνται, ἡνίκα δὲ πλαγίως, κομῆται. τάχιον δὲ οἱ πωγωνίαι, πολὺ δὲ καὶ τούτων τάχιον πίθοι τε καὶ δοκίδες ἐκπίπτουσιν.]

42. [ὅτι χυμῶν διαφοραὶ πλείους μὲν, γενικαὶ δὲ ἐννέα, 10 γλυκεῖα, πικρά, ὀξεῖα, δριμεῖα, βριγχή, στρυφνή, βλενωδῆς, ἀσπηρά, ἄλμυρά.]

43. [ὅτι πλειονάσαντος μὲν πυρὸς πυρετὸς γίνεται, ἀμφημερινὸς δὲ ἀέρος, τριταῖος δὲ ὕδατος, τεταρταῖος δὲ γῆς. φιλεῖ δὲ τούτων προκατάρχειν τὸ ῥῆγος. ὁπότεν γὰρ ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ, 15 ἐπειδὴ τοῦτο ἴδιον ὕδατος τε καὶ γῆς, τὰ εἰρημένα ὑγρὰ παχυνθῆναι, τρηκαῦτα φερόμενα διὰ τῶν ἀραιωμάτων ἐξωθεῖν μὲν οὐ δύναται τὰ πυκνότερα, ἐμπεσόντα δὲ ταῖς τούτων ἕδραις σύνωσιν καὶ θλίψιν ἐργάζεται, μέχρις ἂν ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐπιειγόμενα τμηθέντα διαχθῆ, ὅπερ ἀναγκαίως κλόνον τινὰ καὶ σεισμόν ἐμποιεῖ, ὃ δὴ 20 πάθος τρόμος καὶ ψῦχος ὀνομάζεται.]

44. [ὅτι τὸν Φεβρουάριον ἐπίτηδές φασὶ τοὺς Θούσκους p. 52 ἐλαττώσαι, ἐπειδὴ ταῖς τῶν καταχθονίων ἐορταῖς φαίνεται πρὸς

10 βριγχή Roetherus coll. 4 81 et auctore Xantho quodam Siphnio:
libri βιχη. 12 ἀφημερινός vulgo. 17 ἐκπεσόντα apud S.

ram ostendentes. non enim sunt stellae, sed concreciones, quae ex terrae exhalatione efficiuntur, orientes ex eo aëre qui contagione excipitur in aethere; unde etiam pari atque ille celeritate una circumferuntur, dum dilabuntur. et quando fluxum ad partes inferiores delabentem habens aether corripitur, pogoniae et pithi efficiuntur, quando autem oblique, cometae. atque celerius pogoniae, multo autem his celerius pithi ac docides excidunt.

42. Saporum varietates plures quidem sunt, generales autem novem, dulcis, amarus, acidus, acer, subdulcis, acerbus, mucosus, austerus, salsus.

43. Si increbuit ignis, febris existit; quotidiana autem, si aër, tertiana, si aqua, quartana, si terra. solet autem iis antecedere frigus. cum enim a frigore (quando hoc proprium est et aquae et terrae) ii qui dicti sunt humores crassi redditi sunt, tum intrantes per intervalla partes densiores extrudere nequeunt; in quarum sedes ubi inciderunt, coartationem et compressionem efficiunt, cum ab igne compellantur et dissolutae diffundantur, quo necessario perturbatio aliqua et motus efficitur, qui quidem affectus tremor et frigus appellatur.

44. Februariarum consulto dicunt a Tuscis breviorum reddidit fuisse,

τοῦνομα χωρηθεῖς, καὶ οὐ θεμιτὸν ἦν ἴσα τοῖς οὐρανόις αὐτοῦς τιμᾶσθαι.]

45. [ὅτι παρ' Ἰταλοῖς ὁ θυϊκὸς ἀριθμὸς ἀποφράζεται, σκοῦνδον δὲ αὐτόν, οἰόνει εὐτυχῆ, πατρίως καλοῦσι κατὰ τὸν εὐφημισμὸν, ὡς Εὐμενίδας καὶ Ἀδράστειαν καὶ Πάρκας κατ' αὐτοῦς τὰς μηδενὸς φειδομένας Μοίρας.]

46. [ὅτι Ῥωμαῖοι μετὰ τὸ νικῆσαι τοὺς Ἄφρους καὶ τὰ ἐκείθω θηρία ἐπὶ τῆς Ῥώμης ἐκόμιζον καὶ ἐπὶ τῆς ἄμμου ἐφόνεον, ὡς μηδὲ τὰ ἐκ τῆς χώρας ἐκείνης θηρία ἀδούλωτα μείνη.]

47. [ὅτι τὴν ἰσταμένην ἐν τῷ Βυζαντίῳ στήλην τῆς Τύχης Ἰομπίλιος ὁ μέγας ἔστησεν, ἐντυῦθα τὸν Μιθριδάτην συγκλείσας μετὰ τῶν Γότθων, καὶ τούτους διασκεδάσας τὸ Βυζάντιον εἰλε. καὶ μαρτυρεῖ τὸ ἐπὶ τῆς σπείρας τοῦ κίονος ἐπιγράμμα Λατίνους γράμμασιν, ὃ δηλοῖ τάδε· “τῇ Τύχῃ τῇ ἐπαναστατικῇ διὰ τοῦς νικηθέντας Γότθους.” ὃ δὲ τόπος ὕστερον καπηλείαν ἐγένετο.] 15

p. 53

48. [ὅτι Πορφύριός φησι “τοὺς γαινομένους οὐρανόις θεοὺς τῇ θυσίᾳ δεξιούμενοι, καὶ διὰ τοῦ πυρὸς αὐτοῖς ἀπαθανάττιζοντες τὰς τιμὰς, καὶ πῦρ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐφύλαττον αὐτοῖς ἀθάνατον ὡς ὃν μάλιστα αὐτοῖς ὁμοιοῦσιν.”]

49. [ὅτι Πλάτων φησὶ τοῖς τῆς Ἀφροδίτης γενεθλίοις τὴν 20 Πενίαν προσαιτοῦσθαι ἐλθεῖν, καὶ λάθρα τῷ Πόρῳ μεθύσθαι τοῦ νέκταρος ἐπιβουλεύσαι, καὶ οὕτω κηθῆναι τὸν Ἔριστα.]

1 παραχωρηθεῖς Hasius

αὐτοῦς Roetherus: vulgo αὐτόν

20 Plato Conviv. p. 203.

21 ἐλθεῖν Roetherus pro eo quod

erat ἀνελθεῖν.

quandoquidem, ut ex nomine apparet, deorum inferorum feriis erat concessus, neque fas erat parem iis ac caelestibus honorem tribui.

45. Apud Italos dualis numerus nefastus habetur; secundum autem eum, tanquam faustum, patrio sermone dicunt ex euphemismo ut Eumenides et Adrasteam, et Parcas ipsorum lingua nemini parcentes Moeras.

46. Romani devictis Afris bestias quoque illinc Romam transportabant atque in arena interficiebant, ut ne bestiae quidem, quae ex illa regione venissent, liberae manserint.

47. Columnnam Fortunae Byzantii stantem Pompeius Magnus posuit, postquam ibi Mithridatem circumvenit cum Gothis, quibus dissipatis Byzantium cepit. et testatur hoc inscriptio in basi columnae Latinis literis insculpta, qua significantur haec “Fortunae salvatrici ob devictos Gothos.” caupona autem locus postea evasit.

48. Porphyrius ait “praesentes deos caelestes hoc sacrificio colentes, et per ignem iis immortales reddentes honores, etiam in templis iis ignem servabant aeternum, utpote qui iis est longe simillimus.”

49. Plato refert Veneris nataliciis Inopiam mendicantem ascendisse et Poro (i. e. affluentiae deo) nectare ebrio clam insidiatam ita concepisse Amorem.

50. [ἔτι σχημάτων ὁ κύκλος τελειότατος. ὅθεν Αἰγύπτιοι τὸν κόσμον γράφοντες περιφερῆ κύκλον ἀεροειδῆ καὶ πυρωπὸν χαράττουσι, καὶ μέσον τεταμένον ὄφιν ἰσρακόμορφον, οἰοῦναι συνεκτικὸν ἀγαθὸν δαίμονα. καὶ ἔστι τὸ πᾶν σχῆμα ὡς τὸ παρ' ἑμὶν Θ.]

51. [ἔτι ὁ τῆς ὀγδοῦδος ἀριθμὸς θῆλος καὶ ἄπειρος καὶ ἀτελής. ὅθεν καὶ παρὰ τῷ Νικομάχῳ ἡλιόβητος καλεῖται· ὁ γὰρ δεκάμητος χρόνος πρὸς οὐδένα τῶν ἁρμονικῶν ἔχων φαίνεται λόγον. ὅθεν οὐ τελεσφορεῖται τὰ δεκαμηνιαῖα· μέσος γὰρ ὢν τῶν τελεσφορῶν ἀριθμῶν αὐτὸς ἀτελής εὐρίσκειται. πάσης γὰρ ὕλικῆς δυνάμεως μετέχων τὰς περὶ τὴν ὕλην εἴληχε δυνάμεις.]

52. [ἔτι τοὺς κεραυνούς φασὶ γίνεσθαι, ὅταν ῥῆξις νεφῶν γένηται. τῆς γὰρ παρακειμένης αὐτοῖς γεώδους οὐσίας ἐξαφθείσης, π. 54 τὸ ἐξαφθὲν ὑπὸ τῆς ῥιπῆς ἐπὶ τὴν γῆν μετὰ ῥόζου φέρεται. καὶ 15 ἐν μὲν ὑγρότερον τεγγάνη τὰ νέφη, ἅμα τῇ καταφορῇ σβέννυται, εἰ δὲ γεωδέστερα, περῶδεις ἐκθλίβονται. δύο δὲ εἶδη κεραυνῶν εἶναι φασιν, ὧν ὁ μὲν ὕψος καὶ μακρὸς καὶ δῦμπυρος ἀργῆς ὀνομάζεται, ὁ δὲ βραχὺς καὶ καπνώδης πολόεις· καὶ ὁ μὲν διὰ τὴν λεπτότητα καὶ πρὶν ἐκπυρῶσαι φερόμενος οἴχεται διὰ τάχους, ὡς 20 μηδὲ ἐπιφλέξει τι τῶν ἀραιωτέρων, ὁ δὲ βραδυτέρως ἰκανὸς μὲν ἐκπυρῶσαι ὡς ἀπ' αἰθέλου, καὶ καῦσαι δὲ τινα τῶν ὑποπεδόντων, βολβῶν καὶ συκῆς καὶ φώκης καὶ ὑάλνης μερόντων ἀβλαβῶν, ὧν

7 Nicomach. Theologum. arithm. 8 p. 55 Ast.

50. Figurarum perfectissima orbis est; unde Aegyptii mundum pingentes orbem aërium et rutilum insculpunt mediumque extensum serpentem accipitris formam repraesentantem, tanquam bonum daemonem (s. deum) continentem; et est universa figura similis nostro (i. e. Graeco) Θ.

51. Octonarius numerus feminens et infinitus atque imperfectus est; unde etiam apud Nicomachum ante iustos menses natus vocatur. octo enim mensium tempus ad nullum harmonicorum (s. consentientium) numerorum habere aliquam videtur rationem. unde non ad maturitatem perducuntur octo mensium partus: medius enim cum sit eorum numerorum qui finem afferendi vim habent, ipse imperfectus reperitur. omnis enim materialis potestatis cum particeps sit, materiales sortitus est vires.

52. Fulmina existere dicunt, cum diarumpuntur nubes; substantia enim terrena, quae his admixta est, incensa, ea pars quae accensa est impetu suo in terram cum strepitu defertur. atque si humidiores nubes sunt, in ipso casu extinguuntur, sin vero magis terreneae, igneae eliduntur. duo autem fulminum genera esse dicunt, quorum alterum, acre et rarum igneumque, candidum vocatur, alterum, lentum et fumosum, flammeum; et alterum propter raritatem iam priusquam incendatur cum celebritate defertur, ut nihil eorum quae rariora sunt adurat; lentius autem ita comparatum est ut contaminare possit, ut fit a fulligine, et incendere quaedam eorum quae ipsi subiecta sunt, bulbis et ficu et vitulo marino

Ioannes Lydus.

4

καὶ ταῖς δοραῖς περιδιφθεροῦσθαι τὰ ἰστία τῶν νηῶν διὰ τοῦς κεραυνούς. τῶν μέντοι κεραυνοβλήτων τὰ σώματα ἄταφα κατελμπανον οἱ πάλαι, ἀδιάφθορα μένοντα· τῆς γὰρ ἐν αὐτοῖς ὑγρότητος ἀναρπαζομένης ὑπὸ τοῦ πυρός, ὡσπερ ἀποπτηθέντα διαμείνεν κέφυκε.] 5

53. βροντὴ γίνεται ἐλληθέντος πνεύματος ἐν νέφει παχεῖ τε καὶ νοτιωτέρῳ καὶ ἔξωσθέντος βιαίως δι' αὐτοῦ, ὅθεν ῥήγγνται τὰ συνεχῆ πιλήματα τοῦ νέφους, καὶ βρόμιον ἤγουν ἤχον καὶ πάταγον μέγαν ἀπεργάζονται, ὅπερ βροντὴ λέγεται, ὡσπερ ἐν ὕδατι πνεῦμα σφοδρῶς ἐλαυνόμενον. κατὰ δὲ τὴν τοῦ νέφους ἔκρηξιν 10 πνρωθὲν τὸ πνεῦμα λάμπαν ἀστραπὴ λέγεται.

Δ.

ΙΑΝΟΤΑΡΙΟΣ.

P. 55

1. Ἀποχρώντως ἡμῖν εἴρηται ἀρχὴν ἱερατικοῦ ἐνιαυτοῦ τὸν Ἰανουάριον μῆνα τοῖς Ῥωμαίοις παρὰ τοῦ βασιλέως Νουμᾶ ὀρισθῆναι. ῥητέον τοίνυν περὶ Ἰανοῦ, τίς τε ἄρα ἐστὶ καὶ τίς ἡ περὶ αὐτοῦ δόξα γέγονε τοῖς ἀρχαίοις. ὁ Λαβειὼν οὖν φησὶν αὐτὸν κα- 15 λεῖσθαι Ἰανὸν κοσίβιον, τουτέστι βουλαῖον, Ἰανὸν κήρουλον οἶον

atque hyasna manentibus illaesis, quorum etiam pellibus induci vela navium propter fulmina. ideoque fulmine ictorum corpora insepulta relinquebantur a veteribus, utpote quae n anerent incorrupta: cum enim humor qui in iis est ab igne abripiatur, velut extesta permanere solent.

53. Tonitru fit, cum spiritus in nube densa atque humidioze volutatus et vehementer per eam explosus est, quo disrumpuntur cohaerentes inter se nubis partes constipatae, et fremitum sive sonitum magnumque strepitum edunt, quod tonitru dicitur, tanquam spiritus, qui in aqua vehementer agitur. in eruptione autem nubis incensus spiritus si fulsit, fulgur nuncupatur.

IV.

DE MENSIBUS SPECIATIM.

IANUARIUS.

1. Satis a nobis dictum est initium anni sacerdotalis Ianuarium mensem Romanis a Numa rege constitutum esse: dicendum igitur de Iano, nempe et quis sit et quae de eo fuerit veteribus opinio. Labeo igitur cum ait vocari Ianum consivium, id est consiliarium; Ianum cenulam,

εὐνοχιατικόν, πατρικίον ὡσεὶ ἀτόχθονα, κλουσίβιον ἀντὶ τοῦ ὀδριαίου, Ἰουνώιον, τουτέστιν ἀέριον, κυρῆιον ὡσανεὶ πρόμαχον, πατούλιον καὶ κλούσιον οἰσνεὶ θυρεόν, κουριάτιον οἰσνεὶ ἔφορον εὐγενῶν· Κουριάτιοι γὰρ καὶ Ὀριάτιοι δνόματα εὐπατριδῶν εἰσί. 5 καὶ οἱ μὲν δίμορφον αὐτὸν μωθολογοῦσι, τῶν μὲν κλεῖς τῇ δεξιᾷ φέροντα ὡσανεὶ θυρεόν, τῶν δὲ τῇ μὲν δεξιᾷ τριακοσίας τῇ δὲ ἑτέρᾳ ἐξήκοντα πέντε ψήφους ἀριθμοῦνται, ὡσπερ τὸν ἐνιαυτὸν· ἔνθεν καὶ τετράμορφον, ἀπὸ τῶν τεσσάρων τροπῶν. καὶ τοιοῦτον p. 56 αὐτοῦ ἄγαλμα ἐν τῷ φόρῳ τοῦ Νερβῆ ἔτι καὶ τῶν λέγεται σε- 10 σωσμένον. ἄλλος δὲ Αἰωνιῶριον αὐτὸν ἐρμηνεύσαι βιάζεται, ὡσεὶ τοῦ αἰῶνος πατέρα, ἢ ὅτι ἔννον τὸν ἐνιαυτὸν Ἕλληνες εἶπον, ὡς Καλλίμαχος ἐν πρώτῳ Αἰτιῶν

“τετράμενον Δαμύσου παῖδα Τελεστορίδην,”

ἢ ἀπὸ τῆς ἰᾶς, ἀντὶ τοῦ τῆς μιᾶς, κατὰ τοὺς Πυθαγορείους. 8θεν 15 ὁ Μεσσαυῆς τοῦτον εἶναι τὸν αἰῶνα νομίζει· καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς πέμπτης τοῦ μηνὸς τούτου ἑορτὴν αἰῶνος ἐπετέλουν οἱ πάλα.

2. Δωκαίδεκα πρυτάνεις πρὸς τοῦ Νουμῆ τοὺς καλουμένους Σαλλοὺς ὀρισθῆναι φασιν, ἑμνοῦντας τὸν Ἰανὸν κατὰ τῶν Ἰταλικῶν μηνῶν ἀριθμὸν. ὁ δὲ Βάρρων ἐν τῇ τεσσαρεσκαίδε- 20 κῆτῃ τῶν θείων πραγμάτων φησὶν αὐτὸν παρὰ Θεόδοκους οὐρανὸν p. 57 λέγεσθαι καὶ ἔφορον πάσης πράξεως, καὶ Ποπάωννα διὰ τὸ ἐν ταῖς καλάνθαις ἀναφέρεσθαι νόπανα. Φωντήσιος δὲ ἐν τῷ περὶ

βιάζεται
10 βούλεται V. 22 φροντήσιος libri.

velut epularem; Patricium, tanquam indigenum; Clusivium, pro viatorum; Iunonium, id est aëreum; Quirinum, velut propugnatores; Patulcium et Clusium, tanquam ianitores; Curiatium, tanquam praesidem nobilium: Curiatii enim et Horatii nomina patriciorum sunt. et alii etiam bifrontem ex fabula fingunt, modo claves dextra ferentem, tanquam ianitorem, modo trecentos calculos dextra, altera autem sexaginta quinque dinumerantem, velut annum. inde etiam quadriformem (i. e. quattuor faciebus praeditam) fingunt, a quattuor solis conversionibus; et eiusmodi eius signum in foro Nervae etiam nunc dicitur exstare. alius autem quidam Aeoniarium eum violenter interpretari conatur, tanquam aeonis (i. e. aevi) patrem, vel quod ἔννον Graeci dicebant annum, ut Callimachus libro primo Caesarium “τετράμενον (i. e. quadrimum) Damasi filium Telestoriden.” vel ab ἰα (pro, una, iuxta Pythagoreos); unde Messala etiam esse aeonem (i. e. aevum) arbitratur: etenim quinto huius mensis die ferias Aeonis celebrabant veteres.

2. Duodecim prytanes (s. administratores), qui Salii vocabantur, et Numa constitutos dicunt, canentes Ianum secundum Italicorum mensium numerum. Varro autem quarto decimo Rerum divinarum eum apud Tuscos caelum dici auctor est et praesidem omnis actionis, et Popanensem, quod Kalendis offerantur popana. Fronteinus autem in libro De signis

ἀγαλμάτων ἔφορον αὐτὸν οἶεται τοῦ παντὸς χρόνου τυγχάνειν, καὶ ταύτη διωδεκάβωμον εἶναι τὸν αὐτοῦ ναὸν κατὰ τὸν τῶν μηνῶν ἀριθμὸν. ὁ δὲ Γάιος Βάσσος ἐν τῷ περὶ Θεῶν δαίμονα αὐτὸν εἶναι νομίζει τεταγμένον ἐπὶ τοῦ ἄερος, καὶ δι' αὐτοῦ τὰς τῶν ἀνθρώπων εὐχὰς ἀναφέρεσθαι τοῖς κρείττοσι· ταύτη δέμορφος εἶναι λέγεται ἕκ τε τῆς πρὸς ἡμᾶς ἕκ τε τῆς πρὸς Θεοὺς ὕψεως. ὁ γὰρ μὴν Λουτάτιος ἦλιον, παρὰ τὸ ἐφ' ἑκατέρας πύλης ἄρχειν, ἀνατολῆς ἴσως καὶ δύσεως. φασὶ δὲ τὸν αὐτὸν καὶ ἔφορον τῶν ἐπὶ πόλεμον ὀρμίωντων τυγχάνειν, καὶ διὰ μὲν τῆς μιᾶς ὕψεως ἀποπέμπειν διὰ δὲ τῆς ἑτέρας ἀνακαλεῖσθαι τὸ στράτευμα. ὁ δὲ Πραι-10 τέξτατος ὁ ἱεροφάντης, ὁ Σωπάτριω τε τῷ τελεστῇ καὶ Κωνσταντίνῳ τῷ αὐτοκράτορι συλλαβῶν ἐπὶ τῷ πολισμῷ τῆς ἐδδαίμονος ταύτης πόλεως, δύναμιν αὐτὸν εἶναι τινα βούλεται ἐφ' ἑκατέρας ἄρκτου τεταγμένην, καὶ τὰς Θειοτέρας ψυχὰς ἐπὶ τὸν σεληνιακὸν χορὸν ἀποπέμπειν. καὶ ταῦτα μὲν οἱ Ῥωμαίων ἱεροφάνται, ἄλλος 15 δὲ φησὶ τὸν Ἴανὸν ἤρωα γενέσθαι, καὶ πρῶτον κατασκευάσαι τεμένη καὶ τιμὰς τοῖς Θεοῖς ἐπιτελέσαι, καὶ διὰ τοῦτο μνήμην αὐτοῦ ἐν τοῖς ἱεροῖς γενέσθαι. ὁ γὰρ μὴν Δημόφιλος πρῶτον αὐτὸν βούλεται οἴκου καὶ πυλεῶνας κατασκευάσαι, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰανούας (Θύρας) Ἰανουάριον ὀνομασθῆναι, ἔχειν δὲ αὐτὸν καὶ ἀδελφὴν 20 τοῦνομα Καμασῆνν. Ὀβίδιος ὁ Ῥωμαῖος Ἴανὸν ἀλληγορεῖ τὸ χάος εἶναι.

p. 58

3. Ἡ δὲ πρώτη τῶν καλανδῶν ἑορτὴ Ῥωμαίοις σεβασμιω-

4 αὐτοῦ P: apud S αὐτὸν 13 ἐφ' om P. 16 καὶ τὸν πρῶτον apud S.

praesidem cum universi temporis esse arbitratur, ideoque duodecim aras habere eius templum secundum mensium numerum. Gaius Bassus autem in libro De diis daemonem (s. deum) eum esse putat constitutum in aëre, perque eum hominum preces perferri ad superiores; quocirca biformis esse dicitur a facie et ad nos et ad deos conversa. Lutatius vero solem, inde quod in utraque porta imperet, orientis pariter atque occidentis. dicunt autem eundem praesidem esse eorum qui in bellum proficiscuntur, et altera facie dimittere altera revocare exercitum. Praetextatus autem pontifex, qui cum Sopatru consecratore et Constantino imperatore particeps fuit condendae fortunatae huius urbis, potestatem quandam eum esse vult in utraque Urbs collocatam, et diviniore animos in coetum lunarem ducere. et haec quidem Romanorum pontifices. alius autem Ianum heroem fuisse dicit, et primum confecisse lucos atque honores diis obtulisse, ob idque mentionem eius in sacris fieri solitam. Demophilus vero primum eum vult domos ac vestibula confecisse et a ianua appellatum Ianuarium esse, habere autem etiam sororem, cui nomen Camasene. Ovidius Romanus Ianum allegorice Chaos esse dicit.

3. Primae Kalendarum feriae Romanis longe sanctissimae erant. et

τάτη. καὶ ὁ ὕπατος ἵππῳ λευκῷ ἐποχούμενος καὶ αὐτὸς λευχείμων, ἡγούμενος πομπῆς, ἀνέτρεχεν ἐν τῷ Καπετιλίῳ· τὸν δὲ τοιοῦτον τρόπον τῆς πομπῆς πατριῶς ὀβατῶν ἐκάλουν ἐκ τῆς τῶν προβύτων θυσίας. καὶ τὸν μὲν ἵππον προσέφερον ὁ ὕπατος τῷ Διὶ (καὶ 5 γὰρ ἥλιος αὐτὸς κατὰ Φερεκύδην), εἰς ἔκειθεν τὴν ὄπατον ἀναλαβῶν στολὴν προήρχετο. τοῦτο δὲ εἰς τιμὴν τοῦ Διός, ὡσεὶ καταγωνισθέντων ἐκεῖνη τῶν Γιγάντων, ἀπὸ τοῦ νικηθέντος τοῦ χειμάτος ὑπὸ τοῦ ἡλίου, οἱ δὲ μυθικοὶ Βριάρεω τὸν χειμῶνα καλοῦσι, πολύχειρά τινα διὰ τὸ πολυσχιδῶς τὸ ὄργαν ἐχεισθαι καὶ 10 αὐτόν. καὶ νῦν μὲν μάχεται ὁ Βριάρεως τῷ Διὶ, οἷονεὶ τῷ ἡλίῳ, καὶ σέμιμαχος ἀνδρὶς αὐτῷ γίνεται διὰ τὸ τὴν ὄργαν οὐσίαν ἀύμαχον εἶναι τῇ Θερμῇ.

4. ἡλίον τοίνυν ἐπεκτείνοντος τὴν ἡμέραν πρόεισιν ὁ ὕπατος, καὶ ἡ μὲν ἡμέρα ἑορτῆς καὶ ἐκεχειρίας, ὀλιγοῦ δὲ χάριν οἱ 15 ἄρχοντες ἐπὶ τῶν βημάτων ἐγίνοντο, καὶ πάντα τὰ στρατεύματα σὺν τοῖς ἐπιστήμοις σιγήγετο. καὶ πάσαι μὲν ἰσχυαῖς ἀλλήλοις ἐπέδιδουσαν, ἀπὸ γλυκείας τροφῆς δῆθ' ἀναπαύομενοι. φύλλα δὲ p. 59 δάμνητος ἐδίδοσαν, ἕπερ ἐκάλον στρῆνα, εἰς τιμὴν δαιμονός τινος οὕτω προσαγορευομένης, ἥτις ἔφορός ἐστι τῶν γαιῶν, τὸ δὲ 20 στρῆνα κατ' Ἑλληνας τὸν ἐναρχισμὸν τὸν ἐπὶ ἐντροχέας στρατιωτικῆς σημαίνει· οὐ γὰρ ὡς τὸ πλῆθος ἀπάγεται παιγνίου καὶ ἄστυνῆς χάριν. ὁ δὲ Ἑλπίδιανός ἐν τῷ περὶ ἑορτῶν στρῆναν τὴν

2 ἡγουμένης V. 12 τῆς Θερμῆς V. 13 τὰς ἡμέρας P.
17 ἐπέδιδουσαν ἀλλήλοις P. 18 στρῆνας Roetherus 20 εὐαρχισμὸν Roetherus: apud S εὐορχισμῶν.

consul equo albo vectus et ipse albis vestimentis indatus, ducens pompam ascendebat in Capitolium (eiusmodi autem pompam patrio sermone ovationem vocabant, ab ovium immolatione); et equum offerebat consul Iovi (etenim sol ille est, ut docet Pherocydes); tum, sumpta toga consulari inde progrediebatur. hoc autem in honorem Iovis fiebat, atpote devictis ab illo Gigantibus, pro devicta hieme a sole, mythici autem hiemem vocant Briareum, multis manibus praeditam quendam, ideo quod materia humida in multas partes fissa effunditur ista tempestate. et nunc quidem pugnat Briareus contra Iovem, velut contra solem, et socina ei rursus fit pugnae, propterea quod humida materia socia est calidae.

4. Sole igitur extendente diem munus suum auspicatur consul, et dies festus est ac feriatus. auspicii autem causa magistratus in tribunilibus erant et omnes exercitus cum signis ogebantur, atque antiquitus quidem caricis inter se donabant, a dulci videlicet victu incipientes. et folia laurea dabant, quas dicebant strenas, in honorem deae cuiusdam quae ita vocatur, quae praeses est victoriarum. strenam autem Graeco εὐαρχισμὸν (i. e. strenuitatem) in solertia militari significat: non enim, ut vulgus opinatur, tribuitur ludibrii et levitatis gratia. Elpidianus autem

ἡγλειαν τῇ Σαβίνων φωνῇ λέγεσθαι φησι, δι' ἣν φύλλα δάφνης ἐπεδίδοτο. ἡγιαστικὸν δὲ τὸ φυτόν· οὐδὲ γὰρ ἱερά νόσος ἢ δαιμονίων βαρῶς ἐνοχλήσει τῷ τόπῳ ἐν ᾧ δάφνη ἐστίν, ὡσπερ οὐδὲ κερμανὸς ὅπου συκῆ, ὅτι σκεδαστὴ φαρμάκων ἐστίν. ταύτη οἱ δι' ὀνείρων θείας τυχεῖν ἐπιφανείας δρεγόμενοι ἰσχύδων καὶ μόνων μεταλαμβάνουσι.

5. Ὅτι δὲ φύλλα δάφνης σὸν καὶ ταῖς ἰσχύσιν ἐπεδίδοτο, φανερὸν ἐκ τοῦ μέχρι καὶ νῦν ἐν τοῖς ἀγγείοις τῶν ἰσχύδων καὶ φύλλα δάφνης ἐκ συνηθείας ἐμβάλλεσθαι. διέμεινε δὲ ἕμως τὸ ἔθος, ἐκ μόνης εἰσπορίας ἐναλλαγέν· ἀντὶ μὲν γὰρ ἰσχύδων ἐπιδιδόσθαι πόπανα, ἀντὶ δὲ τῶν φύλλων χρυσίων. πλακοῦντας δὲ Ῥωμαῖοι τὰ ἐκ μέλιτος πόπανα καλοῦσι διὰ τὸ ἐν Πλακεντίᾳ τῇ πόλει τῆς Ἰταλίας πρῶτον ἐξ Ἑλλήνων, ἢ μᾶλλον ἐκ Σαμίων, τὴν τοιαύτην ἰδιωδὴν παρελθεῖν, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως λέγεσθαι ὡς Ταραντῖνα ἀπὸ Τάραντος καὶ Κανουβικὰ ἀπὸ Κανουόβου καὶ Κοπτὰ ἀπὸ 15 Κοπτοῦ. Σάμιος δὲ τις πρῶτος μέλιτι φυράσας ἄρτον κατεσκεύασε, δι' ἧν καὶ τὴν λεγομένην σήσαμον ἐξεῦρεν ἐν τῇ Σάμῳ· ὅθεν καὶ συγγενὲς προσηγορία τῇ τοῦ καρποῦ τὸ χωρίον.

6. Ἰδέοντο δὲ ἐπὶ τῆς Ῥώμης οἱ αὐτοκράτορες φιλήματι τοὺς ἄρχοντας, πρὸς τιμὴν ἑλευθερίας, ἀπελαθέντων τῶν τυράνων διὰ Βροῦτου τοῦ Ῥωμαίων ὑπάτου. 20

1 γλώσση P. 4 σκεδαστική? 7 nonne καὶ σὸν? 10 ἐκιδόσαι libri: corr Roetherus 11 πλακέντας? 17 δι' ὧν] διὰ P. 18 σισαμον libri 18 συγγενῆς προσηγορία τούτου καρποῦ libri: corr Hasius.

In libro De ferilis surenam sanitatem Sabinorum lingua dicit auctor est, propter quam folia laurea donabantur: sanitatis autem efficinus est haec arbor, neque enim morbus sacer neque daemona molestus infestabit eum locum ubi laurus erit, ut nec fulmen ubi ficus, quoniam venena depellendi vim habet. quare il qui per somnia divini compotes fieri visus student, solas caricas sumunt.

5. Folia autem laurea una cum caricis dono dari solita fuisse inde apparet, quod adhuc in caricarum vasa etiam folia laurea ex consuetudine iniiciuntur. attamen permansit mos ex sola opulencia mutatus: pro caricis enim donant placentas, pro follis autem aurum. placentas autem Romani popana ex melle confecta vocant, propterea quod Placentiam, urbem Italiae, primum ex Graecis vel potius Samiis eiusmodi cibus perlatus est, et hanc ob rem ita dicebantur ut placentae Tarentinae a Tarento et Canubicae a Canubo et Copticae a Copto. Samius autem quidam primus melle admixto panem confecit, — et sesamum quod dicitur invenit in Sama; unde etiam cognata fructus nomini regio.

6. Excipiebantur autem Romae ab imperatoribus osculo magistratus, in honorem libertatis, electis tyrannis per Brutum Romanorum consulem.

7. ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ Τραϊανὸς τῇ πάντων τύχῃ καθιέρωσε ναόν, θεοσίας κατὰ τὸν ἱερὸν νόμον μηδένα παρὰ τὸν θύσαντα γενέσθαι τῆς θυσίας.

εἰμαρμένη, οἰονεὶ εἰρομένη, διὰ τὸ χρόνου δεῖσθαι καὶ διαστάσεως, ἵνα ὁ εἰρμὸς τῶν ὑποκειμένων σώζῃται.

θεοῦ γὰρ οὐδεὶς ἐκτὸς εὐτυχεὶ βροτός.

φεῦ τῶν βροτείων ὡς ἀνώμαλοι τύχαι!

οἱ μὲν γὰρ εὖ πράσσοισι, τοῖς δὲ συμφοραὶ

— πάρεισιν εὐσεβοῦσι πρὸς θεοῦ.

19 οἱ Ῥωμαῖοι μηδὲν ἕτερον παρὰ τὴν ἐν ἀνθρώποις εὐδαιμονίαν εἶναι p. 61

τομίζοντες αὐτὴν καὶ μόνην τῶν πάντων ἡγεῖσθαι νενομίκασιν, φορβοῦναν αὐτὴν ἀπὸ τῆς φορῆς ἰμπερῶς ὀνομάσαντες. οἱ μὲν οὖν πρὸς ἀρετὴν ἔχοντες καὶ θεοῦ μεμνημένοι καὶ κρείττονας ἐπὶ

τῶν αὐτῶν καὶ μακαρῶν πραγμάτων ἐλαΐδας σκαλεόντες κατα-
15 φρονοῦσι τῶν τῆδε καλῶν. εἰ μὲν γὰρ τύχῃ ἔστιν, οὐδὲν δεῖ θεοῦ·

εἰ δὲ θεὸς σθένει, οὐδὲν ἢ τύχῃ· εἰκαῖον γὰρ τι καὶ ἀνούσιον τὸ

τῆς τύχης ὄνομα. τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα κλίμακι πέφικεν

ἔξομοιοῦσθαι διὰ τὴν ἀνώμαλον αὐτῶν φορᾶν· ἐν μὲν γὰρ, ὡς ἔφη τις, ἡμέρᾳ τὸν μὲν καθεῖλεν ἐνὸς ἡμέρας, τὸν δ' ἤρ' ἄνω, μηδε-
20 γὰρ ἐν ὁμοίῳ πεφνυκότος μένειν τῶν παρ' ἡμῶν, ἀλλὰ παντοίας μεταβάλλοντος τροπαῆς. ἢ οὐκ ἄρχοντες μὲν ἐξ ἰδιωτῶν, ἰδιῶται

4 τὸ χρόνον P, τὸ τοῦ χρόνον V. 6 ἐκτὸς οὐδεὶς libri βρο-
τῶν P. 12 οἱ μὲν οὖν S: εἰ μὲν οἱ V. an οἱ μὲν εὖ? 15 ἔστιν
om P. 20 τῶν add P.

7. Hoc die Traianus communi Fortunae sacravit templum, posteaquam sanxit sacra lege, ne quis praeter eum qui sacrificasset gustaret victimam.

Εἰμαρμένη (i. e. necessitas) velut εἰρομένη, propterea quod tempore opus est ac distantia, ut ὁ εἰρμὸς (i. e. nexus) substantiarum servetur. extra deum enim nemo mortalium beatus est: eheu mortalium quam iniquae res sunt! alii enim prospere rem gerunt, aliis fata — contingunt, quamvis piis, a deo. Romani nihil aliud quam eam quae in hominibus est felicitatem esse putantes, eam solam in rerum universitate dominari censuerunt, Fortuna illa a ferendo, nomine consentaneo, appellata. ad virtutem igitur qui conversi et dei memores sunt melioresque in rebus materiae ac corporis expertibus et beatis vota agitant, ii parvi faciunt ea quae hic sunt (i. e. terrestria) bona. si enim Fortuna est, nihil opus est deo, si autem deus potest aliquid, nihil est Fortuna: temerarium enim quid et vanum Fortunae nomen est. res humanae gradatim solent exaequari propter inaequalem ipsarum motum: uno enim, ut dixit quidam, die alium abripuit deorsum, alium autem sustulit sursum, cum nihil eorum quae ad nos pertinent in eodem statu manere soleat, sed variis modis convertatur. an non prin-

δὲ ἐξ ἀρχόντων, πένητες δὲ ἐκ πλουσίων καὶ ἐκ πενήτων πολυχρή-
 ματοι, καὶ ἔνδοξοι μὲν ἐξ ἡμελημένων, ἐπιγανέστατοι δὲ ἐξ ἀδό-
 ξων γίνονται; χείρους οἱ τοῦ πλοῦτου παρὰ τὸ μέτρον ἐφιμένοι·
 πλοῦτος γὰρ μᾶλλον κακίας ἢ καλοκάγαθίας ὑπερέτης ἐστί, φησὶν
 ὁ ῥήτωρ. καὶ οἶμαι τοῦτοις προσσχόντα τὸν Πλάτωνα φάναι μη-
 5 δὲνα γίνεσθαι μεγίστου πλοῦτου κύριον, εἰ μὴ τὸν προεξημιωμένον
 τὴν ψυχὴν.

8. τῆ πρώτῃ τοίνυν, ὡς ἔφημεν, τῶν καλανδῶν ἐθίσπιζον
 p. 62 οἱ ἱερεῖς κατὰ τοὺς Σιβυλλίους χρησμούς, ὑπὲρ ὄγειας χρῆναι
 πάντας ἀπὸ πρωτῆ πρὸ πύσης ἐτέρας τροφῆς ἀπογεύεσθαι ἀκράτου 10
 οἴνου εἰς ἀποτρόπαιον ποδαλγίας. ἰστέον δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν
 καλανδῶν τὸν ἥλιον ἐφ' ὕψους γίνεσθαι, τὸν δὲ στέφανον δύνεσθαι
 ὄρθρου.

9. τῆ δὲ ἐξῆς, ἥτις ἐστὶ πρὸ τεσσάρων νωνῶν Ἰανουαρίων,
 ἐσχόλαζον διὰ τὰ ἱερὰ [διὰ] τὰ ἵπποδρόμια. οἱ δὲ πρὸ τῆς ἐπὶ τὴν 15
 ἵπποδρομίαν προόδου, συμπαρόντων αὐτοῖς τῶν ἀρχιερέων, ἐνή-
 γιζον τοῖς δαίμοσιν, ἐπὶ δὲ τῶν ἀγνιδῶν τὰ παρ' αὐτοῖς καλούμενα
 μιλιάρισιμ τῷ πλήθει ἐπέδιδουσαν εἰς τιμὴν Σκιπίωνος· πρώτος
 γὰρ αὐτὸς ἐπὶ τῆς ἑκατοστῆς ἐννάτης Ὀλυμπιάδος δι' ἔνδειαν χρυ-
 σίου τοῖς στρατιώταις τὰ μιλιάρισια κατασκευάσας ἐπιδέδωκεν, 20
 Ἀννίβου τοῖς πράγμασιν ἐπικειμένον. καὶ μιλιάρισια ἀπὸ τῆς μελι-
 τίας οἰονεὶ τῆς στρατιᾶς ὠνομούθησαν. ὁ δὲ Διουδάνιος ἐν τῷ

4 κακίας μᾶλλον P, sicut legitur apud Isocratem. 9 Σιβυλλίους
 vulgo 17 δαίμοσιν Roetherus, ubi libri δόγμασιν.

cipes ex privatis, privati ex principibus, pauperes ex ditibus atque ex
 pauperibus opulenti, et celebres ex neglectis, clarissimi autem ex obscu-
 ris evadunt? peiores evadunt qui divitias immodice appetunt: divitias
 enim pravitatis magis quam probitatis ministræ sunt, ut ait orator; et
 opinor his animadvertens Platonem dixisse neminem fieri maximarum divi-
 tiarum dominum, nisi qui antea damnum cepisset animo.

8. Primo igitur, ut diximus, Kalendarum die edicebant sacerdotes
 ex Sibyllinis oraculis, pro sanitate oportere omnes a primo mane ante
 omnem ceterum victum gustare merum (vinum) ad averruncandam poda-
 gram. sciendum autem Kalendarum die solem in summo statu esse, et
 Coronam occidere mane.

9. Die postero, qui est a. 4 Nonas Ianuarias, ferias agebant pro-
 pter Equitiorum solennia. illi autem antequam ad certamen equestre pro-
 dirent, praesentibus una pontificibus, sacra faciebant Manibus, in vils
 autem miliarisia, quae apud ipsos dicebantur, plebi largiebantur, in hono-
 rem Scipionis: primus enim ille Olympiade centesima nona ob auri iuo-
 riam militibus miliarisia ab ipso confecta attribuit, Hannibale rebus im-
 minente. et miliarisia a militia diota sunt: Dardanius autem in libro De

πρὶ σταθμῶν χιλίων ὀβολῶν λέγει πάσαι γενέσθαι τὸ μιλιαρίσιον, καὶ ὑπὸ τῆς χιλιάδος τῶν ὀβολῶν οὕτως ὀνομασθῆναι.

10. Μετ' αὐτὴν βοτὰ πούβλικα ὡσανεὶ δημόσια εὐχαί. καὶ ἀδεῶς τὸ πλῆθος ἀπέσκωπτεν εἰς τοὺς ἄρχοντας οὐ ῥήμασιν ἔλλα καὶ σήμασιν ἐπὶ τὸ γελοιῶδες ἔχουσι. τοῦτο δὲ ἔπραττον εἰς τιμὴν ἔλευθερίας, καὶ οἱ ἄρχοντες ἐνεδίδοσαν ὡσανεὶ νόμιμ τῇ συντηθείμ παραχωροῦντες. καὶ ἀνέφερον τὴν ολιγοσκοπίαν οἱ ἕπατοι p. 63 τοῖς αὐτοκράτορσι, δι' ἧς ἐγινώσκειο ποταπὸς ἄρα ἔσται ὁ ἔνιαυτός. εἰ μὲν γὰρ συνέβη ἡμέρα ἡλίου συνδραμεῖν τὴν ἑορτὴν τῶν 10 καλανῶν, πολέμους καὶ ἀρχόντων διαφθορὰς καὶ τῶν ὑπηκόων δι' αὐτοὺς διγονοίας ἀνέμενον, τοὺς δὲ ξηροὺς καρποὺς ἀφθύνους καὶ φέμας παραδόξους· εἰ δὲ σελήνης, τοιαῦτα μὲν οὐκέτι, φθορὰν δὲ βρεγῶν καὶ σπάνιν τῶν ἐπιτηδείων ἔαρ τε ψυχρόν, τὰ δ' ἀκρόδρα δαφυλῶς ἐπιδώσειν· εἰ δ' Ἄρειος, ἐμπρησμοὺς μὲν καὶ 16 νόσους, οἶνον δὲ καὶ ἔλαιον καὶ ὑπρίων ἀφθονίαν, καὶ στίσιον ἐμγέλιον· ὅταν δὲ Ἐρμοῦ, φθορὰν μὲν γηλίων καὶ νόσους ἐκ φύσει γαστρούς, καὶ ταῖς μέσαις ἐν ἡλικίᾳ γυναιξὶ φθορὰν, καὶ λιμὸν ὑπευκταῖον καθόλου. ἐν γὰρ τῇ Διὸς ἡμέρᾳ ἐμπιπτοῦσης τῆς τῶν καλανῶν ἑορτῆς πάντα μὲν ἀγαθὰ ἐδίδοτο προσδοκᾶν, 20 χιονιώδη δὲ καὶ ὑετώδη τὸν καιρὸν, ὡς μηδὲ τοὺς ποταμοὺς ταῖς οἰκίαις ἀρκεσθῆναι κοίταις. ἐπὶ δὲ τῆς ἔκτης, ἧτις Ἀφροδίτης εἶναι νομίζεται, τοῖς μὲν ἄρχουσι θόρυβον, τοῖς δὲ καρποῖς ἐπίδοσιν, καὶ τοῖς κοινοῖς πολέμους βυρεῖς φθορὰν τε ἀνθρώπων

8 ἔσται] εἰη P.

17 γαστρῶν P.

ponderibus mille obolis olim constitisse dicit miliarium et a mille obolorum numero ita nominatum fuisse.

10. Post eum diem vota publica. et impune plebs illudebat magistratibus non diotis, verum etiam gestibus ad risum movendum spectantibus. hoc autem faciebant in honorem libertatis, et magistratus permittebant, cedentes, tanquam legi, consuetudini. et referebant de auguriis consules ad imperatores, ex quibus cognoscebatur qualis fere annus esset futurus. si enim contigerat ut in diem solis inciderebent Kalendarum feriae, bella et magistratum caedes et civium propter eos dissensus exspectabant, largos autem fructus aridos et rumores insperatos; si in lunae, talia quidem non amplius, sed interitum infantium et inopiam victus verque frigidum, fructuum autem testaceorum largum proventum; si in Martis, incendia et morbos, vini autem et olei atque leguminum copiam et seditionem intestinam; si vero in Mercurii, interitum infantium et morbos ex ventris fluxu, et mediae aetatis mulieribus mortem et famem execrandam universe. in Iovis enim diem incidentibus Kalendarum feris omnia fausta exspectare licebat, nivosam autem et pluviam tempestatem, ut neque fluvii suis arcerentur alveis; sexto autem, qui Veneris esse putatur, magistratibus tumultum, fructibus autem incrementum et rei publicae bella gravia interitumque hominum, et praecipue iuventutis, exspe-

καὶ διαφερόντως τῆς νεολαίας ἀνέμενον. κατὰ δὲ τὴν ἑβδόμην χειμῶνα πάντως (καὶ γὰρ ψυχρὸς ὁ Κρόνος) εδετηρίαν τε ὄσπιν, ἐπιέφορος τῶν καρπῶν αὐτὸς εἶναι ὑπείληπται, νόσους τε καὶ κινδύνους, καὶ ἀνέμους τῷ θέρει, καὶ χαλάζης ἐπιφορὰν περὶ τὸν καρκίον, καὶ φῆμιν τοῖς πράγμασιν ἀδόκητον ὠσιώζοντο. 5

p. 64 11. ὅτι δὲ ἐμπερὴς κατὰ τινα δύναμιν τῷ μαγνήτῃ ὁ σίδηρος, εὐμαρὲς ἰδεῖν· ὁ γὰρ ἐξ αὐτοῦ μεταλλευθεὶς σίδηρος οὐδὲν ἤτιον τὸν ἐξ ἄλλης μεταλλευθέντα σίδηρον, εἰς ὃν μετακινεῖται, μεταφέρει· πλὴν εἰ μὴ χυλῶ κρομμύων ἀλιφῆ, ὡς τοῖς φυσικοῖς δοκεῖ. αὐθις δὲ τραγιῶ ἀίματι χριόμενος ὁ μαγνήτης τὴν ἑλκτικὴν κῆν ἀναδέχεται δύναμιν.

12. περὶ τοῦ πεπέρεως ὁ Μάξιμός φησι "φυτόν ἐστι πρῶτον μὲν ἀνάκανθον, φυτουργοῦμενον δὲ ὡς ἄμπελος ἀνυδενδρὰς ἢ ὑπὸ χάρακα, φέρον δὲ τὸν καρπὸν βοτρυνώδη ὅμοιον τερεβίνθῳ, τὸ δὲ φύλλον κισσοειδές, ὑπόμακρον. φυτευόμενον δὲ τριε- 15 τές ἄρχεται καρποφορεῖν, θνήσκει δὲ ὀκταετές. τραγηθὲν δὲ οὐ φρυγόμενον μελαίνεται, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐν τῷ ἡλίῳ διατίθεσθαι, ὅθεν συμβαίνει τὸ σκιδήσποντον λευκὸν διαμένειν."

p. 65 13. Τῇ πρὸ δεκαοκτῶ καλανδῶν Φεβρουαρίων ἀνεμομα- 20 βρον φησὶ γίνεσθαι, Δημόκριτος δὲ τὸν λίβα μετὰ ὀμβρον φησὶ γίνεσθαι.

οἱ φιλόσοφοί φασι Διοσκόρους εἶναι τὸ ὑπὸ γῆν καὶ ὑπὲρ γῆν ἡμισφαίριον· τελευτῶσι δὲ ἄμοιβυδὸν μυθικῶς οἰοῦναι ὑπὸ

4 χαλάζῃ apud S. 8 ὃν Roetherus: apud S ὁ 9 εἰ μὴ ἀλιφῆ] libri εἰκει — ἀλοιφῆ. 17 ὅθεν om P.

otabant; septimo autem hiemem omnino (frigidus enim Saturnus) fertilitatemque quam maximam, quandoquidem praeses frugum ille esse putatur, morbosque et pericula et ventos aestate, grandinisque impetum circa Canorum, et rumorem rebus insperatum augurabantur.

11. Simile autem vi quadam ferrum esse magneti facile est ad intelligendum: effossum enim ex eo ferrum nihilo minus ex alio lapide effossum ferrum, ad quod transmovetur, alio transfert, at vero cedit unguento ex caeparum succo confecto, ut physicis videtur: rursus autem cruore hircino si ungitur magnes, attrahendi vim recipit.

12. De pipere Maximus dicit "Arbor est primum non aculeata, quae colitur ut vitis, ad alias arbores alligata vel sub palo, et fructum fert racemosum similiter ac terebinthus; folium est hederæ simile, oblongum; si autem seritur, post triennium fructus ferre incipit, octavo autem anno moritur; decerptum autem piper non torrendo nigrum fit, sed ponendo in sole, unde fit ut illud, quod in umbra siccatum est, maneat album."

13. A. d. 18 kalendas Februarias ventorum pugnam Varro ait fieri, Democritus autem Africum cum pluvia ait exoriri.

Philosophi Diocuros dicunt esse terrae hemisphaerium inferius atque

τοὺς ἀντίποδας ἔξ ἀμοιβῆς φερόμενοι. οἱ δὲ περὶ Ἐπιμενίδην ἄρρενα καὶ θήλειαν ἐμυθεύσαν τοὺς Διοσκόρους, τὸν μὲν αἰῶνα ὡπερ μονάδα, τὴν δὲ φύσιν ὡς δυάδα καλέσαντες· ἐκ γὰρ μονάδος καὶ δυάδος ὁ πᾶς ζωογονικὸς καὶ ψυχογονικὸς ἐξεβλάστησεν 5 ἀριθμὸς.

ἰστίον δὲ κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν τοὺς ἐρίφους δύεσθαι καὶ τροπὴν γίνεσθαι κατὰ Φίλιππον.

14. Πρὸ δεκαπέντε καλανδῶν Φεβρουαρίων ὁ Δημόκριτος λέγει δύεσθαι τὸν δελφίνα καὶ τροπὴν ὡς ἐπὶ πολλῷ γίνεσθαι. πρὸ 10 δεκατριῶν καλανδῶν Φεβρουαρίων ὁ μὲν Εὐκτῆμων τὸν κυρκίνον δύεσθαι, ὁ δὲ Κάλλιππος τὸν ἑδροχόνον ἀνίσχειν λέγει (ὃν Δευκαλίωνα Ἰππαρχος καλεῖ) βήσασιν καὶ χαράδραις τῶν ὄρων. πρὸ δεκατέτοιο καλανδῶν Φεβρουαρίων Εὐδοξὸς τὸν ἑδροχόνον ἀνίσχειν λέγει. πρὸ δεκαμιάς καλανδῶν Φεβρουαρίων τὸν ἥλιον ἐν ἑδροχῷ 15 γενέσθαι ὁ Καῖσαρ λέγει, ὁ δὲ Εὐδοξὸς ἀνίσχειν αὐτὸν καὶ βροχὰς σημαίνειν. τῇ δὲ πρὸ δέκα καλανδῶν Φεβρουαρίων ὁ Δημόκριτος ἄνεμον λίβα πνεῦσαι λέγει.

15. τὸν Δομητιανὸν δεσπότην ἐκάλουν, ἀλλ' οὐ βασιλέα, διὰ τὸ τυραννικὸν αὐτοῦ.

20 16. τὴν Ἥραν ἔνιοι τῶν φυσικῶν τὸ ἕδωρ εἶναι ἀξιοῦσι, p. 66 τὸν δὲ Δία τὸ πῦρ, μίξει δὲ ὑγρότητος τίκτεσθαι τοὺς καρπούς. ἀλλὰ καὶ σιλήτην αὐτὴν θεολογοῦσιν οἷα ἐπὶ τῆς ὑγρῆς οὐσίας τεταγμένην. καὶ τὸν Ἄρεα ἔξ αὐτῆς τεχθῆναι λέγουσιν ἀντὶ τοῦ

2 ἐμυθεύσαντο P.

superius; moriuntur autem alternis ex fabula, velut sub antipodas per vices feruntur. Epimenides autem marem et feminam esse Dioscuros per fabulam docuit, vocato hoc aevo, tanquam monade, illa natura, velut dyade: ex monade enim ac dyade omnis animantium animarumque generationem efficiens numerus natus est.

sciendum autem hoc die Haedos occidere et conversionem fieri auctore Philippo.

14. A. d. 15 kalendas Februarias Democritus ait occidere Delphina et conversionem ut plurimum fieri. a. d. 13 kalendas Februarias Euctemon Cancrum occidere, Callippus autem Aquarium oriri ait (quem Deucalionem Hipparchus dicit) convallibus et faucibus montium. a. 12 kal. Febr. Eudoxus Aquarium oriri ait. a. 11 kal. Febr. solem in Aquario esse Caesar ait, Eudoxus autem oriri eum et pluvias significare. a. 10 autem kal. Febr. Democritus Africam ventam flare dicit.

15. Domitianum dominum vocabant (neque vero regem) propter ipsius ingenium tyrannicum.

16. Iunonem nonnulli physicorum aquam esse censent, Iovem ignem; mixtione autem humoris nasci fructus. verum etiam lunam illam esse iuxta theologiam aiunt, utpote supra humidam substantiam constitutam.

ταὺς συνθλίψει τῶν νεφελῶν τὸ ἀέριον καὶ δραστηκὸν πῦρ. καὶ ταῦτα τὸν ὕρμιθα τοῖς ἱεροῖς τῆς Ἑρας οἱ φυσικοὶ διδύασιν οἰονεῖ, τὸν ἀστειρωπὸν ἀέρα ἦτοι οὐρανόν.

17. οἱ μὲν Ἀθηναῖν τὴν ψυχὴν εἶπον, τριτογένειαν δὲ ἀδ- τὴν διὰ τὸ τρεῖς εἶναι τὰς ἐνεργείας τῆς ψυχῆς· οἱ δὲ Ἀθηναῖν 5 τὸν ἀέρα, τριτογένειαν δὲ αὐτὴν διὰ τὸ τρισὶ μεταβολαῖς ἀλλοιοῦσθαι τὸν ἀέρα, εἰς ἕαρ δηλονότι θέρους τε καὶ χειμῶνα, γλαυκῶ- πιν δὲ διὰ τὸ τὴν τοῦ ἀέρος ὄψιν ἐγγλαυκον εἶναι. Περσέα δὲ τὸν ἥλιον καὶ Γοργόνα τὴν ἡμέραν ἐκ τοῦ τάχους οἶον εἰπεῖν, διτι διὰ τοῦ ἀέρος ὁ ἥλιος ἀποτρέχων ἀποτέμνει τὰς ἡμέρας, ὑπὸ 10 τῆς Ἀθηναῖς οἰονεῖ τῆς προνοίας τὴν ἕρπην (ἀντὶ τῆς δξύτητος) λαβῶν· καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ὠρολαγίοις ἔθος ἐγγλύφεισθαι Γορ- γόνα ἀντὶ τοῦ τὴν ἡμέραν.

ἕγεια ἐστὶν ἡ τῶν ἐναντίων ποιότητων κατὰ τὸν σωστικὸν λόγον ἐπικρατοῦσα δύναμις. 15

p. 67 18. Οὐλλίπιος ἐκαλεῖτο ὁ Τραιανὸς κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς προσσηγορίαν, κρινῖτον δὲ αὐτὸν οἰονεῖ ἐδπλόκαμον τοῖς Ῥωμαίοις ἐδόκει καλεῖν διὰ τὴν περὶ τὰς τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τρίχας σπου- δὴν. καὶ τὸ μὲν σῶμα ἦν βραχύς, τὰ δ' ἄλλα ἀγαθὸς τὸν τρέ- πον ἐν συνασκήσει ὄπλων τε καὶ γυμνασίᾳ σώματος, οὐκ ἐδγενοῦς 20 τυγχάνων φαμίλλας· τριβεῦνος γὰρ ἦν πρότερον ἦγον φύλαρχος. συναισθανόμενος δὲ ὡς ἐραστής ἐστὶν ὁ Νερβᾶς ὁ καλεσόμενος τοῦ ὄντος αὐτῷ προουστείου (καὶ γὰρ ὄμορφοι μᾶλλον περὶ τὴν κτῆσιν

5 διὰ τὸ — 6 αὐτὴν om P. 7 δῆλον vulgo. 8 τὸ vulgo om 10 ἀπό? 22 νερούας τὸ κεφάλαιον τοῦ P.

et Martem ex ea natam dicunt, pro compressionibus nubium ignem aërium atque efficacem; et pavonem avem sacris Iunonis physici attribuant, velut stellis distinctum aërem, id est caelum.

17. Alii Minervam animam dixerunt, Tritoniam autem ipsam propterea quod tres sunt animi facultates; alii Minervam aërem, Tritoniam autem ipsam, quod tribus mutationibus variatur aër, in ver videlicet atque aestatem hiememque; caesiis oculis praeditam propterea quod aëris facies caerulea est. Perseum autem solem et Gorgonem diem, ex velocitate, ut dicat aliquis, quoniam per aërem decurrens sol abscondit dios, postquam a Minerva (velut providentia) falcem (pro velocitate) accepit; quam ob causam in horologiis Gorgo insculpi solet, pro dies. —

Sanitas est contrariarum qualitatum secundum rationem servatricem praevalens via.

18. Ulpium nominabatur Traianus ex patris nomine; Crinitum autem eum (tanquam pulchram comam habentem) Romanis videbatur nominare propter curam circa capitis ipsius crines. et corpore fuit brevi, ceterum bonis moribus in armorum usu atque exercitatione, cum non nobili ortus esset familia: tribunus enim ante fuerat. sentiens autem Nervam, qui nominabatur, suburbanus, quod ipsi erat, esse amantum (etenim proximi

ἀλλήλων ἐτόχανον), συγγράψας αὐτίκα διορεῶς γραμματεῖον ἐπὶ τῷ προαστείῳ τῷ Νερβῷ προσεκόμισεν· ὁ δὲ ἀγασθεὶς τὸν Τραιῖανόν εἰς νόθευσιν ἔλαβεν. ἔνθα γίνεται αὐτῷ πάροδος ἐπὶ τῆν βασιλείαν, ἐπεὶ θῦττον ὁ Νερβῶς ἐτελεύτα. αἰσθόμενος δὲ ὅτι 5 διεβάλλετο ἐπὶ οἰνοφλυγία, παντελῶς οἰνοποισίας ἀπέχετο. τὸ Ἀδραμύττειον, πόλιν Ἀσίας, ὁ Τραιῖανὸς ἔκτισεν, ἀπὸ Ἀδραμύττου τοῦ ἀδελφοῦ Κροίσου· ὄνομα δὲ αὐτῇ τὸ πάλαι Ὑποπλάκιοι Θῆβαι.

19. ὅτι μοι πλῆθος τῶν θυσῶν ὑμῶν; λέγει κύριος. πλῆ-
10 ρης εἰμί· ὄλοκαυτώματα κριῶν καὶ στέαρ ἀρνῶν καὶ αἷμα ταύρων
καὶ τράγων οὐ βούλομαι, οὐδ' ἂν ἔρχησθε ὀφθῆναι μοι· τίς γὰρ
ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; πατεῖν τὴν ἀσλήν μου οὐ
προσθήσεσθε. ἐὰν φέρητε σμιδάλιον, μάταιον θυμίαμα, βδέ-
15 λυγμά μοι ἔστι. τὰς νομηνίας ὑμῶν καὶ τὰ σάββατα καὶ ἡμέραν
15 μεγάλην [κλιτήν] οὐκ ἀνέχομαι· νηστείαν καὶ ἀργίαν καὶ τὰς p. 68
νομηνίας ὑμῶν καὶ τὰς ἑορτὰς ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχὴ μου. ἐγι-
νήθητέ μοι εἰς πλησμονήν.

ΦΕΒΡΟΤΑΡΙΟΣ.

20. Τῷ Φεβρουαρίῳ μηνὶ ἀπὸ Φεβρουάου, θεᾶς οὕτω προσ-
αγορευομένης, τὸ ὄνομα γέγονεν· Φεβρουάον δὲ ἔφορον καθαρ-
20 τικὴν τῶν πραγμάτων οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον. Ἀνύσιος δὲ ἐν τῷ

5 παντελοῦς vulgo

6 Ἀδραμύττειον et mox Ἀδραμύττον Ha-

sias: libri Ἀδραμύττειον et Ἀδραμύττον.

9 Τὶ Ἰσαίας 1 11.

10 εἰμί ὄλοκαυτωμάτων P.

14 σάββατα μισεῖ ἡ ψυχὴ μου
καὶ P.

inter se circa possessionem erant), scriptum statim donationis libellum pro suburbano ad Nervam attulit; qui admiratus Traianum filium adoptavit. inde fit ei aditus ad regnum, postquam brevi Nerva defunctus est vita. cum autem se argui sensisset vinolentiae, omni vini portione abstinuit. Adramytteum, urbem Asiae Traianus condidit, ab Adramytko Croesi fratre nuncupatum: nomen autem illi antiquitus Hypoplaciae Thebae.

19. Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum, dicit dominus: plenus sum; holocausta arietum et adipem agnorum et sanguinem vitulorum et hircorum nolui, nec cum veneritis ante conspectum meum: quis enim quaesivit haec de manibus vestris? ambulare in atrils meis ne pergatis. si offeratis simlilam, sacrificium frustra incensum abominatio est mihi. neomenias vestras et sabbata et diem magnum [qui dictus est] non fero: ieiunium vestrum et cessationem ab operibus et neomenias vestras odit anima mea. facti mihi estis molesti.

FEBRUARIUS.

20. Februario mensi a Februa, dea quae ita vocatur, nomen factum est: Februa autem praesidem rerum purgandi vim habentem Romani acceperant. Anysius autem in libro De mensibus Februum inferum esse

περὶ μηνῶν Φεβρουῶν τὸν καταχθόνιον εἶναι τῆ Θεόσκων φωνῇ λέγει, καὶ θεραπειεῖσθαι πρὸς τῶν Λουπεραίων ὑπὲρ ἐπιδόσιος τῶν καρπιῶν. ὁ δὲ Λαβειῶν ἀπὸ τοῦ πένθους λέγει κληθῆναι τὸν Φεβρουάριον· γέβηρ γὰρ παρὰ Ῥωμαίους τὸ πένθος προσαγορεύεται, καὶ τὸν αὐτὸν δὲ τοὺς κατοικομένους ἐτίμων. ἀλλὰ μὴν καὶ φεβρουᾶρε τὸ καθῆραι τὰ ποτικακάλια βιβλία καλεῖ, Φέβρον τὸν Πλούσιον.

τὸν Φεβρουάριον μήτρα Ἦρα ἀνατιθῆναι ἀξιοῦσι διὰ τὸ τὴν Ἦραν παρὰ τοῖς γραικοῖς δοκεῖν εἶναι τὸν ἔπιων ἀέρα· ὁ δὲ καθυρμὸς ἄντικρυς τῆ ἕρι ἀρμόδιος. οὐ μόνον δὲ Φεβρουάριος 10 ἀλλὰ καὶ Φεβρουάτος λέγεται, διὰ τὸ τὴν τούτου ἔφορον, καὶ Φεβρουάταν καὶ Φεβρουάλεμ, τοῖς ἱεροῖς ἀναγέρεσθαι.

p. 69 21. Οἱ τὴν γραικὴν ἱστορίαν συγγράφοντές φασὶ σπέρμα τῆ μήτρα καταβαλλόμενον ἐπὶ μὲν τῆς τρίτης ἡμέρας ἀλλοιωθῆναι εἰς αἷμα καὶ πρώτην διαζωγραφεῖν τὴν καρδίαν, ἣτις πρώτη μὲν 15 διυπλάττεσθαι τελευταία δὲ ἀποθνήσκειν λέγεται (εἰ γὰρ ἀρχὴ ἀριθμῶν ὁ τρεῖς, περιττὸς δὲ ἐστὶν ἀριθμὸς, ἄρα καὶ ἀρχὴ γενέσεως ἕξ αὐτοῦ), ἐπὶ δὲ τῆς τεσσαρακοστῆς εἰς ὄψιν τελείαν καὶ διατύπωσιν ἀποτελεῖσθαι καὶ ὑπλῶς εἰπεῖν τέλειον ἄνθρωπον. καὶ ἐπὶ τοῦ τρίτου μηνὸς ἐγκνεῖσθαι νηρόμενον τῆ μήτρα, ἐπὶ δὲ τοῦ 20 ἐννάτου μηνὸς παντελῶς ἀπαρτίζειν καὶ πρὸς ἔξοδον σπεύδειν. καὶ εἰ μὲν ἐστὶ θῆλυ, κατὰ τὸν ἐννατον, εἰ δὲ κρεῖττον, κατὰ τὸν δέκατον ἀρχόμενον, διὰ τὸ τὸν μὲν ἐννέα ἀριθμὸν, θῆλων ὄντα καὶ σελήνης οὐκείον, πρὸς τὴν ἕλην ἀναγέρεσθαι, τὸν δὲ δέκα

11 τὸ add Roetherus. 23 ἐννέα — 24 δέκα] vulgo ἑννατον — δέκατον.

Thuscorum lingua ait, et coli a Lupercis pro fructuum incremento. Labeo autem a luctu ait nominatum Februarium: feber enim apud Romanos luctus dicitur, illo autem mense mortuos (i. e. Manes) colebant. verum etiam februario purgare libri pontificales vocant, Februum Plutonem.

Februarium mensem Iunoni consecratum putant, propterea quod Iuno physici videtur esse aër supinus (i. e. inferior): purgatio autem plane aëri convenit. non solum autem Februarius, verum etiam Februatus dicitur, propterea quod huius mensis praeses, et Februata et Februialis, sacris celebratur.

21. Naturalis historiae scriptores aiunt semen, quod in matricem (s. uterum) iniicitur, tertio die mutari in sanguinem, et primum pingere (s. effingere) cor, quod primum quidem formari, postremum autem emori dicitur (si enim principium numerorum ternarius numerus est, impar autem est numerus, etiam principium generationis ex ipso fit); quadragesimo autem in speciem perfectam ac formam perfici, et ut paucis dicam, perfectum hominem. et tertio mense moveri natantem in utero, nono autem mense omnino absolvi atque ad exitum properare. atque si feminei sexus (partus) est, nono, si autem praestantior, ineunte decimo, propterea quod nonarius numerus, qui femineus est et Lunae proprius, ad materiam re-

παντέλειον εἶναι καὶ ἄρρενα. Θῆλυ δὲ καὶ ἄρρεν γίνεται κατὰ τὴν τοῦ θερμοῦ ἐπικράτειαν· πλεονάζοντος μὲν τοῦ κατὰ τὸ σπέρμα θερμοῦ, ἅτε τῆς πήξεως ταχείας γινομένης, ἄρρενοῦται τε, καὶ καταγωνιζομένου θηλύνεται, βράδιον δὲ πηγνύμενον βρά-
 5 διον καὶ μορφοῦται. ὅτι δὲ ἀληθῆς ὁ λόγος, τὰ μὲν ἄρρενα καὶ τῶν τεσσαράκονθ' ἡμερῶν ἰντὸς ἐκτερωσκόμενα μεμορφωμένα προπίπτει, τὰ δὲ θήλεια καὶ μετὰ τὰς τεσσαράκοντα σαρκώδη τε p. 70 καὶ ἀδιατύπωτα. μετὰ δὲ τὴν κήσιν ἐπὶ τῆς τρίτης τεχθὲν ἀποσπαργανοῦσθαι τὸ βρέφος φασίν, ἐπὶ δὲ τῆς ἐννάτης ἰσχυρο-
 10 ποιῆσθαι καὶ ἄφην ὑπομένειν, ἐπὶ δὲ τῆς τεσσαρακοστῆς προσλαμβάνειν τὸ γελαστικὸν καὶ ἄρχεσθαι ἐπιγινῶσκον τὴν μητέρα. ἐπὶ δὲ τῆς ἀναστοιχιώσεως τοῦ ἴσου ἀριθμοῦς αὐθις ἕξ ὑποστροφῆς παραφυλάττειν τὴν φύσιν, καὶ δι' ὧν συνέστη, δι' αὐτῶν αὐθις ἀναλύεσθαι. τελευτήσαντος γοῦν ἀνθρώπου ἐπὶ μὲν τῆς
 15 τρίτης ἀλλοιοῦται παντελῶς καὶ τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ὕψεως διαπόλ- λωσι τὸ σῶμα, ἐπὶ δὲ τῆς ἐννάτης διαρρεῖ σύμπαν, ἔτι σωζομέ- νης αὐτῷ τῆς καρδίας· ἐπὶ δὲ τῆς τεσσαρακοστῆς καὶ αὕτη συναπ- ὄλλυται τῷ παντί. διὰ τοῦτο τρίτην ἐννάτην καὶ τεσσαρακο- στήν ἐπὶ τῶν τεθνηκότων φυλάττουσιν οἱ ἐνυλίζοντες αὐτοῖς, τῆς
 20 τέ ποτε συστάσεως τῆς τε μετ' ἐκείνην ἐπιδόσεως καὶ τὸ δὴ πέ- ρας ἀναλύσεως ἐπιμνησκόμενοι.

1 ἄρρεν apud S

καταγωνιζόμενον.

5 τῆς libri: an ἐκτερωσκόμενα ὅμως?

21 ἐπιμνησκόμενα apud S.

4 καταγωνιζόμενον Roetherus: apud S κατα-

6 τεσσαρακονθημέρων vulgo.

ἐκτερωσκομέ-

11 ἐπιγινώσκειν P.

fertur, decimus autem perfectus est ac masculus. feminei autem et masculini generis fit, prout calor maior minorve vis est: praevalente quidem eo calore qui in semine est, quippe cum coagulatio acceleretur, masculus redditur; qui ubi supprimitur, femineus fit. tardius autem quod coagulatur, tardius etiam formatur. verum autem a nobis dici (hoc indicio est), quod masculi partus etiam intra quadraginta dies, si per abortum expelluntur, formati excidunt, feminei autem etiam post quadraginta dies carni et informes. post graviditatem autem tertio die prognatum infantem fasciis exsolvi dicunt, nono autem confirmari et tactum sustinere, quadragesimo autem assumere facultatem ridendi et incipere matrem agnoscere. in dissolutione autem eosdem rursus numeros retroversus sequi naturam, et quibus constet, iisdem rursus dissolvi. tertio igitur postquam mortuus homo est die corpus omnino commutatur, et facies eius agnosci amplius non potest; nono diffluit univrsam, cum ei adhuc servetur cor; quadragesimo autem hoc quoque una cum universo conficitur. propterea tertium nonum et quadragimum in mortuis sequuntur diem qui iis parentant, et pristini ortus et eum secuti incrementi et vero postremo dissolutionis memores.

22. ὁ Κάμιλλος ὤρισεν ἀποκείρειν τοὺς πάγωνας ἐπ' ἄκρον, ὡς μὴ δράττεσθαι αὐτῶν τοὺς ἐναντίους, διὰ τὴν συμβῆσαν πρότερον μάχην, ἐν ᾗ εἴλκον ἀλλήλους ἐκ τε τῶν λοφίων τῶν περικεφαλαιῶν καὶ ἐξ αὐτῶν μέντοι τῶν τοῦ πάγωνος τριχῶν.

23. ἐν τῇ πρὸς τὸν δῆμον ὠρατίωνι, οἰονεὶ προσφωνήσει. 5

p. 71

24. εἰδοῖς Φεβρουαρίους. ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας ἀπὸ ὥρας ἕκτης διὰ τὰς τῶν κατοικομένων χόους τὰ ἱερὰ κατησφαλίζοντο, καὶ οἱ ἄρχοντες ἐν σχήματι ἰδιωτῶν προήεσαν ἄχρι τῆς πρὸ δκτῶ καλανδῶν Μαρτίων. αἱ δὲ σώφρονες γυναῖκες (ματρῶνας δὲ αὐτὰς οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν, οἱ δὲ Ἕλληνες οἰκοδεσποίνας) 10 τοσοῦτον τῆς αἰδοῦς ἐφρόντιζον ὡς μηδὲ ταῖς πολλαῖς τῶν γυναικῶν ὁμιλεῖν, ἀλλὰ καὶ τόπους τινὰς ἡσυχίους ἐν τοῖς βαλανείοις ἔξω τοῦ πλήθους ἑαυταῖς ἀφορρίζειν, οὗς ἔτι καὶ νῦν ματρωνίκια καλοῦσιν. αὗται τοίνυν αἱ σώφρονες τοῖς Βρούτου δαίμοσιν ἐνήγιζον δι' αἰτίας τοιαύτης. Λουκρητίου γυνή τις Ῥωμαία περι- 15 τῶς εὐπρεπῆς τε καὶ σώφρων λέγεται βιασθῆναι ποτε ὑπὸ Ταρκύνιου τοῦ τελευταίου τῶν ῥηγῶν ἢ τοῦ αὐτοῦ παιδός. σοῦπερβρον δὲ αὐτὸν ἢ ἱστορία καλεῖ οἰονεὶ ἀλαζόνα· πρῶτος γὰρ αὐτὸς ὄργανα ποινῶν καὶ μέταλλα ἐξεῦρεν, ὅπως δὲ μὴ μαλάττοιο τοῖς αἰκισμοῖς τῶν τιμωρομένων, βοτάνην αὐτοῖς ἐπέδιδον ἢ γέλωτα 20 ἐνποιεῖ παρὰ σκοπὸν τοῖς πάσχουσι· γίνεται δὲ καὶ νῦν ἐπὶ Σαρδοῦς τῆς νήσου ἢ τοιαύτη βοτάνη, ὅθεν καὶ Σαρδόνιον γέλωτά φασιν. ἔνθεν τὸν Ταρκύνιον σοῦπερβρον ἀντὶ τοῦ ἀπηνῆ καὶ

17 cf. Suidas v. Σούπερβοφ.

22. Camillus instituit ut raderentur barbae summae, ne arriperent eas hostes, propter pugnam antea factam, in qua trahebant inter se ex cristis galearum et vero etiam ex ipsis barbae pilis.

23. In oratione ad populum, tanquam προσφωνήσει.

24. Idibus Februariis, ab hoc inde die, ab hora sexta, propter mortuorum libationes sacra instituebantur, et magistratus in plebeiorum habitu prodibant usque ad a. d. 8 kalendas Martias. feminae autem honestae (matronas eas Romani vocant, Graeci οἰκοδεσποίνας) usque adeo curae habebant pudicitiam, ut neque cum feminarum multitudine versarentur, verum etiam loca quaedam a turba vacua in balneis extra multitudinem sibi secernerent, quae etiam matronicia vocant. haec igitur feminae honestae Brutii manibus parentabant hanc ob causam. Lucretiae feminae cuidam Romanae eximie formosae atque honestae vis olim illata esse dicitur a Tarquinio ultimo regum aut ab eius filio. Superbum autem eum historia vocat, velut ἀλαζόνα: primus enim ille instrumenta poenarum et metalla invenit; ut autem ne molliretur contumeliis eorum qui puniebantur, herbam iis dabat, quae risum movebat invitis iis qui afficiebantur poena (nascitur autem nunc quoque in Sardinia insula eiusmodi herba, unde et Sardonium risum dicunt), inde Superbum Tarqui-

ἀμὸν ἐκάλουν· οὐδὲν δὲ ἂν τέκοι μῖσος ὡς ταῦτα. ἐκείνη τοίνυν ἢ Λουκρητία κρείττουσα τὴν σωφροσύνην τῆς βασιλικῆς ὀμιλίας p. 72 ἡρησαμένη, καὶ οὐκ αὐτῆς μόνης ἀλλὰ καὶ ζωῆς αὐτῆς, μεταπεψυμένη τοὺς ἑαυτῆς ἀφηγησαμένη τε τὴν, εἶγε ἄρα ββούλετο, λαν-
 5 θάνειν δυναμένην ἁμαρτίαν, ἑαυτὴν παρόντων τῶν τῆς σωφροσύνης μαρτύρων ἀπέσφαξε. κινεῖται οὖν ὁ δῆμος πρὸς τοῦτο, καὶ τὸ μῖσος τοῦ τυράννου προσεποιεῖτο — — ὃς δραξάμενος καιροῦ ἡγείται τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δήμου καὶ παρωθεῖται τῆς βασιλείας τὸν Ταρκύνιον. ἐτιμίθη οὖν, ὡς ἐλέγομεν, παρὰ ταῖς Ῥωμαίων γυ-
 10 ναιξίν ὁ Βρούτος μετὰ θάνατον δημοσίῳ πένθει οἷα ἔκδικος τῆς σωφροσύνης· καὶ Βρούτας ἑαυτὸς ἡξίουν ὀνομάζεσθαι πρὸς τιμὴν Βρούτου.

25. βέρνακλον τὸν δημόσιον οἰκέτην οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν. ἐπειδὴ εἰς τρεῖς μοίρας ὁ Ῥωμαϊκὸς διήρητο δῆμος, τριβους ἢ 15 φυλὴ παρ' αὐτοῖς ὀνομάσθη καὶ τριβούνοι οἱ δήμαρχοι. φροντις δὲ ἦν αὐτοῖς τῆς ἵπποδρομίας, ὡς ἐπιτελοῖτο προσηκόντως· καὶ διὰ τοῦτο τριβούνος ἔτι καὶ νῦν ἡγείται τῶν βολουπτάτων (ἀντὶ τοῦ τῶν τέρψεων). τριῶν ἁρμάτων, καὶ οὐ τετάρων, ἀμιλλωμένων ἐπὶ τῆς ἵπποδρομίας, οἱ μὲν ῥουσσάτοι, οἰονεὶ ἐρυθροί, 20 οἱ δὲ ἀλβάτοι οἰονεὶ λευκοί, οἱ δὲ βίριδες οἰονεὶ ἀνθηροί· πρασίνοισι δὲ αὐτοῖς νῦν προσαγορεύουσι. καὶ οἱ μὲν ῥουσσάτοι ἡξίουν τοῦ Ἄρεος εἶναι, οἱ δὲ λευκοὶ τοῦ Διός, οἱ δὲ ἀνθηροὶ τῆς Ἀφροδίτης. ὕστερον δὲ καὶ τὸ βένετον· βένετους δὲ αὐτοῖς p. 73

17 βολουπάτων V.

nium, pro saevum et crudelem, vocabant. nihil autem par genuerit odium atque haec. illa igitur Lucretia honestatem regia familiaritate praestantiorum rata, nec illa sola verum etiam vita ipsa, accessit suis atque commemorato suo delicto, quod, si quidem volebat, delitescere poterat, se ipsa, praesentibus pudicitiae testibus, interfecit. itaque movetur populus hoc facto, et odium tyranni simulabat — — qui arrepta occasione populo Romano se ducem praebet, et regno expellit Tarquinium. colebatur igitur, ut diximus, a Romanorum feminis Brutus post mortem publico luctu, tanquam vindex pudicitiae; et Brutus sese volebant nominari in honorem Bruti.

25. Vernaculum servum publicum Romani vocant. cum in tres partes populus Romanus distributus esset, tribus (Graecorum) φυλὴ apud eos dicta est, et tribuni δήμαρχοι. curabant autem certamen equestre, ut rite perageretur; atque hanc ob causam tribunus etiam nunc praestit voluptatibus. tribus curribus, neque quattuor, certantibus in certamine equestri, pars erant russati, pars albat, alii virides; porraceos autem nunc appellant. et russati volebant Martis esse, albi Iovis, floridi autem Veneris. postea vero venetus quoque (currus accedebat): venetos autem eos patrio sermone vocant, (quasi) ferreo colore tinctos (s. ferrugineos):

Ioannes Lydus.

6

ἐπιχωρίως καλοῦσι — σιδηροβύβρους· τὸ γὰρ παρ' ἡμῖν λεγόμενον καλλάινον χρῶμα Ῥωμαῖοι βένετον προσυγορεύουσιν. οἱ Γάλλοι τοίνυν ἰδίον τινα τόπον ἐν τῷ ἰπικίῳ θεωροῦντες ἐπλήρουν· καὶ Βενέτους αὐτοὺς ἐκ τῶν ἱσθημάτων ὠνόμαζον, καὶ Βενετίαν τὴν χώραν, διὰ τὸ μηδένα ποτὲ κατ' ἐκείνην εὐπορῆσαι στολῆς. διὰ 5 δὲ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα ἐποίησαν τέσσαρας τοὺς ἀγῶνας· τὸ ἀνθρον ἀντὶ πυρός, εἰς τὴν τῆς Ῥώμης τιμὴν (Ὡλῶραν δὲ αὐτὴν ὠνόμαζον, ὡσπερ ἡμεῖς Ἄνθουσαν), δεύτερον τὸ λευκὸν διὰ τὸν ἀέρα, τρίτην τὴν Ἄρει, καὶ τετάρτην, ἄρτι προσληφθεῖσαν, Κρόνον ἢ Ποσειδῶνι· ἐκατέρωι γὰρ τὸ κνανοῦν προσενέμηται. 10

26. καθάπερ ἐν τῇ μήτρῃ τυγχάνον τὸ βρέφος οὐ δέεται ἑτέρας τροφῆς, ἀλλ' ἐξ αἵματος εἰλικρινοῦς τρέφεται, οὕτως οὐδὲ τοῖς τελευτήσασιν κατὰ τὸν πρότερον, ὡς ἐλέγομεν, ἐνιαυτὸν ἐπεχόαζον, ὡσπερ ἐν μήτρῃ παρὰ τῇ γέσει λανθάνουσιν. αἱ γὰρ p. 74 χοαὶ πυραυρηγή τις εἰσφέρετο τοῖς εἰδώλοις τῶν τετελευτηκότων, 15 γάλα αἶμα καὶ οἶνος καὶ σερμιδαλις καὶ κόγχος καὶ ἑτερά τινα. χοὰς δὲ αὐτὰς ὠνόμαζον ἐκ τοῦ ἐπεχειῖσθαι τοῖς τάφοις. σώζεται δὲ καὶ νῦν ἴχνος· ἐν γὰρ τοῖς ἱεροῖς ἄρτον καὶ οἶνον προσφέρομεν.

M A P T I O Σ.

27. Οἱ μυθικοὶ φασιν, ὃ Ζεὺς συνελθὼν τῇ ἀδελφῇ 20 Ἡρῇ ἔτεκεν Ἄρει, οἰονεὶ ὃ αἰθὴρ συναπτόμενος τῷ ἀέρι ἀποθλίβει

1 ἐπιχωρίους apud S.

qui enim apud nos καλλάινος dicitur color, eum Romani venetum appellant. Galli igitur proprium locum in certamine equestri spectantes complebant; et Venetos eos ex vestitu nominabant, et Venetiam regionem, propterea quod nemo unquam in illa copiam habet vestimenti. ob quatuor autem elementa quattuor fecerunt certamina, floridum pro igni, in honorem Romae (Floram autem eam vocabant, ut nos Ἄνθουσαν); secundum album, propter aërem; tertiam factionem Marti, et quartam, nuper additam, Saturno aut Neptuno: utrique enim caeruleus color dicitur est.

26. Quemadmodum in utero dum est infans non indiget alio nutrimento, sed ex sanguine puro nutritur, ita neque defunctis primo, ut diximus, anno inferias afferebant, quasi in utero Naturae latentibus. inferias enim tanquam aliquod solatium afferebantur Manibus defunctorum, lac, sanguis et vinum atque similago et concha et alia quaedam. χοὰς autem eas vocabant ἐκ τοῦ ἐπεχειῖσθαι (i. e. ab insuper effundendo). exstat autem etiam nunc vestigium: in sacris enim panem et vinum sumimus.

M A R T I U S.

27. Mythici tradunt: Iuppiter ex concubitu cum Iunone sorore genuit Martem, velut aether cum aëre coniunctus excutit aëream ignem.

τὸ ἀέριον πῦρ. οἱ δὲ φυσικοὶ Ἄρει μὲν οὐχ ὡς οἱ γραμματικῶν παῖδες ἐκ τῆς ἄρσεως καὶ ἀναιρέσεως αὐτὸν ὀνομασθῆναι φασιν, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀρήγειν καὶ συλλαμβάνειν τοῖς κατὰ βίαν καὶ μάχην συμπτώμοισιν, ἢ ὡς ἀρχικὸν καὶ μεταβολῆς αἴτιον (διδόασιν δὲ 5 αὐτῷ ἔψωμα τὸν ἀγόμερων)· ἢ Ἄρεα τὸν παρ' ἄρρένων καὶ μόνων τιμώμενον, ἢ ἐκ τοῦ μάρασθαι. ὁ Ἄρης χαλκοῦ καὶ σιδήρου εὐρετῆς ἐγένετο. τὴν δὲ Ἀφροδίτην οἱ φυσικοὶ ποτὲ μὲν αὐτῷ p. 75 ποτὲ δὲ Ἡφαίστιον συνάπτουσιν, οἷονεὶ τῇ ἔργῳ οὐσίᾳ τὴν πυρῶδη, ἐξ ὕγροῦ δῆπουθεν καὶ θερμοῦ προΐεναι τὴν γένεσιν αἰνιττόμενοι· 10 ἢ καὶ ἐπειδὴ κοινὸς αὐτοῖς ὁ σκορπίος, Ἄρειος μὲν τοῦ κέντρον, τῶν δὲ χηλῶν Ἀφροδίτης. ἀποστρέφεται δὲ ὡσπερ κατὰ τὸν μῦθον Ἀφροδίτῃ τὸν Ἄρην, ἐπειδὴ ὁ χειμῶν ἀκολουθεῖ τῷ τοῦ Ἄρειος ἰδίῳ κατωστήματι, ἢ δὲ Ἀφροδίτῃ εὐκρατος. ὥστε ἐναντίως ἔχουσι πρὸς ἑαυτούς, ἀλλ' οὐ καθόλου· καὶ γὰρ ἀλλήλοισι 15 κατὰ τὸ τοῦ καιροῦ προσεχῆς συνάπτεσθαι δοκοῦσι· μετὰ γὰρ χειμῶν τὸ ἔαρ ἀναφέρεται. θεραπεύεται δὲ ὁ Ἄρης ἤχοις ὄπλων καὶ σάλπιγξι, καὶ διὰ τοῦτο αὐτῷ τὴν πρώτην ἐορτὴν ἐπετέλουν οἱ Ῥωμαῖοι, καλοῦντες αὐτὴν ἀρμιλουστριον, οἷονεὶ καθαροὺν ὄπλων, μὴ χείματος, μὴ ἐτέρως τινὸς περιστάσεως ἐιργούσης τὴν 20 κίνησιν τῶν ὄπλων ἐπὶ τῷ τοῦ Ἄρειος πεδίῳ. ὄνομα δὲ αὐτῷ κατ' Αἰγυπτίους Πυρῶεις, ὅθεν καὶ Ξανθικός παρὰ Μακεδόσιν. Ἕλληες δὲ αὐτόν, ὡς εἴρηται, Ἄρει ἐκ τῶν πραγμάτων προσηγόρευ-

8 δὲ add Roethernus.

physici vero Martem, non ut Grammaticorum filii, ἐκ τῆς ἄρσεως (i. e. a sublatione) et ἀναιρέσεως (i. e. ab interfectione) eum nominatum dicunt, sed ἐκ τοῦ ἀρήγειν (i. e. a forendo auxilium) et adiuuando casibus qui sunt in vi ac pugna, vel tanquam ἀρχικόν (i. e. initii efficientem) et mutationis auctorem (assignant autem ei summitatem s. summam stationem Capricornium): vel Ἄρεα eum qui a solis maribus colitur, vel ἐκ τοῦ μάρασθαι (i. e. a pugnando). Mars aeris et ferri inventor fuit. Venerem autem physici modo cum illo modo cum Vulcano coniungunt, velut cum humida essentia igneam, ex humida videlicet et calida natura prodire generationem obscure significantes: vel etiam quoniam communis inter eos Scorpius est, cum Martis stimulus sit, forcipes autem Veneris. aversatur autem, ut est in fabula, Venus Martem, cum hyems comitetur Martis proprium statum, Venus autem sit bene temperata. itaque contrarii inter se sunt, nec tamen omnino: etenim ex tempestatis continuatione inter se cohaerere videntur; post hiemem enim ver oritur. colitur autem Mars armorum strepitu et tubis, et hanc ob causam ei primas ferias agebant Romani, vocantes eas armilustrium, velut purgationem s. illustrationem armorum, non hieme neque alio casu prohibente armorum tractationem in campo Martio. nomen autem ei apud Aegyptios Πυρῶεις, unde et Ξανθικός apud Macedones; Graeci autem eum, ut dictum est, Ἄρεα a rebus appellant. neque enim quis invenerit generalem dei appel-

ον. οὐδὲ γὰρ ἂν τις εὖρη κυρίαν θεοῦ προσηγορίαν κατὰ τὸν Ἀπολλόδωρον, ἀλλ' οὐδὲ φύσεως γνώρισμα, ἐπεὶ νῦν μὲν ἄφρετας κτῆν δὲ θηλείας τὰς ἰδέας εἰσάγουσιν οἱ φιλοσοφοῦντες· ἀλλ' ἐκ τῶν ἀποτελεσιμάτων ὀνομασίας αὐτοῖς ἔθεντο, ἄφρετας μὲν θεοὺς δημιουργικὰς δυνάμεις, θηλείας δὲ τὰς ζωογόνους εἰσάγοντες.

28. ὄρος γὰρ ἐστὶ κακοῦ οὐκ οὐσία ζωῆς καὶ ἔμψυχος, ἀλλὰ διὰθεσις ἐν ψυχῇ ἐναντίως ἔχουσα πρὸς ἀρετὴν διὰ τὴν τοῦ καλοῦ ἀπόπτωσιν ταῖς ῥαθυμίαις ἐγγινομένην.

p. 76 29. κατὰ δὲ τὴν πρώτην τοῦ Μαρτίου μηνὸς Ἦραν ἐτί-10 μων, οἰοεὶ τὴν σελήνην, διὰ τὴν νεομηνίαν· ἐκήρυττε δὲ ὁ ἱερεὺς χρῆναι γλυκασί πόμεσσι τε καὶ σιτίοις χρῆσθαι ἅπαντας πρὸς φυλακὴν ὑγείας, ἐκίουν δὲ τὰ ὄπλα Ῥωμαῖοι ἐπὶ τῷ τοῦ Ἄρεος πεδίῳ ἢ τεμένει. Ἄρεος δὲ ὁ κύμιος, παρὰ τὸ κύειν αἷμα, ἔχριόν τε τὰς ἀλλήλων ὄψεις ἀντὶ αἵματος τὸ χροῖσμα τοῦ κύμιου λαμβά-15 νοντες, ταύτη γε τὸν Ἄρεα θεραπεύοντες. διαφερόντως δὲ παρὰ τοὺς ἄλλους καρπὸς διεγείρει τὰ σώματα πρὸς συνουσίαν ἐσθιόμενος, καὶ ταύτη καθέλκει τὰς ψυχὰς ἐπὶ τὴν γένεσιν. ὁ δὲ Ἡρακλείδης φησὶν ὡς εἴ τις τὸν κύμιον ἐν κενῇ θήκῃ ἐμβαλὼν ἀποκρύψει τῇ κόβρῳ ἐπὶ τετταράκοντα πάσας ἡμέρας, εἰς ὄψιν 20 ἀνθρώπου σεσαρκωμένου μεταβαλόντα τὸν κύμιον εὐρήσει, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ποιητὴν φάναι "Ἴσόν τοι κύμιονος τε φαγεῖν κεφαλὰς τε τοκήων." Διογένης δὲ φησὶν ἀπὸ τῆς αὐτῆς σηπεδόνας

23 αὐτῆς add Roetherns e Porphy, de vita Pythagorae 44.

lationem, ut docet Apollodorus, verum neque naturae significationem, cum modo masculinas modo femininas notiones introducant philosophi: sed ex effectibus nomina iis indiderunt, tanquam masculos deos vires creatrices s. opifices, femineas autem genitrices introducentes.

28. Finis enim est mali non essentia viva atque animalis, sed constitutio in animo contraria virtuti propter boni deminutionem quae fit in voluptatibus.

29. Primo autem Martii mensis die Iunonem colebant, tanquam Lunam, propter interlunium. edicebat autem sacerdos oportere dulcibus potibus ac cibis uti omnes ad tuendam sanitatem. movebant praeterea arma Romani in campo vel luco Martis. Martis autem faba est, propterea quod sanguine praegnans est; et ungebant inter se facies, pro sanguine unguentum fabae sumentes, colentes equidem hoc modo Martem. eximie autem prae ceteris fructibus, cum estur, corpora ad concubitum incitat atque ita animas ad generationem allicit. Heraclides autem ait, si quis fabam in vacuum cistam iniectam obtexisset stercore quadraginta totos dies, in faciem hominis carne oppleti immutatam eum reperiturum fabam, atque hanc ob causam poetam dicere "perinde sans fabis veaci et capitibus parentum." Diogenes autem ait ex eadem putredine et hominem ex-

ἀνθρώπους συστήναι καὶ κύαμον βλαστῆσαι. τοῦτου δὲ φανερὰ ἐπῆγε τεκμήρια· εἰ γὰρ τις διατραγῶν κύαμον καὶ τοῖς ὁδοῦσι p. 77
 λειάνους ἐν ἀλέα τῆς τοῦ ἡλίου βολῆς καταθεῖη πρὸς ὀλίγον, εἴτα ἀποστὰς ἐπανέλθοι μετ' οὐ πολὺ, εὔροι ἂν ὀδωδῶτα ἀνθρωπεῖου
 5 φόνου· εἰ δὲ καὶ ἀνθοῦντος τοῦ ἀνθους βραχὺ ἐνθεῖη ἀγγεῖω κεραμεῖω καὶ ἐπίθεμα ἐνθεῖς ἐν τῇ γῆ τε κατορῶζει καὶ ἐνεθή-
 κοντα παραφυλάξειεν ἡμέρας μετὰ τὸ κατορῶχθῆναι, εἴτα μετὰ ταῦτα δρῶζει καὶ λάβοι καὶ ἀφέλοι τὸ πῶμα, εὔροι ἂν ἀπὸ τοῦ
 10 κύαμου ἢ παιδὸς κεφαλὴν συνεσιῶσιν ἢ γυναικὸς αἰδοῖον. ὥστε
 ἀφεκτέον κατὰ Πυθαγόραν κύαμον, ὡς καὶ τῶν λεγομένων χρυ-
 σολαγάνων, ἐπεὶ καὶ αὐτῶν ἡ γένεσις ἐξ ἐμμήνων γυναικῶν ἐστὶ.
 τούτου χάριν εἰς τοὺς τάφους κύαμοι ῥίπτονται ὑπὲρ σωτηρίας
 ἀνθρώπων. ὅτι δὲ κύαμος ἀπὸ τοῦ αἵματος εἶρηται, δυνατὸν τῇ
 15 πείρᾳ παραλαβεῖν· εἴ τις γὰρ αὐτὸν ἀποβρέξει ἐπὶ νυχθήμερον,

30. οἱ δὲ μάγγιπες, οἷονεὶ τεχνῆται τοῦ ἀνδραποδώδους ἄρου, ἐπεμπον τοῖς ἐν λόγῳ Ῥωμυλίας ἀνώνυμα· οὕτω δὲ ταύ-
 τας ἐκάλουν διὰ τὸ κατὰ τὴν ἐγγύτην ὥραν ἐπιδίδουσαι πρὸς τοῦ
 Ῥωμύλου τὴν τροφήν τοῖς στρατιώταις.

20. καὶ γὰρ Οὐαλεντινιανὸς ἀπαιδευτὸς ἦν καὶ μόνον βαρύνῃς.

1 ἀνθρώπου apud S 2 διατραγῶν P, διατρῶγων V cum Por-
 phyr. 4 ἀποστὰς apud Porphyrium: ἀναστὰς V. 5 γόνου
 apud Origenem. καὶ add Roethernus e Porphyrio. 6 κατορῶ-
 ζοι — 7 παραφυλάξει — 8 ὀρῶζοι V. ἂν om V. 17 αφ-
 ροῦς V: corr Hasius coll. de Magistrat. 3 7. Ῥωμυλίας
 idem pro Ῥωμυλοῖς. praestat delere.

stittisse et fabam effloruisse. cuius rei manifesta afferebat argumenta: si
 quis enim fabam arrodit dentibusque comminutam ferventibus solis radiis
 paululum exponat, tum post exiguum temporis intervallum redeat, humani
 cruoris odorem in ea percipiet; praeterea si florem emittente faba pau-
 lulum aliquid floris in vas fictile immissum et operculo abtectum humi de-
 fodiat, atque ita defossum dies nonaginta conservet, tumque effodiat et
 promat atque operculum tollat, loco fabae aut pueruli caput aut puden-
 dum muliebre enatum reperiet. itaque abstinendum faba ex Pythagorae
 praecepto, ut et aureis oleribus, quae dicuntur (i. e. atriplice), cum ea
 quoque ex mulierum menstruationibus generentur. huius rei gratia in se-
 pulcra fabae coniciuntur pro salute hominum. fabam autem a sanguine
 dictum esse, experiendo percipi potest: si quis enim eam madefecerit
 per noctis ac diei spatium, aquam quae in ea est cruorem factam reperiet.

30. Mancipes autem, velut opifices plebei ac servilis panis, mitte-
 bant principibus civitatis Romuleas annonas: ita autem has vocabant pro-
 pterea quod nona hora a Romulo distribuebatur militibus victus. —

Et enim Valentinianus stupidus fuit et solum iracundus.

31. τῇ πρὸ τεσσάρων νωνῶν Μαρτίων ἄνεμον βιαιότερον ὡς ἐπίπαν πνεῖν προλέγει ὁ Εὐδόξος.

p. 78 32. τῇ πρὸ τριῶν νωνῶν Μαρτίων ὁ πλοῦς τῆς Ἰσιδος ἐπετελεῖτο, ὃν ἔτι καὶ νῦν τελοῦντες καλοῦσι πλοιαφέσιμ. ἡ δὲ Ἰσις τῇ Αἰγυπτίων φωνῇ παλαιὰ σημαίνεται, τουτέστιν ἡ σελήνη· 5 καὶ προσηκόντως αὐτὴν τιμῶσιν ἐναρχόμενοι τῶν θαλαττίων ὁδῶν διὰ τὸ αὐτὴν, ὡς ἐλέγομεν, τῇ φύσει τῶν ὑδάτων ἐφειστώναι. φασὶ δὲ ταύτην καὶ ὑγείας εἶναι δότεिरαν, καθάπερ ἡμεῖς τὸν Ἀσκληπιόν. ταυτὸν δ' ἂν εἴη· ὥσπερ γὰρ ἡμεῖς τὸν ἥλιον εἰς τὸν Ἀσκληπιὸν λαμβάνοντες μετὰ τὰς ἐκείνου δυσμὰς τῆς νυκτὸς 10 ἐπιγινόμενης, αἴτιον αὐτὸν τοῦ ὕπνου καὶ νυκτὸς καὶ ἀναπαύσεως, αἴτιον καὶ δοτῆρα τῆς ὑγείας μυθεύουσιν. ὁ δὲ Χαιρωνεὺς Ἴσιν μὲν τὴν γῆν εἶναι βούλεται καὶ Ὅσιριν τὸν Νεῖλον, Τυφῶνα δὲ τὴν θάλατταν, εἰς ἣν ὁ Νεῖλος ἐμπίπτων ἀφανίζεται.

33. τὴν Τύχην οἱ Ἕλληνες γράφουσι βουπρόσωπον· ἐγὼ 15 δ' οἶμαι τὴν ὑγρὰν εἶναι οὐσίαν, ὅθεν καὶ ἀκουὰν αὐτὴν Ῥωμαῖοις ἔθος καλεῖν ἀπὸ τῆς ἰσότητος (τὸ δ' ὕδωρ ὁμοιομερές καὶ ἴσον τὴν φύσιν)· καὶ καλῶς ἀκουὰ πρὸς αὐτῶν ὠνόμασται, ἐπειδὴ τὴν ἰσότητα ἦτοι ὁμοιομέρειαν ἀπὸ τοῦ ἀκουὰ κατὰ παραγωγὴν ἐπικαλοῦσιν. 20

34. ἐπὶ Ταρκυνίου Πρίσκου τοῦ ἐγγὸς Ἀμάλθεια τοῦ-νομιά τις γυνὴ ἦκεν ὡς αὐτόν, ἐπιφερομένη τρεῖς βίβλους (χρησ-

10 μετὰ] ἢ μετὰ P. 12 post ὑγείας fere haec excidisse videntur Roethern: οὕτως ἐκείνοι τὴν Ἰσιν, οἰοῦσι τὴν σελήνην, αἰτίαν καὶ δότεिरαν τῆς ὑγείας. 15 βοοπρόσωπον V.

31. A. d. 4 Nonas Martias ventum vehementiorem ut plurimum flare praedicat Eudoxus.

32. A. d. 3 Nonas Martias Isidis navigium agebatur, quod etiam nunc agentes πλοιαφέσια vocant. Isis autem Aegyptiorum lingua idem quod antiqua valet, id est luna; et merito eam colunt ingredientes itinera marina, propterea quod illa, ut diximus, aquarum naturae praeest. dicunt autem hanc etiam sanitatis esse auctorem, quemadmodum nos Aesculapium. idem autem hoc fere fuerit: ut enim nos solem in Aesculapium accipientes post illius occasum, cum nox oboritur, auctorem eum somni et noctis et quietis, auctorem atque effectorem sanitatis, [sic illi —] fabu lantur. scriptor autem Chaeronensis (Plutarchus) Isidem terram esse vult et Osirin, Nilum, Typhonem autem mare, in quod incidens Nilus evanescit.

33. Fortunam Graeci pingunt bovina facie: ego vero existimo humidam esse substantiam, unde etiam aquam eam Romani vocare solent, ab aequitate (aqua autem aequalibus partibus constat et aequa est natura), et bene aqua ab iis nominata est, cum aequitatem vel aequalitatem partium ab aqua ex derivatione vocent.

34. Regnante Tarquinio Prisco mulier quaedam Amalthea nomine

μοι δὲ Σιβύλλης τῆς Κυμαίας ἐτύγχανον), ἐπεζήτηι δὲ [τὸν κατὰ] τριάκοντα τούτους ἀποδόσθαι χρυσιῶν. τοῦ δὲ καταφρονήσαντος ἀγανακτήσασα ἡ γυνὴ τὸ ἐν τῶν βιβλίων ἔκασεν. εἶτα αὖθις ὡς αὐτὸν γινομένη ἤξιον καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπολειπομένων δύο τοὺς 5 αὐτοὺς τριάκοντα λαβεῖν χρυσοῦς. τοῦ δὲ ἔτι μᾶλλον αὐτὴν παριδόντος καὶ τὸ ἕτερον ἔκασε. πάλιν δὲ ὑπὲρ τοῦ λειπομένου ἐνδὸς τὴν αὐτὴν ἐπιζητούσης τοῦ χρυσίου ποσότητα, στοχασάμενον εἰκὸς τὸν βασιλέα ὡς ἀναγκαῖα μᾶλλον ἐτύγχανε τὰ βιβλία, πρίασθαι παρ' αὐτῆς τὸ λειπούμενον, εἶτα, εἰρόντα ἐν αὐτῷ τὰς 10 Ῥωμαίων τύχας κατ' ἐξαιρέτον καὶ μόνας ἐγγεγραμμένας, ἐξήκοντα πατρικίων συστήματι τὴν τούτων παραδοῦναι φυλακῆν.

35. νῶναις Μαρτίαις ὁ Βάρρων ὄρθρου τὸν στέφανον δῦεσθαι λέγει καὶ πνεῖν τὸν βορρῶν.

36. εἰδοῖς Μαρτίαις ἑορτὴ Διὸς διὰ τὴν μεσομηρίαν, καὶ p. 80
15 εὐχαὶ δημόσιαι ὑπὲρ τοῦ ὕγεινὸν γενέσθαι τὸν ἐνιαυτόν. ἱερά-
τευον δὲ καὶ ταῦρον ἐξέτη ὑπὲρ τῶν ἐν τοῖς ὄρεσιν ἀγρῶν, ἡγου-
μένου τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῶν κλητῶν τῆς μητροῦ. ἦγετο
δὲ καὶ ἄνθρωπος περιβεβλημένος δοραῖς, καὶ τοῦτον ἔβαιον ἑάβδοις
20 νίτης ἐν ὄπλοποιᾷ γενόμενος, διὰ τὸ μὴ τὰ διοπετῆ ἀγκλία συνε-
χῶς κινούμενα φθίρεσθαι, ὅμοια ἐκείνων κατεσκεύασε τῶν ἀρχε-
τύπων ὅθεν παροιμιάζοντες οἱ πολλοί, ἐπὶ τοῖς τυπτομένοις
διαγελῶντες, φασὶν ὡς τὸν Μιμούριον αὐτῷ καίζοιεν οἱ τύπτον-

4 Ἀπολειπομένων?

venit ad eum, offerens tres libros: oracula autem Sibyllae Cumanae erant. cupiebat autem triginta eos vendere num'is aureis. ille vero cum eam contempnisset, irata mulier unum librorum combussit. post cum rursus eum adisset, etiam pro duobus reliquis eosdem triginta numos aureos poscebat. ille autem cum etiam magis eam neglexisset, alterum quoque combussit. rursus deinde pro reliquo uno eandem illa poscente auri summam, regem, ratum videlicet valde necessarios fuisse libellos, emisse ab ea eum qui reliquus erat; post, inventis in eo Romanorum fati praee ceteris solis conscriptis, sexaginta patriciorum collegio eos custodiendos tradidisse.

35. Nonis Martiis Varro mane Coronam occidere ait, et flare Boream.

36. Idibus Martii feriae Iovis, propterea quod medius mensis est, et preces publicae pro salubritate anni. sacrificabant autem etiam taurum sex annorum pro agris montanis, ducente (pompa) pontifice maximo et canephorarum ea quae ferebat vittas. agebatur autem et homo coriis involutus, atque hunc verberabant baculis albis longis, Mamurium eum vocantes. hic autem cum armorum faber esset, ne ancilia, quae caelitus deciderant, semper movendo conficerentur, similia illorum fecit exemplarium. unde multitudo eos qui verberantur deridens, proverbii loco dicit, Mamurium ea re ludi ab iis qui plagas illis infligunt: fertur enim et ipse

τες· λόγος γὰρ καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον Μαμούριον, δυσχερῶν τινῶν προσπεσόντων ἐπὶ τῇ τῶν ἀρχετύπων ἀγκιλῶν ἀποσχέσει τοῖς Ῥωμαίοις, παιόμενον ῥάβδοις ἐκβληθῆναι τῆς πόλεως. ταύτην τὴν ἡμέραν ὁ Μητροδόωρος κακὴν παραδίδωσι.

37. ἡ πρὸ δεκαεπτὰ καιανδῶν Ἀπριλιῶν ἄπρακτος. ἐν 5 ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ Εὐδοξος τοὺς ἰχθύους ἀνίσχειν καὶ βορρῶν πνεῖν παραδίδωσι.

- p. 81 38. Ἀλβερ παρὰ Ῥωμαίοις ὁ Διόνυσος, οἶονε ἐλεύθερος, τοντέστιν ἥλιος. μυστήριον ἀπὸ τῆς στερήσεως τοῦ μύσου, ἀντὶ τοῦ ἀγιωσύνης. Διόνυσος, δι' ὃν ἡ νόσσα (ὁ καμπτήρ) καὶ ἡ 10 82 περικέκλησις τοῦ χρόνου. Τέρπανδρός γε μὴν ὁ Λέσβιος Νύσσαν λέγει τετιθηγηκέσαι τὸν Διόνυσον, τὸν ὑπὸ τινῶν Σαβάζιον ὀνομαζόμενον, ἐκ Διὸς καὶ Περσεφόνης γενόμενον, εἶτα ὑπὸ τῶν Τιτάνων σπαραχθέντα. φέρεται δὲ καὶ τις μῦθος περὶ αὐτοῦ κατὰ τὸν Ἀπολλόδοωρον, ὡς εἶη γεγονώς ἐκ Διὸς καὶ Γῆς, τῆς δὲ 15 Γῆς Θεμέλης προσαγορευομένης διὰ τὸ εἰς αὐτὴν πάντα καταθεμελιοῦσθαι, ἣν κατὰ συναλλαγὴν ἑνὸς στοιχείου, τοῦ σ, Σεμέλην οἱ ποιηταὶ προσηγορεύκασιν. κατὰ δὲ τοὺς ποιητὰς Διόνυσοι πέντε, πρῶτος Διὸς καὶ Ἀσιθίας, δεύτερος ὁ Νείλον, ὁ καὶ βασιλεύσας Αἰθῆνης καὶ Αἰθιοπίας καὶ Ἀραβίας, τρίτος Καβίρον 20 παῖς, ὅστις τῆς Ἀσίας ἐβασίλευσεν, ἀφ' οὗ ἡ Καβιρικὴ τελετὴ· τέταρτος ὁ Διὸς καὶ Σεμέλης, ᾧ τὰ Ὀρφικῶς μυστήρια ἐτελεῖτο καὶ ὑφ' οὗ ὄλιγος ἐκεράσθη· πέμπτος ὁ Νίσου καὶ Θυώνης, ὃς

12 τεθῆναι PV: corr S. 19 ὄνειλασὸς V. 21 ἀν ὄς? Ἀσίας add Creuzerus ad Cic. de N. D. 3 23. 22 φ' Creuzerus: libri ὧν Σιλήνης Cicero.

ille Mamurius, cum molestiae quaedam accidissent Romanis, propterea quod primigeniis ancilibus abstinuissent, baculis percussus urbe eiectus esse. hunc diem Metrodorus infaustum prodit.

37. Dies 17 ante kalendas Apriles feriatas. hoc die Eudoxus Pisces oriri et Boream flare prodit.

38. Liber apud Romanos vocatur Dionysus, velut ἐλεύθερος (liber), id est Sol. mysteria a privatione sceleris, pro sanctitate. Dionysus, per quem meta et rotatio s. conversio temporis. Terpander vero Lesbios a Nyssa dicit nutritum esse Dionysum eum qui a nonnullis Sabazius nominatur, Iove et Proserpina natum, post a Titanibus dilaniatum. fertur autem et fabula quaedam de eo, auctore Apollodoro, quasi natus sit Iove et Tellure, cum videlicet Tellus Themele appelletur, propterea quod in ea omnia fundantur; quam commutata una litera S Semelen poetae appellarunt. ex poetarum autem sententia Dionysi quinque sunt, primus e Iove et Lysithea natus; secundus Nilo, qui et Libyae et Aethiopiae atque Arabiae rex fuit; tertius Cabiro patre, qui in Asia regnavit, a quo Initia Cabirica sunt instituta; quartus Iove et Semele, cui sacra Orphica conficiuntur, a quo et vinum mixtum est; quintus Niso natus et Thyone,

κατέδειξε τριετηρίδα. καὶ ταῦτα μὲν οἱ Ἕλληρες. οἱ δὲ γε Ῥω-
 μαῖοι τὸν Διόνυσον βακχευτὴν τοῦ Κιθαιρώνους φασιν, οἰονεὶ
 βακχευτὴν καὶ ἀνατρέχοντα ἀνὰ τὸν οὐρανόν, ὃν ἐκ τῆς τῶν ἐπιτῶ
 συμφωνίας ἀστέρων Κιθάρωνα ἠνόμασαν· ὃθεν Ἐρμῆς κιθάραν
 5 δίδωσι μυθικῶς τῷ Ἀπόλλωνι, οἷον ὁ Ἀόγος τῷ ἡλίῳ τὴν τοῦ παν-
 τὸς ἁρμονίαν. ἐν ἀπορρήτῳ δὲ τῷ Διονύσῳ τὰ μυστήρια ἐτελεῖτο
 διὰ τὸ πᾶσιν ἀπόκρυφον εἶναι τὴν τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν τοῦ παντὸς
 φύσιν κοινωνίαν. καὶ φαλλοὺς ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ παρελάμβανον
 οἰονεὶ τὰ γεννητικὰ ὄργανα, καὶ ἔσοπτρον οἰονεὶ τὸν διαυγῆ οὐ-
 10 ρανόν, σφαιραν δὲ οἰονεὶ τὴν γῆν· ὁ γὰρ Πλάτων ἐν τῷ Τιμαίῳ p. 83
 φησὶν “Γῆ μὲν τὸ σφαιρικὸν εἶδος.” διὸ δὴ καὶ ὁ Πυθαγόρας ἐν
 ταῖς δέκα σφαίραις οὕτως καὶ αὐτῆς ψυχᾶς ἐνεσπάρθαι φησὶ. πυ-
 ραγενέα δὲ αὐτὸν καὶ παγκρατῆ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐκάλουν, ὅτι τὴν μὲν
 φύσιν πυρώδης ἐστὶν ὁ ἥλιος, τοῦ δὲ παντὸς ἐπάργχει καὶ κρατεῖ.
 15 καὶ πάνθηρα δὲ παρ’ αὐτοῦ τυθνομα ποιοῦσιν ἀποδεχόμενον, οἰονεὶ
 τὴν πάνθηρον γῆν ἐξ αὐτοῦ λαμβάνουσαν τὴν ζωοποιὸν καὶ εὐφραν-
 τικὴν τροφήν. καὶ Βάκχας αὐτῷ καὶ Νύμφας, οἰονεὶ τὰ ὕδατα,
 ποιοῦσι πειθαρχοῦντά, τῇ δὲ τοῦ ἡλίου κινήσει ἢ τῶν ὑδάτων φύ-
 σις ζωογονεῖται· κύμβαλα δὲ καὶ θύρσους αὐταῖς δίδουσι, τὸν
 20 τῶν ὑδάτων ἦχον· καὶ ὑπὸ Σατύρων ἐλαυνόμενας τὰς Μαινάδας,
 οἷον ὑπὸ τῶν ἀνέμων ὠθουμένης τῆς τῶν ὑδάτων φύσεως βροντὰς
 καὶ κτέπους ἀποτελεῖσθαι. Διόνυσον δὲ ὠσανεὶ τὸν τοῦ Διὸς

8 ὃν add Roetherus.

apud S: corr Roetherus.

10 Τιμαίῳ p. 55?

20 ἐλαυνόμενος PV.

15 πάνθηρον

a quo Trieterides constitutae sunt. et haec quidem Graeci. Romani autem Dionysum Bacchantem Cithaeronis dicunt, velut bacchantem et salientem per caelum, quod ex septem concentu stellarum Citharonem nominaverunt; unde Mercurius citharam dat ex fabula Apollini, tanquam ratio soli universi harmoniam. in occulto autem Bacchi mysteria celebrabantur, propterea quod omnibus occulta est solis cum universi natura communio. et phallos in sacris eius assumebant, velut membra genitalia, et speculum, tanquam pellucidum caelum, globum autem tanquam tellurem: Plato enim in Timaeo ait “terrae globosam speciem (assignemus).” unde videlicet et Pythagoras in decem sphaeris ita etiam eius animas [sic] insitas dicit. ex igne autem progenitum et omnipotentem in sacris vocabant, quod igneus natura sol est, et universum regit ac comprehendit, et panthera ab eo nomen trahere faciunt, quasi terram, quae omnes feras capit, ab eo accipientem nutrimentum recreandi et lactificandi vim habens. et Bacchas ei Nymphasque, tanquam aquas, faciunt servire; solis autem motu aquarum natura fecundatur. cymbala autem et thyrsos ei dant, (tanquam) aquarum fremitum; et Maenades s. Bacchas, quae a Satyris agitantur, velut, cum a ventis aquarum natura impellatur, tonitrua et strepitus efficit. Dionysum autem (cum vocabant), velut Iovis

σοῦν, οἰονεὶ τὴν τοῦ κόσμου ψυχὴν· πολλαχοῦ γὰρ εὐρίσκομεν ὡς ὁ σύμπας κόσμος Ζεὺς ὀνομάζεται διὰ τὸ ἀεὶ ζῶν καὶ ἀτελεύτητον. Σεμέλης δὲ αὐτὸν ποιοῦσιν υἱὸν ὡς ὑπὸ γῆν κρυπτόμενον καὶ διὰ τοῦ Ἑρμοῦ, τουτέστι τοῦ λόγου, προϊόντα, καὶ τῷ μητρῷ τοῦ Διὸς ἐντραφεόμενον οἰονεὶ ἐν τοῖς ἀπορρήτοις τοῦ κόσμου 5 λανθάνοντα, καὶ διδύραμβον καὶ διμήτορα τὸν δύο προόδους λαχόντα, τὴν μὲν ἀνατολικὴν πρὸς νότον ἐν χειμῶνι, τὴν δὲ βορειάν πρὸς δυσμὰς ἐν τῷ θέρει. καὶ ταῦτα μὲν περὶ Διονύσου. ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῶν Βακχαναλίων Δημόκριτος δύεσθαι τοὺς ἰχθύας λέγει, ὁ δὲ Βύρρων ἀνεμομαχίαν ἔσεσθαι παραδίδωσιν. 10 οὕτως μὲν ἡ παλαιότης περὶ τὰ Διονύσια. οἱ Χαλδαῖοι τὸν

p. 84 θεὸν Ἰαὼ λέγουσιν (ἀντὶ τοῦ φῶς νοητόν) τῇ Φοινίκῳ γλώσσῃ. καὶ Σαβαώθ δὲ πολλαχοῦ λέγεται, οἷον ὁ ὑπὲρ τοὺς ἑπτὰ πόλους, τουτέστιν ὁ δημιουργός.

39. πρὸ δεκαπέντε καλανδῶν Ἀπριλίων ὁ Εὐκτῆμων ποι- 15 κίλους ἀνέμους πτεῖν λέγει. κεφαλαίαν δὲ Ἀθηνῶν τὴν φρόνησιν ἂν τις εἴποι· καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ βρέγματος, κατὰ τὸ ἀντικέφαλον, ἐναποκεῖσθαι λέγεται [πρὸς ταῖς ῥίζαις τοῦ ἐγκεφάλου] τοῖς ἀνθρώποις ἢ φρόνησις. ὅθεν ὀργιζόμενον Ἀχιλλεῖα Ὀμηρος ἐκ τοῦ βρέγματος πιεζόμενον ὑπὸ τῆς Ἀθηνῆς ἐποίησε, λέγων “ξανθῆς 20 δὲ κόμης ἔλε Πηλείωνα.” καὶ γλυκῶπιιν αὐτὴν διὰ τὸ πυρῶδες γράφουσι, καὶ γλαῦκα αὐτῇ τὸ ὄρνειον προσνέμουσιν, ὑπερ ἐγρή-

7 ἀνατολὴν P.

22 γλαῦκαν V.

mentem, quasi mundi animam: saepe enim reperimus universum mundum Iovem nominari, propterea quod semper viget et infinitus est. Semeles autem eum faciunt filium, ut eum qui sub terra abditur et per Mercurium, id est orationem, prodit; et in femore Iovis nutrirī, velut in secretis locis mundi latentem; et Dithyrambum et duabus matribus natum, tanquam eum qui duos exitus sortitus est, orientalem, meridiem versus, hieme, septentrionalem, occidentem versus, aestate. haec hactenus de Dionyso. Bacchanaliorum autem die Democritus occidere Pisces dicit, Varro ventorum pugnam futuram docet, ita antiquitas circa Bacchanalia. Chaldaei deum Iao dicunt (pro lumen quod mente percipitur) Phoenicium lingua, et Sabaoth vero saepe dicitur, velut is qui est super septem polos, id est deus opifex s. procreator mundi.

39. A. d. 15 kalendas Apriles Euctemon varios ventos flare dicit. Minervam capitalem mentem aliquis dicat: etenim in sincipite, ad occipitium, sita esse dicitur [prope radices cerebri] hominibus mens. unde irascentem Achillem Homerus sincipite premi s. apprehendi a Minerva fecit, dicens “et flava coma prehendit Pelidem.” et oculis caesis eam propter naturam igneam pingunt, et noctuam ei avem attribuunt, ut quae

γορε διὰ πάσης τῆς νυκτὸς ὡς ἂν τις καὶ ἀεκίνητος τὴν φύσιν· τὸ γὰρ παῦλαν ἔχον κινήσεως παῦλαν ἔχει ζωῆς, κατὰ Πλάτωνα.

40. πρὸ δεκατεσσάρων καλανδῶν Ἀπριλίων ἑορτὴ παρὰ Ῥωμαίοις τιμωμένη, οὐχ ὡς Ῥωμαϊκὴ ἀλλ' ὡς μεγίστην παρὰ Ἰαγυπτίους ἔχουσα τιμὴν δι' αἰτίαν τοιαύτην. τοῦ Νείλου τὴν ἐτήσιον ἐπίδοσιν τῶν ὑδάτων ἀρνούμενου ποτέ, καὶ ταύτη τῶν Ἰαγυπτίων ἀπολλυμένων, δαίμων τις ἀγαθὸς εἰς ἄνθρωπον φανεῖς, ὅλον τὸ σῶμα πεπηλωμένος, ἔξεβόα τοῖς Ἰαγυπτίοις ἀναβλύσαι τὸν Νεῖλον καὶ αὐτὸς ἐμπεισεῖν τοῖς ὕδασι· τῶν δὲ ἀπι- p. 85
10 σιτησάντων, ἔργω δὲ τάληθές εὐρόντων, ἑορτὴ παρ' αὐτοῖς τε καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὠρίσθη, λεγομένη Πηλοῦσιος.

μικρὰς Ἀθήνας ἐκάλουν τὴν Φιλαδέλφειαν διὰ τὰς ἑορτὰς καὶ τὰ ἱερά τῶν εἰδώλων.

41. τῇ πρὸ δεκαμῖα καλανδῶν Ἀπριλίων δένδρον πίτυς 15 παρὰ τῶν δενδροφόρων ἐφέρετο ἐν τῷ παλατίῳ. τὴν δὲ ἑορτὴν Κλαύδιος ὁ βυσιλεὺς κατεστήσατο, ἀνὴρ οὕτω δίκαιος περὶ τὰς κρίσεις ὡς μητέρα τὸν ἐυνεῆς παῖδα ἀρνούμενην κελῦσαι ὡσανεὶ ξένην γαμηθῆναι αὐτῷ, τὴν δὲ ἀποπτύουσιν εἶναι μητέρα.

42. τῇ πρὸ δέκα καλανδῶν Ἀπριλίων καθαρμὸς σάλπιγγ- 20 γος καὶ κινήσις τῶν ὕπλων καὶ τιμαὶ Ἄρεος καὶ Νερίνης, θεῶς οὕτω τῇ Σαβίνων γλώσση προσυγορευομένης, ἦν ἡξίουν εἶναι τὴν Ἀθηναῖν ἢ καὶ Ἀφροδίτην· νερίνη γὰρ ἡ ἀνδρία ἐστὶ, καὶ κέρω-

1 ἀκίνητος P.   9 αὐτὸν vulgo.   18 ἀποκίπτουσιν libri:
corr Hasius.

vigilat per totam noctem, sicut ipsa semper movetur natura: quod enim terminum habet motus, idem terminum habet vitae, ut Plato docet.

40. A. d. 14 kalendas Apriles feriae sunt, quae apud Romanos celebrantur, non tanquam Romanae, sed quod maximo honore apud Aegyptios afficiuntur, hanc fere ob causam. Nilus cum annum incrementum aquarum recusaret aliquando ideoque Aegyptii interirent, bonus quidam daemon, specie humana assumpta, toto corpore luto obductus praedicabat Aegyptiis exundasse Nilum seque ipsum incidisse in aquas. illi vero cum fidem non habuissent, re autem verum esse comperissent, feriae apud ipsos et Graecos institutae sunt, quae dicebantur Pelusius (fort. Pelusium).

Parvas Athenas vocabant Philadelphiam propter ferias et templa idolorum.

41. A. d. 11 kalendas Apriles pinus arbor a dendrophoris in Palatium ferebatur. has autem ferias Claudius imperator instituit, vir tanta inicitia in iudiciis, ut matrem filium suum recusantem iuberet tanquam alienam ei nubere, illa autem respuens hoc esset mater (s. sese confiteretur matrem).

42. A. d. 10 kalendas Apriles tubilustrium et armorum motus, et honores Martis ac Nerinae deae, quae Sabinorum lingua ita appellatur, quam volebant esse Minervam vel etiam Venerem: nerine enim fortis est,

νας τοὺς ἀνδρείους οἱ Σαβίνοι καλοῦσιν. αὐτὴν δὲ μετὰ Ἄρεος ἡγεῖσθαι τῶν πολέμων καὶ Ὅμηρος δεικνύει, λέγων “ταῦτα δ’ Ἄρηι θεῶν καὶ Ἀθηνῆ πάντα μελήσει.” οἱ γὰρ Ἀφροδίτην εἶναι νομίζοντες τὴν Νερίνην πλανῶνται, καὶ μάρτυς κἀνταῦθα Ὅμηρος· “οὐ τοι, τέκνον υἱόν, δέδοται πολεμῆϊα ἔργα.” 5

p. 86 43. ὁ Φίλιππος δύεσθαι τῇ πρὸ Ἰννέου καλανδῶν Ἀπριλίων τὰς ὑάδας μετὰ νότου, ἀνίσχειν λέγει ὁ Μητροδώρος. τῇ πρὸ ὀκτῶ καλανδῶν ἰσημερία ἑαρινή.

Ἀ Π Ρ Ι Α Ι Ο Σ.

44. Τοῦ πρώτου μηνός, ὡς ἐλέγομεν, κατὰ τὴν τῆς μονάδος ἑξοχὴν ταῖς τιμαῖς τῶν νοητῶν ἀνατεθέντος, εἰκότως ὁ μετ’ αὐτὸν, τουτέστιν ὁ δεύτερος, ὃν πατρῶως Ῥωμαῖοι Φεβρουάριον καλοῦσι, κατὰ τὸ ἄπειρον τοῦ ἀριθμοῦ Πλούτωνι καὶ τοῖς κατὰ χθονίοις ἀφωρίσθη. Ἀθὴν δὲ αὐτὸν καλοῦσιν· ἡ γὰρ δυὰς ὡς ἀνείδεος καὶ ἀόριστός ἐστιν, ὅθεν αὐτὰς τῶν ἀειδῶν καὶ ἀπὸ τασιν ἀπὸ τῶν θείων ἐσχηκότων βασιλεὺς εἶναι λέγεται. ὁρῶν οὖν ὁ 15 Φιλόλαος τὴν δυάδα Κρόνου σύννευον εἶναι λέγει, ὃν κατὰ τὸ προφανές χρόνον ἂν τις εἴποι· συνάπτεται δὲ τῷ χρόνῳ ἡ δυὰς ὡς τῆς φθορᾶς αἰτίῳ. μήτηρ δὲ αὐτῷ τυγχάνει τῆς ῥευστῆς οὐσίας. p. 87 τὸν δὲ τρίτον, τουτέστι τὸν Μάρτιον, εἴτε κατὰ τὸν πρῶτον περιετόν, εἴτε ὡς πάτριον θεόν, εἰς τοῦτο τύξεως ἀριθμοῦ ἀνέθετο· 20

15 ἀπό] ἐκ P.

et nerones a Sabinis fortes vocantur. ipsam autem cum Marte praesesse bellis Homerus quoque significat, dicens “haec autem Marti coleri et Minervae omnia cordi erunt.” qui enim Venerem esse putant Nerinem, ii errant, et testis hac quoque in causa Homerus est: “non tibi, mea nata, concessa sunt opera bellica.”

43. Philippus occidere a. d. 9 kalendas Apriles Hyades cum Nota, oriri ait Metrodorus.

A. d. 8 kalendas aequinoctium vernalium.

A P R I L I S.

44. Primo mense, ut diximus, ob monadis praestantiam honoribus eorum quae mente percipiuntur dicato, merito is qui eum sequitur, id est secundus, quem patrio sermone Romani Februarium vocant, ob impariam numeri naturam Plutoni et inferis consecratus est. Ἀθὴν autem eum vocant: dyas enim quasi figura carens et infinita est, unde ipse eorum quae cerni non possunt et distant a divinis rex esse dicitur. recte igitur Philolaus dyadem Saturni coniugem esse ait, quem cum veri specie tempus aliquis dixerit. coniungitur autem cum tempore dyas tanquam corruptionis causa. mater autem ei est fluidae essentiae [sic]. tertium autem, id est Martium, sive ob primum impariam sive tanquam patrium deum, in hoc ordine numeri posuerunt: trias enim principium numeri;

ἡ γὰρ τριάς ἀρχὴ ἀριθμοῦ. ὥστε οὐκ ἔξω φιλοσοφίας τὸν Ἄρειον
 ζευγνύουσι τῇ Ἀφροδίτῃ· τῇ γὰρ δυνάδι συνελθοῦσης μονάδος
 πρῶτος ἀριθμὸς ἐτέχθη, ὃς καλεῖται ὑπ' ἐνίων τέλειος, ὅτι πρῶ-
 τος τὰ πάντα σημαίνει καὶ πρῶτος ἔδειξεν ἀρχὴν μέσα τέλους. τὸν
 5 δὲ τέταρτον (Ἀπρίλιον ὀνομάζουσι) κατὰ τὴν τῶν στοιχείων φύσιν
 τῷ τετάρτῳ ἀριθμῷ ἀνέθεντο, τοῦτέστιν Ἀφροδίτῃ· ἡ γὰρ τοῦ
 παντὸς αἰσθητοῦ φύσις ἐκ τεσσάρων ἐστὶ στοιχείων, αὐτὴ δ' ἂν
 εἴη κατὰ τοὺς φυσιολόγους Ἀφροδίτῃ. πρῶτος οὖν τετράγωνος
 ἀριθμὸς οὗτος καὶ τετρακτὺς. ἀλλὰ μὴν καὶ πρῶτος ἔδειξε τὴν
 10 στερεὴν φύσιν· σημεῖον γάρ, εἴτα γραμμὴ, εἴτα ἐπιφάνεια, εἴτα
 στερεόν, ὃ ἐστὶ σῶμα. ἐκ τεσσάρων δὲ ἡ τοῦ τετάρτου ἀριθμοῦ
 — — Ἀφροδίτῃ, τοῦτέστι τῇ φύσει τῶν πραγμάτων, ἀνέθεντο.
 ἂνδ' ὅτου δὲ οὕτως ἔδοξε Ῥωμαίοις τὸν τέταρτον ὀνομάσαι μῆνα,
 διὰ βραχέων ἔρω· τέως δὲ κατὰ τὸ πρόσθεν ἐπηγγελμένον ὀλίγα
 15 ἄλλα περὶ τῆς κατὰ Ἀφροδίτην θεωρίας διαλήψομαι.

οἱ φυσικοὶ τοιγαροῦν τὸν Ἰαρινὸν εἶναι καιρὸν τὴν Ἀφροδί-
 τῃν βούλονται, οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ ἐν ταύρῳ ἥλιος. καὶ ἀποστρεφο- p. 88
 μένην αὐτὴν τὸν Ἄρειον ποιοῦσιν, ὡς λέγομεν, τὸν Ἄρειος μῆνα
 (οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ Μάρτιος), προστιθεμένην δὲ τῷ Ἀδώνιδι, του-
 20 ἐστὶ τῷ Μαίῳ, καθ' ὃν ἤδη καὶ λαοῖσι τὰ ὄρνεα. τοῦτον δὲ ἀναι-
 ρεθῆναι ὑπὸ τοῦ Ἄρειος μεταβληθέντος εἰς ἕν, οἰοῦναι τὸ ἔαρ ὑπὸ
 τοῦ Θέρους ἀναιρεῖσθαι· φερμὴ γὰρ ἡ φύσις τοῦ ὕδρος, καὶ ἀντὶ
 τοῦ Θέρους αὐτὸν οἱ μυθικοὶ λαμβάνουσιν. ἢ ὡς ἄλλοις δοκεῖ,

14 τὸν apud S.

18 ἀέρα apud S: corr Roetherus coll. §. 27.
 λέγομεν] ἐλέγομεν, ὡς περὶ Roetherus.

ut non extra philosophiam Martem iungant Veneri: cum dyade enim
 postquam coitit monas, primus numerus genitus est, qui vocatur a non-
 nullis perfectus, quod primus universa significat et primus monstravit ini-
 tium, medium, finem. quartum autem (Aprilem nominant) secundum ele-
 mentorum naturam quaternario numero dicunt, id est Veneri: universi
 enim sensibus subiecti natura quattuor constat elementis, ipsa autem forte
 sit ex physiologorum sententia Venus. primus igitur quadratus numerus
 hic est et quaternio, verum et primus monstravit solidam naturam: signum
 enim, deinde linea, tum superficies, post solidum, quod est corpus. ex
 quattuor autem quaternarii numeri — — Veneri, id est rerum naturae,
 dicuntur. quare autem ita visum sit Romanis quartum nominare mensem,
 paucis dicam: ante autem, ut prius significatum est, pauca quaedam de
 ea quae ad Venerem pertinet doctrina disseram. physici igitur vernum
 tempus Venerem esse volunt, id autem fere fuerit sol in Tauro; et aver-
 sari eam Martem faciunt, ut diximus, velut Martis mensem (hic autem
 sit Martius), coniungi autem cum Adonide, id est Maio, quo et iam ver-
 nant aves; hunc autem interfectum a Marte converso in suam, quasi ver-
 ab aestate interfici: calida enim natura suis, et in aestatem cum mythici

Ἄδωνις μὲν ἐστὶν ὁ καρπὸς, Ἄρης δὲ ὁ σὺς· πολέμιον δὲ τὸ ζῶον τοῖς καρποῖς ὡσπερὶ σωτήριος βοῦς· καὶ διὰ τοῦτο Αἰγύπτῳ ἔτι καὶ νῦν βοῶν μὲν ὡς ἐπίπυον ἀπέχονται, τοῖς δὲ ὑέοις ὡς μάλιστα πρὸς ἐδωδὴν κατακέχρηται. Εὐριπίδης δὲ Ἀφροδίτην αὐτὴν ἀξιοῖ
 p. 89 ὀνομασθῆναι ἐκ τοῦ ἄφρονος τοὺς ἐράωντας ἀποτελεῖν. ὁ δὲ Χρῦ-5 σιππος οὐ Διώνην ἀλλὰ Διδώνην αὐτὴν ὀνομάζεισθαι ἀξιοῖ παρὰ τὸ ἐπιδιδόναι τὰς τῆς γενέσεως ἡδονάς, Κύπριν δὲ ὀνομασθῆναι παρὰ τὸ κύειν παρέχειν, καὶ Κυθρεῖην ὁμοίως παρὰ τὸ μὴ μόνον ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ θηρίοις τὸ κύειν ἐπιδιδόναι. ἔνθεν Ἑρμῆς ἐν τῇ κοσμοποιίᾳ τὰ μὲν ὑπὲρ ὄσφυν ἄρρενα τῆς Ἀφροδίτης, τὰ δὲ 10 μετ' αὐτὴν θήλεια παραδίδωσιν· ὅθεν Πλάμφυλοι καὶ πώγωνα ἔχουσιν ἐτίμησαν Ἀφροδίτην ποτέ. τεχθῆναι δ' αὐτὴν ἀξιοῦσιν ἀπὸ τῶν Κρόνου μηδέων, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος· ἡ δὲ φύσις τῶν πραγμάτων ἀίδιος καὶ ἄφθαρτος. βενίσαι τὸ ἀφροδισιάσαι παρὰ τῷ πλήθει λέγεται. ὁ δὲ Πλάτων δύο παραδίδωσιν Ἀφροδί-15 τας, οὐρανίαν καὶ πάνδημον, καὶ τὴν μὲν τοῖς θεοῖς τὴν δὲ τοῖς ἀνθρώποις παρέπεσθαι. οἱ δὲ ἄλλοι τῶν ποιητῶν τέσσαρας παραδιδόασαι, μίαν μὲν ἐξ Οὐρανοῦ καὶ Ἡμέρας τεχθεῖσαν, ἑτέραν δὲ ἐξ Ἀφροῦ, ἐξ ἧς καὶ Ἑρμοῦ Ἔρως ἐτέχθη, τρίτην Διὸς καὶ Διῶνης, ἐξ ἧς καὶ Ἄρεος τεχθῆναι φασιν Ἀντέρωτα, τετάρτην τῆς 20 Συρίας καὶ Κύπρον, τὴν λεγομένην Ἀστάρτην. ἄλλοι δὲ φασί

6 διδόνην γαίβο.
 11 πιαμφύλιοι P.

8 Κυθρεῖην Roetherus: libri κυθηρίην

accipiunt. vel ut aliis videtur, Adonis fructus est, Mars sus: infestum autem animal fructibus, ut salutaris bos; quamobrem Aegyptii etiam nunc bovis ut plurimum abstinent, suillis autem carnibus quam maxime ad vescendum utuntur. Euripides autem Aphroditem eam vult nominatam inde quod insanos amantes reddat. Chrysippus autem non Dionen, verum Didonen eam nominari vult propterea quod dat generationis voluptates, Cyprin autem nominatam eo quod conceptum efficit, et Cytheream pariter eo quod non solum hominibus verum etiam bestiis concipiendi facultatem praebet. inde Hermes in libro super mundi creatione eas quae super coxam sunt masculas Veneris partes, quae autem post eam, femineas esse docet; unde Pamphyli et barbatam olim colebant Venerem. natam autem eam volunt ex Saturni virilibus, id est ex aevo s. aeternitate; rerum autem natura aeterna et corruptioni non obnoxia. βενίσαι (fort. venizare) rebus venereis deditum esse vulgo dicitur. Plato autem duas memorat Veneres, Uraniam, i. e. Caelestem et Pandemon, i. e. popularem; et illam cum diis, hanc cum hominibus coniunctam esse. reliqui vero poetae quattuor tradunt, unam Caelo et Die natam; alteram Spuma procreatam, ex qua et Mercurio Cupido natus est; tertiam Iove natam et Diona, ex qua et Marte natum dicunt Anterota; quartam Syria Cyprouque conceptam, quae Astarte vocatur. alii vero dicunt primam

πρώτην μὲν τοῦ Οὐρανοῦ καὶ Ἡμέρας Οὐρανίαν καλουμένην, δευ-
 τέραν δὲ Ἀφροῦ καὶ Εὐρονόμης τῆς Ὠκεανοῦ, καὶ τρίτην τὴν συν-
 αφθεΐσαν Ἐρμῆ τοῦ Νείλου, ἐξ ἧς καὶ ὁ δεύτερος Ἔρως ὁ ὑπόπτε-
 ρος, τετάρτην Διὸς καὶ Διώνης, ἣν ἔγνημεν Ἡμιστος, λάθρα δὲ
 5 αὐτῇ συνελθῶν Ἄρης ἔτεκε τὸν Ἀντίρωτι. καλεῖται δὲ πολλαχοῦ
 καὶ Πασιφάη, ἣ πᾶσιν ἐπαφειῖσα τὴν ἡδονήν, καὶ Ἐρυνίκη παρὰ
 τὸ τοὺς ἔρωτας κινεῖν. ἀπ' αὐτῆς δὲ καὶ Ἐρμου τὸν Ἐρμουφρόδι-
 τον τεχθῆναι λόγος, ὅλον τὸν εὐφραδῆ καὶ ἀστεῖον λόγον, τὸν ἐξ
 ἡδονῆς τὸ τραχὺ θηλέοντα. τὸν δὲ τυύτης ἀστέρᾳ τῇ σελήρῃ p. 90
 10 παρεπέσθαι φασὶ διὰ τὰς νυκτερινὰς συναφείας, ὅθεν καὶ σκιάν
 αὐτὸν ἀποτελεῖν διὰ τὸ σωματίων εἶναι παρεκτικόν. ἱερούργουν δὲ
 αὐτῇ χῆνας καὶ πέριδικας, ὅτι αἱ μὲν τοῖς ὕδασι χαίρουσι (πελαγία
 δὲ ἡ Ἀφροδίτη), οἱ δὲ ταῖς γηναῖς τῶν θηλειῶν ἀγόμενοι ἀλίσκον-
 ται. τοσαῦται μὲν τοῖς παλαιῶς αἱ περὶ Ἀφροδίτης κατὰ μυθικὴν
 15 καὶ φυσικὴν θεωρίαν δόξαι. οἱ δὲ φιλόσοφοι Διώνην τὴν Ἀφροδί-
 την εἶναι φασὶ τὴν διὰ πάντων οὖσαν τῶν ὄντων φύσιν· τεχθῆναι
 δὲ αὐτὴν ἐκ τῶν Οὐρανοῦ μηδῶν καὶ τῆς Θαλάσσης, τουτέστιν
 ἐξ ἀρτίου ἀριθμοῦ καὶ περιπτοῦ, καὶ περιπτοῦ μὲν ἐκ τοῦ εἶδους,
 ἀρτίου δὲ ἐκ τῆς Θαλάσσης, τουτέστι τῆς ἀπείρου ὕλης. Κίχκιος
 20 δὲ ὁ Ῥωμαῖος σοφιστής φησὶ τὴν Ἀφροδίτην ἐξ ἀφροῦ τεχθῆναι,
 οἷον ἐκ τοῦ χιονώδους ἄερος καὶ τῆς ψυχρῆς οὐσίας τὸ ἔαρ ἀπο-
 τεχθῆναι. τοσαῦτα περὶ Ἀφροδίτης ἀνατεθῆναι. οὕτως μὲν οὖν p. 91

11 παρεκτικόν P, παρακτικόν V. 15 φυσικὴν Boissonadus,
 φασίν V, φασί P. 16 τεθῆναι V. 22 ἀνατεθῆναι] ἢ ἀνα-
 τεθῆναι τὸν Ἀπρίλιον ἐλέγομεν. Roetherus.

esse Caelo et Die natam, quae Urania vocatur; secundam Spuma et Eu-
 rynome Oceani filia procreata; et tertiam adiunctam Mercurio Nili
 filio, ex qua et Cupido secundus natus dicitur, is qui alis praeditus est;
 quartam Iove natam et Diona, quae nupsit Vulcano, cum qua postquam
 clam coit Mars, procreavit Anterota. vocatur autem saepe et Pasiphae,
 i. e. quae in omnes immittit voluptatem; et Erycine ab excitando amo-
 res. illa autem et Mercurio Hermaphroditum procreatum docent, quasi
 disertam et urbanam orationem, quae voluptate ea quae dura sunt emol-
 lit. huius autem stellam lunam comitari dicunt propter nocturnas consue-
 tudines; unde et umbram illum efficere, propterea quod corpora concili-
 andi vim habet. sacrificabant autem ei anseres ac perdes, quod illi
 aquis gaudent (marina autem Venus), hi vocibus feminarum allecti ca-
 piuntur. haec fere veterum sunt de Venere ex mythica et physica doctrina
 sententiae. philosophi vero Dione Venerem esse dicunt tanquam eam
 quae per omnia est eorum quae sunt naturam; procreata autem eam ex
 Caeli virilibus et Mari, id est ex pari numero atque impari, et impari
 quidem ex specie, pari autem ex mari, id est infinita materia. Cincius
 autem sophista Romanus Venerem ex spuma natam dicit, velut ex aere
 niveo et frigida essentia ver procreatum. haec hactenus de Venere —

Ἕλληνες. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι Ἀπρίλιον αὐτὸν ὡσανεὶ ἀπερίλιον (οἰοῦναι ἀνοικτικὸν τοῦ καιροῦ) φασίν· ἐγκεκλεισμένου γὰρ ὡσπερ ἡδονῆν — ἐν δὲ τοῖς ὕμνοις ἐγγὺς τριακοσίοις ὑνόμασιν εὐρίσκομεν καλουμένην τὴν Ἀφροδίτην. οἱ δὲ Φοίνικες Ἀστάρτην τὴν σφῶν πολιοῦχον, οἰοῦναι τὴν ἄστερλαν ἢ τὴν τοῦ ἄστεος ἀρετήν, εἶναι τὴν Ἀφροδίτην βοῦλονται. ἐκ γὰρ τοῦ Λιβάνου (ὕρος δὲ ἐστὶν ἐκεῖ ἐκ του πρὸς Λίβανον ἄστεος οὕτω καλούμενον) δύο ποταμοὶ ἐκπίπτουσιν ἐπὶ τὴν Θάλασσαν ὧν ὁ μὲν μελιζῶν καὶ διειδέστερος Ἀδωνίς, ὁ δὲ ἐλάσσων καὶ γεωδέστερος Ἀρης προσαγορεύεται. ἐπεὶ οὖν Ἀδωνίς ὄλος ἐμυλγνυται τῷ πελάγει, δοκεῖ μᾶλλον αὐτὸς ἀγαπᾶσθαι πρὸς τῆς Ἀφροδίτης, ἀντὶ τοῦ τῆς Θαλάσσης.

45. ταῖς τοίνυν καλάνδαις Ἀπριλίαις αἱ σεμναὶ γυναικῶν ὑπὲρ ὁμοιοῦς καὶ βίου σώφρονος ἐτίμων τὴν Ἀφροδίτην· αἱ δὲ τοῦ πλήθους γυναῖκες ἐν τοῖς τῶν ἀνδρῶν βυλανεῖοις ἐλοῦντο, πρὸς θεραπείαν αὐτῆς μυρσίνην ἐστεμμέναι, ἢ ὅτι μυρσίνην ἐπιτη-
 15 δεῖα τοῖς βρέφεισιν ἐστι (ῥώννυσι γὰρ τὰ σώματα τῶν ἀρτιγενῶν, καὶ παρὰ τὰ ἄλλα δὴ τῶν ἀειθαλῶν φυτῶν εὐωδιστάτη τυγχάνει ἢ μυρσίνην), ἢ ὅτι μόνη ἐν φυτοῖς χαίρει τῇ Θαλάσσει.
 p. 92 ἐτιμᾶτο δὲ ἡ Ἀφροδίτη τοῖς αὐτοῖς ὄϊς καὶ ἡ Ἥρα. ἐν δὲ τῇ Κύπρῳ πρόβατον κωδίῳ ἐσκεπασμένον συνέθνον τῇ Ἀφροδίτῃ· ὁ δὲ τρόπος
 20 τῆς ἱερατείας ἐν τῇ Κύπρῳ ἀπὸ τῆς Κορίνθου παρήλθε ποτε. εἶτα δὲ καὶ σῶας ἀγρίους ἔθνον αὐτῇ διὰ τὴν κατὰ Ἀδώνιδος ἐπιβουλήν, τῇ πρὸ τεσσάρων νωνῶν ἤγουν τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ τοῦ Ἀπριλίου.

4 κολιτῆρον V.
 205

7 ἐκ του Hasius pro ἐκ τοῦ

8 διειδέστα-

τος libri.

dicatum esse — — ita igitur Graeci. Romani autem Aprilem eum quasi aperilem (velut qui aperit tempus) dicunt: inclusi enim ut voluptatem — in hymnis autem prope trecentis nominibus reperimus vocari Venerem. Phoenices autem Astartem, suarum urbium praesidem, quasi stellatam vel urbis virtutem, esse Venerem volunt. ex Libano enim (mons autem ibi est qui ex oppido quodam ad Libanum sito ita nominatur) duo fluvii in mare effunduntur, quorum maior et magis perspicuus Adonis, minor et magis terrosus Mars appellatur. cum igitur Adonis totus immisceatur mari, videtur magis ille amari a Venere, pro mari.

45. Kalendis igitur Aprilibus nobiles feminae pro concordia et vita honesta colebant Venerem: plebeiae autem mulieres in virorum balneis lavabant, in honorem illius myrto coronatae, vel quod myrtus accommodata infantibus est (corroborat enim corpora infantium recens natorum et prae ceteris perpetuo virentibus plantis optime olet myrtus), vel quod sola inter plantas gaudet mari. colebatur autem Venus iisdem victimis quibus et Iuno: in Cypro autem ovem pelle ovilla involutam una immolabant Veneri (disciplina autem sacerdotii in Cyprum a Corintho olim perlata est); postea vero et apros ei immolabant propter insidias ab hac bestia in Adonidem factas, a. d. 4 Nonas, i. e. die secundo Aprilis.

46. Τῇ πρὸς τριῶν μηνῶν Ἀπριλίῳ Ἡρακλῆς ἐπινίκιος ἐτιμῶτο, οἷα ὑγείας δοτῆρ. καὶ ραφανίων νόμος κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἀπέχεσθαι Ῥωμαίοις. Ἡρακλῆς δὲ ὁ χρόνος παρὰ τῷ Νικομάχῳ εἶρηται, ἀλλὰ μὴν καὶ ἥλιος, λέγοντι οὕτως “Ἡρακλῆς p. 93
 5 μὲν οὖν ὁ τὴν περὶ τὸν ἄερα κλάσιν τῇ τῶν ὥρων περιτροπῇ ποιούμενος, τουτέστιν ἥλιος.” διὸ δὴ καὶ ἐν τοῖς τούτου μυστηρίοις τοὺς ἄρρενας γυναικείαις στολαῖς κοσμοῦσιν, ὅτε δὴ ἐξ ἀγριότητος καὶ ἀγρονίας τῆς κατὰ τὸν χειμῶνα ἀρχομένου τοῦ σπερματικοῦ τόκου θηλύνεσθαι. καὶ ταῦτα μὲν τῷ ἔαρι ἐτέλουν. τρία δὲ αὐτῷ μήλα
 10 ἐν τῇ λαιῇ ταῖν χεροῖν τῆς χρόνου δι’ αὐτοῦ ἀναμερίσεως σύμβολον· μῆλον μὲν γὰρ διὰ τὴν πρὸς τὸν καιρὸν αὐτοῦ συμπάθειαν, ἀρχὴ δὲ χρόνου ἑαρινῆ τροπῆ. καὶ ἄλλως δὲ τρία, ὅτι τριμερῆς ὁ χρόνος. ἀνάγειν δὲ λέγεται τὸν κύβη τὸν τρικέφαλον ἐκ τοῦ Ἰδίου, ὅτι φρουρητικὸς καὶ λυμαντικὸς ὁ χρόνος ὡσπερ δὴ καὶ ὁ κύων.
 15 τρεῖς δὲ αὐτῷ κεφαλαί, ὃ τε παρελθὼν καὶ ὃ ἐνεστὼς καὶ ὃ μέλλον καιρὸς. καὶ ἄλλως δὲ τὰ τρία μήλα ληπτέον ἐπὶ Ἡρακλέους κατὰ φιλόσοφον δόγμα, ὅτι τὰς τρεῖς περιόδους ὁ ἥρωος ἀνίσους τοῦ πρακτικοῦ βίου τέλειος εἶναι δοκεῖ. ταύτῃ καὶ τριεσπερος λέγεται κατὰ Λυκόφρονα· φησὶ γάρ” τριεσπέρου λέοντος, ὃν ποτε
 20 γνάθοις Τρίτωνος ἠμάλαψε κάρχαρος κύων.” τὸ γὰρ τρισὶ νῶξιν ἐσπάρθαι τὸν Ἡρακλέα μυθικὸν ἔστιν. Ἡβῆν δὲ καλλίσουρον

1 Ἀπριλίῳ om P. ἐπινίκιος P. 4 λέγων PV: corr S.
 5 κρᾶσιν Hasius. 8 ἀγρονίας Creuzerus: ἀγορίας V. 16 μήλα
 add P. 19 Lycophron 33.

46. A. d. 3 Nonas Apriles Hercules Victor colebatur, tanquam sanitatis dator. et raphanis hoc mense abstineri Romanis mos erat. Hercules autem tempus a Nicomacho dictus est, verum et sol, ita dicente: "Hercules igitur is est, qui fractionem quae in aëre fit tempestatum conversione efficit, id est sol." hanc nimirum ob causam et in eius mysteriis mares femineis vestibus ornant, quippe cum post feritatem et infecunditatem quae hieme obtinet incipiat germen seminale emolliri. et haec veri tribuebant. tria autem ei mala in manu sinistra, temporis quae per eum fit partitionis signum: malum enim ob eius cum tempestate consensum, initium autem temporis solstitium verum. et praeterea tria, quoniam tripartitum tempus. educere autem dicitur canem tricipitem ex Tartaro, quod proprium est temporis ut custodiat et corrumpat, quemadmodum nimirum et canis: tria autem ei capita sunt, praeteritum praesens et futurum tempus. et praeterea tria mala accipienda in Hercule ex placito philosophico, quod tribus periodis vitae operosae peractis heros perfectus esse videtur. quare et trinocius vocatur, auctore Lycophrone; dicit enim "trinocii leonis, quem olim maxillis Tritonis perdidit asper canis." tribus enim noctibus generatum esse Herculem fabulosum est. Heben autem pulchros talos (s. pedes)

Ioannes Lydus.

6

αὐτῷ δίδωσιν οἰονεὶ τὴν δημιουργικὴν δύναμιν καὶ τὸ καλὸν τὸ
 ἐγκόσμιον. ὁ δὲ στέφανος τελειότητος δεῖγμά ἐστι· διὸ δὴ θεοῖς
 p. 94 καὶ βασιλεῦσι καὶ ἱερεῦσιν ἐδίδοτο πρώτως· τῆς δὲ τύχης ἀφελω-
 μένης παρὰ τῆς ἀρετῆς τὸν στέφανον, οἱ ἱερεῖς τὸ λοιπὸν ἀποκει-
 ρόμενοι τὴν κόμην κύκλον τινὰ τριχῶν ἀπὲρ στεφάνου τῇ κεφαλῇ 5
 περιποιῶσι. δωδεκάμοχθόν γε μὴν αὐτὸν φασὶ διὰ τὸ τὰ δώδεκα
 ζώδια ἐκτρέχειν. καὶ τὴν Ἀλεξάνδριν δὲ τῷ Ἀδμήτῳ ἀναψυχώσας
 ἀποδίδωσιν, ὡς τῷ κόσμῳ τὴν ζωογόνον φύσιν ἐν τῷ χειμῶνι
 κατανεκρωθεῖσαν ὁ ἥλιος ἀποκαθιστῶν· Ἀδμήτος γὰρ ὁ κόσμος
 παρὰ τὸ ἀκάμαντα εἶναι καὶ ἀελλων. Ἀγλαὴν δὲ διαφθεῖραι λέγε- 10
 ται· καὶ γὰρ ἀπίστων ὁ ἥλιος τὸν ὕρθριον διασκορπίζει καιρὸν,
 ὃν οἱ πολλοὶ ἀγῆν ὀνομάζουσιν. ὑπὸ δὲ Εὐρυσθέως προστίθεται
 ὁ Ἡρακλῆς τοὺς δυοκαίδεκα ἄθλους ἐκτελεῖν, ἀπὲρ τοῦ ὁ ἥλιος
 κελεύσει τοῦ μεγάλου θεοῦ, ἀντιβανούσης τῆς Ἥρας (οἰονεὶ τῆς
 σφαίρας), ἀτίρροπος αὐτῇ τὸν δωδεκαζώδιον διαφεύγει οὐρανόν. 15
 οὕτως μὲν οἱ φιλόσοφοι. ἀπὸ δὲ τῶν ἱστοριῶν εὐρίσκομεν ἐπὶ
 Ἡρακλῆς γενέσθαι, πρῶτον Διὸς τοῦ Αἰθέρου καὶ Αὐσιθόης τῆς
 Ὠκεανοῦ, δεύτερον Νείλου παιδα, τρίτον Ἑλληνος τοῦ Διὸς καὶ
 Νύμφης Ἀγγιάλης, τέταρτον Διὸς καὶ Θήβης τῆς Αἰγυπτίας,
 πέμπτον Λιβάνου καὶ Νύσης τὸν ἐν Ἰνδοῖς γενόμενον, ἕκτον Διὸς 20
 καὶ Ἀλκμήνης, ἕβδομον Διὸς καὶ Μαιας τῆς Ἀτλαντος.

1 fort. διδάσασιν. Roetherus. 4 ἀποκειράμενοι P. 7 ἀνα-
 ψυχώσας P: apud S ἀναψυχώσαν. 20 Λιβάνου] τὸν Λιβάνου V,
 τοῦ Λιβάνου P. τῆς τὸν ἐν Ἰουλοῖς P.

habentem ei attribuit (fort. attribunt), tanquam vim creatricem, et
 pulchrum quod in mundo est. corona autem perfectionis signum est;
 quare diis ac regibus et sacerdotibus tribuebatur primum: fortuna au-
 tem postquam abripuit a virtute coronam, sacerdotes in posterum ton-
 dentes capillum orbem crinium pro corona circum caput faciunt. duo-
 decim autem eum exantlasse labores dicunt, quod duodecim signa caele-
 stia percurrit. et vero Alcestin in vitam revocatam Admeto reddidit,
 velut mundo naturam generandi vi praeditam per hiemem exstinctam sol
 restituit: Admetus enim mundus, eo quod indefessus est et semper vi-
 get. Auglam autem perdere dicitur: etenim oriens sol matutinum dissi-
 pat tempus, quod vulgus ἀγῆν vocat. ab Eurystheo autem iubetur
 Hercules duodecim labores exantlare, pro sol iussu magni dei, refra-
 gante Iunone (quasi sphaera), in contrariam partem vergens, per cae-
 lum duodecim signis distinctum fugit. ita fere philosophi. ex historiis
 autem invenimus septem Hercules fuisse, primum Iove Aetheris filio et
 Lysithoa Oceani filia natum; alterum Nilo; tertium Hellene Iovis filio
 et Nympha Anchiale; quartum Iovis et Thebes Aegyptiae filium; quin-
 tam Libani et Nyssae, eum qui in Indis natus est; sextum Iove et Al-
 cumena procreatum; septimum Iovis et Mairae Atlantis filiae.

47. ἡ δὲ Μίλητος τὸ πρὶν ἑκαλεῖτο Ἀνακτορία.

48. Ἀμάλθειαν δὲ τροφὸν Διός, τὴν [τοῦ] ἄμα καὶ ἀθρόως p. 95
καὶ ἐν χρόνῳ τὰ ὄντα τῷ Διὶ αὔξουσιν· ἄλθειν γὰρ τὸ αὔξειν.
Κράτης δὲ ἀπὸ τοῦ διαινεῖν, τουτέστι πιαίνειν, τὴν γῆν βούλεται
5 ὀνομασθῆναι τὸν Δία τὸν εἰς πάντα διήκοντα· Ποσειδώνιος τὸν
Δία τὸν πάντα διοικοῦντα, Χρυσίππος δὲ διὰ τὸ δι' αὐτὸν εἶναι
τὰ πάντα. ἄλλοι τὸν Δία βούλονται ὀνομασθῆναι ἀπὸ τοῦ δεῖν,
τουτέστι δεσμεύειν καὶ συνέχειν, τὸ σύμπαν αἰσθητόν· ἄλλοι ἀπὸ
τοῦ ζῆν. τινὲς δὲ κατὰ τὸν ἡρωϊκὸν καὶ μεριστὸν λόγον τρεῖς Δίας
10 εἶναι βούλονται, ἓνα μὲν Αἰθέρως, τὸν δὲ ἕτερον ἐν Ἀρκαδίᾳ τε-
χθῆναι, ἕξ οὗ φασὶν Ἀθηναίαν, τρίτον δὲ τὸν Κρήτα. οἱ δὲ Φοίνι-
κες βασιλεῖα φασὶν αὐτὸν γενέσθαι δικαιοτάτον, ὥστε τὴν περὶ
αὐτοῦ δόξαν κρείττονα γενέσθαι τοῦ χρόνου. ταύτῃ Κρόνον ἔμβα- p. 96
λεῖν τῆς βασιλείας λέγεται, οἰονεὶ τὸν χρόνον, καὶ τὴν ἕξ αὐτοῦ
15 λήθην ὑπερβαλεῖν. ὁ δὲ Μηλιάς ὑπὸ Ἀμάλθειας αὐτὸν τραφῆναι,
οἶον ἐκ τῆς δυνάμεως, τουτέστιν ἐκ τῆς ἀμαλακίας. ὁ δὲ Κράτης
τὸν Κρόνον φησὶ Σικελίας καὶ Ἰταλίας καὶ τοῦ πλείστου μέρους
τῆς Λιβύης βασιλεῦσαι ἀπηγῶς, τὸν δὲ τούτου υἱὸν ἐπιθέσθαι
τῷ πατρὶ, καὶ αὐτὸν μὲν εἰς ἕσχατον ἐλάσαι τῆς δύσεως, ἡμερῶ-
20 τατα δὲ τῆς βασιλείας ἀντιλαβεσθαι καὶ διὰ τοῦτο τιμηθῆναι ὡς
θεόν. Ἐρατοσθένης γε μὴν τὸν Δία ἐν τῇ Κρήτῃ τεχθῆναι λέγει,
κἀκεῖθεν διὰ τὸν Κρόνου φόβον μετετεχθῆναι εἰς Νάξον. Εὐμύηλος

5 διοικοῦντα P. 9 ζεῖν V. 14 τοῦ χρόνου vulgo.
16 ἀμαλακιστίας Roetherus. 18 ἐπιθέσθαι Roetherus: libri
καίθεσθαι. 20 καὶ αὐτὸν διὰ P.

47. Miletus antea vocabatur Anactoria.

48. Amaltheam nutricem Iovis vocabant tanquam eam, quae simul
et semel et uno eodemque tempore ea quae sunt Iovi auget: ἄλθειν
enim augere est. Crates autem a pinguefaciendo terram vult nominatum
Iovem, eum qui per omnia pertinet: Posidonius Δία tanquam eum qui
universa administrat; Chrysippus vero propterea quod δι' per eum sunt
universa. alii Δία volunt nominatum a coniungendo et continendo
omnia quae sensibus subiecta sunt; alii a vivendo. nonnulli autem ex
heroica et separabili doctrina tres Ioves esse volunt, unum Aetheris
filium, alterum in Arcadia natum, ex quo Minervam dicunt procreatam,
tertium Cretensem. Phoenices autem regem dicunt eum fuisse iustissim-
um, ut eius fama superaverit tempus. ideoque Saturnum eiecisse ex
regno dicitur, quasi ex tempore, et eam quae inde oritur oblivionem
superasse. Melias ab Amalthea eum nutritum ait, tanquam a vi, id est
a duritie. Crates autem Saturnum dicit in Sicilia et Italia et maiore
Libyae parte regnasse crudeliter, eius autem filium invasisse patrem
enimque in extremas occidentis partes expulisse, lenissime autem capes-
sivisse regnum ideoque cultum esse ut deum. Eratosthenes vero Iovem
in Creta natum ait, indeque ob Saturni metum translatum in Naxum.

δὲ ὁ Κορίνθιος τὸν Δία ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Λυδίᾳ τεχθῆναι βούλεται, καὶ μᾶλλον ἀληθεύει ὅσον ἐν ἱστορίᾳ· ἔτι γὰρ καὶ τῶν πρὸς τῷ δυτικῷ τῆς Σαρδιανῶν πόλεως μέρει ἐπ' ἀκρωρείας τοῦ Τμώλου τόπος ἐστίν, ὃς πάλαι μὲν Γοναὶ Διὸς ὑείου, νῦν δὲ παρατραπέλης τῷ χρόνῳ τῆς λέξεως Δευσιου προσαγορεύεται. — 5 φύλακες ἦσαν οἱ Κούρητες. ἄλλοι Προμηθεύς φασὶν εἶναι υἱόν, οἰοῦναι τῆς προνοίας. οἱ δὲ πλείστοι τῶν φυσικῶν τὸν Δία Ἰδαῖον εἶναι βούλονται, καὶ τεχθῆναι ἐν τῇ Ἰδῇ, τουτέστι ἐν τῷ παρὰ Ἰδῇ ὄρωμένῳ οὐρανῷ. τῆς δὲ Κόρης πατέρα αὐτὸν φασιν, τουτέστι τοῦ κόρου καὶ τῆς ἐωχίας αἰτίων αὐτὸν γενέσθαι· πρῶτος 10

p. 97 γὰρ βασιλεύσας λέγεται τοὺς ἀνθρώπους διδάξαι γεωργεῖν. πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄλου Διὸς Διοί, ὡσπερ Ἀπόλλωνες ἢ Διόνησοι.

49. τῇ πρὸ δεκαεπτὰ καλανδῶν Μαΐων οἱ ἀρχιερεῖς ἐπὶ τὸ θέατρον γενόμενοι ἄνθη ἐπὶ τὸν δῆμον ἐρρίπτουν, καὶ περὶ τὰ σπόριμα δὲ ἕπερ ἐδετηρίας ἱεράτευον, καὶ ἔξωθεν τῆς πόλεως 15 ἐπὶ ὠρισμένους σταθμοὺς ἤρχοντο ἱερατεύοντες Δήμητρι· ὄνομα δὲ τῇ θεοῖα Φορδικάλια. τοὺς γε μὴν σταθμοὺς μιλίαιρια πατρίως ἐκάλουν ἀπὸ τῆς χιλιάδος τῶν βημάτων. ὅθεν καὶ μίλιτες οἱ στρατιῶται παρ' αὐτοῖς· χίλους γὰρ ὑπασπιστὰς ὁ Ρωμύλος μόνους ἔταξε, καὶ μίλιτας αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ ἐκάλεισεν οἰοῦναι χίλους, 20 τὸ πρὶν σαβέλλιτας προσαγορευομένους. καὶ γὰρ ἐν χιλιάσι τὸ πλῆθος, ὃ μυριάσιον ἢ παλαιότης ἠρίθμησεν, ὡς αὐτὸς Ὀμηρος

3 μέρι Jacobs: libri μέρι. 5 τῆς add P. |θεύσιον margo V.
7 Ἰδαῖον] ἠδῖον V. 8 παρὰ ἠδῖον V. 17 φορδικάλια V.
21 σαβέλιτας P, σατέλλιτας Boetherus.

Eumelus autem Corinthius Iovem in nostra Lydia natum vult, et propius a veritate abest, quoad in historia (positum est): etiam enim nunc in Sardonorum urbis parte occidentali in vertice Tmoli locus est, qui olim i. e. locus natalis Iovis Pluvii, nunc autem, immutato per temporis decursum nomine, Deusium appellatur. — custodes erant Curetes. alii Promethei dicunt eum esse filium, quasi providentiae. plurimi autem physicorum Iovem Idaeum esse volunt, et natum in Ida, hoc est in ea caeli parte quae ex Ida cernitur. Proserpinae autem patrem eum dicunt, id est satietatis et epuli auctorem eum fuisse: primus enim, cum rex esset, dicitur homines docuisse agriculturam. multi autem ex toto (solo?) Iove (fiunt) Ioves, quemadmodum Apollines vel Bacchi.

49. A. d. 17 Kalendas Maias pontifices theatrum ingressi flores populo spargebant, et circa sementem vero pro fertilitate sacra faciebant, atque extra urbem ad certas stationes precabantur sacra facientes Cereri: nomen autem huic sacrificio Fordicalia. stationes vero miliaria patrio sermone vocabant, a mille passibus; unde et milites apud eos (nomen traxerunt): mille enim stipatores Romulus solos instituit, et milites eos a numero vocavit (velut mille), cum antea satellites appellerentur: etenim millenario numero multitudinem, non decies millenario,

“ὅσων τ' ἐννεάχιλοι ἐπιάχον ἢ δεκάχιλοι.” ὁ γὰρ μύρια ἀριθμὸς ἀοριστίως ἐστὶ δεκτικός.

50. τῇ πρὸ δεκαμῶς καλανθῶν Μαίων ὁ Ῥωμόλος τὴν Ῥώμην ἐπόλισε, πάντας τοὺς πλησιοχώρους συγκαλεσάμενος, ἐν- p. 98
5 στείλαμενός τε αὐτοῖς ἐκ τῆς ἑαυτῶν χώρας βῶλον ἐπικομίσασθαι, ταύτῃ πάσης χώρας δεσπόσαι τὴν Ῥώμην οἰωνίζομενος. αὐτὸς τε ἱερατικὴν σύλληψιν ἀναλαβὴν (λίτουν δ' αὐτὴν πατριῶς Ῥωμαίοις ἔθος καλεῖν, ἀπὸ τῆς λιτῆς) ἐξεφώνησε τὸ τῆς πόλεως ὄνομα, πύσης ἱερατικῆς τελετῆς ἡγησάμενος. ὀνόματα δὲ τῇ πόλει τρία,
10 τελεστικὸν ἱερτικὸν πολιτικόν, τελεστικὸν μὲν οἰονεῖ Ἔρωσ, ὥστε πάντας ἔρωτι θείῳ περὶ τὴν πόλιν κατέχεσθαι, (διὸ καὶ Ἀμαρυλλίδα τὴν πόλιν ὁ ποιητὴς αἰνιγματωδῶς βουκολοῦίζων καλεῖ), ἱερατικὸν δὲ Φλώρα, οἰονεῖ ἄνθουσα, ὅθεν κατὰ τιωτήν ἢ τῶν ἀνθεστηριῶν ἑορτή, πολιτικὸν δὲ Ῥώμα. καὶ τὸ μὲν ἱερατικὸν πῦσιν
15 ἦν δῆλον καὶ ἀδεῶς ἐξεφέρετο, τὸ δὲ τελεστικὸν μόνοις τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἐξάγειν ἐπὶ τῶν ἱερῶν ἐπετέτραπτο· καὶ λόγος ποιητῆς ὑποσχθεῖν τινὰ τῶν ἐν τέλει ποτὲ ἂνθ' ὧν ἐπὶ τοῦ πλήθους τὸ τελεστικὸν ὄνομα τῆς πόλεως ἀναφανθὸν ἐθάρρησεν ἐξεπέειν. μετὰ δὲ τὴν ἐπὶ τῇ ἀναγορεύσει τῆς πόλεως τελετὴν ζεύξας ταῦρον μετὰ δαμά-
20 λωσ περιῆλθε τὸ τεῖχος, τὸν μὲν ἄρρενα ἐπὶ τὴν τοῦ πεδίου πλευρὰν ζεύξας, τὴν δὲ θῆλειαν ἐπὶ τὸ τῆς πόλεως μέρος, ὥστε τοὺς μὲν ἄρρενας τοῖς ἔξω γίνεσθαι φοβερούς, τὰς δὲ θηλείας τοῖς ἔνδον γονίμους. καὶ λαβῶν βῶλον ἐκ τῶν ἔξω τῆς πόλεως μερῶν

1 ἐννεαχιλιοι — δεκαχιλιοι V.

17 ποτὶ] τούτου P.

antiquitas numerabat, ut ipse Homerus “quantum novies mille clamabant vel decies mille.” decies enim mille numerus infinitatem admittit.

50. A. d. 11 Kalendas Maias Romulus Romam condidit, postquam omnes accolae convocavit iussitque eos ex ipsorum terra glebam afferre, hac re omnibus terris imperaturam Romam augurans: et ipse sumpta tuba sacerdotali (lituum autem eam patrio sermone Romani vocare solent, a voce λιτή i. e. precatio) pronuntiavit urbis nomen, omnem sacerdotalem initiationem auspicatus. nomina autem urbi tria erant, arcanum, sacerdotale, politicum: arcanum, velut Amor, ut omnes amore divino circa urbem tenerentur, unde et Amaryllida urbem poeta per ambages in carmine bucolico vocat; sacerdotale, Flora, velut florens, unde hoc die Floralia feriae; politicum autem Roma. et sacerdotale omnibus erat notum et libere efferebatur, arcanum vero solis pontificibus proferre in sacris permissum erat; et fama est poenas quondam luisse quondam magistratum propterea quod coram populo nomen arcanum urbis palam conatus esset eloqui. post initiationem autem quae fiebat in nomine urbi indendo, iuncto tauro cum invenca circumiit murum, mare adversus agri partem iuncto, femina adversus urbis partem, ut mares exteris fierent timendi, feminae domesticis fecundae; et sumptam

σὸν καὶ τοῖς πρὸς τῶν ἄλλων ἐπικομιζομένοις ἐπὶ τὴν πόλιν ἤκόν-
 p. 99 τίζε, ταύτῃ οἰωνισάμενος διὰ παντὸς αὐτὴν ἐκ τῆς τῶν ἔξωθεν
 ἐπανξήθηται συνθέσεως, καὶ μετ' ἄλλα. πολλῶν δὲ ξένων συνελ-
 θόντων ἐν αὐτῇ, οἱ τοῦ Ῥωμόλου λογύφες τὴν ἡμίσειαν τῆς ἐαυ-
 τῶν κτήσεως τοῖς ἐπὶ ἄλλοις παρεχώρησαν, οἰκῆσαι τὴν Ῥώμην αὐ-
 τοὺς πείσαντες· οὗς ὁ Ῥωμόλος πατρικίους πρώτους ἀπηγόρευσε
 διὰ τὸ ἐπατρίδας γενέσθαι καὶ τὴν ἐαυτῶν περιουσίαν τοῖς ξένοις
 ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐπιδοῦναι.

Ἴλια ἡ τοῦ Ῥωμόλου μήτηρ.

51. Ἐκ μὲν τῆς ὁποιασοῦν πρὸς ἓνα τῶν ἑξῶν παρατρι-
 10 ψευς κέρεις γίνονται, ἐκ δὲ παντὸς οὔρου ψύλλαι, μυῖαι δὲ ἐξ
 ἀποκίτου ἢ καὶ ἄλλης θερμασίας. Ῥώμη Φλώρα καὶ ἡ Κωνσταν-
 τινούπολις ἤγουν, ἀνθοῦσα.

M A I O Σ.

52. Οὐ μικρὰν ἐν ἡριθμοῖς ἐδείκνυμεν τὴν τῆς τετραδος 15
 δύναμιν, ἣν ἂν τις καὶ τετρακτὸν καὶ πυραμίδα καλέσῃ, τετρα-
 κτὸν μὲν κατὰ τὸν τῶν στοιχείων ὄρον, πυραμίδα δὲ κατὰ τὸν ἐν
 θεωρίᾳ λόγον· ἡ γὰρ πυραμὶς ὑπὸ τεσσάρων βάσεων καὶ τεσσά-
 ρων γωνιῶν μόνη περιεχομένη, καὶ πρώτη τριγῆ διαστάτη κατὰ
 τὸ στοιχειωδέστατον τοῦ τριγώνου ἐπίπεδον, ὡς ὁ Πλάτων ἐν Τι- 20

10 τῆς ἀνοσῆ V, τῆς ἀνθρώπων Hasius. 15 τριάδος P.
 19 τριχηλιαστάτη V, τριχηλιαστάτη P: corr Nokkins.

glebam ab exteris urbis partibus una cum iis quae a reliquis affereban-
 tur adversus urbem coniciebat, hac re auguratus perpetuo eam extra-
 neorum confluxu auctum iri, idque non multo post. multi autem hospites
 ubi convenerunt in eam, Romuli milites electi partem dimidiam suae
 possessionis adventiciis concesserunt, posteaquam iis persuaserunt ut
 incolerent Romam; quos Romulus patricios primos nuncupavit, propterea
 quod nobiles fuerunt et suas facultates exteris pro patria concesserunt.

Ilia, Romuli mater.

51. Ex quovis ad nonnulla ligna affrictu cimices fiunt, ex omni
 urina pulices, muscae vero ex alvo aliove tepore. Roma Flora (voca-
 tur) et Cpolis, id est florens.

M A I U S.

52. Haud parvam in numeris demonstravimus tetradis esse vim,
 quam quis et quaternionem et pyramidem vocaverit, quaternionem ex
 elementorum termino, pyramidem ex ratione, quae in doctrina obtinet:
 pyramidem enim, quae quattuor basibus et quattuor angulis sola continetur,
 et prima triplici modo distat iuxta simplicissimam trianguli planitiem,

μαίω φησίν, ἑμπερῆ τὴν συνεκτικὴν τοῦ παντός ἐνδείκνυται τάξιν. λείπεται ὁ πέμπτος· Μάϊον δὲ αὐτὸν οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν.

Ἐπειδὴ δέ, ὡς πολλάκις εἰρήκαμεν, ὁ τῆς πεντάδος ἀρι- p. 100

Θμὸς τῶν θεωτέρων κατὰ τὸν Ἡσίοδον κειώριται, εἰκὸς ἦν αὐτὸν 5 τοῖς κατοικομένοις ἀπονηθῆναι. ἡ γὰρ πεντὰς τῇ αἰσθητῇ φύσει ἀνάκειται, σφαῖρα γάρ ἐστιν· ὁσάκις γὰρ ἂν τὸν πέντε πολυπλασιασὴ τις ἀριθμὸν, εἰς ἑαυτὸν ἀποκαταστήσεται· καὶ γὰρ ὁ πέντε παρεπόμενος τοῖς ἐν πλήθει ἀριθμοῖς εἰς τὴν αὐτὴν καὶ πολυπλασιαζόμενος καταλήγει ποσότητα. καὶ ἄλλως δὲ φαίνεται φυσικὴν

10 τινὰ δόνησιν ἐν ἑαυτῷ ὁ πέντε περιλυθὼν ἀριθμὸς· τῶν γὰρ ἐν γενέσει ἕξ ἀρκῶν καὶ περιττοῦ συνεατώτων, αὐτὸς εἶναι τοιοῦτος πέφυκεν ἐκ τριάδος καὶ δυνάδος συναγόμενος. ταύτῃ γοῦν ταῖς τῶν προγόνων τιμαῖς οἱ Ῥωμαῖοι τὸν πέμπτον ἀπέφερον μῆνα, τῷ μὲν ἀρκῶ τὸς κατοικομένους τιμῶντες, τῷ δὲ περιττῷ τοὺς ἐτι σω-

15 ζομένους· μετὰ γὰρ θεοὺς οὐχ ἤτιονα τιμὴν τοῖς ἑαυτῶν προγόνοις εἰσέφερον οἱ πάλοι. Μάϊον δὲ μῆνα ἐκ τῆς ἐκείνων τιμῆς ἠνόμασαν, πατριῶς καλοῦντες τὴν τιμὴν. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Μαίας

τῆς Ἀτλαντος τῆς Ἐρμῆς ἀξιοῦντες ὀνομασθῆναι τὸν Μάϊον πρὸς ἕτερον βλέποντες οὕτω φασίν, ἀλλὰ μὴν καὶ διὰ τὸ ἱερὸν αὐτῆς, 20 ὅτι κατὰ τοῦτον τὸν μῆνα ἱερωθῆναι λέγεται. περὶ δὲ ὁ Πρόκλος p. 101

φησίν οὕτως· ἡ Μαῖα ἐστὶν ἡ τὰ ἐν ἀφανεί κειρυμμένα εἰς τὸ ἔμφανές προάγουσα παρῆλησιως ταῖς τῆδε μαίαις, Ἐρμῆς δὲ

20 δὲ] δὲ τῆς Μαίας S, δὲ αὐτῆς Roetherus. possis ἦε. 21 ἡ ante Μαία om P.

ut ait Plato in Timaeo, similem continentem universi indicat ordinem. restat quintus mensis: Maium enim Romani vocant.

Cum autem, ut saepe diximus, quinarium numerus a diviniorebus, teste Hesiodo, remotus sit, consentaneum erat ut defunctis attribueretur. pentas enim naturae sensibus subiectae consecrata est; sphaera enim est: quoties enim canque aliquis quinarium multiplicaverit numerum, in se ipsum recurrit: etenim quinarium numerus, consequens numeros eos qui ad multitudinem pertinent, in eandem, etiam si multiplicetur, desinit quantitatem. Et praeterea videtur naturalem quandam vim in se quinarium continere numerus: res enim generatae cum ex pari et impari constant, ipse talis natura est, qui ex triade et dyade componatur. hanc igitur ob causam maioribus honoribus Romani quintum dicarunt mensem, pari numero defunctos colentes, impari superstites: post deos enim non minorem maioribus suis veteres tribuebant honorem; Maium autem mensem ex liberum honore nominarunt, patrio sermone vocantes honorem. qui vero a Maia Atlantidis filia, Mercurii matre, volunt nominatum Maium, ad aliam quippiam respicientes ita dicunt, verum etiam propter illius sanum, quod hoc mense sacratum dicitur. de hac autem Proclus loquitur ita: "Maia ea est quae abdita in occulto in lucem praefert, similiter atque eae quae hic sunt (i. e. terrestres) μαίαι (i. e.

ἐκείνης παις ὁ λόγος ἦκων διὰ πάντων, δε τὴν ἐν τῷ ἀφανεί τῶν ὄντων περιοχὴν ἐν διαστάσει καὶ προνοίᾳ λόγων αἰδίως πρώτως ἐξέφηνεν, εἰρμὸν καὶ συνέχειαν καὶ ἀλληλουχίαν ποιήσας ὡς ἐκφαντικὸς τῶν παρ' ἡμῶν τῆς ψυχῆς ἀθῆλων παθημάτων." ὁ δὲ Ἄκυλλινος ἐν τῷ ὑπομνήματι τῶν ἀριθμῶν οὕτω φησίν· "ἡ Μαῖα ἀντὶς αὐτῆς ἐς τοῦμφανές προδαῦσά ἐστι; κυρίου μὲν τοῦ λόγου τοῦ διὰ πάντων πεφυκότος διατακτικῶ τῶν ὄντων, διὸ δὴ καὶ Ἐρμού μητέρα φησί. τοιαύτη δὲ ἡ νοητὴ ὕλη τὸ κατακοσμεῖν τὴν εἰς τὸ ἐμφανές πρόδοσιν καὶ γένεσιν ἀπεργάζεσθαι τῶν ὄντων· ἐκ γὰρ ὕλης καὶ εἶδους τὰ ὄντα." οὕτως μὲν κατὰ Θεολογίαν, κατὰ δὲ 10 τὸν τῆς φυσιολογίας τρόπον τὴν Μαῖαν οἱ πολλοὶ τὸ ὕδωρ εἶναι βούλονται· καὶ γὰρ παρὰ τοῖς Σύροις βαρβαρίζουσιν οὕτως ἔτι καὶ νῦν τὸ ὕδωρ προσαγορεύεται, ὡς καὶ μητῦρι τὰ ὑδροφόρα καλεῖσθαι· καὶ οὐκ ἔξω λόγου ὁ Βάρρων φαίνεται ὡς καὶ μῆνα ἀναθέμενος αὐτῇ· κινήσει γὰρ τοῦ ὑποβρυχίου ὕδατος γίνεσθαι 15 σάλον τοῖς φιλοσόφοις δοκεῖ, πρώτη δὲ ἑορτὴ τοῦ Μαῖου παρὰ Ῥωμαίοις αἱ περὶ σεισμῶν ἰκασίαι. ταύτη γὰρ Ἄτλαντος παῖδα τὴν Μαῖαν οἱ μυθικοὶ ποιοῦσι, καὶ ἔφορον δὲ τῶν ὑδάτων τὸν Ἐρμῆν εἶναι παραλαμβάνομεν, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς αὐτοῦ πηγαῖ ἀνατίθενται ἢ φρέατα δρύττεται. 20

p. 102

Εἰσι δὲ οἱ φησὶ Λιδὸς καὶ Μαίας τὸν Ἐρμῆν εἶναι ἀλληγορῶν.

3 ἐκφαντικὸν V.

4 ἀκυλλίνος P.

5 ἀντὶ αὐτῆς] τὸ ἀφα-

νές Creuzerus.

13 προσαγορεύεται om P.

καὶ om P.

19 πάλαι λαμβάνομεν margo V.

obstetrices); Mercurius autem illius filius ratio per universa pertinens, qui eum qui est in occulto rerum complexum in distantia et providentia verborum ab aeterno primum patefecit, nexu et coniunctione mutuaeque cohaerentia facta, et quae enuntiat occultas nostras animi affectiones." Aquilinus autem in Commentario numerorum ita dicit: "Maia ea est quae — in apertum prodidit, cum dominetur ratio extensa natura per omnia quae sunt, unde nimirum et Mercurii matrem dicunt. talis autem materia est ea quae mente percipitur, ut componat exitum in lucem et generationem afficiat rerum: ex materia enim et forma res constant." ita quidem iuxta theologiam. ex physiologiae autem ratione Maiam multi aquam esse volunt: etenim apud Syros barbaramente loquentes ita etiam nunc aqua appellatur, ut et *meiari* aquae ductus vocentur. nec absque ratione Varro egisse videtur, ut qui et mensem illi attribuit: motu enim eius quae in profundo est aquae existere agitato philosophis videtur; primae autem Maii feriae apud Romanos preces pro avertendis terrae motibus. ideo enim Atlantis filiam Maiam mythici faciunt, et praesidem vero aquarum Mercurium esse accipimus, et hanc ob causam in eius fanis fontes consecrantur aut putei fodiantur.

Sunt autem qui dicant Iovis et Maias Mercurium esse ex allegoria

κῶς νίδν, νοῦν μὲν εἶναι τὸν Δία, Μαΐαν δὲ τὴν φρόνησιν, παῖδα δὲ ἕξ ἀμφοῖν Ἑρμῆν λόγιον αἰνιτιζόμενοι. πάντων δὲ νεώτατον εἰργάσαντο ἄτε δὴ μὴ γηράσκοντος τοῦ λόγου. ἔτι μὴν ἀκῦτάτον πεποιήνται τοῦτον ταρσώσαντες πτεροῖς, νοῦ δὲξήτητα **6** καὶ τάχος λόγου διὰ τῆς τοιαύδε τέχνης αἰνιτιζόμενοι· ὁ γοῦν ποιητής φησιν “ἔπεια πτερόεντα.” εἶτα δὲ τετραγῶνον σχήματι Ἑλληγες ἀναπλάττουσι τοῦτον, τεκμήριον μέγιστον παρεχόμενοι λόγον εἶναι τοῦτον, καὶ λόγον ἄληθῆ· ἔστι γὰρ καὶ λόγου σχήματα; ὁ μὲν ψευδῆς λόγος, ὁ δὲ ἀπατηλὸς πολυγωνώτερος, ὁ δὲ **10** ἄληθῆς αὐτὸς ἐκαστῷ ἐκ πάντων μερῶν ἴσος, ὅπου δὲ στρέφοιτο πάσαις βάσεσιν ἀορίστως στηρίζεται, ὁ δὲ τετραγωνικὸν σχῆμα τυγχάνει. εἰ τοίνυν νοῦς καὶ λόγος εἶναι δέδεικται, τούτῳ τὸν κέρκωπα εἰδωλοποιούσιν Αἰγύπτιοι, ἐπεὶ παρὰ πάντα τὰ ζῶα νοήμων τυγχάνει, συνέσεως δὲ καὶ ἐπιστήμης ἐστὶ δεκτικὸς. ἀλλὰ **15** μὴν καὶ τὴν Αἰγυπτίαν ἴβιν τὸ δρνεον ἴσμεν ἀνακειμένην αὐτῷ· **p. 108** καρδίᾳ γὰρ ἔοικε λευκαινόμενον μὲν τὸ σῶμα, ἕξ ἀμφοῖν δὲ τῶν μερῶν μελαινομένη, ὅπερ ἐστὶ τοῦ κατὰ δianoian λόγου σχῆμα· πρὶν μὲν γὰρ λεχθῆναι σκότιος, λεγόμενος δὲ φωτίζεται, καὶ ῥηθεις εἰς ἀφανῆς οἴχεται. τρέφεται δὲ τὸ ζῶον παρὰ τοῖς ὕδασι, **20** καθ’ ἕπερ ἐν ἡμῖν ἢ καρδίᾳ ἕξ ὑγρῶς οὐσίας τὴν δύναμιν λαμβάνει. μόνη δὲ πτηνῶν πάντων νεῖν ἢ ἴβις οὐκ ἐπίσταται, ἀδρνεοστάτη δὲ εἰς μείζον βῆθος καθελκομένη. τὸ δ’ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῆς καρ-

6 λόγων P. **11** ἀορίστως Hasius: apud S ἀορίστου. **14** δὲ om V: Hasius' τε.

filium; rationem esse Iovem, Maiam mentem s. intelligentiam, filium autem ex utroque Mercurium faciendum per ambages significantes. omnium autem natu minimum finxerunt, quippe cum non senescat oratio. praeterea celerrimum fecerunt eum instructum aliis, rationis celeritatem et velocitatem orationis per eiusmodi artem significantes. itaque poeta dicit “verba alata.” deinde quadratam forma Graeci hunc fingunt, maximum argumentum praebentes orationem esse eum, et orationem veram. sunt enim et orationis species, et mendax oratio et fallax plures habens angulos; vera autem sibi ipsa ex omnibus partibus par, ubicunque autem versatur, omnibus basibus infinite stabilitur, quae videlicet quadrata figura est. quodsi rationem et orationem eum esse demonstratam ~~est~~ huic cercopem simulacrum (idolum) faciunt Aegyptii, quandoquidem praeter omnia animalia prudens est et peritiam artemque admittit. verum et Aegyptiam ibim, avem, scimus illi esse consecratam: cordi enim simile est corpus eius album, ex utraque autem parte nigrum, quae quidem est orationis, uti cogitatur, figura: antequam enim proferatur, obscura est, cum autem profertur, collustratur, et prolata evanescit. vivit autem animal illud prope aquas, quemadmodum in nobis cor ex humida essentia vim suam accipit: sola autem avium omnium natate ibis nescit, et imbecillima quaeque in maiorem profunditatem detrahitur.

δίας παρατηρητέον· τῆς γὰρ ὑγρᾶς πόσεως συμμέτρως προσαχθείσης ῥώννυσθαι τε καὶ τοῖς λογισμοῖς διεστηρέχθαι πέφυκε, καὶ τῆς μὲν οἰκείας ἔδρας, ἥνπερ φρένα καλοῦσιν, οὐκ ἐξίστασθαι, νηφαλίαν τε εἶναι, ὑποβλυσθεῖσαν δὲ τοῖς παλμοῖς τὸν ἴδιον σῆλον δι' ὅλον τοῦ σώματος ἐξεργάζεσθαι. πύσχουσι δὲ ταῦτα ὑπὸ 5 μέθης ἄνθρωποι τὸ ἄκρατον τῆς ἰδίας ἰσχύος προτετιμηκότες. καὶ τὴν ἴβιν δὲ καὶ τὸν κέρκωπα σελήνη συμπαθῆ εἶναι προσεῖκασται· ἡ μὲν ἴβις ἀπὸ τῷ σχήματι ἐμφερῆς, τὰ ἄκρα μὲν ὀμυγλαίνουσα, λευκαίνουσα δὲ τὰ μέσα καθύπερ ἡ αἰθερία μήνη· ὅτε γὰρ οὐρανὸς ἀσέληνος, οὐδὲ ἴβιδες ὄρωσι, μύουσι δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ἄσιτοι ἐγκαρτεροῦσι τὸ συγγενὲς στοιχείον ἀναμίνουσαι. ὁ δὲ κέρκωψ δηλοτέρως ἔχει τὰς ἐνεργείας· ὅτε γὰρ αὔξει σελήνη, ὁ τῶν ὀφθαλμῶν κύκλος τότε εὐφύεται, ὅτε δὲ μειοῦται, τὸ τῶν ὀμμάτων περιφερὲς συστελλεται.

p. 104 53. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἐκήρυττε μηδένα ποδῶν ἢ κεφαλῆς 15 οἰοῦντίποτε ζῶον γενέσθαι παρὰ πάντι τὸν μήνα πρὸς φυλακὴν ἀρθρῆτιδος νόσου. ἠὔχοντο δὲ Μαία τε καὶ Ἑρμῆ οἱ πραγματευταὶ ἀκίνδυνα τὰ τῶν κερδῶν εἶναι· πάντα δὲ ἄρα τὰ κέρδη ἐν τῇ ὕλῃ καὶ ἐξ αὐτῆς ἀναφύεται, καὶ ἐν αὐτῇ ὡσανεὶ ἔρμαια ἐφρίσκειται καὶ ἐπιδίδοται, ὡς φασί, κατ' ἄξίαν. Μούμιος δὲ ὁ 20 Ῥωμαῖος τὸν Ἑρμῆν τὸν προχωρητικὸν λόγον εἶναι βούλεται· οὐδὲ γὰρ, φησί, πρότερον βρέφος φθέγγετο πρὶν ἂν τῆς γῆς ἐφά-

4 νηγαλαίαν P. δὲ Hasius: libri καὶ. 22 πρῶτον apud S. cf. 3 37.

idem autem et in corde observare licet: liquida enim potione medica sumpta roborari et cogitationibus confirmari solet; neque ex sua sede, quae praecordia vocant, excedere, et sobrium esse; ubi autem exundavit, palpitationibus propriam motionem per totum corpus efficere. accidit autem hoc per ebrietatem hominibus, qui merum robori suo anteposuerunt. et ibidem ac carcopem lunae consentire verisimile est: ibis quidem ipsa specie ei similis, utpote quae extremis partibus nigra est, mediis autem alba, quemadmodum aetherea luna. quando enim luna in caelo non apparet, ne ibides quidem cernunt, sed connivent oculos eo tempore et sine victu permanent cognatum elementum exspectantes. in carcopem autem eius rei vis magis etiam apparet: quando enim crescit luna, oculorum ei orbis dilatatur, quando autem senescit, oculorum circulus contrahitur.

53. Pontifex autem edicebat ne quis pedes aut caput cuiuscunque animantis gustaret per totum mensem ad cautionem arthritidis. supplicabant autem Maiae et Mercurio negotiatores, ut res ad quaestum pertinentes sine periculo essent. omnia autem lucra in materia sunt atque ex ea proveniunt, et in ea tanquam ἔρμαια (i. e. lucra insperata) inveniantur. Mummius autem Romanus Mercurium procedentem orationem esse vult: neque enim, ait, prius infans vocem ediderit quam ter-

ψαιτο, ὥστε Μαίαν εἰς γῆν καλῶς ἐξιλάμβανον οἱ πολλοί. καὶ καθ' ἕτερον δὲ ἱερὸν λόγον ὁ Φωντήσιος χρῆναι τιμᾶσθαι τὴν γῆν ἐν ταῖς καλένδαις Ματαῖς λέγει, ὅτι θέρμη τὴν ἐμφυτον ἐπὶ τὴν ἐπιφάνειαν ἢ γῆ ἀναβλύζουσα, γαυριῶν ὡπερ καὶ σκιρτῶν ἔξαγομένη, σάλους ἐμποεῖ ὡς ἐπίπαν κατὰ τὸν Μάιον μήνα. τιμῶσιν οὖν κατὰ τοῦτον τὴν Μαίαν, τουτέστι τὴν γῆν, θεραπεύοντες. μαιουμίζω τὸ ἐορτάζειν ὀνομάζουσιν, ἔξ οὗ καὶ μαιουμῶν.

ἀρχὴ γενέσεως σελήνης.

54. Ἡφαιστοὶ τέσσαρες, πρῶτος Οὐρανοῦ καὶ Ἡμέρας, p. 105
 10 κατῆρ Ἀπόλλωνος τοῦ Ἀθηναίων ἀρχηγέτου· δεύτερος Νεῖλου
 πικίς, ὃν Αἰγύπτιοι καλοῦσι Φθάν· τρίτος ὁ Κρόνον καὶ Ἥρας,
 ὁ Ἀήμιος, ὁ χαλκευτής· τέταρτος Ἡφαιστος ὁ μαντιῶς, ὁ Σι-
 κελιώτης, ἔξ οὗ Ἡφαιστιῶδες αἱ νῆσοι. Ἡφαιστος γόνιμον πῦρ
 15 εἶσιν, ἢ τοῦ ἡλίου ζωογονικὴ θερμοτότης· διὸ δὴ καὶ χυλὸν ποιῶσι
 τὸν Ἡφαιστον, καθὼ χυλεύει καθ' ἑαυτὴν ἢ τοῦ πυρὸς φύσις,
 ὅταν μὴ συγκεκρόβηται τοῖς ἄλλοις. ἄλλος δὲ χυλῶ ποδὶ τὸν
 Ἡφαιστον λαμβάνεσθαι λέγει διὰ τὸ ἄνισον τῆς ἡλίου πορείας.

55. Ἰστέον δὲ ὡς ὁ Μανέθων ἐν τῷ περὶ ἐορτῶν λέγει τὴν
 ἡλιακὴν ἔκλειψιν πονηρὰν ἐπήρειαν ἀνθρώποις ἐπιφέρειν περὶ τῆς
 20 τὴν κερὴν καὶ τὸν στόμαχον.

1 οἱ καλαιοί? 2 φωντήσιος libri. 12 μαντιῶς Creuzer-
 rus: apud S μαντιῶς. 13 ἡφαιστιῶδες V. 19 fort. περὶ
 τὸν κενεῶνα S.

ram attigerit, ut Maiam recte in terram acceperit multitudo. atque ex
 alia traditione sacra Fronteiis oportere coli terram Kalendis Maiis sit,
 quod calorem ingenitum ad superficiem terra sursum trudens, quasi
 gestire et exsultare conata, terrae motus efficit ut plurimum mense Maio.
 colunt igitur hoc mense Maiam, id est terram venerantes. μαιουμίζω
 festos dies agere dicunt; unde et μαιουμῶν.

principium generationis luna.

54. Vulcani quattuor, primus Caelo et Die natus, pater Apollinis,
 Atheniensium praesidis; secundus in Nilo natus, quem Aegyptii appel-
 lant Phthan; tertius ex Saturno et Iunone, Lemnius, qui fabricae prae-
 est; quartus Vulcanus fatidicus, Siculus, ex quo insulae Vulcaniae.
 Vulcanus ignis genitilis est, solis calor generandi vim habens. unde
 videlicet et claudum faciunt Vulcanum, quod claudicat per se ipsa ignis
 natura, quando non conflatus est cum ceteris. alius vero claudo pede
 Vulcanum accipi dicit ob imparem solis cursum.

55. Sciendum autem Manethonem in libro de feriis dicere solis de-
 fectum malum damnum hominibus afferre circa illa et ventrem.

Ἰ Ο Τ Ν Ι Ο Σ.

p. 106 56. οὕτως οὖν τοῦ πέμπτου μηνὸς εἰς τιμὴν τῆς γερο-
σίας πρὸς τοῦ βασιλέως Νουμᾶ διατεθέντος, ἐλείπετο ἄρα τὸν
ἕκτον εἰς τιμὴν τῆς νεολαίας ὀρισθῆναι· βουλῇ γὰρ γερόντων καὶ
νεωτέρων ἀνδρῶν εἰκὸς διοικεῖσθαι, ὡς φησὶ Πλάτων, τὸ πολλὸν-5
τευμα. οὐκ ἔξω δὲ λόγου τὸν ἔξ ἄριθμὸν φαίνεται ταύτῃ προσ-
πέμων· ζωογονικὸς γὰρ οὗτος ἀπὸ μονάδος ἕξῃς ἄχρι τριάδος ἕξ
αὐτοῦ συμπληρούμενος καὶ ἀρκῶν ἑαυτῷ. καὶ διὰ τοῦτο ὁ Πυ-
θαγόρας τῇ πρώτῃ τῶν Μοιρῶν τοῦτον ἀνατέθεικεν.

57. καλένδαις Ἰουνίαις ἐορτὴ Ἦρας καὶ εὐχαὶ ἐν τῷ Κα-10
πετωλίῳ, πάντων ἡμῶν Ῥωμαίων ὕδατος ἕξ ἐωθινής ἀπογενομέ-
νων ψυχροῦ πρὸς φυλακὴν νόσου παντοίας καὶ διαφερόντως πο-
δαλγικῆς, ὡς ὁ χρησίδος ἐβούλετο, καὶ ὥστε μὴ διδύμους ἢ τε-
ρατώδεις γενέσθαι τοὺς τοκετούς. ἢ δὲ τοιαύτη συνήθεια ἐπὶ
Ἀδριανοῦ εἰσηγήνεται, πεμφθείσης γυναικὸς ὡς αὐτὸν Ἀλυπτίας, 15
ἢ ἀφηγεῖτο τέσσαρσιν ἡμέραις κατὰ διώστημα ἄνισον τέσσαρα τε-
p. 107 κείν, μετὰ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας τὸ πέμπτον, κατὰ τὸν Ἀρι-
στοτέλη, ὃς φησὶν ἐν τέσσαρσι τοκετοῖς εἴκοσι κνηθῆναι. ὁ δὲ
Ἰούνιος μὴν ἀνεπιτήδειος πρὸς γάμους.

58. τὸ σάγκος ὄνομα οὐρανὸν σημαίνει τῇ Σαβίνων 20
γλώσσῃ. — ὁ λαγῶς ἄρρηγν τίκτων πέφυκε τεραστίως. — λαρι-

7 ἕξῃς Nokkūis: vulgo ἕξ ἦξ.

15 ὡς αὐτὸν γυναικὸς P.

20 σάγκος P.

21 nonne ὁ λαγῶς ὁ ἄρρηγν τίκτων?

I U N I U S.

56. Ita igitur quinto mense in honorem senectutis a Numa rege
constituto, reliquum nimirum erat ut sextus in honorem iuventutis in-
stitueretur: consilio enim senum et iuniorum virtute rem publicam, ut
ait Plato, administrari par est. non vero praeter rationem senarium
numerum huic ab eo attribui apparet: procreandi enim vim habet hic
(primus) a monade, e qua usque ad triadem ex eodem completur et
sufficit sibi ipse; unde Pythagoras primae Parcarum hunc numerum con-
secravit.

57. Kalendis Iuniis feriae Iunonis et preces in Capitolio, omnibus
simul Romanis aquam frigidam tempore matutino gustantibus ad aver-
tendum morbum quemvis, et praecipue podagram, ut oraculum volebat,
utque ne gemini nascerentur aut prodigiosi fierent partus. quae consue-
tudo imperatore Hadriano inducta est, missa ad eum muliere Aegyptia,
quae narrabat quattuor se diebus, intervallo impari, quattuor peperisse,
diebus autem quadraginta post quintum, ut Aristoteles docet, qui quat-
tuor partubus viginti editos esse dicit. Iunius autem mensis non aptus
est ad nuptias.

58. Sanci nomen caelum significat Sabinorum lingua. — Lepus
mas prodigiose parere solet. — λαριώδῃν saginatum s. pingue significat;

τὸν τὸ λιπαρόν, ἐξ οὗ καὶ λάρδος. ἄλλοι δὲ ἄλλως φασί. —
 Θυγατέρας Ἀνάγκης τὰς Μοίρας φασί, Λάχεσιν τε καὶ Κλω-
 θῶ — — δὲ τὰ ἐνεσιῶτα, Ἄτροπον δὲ τὰ μέλλοντα.

59. τῇ πρὸ πέντε εἰδῶν Ἰουνίων ἑορτῇ τῆς Ἑστίας. ἐν
 5 ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ εἰώραζον οἱ ἄρτοποιοὶ διὰ τὸ τοὺς ἀρχαίους τὸν
 ἄριον ἐν τοῖς ἱεροῖς τῆς Ἑστίας κατασκευάζειν. ὄνοι δὲ ἐστε-
 φανομένοι ἤγοντο τῆς πομπῆς διὰ τὸ τούτοις ἀλειῶσθαι τὸν
 σίτον.

60. πρὸ τοῦ μεγάλου κατακλυσμοῦ τὴν Σικελίαν μὴ νῆ- p. 108
 10 σον εἶναι φασιν ὡς σήμερον, ἀλλ' ἤπειρον γενέσθαι συνημμένην
 τῇ ὕστερον Ἰταλίᾳ, ἐκ δὲ τῆς φορᾶς τῶν ἐκ τῆς ἐπικλύσεως ῥε-
 μάτων τῶν ῥιζῶν ἀποσπασθεῖσαν νῆσον ἀποκαταστήναι, καὶ διὰ
 τοῦτο Ῥήγιον, ἀπὸ τῆς ῥήξεως, ὀνομασθῆναι τὸ πλευρὸν τῆς Ἰτα-
 λίας ἐκεῖνο, ἐξ οὗπερ ἀπέρρωγε. πρότερον δὲ Σικανία ἐλέγετο ἢ
 15 Σικελία. ἢ Ἰταλία ἐννεὰ ἐπαρχίας ἔσχε ταύτας, Καμπανίαν,
 Ἀπουλίαν, Θουσκίαν, Καλαβρίαν, Οὐμβρίαν, Δαλματίαν,
 Λουκανίαν, Βρεττανίαν, Σικελίαν.

πρὸς Προυσίαν τῆς Βιθυνίας βασιλείᾳ.

61. παρὰ τοῖς Πυθαγορείοις ἡ δυνὰς ὡς θέσιν τινα καὶ
 20 ἐπιβάθραν τῷ ἀριθμῷ ἐπιδοῦσα ἐλευσίγη καλεῖται, ὡς προέλευσιν
 ἐπὶ τὸ πλεῖον καὶ ἄπειρον παρέχουσα.

3 post Κλωθῶ Roetherns cum Hasio: καὶ Ἄτροπον, καὶ Λάχεσιν
 μὲν τὰ παρελθόντα διοικεῖν, Κλωθῶ 5 τὸ vulgo om
 7 ἤγοντο V: corr S. τὸ σίτον P. 14 ἀπέρρωσε apud S.
 15 ἐπαρχίας om P. 16 ἀπουληίαν V. Θουβρίαν
 apud S.

unde et *lardum*. alii autem aliter dicunt. — filias Necessitatis *Parcas*
 dicunt, *Lachesin Clotho* (et *Atropon*; et *Lachesin* quidem praeterita cu-
 rare, *Clotho*) praesentia, *Atropon* autem futura.

59. A. d. 5 Idus Iunias feriae Vestae. hunc diem celebrabant pi-
 stores, quod veteres panem in Vestae templis parabant. asini autem
 coronati pompam ducebant, propterea quod ab his molitur frumentum.

60. Ante magnum diluvium Siciliam non insulam fuisse dicunt, ut
 hodie, sed terram continentem cohaerentem cum Italia, quae postea di-
 cebatur, impetu autem fluctuum ex diluvio radicitus avulsam insulam
 existitisse, et hanc ob causam Rhegium a ruptura nominatum esse illud
 Italiae latus, unde avulsa est. antea autem Sicania dicebatur Sicilia.
 Italia novem provincias habuit has, Campaniam, Apuliam, Etruriam,
 Calabriam, Umbriam, Dalmatiam, Lucaniam, Britanniam, Siciliam.

ad Prusiam Bithyniae regem.

61. Apud Pythagoreos dyas tanquam ea, quae stationem quandam
 et scalam numero dedit, *ἐλευσίγη* vocatur, utpote quae progressionem
 ad plus et infinitum praebet.

62. φεῦ τῶν βροτείων ὡς ἀνώμαλοι τύχαι!

οἱ μὲν γὰρ εὖ πρᾶσσουνσι, τοῖς δὲ συμφοραὶ

•σκληραὶ πάρευσιν εὐσεβοῦσι πρὸς θεοῦ.

τὴν τύχην φορτοῦναν λέγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι ἀπὸ τῆς φορᾶς, ἐνθουν ὠφέλειαν. Ἀριστοτέλης “εἰ ἔστιν ἀρετὴ, οὐκ ἔστι τύχη” ἄνω 5 γὰρ καὶ κάτω τὰ τῆς τύχης ἐν τοῖς ἀνθρωπίνους γυμνάζεται πρᾶγμασι πλοῦτω τε καὶ διαφερόντως ἀδικίᾳ. οἱ δὲ πρὸς ἀρετὴν ἔχοντες καὶ θεοῦ μεμνημένοι, καὶ κρείττονας ἐπὶ τῶν μακαρίων καὶ αὐτῶν πραγμάτων ἐλπίδας σαλεύοντες, καταφρονοῦσι τῶν
p. 109 τῆδε καλιῶν· οὐδὲν γὰρ ἀσφαλὲς οὐδὲ κεκριμένον ἔστιν ἐπὶ τῆς 10 τύχης, ὡς Εὐριπίδης φησί. χείρους οἱ τοῦ πλοῦτου τοῦ παραμέτρον ἐφιέμενοι· πλοῦτος γὰρ μᾶλλον κακίας ἢ καλοκάγαθίας ἐπηρετής ἐστί, φησὶν ὁ ῥήτωρ.”

Ἰ Ο Τ Α Ι Ο Σ.

63. τὸν Ἰούλιον μῆνα πέμπτον μὲν ἂν τις ἀπὸ τοῦ πολι-15 τικοῦ, ἑβδομον δὲ ἀπὸ τοῦ ἱερατικοῦ λάβοι ἐνιαυτοῦ· ἀπὸ γὰρ τοῦ Μαρτίου (ἐκεῖνος δὲ ἦν ὁ πρῶτος Ῥωμύλου τεθείς εἰς ἀρχὴν τοῦ πολιτικοῦ ἐνιαυτοῦ) πέμπτος ἐστίν, ὅθεν καὶ Κυντίλιος τὸ πρὶν ἀνομιάζετο, ἑβδομος δὲ ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου· ἱερατικὸς δὲ οὗτος κατὰ τὸν Νουμῶν. ὁ τοίνυν Καῖσαρ οὐ τύχῃ μόνον ἀλλὰ 20

3 θεῶν libri. cf. 4 7. apud Stobaeum εἰς θεοῦς. 6 φωνῆς V.
7 οἱ δ' εὐ? 16 λάβοισιν αὐτόν apud S: corr Roetherus.
18 τὸ πρῶτον P.

62. Eheu mortalium quam iniquae sortes! alii enim prospere rem gerunt, aliis fata acerba contingunt, quamvis piis, a deo. Fortunam dicunt Romani τὴν Τύχην a ferendo, divinum auxilium. Aristoteles: “si est virtus, non est fortuna: sursum enim ac deorsum res ad fortunam pertinentes in humanis exercentur (s. agitantur) rebus, divitiis et maxime iniuria. ad virtutem autem qui conversi sunt et dei memores, et meliores in rebus beatis et materiae expertibus spes agitant, despiciunt ea quae hic sunt (i. e. terrestria) bona: nihil enim securum aut exploratum in fortuna est, ut ait Euripides. peiores evadunt qui divitiis immodicis inhiant: divitiae enim pravitatis magis quam probitatis ministrae sunt, ut ait orator.”

I U L I U S.

63. Iulium mensem quintum aliquis a civili, septimum autem a sacerdotali accipiat anno: a Martio enim (ille autem is erat quem Romulus posuit in initio anni civilis) quintus est, unde et Quintilis antea nominabatur; septimus autem a Ianuario: sacerdotalis autem hic, ex instituto Numa. Caesar igitur, qui non fortuna solum verum etiam

καὶ ἱερωσότην κοσμούμενος (καὶ γὰρ ποτιφίξ ἦν, οἰονεὶ γεφυρωῖος ἀρχιερεὺς ἢ θεουργός, διὰ τὴν ἐξ Ἀφροδίτης σειρῶν), εὐρών τὸν Κυντίλιον μῆνα τὴν προσηγορίαν μετέβαλεν, οὐ διὰ τὴν τοῦ ἀριθμοῦ μόνον τελειότητα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ αὐτὸν ἐκείνον p. 110

5 κατὰ τὴν πρὸ τεσσάρων εἰδῶν τοῦ μηνὸς τοῦτου τεχθῆναι. Καίσαρ δὲ ἀνομάσθη οὐ καθὼς φασιν οἱ παλαιοί, ἐκ τῆς ἀνατομῆς τῆς γαστρὸς Ἀδρηλίας τῆς αὐτοῦ μητρὸς, ἧς δῆθεν ἀποθανούσης ἐγκύμονος αὐτὸν ἀναμνηθεύσης ἐκείνης ληφθῆναι, ἀλλ' οὕτως ἔχει τὰ τῶν ἱστοριῶν. ἐπὶ τοῦ Φοινικικοῦ πολέμου, ὅτε ὁ Σούραξ

10 Ἀννίβα συνεμάχει, λέγεται Γάϊον Ῥουτίλιον (πρόγονος δὲ οὗτος παλαιὸς τῷ Καίσαρι) ἐν αὐτῇ τῇ παρατάξει μαχόμενον τοσαύτη δυνάμει ἐπαφεῖναι τὸ δόρυ κατὰ τοῦ Μανρούσιου ὥστε τὸν ἐλέφαντα, ᾧ ἐπωχεῖτο ὁ πολέμιος, καταβαλεῖν, κάκειθεν τὴν Καίσαρος ἐπωνυμίαν λαβεῖν, ἐπεὶ παρὰ Φοινίξιν ὁ ἐλέφας τὸ ζῶον

15 καίσαρ λέγεται. Οὐάλης δέ, ὃς καὶ αὐτὸς τὰ Καίσαρος ἔγραψε, φησὶν ἄριστον μὲν αὐτὸν καὶ προπεωδέστατον ἐν μεγέθει γενέσθαι, ἔτι μὴν καὶ κομήτην· τὴν δὲ κόμην πατρῴως οἱ Ῥωμαῖοι καισάριεν προσαγορεύουσι, καὶ φησιν ὡς διὰ τὸ ἐξ αὐτῆς κάλλος Καίσαρ προσηγορεύετο. κύριον δὲ αὐτῷ ὄνομα Γάϊος, εὐγενείας δὲ

20 σσημιαντικὸν Ἰούλιος, ἀπὸ Ἰούλου τοῦ Αἰνείου τοῦ Ἀφροδίτης, ἀρετῆς δὲ ὁ Καίσαρ.

64. Θεοδόσιος ὁ μικρὸς νεωτερίζων τὸ τῆς Ὀλυμπιάδος ἐκ τῶν χρόνων ἀπήλειπεν ὄνομα.

7 ἀπομειώσης V, ἀπομειώσης P, ἀπομειώσης Jacobs. cf. de Magistr. 1 23. 20 τοῦ Ἀφρ.] vulgo τῆς Ἀφρ.

honore sacerdotali ornatus erat (etenim pontifex fuit, propterea quod a Venere oriundus erat), cum reperisset Quintilem mensem, nomen mutavit, non propter numeri solum perfectionem, verum etiam propterea quod ipse a. d. 4 Idus huius mensis natus est. Caesar autem nominatus est, non ut veteres dicunt, ex dissectione ventris Aureliae matris ipsius, qua moriente gravida ipsum dissecta illa susceptum ferunt, sed (ita habent historiae) bello Punico, cum Syphax Hannibali socius belli esset, Gaius Rutilius (fuit autem hic unus e veteribus Caesaris maioribus) in ipsa acie pugnans tanta vi misisse iaculum contra Maurum dicitur, ut elephantem, quo vehebatur hostis, sterneret humi, et inde Caesaris cognomen accepisse, quandoquidem apud Poenos elephas (bestia) caesar dicitur. Valens vero, qui et ipse Caesaris res scripsit, refert pulcherrima eum et summe decora magnitudine fuisse, et vero etiam comatum (comam autem patrio sermone Romani caesariem appellant) eumque dicit propter pulchritudinem inde profectam Caesarem appellatum fuisse. proprium vero ei nomen Gaius, nobilitatis indicans Iulius, ab Iulo Aeneae Veneris filio, virtutis autem Caesar.

64. Theodosius Parvus novans Olympiadis ex temporum descriptione delevit nomen.

65. ἥπαρ γυπὸς σὸν τῷ αἵματι ὀπτὸν, μετὰ μέλιτος δι-
 δόμενον ἐπὶ ἐβδομάδας τρεῖς, ἀπαλλάττει ἐπιληψίας. ὁμοίως δὲ
 p. 111 καὶ τὴν καρδίαν τοῦ γυπὸς, ὅταν ξηρανθῇ, ἐν ὕδατι δεδομένην
 τῷ ἴσῳ τρόπῳ ἰσχύειν.

66. φασὶ δὲ αὐτὸν τὸν Ἰούλιον ἐπτάμηνον τεχθῆναι, καὶ 5
 διὰ τοῦτο τὸν ἑβδομον μῆνα τοῦ ἱερατικοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τὴν οἰκείαν
 μεταβαλεῖν προσηγορίαν. οὐδεὶς δὲ ἄλλος ἠνδραγάθισεν ὡς
 οὗτος.

67. χρησμὸς ἐδόθη Ῥωμαίοις πρὸς τῆς Μητρός, μηδ'
 ὄλως Ἀφροδισίαις χρῆσθαι ἀνὰ πάντα τὸν Ἰούλιον, ὅπως αὐτοῖς 10
 ὑγιαίνειν τὰ σώματα μέλλοι.

68. κατὰ τὸν ἐν λέοντι ἥλιον ἀναγεῖται ὁ Νεῖλος. Ἰλᾶς
 ὄνομα τῷ Νεῖλῳ πρότερον, εἶτα Αἴγυπτος ἐξ Αἰγύπτου, εἶτα
 Χρυσορρόας, καὶ τὸ λοιπὸν Νεῖλος ἀπὸ βασιλέως οὕτω καλουμέ-
 νου· τὸ γὰρ δόξαι τοῖς γραμματικοῖς ἀπὸ τῆς νέας Ἰλύος ὀνομά- 15
 p. 112 σθαι τὸν Νεῖλον πρὸς ἐτυμολογίαν ὀρθᾶ. περὶ τῆς ἐν θέρει τῶν
 ὑδάτων ἐπιδόσεως Ἀναξαγόρας φησὶ τὰς τῆς Αἰθιοπίας τηκομένας
 χιόνας ἀποστέλλειν τὸν Νεῖλον. καὶ ταύτης ἔστι τῆς δόξης ὃ τ'
 Αἰσχύλος καὶ Σοφοκλῆς καὶ Εὐριπίδης. ὁ δὲ μέγιστος ἐν φιλο-
 σόφοις Ῥωμαίοις Σενεκάς ἀντιλέγει φάσκων τὴν Αἰθιοπίαν (ἐνθεν 20
 καὶ διακαίεσθαι τὰ σώματα τῶν Τρωγλοδυτῶν, οἵτινες σὺ φέρον-
 τες τὸν ἥλιον ὑπὸ τὴν γῆν οἰκοῦσιν, ὃ τε ἄργυρος κατ' ἐκείνον τὸν

3 δεδομένη V, δεδομένη P.   6 ἱερατικοῦ om P.   12 Ἰλᾶς]
 Μέλας Roetherus.   20 Seneca Nat. Quaest. 4 2.   22 οἰκοῦ-
 σιν] ἰούσειν P.

65. Hepar vulturis cum cruore assatum, cum melle si datur per tres hebdomades, morbo comitiali liberat. similiter autem et cor vulturis, cum siccatum est, si datur in aqua, pari modo efficax esse dicunt.

66. Dicunt autem ipsum Iulium septemmemestrem natum, et propterea septimum mensem anni sacerdotalis in suum ipsius mutasse nomen. nemo vero alius tantam virtutem praestitit quantam hic.

67. Oraculum datum est Romanis a Matre (Magna), omnino rebus Venereis abstinerent per totum mensem Iulium, ut ipsis valerent corpora.

68. Sole in Leone Nilus superfunditur. Ilas nomen Nilo antea fuit, deinde Aegyptus, ab Aegypto, post Chrysorrhoeas, et postremo Nilus, a rege cui hoc nomen erat: nam quod grammaticis ἀπὸ τῆς νέας Ἰλύος (i. e. a novo limo) videtur nominatus esse Nilus, id ad etymologiam spectat. de inundatione, quae per aestatem fit, Anaxagoras ait ab Aethiopiae solutis nivibus demitti Nilum. et in hac opinione Aeschylus Sophocles atque Euripides sunt. summus autem philosophorum Romanorum Seneca obloquitur, dicens per Aethiopiam (unde et adurantur corpora Troglodytarum, qui non ferentes solem sub terra habitant, ar-

τέπον ἀπομολιβοῦται, καὶ οὐδεμία ἔλη οὐκ ἀποτήκεται) ἄλλως
 τε δὲ πολλοὺς εἶναι ποταμοὺς ἐκκειμένους τῷ νότῳ, ὧν οὐδένα
 δοῶμεν, καίπερ ὑπερκειμένων ὁρῶν, πλημμυροῦντα τῷ θέρει.
 Εὐθύμενης δὲ ὁ Μασσαλιώτης φησὶ διαπλεῦσαι τὴν Ἀτλαντικὴν
 5 θάλατταν, ἔξ ἐκείνης τε ἰδεῖν τὸν Νεῖλον ἐκτρέχοντα, καὶ τότε
 μᾶλλον ὀγκοῦσθαι, ὅταν οἱ λεγόμενοι ἐτίσιοι πνέωσι· τότε γὰρ
 φησὶν ἐξωθεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνέμων τὴν θάλατταν, τούτων δὲ
 παυομένων ἠσυχάζειν. γλυκὴ δὲ σχιδὸν τὸ τῆς Ἀτλαντικῆς θα-
 λάττης ὕδωρ, καὶ ὁμοία τὰ ταύτης θηρία τοῖς τοῦ Νεῖλου. ἀν- p. 113
 10 τιλέγει δὲ καὶ ταύτῃ τῇ δόξῃ ὁ Σενεκάς φάσκων τὸ μὲν γλυκὴ καὶ
 λεπτὸν ὕδωρ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀναρπάζεσθαι, καὶ τρόποις ἕκασαν
 ἄλμυρὰν εἶναι πᾶσαν θάλασσαν, καὶ μηδὲν ἀληθές εἶναι τοῦτο·
 εἰ γὰρ τοῦτο ἦν, καὶ τῷ χειμῶνι ἂν ἐπεδίθου ὁ Νεῖλος, καὶ ἔτι
 μᾶλλον ὄσω καὶ βιαιοτέρα ἢ τῶν ἀνέμων φορὰ. ἔτι δὲ καὶ πλω-
 15 θης μᾶλλον ἢ κvanoῦς φαίνεται, ἔπειρ ἄλλοτριον θαλαττίων ὑδά-
 των. μεθ' ὧν Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης φησὶ τοῦ ἡλίου ἕρκά-
 ζοντος τὴν ὑγρότητα ἔλκεσθαι ὑπὸ τῆς ξηραῆς τὸν Νεῖλον ἐκ τῆς
 θαλάττης· σπαραγμώδης γὰρ κατὰ φύσιν ἐπάρχουσα καὶ διατετη-
 μένη ἔλκει πρὸς ἑαυτὴν τὸ ὑγρὸν, καὶ ὄσω μᾶλλον ξηροτέρα ἢ γῆ
 20 τῆς Αἰγύπτου, τοσοῦτω πλέον ἔλκει πρὸς ἑαυτὴν τὴν νοτίδα,
 καθάπερ τὸ ἔλαιον ἐπὶ τῶν λύχνων ἐκείσε πλέον ὀρμᾶ ὄρη καὶ
 σαπανᾶται ὑπὸ τοῦ πυρός. ὁ δὲ Ἡρόδοτος παρὰ πάντων τῶν
 ποταμῶν ἔλκειν τὸν ἡλίον τὸ ὑγρὸν φησὶ τὴν πρόσγειον νότου ζώ-

4 Εὐθύμενης V.
 πᾶρχουσα P.

9 τὰ vulgo om.

18 καὶ διατετημένη

gentam autem in illa regione replumbatur, et nulla non materia liquescit) multos praeterea esse fluvios expositos Noto, quorum nullum videmus, quanquam [sic] superiacent montes, qui fluvii aestate intumescunt. Euthymenes autem Massiliensis se navigasse dicit Atlanticum mare, et inde vidiisse Nilum excurrentem, qui tunc maxime intumescat cum Estiae qui dicuntur spirant: tunc enim ait elici a ventis mare; quibus residentibus quietum fiat. dulcis autem prope Atlantici maris aqua, et similes eius beluae Niloticis. obloquitur autem huic quoque sententiae Seneca, dicens aquam dulcem ac levem a sole arripi et modis omnibus salsum esse omne mare, et nihil verum hoc: si enim hoc esset, etiam hieme redundaret Nilus, idque eo magis quo vehementior ventorum esset impetus. iam vero etiam magis turbidus quam caeruleus apparet, id quod abhorret ab aquis marinis. cum quibus Diogenes Apolloniatas ait sole humorem ad se rapiente Nilum a tellure exsiccata e mari duci: cum enim natura rimosa sit et perforata, ad se attrahit humorem, et quo aridior est terra Aegypti, eo plenius ad se adducit humorem, ut oleum in lucernis fuscus illo fluit ubi et exuritur ab igne. Herodotus autem ex omnibus fluminibus trahere solem humorem dicit, cum zonam Noti (i. e.

Ioannes Lydus.

7

νην διατρέχοντα, πρὸς δὲ τῷ θέρει πρὸς βορρᾶν ἐκκλίνοντα ἐκαλειῶσθαι τὸν Νεῖλον, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν αὐτὸν ἀναχεῖσθαι κατὰ τὸ θέρος. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι φασὶ τοὺς ἔτησίους πάσας ἔξ ὑπερτέρου τὰς νεφέλας ἐπὶ τὸν νότον ἐξωθεῖν, κἀκείθεν βαρείας καταφερομένης βροχῆς ἀναβλύζειν τὸν Νεῖλον. Ἐφορός γε 5
 μὴν ὁ Κυμαῖος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἰσοκοριῶν φησὶν ἀραιὰν εἶναι
 p. 114 κατὰ φύσιν τὴν Αἴγυπτον, καὶ κατ' ἔτος ἐπαγομένης ἰλιέος ὑπὸ τοῦ Νεῖλου στεγανοῦσθαι, τὸν δὲ ποταμὸν δίκην ἰδρωτός κατα τὸν καιρὸν τοῦ καύματος ἐπὶ τὰ κορυφότερα καὶ ἀραιότερα καταροεῖν. ἀλλὰ καὶ Θερανούλκῃς ὁ Θούσιος τοὺς ἔτησίους φησὶν 10
 ἐξωθεῖν τὸν Νεῖλον· τῆς γὰρ Αἰθιοπίας ὑψηλοῖς παρὰ τὰ καθ' ἡμῶς ὄρεσι διεξωσμένης, ὑπαδεχομένης τε τὰς νεφέλας πρὸς τῶν ἔτησιων ὠθουμένας, ἐκιδόναι τὸν Νεῖλον, ὡς καὶ Καλλισθένης ὁ περιπατητικὸς ἐν τῷ τετάρτῳ βιβλίῳ τῶν Ἑλληνικῶν φησὶν εἶναι τὸν οὐστρατεύσασθαι Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι, καὶ γενόμενον 15
 ἐπὶ τῆς Αἰθιοπίας εὔρειν τὸν Νεῖλον ἐξ ἀπειρῶν ὄμβρων κατ' ἐκείνην γενομένων καταφερόμενον. ἀλλὰ καὶ Λικαίμαρχος ἐν περιόδῳ γῆς ἐκ τῆς Ἀτλαντικῆς Θαλάττης τὸν Νεῖλον ἀναχεῖσθαι βούλεται. ποικίλοι μὲν οὖν αἱ περὶ αὐτοῦ δόξαι, τὸ δ' ἀληθές κατὰ τοὺς ἀνθρώπους τέως οὐδαμοῦ· κατὰ γὰρ τὸ λόγιον τὸ δ' ἀτρεκές ἐν 20
 βαθεῖ ἐστί. Χρηστος δὲ ὁ Ῥωμαῖός φησιν “ἐπὶ τῆς δύσεως ὄρη
 p. 115 μέγιστα καὶ ἰψηλότατά εἰσιν, ἣ τὴν Λιβύην ἀπὸ τῆς Αἰθιοπίας χωρίζουσι. τούτων ταῖς ἰσχυραῖς ῥίζαις τὸ Ἀτλαντικὸν ἐπιπίπτον

3 τοὺς] εἰς vulgo.

6 πρώτη] ἐνδεκάτῃ Marx Ephori fragm.

p. 213.

22 μεγάλα P.

23 ἐκίπτει Hasius.

meridionalem) terrae propinquam percurrit, sub aestatem vero Septentrionem versus inclinantem evocare (s. extollere) Nilum, et hanc ob causam eum superfundit aestate. Aegyptii autem dicunt ab Etesiiis omnes nubes ex superioribus regionibus meridiem versus detrueri et inde, cum gravis pluvia decidat, Nilum exaestuarē. Ephorus vero Cumanus primo historiarum ait tenuem naturā Aegyptum esse, et cum quotannis limus adducatur a Nilo, condensari, fluvium autem more sudoris tempore ardoris ad leviores ac tenuiores partes defluere. verum etiam Thrasyalces Thasius ab Etesiiis ait Nilum extrudi: Aethiopia enim cum altioribus quam qui apud nos sunt montibus circumdetur, atque excipiat nubes quae ab Etesiiis protrudantur, Nilum ab ea inundari; quemadmodum et Callisthenes Peripateticus quarto libro rerum Graecarum ait se una cum Alexandro Macedone expeditionem fecisse, et cum in Aethiopia fuisset, invenisse Nilum ex infinitis imbribus ibi ortis deferri. verum etiam Dicaearchus in Periodo terrae ex mari Atlantico Nilum vult effundi. variae igitur sunt de eo opiniones; interea verum apud homines nusquam est: nam ex oraculo “verum in profundo est.” Chrestus autem Romanus ait “in occidentē montes maximi et altissimi sunt, qui Libyam ab Aethiopia disiungunt. horum extremas radices mare alluit Atlanti-

πέλαγος, ἔνθεν τὴν ἀρχὴν Αἰθιοπία ἀπὸ τῆς δύσεως λαμβάνει.
 ὑπὸ τοῖσιν αὐτοῖσι τοῖς ὄρεσι λίμναι εἰσὶν εἰς ἄπειρον πλατύτητος
 ἠπλωμένοι, παροικεῖ δὲ αὐτὰς γένος ἀνθρώπων τῶν λεγομένων
 Ἰχθυοφάγων, ὅπερ ἀπὸ πρώτης ὥρας ἄχρι δυσμῶν ἡλίου ἐν τῷ
 5 ὕδατι διατρῖβει, καὶ τοῖς ἰχθύσι τρέφεται. τοῖσι δὲ ὁμοιοῦσιν
 οἱ λεγόμενοι Ἀνθρωποφάγοι, γένος ἀνθρώπων ἀνδρείοτατον, ῥῖσι
 στρογγύλαις χρώμενον, προσώποις ἐπικαμπέσι, ὄνυξιν ἰσθμῶν
 λέουσι ὁμοίως. ἐκ τῶν λιμνῶν οὖν ἐκείνων τὰς ἀφορμὰς ὁ πο-
 ταμὸς λαμβάνει· προϊόντα γὰρ ἐξ αὐτῶν τὰ ρεύματα σπηραεφῆ
 10 ἀποτελοῦσιν. ἐκ τούτων δὴ τῶν λιμνῶν, ὡς καλοῦσιν ἐκεῖνοι
 Χαάς, ἐκρεῖ λεπτότατόν τι ρεῦμα καὶ μύλις ὀρώμενον, ὅπερ εἰς
 στενοὺς τόπους καὶ κατὰ μέρος ἐκ διαφόρων μερῶν εἰς κοίτην
 ἰδίαν καταπίπτον ὄψιν ποταμοῦ λαμβάνει. οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ
 Νεῖλος, ὅστις ἐπὶ διαφόρων κλιμάτων εἰλούμενος γίνεται διὰ τό-
 15 πων δασέων καὶ ἀνοδεύτων, ὧν τὰ ἐκεῖθεν εἰς ὁμαλὸν ἐκχεῖται,
 καὶ πάλιν εἰς ποταμοῦ κοίτην συνάγεται, καὶ ναυσίπορος λοιπὸν
 ἐπὶ τὴν Μερῶν διὰ τῶν ἀοικητῶν τοῦ νότου μερῶν φέρεται, καὶ
 ταύτην περιρρέων νῆσον ἀποτελεῖ· ἔστι γὰρ πᾶσα ὁμαλή. κάκει-
 20 θεν τὸ λοιπὸν ὅτι πλεῖστον ἐγκλειόμενος ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν ῥέπει
 καὶ ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον, κάκειθεν εἰς θάλασσαν σφοδροτέρου πνεύ-
 ματος καταπνέοντος· ἐκ τῆς βίας γάρ, ὡς εἴρηται, τοῦ βορείου
 πνεύματος ἀνακλόμενος ὁ ποταμὸς καὶ μᾶλλον ἀνεκχεόμενος πᾶ-

2 εἰς om P.

7 ἐπικαμπέσι P.

an ἐπικαμφέσις?

8 λιμέ-

ων P.

16 κοίταν apud S, κοῖλος P.

ναυτηφόρος V.

17 εἰς P.

φέρεται Hasius: vulgo φαίνεται.

19 ὅτι Roe-

therus: libri δ

cum, unde Aethiopia initium suum ab occidente capit. sub his igitur montibus lacus sunt in infinitam latitudinem extensi. accollit autem eos genus hominum qui dicuntur Ichthyophagi, qui inde a prima hora usque ad occasum solis in aqua degunt et piscibus aluntur. his confines sunt Anthropophagi qui dicuntur, hominum genus fortissimum, naribus rotundis utens, faciebus incurvis, unguibus prope ut leones. ex illis igitur lacubus initium amnis capit: prodeuntia enim ex iis flumina occulta faciunt. ex his igitur lacubus, quos illi vocant Chaas, effluit minutissimum aliquod flumen et vix in oculos cadens, quod in angusta loca et partim ex diversis partibus in alveum proprium incidens amnis speciem accipit. hic autem fere sit Nilus, qui super variis clivis volvitur per loca aspera atque invia. inde in planitiem effunditur et rursus in fluvii alveum contrahitur, et navigabilis deinde ad Meroën per desertas partes meridionales defertur, et hanc circumfluens insulam efficit: est enim tota plana. et inde porro, dum maximam partem includitur, orientem versus inclinatur et ad Aegyptum versus indeque in mare vehementiore vento spirante: vi enim, ut dictum est, venti septentrionalis dum re-

σαν καταλιμνάζει τὴν Αἴγυπτον· εἶρον δὲ ἐκ τῆς ἀνατολῆς τοῖς ἐτησίοις ἀντιπλέοντος, ἢ νότιον ἀπὸ μεσημβρίας ἐξωθουῦντος τὸν Νεῖλον, εἰκότως ὁ ποταμὸς ἐπὶ τὴν θάλασσαν λωφῆσαντος ἤρῃμα
 p. 116 τοῦ βορρᾶ κατατρέχει. κάκεινο δὲ τεκμήριόν ἐστι τοῦ μὴ ἀπὸ τῆξεως χιώνων αὔξεσθαι αὐτόν, ὅτι οὐ ψυχρὸς ἐστὶν ἀλλὰ θερ- 5 μός, καὶ διὰ τοῦτο ὑπονοστοῦντος τοῦ ὕδατος εὐρίσκειται ἐπὶ τῆς ἰλῦος ζῆμά τινα ἐκ μέρους διαπεπλασμένα καὶ ἐκ μέρους κνώδαλα· πέφυκε δὲ τὰ τοιαῦτα θερμότητι καὶ ὑγρότητι ζυγογονεῖσθαι. ὅπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὑδάτων οὐκ ἔστιν· ἰχθύας γὰρ καὶ μόνους ἔχουσι, καὶ οἱ μὲν ἄλλοι στοχαζόμενοι λέγουσιν, ἐγὼ δὲ” φησὶν 10 ὁ Χρῆστος “γενόμενος ἐν τῷ ἀκρωτηρίῳ τῆς Μιαρουσίας ἐν τῷ στομίῳ τοῦ Ἄκκειου.”

69. Κέστιος ὁ ὑπατικός τῆς Ἱερουσαλὴμ ἠγούμενος νε- κτὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Νέρωνος ἀνέστησεν ἐν τῷ τῶν Ἑβραίων ἱερῷ, ὥστε κοινωνεῖν τῆς τιμῆς τῷ θεῷ τὸν Νέρωνα. οἱ δὲ ἀγανακτῆ- 15 σαντες αὐτόν τε Κέστιον καὶ πάντας Ῥωμαίους τοὺς ἐπὶ τῆς ἀνα- τολῆς εὐρεθέντας ἀπέκλον, καὶ φανερώς τοῖς κρατοῦσιν ἀνεκήρυ- ξαν τὸν πόλεμον.

70. ἑρρουσάλους Ῥωμαῖοι τοὺς ἀλήτας καὶ πλανωμέ- νους καλοῦσιν, οἱ δὲ ἰδιῶται ἑρροῦλλους αὐτοὺς ἐξ ἀγνοίας λέ- 20 γουσιν.

4 τοῦ μὴ Roetherus: libri τὸ μὴ.

20 καλοῦσιν P.

flectitur fluvius et magis refunditur, totam inundat Aegyptum: Euro autem ab oriente adversus Etesias reflante, vel Noto a meridie detru- dente Nilum, consentaneum est ut amnis in mare, cum intermisit pau- lum Boreas, decurrat. et illud quoque argumento est, non ex liquefa- ctis nivibus eum augeri, quod non frigidus est sed tepidus; et hanc ob causam aqua revertente reperitur in limo animalia quaedam, partim efformata partim reptilia. solent autem eiusmodi animalia ex tepore et humore nasci; quod in reliquis aquis non est, quippe quae solos pisces habent. et ceteri quidem conjectantes dicunt; ego vero” ait Chrestus, “postquam ipse fui in promontorio Mauritaniae ad ostium Oceani.”

69. Cestius consularis cum Hierosolymam gubernaret, noctu ima- ginem Neronis posuit in Hebraeorum templo, ut particeps esset divini honoris Nero: illi vero aegre ferentes ipsum Cestium omnesque Roma- nos quos in oriente reperissent interfecerunt, et aperte dominis suis bellum denuntiarunt.

70. Errusalos (sic; fort. Errollos) Romani vagabundos atque erro- nes vocant, indocti autem erullos eos ex ignorantia dicunt.

Α Τ Γ Ο Τ Σ Τ Ο Σ.

71. Ἐπιταὶ δὲ ἀπὸ μὲν τοῦ ἥρος ὁ ἔκτος, ἀπὸ δὲ τῆς λε- p. 117
 γομένης ἀξίφωτίας ἰορτῆς ὁ ὄγδοος. ὅτι δὲ ἔκτος ἀπὸ τοῦ Μαρ-
 τίου, ἔξ αὐτῆς ἔστι λαβεῖν τῆς ἀρχαίας τοῦ μηνὸς τούτου προση-
 5 γορίας· Σεξτίλιος γὰρ μετὰ τὸν Κυντίλιον ὠνομάζετο. ὕθεν οἱ
 μετ' αὐτὸν ἄχρι τοῦ δεκάτου οὐ κερταὶ ἀλλὰ τὴν ἔξ ἀριθμῶν ἔλ-
 κουσι προσηγορίαν.

72. Ὀκταβιανός, υἱὸς Ὀκταβίου, τίνας πεποιτικῶς με-
 γάλας πολλοῖς ὀνόμασιν ἐτιμᾶτο· οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν ὠνομάζον Κυ-
 10 ρῖνον, οἰονεὶ Ῥωμόλον, ἄλλοι Καίσαρα, ψήφω δὲ κοινῇ τῶν ἀρ-
 χιμερῶν καὶ τῆς βουλῆς Ἀγουστός ἐπεκλήθη. Ἀγουστόν δὲ Ῥω-
 μαῖοι κατὰ τὴν πάτριον σημασίαν καλοῦσι τὸν καθιερούμενον καὶ
 θεῶν ἀγουρίω προαγόμενον [εἰς μαρτυρίαν].

73. Κομητῶν δὲ εἶδη κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη 9', κατὰ δὲ
 15 τὸν Ῥωμαίων Ἀπουλήϊον δέκα, ἰππίας, ξιφίας, πωγωνίας, δο-
 κίας, πλῆθος, λαμπαδίας, κομήτης, δισκέυς, τύφων, κερύσσης.
 καὶ ὁ μὲν ἰππίας ἐκ τοῦ δρόμου καὶ τῆς δξότητος οὕτως ὠνομά- p. 118
 σθη, πλῆγυας δὲ καὶ ἀμυθρῶς ἀκτίνυς διαρραίνει· ὁ δὲ ξιφίας
 δίκην ξίφους ἢ λόγχης μακρᾶς ἐκτεινόμενος φαίνεται, ὠχρὸς δὲ
 20 καὶ νεφέλειδής· ὁ δὲ πωγωνίος τὴν λοφίαν οὐ κατὰ κεφαλῆς
 ἀλλ' ὑποκάτω διαρραίνει δίκην πώγωνος· ὁ δὲ δοκίας ὁμοίος ἐγ-

5 γὰρ add Hasius. κυντίλιανδόν P. 12 καθομορόν (καθ-
 ομορόν P) καὶ θεῶν μαρτυρίαν (μαρτυρίαν P) προσαγόμενος PV:
 corr Hasius.

AUGUSTUS.

71. Sequitur a vero sextus, a feris incrementi luminis quae di-
 cantur octavus. sextum autem eum a Martio esse, ex ipsa vetere men-
 sis huius appellatione percipere licet; Sextilis enim post Quintilem no-
 minabatur, unde qui eum sequuntur usque ad decimum, non propriam
 habent, sed eam quam ex numeris trahunt appellationem.

72. Octavianus Octavii filius victoris magnis deportatis multis no-
 minibus celebrabatur: alii enim eum nominabant Quirinum, velut Ro-
 mulum, alii Caesarem; communi autem pontificum et senatus consulto
 Augustus cognominatus est: Augustum autem Romani ex patria signifi-
 catione vocant eum qui consecratur et deorum augurio producitur (s.
 praeoptatur) [in testimonium].

73. Cometarum genera, ut Aristoteles docet, novem sunt, ut Apu-
 leius Romanus, decem: hippias, xiphias, pogonias, docias, pithus, lam-
 padias, cometes, discus, typhon, cerastes. et hippias quidem a cursu
 et velocitate ita nominatus est, obliquos autem et exiles radios disper-
 git; xiphias instar gladii vel lanceae longae se extendens apparet, pal-
 lidus autem et nebulosus; pogonias inham non de capite sed deorsum
 dispergit instar barbae; docias prope similis est xiphiae, sed non acutos

γύς ἐστι τῷ ξιφίᾳ, ἀλλ' οὐκ ὄξειας ἔχει ἀμβλείας δὲ τὰς ἀρχάς· ὁ δὲ πίδαξ ἐκ τοῦ σχήματος· ὁ δὲ λαμπαδίας πυρῶδης, καὶ δίκην πυρῶπιδος λίθου ἢ δένδρου καιομένου πέφυκε διαλάμπειν· ὁ δὲ κομήτης πλατύς ἐστι τὸ εἶδος καὶ ὡσπερ ἰλαρός, ἀργυροειδῆς τινὺς πλοκάμους ἔλκων· ὁ δὲ δισκεὺς ἐξ αὐτῆς τῆς προσηγορίας δίκην δίσκου φαίνεται, οὐ λαμπρὸς οὐδὲ ἐρυθρός, ἀλλ' ὡσπερ ἤλεκτρον· ὁ δὲ τύφων πυρῶδης καὶ αἵματώδης φαίνεται, καὶ λεπτούς τινεὺς διαρραίνων πλοκάμους· ὁ δὲ κερύσσης δίκην σελήνης κερατοειδῆς, ὅς, ἠνίκα Ξέρξης κατὰ τῆς Ἀττικῆς ἦλθεν, λέγεται φανῆναι. ὁ δὲ Πτολεμαῖος προστίθησι καὶ ἕτερον εἶδος κομήτου 10 καλούμενον σύλληγγα, φαίνεται δὲ κατὰ τὸ ἀρκυῶν κλίμα. οἱ δὲ φυσικοὶ φασιν ὡς συνίστανται οἱ κομήται ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην κόλπαις ἀστρώδη τινα φύσιν ἐπιδεικνύμενοι· οὐ γὰρ εἰσιν ἀστέρες, ἀλλὰ θρομβώσεις τινὲς ἐξ ἀναθυμιάσεως τῆς γῆς ἀποτελούμενοι, ὧν ἡ γένεσις μὲν ἐξ ἀέρος τοῦ κατὰ συναφῆν ἐγκαταλαμβάνομένου 15 τῷ αἰθέρι.

74. δύο Πᾶνας φασί. τινὲς δὲ φασὶ τὸν Πᾶνα ἐκ Κρόνου καὶ Φέας γενέσθαι, ἀντὶ τοῦ ἐκ τοῦ νοῦ καὶ τῆς ἄγρῆς οὐσίας (οἶον τῆς ὑλικῆς ἀπειρίας) τόδε τὸ πᾶν.

p. 119

75. ἀποτρεπόμενος τοῦ κατὰ Περσῶν πόλεμον Ἰουλιανὸς 20 ὑπὸ τοῦ Λιβανίου καὶ ἄλλων πολλῶν οἰωνοσκοπῶν λέγεται φθέγγασθαι τὸ Ὀμηρικόν “ἀλδέομαι Τρῶας καὶ Τρωάδας ἐλκεσιπέλους.” ὑπερβαλὼν δὲ τὸν Τίγρητα, καὶ πολλὰς πόλεις καὶ φρουρία Περσῶν παραστησάμενος, τὸ λοιπὸν ἀφόρητος ἦν τοῖς

1 τὰς ἀκτίνας Roetherus.

habet verum hebetes fines (*fort.* radios); pithus a forma nominatur; lampadias igneus, et instar ignei lapidis aut arboris flagrantis solet perfulgere; cometes latus est forma, et tanquam hilaris [*sic*] argenteos aliquos cincinnos trahens; disceus ex ipsa appellatione instar disci apparet, non fulgens nec rubicundus, sed ut electrum; typhon igneus et rutilus apparet et exiles aliquos diffundens cincinnos; cerastes ut luna cornutus, qui, quo tempore Xerxes in Atticam venit, dicitur apparuisse. Ptolemaeus autem addit et aliud genus cometae, qui vocatur salpinx et in septentrionali climate apparet. physici autem cometas in sinibus sub luna existere dicunt, stellarem aliquam naturam ostendentes: non enim sunt stellae, sed concretiones quae ex terrae exhalatione efficiuntur, orientes ex eo aëre qui contagione excipitur in aetherem.

74. Duo Panas esse dicunt. quidam autem Pana ex Saturno et Rhea natum dicunt, pro, ex ratione et humida substantia (velut materiali infinitate) τόδε τὸ πᾶν (i. e. hocce universum).

75. Iulianus cum deterreretur a bello contra Persas a Libanio aliisque multis auguribus, dicitur exclamasse illud Homericum: “vereor Troianos et Troades longa vestium syrmata trahentes.” traiecto autem Tigride et multis oppidis castellisque Persarum captis, in posterum in-

βαρβάρους. δόλω δὲ ὁμως ἀπέλλεται καὶ παμπληθεὶ δύο γὰρ Πέρσαι, ἀκρωτηριάσαντες ἑαυτοὺς ὤτων τε καὶ μυκτῆρων, ἐλθόντες ἀπαύτι τὸν Ἰουλιανόν, τοιαῦτα πρὸς τοῦ βουσιλέως παθεῖν τῶν Περσῶν ὀδυρόμενοι, δύνασθαι ὁμως, εἴπερ αὐτοῖς ἐμεῖται ὁ Ἰουλιανός, ἐκ' αὐτῆς αὐτὸν Γοργοῦς, τῆς βασιλίδος τῶν Περσῶν, νικῶντα καταστήσαι. ὁ δέ, τῆς πεπωμένης ἐπειγούσης, Ζωπύρῳ τε ἅμα τοῦ Ἡροδοτείου καὶ Σίνωνος τοῦ Οἰεργιλιανοῦ ἐπιλελησμένος, τὰς ναῦς καταφλέξας δι' ὧν τὸν Εὐφράτην παρεφέριτο, ὡς μὴ δῆπουθιν Πέρσαις ἄδειαν τοῦ χρήσασθαι αὐταῖς, μετρίαν τινὰ δαπάνην κομίζοντος τοῦ στρατοῦ, τοῖς ἀπαύσιον ἠκολούθησεν. οἱ δὲ εἰς ξηρὰν καὶ ἄνυδρον ἀγαγόντες αὐτὸν δυσχωρίαν, τὸν δόλον ἀπεκάλυψαν, καὶ αὐτοὶ μὲν (τί γὰρ ἦν πλέον;) ἀπώλοντο, ὁ δὲ βουσιλεύς, οὐδὲ προελθεῖν ἐπέκεινα σὺδὲ ἀναστρέψαι τὸ λοιπὸν ἐφόσκων, οὐκ ἔφθειρετο. ὡς δὲ τὸ πάλιν μέρος τῆς στρατιᾶς διέπεσεν, ἀσθενοῦντι αὐτῷ ἐπῆλθον οἱ Πέρσαι· ἐλαττωθέντες δὲ καὶ οὕτως αὐδῆς ἐπιτίθενται μὴδὲ δύο μυριάδους ἔχοντι, τῷ πρὶν ἐπτακαίδεκα ἐπαγομένῳ. ὁ δὲ Ἰουλιανὸς ἐμαχέσατο ἄριστα. εἰς δὲ ἐκ τῆς Περσικῆς γάλαγγος, τῶν λεγομένων Σαρακηνῶν, ἐκ τῆς ἄλουργίδος βουσιλεῦ ὑπολαβὼν ἀνέκραγε πατριῶς Μαλχάν, οἶονεὶ βασιλεύς, καὶ ἐπαφείς ῥόλιον τὴν λεγομένην ῥομφαίαν διήλασεν αὐτὸν κατὰ τοῦ ἦτρου. τοῦ δὲ Ὀρειβασίου κομίσαντος αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολὴν καὶ διαθέ-

3 τοσαῦτα P.   8 τὰς τε ναῦς Hasius.   9 Πέρσαις δοῦναι ἔδειαν Hasius.   11 ἄνυδρον Roetherus: vulgo ἀνυγρον.
13 προσελθεῖν libri: corr Roetherus.   20 ἀνέκραξε P.

tolerabilis erat barbaris. dolo autem nihilo minus perit eum omnibus adeo copiis: duo enim Persae, qui mutilatis auribus naribusque ad eum venerant, decipiunt Iulianum, talia se a Persarum rege passos plorantes; posse tamen, siquidem ipso secuturus esset Iulianus, in ipsa eum Gorgone, regia Persarum, victorem reddere. ille autem fato adigente, Zopyri simul Herodotei et Sinonis Virgiliani oblitus, navibus incensis, quibus per Euphratem vectus erat, ne videlicet Persis daret facultatem iis utendi, mediocrem commeatum exercitu portante impostores secutus est; qui ubi eum in locum difficilem aridum et aqua carentem deduxerunt, dolum aperuerunt, et ipsi quidem (quid enim reliquum erat?) perierunt, imperator autem, neque quomodo progredieretur ulterius neque quomodo reverteretur amplius inveniens, misere interfectus est. ubi autem maior pars exercitus effugit, laboranti ipsi supervenerunt Persae, et quanquam devicti vel sic eum adoriuntur ne viginti quidem milia habentem, cum antea centum et septuaginta milia adduxisset. Iulianus vero pugnabat summa virtute; unus autem ex Persica phalange, Saracenorum qui dicebantur, ex purpura imperatorem esse suspicatus, patrio sermone exclamavit *malchan*, i. e. rex, et misso cum stridore ense, qui *ρομφαία* dicitur, traiecit eum circa abdomen. Oribasius au-

σθαι τὰ τελευταῖα παραινοῦντος, Ἰουβιανὸν μὲν αὐτὸς ψηφισά-
μενος βασιλεύειν ἐτελεύτα.

76. οἱ ἀπὸ μεγάλης ἀρχῆς φέοντες ἄνεμοι εἰς δώδεκα
μέρη τοῦ ὀρίζοντος διαιροῦνται. καὶ οἱ μὲν ἀπ' αὐτῶν ἄρκτων
καὶ τοῦ κατ' αὐτὰς πόλου φέοντες ἀπαρκτῖαι καλοῦνται, οἱ δὲ 5
ἀπὸ δύσεως ἰσημερινῆς ζέφυροι, οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ ἀφανοῦς νότοι,
οἱ δὲ ἀπὸ ἀνατολῆς ἰσημερινῆς ἀπηλιῶται. τῶν δὲ μεταξὺ τῶν
εἰρημέκων ὁ μὲν προσεχῆς τῷ ἀπαρκτῖα καικίας, ὃν ἔνιοι καὶ Θρα-
σκίαν λέγουσιν, ὁ δὲ τῷ ζεφύρω ἀργέστης, ὃν οἱ μὲν ἄλυμπιαν
οἱ δὲ ἰάπυγα καλοῦσι· τῶν δὲ μεταξὺ ζεφύρου καὶ νότου ὁ μὲν 10
προσεχῆς τῷ ζεφύρω λίψ, ὁ δὲ τῷ νότῳ λιβόνωτος· τῶν δὲ με-
ταξὺ νότου τε καὶ εὐρου ὁ μὲν πλησίον φερόμενος τῷ νότῳ λιβό-
νωτος καλεῖται, ὁ δὲ τῷ ἀπηλιῶτῃ εὐρος· ὁμοίως δὲ καὶ ἀπηλιῶ-
του μεταξὺ καὶ ἀπαρκτίου ὁ μὲν προσεχῆς τῷ ἀπηλιῶτῃ καλεῖται
καικίας, ὁ δὲ τῷ ἀπαρκτῖα βορέας. τῶν δὲ ἀπὸ μεγάλης ἀρχῆς 15
ὁ μὲν ἀπ' ὀλίγης φορῆς νέφους ἐκνεφίας, ὁ δὲ ἀπὸ κόλπων τινῶν
p. 121 καὶ διὰ φουρίγγων κολπίας, ὁ δὲ ἀπὸ γῆς καὶ συστροφῆς ἀέρος
γνοφίας. αἰῆραι γὰρ καὶ αὐταὶ καὶ ἄνεμοι ἀέρων τυγχάνουσιν
οὔσαι, καὶ οὐκ ἀλόγως ἄνεμοι καλοῦνται, ὅτε ἢ ἀπὸ λιμνῶν ἢ
ποταμῶν φέρονται· ὁμοιοὶ δὲ τοῦτων εἰσι καὶ οἱ ἀπόγειδι. ὅθεν 20
εὐλόγως ἀέρος ἡρεμοῦντος τὸ κατάστημα καλεῖται *νηνεμία*.

1 ἰοβιανὸν P: intactum relinquendum Ἰουβιανόν; certe Nicephorus
patriarcha Chronographia ad calcem Syncelli p. 402 A aliique scri-
ptores Byzantini eodem modo scribunt. HAs. 4 καὶ sm P.
18 φύσεις libri, φύσεις Roetherus.

tem cum enim in castra transportasset et hortaretur ut suprema dispo-
neret, ipse Ioviano instituto rege mortuus est.

76. Qui a magno initio spirant venti (i. e. venti cardinales) in
duodecim horizontis partes dividuntur, et qui ab ipsis septentrionibus
et polo septentrionali spirant, aparcitiae vocantur; qui ab occidente ae-
quinoctiali, zephyri; qui a meridie, noti; qui autem ab oriente aequi-
noctiali, apeliotae (s. subsolani): eorum autem qui inter eos quos dixi-
mus ventos spirant, is qui proximus est Aparcitrae Caecias, quem non-
nulli et Thrasian dicunt, qui autem Zephyro, Argestes, quem alii Olym-
pian alii autem Iapyga vocant; eorum autem qui inter Zephyrum et
Notum, is qui proximus est Zephyro Lips, qui autem Noto Libonotus;
eorum autem qui inter Notum et Eurum, is qui prope Notum fertur Li-
bonotus vocatur, qui autem prope Apelioten Eurum; similiter autem et
Apelioten inter et Aparcitan, is qui proximus est Apeliotae vocatur Cae-
cias, qui autem Aparcitrae Boreas. eorum autem qui a magno initio, is
qui a parva motione nubis existit ecnephias, qui autem a sinibus et
per convalles colpias, qui autem a terra et collectione aëris gnophias.
aurae enim et ipsi et flatus aërum sunt, nec absque ratione ἄνεμοι
(venti) vocantur, cum vel a lacubus vel fluminibus ferantur: similes
autem horum sunt et terrestres, unde non temere is status, cum aër
quietus est, vocatur *νηνεμία* i. e. serenitas aëris.

77. κατὰ δὲ τὸν Αὐγουστον μῆνα μαλάχης ἀπέχεσθαι τοῖς γε βουλαμένοις ὑγιαίνειν τὰ ἄρθρα τὸ λόγιον θισπιζει.

Σ Ε Π Τ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ.

78. Ἀληθῆ λόγον ἐλλόγομεν ὡς ἀρχὴν ἐκαστοῦ τὸν Μάρ-
5 τιον μῆνα ἕτατον οἱ Ῥωμαῖοι, ὡς ἐκ τῆς τοῦ παρόντος ἡμῖν μη-
νὸς ἔστι λαβεῖν προσηγορίας· Σεπτέμβριον γὰρ αὐτὸν ὠνόμασαν
οἶον ἑβδομον ἀπὸ τοῦ ἥρος, τουτέστι τοῦ Μαρτίου μηνός, οὗ
κατὰ τὴν τετάρτην καὶ εἰκοστὴν ὁ ἥλιος κριῶ γενόμενος τοῦ ἥρος
δίδωσι τὴν φύσιν ἄρχεσθαι. κάπειτα οὐ δεήσει περὶ τῆς τῶν
10 ἐπομένων προσηγορίας μακρηγορεῖν· ὕδατος γὰρ ὁ ἀπὸ τῶν αὐξι-
φωτίων.

Θεὸς ὁ τῆς ἐννάδος ἀριθμὸς ἐκ τριῶν τριάδων πληρούμε-
νος, καὶ τὰς ἀκρότητας τῆς θεολογίας κατὰ τὴν Χαλδαϊκὴν φιλο-
σοφίαν, ὡς φησιν ὁ Πορφύριος, ἀποσιώζων.

15 79. τῇ νεομηρίᾳ ὁ Μητροδωρος λέγει τὴν Ἀνδρομέδαν p. 122
ἀνίσχειν, τῶν τε ἄλλων πανομένων ἀνέμων τὸν εὐρον ἐπικρατεῖν.

80. τῇ πρὸ τεσσάρων καιῶν Σεπτεμβρίων ἐνίκησεν ὁ
Αὐγουστος παρὰ τὸν Λευκίτην τοὺς Αἰγυπτίους μετὰ Ἀντωνίου
καὶ Κλεοπάτρας, καὶ τούτου χάριν τὸν τῆς λεγομένης ἰνδικτιῶνος
20 κύκλον ἐκ προομιῶν τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός ἀριθμεισθαι εἰσήγα-
γεν. ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ὁ Δημόκριτος λέγει ἐναλλαγὴν ἀνέμων
συμβαίνειν καὶ βροχῆς ἐπικρύτειν.

5 Ἐκ τε τοῦ vulgo.

10 ὁ om P.

16 τε add Hasius.

77. Mense Augusto malva abstinere eos qui quidem cupiunt valere membris, oraculum iubet.

S E P T E M B E R.

78. Vere diximus initium anni Martium mensem a Romanis consti-
tutum esse, ut ex praesentis mensis nomine percipere nobis licet:
Septembrem enim eum vocarunt, tanquam septimum a vere, id est Martio
mense, cuius die vigesimo quarto sol in Arietem ingressus efficit ut veris
natura incipiat; ac deinde non necesse erit, de sequentium appella-
tione multa verba facere: octavus enim a luminis incremento.

Divinus ennadis numerus, ut qui ex tribus triadibus completur et
fines theologiae ex Chaldaica philosophia, ut ait Porphyrius, servat.

79. Interlunio Metrodorus ait Andromedam oriri reliquisque inter-
mittentibus ventis Eurum invalescere.

80. A. d. 4 Nonas Septembres Augustus ad Leucaten Aegyptios
cum Antonio et Cleopatra vicit; cuius rei causa indictionis quae dici-
tur orbem (s. temporis spatium) inde ab initio mensis Septembris nu-
merari instituit. hoc die Democritus ait commutationem ventorum fieri
et pluviam invalescere.

81. πλείους μὲν αἱ χυμῶν διαφοραὶ κατὰ τὸν Ἀπολλώνιον, γενικαὶ δὲ ἔννεα, γλυκεῖα, πικρά, ὀξεῖα, ὀσμυεῖα, βρογχή, στρυφνή, βλενωδῆς, ἀσθηρά, ἄλμυρά.

ὄθεν δὴ καὶ κατὰ τὸν ἔννατον μῆνα τοῦτον περὶ ὑγείας τηροῦντο οἱ Ῥωμαῖοι. 5

82. τῇ πρὸ ὀκτῶ εἰδῶν Σεπτεμβρίων τὸν ἵππον δύεσθαι Εὐδόξος σημειοῦται καὶ ζέφυρον ἢ ἀργέστην πνεῖν. ἴσμεν τῇ κράμβῃ ἐμφυόμενον σκώληκα, κάμπην ὀνομαζόμενον. οὗτος ἀποξηρανομένης τῆς ἔυρι τῆς κράμβης εἰς σκώληκα πτερωτόν, ὡσάν μύρμηκα, καὶ μελλοῦνά πως, πέφυκε μεταβάλλεσθαι, πτε-10
p. 123 ρόγων λευκῶν τριγώνων ἀνεχουσῶν αὐτόν, καὶ περιπίπτει τοῖς κήποις χαμαιζήλω καὶ εὐαλώτῳ τῇ πτήσει· ψυχὴν δὲ που τὸν τοιοῦτον σκώληκα καλεῖσθαι συμβαίνει.

83. πρὸ δεκαοκτῶ καλανδῶν Ὀκτωβρίων Δοσιθεὸς τὸν ἀρκτοῦρον ἀνίσχειν σημειοῦται. τῇ πρὸ δεκαδύο καλανδῶν Ὀκτω-15
βρίων Καῖσαρ τὰς χελιδόνας ἐκδημεῖν λέγει.

Νικομήδους τοῦ Βιθυνίας τυράννου.

οἱ Γότθοι Γέται.

οἱ δὲ ἰδιῶται δέλφακα φασιν αὐτόν.

τὸ δὲ λόγιον ἀνὰ πάντα τὸν Σεπτέμβριον μῆνα γαλακτοπο-20
τεῖν ὑπὲρ ὑγείας παρεγγυᾷ.

1 μὲν] δὲ P.
corr S.

10 ὁσαυτὲ Roetherus.

12 κόποις V:

81. Plures quidem saporum varietates sunt auctore Apollonio, generales autem novem: dulcis, amarus, acidus, acer, subdulcis, acerbus, mucosus, austerus, salus.

unde videlicet et hoc nono mense pro sanitate precabantur Romani.

82. A. d. 8 Idus Septembres Eudoxus Equum occidere et favonium vel argesten spirare significat. scimus in crambe nasci erucam, quae campe nominatur. haec, cum veris tempore arescit crambe, in erucam alis praeditam, ut formicam, et aliquanto maiorem solet commutari, alis albis triangulis eam ferentibus, et circumvolat in hortis humiliter volatu et ita ut facilis sit captus: ψυχὴν (Psychen) autem hanc fere vocant erucam.

83. A. d. 18 Kalendas Octobres Dositheus Arctarum oriri significat. a. d. 12 Kalendas Octobres Caesar hirundines migrare ait.

Nicomedis, Bithyniae tyranni.

Gothi, Getae.

vulgus autem indoctum δέλφακα (i. e. porcellum) eum dicit.

oraculum autem per totum Septembrem mensem lac bibi pro sanitate iubet.

Ο Κ Τ Ω Β Ρ Ι Ο Σ.

84. καλάνδαις Ὀκτωβρίαις φησὶν ὁ Βάρρων τὰς Πλειάδας ἀπὸ ἀνατολῶν ἀνίσχειν. ἰδόκει δὲ τὸν ὄλον μῆνα πρῶσοφαγεῖν τοῖς Ῥωμαίοις ἕξ ἀρχαίας τινὸς παραδόσεως πρὸς ἀποφυγὴν 5 ἀρθριτιδος νόσου.

85. τῇ πρὸ ἕξ νωνῶν Ὀκτωβρίων Εὐδοξος περὶ τὴν ἐσπέραν βροχὴν ἔσσεσθαι ὑπολαμβάνει.

ἐπὶ δὲ τῶν εἰς γῆν βαλλομένων σπερμάτων ἦν τις δύναμις, ἣν ὁ ἥλιος περὶ τὸ κάτω ἡμισφαίριον ἰὼν ἔλκει κατὰ τὰς χειμέ- p. 124
10 ρίους τροπὰς. Κόρη μὲν ἡ δύναμις ἡ σπερματοῦχος, Πλούτων δὲ ὁ ὑπὸ γῆν ἥλιος, ὃς ἀρπάζειν λέγεται τὴν Κόρην, ἣν ζητεῖ ἡ 10 Δημήτηρ κρηπτομένην ὑπὸ γῆς. ἐν Αἴτῃ δὲ τῆς Σικελίας τὴν ἀρπαγὴν μυθολογοῦσι τῆς Κόρης· ἐκεῖ γὰρ λέγεται πρῶτον οἴτου σπέρμα καταβληθῆναι.

15 86. ἐν τῷ Γουστειῷ, οἷον ἐν τῷ ὀνοπωλίῳ, εἰς τιμὴν Τιβεριῶν οἱ σεβαστοφόροι ἐχόρευον. τὸν δὲ τοιοῦτον τόπον οἱ ἰδιῶται Ἀγουστιεῖον καλοῦσιν.

87. τῇ πρὸ μᾶς νωνῶν Ὀκτωβρίων ὁ Δημόκριτος τοδὸς ἐρίφους ἀνίσχειν καὶ βορρᾶν πνεῖν δυσχυρίζεται, ὃ δὲ Εὐδοξος 20 δέσσει τὸ μέσον τοῦ κριοῦ λέγει. νῶναις Ὀκτωβρίαις ὁ Βάρρων ἐν ἐσπέρᾳ τὰς Πλειάδας ἀνίσχειν καὶ ζέφυρον πνεῖν, εἴτα καὶ λίβρα προλέγει.

15 βοουσιῶ libri: corr Haasius.

O C T O B E R.

84. Kalendis Octobribus Varro Vergilias ait ab oriente exoriri. visum autem erat Romanis per totum mensem porro vesci ex vetere quadam traditione ad cautionem arthritidis morbi.

85. A. d. 6 Nonas Octobres Eudoxus circa vesperam pluviam fore putat.

in seminibus autem, quae in terram coniciuntur, fuit vis quaedam, quam sol circum inferius hemisphaerium currens ad se trahit circa solstitium hybernium. Proserpina vis est semen alens, Pluto autem sol infra Terram stans, qui rapere dicitur Proserpinam, quam quaerit Ceres dum reconditur sub terra. in Aetna autem, Siciliae monte, Proserpinae raptum peractum esse per fabulam tradunt: ibi enim fertur primum frugum semen sparsum esse.

86. In Gusteo, velut in macello, in honorem Tiberii flamines Augustales saltabant. hunc autem locum vulgus indoctum Augusteum vocat.

87. Pridie Nonas Octobres Democritus Hoedos exoriri et Borean flare asseverat, Eudoxus autem occidere medium Arietem ait. Nonis Octobribus Varro vespere Vergilias exoriri et favonium flare, deinde et africanum praedicit.

88. περὶ τοῦ δουρείου ἵππου ὁ Εὐφορίων φησὶν πλοῖον γενέσθαι τοῖς Ἑλλησιν ἵππον λεγόμενον. ἕτεροι δὲ φησι πύλην γενέσθαι οὕτω προσαγορευομένην ἐν τῇ Τροίᾳ, δι' ἧς εἰσῆλθον οἱ Ἕλληνες.

89. τῇ πρὸ μιᾶς εἰδῶν Ὀκτωβρίων ὁ Εὐκτῆμων τὸ με-5 σαίτατον τοῦ φθινοπώρου εἶναι νομίζει. τῇ πρὸ δεκαπέντε καλανδῶν Νοεμβρίων ὁ Μητρούδωρος τὰς ὑάδας ἐν ἐσπέρᾳ ἀνίσχειν λέγει, καὶ ἄνεμον βλαίον.

p. 125 90. Ἀσκληπιοὶ τρεῖς λέγονται γενέσθαι, πρῶτος Ἀπόλλω-10 νος τοῦ Ἡφαίστου, ὃς ἐξεύρε μήλην· δεύτερος Ἰσχύος τοῦ Ἐλά- του καὶ Κορωνίδος, ὃς ἐν τοῖς Κεννοσούριδος ὄρεισις ἐτάφη· τρίτος Ἀραϊόπου καὶ Ἀραϊνῆς τῆς Λευκίππου. οὗτος εὗρε τομήν καὶ ὀδοντάγραν, καὶ τάφος αὐτῷ ἐν Ἀρχυδίᾳ· οἱ δὲ ἀστρονόμοι αὐτὸν φησὶν εἶναι τὸν ὀφιοῦχον τὸν ἐπὶ τοῦ σκορπίου ἐστῶτα.

91. τῇ πρὸ μιᾶς καλανδῶν Νοεμβρίων ὁ Βάρρων τὴν 15 λύραν ἅμα ἡλίῳ ἀνίσχειν λέγει.

Ν Ο Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ.

92. Κίχκιος ἐν τῷ περὶ τῶν ἐορτῶν λέγει τὸν Νοέμβριον παρὰ τοῖς παλαιοῖς Μερκηδίνον ὀνομασθῆναι, ὡσαυτὲ μισθοφό-20 ρον· ἐν αὐτῷ γὰρ τοῖς κτήτορασι οἱ μισθωτοὶ τὰς προσόδους εἰσέφε- ρον τοῦ παρελθόντος κύκλου, ἐτέρων καρπῶν αὐτῶν ἐπερχομένων.

2 δὲ add P. πύλην Hasius: libri πόλιν. 11 ὃς ἐν τοῖς
Κεννοσούριδος add Hasius. 15 ὀκτωβρίων P.

88. Lignum (Troianum) equum Euphorion dicit navem fuisse, quae Graecis Ἴππος (Equus) diceretur. alii autem portam fuisse Troiae dicunt, quae ita appellaretur, per quam intraverint Graeci.

89. Pridie Idus Octobres Euctemoni medium auctumnum esse putat. a. d. 15 Kalendas Novembres Metrodorus Sucas vespere exoriri dicit, et ventum vehementem.

90. Aesculapii tres fuisse dicuntur, primus Apollinis Vulcani, qui invenit specillum; secundus Ischys Elati filii et Coronidis, qui in Cynosuridis finibus humatus est; tertius Arisippi et Arisinoae Leucippi filiae. hic invenit amputationem dentisque evulsionem, et sepulchrum eius est in Arcadia: astronomi autem eum dicunt esse Ophiuchum, qui supra Scorpionem stat.

91. Pridie Kalendas Novembres Varro Lyram una cum sole oriri ait.

N O V E M B E R.

92. Cincius in libro de diebus festis ait Novembrem apud veteres Mercedonium nominatum fuisse, velut mercedis ferentem: illo enim mense dominis mercenarii tributa pendebant praeteriti spatii temporis, aliis

Νοέμβριος δὲ ὕστερον ἀνομάσθη ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ· ἔννατος γὰρ ἐκ τοῦ Μαρτίου.

93. τῇ πρὸ ἐπτὰ καλανδῶν Δεκεμβρίων ὁ Δημόκριτος λέγει τὸν ἥλιον τοξότῃ γίνεσθαι.

5 φάβια Ῥωμαίοις τὸ ἔτος ἐδόκει καλεῖν, ἀπὸ τοῦ ζεφύρου, οὗ καταρχομένου πνεῖν πρῶτος πέφυκεν οὗτος βλαστάνειν καρπός· p. 126
φαβώνιος δὲ κατ' αὐτοὺς ὁ ζέφυρος καλεῖται. ὅθεν καὶ ζεφυρίτης ὁ Μάρτιος, ὡσπερ μονίας ὁ Ἰανουάριος ἀπὸ τῆς μονιάδος, καὶ σεμεντίλιος ὁ Ὀκτώβριος ἀπὸ τοῦ σπόρου, ὡς ἡ παλαιότης
10 παραδέδωκεν.

Δ Ε Κ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ.

94. οἱ διπονδίοι, οἰονεὶ νεοστράτευτοι, οὗς καὶ τίρωνας ἀπὸ τοῦ στρατεύεσθαι δι' ἔνδειαν τροφῆς Ἴταλοι καλοῦσι. διπονδίους δὲ αὐτοὺς ἐκάλουν ἀπὸ τῶν ἄρτι παραγγελλόντων ἐν
15 στρατείᾳ· οὗ γάρ — — διπονδίους δὲ αὐτοὺς ἐκάλουν ἐκ τοῦ δύο μόνους νομίσμασι ἀρκομένους ὑπομένειν στρατεύεσθαι· διπονδίων γὰρ τὸ διώβολον Ῥωμαίοις ἔθος καλεῖν.

95. Διόνυσός ἐστι τὸ ἐν τῷ πυρὶ γινόμενον πνεῦμα, τοῦτο ἐστι τὸ θερμὸν, ὅθεν πυρίτακος ἐκλήθη καὶ μηροτραφῆς καὶ

12 διπονδίοι P.

15 διπονδίους] θίους libri.

fructibus rursus provenientibus. November autem postea nominatus est a numero: nonus enim est a Martio.

93. A. d. 7 Kalendas Decembres Democritus ait solem Sagittario esse.

fabam Romanis videbatur τὸ ἔτος vocare, a zephyro, quo incipiente spirare primus solet germinare hic fructus: favonius autem apud eos zephyrus vocatur; unde et Zephyrites Martius, ut Monias Ianuarius a monade et Sementilis October a semente, ut antiquitas tradidit.

D E C E M B E R.

94. Dipondii, velut recens conscripti, quos et tirones a militando ob inopiam victus Itali vocant. dipondios autem eos vocabant ab iis qui modo conscripti erant ad militiam: non enim — — . . . dios autem eos vocabant inde quod duobus solis numis contenti sustinebant militiam: dipondium enim τὸ διώβολον vocare Romani solent.

95. Bacchus est spiritus qui est in igne, id est calor, unde πυρίτακος (i. e. ex igne progenitus) et μηροτραφῆς (i. e. in fe-

ἀρσενόθηλος ὑπὸ Ἑλλήνων, ἀγνοησάντων ξεκείνων τὴν περὶ αὐτὸν φιλοσοφίαν, καὶ τίς τετύχηκεν ὧν· οὗτος γὰρ ἔστι τὸ θερμοῦν πνεῦμα τὸ ἐκ πάσης σποραῖς παντὸς ζώου πνευματικοῦ συγκατατιθέμενον εἰς ζωογονίαν καὶ αὔξησιν πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ.

p. 127 μηροτραφῆς δὲ ἐκλήθη, ἐπεὶ ἐν ταῖς μήνιξι καὶ τοῖς ὄγκοις τοῖς 5 γονίμοις καὶ ταῖς φλεβὶ ταῖς ἐν τοῖς μηροῖς ἐγκαταίχεται ἡ τοιαύτη οὐσία παντὸς ζώου, ἔξ οὗ συνέστη τὰ πάντα. ἀρρενόθηλος δὲ ἐρρέθη διὰ τὸ τὰς ἀρρενοθήλεις σποραῖς γίνεσθαι δύο, ἀρσενικήν τε καὶ θηλυκὴν φύσιν, καὶ οὐκ ἔστιν ἕτερον ἄφ' ἑτέρου τὸ δυνάμενον γεννηῆσαι, εἰ μὴ ὁμοῦ ἔλθοιεν καὶ ζωογονήσωσι τὰ ζῷα 10 τὰ ὑπὸ τούτου δεδημιουργημένα. ἀναλύεσθαι τε αὐτὸν ὑπειλήφασιν καὶ πάλιν γεννᾶσθαι, ἐπεὶ καὶ τὰ ἔξ αὐτοῦ γεννώμενα ὁμοίως ἀνεκλείπτως δαπανᾶται καὶ πάλιν ζωογονεῖται.

96. τοὺς κεραυνοὺς οἱ φιλόσοφοι φασὶ γενέσθαι, ὅταν 15 ῥῆξις νεφῶν γένηται· τῆς γὰρ παρακειμένης αὐτοῖς γεώδους οὐσίας ἔξαφθεις, τὸ ἔξαφθὲν ὑπὸ τῆς ῥιπῆς ἐπὶ τὴν γῆν μετὰ ῥοῦζου φέρεται, καὶ ἂν μὲν ἄγρὰ τυγχάνει ὄντα τὰ νέφη, ἅμα τῇ καταφορᾷ σβέννυνται, εἰ δὲ γεωδέστερα, πυροειδεῖς ἐκθλίβονται. δύο δὲ εἶδη κεραυνῶν εἶναι φασιν, ὧν ὁ μὲν ὀξὺς καὶ μανὸς καὶ διάπυρος ἀργῆς ὀνομάζεται, ὁ δὲ βραδὺς καὶ καπνώδης ψολόεις· 20 καὶ ὁ μὲν διὰ τὴν λεπτότητα, καὶ πρὶν ἐκπυρῶσαι, φερόμενος

10 ζωογονήσουσι libri: mutavit Roetherus.

more nutritus) et ἀρσενόθηλος (i. e. masculus simul et femineus) vocatus est a Graecis, ignorantibus illis de eo philosophiam, et quis fuerit: hic enim est spiritus calidus, qui ex omni procreatione cuiusque animantis spiritu praediti componitur ad generationem atque incrementum omnium quae in mundo sunt. μηροτραφῆς autem vocatus est, quandoquidem in membranis et in angulis genitalibus et venis, quae in femoribus sunt, inhabitat eiusmodi essentia omnis animantis, ex quo constant universa. ἀρρενόθηλος autem dictus est, quoniam fetus masculi simul et feminei fiunt duo, mascula ac feminea natura, nec est alterum ab altero quod possit gignere, nisi coierint et progengerint animantia ab hoc creata. et resolvi eum censuerunt et rursus nasci, quandoquidem et ea quae ex illo nascuntur, similiter sine intermissione consumuntur et rursus generantur.

96. Fulmina philosophi existere dicunt, cum dirumpuntur nubes: substantia enim terrena, quae iis admixta est, incensa, ea pars quae incensa est impetu suo in terram cum strepitu defertur. atque si forte humidae nubes sunt, in ipso casu extinguuntur, sin vero magis terrena, igneae eliduntur. duo autem fulminum genera esse dicunt, quorum alterum, acre et rarum atque igneum, κεραυνὸς ἀργῆς (i. e. fulmen candidum) vocatur, alterum, lentum et fumosum, κεραυνὸς ψολόεις (i. e. fulmen flammeum); et alterum propter raritatem iam prius quam incen-

ὄχεται διὰ τάχους, ὡς μηδὲ ἐπιφλέξει τι τῶν ἀραισιτέρων, ὃ δὲ βραδύτερος ἰκανὸς μὲν ἐπιχρῶσαι ὡς ἀπὸ αἰθάλης, καὶ κακῶσαι δὲ τινα τῶν ὑποπεσόντων, βολβῶν καὶ συκῆς καὶ φώκης καὶ ὑάλης μενύτων ἀβλαβῶν, ὡς καὶ ταῖς δοραῖς περιδιφθεροῦσθαι 5 λόγος τοὺς ἰσοὺς τῶν νεῶν διὰ τοὺς κεραινοῦς.

97. οἱ τῶν Ἑβραίων λόγιοι τὸν περὶ προγνώσεως λόγον p. 128

διγῆ τέμνουσιν, εἰς σημεῖα καὶ τέρατα, καὶ σημεῖα μὲν εἶναι βού-
 λονται τὰ ἐν μετεώροις συνιστάμενα, τέρατα δὲ τὰ ἐπὶ γῆς ὡς
 παρὰ φύσιν φαινόμενα, ὅποιον ἐκείνο τὸ ἐπὶ τῆς καλουμένης τῶν
 10 Ἑβραίων ἔξοδον ἀναφερόμενον περὶ Μωϋσέως αὐτοῦ· “καὶ εἶδεν
 ὅτι ἡ βάτος καίεται, ἡ δὲ βάτος οὐ κατεκαίετο.” καὶ πάλιν “ἔρ-
 ριψε Μωϋσῆς τὴν ῥάβδον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐγένετο ὄφις.” καὶ
 πάλιν “εἰσήνεγκε Μωϋσῆς τὴν χεῖρα εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ, καὶ
 ἐγένετο ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὡσεὶ χιών.” εἶτα αὐθις “καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς
 15 πρὸς Μωϋσῆν· λήψη ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τὸ ξηρόν,
 καὶ ἴσται αἷμα.” εἶτα ὑποβύς “καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωϋσῆν·
 ἐὰν λαλήσῃ Φαραὼ πρὸς ὑμᾶς λέγων· ὅτε σημεῖον ἢ τέρας, λάβε
 τὴν ῥάβδον σου καὶ ῥίψον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἴσται δράκων.” καὶ
 οὐ ταῦτα μόνον, ἀλλ’ ἔτι τέρας ἄλλο φοβερώτερον ἢ τοῦ παντὸς
 20 Αἰγυπτίου ὕδατος εἰς λυθρον μεταβολή, καὶ τῶν βατράχων τὸ
 πληθῆος, καὶ οἱ λεγόμενοι σκνίπες, καὶ οἱ μύωπες, οὗς αὐτοὶ

8 καὶ θάισης om P   10 μωσίως P, et sic deinde.   11 ἔρριψε] Exod. 4 3.

datur cum celeritate defertur, ut nihil eorum quae rariora sunt adurat; lentius autem ita comparatum est, ut contaminare possit, ut fit a fulligine, et laedere nonnulla eorum quae ei subiecta sunt, bulbis et fico et vitulo marino atque hyaena manentibus integris, ut et eorum pellibus induci dicant malos navium propter fulmina.

97. Hebraeorum docti praesagii rationem bifariam distribuunt, in σημεῖα et τέρατα (i. e. prodigia et signa); et σημεῖα esse volunt ea quae in aëre existunt, τέρατα vero ea quae in terra tanquam contra naturam apparent, quale illud quod in Hebraeorum Exodo, quae dicitur, de Moyse ipso refertur: “et videbat quod rubus arderet et rubus non combureretur.” et rursus “proiecit Moyses virgam in terram, et versa est in colubrum.” et rursus “misit Moyses manum in sinum suum, et facta est manus eius instar nivis.” deinde rursus “dixitque deus ad Moysen: sume aquam fluminis (et effunde eam) super aridam, et vertetur in sanguinem.” tum aliquanto inferius “dixitque dominus ad Moysen: cum dixerit vobis Pharaon, ostendite signum vel miraculum, tolle virgam tuam et proiice eam in terram, et vertetur in colubrum.” neque haec solum, sed etiam miraculum aliud terribilius, omnis Aegyptiae aquae in cruorem conversio, et ranarum multitudo, et σκνίπες (cul. ces) qui di-

καλοῦσι *κνομοσίας*, καὶ ἡ τῶν κτηνῶν φθορά, καὶ ὁ κνοιορτὸς ὁ ἰλιωδής, φλυκταῖναι καὶ ἀκρίδες. ταῦτα πάντα τέρατα ἂν δικάως λέγοντο. σημεῖα δὲ τὰ ἐξ ὑπεριτέρων φαινόμενα, ὅσον ἐκεῖνο τὸ ἐπὶ τῆς αὐτῆς φέρεται γραφῆς "καὶ ἔβρεξε κύριος τὴν γάλαζαν ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν Αἰγύπτου. ἦν δὲ ἡ γάλαζα, καὶ τὸ 5
 p. 129 πῦρ φλογέον ἐν τῇ χαλάζῃ." καὶ πάλιν "ἔξέτεινε δὲ Μωϋσῆς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν οὐρανόν, καὶ ἐγένετο σκότος γνόφος καὶ θύελλα ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν Αἰγύπτου." τοιοῦτος τοίνυν Ἑβραῖος ὁ περὶ σημείων λόγος, ἐξ ὧν, οἶμαι, καὶ τὰλλα τῶν ἰθῶν διοσημίας ταῦτα καλεῖν ἔγνω τὰ σήματα· Ζεὺς γὰρ ὁ ἀῆρ κατὰ τοὺς 10 φουσικοὺς λέγεται, ὅτι ζωοποιός ἐστιν, ὥστε διοσημία τὸ τοῦ ἀέρος σημεῖον, ὅπερ εὐδῖον τὸ πρῶον καὶ γαλιηρὸν τοῦ ἀέρος καλεῖται σχῆμα. οὐ γὰρ ἔστιν πρὸς τὰ ὄνοματα ταραττομένους τοὺς ἄπλουστέρους ἀποπηδᾶν τοῦ μαθεῖν. "δώσω" γὰρ φησὶ "σημεῖα ἐν τῷ σφρανῶ ἄνω καὶ τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ 15 καὶ ἀτιμίδα καπνοῦ· ὁ ἥλιος μεταστραφίσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα."

98. Σαβαώθ τοῦ δημιουργοῦ· οὕτω γὰρ παρὰ Φοινίκων ὁ δημιουργικὸς ἀριθμὸς ὀνομάζεται.

11 διοσημία P. 12 ὄσπερ S. 13 τοὺς ἀπλουστέρους om P.
 14 δώσω] Joel. 2 30, Act. 2 19.

canitar, et muscae quas ipsi vocant *κνομοσίας*, et pecorum interitus, et pulvis ulcera efficiens, pustulae et locustae, haec omnia signa inre dicantur. prodigia vero ea quae ex sublimioribus partibus cernuntur, quale illud quod in eodem scripto fertur: "pluitque dominus grandinem super omnem terram Aegypti; erat autem grando, et ignis flagrans in grandine." et rursus "extenditque Moyses manum suam in caelum, et factae sunt tenebrae, turbo et procella in universa terra Aegypti." talis igitur Hebraeis de ostentis est ratio, unde, arbitror, reliquis quoque populis *διοσημίας* haec vocare visum est signa: Ζεὺς (Iuppiter) enim aër ex physicorum decretis dicitur, quod vim animandi habet, ut *διοσημία* sit τὸ τοῦ ἀέρος σημεῖον, i. e. aëris signum, ut *εὐδῖος* mitis et tranquilla aëris vocatur species. non oportet igitur ad nomina confusos homines simpliciores deflectere a discendo: "dabo" enim dicit "prodigia in caelo sursum, et signa in terra deorsum, sanguinem et ignem et vaporem fumi; sol convertetur in tenebras, et luna in sanguinem."

98. Sabaoth opificis mundi: ita enim a Phoenicibus numerus ad mundi opificem pertinens nominatur.

E.

καὶ πολλῶν ἀπολλυμένων ἐχρησεν ὁ Πύθιος παύσασθαι τὴν νόσον, εἰν κατ' ἐνιαυτὸν θεοῖς ἀποτροπαίοις ἢ λυαίοις κληρωτῇ σφαγιασθῆ παρθένος. τῆς δὲ ἀνόμου δεισιδαιμονίας κατὰ 5 πᾶν φθινόπωρον τελουμένης, συνέπεσέ ποτε λαχεῖν τὴν Ἐλένην, Τυνδάρεως δὲ τὴν θυγατέρα ἐστεφανωμένην τοῖς βωμοῖς προσήγαγε. καταρχομένου δὲ αὐτοῦ τῆς ἀνόμου θυσίας, ἀετὸς κατακτιὰς ἤρπασε τοῦ βασιλέως τὸ ξίφος καὶ παρὰ τινα λευκὴν δάμαλιν ἀφήκεν. οἱ δὲ δορυφόροι κατόπιν ἀκολουθήσαντες, καὶ αὐτόπται γενόμενοι τοῦ συμβάντος, τὴν βοῦν 10 πρὸς Τυνδάρεων ἤγαγον. ὁ δὲ θναυμάσας τὴν πρόνοιαν τῆς μὲν ἀνθρωποκτόνου σπηθελίας ἐπαύσατο, τὴν δὲ δάμαλιν θύσας τοῦ λοιμοῦ πάθους ἀπηλλάττετο.

τῇ πρὸ τεσσαράων καὶ τριῶν νωνῶν Νοεμβρίων ἐν τῷ 15 ναφῷ τῆς Ἴσιδος συμπέρασμα τῶν ἑορτῶν. ἐπετελεῖτο δὲ καὶ ὁ λεγόμενος δρεπαν*, καθ' ἣν ἑορτὴν ὁ Μητροδόωρος νότον φουσηῆσαι λέγει. ἀλουτεῖν δὲ μέχρι πέρας ἐδόκει τῷ κλήθει, ὡς λόγος, πρὸς ἀποφυγὴν νόσου.

τῇ πρὸ οὐτῶ εἰδῶν Νοεμβρίων τιμαὶ παρὰ τῶν γυναικῶν 20 κῶν ἐπετελοῦντο Δήμητρος καὶ Εἰλειθυίας (Εἰλειθυία δὲ ἐστὶν ἡ τῶν τικτουσῶν ἑφορος), ὅπως τὸ ἐν, ὡς φησι Πλούταρχος,

V.

FRAGMENTA CASEOLINA.

multisque pereuntibus sortes hasce dedit Apollo, desitutum morbum, si quotannis diis averruncis sive liberatoribus virgo sorte ducta imoletur. ita cum impia religio quovis autumno expiaretur, accidit aliquando ut Helena sortem tolleret: Tyndareus ideo filiam coronatam ad aras adduxit. iamque auspicabatur dira sacra, cum aquila delapsa regis gladium raperet, demitteretque iuxta candidam aliquam iuvenecam. satellites pone secuti, cum rem ipsi spectassent, buculam ad Tyndareum deducunt: is providentiam admiratus, fatalem consuetudinem abrogat, et immolata vacca lue liberatur.

4 et 3 Nonas Novembres ad Isidis conclusio solennium. agebantur etiam quae dicuntur . . .; quo festo Metrodorus austrum flare ait. et lavationibus abstinendum ad finem usque videbatur plebi, ut ferunt, ad vitandum morbum.

8 Id. Nov. sacra per matronas conficiebantur Cereris et Lucinae (Lucina parturientium praeses est, Ilithyia a Graecis vocata) ut illud unum, quemadmodum ait Plutarchus, ad similitudinem proprii nominis

Ioannes Lydus.

ὁμοίως ἑαυτῇ δύο ποιήσεις. τοιαύτην δὲ ἐν τῷ πάθει καὶ τὴν Ἄρτεμιν ταῖς κούραις εἶναι φασίν. Ἄρτεμις δὲ κατὰ τὸν ἀριθμητικὸν λόγον ἐστὶν ἢ τὴν εἰς τὸ ἄρτιον λούσαν γένεσιν καὶ εἰς τοῦτο προβῆναι σπεύδουσαν ἐμβαλλομένη. διὸ θῆ καὶ μυθεύεται τὸν Ἀπόλλωνα παρὰ τῆς Αἰητοῦς τιχτόμα-5 νον ..... δειχθέντος αὐτοῦ, αὕτη τὴν μητέρα μαιευομένη διει..... πρὸς τὸν αὐτὸν προκα..... ἑαυτὴν τε καὶ τὸν Ἀπόλλωνα ..... ν μεθε .....

Τῇ πρὸ ἐπτά εἰδῶν Νοεμβρίων ..... 10 δεκα .....

*** σα κατὰ τὸν Αἰγύπτιον Ἑρμῆν, ὃς ἐν τῷ λεγομένῳ τελείῳ λόγῳ φησὶν οὕτως· "αἱ δὲ παραβάσαι ψυχὰς ἐπιτεῦθεν εἰς ἕτερον αἰῶνα, ἐκὰν ἀπαλλαγῶσι τοῦ σώματος, κλωνῶνται κολοῦς τινὰς ἐλιγμούς, καὶ φέρονται κατὰ τοῦ ἀέρος σφενδονού-15 μεναι εἰς τινὰς πυρῶδεις καὶ φλογώδεις ζώνας, ἃς οἱ κοιηταὶ Πυριφλεγέθοντα καὶ Τάρταρον καλοῦσιν." ὁ μὲν Ἑρμῆς περὶ μόνου τοῦ καθαροῦ ψυχῶν, ὁ δὲ Ἰάμβλικος, ἐν τῷ πρώτῳ τῆς περὶ καθαρότητος ψυχικῆς πραγματείας, καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτῶν μέμνηται..... θλη.... ἕλλως ἡλλου χῶ-20 ρον τῷ "Αἰδη διδούς, παρ' ᾧ φησὶ τὰς ἐκκαθαρμένας ε..α- ναι ψυχάς, καὶ αὐτὸν μὲν εἶναι τὸν Πλούτωνα Περσεφόνην δὲ τὴν σελήνην. ταῦτα μὲν οἱ φιλόσοφοι· τῆς δὲ ἑορτῆς τὰ ἱερὰ εὐλογίαις ἐπιτελοῦντο ἐπὶ τῷ ἀσβέστῳ πυρὶ τῆς Ἑστίας, περὶ ᾧ Πορφύριος οὕτως φησὶ "ταύτη τοὺς φαινομένους οὐ-25

1 codex Cascolinus (C) ἑαυτῆν.

17 malim καὶ ὁ μὲν, aut ὁ

μὲν οὖν Hasius.

duo faceret. talem adiutricem in labore Dianam quoque praegnantibus esse ferunt. Diana vero, quam Graeci Ἄρτεμιν appellant, iuxta rationem numerorum ea est quae partum ad ἄρτιον, hoc est absolutum, tendentem atque in id progredi festinantem extrudit. ideo et fingitur apud matrem obstetricis officio functa, cum a Latona Apollo pareretur ***

*** 7 Id. Nov. inferorum parentationes *** iuxta Hermetem Aegyptium, qui in libro vocato "verbum perfectum" ait in hunc modum "animae transgressae hinc ad alterum aevum, ubi discesserint a corpore, vagantur multis turbinibus, perque aërem rotatae raptantur ad ignitas quasdam et flammeas zonas, quas Pyriphlegethontem et Tartarum poëtae vocant." at Hermes de sola purificatione animarum, Iamblichus autem, libro primo commentationis de puritate spirituali, de restitutione quoque earum memorat ** alias solis locum Orco deo concedens, apud quem lustratas animas ait commorari, solemque esse Plutonem, Proserpinam lunam. sed haec philosophi: solennitatis autem caerimoniae gratulationibus peragebantur super igni aeterno Vestae, de quo Porphyrius ita

ρανλους θεοὺς τῇ θυσίᾳ δεξιούμενοι, καὶ πῦρ ἄσβεστον αὐτοῖς ἀναφέρουτες ὡς ὃν αὐτοῖς ὁμοιότατον." ἐκ ταύτης τῆς ἡμέρας Εὐδοξος χεμῶνα λέγει.

Τῇ δὲ ἐπιούσῃ μνήμη Ῥέμου καὶ Ῥωμύλου· ὅτε Ἀμούβλιος πρὸς Νουμίτωρα τυραννικῶς διακείμενος τὸν μὲν υἱὸν αὐτοῦ ἀνείλε, τὴν δὲ θυγατέρα Ἰσρατεύειν προσέταξε, τῆσδὲ τα τεκούσης, ὡς λέγουσιν, ἐξ Ἄρεως δεισας αὐτὸς κατακοντωθῆναι προσέταξε τὰ βρέφη. τῶν δὲ δορυφόρων παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Θύβριδος ἐκτεμένων αὐτὰ, λύκαινα προσελθούσα τὰς θηλάς 10 αὐτοῖς προσένειμε· ποιήν δὲ τοῦτο θασάμενος ἀνέλαβε τοὺς παῖδας καὶ ὡς ἰδίους ἀνέθρεψεν, οἱ καὶ κίτθουσι τὴν Ῥώμην. ταῦτόν καὶ παρὰ Ζωπύρω τῷ

.....ος ἀρμονίας διειλημμένης.....ους
15 φρ.....πάντα καὶ φρουρεῖται.....
τὸ Φαίδοντος πάθος καὶ τὰ ἐπὶ Δευκαλιωνος τοῦ ὕδατος δράματα ἰδέαν τινὰ ἀνίτηται τῶν ἐπὶ τοῖς ὅλοις θεδογμένων καθῶν. οἱ δὲ Φοίνικες κατὰ τὸν τῆς ὁμωνυμίας τρόπον, εἴτε κατὰ τινὰ ἀλληγορίαν ἄλλως πως περὶ Κρόνου ἔχουσιν, ὡς ἐκ τῆς

1 δεξιούμενον C: correxit Hasius. 13 incipit hic folium alterum libri De mensibus: sed inter hoc et prius interciderunt folia ad minimum duo, et fortasse multo plura, in quibus agebatur de diebus festis reliquis, mense Novembri institutis, Iovis epulo, equorum probatione, pontificum cena in honorem Cybeles, Liberalibus II, Brumalibus, inferiis Plutoni factis: vide P. F. Fogginiū in *Fastorum anni Romani reliquiis*, Romae 1779, fol. p. 114. deinceps credendum est Lydum, ad Decembrem transferentem esse Saturno dicatum, arrepta inde occasione de Saturni origine, nomine, rebus gestis, suo more disserere coepisse. eo certe pertinent literarum vestigia in fronte folii lacri madoreque et vetustate valde affecti. Hasius. 18 malim εἴτε κατὰ. Has. 19 χρόνον C.

habet: "colentes hoc sacrificio caelites praesentes, et offerentes iis ignem aeternum, quod hic sit illis quam simillimus." inde ab hoc die hiemem esse Eudoxus auctor est.

Postridie eius diei memoria Romuli et Remi, cum Amulius, tyrannice se gerens adversus Numitorein, filium eius interemit, filiam sacerdotem esse iussit; quae cum ex Marte, ut ferunt, peperisset, ipse metu inductus infantes aquis mergi imperat. quos ubi ad fluminis ripam satelites exposuerant, lupa accedens ubera illis admovit. pastor, re visa, sustulit pueros et ut suos eduxit, qui posterius Romam condunt. id ipsum quoque apud Zopyrum, qui . . .

. . . Phaëthontis casus et diluvii Deucalionei fabula figuram quandam ostentant calamitatum, quae universo existimantur imminere. Phoenices contra, sive nominis similitudine ducti sive per allegoriam aliquam, aliter

δευτέρως τῶν Φοινικικῶν τοῦ Ἐρεννίου Φίλωνος ἔστι λαβεῖν. καὶ βασιλεῦσαι δὲ αὐτὸν ἢ ἱστορία παραδίδωσιν, ὡς ἔμπροσθεν ἀφηγησάμην, κατὰ τε τὴν Λιβύην καὶ Σικελίαν, οὐσίαι τε τοὺς τόπους, καὶ πόλιν κτίσαι, ὡς ὁ Χάραξ φησί, τὴν τότε μὲν λεγομένην Κρόνιαν, νῦν δὲ Ἰερᾶν πόλιν, ὡς Ἰσίγονος περὶ 5 Ἑλληνικῶν θεῶν καὶ Πολέμων καὶ Αἰσχύλος ἐν τῇ Αἴτῃ παραδιδόασιν, ἢ ὡς πᾶσα ἡ ἱστορία κατὰ τὸν Εὐήμερον ποικίλλεται, σοφῶς τὴν τῶν λεγομένων θεῶν ὑπογράφουσα θεωρίαν..... ἀποκρύπτει..... ον.... δα... εσεν..... ὥστε καὶ καλῶς ὁ Π..... ἐν τῷ περὶ Διονύσου φησὶ τοὺς 10 δικαίους τῶν βασιλείων καὶ ἱερέων ταῖς Ἰσάις τιμαῖς... ὑπ' αὐτῶν τῶν θεῶν καὶ προσηγορίαις τιμηθῆναι, καὶ ταύτη μὲν εἰρησθαι μυθικῶς, τὴν δὲ ἱστορίαν πεπλασμένως παραδεδοσθαι. εἰσὶ δὲ οἷ φασι τὸν Κρόνον, ἢ κατὰ ἀντιστοιχείαν τὸν χρόνον, Οὐρανοῦ εἶναι παῖδα· καὶ γὰρ ἐκ τῆς οὐρανοῦ κινήσεως ὁ 15 χρόνος. ἐν δὲ τῷ κατ' αὐτὸν ἱερῷ, ὡς φησι Φύλαρχος ἐν τῇ ἑπτακαιδεκάτῃ καὶ Μένανδρός γε τῇ πρώτῃ, οὔτε γυνὴ οὔτε κύνων οὔτε μυῖα εἰσῆι. τοιαῦτα μὲν οὖν τοῖς ἔξωθεν εἰρηται· ὁ δὲ ἱερὸς λόγος (αὐτοῖς γὰρ τοῖς τοῦ μεγάλου Πιρόκλου χρησόμεθα ῥήμασι) πρὸς λέξιν οὕτως λέγει. ὁ δὲ δὴ 20 Κρόνος, τέταρτος ὢν, καὶ βίᾳ δέχεται τὸ πατρὸς σκῆπτρον καὶ παραδίδωσι τῷ παιδί βιασθεῖς, κατὰ τὸ τοῦ μύθου πρόσημα. τὸ δὲ αἴτιον τῆς τοιαύτης διασκευῆς οἱ μυθικοὶ δο-

12 malim ταῦτα. ΗΛΙΟΥΣ.

18 εἰσεῖη C.

21 τὸν C. quidni

τὸ τοῦ?

de Saturno habent, quemadmodum ex libro secundo Phoeniciorum Herennii Philonis licet deprehendere. et regnasse eum historia tradit, sicut superius exposui, in Africa Siciliaque, incolisque frequentasse loca, et condidisse urbem, ut Charax ait, quae Cronia vocaretur tunc, nunc Hierapolis, quemadmodum Isigonus de diis Graecis et Polemon et Aeschylus in Aetna tradunt. vel ut omnis historia auctore Evemero illustratur, ingeniose eorum qui dii appellantur submonstrans cognitionem... abscondit... utque recte idcirco P... in commentatione de Bacco dixerit regibus et sacerdotibus iustus aequales esse honores atque appellationes ab ipsis diis immortalibus impertitos, et illos hac ratione fabulose celebratos, historiam autem esse traditam commentis obscuratam. sunt qui dicant τὸν Κρόνον, sive litera permutata τὸν Χρόνον, hoc est tempus, Caeli esse filium: etenim e caeli motu tempus fit. in illius autem templum, ut ait Phylarchus libro decimo septimo et Menander primo, neque femina neque canis neque musca introibat. haec produntur a profanis: sed doctrina sacra (ipsis utemur magni Procli vocabus) ad verbum ita habet. Saturnus, qui quartus est, et per vim invadit sceptrum patris et coactus tradit filio, iuxta fabulae praetextum, cuius fictionis rationem fabularum conditores videntur ex dei proprietate pe-

κοῦσιν ἀπὸ τῆς ἰδιότητος τοῦ θεοῦ λαβεῖν. ἐπειδὴ γὰρ τῆς Τιτανικῆς ἠγείται διακοσμήσεως παρὰ τὸ διαιρετικὸν καὶ τῶν νοερῶν τὸ ἀκρότατον, ἐν οἷς ἐτερότης ἐξέλαμψε· διὰ δὲ ταῦτα καὶ λαμβάνειν αὐτὸν φασὶ καὶ διδόναι τὴν βασιλείαν οἷον 5 μαχητικῶς καὶ βιαίως, δύνανται τε τὴν ἐρρίζουσαν τὰ δεύτερα τοῖς πρώτοις καθίστησι. δυσμενὲς γὰρ ὄντως ἐστὶ καὶ δυσκοινώσητον τὸ τῆς ἐτερότητος γένος, ὡς ὁ Πλάτωνος λόγος. ὄθεν δὴ καὶ διακρίνειν δεῖ πάντως αὐτὸν ἀπὸ τοῦ πατρός, καὶ καταλαμβάνειν οὕτως τὴν ὑπὸ τοῦ Διὸς τὴν πρὸς ἑκάτερον ὁμό- 10 νοιαν, διὰ τὴν ἰδιότητα τὴν Τιτανικὴν . . . . . ἀσάμενος. τοιαῦτα μὲν καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῆς τῶν ἱερῶν μύθων ἀναπτύξεως.

Κατὰ δὲ τὴν νεομηριαν τοῦ μηνός, ἀπέχοντες κράμβης, ἤρχοντο Ποσειδῶνι καὶ Ἀφροδίτῃ καὶ Ἀμφιτριτῃ, προσέει δὲ αἱ δυνάμεις τῷ Κρόνῳ, ὑπὲρ τοῦ ἔσομένου χεϊμῶνος· ὁμοίως 15 δὲ καὶ Τύχῃ ἐφόρῳ, Σωφροσύνῃ τε καὶ Ἔρωτι, ὃν οἱ μυθικοὶ Ζεφύρου τοῦ γίγαντος εἶναι παῖδα ἀξιοῦσιν, ὡς φησὶν Εὐρύτος ὁ Λακεδαιμόνιος, ὁ μελοποιός· ἄρχεται δὲ οὕτως "ἀγαλμοειδὲς Ἔρως." ὁ δὲ Πλάτων ἐν Συμπόσιῳ φησὶ τοῖς τῆς Ἀφροδίτης γενεθλίοις τὴν Πενίαν προσαιτουῦσαν ἀνελεθεῖν, 20 καὶ λάθρα τῷ Πόρῳ μεθυσθέντι τοῦ νέκταρος ἐπιβουλεύσαι, καὶ οὕτως κνηθῆναι τὸν Ἔρωτα· ὄθεν Μωϋσῆς ὁ πολὺς περὶ τῆς ἀνθρωπογονίας ἀλληγορεῖ. κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν δύεσθαι τὰς ὑάδας καὶ τὸ λοιπὸν χεϊμῶνα ὁ Βάρρων λέγει.

3 fort. δῆ. HASIUS.

23 βόρρων C.

tüsse. nam cum praesit ordini Titaniae ob vim discretivam et intellectualium summitatem, in quibus eluxit diversitas, idcirco eum quasi pugnantem ac vi adhibita cum accipere ferunt tum tradere regnum, potentiamque secunda cum primis contententem constituunt. inimicum enim profecto et insociabile est diversitatis genus auctore Platone. quapropter et distingui eum oportet omnino a patre, et sic intelligere Iovis cum utroque concordiam, ob proprietatem Titaniam. . . haec ille in sacrarum traditionum explicatione.

Nova luna huius mensis, cauli abstinentes, Neptuno Veneri Amphitritae supplicabant, insuperque potestates Saturno, pro hieme imminente; et simili modo Fortunae praesidi, Pudicitiae atque Amori, quem fabularum scriptores Zephyri gigantis filium esse volunt, quemadmodum Eurymachus Lacedaemonius lyricus canit: orditur autem sic "visu decore Amor." Plato contra in Convivio auctor est natalicium Veneris Paupertatem mendicantem ascendisse, atque Poro ex nectare ebrio clam insidiatam ita concepisse Amorem; unde Moyses quoque vir magnus de hominum creatione allegoriam duxit. eodem die occidere succulas et in posterum hiemem esse Varro ait.

Κατὰ δὲ τὴν ἑξῆς Εὐδοξὸς τὸν πρῶτον ἀγῶνα καὶ
 γυμνάσιον περιλάβει· ἐπιτελοῦν δὲ καὶ ἑορτὴν λεγομένην Ἀγα-
 νάλια θαιρηγορίας καὶ γενέσθην Ἥλιον, ὡσαύτῃ Ἀθήνησιν ἢ
 καὶ αἰς θαιρηγορίαις τελετῆ. ἐν ταύτῃ καὶ ἡ λεγομένη κατ'
 αὐτῶν Σεπτιμόνδιος ἑορτὴ ἐπιτελεῖτο, ταυτίσθαι ἢ περιόδος
 τῆς πόλεως, ὅτι ἐπὶ ἐκτὸς λόφους τὰ τὰ γῆ τῆς Γαίης ἐπι-
 ταιται. ὀνόματα δὲ αὐτῶν ἕως Παλατίνου, Ἐσquilίου, Ταρ-
 πησίον, Ἀβεντίνου, Τιβορτίνου ἢ Ἰανούλιου, Κιστινίου, Βερνιά-
 λιον. κατὰ δὲ τοῖς ἀρχαίοις ἐτέρως, οὕτως· Ἀβεντίνος, Καί-
 λιος, Ἰανούλιος, Καπιτωλίνοσ, Βελινθίνος, Κουρίλιος, Πα-
 λατίνος.

Τῆ πρό τριῶν Νωνῶν δὲ ἡ ἡμέρα ..... ἔπρακτος, κατ'
 ἦν ὁ Ἰδουκλήμων τὸν κύνα δύνεσθαι καὶ τὸν γυμνάσιον ἐνάρχε-
 σθαι λέγει. καὶ ἦγετο ἰαποδομία, κατ' ἦν ἀπε

2 Ἀγανάλια C. 14 hic deficit folium alterum fragmentorum
 libri de Mensibus. HASTUS.

Præterea die Eudoxus exoriri sagittarium et tempestatem prædicit.
 celebrabant quoque festum quod vocatur Agonalia, Soli victori ac geni-
 tori, velut Athenis lauriferorum solennia. eodem die ab illis dies Septi-
 montium dicitur festus agebatur, hoc est circuitus urbis, quod moenia
 Romæ per septem colles extendantur. quorum nomina hæc sunt, mons
 Palatinus, Esquilus, Tarpeius, Aventinus, Tiburtinus seu Ianiculus,
 Cæpius, Viminalis. apud præcos tamen aliter nominantur, in hunc mo-
 dum: Aventinus, Coelius, Esquilus, Capitolinus, Velinensis, Quirinalis,
 Palatinus.

3 Nona Decembres dies... feriatas, quo Euctemon canem occi-
 dens hiemamque incipere ait. et agebatur iudicium equestre, in quo
 ab * * *

ΠΕΡΙ ΑΡΧΩΝ ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ.

Ἰερείας γενέσθαι τὸ πρὶν τοὺς ὕστερον ἄρχοντας τοῦ Ῥωμαίων πολιτεύματος οὐδενὶ τῶν πάντων ἠγνόηται, Τυρρηγοῦ, ἐπὶ τὴν 5 ἐσπέραν ἐκ τῆς Λυδίας μεταναστάντος, τοὺς τότε καλουμένους Ἐτρούσκους (ἔθνος δὲ ἦν Σικανὸν) τὰς Λυδῶν τελετὰς διδάξαντος, οὗς ἐκ τῆς Θυροσκοπίας Θούσκους συμβέβηκε μετονομασθῆναι. καὶ τούτων εἰς πλάτος ἐν τῇ πρώτῃ τῆς περὶ μηνῶν γραφείσης ἡμῖν πραγματείας ἴσμεν μνημονεύσαντες. τὰ γὰρ ἐπίσημα 10 τῶν ἀρχόντων ἀπὸ Θούσκων λαβῶν ὁ βασιλεὺς Νουμᾶς τῇ πολιτεία εἰσήγαγεν, ὥσπερ καὶ τῶν ὄπλων τὸ δῦσμαχον ἀπὸ Γαλατῶν. καὶ μάρτυρες μὲν τούτων ὁ τε Καπίτων καὶ Φωντήσιος, ἐξ ὧν καὶ ὁ διδασκαλικώτατος Οὐάργων, Ῥωμαῖοι πάντες· μεθ' οὗς Σαλούστιος οὗτος ὁ ἱστορικὸς ἐπὶ τῆς πρώτης ἱστορίας σαφῶς

3 huic prooemio in codice praepositum: τοῦ αὐτοῦ περὶ ἔξουσιῶν. Fussius. 4 τυρρηθόνος codex Caseolinus (C): corr Fussius (F). 14 lego ἱστοριῶν. F.

Sacerdotes initio fuisse, qui postea magistratus rei publicae Romanae, vulgo nemo ignorat: Tyrrenus quippe cum e Lydia in Occidentem migrasset, quos Etruscos tum vocabant (erat autem gens Sicana), Lydorum mysteria edocuit; quos mutato nomine ab haruspicina Thuscis appellari contigit. ac de his prolixè scimus nos commemorasse in libro primo tractatus quem conscripsimus de mensibus. nam insignia magistratuum rex Numa a Thuscis mutuata in rem publicam introduxit, sicuti et armorum robur a Gallis. testantur haec Capito et Fonteius, e quibus et doctissimus Varro, omnes Romani; post quos Sallustius ille historicus in libro primo historiarum rem perspicue docet. restat igitur ut de po-

ἀναδιδάσκει. ὥστε ἐπόλοιπον περὶ τῶν πολιτικῶν ἀφηγήσασθαι ἔξουσιῶν, καθότι ἀπὸ ἱερατικῆς τάξεως ἐπὶ τὸ πολιτικὸν μετεφύησαν σχῆμα. μὴ οὖν ἡμᾶς ἄλλοιους πρὸς τὰ πάλαι δοθέντα κρίνοι τις, πλὴν εἰ μὴ τυχὸν ἀπηχῆς λογικῆς ἀσφαλείας ὑφιστάμενος φθόνῳ τὸν ἔπαινον μεταβάλει. ὅτι δὲ καὶ Γρακχιανός τις πάλαι 5 περὶ τούτων ἔγραψεν, ἴσμεν τοὺς νομογράφους ἀναφέροντας· οὐδαμοῦ δὲ τὰ γραφέντα γέρεται ἴσως αὐτά, πάντως δὲ καὶ αὐτὰ τοῦ χρόνου τεκόντος ἕμα καὶ κρύψαντος.

2 καθότι] καὶ ὅτι vulgo. vulgo autem lecta dico quae a me sunt mutata.

testatibus civilibus exponamus, quod a sacerdotali ordine civilem ad formam translatae sunt. nemo itaque nos discrepare ab iis quae veteres tradidere existimet, nisi qui forte absonus certae rationi, invidiae cedens, laudem commutaverit. Gracchanum quendam de his etiam olim scripsisse scimus a iuriconsultis referri; scripta autem ipsa fortasse nusquam exstant, omninoque et illa tempus peperisse simul et abscondisse videtur.

Α Ο Γ Ο Σ Α.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Πόσος ἀνύεται χρόνος ἀπὸ τῆς Αἰνείου ἐκ τῆς Ἰταλίαν παρόδου ἕως κρίσεως Ρώμης, καὶ πόσος ἀπ' αὐτῆς γέγονεν ὁ τῶν ἡγηῶν, καὶ πόσος ὁ τῶν ὑπάρτων ἕως Καίσαρος, καὶ ἐξ αὐτοῦ πόσος ἄχρι Κωνσταντίνου, 5 ἐξ οὗ πόσος ἄχρι τῆς Ἀναστασίου βασιλείας τελευτῆς (1). τίς ἡ διαφορὰ τῆς ἡγῆς καὶ τοῦ τυράννου καὶ τοῦ βασιλέως, καὶ Καίσαρος καὶ αὐτοκράτορος ἀξίωμα. τί σημαίνει τὸ Κυρίνου ὄνομα (2). ὅτι Ρωμαῖος καὶ οἱ κατ' αὐτὸν τῆ Αἰολίδι ἐφθέγγοντο φωνῇ. ὅτι οὐ δεῖ τοὺς Ρωμαίων βασιλέας δεσπότας ἀποκαλεῖν. περὶ τῶν ἐπισήμων τοῦ ἡγῆς. τί ἐστὶ 10

8 κύριον C: corr F.

L I B E R I

LIBRI PRIMI CAPITA.

Quantum temporis effuserit ab Aenone in Italiam adventu ad Romam conditam, quantumque ab eo sub regibus, et quantum sub consulibus usque ad Caesarem, quantumque ab eo usque ad Constantinum, a quo quantum ad Anastasii imperatoris obitum (1). quid inter regem tyrannum et principem interit, nec non Caesaris et imperatoris dignitas. quid significet nomen Quirinus (2). Romulum et aequales eius Aetolia lingua locutos esse. dominos non esse appellandos principes Romanorum. de insignibus regis.

τόγα καὶ τραβέα. διὰ τί Ῥωμαῖοι τὴν βασιλέως καθέδραν σόλιον
 προσαγορεύουσι (3). διὰ τί τὰς λοφίαις τινες τούφας καλοῦσι (4).
 διὰ τί τὰς ἀσπίδας σκουῖτα καὶ κλίπεα καὶ πάραμας οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι,
 καὶ τίς ἡ διαφορὰ τούτων. ὅτι ἀπὸ Αἰνείου παρέλαβεν ὁ Ῥωμαϊκὸς
 5 στρατὸς οὗτα στέλλεσθαι ὡς ἔτι καὶ νῦν οἱ καλούμενοι ἐσκουβίτωρες.
 διὰ τί τὴν βασιλικὴν ὑποζύγιον βασταγὴν ἀττηνωσίαν καλοῦσι (5).
 πρώτη προαγωγή, ὁ ἵππαρχος, καὶ ὅτι εἰς τόπον αὐτοῦ ὁ τῶν πραιτω-
 ρίων ἵππαρχος προεβλήθη (6). δευτέρα προαγωγή, οἱ πατρίκιοι, καὶ
 τίνος χάριν πάτρης κονακρίπτους αὐτοὺς ἡ ἀρχαιοτης ἐκάλεσε. ποῖον
 10 εἶδος χιτῶνος ὁ λεγόμενος παραγαυδης· ἐν ᾧ καὶ περὶ τῶν λεγομένων
 καμπυγίων. τί σημαίνουσι οἱ λεγόμενοι τίτλοι, καὶ ὅτι φιλότιμοι ἐτύχα-
 νον οἱ πάλαι συγκλητικοί. πόθιν διώνυμοι καὶ τριώνυμοι οἱ ἀρχαῖοι
 ἐχρημάτιζον (7). τρίτη προαγωγή, οἱ κναίστωρες, καὶ ὅτι ἕτερον μὲν
 κναίστωρ ἕτερον δὲ κναισίτωρ. περὶ τῆς ὑπατείας καὶ τῶν αὐτῆς ἐπι-
 15 σήμων (8). τετάρτη προαγωγή, ἡ κληθεῖσα δεκανδικὴ ἐξουσία (9).
 πέμπτη προαγωγή, ἡ καλουμένη δικτατοῦρα, καὶ τί σημαίνει τὸ ὄνομα,
 πόσοι τε γέγονασιν οἱ πάντες δικτάτωρες, καὶ ἕως τίνος (10). ἕκτη
 προαγωγή, ἡ καλουμένη κηρσοῦρα· ἐν ᾧ καὶ περὶ κωμαδίας καὶ τραγω-
 δίας, καὶ πότε Ῥωμαῖοις ἐγνώσθησαν. διὰ τί Ῥωμαῖοι τοὺς ἀσώτους
 20 ἄμα καὶ τοὺς ἐγγόνους ὁμονύμως καλοῦσι πατρίως νεκωτας (11).
 ἑβδόμη προαγωγή, ἡ δημορχία. πότε ἐδόθη τοῖς στρατιώταις τὰ λεγό-
 μена καπιτά, καὶ διὰ τί καπιτά λέγεται. περὶ τῶν ἐν ὀπλοῖς ταγμα-
 των τε καὶ ὀνομάτων καὶ βαθμῶν καὶ τῶν λεγομένων τιφῶνων (12).
 ὀγδόη προαγωγή, οἱ πραιτωρες, καὶ ὅτι ὁ τῆς πόλεως καθ' ἡμᾶς
 25 ἵππαρχος εἰς ἐτύγχανε τῶν πάλαι πραιτωρῶν, φύλαξ πόλεως χρηματί-
 ζων (13). ἐνάτη προαγωγή, ὁ τῶν νυκτῶν ἵππαρχος (14).

14 corrigendum πέμπτη; est enim quinta electio. in sequentibus idem error. F.

quid sit toga et trabea. cur sedem regis solium appellent Romani (3).
 cur iubas nonnulli tufas dicant (4). scutum clipeum et parmam unde ap-
 pellant Romani, et quod horum discrimen, exercitum Romanum ad Ae-
 neae exemplum ita armatum ornatumque esse, uti etiamnum ii quos excu-
 bitores vocant. cur imperatoris iumentariam bastagam attentionem appel-
 lent (5). prima electio, magister equitum. in eius locum creatum esse
 praefectum praetorio (6). secunda electio, patricii. quare patres con-
 scripti antiquitus appellati. quale genus tunicae paragaudis; ubi et de
 campagis. quid significant tituli. munificos fuisse veteres senatores.
 unde duo et tria veteribus nomina fuerint (7). tertia electio, quaestores.
 alium esse quaestorem, alium quaesitorem. de consulatu eiusque insigni-
 bus (8). quarta electio, decemviralis potestas (9). quinta electio, dicta-
 tura, et huius nominis significatio. quot et ad quem usque fuerint dicta-
 tores (10). sexta electio, censura; in quo et de comodia tragoediaque,
 et quo tempore eas noverint Romani. quare luxuriosos nepotesque eodem
 nomine patri sermone appellent Romani (11). septima electio, tribunatus.
 quo tempore capita militibus data, et cur capita dicantur. de copiarum
 ordinibus nominibusque et gradibus, nec non de tironibus (12). octava
 electio, praetores. praefectum urbis hodiernum unum fuisse e veteribus
 praetoribus, custodem urbis appellatum (13). nona electio, praefectus vigi-
 lum (14).

Ἐγχειροῦντί μοι περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Ῥωμαίων πολιτείας δια-
 λαμβάνειν ἀξιόλογον εἶναι παρέστη προοίμιον δοῦναι τῷ λόγῳ ἀπὸ
 τοῦ πρεσβυτάτου καὶ τιμιωτάτου πάντων. Αἰνείας δὲ ἦν οὗτος,
 ὁ διὰ κάλλος καὶ ῥώμην ψυχῆς τε καὶ σώματος κρείττονος ἢ κατὰ
 ἀνθρώπους εἶναι νομισθεὶς νόος. (2) ἀνύονται τοιγαροῦν ἐκ τῆς 5
 Αἰνείου ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν παρόδου ἕως τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ῥώμης
 ἐνιαυτοὶ θ' καὶ λ' καὶ υ' κατὰ Κάτωνα τὸν πρῶτον καὶ Βάρρωνα
 τοὺς Ῥωμαίους, κατὰ δὲ Ἀφρικανὸν καὶ Κύστορα καὶ τὸν Παι-
 φιλου ἔτη ζ' καὶ ι' καὶ υ'. ἀπὸ δὲ τοῦ πολιτισμοῦ μέχρι τῆς ἐκ-
 βολῆς τῶν ῥηγῶν διέδραμεν ἔτη γ' καὶ μ' καὶ σ'. οἱ δὲ τῶν ὑπά- 10
 των ἄχρι Καίσαρος τοῦ πρώτου ἐνιαυτοὶ ε' (ἢ κατ' ἐπίους ε') καὶ
 ξ' καὶ υ'. ἀπὸ δὲ Καίσαρος ἕως Κωνσταντίνου διαγέγονεν ἔτη
 τό καὶ ε', ἐξ αὐτοῦ δὲ ἄχρι τῆς Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως τελει-
 τῆς ἔτη σκδ' πρὸς μισὶν ζ'. ἐξ ὧν ἂν τις θ' ἐξέλοι ἐνιαυτούς,
 οὓς ἐπὶ τῆς ἱεῤῥᾶς Ῥώμης ἔτυχε βασιλεύσας Κωνσταντίνος. συνά- 15
 γεται δὲ ἀπὸ τοῦ πολιτισμοῦ τῆσδε τῆς εὐδαίμονος πόλεως ε' καὶ ι'
 καὶ σ' ἔτη πρὸς μισὶν ζ'. συνέλοι οὖν ἂν τις ἀπὸ Αἰνείου ἕως
 τῆς Ἀναστασίου τοῦ χρηστοῦ τελειτῆς τοὺς πάντας ἐνιαυτούς ε'
 καὶ μ' πρὸς ψ' καὶ χιλίοις πρὸς μισὶν ζ', ὡς Ἕλληνες οἴονται
 κατὰ πάντας τοὺς ἑκατέρας φωνῆς συγγραφείας. τούτων οὕτως 20
 ἡμῖν οὖν ἀληθείᾳ τεθέντων, καιρὸς ἐστὶ περὶ τῶν ἀρχῶν, ὡς εἰρη-
 ται, τοῦ καθ' ἡμᾶς διαλαβεῖν πολιτεύματος.

8 καὶ ante τὸν add F.

11 ἐνιαυτοῦ C: corr F.

Scripturus de magistratibus rei publicae Romanae, a vetustissimo om-
 nium et honoratissimo initium operi dare dignum proposito existimavi.
 fuit vero hic Aeneas, quem ob pulchritudinem animique et corporis for-
 titudinem maioris quam hominis filium esse crediderunt. (2) sunt igitur
 ab Aeneae in Italiam adventu ad Romam conditam anni quadringenti
 triginta novem secundum Catonem maiorem et Varronem Romanos, se-
 cundum vero Africanum et Castorem et Eusebium Pamphili quadringenti
 et septendecim. a condita autem urbe ad reges eiectos anni effluerunt
 ducenti quadraginta tres. consulum autem usque ad Caesarem primum
 anni sunt quadringenti sexaginta quinque, vel secundum nonnullos sex.
 a Caesare vero ad Constantinum anni praeterierunt trecenti septuaginta
 quinque; a quo ad Anastasii imperatoris obitum ducenti viginti quattuor
 cum sex mensibus; de quibus deductis novem annis, quos in sacra urbe
 Roma Constantinus imperavit, a condita hac beata civitate inveniuntur
 anni ducenti quindecim cum septem mensibus. colligas itaque ab Aenea
 ad optimi Anastasii obitum summam annorum mille septingentorum qua-
 draginta sex cum septem mensibus; quae est Graecorum opinio secun-
 dum omnes utriusque linguae scriptores. his ita vere positus tempus est
 de magistratibus, uti diximus, nostrae rei publicae explicare.

3. Ῥωμύλος τοίνυν ὀκτώ πρὸς τοῖς δέκα ἔτεσι γεγονὼς σὺν τῷ ἀδελφῷ Ῥέμῳ τὴν μητέρα τῆς βασιλείας Ῥώμην ἰδεύματο. ὄνομα δὲ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν ὃ Ἴταλοι λέγουσι ῥήγιον, οἷον τυραννικόν· οὐδὲ γὰρ βασιλείας Ῥωμαϊκῆς ἐννόμου ἐστὶ σημαντικόν, ὥς τινες ὑπολαμβάνουσι, τὸ ῥήγιον ὄνομα· ὄθεν οὐκέτι μετὰ τὴν ἐκβολὴν τῶν ῥηγῶν παρὰ Ῥωμαίοις, καίτοι βασιλευμένοις, ἐχρημάτισεν. ἕτερον γὰρ τὸ τῆς ἐννόμου βασιλείας καὶ ἕτερον τὸ τυραννίδος καὶ ἄλλο τὸ τῆς αὐτοκρατορίας ἄξιωμα. καὶ ὅπως διὰ βραχέων ἱρῶ. βασιλεύς ἐστιν ὁ τῶν ἑαυτοῦ ὑπῆκόων πρῶτος
 10 ψήφῳ ἐπιλεγόμενος, ἐπιβάθραν τινὰ ὡσπερ καὶ κρηπίδα τύχης κρείττονος ὑπὲρ τοὺς ἄλλους λαχών, ὡς Σοφοκλῆς περὶ Αἴαντος εἶπεν, ἔχει αὐτὸν βάθραν τῆς ἀγχιάλου Σαλαμῖνος. ἴδιον δὲ βασιλέως ἐστὶ τὸ μηδένου καθύπαξ τῶν τοῦ πολιτεύματος νόμων σαλεύειν, ἀλλ' ἐγκρατῶς τὴν ὄψιν τῆς ἑαυτοῦ πολιτείας βασιλεῖα
 15 διατηρεῖν, καὶ μηδὲν μὲν κατ' αὐθεντίαν ἔξω τῶν νόμων πράττειν, τὸ δὲ τοῖς ἀρίστοις τοῦ πολιτεύματος συναρέσκον ψήφοις οἰκείαις ἐπισφραγίζειν, πατρὸς ἅμα καὶ ἡγεμόνος στοργὴν περὶ τοὺς ὑπηκόους ἐνδεικνύμενον, ὁποῖον ἡμῖν θεὸς καὶ καιροῦ δεξιότης ἐχαρίσατο. ἀλλ' οὐχ οὕτως ὁ τύραννος τοὺς ὑπ' αὐτῷ πεσόντας δια-
 20 θήσεται, πράξει δὲ κατ' ἐξουσίαν ἀλόγως εἴ τι καὶ βούλεται, μηδὲ νόμους τιμῶν ἀξιῶν, μηδὲ γράφειν μετὰ βουλῆς ἀνεχόμενος, ταῖς δὲ οἰκείαις ὀρμηταῖς ἐξαγόμενος. ἔστι γὰρ βασιλέως μὲν τρόπος ὁ νόμος, τυράννου δὲ νόμος ὁ τρόπος. (4) τὸ γὰρ τῶν Και-

10 ἐπὶ βάθραν vulgo.

13 τὸν — νόμον C: corr F.

16 οἰ-

κειαίς C: corr F.

20 εἴ τι] malim ὃ τι.

3. Romulus igitur duodeviginti annos natus cum fratre Remo Romanam, imperii matrem, condidit. nomen autem imperii illorum, quod Itali dicunt regium, id est tyrannicum: neque enim legitimum imperium Romanum, ut quidam existimant, nomen regium significat. unde post eiectos reges apud Romanos, quamvis principis imperio parentes, haud amplius usurpatum est. quippe alia est legitimi principatus, alia tyrannidis, alia etiam imperatoris dignitas; atque ut paucis dicam, princeps est qui civium suorum suffragio primus ad gradum quasi et fastigium evectus eminentem super alios fortunam sortitus est, veluti Sophocles de Aiace dixit, tenere eum sedem mari adiacentis Salaminis. est autem proprium principis nullam omnino civitatis legum concutere, sed statum ipsius rei publicae imperio constanter tueri, neque quicquam suo arbitratu neglectis legibus facere, sed quae visa optimatibus civitatis, suo suffragio comprobare, patris simul et ducis amorem in subiectos ostendentem; qualem nobis deus et temporum felicitas donaverunt. at non ita tyrannus sibi subiectos tractabit; sed pro potentia temere, quicquid voluerit, agat, leges et vereri recusans et cum senatu ferre, suae tantum parens libidini. est enim principis mos lex, et tyranni lex mos. (4) nam imperatorum, id est αὐτοκρατόρων, cognomen neque principa-

σύρων ἤγουν αὐτοκρατόρων ἐπώνυμον οὐδὲ βασιλείας, ἀλλ' οὐδὲ τυραννίδος ἐστὶ σημαντικόν, αὐταρχίας δὲ μᾶλλον καὶ αὐθεντίας τοῦ διοικεῖν τοὺς ἐξανισταμένους κατὰ τῶν κοινῶν θορόβους ἐπὶ τὸ κάλλιον, ἐπιτάττειν τε τῷ στρατεύματι πῶς ἂν δεῖο μίχεσθαι τοῖς ἐναντίοις· imperare γὰρ τὸ ἐπιτάττειν παρ' Ἰταλοῖς λέγεται, 5 ἐνθεν ἱμπεράτωρ. ὅτι δὲ βασιλείας οὐκ ἐστὶ σημαντικὸν τὸ αὐτοκράτορος ἢ Καίσαρος ὄνομα, δῆλον ἀντικρὺς τῷ καὶ τοὺς ὑπάτους καὶ μετ' ἐκείνους τοὺς Καίσαρας τὸ τῶν λεγομένων ἱμπερατόρων ἀξίωμα τῆς ἐπωνυμίας λαβεῖν. οὐδὲ γὰρ ἐπισήμοις τυραννικοῖς φαίνεται χρῆσαμένη ἢ τῶν Καισάρων ἀρχή, ἄλουργίδι δὲ 10 μόνῃ τῇ Ῥωμαίων βουλῇ ἀναβαίνουσα καὶ τὰς ἐν ὄπλοις δυνάμεις αὐτοκρατῶς, ὡς ἔφην, ἰθύνουσα. ταυτὴ καὶ πρήγκιας αὐτοτὸς ἐκάλεσαν Ῥωμαῖοι οἰονεὶ πρώτην κεφαλὴν τῆς πάσης πολιτείας. τὸ γὰρ Καίσαρος ὄνομα γένους ἐστὶ δεικτικὸν ἀπὸ τοῦ πρώτου Καίσαρος, ὡσπερ Φαβίων καὶ Κορνηλίων καὶ Φλαβίων καὶ 15 Ἀνικίων, τούτου πρότερον παρὰ βαρβάροις ἡρῆμένον· Αἰγύπτιοι μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ πρώτου Φαραῶνος τοὺς σφῶν βασιλέας ἐπεφήμιζον Φαραῶνας, καὶ Πτολεμαίους ἀπὸ τοῦ πρώτου. ἐφυλάχθη οὖν παρὰ Ῥωμαίοις ἢ τοιαύτη τῶν Καισάρων ἐδοξία ἕχρι Διοκλητιανοῦ, ὃς πρῶτος στέφανον ἐκ λίθου τιμίας συγκείμενον τῇ 20 κεφαλῇ περιθείς, ἰσθῆτά τε καὶ τοὺς πόδας ψηφώσας, ἐπὶ τὸ βασιλικὸν ἢ τάληθές εἰπεῖν ἐπὶ τὸ τυραννικὸν ἔτρεψεν, ἀνεμετρή-

1 lego ἱμπερατόρων, quod sequentia postulant. F. 7 lego ἱμπεράτωρος. F. 11 ἀναβαίνουσαν et ἰθύνουσαν C: corr F. 18 πρώτου] an πρώτου Πτολεμαίων?

tus neque vero tyrannidis habet significationem, sed imperii potius, auctoritatisque coortas contra rem publicam turbas salubriter componendi, copiisque, quomodo cum adversariis pugnandum, imperandi. imperare enim, unde imperator, τὸ ἐπιτάττειν Itali dicunt. principatus vero significationem non habere imperatoris nomen, inde omnino patet, quod et consules et post eos Caesares imperatorum titulum cognomen sumpserunt. etenim nec tyrannorum insignibus principes Caesares usos esse constat, sed purpurea tantum cum veste in senatum Romanorum venisse, et copiis cum summo imperio, ut diximus, praefuisse. hinc quoque principes eos Romani appellarunt, videlicet primum totius rei publicae caput. (nam Caesaris nomen genus a primo Caesare indicat, sicut Fabiorum, Corneliorum, Flaviorum et Aniciorum; quo more prius barbari usi sunt: Aegyptii enim a primo Pharaone reges suos Pharaones, itemque Ptolemaeos a primo dixerunt.) quae quidem Caesarum modestia ad Diocletianum usque apud Romanos servata est, qui primus gemmeo diademate caput cingens, vestemque et pedes gemmis ornans, ad regum vel, ut verum dicamus, tyrannorum morem transiit, demensamque terram

σατό τε τὴν ἡπειρον καὶ τοῖς φόροις ἐβάρυνεν. (5) ὥστε τύραννος ἦν ὁ Ῥωμύλος, πρῶτον μὲν τὸν ἀδελφὸν ἀνελὼν καὶ τὸν μείζονα, καὶ πράττων ἀλόγως τὰ προσπίπτοντα. ταύτη καὶ Κερῆνος προσηγορεύθη οἰονεὶ κύριος, κἄν εἰ Διογενιανῶ τῷ λεξικογράφῳ ἄλλως δοκῆ· οὐδὲ γὰρ ἀγνοήσας ὁ Ῥωμύλος ἢ οἱ κατ' αὐτὸν δέικνυται κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τὴν Ἑλλάδα φωνήν, τὴν Αἰολίδα λέγω, ὡς φασιν ὁ τε Κάτων ἐν τῷ περὶ Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιότητος, Βάρρων τε ὁ πολυμαθέστατος ἐν προοιμίοις τῶν πρὸς Πομπηϊὸν αὐτῷ γεγραμμένων, Εὐάνδρου καὶ τῶν ἄλλων Ἀρχάδων εἰς Ἰτυλίαν ἐλθόντων ποτὲ καὶ τὴν Αἰολίδα τοῖς βαρβάροις ἐσπειράντων φωνήν. ἡ γὰρ γραμματικοῖς παρὰ ταύτην εἰσαγομένη ἐτυμολογία μετὰ συγγνώμης βεβιασται· ἀπὸ Κύριως γάρ, πολίχνης Σαβίνων, οὕτως αὐτὸν παρονομασθῆναι βούλονται, καίπερ οὐχ ὀρμώμενον ἐκεῖθεν, ἐπὶ δὲ τοῦ Παλατίνου βουνοῦ τεχθέντα τε παρὰ 15 ταῖς ὄχθαις τοῦ Τιβέριδος καὶ τραφέντα ἐκεῖ. κυρίους γὰρ ἐαντοὺς καὶ δεσπότας, ἀλλ' οὐ βασιλέας τύραννοι φιλοῦσι καλεῖσθαι. (6) κρεῖττον δὲ βασιλείας τὸ Καίσαρος ἀξίωμα, ὅτι καὶ δοῦναι βασιλέας πάλαι τοῖς ἔθνεσιν ἐπ' ἐξουσίας εἶχε. μισητὸν γὰρ καὶ Ῥωμαϊκῆς ἐλευθερίας ἀλλότριον δεσπότης, ἀλλὰ μὴ βασιλέας 20 τοὺς κριτουσύντας ὀνομάζειν, καθότι δεσπότης ὄνομα κοινόν ἐστιν αὐτοῖς καὶ τοῖς ἕνα δραπέτην κεκτημένοις, τὸ δὲ βασιλέων αὐτῶν καὶ μόνων. καὶ δῆλον ἀντικρὺς ὅτι Ῥωμαῖοις ἔθος dominos τοῦς τυραννήσαντας ἀποκαλεῖν, ὡς δὴ Σύλλαν καὶ Μάριον, καὶ δομι-

5 λεγογράφῳ vulgo et hoc loco et 1 17.
manus C. 9 ἀλλάδων C: corr F.

6 ἐκείνου prima
22 μόνον C: corr F.

tributis oneravit. (5) quare tyrannus erat Romulus; qui quidem cum fratrem primo eumque natu maiorem interfecit, tum temere quicquid egit. hinc quoque Quirinus dictus est, id est κύριος (dominus); quamvis DIOGENIANO, vocabulorum scriptori, aliter placeat. nam constat Romulum et aequales eius linguam Graecam, Aeoliam dico, non ignorasse, ut aiunt Cato, in libro de antiquitate Romana, et doctissimus Varro, in proemio illorum quae ad Pompeium scripsit: quippe Evander ceterique Arcades, in Italiam olim transgressi, Aeoliam linguam inter barbaros sparsere. nam quod praeterea a grammaticis affertur etymon, pace eorum vi attractum dixerim. a Cyre enim Sabinorum oppido eum ita nominatum volunt, quamvis non inde oriundum, sed in colle Palatino ad Tiberis ripam natum ibidemque educatum. dominos scilicet se tyranni, non principes appellari amant. (6) maior vero quam regis est Caesaris dignitas, qui vel reges gentibus dandi olim potestatem habuerit. quippe odiosum est atque a Romana alienum libertate, dominos, at non principes appellare imperantes, quatenus domini nomen commune ipsis et unum aequum possidentibus, principis autem nullius nisi ipsorum est. ac manifestum prorsus est, Romanos solere dominos appellare eos qui tyranni fuerint, sicuti Syllam videlicet Mariumque, et dominationem tyrannidem. depri-

νατίωνα τὴν τυραννίδα. ὡς καταρρίπτονσι τὴν βασιλέων μεγαλειότητα οἱ πονηροὶ κόλακες, ἕξ ἀμαθίας δούλων αὐτοὶ πρωτεύειν εἰσάγοντες. ὅτι δὲ ἀληθές, ἕξεισι καὶ ἐκ τούτων λαβεῖν. Ἀγνοστός ποτε, ἢ τάχα Τιβέριος ὁ μετ' αὐτόν, πρὸς ἑνὸς τῶν κολάκων δεσπότης ὀνομασθεὶς, ἕξαναστὰς ἀφῆκε τὸν σύλλογον, ὁ ἀπαξιώσας, ὡς ἔφη, δούλοις διαλέγεσθαι. ἀλλ' ἤδη πρότερον ὡσπερ ἐν τιμῇ τῆς ὑβρεως εἰσαχθείσης, ἀνέχεται ἢ τοῦ ἡμερωτάτου βασιλέως ἡμῶν ἐπιείκεια, καίπερ ὑπὲρ πάντας τοὺς πώποτε βεβασιλευκότητας μετριάζοντος, καὶ δεσπότης οἶον πατήρ ἀγαθὸς ὀνομάζεσθαι, οὐχ ὅτι χαίρει, ἀλλ' ἐρρωθιῶ μᾶλλον τοὺς τιμᾶν 10 οἰομένους δοκεῖν μὴ προσέειναι.

7. Καὶ πρὸ Ῥωμύλου ἐπίσημα τῆς Λατίνων βασιλείας ἦν θρόνος δρύφακτος καὶ στολή ἢ λεγομένη παρ' αὐτοῖς τραβαία ποδαπὴ δὲ τις ἦν, μικρὸν ὕστερον ἐρω. ὅθεν ὁ Ῥωμαίων ποιητῆς, ἐν βιβλίῳ ἐβδόμῳ τῆς Αἰνητῆδος τὴν Λατίνου διαγράφων 15 βασιλείαν, θρόνον καὶ τραβαίας διαμέμνηται. τῷ γε μὴν Ῥωμύλῳ καὶ στέφανος ἦν, καὶ σκῆπτρον αἰτὸν ἔχον ἐπ' ἄκρον, καὶ φαινόλης λευκὸς ποδήρης, ἀπὸ τῶν ὤμων ἔμπροσθεν μέχρι ποδῶν, πορφυροῖς ὑφάσμασιν ἐρραβδωμένος (ὄνομα δὲ τῷ φαινόλῃ τόγα οἰοῖναι σκέπασμα, ἀπὸ τοῦ τέγεραι κατ' ἀντίστοιχον· οὕτω 20 γὰρ τὸ σκέπειν Ῥωμαῖοι καλοῦσι), καὶ ὑπόδημα φοινικοδὸν· κόθορον δὲ ὄνομα αὐτῷ, κατὰ τὸν Κοκκήιον. καὶ κοινὸν ἦν τοῦτι τὸ

2 an αὐτούς?

4 cf. de Mensibus p. 50.

15 Aen. 7 169

et 188. 19 ἐρραβδωμένος C. quem ubi simpliciter pono, correcta lectio debetur Fussio.

φαινόλης C.

22 κοκκῆιον C,

κοκκῆιον manus recentior.

munt igitur principum maiestatem pravi adulescentes, ignorantia morem, quo ipsi primi servorum sint, inducentes. quod verum esse ex his etiam colligere licet. Augustus aliquando, vel fortasse Tiberius, qui illi successit, ab adulatorum uno dominus appellatus, surrexit dimisitque concionem, indignum se, ut aiebat, reputans cum servis colloqui. verum cum iam antea ut honos ignominia introducta sit, mansuetissimi principis nostri modestia, quamvis moderatione omnes omnium temporum principes antecedit, et domini nomen veluti boni parentis patitur, non gaudens eo, sed verens potius ne qui venerari se arbitrentur reicere videatur.

7. Iam ante Romulum insignia Latinorum regni erant thronus cancellatus et vestis, quam ipsi trabeam dicunt; quae qualis fuerit, paulo post dicitur. unde vates Romanus, in libro septimo Aeneidos, Latini regiam describens throni et trabeae meminit. at Romulo corona insuper erat, sceptrumque in summo aquilam gerens, et penula alba, talaris, ab humeris in anteriori parte ad pedes pannis purpureis virgata (nomen autem penulae toga, id est tegumentum, idque per antistichum a tegere: sic enim Latine τὸ σκέπειν dicitur), et calceamentum puniceum, cui nomen cothurnus, secundum Cocceianum. eratque haec toga pacis tem-

σχῆμα τῆς λεγομένης τόγας αὐτῶ τε τῶ λεγομένῳ ῥήγι τοῖς τε ὑπέκκοις ἐπ' εἰρήνης· ἢ μέντοι τραβαία μόνου τοῦ ῥήγος ἐτύγχανε παρατοῦρα, οἰοῖσι στολῇ ἐπίσημος. χιτῶν δὲ ἦν καὶ περιβόλαιον ἡμικύκλιον, ὃ πρῶτον Ἀγαθοκλέα τὸν Σικελίας τύραννον ἐξευρεῖν λόγος. τὸν δὲ θρόνον σόλιον ἐπιχωρίως ὠνόμαζον ἀντὶ τοῦ σελλίον κατ' ἀντίστοιχον, ὡς φησὶν ὁ Ῥωμαῖος Ἀσπρος. ἢ καὶ ἄλλως σόλιον ἀντὶ τοῦ σόλιδον ἐκάλουν, οἰοῖσι ὀλόκληρον· στέλεχος γὰρ ἄδρῶν εἰς κντίδα καὶ καθέδρας τύπον ἐξορύττοντες ἀπετέλουν βῆμα τῇ βασιλείᾳ, ἵνα ὡσπερ ἔν τινι θήκῃ κατησφύλισται τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως ἔκ τε νότου ἔκ τε πλευρᾶς ἐκατέρας, μηδεμιᾶς ἄρμογῆς ἢ προσθετοῦ ξύλου σφίγγοντος τὴν καθέδραν, ἅπαξ ὀλοτελῆ καὶ ὀλόκληρον τυγχάνουσαν. ταύτῃ σόλιον τὸν βασιλέως θρόνον ἐκάλουν. (8) πρὸς τούτοις ἤγουντο Ῥωμύλου πελέκεις δυοκαίδεκα, πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν γυνῶν ὧν εἶδεν ἀρχόμενος θεμελιοῦν τὴν πόλιν. Πρίσκου δὲ Ταρκυνίου τοῦ ῥήγος ὕστερον Θούσκους καὶ Σαβίνους πολέμῳ νικήσαντος προσετέθησαν τοῖς τῆς βασιλείας γνωρίσμασι δόρατα ἐπιμήκη, ὡσαύτως τὸν ἀριθμὸν δυοκαίδεκα, ἀκροξίφιδας μὲν οὐκ ἔχοντα, ἠωρημένας δὲ λοφιάς· καλοῦσι δὲ αὐτὰς οἱ μὲν Ῥωμαῖοι ἰούβας, οἱ δὲ βύρβαροι τούφας, βραχύ τι παραφθορείσης τῆς λέξεως. βηξίλλα πρὸς τούτοις, οἰοῖσι δόρυτα μακρά, ἐξηρημένων ὑφασμάτων· φλάμμουλα αὐτὰ ἀπὸ τοῦ φλογίου χρώματος καλοῦσι· περὶ ὧν ἐν τοῖς περὶ μηνῶν γραφεῖσιν ἡμῶν ἀποχρώντως ἀνήνεκται. τοιαῦτα μὲν τὰ ἐπίσημα τῆς τότε βασιλείας.

8 βῆματι βασιλέα C, βῆμα τῇ βασιλείᾳ F.
23 ἀνεπήνεκται?

13 ἤγοντο C.

pore commune et regi ipsi et civibus indumentum, trabea vero solius regis paratura, id est vestis insignis. erat autem chlamys sive pallium semicircularare, quod primum Agathoclem Siciliae tyrannum invenisse ferunt. thronum autem solium patrio sermone pro sellium per antistichum vocabant, ut ait Asper Romanus; sive etiam secus solium pro solidum (id est integrum) dixere. crassum quippe truncum in cistae et sellae formam excavantes suggestum quandam regi faciebant, in quo veluti in arca tutum corpus regis, nulla aut a tergo aut a binis lateribus compage additove ligno sedem vinciente integram prorsus atque ex uno constantem. hinc solium regis thronum appellarunt. (8) ad haec Romulo praeferebantur seures duodecim, pro numero vulturum quos viderat urbis fundamenta locare incipiens. Thuscis vero et Sabinis a Prisco Tarquinio rege postea bello devictis, additae sunt regiae potestatis insignibus lanceae longiores, numero pariter duodecim, spiculis carentes et promissis iubis ornatae, quas Romani iubas, barbari autem nonnihil corrupta voce tufas vocant. vexilla praeterea, id est lanceae longae, dependentibus pannis: flammula illos a flammeo colore dicunt; de quibus in opere nostro de mensibus sat multa exposita sunt. haec illius temporis regum insignia.

νατίωνα τὴν τυραννίδα. ὡς καταρρίπτονσι τὴν βασιλέων μεγαλειότητα οἱ πονηροὶ κόλακες, ἔξ ἀμαθείας δούλων αὐτοὶ πρωτεύειν εισάγοντες. ὅτι δὲ ἀληθές, ἔξιστι καὶ ἐκ τούτων λαβεῖν. Αὐγουστός ποτε, ἢ τάχα Τιβέριος ὁ μετ' αὐτόν, πρὸς ἑνὸς τῶν κολάκων δεσπότης ὀνομάσθεις, ἔξαναστὰς ἀφῆκε τὸν σύλλογον, ὅ ἀπαξιώσας, ὡς ἔφη, δούλοις διαλέγεσθαι. ἀλλ' ἤδη πρότερον ὥσπερ ἐν τιμῇ τῆς ὕβρειος εισαγωγείας, ἀνέχεται ἢ τοῦ ἡμερωτάτου βασιλέως ἡμῶν ἐπιείκεια, καίπερ ὑπὲρ πάντας τοὺς πώποτε βεβασιλευκότας μετριάζοντος, καὶ δεσπότης οἷον πατήρ ἀγαθὸς ὀνομάζεσθαι, οὐχ ὅτι χαίρει, ἀλλ' ἐφουδιῶ μᾶλλον τοὺς τιμῶν 10 ολομένους δοκεῖν μὴ προσέειναι.

7. Καὶ πρὸ Ῥωμύλου ἐπίσημα τῆς Λατίνων βασιλείας ἦν θρόνος δρύφακτος καὶ στολὴ ἢ λεγομένη παρ' αὐτοῖς τραβαία ποδαπὴ δὲ τις ἦν, μικρὸν ὕστερον ἐρω. ὅθεν ὁ Ῥωμαίων ποιητῆς, ἐν βιβλίῳ ἐβδόμῳ τῆς Αἰνῆϊδος τὴν Λατίνου διαγράφων 15 βασιλείαν, θρόνον καὶ τραβαίας διαμύνηται. τῷ γε μὴν Ῥωμύλῳ καὶ στέφανος ἦν, καὶ σκῆπτρον αἰτὸν ἔχον ἐπ' ἄκρον, καὶ φαινόλης λευκὸς ποδήρης, ἀπὸ τῶν ὤμων ἔμπροσθεν μέχρι ποδῶν, πορφυροῖς ὑφάσμασιν ἐρραβδωμένος (ὄνομα δὲ τῷ φαινόλη τόγα οἰονεὶ σκέπασμα, ἀπὸ τοῦ τέγερε κατ' ἀντίστοιχον· οὕτω 20 γὰρ τὸ σκέπειν Ῥωμαῖοι καλοῦσι), καὶ ὑπόδημα φοινικῶν· κόθορνος ὄνομα αὐτῷ, κατὰ τὸν Κοκκῆιον. καὶ κοινὸν ἦν τουτὶ τὸ

2 an αὐτούς?

4 cf. de Mensibus p. 50.

15 Aen. 7 169

et 188.

19 φεραβδωμένος C. quem ubi simpliciter pono, correcta lectio debetur Füssio.

φαινόλης C.

22 κοκκῆιον C,

κοκκῆιον manus recentior.

munt igitur principum maiestatem pravi adultores, ignorantia morem, quo ipsi primi servorum sint, inducentes. quod verum esse ex his etiam colligere licet. Augustus aliquando, vel fortasse Tiberius, qui illi successit, ab adulatorum uno dominus appellatus, surrexit dimisitque concionem, indignum se, ut aiebat, reputans cum servis colloqui. verum cum iam antea ut honos ignominia introducta sit, mansuetissimi principis nostri modestia, quamvis moderatione omnes omnium temporum principes antecedit, et domini nomen veluti boni parentis patitur, non gaudens eo, sed verens potius ne qui venerari se arbitrentur reicere videatur.

7. Iam ante Romulum insignia Latinorum regni erant thronus cancellatus et vestis, quam ipsi trabeam dicunt; quae qualis fuerit, paulo post dicitur. unde vates Romanus, in libro septimo Aeneidos, Latini regiam describens throni et trabeae meminit. at Romulo corona insuper erat, sceptrumque in summo aquilam gerens, et penula alba, talaris, ab humeris in anteriori parte ad pedes pannis purpureis virgata (nomen autem penulae toga, id est tegumentum, idque per antistichum a tegere: sic enim Latine τὸ σκέπειν dicitur), et calceamentum puniceum, cui nomen cothurnus, secundum Cocceianum. eratque haec toga pacis tem-

σχῆμα τῆς λεγομένης τόγας αὐτῶ τε τῶ λεγομένῳ ῥήγῃ τοῖς τε ὑπηκόοις ἐπ' εἰρήνης· ἢ μέντοι τραβυλα μόνου τοῦ ῥήγος ἐτύγχανε παρατοῦρα, οἰονεὶ στολῇ ἐπίσημος. χιτῶν δὲ ἦν καὶ περιβύλαιον ἡμικύκλιον, ὃ πρῶτον Ἀγαθοκλέα τὸν Σικελίας τύραννον ἐξευρεῖν λόγος. τὸν δὲ Θρόνον σόλιον ἐπιχωρίως ὠνόμαζον ἀντὶ τοῦ σελλίον κατ' ἀντίστοιχον, ὡς φησιν ὁ Ῥωμαῖος Ἀσπρος. ἢ καὶ ἄλλως σόλιον ἀντὶ τοῦ σόλιδον ἐκάλουν, οἰονεὶ ὀλόκληρον· στέλεχος γὰρ ὕδρον εἰς κυτίδα καὶ καθέδρας τύπον ἐξορύττοντες ἀπετέλουν βῆμα τῇ βασιλείᾳ, ἵνα ὡσπερ ἔν τινι θήκῃ κατησφύλισται τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως ἕκ τε νότου ἕκ τε πλευρᾶς ἐκατέρας, μηδεμιᾶς ἀρμογῆς ἢ προσθετοῦ ξύλου σφίγγοντος τὴν καθέδραν, ἄπαιξ ὀλοτελῆ καὶ ὀλόκληρον τυγχάνουσαν. ταύτῃ σόλιον τὸν βασιλέως Θρόνον ἐκάλουν. (8) πρὸς τούτοις ἤγούντο Ῥωμύλου πελέκεις δυοκαίδεκα, πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν γυνῶν ὧν εἶδεν ἀρχόμενος θεμελιεῖν τὴν πόλιν. Πρίσκου δὲ Ταρκυνίου τοῦ ῥήγος ὕστερον Θούσκους καὶ Σαβίνους πολέμῳ νικήσαντος προσετέθησαν τοῖς τῆς βασιλείας γνωρίσμασι δόρυτα ἐπιμήκη, ὡσαύτως τὸν ἀριθμὸν δυοκαίδεκα, ἀκροξίφιδας μὲν οὐκ ἔχοντα, ἠωρημένας δὲ λοφίως· καλοῦσι δὲ αὐτὰς οἱ μὲν Ῥωμαῖοι λούβας, οἱ δὲ βάρβαροι τούφας, βραχύ τε παραφθαρείσης τῆς λέξεως. βηξίλλα πρὸς τούτοις, οἰονεὶ δόρυτα μακρά, ἐξηρητημένων ὑφασμάτων· φλάμμουλα αὐτὰ ἀπὸ τοῦ φλογίνου χρώματος καλοῦσι· περὶ ὧν ἐν τοῖς περὶ μηνῶν γραφεῖσιν ἡμῶν ἀποχρώντως ἀνήνεκται. τιαῦτα μὲν τὰ ἐπίσημα τῆς τότε βασιλείας.

8 βῆματι βασιλέα C, βῆμα τῇ βασιλείᾳ F.
23 ἀνεήνεκται?

13 ἤγοντο C.

pore commune et regi ipsi et civibus indumentum, trabea vero solius regis paratura, id est vestis insignis. erat autem chlamys sive pallium semicircularare, quod primum Agathoclem Siciliae tyrannum invenisse ferunt. thronum autem solium patrio sermone pro sellium per antistichum vocabant, ut ait Asper Romanus; sive etiam secus solium pro solidum (id est integrum) dixerunt. crassum quippe truncum in cistae et sellae formam excavantes suggestum quandam regi faciebant, in quo veluti in arca tutum corpus regis, nulla aut a tergo aut a binis lateribus compage additove ligno sedem vinciente integram prorsus atque ex uno constantem. hinc solium regis thronum appellarunt. (8) ad haec Romulo praeferebantur secures duodecim, pro numero vulturum quos viderat urbis fundamenta locare incipiens. Tuscis vero et Sabinis a Prisco Tarquinio rege postea bello devictis, additae sunt regiae potestatis insignibus lanceae longiores, numero pariter duodecim, spiculis carentes et promissis iubis ornatae, quas Romani iugas, barbari autem nonnihil corrupta voce iugas vocant. vexilla praeterea, id est lanceae longae, dependentibus pannis: flammula illos a flammeo colore dicunt; de quibus in opere nostro de mensibus sat multa exposita sunt. haec illius temporis regum insignia.

σάρων ἤγουν αὐτοκρατόρων ἐπώνυμον οὐδὲ βασιλείας, ἀλλ' οὐδὲ τυραννίδος ἐστὶ σημαντικόν, αὐταρχίας δὲ μᾶλλον καὶ αὐθεντίας τοῦ διοικεῖν τοὺς ἐξαριστιαμένους κατὰ τῶν κοινῶν θορούβους ἐπὶ τὸ κάλλιον, ἐπιτάττειν τε τῷ στρατεύματι πῶς ἂν δεοὶ μάχεσθαι τοῖς ἐναντίοις· *imperare* γὰρ τὸ ἐπιτάττειν παρ' Ἰταλοῖς λέγεται, 5 ἐνθεν ἱμπεράτωρ. ὅτι δὲ βασιλείας οὐκ ἐστὶ σημαντικὸν τὸ αὐτοκράτορος ἢ Καίσαρος ὄνομα, δῆλον ἀντικρὺς τῷ καὶ τοὺς ὑπάτους καὶ μετ' ἐκείνους τοὺς Καίσαρας τὸ τῶν λεγομένων ἱμπερατόρων ἀξίωμα τῆς ἐπωνυμίας λαβεῖν. οὐδὲ γὰρ ἐπισήμοις τυραννικοῖς φαίνεται χρησαμένη ἢ τῶν Kaisarōn ἀρχή, ἄλουργίδι δὲ 10 μόνῃ τὴν Ῥωμαίων βουλὴν ἀναβαίνουσα καὶ τὰς ἐν ὄπλοις δυνάμεις αὐτοκρατῶς, ὡς ἔφη, ἰθύνουσα. ταύτῃ καὶ πρήγματος αὐτοῦς ἐκάλεσαν Ῥωμαῖοι οἰοῦναι πρώτην κεφαλὴν τῆς πάσης πολιτείας. τὸ γὰρ Καίσαρος ὄνομα γένους ἐστὶ δεικτικὸν ἀπὸ τοῦ πρώτου Καίσαρος, ὡσερ Φαβίων καὶ Κορηγλίων καὶ Φλαβίων καὶ 15 Ἀνικίων, τούτου πρότερον παρὰ βαρβάροις ἠρρημένον· Αἰγύπτιοι μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ πρώτου Φαραῶνος τοὺς σφῶν βασιλέας ἐπεφήμιζον Φαραῶνας, καὶ Πτολεμαίους ἀπὸ τοῦ πρώτου. ἐφυλάχθη οὖν παρὰ Ῥωμαίοις ἡ τοιαύτη τῶν Kaisarōn εὐταξία ἄχρι Διοκλητιανοῦ, ὅς πρώτος στέφανον ἐκ λίθου τιμίας συγκείμενον τῇ 20 κεφαλῇ περιθεῖς, ἰσθῆτά τε καὶ τοὺς πόδας ψηφώσας, ἐπὶ τὸ βασιλικὸν ἢ τάληθές ἐλεῖν ἐπὶ τὸ τυραννικὸν ἔτρεψεν, ἀνεμετρῆ-

1 lego ἱμπερατόρων, quod sequentia postulant. F. 7 lego ἱμπεράτωρ. F. 11 ἀναβαίνουσαν et ἰθύνουσαν C: corr F. 18 πρώτου] an πρώτου Πτολεμαίου?

tus neque vero tyrannidis habet significationem, sed imperii potius, auctoritatisque coortas contra rem publicam turbas salubriter componendi, copiisque, quomodo cum adversariis pugnandum, imperandi. imperare enim, unde imperator, τὸ ἐπιτάττειν Itali dicunt. principatus vero significationem non habere imperatoris nomen, inde omnino patet, quod et consules et post eos Caesares imperatorum titulum cognomen sumpserunt. etenim nec tyrannorum insignibus principes Caesares usos esse constat, sed purpurea tantum cum veste in senatum Romanorum venisse, et copiis cum summo imperio, ut diximus, praefuisse. hinc quoque principes eos Romani appellarunt, videlicet primum totius rei publicae caput. (nam Caesaris nomen genus a primo Caesare indicat, sicut Fabiorum, Corneliorum, Flaviorum et Aniciorum; quo more prius barbari usi sunt: Aegyptii enim a primo Pharaone reges suos Pharaones, itemque Ptolemaeos a primo dixere.) quae quidem Caesarum modestia ad Diocletianum usque apud Romanos servata est, qui primus gemmeo diademate caput cingens, vestemque et pedes gemmis ornans, ad regum vel, ut verum dicamus, tyrannorum morem transiit, demensamque terram

σατό τε τὴν ἡπειρον καὶ τοῖς φόροις ἐβάρυνεν. (5) ὥστε τύραννος ἦν ὁ Ῥωμύλος, πρῶτον μὲν τὸν ἀδελφὸν ἀνελὼν καὶ τὸν μείζονα, καὶ πράττων ἀλόγως τὰ προσπίπτοντα. ταύτῃ καὶ Κυρῆνος προσηγορεύθη οἷονεὶ κύριος, κἄν εἰ Διογενιανῶ τῷ λεξικογράφῳ ἄλλως δοκῆ· οὐδὲ γὰρ ἄγνοήσας ὁ Ῥωμύλος ἢ οἱ κατ' αὐτὸν δέικνται κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τὴν Ἑλλάδα φωνῆν, τὴν Αἰολίδα λέγω, ὡς φησιν ὁ τε Κᾶτων ἐν τῷ περὶ Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιότητος, Βύρρων τε ὁ πολυμαθέστατος ἐν προοιμίῳ τῶν πρὸς Πομπητίου ἀπὸ γειραμμένων, Εὐάνδρου καὶ τῶν ἄλλων Ἀρκάδων εἰς Ἴτα-
 10 λλαν ἐλθόντων ποτὲ καὶ τὴν Αἰολίδα τοῖς βαρβάρους ἐνσπειράντων φωνῆν. ἢ γὰρ γραμματικοῖς παρὰ ταύτην εἰσαγομένη ἐτυμολογία μετὰ συγγνώμης βεβίησται· ἀπὸ Κύρεως γάρ, πολίχνης Σαβίων, οὕτως αὐτὸν παρονομασθῆναι βούλονται, καίπερ οὐχ ὀρυμμενον ἐκεῖθεν, ἐπὶ δὲ τοῦ Παλατίνου βουνοῦ τεχθέντα τε παρὰ
 15 ταῖς ὄχθαις τοῦ Τιβέριδος καὶ τραφέντα ἐκεῖ. κυρίους γὰρ ἑαυτοὺς καὶ δεσπότης, ἀλλ' οὐ βασιλέας τύραννοι φιλοῦσι καλεῖσθαι. (6) κρεῖττον δὲ βασιλείας τὸ Καίσαρος ἀξίωμα, ὅτι καὶ δοῦναι βασιλέας πύλαι τοῖς ἔθνεσιν ἐπ' ἔξουσίας εἶχε. μισητὸν γὰρ καὶ Ῥωμαϊκῆς ἐλευθερίας ἀλλότριον δεσπότης, ἀλλὰ μὴ βασιλέας
 20 τοὺς κριτοῦντας ὀνομάζειν, καθότι δεσπότης ὄνομα κοινὸν ἔστιν αὐτοῖς καὶ τοῖς ἕνα δραπέτην κεκτημένοις, τὸ δὲ βασιλέων αὐτῶν καὶ μόνων. καὶ δῆλον ἀντικρὺς ὅτι Ῥωμαίοις ἔθος dominos τοῦς τυραννήσαντας ἀποκαλεῖν, ὡς δι' Σύλλαν καὶ Μάριον, καὶ δομι-

5 λεξογράφῳ vulgo et hoc loco et 1 17.

manus C.

9 ἀλιάδων C: corr F.

6 ἐκείνον prima

22 μόνον C: corr F.

tributis oneravit. (5) quare tyrannus erat Romulus; qui quidem cum fratrem primo eumque natu maiorem interfecit, tum temere quicquid egit. hinc quoque Quirinus dictus est, id est κύριος (dominus); quamvis Dio-geniano, vocabulorum scriptori, aliter placeat. nam constat Romulum et aequales eius linguam Graecam, Aeoliam dico, non ignorasse, ut aiunt Cato, in libro de antiquitate Romana, et doctissimus Varro, in prooemio illorum quae ad Pompeium scripsit: quippe Evander ceterique Arcades, in Italiam olim transgressi, Aeoliam linguam inter barbaros sparsere. nam quod praeterea a grammaticis affertur etymon, pace eorum vi attractum dixerim. a Cyre enim Sabinorum oppido eum ita nominatum volunt, quamvis non inde oriundum, sed in colle Palatino ad Tiberis ripam natum ibidemque educatum. dominos scilicet se tyranni, non principes appellari amant. (6) maior vero quam regis est Caesaris dignitas, qui vel reges gentibus dandi olim potestatem habuerit. quippe odiosum est atque a Romana alienum libertate, dominos, at non principes appellare imperantes, quatenus domini nomen commune ipsis et unum servum possidentibus, principis autem nullius nisi ipsorum est. ac manifestum prorsus est, Romanos solere dominos appellare eos qui tyranni fuerunt, sicuti Syllam videlicet Mariumque, et dominationem tyrannidem. depri-

νατίωνα τὴν τυραννίδα. ὡς καταρρίπτονται τὴν βασιλέων μεγαλειότητα οἱ πονηροὶ κόλακες, ἔξ ἀμαθείας δούλων αὐτοῖ πρωτεύειν εισάγοντες. οὗτοι δὲ ἀληθεῖς, ἔξιςτι καὶ ἐκ τούτων λαβεῖν. Ἀγνοστικός ποτε, ἢ τάχα Τιβέριος ὁ μετ' αὐτόν, πρὸς ἑνὸς τῶν κολάκων δεσπότης ὀνομασθεὶς, ἔξαναστὰς ἀφῆκε τὸν σύλλογον, 5 ἀπαξιώσας, ὡς ἔφη, δούλοις διαλέγεσθαι. ἀλλ' ἤδη πρότερον ὡπερ ἐν τιμῇ τῆς ὑβρεως εἰσαχθείσης, ἀνέχεται ἢ τοῦ ἡμερωτάτου βασιλέως ἡμῶν ἐπιείκεια, καίπερ ὑπὲρ πάντας τοὺς πάποτε βεβουσιλευκότας μετριάζοντος, καὶ δεσπότης οἷον πατήρ ἀγαθὸς ὀνομάζεσθαι, οὐχ ὅτι χαίρει, ἀλλ' ἐρῶθριᾶ μᾶλλον τοὺς τιμᾶν 10 οἰομένους δοκεῖν μὴ προσέειπαι.

7. Καὶ πρὸ Ῥωμύλου ἐπίσημα τῆς Λατίνων βασιλείας ἦν θρόνος δρύφακτος καὶ στολή ἢ λεγομένη παρ' αὐτοῖς τραβαία· ποδαπὴ δὲ τις ἦν, μικρὸν ὕστερον ἐρῶ. ὄθεν ὁ Ῥωμαίων ποιητῆς, ἐν βιβλίῳ ἐβδόμῳ τῆς Αἰνητῶδος τὴν Λατίνου διαγράφων 15 βασιλείαν, θρόνον καὶ τραβαίας διαμέμνηται. τῷ γε μὴν Ῥωμύλῳ καὶ στέφανος ἦν, καὶ σκῆπτρον αἰτὸν ἔχον ἐπ' ἄκρον, καὶ φαινόλης λευκὸς ποδήρης, ἀπὸ τῶν ὤμων ἔμπροσθεν μέχρι ποδῶν, πορφυροῖς ὑφάσμασιν ἐρραβδωμένος (ὄνομα δὲ τῷ φαινόλῳ τόγα οἰονεὶ σκέπασμα, ἀπὸ τοῦ τέγεραι κατ' ἀντίστοιχον· οὕτω 20 γὰρ τὸ σκέπειν Ῥωμαῖοι καλοῦσι), καὶ ὑπόδημα φοινικοδόν· κόθορον δὲ ὄνομα αὐτῷ, κατὰ τὸν Κοκκήϊον. καὶ κοινὸν ἦν τουτὶ τὸ

2 an αὐτούς? 4 cf. de Mensibus p. 50. 15 Aen. 7 169 et 188. 19 ἐρραβδωμένος C. quem ubi simpliciter pono, correcta lectio debetur Fussiō. φαινόλης C. 22 κοκκήϊον C, κοκκίον manus recentior.

munt igitur principum maiestatem pravi adultores, ignorantia morem, quo ipsi primi servorum sint, inducentes. quod verum esse ex his etiam colligere licet. Augustus aliquando, vel fortasse Tiberius, qui illi successit, ab adulatorum uno dominus appellatus, surrexit dimisitque concionem, indignum se, ut aiebat, reputans cum servis colloqui. verum cum iam antea ut honos ignominia introducta sit, mansuetissimi principis nostri modestia, quamvis moderatione omnes omnium temporum principes antecedit, et domini nomen veluti boni parentis patitur, non gaudens eo, sed verens potius ne qui venerari se arbitrentur reicere videatur.

7. Iam ante Romulum insignia Latinorum regni erant thronus cancellatus et vestis, quam ipsi trabeam dicunt; quae qualis fuerit, paulo post dicitur. unde vates Romanus, in libro septimo Aeneidos, Latini regiam describens throni et trabeae meminit. at Romulo corona insuper erat, sceptrumque in summo aquilam gerens, et penula alba, talaris, ab humeris in anteriori parte ad pedes pannis purpureis virgata (nomen autem penulae toga, id est tegumentum, idque per antistichum a tegere: sic enim Latine τὸ σκέπειν dicitur), et calceamentum puniceum, cui nomen cothurnus, secundum Cocceianum. eratque haec toga pacis tem-

σχῆμα τῆς λεγομένης τόγας αὐτῶ τε τῶ λεγομένῳ ῥήγῃ τοῖς τε ὑπηκόοις ἐπ' εἰρήνης· ἢ μέντοι τραβυῖα μόνου τοῦ ῥήγος ἐτύγχανε παρατοῦρα, οἰονεὶ στολῇ ἐπίσημος. χιτῶν δὲ ἦν καὶ περιβύλαιον ἡμικύκλιον, ὃ πρῶτον Ἀγαθοκλέα τὸν Σικελίας τύραννον ἐξευρεῖν λόγος. τὸν δὲ θρόνον σόλιον ἐπιχωρίως ὠνόμαζον ἀντὶ τοῦ σελλίον κατ' ἀντίστοιχον, ὡς φησιν ὁ Ῥωμαῖος Ἄσπερος. ἢ καὶ ἄλλως σόλιον ἀντὶ τοῦ σόλιδον ἐκάλουν, οἰονεὶ ὀλόκληρον· στέλεχος γὰρ ἄδρον εἰς κυτίδα καὶ καθέδρας τύπον ἐξορύττοντες ἀπετέλουν βῆμα τῇ βασιλείᾳ, ἵνα ὡσπερ ἐν τινι θήκῃ κατησφύλισται τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως ἕκ τε νώτου ἕκ τε πλευρῶς ἐκατέρως, μηδεμιᾶς ἄρμογιῆς ἢ προσθετοῦ ξύλου σφίγγοντος τὴν καθέδραν, ἕκαστ' ὀλοτελῆ καὶ ὀλόκληρον τυγχάνουσαν. ταύτῃ σόλιον τὸν βασιλέως θρόνον ἐκάλουν. (8) πρὸς τούτοις ἤγούντο Ῥωμαίου πελέκεις δυοκαίδεκα, πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν γυνῶν ὧν εἶδεν ἀρχόμενος θεμελιεῖν τὴν πόλιν. Πρίσκου δὲ Ταρκυνίου τοῦ ῥήγος ὕστερον Θούσκους καὶ Σαβίνους πολέμῳ νικήσαντος προσετέθησαν τοῖς τῆς βασιλείας γνωρίσμασι δόρυτα ἐπιμήκη, ὡσαύτως τὸν ἀριθμὸν δυοκαίδεκα, ἀκροξίφιδας μὲν οὐκ ἔχοντα, ἠωρημένας δὲ λοφιάς· καλοῦσι δὲ αὐτὰς οἱ μὲν Ῥωμαῖοι λούβας, οἱ δὲ βύρβαροι τούφας, βραχὺ τι παραφθαρεισῆς τῆς λέξεως. βηξέλλα πρὸς τούτοις, οἰονεὶ δόρυτα μακρὰ, ἐξηρητημένων ὑφασμάτων· φλάμμουλα αὐτὰ ἀπὸ τοῦ φλογίνου χρώματος καλοῦσι· περὶ ὧν ἐν τοῖς περὶ μηνῶν γραφεῖσιν ἡμῶν ἀποχρώτως ἀνήνκεται. τιαῦτα μὲν τὰ ἐπίσημα τῆς τότε βασιλείας.

8 βῆματι βασιλέα C, βῆμα τῇ βασιλείᾳ F.
23 ἀνετήνκεται?

13 ἤγοντο C.

pore commune et regi ipsi et civibus indumentum, trabea vero solius regis paratura, id est vestis insignis. erat autem chlamys sive pallium semicircularare, quod primum Agathoclem Siciliae tyrannum invenisse ferunt. thronum autem solium patrio sermone pro sellium per antistichum vocabant, ut ait Asper Romanus; sive etiam secus solium pro solidum (id est integrum) dixerunt. crassum quippe truncum in cistae et sellae formam excavantes suggestum quandam regi faciebant, in quo veluti in arca tutum corpus regis, nulla aut a tergo aut a binis lateribus compage additove ligno sedem vinciente integram prorsus atque ex uno constantem. hinc solium regis thronum appellarunt. (8) ad haec Romulo praeferebantur secures duodecim, pro numero vulturum quos viderat urbis fundamenta locare incipiens. Thuscis vero et Sabinis a Prisco Tarquinio rege postea bello devictis, additae sunt regiae potestatis insignibus lanceae longiores, numero pariter duodecim, spiculis carentes et promissis iubis ornatae, quas Romani iugas, barbari autem nonnihil corrupta voce tufas vocant. vexilla praeterea, id est lanceae longae, dependentibus pannis: flammula illos a flammeo colore dicunt; de quibus in opere nostro de mensibus sat multa exposita sunt. haec illius temporis regum insignia.

9. Περὶ δὲ τῆς ἐν ὄπλοις στρατιᾶς Πάτερνος ὁ Ῥωμαῖος ἐν πρώτῃ τακτικῶν αὐτοῖς ῥήμασι καθ' ἑρμηνείαν ταῦτα φησίν. "ὁ Ῥωμύλος δὲ κουρίωνας τῶν ἱερῶν φροντιστὰς προεστῆσατο, τοὺς αὐτοὺς καὶ κεντουρίωνας τῶν πεζικῶν ταγμάτων ὀνομάσας. τρισχιλίων γὰρ ὄντων πεζῶν ἄσπιδιωτῶν, ἐκάστης ἑκατοντάδος 5 ἡγεμόνα προὔδηκεν, ὃν Ἕλληνας μὲν ἑκατόνταρχον Ῥωμαῖοι δὲ κεντουρίωνα καλοῦσιν, ὡς εἶναι τοὺς πάντας ἑκατοντάρχους λ. καὶ τοσοῦτους δὲ μανιπλοῦς, οἷονεὶ σημειοφόρους. ἐκ δὲ τῆς στρατιᾶς τριακοσίους σκουτάτους, ὡς Ῥωμιοὶ φασιν ἀντὶ τοῦ ἄσπιδιώτας, πρὸς φυλακὴν ἰδίαν ἀφώρισε" (καὶ μικρὸν ὕστερον 10 εἰρήσεται, τί μὲν ἐστὶ κλιπεάτος, τί δὲ σκουτάτος στρατιώτης). "προστίθεικε δὲ καὶ τριακοσίους ἵππότητας ταῖς δυνάμεσι, Κελερίω τινὶ οὕτω καλουμένῳ τὴν φροντίδα τούτων παραδούς· ταύτη συν-εκδοχικῶς ἅπας ὁ στρατὸς κελερίοι τότε προσηγορέθησαν. ἐν τρισὶ δὲ ἑκατοντάσι συναγομένης τῆς ἵππικῆς δυνάμεως, τρισὶν 15 ἐπωνύμοις αὐτὰς διέστειλε, Ῥαμνίτας καὶ Τίτιους ἰστών καὶ Λούκερας." τὰς δὲ αἰτίας τούτων τῶν ὀνομάτων ἐν τοῖς περὶ μνηῶν, ὡς εἴρηται, τεθεῖσιν ἡμῖν ἀποδεδώκαμεν.

10. Εἰπεῖν δὲ καιρὸς τί διαφέρει σκοῦτον κλιπέον. σκοῦτον τοῖνον οἱ Ῥωμιοὶ καλοῦσι τὸ ἰσχυρὸν ἄμα καὶ ἰσχνόν, ὅπερ 20 Ἕλληνας στιπτὸν ὀνομάζουσιν, ἀντὶ τοῦ στιβαρόν, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Ἀχαρνέῦσι "στιπτοὶ γέροντες, Μαραθωνομάχοι, πρίνινοι." ταύτη καὶ σκουτάτα τὰ ἰσχνά τε καὶ στυγνὰ καὶ κοῦφα τῶν ἐσθη-

23 στεγνὰ?

9. De armata autem militia Paternus Romanus, in libro tacticorum, ipsis verbis secundum versionem haec ait: "Romulus autem curiones, qui sacris praeessent, constituit, eosdemque centuriones pedestrium ordinum nominavit. cum enim tria milia essent peditum scutatorum, cuius centuriae ducem praefecit (quem Graeci ἑκατόνταρχον, Romani centurionem vocant), ut centuriones omnes essent triginta, totidemque manipuli, id est signiferi. ab exercitu autem trecentos scutatos (sic Romani ἄσπιδιώτας vocant) ad propriam custodiam secrevit. (quid clipeatus, quid scutatus miles, paulo post dicitur). adiecit vero copiis trecentos quoque equites, quos Celerem quendam nomine praefecit; unde synecdochice universus exercitus tum Celerum nomen traxit. tribus vero centuriis constantem equestrem manum tribus nominibus distinxit, Ramnium, Titiorum et Lucerum." quorum nominum causas in iis quae, uti diximus, de mensibus a nobis scripta sunt exposuimus.

10. Nunc inter scutum et clipeum quid intersit, dicendum. scutum igitur Romani dicunt quod firmum simul et tenue, quod idem Graeci στιπτόν, id est στιβαρόν, dicunt, veluti Aristophanes in Acharnensibus "densati senes, Marathonii proeliatores ilignei." hinc et vestimenta

μάτων καλοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι. τοιαύτη δὲ ἡ τῆς ἀσπίδος κατασκευὴ· ἄβαρής μὲν γὰρ ἔστιν ὡς ἰσχνή, κωφτερωτάτη δὲ καὶ ταῖς πληγαῖς οὐκ ἐδχερῶς ἐνδιδούσα. κλέπτειν δὲ Ῥωμαῖοι τὸν θυρεὸν καλοῦσιν, ἀπὸ τοῦ κλέπτειν καὶ καλύπτειν τὸν ἐπιπεφρόμενον αὐτόν. Ἑλλήνων γὰρ ἴδιον καὶ μόνων ἀσπίσι τροχωτάταις ἐν πολέμῳ χρῆσθαι, βαρβάρων δὲ θυρεαῖς· πρὸς γὰρ τὸ κατεπιέγον τῆς μάχης τὰς θύρας ἀνασπῶντες ὡς σκεπάσμασιν αὐταῖς εἰσάσαι χρῆσθαι.

11. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον εἶδος ἀσπίδος βραχυτέρας, ἧς 10 πείλομαχεῖν οἱ ὑπὲρ Ἰστρον οὐκ ἰσχύοντες ἐπὶ τῶν ἵππων κομίζουσι (πάρμας αὐτὴν Ἴταλοι καλοῦσιν), ὡσεὶ πέλτας οἱ Σκύθαι. ἀγκίλιον πρὸς τοῦτοις ταῖς ἀρχαίοις γέγονεν (αὐδὲ γὰρ νῦν) εἶδος ἀσπίδισκαρίου, ἐξ οὗ καὶ ἀγκίλιος τὰς δορικτήτους γυναικίας ὠνόμασαν· τὴν γὰρ ἀρέσκουσιν αὐτῷ τυχὸν γυναικία ὁ στρατιώτης ἔσκαπε 15 τῷ ἀγκίλιῳ ἐπὶ τῆς ἐφόδου, ὡς μὴ βλάπταται πρὸς τινοσ, οἷα φυλαττομένη τῷ σώσκειν ταύτην. καὶ σέβραος τοὺς δούλους ἀπὸ τοῦ φυλαχθῆναι ἐκ τοῦ πολέμου Ἴταλοι λέγουσι· τοὺς δὲ μὴ δορικτήτους, ἀλλ' ἄλευθέρους μὲν τὴν τύχην δι' ἔνδειαν δὲ δουλεύοντας, φημοῦλους, διτι φάμις ἂ λυμὸς προσυαγοφέεται. ἀγκίλια 20 δὲ ἐξ [Ἑλληνικῆς] Αἰολικῆς σημασίας εἶρηται ὡσανεὶ ἀμφιλια· τὰ γὰρ πελάρια τῶν Ἀμαζόντων ταιαῦτα.

12. Στολή δὲ τότε παντὶ τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατεύματι μία, περιεσφυλακὴ χαλκῆ καὶ θώραξ κραιωτὸς καὶ ἕβρος πλατὸν κολο-

3 κλέπτειν — καλοῦσιν. nampo Lydo clipeus est scutum, et vicissim. F. 5 βραχυτάταις? 19 κραιωτὸς C. 20 ἀμφί λιλια F.

tenuia densaque et levia Romani scutulata vocant. talis autem fabricatur clipeus: levis enim est utpote tenuis, at firmissimus, nec plagis facile cedit. clipeum autem Romani τὸν θυρεὸν vocant, a κλέπτειν, quia eripit (ἀλέπτειν) tegitque ferentem. Graecis enim proprium, iisque solis, clipeis rotundissimis in bello uti, barbaris vero scutis oblongis: quippe urgente certamine elatis scutis veluti tegminibus uti consueverunt.

11. Est autem et aliud scuti brevioris genus (parmae Itali vocant), quod pedites pugnare nescientes, qui ultra Istrum incolant, in equis gerunt, quemadmodum peltas Scythae. ancile ad haec antiquis fuit (neque enim nunc eo utuntur), scutali genus, a quo etiam ancillae bello captas mulieres dixere: quippe placentem sibi forte mulierem miles ancilli in proelii concursu tegebat, ne ab aliquo laederatur, futura utpote illius qui eam servasset. et servos mancipia quasi e bello servatos Itali appellant: qui autem non bello capti, sed liberi quoad fortunam, propter egestatem servant, eos famulos dicunt, quoniam famis ὁ λυμὸς vocatur. ancilla autem a Graeca eaque Acolisa voce diota sunt quasi ἀμφί λιλια (utrinque laevia): tales enim sunt parvae Amazonum peltae.

12. Ornatus autem tum totius Romani exercitus idem: galea aerea, et lorica annulis conserta, et gladius latus, curtus, in sinistra femore Ioannes Lydus.

βόν, ἠωρημένον ἐπὶ τοῦ εὐωνόμου μηροῦ, καὶ ἀκόντια ἐπὶ τῆς δεξιᾶς δύο, γλωχίνας πλατείας ἔχοντα, περικηνημίδες τε ὕφανται μιλαιναί, καὶ ὑποδήματα τοῖς ποσίν, ἅπερ Ἕλληνες μὲν ἀρβόλας Ῥωμαῖοι δὲ γάρβουλα καὶ κρηπίδας ὀνομάζουσιν. οὐχ ἀπλοῦς πῶς, οὐδὲ ἀλόγως· ἐν γὰρ ταῖς Εἰκόσι Τετάρτησις ὁ ἐπίκλην Βάρων (τὸ δὲ Βάρωνος ἐπώνυμον τὸν ἀνδρείον κατὰ τὴν Κελτῶν φωνήν, κατὰ δὲ Φοινίκας τὸν Ἰουδαῖον σημαίνει, ὡς Ἐρέννιος φησιν) Αἰνείαν οὕτως ἐσταλμένον εἰς Ἰταλίαν ἔλθειν ποτὲ ἀνεγράψατο, ἰδὼν αὐτοῦ τὴν εἰκόνα, ὡς εἶπεν, ἐκ λίθου λευκοῦ ἔξεσμένην ἐπὶ κρήνης ἐν τῇ Ἄλβη. καὶ πανάληθες μᾶλλον ἔστι· καὶ 10 γὰρ ὁ Ῥωμαίων ποιητὴς ἐν τῷ πρώτῳ τῆς Αἰνείδος οὕτως ἐσταλμένον αὐτὸν καὶ πλανώμενον σὺν Ἀχάτῃ ἐν τῇ Λιβύῃ εἰσήγαγε. σάρακας δὲ ἐπ' εἰρήνης θυριοῦς ἐξ ὤμων ἄνωθεν ἕως κημῶν ἔξηρημένους περιετίθεντο, κοσμοῦντες αὐτῶν τοὺς λεγομένους ποδεῶνας, καὶ γλόβας αὐτοὺς ὀνομάζοντες οἰοῦντι δοράς, ὅτι γλοβάρε 15 τὸ ἐκδεῖραι Ῥωμαίοις ἔθος καλεῖν. καὶ οὐ τοῖς στρατιώταις οὕτως ἐστάλθαι μόνους ὀπλοφοροῦσι νόμος, ἀλλὰ καὶ αὐτοκράτορσι τῶν δὲ νῦν στρατιωτῶν βαρβάρους ζηλωσάντων, ἐκείνων δὲ αὐτούς, παρὰ μόνους τοῖς τοῦ παλατίου φύλαξι (λέγονται δὲ παρὰ Ῥωμαίοις ἐσκουβίτωρες οἰοῦντι φύλακες ἄγραπτοι, οὓς πρώτους 20 μετὰ Ῥωμύλον Τιβέριος Καῖσαρ ἔξευρε) τὸ τοιοῦτο παραπέμεινε

2 γλωχίνας πλατείας F, γλοχίνας πλατείας C. 9 ἔξεσμένης ἐπὶ κρήνης C. 11 Virgilius Aen. 1 316 hoc tantum: ipse uno graditur comitatus Achate, bina manu lato crispans hastilia ferro. sic Lydus passim auctoribus, quae minime dixere, tribuit. F. 13 σαράκας F. pro θυριοῦς recentior manus θυρεοῦς: an θηρεοῦς? mox πεδεῶνας C.

pendens, et sacula in dextra duo, lata cuspide, et tiliarum tegumenta texta nigra, et calceamenta, quae Graeci ἀρβόλας, Romani garbula et crepidas vocant; neque haec casu temereve: etenim in imaginibus Terentius, cognomine Varro (Varronis vero cognomen Celtica lingua strenuum et Phoenicia Iudaeum sonat, ut testatur Herennius), Aeneam ita ornatam in Italiam olim venisse retulit, visa, ut ait, Albae ad fontem imagine eius e lapide condido sculpta. quo quidem nihil verius est: nam et Romanorum vates, in libro primo Aeneidos, eundem ita ornatam cumque Achate in Libya errantem induxit. sarracas vero pucis tempore... ab humeris superne ad tibias pertinentes gerebant, peronas suas, quas vocant, ornantes, globasque eas, id est pallas, appellantes, quia globale Romani τὸ ἐκδεῖραι (glabere) dicunt. neque milites tantum armigeros ita ornari moris fuit, sed imperatores quoque. hodierni autem milites cum barbaros hique illos aemulentur, solia palatii custodibus (excubitores a Romanis vocantur, id est custodes vigiles, quos primus post Romulum Tiberius Caesar instituit), ille ornatus manet, a Romulo, ut dixi,

σχήμα, ἀπὸ Ῥωμύλου, ὡς ἔφην, ἐξ Αἰνείου τὴν ἀρχὴν ἔχον. οὐδὲ γὰρ ἔξῃν Ῥωμαίοις βαρβαρικὴν στολὴν περιδέσθαι· καὶ τοῦτο Τράγκυλλος ἐν τοῖς περὶ Αὐγούστου διαμύνεται. ἰδόντα γὰρ φησι τὸν Αὐγούστου ἐν τῷ ἵπποδρομῷ τινὰς τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ τὸ βαρβαρικὸν ἐσταλμένους ἀγωνακτῆσαι, ὡς ἐν ἀκαρεῖ τοὺς καταγνωσθέντας ἀποβαλόντας τὸ βάρβαρον μῶγις ἐπεγνωσθῆναι τῷ Καίσαρι. τοιαύτη μὲν οὖν ἡ Ῥωμύλου στρατιά.

13. Καὶ τὰς λεγομένας δὲ ἀττηνσίωνας πρὸς θεραπείαν τῶν ῥηγῶν ἐπινοηθῆναι στοχάζομαι, πρὸς βυσταγὴν καὶ φορὰν τῶν ἀνωγαλιῶν, ὥσπερ νοκτούρονους πρὸς ἐπιπλα καὶ τὰ ἄλλα ὅσα πρὸς κοῖτον ἐστὶ χρήσιμα· Κικέρων γὰρ ὁ πολλὰς ἐν τοῖς κατὰ Βέρρου μύνηται τουτουῖ τοῦ ὀνόματος. ἀττήνσουσ τὸς οἰκιακοὺς ὑπηρετάς τῶν ῥηγῶν ἠνόμαζον ἀπὸ τοῦ προσανέχην καὶ πειθαρχεῖν· ἀττήνδερε γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὸ φιλονεκτεῖν λέγουσιν.

14. Ὡς οὖν εἴρηται μοι, τὴν μὲν πεζομάχον δύναμιν τοῖς ἑκατοντάρχοις, τὴν δὲ ἵππικὴν Κελερίῳ τῷ πρὶν τῆς ὅλης ἡγήσασθαι στρατιᾶς παραδέδωκε, πάσης αὐτὸν δυνάμειος καὶ τύχης καὶ διοικήσεως κρατεῖν ἐγκεινόμενος, ὡς ἕτερον οὐδὲν ἢ μόνον τὸν στέφανον τὴν βυσιλείαν παρὰ τῶν ὑπάρχων κατασχεῖν ἔξουσίαν ἀδέσποτον ἑαυτῇ. τούτῃ τὴν ἀρχὴν οἱ τε ῥήγες οἱ τε δικτῶρες ἔσχον ἅπαντες, καὶ τὸ λοιπὸν οἱ Καίσαρες, ἔπαρχον τὸν

3 v. Sueton. Aug. 40. F. 12 τουτὶ C, τουτουῖ F. 17 κελ-
 ριος C. 18 αὐτῶν C. 20 nonne τῶν ἱπάρχων? an τῇ
 ἔπαρχον? ἐξουσίας F.

ab Aenea initium habens. neque enim licebat Romanis barbarica veste uti; de quo meminit Tranquillus in Augusto. ait enim Augustum, cum in hippodromo Romanos quosdam barbarorum more vestitos vidisset, succensus: itaque animadversos confestim barbarum cultum abieciisse, vixque cognitos esse a Caesare. talis igitur fuit Romuli exercitus.

13. Et attentiones vero, quas vocant, regum ministerio inventas suspicor, ad advehenda ferendaque necessaria, veluti nocturnos ad supellectilem et quaecunque ad lectum pertinent curanda. meminit huius nominis celeberrimus Cicero in oratione contra Verrem. attentos fidos regum ministros vocabant ab attendendo atque obtemperando: attendere enim τὸ φιλονεκτεῖν Romani dicunt.

14. Igitur, ut diximus, pedestres copias centurionibus, equestres autem Celeri, qui ante toti exercitui praefuerat, tradidit; eumque omnis potestatis et fortunae et administrationis principem esse voluit, ut nihil aliud nisi solam coronam magistrorum equitum potestati exemptum sibi rex relinqueret. hoc magistratu et reges et dictatores omnes usi sunt, ac deinde Caesares, qui magistrum equitum praefectum praetorio co-

ἔπαρχον μετονομάσαντες· καὶ μάρτυς Ἀδρήλιος ὁ νομικός, φήμασιν αὐτοῖς πρὸς ἐριτυνείαν τούτοις εἰπὼν "διὰ βραχέων εἰπεῖν χρειώδης ἐστὶ πύθεν τὴν ἀρχὴν ὃ τῶν πραιτωρίων ἕπαρχος ἔσχεν. ἀπὸ τοῦ ἱπάρχου ἢ μᾶλλον· εἰς τὸν γὰρ ἐκείνου τὸν ἕπαρχον προχειρισθῆναι φασίν. τοῖς ἀρχαίοις ἐστὶν οὗς ἢ πᾶσι πρὸς και- 5 ρὸν ἔξουσία τῶν πραγμάτων ἐπιστεύετο. ἐπελέγοντο γὰρ ἑαυτοῖς ἡγεμόνα τῶν ἱππέων ἕκαστον, κοινῶν ὡσπερ τῆς ἀρχῆς καὶ διοικήσεως τῶν πραγμάτων. τοῦ δὲ κράτους ὑστερον ἐπὶ τοὺς αὐτοκράτορας μετενεχθέντος, πρὸς ὁμοίωσιν τοῦ ἱπάρχου ὃ τῶν πραιτωρίων προῆλθεν ἕπαρχος. καὶ δέδοται αὐτῷ μείζων ἢ κατ' 10 ἐκείνον ἰσχύς τῆς τε διοικήσεως τῶν πραγμάτων τῆς τε καταστάσεως καὶ ἀσκήσεως τῶν στρατευμάτων καὶ ἐπανορθώσεως ἀπάσης, καὶ εἰς τοσοῦτον ὑπεροχῆς προελθεῖν ὡς μηδεὶ ἐξείναι πρὸς ἔφεισιν ὁρμᾶν ἢ ὄλως ἐκκαλεῖσθαι τὴν αὐτοῦ κρίσιν." καὶ τότε μὲν ὁ νομογράφος. 15

15. Ὅτι δέ, κἄν εἰ τυχὸν πρεσβυτέρα καὶ μείζων τῶν ἀρχῶν ἀπασῶν ἐπαρχότης τῶν πραιτωρίων εἶναι δέδοται, καὶ χρειώδης ἦν ἅμῃ καὶ ἀρμόδιον δι' ὅλης αὐτῆς τῆς τάξεως καὶ δυνάμειος ἔξαγαγεῖν τὸν λόγον· ἀλλ' οὖν ἐπειδὴ μὴ ἀπ' ἀρχῆς, ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀδριανίου ἀντὶ τοῦ ἱπάρχου, ὡς ἔφην, προχειρισθῆ, 20

1 locus Aurelii, qualis nunc in Digestis (1 tit. 11) exstat, nonnulla habet a Lydo non expressa. F. 3 ὃ vulgo om. 4 ἢ, ni fallor, delendum. cf. 1 33 et 2 12 μᾶλλον. F. 5 φασίν F, πασιν C. 7 lego ἕκαστος. F. 9 ὃ vulgo om. 11 τε διοικ. F, δὲ διοικ. C. 14 ἔφεισιν F, ἔφεισιν C. mox F ἐγκαλεῖσθαι. lego τόδε. F. 16 lego πρεσβυτέραν — ἐπαρχότητα. F. mihi facilius visum μέζω mutare in μείζων.

gnominarunt, testis est Aurelius iurisconsultus, cuius ipsa verba secundum versionem haec sunt: "breviter commemorare necesse est, unde initium praefecturae praetoriae habuerit, a magistro equitum profecto: in illius enim locum praefectum praetorio creatum esse aiunt. apud veteres quibusdam omnis rerum administratio ad tempus credebatur. nam eligebant sibi quisque magistrum equitum socium quasi imperii et rei publicae administrandae. postea vero summa rerum ad imperatores translata, ad similitudinem magistri equitum praefectus praetorio prodiit, dataque est ei maior quam fuerat illius potestas, cum in rebus administrandis, tum in exercitiis et instituendis et exercendis, tum in omni disciplina emendanda; quae quidem eo progressa est, ut nemini appellare aut omnino incensare eius sententiam liceret." haec iurisconsultus.

15. Quoniam vero, quamvis forte vetustior omnibus magistratibus ampliorque sit praefectura praetoriae, ac necesse simul congruumque totum eius officium potestatemque enarrando persequi: verum tamen, quoniam non initio, sed ab Augusto pro magistro equitum, ut dixi,

ἀρχαίσει τῶς περὶ τῆς ἀρχαιότητος εἰπεῖν, καὶ ὅθεν ἡ ἐπαρχότης ἔχει τὰ σπάργαντα, εἶτα μετὰ τὴν ἀφήγησιν τῶν παλαιότερων ἀρχῶν, ἐν προοιμίῳ τῆς Ἀδγοῦστον βασιλείας, εἰς ἧς, ὡς ἔφη, καὶ τὰ προοίμια ἔσχεν ἡ ἀρχή, ἐφεξῆς ἅπαντα, ὅσων τε κατὰ 5 σμικρὸν ἀφηρέθη. εἶτα δὲ καὶ περὶ τῆς ἐπ' αὐτὴν τελοῦσης μεγίστης ὡς ἀληθῶς τάξεως, ἐν ἧ καμὲ τελέσαι συμβέβηκε, λεπτομερῶς ἀφηγήσομαι (καὶ γὰρ ἐπισταμὶ οὐ κακόν, ἀλλ' αὐτοῖς ἔργοις ὑπουργήσας τοῖς πράγμασιν) εὐχαριστήριον ὥσπερ ἀνάθημα προσφιλές τοῖς ἑσθλοῖς τῆς ἀρχῆς ἀναφέρων, διαθράψασιν 10 ἅμια κοσμίως ἡμῶς, καὶ μετὰ θεὸν τὸν πάντων κύριον γέγρα τε τῶν πόρων καὶ πέρας ἐσθλὸν καὶ τύχην κρείττονα παροσχῆκόσιν.

16. Ἄηλον ἀντικρὺς ἑκατὸν τὸν ἀριθμὸν γέροντας ἐκ πτωσῶν τῶν κορυῶν (ἀντὶ τοῦ φυλῶν) ἐπιλέξασθαι τὸν Ῥωμύλον πρὸς διάσκεψιν τῶν κοινῶν, οὗς αὐτὸς μὲν πατέρας Ἴτυλοι δὲ 15 πατρικίους ἐκάλεσαν ἀντὶ τοῦ ἐθνατρίδου. μετὰ δὲ τὴν ἄρπυγιὴν τῶν Σαβίνων conscriptos αὐτοὺς ἐπονομάσας οἰοῦντι συγγεγραμμένους, ὅθεν patres conscripti οἱ Ῥωμαίων ἄρχοντες ἔτι καὶ τῶν χορηματίζουσι, καὶ ἕτερας δὲ τριῦκοντα κορυίας καὶ τοσοῦτους ἑκατοντάρχους καὶ τριμυσιόους ἕτεροὺς ἱππότητας ἐκ τοῦ Σαβίνων 20 ἔθρουσιν τῷ Ῥωμαϊκῷ σὺννηρίθμησε στρατῷ, ὡς εἶναι πάντας ἑξακισχιλίους μὲν πεζομάχους ἑξακοσίους δὲ ἱππότητας. καὶ τοῦτον τὸν ἀριθμὸν ὁ Μάριος ἔστειρον διεσέλαξε, τὰς λεγομένους λεγῶ-

4 ὅσων vulgo.
εἰρήφασιν vulgo.

7 legendum, ni fallor, κακῶς. F.
13 φίλον C.

9 δια-

creatus est, satis erit huc usque de antiquitate et incunabulis praefecturae dixisse, ac deinde, enarratis vetustioribus magistratibus, in prooemio Augusti imperii, ex quo, ut dixi, initium magistratus quoque habuit, omnia deinceps, quantumque paulatim imminutus sit, explicare. deinde autem et de eisdem apparente officio, sane maximo, ad quod me quoque pertinere contigit, subtiliter exponam (etenim non male scio, quippe qui vere operam rebus dederim), in gratiarum actionem quasi consecratum acceptumque donum praesidibus imperii offerens, qui et liberaliter nos sustentant, et post deum, omnium dominum, praemia laborum nobis et optatum finem et fortunam potiore praebuerunt.

16. Constat omnino centum numero senes ex omnibus curiis (id est tribubus) elegisse Romulum, qui de re publica consultant; quos ipse patres, Itali autem patricios (id est nobili genere ortos) dixerunt. post raptas Sabinas vero conscriptos eos cognominavit, id est συγγεγραμμένους: unde patres conscripti Romanorum magistratus etiamnum appellantur. nec non alias triginta curias totidemque centuriones atque alios trecentos equites de gente Sabinorum Romano exercitui adiecit, ut omnino essent peditum sex milla et equites sexcenti. atque hunc numerum Marius postea servavit, legiones quas vocant (id est delectas

νας οἰονεὶ λογάδας διατυπῶν. καὶ ὁ Ἄλιων δὲ ὁ βασιλεὺς πρῶτος τοὺς λεγομένους ἑκοκουβίτωρας τῶν παρεξόδων τοῦ παλατίου φύλακας προστησόμενος τριακοσίους μόνους ἑστράτευσε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα.

17. Ἐπίσημα δὲ τοῖς πατρῷσιν ἦτοι πατρικοίς ἦν δίπλα-5 κες μὲν ἦτοι χλαμύδες ἄχρι κνημῶν ἐξ ὤμων διήκουσαι, περόναις χρυσαῖς ἀνεσταλμέναι, τὸ χρώμα ξηραμπέλινοι, πορφύρα κατὰ μέσου διάσημοι (λατικλαβίας αὐτὰς ὠνόμαζον, τὰς δὲ χλαμύδας ἀτραβαττικὰς ἐκ τῆς χρώματος, ὅτι τὸ φαῖον κατ' αὐτοὺς ἄφρον προσαγορεύεται), καὶ παραγῶδαι, χιτῶνες λογχωτοί, ἀκροπόρ- 10 φυροί, λευκοὶ διόλου, περιχειρίδας ἔχοντες (μάνικας αὐτὰς ἐκείνοι λέγουσι, τοὺς δὲ τοιοῦτους χιτῶνας παραγαύδας τὸ πλῆθος οἶδεν ὀνομάζειν· ἀρχαῖος ὁμοῦς χιτῶν ὁ παραγαυδής, Πέρσαις καὶ Σαυρομάταις ἐπίσημος, ὡς Διογενιανῶ τῷ λεξικογράφῳ εἴρηται), περισκελίδες τε λευκαί, ὄλον τὸ σκέλος σὺν τοῖς ποσὶ σκέπουσαι, 15 καὶ ὑπόδημα μέλαν, ὑποσάνδαλον, δι' ὄλου γυμνόν, βραχεῖ τινὶ ἀναστήματι τὴν πτέρην, ἐπ' ἄκρου δὲ τοὺς δακτύλους τοῦ ποδὸς συσφίγγων, ἱμάντων ἐκατέρωθεν ἐπὶ τοὺς ἀστραγάλους ὑπὸ τὸ ψάμμα τοῦ ποδὸς διελκομένων ἐπὶ τὸ στήθος, ἀνθυπαντῶντων ἀλλήλοις καὶ διαδεσμοῦντων τὸν πόδα, ὥστε βραχὺ λίαν ἐκ τε 20 δακτύλων ἔμπροσθεν καὶ ἐξόπισθεν διαφαίνεσθαι τὸ ὑπόδημα, ὄλον δὲ τὸν πόδα τῇ περισκελίδι διαλύμπειν. κάμπαγον αὐτὸ καλοῦσιν ἐκ τῆς ἐπὶ τὸν κάμπον, οἰονεὶ τὸ πεδίον, χρείας ἔτι καὶ

6—7 περόνες χρυσαῖς ἀνεσταλμέναις C. 19 ψάμμα] ἀν πέλιμα?
21 ἔμπρος C.

corias) constituens; primusque Leo imperator, cum excubitores, quos vocant, palatii liminum custodes constituisset, more antiquo non plus trecentos delegit.

17. Insignia autem patribus sive patriciis erant laenae duplices sive chlamydes, ab humeris ad tibias pertinentes, aureis fibulis adstrictae, colore xerampelino, mediae purpura insignes (laticlavias eas vocabant; chlamydes autem atrabatticas a colore, quoniam τὸ φαῖον illorum sermone atrum dicitur): paragaudae tunicae lanciolatae, purpura praetextae, totae albae, manicis ornatae (sic illi περιχειρίδας vocant. tales vero tunicas paragaudas appellari vulgo notum est. antiqua tamen tunica paragaudis, Persarum et Sauromatarum insignis vestis, ut Diogenianus, vocabulorum scriptor, dixit); fasciae crurales albae, totum crus cum pede tegentes; et calceamentum nigrum, solea constans, apertum prorsus, exstante parva parte calcem, et in imo digitos premens; loris utrinque . . . pedemque vincientibus, ut perexigua calcei pars, cum a digitis tum a calce, appareret, totus vero pes cum fascia crurali cerneatur. campagum eum ab usu in campo etiamnum vocant: in campo

πῶν· ἐπὶ γὰρ τοῦ πεδίου γινόμενοι τὰς προαγωγὰς τῶν ἀρχόντων Ῥωμαῖοι ἐπιτέλουσι, ἐφ' οὗ τοῖς τοιοῦτοις ἐπιτέλλοντο ὑποδήμασι. τουτοῖσι τὸν κάμπωρον Θούσκων γενέσθαι τὸ πρῶτον ὁ Δέκιδος ἐν τῇ περὶ ἱερῶν φησί.

5 18. Πρόδοτος δὲ τοῖς πατρικίοις ἐκ πόδης μὲν οὐδέποτε, ἀλλ' οὐδὲ ἵππικῇ (κοινὴ γὰρ ἔδοκει), δῆμασι δὲ ἐπισήμοις, ἐφ' ὑψηλοῦ τῆς καθέδρας ἀναστρωννύμενοι, τισσάρων ἡμιόνων ἐλκόντων τὸ ὄχημα, ἐκ χαλκοῦ Κορινθίου εἰς πλήθος σχημάτων καὶ τύπων ἀρχαιοφανῶν διαγεγλυμμένων. οὐδὲ γὰρ ἵππους ἐξῆν
10 ὑποκεῖσθαι τῷ ὀχήματι, εἰ μὴ γε μόνοις τοῖς βασιλεῦσι· θριαμβικὴ γὰρ ἢ μετὰ τῶν ἵππων ἐν ὀχήματι πρόδοτος. βουριχάλλια δὲ τὰς ἀμύξας ἐκ τῶν βοῶν ἐκάλουν· ὧν ἄνευ, ἐπεὶ μὴ φορτίον ἐπέκειτο, ἡμιόνους ἐπίστευον τὸν ζυγόν.

19. Τίτος Τάτιος Σαβίνων ἡγούμενος, ὡς ἐφθην εἰπών,
15 συναφθεὶς τοῖς Ῥωμαίοις οὕτως ἤνωσεν ἄμφω τὰ ἔθνη, ὡς μηκέτι δύο μίαν δὲ καὶ μόνην ἀναφέρεισθαι τὴν Ῥωμαίων πολιτείαν. ὅτι δὲ Τίτος Τάτιος τὴν προσηγορίαν ἐκείνος εἶχεν, ὑποκοριστικῶς τίτουλον ἀπὸ τοῦ πρώτου Τίτου τὴν προγραφὴν τῆς εὐγενείας· ἐκάλεισαν, καὶ Τίτους τοὺς ἐκ προγόνων εὐγενεῖς, ὡς φησι Πέρ-
20 σιος ὁ Ῥωμαῖος. τοιαῦτα μὲν τινα περὶ τῶν ἀξιωματῶν.

20. Πάσης δὲ τιμῆς πρώτην ἔλογίζοντο οἱ τῆς Ῥώμης ἐδ-
πατρίδαι τὴν ἀπὸ τῶν χαρισμάτων εὐφημίαν, καὶ ὅσφ πλείους

7 leg. ἀναστρωννόμενοις: refertur enim ad ὀχήμασι. F. 9 ma-
lim διαγεγλυμμένον. 16 an ἀναφέρεισθαι? 19 v. Pers.
Sat. 1 19 et 20. F.

enim magistratum electiones Romani peragebant, ubi huiusmodi calceos gerebant. hunc campagum Thuscorum antea fuisse ait Lepidus in libro de sacerdotibus.

18. Prodebant autem patricii pedibus quidem nunquam; at neque equo (vulgare quippe videbatur), sed curru insigni, cuius alta sedes instrata; quattuor mulis trahentibus currum ex aere Corinthio, plurimis figuris imaginibusque antiquis insculptis ornatum. neque enim equos curru iungere cuiquam nisi solis regibus licebat: triumphalis quippe cum equis in curru incessus. burichallia autem vehicula a bovis vocabant; quorum in vicem, cum onus impositum non esset, mulis iugum tradebant.

19. Titus Tatius Sabinorum rex, iunctus, ut supra diximus, Romanis, ita inter se ambos populos coniunxit, ut non amplius duae sed una solaque Romanorum res publica appellarentur. qui cum Titus Tatius vocaretur, diminutive titulum a primo Tito inscriptionem nobilitatis, et Titos nobili stirpe genitos dixerunt, ut ait Persius Romanus. haec de titulis.

20. Quovis autem honore maiorem ducebant Romani patricii bonam famam munificentia partam; et quo plures familiares habebant, eo

εἶχον τοὺς οἰκειομένους αὐτοῖς, τοσοῦτοι μάλιστά τῃν εὐδοξίαν
 παρὰ τοὺς ἐλάττονας ἰλοχῶντο. καὶ μάρτυς ὁ Ῥωμαῖος Ἰουβε-
 νήλιος, εἰπὼν καὶ δευτεῶν καὶ τριτῶν καὶ τῶν ἐν πολέμοις
 ἀνδραγαθημάτων πρώτην γενέσθαι τοῖς ἀρχαίοις τὴν ἀπὸ τῶν
 χαρισμάτων εὐκλείαν. τοὺς δὲ οἰκειομένους αὐτοῖς κλιέντης ἀπὸ τοῦ
 τοῦ κλιέντης κατ' ἀντίστοιχον πατρῷως ἐκάλουν, οἶνοι τιμῶντας
 καὶ ἀγαπῶντας αὐτούς, σὺν πάσῃ τιμῇ καὶ μετριότητι τὰς δω-
 ρεῖας χαριζόμενοι, ὥστε φιλοτιμίας τὰς τῶν φίλων τιμὰς ὀνομά-
 ζειν. οὐδείς δὲ τυχὼν οἰκειώσεως πατριῶν ἐχρηζεν ἑτέρου τὸ
 λοιπὸν πρὸς τὴν τοῦ ὅλου βίου παρμεθίαν, ἀλοχος οἰομένων αὐ-
 τῶν καὶ τῆς οἰκείας τύχης ἀποστασιν, εἴ ποῦ τις τῶν φίλων αὐ-
 τοῖς εἰς ἕτερον κατέστη χρεία. καὶ τουτοῦ ἔχνος ἀμαυρὸν ἕως
 ἄρτι παρὰ Ῥωμαίοις ἐφυλάττετο. περὶ γὰρ τὴν Ὀστίαν (πόλις
 δὲ ἐστὶν ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Θύβριδος κειμένη) ἀπέστελλον οἱ
 τῆς Ῥώμης λογάδες τοὺς οἰκειωτάτους, καθάπερ τι θήραμα καλὸν, 15
 τοὺς ἀναγομένους ξένους λαμβάνοντας πρὸ τῶν ἄλλων ἄγειν ὡς
 αὐτούς, πρὸς πάσης ἀφρονίας ἐπίδοσιν ἀνεωχθεῖσάν ἅπασι τῶν
 ἀδελφῶν θυρῶν τῆς οἰκίας τοῦ μείζονος, μηθεὶς δὲ γέλακος ἢ
 θυρωροῦ διακωλύοντας τοῖς θεομένοις τὴν εἴσοδον, αὐτῶν τῶν
 εὐπατριῶν σὺν γαμεταῖς καὶ τέκνοις προφαρμομένων τοῖς ξένοις 20
 καὶ θυρρεῖν ἀξιοῦντων τοὺς εὐθέποτε ὀφθέντας αἰτοῖς. διῆλθε
 δὲ ὁμῶς καὶ ἐπὶ τὴν καθ' ἡμῶς Ῥώμην ἢ τοιαύτη φιλανθρωπία,

2. excedit forte ἔχοντας. F. Iuvenalis Sat. 5 110: nam-
 que et titulis et fascibus olim maior habebatur donandi gloria. F.
 9. ἔχρησεν vulgo. 16 malim καταγομένους. F.

maiores suam prae aliorum, quibus pauciores essent, gloriam existima-
 bant. testis est Iuvenalis Romanus, cum ait et fascibus et triumphis et
 praediaris bellorum facinoribus maiorem fuisse antiquis magnificentiae
 gloriam. familiares autem suos clientes, per antisticham procolientes,
 patrio sermone dicebant, id est honorantes amantesque ipsos, cum summo
 honore modestaque dona largientes, ut manera sua amicorum honores
 appellarent. nemo autem patricii familiaritatem consecutus alius in po-
 steriorum per totam vitam praesidio indigebat, turpe reputantibus illis et
 fortunae suae iacturam, si quis forte amicorum eorum ad alterius opem
 confugisset. cuius rei obscurum vestigium ad nostrum aevum apud Ro-
 manos servatum est. nam circa Ostiam, quae est urbs ostiis Tiberis
 adiacens, primores Romani familiarissimos suos mittebant, veluti egre-
 giam praedam, e portu solventes hospites aliis praerepturos ipsisque ad-
 ducturos; quo omnis generis abundantia praebereetur, apertis cuilibet
 vestibuli ianuis maioreque aedium parte, nullo custode aut ianitore in-
 troire cupientes impediente: ipsi patricii cum uxeribus liberisque hospi-
 tibus obvii, quos nunquam vidissent, salutabant. transiit vero et ad

καὶ τὸ λοιπὸν οὐκ ἔστι, τῶν ἐν ἡμῖν ἐνδόξων ἄκρις ἐκείτων τὴν ὑπεροχὴν εἴη τύχης ἐνδεικνυμένων.

21. Καὶ πρὸ Ῥωμύλου δὲ ἦν τις εὐροὶ Σιλβίους τοὺς βασιλέας τῆς χώρας ἐπινομαζομένους ἀπὸ Σιλβίου Αἰνείου τοῦ ἀπὸ 5 Αἰνείου τοῦ πρώτου. ἐν γὰρ ταῖς ὕλαις τὰς οἰκίσεις ἔχοντες οἱ πρῶν, καὶ τὸν νομαδικὸν τιμῶντες βίον, Σιλβίους σφᾶς σεμνυόμενοι προσηγόρευον, μηδὲ αὐτῶν βασιλείων ἀπαξιούτων νέμειν ἀγέλας καὶ χρήματα συλλέγειν ἀπ' αὐτῶν· ἔθεν καὶ πεκουσίαν κατ' αὐτοὺς τὰ χρήματα καλοῦσι. ταύτη καὶ κένσας παρέπεσθαι 10 Εὐάνδρῳ ποιτὴ Τεγεάτῃ ἢ παλαιότης οἶδε. καὶ οὐ μόνον ἀνδράσι τὸ Σιλβίων ἐπώνυμον ἀλλὰ καὶ γυναιξὶν ἐπετίθετο, ὡς Ῥέα Σιλβία καὶ Ἰλία Σιλβία. μετὰ δὲ τὴν τῆς Ῥώμης γένεσιν καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν Σαβίνων πρῶτος ὁ βασιλεὺς Νουμῆς διώνυμος ἐχημάτισε, Πομπήλιος Νουμῆς προσαγορευόμενος, ὃν τὸ μὲν Ῥω- 15 μαίων τὸ δὲ Σαβίνων ἐπώνυμον ἦν· οὐδὲ γὰρ πρὸ αὐτοῦ εὐροὶ τις Ῥωμύλον ἢ τινα ἄλλω πρὸ τῆς Σαβίνων πρὸς Ῥωμαίους συναφείας, παρὰ τὴν αἰσῶν αὐτῶν κορίαν, προσηγορίαν κτησόμενον. (22) καὶ τότε μὲν σπουδὴ καὶ κόσμος ἦν ἐκείνοις τῇ ἕξ 20 ἐκατέρως γενεῆς σεμνύνεσθαι προσηγορίᾳ· προῖων δὲ ὁ χρόνος ἐπιωνυμίας εἰσήγαγε καινάς, τῶν μὲν ἀπὸ Τρωϊκῆς εὐγενείας, τῶν δὲ ἀπὸ τῶν λεγομένων Ἀβοριγίνων καὶ αὐτοχθόνων τῆς χώρας (καὶ γὰρ ἴσμεν Κέθρηγον ἕξ ἐκείνων τῶν γηγενῶν ἔλκειν τὸ γένος

1 ἔστιν C, 8 ἀπ' vulgo om. πεκουσία vulgo. 20 κένσας C. 22 καὶ θηγῶν C.

nostram Romam ea humanitas; at non duravit postea, claris inter nos hominibus fortunae culmen haud ultra sese ostendentibus.

21. Iam ante Romulum reperias Silvios eius regionis reges appellatos a Silvio Aenea, genus a primo Aenea ducente. quippe in silvis habitantes prisca homines, ac nomadum vitam colentes, Silvios se gloriantes dicebant, ne ipsis regibus quidem pascere greges et rem colligere dedignantibus; unde etiam pecuniae eorum sermone facultates dicuntur. hinc et canes Evandrum Tegeaeum olim comitatos esse veteres narrant. neque viris tantum Silviorum cognomen, sed mulieribus quoque dabatur, veluti Rhea Silvia et Ilia Silvia. post conditam autem Romam et raptas Sabinas primus rex Numa duobus nominibus usus est, Pompilius Numa appellatus; quorum illud Romanorum, hoc Sabinorum cognomen erat. neque enim ante illum reperias Romulum, neque omnino quenquam ante Sabinorum cum Romanis coniunctionem praeter proprium eius nomen aliud accepisse. (22) ac tum quidem studium ornamentumque illis erat nomine ab utraque stirpe gloriari. succedens autem aetas nova cognomina introduxit, nunc a Troiana nobilitate, nunc ab Aboriginibus, quos vocant, autochthonibusque regionis (etenim scimus Cethegum, a terrigenis illis genus innotantem, nudum veste, toga tantum

ἀξιοῦνται γυμνὸν ἐσθῆτος, μόνης ἀπὸ τῆς τράχειας περὶ τοῖς στήθεσι κειμένης, ἐπ' ἀγορῆς γενόμενον, καίτοι βουλευτικοῖς ἀγκυρωμένον γνωρισμασιν), εἶτα δὲ καὶ ἀπὸ τρόπου ἢ διαθέσεως, ὡς Πούβλιος Βαλέριος Πουπλικόλας, ὧν αἱ μὲν δύο ἐπωνυμία τὴν ἐκ Ῥωμαίων, ὡς ἔφη, καὶ Σαβίνων παρεδήλον λαμπρότητα, ἣ δὲ τρίτη τὴν ἐκ τῆς περὶ τὸν δῆμον στοργῆς ἐδείκνυε διάδεσιν. καὶ τάχα χρεῖωδες ἀντὶ πολλῶν μετρῶν ἐπιμνησθῆναι τοιοῦτων περιτωμάτων· οὐδὲ γὰρ σχολὴν ἄγω περὶ ταύτην ἀπραγῆσαι τὴν ζήτησιν, ἱκανὴν οὖσαν καθ' ἑαυτὴν καὶ μόνην μερίστας ἀπασχολῆσαι βίβλους.

10

23. Πρόκουλον τοιγαροῦν τὸν ἀποδημοῦντι τεχθέντα τῷ πατρὶ καὶ Πρόστουμον τελευτήσαντι, καὶ Βώπισκον τὸν διδύμον μὲν συλληφθέντα τοῦ δὲ ἐτέρου φθαρέντος σωζόμενον, καὶ Καίσαρα τὸν ἀνατμηθείσης τῆς μητρώας γαστρὸς θανούσης ἀποσωθέντα ἐκάλουν, καὶ Φλάκκον τὸν ὄψα μελλοῦσα ἔχοντα, καὶ Ναίβιον τὸν ἀλφώδη, καὶ Λούκιον Λικίνιον Κράσσον, ὧν τὸ μὲν πρῶτον τὸν ἀνίσχοντος ἡλλου τεχθέντα, τὸ δὲ δεύτερον τὸν ἀκρόουλον τὴν κόμην, τὸ δὲ τρίτον τὸν κρεῖωδη καὶ ἐδῶματον διασημαίνει· κρέσσος γὰρ ὁ παχὺς τὸ σῶμα κατὰ φύσιν παρ' Ἰταλοῖς τοῖς ἀρχαιότεροις εἴρηται. Πειναγῆσι δὲ ὁ πειῶν, καὶ Στάτης ὁ εὐῆλιξ, καὶ Φαῦστος καὶ Φλάβιος ὁ εὐνοῦς, καὶ Γάιος (οἰονεὶ γαυῆδιος) ὁ χαρτεῖς, καὶ Τιβέριος ὁ παρὰ Τίβερην τὸν ποταμὸν τεχθεὶς, καὶ Τίτος ὁ ἀπὸ Τατίου τοῦ Σαβίνου, καὶ Ἀππίος ὁ ἐν Ἀππία οἰκῶν (ὁδὸς δὲ ἐστὶν ἐπίσημος), καὶ Σέρβιος

1 τὸ γῆς C.

17 τὸν αὐτὸ ἀνίσχ. vulgo om.

20 lego

πεινάριος δὲ ὁ πειῶν. F.

aspera pectus tegente, in forum venisse, quamvis senatoriis ornamentis insignem), deinde vero a moribus etiam aut indole, veluti Publius Valerius Publicola; quorum nominum duo a Romanis, ut dixi, Sabinisque generis claritudinem, tertium affectionem ab amore in populum ostendebat. ac necesse, opinor, erit e multa hac farragine pauca quaedam commemorare. neque enim otium ago, tali investigatione quod perdam, quae per se solam maximis voluminibus implendis sufficiat.

23. Proculum igitur peregre profecto et Postumum mortuo patri natum vocabant, et Vopiscum, qui, geminus susceptus, extincto altero, et Caesarem, qui incisa mortuae matris alvo servatus, et Flaccum, cui maiores aures, et Naevium, cui maculae genitivae. nomen Lucii Licinii Crassi primum oriente sole natum, secundum coma crispum, tertium carnosum et corpulentum sonat: crassus enim ab antiquioribus Italis dictus est, qui natura corpore obeso. Pinarius sonat esurientem, States aetate vigentem, Faustus et Flavius benevolum, Caius (id est gaudius) iucundum, Tiberius ad Tiberim flumen natum, Titus a Tatiano Sabino ortum, Appius in Appia (quae est via insignis) habitantem, Ser-

ὁ Θανούσης αὐτῷ τῆς μητρὸς ἐγκύμονος διασωθεὶς, καὶ Νέρον ὁ Ἰσχυρὸς τῇ Σαβίνων φωνῇ, καὶ Νάσων ὁ εὐρινος, καὶ Τούκκας ὁ κρεωβόρος, ὃν οἱ ἰδιῶται ζικκὰν ἐκάλεσαν καθ' ἡμᾶς, καὶ Βάρας καὶ Βλαισὸς ὁ πλαγίσκελος, καὶ Σερρανὸς ὁ γεωργικὸς ἔαπό τοῦ σπείρειν, καὶ Αὐγουστος ὁ καλοιώνιστος, καὶ Βιτέλλιος ὁ κροκοειδῆς τὴν ὕψιν, ὅτι βιτέλλον οἱ Ῥωμαῖοι τὴν λέκνυθον τοῦ ὄρου ἐπικαλοῦσι, καὶ Βάρρων ὁ κατὰ μὲν Φοίνικας Ἰουδαῖος κατὰ δὲ Κέλτας ἀνδρείος. καὶ πολλὰ ἄν τις τοιαῦτα συνάγοι κατὰ σχολήν, εἰ ταχὸν αὐτόν, οὐκ ἔχοντα ὃ τι πράττει, ἀφρόντιδα
 10 συμβαίνοι διαβιοῦν, καὶ τοιούτοις ὁποίοις ἐγώ, καίπερ μυρίαίς συμπεπλεγμένους φροντίσειν, ἐναγρυνῶ μωραίνων ἀδύρμασιν.

24. Τὸ πιστὸν τοῖς γράφουσιν ἢ τῶν ἀρχαίων ἐπιτίθησι μαρτυρία. Ἰούνιος τοίνυν Γρακχιανός, ἐν τῷ περὶ ἔξουσιῶν, αὐτοῖς ῥήμασι περὶ τοῦ καλουμένου παρὰ Ῥωμαίοις κvaisτωρος
 15 "προειρηλζοντο ψήφῳ τοῦ δήμου. Τοῦλος δὲ ὁ ῥῆξ μετὰ τούτους ἀναγκαίαν εἶναι τὴν τῶν κvaisτῶρων ἀρχὴν ἔκριεν, ὡς τοὺς πλείους τῶν ἱστορικῶν αὐτῷ τὴν τοιαύτην προαγωγὴν ἀναγράψαι καὶ μόνῳ. ἀπὸ δὲ τῆς ζητήσεως οὕτως ὀνομασθῆναι αὐτοὺς Ἰούνιος καὶ Τρεβάτιος καὶ Φενεστέλα εἶπον." καὶ μεθ'
 20 ἕτερα "πλὴν ὕστερον ἐξηρέθησαν οἱ κανδιδάτοι τοῦ βασιλέως κvaisτωρες, οἱ πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν βασιλικῶν γραμμάτων καὶ μόνῃ ἐσχόλαζον· οἱ δὲ αὐτοὶ καὶ ψήφους ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τῆς

4 βλίσιος C. an ἀπὸ τοῦ σίερεε οἶονεὶ σκεῖρεν? cf. c. 25, 80, 46. 6 βτελλίσιος C. 10 καὶ] κᾶν? 15 προειρη-
 ῥήσαντο vulgo. 18 ἀπὸ — εἶπον] patet et haec, et quae sequuntur post καὶ μεθ' ἕτερα, Gracchano falso tribui, priora quidem, quia Iunius idem qui Gracchannus, posteriora autem, quia Gracchani aevō necdum erant quaestores candidati. F.

vius mortuae matris ex utero servatum, Nero Sabinorum lingua fortem, Naso nasonem, Tucca carnivorum (quem nunc Ziccam idiotae appellant), Varus et Blaesus, cui crura obliqua, Serranus agricolam a serendo, Augustus boni ominis et Vitellius crocea facie hominem, quia vitellum Romani flavum ovi vocant, Varro Phoenicia lingua Iudaeum, Celtica strenuum. talia multa colligere per otium possit, cui forte, quod agat non habenti, sine cura vivere contingat, atque eiusmodi quibus stolidus ego, quamvis innumeris implicitus curis, oblectamentis vigilare.

24. Fidem scriptoribus addunt veterum testimonia. Iunius igitur Gracchannus, in libro de Potestatibus, his ipsis verbis de quaestore Romanorum. "creabantur populi suffragio. Tullus vero rex deinceps, ut necessarius esset quaestorum magistratus, decrevit; unde plerique historici eorum electionem illi solique tribuerunt. a quaerendo autem eos ita dictos esse Iunius, Trebatius et Fenestella dixerunt.", et post alia "verum postea excepti sunt candidati principis quaestores, qui solis principalibus libris legendis vacabant. iidem autem et sententias uni-

ἀξιούτα γυμνὸν ἐσθῆτος, μόνης αὐτῷ τόγης τραχείας περὶ τοῖς στέροισι κειμένης, ἐπ' ἀγορᾷ γενόμενον, καίτοι βουλευτικοῖς ὠγκωμένον γνωφισμασί), εἶτα δὲ καὶ ἀπὸ τρόπου ἢ διαθέσεως, ὡς Πούβλιος Βαλέριος Πονπλικόλας, ὧν αἱ μὲν δύο ἐπωνυμίαι τὴν ἐκ Ῥωμαίων, ὡς ἔφην, καὶ Σαβίνων παρεδήλον λαμπρό-5
τητα, ἣ δὲ τρίτη τὴν ἐκ τῆς περὶ τὸν δῆμον στορογῆς ἐδείκνυε διάδεσιν. καὶ τάχα χρειώδες ἀντὶ πολλῶν μετρῶν ἐπιμηρησθῆναι τοιουτωδῶν περιτωμάτων· οὐδὲ γὰρ σχολὴν ἄγω περὶ ταύτην ἀπραγῆσαι τὴν ζήτησιν, ἱκανὴν οὖσαν καθ' ἑαυτὴν καὶ μόνην μερίστας ἀπασχολῆσαι βίβλους. 10

23. Πρόκουλον τοιγαροῦν τὸν ἀποδημοῦντι τεχθέντα τῷ πατρὶ καὶ Πρόστουμον τελευτήσαντι, καὶ Βώπισκον τὸν δίδουμον μὲν συλληφθέντα τοῦ δὲ ἐτέρου φθαρέντος σωζόμενον, καὶ Καί-
συρα τὸν ἀνατμηθείσης τῆς μητρῶας γαστρὸς θυνούσης ἀποσω-
θέντα ἐκάλουν, καὶ Φλάκκον τὸν ὤτα μελλοῦνα ἔχοντα, καὶ Ναί-15
βιον τὸν ἀλφώδη, καὶ Λούκιον Λικίνιον Κράσσον, ὧν τὸ μὲν πρῶτον τὸν ἀνίσχοντος ἡλίου τεχθέντα, τὸ δὲ δεύτερον τὸν ἀκρόουλον τὴν κόμην, τὸ δὲ τρίτον τὸν κρεώδη καὶ ἐδῶματον διασημαίνει· κράσσοσ γὰρ ὁ παχὺς τὸ σῶμα κατὰ φύσιν παρ' Ἰτυλοῖς τοῖς ἀρχαιότεροις εἴρηται. Πειναγῆϊοσ δὲ ὁ πειῶν, καὶ 20
Στάτης ὁ εὐῆλιξ, καὶ Φαῦστος καὶ Φλάβιοσ ὁ εὐνοσ, καὶ Γάιοσ (οἰονεὶ γαυδίοσ) ὁ χαρτεῖσ, καὶ Τιβέριοσ ὁ παρὰ Τίβερην τὸν ποταμὸν τεχθείσ, καὶ Τίτοσ ὁ ἀπὸ Τατίου τοῦ Σαβίνου, καὶ Ἀππιόσ ὁ ἐν Ἀππία οἰκῶν (ὁδὸσ δὲ ἐστὶν ἐπίσημοσ), καὶ Σέρβιοσ

1 τὸ γῆσ C.

17 τὸν ante ἀνίσχ. vulgo om.

20 lego

κινάριοσ δὲ ὁ κινῶν. F.

aspera pectus tegente, in forum venisse, quamvis senatoriis ornamentis insignem), deinde vero a moribus etiam aut indole, veluti Publius Valerius Publicola; quorum nominum duo a Romanis, ut dixi, Sabinisque generis claritudinem, tertium affectionem ab amore in populum ostendebat. ac necesse, opinor, erit e multa hac farragine pauca quaedam commemorare. neque enim otium ago, tali investigatione quod perdam, quae per se solam maximis voluminibus implendis sufficiat.

23. Proculum igitur peregre profecto et Postumum mortuo patri natum vocabant, et Vopiscum, qui, geminus susceptus, extincto altero, et Caesarem, qui incisa mortuae matris alvo servatus, et Flaccum, cui maiores aures, et Naevium, cui maculae genitivae. nominum Lucii Licinii Crassi primum oriente sole natum, secundum coma crispum, tertium carnosum et corpulentum sonat: crassus enim ab antiquioribus Italiae dictus est, qui natura corpore obeso. Pinarius sonat esurientem, States aetate vigentem, Faustus et Flavius benevolum, Caius (id est gaudius) incundum, Tiberius ad Tiberim flumen natam, Titus a Tatio Sabino ortum, Appius in Appia (quae est via insignis) habitantem, Ser-

ὁ Θανούσης ἀπὸ τῆς μητρὸς ἐγκύμονος διασωθεὶς, καὶ Νέρων ὁ Ἰσχυρὸς τῇ Σαβίνων φωνῇ, καὶ Νάσων ὁ εὖριτος, καὶ Τούκκας ὁ κρειωβόρος, ὃν οἱ ἰδιώται ζικκὰν ἐκάλεσαν καθ' ἡμῶς, καὶ Βάρος καὶ Βλαϊσὸς ὁ πλαγιόσκελος, καὶ Σεργανὸς ὁ γεωργικὸς ἅπὸ τοῦ σπείρειν, καὶ Αὔγουστος ὁ καλοϊώνιστος, καὶ Βιτέλλιος ὁ κροκοιτῆς τὴν ὄψιν, ὅτι βιτέλλον οἱ Ῥωμαῖοι τὴν λέκυσον τοῦ ἔριου ἐπικαλοῦσι, καὶ Βάρρων ὁ κατὰ μὲν Φοίνικας Ἰουδαῖος κατὰ δὲ Κέλτας ἀνδρείος. καὶ πολλὰ ἄν τις τοιαῦτα συνάγοι κατὰ σχολήν, εἰ τυχὸν αὐτόν, οὐκ ἔχοντα ὁ τι πράττοι, ἀφρόντιδα 10 συμβαίνοι διαβιοῦν, καὶ τοιούτοις ὅποιοις ἐγώ, καίπερ μυρταῖς συμπεπλεγμένους φροντίσειν, ἐναγρυπνῶ μωραίνων ἀδύρμασιν.

24. Τὸ πιστὸν τοῖς γράφουσιν ἢ τῶν ἀρχαίων ἐπιτίθησι μαρτυρία. Ἰούνιος τοίνυν Γρακχιανός, ἐν τῷ περὶ ἔξουσιῶν, αὐτοῖς ῥήμασι περὶ τοῦ καλουμένου παρὰ Ῥωμαίοις κραιστωρος 15 "προεχειρίζοντο ψήφῳ τοῦ δήμου. Τοῦλος δὲ ὁ ῥῆξ μετὰ τούτους ἀναγκαίαν εἶναι τὴν τῶν κραιστώρων ἀρχὴν ἔκρινεν, ὡς τοὺς πλείους τῶν ἱστορικῶν αὐτῷ τὴν τοιαύτην προαγωγὴν ἀναγράφαι καὶ μόνῳ. ἀπὸ δὲ τῆς ζητήσεως οὕτως ὀνομασθῆναι αὐτοὺς Ἰούνιος καὶ Τρεβάτιος καὶ Φενεστέλα εἶπον." καὶ μεθ' 20 ἕτερα "πλὴν ὕστερον ἐξηρέθησαν οἱ κραιδίδοι τοῦ βουσιλέως κραιστωρες, οἱ πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν βασιλικῶν γραμμάτων καὶ μόνην ἐσχόλαζον· οἱ δὲ αὐτοὶ καὶ ψήφους ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τῆς

4 βλίσος C. an ἀπὸ τοῦ σέρερε οἰοεὶ σκίρειν? cf. c. 25, 30, 46. 6 βιτέλλιον C. 10 καὶ] κῶν? 15 προεχειρίζοντο vulgo. 18 ἀπὸ — εἶπον] patet et haec, et quae sequuntur post καὶ μεθ' ἕτερα, Gracchano falso tribui, priora quidem, quia Iunius idem qui Gracchanus, posteriora autem, quia Gracchani aevō necdum erant quaestores candidati. F.

vius mortuae matris ex utero servatum, Nero Sabinorum lingua fortem, Naso nasonem, Tucca carnivororum (quem nunc Ziccam idiotae appellant), Varus et Blaeus, cui crura obliqua, Serranus agricolam a serendo, Augustus boni ominis et Vitellius crocea facie hominem, quia vitellum Romani flavum ovi vocant, Varro Phoenicia lingua Iudaeum, Celtica strenuum. talia multa colligere per otium possit, cui forte, quod agat non habenti, sine cura vivere contingat, atque eiusmodi quibus stolidus ego, quamvis innumeris implicitus curis, oblectamentis vigilare.

24. Fidem scriptoribus addunt veterum testimonia. Iunius igitur Gracchanus, in libro de Potestatibus, his ipsis verbis de quaestore Romanorum. "creabantur populi suffragio. Tullus vero rex deinceps, ut necessarius esset quaestorum magistratus, decrevit; unde plerique historici eorum electionem illi solique tribuerunt. a quaerendo autem eos ita dictos esse Iunius, Trebatius et Fenestella dixerunt.", et post alia "verum postea excepti sunt candidati principis quaestores, qui solis principalibus libris legendis vacabant. iidem autem et sententias uni-

ἀξιούτα γυμνὸν ἐσθῆτος, μόνης αὐτῷ τῆς τραχείας περὶ τοῖς στέροισι κειμένης, ἐπ' ἀγορᾶς γενόμενον, καίτοι βουλευτικοῖς ὠγκωμένον γνωφισμασί), εἶτα δὲ καὶ ἀπὸ τρόπου ἢ διαθέσεως, ὡς Πούβλιος Βαλέριος Πονπλικόλας, ὧν αἱ μὲν δύο ἐπωνυμίαι τὴν ἐκ Ῥωμαίων, ὡς ἔφην, καὶ Σαβίνων παρεδήλον λαμπρό- 5
τητα, ἣ δὲ τρίτη τὴν ἐκ τῆς περὶ τὸν δῆμον στορογγῆς ἐδείκνυε διάθεσιν. καὶ τάχα χρειώδες ἀντὶ πολλῶν μετρίων ἐπιμηνησθῆναι τοιουτωδῶν περιτωμάτων· οὐδὲ γὰρ σχολὴν ἄγω περὶ ταύτην ἀπραγῆσαι τὴν ζήτησιν, ἱκανὴν οὖσαν καθ' ἑαυτὴν καὶ μόνην μερίστας ἀπασχολῆσαι βίβλους. 10

23. Πρόκουλον τοιγαροῦν τὸν ἀποδημοῦντι τεχθέντα τῷ πατρὶ καὶ Πρόστουμον τελευτήσαντι, καὶ Βώπισκον τὸν δίδουμον μὲν συλληφθέντα τοῦ δὲ ἐτέρου φθαρέντος σωζόμενον, καὶ Καί-
συρα τὸν ἀνατμηθείσης τῆς μητρώας γαστροῦς θυνούσης ἀποσω-
θέντα ἐκάλουν, καὶ Φλάκκον τὸν ὤτα μελζονα ἔχοντα, καὶ Ναί- 15
βιον τὸν ἀλφώδη, καὶ Λούκιον Λικίνιον Κράσσον, ὧν τὸ μὲν πρῶτον τὸν ἀνίσχοντος ἡλίου τεχθέντα, τὸ δὲ δεύτερον τὸν ἀκρόουλον τὴν κόμην, τὸ δὲ τρίτον τὸν κρεώδη καὶ ἐδῶματον διασημαίνει· κράσσοσ γὰρ ὁ παχὺς τὸ σῶμα κατὰ φύσιν παρ' Ἰταλοῖς τοῖς ἀρχαιοτέροις εἴρηται. Πειναγγίος δὲ ὁ πειῶν, καὶ 20
Στάτης ὁ ἐνῆλιξ, καὶ Φαῦστος καὶ Φλάβιος ὁ εὔνοος, καὶ Γάιος (οἰονεὶ γαυδίου) ὁ χαρτεῖς, καὶ Τιβέριος ὁ παρὰ Τίβεριν τὸν ποταμὸν τεχθείς, καὶ Τίτος ὁ ἀπὸ Τατίου τοῦ Σαβίνου, καὶ Ἀππιος ὁ ἐν Ἀππία οἰκῶν (ὁδὸς δὲ ἐστὶν ἐπίσημος), καὶ Σέρβιος

1 τὸ γῆς C.

17 τὸν ante ἀνίσχ. vulgo om.

20 lego

κινάριος δὲ ὁ κινῶν. F.

aspera pectus tegente, in forum venisse, quamvis senatoriis ornamentis insignem), deinde vero a moribus etiam aut indole, veluti Publius Valerius Publicola; quorum nominum duo a Romanis, ut dixi, Sabinisque generis claritudinem, tertium affectionem ab amore in populum ostendebat. ac necesse, opinor, erit e multa hac farragine pauca quaedam commemorare. neque enim otium ago, tali investigatione quod perdam, quae per se solam maximis voluminibus implendis sufficiat.

23. Proculum igitur peregre profecto et Postumum mortuo patri natum vocabant, et Vopiscum, qui, geminus susceptus, extincto altero, et Caesarem, qui incisa mortuae matris alvo servatus, et Flaccum, cui maiores aures, et Naevium, cui maculae genitivae. nominum Lucii Licinii Crassi primum oriente sole natum, secundum coma crispum, tertium carnosum et corpulentum sonat: crassus enim ab antiquioribus Italiae dictus est, qui natura corpore obeso. Pinarius sonat esurientem, States aetate vigentem, Faustus et Flavius benevolum, Caius (id est gaudius) incundum, Tiberius ad Tiberim flumen natum, Titus a Tatiano Sabino ortum, Appius in Appia (quae est via insignis) habitantem, Ser-

ὁ Θανούσης αὐτῷ τῆς μητρὸς ἐγκύμοτος διασωθεὶς, καὶ Νέρων ὁ ἰσχυρὸς τῇ Σαβίνων φωνῇ, καὶ Νάσων ὁ εὖριος, καὶ Τούκκας ὁ κρειωβόρος, ὃν οἱ ἰδιῶται ζικκὰν ἐκάλεσαν καθ' ἡμῶς, καὶ Βάρας καὶ Βλασιὸς ὁ πλαγιόσκελος, καὶ Σερρανὸς ὁ γεωργικὸς ἔαπό τοῦ σπείρειν, καὶ Αὔγουστος ὁ καλοιώνιστος, καὶ Βιτέλλιος ὁ κροκοειδῆς τὴν ὕψιν, ὅτι βιτέλλον οἱ Ῥωμαῖοι τὴν λέκυσον τοῦ ἔρου ἐπικαλοῦσι, καὶ Βάρρον ὁ κατὰ μὲν Φοίνικας Ἰουδαῖος κατὰ δὲ Κέλτας ἀνδρείος. καὶ πολλὰ ἄν τις τοιαῦτα συνάγοι κατὰ σχολήν, εἰ τυχὸν αὐτόν, οὐκ ἔχοντα ὁ τι πράττοι, ἀφρόντιδα 10 συμβαίνοι διαβιοῦν, καὶ τοιούτοις ὁποίοις ἐγώ, κατὰ μνηραῖς συμπεπλεγμένους φροντίσειν, ἐναγρυπνῶ μωραίνων ἀδύρμασιν.

24. Τὸ πιστὸν τοῖς γράφουσιν ἢ τῶν ἀρχαίων ἐπιτίθησι μαρτυρία. Ἰούνιος τοίνυν Γρακχιανός, ἐν τῷ περὶ ἔξουσιῶν, αὐτοῖς ῥήμασι περὶ τοῦ καλουμένου παρὰ Ῥωμαίοις κραιστωρος 15 "προεχειρίζοντο ψήφῳ τοῦ δήμου. Τοῦλος δὲ ὁ ῥῆξ μετὰ τούτους ἀναγκαίαν εἶναι τὴν τῶν κραιστώρων ἀρχὴν ἔκρινεν, ὡς τοὺς πλείους τῶν ἱστορικῶν αὐτῷ τὴν τοιαύτην προαγωγὴν ἀναγράψαι καὶ μόνῳ. ἀπὸ δὲ τῆς ζητήσεως οὕτως ὀνομασθῆναι αὐτοὺς Ἰούνιος καὶ Τρεβάτιος καὶ Φενεστέλα εἶπον." καὶ μεθ' 20 ἕτερα "πλὴν ὕστερον ἐξηρέθησαν οἱ κραιδίδοι τοῦ βασιλέως κραιστωρες, οἱ πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν βασιλικῶν γραμμάτων καὶ μόνῃν ἐσχόλαζον· οἱ δὲ αὐτοὶ καὶ ψήφους ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τῆς

4 βλίσιος C. an ἀπὸ τοῦ σέρερε οἰοεὶ σκίρειν? cf. c. 25, 30, 46. 6 βιτέλλιον C. 10 καὶ] κῆν? 15 προεχειρίζοντο vulgo. 18 ἀπὸ — εἶπον] patet et haec, et quae sequuntur post καὶ μεθ' ἕτερα, Gracchano falso tribui, priora quidem, quia Iunius idem qui Gracchanus, posteriora autem, quia Gracchani aevo necdum erant quaestores candidati. F.

vius mortuae matris ex utero servatum, Nero Sabinorum lingua fortem, Naso nasonem, Tucca carnivorum (quem nunc Ziccam idiotae appellant), Varus et Blaesus, cui crura obliqua, Serranus agricolam a serendo, Augustus boni ominis et Vitellius crocea facie hominem, quia vitellum Romani flavum ovi vocant, Varro Phoenicia lingua Iudaeum, Celtica strenuum. talia multa colligere per otium possit, cui forte, quod agat non habenti, sine cura vivere contingat, atque eiusmodi quibus stolidus ego, quamvis innumeris implicitus curis, oblectamentis vigilare.

24. Fidem scriptoribus addunt veterum testimonia. Iunius igitur Gracchanus, in libro de Potestatibus, his ipsis verbis de quaestore Romanorum. "creabantur populi suffragio. Tullus vero rex deinceps, ut necessarius esset quaestorum magistratus, decrevit; unde plerique historici eorum electionem illi solique tribuerunt. a quaerendo autem eos ita dictos esse Iunius, Trebatius et Fenestella dixerunt.", et post alia "verum postea excepti sunt candidati principis quaestores, qui solis principalibus libris legendis vacabant. iidem autem et sententias uni-

βουλῆς ἀνεγίνωσκον ὅπερ τῶν εἰς ἀξιώματα προαγομένων." ταῦτα μὲν ὁ Ἰούνιος, ὁ νομικὸς δὲ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ de officio quaestoris (ἀντὶ τοῦ περὶ κvaisτωρος) ἀποχρώντως διαλέγεται.

25. Ζητῆσαι δὲ ἀξιόλογον εἶναι νομίζω, τί μὲν ἐστὶ κvaisτωρ, τί δὲ κvaisίτωρ, καὶ τί μὲν σημαίνει διὰ τῆς διφθόγγου 5 γραφόμενον, τί δὲ ψιλῆς. κvaisτωρ τοίνυν ὁ ζητητής, ἀπὸ τοῦ quaerere ὅλον ἔρευαν· οἱ γὰρ παρ' Ἑλλήσιν ἔρευνάδες παρὰ Ῥωμαίοις κvaisτωρες ὠνομάσθησαν. κvaisίτωρ δὲ ὁ τιμωρὸς (τὸ μὲν γὰρ πρῶτόν ἐστι πῦρὸν Ῥωμαίοις διούλλαβον, τὸ δὲ τρισύλλαβον)· ἐπὶ γὰρ τοῦ μόνου Μίνως τοῦ Κρητός, ὃς γενέσθαι 10 τιμωρὸς κατὰ τὸ μυθικὸν τῶν ἐν Αἴδου ψυχῶν ἐνομήσθη, τὸ κvaisίτωρος ὄνομα ὁ Ῥωμαίων ποιητής ἐν ἔκτῳ τῆς Αἰητῆδος τέθεικεν. ὅθεν καὶ κvaisίτωναρ τὰς τιμωρίας καὶ κvaisιτιοναρίους τοὺς τῶν ποινῶν ὑπηρέτας Ῥωμαῖοι ἔγνωσαν καλεῖν. ὁ μὲν γὰρ κvaisτωρ ζητητής ἐστὶν ἐπὶ χρήμασιν, ὁ δὲ κατ' ἐπέκτασιν καὶ 15 συλλαβῆς προσθήκη ἐπ' ἐγκλήμασιν· ἐκάτερον δὲ διὰ τῆς διφθόγγου γραφῆσεται, κᾶν εἰ τὸν ταμίαν διασημαίωγῃ, ὅτι κvaisίτους ὁ πόρος παρὰ Ῥωμαίοις καλεῖται. ὅτε δὲ μὴ διφθόγγος ἦ ἐν προομίοις ἢ λέξις ἀλλὰ ψιλῆ γράφεται, οὐδέτερον μὲν τῶν εἰρημένων σημαίνει, τὸν δὲ μέμψιμον καὶ βλάσφημον διὰ τῆς γραφῆς ἐπι- 20 δείξει, ὅτι queror μέμφομαι, ῥήματι κοινῷ, πάθος ἕμα καὶ

1 προαγομένων C.

3 κvaisίτωρος C. sed hiat locus, ita for-

tasse suppiendus: (ἀντὶ τοῦ περὶ τῆς τοῦ κvaisτωρος τάξεως) περὶ κvaisίτωρος. cf. c. 28.

6 excidit forte did. F. an ψιλῆ,

ut c. extr. ?

10 τοῦ ante Μίνως aut delendam aut cum καὶ

mutandum.

20 an μεμψίμορον ?

versi senatus de iis qui ad honores provehebantur legebant." haec Iunius. prolixo de quaestore explicat Ulpianus iurisconsultus in libro de Officio quaestoris.

25. Quaerere autem operae pretium existimo, quid quaestor et quid quaesitor, quidque sonet cum diphthongo, quid, cum simplici vocali scribitur. quaestor igitur est qui quaerit, a quaerere, id est ἔρευαν: qui enim apud Graecos ἔρευνάδες, apud Romanos quaestores dicti sunt. quaesitor vero est vindex (scilicet prius apud Romanos dissyllabum, hoc autem trissyllabum est): etenim soli Minoi Cretensi; qui animarum apud inferos vindex secundum fabulam credebatur, vates Romanus, in libro sexto Aeneidos, quaesitoris nomen tribuit. unde etiam quaestiones poenas et quaestionarios poenarum ministros Romani dixerunt. nempe quaestor est qui de facultatibus, quaesitor autem, quod sit extensa voce additaque syllaba, qui de criminibus quaerit. utrumque vero diphthongo scribendum; neque minus quaestor, quoniam quaestus a Romanis reditus vocatur. cum autem non diphthongo prima vocis syllaba, sed simplici vocali scribitur, neutrum illorum quae diximus, sed querculum et calumniatorem vi scripturae significabit, quia queror

ἐνέργειαν παραδηλοῦντι, λέγουσι, καὶ κεραιμονίας καὶ κερήλας τὰς μέμψεις.

26. Ὅπως δὲ μὴ τυχὼν τεχνολογίας τὰληθῆς δόξωμεν σα-
 5 ἴζεσθαι, πρὸς τῶν περὶ ταῦτα ἡσχολημένων μάθωμεν. Γάως
 ἢ τοῖν ὁ νομικὸς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ παρ' αὐτοῦ ad legem 12 ta-
 bularum (οἷον εἰς τὸν νόμον τοῦ δυοκαιδικαδέλτου) αὐτοῖς ἐφη-
 10 μαισι πρὸς ἐρμηλείαν ταῦτά φησιν. "ὥς δὲ τὸ γαζοφυλάκιον τῶ
 δήμου εἰς ἐπίδοσιν ἦλθε, προεχειρίσθησαν κηλαστωρὲς ὑπὲρ τῆς
 αὐτοῦ φροντίδος, ἀπὸ τῆς περιποιήσεως καὶ φυλακῆς τῶν χρημά-
 15 των οὕτως ὀνομασθέντες. ἐπειδὴ δὲ περὶ κεφαλικῆς τιμωρίας
 οὐκ ἔξῃν τοῖς ἄρχουσι κατὰ Ῥωμαίου πολίτου ψηφίσασθαι, προε-
 βλήθησαν κηλαστωρὲς παρρικίδιοι" ὥσαντι κριταὶ καὶ δικασταὶ
 τῶν πολιτῶν ἀνελότων. παρρικίδας δὲ Ῥωμαῖοι ὁμωνύμως τοῖς
 20 τε γονέων τοῦς τε πολιτῶν φονεῖς ἀπακαλοῦσι, παφέντης ἐκατέ-
 15 ρους προσαγορεύοντες. διαφορὰν δὲ ἐπὶ τῆς ἐπωνυμίας ταύτην
 παρέχουσι τινα: συστέλλοντες γὰρ τὴν πρώτην συλλαβὴν καὶ βρα-
 χεῖαν ποιοῦντες τοὺς γονέας, ἐκτείνοντες δὲ τοὺς ὑπηκόους ση-
 μαίνουσιν.

27. Τῷ δὲ τρίτῳ καὶ διακοσιοστῷ τῶν ὑπάντων Ἰναιουῶ,
 20 ἐπὶ τῆς ὑπατείας Ῥηγούλου καὶ Ἰαννίου, κρηάντων Ῥωμαίων
 πολεμεῖν τοῖς συμμαχήσασσι Πύρρῳ τῷ Ἠπειρωτῇ, κατεσκευάσθη
 στόλος καὶ προεβλήθησαν οἱ καλούμενοι κλασσικαὶ (οἰοκεὶ ναυάρ-

7 forsitan et hic Lydus erravit, ac Pomponii verba (Digest. 1
 tit. 2 2) Caio tribuit. F. 16 βασιλείαν ποιοῦντες F, βροχὴν
 ποροῦντες C. 22 προεβλήθησαν vulgo.

τὸ μέφομαι, verbo communit, affectum simul actionemque declarante,
 dicunt, nec non querimonias et querelas τὰς μέμψεις.

26. Ne autem forte verborum argutiis veritatis speciem quaerere
 videamur, ab iis qui in hoc argumento versati sunt discamus. Caius
 igitur iuriconsultus, in libro quem inscripsit ad legem 12 tabularum,
 haec ait. "cum autem aerarium populi auctius esse coepisset, ut easent
 qui ei praesent, constituti quaestores, dicti ab eo quod conquirendae
 et conservandae pecuniae causa creati erant. et quia de capite civis
 Romani non licebat magistratibus ius dicere, propterea constituebantur
 quaestores parricidii (quasi quaestores iudicesque eorum qui cives occi-
 27. Tertio autem et ducentesimo a consulatu anno, Regulo et In-
 20 nio consulibus, cum Romani iis qui Pyrrhi Epirotae socii fuerant bel-
 lum inferre statuissent, aedificata classis, et additi sunt qui vocantur
 classici (id est navarchi), numero duodecim quaestores, distributores

χα) τῷ ἀριθμῷ δυοκαίδεκα κvaisτωρες, οἷον ταμίαι καὶ συναγωγαῖς χρημάτων· τίνι δὲ διαφέρει κvaisστωρ κvaisστωρος, πρκειρήκαμεν. καὶ διεφυλάχθη ἡ τοιαύτη συνήθεια καὶ συναγωγή τῶν πόρων τοῖς τε ὑπάτοις τοῖς τε πραιτωρσιν ἐκδημοῦσιν.

28. Περὶ δὲ τῶν τοῦ παλατίου κvaisστωρῶν πυθέσθαι χα-5
λεπὸν οὐδὲν Οὐλπιανοῦ τοῦ νομικοῦ· λέγει δὲ ὡδε ἐν μονοβιβλίῳ
περὶ τῆς τοῦ κvaisστωρος τάξεως. “πλὴν ἐξηρηγτο οἱ κvaisστωρες
οἱ κvaisσιδάτοι τοῦ Καίσαρος· οὗτοι γὰρ μόνοις τοῖς βιβλίοις τοῖς
ἐπὶ τῆς βουλῆς ἀναγινωσκομένοις ἐσχόλαζον, καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς
τῶν βασιλέων ὑπουργοῦν.” κvaisσιδάτους δὲ τοὺς λευχείμονας 10
Ῥωμαίους ἔθος καλεῖν· οὐδεὶς δὲ λόγον ὄντινα ὅν ἀναγινωσόμενος,
καὶ μάλιστα ἐκ προσώπου βασιλέων, μὴ λευχείμων ἐπέβη τῆς
ἀναγνώσεως. κvaisσιδάτοι δὲ καὶ οἱ μέλλοντες εἰς ἀρχὰς τῶν ἐπαρ-
χιῶν παρῆναι ἔλεγοντο, ὅτι καὶ αὐτοὶ λευχείμονοῦντες προήεσαν,
ταύτη κvaisσδηλοῦντες ὡς ἀρχοντιῶσιν. καὶ τούτων μάρτυς πᾶς 15
ὁ Ῥωμαϊκῆς οὐκ ἄμοιρος ἱστορίας. τὸ γὰρ μηδένα τῶν ἀρχόν-
των ἐτέρᾳ παρὰ τὴν ἐν ἑορταῖς στολῇ χρῆσασθαι πᾶσιν ἔστι γνω-
ριμώτατον· καὶ οὐκ ἐπὶ τῆς Ῥώμης μόνης ἀλλὰ μὴν καὶ ταῖς
ἐπαρχίαις τοῦτο κvaisστησαν αὐτοὺς ἐγὼ διαμείνημαι, ἕως ἂν τὰ
βουλευτήριον διώκων τὰς πόλεις, ὧν ἀπολομένων συνεξώλισθε 20
τοῖς ἐν γένει τὰ ἐν εἴδει.

29. Τοσοῦτους ἀρχοντας τὰ Ῥωμαίων ἰθῦναι ὑπὸ τοῖς

1 συναγωγῆς C.

7 Ulpianus Digest. 1 tit. 13: verum excepti

erant candidati principis: hi etenim solis libris principalibus in senatu

legendis vacant. F.

8 μόνοι C.

videlicet exactoresque pecuniarum. quaestor et quaesitor quo differant, supra diximus. et servata haec consuetudo ac reditus colligendi ratio tum a consulibus tum a praetoribus, cum in exteras regiones proficiscerentur.

28. De palatii quaestoribus autem licet Ulpianum iuriconsultum audiamus: ait autem sic in libro singulari de Officio quaestoris. “verum excepti erant quaestores candidati principis: hi etenim solis libris in senatu legendis et epistolis imperatorum vacabant.” candidatos autem Romani candidam vestem gerentes vocare solent. nemo autem orationem qualemcunque lecturus, ac praesertim coram imperatore, non cum candida veste ad lectionem accedebat. candidati vero ii quoque dicebantur qui in provinciis magistratus erant gesturi, quia et hi cum candida veste prodibant, hoc se studiosos magistratum esse indicantes. testatur haec quisquis Romanae haud expertus historiae: nam e magistratibus neminem, praeterquam solennibus diebus, alia veste usum esse, omnibus notissimum est. neque vero id Romae tantum, sed in provinciis etiam moris fuisse ipse memini, quamdiu quidem a curialibus civitates regebantur: quibus sublatis cum universis singula simul evanuerunt.

29. Tot magistratus rem Romanam sub regibus, per annos ducen-

ῥῆξιν ἐπὶ τοὺς τρεῖς καὶ τεσσαράκοντα καὶ διακοσίους ἐνιαυτούς, ἐφ' ὅσους οἱ ῥῆγες ἐκράτησαν, ἢ καθόλου ἱστορία παραδέδωκεν. καὶ τὸ λοιπὸν ὡσπερ ἐν σκοτίῳ τὸ τῆς ἐλευθερίας ἐξέλειμψεν ὄνομα.

6 30. Ὑπάτους Ἕλληνας τοὺς ὑψηλοὺς καὶ μεγάλους λέγουσιν, οὐ στοχασάμενοι τῆς ἀληθοῦς τοῦ ὀνόματος προσηγορίας. τὸ γὰρ κόνσουλ, ὡς Ἴταλοῖς ἢ φύσις παραδέδωκεν, οὐ τὸν ὑψηλὸν ἀλλὰ τὸν πρύτανιν σημαίνει. Κόνσος γὰρ αὐτοῖς ὁ Ποσειδῶν ἐνομισθῆ· κρύφιος δὲ αὐτὸς καὶ ὑποβρύχιος, καὶ ὡς τοῖς ποιη-
10 ταῖς ἤρρεσεν, ἐννοσίγαιος καὶ ἐνοσιγῶν· ἐτι δὲ κρύφισιν τοῦτο λεληθῶς. ταύτῃ καὶ κοινῶς τὰ βουλευόμενα καὶ μυστικὰ σκέμματα λέγεται παρ' ἐκείνοις, ἀπὸ τοῦ κόνδερε οἰονεὶ τοῦ κρύπτειν, καὶ κόνσουλ ὁ κρυπίνους, ἀπὸ τοῦ προνοεῖν καὶ καθ' ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν κοινῶν σκεπτόμενον ἀγρυπνεῖν. ταύτῃ καὶ κοινουάλια
15 τὰ ἵπποδρόμια καλοῦσιν οἱ ἀρχαῖοι· ἵππειον γὰρ ὁ μῦθος τὸν Ποσειδῶνα λέγει. τοιαῦτα μὲν τινα περὶ τῆς Ἰταλικῆς τῶν ὑπάτων προσηγορίας.

31. Ὅτι δὲ τῶν πάντων ἠγνόησεν οὐδεὶς τὰ ὀνόματα τῶν πρώτως ὑπατευσάντων, μέτριά τινα περὶ Βροῦτον λεκτέον. Ἰού-
20 νιος μὲν κέριον ὄνομα τὰνδρὶ γέγονε, Βροῦτον δὲ αὐτὸν κατὰ τὸν τῆς ἐπωνυμίας τρόπον ἔλεγον ἀπὸ τῆς ὑποκεκριμένης αὐτῷ μωρίας· βροῦτον γὰρ τὸν μωρὸν ἐπεχωρίαζον Ἴταλοὶ τὸ πάλαι ἀπὸ τῆς βαρύτητος τῶν φρενῶν. οὗτος, ὡς ἔφην, εὐήθειαν σκη-

8 κόνσον C.
ἀληθῶς?

9 αὐτὸς] οὗτος?
12 κονδόρε C.

10 ἐτι] ἔστι F. an
21 ὑποκεκριμένης vulgo.

tos quadraginta tres, quos penes reges imperium fuit, raxisse in universum historia tradidit. ac deinde velut in tenebris libertatis nomen eluxit.

30. Ὑπάτους Graeci excelsos magnosque vocant, neglecta vera nominis significatione. etenim τὸ consul Itolorum, ut res ipsa fert, non excelsum sed prytanem significat. Consulum enim illi Neptunum dicebant: occultus vero ille, sub undis latens, atque, ut poetis placuit, terrae quassator . . . eadem ratione consilia ab iis consultationes deliberationesque secretae a condere (id est occultare) dicuntur, et consul tanquam mentem celans, quippe qui prospiciat proque re publica secum cogitans vigilet. hinc etiam consualia antiqui cursus equestres ludicros dicunt: equestrem enim fabula appellat Neptunum. haec de Italo consulum nomine.

31. Quoniam vero primorum consulum nomina nemo ignorat, pauca quaedam de Bruto dicenda. Iunius proprium viri nomen erat, Brutum autem, secundum cognominandi morem, eum a simulata eius stultitia vocabant: Brutum enim Itali olim patrio sermone stultum a torpore mentis appellabant. hic, ut dixi, stultitiam fingens tempus quaerebat Tar-

νεύμενος ἐζήτει καιρὸν τῶν Ταρκόνιον, ἄνδρα τῶν πιάποτε τυραννῶν ἀπηνέστατον, ἔξωθῆσαι τῆς ἀρχῆς. ὡς δὲ βραδύων Ἀθήνησι διὰ τοὺς νόμους σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ πρὸς ταῦτο σταλεῖσιν ὑπὸ Ῥωμαίων ἦται τὸν θεὸν ὁδὸν ὑποδείξαι καὶ συλλαβεῖν αὐτῷ πρὸς τοῦτο, ἔχρησεν αὐτῷ τὰ δαιμόνια διὰ εἰ τῆς πατρίδος ἔπιβας πρὸ πάσης τάξεως τὴν μητέρα περιτύξεται καὶ λιπαρῶς περιβάλοι, περιέτατο τοῦ σκοποῦ. καὶ δὴ ἐπαυλθὼν ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ πῆν γῆν περιβαλὼν (αὐτὴ δὲ μήτηρ τῶν πάντων) ἤλευθέρωσε Ῥωμαίους τυραννίδος, ἀρχὴν ἔξευρὼν παρ' οὐδενὶ τῶν ἐθνῶν γνωριζομένην, καὶ εἰ παρ' Ἑβραίοις Δαυτὴλ ὁ προφητῶν θεῖο-²⁰τατος ὑπάτων παρὰ Ἀσσυρίοις γενομένων ποτὲ μνημονεύει. οὐδὲ γὰρ αὐτός αὐτὸς ἐπὶ τῆς Ἑβραϊδῶν ἀπέθετο φωνῆς, ὡς Ἀρισταῖος λέγει· ἀλλ' οἱ ἐρμηνεύσαντες παρὰ Πτολεμαῖου τὰ λόγια ποτε ἀντὶ δυναστῶν καὶ βουλευτῶν ὑπάτους ἔειπον, μήπω τότε παρὰ Ῥωμαίοις ἀνισχοῦσης τῆς ἀρχῆς καὶ παρὰ πάνσιν ἐπὶ τῷ καιρῷ¹⁵ μεγέθει [τῆς ἀρχῆς] θαυμαζομένης. τούτων οὕτως ἐχόντων περὶ τῶν τῆς ὑπατείας συμβόλων ῥητέον.

32. Λευκοὶ φαινώλαιοι ποδήρηται, καὶ κολοβοὶ μετράκις παρὰ τοὺς φαινώλους ἀνεσταλμένοι, πλατύσημοι, πορφύρα διάσημος ἐξ ἐκατέρων τῶν ὤμων, τοῖς μὲν φαινώλοις πρόσθεν τοῖς δὲ κολοβοῖς²² καὶ ἐξόπισθεν, καὶ ὑποδήματα λευκὰ (ἀλούταν δὲ τὸ ἀπὸ στυπτηρίας δέγμα καλοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι, ὅτι ἄλουμεν κατ' αὐτοὺς ἢ

6 ὅτι vulgo om.

6 pro τάξεως malim πράξεως.

12 οὕτως?

ἐπέθετο vulgo: cf. 3 70.

14 immo μήποτε.

19 διά-

σημα vulgo.

22 ἄλουμον C.

quinium, virum omnium, qui unquam tyranni fuere crudelissimum, regno expellendi. qui cum (Athenis cum iis degens qui legum causa cum eo a Romanis erant missi) deum rogasset ut viam monstraret seque in eo adiuuaret, respondit ei numen, si in patriam ingressus matrem ante omnia amplectatur auideque osculetur, voti compotem futurum. et vero, Romam reversus, terramque (est autem haec omnium mater) osculatus, tyrannide Romanorum liberavit, magistratumque reperit nulli populorum cognitum; quamvis apud Hebraeos Daniel, prophetarum sanctissimus, ὑπάτων, qui olim apud Assyrios fuere, mentionem faciat. neque enim hic ipse, ut ait Aristaeus, in Hebraeo sermone ita scripserat: sed qui apud Ptolemaeum sacras literas olim vertere, principes et senatores ὑπάτους dixerant, necdum tum eminente apud Romanos imperio, neque nova magnitudine omnium admirationem in se convertente. restat ut de insignibus consulatus dicamus.

32. Consulium insignia toga alba talaris, et colobus, paenula aliquanto restrictior, laticlavus, purpura ex utroque humero insignes, et paenula quidem in adversa, colobus autem in aversa etiam parte; calceamenta alba (aliam autem alumine subactam corium appellant Romani,

στοπτηρία λέγεται), καὶ ἐκμαγεῖον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἀπὸ λίνου λευκόν, τὰ ἐπίσθημα τῶν ὑπάτων ἦν (μάππαν καὶ φακιάλην ἐπιχωρίως ἀνόμασαν, ὅτι φακίης κατ' αὐτοὺς ἢ ὄψις λέγεται), καὶ πελέκεις ἠγούμενοι, εἰς ὕψος ἀρθέντες, καὶ πλήθους ἀνδρῶν ῥάβδους ἐπι-
 5 φερομένων, ἐξ ὧν ἱμάντες γοινακῶ χρώματι βεβαμμένοι ἐξήρτητο, ἢ ἀπὸ Σερανοῦ τοῦ δικτάτωρος, ὃς ἐν ὕλαις ξυλοτομῶν καὶ πέλεκυν εἰκότως ἐπιφερόμενος ῥάβδον τε ἐξηρημένην ἠλίως πρὸς ἔλασιν τῶν βοῶν τῆς ἀμύξης ἐπὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν μεταστάλη, ὡς Πέρσιος ὁ Ῥωμαῖος σατυρικός ἔφη, ἢ καὶ ὅτι πέλεκυς
 10 ἔξουσίαις ἐστὶ δεικτικός· πρὸς τοῦτοις καθέδρα (σέλλαν αὐτὴν ἐκείνοι καλοῦσιν) ἐξ ἐλέφαντος, ἐρ' ἧ καθήμενον τὸν ὑπάτον οἱ πολῖται, σχίδυκας ἐπιμήκεις ὑποβαλόντες, ἔφερον προϊόντα.

33. Ὅπως δὲ μὴ τῇ τοῦ ἐνὸς ἔξουσίᾳ ἀδυσώπητος ἢ ἀρχὴ τοῦ ὑπάτου γένοιτο, δύο καὶ ἐπὶ μόνον ἐνιαυτὸν προχειρίσωντο,
 15 ὡς εἴρηται, Βροῦτον τὸν τῆς ἐλευθερίας ἐκδικον, σὺν αὐτῷ Πονπλικόλαν (τὸ δὲ ὄνομα τὸν δημαγωγὸν σημαίνει)· οἷς ἐξῆν καὶ νόμους γράφειν καὶ αὐτοκρατῶς τοὺς πολέμους διοικεῖν, οἷα τὴν τῶν ὄλων διοίκησιν ἀνημμένοις. τελευτήσαντος δὲ τὸν βίον τοῦ Βροῦτου δημοσίῳ πένθει ἐτίμησαν τὸν νεκρὸν, καὶ βρούτας τὺς
 20 σφῶν γυναῖκας ἀνόμασαν ἐξ αὐτοῦ διὰ τὴν σωφροσύνην· τὸν δὲ ἕτερον ὁ θάτερος ἔτι περιῶν ἐπακηδεῖω πρῶτος ἐτίμησε. λέγεται

4 κλήθους C.

6 ἢ ἀπὸ Σερανοῦ F, μησεράννου C.

7 ῥάβδον — ἠλίαν F.

9 locum Persii, quem certe haec scribens non inspexit Lydus, vide in Sat. 1 37. F.

12 ὑπομή-
 κεις vulgo.

προϊόντα F, προσιδότας C.

15 lego καὶ
 σὺν F.

quia alamen eorum sermone ἢ στοπτηρία vocatur); sudarium in dextra lineum, candidum (mappam et faciolem patrio sermone dixerunt, quia facies apud eos vultus dicitur); secures, quibus praeferebantur alte elatae, et multitudo hominum fasces gestantium, a quibus lora puniceo tincta colore pendebant; sive a Serano dictatore, qui in silvis ligna caedens, ideoque securim, et quo boves plaustris pelleret, lorum virgae alligatum ferens, ad Romanorum imperium, ut refert Persius Romanus satyrarum scriptor, accersitus est, sive etiam quia securis potestatis indicium. ad haec sella (ut illi καθέδραν vocant) eburnea, in qua sedentem recens creatum consulem cives, subiectis perticis longioribus, ferebant.

33. Ne autem singulari potestate immitte consulis imperium evaderet, duos eosque in annum tantum creare, Brutum, ut diximus, libertatis vindicem, et cum eo Publicolam (quod nomen popularem virum significat); quibus licet et leges ferre et suo arbitrio bella administrare, quippe quibus summa rerum tradita esset. Bruti autem vita functi corpus publico luctu honoraverunt, et Brutae uxores suas ab illo propter pudicitiam appellarunt; mortuamque consulem superstes funebri oratione

Ioannes Lydus.

δὲ παρ' αὐτοῖς τὸ ἐπιτάφιον νῆμα, ἕξ Ἑλληνικῆς μᾶλλον ἐτυμολογίας, ὅτι νῆτην τὴν ἐσχάτην τῶν ἐν κισύρα χορδῶν Ἑλληνες καλοῦσιν.

34. Γάιος ὁ νομογράφος μετὰ τὴν τῶν κvaisτώριων τὴν δεκανδρικὴν ἀρχὴν ἀναφέρει, ῥήμασι πρὸς ἐριμνησίαν τούτοις. 5
 "πολλῆς δὲ συγχύσεως τῶν νόμων, ὅσα μὴ γράμμασι τεθειμένον, τοῖς πράγμασι γινομένης ἐκ τῆς τῶν ἀρχόντων καὶ τοῦ δήμου διαφορᾶς, ὄβριματι κοινῶ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου πάντες μὲν οἱ ἀρχοντες ἐκωθήθησαν, δέκα δὲ μόνοις ἀνδράσι τὴν φροντίδα τῆς πολιτείας παρέδωσαν. αὐτοὶ δὲ στέλλουσιν (ἡ ἱστορία φησὶν) 10
 εἰς Ἀθήνας Σπούριον Ποστούμιον, Ἀῦλον Μάρκιον καὶ Πούπλιον Σουλπίκιον. τῶν δὲ ἐπὶ τριετῆ χρόνον ἐκεῖ βραδυνόντων, ἕως καὶ τοὺς λειπομένους Ἀθηναίων νόμους ταῖς δέκα δέλτοις ἀναλάβωσι, δέκα προεβάλετο ὁ δῆμος ἀνδρας ἀνθεξιμένους τῶν πραγμάτων, ὧν ὁ πρῶτος τῆς πόλεως φύλαξ προσηγορεύθη, ὁ καθ' 15
 ἡμᾶς πολιάρχος. ἐπίσημα δὲ τῆς ἔξουσίας ἦν αὐτῶ δυοκαίδεκα ῥάβδοι, τοῖς δὲ λοιποῖς οὐχ οὕτως, ὀπλοφόρος δὲ ἅν' ἕκαστον εἷς καὶ μόνος. τῷ γε μὴν πολιάρχῳ καὶ τάξι ἀνδρῶν τογατηφόρων καὶ ῥαβδοῦχοι καὶ δεσμά, καὶ ὕσα ἴσμεν, παρῆν." ἀπέ-
 τρεφον δὲ αὐτοὺς οἱ κτῆσιν εὐφορον κεκτημένοι· ὄθειν τὸ γλέβης 20
 προσέλαβον ὄνομα, ὅτι γλέβαν τὴν λείαν γῆν, ἀντὶ τοῦ τὴν κάρπιμον, οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι. τὸ γὰρ τῶν ἔργων σκρινίον, οὐκ

9 ἀπεκινήθησαν?

11 καὶ Πούπλιον] πούπλιον καὶ C.

13 ἀναλάβωσι C, ut saepe ov pro ω. F.

18 legendum τογάτη

(ἀντὶ τοῦ φαινολοφόρων). F.

21 λίαν C.

tum primus ornavit. dicitur autem apud eos funebris cantus nenias, a graeco potius etymo, quia νῆτην Graeci imam citharae chordarum vocant.

34. Caius iurisconsultus post quaestorum magistratum de decemvirali his verbis, secundum versionem, explicat. "magna autem perturbatio legum, quippe quae scriptae non essent, in re publica e discordia magistratum plebisque coorta, communi senatus populiqve voluntate omnes magistratus sublatis ac decem tantum viris cura civitatis mandata est. hi, teste historia, Athenas miserunt Sp. Postumium, A. Marcium et P. Sulpicium; qui dum ibi per triennium commorantur, donec reliquas etiam Atheniensium leges decem tabulis collegissent, plebs decem viros rei publicae praefuturos creavit, quorum primus custos urbis dictus est (quem nunc praefectum urbis vocamus). insignia autem potestatis illi erant duodecim fascies: at ceteris non item, sed singulis unus tantum armatus. praefecto urbis vero cohors... quoque et lictores et vincula, et quae alia scimus, aderant. sustentabant autem eos qui divites possessiones habebant; unde glebae nomen acceperunt, quia glebam Romani aequam, id est fertilem, terram dicunt. nam operum

ὄν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ Ἀύγουστος προσέειπε τῇ ἀρχῇ, τὴν ἐν τῇ
 Ῥώμῃ βασιλικὴν ἀνεγείρων, ὡς ὁ Τράγκυλλος εἶπε φιλολόγος.
 τῶν δὲ εἰρημένων ἀρχόντων πρὸς ἀλαζονεῖαν ἀρθέτων καὶ τυ-
 ραννικῶς διαγινομένων, ταραχθεὶς ὁ δῆμος τὴν πόλιν ἀπέλιπε καὶ
 5 περὶ τὸν βουνὸν τὸν λεγόμενον Ἀβεντίνον ᾤκησεν· ὁ δὲ τόπος ἔλ-
 κει τὴν προσηγορίαν ἐξ ἐνὸς τῶν Ἡρακλειδῶν, ὡς ὁ Ῥωμαίων
 ποιητὴς παραδέδωκε. καὶ διέτριβεν ἐκεῖ ὁ δῆμος ἀγανακτῶν πλεί-
 στων μὲν ἕνεκα, ἔξαιρέτως δὲ Βεργινίου χάριν καὶ τῆς αὐτοῦ παι-
 δὸς ἔναγχος βιασθέντων. τὴν δὲ ἱστορίαν οἶμαι πρόδηλον εἶναι.

10 35. Ἄρχοντες μὲν οὗτοι, πλὴν εἰ μὴ τις καὶ τοὺς λεγο-
 μένους παρ' αὐτοῖς pontificas (ἀντὶ τοῦ ἀρχιερεῖς νεωκόρους)
 εἰς ἄρχοντας ἀριθμεῖν ἐθέλῃσιν· γνώμη γὰρ αὐτῶν καὶ κρίσει
 τοὺς νόμους ἔγραφον· οἱ ἀρχαῖοι καὶ τὰ ὄνια διετύπων· ὄθεν
 aediles τοὺς ἀγορευόμενους εἶτι καὶ νῦν συμβαίνει καλεῖσθαι, καθὸ
 15 τοὺς ναοὺς οἱ Ῥωμαῖοι αἰδῆς καλοῦσιν. μετὰ δὲ τὴν ἐκβολὴν τῶν
 ῥηγῶν καὶ προβολὴν τῶν ὑπάτων θορύβων ἐνισταμένων, ὡς εἴ-
 ρηται τοῖς συγγραφεῦσιν ἐκυτέρας φωνῆς, ἐπὶ πεντήκοντα σύνειγ-
 γως ἐνιαυτοὺς χιλιάρχοι τῶν πραγμάτων ἐξηγήσαντο· εἶτα ἐπὶ
 20 νομοθέτας καὶ δικαστὰς προβληθῆναι πρὸς βραχὺ συμβέβηκε διὰ
 τὰς ἐμφυλίους στάσεις.

36. Οὕτως οὖν Ῥωμαῖοις ταραττομένων τῶν πραγμάτων

2 locum Suetonii frustra quaesivi. F. 4 ἀπέλειπε C. 6 Virgil.
 Aen. 7 657. 11 καὶ νεωκόρους F. praestat fortasse γεφυραίους,
 coll. 2 4. 15 αἰδεῖς C. 17 συγγράφουσιν vulgo.

scrinium, cum initio non fuisset, Augustus magistratui addidit, basilicam Romae condens, ut Tranquillus philologus refert. memorati autem magistratus cum ad arrogantiam proveci tyrannorum more agerent, ter-rita plebs, relicta urbe, circa collem quem Aventinum vocant consedit; qui locus ab Heraclidarum aliquo, ut narrat vates Romanus, nomen invenit. et commorata ibi plebs infeusa cum ob plurima alia, tum praecipue Virginii eiusque filiae gratia, quibus nuper vis illata fuerat; quam historiam satis notam esse existimo.

35. Magistratus quidem hi, nisi quis pontifices quoque (id est summos sacerdotes) et aedituos connumerare magistratibus velit: horum enim sententia iudicioque leges ferebant veteres et res venales constituebant, unde agoranomi etiamnum aediles vocantur, quatenus templa Romani aedes vocant. post exactos reges autem consulesque creatos turbatae rei publicae, quemadmodum utriusque linguae scriptores tradidere, tribuni militares per quinquaginta fere annos praefuerunt: deinde per quinquennium afflictata est civitas, principe carens; posteaque tres legislatores ac iudices creati sunt, iique propter domesticas factiones ad breve tempus.

36. Tali igitur modo perturbatis Romanorum rebus complacuit,

συνήρῃσε τὸν κυλούμενον προστήσασθαι δικτάτωρα, ἐπεὶ οὐκ ἀγαθὸν πολυκυριανή. δισσαῖς οὖν ταῖς φροντίσιν ἐταλαιπώρουσ, καὶ τὸ βυσιλέων δεδωότες ὄνομα, μὴ λάθοιεν αὐτῆς Ταρκυνίους περιπίπτοντες ἢ πολλοῖς καὶ μὴ συμφωνοῦσιν ἄρχουσι διασπαδίζόμενοι. ἔδοξε τριγαροῦν αὐτοῖς, ὡς εἴρηται, τὸν καλούμενον⁵ δικτάτωρα (ἀντὶ τοῦ μεσοβυσιλέου) προστήσασθαι, ἕξ καὶ μόνους μῆσι τοῦ κράτους αὐτῷ περιγραφόμενου. καὶ τέως ἀρμόδιον εἶναι μοι δοκεῖ ἐξημενεῦσαι τοῖς Ἕλλησι τὸ δικτάτωρος ὄνομα. πατριῶς τοίνυν οἱ Ῥωμαῖοι τὸν ἐπὶ κωρὸν μονάρχην οὕτω καλοῦσι, τὸν μὴ νόμων γραφαῖς τὰ τῶν ὑπηκόων διατιθέμενα προϊστάμενα,¹⁰ οἷα ἐν βραχεῖ τῆς ἀρχῆς πανόμενον. δίκαιον γὰρ τὴν ἔξουσίαν αὐτὴν κυλοῦσιν οὐ τὴν καθόλου, ἀλλὰ πρὸς τὸ λυσitteλοῦν τοῖς πράγμασιν ἐπὶ χρόνον βραχὺν διδομένην, ὥστε λόγῳ καὶ μόνῳ διορθωθέντων τῶν μὴ καθεστηκότων τὸ λοιπὸν τὸν προαγόμενον εἰς τὴν προτέραν τὴν ἀναστρέφειν. ἅμα γὰρ τὰ πεπονηκότα¹⁵ ἐθεράπευσεν ὁ δικτάτωρ, ἅμα τῆς ἀρχῆς ἀπεκαύσατο.

37. Χειροτονοῦσι τοίνυν δικτάτωρα πρῶτον οἱ Ῥωμαῖοι Τίτον Μάρκιον, ὃς ἅμα τῆς ἀρχῆς ἐπελάβετο, δύο ὑπάτους προεστήσατο. οὐ μὴν χρόνον ἔωρισε καθ' ὃν ἂν χειροτονοῦντο οἱ ὑπατοὶ· νεώτερον γὰρ ἔστι τὸ κατὰ τὸν Ἰανουάριον μῆνα προῖέναι²⁰ τὸν ὑπατον. ἐνιαυτῷ δὲ μόνῳ τὴν ὑπατον ἐπίστευσε τιμῆν, πανταχοῦ Ῥωμαίων ταῖς ἐναλλαγαῖς χαιρόντων. πάντα δὲ τὰ τῆς

3 post Ταρκυνίους omisi, quod ex postremis syllabis male iteratis enatum erat, κοινολῆς. 4 διασπαδίζομένοις C. 7 περιγραφόμενω C. 10 an πράγματα? 11 δικτατοῦραν?

quem dictatorem vocant, creari, quia non bona multorum dominatio. duplici itaque curaangebantur, et regum nomen metuentes, ne opinione citius aut in Tarquinios iterum inciderent, aut a multis nec concordibus magistratibus dilacerarentur. quare visum iis, ut diximus, dictatorem (id est interregem) creare, cuius imperium sex tantum mensibus circumscriberetur. atque hoc loco consentaneum mihi videtur Graecis dictatoris nomen interpretari. patrio sermone igitur ita vocant Romani eum qui singularem potestatem ad tempus tenet, neque, dum praest rei publicae, scriptis eam legibus ordinat, quippe brevi imperium posturus. iustam enim illi potestatem vocant non omnem, sed pro rei publicae utilitate ad breve tempus datam; ut hac in integrum consilio tantum restituta, deinceps is, cui data sit, ad priorem conditionem revertatur. etenim simul ac laborantem rei publicae partem sanasset, dictator imperium ponebat.

37. Primum igitur dictatorem creant Romani T. Marcium, qui simul atque consul capessivit, duos consules nominavit. neque tamen tempus constituit quo eligerentur consules: nam ut mense Iannario crearetur consul, posterius institutum. annum vero amplius consulatui non concessit, mutationibus ubique gementibus Romanis. omnia autem re-

βασιλείας σύμβολα παρήν τῷ δικτάτωρι στεφάνου χωρίς, οἱ τε δυοκαίδεκα πελέκεις, πορφύρα καὶ σέλλα καὶ δόρατα, καὶ ὅσοις ἐπισήμοις οἱ ῥήγες ἔγνωρίζοντο. ἐπάραξην τε πρῶτον Σπούριον Κάσιον ὑπαρχον ἐναντῷ προεβιάλετο, καθάπερ Ἰωμέλος τὸν Κε-
 5 λέριον τριβοῦνον τῶν ἰππέων. ἤγοῦντο δὲ αὐτῷ ῥάβδοι ἐπιμήκεις, λοφίων χωρίς· ὅπερ ἔτι καὶ νῦν ἔθος, καθάπερ ἤγνωσμένον, φυλάττεται· κινουμένοις γὰρ τοῖς τῶν ἰππέων στρατηγοῖς οὐκέτι μὲν ῥάβδοι ἤγοῦνται αὐτῶν ὡς τὸ πάλαι, ἐξόπισθεν δὲ δορυφόρος εἰς ῥάβδους ἐπιμήκεις καθ' ὁμαλοῦ συνδήσας εἴωθεν ἐπιφέρεισθαι,
 10 οὐδὲ αὐτὸς εἰδὼς τὴν αἰτίαν τῆς φορῆς, μόνῃ δὲ συνηθείᾳ ἀκολουθῶν. πασῶν δὲ τῶν ἀρχῶν τῆς πολιτείας ὁ ἵππαρχος ἐκράτει, καὶ οὐκ ἦν ἐφιτόν τινα αὐτοῦ δικαίοντος ἐπὶ ἐφεσιν χωρεῖν. πλέον δὲ ἐξ μηνῶν οὐδαίς τῶν δικτατῶρων τοῦ κράτους τῆς μοναρχίας ἀντελάβετο, ἀλλὰ καὶ πολλῷ ἔλαττον, καὶ ἐπὶ μίαν μόνῃν ἡμέ-
 15 ρων. καὶ χαλεπὸν οὐδὲν αὐτῶν τῶν δικτατῶρων ἐπιμνησθῆναι, καὶ ὅσοι γέγονασι καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον.

38. Πρῶτος δικτάτωρ Τίτος Μάρκιος, ὁ τοὺς πρώτους ὑπάτους Τίτον καὶ Βαλέριον αὐδῆς προαγαγών. σιάσεως δὲ γε-
 νομένης καὶ τῶν ὑπέτων ἀνωχωρησάντων, ὁ δικτάτωρ ἐτέρους
 20 ἀντ' ἐκείνων προεβιάλετο καλάρκους Σεπτεμβρῆαις. τῷ ἑπτακαι-
 δεκάτῳ ἔτει τῶν ὑπέτων, σιάσεως γενομένης οὐ μικρῆς τῇ τε γε-
 ρουσίᾳ τῷ τε δήμῳ, δέο τὸ πλῆθος προεχειρίσατο δημίρχους,

8 ῥαβδοῦχοι F. ἤγοῦντο vulgo. 9 ῥαβδούχοις C.
 ὁμαλοῦς vulgo. 12 ἐφιτόν recurrit 1 47. F. utrobique malim
 θμιτόν.

giae potestatis insignia, praeter coronam, aderant dictatori, duodecim
 seures, purpura, sella, lanceae, et quaecunq;ue regum insignia fue-
 rant. idem primum magistrum equitum, Sp. Cassium, ministrum sibi
 elegit, sicuti Romulus Celerem equitum tribunum. praeferebantur au-
 tem huic, praeter iubas, fascēs longi; qui mos hodieq;ue, quamvis igno-
 ratus, servatur: proficiscentibus enim equitum ducibus non amplius qui-
 dem lictores, ut olim, praeceunt, sed a tergo armatus unus longarum
 virgarum fascem ferre solet, ne ipse quidem causam, cur ferat, sciens,
 tantumque consuetudinem sequens. omnium vero civitatis magistratum
 princeps erat magister equitum, neque cuiquam eo iudice ad appella-
 tionem progredi licebat. amplius sex menses nemo dictatorum singu-
 lare imperium tenuit; at fuit et multo brevius et unius tantum diei. ac
 nihil impedit quominus ipsos dictatores, et quot quamdiuque fuerint,
 commemoremus.

38. Primus dictator T. Marcius, qui primos consules, Titum et
 Valerium, denuo creavit. orta autem discordia cum consules abdicas-
 sent, dictator alios in eorum locum calendis septembribus nominavit.
 decimo septimo a consulatu anno, non parvo dissidio senatum inter
 plebenque coarctato, plebs duos tribunos creavit, qui plebeiis ius dice-

ὥστε αὐτοὺς διαιεῖν τοῖς δημόταις καὶ τὴν ἀγορὰν ἐπισκέπτεσθαι· οὐ πρὸς ἀλαζονείαν ἀρθέντες οὐκ ἠρυσθρίων καὶ αὐτῶν τῶν πατρι-
κίων καταψηφίσσασθαι. τῷ δὲ εἰκοστῷ τρίτῳ τῶν ὑπάτων ἔτει εἰς
τρεῖς μοίρας τὰ τῆς ἀρχῆς διηρέθη, εἰς τοὺς ὑπάτους, εἰς τὸν
τῆς πόλεως ὑπαρχὸν καὶ τὸν δῆμον· καὶ οἱ μὲν ὑπάτοι διώκουν 5
τοὺς πολέμους, ὃ δὲ δῆμος ἐστρατεύετο, ὃ γε μὴν ὑπαρχὸς τὴν
πόλιν ἐφύλαττε, *custos urbis* προσαγορευόμενος ὡσανεὶ φύλαξ
τῆς πόλεως. τῷ δὲ δευτέρῳ καὶ εἰκοστῷ τῶν ὑπάτων ἔτει, διαφε-
ρομένων τοῦ δήμου καὶ τῆς βουλῆς, *Λύλος Σεμπρώνιος* προσηγο-
ρεύθη δικτάτωρ, ὃς ἐκ μὲν τῆς βουλῆς *Γάιον Ἰούλιον* ἐκ δὲ τοῦ 10
δήμου *Κόιντον Φάβιον* χειροτονήσας ὑπάτους ἀπέθετο τὴν δικτα-
τοῦραν. αὐθις ἐπὶ τοῦ τεσσαρακοστοῦ καὶ δευτέρου τῶν ὑπάτων
ἔτους προεβλήθη δικτάτωρ *Γάιος Μάμειρος*. τοῦ δὲ δήμου πα-
λινστατοῦντος προεβλήθησαν *χιλίαρχοι* τρεῖς· ὧν σαλευόντων τὰ
πράγματα ἀνηγορεύθη δικτάτωρ *Τίτος Κύντιος*, ὃς ἐν μόναϊς 15
τριῶν καὶ δέκα ἡμέραις κατευνασθείσης τῆς στάσεως ἀπέθετο τὴν
ἀρχήν. τῷ δὲ ἑβδομηκοστῷ τετάρτῳ τῶν ὑπάτων ἐνιαυτῷ, τῶν
Τυρρηῶν ταρακτόντων τὰ πράγματα, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ πολέ-
μου ἀνηγορεύθη δικτάτωρ *Μάρκος Αἰμίλιος*· μετ' ὃν *Πούπλιος*,
ὃς ἐν ἑξὶ καὶ δέκα μόναϊς ἡμέραις τὸν πρὸς τοὺς *Τυρρηνοὺς* διοι- 20
κῆσας πόλεμον ἀπέθετο. αὐθις δὲ τοῦ δήμου προσησαμένου
χιλίαρχους καὶ τῆς βουλῆς ἀνδισταμένης ἀνηγορεύθη δικτάτωρ
Κόιντος, ὃς ἐν ὀκτῶ ἡμέραις διαλλάξας τὴν πόλιν ἀπεπαύσατο·

9 *λύλος* C.

μεγέθους vulgo.

11 *κόινθον* vulgo, et infra *κόινθος*.

19 μέσον C, uti et alibi. F.

18 τοῦ

rent foroque praessent; qui ad arrogantiam provecti ipsos patricios
condemnare non erubuerunt. anno autem a consulatu vigesimo tertio tri-
fariam imperium divisum est, inter consules, praefectum urbi et ple-
bem; et consules quidem bella administrabant, plebs militabat, praefe-
ctus vero urbem custodiebat dicebaturque custos urbis. vigesimo autem
octavo a consulatu anno, plebe a senatu dissentiente, dictator dictus
est A. Sempronius, qui cum e senatu C. Iulium, e plebe Q. Fabium
consules nominasset, dictaturam deposuit. rursus anno a consulatu
quadragesimo octavo dictator creatus est C. Mamercus. plebe vero ite-
rum ... tribunis militum tres creati sunt; qui cum rem publicam agita-
rent, dictator dictus est T. Quintius, qui intra tredecim tantum dies
sedato dissidio imperium posuit. anno autem a consulatu septuagesimo
quarto, Tyrrhenis rem publicam perturbantibus, propter belli magni-
tudinem dictator creatus est M. Aemilius, et post eum Publius, qui
intra sedecim tantum dies, cum bellum contra Tyrrhenos administrasset,
abdica vit. rursus a plebe creatis tribunis, et senatu obnitente, dictator
dictus est Quintus, qui intra octo dies reconciliata civitate abdicavit.

μεθ' ὃν Πούπλιος Κορνήλιος Κόσσος· μεθ' ὃν Κύντιος. ἀπὸ
 δὲ τοῦ ἑκατοστοῦ τριακοστοῦ ἕκτου τῶν ὑπάτων ἐνιαυτοῦ, τρίτης
 καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος ἐνισταμένης, ἀναρχος ἡ πόλις διετέλει
 ἐπὶ πενταετῇ χρόνον. αὐθις δὲ προαχθέντων ὑπάτων προεβλή-
 5 θησαν ἐκ τῶν πατρικίων ἀγορανόμοι τέσσαρες καὶ ταμίαι δύο, καὶ
 πραιτωρ οἰονεὶ στρατηγός, ληγάτοι οἰονεὶ ὑποστράτηγοι, καὶ δε-
 καίδεκα χιλιάρχοι, διὰ τὸ προσδοκᾶσθαι Ἀλέξανδρον τὸν Μακε-
 δόνα κατὰ Ῥωμαίων στρατεῦειν. ταρχθέντες δὲ οἱ Ῥωμαῖοι
 Παιπίριον μὲν Κούρσορα στρατηγὸν ὑπαντήσαι Ἀλέξανδρῳ ἐπι-
 10 φίσαντο, καὶ προεβάλοντο οἰωνοσκόπους καὶ ἱεροφάντας· σαφῆς
 δὲ προσδοκία ἦν τοῖς ἐν καιρῷ πόλεμον πρὸς λιτὰς καταφεύ-
 γουσι. ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου καὶ ἐξηκοστοῦ καὶ διακοσιοστοῦ ἐνιαυ-
 τοῦ πραιτωρ ἕτερος προεχειρίσθη, ὁ λεγόμενος οὐρβανὸς ἀντὶ τοῦ
 πολιτικός, καὶ ὁ λεγόμενος περεγρίνος οἰονεὶ ξενόδοκῆς· τοῦ δὲ
 15 δήμου εἰς μέρη μὲν τέσσαρα εἰς πέντε δὲ καὶ τριάκοντα φυλὰς
 διηρημένον, τοῖς μηνιονευθεῖσι τρεῖς ἕτεροι προσετέθησαν πραι-
 τωρες. τῷ δὲ ἐνενηκοστῷ τῶν ὑπάτων ἐνιαυτῷ, Ἀνίβου ἐνσκή-
 ψαντος τῇ Ἰταλίᾳ, διὰ τὸν ὄγκον τοῦ πολέμου οὐ μόνον δικτάτωρ
 ἀλλὰ καὶ ἀντιδικτάτωρ, ἱππάρχης τε καὶ ἀντιππάρχης προχει-
 20 ρίσθησαν, ὥστε θύτερον τῇ θυτέρου γνώμῃ ἐπόμενον μὴ ἐκ μο-
 νήρους αὐθεντίας βλάβην ἐπενεγεῖν τῇ πολιτείᾳ. τούτων καὶ μό-
 νων τῶν δικτατῶρων ἦτοι μεσοβασιλέων μνήμην ἀναφέρει ἡ Ῥο-

1 ἀπὸ F, ἐπὶ C. 5 πατρικίων C. 11 ἦτας C.
 17 patet aliquid excidisse. F. 18 δικτάτορα et ἀντιδικτά-
 τορα C.

hunc secutus P. Cornelius Cossus, quem T. Quintius. ab anno autem
 a consulatu centesimo tricesimo sexto, qui est Olympiadis centesimae
 tertiae primus, quinquennium principe caruit civitas. postquam vero
 iterum consules creati, e patriciis quattuor aediles duoque quaestores
 et praetor (id est dux), legati (id est inferioris ordinis duces) et
 duodecim tribuni electi sunt, quia Alexander Macedo bellum illaturus
 Romanis putabatur. conturbati autem Romani, ut Papirius Cursor ob-
 vium imperator Alexandro iret, decrevere, auguresque et pontifices
 creaverunt. aperte autem cladem expectant, qui tempore belli ad pre-
 ces confugiunt. anno autem ducentesimo sexagesimo tertio praetor alius,
 quem urbanum, alius etiam, quem peregrinum, id est peregrinos reci-
 pientem, vocant, creati sunt. postquam vero populus quattuor in par-
 tes et triginta quinque in tribus divisus est, memoratis praetoribus alii
 tres adiuncti, anno autem a consulatu nonagesimo, cum Hannibal Ita-
 liam invasisset, propter belli molem non tantum dictatorem sed et pro-
 dictatorem, nec non magistro equitum vicarium creavere, ut, altero al-
 terius sequente consilium, nullum rei publicae e singulari potestate ma-
 lum existeret. hos solos dictatores commemorat Romanorum historia:

μιαϊκή ιστορία. μετὰ δὲ τούτους Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ κατὰ τῆς συγκλήτου καὶ Πομπηίου τὸν ἀλέττριον τοῖς πράγμασιν ἀναλωσάμενος πόλεμον, αὐτὸς ἑαυτὸν μόνναρχον ἀπέδειξε, Λεπίδω ἱπάρχη χρησάμενος.

39. Ὁ δῆμος ἀνέκαθεν καὶ σύμπαν ἡπλῶς τὸ πολίτευμα ἑστρατεύετο, καὶ αὐτῶν τῶν ἱερέων τοῖς πολεμίοις ἐπεξίοντων· καὶ πάντες ἀπέτρεφον ἑαυτούς. ἰδέτῃσε τοῖνυν Ῥωμαίοις προσβλέσθαι τοὺς λεγομένους παρ' αὐτοῖς κήνωρας, οἱ τὰς τῶν πολιτῶν οὐσίας ἀπεγράνοντο, διὰ τὰς ἐν πολέμῳ δαπάνας· οὔπω γάρ, ὡς νῦν, τὸ δημόσιον ἐχορήγει τοῖς στρατιώταις, οἷα οὐκ ὄντων αὐτοῖς τίως ὑποτελῶν. ὅθεν τοὺς κήνωρας Ἕλληνας τιμητὰς καθ' ἐρινηεῖαν ἐκάλεσαν.

40. Τότε Τίνιος ὁ Ῥωμαῖος κωμικὸς μῦθον ἐπεδείξατο ἐν τῇ Ῥώμῃ. ὁ δὲ μῦθος τέμνεται εἰς δύο, εἰς κρηπιδάταν καὶ πραιτεξτάταν, ὧν ἡ μὲν κρηπιδάτα Ἑλληνικὰς ἔχει ὑποθέσεις ἢ 15 δὲ πραιτεξτάτα Ῥωμαϊκάς. ἡ μέντοι κωμῶδια τέμνεται εἰς ἐπτὰ, εἰς παλλιάταν τογάταν Ἀτελλάνην ταβερναρίαν Ῥινθωνικὴν πλανιπεδάριαν καὶ μιμικήν· καὶ παλλιάτα μὲν ἐστὶν ἡ Ἑλληνικὴν ὑπόθεσιν ἔχουσα κωμῶδια, τογάτα δὲ ἡ Ῥωμαϊκὴν ἀρχαίαν· Ἀτελλάνη δὲ ἐστὶν ἡ τῶν λεγομένων ἐξοδιάριαν, ταβερναρία δὲ ἡ σκη- 20 νωτὴ ἢ θεατρικὴ κωμῶδια, Ῥινθωνικὴ ἡ ἔξωτικὴ, πλανιπεδάρια

9 δαπάνας vulgo post ἐχορήγει 11 ὄντος C. 13 Τίτι-
νιος F, Αἰβίος Reuvenus Collectan. literar. p. 20. 14 post
δύο Reuvenus εἰς τραγωδίαν καὶ κωμῶδιαν, καὶ ἡ μὲν τραγωδία.
κρηπιδάτην καὶ πραιτεξτάτα C. 15 κρηπιδάτην C. 16 πραι-
τεξτάτα C.

post eos vero C. Iulius Caesar, suscepto contra senatum Pompeiumque exitiali rei publicae bello, ipse se solum principem constituit, Lepidus usus magistro equitum.

39. Initio populus ac tota omnino civitas militabat, vel ipsis sacerdotibus in hostem euntibus; omnesque se ipsi sustentabant. itaque necesse fuit Romanis, quos censores ipsi vocant, creare, qui facultates civium perscribebant propter belli sumptus; necdum enim e publico eos, ut nunc, militibus praebebant, quippe quibus nulli tum vectigales essent. inde censores Graeci *τιμητὰς* (aestimatores) dixerunt.

40. Illo tempore Tinius Romanus comicus fabulam Romae dedit. dividitur autem fabula bifariam, in crepidatam et praetextatam; habetque crepidata Graecum, praetextata Romanum argumentum. comoedia vero in septem genera dividitur, in palliatam, togatam, Atellanam, tabernariam, Rhinthonicam, planipedariam et mimicam; et palliata quidem est, quae Graecum, togata, quae vetus Romanum argumentum habet: Atellanana illorum est quos exodiarios vocant; tabernaria est scenica sive theatralis, Rhinthonica alienigena, planipedaria . . . , mimica ea quae

ἡ καταστολαρία, μιμητὴ ἢ νῦν δῆθεν μόνῃ σωζομένη, τεχνικῶν μὲν ἔχουσα οὐδέν, λόγῳ μόνον τὸ πλήθος ἐπάγουσα γέλωσι.

41. Ὅτι δὲ ἀναγκαῖον εἶναι ἐμβραδύναι τῷ λόγῳ, προσθήσω καὶ τοῦτο. Πίνθωνα καὶ Ἀσκήραν καὶ Βλέσον καὶ τοὺς ἑἰλλοὺς τῶν Πυθαγόρων ἴσμεν οὐ μικρῶν διδαγμάτων ἐπὶ τῆς μεγάλης Ἑλλάδος γενέσθαι καθηγητῆς, καὶ διαφερόντως τὸν Πίνθωνα, ὃς ἑξαμέτροις ἔγραψε πρῶτος κωμῳδίαν· ἔξ ὧν πρῶτος λαβὼν τὰς ἀφορμὰς Λουκίλιος ὁ Ῥωμαῖος ἡρωϊκοῖς ἔπεσιν ἐκώμῳδησε. μεθ' ὃν καὶ τοὺς μετ' αὐτόν, οὓς καλοῦσι Ῥωμαῖοι σατυρικοὺς, οἱ νεώτεροι τὸν Κρατίνου καὶ Εὐπλόιδος χαρακτήρα ζηλώσαντες, τοῖς μὲν Πίνθωνος μέτροις τοῖς δὲ τῶν μνημονευθέντων διασυρμοῖς χρῆσάμενοι, τὴν σατυρικὴν ἐκράτυναν κωμῳδίαν, Ὅρατιος μὲν οὐκ ἔξω τῆς τέχνης χωρῶν, Πέρσιος δὲ τὸν ποιητὴν Σώφρονα μιμήσασθαι θέλων τὸ Ἀνκόφρονος παρῆλθεν ἀμαυρόν· 15 Τούρνος δὲ καὶ Ἰουβενάλιος καὶ Πετρώνιος, αὐτόθεν ταῖς λαιδορῖαις ἐπεξεληθόντες, τὸν σατυρικὸν νόμον παρέτρωσαν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας τε καὶ τραγῳδίας.

42. Τῆς δὲ τύχης τὰ Ῥωμαίων εἰς ἕψος ἀναφερούσης ἠκολούθησαν εἰκότως καὶ πταίσματα, καὶ διαφερόντως ἀσωτίῳ, 20 ὥστε μετὰ τῶν δωδέκα δέλτων καὶ τὸν περὶ ἀσωτίας νόμον, παρὰ Κορινθίων πάλαι τεθέντα, γράψαι Ῥωμαίους. τίτλος δὲ ἦτοι

1 καταστολαρία quid sit, nescio. F. convenire eam riciniatis apud Festum mimis docebat Reuvens. 2 οὐδὲν λόγῳ, μόνον δὲ τὸ Osannus Analect. crit. p. 78. 4 Σκίραν καὶ Βλαῖσον καὶ τοὺς ἄλλοις τῶν φλυαυογράφων Reuvens. 5 οὐ μικρῶν] κωμικῶν Adolphus Langius (Schriften und Reden p. 99). 15 Τούρνος corruptum putat F., tuetur Reuvens. 20 τὸν δωδεκάδελτον F. νόμον F, μόνον C.

nunc sola restat comoedia, artificiosi nil habens, sermone tantum risum movens multitudini.

41. Quoniam vero in argumento immorandum existimo, hoc etiam addam. Rhinthonem Asceram et Blesum aliosque Pythagoreorum constat egregiarum disciplinarum in magna Graecia auctores fuisse, ac praecipue Rhinthonem, qui primus hexametris comoediam scripsit; quem primus imitatus Lucilius Romanus heroicis versibus comoedias composuit. post hunc et qui eum secuti, quos satyricos Romani vocant, recentiores, Cratini et Eupolidis aemuli characteris, Rhinthonis metro et memoratorum dicacitate usi, satyricam comoediam firmarunt: et Horatius quidem ab arte non aberravit, Persius autem, Sophronem poetam imitari cupiens, Lycophronis caliginem superavit; Turnus, Juvenalis et Petronius, continuo conviciis irruentes, satyrici carminis legem violarunt. haec de veteri comoedia tragoediaque.

42. Fortuna autem extollente rem Romanam, secuta, ut fieri amat, vitia sunt, ac praesertim luxuria, ut praeter duodecim tabulas legem quoque de luxuria, a Corinthiis olim latam, scripsissent Romani. cuius

προγραφή τῷ νόμῳ de nepotibus · οἰονεὶ ἡ σημασία τοῦ ὀνόματος τουτέστι παρὰ Ῥωμαίοις (νέπωτας γὰρ καὶ τοὺς ἐγγόνους καὶ τοὺς ἀσώτους ὁμωνύμως καλοῦσιν), ἤρρεσεν ἔμοι διὰ βραχέων τὴν διαφορὰν εἰπεῖν. νέπως (ὁ νέος παῖς) ἐξ Ἑλληνικῆς ἐτυμολογίας ὁ ἐγγονος λέγεται, ὡς καλῶς ὁ Φιλόξενος εἶπεν. νέπως δὲ καὶ ὁ ἄσωτος, ὅπερ καὶ αὐτὸς τροπικῶς, καὶ κατὰ θεωρίαν τάχα τοῖς Ἕλλησι παρυχωρητέον, ὅτι τὸν σκορπίον οἱ Ῥωμαῖοι πατριῶς νέπαν καλοῦσιν οἰονεὶ ἄποδα, κατὰ στέρησιν (τὴν γὰρ ἤε συλλαβὴν στερητικῶ τρόπῳ λαμβάνουσι Ῥωμαῖοι, ὡσπερ Ἕλληνας νήλιπος, νήχυτος, νήγγρετος, νήδυμος), ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν 10 συμβαίνοντος τῷ θηρίῳ. ὥρα γὰρ χειμῶνος καὶ αὐτὸς εἰκότως ὁ σκορπίος τῇ γῆ, καθάπερ καὶ τὰ ἄλλα τῶν ἐρπετῶν, ὑπονεκρωθεὶς κείται, μηδὲν ἕτερον παρ' αὐτὴν ἐσθίων. ἤνικα οὖν πᾶσιν τὴν περὶ ἑαυτὸν ἐδώδιμον γῆν ἑαυτῷ δαπανήσῃ, τῶν ἰδίων καθ' ἄπειται πλεκτανῶν καὶ πάσας αὐτὰς ἀνεπιωσθήτως καταναλί- 15 σκει. ἤρος δὲ ἀνακαλοῦντος αὐτὸν μετὰ τῶν ἄλλων εἰς φῶς νόμῳ τῆς φύσεως ἀναποδοῦται, καὶ πρὸς καταμίνθην τὸ φυτὸν ἐρχόμενος μόνῃ τῇ ἀφῆ τῆς βοτάνης ἀναλαμβάνει τὸ θριμνὸν καὶ στεγανοῦται, καθάπερ ὄφις τῇ μαράθῳ· ὅθεν καὶ νέπετα τὴν καταμίνθην Ῥωμαῖοι καλοῦσιν. ταύτῃ σκορπιστὺς νεώτας ἀποκα- 20 λοῦσιν αὐτοί, οἷα τῶν ἰδίων μελῶν διαφθοραῖς. τοιαῦτα μὲν τινὰ παρατραπείς τοῦ σκοποῦ εἵπομ' ἄν περὶ τούτων.

1 οἰονεὶ — τουτέστι] sententia haec fere postulat: ἐκεῖ δ' οὐχ ἀπλή (vel σύ μιν) ἢ σημασία τοῦ ὀνόματος τοῦτον ἐστὶ. 4 ὁ } οἰονεὶ? 5 ὡς] vulgo καὶ. 10 νήλυκος vulgo. 11 ὥρα] σαῦρα vulgo. 20 σκορπιστὺς τοὺς ἀσώτους F. fuit cum τοὺς σκορπιστὰς νέπωτας malle.

legis titulus sive inscriptio est de nepotibus: ita scilicet Romani luxuriosos appellant: nepotes enim et ἐγγόνους et ἀσώτους (luxuriosos) pariter vocant. nobis differentiam paucis explicare visum est. nepos ὁ ἐγγονος a graeco etymo dicitur quasi νέος παῖς (iuvenis puer); quod recte dixit Philoxenus. nepos vero et luxuriosus, isque tropice dicitur (videatur enim in investigatione Graecis assentiendum), quoniam scorpium Romani patrio sermone nepam, id est pedibus carentem, syllaba privativa (ne enim privativo utuntur Romani, quemadmodum Graeci in νήλιπος, νήχυτος, νήγγρετος, νήδυμος) vocant, ex eo quod natura huic animanti accidit. hieme enim, ut cetera reptilia, sic et ipse scorpium sub terra torpens iacet, nil praeter eam edens. ubi igitur circum se omnem esculentam sibi terram consumpsit, cirros suos aggreditur, omnesque sine sensu depascit. vere autem cum ceteris naturae lege in lucem revocatus pedes recipit; progressusque ad calamintham plantam solo tactu acre eius trahit, adstringiturque, quemadmodum serpens marathro; unde etiam nepetam Romani calamintham dicunt. scorpium itaque illi luxuriosos vocant, utpote membra sua consumentes. talia quaedam, a proposito aberrantes, de his dicenda habebamus.

43. Βαρῆς δέ τινες καὶ ἀναιδεῖς ἀστεμφεῖς τε καὶ στιβαροὶ τὸν τρόπον οἱ κήσωρες τοῖς ἀσώτοις ἐτύγχανον, μὴ τύχης, μὴ ἀξιώματος ἐξαιρουμένου τὸν αἴτιον. ὅτι δὲ ἀληθῆ ταῦτα, μάρτυς ἢ ἱστορία. λέγει δὲ οὕτως. πρῶτος Ἄππιος Κλαύδιος ἑκ κήσωρ προεβλήθη. ἀρχὴ δὲ ἦν αὐτῆ τῶν μεγίστων, καὶ ἔργον ἦν αὐτοῖς τοὺς τῶν πολιτῶν διεφενῶσθαι τε καὶ κρίνειν βλους, τιμωρίας τε ἐπάγειν τοῖς ἁμαρτάνουσι κατὰ πάσης δυναστείας· καὶ οὐδείς ἦν ἔξω τῆς τοῦ κήσωρος ἐξουσίας. κύριοι δὲ ἦσαν οἱ κήσωρες καὶ ἔργοις κοινοῖς κατακοσμεῖν τὴν πόλιν.

10 44. Οὕτως οὖν τῶν τιμητῶν ἐκταραττόντων τοὺς ὑπηκόους καὶ πικρότερον ἐπιξιόντων τοῖς πολίταις, καὶ διαφερόντως ἀδυσωπήτως διακειμένων τῶν δανειστῶν περὶ τοὺς χρήστας, χειροτόνησεν ὁ δῆμος δύο δημάρχους ἑαυτῷ, Γάϊον Λικίνιον καὶ Λοΐκιον Ἀλβίνον, διατήσοντας τῷ πλήθει καὶ τὴν ἀγορὰν ἐπ-
15 ομομένους. αὐτοὶ δὲ οἱ δήμαρχοι μαχαίρας διεζώνοντο, δημοσίους δὲ οἰκέτας πρὸς ὑπηρεσίαν εἶχον, οὓς ἐκάλουν βερνάκλους· σημαίνει δὲ τοῦτομα τοὺς οἰκογενεῖς οἰκέτας. ἐφ' ὧν τὸ μέτριον ὁ δῆμος ἐκβὰς καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐπατρίδας καλεῖσθαι πρὸς τῶν βαναύσων εἰς δίκην ἐνομοθέτησεν, ὥστε τὸν ὑπατον πρὸς θερα-
20 πείαν τοῦ πλήθους νόμον ἐνεγκεῖν, μὴ ἐξείναι τοῖς ἄρχουσι δίχυστον τοῦ δημάρχου τιμωρεῖσθαι πολίτην.

45. Ἐἴτα αὐθις διαφερομένων τῶν λογάδων πρὸς τὸ πλήθος, ψήφῳ κοινῇ τοὺς μὲν ὑπάτους ἀπεκίνησαν, δέκα δὲ νομοθέταις τὴν διύσκεψιν τῶν κοινῶν ἐπέτρεψαν. ἀπὸ δὲ τοῦ ἐξηκο-

43. Graves autem atque impudentes imotosque et duros censores se luxuriosis praebebant, neque fortuna neque dignitate noxium tuente. quae vera esse his verbis historia testatur. primus App. Claudius censor creatus est. erat autem unus de maximis hic magistratus, munusque eius inquirere et iudicare civium mores, data omni peccantes puniendi potestate; cui nemo non erat obnoxius. erat vero etiam penes censores publicis operibus civitatem ornare.

44. Tali igitur modo cum populum terrent censorum, acerbisque in cives animadverterent, ac praecipue feneratorum immites sese debitoribus praeberent, plebs duos sibi tribunos, C. Licinium et L. Albinum, creavit, qui ius dicerent multitudini foroque praesent. hi tribuni gladios gerebant, utebanturque ministerio servorum publicorum, quos vernaculos vocabant (significat autem vox servos domi natos). qua in re modum excedens plebs, ut ipsi patricii a sordido vulgo in ius vocarentur, lege sanxit; unde consul, quo gratificaretur multitudini, legem tulit ne liceret magistratibus sine tribuni suffragio civem plectere.

45. Deinde, cum iterum a plebe primores dissentirent, communi suffragio amotis consulibus, decem legislatoribus curam rei publicae mandarunt. ab anno autem a consulatu sexagesimo per annos quinqu-

στοῦ ἔτους τῶν ὑπάτων ἐπὶ πενήκοντα ἑνιαυτούς, ποτὲ μὲν χιλιάρων ποτὲ δὲ μεσοβασιλέων προβαλλομένων, ἐθρορβεῖτο τὰ πράγματα. τότε σιτηρέσιον τὸ δημόσιον πρῶτον τοῖς στρατιώταις ἐπιδίδωκεν ὠρισμένον, τὸ πρὶν ἑαυτούς ἀποτρέφουσιν ἐν πολέμῳ. ἔνθεν ἀναρχίαν ἐδυστόχησε τὸ πολίτευμα ἐπὶ πενταετῇ χρόνῳ· 5 καὶ πάλιν ὑπατοὶ, εἶτα ἀγορανόμοι τέσσαρες ἐκ τῶν πατριῶν καὶ ταμίαι δύο καὶ πραιτωρ ἕτερος· καὶ πάλιν ὁ δῆμος προχειρίσαστο πέντε μὲν ὀλιγοσκόπους τέσσαρας δὲ ἱεροφάντας. ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου καὶ ἕξηκοστοῦ καὶ διακοσιοστοῦ τῶν ὑπάτων ἔτους ἕτερος προεβλήθη πραιτωρ, ὥστε τοῖς ξένοις διαιτᾶν. τὸν δ' ἑνιαυτὸν 10 οἱ πραιτωρες ἐπὶ τῆς ἀρχῆς οὐ παρέβαινον. ἄχρι δὲ Καίσαρος ὑπατοὶ μὲν τὰ τῶν πολέμων, τὰ δὲ κατ' οἶκον οἱ πολιτικοὶ διακῆσαν ἄρχοντες.

46. Τῷ πέμπτῳ καὶ ἕξηκοστῷ καὶ τριακοσιοστῷ τῆς πόλεως ἔτει, Λουκίου Γενουκίου καὶ Κοῖντου Σεργιλίου ὑπάτων, 15 πολεμούντων Βηθίοις τοῖς γέλοισι τῶν Ῥωμαίων, ἀνάγκη γέγονε μὴ διαθερίσαι μόνον ἀλλὰ μὴν καὶ διαχειμῶσαι αὐτοὺς παρὰ τοῖς πολεμίοις. τότε πρῶτον διωρίσθη τοῖς στρατιώταις πυρασχεῖν τὸ δημόσιον καὶ ὑπὲρ ἵππου δαπάνης τὰ λεγόμενα καπιτά· οὕτω δὲ τοὺς ἀπὸ ῥάβδων κοφίνους ἐκάλεσαν, ἀπὸ τοῦ κάπερε οἶονεῖ 20 χωρεῖν. ἔνθεν ὑποκοριστικῶς τὰ λεγόμενα καπιτοῦλια πατριῶς οἱ Ῥωμαῖοι ὀνομάζουσι. τοῦ δὲ δῆμον ἀνεκάθεν στρατευομένου παντός, συνκείδων ὠρισμένην καὶ εὐτρεπῆ συστήσασθαι βοθήειαν,

12 μὲν] C με, recentior manus μετήρχοντο.
κτίον et Κοῖνον.

15 vulgo Γενου-

ginta, modo tribunis militaribus modo interregibus creatis, perturbata est res publica. tum primo militibus, qui antea de suo se in bello sustentaverant, certum stipendium e publico datum. deinde quinquennium afflictata civitas, principe carens; iterumque consules, ac deinceps quattuor aediles, duo censores alterque praetor e patriciis creati; rursumque plebs quinque augures et quattuor pontifices constituit. anno autem a consulatu ducesimo sexagesimo tertio alter praetor creatus est, qui peregrinis ius diceret. annum praetores in magistratu non excedebant. ad Caesarem vero usque res bellicas consules, domesticas civiles magistratus administrarunt.

46. Anno urbis trecentesimo sexagesimo quinto, L. Genucio et Q. Servilio consulibus, Romanis adversus Veios vicinos bellum gerentibus necesse fuit non aestivare tantum, sed et hiemare apud hostes: tum primo statutum ut militibus etiam ad equum alendum, quae capita dicuntur (sic autem corbes vimineas vocabant a verbo *capere*, unde diminutiva voce capitulia patrio sermone Romani appellant), de publico praebentur; cumque inde ab initio populus universus militasset, certas

σπέρας μὲν ἀπὸ τριακοσίων ἀσπίδιωτῶν, ἧς καλοῦσι κούρτης, ἄλλας δὲ (ἀντὶ τοῦ Ἰλας) ἀπὸ ἑξακοσίων ἰππέων, βηξιλλατικῶνας ἀπὸ πεντακοσίων τοξοτῶν ἰππέων, καὶ λεγιῶνας ἀπὸ ἑξακισχιλίων πεζῶν καὶ ῥητῶν ἰππέων. τομαὶ δὲ ταῖς λεγιῶσι αὐταί.

- 6 Ἰλαὶ ἀπὸ χ' ἰππέων,
βηξιλλατικῶνες ἀπὸ φ' ἰππέων,
τοῦρμαι ἀπὸ φ' τοξοτῶν ἰππέων,
λεγιῶνες ἀπὸ ἑξακισχιλίων πεζῶν.
τριβοῦνοι, δῆμαρχοι.
- 10 ὀρδινάριοι, ταξίαρχοι.
σιγνηφῆραι, σημειοφόροι.
ὀπίωνες, αἵρετοι ἢ γραμματεῖς.
βηξιλλάριοι, δορυφόροι.
μήνσορες, προμέτραι.
- 15 τούβικες, σαλπισταὶ πεζῶν.
βουκινάτορες, σαλπισταὶ ἰππέων.
κόνικες, κερῶλαι.
ἀνδραβάται, κατάφρακτοι.
μητάτορες, χωρομέτραι.
- 20 ἀρκάτιες καὶ σαγιστάριοι, τοξόται καὶ βελοφόροι.
πραιτωριανοί, στρατηγικοί.
λαγκιάριοι, ἀκοντοβόλοι.
δεκέμπριμοι, δεκάπρωτοι.
βενεφικιάλιοι, οἱ ἐπὶ Θεραπείᾳ τῶν βετερανῶν τεταγμένοι.
- 25 τουρκούτοι, στρεπτοφόροι, οἱ τοὺς μανιάκας φοροῦντες.
βραχιάτοι ἤτοι ἀρμιλλεῖροι, ψελοφόροι.
ἀρμιγέροι, ὄπλοφόροι.
μουνεράριοι, λειτουργοί.
δηπουτάτοι, ἀφωρισμένοι.
- 30 αὐξιλιάριοι, ὑπασπισταί.

2 ἄλλας C. 5 εἶναι C, σπεῖραι F. 18 legendum suspicor ἀνδαβάται: quippe et hic errasse Lydus videtur. F. 24 μετεράνων C. 25 οἱ — φοροῦντες] in C haec referuntur ad βραχιάτοι, male utique; unde deinceps ψελοφόροι ad ἀρμιγέροι ἤτοι ἀρμιλλεῖροι, ὄπλοφόροι ad μουνεράριοι et λειτουργοὶ ad δεκοντάτοι ἀφωρισμένοι referuntur. F.

expeditasque copias constituere statuerunt, cohortes scilicet scutatorum trecentorum, alias (Id est Πλας) equitum sexcentorum, vexillationes equitum sagittariorum quingentorum, legiones sex milium pedum, addito certo equitum numero. partes autem legionum hae.

κουσπάτορες, φυλακισταί· κούπους γὰρ Ῥωμαῖοι τὰς ξολοπέδας καλοῦσιν ὡσανεὶ κουσιώδης ποδῶν, οἰονεὶ ποδοκάκας καὶ ποδοφύλακας.

ἰμαγινεφέρης, εἰκονοφόροι.

ἄκρεάτοι πεζοί, σιδήρῳ τὰς κνήμας περιπεφραγμένοι. 6

ἀρματοῦρα πρῆμα, ὄπλομελέτη πρώτη.

ἀρματοῦρα σημισσάλια, ὄπλομελέτη μελῶν.

ἄστατοι, δορυφόροι.

τεσσεράριοι, οἱ τὰ σύμβολα ἐκ τῷ καιρῷ τῆς συμβολῆς τῷ πλήθει περιφημιζόντες. 10

δρακονάριοι, δρακοντοφόροι.

ἀδιούτορες, ὑποβοηθοί.

σαμιάριοι, οἱ τῶν ὄπλων στιλπνωταί.

βαγινάριοι, θηκοποιοί.

ἀρχονάριοι, τοξοποιοί. 15

πιλάριοι, ἀκοντισταί.

βερουτάριοι, δισκοβόλοι.

φουνδίτορες, σφενδονῆται.

βαλλιστάριοι, καταπέλτισταί· καταπέλτης δὲ ἔστιν εἶδος ἐλεπόλεως, καλεῖται δὲ τῷ πλήθει ὄναγρος. 20

βινεάριοι, τειχομάχοι.

πριμοσκουτάριοι, ὑπερασπισταί, οἱ νῦν λεγόμενοι προτίκτορες.

πριμοσαγιττάριοι, τοξόται πρῶτοι.

κλιβανάριοι, ὄλοσιδήροι· κηλίβανα γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὰ σιδηρᾶ καλύμματα καλοῦσιν, ἀντὶ τοῦ κηλάμινα.

φλαμουλάριοι, ὧν ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ δύρατος φοινικᾶ ῥάκη ἐξήρτηντο.

ἔξεδίτοι, εὐζωνοί, γυμνοί, ἔτοιμοι πρὸς μάχην.

φερεντάριοι, ἀκροβολισταί. 30

κιρκίτορες, οἱ περὶ τοὺς μαχομένους περιούντες καὶ χορηγούντες ὄπλα, μήπω ἐπιστάμενοι μάχεσθαι.

ἄδωρύτορες, βετερανί, τίρωνες· περὶ ὧν εἰς πλάτος οἶμαι δεκτέον.

2 πεδῶν vulgo.
tum enim.

9 συμβουλῆς C.

26 vel κηλίμινα: incertum.

adoratores, veterani, tirones; de quibus prolixius explicandum esse censo.

47. Ἀδωράτορας οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς ἀπομάχους καλοῦσιν (ἀδωρέα γὰρ κατ' αὐτοὺς ἢ τοῦ πολέμου λέγεται δόξα, ἀπὸ τῆς ζείας καὶ τῆς τιμῆς τῶν ποτὲ τιμηθέντων αὐτοῖς), βετερανὸς δὲ τοὺς ἐγγεγραμμένους τοῖς ὅπλοις (μάρτυρες Κέλσος τε καὶ Πάτερ-
5 νος καὶ Κατίλινος, οὐχ ὁ συνωμότης ἀλλ' ἕτερος, Κάτων πρὸ αὐτῶν ὁ πρῶτος καὶ Φροντίος, μεθ' οὗς καὶ Ῥενάτος, Ῥωμαῖοι πάντες, Ἑλλήνων δὲ Αἰλιανὸς καὶ Ἀρριανός, Αἰνείας, Ὀνό-
σανδρος, Πάτρων, Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς Πολιορκητικοῖς, μεθ'
10 οὗς Ἰουλιανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τοῖς Μηχανικοῖς, ὧν ὁ Φροντίος ἐν τῷ de officiatī, ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ περὶ στρατηγίας, μνήμην ποιεῖται, καὶ Κλαυδιανὸς δὲ οὗτος ὁ Παφλαγών, ὁ ποιητὴς, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Σιλικῶνος ἐγκωμίων), τῖρωνες δὲ τοὺς ταπεινοὺς, ὅποιοις εἶναι συμβαίνει καθ' ἡμᾶς τοὺς λεγομένους Τριβαλλοὺς· οὕτως δὲ τοὺς Βέσσους Ἀρριανὸς ἐν τοῖς περὶ Ἀλεξάνδρου προσηγόρευσε.
15 διὰ γὰρ πέναν καὶ μόνην διδοῦσιν ἑαυτοὺς οἱ λεγόμενοι τῖρωνες εἰς ἐπιφροσύνην τῶν ἀληθῶς στρατευομένων, οὐ μὴν ἄξιοι τέως στρατιῶται καλεῖσθαι ἢ ὅλως ἐν ἀριθμῷ [τέως] τετάχθαι διὰ [δὲ] τὸ πτωχὸν τῆς τύχης καὶ ἄπειρον τῆς μάχης. οὐδὲ γὰρ ἐφ' ἑαυτὸν ἦν ὑπὲρ πατρίδος εἰ μὴ γε τοὺς εὐπατρίδους ἀγωνίσασθαι. Διδώρος
20 γοῦν ἐν δευτέρᾳ Βιβλιοθηκῶν φησὶ Σόλωνα, ἐν Αἰγύπτῳ μι-

7 ὁ νῆσανδρος C. 9 Ἰουλιανός] nomen aperte depravatum, si vera sunt quae sequuntur. F. 10 legendum forte de officio legati (id est ducis), ceterum hic novo ac valido argumento constat Frontinum praeter stratagemata aliud de scientia militari opus scripsisse. cf. 3 3. F. 11 locum, quem Lydus respicere videtur, v. in carmine de cons. Mall. Theod. v. 181. F. 14 προσηγόρευσε C. 15 δίδωσιν C. 18 v. ad 1 37.

47. Adoratores Romani emeritos milites vocant (adorea enim illorum sermone belli gloria dicitur, a farre et honore eorum quos quondam honoraverunt), veteranos autem, qui armis insenuere. testes sunt Celsus, Paternus, Catilina (non coniuratus ille, sed alius), ante illos Cato maior et Frontinus, post quos et Renatus, qui omnes Romani; e Graecis vero Aelianus, Arrianus, Aeneas, Onosander, Patron, Apollodorus in Poliorceticis, post quos Iulianus imperator in Mechanicis (quorum Frontinus mentionem facit in libro de scientia militari), nec non Claudianus ille Paphlagon, poeta, in libro primo de laudibus Stilichonis. tirones autem appellant humiles, quales nunc sunt qui Triballi vocantur (quo nomine Bessos Arrianus in iis quae de Alexandro scripsit appellavit). etenim solam propter egestatem, qui tirones vocantur, vere militantibus serviunt; neque vero milites iam appellandi sunt aut omnino aliquo in numero ponendi, tum propter fortunae humilitatem tum propter pugnandi inscitiam. neque enim pro patria pugnare cuiquam licebat nisi honesto genere nato. Diodorus quidem, in libro secundo Bibliothecae, ait Solonem hanc, quam in Aegypto didicisset, legem Athenien-

θόντα, νόμιον Ἀθηναίους γράψαι τοιοῦτον ὥστε εἰς τρεῖς μοῖρας τὴν πολιτείαν διατάττεσθαι, εἰς ἐπατρίδας, οὐδὲν περὶ σοφίαν καὶ λόγους ἐσχόλαζον, δευτέραν δὲ τὴν γεωργικὴν ἅμα καὶ πρόμαχον, τρίτην τὴν βάνασσον καὶ τεγγουρῖον· τὴν δὲ μετὰ ταύτας ἄτιμον, ἐξ ἧς οἱ δῆθεν χρεωδύστεροι ἐν τοῖς γεωργικοῖς ἅμα καὶ μαχίμοις 5 προσήδρευον, δουλεύοντες αὐτοῖς καὶ τὸ πολεμεῖν καὶ γεωργεῖν διδασκόμενοι. τούτους Ἴταλοι τίρωνας ἐκάλεισαν ἀπὸ τοῦ τελεσθαι καὶ ταλαιπωρεῖν ἐν τῷ δουλεύειν. Ἀθηναίους γὰρ ἐν ἡπείσιν οἱ Ῥωμαῖοι ζηλώσαντες οὕτω καὶ αὐτοὶ τὸν δῆμον διέθηκαν. ταύτη γὰρ καὶ τρίβους τὰς φυλὰς ἐκωνόμασαν ἐκ τῆς εἰς τρεῖς 10 μοῖρας τῆς πολιτείας διανομῆς.

48. Καὶ οὗτοι μὲν ἐκ προσθήκης ἐτύχθησαν, ὡς τινες τῶν ἱστορικῶν φασίν, ὑπὸ Μαρῖον τοῦ ὕστερον τυραννήσαντος. οἱ δὲ ἀνεκαθεν τῷ ἱππύρχῳ ἐπόμεινοι προμῶται καθ' ὄμιλον προσηγορεύθησαν, συννεστῶτες εἰς τύγματα τέσσαρα, βιάρχους, 15 δουκηνάρους, κεντουρίωνας μὲν πάντων δέκα μὲν δήμαρχοι, δύο δὲ ἕπατοι καὶ ὀκτώ πραιτῶρες καὶ ἕξ ἀγορανόμοι ἐπὶ τῆς πόλεως ἀπέμειναν καὶ μόνοι. ταῦτα ὁ Πομπώνιος, ὡς ἔοικε, τὸ πλῆθος καὶ ποικίλον τῆς ἱστορίας διαφυγῶν. ὁ γε μὴν Οὐλπιανὸς ἐν τοῖς προηγουμένοις Προτρίβου- 20 νυλίοις λεπτοτέρως τοὺς περὶ τῶν πραιτῶρων διεξῆλθε λόγους,

14 ἀνέθηκον C. 15 προσηγορεύθησαν C. 16. cf. 3 2 et 21. desideratur huius capituli extrema et sequentis (de praetoribus) maior pars. in codice, ut videre licet, duo folia resecta sunt. F. 19 nonne διαφεύγων?

sibus dedisse, ut tres partes civitatis constituerent, unam generosorum, qui sapientiae literisque vacabant, alteram eorum qui agricolae simul et milites, tertiam opificum atque artificum, ceteris ab honore exclusis; e quibus si qui erant utiliores, agricolis iisdemque militibus iuncti serviebant, bellumque et agriculturam docebantur. hos Itali tirones, quasi aerumnosa in servitute tritos, dixerunt. Athenienses enim in omnibus imitati Romani et ipsi civitatem ita constituere. etenim hinc quoque tribus populi partes appellavere, scilicet a civitatis in tres partes divisione.

48. Et hi quidem tanquam additamentum, ut nonnulli historici referunt, a Mario, qui tyrannus postea evasit, constituti. ii vero qui inde ab initio magistrum equitum secuti, communi nomine promoti appellati sunt; quorum erant quattuor ordines, biarchi, ducenarii, centuriones decem tribuni, duo consules, octo praetores et sex aediles tantum in urbe manebant. haec Pomponius, evitata, ut videtur, copia et varietate historiae. Ulpianus autem, in iis quae Protribunalia inscribantur,

τοὺς μὲν τουτελαρίους τοὺς δὲ φιδεϊκομισσαρίους ὀνομάζων· ὧν ἀπαξ σχολαζάντων οὐ συνείδον μνησθῆναι.

49. Τοσούτων ἀρχόντων ἐκ προομιῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας μέχρι τῆς ἐπιμικεστάτης βασιλείας Τίτου μνήμη ἐν ταῖς ἱστορίαις εὐρῶν πέρασ ἐπιθήσω τῷ λόγῳ. οὐδὲ γὰρ τῶν Δομιτιανοῦ δυοκαίδεκα πολιάρχων, οὐδὲ μὴν τῶν Βασιανοῦ τοῦ ἐπικλην Καρακύλλου νεωτερισμῶν μνήμη ποιήσασθαι συνείδον· τὰ γὰρ παρὰ τῶν κακῶς βεβουσιλευκότων γεόμενα, κἄν ὡσι χρηστά, καταφρονεῖσθω.

10 50. Τρίβυρες, ἔθνος Γαλατικόν, ταῖς ὄχθαις τοῦ Ῥήνου περαινόμενοι, ὅπου καὶ Τρίβυρις ἡ πόλις, (Συγάμβρους αἰτοὺς Ἰταλοί, οἱ δὲ Γαλάται Φράγκους καθ' ἡμᾶς ἐπισημίζουσιν) ἐπὶ Βρέννου ποτὲ διὰ τῶν Ἄλπειν ποροῦσθαι ἀλώμενοι ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἐξηλέθησαν διὰ τῶν ἀνοδούτων καὶ ἀκυνθωδῶν ἐρημιῶν, 15 ὡς φησὶν Οὐεργίλιος. εἶτα καὶ διὰ τῶν ὑπονόμων ἐπελθόντες τὴν Ῥώμην καὶ αὐτὸ δὲ τὸ Καπετώλιον ἐκράτησαν, ὅτε τῶν ἐν τῷ ἱερῷ χηνῶν τιραχθέντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀκράτῳ νυκτὶ φανέντων διεγερθεὶς Μάλλιος ὁ στρατηγὸς (γείτων δὲ ἦν) τοὺς μὲν βαρβάρους ἐξώθησε, τοῖς δὲ χησὶν ἑορτὴν καὶ ἵπποδρομίαν 20 ἄγειν Ῥωμαίοις, τοῖς δὲ κυσὶν ὕλεθρον κατὰ τὸν ἐν λόντι ἤλιον δώρισε. τούτων οὕτως τότε γενομένων νόμος ἐτέθη ὁ προύγων τοὺς φύλακας τῶν νυκτῶν. καὶ ὅσον μὲν πρὸς τὸ μήκος τοῦ χρό-

6 τοῦ F, τὸ C.

11 συγάμβρους C.

12 οἱ F, οἶον C.

15 Aen. 8 657: Galli per dumos aderant. F.

subtilius de praetoribus disseruit, alios tutelarios, alios fideicommissarios appellans; de quibus, quoniam semel abrogati, nolui commemorare.

49. Expositis magistratibus, quorum ab incunabulis Romanae rei publicae ad mansuetissimum Titi imperium, in historiis memoriam reperi, finem libro imponam. neque enim Domitiani duodecim praefectorum urbis, neque vero Bassiani cognomine Caracallae innovationum mentionem facere volui: quae enim a pravis principibus facta, quamvis utilissima sint, contemnantur.

50. Treveri, gens Gallica, ripas Rheni accolentes, ubi et Treviri urbs, (Sygambros eos Itali, Galli autem nunc Francos appellant) Brenno duce quondam per Alpes sparsim errantes in Italiam irruerunt per deserta invia et dumosa, ut ait Virgilius. deinde per cuniculos ingressi Roman atque ipsum Capitolium tenere, cum a barbaris intempesta nocte apparentibus territi, qui in templo erant anseres, Manlium ducem (vicinus autem erat) excitarunt, qui barbaros deiecit, anseribus autem ut festum et cursus equestres ludicros Romani celebrarent, canibus vero perniciem sole leonem percurrente, decrevit. quae cum ita tum accidissent, lex lata est custodes nocturnos instituens. et quantum

Ioannes Lydus.

11

νου, ἔχρησεν ἡμᾶς ἔμπροσθεν τούτων ἐπιμνησθῆναι· ἀλλ' ἐπειδὴ μὴ ταῖς ἀρχαῖς τῆς πολιτείας καὶ τοῦτ' συναριθμῆσθαι τὸ φρόντισμα νόμος, σύστημα δὲ καὶ σῶμα τυγχάνει λειτουργίας χάριν ἐπινοηθέν, εἰκὸς ἦν καὶ αὐτὸ ὡς γοῦν πέρατι τῶν ἀρχῶν παραθεῖσθαι. οὐ γὰρ μόνον τὴν πόλιν ἐξ ἐπιδρομῆς καὶ λανθανούσης ἐφόδου πολεμίων ἀπήμαντον καὶ ἀστασίαστον ἐμφυλίου βλάβης φυλάττουσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν ἐμπρησμῶν βλαπτομένοις ἀμύνουσι. καὶ μάρτυς Παῦλος ὁ νομοθέτης αὐτοῖς ῥήμασι καθ' ἐρμηνείαν οὕτως. "τὸ τριανδρικὸν σύστημα παρὰ τοῖς παλαιοῖς διὰ τοὺς ἐμπρησμοὺς προεβάλλοντο· οἱ καὶ νυκτερινοὶ ἐκ τοῦ πρά- 10 γματος ἐλέγοντο. συνῆσαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἀγορανόμοι καὶ δῆμαρχοὶ ὑπουργοὶ, κολλήγιον (ἀντὶ τοῦ σύστημα), ὅπερ τὰς πύλας τῆς πόλεως ᾤκει καὶ τὰ τεῖχη, ὥστε τῆς χρείας καλούσης εὐχερῶς εὐρισκομένους συντρέχειν." οὕτω μὲν ὁ Παῦλος· ὅτι δὲ ἀληθῆς ὁ λόγος ἐστὶ, καὶ νῦν τοιούτου τινὸς ἀπει συμβαινόντος ἀνά τὴν 15 πόλιν οἱ τυχόν ἐπικαίρως ἐξ αὐτῶν εὐρισκόμενοι βοῶντες τῇ πατρὶα Ῥωμαίων φωνῇ omnes collegiati, οἷον εἰπεῖν "πάντες ἑταῖροι συνδράμετε."

51. Τούτων οὕτω προαχθέντων ἕκτον καὶ ἑπτακοσιοστὸν ἔτος τῇ πόλει κειχωρήκει. Καῖσαρ δὲ μοναρχῶν πάσας μὲν ἀπέ- 20 παυσε τὰς ἀρχάς, τὴν δὲ τῶν ὄλων δύναμιν ἀρχῶν ἀνεζώσατο

9 ipsis Pauli verbis (Digest. 1 tit. 15) in versione usus sum, excepto tantum familia publica, pro quo in textu quem Lydus vertit collegium fuisse, ex eius versione intelligitur. F. 11 ἀρχαῖς, ὑπουργοὶ δὲ κολλήγιον? et mox ὁ περὶ vel παρὰ. 17 omnis colliciatas C. ἑταῖροι F, ἑταροι C. 19 προαχθέντων F, προσαχθέντων C.

quidem ad temporis spatium, nos prius de his commemorare oportebat: verum quoniam hoc munus magistratibus rei publicae annumerari non solet, estque collegium et corpus ministerii causa inventum, par erat quasi extremo utique magistratum illud adiungere. etenim non tantum ab incursu et clandestina irruptione hostium ac domesticarum factionum malo incolumem civitatem praestant, verum etiam incendio afflictis succurrunt. testis est Paulus iurisconsultus, cuius ipsa verba secundum versionem haec sunt. "apud vetustiores incendiis arcendis triumviri praerant, qui ab eo quod excubias agebant nocturni dicti sunt. interveniebant nonnunquam et aediles et tribuni plebis. erat autem collegium circa portas et muros dispositum, unde, si opus esset, vocabatur." ita Paulus; quem verum dixisse argumento est, quod etiamnum, ubi tale quid in urbe accidit, qui ex illis opportune forte inveniuntur, patrio Romanorum sermone clamant "omnes collegiati!" id est, omnes collegae adeste!

51. Sub hisce magistratibus annum septingentesimum sextum urbs implevit. Caesar autem rerum potitus, omnibus abrogatis magistratibus,

μόνος· καὶ τρισὶν ἐνιαυτοῖς διαρκέσας αὐτὸς μὲν ἐν τῇ βουλῇ κατ-
 εσφάγη, τὸ δὲ λοιπὸν Καῖσαρ ὁ νέος, ἀδελφιδουῖς ἐκείνου, μεθ'
 ὧν τὸ κράτος εἰς τοὺς Καίσαρας περιέστη.

2 scilicet Augusti mater Lydo est soror Caesaris. cf. 2 3 ἀδελ-
 φῆς. F.

universam rem publicam imperio solus rexit; quod cum triennium te-
 nuisset, ipse in curia caesus est; Caesar vero deinde factus adolescens,
 sororis eius filius, post quem imperium ad Caesares pervenit.

Λ Ο Γ Ο Σ Β.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΔΟΓΟΥ.

Περὶ Καίσαρος καὶ τῶν Καίσαρος ἐπισήμων. (1). περὶ Ἀγούστου,
 καὶ ὅτι πρῶτος αὐτὸς, ἐβαλὼν τὴν ἑπαρχὸν ἐξουσίαν, τὴν πραιτωρια-
 νὴν ἐπαρχότητα προεβάλετο. (2). περὶ τῶν βασιλικῶν στολῶν. (3).
 περὶ τοῦ ἐπαρχοῦ τῶν πραιτωρίων καὶ τῆς κειθρομένης αὐτῷ τάξεως.
 5 περὶ τῶν ἐπισήμων τῆς ἐπαρχότητος καὶ τῶν αὐτῆς μεγίστων δικαστη-
 ρίων. ὅτι οὐκ ἦν ἀνέκαθεν πραιτωρίον ὀρισμένον τῇ πρώτῃ τῶν
 ἀρχῶν. (4). περὶ τῶν μαγιστρῶν, καὶ τίνα πρῶτον προαχθῆναι ἡ
 ἱστορία ἀναφέρει. ὅτι οἱ καθ' ἡμᾶς λεγόμενοι μαγιστριανοὶ τὸ πρῶν
 10 Ἰουστινιανοῦ πραιτωρὸς καὶ τοῦ μαγιστροῦ τῶν κήρυκων καὶ τοῦ κραι-

L I B E R II.

LIBRI SECUNDI CAPITA.

De Caesare et eius insignibus. (1). de Augusto. cum primum sub-
 lata magistrorum equitum potestate praefectum praetorio creasse. (2).
 de vestibus imperatoris. (3). de praefecto praetorio et appacente ei offi-
 cio. de insignibus praefecturae praetorii, deque summis eius iudiciis.
 primo magistratui destinatum praetorium olim non fuisse. (4). de ma-
 gistris, et quem primum electum esse historia referat. olim frumentarios
 vocatos esse, quos nunc magistrianos vocant. (5). de praefecto Scythiae,
 de praetore Iustiniano, de magistro censuum et de quaestore; hos magi-

είτωρος, και ὅτι οὐ πρώτως αἱ ἀρχαὶ αὐταὶ ἐπενοήθησαν, ἀλλ' ἡμελη-
 μέναι ἀνεκλήθησαν. (6). περὶ τῆς τάξεως τῶν ἐπαρχῶν, και τῶν ἐν
 αὐτῇ καταλόγων ἡθῶν τε και σχημάτων και γραμμάτων και τῶν ἄλλων
 τῆς ἀρχαιοῦτος γνωρισμάτων, και ἐκ ποίων αἰτιῶν ἡμέληται. (7).
 διὰ τί τὸν ποταμὸν νῦν μὲν Ἴστρον νῦν δὲ Δανουβίον συμβαίνει προσ- 5
 αγορεύεσθαι. πῶς Πέρσαις πολεμητέον κατὰ τοὺς τακτικούς. (8). πότε
 και τίνας χάριν ἐξηγηθῆ τὸ τῶν σκρινιარიῶν σῶμα. πόθεν εἰσηγήθη
 τὸ τῶν καγκελλαρίων ὄνομα, και διὰ τί οὕτως ὠνομάσθησαν. ἐκ ποίων
 αἰτιῶν ἐπέσειρη ἡ τάξις, και ὅτι Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς διὰ Μαρίνου
 αἰτίου τούτου. (9). πόθεν Δυρράχιον ἡ πόλις Ἐπίδαμνος. (10). 10
 ὑποτυπώσεις τῆς Ἀναστασιῶν βασιλείας. (11). διὰ τί Πέρσαι Ῥωμαίους
 παρὰ τὴν καλαιότητα χρυσίον ἐφ' ἐκάστης ὥσπερ ὀφειλόμενον εἰσπράτ-
 τουσι. περὶ τοῦ πτωχάτου Ἀντιοχείας τῆς πρὸς Λαφνην, και τῆς Περ-
 σῶν ἐφόδου. (12). περὶ τῆς εὐτυχεστάτης βασιλείας Ἰουστινιανοῦ μόνου
 ἀητήτου βασιλέως, και ὅσοις ἀγαθοῖς τὰ Ῥωμαίων ἐκείσθησε, και ὅπως 15
 ἐν βραχεὶ Διβύην ὄλην Ῥωμαίους ἀπέσωσεν. (13). περὶ τῶν παρὰ τὴν
 βασιλείως ἐμμένειαν οὐ καλῶς τοῖς πράγμασιν ἀπορησαμένον, ἕραστην
 δὲ συζησάντων· ἐν ᾧ και περὶ ἀσωτίας και τοῦ λεγομένου ἀικησίου.
 ποῖον εἶδος ἐσθήματος ὁ λεγόμενος σάνδυξ, και πόθεν οὕτως ὠνομα-
 σθη. (14). περὶ τῆς κακοδαιμονίας τοῦ δήμου, και ὅπως ἐνέκησε 20
 τὴν πόλιν· ἐν ᾧ και περὶ τοῦ λεγομένου Ζευξίππου, και τίνας χάριν
 οὕτως ὠνομάσθη. ὅπως ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ θεοῦ και τὸ πρῶτον
 ἱερὸν και πᾶσαν ὁμοῦ τὴν πόλιν ἀνέστησεν. περὶ τῶν εὐσεβῶς και
 δικαίως τὰς ἀρχὰς διανυσάντων. περὶ τῆς εὐσεβοῦς βασιλίδος Θεοδο-
 ρας, και ὅπως τὰ κοινὰ ἐφέλησεν. (15). περὶ τοῦ ἀπειταματοῦ 25
 λοιμοῦ, και ὅπως ἀπεπαύσατο. (16).

18 περὶ ἀσωτίας vulgo his ponunt.
 σάνδυξ F.

19 ἀνδρξ C, sed 3 64

stratus non tum primum excogitatos, sed neglectos revocatos fuisse. (6).
 de officio praefectorum praetorio, eiusque catalogis, consuetudine, insti-
 tutis, chartis, deque reliquis antiquitatis ornamentis, et quas ob causas
 neglecta fuerint. (7). cur idem flumen nunc Ister nunc Danubius appelle-
 tur. quomodo cum Persis pugnandum secundum tacticos. (8). quando
 et quam ob causam inventum scriniariorum corpus. unde introductum
 cancellariorum nomen, et cur ita appellati fuerint. quas ob causas corrue-
 rit officium; huius rei Anastasium imperatorem per Marinum causam
 fuisse. (9). unde Durrhachium dicatur quae olim Epidamnus. (10).
 regni Anastasii descriptio. (11). cur Persae a Romanis, cum antiquitus
 id factum non sit, pecuniam perpetuo quasi debitam erigant. de lapsu
 Antiochiae Daphnae udiacensis, deque Persarum invasione (12). de felici-
 sismo imperio Iustiniani, invicti imperialoris; quantis rem Romanam
 bonis ornarit, et quomodo brevi totam Romanis Africam restituerit. (13).
 de iis qui contra imperatoris benevolentiam prave abusi sunt re publica
 seque ignaviae dederunt; in quo et de luxuria. de luxuria et de accipense.
 quale genus vestimenti sandys, et cur ita appellatus. (14). de furore
 populi, et quomodo urbem incenderit; in quo et de Zeuzippo, et quare ita
 dictus. quomodo imperator cum deo et princeps templum et universam
 simul urbem restituerit. de iis qui pie iusteque magistratus gessere. de
 pia imperatrice Theodora, et quomodo rem publicam adiuvarit (15).
 de funestissima peste, et quomodo cessarit. (16).

Οἱ τυραννίδα καθ' ὄντινουσὺν καιρὸν τολμήσαιτες οὐ μόνον τοὺς ἐν οἷς ἐγένοντο καιροῖς ἐλυμήναντο, ἀλλὰ καὶ τοῖς μεταγενεστέροις πρὸς βλάβης ἐγένοντο, ζηλωτὰς κακῶν τοῖς ὑπερκόις ἀπολιμπάνοντες. Μαρίου τοίνυν τυραννήσαντος καὶ ὑποργήσαντος 5 Σύλλας ἀναστὰς ἀντετυράνησεν· αὐτῶν δὲ ἀλλήλοις ἀντιγερομένων ἢ Ῥωμαίων μεταλχημιον οὕτω τοῖς τυράννοις ἐσπυθίζετο πολιτεία. καὶ Μάριος μὲν ἐν προοιμίῳ τῶν Σύλλου ἐκράτει δυνάμειων, τῆς δὲ τύχης ἐκάτερον διαφθεῖραι σπουδαζούσης νῦν μὲν ὁ Σύλλας νῦν δὲ ὁ Μάριος ἐκράτει. πέρασ δὲ ἐκατέροις ὄλεθρος· 10 Μάριος γὰρ ἐλαττωθεὶς εἰς τεμάχη λεπτὰ πρὸς τοῦ Σύλλου κατεμῆθη, Σύλλας δὲ μετὰ τὴν νίκην σκώληκας ἀναβλίσας καὶ ἔτερον οὐδὲν πῦρὰ τὴν εὐτυχοῦς προσηγορίαν ἐκ τῆς νίκης λαβῶν ἀπεφθάρη. περιόντι δὲ ἔτι τῷ Σύλλα προσπελάσας ὁ Πομπηῖος ἐξήλου τε αὐτὸν καὶ γαμβρὸς ἐγένετο, Ἀντιστίαν τὴν ἐγγόνην αὐ- 15 τοῦ πρὸς γάμον ἐλὼν, καὶ ὄλος ἦν ἐκείνου. ροσιῶν δὲ Καῖσαρ ἐξ ἀρχῆς πρὸς Πομπηῖον, Ἰούλλας ἤδη τῆς αὐτοῦ θυγατρὸς τελευτησούσης, ἦν ἔτυχε πρὸς γάμον Πομπηῖῳ δοῦς, τὴν ἐναντίαν ἡσπιάσαιο. καὶ Μάριον ἐτίμα καὶ τοῖς αὐτοῦ τρόποις ἀπήγετο. συγγέονται οὖν ἄμφω κατ' ἀλλήλων ὥσει κληρονόμοι τῶν τυράν- 20 νων, ἔθνοὺς μὲν παντός, ὅσον ἦν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, Πομπηῖῳ, βαρβάρων δὲ πάντων, ὅσοι πρὸς δύνοντα ἥλιον καὶ τὴν ἄρκτον ἐνέμοντο, τῷ Καίσαρι ἅμα τῷ στρατιωτικῷ συναιρομένων·

10 τε μαχην C.

14 τὰ δευτῶν C, τε αὐτὸν F.

15 νεύων?

22 συναιρομένων vulgo.

Tyrannidem quotquot unquam ausi sunt, non solum quibus ipsi vixere tempora afflixere, sed posterioribus quoque nocuerunt, aemulos pravitatis civibus relinquentes. sic Marii tyrannide adiutus Sylla prodiit, seque tyrannum tyranno obiecit; qui dum inter sese confgebant, Romana res publica tyrannorum armis interiecta dilacerabatur. ac Marius quidem initio copias Syllae superavit: fortuna autem perdere utrumque studente, modo hic modo ille superior discessit; finis vero utrique exitium. victus enim Marius a Sylla minutatim concisus est; Sylla autem post victoriam vermibus gemens, nec quicquam ea praeter felicitis nomen adeptus, interiit. cui cum se iunxisset Pompeius, superstitem etiam aemulatus est, ductaque in matrimonium nepte eius Antistia socerum habuit, seque totum ei dedit. Caesar autem, qui initio Pompeii studio laborasset, mortua iam Iulia filia, quam in matrimonium ei dederat, contrarias partes amplexus Marium coluit eiusque aemulatus est mores. igitur ambo inter se congregiuntur, quasi heredes tyrannorum, praeter copias, populis quotquot ad orientem solem, a Pompeio, barbaris autem, quotquot ad occidentem solem et septentriones degebant, a Cae-

καὶ δῆλα τὰ λοιπά. (2) κρατεῖ δὲ τῶν ὄλων ὁ Καῖσαρ, καὶ ἐπὶ τριακοσίοις αἰχμαλώτοις θριαμβεύων βασιλεῦσιν ἀναβὰς εἰς τὴν Ῥώμην οὐ βασιλέως (τί δ' ἂν εἶη μείζων;) ἤγον μονάρχου τινὸς ὑπέμενεν ὑπέλθειν προσηγορίαν, ἄλλην δὲ τινα καὶ τῇ τύχῃ ἡγνοημένην ἐζήτει τιμὴν. ὡς γὰρ ἐκ τοῦ Καπιτωλίου μετὰ τὸν 5 θριαμβὸν ἐπὶ τὴν βουλήν ἐφέρετο, ἐκδραμόντος τινὸς τῶν ἐν τέλει τῆς στρατιᾶς καὶ στέφανον ἀγνοοῦντι περιθεμένου λαβῶν αὐτὸς ἔρριψεν ἀγανακτῶν, ὡς ὕβριν ὑπομένειν ὑπολαβῶν, εἰ βασιλεὺς χρηματίσοι ὁ τοσοῦτους βασιλέας εἰς δουλείαν ὑπαγαγῶν καὶ αὐτὴν δὲ τὴν τύχην ἐλών. οὕτως ἐμφορηθεὶς ταῖς εὐπραγίαις ἤξιωσε 10 μόλις θεὸς τε ἅμα καὶ ἀρχιερεὺς καὶ ὑπάτος καὶ μόναρχος Ἰσραὴλ, καὶ Ῥωμαίων μὲν πρῶτος ἐπίτροπος δὲ τῶν ἀπαταχοῦ βασιλέων, καὶ ἵππαρχος καὶ πατὴρ πατρίδος καὶ στρατηγὸς καὶ φύλαξ πόλεως καὶ πρῶτος δημάρχων χρηματίσαι, στολὴν ταῦτα πάντα σημαίνουσαν ὑποδύς. καὶ ὄνομα μὲν αὐτῇ τριουμφάλια (οὐδὲ γὰρ ἦν 15 εὔπορον οὕτω πολυσήμαντον ἐξευρεῖν τῇ στολῇ προσηγορίαν), χιτῶν δὲ ἦν ἔνδον μὲν ἐκ πορφύρας, ἄνωθεν δὲ χρυσοῦ ὄλων, ὥσπερ ἔλασθέντος διεστηκῶς τοῦ χρυσοῦ, καὶ λῶρος ἄνωθεν· οὕτω δὲ τὴν χρυσῆλατον ἐπωμίδα Ῥωμαίοις ἀρέσκει καλεῖν. ταύτην τὴν στολὴν ἔθος ἐκράτησεν ἐξ ἐκείνου τοῦς Ῥωμαίων αυτοκρά- 20 τορας ἀμπέχεσθαι, ὅταν ἐπὶ βασιλεῦσιν αἰχμαλώτοις θριαμβεύσωσι. καὶ τοῦτα δῆλον ἐν ἡμῖν ἀπεδείχθη, ὅτε Γελίμερα τὸν

17 χρυσοῦς ὄλος?

21 nonne θριαμβεύωσι?

22 Γελίμερα

τὸν F, Γελίμερτων C.

sare stantibus. reliqua nota. (2) rerum vero potitur Caesar; qui cum de trecentis captis regibus triumphans Romam rediisset, non principis (quid autem maius foret?) aut summi rectoris nomen subire sustinuit, verum alium quendam et fortunae ignotum honorem quaesivit. nam e Capitolio post triumphum in curiam vehens, cum e principibus exercitus quidam procurrisset coronamque ignaro imposuisset, ipse prehensam iratus proiecit, quasi ignominiosum sibi ratus, si, qui tot reges in servitutem redegisset ipsamque fortunam superasset, rex appellaretur. ita felicitate repletus, vix deus simul et pontifex et consul et perpetuus rector, Romanorumque primus, tutor vero omnium orbis terrarum regum, et magister equitum et pater patriae et imperator et custos urbis et primus tribunorum plebis appellari voluit, vestem haec omnia indicantem indutus; quae quidem triumphalis dicta est: neque enim facile erat tam multa significans nomen vesti reperire. erat autem tunica interius purpurea, exterius vero tota aurea, quasi ducto auro rigida, nec non loro superne ornata: ita autem ex auro factum humerale ornamentum Romani vocare solent. hanc vestem induere Romanorum imperatores, cum de captivis regibus triumpharent, ex illo moris fuit; quod apud nos manifeste patuit, quo tempore Gellimerem, Vandalorum et Libyae re-

Βανδήλων και Λιβύης βασιλέα πανεθνεί θεός αλχμάλωτον τῆ καθ' ἡμᾶς παρεστήσατο βασιλεία. οὐδὲ γὰρ ἦν ὁμοσχήμονα τὸν νικητὴν πορφύραν περικειμένῳ γίνεσθαι τῷ κρατηθέντι. τοιοῦτοιοις τὸν Καίσαρα τῆς τύχης ἐπὶ τριετῆ χρόνον διαπαίζούσης β φρυάγμασιν, ἡ φύσις ἐπεισεν ἄνθρωπον εἶναι.

3. Ὀκταβιανὸς δὲ μετ' αὐτόν, ἀδελφιδουὺς ἐξ Ἀτίας τοῦνομα τῆς ἀδελφῆς αὐτῷ γενόμενος και θεὸς παῖς, διαδεξάμενος τὴν αὐτοκράτορα τιμὴν, θεὸς μὲν δῆθεν εὐσεβῶς μετριάζων ὀνομάζεσθαι παρηγεῖτο, θεῖος δὲ μᾶλλον (και τοῦτο πῶσι τοῖς μετ' 10 αὐτόν τὸ ἀξίωμα περιετέθη). τὸ μὲν γὰρ τῶν φύσει πεφουκώτων ἐστὶ, τὸ δὲ τῶν θέσει, τιμῆς ἢ μᾶλλον βλασφήμου κολακειας χάριν τοῖς βουσιλεύσει περιτιθέμενον. τοῖς δὲ ἐπισήμοις χρῆσαισθαι οἷς Καῖσαρ ὁ μέγας, τέως οὐκ ἔσχε, πρῶτον μὲν ὅτι κοινωνοὺς εἶχε τῆς ἀρχῆς Ἀντώνιον και Λέπιδον. νέος δὲ ὢν κομιδῆ, και 15 τὴν λεγομένην παρὰ Ῥωμοιοις βοῦλλαν εἰσινει ψῆφον, τῆς Καίσαρος ἡξιοῦτο προσηγορίας· ὅθεν ἔτι και νῦν τοῖς εἰς βασιλείαν προαγομέμοις οὐ πρότερον τὰ ταύτης ἐπιτίθεται σύμβολα, πρὶν στρεπτόν τῷ τραχήλῳ περιτιθέντες αὐτῷ οἱ ἐν τέλει τῆς στρατιᾶς ἄξιον εἶναι τῆς βασιλείας ἀποφῆνωσι, Καισορα δεικνύντες αὐτόν 20 καθάπερ τὸν νέον Καίσαρα, και τῆς τοῦ πρῶτου Καισορος ἄξιον τιμῆς τε και προσηγορίας. ὡσπερ γὰρ Πέρσαις ἐστὶ νόμιμον τὸν ἐκ βασιλείως τεχθέντα προάγειν ἑαυτοῖς εἰς βασιλείαν, οὕτω Ῥωμοιοις τὸ πάλαι μὴ τῷ τυχόντι ἀλλὰ μόνοις τοῖς ἐκ τῆς Καισορος

15 ψῆφον] ψῆφον φορῶν?

17 τὰ ταύτης] ταυτά τις vulgo.

23 τὸ] οἷς τὸ vulgo, ἦν τὸ F.

gem, cum universa gente deus captivum imperatoriae nostrae urbi exhibuit: neque enim fas erat victorem victo, purpura velato, habitu similem esse. sic superbientem Caesarem cum triennium fortuna lusisset, natura hominem esse persuasit.

3. Octavianus autem, quem ex Atia sorore natum Caesar adoptaverat, imperatoria dignitate post eum potitus, divinus (quod nomen omnes post eum imperatores habuere) potius quam deus, pia scilicet modestia, appellari voluit: illud quippe eorum est qui natura sua dii, hoc eorum qui adoptione, honoris seu potius ignominiosae adulationis gratia datum imperatoribus. insignibus vero uti, quaeis magnus Caesar, interim non poterat, primum quidem, quia socios imperii, Antonium et Lepidum, habebat. admodum vero adolescens, et quam bullam, id est gemmam, Romani vocant, gerens, Caesaris nomine honoratus est; unde etiamnum ad imperium provehendo non prius haec insignia imponuntur, quam principes exercitus, torque collum eius circumdantes, dignum esse imperio declaraverint, Caesarem eum ostendentes, veluti adolescentem Caesarem et primi Caesaris honore nomineque dignum. quemadmodum enim Persis mos est ex rege nato regnum deferre, sic Romanis olim fuit non cuilibet,

σειρᾶς κατιοῦσιν ἔγχειρίζειν τὸ κράτος. μέσος οὖν ἦν ὁ νέος Καῖσαρ, μήτε τῆς ὄλης ἐπειλημμένος τοῦ κράτους τιμῆς διὰ τοὺς κοινωνοὺς τῆς ἀρχῆς, μήτε μὴν ἀμοιρῶν, τὸ δὲ πλεον ἔχων παρ' ἐκείνους διὰ τὸ Καίσαρος ἐπώνυμον, ὃ περιῶν ἔτι ὁ Θεὸς αὐτῷ περιέθηκε, διάδοχον ἑαυτοῦ καταλειψάμενος. ὡς δὲ 5
 Λέπιδος μὲν ἐτελεύτα, Ἀντώνιος δὲ πρὸς Κλεοπάτραν ἔρεψε, Φουλβίαν τὴν ἀδελφὴν τοῦ νέου Καίσαρος συνοικοῦσαν αὐτῷ τὸ πρὶν ἀποπτύσας, Αἴγυπτόν τε εἶλε μετ' Ἀντωνίου, καὶ τοὺς ἐμφυλίους ἔπαυσε θορόβους τῆς Ῥώμης, δγκωθεὶς καὶ αὐτὸς Θεός τε ἐξηραμάτισεν ὁ ἄρτι μετριάων, καὶ ναοὺς ὠσιωμένους πρὸς 10
 τιμῆς αὐτῷ ἀπεδέξατο, καὶ ἀρχιερεῖα ὡσεὶ Θεὸς ἐπεμβόλιμος προεχειρίσατο, πρῶτον αὐτὸν τῶν ἱερέων τῶν τότε νομισθέντων Θεῶν ἀποδέξας. ἐπισήμοις τε πᾶσιν ἐχρήσατο οἷς ὁ πατήρ, καὶ στρατείας καὶ τάξεσι καὶ δορυφόροις ὅσοις ὁ Ῥωμύλος τε καὶ πάντες οἱ ἀπ' αὐτοῦ μέχρι τούτων ἐχρήσαντο, μόνον τὸν ἵππιυρχον εἰς 15
 ἔπαρχον μεταβαλὼν, δχῆματι τιμῆσας ὑπερηφάνῳ, ἐξ ἀργύρου πεπονημένῳ, καὶ τάξιν πολιτικὴν ἀπολείμας αὐτῷ πειθαρχεῖν, Αὐγουσταλίους ἐξ αὐτοῦ καλέσας αὐτούς· περὶ ὧν ἐν τῷ περὶ τῆς τάξεως τῶν ὑπάρχων μικρὸν ἕστερον ἐροῦμεν. ἥπως δὲ ὁμοῦς ἐχρήσατο τοῖς ὑπηκόοις· ὥστε τοὺς Ῥωμίους εἰπεῖν ἐπ' αὐτῷ τῇ 20
 πατρίῳ φωνῇ utinam nec natus nec mortuus fuisset! ἀπνύχοντο γὰρ αὐτοῦ τὴν γένεσιν, ὅτι μόνος ἐστήριξε τὴν τῶν Καισαρίων ἡγεμονίαν, καὶ ὁμοίως τὴν τελευτὴν διὰ τὸ ἦπιον ἕμα καὶ τὸ τῶν

3 ἀμοιρον vulgo.

4 ἐκείνους F, ἐκείνοις C.

sed non nisi a Caesaris stirpe ortis imperium tradere. medius igitur erat adolescens Caesar, neque expers imperii honoris, neque propter socios principatus omnem consecutus, prae illis vero praecipuum habens Caesaris cognomen, quod superstes etiam avunculus ei dederat, cum successorem sibi eum relinquere constituisset. postquam vero, mortuo Lepido, Aegyptum cum Antonio, qui, Fulvia sorore eius repudiata, Cleopatrae sese dederat, superavit, ac domesticas Romanorum turbas composuit, inflatus et ipse cum dei nomen usurpavit, qui nuper modeste egisset, tum templa honori suo consecrata recepit, et pontificem, tanquam intercalatus deus, creavit, quem primum inter sacerdotes deorum, qui tum colebantur, constituit. insignibus autem omnibus usus est quibus pater; militiis vero, officiis et satellitibus, quot Romulus et omnes deinceps ad eum usque usi erant. solum magistrum equitum in praefectum praetorio mutavit, curruque insigni, ex argento facto, honoravit, nec non civili officio eum praefecit, quos Augustales a semet nominavit; de quibus in libro de officio praefectorum praetorio paulo post disseremus. mansuetum tamen se civibus praebuit; unde Romani de eo patrio sermone dixerunt "utinam nec natus, nec mortuus fuisset!" optabant quippe natum non fuisse, qui solus Caesarum principatum firmasset; iidem mortuum

ἐμφυλίων στάσεων ἀναιρετικόν· οὐδὲ γὰρ μετ' αὐτὸν ἐμφύλιος ἀνήθηθη πόλεμος.

4. Ἐχρήτο δὲ στολῇ ἐπ' εἰρήνης, οἷα ποτιφρεξ (ἀντὶ τοῦ ἀρχιερεὺς γεφυραῖος), πορφυρᾶ, ποδήρει, ἱερατικῇ, χρυσοῦ λε-
 5 λογχωμένη, ἀμφιβλήμυτι δὲ ὁμοίως πορφυρῶ, εἰς χρυσοῦς αὐλα-
 κας τελευτῶντι· τὴν τε κεφαλὴν ἴσκει δι' ἄς ἐν τῇ γριμείῃ μοι
 περὶ μηνῶν πραγματεία ἀποδέδωκα αἰτίας· ἐπὶ δὲ τῶν πολέμων
 παλουδαμέντοις (αἱ δὲ εἰσι δέπλακας ἀπὸ κόκκου, πρωτείας μετά-
 10 ὤμοις· ἡμεῖς μὲν φρίβουλαν ὡς Ἴταλοι καλοῦμεν, κορνοκόπιον δὲ
 ἴδια πως ἐν τοῖς βασιλείοις ἔτι καὶ νῦν λέγουσιν), ἐν δὲ ταῖς εὐω-
 χίαις λιμβοῖς (πορφυροὶ δὲ εἰσι τριβωνες, ποδήρεις, μαιανδρίαίς
 γραμμαῖς, ἐπὶ τῶν ὤμων χρυσοῖς τουβλαμέντοις οἰονεὶ σωληνω-
 15 τοῖς ὑφάσμισι διαλάμποντες) καὶ πυραγώδαις ἀδρυγάμοις, ἀντὶ
 τοῦ χιτῶσι χρυσοῖς γαμματισκοῖς ἀναλελογχωμένοις, ἀπὸ τῆς περὶ
 τοὺς πόδας ὥας καὶ τελευτῆς τοῦ ἐσθήματος ἐξ ἑκατέρων τῶν
 πλαγίων εἰς γάμμα στοιχείον διαζωγραφοῦσι χρυσοῦ τὸν χιτῶνα·
 ἐν δὲ τῇ βουλῇ γλάμυσι πορφυραῖς μὲν (πῶς γὰρ οὐχί;) πρὸς δὲ
 20 τὸ πέρας τῆς ποδήρους ὥας γραμμαῖς τετραγώνοις, διόλου χρυσοῦ
 κοσμουμέναις (σηγμέντα αὐτὰς οἱ τῆς αὐλῆς καλοῦσιν ἀντὶ τοῦ
 χρυσοῦ, τὸ δὲ πλῆθος ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν γλαμύδων σημέντα),
 βρακτεολάταις καὶ γεμμάταις καὶ λαγκιολάταις, ἀντὶ τοῦ χρυσο-

6 de Mens. p. 1 19.

9 ἀνακαζόμεναι C. 13 post ἐπὶ vide

tur excidisse δέ. F.

15 γαμματισκοῖς? an γαμματισμοῖς?

20 αὐτὰς οἱ] αὐτὰρ C.

22 βρακτεολάτοις καὶ γεμμάτοις καὶ

λαγκιολάτοις C.

non fuisse, qui et mansuetus fuisset et domesticas factiones sustulisset. neque enim post illum bellum civile conflatum est.

4. Vestis autem utebatur, pace, utpote pontifex (id est ἀρχιερεὺς γεφυραῖος), purpurea, talari, sacerdotali, auro lanciolata, et pallio pariter purpureo, in aureos sulcos desinente; caputque operiebat, ob causas quas in libro meo de mensibus memoravi; bello autem paludamentis (quae sunt duplices laenae, e cocco, torta metaxa praestantissima, fibula aurea, geminata; in humeris coercitae; quam fibulam nos, sicut Itali, vocamus, cornucopium vero peculiari quodam nomine in aula etiamnum vocatur): in convivis limbis (sunt autem lacernae purpureae, talares, maeandris ornatae, circa humeros aureis tubulamentis, id est pannis canaliculatis, fulgentes) et paragaude aurigamma, id est tunica aureis gammis lanciolata, a limbo circa pedes imoque vestis, ab utroque latere, in formam literae gammae tunicam auro distinguentibus; in senatu chlamyde, purpurea (quidni enim?), in imo autem ad pedes pertinentis limbi figuris quadrangularibus (segmenta eas antici, id est clavos aureos, vocant, vulgus autem in privatorum chlamydis sementa), tota vero auro ornata, bracteolata, gemmata, lanceolata, id est aureis foliis, gemmis, lancio-

πετάλοις καὶ διαλίθοις καὶ λογγωταῖς, καὶ τοῖς λοιποῖς τῆς βασιλείας ἐπισήμοις, περὶ ὧν κατὰ λεπτόν ἀφηγήσασθαι περιττόν ἕπολαμβάνων παρήξιμ, τοῦ λόγου μετὰ τοῖς λοιπῶν ἐπὶ τὴν ἀφήγησιν τῆς ποτὲ πρώτης τῶν ἀρχῶν κατὰ τάξιν ἄγοντος.

5. Τὸ μὲν περίβλεπτον τῆς ἀρχῆς καὶ μόνῳ τῷ σκήπτρῳ⁵ παραχωροῦν καὶ ἔξ αὐτῆς τῆς ἀμυδρᾶς σκιάς, ἣν ἔτι καὶ μόνῃ δοκεῖ διασώζειν, ἱκανοῖς ἂν τις καταλάβοι γνωρίσμασι· πέφυκε γὰρ τὰ τῶν πραγμάτων ὑπέροπτα καὶ ἔξ αὐτῆς καταλαμβάνεσθαι τῆς ἐλαττώσεως. δευτέρου δὲ ὁ χρόνος ἐκφαγεῖν τε καὶ ὑπαργύσσασθαι τὰ γένεαι ἅμα καὶ φθορὰν εἰληχότα. ἀλλ' ἡ βασιλικῶς¹⁰ ἀρετὴ τοσαύτη τις ἔστιν ὥστε παλιγγενεσίαν δι' αὐτοῦ τὰ πρὶν ἐξολωλότα καραδοκεῖν.

6. Οὕτως οὖν τῶν ἀρχῶν, ὡς ἔφθην εἰπὼν, ἕχρι τῆς Καίσαρος τοῦ πρώτου ἐπικρατείας προελεύσεως, αὐτὸς μετὰ τῆς τύχης ἐπιστὰς τοῖς πράγμασι ζῦμπαν ἐξηλλόλωσε τὸ πολίτευμα,¹⁵ ὑπάτοις μὲν μηδὲν παρὰ τὴν προσηγορίαν ἀπολιπὼν εἰς μῆνυμα τοῦ χρόνου δῆθεν· ὅφ' ἐαυτῷ δὲ τάξας τὸν σύμπαντα στρατόν, δέδωκε τοῖς μετ' αὐτὸν ἢ δι' ἐαυτῶν, πλὴν εἰ μῆγε τὸ τρουφᾶν προτιμῶεν, ἢ διὰ στρατηγῶν ὧν ἂν θέλωσιν, ἢ δι' ὑποστρατηγῶν τῶν παρὰ Ῥωμαίοις λεγομένων ληγμάτων, τοὺς ἐνισταμένους²⁰ διεργάζεσθαι πολέμους, μόνῳ τῷ ἱππάρχῳ, ὃς ἦν αὐτῷ Λέπιδος μοναρχοῦντι, καταλιπὼν μετὰ μελλόντος ἀθροεντίας τὴν δύναμιν· ὃν μετ' αὐτὸν Ὀκταβιανὸς Καῖσαρ, ὡς εἴρηται, ὑπαρχὸν ἐαυτῷ

1 λογγωταῖς C.
τιμῶμεν vulgo.

18 τοὺς μετ' αὐτῶν C: corr F.
22 καταλιπὼν F, καταλεπτον C.

19 προ-

lis distincta, et ceteris principatus insignibus; de quibus subtiliter explicare supervacaneum existimans, operis ordine ductus, ad primum quondam inter magistratus deinceps enarrandum transeo.

5. Illustre huius magistratus, soli sceptro cedentis, vel ex ipsa obscura umbra, quam unam nunc retinere videtur, sufficientibus indicibus colligas: solent quippe excelsa rerum vel ex ipsa imminutione intelligi. magna autem temporis vis consumendi ac subigendi, quae ortum simul et interitum sortita. verum ea est imperatoris virtus, ut novum ortum per eum ante extincta exspectent.

6. Cum igitur, ut supra dixi, ad Caesaris primi principatum usque magistratus prodissent, ipse comite fortuna rerum potitus, totam mutavit rem publicam, consulibus quidem nil praeter nomen, temporis videlicet indicandi gratia, relinquens, copias vero universas sibi subiciens; unde successores eius vel per sese vel, si forte molliorem praeferebant, per quos volunt duces, vel per quos legatos Romani vocant, id est inferioris ordinis duces, obvia bella administrant. soli magistro equitum, quo solus regnans Lepido usus est, potestatem eamque auctoritate auctam reliquit; quem cum post eum Octavianus Caesar, uti diximus, praefere-

οὐ τῆς αὐλῆς μόνης ἀλλὰ μὴν καὶ στρατιᾶς ἀπίσης καὶ πολιτικῆς
 τάξεως, ἣν οὐκ εἶχε πρότερον, ἀναδείξας, ὡς βραχὺ παρατρα-
 πέσης τῆς λέξεως ἐξ ἀφυλάκτου συνθηθείας, ἀντὶ ἰπάρχου ἕπαρ-
 χος προσηγορεύθη. καὶ ἐπὶ μὲν τῆς Ῥώμης, ἐφ' ἧς καὶ μόνης
 5 τὴν αὐτὴν παλάτιον καλεῖσθαι νόμος, ἕπαρχος τοῦ Καίσαρος
 ἐνόμιζεν οἰοεὶ δεύτερος μετ' ἐκείνου, ἐπὶ δὲ τῶν κύστρων (οὕτω
 δὲ τὰς ἐν πολέμῳ παρεμβολὰς Ῥωμαίοις ἕθος καλεῖν) πραιφεκτος
 πραιτωρίῳ οἰοεὶ προεστηκώς τοῦ πραιτωρίου· τὸ γὰρ στρατηγι-
 κὸν ἐπὶ ξένης κατάλυμα πραιτωρίον ἐκείνοις ἕδοξεν ὀνομάζειν, κἄν
 10 εἰ τυχόν αὐτὸν τὸν Καίσαρα ἀλλέξασθαι ἐπ' ἐκείνου συμβαλεῖν-
 ἦδρον δὲ καὶ στερεὰν αἰτίαν, ἧς ἕνεκα τῇ τοῦ ἑπάρχου προσηγορίᾳ
 καὶ τὸ τῶν πραιτωρίων προστίθεται γνώρισμα, ὡς εἶναι τὴν ἀρχὴν
 τῶν πρὸς τι, καὶ μὴ δοκεῖν ἀσήμαντον ἔχειν τὴν ἐσοχὴν, συνώνυ-
 μον δὲ τῷ πολιάρχῳ, ὃν καὶ αὐτὸν ἕπαρχον ὀνομασθῆναι προδε-
 15 δήλωται, πραιτωρίῳ οὐρανὸν τὸ πρὶν προσαγορευόμενον. Τρίγ-
 κυλλος τοίνυν τοδὲ τῶν Καισάρων βλους ἐν γράμμασιν ἀποτίων
 Σεπτίμῳ, ὃς ἦν ἕπαρχος τῶν πραιτωριανῶν σπειρῶν ἐπ' αὐτοῦ,
 πραιφεκτον αὐτὸν τῶν πραιτωριανῶν ταγματῶν καὶ φυλάγγων
 ἡγεμόνα τυγχάνειν ἐδήλωσεν. ὥστε οὐ μόνον ἂν τις λάβοι τὸν
 20 ἕπαρχον τῆς αὐλῆς, ἣν καὶ πραιτωρίον πολλαχοῦ καλουμένην
 κατὰ τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ἐδηλώσαμεν, ἀλλὰ μὴν καὶ κατὰ τὸν
 πληθυντικὸν καλῶς ὀνομασμένον (οὐ μόνον γὰρ λέγεται πραιφε-

6 ἐχομαίτιζεν? 8 πραιτωρίων C. 15 videtur Suetonius,
 quod Lydus refert, in praefatione ostendisse, in qua vitas Caesa-
 rum Septimio dedicaverit. F. 16 ὑποτίων? 21 ἐδηλώ-
 σαμεν post καλουμένην F.

ctum non aulae tantum verum etiam omnium copiarum, nec non civilis
 officii, cui antea non praefuerat, constituisset, quasi paululum immutata
 voce e consuetudine non observata, ἕπαρχος pro ἑπαρχος (praefectus
 praetorio pro magistro equitum) dictus est. ac Romae quidem, qua sola
 in urbe aula palatium vocari solet, praefectus Caesaris dicebatur utpote
 primus ab illo, in castris vero (ita autem Romani dicunt quod Graeci in
 bello παρεμβολάς) praefectus praetorio: ducis enim apud externos domi-
 ciliū praetorium illis vocare placuit, quamvis forte ipsum Caesarem in
 eo degere contingat. gravem vero etiam causam repperi, cur praefecti
 nomen etiam addito praetoriorum distinguatur, ut ad aliquid referatur
 magistratus, exprimatursque eius eminentia, neque idem praefecto urbis
 nomen habere videatur, quem pariter praefectam appellatum esse supra
 ostendimus, cum antea praetor urbanus dictus fuisset. Tranquillus igitur
 Septimio, qui tum erat praefectus praetorianarum cohortium, Caesarum
 vitas exponens, praefectum eum praetorianorum ordinum et phalangum
 ducem esse ostendit. quare praefectum aulae, quam et praetorium saepe
 vocari demonstravimus, non singulari tantum verum etiam plurali numero
 recte appellaveris (non enim praefectus praetorio tantum dicitur), vide-

κτος πραιτωριον) οιοει ηγεμόνα τῶν πραιτωριανῶν, ὑπακουομένου ταγμαμάτων ἢ σπειρῶν ἢ στρατευμάτων ἢ δυνάμειον.

7. Αἰτίας μὲν οὖν ἂν τις τοιαύτας οὐκ ἔξω λόγου ἐπὶ τῆς προσηγορίας τῆς ἀρχῆς ἀποδοίη, ἥτις καθάπερ ὠκεανός τις τῶν πρυμμάτων τῆς πολιτείας ἐστίν, ἐξ ἧσπερ πάντες ποταμοὶ καὶ 5 πᾶσι θάλασσα. σπινθῆρες γάρ τινες ὡσπερ ἀετοῦ πυρὸς αἱ λοιπαὶ τῆς πολιτείας ἀρχαὶ ἐκείνης τῆς ἀληθῶς ἀρχῆς τῶν ἀρχῶν δεικνύνται οὐσαι. οὐδὲ γὰρ εἶναι ἄνευ ἐκείνης δύναϊντό ποτε, καθὼ μὴδὲ αὐταὶ μὴδὲ μὴν αἱ τελοῦσαι ὑπ' αὐτὰς ὡσανεὶ τάξεις 10 κινεῖς συνεστῆναι δύναϊντο μὴ τὴν δαπάνην αὐταῖς τε καὶ τοῖς οὖν 10 αὐτῶν ἡγουμένοις χορηγούσης τῆς ἐπαρχότητος. ὃν γὰρ τρόπον τις σκεῦος μέγιστον ἐξ ἄργυρίου πεποιημένον οὐκ ἐξ ἑαυτοῦ ἄλλ' ἐκ προθύγων ἔχει κεκτημένος, εἶτα πρὸς πενίαν ὑποσυρόμενος καταλείπει μὲν τὸ σκεῦος, ἄλλα φροντίδας ἰσχύος τε καὶ κάλλους, 15 πολλὰ δὲ καὶ ἀσθενῆ ἐξ αὐτοῦ σκευύφια κατασκευάζων πολὺν ἄργυρον ἐξ εὐτελείας ἢ μέγιστον ἐξ ἐνός καὶ ἀρχαῖον ἔχεν φαντάζεται, οὕτως τῆς μεγίστης ἀρχῆς καταλυομένης πολλάί τινες καὶ τάχα περιτταὶ ἀνέφυσαν ἀρχαί, μᾶλλον τῆς τύχης ἀπαρεσθίσης τῷ ποιητῇ ἐπὶόντι "οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη· εἰς κοίρανος ἔστω." οἱ μὲν γὰρ λεγόμενοι στρατηλάται τὴν τῶν κομητῶν ἔχουσιν ἐκ 20 τῆς ἀρχαιότητος καὶ μόνην τιμήν. ταύτη καὶ κομητιανούς τοὺς

1 ἡγεμόν C. 5 lego οὐπερ. F. 6 lego ταντοῦ. F. non nimis ineptum *Δίναλον*, si compares τοὺς ἐν *Δικίῳ* κρατήρας 2 29. 8 εἶναι ἂν ἄνευ? 9 καθ' ὃν δὲ vulgo. 10 οὖν, ni fallor, delendum. F. 17 καταδυομένης vulgo. 18 ἀνεφύσαν? μετεφύσαν certe p. 120 2, μετεφύθη de magistr. p. 2 23, παραφύστων p. 3 10.

licet ducem praetorianorum, subintellecto ordinum vel cohortium vel exercituum vel copiarum.

7. Causas quidem tales haud absurde attuleris de nomine huius magistratus, qui quasi oceanus administrationis rei publicae est, e quo cuncta flumina mariaque ducuntur. ecintillas enim quasi eiusdem ignis, reliquos civitatis magistratus illius vere magistratus magistratum esse patet. neque enim sine illo esse unquam possent. quemadmodum vero ipsi, sic nec ipsis subiecti tanquam ordines quidam congregari possent, nisi iis eorumque praepositis sumptum praefectura praerberet. nam quemadmodum aliquis vas maximum, ex argento factum, non a sese sed a maioribus relictum possidet; deinde ad paupertatem delapsus dissolvit illud, parvi faciens firmitatem et pulchritudinem; multa autem et fragilia pocula ex eo fabricatus vilium multitudinem quam uno maximo et antiquo magis gloriatur: sic intereunte maximo magistratu plurimi et fortasse supervacui prodierunt, minime favente fortuna poetae dicenti "non bona multorum dominatio: unus dominus sit." nam qui στρατηλάται (duces) dicuntur, comitum honorem, eumque solum, ab antiquitate tenent. hinc

δευτεροστρατηλατιανούς ἢ παλαιότης οἶδε. κρήνητας δὲ τοὺς φίλους καὶ συνεκδήμους Ἴταλοι λέγουσι, καὶ κομιτάτον ἀπλῶς τὴν βασιλείως συνοδίαν. ἡ δὲ τοῦ λεγομένου μαγίστρου φροντίς ἀρχὴ μὲν οὐκ ἔστιν οὕτως ἐγκεκρυμμένη, μεγίστη δὲ ὅμως, καὶ ἐγγὺς 5 τῆς ὑπάρχων ἀντίταται τιμῆς τε καὶ δυνάμειος· περὶ ἧς πρὸς τὸ τέλος τῆσδε τῆς ἱστορίας ἐρῶ· δεῖ γὰρ αὐτὴν νεωτέραν οὔσαν μὴ ταῖς πρεσβυτέροις τῶν ἀρχῶν συναριθμεῖν, δοῦναι δὲ αὐτῇ χῶρον ὃν ὁ χρόνος αὐτῇ παρεχώρησεν.

8. Ἐξήρηται δὲ ὅμως καὶ πάσας ἀναβέβηκε τὰς ἀρχὰς ἡ 10 ἕπατος τιμῆ, καὶ τῇ μὲν δυνάμει τῆς ἐπαρχότητος μείων, τῇ δὲ τιμῇ μείζων· ἡ μὲν γὰρ τὴν ὅλην διέπει πολιτείαν οἰκοῦν μὲν οὐδὲν παρέχουσα, τὸ δὲ δημόσιον διοικοῦσα, ἡ δὲ πλοῦτόν τε βαθῶν οἰκοῦν νηφάδων δίκην ἐξανλακίζει τοῖς πολίταις, καὶ τῷ χρόνῳ τὴν προσηγορίαν χαρίζεται, καὶ πλάνης ἀπυλλάττει τὰ 15 συναλλάγματα, πολέμους μὲν τὸ λοιπὸν οὐκ ἀναδεχομένη, μήτιρ δὲ ὡσπερ τῆς Ῥωμαίων ἐλευθερίας τυγχάνουσα. ἐναντίως γὰρ ἔχει πρὸς τυραννίδα, καὶ κρατούσης ἐκείνης οὐχ ὑψίσταται· τοιγαροῦν ἅμα Βροῦτος ὁ τῆς σωφροσύνης ἐκδικος καὶ τῆς ἐλευθερίας ὑπέρμαχος τὴν ἕπατον ἐξέλαμψε τιμὴν, ἅμα Τυρκίνιος ὁ 20 τύραννος ἀπολώλει. ὁ δὲ ἡμέτερος πατήρ τε ἅμα καὶ βασιλεὺς ἡμερώτατος ταῖς μὲν ἐπανορθώσεσι τῶν πρᾶξιμάτων καὶ δωρεαῖς τῶν ὑπηκόων ἕπατός ἐστιν ἐφ' ὅσον ἔστι, τῇ δὲ στολῇ γίνεταί,

4 ἐκεκρυμμένη?

9 ἀναβέβηκε C.

et δευτεροστρατηλατιανοὶ ab antiquis comitiani appellati sunt. comites vero Itali amicos sociosque itineris vocant, et comitatum omnino, qui principem proficiscentem comitantur. magistri autem, quem vocant, munus tam abstinens quidem magistratus non est, maximus tamen, atque ad praefecti praetorio honorem potestatemque prope accedit; de quo ad extremum huius historiae dicturus sum: recentior enim antiquioribus magistratibus annumerare non oportet, sed quem tempus concessit locum ei tribuere.

8. Exceptus tamen est omnesque magistratus super emittit consulatus, potentia quidem praefectura minor, honore autem maior: illa enim totam rem publicam regit, domo nihil afferens et publicum administrans; hic vero ingentes domo opes nivis instar civibus profundit, et temporis nomen largitur, pactionesque errore prohibet; ac bella quidem non amplius administrat, parens vero quodam modo est Romanorum libertatis. contrarius enim tyrannidi est, neque eam dominari patitur: itaque simul atque Brutus, pydicitiae vindex et libertatis propugnator, consulis honore effulsit, Tarquinius tyrannus interit. noster vero pater simul et mansuetissimus imperator, rem publicam emendando et cives donando

δταν κοσμεῖν τὴν τύχην ἐθελήσοι, βαθμὸν ἀνώτερον βασιλείας τὴν ὑπατον τιμὴν ὀριζόμενος.

9. Ὅτι δὲ κατὰ τὸ πρόσθεν εἰρημένον μόνῳ τῷ σκῆπτρῳ ἀνέκαθεν ἢ ἀρχὴ παρεχώρησε, τὴν ἴσην ἐκείνῳ λαχούσα τιμὴν, ἀντικρὺς ἐκ τῆς βασιλείας ἔστι λαβεῖν. συναγομένης γὰρ τῆς βου- 5 λῆς, πάλαι μὲν ἐν τοῖς καλουμένοις σενάτοις οἰονεὶ γερουσίαις, καθ' ἡμᾶς δ' ἐπὶ τοῦ παλατίου, οἱ τῶν ἐκεῖ πρωτεύοντες στρα- τευμάτων προΐοντες πορρωτέρω τῶν οικείων ἐδρῶν ἀποδέχονται γονυπετεῖς τὴν ἐπαρχότητα, ἢ δὲ φιλήματος ἀξιοὶ προσιόντας αὐ- τοὺς εἰς θεραπείαν τοῦ στρατοῦ. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Καῖσαρ, οἰονεὶ 10 τῶν Ῥωμαίων βασιλεὺς, τῆς βασιλείας ἐκλείπων πρόσσεισιν ἐκ πο- δός, δι' ἑαυτοῦ ἀποδεχόμενος τὸν ἄρχοντα· οὗ ἔνδον ἅμα αὐτῷ γενομένου φυλακῆ πῦσα, μηδεμίαν μετ' αὐτὸν εἶσω γενέσθαι τῶν ἀρχῶν συγχωροῦσα, ἀλλ' οὐδὲ διαλυθέντος τοῦ συλλόγου πρὸ αὐ- τοῦ ἀναχωρεῖν τινα τῶν ἐκ τῆς βουλῆς ἐπιτρέπουσα. καὶ τοῦτο 15 ἐγκρατῶς ἐφυλάχθη ἄχρι τῶν Θεοδοσίου τοῦ νέου καιρῶν, ὃς ἐπεὶ νέος ἦν καὶ δι' ἑαυτοῦ προΐων κατὰ τὸ συνειδισμένον τὴν τιμὴν προσφέρειν οὐκ ἴσχυσε τῇ ἀρχῇ, εἰκόνα στήσας ἔωρσεν ἀντ' αὐτοῦ ἀποδέχεσθαι τὸν ὑπαρχον. καὶ τράπελσης τῆς ὀρθῆς ἐκφωνήσεως περσίκιον τὸ σκῆπτρον ὁ δῆμος καλεῖ, ὅτι περ ση κατὰ Ῥωμαίους 20 τὸ δι' ἑαυτοῦ λέγεται. ταύτης δὲ τῆς τιμῆς καὶ ὁ τῆς πάλειως φύλαξ ἀπολαύει διὰ τοῦ μελίζοντος ἄρχοντος τῇ ὁμωνυμίᾳ τῆς ἰσο-

5 an forte ἐκ τῆς βουλῆς?

7 δ' add F.

10 αὐτοῖς C.

11 lego τὴν βασιλείαν. F.

12 αὐτοῦ C.

14 αὐτοῦ F,

αὐτῆς C.

22 τὴν ὁμωνυμίαν?

consul est, ut magis non possit; veste autem est, cum ornare fortunam vult, altiozem imperio consulatus honori gradum decernens.

9. Soli autem sceptro, ut supra dictum est, olim cessisse praefecturam, parem cum eo honorem sortientem, in palatio manifeste cernere licet. congregante enim se senatu (olim quidem in senatis, id est γερουσίαις, nunc autem in palatio) primores degentium ibi copiarum, a sedibus suis longius progressi, praefectum in genua procumbentes excipiunt, qui osculo accedentes dignatur, exercitum colens; atque ipse Caesar, id est Romanorum imperator, relicto palatio pedibus accedit, magistratum ipse excipiens; qui cum una intus sunt, severa custodia, nemini magistratum post eum introire, neque soluta concione cuiquam e senatoribus ante eum exire permittens. atque hoc constanter observatum est ad Theodosii iunioris tempora; qui quoniam puer erat, neque ipse secundum consuetudinem obviam procedens honorem magistratui poterat exhibere, ut posita effigies ipsius loco praefectum exciperet decrevit. et mutata genuina pronuntiatione persicium vulgus sceptrum appellat, quia per se Romanorum sermone τὸ δι' ἑαυτοῦ dicitur. hoc ipso honore autem et praefectus urbi a maiori magistratu afficitur, nominis

τιμίας ἀξιωθεῖς. Ξίφος δὲ ἐζώννυτο ἀνέκαθεν ὁ ἑπαρχος, οἷα καὶ τῶν ὄπλων ἔχων τὴν δύναμιν· καὶ τοῦτο δυνατόν αὐταῖς ὄψεσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος εὐρεῖν, εἶγε τις φιλάρχαιος ὢν ἐπὶ τὴν Καλιχιδόνα περαιωθεὶς τὴν Φιλίππου τοῦ ὑπάρχου εἰκόνα καταμάθοι. 5 σίκην δὲ τὸ ὑποζώνιον ξίφος Ῥωμαῖοι καλοῦσιν, ἐξ οὗ σικαρίους τοὺς κρευρογούς καὶ σικᾶτα τὴν ἐκ σαρκῶν εἰς λεπτὰ κατακοπεῖσιν ἰδωδὴν.

10. Ἄλλ' ἀρχὴν ὄσα λέλογχεν, ἔχει τέλος, τὸ ποιητικὸν εἰπεῖν. Κωνσταντίνου γὰρ μετὰ τῆς τύχης τὴν Ῥώμην ἀπολιπόντος, 10 καὶ τῶν δυνάμεων, ὄσαι τὸν Ἴστρον ἐφρούρουσιν, ἐπὶ τὴν κάτω Ἀσίαν ψήφῳ τοῦ βασιλέως διασπαρεισῶν, Σκυθίαν μὲν καὶ Μυσίαν καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνων φέροντας ἐξημιώθη τὸ δημόσιον, τῶν ὑπὲρ Ἴστρον βαρβάρων μηδεὸς ἀνδισταμένον κατατρεχόντων τὴν Ἐδρώπην, τῶν δὲ πρὸς τὴν ἕω παρὰ τὸ πάλαι δασμοῖς οὐ μετρίοις 15 βαρυνθέντων ἀνάγκη γέγονε τὸν ἑπαρχον μηκέτι μὲν τῆς αὐτῆς καὶ τῶν ἐν ὄπλοις ἄρχειν δυνάμεων, τῆς μὲν τῷ λεγομένῳ μαγίστρῳ παραδοθείσης, τῶν δὲ τοῖς ἄρτι κατασταθεῖσι στρατηγοῖς ἐκτεθεισῶν, τὴν δὲ ἀνατολὴν πρὸς τῇ κάτω Ἀσίᾳ, καὶ ὄσα ταύτης, διοικοῦντα τὸ λοιπὸν τῆς ἀνατολῆς χρηματίζεῖν ἑπαρχον. 20 διεσῶρη δὲ οὐδὲν ἦν τῆς ἀρχῆς δυναστεία ἄχρι τῶν Ἀρκαδίου τοῦ πατρὸς Θεοδοσίου τοῦ νέου καιρῶν, ἐφ' οὗ συμβέβηκε Ῥουφῖνον τὸν ἐπέκλην ἀκόρεστον, ὃς ἦν ἑπαρχος αὐτῷ, τυραννίδα

8 ὄσα C. an ὄσα? 9 a Κωνσταντίνου ad finem huius capituli usque enarrata, paucis exceptis, 3 40—42, ad verbum repetuntur. F. 20 ἦν τῆς ἀρχῆς ad F e 3 40.

communitate pari honore dignus habitus. ense inde ab initio praefectus praetorio gerebat, quippe qui copiis etiam praeesset; quod hodieque ipso adspectu reperire licet, si quis antiquitatis amator Chalcedonem transvectus Philippi praefecti praetorio effugium intueatur. sicam autem Romani ense, qui sub cingulo geritur, vocant; unde sicarii qui carnem secant, et sicata cibus carne in frustula concisa constans.

10. Sed enim initium quaecunque sortita finem habent, ut ait poeta. posteaquam enim Constantinus cum fortuna Romam reliquit, atque omnes quae Istrum custodierant copiae decreto imperatoris per Asiam inferiorem sparsae sunt, Scythiam Mysiamque et illarum vectigalia aerarium amisit, barbaris, qui ultra Istrum habitabant, Europam nemine resistente incursantibus; Orientis autem populis contra pristinum morem tributis haud mediocribus oneratis, necesse fuit praefectum praetorio aulae et copiis, quarum illa magistro quem vocant, hae strategis nuper creatis traditae, non amplius praeesse, sed Orientem cum Asia inferiori, et quae ad eam pertinent, administrare, ac praefectum Orientis in posterum appellari. neque vero minus potestas magistratus dilacerata est ad Arcadii, patris Theodosii iunioris, tempora; sub quo Rufinus cognomine insatiabilis, quo praefecto praetorii ille utebatur, tyrannidem meditatus a

μελετήσαντα τοῦ μὲν σκοποῦ ὑπὲρ λυσιτελείας τῶν κοινῶν ἐκπε-
σεῖν, εἰς βάραθρον δὲ τὴν ἀρχὴν καταρρῖψαι. αὐτίκα μὲν γὰρ ὁ
βασιλεὺς τῆς ἐκ τῶν ὀπλων ἰσχύος ἀφαιρεῖται τὴν ἀρχήν, εἶτα τῆς
τῶν λεγομένων φαβρικῶν οἰονεὶ ὀπλοποιῶν φροντίδος τῆς τε τοῦ
δημοσίου δρόμου καὶ πάσης ἐτέρας, δι' ὧν τὸ λεγόμενον συνίστη 5
μαγιστέριον. ὡς δὲ δύσεργον ἦν ἀποτρέφειν μὲν τὸν ὑπαρχον ἀνὰ
τὰς ἐπαρχίας τοὺς δημοσίους ἵππους καὶ τοὺς αὐτοῖς ἐφεστῶτας,
ἐτέρους δὲ κεκτῆσθαι τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἐξουσίαν τε καὶ διοίκησιν,
νόμος ἐτέθη θεσιπλῶν ἀντέχεσθαι μὲν τὸν ὑπαρχον τῆς τοῦ δημο-
σίου δρόμου φροντίδος, τὸν πρῶτον μέντοι τῶν φρουμενταρίων 10
(πρήλικπα αὐτὸν σήμερον συμβαίνει καλεῖσθαι) παρεῖναι διὰ παν-
τὸς τῷ δικαστηρίῳ τοῦ τῶν πραιτωρίων ὑπαρχου καὶ πολυπραγ-
μονεῖν, καὶ τὰς αἰτίας ἐξερευνᾶν ὧν ἕνεκα πολλοὶ ποριζόμενοι
παρὰ τῆς ἀρχῆς τὰ λεγόμενα συνθήματα τῷ δημοσίῳ κέχρηται
δρόμῳ (ταύτῃ καὶ κουρίωσος ὠνομάσθη ἀντὶ τοῦ περιέρχους, καὶ 15
οὐκ αὐτὸς μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες ὅσοι κὰν ταῖς ἐπαρχίαις τοῖς
δημοσίοις ἐφεστήκασιν ἵπποις), προσεπιγράφοτος τοῖς ἐπὶ τῶν
δρόμων συνθήμασι καὶ τοῦ λεγομένου μαγίστρου. ὅτι δὲ οὕτως,
αὐτῆς δυνατὸν ἀκοῦσαι τῆς διατάξεως, ἐν μὲν τῷ πύλαι Θεοδο-
σιανῷ κειμένῃς, ἐν δὲ τῷ νεαρίῳ παροφθείσης. 20

11. Οὕτως οὖν ὡσπερ δι' ὑποβάθρων τινῶν καταφερομέ-
νης τῆς ἀρχῆς, τοὺς μὲν στρατιωτικοὺς καταλόγους ἔταξεν ἡ βα-

3 πολλῶν C, sed 3 40 ὀπλων. 6 ἀποστρέφειν C. 10 τοι
add F. 11 καλεῖσθαι add F e 3 40. 17 lego, ut 3 40,
προῦπογράφοντος. τῷ δρόμῳ 3 40. 21 ὑποβαράθρων C.

proposito quidem, hono rei publicae, aherravit, in barathrum vero magi-
stratum praecipitavit. namque imperator continuo potentiam ab armis
magistratui adimit, deinde fabricarum, id est armorum conficiendorum,
nec non cursus publici curam, et ceteras omnes, e quibus magisterium
quod vocant conflatum est. cum autem incommodum esset praefectum
praetorio equos publicos iisque praepositos in provinciis sustentare, alio-
rum vero sub potestate eos administrationeque esse, lex data est ut cur-
sus publici curam praefectus praetorio retineret quidem, primus tamen
frumentariorum (principem eum hodie vocant) in auditorio eius semper
adesset, et cuncta curiose investigaret, causasque inquireret cur multi,
impetratis a praefecto praetorio synthematis, cursu publico utantur (unde
etiam curiosus dictus est; neque ille solus, sed quicumque equis publicis
in provinciis praepositi), utque synthemata ad cursus et magister, quem
vocant, isque primus subscriberet. quod ita esse ipsa constitutio docet,
in vetere codice Theodosiano exstans, in novo autem praetermissa.

11. Sic igitur tanquam per gradus labente magistratu, militaribus
catalogis imperator, quos comites tum vocabant sive duces, officiis autem

σιλεία ὑπὸ τοῖς τότε καλουμένοις κόμησιν ἢ στρατηγοῖς, τὰς δὲ ἐν τῷ παλατίῳ τάξεις ὑπὸ τῷ πρωτεύοντι τῶν δυνάμεων τῆς αὐτῆς, περὶ οὗ πρὸς τέλος, ὡς ὑπεσχόμην, ἔρῳ, ὃν καὶ αὐτὸν ἄρχοντα οὐ μικρὸν, καθάπερ τοὺς λεγομένους στρατηλάτας, αἱ τῆς ἐπαρχότητος Ἰλιτυώσεις ἀπετέλεισαν· τὰ γὰρ πολυτελῆ τῶν οἰκοδομημάτων καταλυόμενα πολλοῖς ἐπαρκεῖ πρὸς οἰκοδομήν. καὶ ἕως μὲν τοὺς βασιλέας ἐπαξιῖναι δι' ἑαυτῶν τοῖς πολέμοις συνέβαινεν, εἶχε τινα ἢ ἀρχή, εἰ μὴ τισαύτην, πλὴν ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας ἰσχύον τε καὶ δύναμιν· ἔξοτε δὲ Θεοδόσιος πρῶτος, τῆς τῶν οἰκειῶν
 10 παίδων ῥησιώτης προνοούμενος, νόμῳ [δὲ] τὴν ἀνδρίαν ἰχθυῖν ἔλαττωσε, κωλέσας δι' ἐκείνους τὴν βασιλέως Ῥωμαίων ἐπὶ πολέμους ὁρμήν, τὸ λοιπὸν τοῖς μὲν στρατηγοῖς τὰ τῶν πολέμων τῷ δὲ μαγίστρῳ διοικεῖν τὰ τοῦ παλατίου γέγονε χώρῳ, ὡς μηδὲν ἕτερον ἔχειν τὴν ἐπαρχότητα ἢ μόνην τὴν ἐπὶ ταῖς δαπάναις φροντίδα, ὡς εἰκός
 15 ἔστι γίνεσθαι κατὰ τὸ ἀναγκαῖον περὶ τε τοὺς ἐξ αὐτῆς ἄρχοντας, ὡς ἔφη, καὶ περὶ ἐκείνους γε μὴν ὧν αὐτοὶ ἄρχεν ἐτάχθησαν.

12. Εἰ δὲ τις καὶ τοὺς ἐκ τῶν προρρήσεων στοχασμοὺς, οὓς τινες καλοῦσι χρησμούς, ἐν ἀριθμῷ λόγων περιλαβεῖν ὑπο-
 20 μένοι, πέρας ἔλαβε τὰ Φωντηῖα τῷ Ῥωμαίῳ ῥηθέντα ποτέ· ἐκεῖνος γὰρ στίχους δοθέντας τινὰς δῆθεν Ῥωμύλῳ ποτὲ πατρίοις ῥήμασιν ἀναφέρει, τοὺς ἀναφανδὸν προλέγοντας τότε Ῥωμαίους τὴν τύχην ἀπολείπειν, ὅταν αὐτοὶ τῆς πατρίου φωνῆς ἐπιλάθωνται.

1 καὶ C, sed 3 41 ἦ. 14 ἄς F, ἦν C. 19 lego ἄς. F.
 20 τὰ vulgo om. 21 immo τινὰς δοθέντας.

palatii principem aulicarum copiarum praefecit, de quo ad extremum, ut pollicitus sum, explicabo; quem ipsum magistratum haud parvum, sicuti quos στρατηλάτας vocant, praefecturae imminutiones reddidere: quippe magna aedificia dissoluta multis ad aedificandum sufficiunt. ac dum imperatores ipsi bella obiere, habuit quandam magistratus, etsi non tantam, super alias tamen omnes potentiam atque auctoritatem: ex quo autem Theodosius primus, filiorum suorum ignaviae prospiciens, lege frenum virtuti iniecit, imperatorem Romanum in bella ire per eos prohibens, deinceps quae ad bellum pertinent, ducum, quae ad palatium, magistri provincia fuere; ut nihil aliud praefectura habeat nisi solam sumptuum administrationem, quos perspicuum est fieri in obvias necessitates, inque magistratus ex illa, ut dixi, ortos, neque minus in eos quibus ipsi praepositi sunt.

12. Quodsi quis et coniecturas e praedictionibus, quae oracula a nonnullis vocantur, rationum in numero habere non recuset, exitum habuere a Fonteio Romano quondam dicta. ille enim versus quosdam olim scilicet Romulo datos patrio sermone refert, aperte praedictentes tum Romanos fortunam derelicturam, cum ipsi patriae linguae oblitii fuissent;

Ioannes Lydus.

12

καὶ τὸν μὲν λεγόμενον χρησμὸν τοῖς περὶ μηνῶν γραφεῖσιν ἐντε-
 θεύκαμεν, πέρας δὲ μᾶλλον ἔσχε τὰ τοιαῦτα μαντιόματα· Κόρον
 γὰρ τινας Αἰγυπτίου, ἐπὶ ποιητικῇ καὶ νῦν θαυμαζομένου, ἅμα
 τὴν πολλαχρὸν ἅμα τὴν τῶν πραιτωρίων ἐπαρχότητα διέποντος καὶ
 μηδὲν ἄλλο παρὰ τὴν ποίησιν ἐπισταμένον, εἶτα παραβῆναι θαρ-
 σήσαντος τὴν παλαιὰν συνθήκην καὶ τὰς ψήφους Ἑλλάδι φωνῇ
 προενεγκόντος, οὐδὲν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ καὶ τὴν τύχην ἀπέβαλεν ἢ
 ἀρχή.

13. Ὡς οὖν ἔφην, τοῦ μὲν ἐπαρχοῦ πρὸς τοῦ Ἀγούστου
 ἐκ τῶν ἀρχῶν περιμεθεύοντος, τοῦ δὲ ἐπαρχοῦ τῶν πραιτωρίων
 τὴν ἐκείνου δύναμιν διαδεξαμένου, εἰκὸς ὀγκωθῆναι πλέον τὴν
 ἀρχήν, τοῖς ὄλοις προστεθείσης καὶ τῆς τῶν πολιτικῶν πραγμά-
 των διοικήσεως· οὐδὲν δὲ ἔττον ἔχνη τινὰ τῆς ἐπαρχίας παραπέ-
 μινεν αὐτῇ, μακρῶς τινὸς παραλλαγῆς ἐμπεισοῦσης. μανθῶν μὲν
 γὰρ ὁ ἐπαρχος περιεβάλλετο Κῶον· ἐπ' ἐκείνης γὰρ τῆς νήσου καὶ 15
 μόνης ἢ βαθυτέρα βαφὴ τοῦ φοινικοῦ χρώματος τὸ πρὶν ἐπηνεῖτο
 κατασκευαζομένη· ἢ γὰρ ἡμέμα πως ἐπὶ τὸ φλόγιον καὶ οὐ σφ-
 δρα βαδὸν ἀναπτομένη πρὸς Παρθυαίων ἐξηύρηται, ὅθεν καὶ
 Παρθικὰ τὰ φλογουβαφῆ δέρματα συμβαίνει καλεῖσθαι. ὁ δὲ μαν-
 δύης χλωμύδος εἰδὸς ἐστὶ, τὸ παρὰ τῷ πλήθει μαντίον λεγόμενον, 20
 μὴ πλέον ἄχρι γονάτων ἐξ ὤμων ἡρητημένον, σημηέντων οὐκ ἐπι-
 βαλλομένων τῷ μανθῶν, τῶν δ' ἐν ἡμῖν λεγομένων ταυλιῶν ἀντὶ
 τοῦ πτυχίων· ἐκείνων γὰρ ἐπιτιθεμένων οὐκ ἐξῆν ἑτέρω ἢ μόνω
 χρῆσθαι τῷ Καίσαρι. σημηέντα δὲ τὰ χρυσοῦσμα Ῥωμαίοις

15 Κῶαν vulgo.

21 ἢ addit F.

22 δ' add F.

quod oraculum, ut vocant, nostro de mensibus tractatui inseruimus. exi-
 tum vero utique haec vaticinia habuere: postquam enim Cyrus quidam
 Aegyptius, quem ob poesin etiamnum admirantur, praefectura urbis et
 praetorii simul fungens, neque aliud quicquam praeter poesin sciens,
 veterem consuetudinem transgredi ausus est decretaque Graeco sermone
 protulit, cum Romana lingua fortunam quoque magistratus amisit.

13. Magistro equitum, ut dixi, ab Augusto e magistratibus exem-
 pto, eiusque potestate ad praefectum praetorio delata, necesse fuit magis
 efferri magistratum, armis adiuncta civilium rerum administratione: ni-
 hilo vero minus vestigia quaedam magistri equitum muneris, parva in-
 tercedente mutatione, ei manserunt. mandyen enim praefectus praetorio
 gerebat Coam (illa quippe insula, eaque sola, arte saturatiori puniceo
 colore inficiendi celebris olim fuit: nam qui flammeo quasi propior cla-
 riorque, a Parthis inventus est; unde etiam parthica pelles flammeo co-
 lore tinctae dicuntur. est autem mandyes chlamydis genus, quod man-
 tium vulgus appellat, ab humeris haud altius quam ad genua promissum),
 non segmentis sed sinibus, quas taulias (tabulas) apud nos vocant, orna-
 tam: illis enim ornare vestem nemini nisi uni Caesari licebat. segmenta

ἔθος καλεῖν, ὡς προέφαμεν. τοιαύτη μὲν ἡ χλαμύς, παραγωγῆς δὲ χιτῶν καιυπόρφουρος, καὶ ζωστήρ ἐκ φοινικοῦ δέρματος, ἐφ' ἑαυτὸν μὲν ἀνακεκολλημένος, ἐξ ἄκρων δὲ τῶν πλευρῶν εἰς λεπτήν καταρρηγῆν ἐσπουδασμένος, καὶ σεληνίσκον μὲν ἔχων τινὰ ἐξ ἐνώμων χρυσοῦ πεποιημένον, ἐκ δὲ τῆς ἐτέρας γλωσσοῖδα τινὰ ἤγουν διάβλημα, χρυσοτελὲς καὶ αὐτό, εἰς βότρυος σχῆμα πεποιημένον δι' ἣν ἐν τῇ περὶ μετῶν συγγραφῇ ἀποδεδώκαμεν αἰτίαν· ὅπερ διάβλημα ἀπὸ δεξιῶς φερόμενον καὶ ἐπὶ τὸν σεληνίσκον βαλλόμενον διαζώνουσι τὸν περιτιθέμενον ἀσφαλῶς, περόνης καὶ αὐτῆς χρυσοῦς ἐνδοκνούσης τὸν ἱμάντα καὶ συναπτούσης τὸν βότρυον τῷ σεληνίσκῳ. φίβουλαν αὐτὴν πατρίως οἱ Ῥωμαῖοι καὶ βάλτεον τὸν ζωστήρα λέγουσι. τὴν δὲ ὄλην κατασκευὴν τοῦ περιζώματος οἱ Γάλλοι καρταμέραν, ἣν τὸ πλῆθος καρτάλαμον ἐξ ἰδιωτείας ὀνομάζει. ὅτι δὲ οὐ Ῥωμαϊκὸν τουτὶ τὸ ῥημάτιον, μύρτος ὁ Ῥωμαῖος Βύρρων ἐν βιβλίῳ πέμπτῳ περὶ Ῥωμαϊκῆς διωλέκτου, ἐν ᾧ διαφθοροῦται ποία μὲν τις λέξις ἐστὶν Αἰολικὴ ποία δὲ Γαλλικὴ, καὶ ὅτι ἐτέρα μὲν ἡ Θεούσκων ἄλλη δὲ Ἐτρούσκων, ὧν συγχυθεῖσῶν ἡ νῦν κρατούσα τῶν Ῥωμαίων ἀπειτέλεσθη φωνή.

14. Τοιαύτη μὲν τῆς ἀρχῆς ἡ παρ' αὐτοῖς καλουμένη παρατυῖρα, ἀντὶ τοῦ στολή· ὄχημα δὲ ὅποιον ἴσμεν, καὶ θῆκαι· οὕτω δὲ τὸ λεγόμενον τῷ πλήθει καλαμάριον ἐκείνοι λέγουσιν·

12 ζιζώματος C: corr F. 13 καρταμέρα et in Varrone et alibi frustra quaesivi. suspicor autem hanc vocem desiderari in lib. 4 de Ling. Lat. § 24, ubi mendose legitur: *postea succuderunt Galli e ferro sub id vocabulum etc.* F.

autem aureos clavos Romani solent appellare, ut supra diximus. haec chlamys. accedebant paragaudis, tunica purpurea, et balteus e corio puniceo, sibimet agglutinato, ex imis vero lateribus tenui sutura subtiliter elaboratus, habensque in sinistra parte lunulam quandam auream, in altera autem lingulam sive insertorium, pariter auream, in uvae formam elaboratam, ob eam quam in opere de mensibus rettulimus rationem; quae quidem lingula a dextra iuncta lunulaeque imposita firme cingit gerentem, fibula, et ipsa aurea, loram mordente uvamque cum lanula coniungente. fibulam illam Romani patrio sermone, et balteum cingulum vocant. totam vero cinguli ornatam Galli cartameram, vulgus ignorantia cartalamum appellat. Latinum non esse hoc vocabulum, testis est Varro Romanus, in libro quinto de Lingua Latina, in quo explicat quaesnam vox Acoica, quanam Gallica; atque aliam esse Thuscorum, aliam Etruscorum, quibus inter se mixtis quae nunc habetur Romanorum lingua conflata est.

14. Haec magistratus paratura, ut illi vocant, id est ornatus: currus vero, qualem scimus, et thecae. sic autem illi vocant, quod vulgus calamarium; quod quidem splendoris tantum causa (ea magnitudine ex auro ductum erat) centum auri libras pendere creditum est. aliud vero

ἄνω ὄγκου καὶ μόνου χάριν εἰς τόπον τοιοῦτον χρυσηλάτον κατε-
 σκεύαστο· ἑκατὸν ἔχειν χρυσίον λίτρας ὑπέληπται. ἕτερον δὲ ἔξ
 ἀργυρίου βαθὸν πρὸς ὑποδοχὴν κοινοῦ μέλανος ἐξυψηρετεῖται τῷ
 δικαστηρίῳ (καλλικλιον αὐτό, οἰονεὶ κναθίσκον, ἀπὸ τοῦ κάλυκος
 καλεῖσθαι νόμος), καὶ κάρθαρος ὡς λεκάνη τις ἔξ ἀργύρου, ἐπὶ 5
 τρίποδος ἀργυρέου, καὶ κρατὴρ ὑπὲρ τῶν τὰς ἐμπροθέσμους δίκας
 ἐν τῷ δικαστηρίῳ λεγόντων κείμενος· περὶ οὗ μακρογορεῖν ἀηδὲς
 εἶναι κρίνων ἔξ ἀνάγκης ἀναλαβεῖν τὴν ἀφήγησιν συνωδοῦμαι,
 ἐκεῖνο προλέγων, ὡς εἰσὶν ἔτι καὶ νῦν πορθμίδες τρεῖς τῇ ἀρχῇ
 πρὸς τὰς ἀντιπόρθμους διαπεραιώσεις ἐκ τῆς βασιλίδος ἐπὶ τὰς 10
 γείτονας ἡπείρους. βάρκας αὐτὰς ἀντὶ τοῦ δρόμωνας πατριῶς
 ἐκάλεσαν οἱ παλαιότεροι, καὶ κήλοκας οἶον ταχινὰς, ὅτι κέλερ
 κατ' αὐτοὺς ὁ ταχὺς λέγεται, καὶ σαρκινὰς ἀντὶ τοῦ ὀκλάδας,
 ὅτι σάρκινα κατ' αὐτοὺς τὸ ἄχθος καλεῖται. τοιαῦτα μὲν τινα καὶ
 ταῦτα· πρὸς δὲ τὸ προκείμενον ἐπανέλθωμεν. 15

15. Νόμος ἦν (καὶ γὰρ ἄρτι παρεφθάρη) τοὺς μὲν ἀπὸ
 ψήφων τῆς ἀρχῆς ἐπὶ τῶν ἐπιουρχιῶν τὰς δίκας λέγοντας μετὰ ἔφε-
 σιν αὐθις ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐμπροθέσμως αὐτὰς κατὰ τὸν ἔκκλητον
 νόμον ἀνακίμπειν, τοὺς δὲ ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτικῶν δικαστηρίων ἀπὸ
 ψήφων αὐτῶν ἐπὶ τὴν βασιλείαν, κἀκείνας μὲν καλεῖσθαι τεμπο- 20
 ραλίας ἀντὶ τοῦ ἐμπροθέσμως, ταύτας δὲ σάκρας οἰονεὶ θείας,
 διὰ τὸ, ὡς ἔφη, πρὸς τὴν βασιλέως ἀκρόασιν μετέκκλητον ἀνα-
 κίμπεισθαι. Θαῦμα μέγιστον καὶ πανευδαίμονος πολιτείας τεκμή-

2 ἑκατὸν γὰρ ἔχων? 4 αὐτὸ C. 13 αὐτὰς C. 16 ἀπὸ —
 ἀρχῆς. post λέγοντας haec ponenda censeo. F. 19 τοὺς F, τὰς C.

profundum argenteum vas in auditorio erat, communi astramento reci-
 piendo serviens (caliculus, id est parvum poculum, a calice appellari so-
 let), nec non cantharus (quasi patina quaedam) argenteus, in tripode
 argenteo, et crater, sique illorum ergo qui temporales causas in iudicio
 dicebant; qua de re prolixè dicere odiosum reputans, necessitate enar-
 rationem repetere cogor, illud praedicans, esse etiamnum naviculas tres
 magistratū ad transfretandum ex imperatoria urbe in vicinas terras.
 barcas illas, id est currentes, patrio sermone antiquiores vocabant, et
 celoces, id est celeres, quia celer eorum lingua ἑ ταχὺς, et sarcinarias,
 id est onerarias, quia sarcina eorum sermone onus vocatur. haecenus de
 hoc: ad propositum revertamur.

15. Lex erat (etenim nuper interiit) ut qui in provinciis causas
 dicerent, a sententiis magistratus post appellationem iterum eas, intra
 praestitutum tempus, iuxta legem de appellationibus, ad magistratum
 mitterent; qui autem in archaetocis dicasteriis, ab horum sententiis ad
 imperatorem; et illae quidem temporales vocari solebant, haec autem sa-
 crae, quia, ut dixi, ad imperatoris audientiam post appellationem mitte-
 bantur: res summa digna admiratione, et fortunatissimae rei publicae in-

ριον. βασιλεὺς Ῥωμαίων ἐπέμενε χαμαιζήλου δικαστοῦ λειτουργίαν ὑφίστασθαι καὶ κρίνειν πράγματα ἴσως καὶ σφόδρα γλίσχρης ἐποθέσεως ἀνεχόμενος, καθάπερ ὁ ἡμερώτατος ἡμῶν βασιλεὺς διὰ τὴν περὶ τοὺς ὑπηκόους στοργήν, καίτοι τὰ πλείστα κατὰ πολέμων ἀγροπνῶν καὶ προκινδυνεύειν ἡμῶν διὰ σπουδῆς ἔχων, εἰ μὴ σφαλερωτέραν ἡμῖν τὴν εἰρήνην ὁ δῆμος θεηλάτοις διχονοίαις ἀναπτόμενος ἀπετέλει, ὧν ἕνικα βαρυτέραν τὸ δημόσιον δαπάνην ὑφίσταται πρὸς φυλακὴν τῆς εἰρήνης ἢ πρὸς ἀναχαιτισμὸν τῶν πολεμίων. ἔνθα ἡ τῶν λαγομένων νόβων ἀναλωμάτων ἀφορμὴ καὶ
 10 στένωσις τῶν ἀναγκαιῶν. εἰ γὰρ τοὺς ἔμπροσθεν βεβασιλευκότας ῥησιώτῃ διείλυσε, πῶς ἂν ἤρέμησεν οὗτος, ὑπὸ μὲν μηδὲ ὅλως χυλόμενος, τροφῆς δὲ χάριν μηδὲ ἄρτου ξηροῦ πρὸς κόρον ὑπτόμενος;

16. Τῆς τοιαύτης οὖν συνηθείας ἤδη πρότερον εἰς τρυφὴν
 15 ἀναλυθείσης, καὶ τῶν ἔμπροσθεν ἅμα τοῖς ὅπλοις καὶ αὐτὴν τὴν μέχρι λόγων φροντίδα τῶν κοινῶν ἀποπτυσάντων, νόμος ἐφοίτησε τὸν ὑπαρχον ἄκροάσασθαι τῶν σακρῶν διατυπῶν, πρῶγμα καὶ μετὰ τὴν ἐναλλαγὴν ἀρχοῦν ἐπιδείξει τὴν εὐσυναντῶν τὸ πάλαι θεϊότατα. λευχειμῶν μὲν γὰρ ὁ ὑπαρχος ἐπὶ τοῦ βήματος, καὶ
 20 τάξις ἀρμοδία ὡσαύτως ἐσταλμένη μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τῶν δικῶν κύριοι λαμπροφανεῖς, καὶ σιγῇ κατασκέπουσα τὸ δικαστήριον, καὶ ῥητόρων οἱ διαφανέστατοι ἄξιως ἐορτῶν ἀμπεχόμενοι στολάς, καὶ ὁ τρίπους ἐν μέσῳ τοῦ ἀκροατηρίου, ἐξηρητημένον

6 διχονοίας C.

7 ἡς C.

9 ἐσθεν?

dicium. imperator Romanorum humilis iudicis munus subire, et lites vel minutissima forte in re iudicare non recusabat, quemadmodum mansuetissimus noster imperator amore in cives, quamvis plurimum contra hostes vigilans, ad pericula pro nobis subeunda intentus. utinam periculosiorem nobis pacem non reddat populus, fatalibus discordiis incensus, ob quas maior ex aerario sumptus ad pacem custodiendam quam ad hostes domandos erogatur. inde impensorum, quae nova vocantur, origo, et rerum necessariarum angustiae. nam si priores imperatores inertia fregit, quo tandem modo hic quiescat, quem ad vitam sustentandam ne sicco quidem pane ad satietatem vescentem somnus omnino non relaxet?

16. Haec igitur consuetudo cum iam antea mollitiei cessisset, et priores principes una cum armis vel sermone tenuis curam rei publicae aspernati essent, lex prodiit, constituens ut praefectus praetorio sacras causas audiret: res vel post immutationem ad pristinam suam divinitatem declarandam sufficiens. candida scilicet cum veste in tribunali praefectus praetorio, et congruum cum eo officium pari ornato, nec non ipsi causarum domini splendidissimi, et silentium tegens iudicium, et oratorum clarissimi, dignas festis diebus vestes gerentes, et tripus medio in

κατὰ μέσον τοῦ κανθάρου, καὶ κρατῆρ παρακείμενος, δι' οὗ ποτὲ πληρούμενος ὁ κανθάρου ὕδατος τοσοῦτον ἐδίδου καιρὸν τῇ τῆς δίκης τέρματι ἕφ' ὅσον διὰ τινος γνώμονος τοῦ ἐνότος αὐτῷ ὕδατος διηθουμένου ὁ κύβουτος ἀπηλλάττετο, καὶ ὁ λόγος τοῖς λέγουσιν δλωρὸς πρὸς θεῖον δικαστὴν ἀνυποούμενος. τούτων πάντων ἀπολο- 5 μένων οὐδὲ ἔγνος τὸ λοιπὸν ἀπέμεινε τῷ δικαστηρίῳ, τῶν συνεδρευόντων μόνον ἐν παραβύστω, μετὰ γέλωτος τῶν περιεστηκότων, ὡσπερ ἐν μέμοις τινῶν δῆθεν δικῶν ἀκρωμένων. καὶ τάξις οὐδεμία ἢ μήνημα κατὰ τὸ πρόσθεν συνεθισμένον παραδηλοῦν τὸν χρόνον τῆς ἡμέρας. ὁ γὰρ τῆς τάξεως προεστηκὼς (σουβα- 10 διούβαν αὐτὸν ὠνόμασαν οἰοει ὑποβοηθόν), πραττούσης τῆς ἀρχῆς ἐστὼς ἐπὶ κορυφῆς τῶν ὑπηρετομένων τροχίσκουσ τινὰς οὐκ εὐτελεῖς, ἐξ ἀργύρου πεποιημένους, γραφῆς τῶν ὥρων ἔχοντας τῆς ἡμέρας τοῖς Ἰταλῶν ἀριθμοῖς καὶ γράμμασιν, ἐμβριθῶς ἀφικεῖς ἔξαπίνης ἐπὶ τὸ ἔδαφος θροῦν ἀπετέλει σεμνόν, παραδηλοῦντος 15 τοῦ βαλλομένου τροχίσκου κατὰ τοῦ μαρμάρου τὴν τῆς ἡμέρας ὄραν. (17) καὶ τούτου τοῦ σεμνοῦ καὶ οὕτως ἀξιοπρεποῦς σχήματος ἀπολομένου, οἷα τῆς ἀρχῆς ἢ μηδ' ὕλωσ ὄρωμένης ἐπὶ τοῦ βήματος ἢ κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Καππαδόκου, περὶ οὗ ὕστερον ἔρω, ἐν κοιτῶνι τινι λανθανούσης, οὐδεὶς τὸ λοιπὸν ἀξιόλογος 20 παρηλθεν ἐπὶ τὴν τάξιν οὕτως ἀπερριμμένην καὶ μᾶλλον αἰσχύνην ἢ τιμὴν τινα τῷ προσιόντι φέρουσαν. συγκατέπεισεν οὖν ἑαυτοῖς τὰ πράγματα, καὶ προσεντελίσθη παρὰ πᾶσιν ἢ πρώτη καὶ ἀνίσχοισα τῶν ἀρχῶν, καθ' ὄντιναοῦν καιρὸν ἐπὶ τὴν αὐλὴν εὐτελεῖς

auditorio, suspensus in medio eius cantharo, appositusque crater; quo cum olim aqua impleretur cantharus, tantum temporis dabat causae transigendae quanto, aqua infusa per gnomonem quandam perfluente, crater vacuabatur; et dicentium oratio tota ad divinum indicem conversa. quae omnia interiire, ut ne vestigium quidem eorum in iudicio exinde manserit, iudicibus nonnisi in occulto, cum risu adstantium, quasi in mimis causas quasdam audientibus. neque est ullum officium, neque, quod prioris erat consuetudinis, indicium tempus diei indicans. nam officio praepositus (subadiuvam eum vocabant, id est ὑποβοηθόν), munere fungente magistratu, apparitorum in fronte stans, globulos quosdam haud viles, ex argento factos, horas diei Italorum numeris literisque inscriptos, cum gravitate marmoreum in pavementum subito demittens strepitum ciebat, iacto trochisco horam diei splendide indicante. (17) atque hac veneranda tamque decora institutione sublata, quippe magistratu vel omnino ne apparente quidem in tribunali vel secundum leges Cappadocis, de quo post dicturus sum, in cubiculo quodam latente, nemo porro egregius vir ad officium accessit adeo abiectum ac dedecus potius quam honorem accedenti afferens. itaque cuncta simul corruere; elevatusque prae omnibus primus atque eminentissimus magistratum, quocumque tempore in aulam nulla observantia accessit, qui antea

έλκομένη, τὸ πρὶν μηδέποτε, μήτεγε πύσης τῆς βουλῆς προτρεχούσης ἐν τοῖς λεγομένοις σιλεντίοις, ἐπὶ τῆς ἀλλῆς φαινομένη κατὰ τὸ πρόσθεν εἰρημένον, τελευταία μὲν πιασῶν εἰσιούσα τῶν ἀρχῶν, πρώτη δὲ προϊούσα, τῆς βουσιλέως εἰκόνας ἀντ' αὐτοῦ β παραπεμπούσης αὐτῆ, ἔνθεν τοῦ πρώτου τῶν λεγομένων σιλεντιαρῶν (ἀμισσιονάλιος καλεῖται) ἐξ ἑωθινοῦ πρὸς τῆς βασιλείας πρὸς αὐτῆν στελλομένου καὶ γονυπετώσ προτρέποντος ἐπὶ τὴν ἀλλῆν παρελθεῖν· ἡ δὲ μόγις καὶ ἀπαξιούσα τὸν σκυλμὸν ἐκινεῖτο.

18. Ὑπόλοισπον περὶ τῆς τάξεως κατὰ λεπτὸν ἀφηγγήσασθαι, πύσοις τε καὶ ποίοις συμπληροῦνται καταλόγοις, ἔθῃ τε καὶ νόμους ἀπαριθμήσασθαι. πέπεισμαι γὰρ ἤδη μηδὲ μνήμην τινὰ σώζεσθαι τῶν ἄρτι διαπαισόντων, ἀπαιδευτῶν οἷα καὶ μηδεμίαν πείραν δικαστηρίου παρειληφύτων ἐπεμβαιόντων τοῖς ποτὲ μόγις πρὸς τῶν ἐμπειροτάτων καὶ πρὸς γῆρας ἤδη σεμνοφανῆς ἀφικομένων μετ' εὐχῆς χειριζόμενοις. νόμος γὰρ ἦν, οὐ ψιλῶς ἀλλ' ἐν γράμμασι, μηδενὶ κεντελῶς ἐπιτρέπων ἐπὶ τὸ τοῦ βοθηθοῦ ἀναβαίνειν φρόντισμα, πρὶν ἂν γένους τε μετριότητι καὶ λόγων ἐλευθερίων παρασκευῆ κοσμούμενος καὶ ἔνατον ἐνιαυτὸν ἐπὶ τῆς δέλτου διαπρέψας, δι' ὅλης τε ἐλθῶν τῆς τῶν πραγμάτων πείρας καὶ τὴν ἀπὸ τῆς νεότητος τόλμαν εἰς ἐπιείκειαν μεταβαλὼν, τιμῆς οὕτω σεμνῆς καὶ δύναιμι οὐ μικρὰν ἐχούσης καὶ κέρδος εἰς χίλλους ποτὲ συναγόμενον χρυσοῦς ἄξιος εἶναι φανεῖη.

1 εἰ μὴ γε. F. an μήτι γε? cf. μὴ γοῦν c. 22.

15 lego

φιλός. F.

nunquam nisi in silentiis quae vocant, toto praecurrente senatu, in aula apparebat, postremus omnium magistratum, ut supra diximus, ingrediens, primusque egrediens, imperatoris effugie ipsius loco comitatus, mane inde imperatore primum silentiariorum (admissionalis vocatur) ad eum mittente, qui flexis genibus eum, ut in aulam veniret, invitabat; ille autem vix, et quod vexationem se indignam putabat, movebatur.

18. Restat ut de officialibus accurate explicemus, quot et quibus catalogis comprehendantur, consuetudinesque et mores enarremus. etenim persuasum habeo, iam ne memoriam quidem eorum qui nuper interierint superesse, quippe cum homines ignari, neque ullum iudicii usum habentes, iis insultent quae olim peritissimi ac venerandam iam ad senectutem proveci cum votis vix tractaverint. lex enim erat, eaque scripta, nemini prorsus ad munus adiutoris adscendere permittens, priusquam et generis honestate et liberalium literarum copia ornatus, novemque annos in codicillo (inter exceptores) egregie versatus atque omnem rerum usum adeptus, iuvenili quoque audacia in modestiar mutata, honoris tam splendidi, potestate non parva et lucro olim mille aureorum gaudentis, dignus videretur.

19. Ἄλλ' ἴσως τῶν ἀναγνωσθμένων οἱ νοουνηέστεροι οὐκ ἔξω λόγου καταδραμοῦνται φήσοντες "τί δὴ ποτε περὶ τῶν ἐπιστῆμων τῆς ἀρχῆς ὑποσχόμενος εἶπεν, μὴ καὶ βηξίλων καὶ πελέκων καὶ κλημάτων ἐμνημόνευσας; ταῦτα γὰρ ἦν τῷ ἱππάρχῳ τὸ πάλαι, ἀπ' ἐκείνου δὲ τῶν πραιτωρίων ὑπαρχον ὁ πρῶτος τῶν βουσιλέων ἦτοι Καϊσάρων χειροτότησεν." ἦν μὲν οὖν, φημί, καὶ ταῦτα γνωρίσματα τῶν πραιτωρίων ὑπάρχων ἄχρι Δομετιανοῦ. αὐτὸς δὲ Φοῦσκον τοῦνομα τῆς ἀρχῆς προστησάμενος ἐγγὺς ὄλην τὴν τῆς ἱππαρχίας μνήμην ἀπήλειψε, μὴ πέλεκυν, μὴ βήξιλλα μηδὲ τὰ λεγόμενα κλήματα καταλιπών. τὸ γὰρ ἐπὶ τοῦ παρόντος τῷ πρίγκιπι κλημα φερόμενον οὐδὲν ἕτερον παρὰ τὴν προσηγορίαν διασώζει τῆς ἀρχαιότητος. πάλαι γάρ, καὶ νῦν δὲ παρὰ τοῖς τῶν ὀπλων στρατεύμασιν ἐπιφέρεται ὁ τῶν λεγομένων βιάρχων πρῶτος ῥάβδον κλήματι ἐξ ἀργύρου πεποιημένῳ περιπεπλεγμένην, πρὸς τιμῆς τοῦ ποτὲ τιμηθέντος Διονύσου, ὡς ἐν τοῖς περὶ μηνῶν ἀποχρώντως ἡμῶν ἀνήηκεται. πέλεκυν δὲ μόνῳ τῷ ὑπάτῳ καὶ ταῖς ὑπατικαῖς ἀρχαῖς τῶν ἐπαρχιῶν καταλλοίπειν ὁ χρόνος ἐναλλαγείς, ἴσως ξυθροῦσας καὶ τούτου τοῦ γνωρίσματος τὴν ὑπατον ἀφελείσθαι τιμῆν. βήξιλλα γὰρ αὐτὸς μόνος ὁ Καῖσαρ ἔχειν τὸ λοιπὸν γνωρίζεται· τίνα δὲ ταῦτα, ἐν τῷ περὶ μηνῶν ἐπεδείξαμεν. κενόδοξος γὰρ ὢν ὁ Δομετιανὸς τοῖς νεωτερισμοῖς ἔχαιρεν· ἴδιον δὲ τυράννου ἀνατρέπειν τὰ πάλαι καθεστῆκότα. ὄθεν οὐ μόνον τὴν ἐπαρχότητα τῶν πραι-

2 δὴ F, δέ vulgo. 8 γῆν C, ut saepius γ pro τ. F. 11 οὐδέτερον vulgo. 12 παρὰ τοῖς F, παρ' αὐτοῖς C. 16 κέλευ C. 17 ἐναλλαγείς F, ἐναλλαγής C.

19. At fortasse prudentiores lectorum hand absurde occurrent, dicentes "quid tandem, de insignibus magistratus dicere pollicitus, non et vexillum et securum et palmitum mentionem fecisti? haec enim magistro equitum olim fuere, pro quo praefectum praetorio primus imperatorum sive Caesarum creavit." fuere igitur, inquam, et haec praefectorum praetorio insignia ad Domitianum usque: is autem cum Fuscum quandam praefecturae praeposisset, totam fere magistri equitum muneris memoriam extinxit, non securum, non vexilla, neque palmites quos vocant, relinquens. nam qui hodie a principe fertur palmas, nihil praeter nomen de antiquitate servat. quippe ut olim, ita etiamnum apud armatam militiam primus biarchorum, quos vocant, virgam palmitis ex auro facta circumplicatam gestat, in honorem quondam culti Bacchi, quemadmodum in opere de mensibus sufficienter exposuimus. securum autem soli consuli et consularibus provinciarum magistratibus mutata aetas reliquit, erubescens forte et hoc consulatum ornamento spoliare. nam vexilla quidem nunc solius imperatoris insignia; quae qualia sint, in opere de mensibus ostendimus. quippe in inanibus gloriam quaerens Domitianus innovationibus gaudebat: proprium autem tyranno antiqua instituta evertere. itaque non modo de praefecturae praetorii vetere honore detraxit, verum

τωρίων τῆς σῆσης αὐτῇ τὸ πρὶν τιμῆς ἐζημίωσεν, ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν πολλαρχον ἐξουσίαν τό γε εἰς αὐτὸν ἦκον διεσπύθησε, δύο πρὸς τοῖς δέκα ὑπάρχους πόλεως ἀνθ' ἑνός, ὡς δὴ καθ' ἕκαστον τμήμα τῆς Ῥώμης, προχειρισάμενος.

5 20. Οὐκ ἦν δὲ καταγώγιον ἄρισμένον ἀνέκαθεν οὐδεμιᾷ τούτων τῶν ἀρχῶν, οὐκ ἐπὶ τῆς πρώτης, οὐκ ἐπὶ τῆς καθ' ἡμᾶς βασιλίδος, ὡς ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀλλ' ἐπὶ τῶν οἰκείων ἐδρῶν ὁ τὴν ἀρχὴν ἔπων ἔπραττε. καὶ τοῦτο ἄχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς Λέοντος διέμεινεν, ἐφ' οὗ Κωνσταντῖνος τὴν ὑπαρχον ἔχων τιμὴν, ἀνήρ
10 εὐπατριδῆς, ἐκ Μαζακῆς μὲν καὶ αὐτὸς ὀρηθηεῖς, ἀνύλογον δὲ τὴν ἀρετὴν τῇ κακίᾳ τοῦ πονηροῦ Καππαδόκου κεκτημένος, διὰ λόγων τε ἄριστα καὶ διαφερόντως τῶν παρ' Ἰταλοῖς τότε μάλιστα τιμωμένων ἠγμένος, ἀγορὰν ἰδέματος διαπρεπεστάτην, Λέοντος αὐτὴν προσαγορεύσας, ἐν ἣ καὶ τὴν προαγωγὴν ἐκείνου ψηφίδι
15 κατεγράψατο. ταύτην, ὡς εἶπον, αὐτὸς οἰκείους ἀναλώμασι κατασκευάσας, οἷα γειννῶν τῷ χωρίῳ καὶ Ῥούφῳ τῷ καθ' ἡμᾶς πάππος γενόμενος, παρεχώρησε τῇ ἀρχῇ, δαιταν εὐτελῆ καὶ σώφρονα πρὸς θεραπείαν τοῦ κατὰ καιρὸν τὴν ἀρχὴν ἐκδεχομένου κατασκευάσας, πρῶγμα πάσης ἀποδοχῆς ἄξιον. ἡ πρώτη καὶ
20 ἀνέχουσα τῶν ἀρχῶν, ἡ μόνῳ τῷ σκήπτρῳ παραχωροῦσα, ἐπὶ μικρᾷ... οὕτως ἦν παρὰ τοῖς παλαιότεροις τὰ τῆς τρυφῆς ἡμελημένα, οἱ μόνῃς ἀπέλαυνον τῆς τῶν ὑποτελῶν εὐθυμίας.

8 lego διέκων. F. an ἔχων?
οὕτως aliquid excidisse. F.

17 ἐν τῇ C.

21 patet ante

et praefecturam urbis, quantum quidem in ipso fuit, dilaceravit, duodecim pro uno praefectos urbis, singulos videlicet singulis Romae partibus, constituens.

20. Nulli vero horum magistratum initio, ut nunc, certum domicilium fuit, neque in prima neque in nostra imperatoria urbe; sed in suis sedibus, qui magistratum gerebant, munere fungebantur. atque hoc usque ad Leonem nostrum mansit, sub quo Constantinus, vir claro genere, e Mazaca quidem et ipse oriundus, virtute autem improbi Cappadocis pravitatem aequiparans, literis quoque, ac praecipue iis quas tum Itali maxime colebant, optime eruditus, cum praefecturam praetorii gereret, curiam iudicalem splendidissimam condidit, Leonisque appellavit, in qua et electionem illius tessellis descripsit. hanc suo, uti diximus, sumptu exstructam, utpote vicinus loco, et Rufi nostrae memoriae avus, modicum magistratui modestumque domicilium concessit, succedentem tum in magistratu colens, remque fecit summa laude dignam. primus summusque magistratum, qui soli sceptro cedebat, in parva... adeo quae ad luxum pertinebant, neglecta apud veteres erant, qui sola civium laetitiam perfruerentur.

21. Σέργιος δὲ ἄλλοτερον ἐκ τῶν δικανικῶν ῥητόρων, ἀπὸ σοφιστῆς καὶ διὰ τοῦ λόγου ἀδέσμιος Ἀναστασίῳ τῷ χρηστίῳ, τὴν εἰρημένην δαιταν ὑπερῶν φορτώσας καταγωγῆν τὸ μὲν σῶφρον ὑπερεῖδε, μελῶνα δὲ τρυφὴν τῆς ἀρχῆς ἤδη μαραζομένης εἰσήγαγεν, οὐ προθεωρήσας (οὐδὲ γὰρ ἀνθρωπίνης φύσεως τὸ ἐσόμενον στοχάζεσθαι) φωλεὸν τῷ Καππαδόκῃ κατασκευάζειν. τῷ γε μὴν βαλανείῳ τῆς διαίτης ἠρκέσθη, ἐπὶ γοῦν αὐτοῦ τιμήσας τὸ μέτριον. ὁ δὲ Καππαδόκης (τίς δὲ οὗτος, μικρὸν ἄλλοτερον ἐρῶ) ἐνοσκήψας τῇ ἀρχῇ τὴν μὲν παλαιὰν καὶ οὕτω σεμνὴν τῆς ἀρχῆς δαιταν ταῖς φύλαξι τῶν θεραπόντων αὐτοῦ παρεχώρησεν, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τῆς ὑπερῶας κατακοιταζόμενος, οὖρου καὶ ἀφόδου περισκοποῦντος τὸν κοιτῶνα, γυμνὸς ἐπὶ τῆς κλίνης ἐξεκέχυτο, πάντας τοὺς ἀπὸ τῆς τάξεως ὡσεὶ πονηροὺς οἰκέτας πρὸ τοῦ κοιτῶνος παρφυλάττειν ἐγκλησόμενος, αὐτὸς δὲ τοὺς ἀρέσκοντας ἐπιλεγόμενος καὶ τοῖς θηριωδισταῖσι τῶν οἰκετῶν, βαρβάρους καὶ λύκοις 15 ταῖς ψυχαῖς ἅμα καὶ ταῖς προσηγορίαις, πρὸς τιμωρίαν ἐκτιθέμενος. τρυφῶν οὖν ἐκτόπως, τὸ πάλαι βαλανεῖον εἰς ἑπάλιν ὑποζυγίων μεταθέμενος ταῖς ἀγέλαις τῶν ἵππων εἰς μέρος βραχὺ παρεχώρησεν, ἕτερον δὲ ἐπὶ τοῦ ἄερος κρεμάσας βαλανεῖον, καὶ τὴν φύσιν τῶν ὑδάτων εἰς ὕψος ἄτακτον ἀναρρεῖν συνωθῆσας, 20 ἐλούετο ἐν αὐτῷ οὕτως ὡς προτετραγώδηται. εἶτα ἐκεῖθεν τὰ τε ἄερος τὰ τε γῆς τὰ τε νηκτὰ πάντα μετὰ τῶν ἀπανταχόθεν οἴνων κατέπινε, καὶ μυρίας συνδιεφθείρετο μίξεσιν ἀδιακρίτοις αὐτὸς· ἐπὶ τῆς χλαμύδος θειοστρίῳ ὡσεὶ κρηδέμῳ τὴν κεφαλὴν περι-

24 lego ἐπὶ τε. F.

21. Postea vero Sergius, unus forensium oratorum, sophista, quem propter doctrinam optimus Anastasius verebatur, memorato domicilio deversorii molem imponens modestiam neglexit, maioremque luxum languescente iam magistratu introduxit, non praevidens (neque enim humanae naturae, futurum divinare) lustrum se Cappadoci exstruere. balneo tamen domicilii contentus fuit, in eo utique modestiam colens. at Cappadox (quis vero hic, paulo post dicam) cum in praefecturam irruisset, antiquum suorum venerabile magistratus domicilium phalangibus ministrorum suorum permisit: ipse vero in supera illa parte cubans, urina et stercore circum cubile spectantibus, nudus in lecto extendebatur, apparitorum quemvis, veluti improbum servum, ante cubile praestolari iubens, quosque eligere ei visum, ferocissimis servorum, barbaris et lupis animis simul et nominibus, poena afficiendos tradens. luxurians igitur mirum in modum, vetus balneum, in stabulum iumentorum mutatum, gregum equorum parvae parti permisit; aliud autem in aere, aquarum natura ad enormem altitudinem ascendere coacta, balneum suspendit, in quo tragico illo, quo diximus, more lavabatur. inde porro terrestria aereaque ac natantia omnia cum vinis undique advectis devorabat, et mille promiscuis coitibus simul ipse consumebatur; cumque super chla-

δεσμῶν, καὶ τὰς τριγὰς ἐνειλῶν τῇ καλύπτρῃ ὡς Πομπηίου πα-
 ράσιτος κατὰ τὸν Πλούταρχον ἢ τάληθ' εἰπεῖν ὡς οἱ τῆς σκητῆς
 ἄρχοντες, διεβαστάζετο ἐπὶ τὰς ἀλάς ὡς αὐτὸς κατεσκεύασεν ἐαυ-
 τῷ· ὧν εἴ τις θλοῖο τὴν ἀσωτίαν καὶ τὴν τῶν κτισμάτων διεξιέναι
 5 τῷ λόγῳ λαμπρότητα, Σεσόστριος ἴμοῦ καὶ Ἀμάσιος καὶ τῶν
 ἄλλων μαυσώλειά τε καὶ πυραμίδας, καὶ τᾶλλα ὅσων οἱ τὰς
 Αἰγυπτιακὰς ἀναγράψαντες ὑπερηφανίας μνημονεύουσι, μέτριαι
 καὶ φιλοσοφοῦσι πρέποντα κατανήματα λέγων οὐ σφαλῆσεται.

22. Ὑπόλοιπὸν ἐστὶ κατὰ τὸ πρόσθεν ἐπηγγελμένον περὶ
 10 τῆς τάξεως εἰπεῖν, ποῖα τέ τις ἦν ποτὲ παρὰ τῷ ἱππάρχῳ καὶ ποῖα
 γέγονε μετ' ἐκείνον ὑπὸ τῷ τῶν πραιτωρίων ὑπάρχῳ, περὶ τε τῶν
 ἐν αὐτῇ καταλόγων προσηγοριῶν τε καὶ λειτουργιῶν, περὶ τε ἐθῶν
 καὶ συμβόλων καὶ τῶν ἐν τοῖς συνταττομένοις χάριταις ἐφημάτων,
 καὶ ἁπλῶς ὅσα ἡμῶν ἄχρι τηρούμενα τῆς ἀρχῆς ἐλαττωθείσης καὶ
 15 τῆς ὑπηρετουμένης αὐτῇ τάξεως συμπεσοῦσης παραπόλλωλεν, ὅπως
 μὴ τοῖς ἔχουσι τῆς ἀρχαιότητος καὶ αὐτῇ ἢ τῶν ἀρειῶν μνήμη,
 μὴ γοῶν γράμμασιν ἀναφερομένη, παντελῆ λάχῃ τὴν ἀναίρεσιν.
 τέως δὲ περὶ τῶν ὑπολοίπων τῆς πολιτείας ἀρχῶν καὶ τὸ δὴ πέρας
 ἰδίῳ τινι περὶ τῆς τάξεως λόγον ἐκθήσομαι· οὐδὲ γὰρ εὐπρεπὲς
 20 ταῖς ἀρχαῖς τοὺς ἀρχομένους συναριθμεῖν.

5 σεσόστριν ἴμοῦ καὶ ἄσμασιν C. τοῖς ἄλλοις C. 13 lego
 σχημάτων. F. 16 lego σὸν τοῖς. F. 20 τοῦ ἀρχομέ-
 σου vulgo.

myde caput aestiva veste quasi vitta cinxisset, capillosque calyptrae,
 veluti Pompeii parasitus secundum Plutarchum, sive, ut verum dicamus,
 veluti scenae magistri, involvisset, in anlas, quas ipse sibi aedificaverat,
 ferobatur; quarum si quis luxuriam velit et aedificiorum magnificentiam
 describere, Sesostris una Amasisque et aliorum mausolea ac pyramides,
 et quaecunque alia commemorant qui Aegyptiorum superbiam literis
 prodidere, modesta ac philosophos decencia domicilia appellans non
 fallatur.

22. Restat, quod supra promisimus, ut de officio explicemus, quale
 quondam sub magistro equitum fuerit, et post illum quale sub praefecto
 praetorii exstiterit, nec non de catalogis eiusdem appellationibusque et
 muneribus, deque consuetudine et instrumentis institutisque ad chartarum
 compositionem spectantibus, atque omnino quae ad nos usque servata,
 imminuto magistratu, et officio quae ei apparebat collapsa, una interi-
 ere, ne cum vestigiis antiquitatis ipsa quoque virtutum memoria, quippe
 literis non mandata, penitus exstinguatur. interim vero reliquos rei
 publicae magistratus persequar, ac postremo scilicet proprium de officio
 libellum componam: neque enim convenit magistratibus officiales annu-
 merare.

23. Πάντα τὰ ὄντα καὶ γίνεται καὶ ἔστι κατὰ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν, τὰ μὲν ὄντα ὡς ἔστι, τὰ δὲ γινόμενα οὐκ ὄντα μὲν αἰεὶ οὐδὲ ὡσαύτως ἔχοντα, διὰ δὲ τῆς γενέσεως ἐπὶ τὴν φθορὰν, εἴτα ἐξ ἐκείνης ἐπὶ τὴν γένεσιν ἀναστρέφοντα, καὶ τὸ εἶναι μὲν ἀθάνατον, τὸ δὲ μεταβιάλλεσθαι ἀλλοιότερα· εἰς ἑαυτὰ γὰρ 5 ἀναχωροῦντα τῇ μὲν οὐσίᾳ ἔστι, τῇ δὲ φθορᾷ γίνεται, τηρούσης αὐτὰ τῆς φύσεως παρ' ἑαυτῇ προαγούσης τε αὐδῆς εἰς τοῦμφανές κατὰ τοὺς ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ τεθέντας ὅρους. ταῦτά φησιν ὁ λόγος διὰ τὴν ἀρχέτυπον τῆς καθ' ἡμᾶς πολιτείας ὄψιν, ἐφ' ἧς ἴσμεν πρὸ πάσης ἀρχῆς τὴν τοῦ ἰππάρχου δύναμιν, ὡς εἴρηται, 10 γενέσθαι· εἴτα ὡς ἀπαλιφεῖσα ἐκείνη τῷ χρόνῳ εἰς τὴν ὑπαρχον μετεφύη τιμῆν. αὐτῆς δὲ τὸ πολίτευμα παραλαβούσης, αὐδῆς ἢ βασιλεία εἰς τὴν τοῦ ἰππάρχου περιέστη χρεῖαν· καὶ προῆλθεν εἰς τὸ μέσον, μᾶλλον δὲ προηέχθη ὑπὸ τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως ἢ πρὶν ἀπαλιφεῖσα δι' ἑτέρας προσηγορίας ἀρχή, κατὰ μηδὲν μὲν 15 ὑποδέουσα τῆς οικείας ὑποστάσεως, μείζονι δὲ δυνάμει καὶ προσθήκῃ τῶν οὐκ ὄντων αὐτῇ τὸ πρὶν ὠχυρωμένην.

24. Καὶ μηδεὶς πρὸς τὸ καινὸν τῆς προσηγορίας ἀποπηδάτω· εἰ γὰρ ἀπίδοι ἐμμελῶς εἰς τὰ πράγματα, οὐδὲ αὐτὴν τὴν ἐπωνυμίαν τῆς ἀρχῆς διαφωνοῦσαν πρὸς ἐαυτὴν εὐρήσει. ὁ μὲν 20 γὰρ ἰππαρχος παρῆν αἰεὶ τῷ ῥήγι ἢ τῷ μονάρχῳ, τῆς μὲν ἱππικῆς δυνάμειος ἡγούμενος, τῆς δὲ αὐλῆς πάσης προεστικῶς, ὥστε ὁ

4 εἴτα vulgo.

εῖ — εῖ?

11 et 15 ἀκολουφεῖσα

vulgo.

23. Omnia quae sunt, et gignuntur et sunt secundum boni naturam: partim quippe sunt, ut sunt; partim vero gignuntur, neque semper sunt, neque eadem manent, sed per ortum ad interitum sive ab hoc ad ortum vertuntur; quatenus sunt, immortalia, quatenus autem mutantur, a semet diversa: in semet enim redeuntia quoad substantiam sunt, quoad interitum vero gignuntur, natura ea apud se servante, iterumque in lucem proferente iuxta leges a rerum opifice constitutas. haec commemoramus ob antiquam rei publicae nostrae faciem, in qua scimus ante omnes magistratus magistri equitum potestatem, sicuti diximus, fuisse, deinde quomodo illa tempore extincta in praefecturam praetorii abierit. qua administrante rem publicam, accidit ut rursus magistro equitum imperator indigeret; processitque in medium, seu potius a rerum natura productus est, deletus olim alio nomine magistratus, neque quicquam eorum quae propria illi fuerant non tenens, et maiori potestate, additisque quae antea non fuerant, firmata.

24. Ac nemo propter nominis novitatem a nobis dissentiat: etenim si recte consideraverit rem, ne ipsam quidem appellationem magistratus a semet discrepare speriet. nam magister equitum semper aderat regi aut singulare imperium tenenti, equestrium copiarum dux totique

λεγόμενος κατὰ νεωτέραν προσηγορίαν μάγιστρος οὐδὲν ἕτερον ἢ ἵππαρχός ἐστι· τῆς δὲ μεταβολῆς τοῦ ὀνόματος αἰτία ἢ τῆς πλειό-
 νος ἔξουσίας ἐπικράτεια γέγονε. τὸ γὰρ μάγιστρος ὀφφικίων
 ὄνομα οὐδὲν ἕτερον ἡγούμενον τῶν ἀδελφῶν καταλόγων σημαίνει,
 5 ὡς προέφαιμεν, ἐν οἷς ἢ τε ἐπιπικὴ καὶ ἢ πεζομάχος δύναμις τῆς
 βασιλείας θεωρεῖται, εἰς μυρίους συναγομένη πολεμιστάς. καὶ
 τοῦτο μὲν μόνον εἶχεν ὁ ἵππαρχος τὸ προνόμιον, ὃ δὲ μάγιστρος
 τὸ πλέον, τῆς βασιλείας εἰς τοσοῦτον ἔψος ἀνερχθείσης· τότε
 μὲν γὰρ μόνην τὴν Ἰταλίαν ἐκέκτηντο Ῥωμαῖοι, νῦν δὲ θεοῦ προί-
 10 σταμένου πᾶσαν ὁμοῦ γῆν τε καὶ θάλασσαν ἔχουσιν.

25. Καὶ ὅστις μὲν οὖν ὠνομάσθη τὴν ἀρχὴν μάγιστρος,
 οὐκ ἔχω λέγειν τῆς ἱστορίας σιγῶσης· οὐδὲ γὰρ πρὸ Μαρτινιανοῦ,
 ὃς ἦν ἐπὶ Λικινίῳ μάγιστρος, ἄλλον τινὸς προσηγορίαν ἢ ἱστορία
 παραδίδωσιν. αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπὶ Λικινίῳ ὁ Κωνσταντῖνος τὴν
 15 ὄλην τῆς βασιλείας μόνος κατασχὼν ἔξουσίαν Παλλάδιον μάγι-
 στρον τῆς αὐτῆς χειροτόνησεν, ἄνδρα συνετὸν καὶ Πέρσας Ῥω-
 μαίοις πρότερον καὶ Μαξιμιανῶ τῷ Γαλερίῳ διὰ πρεσβείας φιλό-
 σαντα. τοῖς δὲ ἡμιρομένοις τοὺς ἐφεξῆς μὴ ἀγνοῆσαι μαγιστροὺς
 ἄχρις ἡμῶν ἀρκέσει πρὸς διδασκαλίαν Πέτρος ὁ πάντα μεγαλό-
 20 φρων καὶ τῆς καθόλου ἱστορίας ἀσφυλῆς διδάσκαλος, δι' ὧν
 αὐτὸς ἐπὶ τοῦ λεγομένου μαγιστηρίου ἀνεγράψατο.

26. Προῆλθεν οὖν ἡ δύναμις ἐπὶ πλέον τῆς ἀρχῆς· οὗ

16 αὐτῆς] αὐτῆς C.

17 recentior manus φιλιώσαντα.

18 ὁμορομένοις C.

aulae praefectus; quare qui recentiori nomine magister appellatur, nil aliud nisi magister equitum est; mutati autem nominis causa fuit maior potestas illi attributa. quippe magistri officiorum nomen aequae aulicorum catalogorum ducem, ut praediximus, significat, quibus cum equestres tum pedestres imperatoris copiae, numero decem milia armatorum, continentur. et hoc quidem uno constabat magistri equitum potestas: at magister potior, imperio ad tantam altitudinem evecto. tum enim solam Italiam possidebant Romani: nunc autem, deo gubernante, omnem simul terram mareque tenent.

25. Quis vero primus magister nominatus sit, dicere nequeo taceente historia: neque enim ante Martinianum, qui sub Licinio magister fuit, alius cuiusquam nomen historia prodit. sub hoc ipso autem Licinio Constantinus, solus tota imperii potestate potitus, magistrum aulae Palladium creavit, virum prudentem, qui Persas Romanis et Galerio Maximiano antea legatus conciliaverat. cupientes vero succedentes deinceps ad nos usque magistros non ignorare satis docebit Petrus ille in omnibus excelsus et universae historiae certus auctor, in iis quae de magisterio quod vocant conscripsit.

26. Crevit igitur potestas magistratus: etenim non tantum depre-

μόνον γὰρ τὰς τῶν ἐθνῶν πρεσβείας ὑφ' ἐαυτῆς τελοῦσας ὁ μάγιστρος ἔχειν πιστεύεται, τὸν τε δημόσιον δρόμον, καὶ πλήθος ἐμβριθῆς τῶν πάλαι μὲν φρουμενταρίων νῦν δὲ μαγιστριανῶν, τὴν τε τῶν ὄπλων κατασκευὴν καὶ ἔξουσίαν, ἀλλ' ἔτι καὶ τὴν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, καὶ διαφερόντως Πέτρος οὗτος ὁ πολὺς, 5 ὁ μηδενὶ ταῖς ἀρεταῖς κατὰ μηδὲν δεύτερος. διασώζει μὲν γὰρ καὶ φρουρεῖ τὴν αὐλήν, καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν οὐκ ἀποπτύει μεγαλειότητι, ἣν ἐγγὺς ἀπολομένην ἀβελτερία τῶν πρὸ αὐτοῦ, οἷα σοφὸς καὶ διὰ παντὸς τοῖς βιβλίοις προσανέχων, ἀποκαθίστησι τοὺς δὲ νόμους εἰδὼς εἴπερ τις ἄλλος, οἷς ἔξ ἀπαλῶν ὀνύχων 10 ἀνετράφη, συνηγορῶν τοῖς δεομένοις, ἄρχων τε μέγιστος καὶ ἀξίαν ὄφρον τῆς ἔξουσίας ἀνατείνων ἐδέλεθη, καὶ δικαστὴς δῆξ καὶ τὸ δίκαιον κρίνειν εἰλικρινῶς ἐπιστάμενος, κατὰ μηδὲν αὐτὸν ὑπαιχλοῦσης τῆς τύχης. πρῶος μὲν γὰρ ἔστι καὶ μειλίχιος, ἀλλ' οὐκ εὐχερῆς οὐδὲ πρὸς τὰς αἰτήσεις ἔξω τοῦ νόμου καμπτόμενος, 15 ἀσφαλῆς δὲ ὁμοῦ καὶ προβλέπων τὰς ὁρμὰς τῶν προσιόντων, μηδένα καιρὸν ταῖς ῥαθυμιαῖς παραχωρῶν, τὴν μὲν νύκτα τοῖς βιβλίοις τὴν δὲ ἡμέραν τοῖς πράγμασιν ἐκκείμενος, μηδὲ αὐτὴν τὴν μέχρι τῆς αὐλῆς ἐκ τῆς οἰκίας ἐν ὁμιλιαῖς διασσερῶν ὑπλῶς, ζητήμασι δὲ λογικοῖς καὶ ἀφηγήσεισι πραγμάτων ἀρχαιοτέρων μετὰ 20 τῶν περὶ ταῦτα σχολαζόντων εἰλούμενος. καὶ καιρὸς οὐδεὶς αὐτῷ διδασμάτων ἔστιν ἀμέριμος, ὡς τοὺς τῶν λόγων ἐξηγητὰς δεδιέναι τὴν πρὸς αὐτὸν ἐντυχίαν· πράγμασι γὰρ αὐτοὺς καὶ στοροφαῖς

11 ἐνετράφη?

16 προΐόντων C.

17 μηδὲν δίκαιον C.

18 ἐκκείμενος F.

cationes populorum magistro creduntur, et cursus publicus, et gravis multitudo magistratorum, qui olim frumentarii dicti sunt, et fabricae potestasque armorum, verum et civilium insuper rerum administratio, ac praecipue Petro illi clarissimo, virtutibus nulla in re cuiquam secundo. conservat enim custoditque aulam, nec Romanam respuit magnificentiam, quam paene extinctam priorum inscitia, utpote sapiens et libris usque deditus, restituit. leges autem, si quis omnino, callens, quibus a teneris unguiculis imbutus est, petentium defensorem se ac summum magistratum, dignamque potestate gravitatem, idemque acutum se iudicem et nudae iustitiae in iudicando cultorem ostendit; neque eum nunquam facilem fortuna reddidit. mansuetus enim est et humanus, at non levis; neque precibus a lege flectitur, sed firmus simul est, praevideatque adeuntium conatus. nullum vero tempus remissionibus concedens nocte libris, die negotiis vacat; quin domo in aulam iens, non quolibet sermone contentus, quaestionibus literatis et antiquarum rerum commemoratione cum harum studiosis tenetur, neque est ullum ei tempus doctrinarum incuriosum, ut literarum doctores occursum eius mutant: angustiis enim eos dolisque implicat, modeste sciscitans, ut lo-

περιβάλλει, μετρίως ὑπελέγχων ὡς λέγοντο μίθρον, οὐκ εἰσὶ δὲ τοιοῦτοι ὅποῖους αὐτοὺς ἢ φήμη διυθρλεῖ. ἔμω δὲ μάλιστα σκοποδίνιος οὐ μικρὰς ἀνακινεῖ ἢ πρὸς αὐτὸν συνήθεια· χαίρω γὰρ αὐτῷ, ὅτι καλὸς ἄμα καὶ ἐλεύθερος καὶ τύφου καὶ κερύζης ἔκτος ἀστειῶς τε καὶ κοινός· ἀλλ' ἐπισείει μοι, ὡς εἴρηται, φροντίδας οὐ μικράς, μηδὲν ὣν ἐπίστασθαι δοκῶ προτείνων εἰς ζήτησιν, τὰ δὲ παντελῶς ἠγροημένα παραιοῦτων, ὥστε με τὰς πάσων ἰσχυροτάτας εὐχὰς μελετᾶν, μηδεμίαν αὐτὸν ἄβατον ἐμοί, ὡσπερ εἶωθεν, ἐπιροιζῆσαι θεωρίαν.

10 27. Τοσοῦτων ἀρχόντων τῶν ἐπὶ τῆς Ῥώμης τῷ νόμῳ γνωριζομένων μνήμη ἢ καθόλου ἱστορία ἐκ προοιμιῶν ποιεῖται τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας ἄχρι τῆς Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως τελευτήης. κόμητα γὰρ λαργιτιῶνων (Ἴταλοι λέγουσιν ἀντὶ τοῦ προεστῶτα τῶν τῆς βασιλείας θησαυρῶν) καὶ κόμητα περιβάτων
15 (ἀντὶ τοῦ τῶν ἰδίᾳ πως τοῖς βασιλεῦσι προσηκόντων) οὐκ ἂν τις ἐν ἀρχόντων ἀριθμήσειε ποτε καταλόγῳ, θεραπεύοντων δὲ προαγωγῆς ἀρχουσι προεπούσης ἀξιούνται, κατὰ δὲ τὸ δοκοῦν τῇ βασιλείᾳ πρόσφατον ἔχουσι καὶ λαυθάουσαν τὴν γένεσιν, ὡσπερ ὁ λεγόμενος πατριμώνιος, ἀντὶ τοῦ φύλαξ τῆς ἰδίᾳ πως ἀνηκούσης
20 τῷ βασιλεῖ καὶ τυχὸν ἐκ προγόνων περιουσίας, ὃν καὶ αὐτὸν οὐ πρὶν ἀριθμούμενον Ἀναστάσιος ὁ πάντα ἔμφρων ἀνεστήσατο, διακρίσιν, ὡσπερ εἶωθει, περιουῶν τοῖς πρῶγμασιν, ὅπως μὴ συγχύσει κάμνοιν.

13 lego ὡς Ἴταλοι. F.

16 lego οὐδὲ γὰρ προαγωγῆς. F.

quantur modo: non sunt autem isti tales quales eos fama circumfert. mihi vero praecipue caligines non parvas movet eius consuetudo: etenim delector eo, quia bonus simul et liberalis remotaque stolidi arrogantiam comis communisque est: verum, ut dixi, sollicitudines haud parvas mihi incutit, nihil eorum quae scire videar investigandum proponens, sed prorsus ignota protrahens; quare ego omnium vehementissimas preces meditor, ne quam inexpertam mihi, ut solet, quaestionem proferat.

27. Tot magistratus, Romae lege constitutos historia, ab incunabulis rei publicae Romanae ad Anastasii imperatoris obitum, in universum commemorat. nam comitem largitionum (ut Itali dicunt, id est thesauris imperii praepositum) et comitem privatarum (id est peculiarium quodammodo imperatoris facultatum) nunquam, opinor, magistratibus aliquis, sed ministris annumerabit; neque enim electione magistratibus conveniente dignantur, sed prout videtur imperatori, subito oculisque prodeunt, veluti qui patrimonius dicitur (id est custos peculiarium quodammodo imperatoris ac forte a maioribus relictarum facultatum), quem et ipsum antea ignotum in omnibus prudens Anastasius instituit, discrimen, ut solebat, rebus excogitans, ne confusae laborarent.

28. Μετ' ἐκείνων δὲ Ἰουστινίου ἐν ἡσυχίᾳ βιωῦντος καὶ μηδὲν νεώτερον ἔξευρόντος, ὁ μετὰ ταῦτα, ἀδελφεοῦς αὐτῷ γινόμενος, πᾶν ὃ τι χρήσιμον περιποιεῖν τοῖς κοινοῖς ἐπιγεόμενος, ἄλην τε τὴν θφρὸν τῆς ἀρχαίας ὄψεως ἀνακαλούμενος, πρῶτον μὲν ἔξευρε τὸν λεγόμενον τῆς Σκυθίας ὑπαρχον. σοφὸς γὰρ ὢν, 5 καὶ διὰ τῶν βιβλίων εὐρών ὡς εὐδαίμων μὲν ἡ χώρα τοῖς χρήμασιν ἰσχυρὰ δὲ τοῖς ὄπλοις ἔστι τε νῦν καὶ πάλαι γέγονεν, ἦν πρῶτος ἐλὼν σὺν Δεικεβάλῳ τῷ Γετιῶν ἡγησαμένῳ Τραϊανὸς ὁ πολλὰς πεντακοσίας μυριάδας χρυσοῦ λιτρῶν, διπλασίας δὲ ἀργύρου, ἐκπομπῶν ἄνευ καὶ σκευῶν τιμῆς ὄρον ἐκβιβηκῶν ἀγγέλων τε 10 καὶ ὄπλων, καὶ ἀνδρῶν μαχηματώτων ὑπὲρ πεντήκοντα μυριάδας σὺν τοῖς ὄπλοις Ῥωμαίοις εἰσήγαγεν, ὡς Ἀρκίτων παρὼν τῷ πολέμῳ δυσχωρήσατο, συνείδεν αὐτός, κατὰ μηδὲν Τραϊανοῦ παραχωρῶν, περισώσῃ Ῥωμαίους ἤδη ποτὲ ἀφηνιάζουσιν τὴν βορείαν. καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν εἰ πάντα κατ' εὐχὰς προῆλθεν αὐτῷ· οὐδὲ 15 γὰρ Τραϊανὸν τοῖς ὄπλοις ἐζήλωσε μόνον, ἀλλ' αὐτὸν Αὔγουστον τῇ περὶ θεῶν εἰσεβείῃ καὶ τρόπων μετριότητι καὶ Τίτον τῇ καλοκάγαθίᾳ, Μάρκον δὲ τῇ συνέσει παρώδησεν. (29) ὡς ἔφθην εἰπὼν, προάγει τοῖσιν ἑπαρχον ἐπόπτην τῶν Σκυθικῶν δυνάμεων, ἀγορίας αὐτῷ ἐπαρχίας τρεῖς τὰς πασῶν ἐγγὺς εὐπορωτάτας, 20 Κερασιίδα τὴν καθ' ἡμῶς Κύπρον, ἀπὸ Κύπριδος κατὰ τὸν μῦθον τιμηθείσης ἐν αὐτῇ μεταβαλοῦσαν τὴν προσηγορίαν, Κα-

1 Ἰουστινιανοῦ C.
10 τε F, δὲ C.
17 θεῶν C.

7 ἦν add F.
12 ὁ Κρίτων F.

8 τῷ F, τῶν C.
13 μηδένα vulgo.

28. Post illum vero cum in otio egisset Iustinus, neque quicquam novi repperisset, qui deinde successit, sororis eius filius, utile quodvis parare rei publicae festinans omnemque antiqui status splendorem revocans, primum quidem, quem praefectum Scythiae vocant, excogitavit. nam cum esset sapiens, et scripta volvens repperisset regionem cum opibus fortunatam tum armis validam et nunc esse et olim fuisse, (quam cum primus cum Decebalo Getarum rege summus princeps Traianus viciisset, quinquagies centena milia auri ac duplicem argenti librarum numerum, praeter pocula et vasa quovis pretio maiora, gregesque et arma, virorum autem bellicosissimorum plus quinquies centena milia una cum armis, Romanis abduxit, quemadmodum Crito, qui bello interfuerat, affirmavit), ipse nulla in re Traiano cedens Septentrionem, qui iam aliquando iugum abiecerat, Romanis servare constituit. nec mirari licet ei omnia e voto cessisse: neque enim Traianum tantum armis aemulatus est, verum ipsam Augustum pietate in deum morumque modestia, et Titum integritate, et Marcum prudentia superavit. (29) igitur, ut modo dixi, praefectum Scythicarum copiarum moderatorem creat, additis tribus omnium fere ditissimis provinciis, Ceraetide, quae nunc mutato nomine a Cypride, secundum fabulam in ea culta, Cyprus vocatur,

ρίαν τε ὅλην σὺν ταῖς Ἰωνίσι νήσοις, ἃς ἄρτι τελοῦσας ὑπὸ τὴν
 πρώτην τῶν ἀρχῶν, ὡσπερ τὰς ἄλλας ἀπάσας, συνείδεν ὁ βασι-
 λεὺς χωρισθείσας αὐτῆς τελεῖν ὑπὸ τῷ Σκυθίας ἐπάρχῳ· καὶ φέ-
 ρον ἴδιον ἀπένειμε πρὸς δικαστήριον καὶ τάξιν ὅλην, ὡσεὶ σπιν-
 5 θῆρά τινα τῶν ἐν Λιπαρῇ κρατήριον ἀνάσας ἐκ τῆς ἐπαρχότητος,
 πολλὰ καθ' ὁμιλοῦ χρηστὰ τοῖς κοινοῖς τεχνησάμενος. τὴν τε
 γὰρ μεγίστην καὶ δευτέραν ἐξουσίαν αὐτὸς καὶ μόνος οὐ μετρίως
 ἐκούφισε πόνων, διελὼν τὰς φροντίδας τῶν πραγμάτων ἄρχουσι
 πολλοῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς εὐχειρίστοις κατέστησε τὰς ἀρχάς, καὶ
 10 τοῖς φιλοπράγμοσι τὴν λύσσαν ἐμέτρησε. γλίσχρον δὲ νομίσας μὴ
 καὶ τὴν πολιαρχίαν ἀπαλλάξαι μοχθημάτων οὐ μικρῶν, καὶ τοῦτο
 τὸν Τίτον ἐκμιμούμενος, τὸν οὐρβανὸν πραίτωρα τοῖς ἄρχουσι
 παρεισήγαγεν, ἀρκεῖν οἰόμενος τῷ πολιάρχῳ τὴν πάντα σοβοῦσαν
 τοῦ δήμου διχόνοϊαν, καὶ μετ' αὐτούς, μᾶλλον δὲ πρὸ αὐτῶν
 15 κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ὡς προέφαμεν, τὸν λεγόμενον κvaisίτωρα,
 ἀντὶ τοῦ τῶν βιωτικῶν ἐγκλημάτων ἐρευνάδα σεμνότητων.

30. Ὡσπερ ἀρχέτυπον εἶδος ἢ μονάς, παράδειγμα δὲ μο-
 νάδος ἐν, οὕτως ἐν προομιόις ἢ καθ' ἡμᾶς εὐδαίμων πόλις τῆς
 τότε πᾶσαν ὑπεροχὴν ἐκβεβηκυίας Ῥώμης ἐνομιόθη. ὅθεν ὁ
 20 Κωνσταντῖνος οὐδαμοῦ πρὸ τῆς ἐπ' αὐτῇ κονσεκρατίωνος (οὕτω
 δὲ τὴν ἀποθῆωσιν Ῥωμαῖοι προσαγορεύουσι) Ῥώμην νέαν δείκνυ-
 ται καλῶν, κύστρα δὲ καὶ αὐτὴν ἴσα ταῖς ἄλλαις τῶν χωρῶν·

1 ἄρτι] ἀντὶ vulgo.
 κᾶν τοῦτόφ?

11 ἀπαλλάξῃ vulgo.

μικρὸν C.

14 τῷ δήμῳ C.

Cariaque tota cum Ioniis insulis; quas, cum antea sub summo magistra-
 tum, sicut ceterae omnes, fuissent, ab eo seiunctas imperator Scythiae
 praefectum tenere voluit; propriumque redditum constituendo iudicio et
 totum officium concessit, quasi scintillam quandam Liparae craterum e
 praefectura praetorii accendens, multa simul rei publicae utilissima me-
 ditatus. quippe tum amplissimam secundamque potestatem ipse solusque
 non parum sublevavit laboribus, rerum administrationem in multos magi-
 stratus dispergens; tum etiam faciliora iis munera reddidit, litiumque
 amantibus furorem est moderatus. parvum autem putans, nisi et prae-
 fecturam urbis molestiis haud levibus liberaret, in hoc quoque Titum
 imitatus, praetorem urbanum magistratibus adiecit, sufficere praefecto
 urbi omnia concutientem populi discordiam reputans; nec non post illos,
 (seu potius, si antiquitatem spectes, ante illos, ut supra rettulimus,) quae-
 sitorem quem vocant, id est rerum capitalium investigatorem gra-
 vissimum.

30. Quemadmodum originalis species monas, exemplum autem mo-
 nadis unum, sic felix nostra civitas Romae, tum super omne culmen
 eminentis, initio putabatur. unde Constantinus ante eius consecrationem
 (ita autem apothecosin Romani dicunt) nullibi eam Romam novam, sed
 castra, pariter ceteris locis, ipsam quoque appellavit: cuius rei argu-

Ioannes Lydus.

13

καὶ τούτων ἂν τις ἐπιστήσεται τοῖς ἐλέγχοις, εἰ ταῖς διαλέξεσι Κωνσταντίνου, ὡς αὐτὸς οἰκεία φωνῇ γράψας ἀπολέλοιπεν, ἐν-
 τεύξεται. εἰκόνα τοίνυν καὶ στοχασμὸν ἀμυδροῦ παραδείγματος
 εἶναι κρινῶν αὐτὴν πρὸς ἐκείνην, δύο πραιτωρσιν ἀρκεσθῆναι
 συνείδε διὰ τὸ τῶν οἰκητόρων μέτριον καὶ τῶν πραγμάτων σμικρὸν. 5
 ἐκ τῆς φάλαγγος οὖν τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ πραιτώρων τὸν τουτηλά-
 ριον προχειρίζεται ... τὸν μὲν Κωνσταντιανὸν τὸν δὲ μάγιστρον
 τοῦ κήσου ἐπιφημίσας, οἰονεὶ ἄρχοντα τῶν ἀρχετύπων συμβο-
 λαίων, ὅτι κήσων μὲν τὴν ἀπογραφὴν τῶν ἀρχείων, ῥέγεσται δὲ
 λέγουσι· καὶ σκρίβαν μὲν ἐκείνῳ (ἀντὶ τοῦ ὑπογραφέα), κην-10
 σουάλης δὲ τούτῳ (ἀντὶ τοῦ ἀρχαιοφύλακας) ὑπηρετεῖσθαι διώ-
 ρισε. τῆς δὲ ἡμετέρας Ῥώμης, καὶ νημέσεως ἕξω, καὶ τὴν πρῶ-
 τὴν τῆς δυνάμεως ἀποκρυπτούσης, συνείδεν ὁ κράτιτος καὶ τῆς
 τοῦ σκρίβαντοῦ πραιτωρος δεῖσθαι παρόδου. προάγει τοίνυν αὐτὸν
 τῇ οἰκείᾳ σεμνύων προσηγορίᾳ, ἅμα τῶν τοῦ δῆμος παραπτω-15
 μάτων ἀψόμενον, ἅμα τὴν πολιαρχίαν φροντίδων ἀμετρίως ἐπι-
 κουφίσας ἐμφρόνως.

2 an καταλέλοιπεν? sed cf. 3 33: συγγραφὴν Κέλσος ἀπολέλοιπεν.
 ἐντετεύχεται vulgo. 7 patet excidisse nomen alterius praetoris. F.
 9 ἀρχαίων vulgo, et mox ἀρχαιοφύλακας. 16 ἀψόμενος F.

menta reppererit, qui tractatus Constantini legerit, quos ipse patrio sermone scriptos reliquit. simulacrum igitur eam et speciem obscuri exempli ad illam esse iudicans, duos ei praetores sufficere arbitratus est propter incolarum et causarum paucitatem. e phalange itaque urbis Romae praetorum tutelarium creat... illum Constantianum, hunc magistrum census (id est archetypis instrumentis praepositum, quia censum vocant instrumentorum perscriptionem, quam eandem et regesta dicunt) appellavit; scribamque illi, id est exceptorem, et censuales huic, id est instrumentarios, apparere voluit. nostra autem Roma (sit dicto venia!) primam adeo potentia obscurante, optimus noster imperator urbano etiam praetore opus esse duxit. creat itaque eum suoque nomine illustrat, simul populi delicta aggressurus, simul praefecturam urbis immensa curarum mole sapienter levans.

Λ Ο Γ Ο Σ Γ.

Τοῦ νόμου τῆς ιστορίας, ὡς οἶμαι, τηρηθέντος, καὶ τὸ πρόσθεν ἐπηγγελμένον, τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν διὰ τοῦ λόγου παρελθουσῶν, ἐπῆλθεν ἐμοὶ ἰδίον τινα καὶ μονήρη λόγον περὶ τῆς μεγίστης τάξεως τῆς πρώτης τῶν ἀρχῶν ὑποθεῖναι τῇ ιστορίᾳ, δι' οὗ ἂν τις ἀμυδρῶς ἐσοπτεῖσται τὴν πάλαι κρατήσασαν ἐν αὐτῇ λαμπρότητα καὶ εὐταξίαν, ἣν ἕγγὺς ἀπολομένην ὁ γενναῖος ἡμῶν βασιλεὺς οὐκ εἴυσε παντελῶς ἀποσβεσθῆναι, συνέχει δὲ ὡσπερ καὶ σφίγγει διαρρέουσαν τῷ χρόνῳ τὴν ἀρχαιότητα. καὶ μείζον μὲν ἔστι δι' αὐτοῦ ἥπερ ἄρτι καθεστῆκει τὸ πολίτευμα, Λιβύης ἡμῖν ἀποδοθεί-
 10 σης (οὐ μικρὸν δὲ τὸ κτῆμα, τῆς δὲ Εὐρώπης τὸ πλείστον· κοινῶν γὰρ αὐτῇ τοῦ ζεφύρου, καθὸ τὸν ἔθρον ὅλον δίδωσιν ἡ Ἀσία καὶ μόνη), καὶ αὐτῆς δὲ Ῥώμης, τῆς τῶν πραγμάτων μετρός, ἀπυλλαγείσης ἰδρωῖτι τῆς βασιλείας δεσμιῶν καὶ βυρβαρικῆς ἔξουσίας. πάντα δέ, ὅσα ἦν ποτὲ τῆς πολιτείας γνωθίσματα,
 15 μετὰ κρείττονος ἀποσώζεται δυναστείας· οἳ τε νόμοι θορόβων καὶ πολυφόρου συγχύσεως ἀπηλλάγησαν, καὶ προσγάνες ἔστι τὸ δίκαιον, καὶ μεταμέλει τοῖς φιλοδικαίοις τὸ πρὶν ἐναγορῆσαι ταῖς φιλονεικίαις, μάχης οὐδεμιᾶς τὸ λοιπὸν διὰ τῆς τῶν νόμων καθαρότητος ὑπολιμπανομένης. καὶ κρείττων μὲν ἢ βασιλείως

5 ἐσοπτερος σοι τα C: corr F. 16 προσγάνες vulgo. 17 lego φιλοδικαίους F.

L I B E R III.

Historiae lege, ut opinor, observata, et secundum quod ante pollicitus sum magistratibus civilibus enarratis, visum est mihi proprium quendam ac singularem libellum de maximo officio primi magistratuum historiae subiicere, in quo quis pristinum eius splendorem egregiamque disciplinam obscure intueatur; quam pene perditam generosus noster imperator non passus est funditus extinguī, continetque quodammodo et constringit dilabentem tempore antiquitatem. ac maior quidem quam nuper per illum est res publica, Libya nobis reddita, non parvo bono, Europaque maximam partem (hac enim in Occidentem porrigitur, sicut Orientem totum Asia solaque tribuit), ipsa autem Roma, imperii matre, vinculis et barbarica potestate sudore imperatoris liberata. omnia vero quae quondam fuere rei publicae ornamenta, maiori cum potestate restituantur, legesque turbis ac multiplicis onere confusionis liberatae; patetque instum, ac litium amantes paenitet contentionibus olim vigilasse, nulla in posterum propter legum claritatem pugna relicta. ac virtus qui-

ἀρετὴ ἐκαίνον παντός, ἔμοι δὲ καὶ καιρὸς ἐπὶ τὸν σκοπὸν διαβῆ-
ναι τῷ λόγῳ.

2. Ἡ τοίνυν τῷ ἱπάρχῳ πειθαρχήσασα τάξις ποτὲ ἐν
ἄλλοις μὲν ἦν ἄπασα, ὀνόματα δὲ αὐτῇ καθ' ὅμαλου προμῶται,
ἄλλοι ὄνομα εἰς τέσσαρας τέμνεται καταλόγους, εἰς δουκηναρίους, 5
εἰς κεντουρίωνας, εἰς βιάρχους· περὶ ὧν ἂν κατὰ τὴν τῶν τακτι-
κῶν παράδοσιν ἀφηγησάμην, εἰ μὴ πόρρω που τοῦ σκοποῦ παρω-
θούμην. καὶ ταύτης τῆς προσηγορίας, τῆς τῶν προμωτῶν λέγω,
ἔτι καὶ νῦν αἱ λεγόμεναι μᾶτρικες (ἀντὶ τοῦ ἀπογραφᾶ τῶν κατα-
λόγων) μνήμην ἀναφέρουσιν. ἀπὸ δ' Ἀυγούστου εἰς ἕτερον σχῆμα 10
τῆς ἀρχῆς περιστάσης, ὡς πολλάκις εἴρηται, προσετέθησαν οὐ
λεγόμενοι ἀδιούτῳρες, οἷον ἐ βοθητοί· καὶ ταύτης μόνης τῆς
προσηγορίας μνημονεύουσιν αἱ παρὰ τῶν βασιλέων παρεχόμεναι
τοῖς εἰς στρατείαν παρῴσοι προβατωρίαι, οἷον ἐ συστάσεις καὶ
ἀποδείξεις· οὐδὲ γὰρ ἄλλῳ τὸ πρὶν ἄδειαν εἶχεν ὁ βουλόμενος 15
ζῶντι περιθέσθαι οἰανοῦν, μὴ πρότερον ἀποδείξας ὡς εἴη πρὸς
αὐτὴν ἐπιτήδειος· προβαῦρε γὰρ τὸ μετὰ δοκιμῆς ἐπιδείξαι τὸ
ὑποκείμενον λέγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι. νῦν δὲ τὸ πληθὸς αὐτὰς ἐξ
ἀμαθοῦς μαντίας, τᾶληθῆς παραδηλούσης, πριβατωρίας καλεῖ,
αὐτόθεν τὴν ἰδιώτου τέχην εἰσυγούσης· οὐδὲ γὰρ ἰδιώτου διαφί- 20
ρουσιν οἱ μόνη προσηγορίᾳ στρατείαν οἰανοῦν ὑπερχόμενοι, οἷον
διὰ τὰ πράγματα μὴ τὴν κρείττονα καὶ καρπιμωτέραν εἴληχεν ὄψιν

5 τέσσαρα—λόγους C, τέσσαρας—καταλόγους F, coll. 1 48.
8 λόγῳ C. 10 δ' vulgo om. 13 παρασχόμεναι vulgo.
15 ἀ... C, extinctis mediis literis.

dem imperatoris quavis laude maior; iamque tempus est me ad proposi-
tum progredi.

2. Cohors igitur, cui praefuit magister equitum, armata olim tota
fuit, dictaque communi nomine promoti, quod quidem nomen in quat-
tuor catalogos dividitur, in ducenarios, centenarios, biarchos; de qui-
bus quae tactici tradidere, exponerem, si non a proposito longius essem
aberraturus. atque huius appellationis, promotorum dico, etiamnum
matrices quas vocant, id est catalogorum indices, mentionem faciunt.
ab Augusto mutata, ut saepe diximus, magistratus forma, additi sunt
qui adiutores vocantur, id est βοθητοί; atque hanc solam appellationem
commemorant quae ad militiam accedentibus ab imperatoribus praeben-
tur probatoriae, id est testimonia et specimina (neque enim olim nullo
discrimine cuilibet cingulum qualecunque induere licuit, antequam se ad
illud aptum esse probasset): probare enim Romanis est rem specimine
ostendere. nunc autem vulgus eas rudi divinatione, verum prodente,
privatorias appellat, privati condicionem inde arguens: neque enim a
privato differunt qui solo nomine militiam qualemcunque ineunt, non

τῇ βασιλέως ἐμμελεία, ἀλλ' ὅτι αὐτοὶ οὐκ εὐπρεπεῖς πρὸς τὰς λειτουργίας παρίσιν.

3. Κοιτῇ μὲν ὄν ἅπασιν τοῖς καταλόγοις ἐκ τῆς βασιλέως ὑποσημειώσεως ἀδιούτῳρες, ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς παρατύξεως τὸ 5 πάλαι ταττόμενοι. φησὶ γὰρ οὕτως, et colloca eum in legione prima adiutrice nostra, ὅλον εἰπεῖν “καὶ τάξιαις αὐτὸν ἐν τῇ πρώτῳ τάγματι τῷ βοηθοῦντι ἡμῖν.” ὅθεν ὁ πρωτεῶν τοῦ παντὸς καταλόγου ἔτι καὶ νῦν κορινθουλάριος ἀναφέρεται, ἀντὶ τοῦ κερατῆς ἢ πρόμαχος. μέσος μὲν γὰρ ἦν τῆς στρατιᾶς ἐπὶ τῆς 10 συμπλοκῆς μονομάχος ἦγον ὑπαρχος ἢ ὁ Καῖσαρ. τὸ δὲ ἱμπεράτωρος ἐπώνυμον κοινὸν ἦν αὐτοῖς, ὡς ἔφη· οὐδὲ γὰρ μόνων τῶν βασιλέων ἱστῖν, ἀλλ' ἀπολύτως τοῦ αὐτοκρατῶς διοικεῖν ἐλληχότος τὸν πόλεμον. καὶ μέσος μὲν ἦν, ὡς εἴρηται, ὁ αὐτοκράτωρ, ὡς Φροντίνος λέγει, ἔξ ἐθνήμονο δὲ πλευρᾶς ὁ ἱππυρχος 15 ἦγον ὑπαρχος, ἐκ δὲ τῆς ἐτέρας οἱ πρατῳρες ἢ ληγάτοι (ἀντὶ τοῦ στρατηγοὶ καὶ πρεσβευταὶ), οἷς κατελιμπανον εἰ ὑπαῖτοι ἀνδ' ἱαντιῶν ἤδη τοῦ τῆς ὑπατείας αὐτοῖς συντελουμένου χρόνου, εἰς τὸ ἐφιστάναι τῷ στρατῷ ἄχρι τῆς τοῦ μέλλοντος ὑπᾶτου ἐπὶ τὸν πόλεμον παρουσίας. τῆς δὲ καλουμένης λεγιῶνος εἰς ἑξακισχι- 20 λίους τελοῦσης πεζομάχους τὸν ἀριθμὸν (οὐσῶν δέκα μόνων τῶν

5 et colloca scripsi pro essere, quod, si recte lego, habet C. verba prima adiutrice nostra, in C pariter depravata, e loco codicis Iustinianei (12 tit. 58 3) petivi, ubi legitur: cum in legione prima adiutrice nostra militanti. F. 9 legendum, ni fallor, κερατῆς. F. 10 lego ὁ μόνμαχος. F. 12 αὐτοκράτωρος C. 14 nemppe, ni fallor, in opere de scientia militari, 1 47. F. 16 πρεσβύται vulgo. 18 ἐφιστάναι vulgo. 20 δέκα F, δὲ καὶ C.

quod non melior rebus imperatoris solertia fructuosiorque status contigit, sed quoniam ipsi ad munera inepti accedunt.

3. Ac communiter quidem in omnibus catalogis ex imperatoris subscriptione adiutores in fronte aciei olim collocabantur. ait enim sic “et colloca eum in legione prima, adiutrice nostra.” unde totius catalogi princeps etiamnum cornicularius, id est cornutus sive in prima acie pugnans, appellatur. medius quippe exercitus in conflictu erat, qui summam imperii tenebat, praefectus praetorio scilicet vel Caesar. imperatoris autem nomen, ut diximus, commune iis erat: neque enim Caesarum tantum est, sed omnino eius qui bellum suo arbitratu administrandum sortitus est. ac medius quidem, ut diximus, erat imperator, quemadmodum Frontinus ait, a sinistro autem latere magister equitum sive praefectus praetorio, et ab altero praetores aut legati (id est duces et legati), quos pro se consules, iam exeunte consulatus eorum tempore, relinquebant, qui, donec futurus consul ad bellum adesset, exercitui praesent. legio autem (ut vocant) cum sex milia peditum numero complecteretur (erant autem initio decem omnino legiones, prae-

πασῶν λεγιῶνων ἀνέκαθεν, ἔξωθεν ἰππικῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ αὐξιαρίας καὶ κοορταλίας καὶ τουρμαλίας καὶ τῶν λοιπῶν δυνάμεων, εἶκα δὲ καὶ ξενικῆς), ὡς ἔφη, πρῶτος ἐτέτακτο ὁ κορνικουλάριος, καὶ διὰ τοῦτο προστέθηκεν ἕξι καὶ πῶν τῆς πύσης τάξεως, ἕπει μῆκετι ἐπὶ τοὺς πολέμους ἀφικνεῖσθαι τὸν ὑπάρχον ἔδοξεν, 5 δι' οὗς εἰρήκαμεν λογισμούς.

4. Τῶν οὖν ἄλλων πάντων ἀδιουτῶρων ὄντων, ὁ ὑπαρχος δι' οἰκείας ὑποσημειώσεως δίδωσι τῷ πρὸς τὴν στρατείαν ἐρχομένῳ εἰς ὃν αὐτὸς ἔλοιτο ταχθῆναι κατάλογον. αἱ δὲ προσηγοῦνται τῶν πάντων καταλόγων τῆς τάξεως αὗται. ὁ κορνικουλάριος πρῶτος, τῇ τοῦ λεγομένου κόμητος ἐμπρέπων λαμπρότητι, μήπω τὴν ζώνην ἀποθέμενος καὶ πρὸς τὴν ἀπὸ τῆς βασιλείας τιμὴν καὶ τὴν τῶν λεγομένων κωδικίλλων (ἀντὶ τοῦ δέλτων) ἐπίδοσιν ἀνελθῶν, οὐδενὶ τῶν ἐν ἄλλοις στρατεύμασι πρωτερότων ταύτης τῆς προνομίας ὑπαρχούσης. μετὰ δὲ τὸν κορνικουλάριον πριμίσκρινιοι δύο, οὗς Ἕλληνες πρῶτους τῆς τάξεως καλοῦσι, κομμενταρίσιοι δύο (οὗτω δὲ τοὺς ἐπὶ τῶν ὑπομνηματογράφων πρῶτων ὁ νόμος καλεῖ), ῥεγεδάριοι δύο οἱ τὸν δημόσιον δρόμον ἰθύνοντες, κοῦρα ἐπιστολάρουμ Ποντικῆς δύο. 10 15

5. Ἄλλ' ἴσως ἂν τις οὐκ ἔξω λόγου πύθοιτο, τὴν αἰτίαν 20 ἐπιζητῶν, τίνας χάριν, πασῶν τῶν διοικήσεων ἐχουσῶν τοὺς καλουμένους κοῦρα ἐπιστολάρουμ, τὸ πόλεως σκρινίουν τὸ τε τῶν ὄπλων καὶ τῶν ἔργων οὐκ εἴληχε; δηλοῦντι τὸ μὲν τῆς πόλεως εἰς

5 ἐπει μῆκετι vulgo om.
v. 1 48. K.

6 nempe in iis, puto, quae periere.
17 ἐπὶ τῇ τῶν ὑπομνημάτων γραφῇ ταττομέ-

νους ὁ?

ter equitatum Romanum, auxiliarium, cohortalem, turmalem, ceterasque copias, nec non mercenarios), primus, ut dixi, collocabatur cornicularius; ideoque etiamnum toti officio praeest. praefectum vero praetorio bella administrare placuit, ob quas commemoravimus rationes.

4. Cum igitur ceteri omnes adiutores sint, praefectus praetorio sua subscriptione ad militiam accedenti, in quo ipse velit catalogo collocari, permittit. nomina autem omnium officii catalogorum haec: cornicularius, qui primus comitis, ut vocant, splendore eminet, necdum cingulo liberatus, neque solitum ab imperatore honorem et codicillos quos vocant (id est δέλτους) consecutus; qua praerogativa nemo in aliis exercitiis princeps gaudet. post cornicularium vero primiscrinii duo, quos Graeci primos officii appellant; commentarienses duo (ita autem vocari solent qui hypomnemata scribunt); regendarii duo, qui cursum publicum regunt; curae epistolarum Ponticae provinciae duo.

5. At fortasse aliquis haud absque ratione interroget, causam inquirens, quare, cum omnes administrationes habeant qui curae epistolarum vocantur, urbis armorum operumque scrinia iis careant? videlicet

τὴν Θρακικὴν διοίκησιν ἀναφέρεται, τὸ δὲ τῶν ἔργων εἰς ἄλλας τυχὸν ἐπαρχίας συμβαίη τὰς ἀνανεώσεις γίνεσθαι τῶν ἔργων· ὅτι δὲ οὐ σφόδρα συνεχεῖς, ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς διοικήσεσιν ἐκείναις κοῦρα ἐπιστολάρονσι τὰ προστάγματα τῆς ἐπιτιδομένης ἀπὸ τοῦ δημοσίου 5 δαπάνης γίνεται. τὸ γὰρ τῶν ὄπλων σκρινίον ὠρισμένους μὲν ἔχει τὰς ἀπὸ τῶν ἐπαρχιῶν συντελείας, νεῦρα λέγω καὶ κέρατα καὶ τὰ λοιπά, πρὸς δὲ τὰς ἀνακωπτούσας χρείας ἐν τοῖς πολέμοις ὑπουργεῖ τοῖς προστάγμασιν.

6. Πολλῆς δὲ οὔσης ὑπὲρ ἀριθμὸν τῆς τῶν ταχυγράφων 10 πληθύνος, καὶ οὐ μικρὰς ἐχούσης ἀφορμὰς ἐπὶ κέρδους ἐργασίας, οἱ τούτων καὶ λογικώτεροι καὶ πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν ἀρκοῦντες ἐν πεντεκαίδεκα συναγωγαῖς, ἧς καλοῦσι σχολάς, συλλεγόμενοι, [οἱ] τὴν οὖσαν αὐτοῖς πείραν τοῖς πράγμασιν ἐπιδειξάμενοι ἐπὶ τὸ τάγμα τῶν Ἀθροιστῶν, εἶγε ἄρα θέλουσι, παρῆλασι καὶ εἰς τὸ 15 τοῦ κορινθιακοῦ πλήρωμα καταντῶσι, μετὰ μέντοι τὴν λεγομένην βοθησοῦσαν· οἱ μένοντες ἐπὶ τῆς δέλτου εἰς τὸ τοῦ πριμίσκρινίου ἀναφέρονται πλήρωμα. καὶ περὶ μὲν τούτου ἀκριβέστερον οὐκ ἔστι πῶς εἶρηται, (7) μετὰ δὲ τοὺς ἐπὶ ταῖς λογικαῖς τεταγμένους λειτουργαῖς εἰσὶν οἱ λεγόμενοι σιγγουλάριοι, ἄνδρες 20 ἐντρεχεῖς, ἐπὶ τὰς ἐπαρχίας δημοσίων ἔνεκα χρεῶν ἀποστελλόμενοι· ὧν ἀνέκωθεν τὰς ἀναγκαιοτάτας καὶ εἰς αὐτὴν συντελούσας τὴν ὅλην πολιτείαν χρείας ἐγχειριζομένων παρεισθύν, τῆς ἐπαρχότητος ἤδη μωρανομένης, ἢ τῶν λεγομένων μαγιστριανῶν

2 ἐπαρχίας ἐν αἷς συμβαίη F. 3 ἐν vulgo om. 9 οὔσης καὶ ὅτι? cf. c. 14. 11 οἱ] τῆ vulgo. 18 lego ἐντόπως. F.

urbis scrinium ad Thraciam administrationem refertur, operum vero ad alias forte provincias, in quibus operum restorationes fieri contingit; quae quoniam non admodum crebrae, ab illarum dioecesium curis epistolarum addendus e publico sumptus imperatur. nam armorum scrinium certa habet a provinciis tributa, nervos inquam, arcus et reliqua, necessitatibus autem in bello obviis imperando subvenit.

6. Innumera autem cum sit notariorum multitudo, magnasque lucri parandi opportunitates habeant, literatiores eorum et ministerio pares in quindecim ordinibus, quas scholas vocant, colliguntur; e quibus qui suum tractandis rebus usum probavere, in Augustalium ordinem, si quidem volunt, neque tamen nisi post boethuram, ut vocant, recepti, militiam cornicularii, qui autem in codicillo manent, eandem primiscrinii munere implent. ac de his quidem suo loco accuratius explicavimus. (7) literatis vero ministeriis praepositos sequuntur quos singulares dicunt, viri solertes, publicorum negotiorum gratia in provincias proficiscentes; qui cum maxime necessaria et ad ipsam summam rei publicae pertinentia negotia inde ab initio curassent, languescente iam praefectura praetorii, magistratorum, quos vocant, inanis ostentatio irrepsit. sin-

κομποφακελλορημοσύνη. σιγγουλαρίους δὲ τοὺς εἰρημένους κα-
 λείσθαι συμβέβηκεν ἐκ τοῦ ἐν βεραίδῳ χρωμένους (ἤγουν ἐνὸς
 δηλονότι παρίππου) ἐπὶ τὰς ἐπαρχίας ὁρμῶν· σιγγουλάριον γὰρ
 τὸν μονήρη Ἰταλοῖς ἕθως καλεῖν. μεθ' οὗς μάγκιπες, οἱ τοῦ δη-
 μῶδους καὶ ἀνδραποδώδους ἄρτου δημιουργοί· ἕφ' οἷς ἄρτοποιοὶ 5
 καὶ οἱ λεγόμενοι καθολικῶς συστήματα διαψηφιστῶν, οἱ πᾶσι
 τοῖς ὄψουσιν στήσιν δημοσίαν ἔχειν ἡξιωμένοις ὑπακούουσι· καὶ
 Ῥωμαῖοι μὲν αὐτοὺς ῥατιωναλλοὺς καλοῦσιν, ὅτι κατ' αὐτοὺς
 ῥατιωνες οἱ λογισμοὶ λέγονται, οἱ δὲ Ἕλληνας καθολικοὺς μετω-
 νόμασαν ἐκ τῆς καθόλου περὶ τοὺς δημοσίους λογισμοὺς ἀγρυ- 10
 πνίας. ἔνθεν σιτώνας, οὗς Οὐδέκτωρ ὁ ἱστορικὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ
 τῶν ἐμαυτῶν φρουμενταρίους οἶδε τὸ πρὶν ὀνομασθῆναι, ὅτι τῆς
 τοῦ παλατίου εὐθηνίας τὸ πρὶν ἐφρόντιζον. Ῥουφίνου δὲ τηρι-
 καῦτα τὴν ὑπερχον ἀρχὴν τυραννίδι κρημνίσαντος καὶ αὐτοὶ παρ-
 ἀπώλοντο. τελευταῖοι πάντων οἱ τὸ πρὶν πρωτεύοντες οἶα τὴν 15
 τοῦ ἱππάρχου κατ' ἀρχὰς πληροῦντες θεραπείαν, δουκηνάριοι καὶ
 βίαιχοι καὶ κεντηνάριοι καὶ κεντουρίωνες· ὧν πάντων τὰς Ἕλλη-
 νικὰς σημισίας προαποδεδώκαμεν. ὅτι δὲ τῆς τοῦ ἱππάρχου ἐτύγ-
 χανον τάξεως, γνῶναι δυνατὸν διὰ τῶν ἐπ' αὐτοῖς ἐκ τῆς ἀλλῆς
 προφερομένων κωδικίλλων, οἱ περὶ ἀξιωματῶν τινῶν καὶ οὐ περὶ 20
 αὐτῶν διαγορεύουσι.

2 βερίδω C.   3 ὁρῶν C.   11 σιτώνας C.   locus Vi-
 ctoris est in libro de Caesaribus c. 39.   15 τελευταῖον C.
 17 lego ἤ: sunt enim centenarii iidem qui centuriones. F.   18 sci-
 licet in iis quae desiderari diximus 1 48.   20 lego ἐν κωδικίλλ-
 οῖς. F.

gularium autem illis nomen inde venit, quod uno veredo (uno videlicet parhippo) in provincias proficiscentes utebantur: singulare enim apud Italos sonat unum. sequuntur mancipes, qui plebeium ac servilem panem conficiunt; sub quibus pistores, et qui communi nomine collegia rationalium appellantur, qui omnibus quocumque modo victu publico gaudentibus operam dant. et Romani quidem illos rationales vocant, quia computationes eorum sermone rationes dicuntur; Graeci vero mutato nomine catholicos dixere, quod in universum publicis rationibus vacant. sequuntur sitonae, quos Victor historicus, in historia Caesarum, frumentarios olim appellatos esse novit, quoniam palatii annonae olim praecerant. Rufini autem tyrannide tunc praecipitata praefectura praetorii et ipsi periere. postremi omnium, qui olim primi, quippe qui magistri equitum ministerium initio compleverint, ducenarii, biarchi, centenarii sive centuriones; quorum omnium Graeca nomina supra retulimus. militasse vero eos in magistri equitum officio, arguunt quae super iis ex aula proferuntur in codicillis, in quibus de honoribus quibusdam neque de ipsis agitur.

8. Τοιαῦται μὲν καὶ τοσαῦται τομαὶ τῶν καταλόγων τῆς ἀρχῆς. κούρσωρες γάρ, οἰονεὶ ταχυδρόμοι, τὴν τῆς στρατείας ἀπαλλαγὴν ἐπὶ τῆς ἀλλῆς ἐδρίσκουσιν· ἀπλικιτάριοι γε μὴν καὶ κλαβικουλάριοι, ὧν οἱ μὲν τοὺς ῥαβδούχους μόνον τοὺς συλλαμ-
 5 βάνοντας τοὺς ἐγκλημάτων ἕνεκα πιεζομένους, οἱ δὲ τοὺς δεσμὰ περιτιθεμένους αὐτοῖς διασημαίνουσι, λειτουργίας, οὐ μὴν στρα-
 10 τείας καὶ βαθμοῦ πέρασ ...ξ...ενον ὧν εἰσὶ δεικτικοί· ὑπασπί-
 ζουσι γὰρ τοῖς κομμενταρισίοις, οὗς ὑπομνηματογράφους ἢ τάξις Ῥωμαίων ὠνόμασεν, ὡς ἔφαμεν. ὃν γὰρ τρόπον οἱ νομενκλάτω-
 15 ρες φρόντισμα πληροῦσι καὶ τοὺς ῥήτορας ...λέγουσιν, ἔξ ὀνόμα-
 τος ἀναφωνοῦντες αὐτούς, οὕτως ἐκείνοι ταῖς ἐγκληματικαῖς ὑπη-
 ρετοῦνται δίκαις. οἱ δὲ νομενκλάτωρες, ὡς φησιν ὁ Αἰμιλιος ἐν
 τῷ ὑπομνήματι τῶν Σαλλουστίου ἱστοριῶν, ὀνομασται καὶ ἀνα-
 φωνῆται τῶν τογάτων (ἀντὶ τοῦ τῶν δικολόγων) εἰσίν. τογάτους
 20 δὲ Ῥωμαῖοι τοὺς μὴ στρατειομένους καλοῦσι, φαινόλας δὲ περι-
 κειμένους καὶ τοῖς λέγουσι τὺς δίκας μισθοῦ συναγορεύοντας· ἐπὶ
 γὰρ τῆς ἀγορᾶς αὐτοὺς καὶ περὶ τὰ βιβλία σχολάζοντας καὶ ταῖς
 νομικαῖς δυσκολίαις ἀγρυπνοῦντας οἱ τὰς δίκας λέγοντες ἐπὶ τοὺς
 πεδανέους (ἀντὶ τοῦ χαμαιδικαστᾶς) περὶ τὸν καιρὸν τῆς δια-
 20 γνώσεως ἐκάλουν πρὸς συνηγορίαν. ταύτη καὶ advocati, οἰονεὶ
 προσκαλούμενοι, ἔτι καὶ νῦν λέγονται. τουρμαρίους γὰρ ἔτι
 φθῦσας διαμέμνημαι παρόντας τῷ σκρινίῳ τῶν σουβαδιουβῶν καὶ

6 lego λειτουργιῶν. F. 7 literas in C extinctas punctis indi-
 cavi. F. an ἀναδεξαμένων εἰσὶ? 8 τοὺς C. 12 οἱ δὲ F:
 in C literas extinctas. 13 ὅ...ματι C. ἀνα...ηται C:
 cf. c. 20. 16 ψισθῶ C, μισθῶ F. 18 lego δυσκο-
 λιαίς. F.

8. Tales totque partes catalogorum officii. nam cursores (id est ταχυδρόμοι) finem militiae in aula reperiunt: applicitarii vero et clivicularii, quorum illi lictores tantum reos vinciendos comprehendentes, hi autem vincula iisdem circumdantes significant, munus, quae eorum nomine indicantur, non autem militiae gradusque finem consequuntur: apparent enim commentariensibus, qui, ut diximus, hypomnematographi in officio Romano appellantur. nam quemadmodum nomenclatores munere funguntur, rhetoresque, clamantes eorum nomina, indicant, sic illi criminalibus in causis apparent. nomenclatores autem, ut Aemilius in commentariis ad Sallustii historias ait, nominatores indicesque togatorum (id est advocatorum) sunt. togatos autem Romani vocant eos qui non militant, sed togam gerunt et causas dicentes mercede adiuvant: in foro enim versantes, literisque et inris difficultatibus vacantes, ab iis quibus causa dicenda ad pedaneos indices (id est χαμαιδικαστᾶς) circa tempus cognitionis patroni vocabantur. quare etiam advocati, id est προσκαλούμενοι, etiamnum dicuntur. turmarios quidem egomet memini appa-
 20 rentes etiam in scrinio subadiuvorum, et completionibus (id est

ταῖς κομπλετίωσι τῶν ἐγτυχῶν (οἷοτεὶ πληρώσεσι) προσλειτου-
ροῦντας καὶ παραψηχὴν οὐ μικρὰν ἀναλεγομένους· τοσαύτη τις
ἦν ἢ τῶν πραιτομένων κέρπιμος ἀφθονία. διαιτῦριοι πρὸς τού-
τοις καὶ θηκοφόροι καὶ πραίκωντες λειτουργίᾳ μὲν ἀναδέχονται,
ἐν δὲ ἑτέροις τάγμασιν ἀναφέρονται. 5

9. Εἴρηται πρόσθεν ἔν μὲν ἀνέκαθεν εἶναι τὸ τῶν ταχυ-
γράφων σῶμα, εἰς δύο δὲ τάγματα διηρησθῆναι καὶ πληρώματα·
οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐπὶ τῆς δέλτου μένοντες τὸν χρόνον διώκουσι
καὶ εἰς τὸ τοῦ πριμισκρινίου πλήρωμα παρίασιν, οἱ δὲ εἰς τὸ τῶν
Αὐγουσταλίων τάγμα μεδιστάμενοι καὶ θῦττον τὴν στρατείαν 10
πληροῦντες πρὸς τοὺς ταχυγράφους καὶ εἰς τὸ τοῦ κορινκουλαρίου
κατανατῶσιν ἀξίωμα. ὅπως δὲ μὴ καὶ τοὺς ἕξωθεν λάθῃ τὰ τῆς
διαίρεσιως (καὶ γὰρ ὁσημέραι ἀγνοοῦντες μάτην ζητοῦσιν οἱ πολ-
λοὶ, πρὸς τὰς εἰρημμένας προσηγορίας ... τόμενοί), τὴν αἰτίαν
τῆς εἰς δύο τοῦ ἐνὸς σώματος τομῆς ἐποδείξω τῷ λόγῳ. οἱ ταχυ- 15
γράφοι πολλῶν ἔ...ονται, καθάπερ οἱ τριβουνοὶ, πρὸς τὸ διω-
νύσαι τὴν στρατείαν· καὶ γὰρ εἰς πληθὺς εἰσὶν ὥσπερ ἐκείνοι.
...τι δὲ τυχὸν ὁ χρόνος αὐτοὺς ἐπὶ τὸ πέρας τῶν πόρων καλεῖ,
γῆρα κίμνουσι πάντως πρὸς κινιάτους ἀχρήστῳ. εἰκὸς οὖν οὐκ
ἀρκοῦντες πρὸς τὰς τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν λειτουργίας, πρὸς ἕς 20

1 ἐγτυχία et hic et 3 11 est charta sententias sive iudicatum con-
tinens, quem alibi usitatore voce χάριτην appellat Lydus. cf. 3
66. F. 4 κέρπιμος C. 7 διειρησθῆναι C. 11 καὶ δε-
lendum censet F. 12 λάθῃ τὰ τῆς] coniectura ex reliquiis li-
terarum. F. 13 μάτην ζητοῦσιν] coniectura ex reliquiis litera-
rum. integrum mansit σιν. F. 14 lego κατανατῶμενοι. F.
16 lego ἐπὶ δέονται. F. 18 lego εἰ τι. F. ἐπὶ] περι
vulgo. 19 ὡς εἰκόσ? an εἰκότως? cf. 3 19, 27, 69.

πληρώσεσι) chartarum operam dantes, ac non parvo solatio gaudentes:
ea erat rerum agendarum fructuosa abundantia. diaetarii porro et cisti-
feri et praecones ministeriis funguntur quidem, alios autem ad ordines
pertinent.

9. Diximus supra unum initio esse notariorum corpus, duos autem
in ordines, diversis militiae terminis, dividi: alii enim illorum in codi-
cillo manentes tempus agunt, ac militiam primiscrinii, alii vero, in Au-
gustalium ordinem transgressi, eandem, cito prae notariis, cornicularii
munere implent. cuius divisionis ne vel profanos ratio lateat (etenim
quotidie ignorans frustra quaerit vulgus, memoratis nominibus perturba-
tum), causam, cur in duas partes unum corpus divisum, explicabo.
notarii, sicut tribuni (quippe et pari cum iis numero sunt), multis an-
nis indigent ad militiam implendam; quos si forte tempus circa finem la-
borum vocat, senectute gravantur ad labores prorsus inutili. necessario
igitur impares superiorum graduum ministeriis, ad quae corporis vigore

μόγις οἱ νεότητι σώματος καὶ πείρᾳ πραγμάτων ὠχυρωμένοι κιν-
 δύνων ἔξω διαρκοῦσι, δέονται βοηθῶν. καὶ ἀνέκαθεν μὲν ἑκα-
 στος τρεῖς ἄνδρους τοὺς πάντα ἀρίστους ἐκ τῶν ταχυγράφων ἐπε-
 λέγετο (οὐδὲ γὰρ ἔξῃν μὴ τοὺς πείρα τε καὶ λόγοις κοσμουμένους
 5 τὴν λειτουργίαν τοῦ δικαστηρίου πληροῦν), νῦν δὲ τὰ μὲν τῆς
 ἐπιλογῆς οἴχεται, ὃ δὲ ἀριθμὸς ἔτι καὶ νῦν σώζεται. ἔνθεν ἔξ
 βοηθῶν παρεῖναι συμβαίνει τῷ τε σκρινίου τῷ τε κομμενταρισίου
 καὶ τῷ τοῦ πριμισκρινίου, ἐπειδήπερ, ὡς προδεδήλωται, ἀνὰ δύο
 ἐπ' ἕτος ἑκαστον ἐκ τῶν ταχυγράφων τῆς ζώνης ὁ νόμος ἀπαλλάτ-
 10 τει. καὶ τίς οὐκ ἂν στοχάσῃται, πρὸς τὸ πλήθος τῶν βοηθοῦν-
 των ἀφορῶν, τὴν τοῦ δικαστηρίου μεγαλειότητα καὶ τὴν τῶν ἐν
 αὐτῷ πραιτομένων τὸ πρὶν ἀπειρίαν; ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος, πραι-
 γμάτων μὲν μὴ ὄντων τοῖς ὑπηκόοις καλῶν πρὸς τὴν ἀρχὴν ... τῶν
 ἄπανταρχῆ σφραγισμένων, τῶν δὲ ... αἰώνων ἴσως κατ' αὐθεντίαν
 15 (μετὰ συγγνώμης εἰρησθῶ· καὶ γὰρ λόγων εἰσὶν ἔρασταί) ἐπὶ
 δικαστῶν ἐτέρους καὶ θυμῆρεις τοῖς πρῶτοις τὰς δίκας διὰ τῶν
 λεγομένων θείων κελεύσεων ἀπαγόντων. (10) κερδῶν δὲ οὐ
 σμικρῶν τὸ πρὶν ἐπ' εἰρήνης καὶ τιμῆς ἔξοχιότητος μετὰ δυνάμεως
 ἰσχυρᾶς περιγινομένων τοῖς τῶν εἰρημένων σκρινίων βοηθοῖς, εἰκὸς
 20 ἦν ἐμφαρομένους αὐτοὺς ἀπαξιοῦν αὐθις ἐπὶ τὴν δέλτον καὶ τὴν
 ἔξ ἀκερδείας ἐπιπέκτιαν ἀναστρέφειν. ἔνθεν ἐκ δεήσεως αὐτῶν

7 lego τῷ τε τοῦ ἀβ ἄκτις σκρινίῳ, τῷ τε τοῦ. scrinia, quibus
 adiutores legantur (v. 3 11, 16, 20), tria sunt, videlicet primi-
 scriniorum, commentariensium et actis praefectorum. F. 8 ὡς
 προδεδήλωται] nempe in iis quae periisse diximus 1 48. F.
 13 καλῶν C. post ἀρχῆν plures literae extinctae. F.
 14 βασιλείων?

et rerum experientia roborati vix sine periculo sufficiunt, adiutoribus
 egent. et olim quidem singuli tres viros omnia praestantissimos de no-
 tariis eligebant: neque enim licebat non usu literarum ornatos iudicii
 ministeria implere. nunc autem electio negligitur, numerus vero etiam-
 num servatur. inde actis praepositorum et commentariensium et primi-
 scriniorum scrinio sex adiutores apparent, quandoquidem, ut supra
 ostendimus, binos quotannis notarios lex cingulo liberat. ac quis non,
 adiutorum multitudinem intuens, splendorem iudicii rerumque agendarum
 infinitam olim in eo copiam fuisse intelligat? cum nunc nullae sint civi-
 bus lites, (quicquid usquam egregii ... ad principium confluyente,) et ...
 tamen pro suo arbitrio (bona venia dixerim: sunt enim literarum aman-
 tes) ad alios gratosque litigantibus iudices per sacras iussiones, ut vo-
 cant, causas deferant. (10) quoniam vero non parvo lucro, olim in
 pace, atque eminentissimo honore magna cum potestate praedictorum
 scriniorum adiutores gaudebant, necesse erat repletos dedignari iterum
 ad codicillum moderatumque lucrum reverti. inde rogatu illorum lex ab

νόμος πρὸς Ἀρκαδίον τίθεται, θεσιπλῶν ἰδιάζων καὶ πάντη κεχω-
 ρισμένον σύστημα τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν ἀνδρῶν, ἤδη πρότερον
 ἐν τῷ βοθηεῖν διαφαινομένων, αὐσιῆσαι τὴν ἐπαρχότητα πρὸς
 ἑπηρεσίαν ἑαυτῆ. οὐδὲ γὰρ εὐχερὲς ἦν τὸ τηρικᾶτα, τῶν βασι-
 λέων ἅμα τῇ βουλῇ δίκας ἀκροωμένων, τοῖς πάντα ἀρίστοις ἕπη-5
 ρεῖται· ὥστε καὶ πεντεκαίδεκα ἐξ αὐτῶν τῶν πεπυρωτέρων πείρα
 τε καὶ τῷ χρόνῳ κρειττόνων πρὸς ὑπογραφήν τοῖς βασιλευσιν
 ἀφορισθῆναι, οὓς ἔτι καὶ νῦν δηπουτάτους καλοῦσιν, οἳ τοῦ
 τάγματος τῶν Ἀδγουσταλίων πρωτεύουσιν· οὐπω γὰρ ἦν τὸ τῶν
 ἄρτι παραφνέντων ἀσηκρήτις ὄνομα, μετρίων σφόδρα τῶν χρη-10
 ματικῶν ζητήσεων οὐσῶν, τῶν μὲν ἔμπροσθεν βασιλέων ἐπὶ τοῖς
 πολέμοις ὀρμώντων, καὶ τῶν τὰς ἐπαρχίας ἰθύνόντων τοῖς νόμοις
 ἀλλ' οὐ ταῖς κλοπαῖς προσαγρυπνούστων. τῷ δὲ συστήματι τῶν
 εἰρημένων τριάκοντα ἀνδρῶν τὴν τῶν Ἀδγουσταλίων ὁ νόμος ἔθετο
 προσηγορίαν, οὐ καινὴν οὐδὲ πρόσφατον, τὴν δὲ τοῦ πρώτου τῶν 15
 βασιλέων ὀνομασίαν ἀνακαλεσάμενος, ὡς πολλάκις ἔφαμεν, ὃς
 πρῶτος τὴν ἐπαρχότητα συστησάμενος τῶν πραιτωρίων τοὺς ὑπ'
 αὐτῇ τελοῦντας Ἀδγουσταλίου ἐκ τῆς οἰκείας προσηγορίας καλεῖ-
 σθαι διώρισεν.

11. Τῶν πλείστων, τάχα δὲ πάντων τῶν ἰγῶν ἀπαλι-20
 φέντων τῆς ἔμφρονος παλαιότητος, οὐκ ἔξω δακρύων τις διατε-
 λῶν ὑπομεινοί, γιγνώσκων ἐκ τῶν ὑποκειμένων ὅπως ἀντίλεγο
 πρὶν ὁ νόμος τῆς τῶν ὑπηκόων ἐλευθερίας, καὶ ὄσων κατὰ συμ-

1 ἰδιάζων C.

5 τοὺς πάντας ἀρίστους C.

16 ὁ C.

20 ἀκαλοφέντων vulgo.

21 lego διατελεῖν ὑπομεινοί. F.

Arcadio lata, sanciens ut peculiare ac prorsus separatam collegium tri-
 ginta numero virorum, qui iam antea inter adiutores eminuissent, prae-
 fectura ministerium sibi constitueret. neque enim tum, imperatoribus
 una cum senatu causas audientibus, omnia praestantissimis facile mini-
 sterium fuit, adeo ut ex ipsis maturioribus usuque ac tempore praestan-
 tibus, quindecim imperatoribus exceptores selecti sint, quos etiamnum
 deputatos vocant, qui Augustalium ordinis principes sunt. necdum enim
 nuper creatorum a secretis nomen erat, modicis admodum pecuniariis
 quaestionibus, cum priores imperatores in bella proficiscerentur, recto-
 res autem provinciarum legibus, non rapinis vigilarent. collegio autem
 illorum triginta virorum Augustalium nomen lex posuit, non novum neque
 recens, sed primi principum nominis memoriam revocans, qui, uti saepe
 diximus, cum praefecturam praetorii primus instituisset, in ea militantes
 Augustales a suo nomine appellari voluit.

11. Vestigiis prudentis antiquitatis maximam partem ac fortasse
 omnibus extinctis, a lacrimis sibi non temperaverit, qui e sequentibus
 intelliget quomodo olim civium libertati lex consuluerit, quotque paula-

κρὸν ἀγαθῶν ἐκ τῆς τῶν ἀρχομένων κακοδαιμονίας ὃ καθ' ἡμῶς χρόνος ἐξέπεισεν. ἔθος ἀρχαῖον ἦν μηδὲν ἔξωθεν πράττεσθαι τοῦ τῆς δίκης ἱεροῦ, ὃ καλεῖται σήκρητον οἰονεὶ ἀτάραχον καὶ σιγῇ σεμνὸν καὶ ὁποῖον οὐκέτι κατ' οὐδένα τρόπον, ὅπως μὴ τι πρὸς 5 ὕβρεως ἢ βλάβης τῶν συντελῶν ἀμαρτηθεῖη. μετὰ δὲ τὴν ἐν-
 θεσμον τῶν ψήφων ἀπόφασιν νόμος καὶ τοὺς συνεδρευόντας τῇ ἀρχῇ ἄνδρας νομικωτάτους, ἀναγινώσκοντας πρῶτον τὰς ψήφους καὶ ὑποτάττοντας τῷ λεγομένῳ σχεδαρίῳ τὸ παρ' Ἰταλοῖς καλού-
 μενον ῥέκινον (ἀντὶ τοῦ ἀντιβολῆν) διδόναι πρὸς ὑπογραφὴν τῆς 10 ἀρχῆς τοῖς εἰς τοῦτο τεταγμένοις· καγκελλαρίους αὐτοὺς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἐπιφημιζουσι, περὶ ὧν πρὸς πέρας ἐρῶ. εἶτα ἐκεί-
 θεν πρὸς τῶν σκηρηταρίων ἐμμελῶς ἀναγιγνωσκόμενου τοῦ λεγομέ-
 νου καθαροῦ, οὕτω τε ἀπολυομένου τῷ λιτιγάτωρι (οἰονεὶ δίκης ἔνεκα παραφυλύττοντι), σύνψιν ὃ σκηρητάριος ἐποιεῖτο τῆς τοῦ
 15 πεπραγμένου δυνάμειος τοῖς Ἰταλῶν φήμασι, καὶ ταύτην ἐτήρει παρ' ἑαυτῷ πρὸς κώλυμα τολμηρᾶς προσθήκης ἢ ὑφαιρέσειως. οὗ δὴ γενομένου λαβὼν ὃ πράξας, καὶ τῆς ἀκριβείας θαυμάσας τὸ δικαστήριον, παρῆι πρὸς τοὺς πριμισκρινίους τύξαντας ἐκβι-
 βαστὴν τοῖς ἀποπεφασμένοις· οἱ δὲ διὰ τῶν βοηθεῖν αὐτοῖς τετα-
 20 γμένων, ἀνδρῶν καὶ διδασκάλους αὐτοῖς πράγματα περὶ λόγων ζητήσεις παρέχόντων, ἐπλήρουν, ἐπὶ τοῦ νότου τῆς ἐντυχίας γραμμασις αἰδοῦς ἀτόθεν ἀπάσης καὶ ἔξουσίας ὄγκω σεσοβημέ-
 ροις, πρὸς τὴν προσηγορίαν τοῦ πληρωτοῦ προσγράφοντες.

4 οὐκ ἔστι? 8 τὸ F, τῷ C. 9 ῥέκινον depravatum vide-
 tur. F. 18 παρὰ C. τάξοντας? 21 ἐπλήρουν C.
 22 σεσοβημένος C.

tim bonis, infelici illorum fato, aetas nostra exciderit. mos antiquus erat nihil agi extra templum iustitiae, quod secretum dicitur, inturbidum videlicet ac silentio venerabile, et quale nunc nullo modo est; ne quid cum iniuria damnove civium peccaretur. sententiis vero legitime pronuntiatis, lex erat et assidentes praefecturae viros iuris peritissimos lectas primum sententias schedario, ut vocant, sublicere, et quod recitum Itali vocant (id est ἀντιβολῆν), a magistratu subscribendum huic rei praepositis tradere: cancellarios eos in iudiciis vocant; de quibus ad extremum dicturus sum. inde porro a secretariis puro, ut vocant, rite lecto, sicque tradito litigatori (quippe causae gratia adstanti), synopsis summae acti secretarius Latino sermone faciebat, eamque apud se servabat, ne quid audacia adderet demeretve, impediens. quo facto, cum (purum) recepisset litigator, rigorem iudicii admiratus ad primiscrinios, qui sententiarum executores constituerant, progrediebatur: hi autem per apparentes ipsis adiutores, viros vel ipsis magistris circa literarum quaestiones negotium facessentes, implebant, in aversa charta, literis omnem statim reverentiam ac potestatem prae se ferentibus, ad nomen completoris adscribentes.

12. Ἔμοι δὲ δακρῦειν ἐπέρχεται τὴν τοῦ νόμου συνιόντι δύναμιν, καὶ ὕπως πάσης ἡμῶς ἀρετῆς ἀφειλετο καταξῶν ὁ δαίμων. ὑποπετῶν γὰρ ὁ νόμος, καὶ οὐκ ἔξω λόγον, τὴν τῶν ποριζομένων τὰς ψήφους πρὸς τοὺς πληρωτάς, αὐτῶν τὰς καθ' ὧν προσφέροιντο ἀδθάδεις ὁμονοίας, αὐστηροῖς καὶ ποινὰς ἀπει- 5
λοῦσι ῥήμασι παραγγέλλεσθαι διώρισε πρὸς τῶν ὑπηρετουμένων τῇ δίκῃ τοὺς ἔχειριζομένους, καὶ ταῦτα γράφεσθαι πρὸς ἐντροπὴν τῶν πάντα τολμῶντων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐκβιβαστῶν. ἐπι-
τρέπων γὰρ ὡσπερ ὁ βοηθὸς τοῖς πρωτεύουσι τοῦ τάγματος, ἐν ᾧ συνέβαινε καταλέγεσθαι τὸν ἐπὶ τὴν πλήρωσιν τῶν ψήφων στέλ- 10
λόμενον· τούτοις γὰρ γράφων ἔχρητο τοῖς ῥήμασιν, ὡς ἂν τις καθ' ἔρημειαν εἴποι, πρὸς τοὺς πρωτεύοντας, ὡς ἔφη, τοῦ καταλόγου ἐν ᾧ τελεῖ τυχὸν ὁ τὰς ψήφους ἔχειριζόμενος· ὥστε
μὴ περὶ τὸν βυθμὸν ἑαυτοῦ ἔξ ἀπολείψεως βλάβην ὑποστήναι, ἀφορίσατε τόνδε ἐκ τάξεως, ἀπὸ τῆς παρούσης ἡμέρας ἄχρι τῆσδε, 15
ὑπατείας τοῦδε, εἰ μέντοι ἐστὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τοῖς θεοῖς μεμνημένος μυστηρίοις, καὶ μὴ δημοσίοις τέλεσμασιν ὑπεύθυνός ἐστι, μηδὲ πρὸς γένους συνάπτεται τῷ τὴν αἴτησιν ἀποθιμένῳ,
μηδὲ μὴν ἐπὶ τοῦ παρελθόντος ἐνιαυτοῦ ἐνεχειρίσθη ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, δημοσίας ἔνεκεν ἢ ἰδιωτικῆς χρείας, οὕτω μέντοι ὥστε 20
μὴ παραβῆναι τὴν δύναμιν τῶν νενομοθετημένων.” τούτοις μὲν τοῖς ῥήμασιν ὁ βοηθὸς τοῦ πριμισκρινίου τοὺς πρωττομένους κατ-

1 συνοροῶντι?

4 lego ἢ αὐτῶν. F.

11 post ῥήμασιν in C sequuntur Latina adiutoris verba, a Lydo in Graecum versa;

sed haec penitus atque, ut cernere licet, data opera erasa sunt. F.

18 γένος vulgo.

20 ἢ ἰδιωτικῆς F, ἠδιωτικῆς C.

12. Mihi vero lacrimae oboriuntur legis vim, ac quomodo nos dilaceraverit omnique virtute spoliaverit daemon, mecum reputanti. suspicans enim lex, neque sine causa, eorum qui porrigerent sententias cum completoribus, aut horum cum iis contra quos ferrentur, audaces consensus, severis poenasque minitantibus verbis admoneri a ministris iustitiae eos quibus crederentur praecepit, haecque scribi, quo omnia audentes provinciarum executores pudore reprimerentur. adiutor enim, quasi permittens principibus ordinis, in quo forte militabat, eum qui ad implendum sententias mittebatur: his enim verbis, uti secundum versionem dicere possis, utebatur, ad principes, ut dixi, catalogi, ad quem forte pertinet, cui sententiae creduntur, scribens “ita, ut circa gradum ipsius nullum ex intermissione damnus patiatur, hunc ex officio seligite, a praesenti die ad hanc, consulatus huius; si quidem orthodoxae fidei divinis mysteriis initiatus, neque aut publicorum tributorum reddendae rationi obnoxius, aut cum eo qui postulavit genere coniunctus est, neque vero elapso anno in eadem provincia, publica vel privata in re, cura ei mandata fuit; ita tamen ut vim lege sancitorum non violetis.” his verbis adiutor primiscrinii agentes omnes firmabat; post eum vero

ησφαλιζέτο πάντας. μεθ' ὃν ὁ πρίγκιψ, ὅσον ὁ πρωτεύων, περι-
 οῦ τέως εἰπεῖν οὐ καιρός· οὐδὲ γὰρ μέρος τῆς τάξεώς ἐστι καὶ αὐ-
 τός, αὐτὸς δὲ τῶν μαγιστριανῶν κατὰ βαθμὴν παραγίνεται ἐπὶ τὰ
 μέγιστα. ποτε δικαστήριον· καὶ μικρὸν ὑστερον τὴν ἐπ' αὐτῷ ἰστο-
 5 ρίαν ἐκδήσομαι. μεθ' ὅς ὁ κορνικουλάριος, οἶα τὴν ὅλην τοῦ
 νόμου δύναμιν διατηρῶν καὶ τῶν πραττομένων πάντων κύριος,
 δι' οἰκείας ὑποσημειώσεως τὴν ὁφρὸν ἐδίδου τοῖς ἀποπεφασμένοις.

13. Τοσαῦτα δὲ ἦν τὰ τότε πραττόμενα ὡς δεκάτῳ τρίμυ-
 μόγις ἀναλαμβίνεσθαι πρὸς σύννοψιν. καὶ τί χαλεπὸν ἐμβραδύναϊ
 10 τῷ λόγῳ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ προκειμένου; τοσοῦτον ἦν τὸ πλῆθος
 τῶν πραττομένων ὡς ὅλον τὸ ἔτος μὴ ἀρκεῖν τοὺς βοηθοῦντας πρὸς
 πλήρωσιν αὐτῶν, ὥστε μετὰ τὸ πέρας τῆς λεγόμενης βοηθοῦρας
 ἔχειν χῶρον ἀπονεμημένον αὐτοῖς ἐπὶ τῆς μέσης εἰσόδου τῆς
 15 πραιτωρίας αὐλῆς πρὸς τοῦ σκρινίου τῆς Εὐρώπης, ἐν ᾧ συντρί-
 αὐτοὶ μὲν οἱ ἄρτι τοῦ βοηθεῖν τοῖς τρέχουσι σκρινίοις πεπαιυμένοι
 τοῦτοις ἐνησχολοῦντο, παραψυχῆν οὐ μικρὰν κερδῶν ἐκλεγόμενοι·
 οἱ δὲ πρὸ αὐτῶν καὶ ἤδη πρότερον σχολάζοντες ἐκεῖ συνέρροισιν τὰς
 20 μερίστας καὶ λαμπρὰς τῶν τῆς ἀρχῆς προστάξεων ἐγχειριζόμενοι,
 καὶ ὅσαις ἑτερός τις πέρας οὐκ ἴσχυσεν ἐπιθεῖναι, μηδὲ τὸν τῆς
 ἀργίας καιρὸν ἐρημον λογικῶν ζητημάτων ἀπολαμβάνοντες, τῶν
 ἐνδόξων ἐν διδασκάλοις λόγων συντρεχόντων ὡς αὐτοὺς καὶ περὶ
 τῶν ἀγνωστομένων συζητούντων. ἀπέσβη δὲ οὕτως ἅπαντα ὡς τοῦ

1 ...τας C. 3 αὐτός δὲ] ἀπό δὲ? καταβίβωσιν C.
 9 σύννοψιν C. 14 φ F, η C. 23 ἀπεσβῆ vulgo.

princeps, de quo dicere necdum tempus est (neque enim et ille pars est officii, verum e magistrarianis gradatim ad maxima olim iudicia accedit; eiusque historiam paulo post explicabo); post quos cornicularius, quippe totam legis vim custodiens, agentiumque omnium primus, sua subscriptione auctoritatem iudicatis dabat.

13. Tanta autem tum erat agendorum copia, synopsis eorum ut vix decimum volumen complecteretur. quidni ad rem declarandam longiores simus? ea erat agendorum multitudo, ut toto anno iis implendis adiutores non sufficerent, ideoque post boethuram quam vocant locum ipsis destinatum, in medio introitu praetoriae aulae, prope scrinium Europae, haberent, in quo concurrentes sub ipsorum ministerio acta implebant. et ipsi quidem, qui nuper adiuvare currentia scrinia desiderant, his operam dabant, non parvo lucri solatio gaudentes: qui vero ante illos ac prius etiam cessaverant, eodem confuebant, iisque maximae et gravissimae magistratus iussiones, et quibuscunque finem imponere alius haud potuisset, mandabantur; qui ne otii quidem tempore ab literatis quaestionibus vacabant, cum clari inter literarum magistros ad eos concurrerent, incognita simul investigantes. quae cupcta sic evanere, ut

τάπου τὸ λοιπὸν σχολάζοντος τοὺς λεγομένους ἐκκεταρίους (οἰοῦναι ὑποδέκτας τοῦ οἴτου) κατασχῆν τὸ σκρινίον, τῶν πάλαι θανατωμένων ἀφανισθέντων.

14. Πολλῶν δὲ καὶ ὑπὲρ ἀριθμὸν τῶν ἔξολωλότην τῆς πάλαι σεμνότητος γνωρισμάτων, καὶ χάριτην ἀπαιτεῖν οἱ τῆς τάξεως ὑπομένουσι τοὺς πράττοντας, τὸ πρὶν εἰωθὸς μὴ μόνον μὴ τοιοῦτοῖς γλίσχοις ἐγείρειν, ἀλλ' ἔτι καὶ τοὺς πάντων διειδιστάτους χάριτας ἐπὶ τοῖς πραττομένοις ἀναλίσκεσθαι, ἀναλόγως ἐμπροσθέντων τοῖς κότεσι τῶν γραφῶν. τὸ δὲ λοιπὸν ἐκάτερον ἐκποδῶν, καὶ χαλκὸν κάρτα μέτριον καὶ αἰσχρὸν εἰσπράττουσιν ἔξ ἀκερμίας, καὶ χόρτον ἀντὶ χάριτος γράμμασι φαύλοισι καὶ πενίαν ὄξουσι ἐκιδουῖσι. ταῦτα πάντα παραπλόωλε καὶ ἀνυπόστροφον ἀπῆλθεν ὁδὸν τῷ τε μὴ εἶναι πράγματα τοῖς ὑπηκόοις πενία καταφθειρομένοις, τῷ τε τὰ τυχόν ἐπὶ τὸ δικαστήριον φερόμενα νῦν μὲν ἀπειρία τῶν ἐν αὐτῷ τελούντων, νῦν δὲ σφετερισμοῖς νεωτέρων, ὡς ἔτυχε τὰς ἡνίας τῶν πρώτων τιμῶν παιδαριώδεσιν ἀθραδαίαις ἀναρριπτούντων. τὸσαῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν γράμμασιν ἐθῶν.

15. Πληθὸς δὲ δουκηναρίων ὑπόσγει τῷ τῶν πριμισκρινίων βήματι, ταῖς ἔξ ἀγράφων προστάξεων διαγνώσειν, ἃς ἐκάστον ζευκίας, ἐξυπηρευομένων, πρῶγμα, μετὰ τὴν ἐκ τῶν πραττομένων ὑπεριον τῶν κερδῶν εἰσαγωγήν, πλειστην ῥοπήν χρημάτων περιποιούν τῷ τοῦ πριμισκρινίου φρονίσματι. ἀπὸ μὲν γὰρ

4 δὲ ὄντων καὶ? 6 μόνον F, μόνοις C. 7 ἔχειρεῖν?
11 πενία C. 12 ἐκιδουῖσι C. 17 patet aliquid excidisse. F.
sententiam expleveris e c. 9 extr. 21 ἐξυπηρευόμενον?

vacante deinde loco, qui exceptarii vocantur (id est frumenti exceptores), scrinium occupaverint, deletis quae olim in admiratione fuerant.

14. Multa autem et innumera antiqui splendoris monumenta cum interierint chartam etiam a litigantibus petere officiales sustinent, soliti antea non tantum non surgere ob minutas eiusmodi res, verum etiam omnium lucidissimas chartas causis adhibere, congruente membranarum cum scribentium nitore. quod utrumque postea evanuit; aequae admodum modicum ac turpe, mendici velut, exigunt, et χόρτον (fenum) pro charta vilibus ac paupertatem redolentibus literis edunt. haec omnia una perierunt viamque irremediabilem abiere, tum quia lites civibus inopia deperditis nullae sunt, tum quia, quae forte ad iudicium deferuntur, nunc inscitia in eo apparentium, nunc usurpationibus iuniorum, puerili arrogantia primorum honorum habenas temere agitantium . . . haec de consuetudine ad chartas spectante.

15. Magnus autem ducenariorum numerus primiscriniorum tribunali apparebat, qui operam dabant in cognitionibus e iussionibus non scriptis, quas ζευκίας dicebant; quae res post immensam a causis lucrorum affluentiam maximam pecuniae vim primiscriniorum muneri conciliabat.

ἀδούρου νυκτὸς πρῶτων ὁ ἕπαρχος ἀνατολῶν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταῖς
 διαγνώσει νυκτηγηρεῶν ἐνησχαλεῖτο· μεθ' ἦν τὸν [ἄχρι] ἐπὶ κα-
 μάτῳ νενομισμένον καιρὸν τῆς ἡμέρας τοῖς δημοσίοις καὶ ταῖς ὑπο-
 βολαῖς τῶν πραγματικῶν διδασκαλικῶν τε καὶ μονομερῶν ἑδαιπάνα
 5 χρόνον, τὸν δὲ πρὸς ἑσπέραν ταῖς τῶν λεγομένων ζευκτῶν ἀπαλλα-
 γαῖς ἐπιιδούς· δι' ὧν πάσης ἐπιθυμίας τοὺς τε λειτουργοὺς τῆς
 δίκης τοὺς τε τυγχάνοντας τῶν πρακτικῶν καὶ τοὺς ἀπαλλαττομέ-
 νους τῶν δικῶν ἐνεφόρει· καὶ παραχωρεῖν μὲν τῷ δικαστηρίῳ ἢ
 χαλᾶσθαι τοῖς πόντοις οὐδαίς... νῦν ὑπέμενεν· ὁ δὲ ἕπαρχος τὸν
 10 ὄρον τῆς ἀρχῆς ἔγνω σοφῶς, ἐπιστάμενος ὅτι καὶ ἐλευθέρων ἄρχει
 καὶ οὐδ'... παντός, καὶ τῇ τάξει συνεχεῖς ἐδόδου ἀνοχὰς τῶν κα-
 μάτων, τὰ νῦν καὶ αὐτῇ τῇ προσηγορίᾳ τὸ λοιπὸν ἀγνοούμενα
 παρέχον μονόμισσα· οὕτω δὲ τὴν καθάπαξ ἀνάπαυλαν ἐκ μέσης
 τῆς ἡμέρας διδομένην τῇ τάξει ἢ παλαιότης ἐκάλεσε, τῶν τμη-
 15 καῦτα διοικούντων τὰ πράγματα (σοφοὶ δὲ ἦσαν καὶ παιδευθέν-
 τες) ἐπισταμένων νύκτα μὲν ταῖς ἀναπαύσεσιν ἡμέραν δὲ τοῖς πό-
 νοις ὑπὸ τῆς φύσεως παρακεχωρηθῆσαι, καὶ ἀνόσιον ολομένων τοὺς
 ἐν πράγμασι νυκτηγηρεοῦντας καὶ τῆς μετὰ ἥλιον ζημιῶσαι βρα-
 χείας οὖν τὰς τῶν πόνων ἐνδόσεως. οὐκ ἀρκούσης δὲ τῆς ἐπὶ τὸ
 20 χεῖρον παραλλαγῆς, καὶ αὐτῆς τῆς ἐκ τοῦ σχήματος παραφυγῆς
 τε καὶ τιμῆς ἀφηρεθῆσαν αἱ πριμοκρίνιοι, κινδύνῳ τῆσδε παρα-
 μυθίας, ὡς ἔφην, ἀποστερούμενοι.

3 ἑπικούσις C. 8 ἐν τῷ F. 9 ἐπέμενεν F. 10 ἀφ'... C.
 cf. 3 89. F. σοφῶς C. 11 διὰ? συνέχειν C. 13 lego
 μονόμισσα F. 16 ἐπισταμένων F, ἐπίσταντο C. 21 κιν-
 δύνῳ ut corruptum in versione omisi. suspicor legendum κοινής. F.

ab intempesta nocte enim laborans praefectus praetorio, ad lucis ortum
 usque cognitionibus lucubrans vacabat; deinde usque ad partem diei la-
 boris constitutam publicis rebus et pragmaticis didascalicisque et unimem-
 bribus tempus impendebat, vespertinum autem ζευκταῖς, ut vocant, ab-
 solvendis tribuens; quibus summa alacritate et iustitiae ministros et
 agenda sortientes et causas absolventes implebat. ac cedere quidem in
 iudicio aut frangi laboribus nemo illorum sustinebat: at praefectus mo-
 dum imperii sapienter noverat, sciens et liberis se hominibus neque
 servo cuilibet imperare, ac perpetua officio laborum intervalla dabat,
 manumissa nunc vel ipsa appellatione ignota concedens (sic autem quo-
 tidianam requiem, quae a media die officio dabatur, antiqui vocabant):
 quippe qui tum rebus praeerant (sapientes enim doctique erant), scie-
 bant noctem remissionibus, diem laboribus esse a natura concessam, ac
 nefas reputabant iis, qui nocte negotiis vacarent, parvam etiam post
 solis occasum laborum remissionem exipere. at enim cum non satis es-
 set in pelus res abhisse, ipsam quoque ab habitu solatium honorumque
 primiscenti amittere..... hec solatio, ut diximus, spoliati.

Ioannes Lydus.

14

16. Δύο τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, ὡς ἔφθηνεν ἐλάττες, τογχαρόντων κομμενταρισίων, οὗς ὁ χρόνος ἐκ τῶν ταχυγράφων ἔφερε τῆς φροντίδος, ἕξ καὶ αὐτοῖς, καθάπερ τοῖς πρὸ αὐτῶν, ὑπέτρεχον βοήθοι, ἐκ τοῦ τόγματος τῶν Αὐγουσταλίων προσλαμβανόμενοι, ἄνδρες ὠσιτεφεῖς καὶ νόμῳ πρέπουσαν ἀσθηρίαν ἀνατέ- 5
ροντες, παρ' οἷς ἐτόγγανεν ἡ πᾶσα δύναμις τῆς ἀρχῆς. οὗτοι τὰς μὲν ἐγκληματικὰς ἐξετάσεις ἔφερον τῷ δικαστηρίῳ, ὑπασπιζόντων αὐτοῖς, ὡς προέφαμεν, ἀπλικιταρίων καὶ κλαβικουλαρίων, μετὰ ... ῥαβδούχων, σιδηρέοις δεσμοῖς καὶ ποινῶν ὀργάνων καὶ πλήκτρων ποικιλία σαλευόντων τῷ φόβῳ τὸ δικαστήριον· δουκῆ- 10
ναρίων δὲ σίτφος θέμενοι καὶ χωρὶς αὐθεντίας τοῦ νόμου ἤρακον πρὸς σωφρονισμὸν ἀμαφτίουνοι.

17. Ἐγὼ δὲ ἐκπλήττομμ ἀναπολῶν ... τα τοῦν πρὸς ἐκεί-
τους τοὺς ἄνδρας ἀνατρέχων, οἷος ἦν ὁ φόβος τῶν κομμενταρι-
σίων παρὰ πᾶσι μὲν τοῖς ὅπως οὐκ ἦγουμένοις τῆς τάξεως, δια- 15
φερόντως δὲ παρὰ τοῖς σκρινιαρίοις, καὶ ὅπως παραπορευομένου
κομμενταρισίου τογχῶν ὀμιλίας ἤξιούτο. δι' αὐτῶν γὰρ οὐ τὰ τῆς
ἀρχῆς μόνον κινήματα ἀλλὰ καὶ ἡ βασιλικῶς ἀγανάκτησις λθερα-
πέυετο. τοιγαροῦν ἐγὼ διαμείνημαι, τὴν τοῦ λεγομένου χαρ-
τουλαρίου τηναῦτα χάριν πληρῶν τοῖς κομμενταρισίοις, ὡς Ἀνα- 20
στασίῳ τοῦ βασιλικῶς κινήθεντος κατὰ Ἀπίανος, ἀνδρὸς ἐξοχι-

1 ἀριθμὸν καὶ αὐτῶν? et mox τογχανόντων τῶν κ.? cf. c. 20.
ἔφημεν C. 8 προ.... C. 9 lego τοῦτους. F. ποινῶν
ὄγγ... v... πλήκτρων ποικιλίας ἀλευόντων C. 11 αὐθεντίας]
conjectura ex reliquiis literarum. F. 13 lego κατὰ. F.

16. Duo cum, ut supra rettulimus, commentarienses essent, quos tempus notariorum e munere provehebat, sicuti prioribus, iis quoque sex adiutores, ex Augustalium ordine lecti apparebant, viri graves et dignam lege austeritatem ostendentes, penes quos erat omnis praefecturae potestas. hi criminales causas ad iudicium deferebant, apparentibus iis, ut praediximus, applicitariis et claviculariis; quibus accedebant lictores, ferreis vinculis et poenalium instrumentorum flagellorumque multiplici copia iudicium pavore agitantes. constituto autem duce maiorum agmine, et sine legis auctoritate noxiis castigandis sufficebant.

17. Ego vero non sine terrore, animo ad illos viros recurrens, reputo quantus esset commentariensium metus, tum apud omnes officio quomodocunque praepositos, tum praecipue apud scriuarios, quantusque honor, si cui praetereunte cum commentariensi sermo contigisset. etenim illi non magistratus modo offensionis, verum imperatoriae quoque indignationis ministri erant. itaque ego memini, tum chartularii munere commentariensibus functus, cum Anastasius imperator commotus esset in Appionem, virum splendidissimum et qui imperium cum eo

τάτου και κοινωνήσαντος αὐτῷ τῆς βασιλείας, ὅτε Κωάδης ὁ Πέ-
σης ἐφλέγμαυε, Λεοντίου τὴν ἐπαρχότητα διέποντος, ἀνδρὸς νο-
μικωτάτου, ἣ τε βασιλέως ὀργῇ δημεύσεις τε καὶ ἀφορισμοὺς οὐκ
ἄλλη τιὰ τῶν ἀρχῶν ἢ μόνῃ τῇ ἐπαρχότητι τὰ τῆς ἀγανακτήσεως
ἐπίστανεν· ἐν ἣ τσοαύτην ἐπεδειξάντο δυναστείαν τε καὶ σύντονον
ἐντρέχειαν οἱ τότε κομμενταρισιοὶ, μετὰ πάσης καθαρότητος καὶ
ἀποχῆς παντοίας ἐπὶ κλοπὴν ἐστῶσης περιτοίας, ὥστε τὸν βασι-
λέα θανατώσαντα τὴν ἀρετὴν τῶν τότε στρατεωμένων πάσας ἀνα-
κμπτούσας χρείας, μεθ' ἧς καὶ τὴν κατὰ Μακεδονίου, τότε τὴν
10 βασιλίδα πόλιν ἐπισκοποῦντος, ἀγανάκτησιν ὡς λόγος περὶ νεω-
τερισμοῦ δογμάτων ἀποκλείοντος, αὐτοῖς ἐγχειρίσαι, λέγω δὲ τοῖς
τῶν ἐπάρχων κομμενταρισίοις, καίτοι Κέλλερος τοῦ πάντων φιλά-
του παρόντος τῷ βασιλεῖ καὶ τὴν τοῦ λεγομένου μαγίστρου φρον-
τίδα κοσμίως ἀνύοντος.

15 18. Καὶ ταῦτα μὲν ἔκ τε θεῶν ἔκ τε ἀνθρώπων ἀπό-
λωλε· τὸ γὰρ λοιπὸν οὐδ' ἐν λόγῳ οὐδ' ἐν ἀριθμῷ. ἐκόσμη δὲ
οὐδὲν ἤττον τὴν πολύτροπον δυναστείαν τοῦ σκρινίου καὶ ἣ τῶν
λεγομένων κομέτων ἔξουσία ὑπερφυῆς. ὁ γὰρ ὑπαρχος, ἣ παρὰ
βασιλέως θαρρούμενος ἢ αὐτὸς κατὰ τὸν νόμον κινούμενος, καὶ
20 σπονδᾶζων ἀρχοντα ὁποιοῦν ἢ ὑπηκόων τιὰ παραιοτήσαι τῷ

1 eum Theodorus Lector (Collect. 2) Coadem et Evagrius (Histor. Eccles. 3 37) Cabadem appellat. C infra c. 53 pariter κωάδης. F. 3 ἢ τε] lego ἢ τοῦ. F. 7 ἐστῶσης] coniectura ex reliquiis literarum. F. 10 lego λόγος. de Macedonia vide Evagrii Hist. Eccles. (3 32) et Theodori Lect. collectanea. F. quidni λόγους? 15 τε vulgo om. 18 ....των C. cf. κομέτων 3 19. F. ὁ add F. 19 κατὰ]. α. α. C. κινούμενος] coniectura ex reliquiis literarum. F, perinde atque ὁποιοῦν ἢ ὑπηκόων τινὰ,

communicaverat, quo tempore Coades Persa furebat, Leontio, viro legum peritissimo, praefecturam praetorii tenente, imperatoris indignationem bonorum publicationes et relegationes non alii dignationibus, sed soli praefecturae ultionem mandavisse; in qua tantam potentiam tamque acrem solertiam tunc temporis commentarienses, cum summa innocentia et a multiplici furandi studio abstinentia, exhibuere, ut virtutem tum militantium admiratus imperator obvias quasque necessitates, ac deinde etiam Macedonii, imperatoriae urbis eo tempore episcopi, ultionem, quippe orationem circa dogmatum innovationem excludentis, iis, praefectorum praetorii commentariensibus inquam, mandaverit, quamvis Celer omnium ei carissimus imperatori adesset, magistri, ut vocant, munere cum laude fungens.

18. Atque haec quidem et divinitus et hominum culpa interiire: quippe nunc prorsus neglecta iacent: nec minus multiplicem scrinii potentiam ornabat commentorum, ut vocant, insignis potestas. cupiens enim praefectus praetorio, sive ab imperatore auctoritatem habens sive ipse secundum legem commotus, magistratum qualemcunque aut subiecto-

νόμῳ, τὸν κομμενταρίσιον μυστογράφον λαμβάνων τὸ πρακτικόν ἐπέτρεπεν αὐτῷ. ὁ δὲ λ... τὸν πιστότατον ἄμα ... μένον τῶν οικειῶν χαρτολαφίων παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ, ὑπηγόρευε Ῥωμαϊκῶν δοκῶν ἐφημέτων τὸ σ...θημα, ... ὅσα τῶν ἐκ τάξεως πιστικωπάτρῳ ἄμα καὶ διακρέποντι καταπιστευτῶν, ὡσπερ ποηγιῶν 5 τὸν ἀναγκαστούμενον παριστᾶν τῷ βήματι. τῆς δὲ βασιλείας ἐπιεικειῆς καὶ τῆς τῶν ἀρχόντων ἔτι περὶ τοὺς ὑπερφίλους στοργῆς συγγνώμης ἀξιουσαῖν τοὺς καταρρηθέντας, εἰκὸς ἦν τὸν ἔλευθερούμενον ἐξαριστίας δι' αὐτῶν τῶν ἔργων τοῖς μέσοις ὁμολογεῖν ... 10

19. Καὶ συνήπτο σχεδὸν τῷ σκερναίῳ τῶν κομμένων ὁ καλούμενος ἱστρουμεντάριος (ἀπὲρ τοῦ χαρτοφύλαξ τῶν ἀρχείων τοῦ δικαστηρίου) εἰς τὸ ὑπογράφειν καὶ πληροῦν τὰς ψήφους· καὶ χώρος μὲν αὐτῷ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ὑπὸ τῷ τῆς βασιλείας βήματι ἐπὶ τὸν νότον ἄχρι τῆς καλουμένης σφενδόνης ἕξ ἀρχαίου 15 παρακεχώρηται, πάντῃ δὲ τὰ ἀπὸ τῆς βασιλείας Οὐάλεντος ἐν τοῖς τότε μεγίστοις δικαστηρίοις πεπραγμένα αὐτόθι σώζεται, καὶ τοῖς ἐπιζητοῦσιν οὕτως ἐστὶν ἔτοιμα ὡσεὶ χθρὸς τυχὸν πεπραγμένα. ἀπώλετο δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἱστρουμεντάριος, καὶ ἔρημος ἡ καθέδρα μένει, μόνους οὐδέτις ἀναμένουσι τοὺς κεκτημένους ἐγκεχωρημένη 20 διωγνώσεως γὰρ οὐκ οὕσης, ἢ ἄλλου πρακτικῶς τινὸς εἰκὸς οὐδέ

unde integrum mansit eum ἦ, et κομμενταρίσιον μυστογράφον, unde mansit ἦσιον μυστ. 2 videtur fuisse λαθὼν τοῦτον. F. videtur fulvae καὶ μέλισσα ἐπιτρέπον. F. 4 lago σύνθηρα καὶ ὄμα. F. 10 post ὁμολογεῖν aliquot litteras extinctae. F. 18 ἀρχίων C. 15 σφενδόνης C. 20 ἐκεχωρημένη C. 21 πρηνταίου C. εἰκὸς] v. ad p. 202 19.

rum quendam legi sistere, commentariensem scribam secreto sumebat, etque negotium permittibat. hic autem, illum latens, adsumpto fidelissimo simul et maxime honorato de suis chartulariis, latino sermone grave synthema dicebat, coram apparitoribus fidelissimo simul et eminenti mandans ... ut indignationi obnoxium ad tribunal adduceret. quodsi imperatoris benignitas, et qui etiam tum erat magistratum in subiectos amur, damnatos venia dignassent, necesse erat liberatum re ipsa mediatoribus gratiam pallioi ...

19. functus quoque commentorum scriba, qui instrumentarius (id est instrumentorum iudicii custos) dicebatur, cuius munus erat subscribere et implere sententias. et locus quidem ei in hippodromo, sub imperatoris tribunali, meridtem versus, usque ad Σφενδόνην (Fundam), ut vocant, antiquitus attributus est. omnia autem ab imperio Valentis in manibus tum iudicis acta ibi servantur, suntque quaerentibus ita in usu quasi quae heri forte sota forent. perit vero et ipse instru-

us, desertaque cathedra manet, servis tantum locupletes manem-

κινουμένης ἐν τῷ δικαστηρίῳ, πῶς ἂν αὐτὸς ἀναγκαῖος εἶναι τοῖς πράγμασι νομισθῆι;

20. Ἄβ ἄκτις μὲν ὄνομα τῷ φροντισματι, σημαίνει δὲ καθ' ἑρμηνείαν τὸν τοῖς ἐπὶ χρήμασι πραττομένοις ἐφεστῶτα, ... 5 πηγμέντις τοὺς ἐπὶ τῶν ἀρωμάτων καὶ ἀσηκρήτις τοὺς ἐπὶ τῶν σηκρήτων (οὐδὲ γὰρ ἀσηκρήτις κατὰ τοὺς ἰδιώτας, ἔξ ἀγνοίας μετὰ τοῦ δέλτα στοιχείου τῆς προθέσεως ἐπιβαλλομένης) καὶ ἄσαβάνις τοὺς ἐπὶ τῶν βαλανείων τῆς ἀδλῆς. 10 δύο δὲ καὶ αὐτῶν ὄντων τῶν ἄβ ἄκτις, οὗς κατὰ βαθμὸν ὁ χρόνος ἀπὸ τῶν ταχυγράφων, καθάπερ τοὺς πρὸ αὐτῶν, καλεῖ, ἔξ ἄνδρες ἔραστοι καὶ 15 νουνεχίστατοι καὶ σφριγῶντες ἔτι, ἀπὸ τοῦ τάγματος τῶν Ἀγροσταλλίων, βοηθοῦσι δῆθεν ἔτι καὶ νῦν τῷ ὄνματι. ἔργον δὲ αὐτοῖς τὰς χρηματικὰς ὑποθέσεις τρακτεύειν (ἀντὶ τοῦ διαψηλαφᾶν) καὶ εἰσφέρειν κριθησομένας τῷ βήματι, ὑπουργούτων αὐτοῖς τῶν 20 νομενκαλατώρων, οὗς ἀναφωνήτας καὶ συναγωγεῖς πάλαι μὲν τῶν συγκλητικῶν νῦν δὲ τῶν δικανικῶν ῥητόρων εἶναι προειρημαμεν. νόμος δὲ ἦν (καὶ γὰρ οὐκ ἔστιν, ἄρτι παρεφθίς ἔξ ἀβελτερίας ἢ τάληθῆς εἰπεῖν κακοδαμμονίας) πάντα διὰ τῶν παρόντων αὐτοῖς χαρτουλαρίων, καὶ αὐτῶν ἀπὸ τῶν ταχυγράφων, ἀναφαίνεσθαι 20 ἐπὶ τῶν λεγομένων φέγεστων ἢ κοττιδιανῶν (ὡτὶ τοῦ ἐφημέρων· φέγεστα δὲ Ῥωμαῖοι τὰς βίβλους αἷς ἐνέγραψον τὰ πραττόμενα συνεῖδον ὀνομάζειν, ὅτι ῥήγεστα τὰς πράξεις τοῦ πολιτεύματος

1 κινουμένου F. 4 lego ὡς ἄ. F. 6 ἔξ ἀγνοίας] coniectura ex reliquiis literarum. F. 8 ἀδλῆς F, ... λῆς C.
10 lego σεβαστολ. cf. ἀδδαίρωσ 3 25. F. 16 δικανικῶν C.
19 ἀναφείρεσθαι? 22 lego ὄης γέστασ. F.

tibus permissa. etenim cum cognitio nulla sit neque aliud quicquam in iudicio agatur, quomodo ille necessarius rebus existimetur?

20. Ab actis nomen muneri; significat autem, iuxta versionem, pecuniariis actis praepositam, sicuti a pigmentis, qui aromatis, a secretis (neque enim ad secretis secundum idiotas dicendum, praepositione cum litera δ per ignorantiam adiecta), qui secretis, et a sabanis, qui balneis aulae praefecti sunt. cum autem et ipsi actorum praefecti duo sint, quos gradatim a notariis, sicuti priores, tempus vocat, sex eos viri venerabiles et prudentissimi, ac vigentes etiam, ex Augustaliano ordine, etiamnum, nomine scilicet, adiuvant. munus vero eorum pecuniarias causas tractare atque ad tribunal iudicandas deferre, apparentibus iis nomenclatoribus, quos clamatores congregatoresque, senatorum quidem olim, nunc vero forensium oratorum, esse praediximus. lex autem erat (neque enim est, nuper ob stoliditatem sive, ut verum dicamus, insaniam neglecta), omnia per apparentes iis chartularios, qui et ipsi e notariis legebantur, in registis, ut vocant, vel cotidianis, id est ἐφημέροις, notari, (registra autem Romanis libros, in quibus acta notabant, appellare placuit, quia res gestas vocant acta rei publicae), in

εἶναι βούλονται), ἔνθεν τοῖς δευτέρωσι ζητοῦσι τὰ δευτέρωσι πε-
πραγμένα σύντομος περὶ τὴν εὐρεσιν ἐκόλλια· ἔξ αὐτῶν γὰρ τῶν
ῥηγίστων καὶ κοπιωδαιῶν ἢ δύναμις τῶν πεπραγμένων ζητούσεται.
Θᾶπτον δὲ ὁ τῆς τάξεως ἐστρατευμένων λαμβάνων ἀπὸ τῶν ἀβ
ἄκτις, τὸν χρόνον καὶ τὸν ὕψατος ἐν ἐπιτόμῳ σημειούμενος πρὸς 5
ταχίαν ἀνάμνησιν λόγῳ, Θᾶπτον ἀπηλλάττειτό πόνων. καὶ τοῦτο
μὲν τὸ θαυμαστὸν γνώρισμα τῆς εὐταξίας ἐκράτειτο μετὰ σπου-
δῆς, καὶ πᾶς καιρὸς τοῖς ἡμετέροις ἐγράφειτο, μηδὲ τῶν ἀκρά-
πτων ἡμερῶν παραλιμνατομένων τοῖς ἀναγράφουσιν, ἀλλ' ἔτι
καὶ τὰς αἰτίας ὧν ἔνεκα ἀργὰς αὐτὰς εἶναι συνέβαινεν ἀναγραφόν- 10
των. καὶ τοῦτο μὲν θαυμαστὸν ἦν, ἢ δὲ τῶν λεγομένων περσο-
ναλίῳ ἀναγραφῇ παντὸς ἐπαύου κρείττων δικαίως ἐνομιζέτο. τὰς
γὰρ διαγνώσεις περιέφραζεν Ἰταλιστὶ ὁ τῶν βοηθούτων λογικώ-
τατος οὕτω κατὰ λεπτὸν ὥστε, κἂν εἰ τυχὸν παραπολλέσθαι τὴν
διάγνωσιν συνέβη ποτὲ, ἔξ αὐτῆς μόνῃς τῆς παραφράσεως καὶ ὡς 15
ὑποτυπίσεως αἰδῖς δύνασθαι σιῆσαι τὴν διάγνωσιν. καὶ τοῦτο
συμβὰν ἐγὼ αὐτὸς διαμείνημαι· διαγνώσεως γὰρ εἰσαχθείσης
μὲν, τῶν δὲ ἐκ' αὐτῆι πραχθέντων οὐδαμοῦ φαινομένων, εἰσα-
χθέντος ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ λεγομένου περσοναλίῳ ἔστη διάγνωσις
κατ' οὐδὲν ἐνδέουσα. καὶ τίς οὐκ ἂν ἐπιδακρύσῃ τῶν ἐγκωμίων 20
εἰς μνήμην ἐρχόμενος, οἷς ὑπὲρ τῆς τάξεως καὶ τῶν τοσούτων τῆς
ἀρετῆς γνωρισμάτων ἐχρήσατο Σέργιός τε ὁ πολὺς καὶ Πρόκλος ὁ
δικαιότατος Τριβωνιανός τε ὁ πολυμαθέστατος, ὧν ὁ μὲν ὑπαρ-

2 ἐκόλλιας· ἔξ αὐτῶν τῶν γὰρ ῥηγίστων C.
13 Ἰταλίδι vulgo.

4 ὁ vulgo em.

19 ἐστὶ vulgo.

quibus quandocumque quaerentibus quandocumque acta facile brevique
inveniantur: ex ipsis enim registis et cotidianis actorum summa nosce-
batur. quae cum officii instrumentarias ab actorum praepositis sumpsis-
set, tempus et consulem ad celerem memoriam compendio citissime no-
tabat. et hoc quidem, admirabile disciplinae indicium, diligentius fiebat,
et omne tempus in cotidianis notabatur; ac ne vacantes quidem dies
perscriptores omittebant, causas quoque, quare vacare eos contingeret,
annotantes. et hoc quidem admirabile erat: personalium vero, quae ve-
cant, perscriptio quavis laude maior iure existimabatur. cognitiones
quippe adiutorum literatissimus Latino sermone tam accurate circumsu-
mens efferebat, ut, licet forte perire aliquando cognitionem contigisset,
ex ipsa sola paraphrasi et quasi descriptione restitui posset; quod acci-
disse egomet meminì: introducta enim cognitione, cum quae super ea
acta sunt nusquam apparent, illato in praefecturam personali, ut vocant,
cognitio datur nulla in re manca. ac quis non illacrimet laudum memo-
riam repetens, quae officium et talia virtutis monumenta celebrare
clarissimas Sergius et instissimus Proclus et doctissimus Tribonianus,

χος ὅλος οὐκ ἄλλος, οἱ δὲ ἄμφω κβαλοτωρες γενόμενοι τὴν πολι-
 τείαν ἐβόμησαν, συλλαμβανομένων αὐτοῖς περὶ τοὺς ἐπαίνους
 πάντων ἡμοῦ τῶν τότε δικολόγων, περὶ ὧν σιγᾶν ἄμεινον ἢ παρ'
 ἄλλων ἐπαινεῖν κοσμιώτερον οἶμαι. καὶ ταῦτα μὲν ποτε· νῦν δὲ
 5 οὐ μόνον οὐκ ἔστιν, ἀλλ' οὐδὲ μνήμης τινὸς ἀξιοῦνται, δι' ἧς
 οὐχ ἄπαξ ἀπεδώκαμεν αἰτίαις.

21. Μετὰ δὲ τὸν ἀβ ἄκτις ὁ ἠγγενδάριος ἐπὶ τῆς φροντί-
 δος τῶν συνθημάτων τοῦ δημοσίου δρόμου τεταγμένος ἔτι καὶ νῦν
 λέγεται μὲν, πράττει δὲ οὐδέν, τοῦ μαγίστρον τῆς αὐλῆς τὴν ὄλην
 10 ὑπελομένου τοῦ πρῆγματος ἔξουσίαν. μεθ' ὃν οἱ τῶν διοικήσεων
 κοῦρη ἐπιστολάροισι, οἱ τὰς μὲν ἐπὶ τοῖς δημοσίοις φοιτῶσας
 ψήφους γράφουσι μόνον, τὰ λοιπὰ καταφρονούμενοι· οἱ δὲ λε-
 γόμενοι τρακτευταί, τὴν ἄγνωσμένην αὐτοῖς διδασκαλίαν ὑποτι-
 θέντες τῷ προστάγματι, τὴν ὄλην ὑφήρατων ἔξουσίαν, μάλιστα
 15 ἔξ ἔτου τὴν ἀρχὴν ἑαυτοῖς ἐθάραρον περιποιεῖν οἱ σκρινιάριοι.

Ἰέραι μὲν ὡς τῶν λογιστῶν τῆς τάξεως συστημάτων. δου-
 κηνάριοι καὶ κεντηνάριοι βλαβεροὶ τε καὶ ἀδιούτωρες καὶ τὰ λοιπὰ
 τῆς τάξεως μέλη, ἀνόντα τὴν ἐπὶ τοῦ νόμου τεθειμένην αὐτοῖς
 λειτουργίαν, τέρμα τῆς στρατείας ὁπεῖον ἢ τύχη δολὴ καταλαμ-
 20 βάουσι, τῶν λεγομένων θηκοφόρων, οὐ τὰς προτομὰς τῆς ἀρχῆς
 φέρουσι, καὶ διακυβερῶν ἐν ἑτέροις μὲν τάγμασι τῆς τάξεως κατα-
 λαγομένων, λειτουργίαν δὲ πληροῦντων.

2 τῶν αὐτοῖς C.

10 μέσον C.

15 σκρινιάριοι C.

16 λέγο λογιστῶν. cf. 3 7 λογιστῶν λειτουργίας. F.

δουκηνάρ-
 ριοι γὰρ καὶ?

20 οἱ τῶν C.

quorum ille praefectus praetorio, qualis nemo alius, hi vero ambo quae-
 stores rem publicam ornarunt; quae laudes ab omnibus una tum tempo-
 ris advocatis angebantur; de quibus tacere satius quam citra meritum
 laudare decentius existimo. et haec quidem olim: nunc vero non tantum
 non sunt, sed ne memoria quidem ulla dignantur, ob quas non semel
 retulimus causas.

21. Actis praefectum sequitur regendarius, qui muneri synthema-
 tum cursus publici praepositus etiamnum dicitur quidem, facit autem ni-
 hil, tota rei potestate per magistrum aulae surrepta. hunc sequuntur
 dioecesium curae epistolares, qui super publicis procedentia decreta
 scribunt tantum, nunc neglecti; tractatores autem, ut vocant, visam
 ipsis suggestionem mandato subicientes, totam potestatem surripere,
 maxime ex quo senariii praefecturam sibi ausi sunt arrogare.

Hi postremi literarum officii ordinum. ducenarii, centenarii,
 biarchi et adiutores, et reliqua officii membra, quae lege constitutum
 ipsis ministerium implent, terminum militiae, qualem fortuna dat, sor-
 tiuntur: cistophori autem, qui praefecturae dimidiatas effigies ferunt,
 et diaetarii in aliis officii ordinibus annumerantur ministeriumque im-
 plent.

22. Πάντων, οἶμαι, τῶν καταλόγων, εἰ μὴ τι σφάλλομαι, παρελθόντων τῷ λόγῳ, ἐπέλοιπὸν ἔστιν αὐτίς, καθάπερ ἡγεμόνι σεμνόν, ἐπὶ τέλος τὸν κορνικουλάριον ἐπὶ τῆς ἱστορίας ἀναδείξει· δεῖ γὰρ αὐτόν, τὴν ὅλην συνέχοντα τάξιν, ἀρχὴν ἕμα καὶ πέρας αὐτῆς ἀποδείξαι. ἀρκεῖ μὲν οὖν αὐτῷ πρὸς ἀξιοπιστίαν 5 καὶ μόνος ὁ χρόνος, ὑπὲρ τριακοσίου καὶ χιλιοῦ ἐνιαυτοῦς ἡγουμένῳ τοῦ τάγματος καὶ σὺν αὐτῷ τῷ παλαιμῷ τῆς ἱερῆς Ρώμης ἐπιφανέντι τοῖς πρόγμασι· κοστῆν γὰρ ἀνέκωθεν τῷ ἱππάρχῳ, ὃ δὲ Ἰππαρχος τῷ τε ῥήγῳ ὥστε ἐκ προομιῶν τῆς Ρωμαϊκῆς πολιτείας γνώριμος ὁ κορνικουλάριός ἐστιν, κἄν εἰ μὴδὲν αὐτῷ παρὰ 10 τὴν προσηγορίαν ἀπολέλειπται. ἔξοτε Φουσκῶν (οὕτω δὲ τὸν μελάγχρωτα Ῥωμαῖοι καλοῦσι) Δομετιανὸς πραιτωρίων ἵππαρχον κατὰ τὴν Ἀδούστου ἰχθυήσῃν προβαλλόμενος, τὴν τοῦ ἱππάρχου περιττὴν ἀπέδειξε πρόαγωγὴν, δπλων ἡγούμενος, μετηνέχθη πάντα. (23) τοιγαροῦν τὰ ὕψωσθῃν παρὰ τοῖς ὑπάρχουσιν πρατ- 15 τόμενι μόνος διέταπτεν ὁ κορνικουλάριος, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν πόρους εἰς οἰκίαν ἀπεφέρετο παρασηνήν. καὶ τοῦτο ἀπὸ Δομετιανοῦ ἕως τοῦ καθ' ἡμῶς Θεοδοσίου κρατοῦν ἡμείφθη διὰ τὴν Ρουφίνου τυραννίδα. νόμον γὰρ ἔθηκετο ὁ βασιλεὺς Ἀρκάδιος, τὸ τῆς ἀρχῆς δυνατὸν δεδιττόμενος, ὥστε τὸν πρῆγμα τῆς τάξεως 20 τοῦ μαγίστρου, παρόντα ... τὰ μέγιστα δικαστήρια, περιεργάζεσθαι καὶ ... νεῖν τὴν δύναμιν τῶν πραιτωμένων ἐν αὐτοῖς, καὶ

5 malim sane ἀξιοπρέπειαν. F.

9 lego τότε τῷ. F. vel τῷ

τότε. 11 post ἔξοτε suspicor excidisse γὰρ. F. τὸν vulgo om.

12 ἵππαρχος C.

13 προβαλλόμενος vulgo.

21 lego ἐπὶ. F.

22 πολυπραγμονεῖν F, ut 2 10.

22. Omnibus, opinor, catalogis, ni quid faller, enarratis, restat ut rursus, quasi venerabilem ducem, postremum cornicularium in historia ostendamus: oportet enim illum, totum continentem officium, principium simul finemque eius exhibere. cui quidem ad fidem vel solam tempus sufficit, super mille trecentos annos ordinem ducenti, ipsoque, quo sacra Roma condita, tempore in rem publicam introducto: aderat quippe initio magistro equitum, magister equitum vero tum regi. quare ab incunabulis rei publicae Romanae notus est cornicularius, quamvis nihil ei praeter nomen relictum sit: ex quo enim Domitianus, cum Fuscum (sic autem Romani colore nigrum vocant) praefectam praetorio iuxta Augusti institutionem creasset, magistri equitum electionem, ipse exercitum ducens, supervacaneam ostendit, cuncta mutata sunt. (23) igitur quae quomocumque apud praefectos praetorii agebantur, solus cornicularius regebat, ex iisque reditus in suum solatium ferebat; quod cum a Domitiano usque ad Theodosium nostrum obtinisset, Rufini tyrannide mutatum est. legem enim tulit imperator Arcadius, magistratus potentiam metuens, ut princeps apparitorum magistri, maxima iudicia obiens, diligenter curioseque vim in iis agendorum inquireret, et quare cursus

οὐ τινὸς χάριν γίνοντο τὰ τοῦ δρόμου συνθήματα εὐρίσκειν. καὶ τὸ λοιπὸν ὁ Ρουφῖνος, ἔξοτε δι' ἐμυτοῦ ἐπὶ τὴν ζω ἤλθε, τὸν λεγόμενον κόμητα τῆς ἀνατολῆς μαστίξας ἀπώλεσεν ἀνθ' ὧν ἐτόλμησε ζηλωσαὶ τῷ λόγῳ τὴν ἐπαρχότητα. καὶ ἡ μὲν Ἀρακαδίον, ὡς ἔφη, διάταξις ἐν τῷ πάλαι Θεοδοσιανῷ κώδικι ἀνεγέγραπτο· οἱ δὲ τὸν νεαρὸν καταστησάμενοι παρείδον αὐτὴν ὡς περιττὴν αὐτοῖς εἶναι φανείσαν. (24) παρὼν οὖν ὁ πρήγκη τῶν μαγιστριανῶν τοῖς μεγίστοις ποτὲ δεκαστηρίοις, καὶ μηδὲν παρὰ τὴν προσηγορίαν ἔχων, λόγους ἔθετο πρὸς τὸν τότε τῆς τάξεως κορνηκουλάριον ὥστε πάροδοι ἀντὶ δούναί τινα πρὸς τὰ πραττόμενα· καὶ δόξαν οὕτως, ἐπέπωσεν ὁ πρήγκη μίαν χρυσίου λίτραν καθ' ἕκαστον μῆνα προσφέρειν τῷ κορνηκουλαρίῳ, μετὰ τὸ πᾶσι τοῖς ἐκ τάξεως, κατὰ συνήθειαν λαμβάνουσι μοῖράν τινα τῶν πόρων, ἀμελλητὶ δίδουσι τὰ εἰωθότα. τούτων οὕτως συντεθειμένων αὐτοῖς, λαμβάνων ὁ κατὰ καιρὸν κορνηκουλάριος παρὰ τοῦ πρήγκητος τὰς δώδεκα τοῦ χρυσίου λίτρας δίχα τινὸς ἑλλείμματος, μετὰ πάσης τιμῆς παρεχώρει τῷ κρείττονι μᾶλλον τὴν τῶν μονομερῶν ἐντευχῶν εἰσαγωγὴν, φυλάξας ἑαυτῷ μετὰ τὴν ἐκ τοῦ βαθμοῦ καὶ τῶν ἄλλων κερδῶν προνομίαν τὸ πληροῦν δι' οἰκείας ὑποσημειώσεως τὰ πραττόμενα, οὐκ ἔλαττον χιλίων χρυσῶν πόρον αὐτῷ περιποιούντι.

25. Τὰ δ' ἔνθεν οὐκέτ' ἂν φράσαι λόγῳ θαυρῶν δυναμην χωρὶς, κατὰ τὸν Εὐριπίδου Πηλέα. πάντων γὰρ ἤδη πρό-

1 οὐ τινὸς et ἤλθε coniecturae: in C literae extinctae. F. 6 τῶν νεαρῶν C. 8 μηδένα C. 13 μοῖράν] μίαν vulgo. 14 συντεθειμένων vulgo. 18 εἰσάγων C.

synthemata fierent cognosceret. ceterum Rufinus, postquam sua sponte in Orientem venit, comitem Orientis, ut vocant, flagellatum interemit, quod verbis aemulari praefecturam ausus esset. et Arcadii quidem, ut dixi, constitutio, in vetere codice Theodosiano exstabat; recentioris vero conditores eam, ut supervacuum ipsis visam, neglexerunt. (24) cum igitur princeps magistrianorum maximis olim iudiciis adesset, neque quicquam praeter nomen haberet, cum officii tum temporis corniculario egit ut aditum quendam ipsi ad agenda concederet; cumque ita placuisset, constituit princeps ut unam auri libram singulis mensibus corniculario ferret, atque insuper cuivis apparitorum, ex consuetudine partem aliquam reddituum sortientis, solita continere daret. his ita inter eos constitutis, qui tam erat cornicularius, duodecim illas auri libras sine ulla deductione a principe accipiens, summo cum honore unimembrum actionum redditum potiori concedebat, sibi, praeter quae a gradu aliisque lucris praecipua habebat, actorum sua subscriptione completionem servans, quae non minorem mille aureis redditum ei ferebant.

25. Sequentia vero, ut cum Euripidis Peleo loquar, enarrare sine lacrimis non possum. omnia quippe haec cum prius iam, quo modo et

τερον τούτων, ὃν τρόπον καὶ τῶν ἄλλων, ἀπολομένων παραπέ-
 λαιυσα καὶ αὐτὸς ἐγὼ τῆς κακοδαμονίας τοῦ χρόνου, κατατήσας
 εἰς τὸ πέρασ τῶν τῆς στρατείας βαθμῶν μηδὲν παρὰ τὴν προση-
 γορίαν κτησάμενος. καὶ μάρτυρα τὴν δίκην ἀληθεύων οὐκ ἐρυ-
 θρωῖ ἐπικαλούμενος· ἕως ἐνὸς ὀβολοῦ οὐκ ἀπὸ τοῦ πρίγκιπος, 5
 οὐκ ἀπὸ τῶν λεγομένων κομπλευσίμων οἶδα κομισάμενος. πόθεν
 γὰρ ἕμιλλον λαμβάνειν, τῆς μὲν ἀρχείας συνηθείας ἐχούσης ἑπτὰ
 καὶ τριάκοντα χρυσίους παρέχεσθαι τῇ τάξει ὑπὲρ μονομεροῦς
 ἐντεῦξενος πρὸς τῶν ὀπισσοῦν εἰσβαλλόντων ἐν τοῖς τότε μεγίστοις
 δικαστηρίοις, τὸ δὲ λοιπὸν χαλκοῦ κάρτα μετρίου (οὐ γὰρ χρυ- 10
 σίου), ὡσπερ εἰς ἔλαιον, οἰκτιρῶς καὶ οὐδὲ συνεχῶς ἐπιδιδόμενον;
 ἢ ὅπως ὁ πρίγκιψ πρὸς τὰ πάλαι διδόμενα παρ' αὐτοῦ τῷ κατὰ
 καιρὸν κορνικουλαρίῳ συνωθεῖτο, μηδὲ εἰς μτήμην ψιλῆς γούν
 προσηγορίας ἀναφερόμενος, μηδὲ παρεῖναι τὸ λοιπὸν ὑπομένων
 τῷ δικαστηρίῳ οὐδενὸς οὐδενὶ ἐν βαθμῷ στρατευομένου; ἐμοὶ δὲ 15
 μεταμέλει ὄντια τοῦ καιροῦ τὸ προσῆκον ἀναλογιζόμενῳ, ἀντὶ τίνος
 τοσοῦτον προσήδρευσα χρόνον τῷ δικαστηρίῳ, μηδὲν ἔξ αὐτοῦ
 πρὸς παραψυχὴν εὐραμένῳ. καὶ δικαίως ταῦτά μοι συμβέβηκεν
 εἰς ταύτην ἐμβάλοντι τὴν λειτουργίαν. ὥστε χαλεπὸν οὐδὲν τὴν
 ἐκ προαιμίων ἐπ' ἐμοὶ διελθεῖν ἄχρι τοῦδε τῷ λόγῳ διήγησιν. 20

26. Ἐνα καὶ εἰκοστὸν τῆς ἡλικίας ἄγων ἐνιαυτόν, ἐπὶ τῆς
 Σεκουνδιανοῦ ὑπατείας, ἐκ τῆς ἐνεγκούσης με Φιλαδελφείας, τῆς
 ὑπὸ τῷ Τιμόλῳ καὶ Λυδία κειμένης, παρῆλθον εἰς ταύτην τὴν

2 ἐγὼ] ἔσω vulgo.
 16 ἀν τις C.

8 χρυσίους vulgo.
 23 καὶ ἐν Λυδίᾳ F.

12 lego πῶς. F.

reliqua, interiissent, ipse quoque afflictatus sum, qui intra temporum in-
 felicitatem finem militiae graduum attigerim, nihil praeter nomen assecu-
 tus; neque erubescio, vera dicens, iustitiam testem invocare: ad unum
 obolus neque a principe me neque a completionibus, ut vocant, scio
 accepisse. unde enim accepturus eram, cum antiquus mos fuisset ut qui
 ad maxima tum iudicia causam qualemcumque deferrent, septem et tri-
 ginta aureos pro unimembri actione officio praeberent, postea vero aes
 modicum admodum (neque enim aurum), quasi in oleum, misere, ac ne
 semper quidem daretur? aut quomodo princeps ad ea quae olim corni-
 culario dederat coactus fuisset, ne nudi quidem nominis eius memoria
 relicta, cum adesse porro in iudicio non sustinisset, nemine ullo in
 gradu militante. me vero paenitet, sero quod oportnerat reputantem,
 qua mercede tamdiu in iudicio assederim, nihil ex eo in solatium con-
 secutum; et iure haec mihi contingere, qui ad illud ministerium accesserim.
 quare operae pretium erit meam ab initio ad hocce tempus histo-
 riam persequi.

26. Unam et vicesimum aetatis annum agens, Secundiano consule,
 e patria mea, Philadelphia ad Tmolum in Lydia iacente, in hancce bea-

ἐδδαίμονα πόλιν, καὶ πολλὰ μετ' αὐτῶν σκεψάμετος ἐπὶ τοὺς με-
μοριαλλοὺς τῆς αὐλῆς συνείδον ἐλθεῖν καὶ πρὸς στρατείαν ἀναζώ-
σασθαι μετ' ἐκείνων. ὅπως δὲ μὴ τὸν ἐν μέσῳ χρόνον δόξαιμι
ζημιοῦσθαι, εἰς φιλοσόφου φοιτᾶν διέγνων. Ἀγάπιος ἦν κατ'
5 ἐκεῖνον τὸν χρόνον, περὶ οὗ Χριστόδωρος ὁ ποιητὴς ἐν τῷ περὶ
τῶν ἀκροατῶν τοῦ μεγάλου Πρόκλου μονοβίβλω φησὶν οὕτως
"Ἀγάπιος πύματος μὲν, ἀτὰρ πρώτιστος ἀπάντων" παρ' ᾧ
τὰ ... τῶν Ἀριστοτελικῶν διδασμάτων εἰπὼν, ἔτυχον καὶ τινῶν
ἐ... Πλατωνικῆς φιλοσοφίας ἀκροάσασθαι. ἡ δὲ τύχη μᾶλλον
10 εἰς ταύτην με παρωθῆσαι τὴν λειτουργίαν σκεψαμένη Ζωτικόν,
πολίτην ἐμὸν καὶ χαίροντά μοι μετρίως, ἐπὶ τὴν ἐπαρχότητα τῶν πραι-
τωρίων ἐπὶ τῷ πάντων βασιλέων ἡμερωτάτῳ Ἀναστασίῳ προήγα-
γεν· ὃς οὐ πείθειν με μόνον ἀλλὰ καὶ ἀναγκάζειν δυνάμενος τοῖς
ταχυγράφοις τῆς ἀρχῆς συνηρίθμησεν, ἐν ᾗ καὶ Ἀμμιανὸν τὸν
15 ἐπιεικέστατον, ἀδελφιδοῦν τῷ ἐμῷ πατρὶ γενόμενον, συνέβαινε δια-
φαίνεσθαι. (27) ὅπως δὲ μὴ τυχὸν ἐφθνήσω, πᾶσάν μοι κέρ-
δους ὄδον ὃ ὑπαρχος ἔδειξεν, ὥστε παρ' ὄλον τὸν τῆς ἀρχῆς χρό-
νον αὐτοῦ (μέτριος δὲ ἦν καὶ βραχεῖ τὸν ἐνιαυτὸν ἐκβάς) οὐκ ἐλάτ-
τους χιλίων χρυσῶν ἀποκερδῶναι σωφρόνως. εἰκὸς οὖν εὐχαρι-
20 στῶν ἐγὼ (πῶς γὰρ οὐ;) ἐγκώμιον βραχὺ πρὸς αὐτὸν διεξῆλθον·
ὃ δὲ ἦσθεις ἀνὰ στίχον μὲν ἕκαστον χρύσειον ἀπὸ τῆς τριπέλης

1 lego ἐμαντοῦ. F.

fuit στοιχειά. F.

utique videtur. F.

ἐπαρωθῆσαι C.

v. ad p. 202 19.

7 post τὰ aliquot literae exstinctae. forte

8 εἰπὼν recentior manus delevit. vitiosum

lego ἐκ τῆς. F.

10 με παρωθῆσαι F,

τῆς vulgo om.

11 οὐ μετρίως F.

20 οὐκ C.

tam civitatem perveni; cumque multa mecum deliberassem, ad memoria-
les aulae accedere meque ad militiam cum iis accingere constitui. ne
autem intermedii temporis iacturam facere viderer, philosophum audire
decevi. Agapius erat eo tempore, de quo Christodorus poeta in libro
singulari de auditoribus magni Procli ita ait "Agapius ultimus quidem,
sed princeps omnium;" apud quem... Aristotelicae doctrinae percipiens,
nonnulla etiam e Platonica philosophia audiebam. at fortuna in illud
potius me detrudere ministerium meditata, Zoticum civem meum, qui me
non parum delectabatur, ad praefecturam praetorio, omnes mihi lucri vias
praefectorum mansuetissimo Anastasio, provexit; qui cum non persuadere tan-
tum verum etiam cogere posset, notariis praefecturae me annumeravit,
in qua et humanissimum Ammianum, fratrem meum patrualem, eminere
contingebat. (27) ne autem otio forte me traderem, omnes mihi lucri vias
praefectus ostendit; ut per totum praefecturae eius tempus (modicum vero
erat neque anno multo longius) non minus mille aureos caste lucratus
sim. gratias itaque ego, ut par erat, agens (qui enim non egissem?)
laudationem brevem ad eum composui; quo ille laetatus in singulos ver-

με κομίσασθαι παρεκελεύεσθε, οἱ δὲ πρὸς τὸ βοηθεῖν ἀπὸ τοῦ λεγομένου ἄβ ἄκτις καλοῦμενοι, τὸ μήποτε γενόμενον, πυρακαλοῦντες προσελάβοντό με εἰς πρῶτον χαρτουλάριον, ἐτέρων δὲ ὀκτὼ μόνων, ἤδη γερόντων, πρότερον μετὰ χρυσίου δόσεως συνταξαμένων αὐτοῖς· καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ τέσσαρας πρὸς εἰκοσι 5 χρυσοῦς κατ' ἔτος ἔφρισαν ἕκαστον. ὁμοίως τε ποιεῖν ἀντ' αὐτῶν τὸ λεγόμενον περσονάλιον καὶ κοττιδιανόν, περὶ ὧν ἄρτι διεξήλθον, συγγεστίονας ἐτιθέμην, ὧν ὁ λόγος ἔσδε. πάντες μὲν ἀνέκαθεν οἱ παρὰ τῇ ποτὲ πρώτῃ τῶν ἀρχῶν βοηθοῦντες τοῖς τρέχουσι σκριαίοις δ...ης ἐξέλαμπον παιδείας, περὶ δὲ τὴν Ῥωμαίων 10 φωνῆν τὸ πλέον ἔχειν ἐσπούδαζον· χρειώδης γὰρ ἦν αὐτοῖς κατὰ τὰναγκυῖαν. δίκης οὖν ἐφείμου τυχὸν γενομένης, εἴτα πρὸς τὴν σὺγκλητον ἀναγομένης πρὸς διόρθωσιν, ὁ τῶν ἄλλων .... κρείττων συνέταττε τὴν λεγομένην συγγεστίονα (ἀντὶ τοῦ διδασκαλίαν) πρὸς ἀκρόασιν τῆς βουλῆς οὕτω μάλιστα ὡς ἐκπλήττειν τὸν τε τῆς 15 βουλῆς κναίστωρα καὶ τοὺς λεγομένους πάλαι μὲν ἀντεκλήτωρας καθ' ἡμῶς δὲ ἀντιγραφεῖς. τοῦ δὲ θεοῦ συλλαμβάνοντος, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν περιγινομένων μοι παραμυθιῶν προθυμίας ἀνεπαίσθητον ἀποτελούσης τὸν κάματον, οὐ μόνον ἐπλήθρον τὰς εἰρημίας λειτουργίας ἐπὶ τοῦ σκριαίου, ἀλλὰ μὴν ἐπισηκρητερον παρὰ 20 τοῖς ταχυγράφοις ἔτι καὶ ἐβοήθουν ἐτέροις ἐν τῷ τεμένει τῆς δίκης ταχυγραφοῦσιν, ὃ καλεῖται σήκρητον· καὶ οὐ μικρὰ ἦ τε δόξα

1 an ὑπό?

6 ποιῶν F.

9 οἱ] η C.

10 δια καλλῆς F.

13 post ἄλλων literae nonnullae extinctae.

suspicio fuisse βο-

θῶν. F.

20 lago ἐπισηκρητερον. F.

21 ἐβοήθουν F,

βοηθὸν C.

sus aureum me a mensa ferre iussit: illi vero quos adiutores legerat quem ab actis vocant, invitatum me, quod nunquam usu venerat, primum chartularium sumpsere, cum quidem duo tantum illi, iam senes, antea cum fis data pecunia egissent; neque id solum, verum etiam quattuor et viginti aureos in singulos annes constituerunt. personalium item et cotidianum, ut vocant, de quibus modo retuli, huiusmodi officiens suggestiones componebam; quarum haec est ratio. omnes olim apud primum quondam magistratum currentibus in scriniis adiutores multa doctrina splendebant, Romana autem lingua excellere studebant; quippe necessaria his quandoque erat. nam cum forte appellatum in causa, eaque deinceps ad senatum, ut iudicaretur, deferenda esset; qui ceteris praestabat, quam suggestionem vocant (id est διδασκαλίαν), senatui recitandam, componebat, ita maxime ut et quaestorem senatus et antecessores (ut olim vocabant quos nunc ἀντιγραφεῖς) obstupesceret. deo autem adiuvante, et alacritate a contingentibus mihi solatiis, ne sentirem laborem, faciente, non tantum memorata ministeria in scrinio implebam, sed secretarii insuper munere apud notarios fungobar, aliisque in templo iustitiae, quod secretum vocatur, notariis operam dabam; nec parva erat cum ab operi-

διὰ τῶν ἔργων ἢ τε τῆς παραμυθίας ἐπὶ τοῖς ἔργοις ἀφθονία. ἔν-
 θεν ὡσπερ ἀναπερωθεὶς ἐπὶ τοὺς λεγομένους ἀσηκρήτις τῆς αὐλῆς
 ἠπειρόμην. (28) ὁ δὲ Ζωτικὸς, ὑποβάλλοντας αὐτῷ τοῦ πάντα
 χρηστοῦ καὶ ἐπικουρῶν φιλομαθοῦς τε καὶ φιλοσόφου τὸν βίον Ἀμ-
 5 μιανου, καὶ γαμετήν μοι περιποιεῖ ἑκατόν μοι χρυσοῦν λετῶν φέρ-
 νην προσάγουσαν, τὰ δὲ ἄλλα κρείττονα τῶν ὀνειδίεσσι ἐπὶ σω-
 φροσύνῃ θαυμαζομένων γυναικῶν. ἐγὼ δὲ κρείττονα πολλῶ τοῦ
 χρόνου προϊόντος ἐπιβίων προσελθεῖν μοι τὰ πράγματα, τῆς μὲν
 ἐπὶ τὴν αὐλὴν σπουδῆς ἀπεσχόμεν, ὅλον δὲ μου τὸν βίον τῇ στρα-
 10 τεῖα παρεχώρησα. τῶν οὖν κοινῶν τοιούτων ἀποτελεσθέντων ἐπὶ
 πῶσιν ὁποῖων ὁ λόγος ἐμνημόνευσε, καὶ τὸ λοιπὸν τοῖς λογικοῖς,
 ὡς τὸ πρὶν, τῆς τύχης ἀπαραιοκομένης, ἐμίσησα τὴν στρατείαν,
 ὅλον ἐμαυτὸν τοῖς βιβλίοις ἐκδούς. γνοὺς δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐμὴν
 15 περὶ τοὺς λόγους ἀγρυπνίαν, πρῶτον μὲν ἐγκώμιον εἰπεῖν με πρὸς
 αὐτὸν κατηξίωσε, παρόντων ἐκ τύχης καὶ τῶν ἀπὸ τῆς μελλόντος
 Ῥώμης λογάδων, οἷς αἰεὶ μέλει, καὶ τοῦτο ταλαιπωροῦσι, τῆς
 περὶ λόγους σπουδῆς. εὖ γενομένου καὶ συγγράφαι με τὸν πρὸς
 Πέρσας αἰσίμως αὐτῷ χειρισθέντα πόλεμον παρεκελεύσατο, ὅτε
 Δύραν τὴν πόλιν, ἣν ὁ πολὺς Ἀναστάσιος ταῖς φάρυγγι τῶν πολε-
 20 μῶν ἐπιτέθεικεν, ἐνοχλοῦντες εἰ... οὐ μετὰ μικρῶς ζημίας ὑπενό-
 στησαν, οὐκ ἐπ' αὐτοῦ πάλιν προελθόντες.

3 τοῦ F, τὰ C.

5 ἑκατόν μὲν χρ.?

8 malim προελθεῖν.

9 ἀπεσχόμεν vulgo.

τῆς στρατείας C.

11 ὁποῖον vulgo.

12 lego οὐχ ἄς. F.

16 αἰεὶ μέλει F, ἄ... μέλλει C.

18 αἰ-

σμως C.

19 C... φησὶν. eadem verba occurrunt 3 47. F.

20 lego ἐπιτέθεικεν. F. 21 πάλιν coniectura. in C literas extinctae. F.

bus gloria, tum solatii in iis abundantia. deinde, quasi assumptis aliis, ad a secretis (ut vocant) aulae properabam. (28) Zoticus autem, adiutus ab optimo prorsus et humano literarumque amante et in vita sapiente Ammiano, uxorem quoque mihi conciliat, centam mihi auri librarum dotem ferentem, ceterum omnibus, quorum unquam in admiratione pudicitia fuit, mulieribus praestantem. ego vero sperans fore ut successu temporis multo meliora mihi contingerent, relicto aulae studio totam vitam meam militiae tribui. postquam igitur tales omnino factae sunt res publicae quales eas exposuimus, fortuna dein- ceptis literatis non, ut antea, succensente, perosas militiam totam me libris tradidi. imperator autem cum me literis vigilare cognovisset, primum quidem dignum me habuit qui laudationem ad ipsam dicerem, praesentibus forte et maioris Romae primoribus, quibus semper, quamvis afflictis, curae est literarum studium. quo facto et contra Persas a se feliciter administratum bellum scribere me iussit; quo tempore cum Daram urbem, quam clarus Anastasius faucibus hostium imposuit, turbasent, haud parvo cum damno inde abire, sub eo mendum reversi.

29. Πραγματικὸν πρὸς τὴν ἐπαρχότητα γραφῶν ὁ βασι-
λέως ἐπ' ἐμοὶ τοιοῦτοις ἐχρήσατο ῥήμασιν. "Ἰωάννη τῷ λογιω-
τάτῳ πολλὴν μὲν σὺνισμεν τὴν ἐν λόγοις παιδείαν, τὴν τε ἐν γραμ-
ματικοῖς ἀκρίβειαν τὴν τε ἐν ποιηταῖς χάριν καὶ τὴν ἄλλην αὐτοῦ
πολυμάθειαν, καὶ ὅπως τὴν Ῥωμαίων φωνὴν τοῖς ἑαυτοῦ πόνοις 5
ἀποδείξει σεμνοτέραν, καίτοι τῆς στρατείας αὐτῷ τῆς ἐν τοῖς δι-
καστηρίοις τῆς σῆς ὑπεροχῆς ὀρθῶς φερομένης, ἔλσθαι μετ' αὐ-
τῆς καὶ τὸν ἐν βιβλίοις ἀσκήσαι βίον καὶ δλον ἑαυτὸν ἀναθεῖναι
τοῖς λόγοις. τὸν τοίνυν εἰς τοσοῦτον ἀρετῆς ἀναβάτῃ ἀγέραςτον
ἀπολιπεῖν ἀνάξιον τῶν ἡμετέρων χρόνων εἶναι κρίνοντες, προστάτ- 10
τομεν τῇ σῇ ὑπεροχῇ ἐπιδοῦναι αὐτῷ τοῦ δημοσίου τόδε. ἴστω
δὲ ὁ εἰρημένος σοφώτατος ἀνὴρ ὡς οὐ μέχρι τούτου στησόμεθα,
ἀλλὰ καὶ ἀξιώμασι καὶ ἱεραῖς μελλοσι φιλοτιμίαις τιμήσομεν αὐ-
τόν, ἄτοπον ἡγούμενοι τοιαύτην εὐγλωττίαν οὕτω μικρῆς ἀμοιβῆς
ἀξιοθῆναι, ἐπαινοῦντες αὐτόν εἰ καὶ πολλοῖς ἑτέροις τῆς οὐσῆς 15
αὐτῷ μεταδῶν παρασκευῆς." τούτοις ἐπισηφισαμένου τοῦ τρι-
καῦτα τὴν πολιαρχίαν ἰθύνοντος, καὶ τόπον διδασκάλοις ἀπονε-
μημένον ἀφορισαντός μοι ἐπὶ τῆς Καπετωλίδος οὐλῆς, ἐχόμενος
τῆς στρατείας ἐπαίδεον καὶ μεγαλοφρονεῖν ἔξηγούμην.

30. Παρὰ μέντοι τῆς στρατείας, βαθμῶν τε καὶ πόρων 20
ἄνευ τινὸς ἐλαττώσεως, ὥσπερ ἀνεπαισθήτως τοῦ χρόνου τροχά-
ζοντος, ἐπὶ τὸ πέρασ τῆς στρατείας ἀνῆλθον. καὶ κερδῶν μὲν
ἕνεκα ὥσει μῆδ' ἐν στρατείᾳ τελῶν παρηγέσθην, ἔτυχον δὲ τιμῆς

4 lego ποιητικοῖς. F. 6 ἀπέδειξε vulgo. 17 C πολιαρχίαν,
ut saepius. F. ἀπονεμημένον C. 23 μῆδ' ἐν F, μῆδεν C.

29. Pragmaticum de me ad praefecturam scribens imperator his
usus est verbis. "Ioanni doctissimo multam cognovimus esse cum lite-
rarum scientiam, tum in grammaticis acumen, tum in poeticis suavitatem,
aliamque eius multiplicem doctrinam; et quo Romanorum linguam suis
laboribus splendidiorem reddat, quamvis militia in tui culminis iudiciis
cum laude fungentem, voluisse praeter eam libris quoque vitam impen-
dere seque totum literis dicare. ad tantam igitur virtutem progressum
inhonoratum relinquere indignum temporibus nostris iudicantes, impera-
mus tuo culmini hoc ei de publico dare. sciat vero nominatus sapien-
tissimus vir nos hoc satis non habituros, sed et dignitatibus eum et ma-
ioribus sacris muneribus culturos, ineptam reputantes talem facundiam
tam parvo praemio dignari; laudaturos eum, si et cum multis aliis suam
communicet facultatem." his assensus tum urbi praefectus, cum mihi
locum magistris destinatum in aula Capitolina tribuisset, militiam reti-
nens docebam, magnusque mihi coeperam videri.

30. Militiae interim tempore, nulla graduum reddituumve imminu-
tione, quasi occulte labente, ad finem militiae perveni. et quantum qui-
am ad lucra, quasi omnino non militassem, transii; honor autem mihi

καὶ τῆς ἀπὸ τῶν κρατούντων αἰδοῦς, καὶ τὸ δὴ πάντων γλυκύτερον, ἐν ἀνάσει τὸν βίον παρέδραμον. ἡ δὲ πάνσοφος δίκη δίκαιός με παραμυθουμένη τρόποις τοῖς μὲν στρατιώταις, ὡς ἔφην, αἰδέσιμον ἔδειξε, τοῖς δὲ ἄρχουσιν οὐκ ἀπάξιον τιμῆς. καὶ τοῦτο 5 δῆλον ἐκ τῆς προελθούσης ἐπ' ἔμοι ψῆφον, ὅτι τὴν ζώνην ἀφίεις ἐπὶ τὴν ἀλλήν ἐχώρουν. πρῶτον μὲν γὰρ ἀναβάντα με ἐπὶ τοῦ βήματος τῆς ἐπαρχότητος, κατὰ τοῦτο δὴ τὸ σύνθηρες, εὐχαριστήσαι τῷ κρείττονι καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπόσασθαι, τιμῆσας ὃ ὑπαρχος (Ἡφαιστος δὲ ἦν ὁ χρηστός, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἐκ μόνῃς τῆς 10 προσηγορίας τὴν οὖσαν εὐγένειαν αὐτῷ δεικνύς· Ἡφαιστοῦ γὰρ τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος Αἰγύπτου κατὰ τὸν Σικελιώτην ἀπόγονος εἶναι διεφημίζετο) ἐγερωθεὶς ἀντησπούσατό με λιπαρῶς, καὶ περιβαλὼν αὐτίκα μὲν τὸ πρόσταγμα τῶν ἀννωνῶν χερσὶν ἰδίας ἐπιδίδωσιν εὐχαριστῶν, μετὰ δὲ μυρίους ἐκαίτους πύσης τῆς 15 ξέως πυρούσης ψῆφον ἀέγνω ἔχουσαν ᾧδε. “Ἰωάννης μὲν ὁ λογιώτατος (τούτῳ γὰρ χαίρει τῷ προσρήματι μᾶλλον ἢ τοῖς ἐκ τῶν ὑπαρξάντων αὐτῷ γερωῶν προσγενομένοις γνωρίσασιν) ἤδη φθάσας τοῖς ὑπάντων ἑαυτὸν καλλίστοις (παιδεῖα τε καὶ λόγοις φαιμέν) τοιοῦτον ἀπέδειξεν ὡς οὐκ αὐτὸν θαυμάζεσθαι μόνον ἀλλὰ 20 καὶ πολλοὺς ἐτέρους, οἳ δὴ τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας ἔργον γηγόνασι. μικρὸν δέ, ὡς εἰκεν, εἶναι νενομικῶς εἰ μόνοις κοσμοῖτο τοῖς ἐκ λόγων ἐπιτηδεύμασι (καίτοιγε τί ἂν τις τούτων ἡγήσαιο μείζον;)

8 ὁ ante ὑπαρχος vulgo om.
prior περιβαλῶν.

13 recentior manus περιβαλῶν.
16 προσήματι C.

contigit, et a principibus reverentia, et quod sane omnium dulcissimum, tranquillam per vitam cucurri. sapientissima vero iustitia, iustis me consolans modis, militibus, ut dixi, venerabilem me praebuit et principibus non indignum honore; id quod patet e decreto super me prolato, cum, posito cingulo, in aulam concederem. nam cum in tribunal praefecturae adscendissem, iuxta consuetudinem illam videlicet gratias potiori acturus magistratumque positurus, primum honorans me praefectus (erat autem optimus ille Hephæstus, vir bonus, solo nomine nobilitatem suam ostendens: ab Hephæsto enim, primo Aegyptiorum rege secundum Siculum, genus ducere ferebatur) surrexit, meque suaviter resalutavit; cumque osculatus esset, statim quidem mandatum annonarum suis manibus dedit, gratias agens; post innumeras vero laudes, toto praesente officio, decretum legit hoc. “Ioannes doctissimus (hac enim appellatione potius quam ornamentis a collatis in ipsam muneribus delectatur) iam antea omnium rerum pulcherrimis, scientia literisque inquisimus, talem se exhibuit ut non ipse tantum admirationi esset, verum multi etiam alii, eius videlicet opera instituti. parvum autem, ut videtur, ratus, si solis ornaretur literarum studiis (atqui quid his maius quisquam existimet?), et

καὶ τοῖς πολιτικοῖς ἐνέμιξε πράγμασιν. ὑπηρετησάμενος δὲ τοῖς ἡμετέροις δικαστηρίοις μίαν τιὰν διὰ πάντων ἐφύλαξεν ἁρμονίαν, τοῖς οἰκείοις παντοῦ κατακολουθῶν παραδείγμασι, καὶ δι' αὐτῶν διδάσκων τῶν ἔργων ὡς φύσις ἀγαθὴ καὶ τίκτειν οἷα τε οὔσα τὰ χρησιμώτερα, πρὸς ὅπερ ἂν βίον σχῆμα τραπέη, τῶν οἰκείων ὁδὸν ἐξίσταται πλεονεκτημάτων, σεμνοτέραν δὲ τὴν ἀρετὴν ἀπεργάζεται, λόγοις αὐτὴν καὶ πολιτικοῖς ποικιλλουσα πράγμασι. τούτοις τοίνυν ἄπασιν ἐνευδοκιμηκῶς Ἰωάννης ὁ λαμπρότατος, τοὺς ἐν τοῖς ἡμετέροις δικαστηρίοις βαθμούς τε καὶ πόρους διανύσας, ἐπὶ τὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως δραμεῖται ἴχνη καὶ μειζόνων ἐκείθεν 10 ἀπολαύσει δωρεῶν. ἔστι γὰρ δὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις πλεονεκτήμασι καὶ φιλολόγος ὁ βασιλεύς, τοῦτο καλῶς ἐφ' ἡμῶν πεποιηκότος τοῦ χρόνου, ὅπως ἂν ἡ τοῦ προστατοῦντος σεμνότης καὶ τὴν λοιπὴν ἄπασαν τάξιν ἐπὶ τι φέροι λαμπρότερον." ταύτην τὴν τιμὴν ἀντὶ πολλῶν χρημάτων ἐκ τοῦ δικαστηρίου λαβῶν, ἡγουμέ- 15 νων τῶν πάντα μοι γλυκνιτάτων ἐταίρων ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἀνεχώρησα στρατευσάμενος τοὺς πάντας τεσσαράκοντα ἐνιαυτοὺς πρὸς μισὶ τέσσαρσι, καὶ τυχὼν τοῦ εὐδοκίτου παρὰ τῆς βασιλείας ἀξιώματος τοῖς πληροῦσιν ἐπιδίδοσθαι αὐθις ἐπὶ τὰ βιβλία παρήλθον.

31. *Εἰ πᾶσάν τις ἐπέλθοι κατὰ πόδα τὴν Ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν, οὔποτε εὐρήσει πρὸ τῆς Κωνσταντίνου βασιλείας τὸ σκρινιάριον ὄνομα· σκρινιόν μὲν γὰρ καὶ σκρίβαν καὶ τὰ τούτων δὴ παράγωγα εὐρήσει, τὸ δὲ σκρινιάριον ἐπάννυμον οὐδαμοῦ. ὥστε*

16 ἑτέρων C.

civilibus se rebus miscuit. apparens autem in nostris iudiciis unum quendam per omnia concertum servavit, sua ubique exempla sequens, ac re ipsa docens naturam egregiam et utilioribus parem gignendis, ad quamcunque vitae formam se converterit, a suis excellentiis non aberrare, splendidiorem autem reddere virtutem, literis eam et civilibus rebus ornantem. his igitur omnibus laudem meritis Ioannes clarissimus, gradibus laboribusque iudiciorum nostrorum impletis, ad magni imperatoris vestigia properabit ac maioribus inde muneribus perfruetur. est enim, praeter alias excellentias, et literarum amans imperator, egregie id nostro tribuente tempore, ut regentis maiestas ceterum etiam omne officium ad splendidius quiddam evehat." hunc honorem pro multa pecunia e iudicio nactus, comitantibus omnia dulcissimis mihi sociis, in anlam concessi, militia functus annos omnino quadraginta et septem menses; acceptaque, quae ab imperatore implentibus tribui solet, dignitate ad libros rursus me contuli.

31. Si quis per universam Romanorum historiam pedetentim incedat, nunquam ante Constantini imperium scriniariorum nomen reperiet: scriinium enim et scriba et horum videlicet derivata reperiet, scriniariorum vero nomen nusquam. quare non novit eos initio res publica, ne-

οὐκ οἶδε μὲν αὐτοὺς ἀνέκαθεν τὸ πολίτευμα, οὐδ' εἰσὶ μέρος οὐ
 τῆς τοῦ ἡπάρχου οὐδὲ μὴν τῆς τῶν ἐπάρχων τάξεως, ἰδιωτεύον-
 τες δὲ παρῆλθον κατὰ τὸ ἀναγκαῖον ἐπὶ τὰ πράγματα. καὶ ὅπως
 ἔρω. Κωνσταντῖνος πρῶτος, ὡς ἔμπροσθεν εἰρήται, Σκυθίαν
 5 τε καὶ Μυσίαν καὶ τοὺς ἔξ ἐκείνων φόρους ἄκων ἐξημίωσε τὴν
 Ῥωμαϊκὴν πολιτείαν, τὰς φρουρούσας δυνάμεις τὴν ὄχθην τοῦ
 πρὸς βορέαν Ἰστρου ἐπὶ τὴν κάτω Ἀσίαν δέ τι τυραννίδος διασκα-
 δασάμενος. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ, βραχὺ παρατραπέντι τοῦ σκοποῦ,
 περὶ τῆς προσηγορίας τοῦ ποταμοῦ διὰ βραχέων εἰπεῖν· νῦν μὲν
 10 γὰρ Ἰστρον νῦν δὲ Δανούβιον τὸν αὐτὸν εὐρίσκομεν ὀνομαζόμενον,
 ὥστε δεήσει διδασκαλίας.

32. Ἐκ τῶν Ῥαιτικῶν ὄρων, ἃ τῆς Κελτικῆς ὄρεινῆς εἰναι
 φησιν ὁ Καῖσαρ ἐν βιβλίῳ τῷ πρώτῳ τῆς κατ' αὐτὸν Γαλλικῆς
 ἐφημερίδος, ἐκ μιᾶς πηγῆς ὁ τε Ῥῆνος ὁ τε Ἰστρος, οὐδέτερος
 15 δὲ αὐτῶν μὴ τὴν ἐπωνυμίαν ἀμείψας ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐξωθεῖται.
 ὁ μὲν γὰρ Ῥῆνος πᾶσαν τὴν Γαλατικὴν μεσόγειον, τριχῶν διηρημέ-
 νην εἰς Κελτικὴν Γερμανικὴν καὶ Γαλατικὴν, διατρέχων οὐκ ἔρδει
 μόνον αὐτὴν μετὰ Ῥοδανόν, ἀλλὰ καὶ φρουρεῖ, φυλάττων ἀνέφο-
 δον· πρὸς δὲ τὸ πέρασ σχεδὸν τῆς ὄψεως εἰς Μόσον τὸν ποτα-
 20 μόν, γείτονα τοῦ βορείου πρὸς δύσιν ὠκεανοῦ, ὀλισθαίνων ἀπο-
 βάλλει μὲν τὴν οὖσαν αὐτῷ κατ' ἀρχὰς ἐπωνυμίαν, μετ' ἐκείνου
 δὲ τοῖς τῆς Βρεττανικῆς θαλάττης ἐπισύρεται κόλποις. ὁ δὲ Ἰστρος
 ἑάσας τὸν ἀδελφὸν πρὸς δύοντα ἦλιον ἀναχωρεῖν, αὐτὸς ἐπὶ τὴν

12 ἠητορικῶν C. 16 διαιρημένην C. 20 ὀλισθενῶν vulgo.
 cf. p. 232 10 ὀλισθενούσης. 23 ἀναχωροῦν C.

que pars sunt magistri equitum neque vero praefectorum praetorio offi-
 cii. privati autem cogente necessitate ad rem publicam pervenere, atque
 ut exponam. Constantinus primus, uti supra dictum, Scythia Mysiaque
 et earum tributis invitus rem publicam Romanam privavit, copias ripam
 borealis Istri custodientes per Asiam inferiorem metu tyrannidis disper-
 gens. mihi autem a proposito paululum aberranti de nomine fluminis
 paucis explicare videtur: nunc enim Istrum nunc Danubium eundem ap-
 pellatum invenimus; quare explicatione opus erit.

32. E Raeticis montibus, quos montosae Galliae esse ait Caesar in
 libro primo suae de Gallia ephemeridis, ex uno fonte et Rhenus et Ister;
 neuter vero non mutato nomine in mare devolvitur. nam Rhenus om-
 nem Galliae interiorem terram, trifariam divisam, in Celticam Germani-
 cam et Gallicam, percurrans, non irrigat solum eam cum Rhodano, sed
 custodit etiam, inaccessam servans. ad finem autem fere cursus, in Mo-
 sam flumen, vicinum boreali Occidentem versus oceano, illabens, ponit
 quod initio gerit nomen, cumque illo in Britannici maris sinus deferatur.
 Ister vero, fratrem ad occidentem solem passus recedere, ipse in Orien-
 Ioannes Lydus.

15.

THESE ARE THE MAIN POINTS OF THE REPORT, AND ARE THE BASIS OF THE POLICY WHICH THE GOVERNMENT HAS DECIDED TO PURSUE. IT IS THE DUTY OF EVERY CITIZEN TO BE AWARE OF THESE POINTS, AND TO UNDERSTAND THE REASONS WHICH HAVE LED TO THE ADOPTION OF THIS POLICY. THE GOVERNMENT HAS BEEN OBLIGED TO TAKE THESE STEPS, BECAUSE OF THE PRESENT STATE OF THE COUNTRY, AND BECAUSE OF THE NECESSITY OF BRINGING ABOUT A CHANGE IN THE PRESENT SITUATION OF AFFAIRS. THE GOVERNMENT HAS BEEN OBLIGED TO TAKE THESE STEPS, BECAUSE OF THE PRESENT STATE OF THE COUNTRY, AND BECAUSE OF THE NECESSITY OF BRINGING ABOUT A CHANGE IN THE PRESENT SITUATION OF AFFAIRS.

THE GOVERNMENT HAS BEEN OBLIGED TO TAKE THESE STEPS, BECAUSE OF THE PRESENT STATE OF THE COUNTRY, AND BECAUSE OF THE NECESSITY OF BRINGING ABOUT A CHANGE IN THE PRESENT SITUATION OF AFFAIRS. THE GOVERNMENT HAS BEEN OBLIGED TO TAKE THESE STEPS, BECAUSE OF THE PRESENT STATE OF THE COUNTRY, AND BECAUSE OF THE NECESSITY OF BRINGING ABOUT A CHANGE IN THE PRESENT SITUATION OF AFFAIRS.

THE GOVERNMENT HAS BEEN OBLIGED TO TAKE THESE STEPS, BECAUSE OF THE PRESENT STATE OF THE COUNTRY, AND BECAUSE OF THE NECESSITY OF BRINGING ABOUT A CHANGE IN THE PRESENT SITUATION OF AFFAIRS. THE GOVERNMENT HAS BEEN OBLIGED TO TAKE THESE STEPS, BECAUSE OF THE PRESENT STATE OF THE COUNTRY, AND BECAUSE OF THE NECESSITY OF BRINGING ABOUT A CHANGE IN THE PRESENT SITUATION OF AFFAIRS.

THE GOVERNMENT HAS BEEN OBLIGED TO TAKE THESE STEPS, BECAUSE OF THE PRESENT STATE OF THE COUNTRY, AND BECAUSE OF THE NECESSITY OF BRINGING ABOUT A CHANGE IN THE PRESENT SITUATION OF AFFAIRS. THE GOVERNMENT HAS BEEN OBLIGED TO TAKE THESE STEPS, BECAUSE OF THE PRESENT STATE OF THE COUNTRY, AND BECAUSE OF THE NECESSITY OF BRINGING ABOUT A CHANGE IN THE PRESENT SITUATION OF AFFAIRS.

THE GOVERNMENT HAS BEEN OBLIGED TO TAKE THESE STEPS, BECAUSE OF THE PRESENT STATE OF THE COUNTRY, AND BECAUSE OF THE NECESSITY OF BRINGING ABOUT A CHANGE IN THE PRESENT SITUATION OF AFFAIRS. THE GOVERNMENT HAS BEEN OBLIGED TO TAKE THESE STEPS, BECAUSE OF THE PRESENT STATE OF THE COUNTRY, AND BECAUSE OF THE NECESSITY OF BRINGING ABOUT A CHANGE IN THE PRESENT SITUATION OF AFFAIRS.

βασιλεὺς Ῥωμαίων προεχειρίζετο), μὴ εἶναι ῥᾶδιον ἄλλως καταπολεμηθῆναι Πέρσας μὴ ἑξαπίνης αὐτοῖς ἐπιχειρομένης ἐφόδου· καὶ συγγραφὴν περὶ τούτου μόνησιν Κέλσος ὁ Ῥωμαῖος τακτικὸς ἀπολλοίπε, σαφῶς ἀναδιδάσκων ὡς οὐκ ἄλλως Πέρσαι Ῥωμαίοις 5 παρασκήσονται, εἰ μὴ αἰφνιδίως εἰς τὴν ἐκεῖνων χώραν Ῥωμαῖοι γνόφου δίκην ἐνοσκήψουσι, αἰτίαν οὐκ ἔξω λόγου παρασχόμενος· ἢ δὲ τοιαύτη ἐστίν. (34) Περσῶν ὁ δῆμος ὅλως καὶ σύμπαν ἀπλῶς τὸ ἔθνος εἴωθεν ἐπὶ πόλεμον ὀρμᾶν, ὡς καὶ Ῥωμαῖοι πρὸ τῆς Μαρίου τῶν λεγομένων λεγιῶνων διατάξεως. διχοτομοῦντες 10 οὖν ἄνθρωπον αὐτοὶ διὰ μέσον τῶν δύο τοῦ σώματος τομιῶν διαβιβάζουσι τὸν στρατόν. δῆλον γὰρ ὡς οὐκ ὠρισμένα οὐδὲ εὐτρεπῆ στρατεύματα τρέφουσι οἱ Πέρσαι, ὡς ἐτοίμους εἶναι πρὸς τὰς μάχας, ὥσπερ Ῥωμαῖοι. χρόνον δεῖ τοίνυν αὐτοῖς εἰς παρασκευὴν στρατοῦ καὶ δαπάνης ἀποχρώσεως τῷ πολέμῳ· ὥστε ἄρμόδιον, φη- 15 σιν ὁ Κέλσος, ἀδοκῆτως αὐτοῖς ἐπελθεῖν, καὶ μάλιστα διὰ τῆς Κολχίδος τὰ προοίμια τῆς ἐφόδου λαμβανούσης· Λαζικὴν αὐτὴν ἔξ ἡγεμόνος ἐπιφημίζουσιν οἱ καθ' ἡμᾶς. ἢ γὰρ δυσχωρία Πέρσαις ἐπιπηλατοῦσι δυσέμβατος· ὅθεν ἀφόρητος αὐτοῖς ὁ Κουρβολῶν ἐπὶ τοῦ Νέρωνος ἐφάνη· τὰς γὰρ ἐκδρομὰς αὐτῶν τὰς ἐν ταῖς 20 ἔρημίαις τῆς Περσίδος διὰ τῆς Ἑρκάνης ἀποκλείσας τὴν ἐκ τῆς φυγῆς νίκην ἀφείλεν, ὡς ἐν στενωπῷ, ὅσον ἔκειν εἰς Περσικὰς πολυπληθείας, ζωρηθέντας εἰς μόνην τὴν πρὸς τῷ Μυγδονίῳ

5 εἰ vulgo om. 7 malim ὅλος. F. 16 κάλιδος C. 20 ἀποκλείσας C. 22 μυγδωνι ἀντιστοιχίαν C.

emineret, imperator Romanorum creabatur), non esse facile aliter Persas debellare nisi subito in eos impetu facto. de quo librum singularem Celsus Romanus tacticus reliquit, in quo perspicue docet non aliter Persas Romanis succubituros, nisi repente in eorum terram Romani caliginis instar irruant; causam probabilem addens, quae est eiusmodi. (34) Persarum populus in universum ac tota omnino natio in bellum ire consuevit, sicuti Romani quoque necdum a Mario, quas legiones vocant, constitutis, qui cum hominem bifariam divisere, per medium duarum corporis partium exercitum ducunt. patet enim neque certas neque expeditas copias sustentari a Persis, quae ad pugnas, sicuti Romani, parati sint. tempore itaque iis opus est ad exercitum et sumptum bello sufficientem parandos; quare congruum, ait Celsus, de improvise eos aggredi, ac maxime per Colchidem (Lazicam eam a duce nunc vocant) initium invasionis facere. difficilibus quippe locis Persae, utpote equites, aegrius incedunt. unde intolerabilis iis Corbulo sub Nerone visus est: nam cum excursions eorum e Persidis desertis per Hyrcaniam interclusisset, victoriam a fuga eripuit; ut in angustiis, quantum in ipsis erat, capta Persarum multitudo in solam Antiochiam Mygdonia adiacen-

Ἀντιόχειαν (Νισίβιν αὐτὴν ἐλόντες μετεκάλισαν οἱ Πέρσαι) καταφυγεῖν, ἦν καὶ αὐτὴν ἀπέλειπον τὸ τηρικαῦτα δίκην προσητῶρων τῶν Ῥωμαίων αὐτοῖς ἐπικειμένων.

35. Ταύτης οὖν τῆς ἐννοίας ὁ Κωνσταντῖνος γενόμενος, καὶ ὑπαρχον ἐπὶ τῆς ἔω χειροτονήσας, διαψηφιστὰς αὐτῷ κατεστήσατο τῶν φόρων ἄνδρας αἰδεσίμους καὶ περὶ λεπτότητα λογισμῶν παρασκευασαμένους. ἰδιωτικῶ τολῶν σχήματι στελλόμενοι παρήσαν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, μηδὲν ἕτερον παρὰ τοὺς λογισμοὺς ἀνὰ χεῖρας ἔχοντες, σκρινιάριοι χρηματίζοντες (ἀντὶ τοῦ χαρτοφύλακες), ὅτι σκρινίον τὴν δρυφάκτην λάρνακα Ῥωμαῖοι καλοῦσι⁵ καὶ διέμεινεν ἡ πρυσσηγορία παρ' αὐτοῖς μόνη. οὐ μὴν ἐν στρατείᾳ ἐτέλεισαν, οὐδὲ τὴν ἰδιωτῶν τέχνην ἐξῆλθον, ὡς αἱ παλαιαὶ διδάσκουσι μάτρικες. ἐπὶ δὲ Θεοδοσίου τοῦ πρώτου, ὡς εἶδον ἑαυτοὺς μὲν ἡμελημένους τοὺς δὲ τῆς τάξεως διοικοῦντας τότε τὰ πράγματα, ἑαυτοὺς διαγράψαντες καὶ χρυσίον εἰς φλῆτρας διαθροίσαντες ἰδεήθησαν τῆς βασιλείας συναριθμηθῆναι τῇ τάξει¹⁰ καὶ τυχόντες, καὶ τὰς λεγομένας προβατορίας πορισάμενοι, εἰς μὲν ἀδιούτρωας (οἶονε βοηθοῦς) ἀνηνέχθησαν ἴσα τοῖς ἄλλοις, τὸ δὲ Ἀγνυσταλίων ὄνομα πριάμενοι τιμίως, ἄχρι Λεόντος ὡσεὶ μηδὲ στρατευόμενοι ὄσον πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς τάξεως ἐνομίσθησαν.²⁰ εὐδὲ γὰρ οἶδεν αὐτοὺς ἢ Ῥωμαίων παλαιότης¹⁷ ὅθεν τῆς ἀρχῆς ἔτι καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ βήματος προϋούσης ἐξόπισθεν ὑποχωροῦντες παρῆ-

5 διαφησίας C.
17 προβατορίας C.

14 τατι C.

16 διαθροίσαντες C.

tem (Nisibim eam Persae, postquam cepere, appellarunt) confugeret; quam et ipsam reliquere, fulminum instar tum eos urgentibus Romanis.

35. Hac igitur mente cum esset Constantinus praefectumque Orientis creasset, rationales illi tributorum constituit, viros venerabiles et in rationum subtilitatibus exercitatos. privato itaque habitu utentes in iudicio aderant, nihil aliud praeter rationes in manibus habentes, et scriniarii (id est chartophylaces) dicebantur, quia scrinium cancellatam ci-stam Romani vocant; mansitque iis nomen tantum. neque vero militia fungebantur, neque privatorum condicione excesserant, quemadmodum antiquae matricēs docent. sub Theodosio primo autem, cum se neglectos, officiales vero tum res administrare viderent, datis inter se nominibus et collecto in illecebram auro, ab imperatore, ut officio annumerarentur, petiverunt; qua re impetrata, comparatisque quas probatorias vocant, in adiutores (id est βοηθοῦς) quidem ceteris pariter proVecti sunt, Augustalium vero nomen magno mercantes, ad Leonem usque quasi omnino non militantes, quantum ad officiales, reputati sunt. neque enim novit eos Romana antiquitas; unde etiamnum, praefectura in tribunal progrediente, retro recedentes iuxta sequuntur, solo officio compositis

πονται, μόνης τῆς τάξεως στιχηδὸν διιδυνοῦσης τὸν ὑπαρχον. εἰκόνα οὖν τῷ βασιλεῖ ἀργυρήλατον ὄλην ἐπὶ κίονος ἀναστήουντες, τὸ πύλαι καλούμενον Πλάκωτον, πρὸς τῷ ὠρολογίῳ τῆς πόλεως, διεκόσμησαν, ὡς ἐν τοῖς ἀρχαῖς τοῦ δημοσίου ἱστρουμένου τοῦ ἡδ-
5 ρον ἱστορημένου. καὶ ἡ μὲν στήλη καθ' ἡμᾶς ἐπὶ τὰ χρειωδέ-
στερα ἔργα τῆς πόλεως προεχώρησεν, ὃ δὲ κίων πρὸ τῆς ἐν τῷ
λεγομένῳ Ἐβδόμῳ ἀγορᾶς ἀναστὰς τῇ τοῦ κρατίστου ἡμῶν βασι-
λέως εἰκόνι σεμνύνεται.

36. Ἡδῆθῆ δὲ λοιπὸν τὰ τῶν σκρινιαρίων ἀπὸ τῆς Ζή-
10 νωνος βασιλείας τοσοῦτον ὅσον τὰ τῆς τάξεως ἔληξε· πολλῶν μὲν
γὰρ ἄλλων καὶ Πολυκάρπου δὲ ἀπ' αὐτῶν εἰς τὴν ἀρχὴν ἀρπα-
σθέντος ὑπὸ τῷ Ἀναστασίῳ, εἶτα καὶ Μαρίνου τὴν ὄλην ἀναζω-
σαμένου τῶν πραγμάτων διοίκησιν, ὃς καὶ αὐτὸς εἰς τῶν τῆς Συ-
ρίας σκρινιαρίων ἐτύγχανε, καὶ τὸ λοιπὸν οὐχ ἕτερον ἢ αὐτῶν
15 σχεδὸν καὶ μόνων τὴν ἀρχὴν ἐκδεχομένων, διὰ τὴν τῶν φόρων
ἐλάττωσιν εἰς παντελεῖ ἀπώλειαν τὰ τῆς τάξεως κατέστη. καγκελ-
λάριοι γὰρ αὐτοὶ καὶ λογοθέται καὶ τῆς θείας καὶ γενικῆς τραπέζης
διοικηταί, τῆς ἀρχαίας συνθηλαίας ἐχούσης μηδένα εἰς τὸ τοῦ λεγο-
μένου καγκελλαρίου λειτούργημα ἢ μόνους τοὺς εὐδοκίμοῦντας ἐκ
20 τῶν Ἀγυνοσταλίων καὶ ταχυγράφων παριέναι, ἐπεὶ καὶ δύο μό-
ρους καγκελλαρίους τὸ δικαστήριον ἐγνώριζεν, οἷς καὶ χρύσινος εἰς
καθ' ἡμέραν ἀπὸ τοῦ δημοσίου ἀφώριστο. ἡ δὲ αἰτία τῆς προσ-

1 διεθνοῦσης C. cf. 3 70 διεθνοῦσαι. F. 4 lego ἀρ-
χαιοῖς. cf. 2 30 et 3 19 ἀρχαίων. F. 7 cf. 2 20 ἀγορᾶν. F.
12 τῶν C. 13 ὡς C. 16 μόνων C. 16 τὰ τῆς τάξεως
κατέστη] coniectura ex reliquiis literarum. integrum mansit εσση. F.
17 καὶ τῆς θείας] coniectura ex reliquiis literarum. F. 18 τὸ]
τὴν C.

praefectum ordinibus comitante. igitur effigiem imperatori auream totam in columna posuere, et Placotum quod olim vocabant, iuxta horologium urbis, ornare, sicuti in documentis publici instrumenti commemoratum repperi. et effigies quidem nostro tempore utilioribus urbis operibus cessit; columna autem ante curiam, quae est in Hebdomo, ut vocant, posita, optimi imperatoris nostri effigie decoratur.

36. Ceterum scriniariorum res a Zenonis imperio tantum aetate sunt quantum officii imminutae: postquam enim cum alios multos tum Polycarpum in praefecturam sub Anastasio traxere, deinde etiam Marinus totam rei publicae administrationem suscepit, qui et ipse unus e Syriae scriniarius erat, ac deinceps ipsi fere soli magistratum exceperunt, ob tributorum imminutionem officium funditus perierit. cancellarii enim iidem et discussores et divinae generalisque mensae curatores, cum antiqua consuetudo fuerit neminem ad cancellarii munus nisi probatos tantum ex Augustalibus notariisque admitti. nam et duos tantum cancellarios iudicium noverat; quibus etiam aureus singulis diebus de publico

ηγορίας ὧδε. (37) τὸ πρὶν καθ' ὁμαλοῦ ἐν τοῖς δικαστηρίοις ὡσπερ ἔτι καὶ νῦν ἐν τοῖς ἐπιχωρίοις ἐστίν, ἔρυμα καὶ ὡς ἂν τι εἴποι διάφραγμα ξυλοσργές, ἀπὸ σχιδάκιον μακρῶν ἀντιπλαγιαζομένων ἐφ' αὐτοὺς καὶ διόπτρας ὄξυτελεῖς καθάπερ δικτύου τινὸς ἀποτελούντων, ἐπὶ μέσου διέτεινε τοῦ δικαστηρίου, χωρίζον τὸν 5 ἄρχοντα τῶν ὑπ... κάγκελλον αὐτὸ οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν ὑποκοριστικῶς ἀντὶ τοῦ δικτύδιον, ὅτι πρωτοτύπως κάσσης αὐτοὶ τὰ δίκτυα λέγουσιν, ὑποκοριστικῶς δὲ καγκέλλους. ἐπὶ τούτου τοῦ διατηρήματος ἴσταντο δύο καγκελλάριοι ἐκ τοῦ πράγματος ἐπιφημιζόμενοι, δι' ὧν, ἐπεὶ μηδεὶς ἐθάρρει ἀλλ' οὐδὲ συνεχωρεῖτο 10 προσμαῦσαι τῷ βήματι, οἱ τε πρὸς ὑπουργογραφὴν χάρται τῇ ἀρχῇ προσεφέροντο ἢ τε τῶν ἀναγκαίων ἐγγίνετο μήνυσις. ἀλλ' ἤδη πρότερον εἰς πληθος τοῦ ἀξιώματος ὑβρισθέντος, τὸ μὲν δημόσιον ἀνήρτησε τὴν ἐπίδοσιν, πάντες δὲ σχεδὸν οἱ ὀπωσοῦν... περιεμένοι καγκελλάριοι καθ' ἡμῶς χρηματίζουσι· καὶ οὐκ αὐτοὶ μόνον, 15 ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις χαλκολογοῦντες τὸ καγκελλαρίων περιάπτουσιν ἑαυτοῖς ἀξίωμα, ὅπως αὐτοῖς τὰ τῶν εὐηφενῶν ἀδέως προσάγοιτο. τοιαῦτα μὲν τὰ περὶ τῆς συγχύσεως καὶ τοῦδε τοῦ σχήματος.

38. Τοῖς δὲ σκρινιαρίοις προστίθενται καὶ οἱ σίτου στρα- 20 τιωτικοῦ οἰονεὶ ἀννωνιακοῦ προεστηκότες φροντισματος, οὐχ ὅτι

3 διαφραγμα C. 6 lego ὑπ' αὐτόν. F. in Cangii Gloss. med. Graec. v. καγκελλάριος hanc glossam repperi: κάγκελλον ἀντὶ τοῦ δικτύδιον, ὑποκοριστικῶς, ὅτι κάσσεις Ῥωμαῖοι τὰ δίκτυα λέγουσι, καὶ ὑποκοριστικῶς κάγκελλον· ἔσθην καγκελλάριοι οἱ ἐν αὐτῷ ἐστηκότες. δύο δὲ οὗτοι μόνοι. F. 7 δικτυδιον C. 8 τοῦ vulgo om. 10 θαρρεῖ C. 14 post ὀπωσοῦν aliquot literas extinctae. F. 17 εὐηφενῶν] coniectura ex reliquiis literarum. F.

dabatur. causa autem nominis haec. (37) sicuti etiamnum nostra, ita olim in universum auditoria septum atque, ut aliquis dicat, paries intergerinus ligneus, e perticis longis oblique inter se positis foraminaque acuta quasi retis efficientibus, media dividebat, principem ab apparentibus seiungens, cancellum id Romani diminutive vocant, id est reticulum: retia enim primitiva voce casses et diminutiva cancellos dicunt. ad hoc septum stabant duo cancellarii, ex re nomen habentes; qui, quoniam nemo audebat neque vero licebat tribunal attingere, cum subscribendas chartas praefecturae afferebant, tum quae opus erant indicabant. verum iam prius in contemptum vulgo adducta dignitate, quod de publico additum fuerat, cessavit: omnes autem fere, munere qualicunq; fungentes, nunc cancellarii appellantur; neque ipsi tantum, sed ii quoque qui in provinciis pecuniam exigunt, cancellariorum sibi nomen, quo opulentorum rebus abunde potiantur, adiungunt. haec de perturbatione huius quoque instituti.

38. Scriniariis vero adfuncti sunt frumento militari, id est annonarum muneri, praepositi, non quod et ipsi ad antiquam iudicii speciem

καὶ αὐτοὶ μέρος ἐτύγγαρον τῆς παλαιῆς ὄψεως τοῦ δικαστηρίου, ἀλλ' ὅτι τῶν στρατηγικῶν παρωθηθέντων σκρινιαρίων καὶ τούτων συνέβη ἀποτελεσθῆναι τὸν κατάλογον. τῇ δὲ βασιλέως ἀρετῇ τὸ πρὸς ἄλλων ἐπιρρείας ἐξηρησθῆναι νομισθὲν εἰς λυσιστελοῦν καλῶς 5 διοικούμενον ἀπεδείχθη. τοῦ γε μὴν σιτωνικοῦ ἀνέκαθεν ὑπὸ τὴν πολιαρχίαν τελοῦντος, δυνάμει δὲ καὶ αὐθεντίᾳ τοῦ βδελυροῦ Καππαδόκου, περὶ οὗ μικρὸν ὕστερον ἐρῶ, ἀφαιρεθέντος (προσδεῖν γὰρ ᾤετο τοῖς κατὰ τῶν ἐπαρχιῶν ἀδικήμασιν αὐτοῦ καὶ αὐτὴν τὴν βασιλέως πόλιν ὑπαγαγεῖν), μόνος Γαβριήλιος πολιαρχῶν ἀπο- 10 κατέστησεν ἐκείνῳ τῷ δικαστηρίῳ· πέμφκε γὰρ ὁ βασιλεὺς καλὸς ὢν καὶ ἐλεύθερος ἐρυθριῶν τοὺς γένοι καὶ βίῳ καὶ φιλοτιμίᾳ ζηλοῦντας αὐτὸν κατὰ δύναμιν. αὐτοῦ δὲ Γαβριηλίου τὴν ἀρχὴν ἀπο... μένου αἴτις πρὸς τὸ μείζον ἢ φροντίς τῆς εὐδηρίας δικαστήριον ἐπανήλθεν, ὡς δῆλον ἀντικρὺ πᾶσιν ἀποδείχθη ὅτι 15 Γαβριηλῖ κατ' ἀξίαν χαίρων ὁ βασιλεὺς ἐνδεδώκεν· ἔδει γὰρ αὐτόν, ἄνδρα ἀγαθὸν ὄντι καὶ ταῖς ἀρεταῖς ἀσύγκριτον, τὸ πλεον εὐρεῖν παρὰ βασιλεῖ τιμῶντι δικαιοσύνην τε καὶ θεοφιλίαν καὶ γέ- νους λαμπρότητα.

39. Ὑπόλοιπον ἄρα τυγχάνει τὰς αἰτίας τῆς ἐλαττώσεως 20 καὶ τῆς τοσαύτης τῶν πραγμάτων παραλλαγῆς ἀποδοῦναι, κἄν εἰ τυχόν αὐτὴν τὴν ἀρχὴν ἑαυτῆς καὶ μείζονα καὶ κλεινοτέραν τῇ βασιλέως ἀγροπνία ἔτι καὶ νῦν ἔστι συνιδεῖν· οὐδὲ γὰρ μέλος ἔστι τῆς ὅλης πολιτείας ὃ μὴ καθόλου εἰς ὕψος τε ἅμα καὶ δύναμιν

6 τελοῦντων C.

10 ἐκείνο?

13 lego ἀποδεξαμένου. F.

pertinuerint, sed quoniam militaribus scriniariis sublati horum quoque catalogum existere contigit. imperatoris autem virtute, quod aliorum damno repertum videbatur, in commodum egregie administrari patuit. sitioniam vero praefecturae urbis, cui inde ab initio subiecta fuerat, potentia arbitrioque improbi Cappadocis (de quo paulo post dicturus sum) ereptam (superesse enim putabat ut suis in provincias iniuriis ipsam quoque imperatoris urbem obnoxiam redderet) solus Gabriel, praefectura urbis fungens, illi iudicio restituit. solet enim imperator, utpote bonus et liberalis, genere vitaeque et munificentia ipsum pro viribus aemulantes revereri. ipso autem Gabriele praefectura praetorii potito annonae munus iterum ad maius iudicium rediit, omnibus ut prorsus manifestum fuerit imperatorem, cum Gabriele pro eius merito delectaretur, indulsisse. etenim necesse erat eum, cum esset vir bonus et virtutibus incomparabilis, apud imperatorem iustitiam et sanctitatem et generis splendorem honorantem plus valere.

39. Restat igitur ut causas imminutionis tantaeque rerum commutationis exponamus, quamvis forte ipsum magistratum et maiorem sese imperatoris vigilantiam et clariorem etiamnum est videre: neque enim pars est totius rei publicae, quam non in universum ad fastigium simul fir-

ἰσχυρὰν ὁ βασιλεὺς μετὰ καλ... ἀνέστησε, περινοσῶν ἅμα καὶ περιθεώμενος, μῆτε τῶν ἀνεκαθεν ἑπαρξάντων αὐτῇ γνωρισμάτων δὲ μὴ μετὰ προσθήκης τῶν ἀρετῶν ἑπολάβοι. ἀλλ' ὅτι ὁ χρόνος, λυμαντακὸς ὢν κατὰ φύσιν, τὰ πολλὰ τῶν τῆς παιδομένης τῆ ἀρχῆς τάξεως χρειώδη ἅμα καὶ κόσμια ἢ παντελῶς ἔσβεσεν ἢ 5 τοσοῦτον ἐνήμειπεν ὡς ἴχνος ἀμυδρὸν τῶν ποτὲ θαυμαζομένων τὸ λοιπὸν διασώζειν, τῆς μὲν ἀρχῆς ἐν τῇ σφετέρᾳ δυνάμει συνιστάμενης, τῆς δὲ τάξεως νῦν μὲν ἐκ τῶν ἐκείνης παραλλαγῶν νῦν δὲ ἐκ τῶν οικειῶν ῥαθυμιῶν, εἰ μὴ θεὸς καὶ βασιλεὺς οὗτος ὁ πάντα καλὸς ἐπεκούρει, ἐγγὺς εἰς παντελῆ κατάλυψιν ὀλισθαίνουσης. εἰ 10 δὲ που τυχόν, τῷ περὶ τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν ζήλω, τινὸς τῶν μὴ κατὰ σκοπὸν τῆς βασιλείας καλῆραγαθίας τὰς ἀρχὰς διανυσάντων δριμύτερον ἠρέμα προΐων ὁ λόγος καθάπεται, μὴ ταῖς ἀρχαῖς αὐταῖς ἀλλὰ τοῖς οὐ προσηκόντως ἀποχρησαμένοις αὐταῖς τὴν ἀγαθάκτησιν οἱ σωφρόνως εἰς τὰ πράγματα βλέποντες ἀναγέτωσαν. 15 οὐδὲ γὰρ τοὺς κακοὺς ἐλέγχειν μόνον ὁ λόγος ἐτόλμησεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀγαθοὺς, εἰ καὶ μὴ κατ' ἀξίαν, ἐκόσμησεν. οὕτω γὰρ ὄβριζεν μὲν τὴν ἐλευθερίαν καὶ σπαράττειν τοὺς ὑπηκόους οἱ τὸν ὄρον τῆς ἀρχῆς ἀγνοοῦντες ἐντραπήσονται, οἱ τε ζηλοῦντες τὴν βασιλείας πρᾶξιτα καὶ πρὸς τὰς ἄλλας ἀρετὰς αὐτοῦ ἕξει τῷ δρόμῳ σπου- 20 δάσουσι. καιρὸς δὲ ἄρα τὴν ἀφήγησιν διελθεῖν καὶ τὰς αἰτίας εἰπεῖν ὢν ἕνεκα τὰ τῆς τάξεως ἐπὶ τοσαύτην ἐναλλαγὴν κατηνέχθη.

1 videtur fuisse καλός. F. 8 ἀλλ' ὅτι] coniectura ex reliquiis
literarum. F. aptius ἀλλ' ὄν. 10 ὀλισθενούσης C. 20 αὐτοῦς C.

namque potentiam imperator cum bonis extulerit, circumiens una circumspiciensque, neque ullum antiquorum eius ornamentorum, quod non additis virtutibus restituerit. sed enim tempus, natura sua nocens, plurima apparentis magistratui officii utilia simul et decora aut penitus exstinxit, aut tantum immutavit ut admirabilium quondam obscurum nunc vestigium conservet, stante quidem sua magistratui potestate, officio autem, modo ex eius immutationibus modo ex apparitorum ignavia (nisi deus et hic in omnibus egregius imperator opem ferant), paene funditus pereunte. sicubi vero, communis libertatis studio, eorum aliquem qui non secundum propositum generosi imperatoris magistratibus praefuerunt acerbius forte, placide progrediente enarratione, incusavero, non ipsis magistratibus sed iis male abusus sapientes rerum aestimatores indignationem tribuant. neque enim tantummodo malos accusare ausus sum, sed et honos, etsi non pro meritis, ornavi. sic quippe insultare libertati et dilacerare cives, qui modum imperii ignorant, erubescunt; et qui imperatoris mansuetudinem aemulantur, ad reliquas etiam eius virtutes citato gradu contendunt. tempus itaque est enarrationem persequi, causasque ob quas tanta officii mutatio exstitit referre.

40. Κωνσταντίνου, ὡσπερ ἔφη, μετὰ τῆς τύχης τὴν Ῥώ-
 μιν ἀπολιπόντος, καὶ τῶν δυνάμεων, ὅσαι τὸν Ἴστρον ἐφρούρου,
 ἐπὶ τὴν κάτω Ἀσίαν ψήφω τοῦ βασιλέως διασπαρυσάν, Σκυθίαν
 μὲν καὶ Μυσίαν καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνων φόρους ἐξημιώθη τὸ δημό-
 5 σιον, τῶν ὑπὲρ Ἴστρον βαρβάρων μηδεὶς ἀνδισταμένον κατα-
 τρεχόντων τὴν Εὐρώπην· τῶν δὲ πρὸς τὴν ἑω δασμοῖς οὐ μετρίως
 βαρυνθέντων, ἀνάγκη γέγονε τὸν ὑπαρχον μηκέτι μὲν τῆς αὐτῆς
 καὶ τῶν ἐν ὄπλοις ἄρχειν δυνάμεων, τῆς μὲν τῷ λεγομένῳ μαγι-
 10 στρω παραδοθείσης, τῶν δὲ τοῖς ἄκρι προελθούσι στρατηγοῖς ἐκ-
 θεῖσιν, ἀλλ' ὅν ὑπαρχον τῆς ἀνατολῆς χρηματίζειν. διεσύρη
 δὲ οὐδὲν ἤτιον θανατώσα καθ' ἐκάστην ἢ τῆς ἀρχῆς δυναστεία
 ἄχρι τῆς Ἀρκადίου, τοῦ πατρὸς Θεοδοσίου τοῦ νέου, βασιλείας,
 ἐφ' οὗ συμβέβηκε Ρουφίνον τὸν ἐπίκλην ἀκόρεστον, ὃς ἦν ὑπαρ-
 15 χος αὐτῷ, τυραννίδα μελετήσαντα τοῦ μὲν σκοποῦ ὑπὲρ λυσίτε-
 λείας τῶν κοινῶν ἐκπεσεῖν, εἰς βάρβαρον δ' ἀγανὲς τὴν ἀρχὴν
 καταρῥῆναι. αὐτίκα μὲν γὰρ ὁ βασιλεὺς τῆς ἐκ τῶν ὄπλων ἰσχύος
 ἀφαιρεῖται τὴν ἀρχήν, εἶτα τῆς τῶν λεγομένων φαβρικῶν οἰονεὶ
 ὄπλοποιῶν ἔξουσίας, τῆς τοῦ δημοσίου δρόμου φροντίδος καὶ τῆς
 ἐτέρας αὐθεντίας, δι' ἧν τὸ λεγόμενον συνέστη μαγιστήριον. ὡς
 20 δὲ δύσεργον ἦν ἀποτρέφειν μὲν τὸν ὑπαρχον ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας τοὺς
 δημοσίους ἵππους καὶ τοὺς αὐτοῖς ἐφροστώτας, ἐτέρους δὲ κεκτη-
 σθαι τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἔξουσίαν καὶ διοίκησιν, νόμος ἐτέθη Θεοπί-
 ζων ἀντίχεσθαι μὲν τὸν ὑπαρχον τῆς τοῦ δημοσίου δρόμου φρον-

6 δασμῶν C, sed 2 10 δασμοῖς. 7 βαρυνθέντων 2 10: hic enim
 C βαρυνθέντων. 9 στρατηγικοῖς C. 10 ἀλλ' ὅν] ἄλλων C.

40. Constantinus postquam, ut dixi, cum fortuna Romam reliquit, et quot Istrum custodierant copiae, decreto imperatoris per Asiam inferiorem sparsae sunt, Scythiam Mysiamque et illarum vectigalia aerarium amisit, barbaris qui ultra Istrum habitabant Europam, nullo resistente, incursantibus: Orientis autem populis tributis haud mediocribus oneratis, necesse fuit praefectum praetorio aulae et copiis, quarum illa magistro quem vocant, hae strategis nuper creatis traditae, non amplius praeesse, sed praefectum Orientis appellari. neque minus potestas magistratus, morti in dies propior, ad Arcadii, patris Theodosii iunioris, imperium dilacerata est; sub quo Rufinus cognomine insatiabilis, quo praefecto praetorii ille utebatur, tyrannidem meditata a proposito quidem, bono rei publicae, aberravit, in barathrum autem immane magistratum praecipitavit. namque imperator continuo potentiam ab armis magistratui adimit, deinde fabricarum, ut vocant (id est armorum conficiendorum) potestatem, cursus publici curam, aliamque auctoritatem; quibus magisterium quod vocant conflatum est. verum cum incommodum esset praefectum praetorio equos publicos iis praepositos in provinciis sustentare, aliorum autem sub potestate eos administrationeque esse, lex data est ut cursus

τίδος, τὸν πρῶτον μέντοι τῶν φρουμενταρίων (πρήκιπα αὐτὸν σήμερον τοῦ μαγίστρου καλεῖσθαι συμβαίνει) παρεῖναι διὰ παντὸς τῷ δικαστηρίῳ τοῦ τῶν πραιτωρίων ὑπάρχου καὶ πολυπραγμονεῖν, καὶ τὰς αἰτίας ἐξερευνᾶν ὧν ἕνεκα πολλοὶ ποριζόμενοι παρὰ τῆς ἀρχῆς τὰ λεγόμενα συνθήματα τῷ δημοσίῳ κέρχρηται δρόμῳ (ταύτη 5 καὶ κουριῶσος ὠνομάσθη ἀντὶ τοῦ περιέρχου, καὶ οὐκ αὐτὸς μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες ὅσοι κὰν ταῖς ἐπαρχίαις τοῖς δημοσίοις ἐφεστήκασιν ἵπποις), προῦπογράφοντος τοῖς ἐπὶ τῷ δρόμῳ συνθήμασι καὶ τοῦ λεγομένου μαγίστρου. ὅτι δὲ οὕτως, αὐτῆς δυνατὸν ἀκοῦσαι τῆς διατάξεως, ἐν μὲν τῷ παλαιῷ Θεοδοσιανῷ κειμένῳ, ἐν 10 δὲ τῷ νεωρῷ παροφθείσης.

41. Οὕτως οὖν ὥσπερ δι' ὑποβάθρων τινῶν κυταφερομένης τῆς ἀρχῆς, τοὺς μὲν στρατιωτικοὺς καταλόγους ἔταξεν ἡ βασιλεία ὑπὸ τοῖς τότε καλουμένοις κόμησιν ἢ στρατηγοῖς, τὰς δὲ ἐν τῷ παλατίῳ τάξεις ὑπὸ τῷ πρωτεύοντι τῶν δυνάμεων τῆς αὐ- 15 λῆς, ὃν καὶ αὐτὸν ἄρχοντα οὐ μικρόν, καθάπερ τοὺς λεγομένους στρατηλάτας, αἱ τῆς ἐπαρχότητος ἐλαττώσεις ἀπετέλεσαν· τὰ γὰρ πολυτελεῖ τῶν οἰκοδομημάτων καταλυόμενα πολλοῖς ἐπαρκεῖ πρὸς οἰκοδομήν. καὶ ἕως μὲν τοὺς βασιλέας ἐπέξιναι δι' ἑαυτῶν τοῖς πολέμοις συνέβαινεν, εἴχε τινα ἢ ἀρχή, εἰ καὶ μὴ τοσαύτην, πλην 20 ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας ἰσχύν τε καὶ δύναμιν· ἐξότε δὲ συνέβη τελευταῖον Θεοδόσιον νέον κομιδῆ τῆς βασιλείας ἐπιλαβεῖσθαι καὶ κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς νομοθεσίαν μὴ συγχωρεῖσθαι τοῖς πολέμοις παρεῖναι, καὶ τούτου νόμῳ γενικῶ κωλυθέντος, ἀπολέγοντι βυσι-

1 μέντοι F, μὲν C.

23 κολεμίαις vulgo.

publici curam praefectus praetorio retineret quidem, primus tamen frumentariorum (principem magistri eum hodie vocant) in auditorio eius semper adesset et cuncta curiose investigaret, causasque inquireret cur multi, impetratis a praefecto praetorio synthematis, cursu publico utantur (unde etiam curiosus dictus est, neque ille solus, sed quicumque equis publicis in provinciis praepositi); utque synthemata ad cursum et magister, isque primus, subscriberet. quod ita esse ipsa constitutio docet, in veteri codice Theodosiano exstans, in novo autem praetermissa.

41. Sic igitur tanquam per gradus labente magistratu, militaribus catalogis imperator, quos comites tum vocabant sive duces, officiis autem palatii principem aulicarum copiarum praefecit; quem ipsum magistratum haud parvum, sicuti στρατηλάτας quos vocant, praefectura imminuta reddidit: quippe magna aedificia dissoluta multis ad aedificandum sufficiunt. ac dum imperatores ipsi bella obiere, habuit quandam magistratus, etsi non tantam, maiorem tamen quam ceteri omnes, potentiam atque auctoritatem: ex quo autem Theodosius postremus imperium admodum adolescens capessivit, patris lege quo minus contra hostes iret impeditus, generalique lege in bellum proficisci prohibiti sunt imperatores

λαί Ῥωμαίων ὁρμῶν ἐπὶ πόλεμον, εἰκότως τοῖς μὲν στρατηγοῖς τὰ τῶν πολέμων τῷ δὲ μαγίστρῳ τὰ τοῦ παλατίου γέγονε χώρα, ὡς μηδὲν ἕτερον ἔχειν τὸ λοιπὸν τὴν ἐπαρχότητα ἢ μόνον τὴν ἐπὶ ταῖς δαπάναις φροντίδα, ὡς εἰκός ἐστι γενέσθαι κατὰ τὸ ἀναγκαῖον περὶ 5 τε τοὺς ἕξ αὐτῆς παραφρομένους ἄρχοντας καὶ περὶ ἐκείνους γε μὴν ὧν αὐτοὶ δῆθεν ἐτάχθησαν ἄρχειν.

42. Εἰ δέ τις καὶ τοὺς ἐκ τῶν προρρήσεων στοχασμούς, οὓς τινες καλοῦσι χρησμούς, ἐν ἀριθμῷ λόγων παραλαβεῖν ὑπο- μένοι, πέρασ ἔλαβε τὰ Φωνητικῶ τῷ Ῥωμαίῳ ῥηθέντα ποτέ. φησὶ 10 γὰρ ἐκεῖνος, καὶ στίχους τινὰς δοθέντας δῆθεν Ῥωμύλῳ ποτὲ πατρίοις ῥήμασιν ἀναφέρει, τοὺς ἀναφανδὸν προλέγοντας τότε Ῥωμαίους τὴν τύχην ἀπολείπειν, ὅτε αὐτοὶ τῆς πατρίου φωνῆς ἐπιλάθωνται. καὶ τὸν μὲν λεγόμενον χρησμὸν τοῖς περὶ μνηῶν γραφεῖσιν ἡμῖν ἐντεθείκαμεν, πέρασ δὲ μᾶλλον ἔσχε τὰ τοιαῦτα 15 μαντεύματα. Κῦρου γάρ τινος Αἰγυπτίου, ἐπὶ ποιητικῇ ἔτι καὶ νῦν θαυμαζομένου, ἅμα τὴν πολίταρχον ἅμα τὴν τῶν πραιτωρίων ἐπαρχότητα διέποντος καὶ μηδὲν παρὰ τὴν ποίησιν ἐπισταμένου, εἶτα παραβῆναι θαρρήσαντος τὴν παλαιὰν συνθήειαν καὶ τὰς ψή- φους Ἑλλάδι φωνῇ προνεγκόντος, σὺν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ καὶ τὴν 20 τύχην ἀπέβαλεν ἢ ἀρχή. νόμον γὰρ αὐτιγράφειν ὁ βασιλεὺς ἀνε- πείσθη πάσης ἀφαιρούμενον ἔξουσιασ τὴν ἐπαρχότητα· ἢ γὰρ ἄρτι καὶ κουφίσαι ὄρους καὶ σιτήσεις καὶ φῶτα καὶ θέας καὶ ἀνανεώσεις

4 αὖς F, ἦν C. 12 ἀπέλειπεν C. 20 ἀπέβαλεν add F e 2 12. αὐτιγράφειν C. 22 lego φόρους. F.

Romani, ut necesse erat, quae ad bella pertinent, ducum, quae ad pala- tium, magistri provincia fuere; ut nihil aliud praefectura habeat nisi so- lam sumptuum administrationem, qui, ut perspicuum est, cum in obvias necessitates tum in magistratus ex illa, ut dixi, ortos, adeoque in eos quibus hi praefecti sunt, impenduntur.

42. Quodsi quis et coniecturas e praedictionibus, quae oracula a nonnullis vocantur, rationum in numero habere non recuset, exitum ha- buere a Fonteio Romano quondam dicta. ait enim ille, et versus quo- dam Romulo scilicet olim datos patrio sermone refert, aperte praedicen- tes tum Romanos fortanā derelicturam, cum ipsi patriae linguae oblitī fuissent; quod oraculum (ut vocant) nostro de Mensibus tractatū inse- ruimus. exitum vero utique haec vaticinia habuere. quippe postquam Cyrus quidam Aegyptius, quem ob poesin etiamnum admirantur, praefe- ctura urbis et praetorii simul fungens, neque aliud quicquam praeter poesin sciens, veterem consuetudinem transgredi ausus eat decretaque Graeco sermone protulit, cum Romana lingua fortunam quoque magistra- tus amisit. legem enim autographam ferre persuasus est imperator, omni magistratum potestate spoliantem. nam qui nuper et tributa levandi et

ἐφ' ἂν μερῖζεται, καὶ ἄχρι μὲν Παννονίας, ἣν Ἕλληνες Παιονίαν δι' εὐφωνίαν καὶ φωνήν βαρβαρισμοῦ καινοτομοῦντες ἐκάλεσαν, καὶ Σιρμιού τῆς πάλαι μὲν Ῥωμαίων εὐδαίμονος πόλεως νῦν δὲ Γηπαιδῶν, τὴν ἰδίαν διασώζει προσηγορίαν, περὶ δὲ τὴν Θρακίαν εἰλούμενος ἀποβάλλει μὲν παρὰ τοῖς ἐπιχωρίοις τὸ ἔμπροσθεν ὄνομα, Δανούβιος δὲ μεταβάλλει. οὕτω δὲ αὐτὸν οἱ Θραῖκες ἐκάλεσαν, διότι περὶ τὰ πρὸς ἄρκτον ὄρη καὶ θραυσιαν ἄνεμον συνεφεῆς ὁ ἀήρ ἐκ τῆς ὑποκειμένης τῶν ὄρων ἀμετρίας σχεδὸν διὰ παντὸς ἀποτελούμενος αἴτιος αὐτοῖς συνεχοῦς ἐπομβρίας [ἀποτελεῖσθαι] νομιῖζεται. Δανούβιον δὲ τὸν νεκροφόνον ἐκείνοι καλοῦσι 10 πατριῶς. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ποταμῶν, ὡς ἐν παρεκβάσει, κατὰ Σαμωνικὸν τὸν Ῥωμαίων ἱστορικόν, ὃς πρὸς Διοκλητιανὸν καὶ Γαλέριον τὸν γέροντα περὶ ποικίλων ζητημάτων διελέχθη.

33. Κωνσταντῖνος οὖν Σκυθίαν τε καὶ Μυσίαν καὶ τοὺς ἕξ αὐτῶν φόρους, ὡς ἔφην, ἀπόλυσε. Συρίαν δὲ ὅλην καὶ Παλαιστίνην (μία δὲ ἐστὶ χώρα, καὶ διὰ μόνον ἀριθμὸν εἰς πλῆθος ἀνάγεται) ἐπαρχίας ἀναδείξας, ἕδεξθη ὑπαρχόν, μετὰ τὸν Λιβήτης καὶ Γαλιτίας Ἰλλυρίδος τε καὶ Ἰταλίας, καὶ τῆς ἐφ' ἧς προχειροσασθαι, σκεπτόμενος, ὡς αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τοῖς ἑαυτοῦ λέγει συγγράμμασι, Πέρσαις ἀδοκῆτως ἐπέλθεῖν. ἡπίστατο γὰρ Κων- 20 σταντῖνος, πολλὰς ὧν ἐν τε παιδεύσει λόγων καὶ συνασκήσει ὄπλων (οὐδὲ γὰρ, εἰ μὴ καθ' ἑτέραν παιδευσιν ἔτυχε τις διαπρέπων,

6 δὲ add F. 7 περὶ τὰ] ἐπὶ vulgo. Θραυσιαν C. 12 incertum sicne habeat C an σαμωνικον. F. ὃς F, ὡς C. 15 φροσούρος C. 18 προχειροσασθαι C. 21 ἐν τῇ C. 22 καθ' ἑατέραν F.

tem flectitur. ac Pannoniam quidem usque, quam Graeci, suavioris soni et barbarismi vitandi gratia nomen mutant, Paconiam dixere, et Sirmium, olim Romanorum felicem civitatem, nunc autem Gepidarum, proprium nomen retinet, circum vero Thraciam fluens, amissio apud indigenas priori nomine, Danubius vocatur. sic autem eum Thraces dixere propterea quod, quoniam ad boreales montes Thraciamque ventum subiecta humidorum abundantia nubilum fere semper aërem efficit, causa ipsius crebriorum imbrum esse existimatur. Danubium autem illi nubiferum patrio sermone vocant. et haec quidem de fluminibus, quasi in digressione, secundum Samocum Romanum historicum, qui ad Diocletianum et Galerium senem de Variis Quaestionibus scripsit.

33. Constantinus igitur Scythiam Mysiamque et earum tributa, ut dixi, perdidit. Syriam autem totam et Palaestinam (una vero est regio, ac singulari numero plerumque effertur) cum provinciis constituisset, necesse ei fuit, praeter Libyae Galliae Illyriae et Italiae, Orientis quoque praefectum creare, meditantem, ut ipse imperator in scriptis suis ait, Persas de improvise aggredi. noverat enim Constantinus, literarum scientia atque armorum usu praestans (neque enim, nisi quis utraque scientia

βασιλεὺς Ῥωμαίων προεχειρίζετο), μὴ εἶναι ῥάδιον ἄλλως κατα-
 πολεμηθῆναι Πέρσας μὴ ἑξαπέτης αὐτοῖς ἐπιχειομένης ἐφόδου. καὶ
 συγγραφήν περὶ τούτου μονήρη Κέλσος ὁ Ῥωμαῖος τακτικὸς ἀπο-
 λέλοιπε, σαφῶς ἀναδιδάσκων ὡς οὐκ ἄλλως Πέρσαι Ῥωμαῖοις
 5 παρασκήσονται, εἰ μὴ ἀφινιδίως εἰς τὴν ἐκείνων χώραν Ῥωμαῖοι
 γνόφου δίκην ἐνοσκήψουσιν, αἰτίαν οὐκ ἔξω λόγου παρασχόμενος.
 ἢ δὲ τοιαύτη ἐστίν. (34) Περσῶν ὁ δῆμος ὅλως καὶ σύμπαν
 ἀπλῶς τὸ ἔθνος εἴωθεν ἐπὶ πόλεμον ὀρμᾶν, ὡς καὶ Ῥωμαῖοι πρὸς
 τῆς Μαρίου τῶν λεγομένων λεγιῶνων διατάξεως. διχοτομοῦντες
 10 οὖν ἄνθρωπον αὐτοὶ διὰ μέσον τῶν δύο τοῦ σώματος τομῶν δια-
 βιβάζουσι τὸν στρατόν. δῆλον γὰρ ὡς οὐκ ἄρισμένα οὐδὲ εὐτρεπῆ
 στρατεύματα τρέφουσιν οἱ Πέρσαι, ὡς ἐτοιμοὺς εἶναι πρὸς τὰς
 μάχας, ὥσπερ Ῥωμαῖοι. χρόνου δὲ τοίνυν αὐτοῖς εἰς παρασκευὴν
 15 οἶν ὁ Κέλσος, ἀδοκῆτως αὐτοῖς ἐπελθεῖν, καὶ μάλιστα διὰ τῆς
 Κολχίδος τὰ προοίμια τῆς ἐφόδου λαμβανούσης. Λαζικὴν αὐτὴν
 ἐξ ἡγεμόνος ἐπιφημιζουσιν οἱ καθ' ἡμᾶς. ἢ γὰρ δυσχωρία Πέρ-
 σαις ἱππηλατοῦσι δυσέμβατος· ὅθεν ἀφόρητος αὐτοῖς ὁ Κουρβο-
 λῶν ἐπὶ τοῦ Νέρωνος ἐφάνη· τὰς γὰρ ἐκδρομὰς αὐτῶν τὰς ἐν ταῖς
 20 ἐρημίαις τῆς Περσίδος διὰ τῆς Ὑρκάνης ἀποκλείσας τὴν ἐκ τῆς
 φυγῆς νίκην ἀφείλεν, ὡς ἐν στενωπῷ, ὅσον ἤκεν εἰς Περσικὰς
 πολυπληθείας, ζωγρηθέντας εἰς μόνην τὴν πρὸς τῷ Μυγδονίῳ

5 εἰ vulgo om.   7 malim ὅλος. F.   16 κάλιχος C.   20 ἀπο-
 κλλας C.   22 μυγδῶνι ἀντιστοιχίαν C.

emineret, imperator Romanorum creabatur), non esse facile aliter Per-
 sas debellare nisi subito in eos impetu facto. de quo librum singularem
 Celsus Romanus tacticus reliquit, in quo perspicue docet non aliter Per-
 sas Romanis succubituros, nisi repente in eorum terram Romani calig-
 inis instar irruant; causam probabilem addens, quae est eiusmodi.
 (34) Persarum populus in universum ac tota omnino natio in bellum ire
 consuevit, sicuti Romani quoque necdum a Mario, quas legiones vocant,
 constitutis. qui cum hominem bifariam divisere, per medium duarum
 corporis partium exercitum ducunt. patet enim neque certas neque ex-
 peditas copias sustentari a Persis, quae ad pugnas, sicuti Romani, pa-
 rati sint. tempore itaque iis opus est ad exercitum et sumptum bello
 sufficientem parandos; quare congruum, ait Celsus, de improvise eos
 aggredi, ac maxime per Colchidem (Lazicam eam a duce nunc vocant)
 initium invasionis facere. difficilibus quippe locis Persae, utpote equi-
 tes, aegrius incedunt. unde intolerabilis iis Corbulo sub Nerone visus
 est: nam cum excursions eorum e Persidis desertis per Hyrcaniam in-
 terclusisset, victoriam a fuga eripuit; ut in angustiis, quantum in ipsis
 erat, capta Persarum multitudo in solam Antiochiam Mygdonio adiacen-

Ἀντιόχειαν (Νίσιβιν αὐτὴν ἐλόντες μετεκάλεσαν οἱ Πέρσαι) καταφυγεῖν, ἦν καὶ αὐτὴν ἀπέλιπον τὸ τηρικαῦτα δίκην πρηστήρων τῶν Ῥωμαίων αὐτοῖς ἐπικειμένων.

35. Ταύτης οὖν τῆς ἐννοίας ὁ Κωνσταντῖνος γενόμενος, καὶ ὑπαρχον ἐπὶ τῆς ἕω χειροτονήσας, διαψηφιστὰς αὐτῷ κατε- 5 στήσατο τῶν φόρων ἄνδρας αἰδεσίμους καὶ περὶ λεπτότητα λογισμῶν παρασκευασαμένους. ἰδιωτικῶς τοῖσιν σχήματι στελλόμενοι παρήσαν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, μηδὲν ἕτερον παρὰ τοὺς λογισμοὺς ἀνὰ χεῖρας ἔχοντες, σκρινιάριοι χρηματίζοντες (ἀντὶ τοῦ χαρτοφύλακες), ὅτι σκρινίον τὴν δρυφάκην λάρνακα Ῥωμαῖοι καλοῦσι· 10 καὶ διέμεινεν ἡ προσηγορία παρ' αὐτοῖς μόνη. οὐ μὲν ἐν στρατείᾳ ἐτέλεσαν, οὐδὲ τὴν ἰδιωτῶν τύχην ἐξῆλθον, ὡς αἱ παλαιαὶ διδάσκουσι μάτρικες. ἐπὶ δὲ Θεοδοσίῳ τοῦ πρώτου, ὡς εἶδον ἑαυτοὺς μὲν ἡμελημένους τοὺς δὲ τῆς τάξεως διοικοῦντας τότε τὰ πράγματα, ἑαυτοὺς διαγράψαντες καὶ χρυσίον εἰς φίλτρας δια- 15 θροῖσαντες ἰδεήθησαν τῆς βασιλείας συναριθμηθῆναι τῇ τάξει· καὶ τυχόντες, καὶ τὰς λεγομένας προβατορίας πορισάμενοι, εἰς μὲν ἀδιούτρωτας (οἰονεὶ βοηθούς) ἀνηνέχθησαν ἴσα τοῖς ἄλλοις, τὸ δὲ Ἀύγουσταλιῶν ὄνομα πριάμενοι τιμίως, ἄχρι Λέοντος ὡσεὶ μηδὲ στρατεούμενοι ὕσον πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς τάξεως ἐνομιάθησαν. 20 οὐδὲ γὰρ οἶδεν αὐτοὺς ἡ Ῥωμαίων παλαιότης· ὅθεν τῆς ἀρχῆς ἔτι καὶ νῦν ἐπὶ τοῦ βήματος προϊούσης ἐξόπισθεν ὑποχωροῦντες παρὲ-

5 διαψηφίας C.
17 πραιβατορίας C.

14 τατε C.

16 διαθροῖσαντες C.

tem (Nisibim eam Persas, postquam cepere, appellarant) confugeret; quam et ipsam reliquere, fulminum instar tum eos urgentibus Romanis.

35. Hac igitur mente cum esset Constantinus praefectumque Orientis creasset, rationales illi tributorum constituit, viros venerabiles et in rationum subtilitatibus exercitatos. privato itaque habitu utentes in iudicio aderant, nihil aliud praeter rationes in manibus habentes, et scriniarii (id est chartophylaces) dicebantur, quia scrinium cancellatam cistam Romani vocant; mansitque iis nomen tantum. neque vero militia fungebantur, neque privatorum condicione excesserant, quemadmodum antiquae matrices docent. sub Theodosio primo autem, cum se neglectos, officiales vero tum res administrare viderent, datis inter se nominibus et collecto in illecebram auro, ab imperatore, ut officio annumerarentur, petiverunt; qua re impetrata, comparatisque quas probatorias vocant, in adiutores (id est βοηθούς) quidem ceteris pariter provecti sunt, Augustalium vero nomen magno mercantes, ad Leonem usque quasi omnino non militantes, quantum ad officiales, reputati sunt. neque enim novit eos Romana antiquitas; unde etiamnum, praefectura in tribunal progrediente, retro recedentes iuxta sequuntur, solo officio compositis

πονται, μόνης τῆς τάξεως στιχηθὸν διυθινοῦσης τὸν ὑπαρχον. εἰκόνα οὖν τῷ βασιλεῖ ἀργυρῆλατον ὄλην ἐπὶ κίονος ἀναστήσαντες, τὸ πάλαι καλούμενον Πλάκωτον, πρὸς τῷ ὤρολογίῳ τῆς πόλεως, διεκόσμησαν, ὡς ἐν τοῖς ἀρχαῖς τοῦ δημοσίου Ἰνστρουμέντου ἡδ-
5 ρον ἰστορημένον. καὶ ἡ μὲν στήλη καθ' ἡμᾶς ἐπὶ τὰ χρειωδέ-
στερα ἔργα τῆς πόλεως προειχώρησεν, ὃ δὲ κίων πρὸ τῆς ἐν τῷ
λεγομένῳ Ἑβδόμῳ ἀγορᾶς ἀναστὰς τῇ τοῦ κρατίστου ἡμῶν βασι-
λέως εἰκόνι σεμνύνεται.

36. Ἡδῆθ' ἡ δὲ λοιπὸν τὰ τῶν σκρινιαρίων ἀπὸ τῆς Ζή-
10 νωνος βασιλείας τσοῦτον ὅσον τὰ τῆς τάξεως ἔληξε· πολλῶν μὲν
γὰρ ἄλλων καὶ Πολυκάρπου δὲ ἀπ' αὐτῶν εἰς τὴν ἀρχὴν ἀρπα-
σθέντος ὑπὸ τῷ Ἀναστασίῳ, εἶτα καὶ Μαρίνου τὴν ὄλην ἀναζω-
σαμένον τῶν πραγμάτων διοίκησιν, ὃς καὶ αὐτὸς εἷς τῶν τῆς Συ-
ρίας σκρινιαρίων ἐτύγχανε, καὶ τὸ λοιπὸν οὐχ ἕτερον ἢ αὐτῶν
15 σχεδὸν καὶ μόνων τὴν ἀρχὴν ἐκδεχομένων, διὰ τὴν τῶν φόρων
ἐλάττωσιν εἰς παντελεῖ ἀπώλειαν τὰ τῆς τάξεως κατέστη. καγκελ-
λάριοι γὰρ αὐτοὶ καὶ λογοθέται καὶ τῆς θείας καὶ γενικῆς τραπέζης
διοικηταί, τῆς ἀρχαίας συνηθείας ἐχούσης μηδένα εἰς τὸ τοῦ λεγο-
μένου καγκελλαρίου λειτουργήματα ἢ μόνους τοὺς εὐδοκιμοῦντας ἐκ
20 τῶν Ἀγγουσταλιῶν καὶ ταχυγράφων παριέναι, ἐπεὶ καὶ δύο μύ-
τους καγκελλαρίους τὸ δικαστήριον ἐγνώριζεν, οἷς καὶ χροῦσινος εἷς
καθ' ἡμέραν ἀπὸ τοῦ δημοσίου ἀφώριστο. ἡ δὲ αἰτία τῆς προσ-

1 διεθινοῦσης C. cf. 8 70 διεθινοῦσαι. F. 4 lego ἀρ-
χαίους. cf. 2 30 et 8 19 ἀρχαίων. F. 7 cf. 2 20 ἀγορᾶν. F.
12 τῶν C. 13 ὡς C. 15 μόνων C. 16 τὰ τῆς τάξεως
κατέστη] coniectura ex reliquiis literarum. integrum mansit εσση. F.
17 καὶ τῆς θείας] coniectura ex reliquiis literarum. F. 18 τὸ]
τὴν C.

praefectura ordinibus comitante. igitur effigiem imperatori auream totam in columna posuere, et Placotum quod olim vocabant, iuxta horologium urbis, ornare, sicuti in documentis publici instrumenti commemoratum repperi. et effigies quidem nostro tempore utilioribus urbis operibus cessit; columna autem ante curiam, quae est in Hebdomo, ut vocant, posita, optimi imperatoris nostri effigie decoratur.

36. Ceterum scriniariorum res a Zenonis imperio tantum aetate sunt quantum officii imminutae: postquam enim cum alios multos tam Polycarpum in praefecturam sub Anastasio traxere, deinde etiam Marinus totam rei publicae administrationem suscepit, ac ipse unus e Syriae scriniarius erat, ac deinceps ipsi fere soli magistratum exceperere, ob tributorum imminutionem officium funditus periiit. cancellarii enim iidem et discussores et divinae generalisque mensae curatores, cum antiqua consuetudo fuerit neminem ad cancellarii munus nisi probatos tantum ex Augustalibus notariisque admitti. nam et duos tantum cancellarios iudicium noverat; quibus etiam aureus singulis diebus de publico

ηγορίας ᾤδε. (37) τὸ πρὶν καθ' ὄμαλου ἐν τοῖς δικαστηρίοις ὡσπερ ἔτι καὶ νῦν ἐν τοῖς ἐπιχωρίοις ἐστίν, ἔρμα καὶ ὡς ἂν τι εἴποι διάφραγμα ξυλοργές, ἀπὸ σχιδάκιων μακρῶν ἀντιπλαγιαζομένων ἐφ' αὐτοὺς καὶ διόπτρας δέξυτελεῖς καθάπερ δικτύου τίνος ἀποτελούντων, ἐπὶ μέσου διέτεινε τοῦ δικαστηρίου, χωρίζον τὸν 5 ἄρχοντα τῶν ὑπ... κάγκελλον αὐτὸ οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν ὑποκοριστικῶς ἀντὶ τοῦ δικτύδιον, ὅτι πρωτοτύπως κάσσης αὐτοὶ τὰ δίκτυα λέγουσιν, ὑποκοριστικῶς δὲ καγκέλλου. ἐπὶ τούτου τοῦ διατηρήματος ἴσταντο δύο καγκελλάριοι ἐκ τοῦ πράγματος ἐπισημιζόμενοι, δι' ὧν, ἐπεὶ μηδεὶς ἐθάρρει ἀλλ' οὐδὲ συνεχωρεῖτο 10 προσπαῦσαι τῷ βήματι, οἱ τε πρὸς ὑπυγραφήν χάρται τῇ ἀρχῇ προσεφέροντο ἢ τε τῶν ἀναγκαίων ἐγγίνετο μήνησις. ἀλλ' ἤδη πρότερον εἰς πληθος τοῦ ἀξιώματος ὑβρισθέντος, τὸ μὲν δημόσιον ἀνήρτησε τὴν ἐπίδοσιν, πάντες δὲ σχεδὸν οἱ ὅπως οὖν... περιειμένοι καγκελλάριοι καθ' ἡμῶς χρηματίζουσι· καὶ οὐκ αὐτοὶ μόνον, 15 ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις χυλκολογοῦντες τὸ καγκελλαρίων περιάπτουσιν ἑαυτοῖς ἀξίωμα, ὅπως αὐτοῖς τὰ τῶν εὐθφενῶν ἀδεῶς προσάγοιτο. τοιαῦτα μὲν τὰ περὶ τῆς συγχύσεως καὶ τοῦδε τοῦ σχήματος.

38. Τοῖς δὲ σκρινιαρίοις προστέθενται καὶ οἱ σίτου στρα- 20 τωτικοῦ οἴονεὶ ἀννωνιακοῦ προεστηκότες φροντίσματος, οὐχ ὅτι

3 διαφραγμα C. 6 lego ὑπ' αὐτόν. F. in Cangii Gloss. med. Graec. v. καγκελλάριος hanc glossam repperi: κάγκελλον ἀντὶ τοῦ δικτύδιον, ὑποκοριστικῶς, ὅτι κάσσης Ῥωμαῖοι τὰ δίκτυα λέγουσι, καὶ ὑποκοριστικῶς κάγκελλον· ἐνθεν καγκελλάριοι οἱ ἐν αὐτῷ ἐστηκότες. δύο δὲ οὗτοι μόνον. F. 7 δικτύδιον C. 8 τοῦ vulgo om. 10 θαρρεῖ C. 14 post ὅπως οὖν aliquot literae extinctae. F. 17 εὐθφενῶν] coniectura ex reliquiis literarum. F.

dabatur. causa autem nominis haec. (37) sicuti etiamnum nostra, ita olim in universum auditoria septum atque, ut aliquis dicat, paries intergerinus ligneus, e perticis longis oblique inter se positus foraminaque acuta quasi retis efficientibus, media dividebat, principem ab apparentibus seiungens. cancellum id Romani diminutive vocant, id est reticulum: retia enim primitiva voce casses et diminutiva cancellos dicunt. ad hoc septum stabant duo cancellarii, ex re nomen habentes; qui, quoniam nemo audebat neque vero licebat tribunal attingere, cum subscribendas chartas praefecturae afferebant, tum quae opus erant indicabant. verum iam prius in contemptum vulgo adducta dignitate, quod de publico additum fuerat, cessavit: omnes autem fere, munere qualicunque fungentes, nunc cancellarii appellantur; neque ipsi tantum, sed ii quoque qui in provinciis pecuniam exigunt, cancellariorum sibi nomen, quo opulentorum rebus abunde potiantur, adiungunt. haec de perturbatione huius quoque instituti.

38. Scriptorum vero adiuncti sunt frumento militari, id est annonarum muneri, praepositi, non quod et ipsi ad antiquam iudicii speciem

καὶ αὐτοὶ μέρος ἐτύγγανον τῆς παλαιῆς ὕψεως τοῦ δικαστηρίου, ἀλλ' ὅτι τῶν στρατηγικῶν παρωδηθέντων σκηνιαρίων καὶ τούτων συνέβη ἀποτελεσθῆναι τὸν κατάλογον. τῇ δὲ βασιλέως ἀρετῇ τὸ πρὸς ἄλλων ἐπηρείας ἐξηρησθῆναι νομισθῆναι εἰς λυσιτελοῦν καλῶς 5 διοικούμενον ἀπεδείχθη. τοῦ γε μὴν σιτωνικοῦ ἀνεκάθεν ὑπὸ τῆν πολιαρχίαν τελοῦντος, δυνάμει δὲ καὶ αὐθεντία τοῦ βδελυροῦ Καππαδόκου, περὶ οὗ μικρὸν ὕστερον ἐρῶ, ἀφαιρεθέντος (προσθεῖν γὰρ ἦετο τοῖς κατὰ τῶν ἐπαρχιῶν ἀδικήμασιν αὐτοῦ καὶ αὐτὴν τὴν βασιλέως πόλιν ὑπαγωγεῖν), μόνος Γαβριήλιος πολιαρχῶν ἀπο- 10 κατέστησεν ἐκεῖνῳ τῷ δικαστηρίῳ· πέφυκε γὰρ ὁ βασιλεὺς καλὸς ὢν καὶ ἐλεύθερος ἐρυθρῶν τοὺς γένει καὶ βίῳ καὶ φιλοτιμίᾳ ζηλοῦντας αὐτὸν κατὰ δύναμιν. αὐτοῦ δὲ Γαβριηλίου τὴν ἀρχὴν ἀπο... μένον αὐδὶς πρὸς τὸ μείζον ἢ φροντίς τῆς εὐθηνίας δικαστήριον ἐπανῆλθεν, ὡς δῆλον ἀντικρὺ πᾶσιν ἀποδειχθῆναι ὅτι 15 Γαβριηλῖα κατ' ἀξίαν χαίρειν ὁ βασιλεὺς ἐνδέδωκεν· ἔδει γὰρ αὐτόν, ἄνδρα ἀγαθὸν ὄντι καὶ ταῖς ἀρεταῖς ἀσύγκριτον, τὸ πλέον εὐρεῖν παρὰ βασιλεῖ τιμῶντι δικαιοσύνην τε καὶ θεοφιλίαν καὶ γέ- νους λαμπρότητα.

39. Ὑπόλοιπον ἄρα τυγχάνει τὰς αἰτίας τῆς ἐλαττώσεως 20 καὶ τῆς τοσαύτης τῶν πραγμάτων παραλλαγῆς ἀποδοῦναι, κἄν εἰ τυχὸν αὐτὴν τὴν ἀρχὴν ἑαυτῆς καὶ μείζονα καὶ κλεινοτέραν τῇ βασιλέως ἀγροπνία ἔτι καὶ νῦν ἔστι συνιδεῖν· οὐδὲ γὰρ μέλος ἔστι τῆς ὅλης πολιτείας ὃ μὴ καθόλου εἰς ὕψος τε ἄμια καὶ δύναμιν

6 τελοῦντων C.

10 ἐκείνο?

13 lego ἀποδεξαμένον. F.

pertinnerint, sed quoniam militaribus scriniariis sublatis horum quoque catalogum existere contigit. imperatoris autem virtute, quod aliorum damno repertum videbatur, in commodum egregie administrari patuit. sitioniam vero praefecturae urbis, cui inde ab initio subiecta fuerat, potentia arbitrioque improbi Cappadocis (de quo paulo post dicturus sum) ereptam (superesse enim putabat ut suis in provinciis iniuriis ipsam quoque imperatoris urbem obnoxiam redderet) solus Gabriel, praefectura urbis fungens, illi iudicio restituit. solet enim imperator, utpote bonus et liberalis, genere vitaeque et munificentia ipsum pro viribus aemulantes revereri. ipso autem Gabriele praefectura praetorii potito annonae munus iterum ad maius iudicium rediit, omnibus ut prorsus manifestum fuerit imperatorem, cum Gabriele pro eius merito delectaretur, indulsisse. etenim necesse erat eum, cum esset vir bonus et virtutibus incomparabilis, apud imperatorem iustitiam et sanctitatem et generis splendorem honorantem plus valere.

39. Restat igitur ut causas imminutionis tantaeque rerum commutationis exponamus, quamvis forte ipsum magistratum et maiorem sese imperatoris vigilantia et clariorem etiamnum est videre: neque enim pars est totius rei publicae, quam non in universum ad fastigium simul fir-

ἰσχυρὰν ὁ βασιλεὺς μετὰ καλ... ἀνέστησε, περινοστώων ἅμα καὶ περιφειώμενος, μήτε τῶν ἀνέκαθεν ὑπαρξάντων αὐτῆ γνωρισμάτων δ μὴ μετὰ προσθήκης τῶν ἀρετῶν ὑπολάβοι. ἀλλ' ὅτι ὁ χρόνος, λυμαντικῶς ὢν κατὰ φύσιν, τὰ πολλὰ τῶν τῆς πειδομένης τῆ ἀρχῆς τάξεως χρειώδη ἅμα καὶ κόσμια ἢ παντελῶς ἔσβησεν ἢ 5 τοσοῦτον ἐνήμειπεν ὡς ἔχνος ἀμυδρὸν τῶν ποτὲ θαυμαζομένων τὸ λοιπὸν διασώζειν, τῆς μὲν ἀρχῆς ἐν τῆ σφετέρᾳ δυνάμει συνιστάμενης, τῆς δὲ τάξεως νῦν μὲν ἐκ τῶν ἐκείνης παραλλαγῶν νῦν δὲ ἐκ τῶν οἰκείων ῥαθυμιῶν, εἰ μὴ θεὸς καὶ βασιλεὺς οὗτος ὁ πάντα καλὸς ἐπεκούρει, ἐγγὺς εἰς παντελεῖ καταάλυσιν ὀλισθαίνουσης. εἰ 10 δέ που τυχόν, τῷ περὶ τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν ζήλω, τινὸς τῶν μὴ κατὰ σκοπὸν τῆς βασιλέως καλῆκαγαθίας τὰς ἀρχὰς διανυσάντων δραμύτερον ἡρέμα προῶν ὁ λόγος καθάπεται, μὴ ταῖς ἀρχαῖς αὐταῖς ἀλλὰ τοῖς οὐ προσηκόντως ἀποχρησαμένοις αὐταῖς τὴν ἀγαθάκτησιν οἱ σωφρόνως εἰς τὰ πράγματα βλέποντες ἀναγέτωσαν. 15 οὐδὲ γὰρ τοὺς κακοὺς ἐλέγχειν μόνον ὁ λόγος ἐτόλμησεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀγαθοὺς, εἰ καὶ μὴ κατ' ἀξίαν, ἐκόσμησεν. οὕτω γὰρ ὑβρίζει μὲν τὴν ἐλευθερίαν καὶ σπαράττει τοὺς ὑπηκόους οἱ τὸν ὄρον τῆς ἀρχῆς ἀγνοοῦντες ἐντραπήσσονται, οἱ τε ζηλοῦντες τὴν βασιλέως πραότητα καὶ πρὸς τὰς ἄλλας ἀρετὰς αὐτοῦ δέξει τῷ δρόμῳ σπου- 20 δάσουσι. καιρὸς δὲ ἄρα τὴν ἀφήγησιν διελθεῖν καὶ τὰς αἰτίας εἰπεῖν ὢν ἕνεκα τὰ τῆς τάξεως ἐπὶ τοσαύτην ἐναλλαγὴν κατηνέχθη.

1 videtur fuisse calosus. F. 8 ἀλλ' ὅτι] coniectura ex reliquiis
literarum. F. aptius ἀλλ' οὕτω. 10 ὀλισθαίνουσης C. 20 αὐτοῦς C.

mamque potentiam imperator cum bonis extulerit, circumiens una circumspiciensque, neque ullum antiquorum eius ornamentorum, quod non additis virtutibus restituerit. sed enim tempus, natura sua nocens, plurima apparentis magistratui officii utilia simul et decora aut penitus extinxit, aut tantum immutavit ut admirabilium quondam obscurum nunc vestigium conservet, stante quidem sua magistratui potestate, officio autem, modo ex eius immutationibus modo ex apparitorum ignavia (nisi deus et hic in omnibus egregius imperator opem ferant), paene funditus pereunte. sicubi vero, communis libertatis studio, eorum aliquem qui non secundum propositum generosi imperatoris magistratibus prae fuerunt acerbius forte, placide progrediente enarratione, incusavero, non ipsis magistratibus sed iis male abusus sapientes rerum aestimatores indignationem tribuant. neque enim tantummodo malos accusare ausus sum, sed et honos, etsi non pro meritis, ornavi. sic quippe insultare libertati et dilacerare cives, qui modum imperii ignorant, erubescant; et qui imperatoris mansuetudinem aemulantur, ad reliquas etiam eius virtutes citato gradu contendunt. tempus itaque est enarrationem persequi, causasque ob quas tanta officii mutatio exstitit referre.

40. Κωνσταντίνου, ὡσπερ ἔφη, μετὰ τῆς τύχης τὴν Ῥώ-
 μην ἀπολιπόντος, καὶ τῶν δυνάμεων, ὅσαι τὸν Ἴστρον ἐφρούρου,
 ἐπὶ τὴν κάτω Ἀσίαν ψήφω τοῦ βασιλέως διασπαρεισῶν, Σκυθίαν
 μὲν καὶ Μυσίαν καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνων φόρους ἐξημιόδη τὸ δημό-
 5 σιον, τῶν ὑπὲρ Ἴστρον βαρβάρων μηδενὸς ἀνδισταμένου κατα-
 τρεχόντων τὴν Εὐρώπην· τῶν δὲ πρὸς τὴν ἔω δασμοῖς οὐ μετρίως
 βαρυνθέντων, ἀνάγκη γέγονε τὸν ὑπαρχον μηκέτι μὲν τῆς αὐτῆς
 καὶ τῶν ἐν ὄπλοις ἄρχειν δυνάμεων, τῆς μὲν τῷ λεγομένῳ μαγί-
 στρω παραδοθείσης, τῶν δὲ τοῖς ἄρτι προελθοῦσι στρατηγοῖς ἐκ-
 10 τεθεισῶν, ἀλλ' οὐκ ὑπαρχον τῆς ἀνατολῆς χρηματίζειν. διεσῶρη
 δὲ οὐδὲν ἦττον θανατώσα καθ' ἐκάστην ἢ τῆς ἀρχῆς δυναστεία
 ἄχρι τῆς Ἀρκადίου, τοῦ πατρὸς Θεοδοσίου τοῦ νέου, βασιλείας,
 ἐφ' οὗ συμβέβηκε Ρουφῖνον τὸν ἐπίκλην ἀκόρευτον, ὃς ἦν ὑπαρ-
 χος αὐτῷ, τυραννίδα μελετήσαντα τοῦ μὲν σκοποῦ ὑπὲρ λυσίτε-
 15 λείας τῶν κοινῶν ἐκπεσεῖν, εἰς βάρβαρον δ' ἀχανὲς τὴν ἀρχὴν
 καταρῶναι. αὐτίκα μὲν γὰρ ὁ βασιλεὺς τῆς ἐκ τῶν ὄπλων ἰσχύος
 ἀφαιρεῖται τὴν ἀρχὴν, εἶτα τῆς τῶν λεγομένων φεβρικῶν οἰονεὶ
 ὀπλοποιῶν ἐξουσίας, τῆς τοῦ δημοσίου δρόμου φροντίδος καὶ τῆς
 ἐτέρας αὐθεντίας, δι' ἧν τὸ λεγόμενον συνέστη μαγιστήριον. ὡς
 20 δὲ δύσεργον ἦν ἀποτρέφειν μὲν τὸν ὑπαρχον ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας τοὺς
 δημοσίους ἵππους καὶ τοὺς αὐτοῖς ἐφειστώτας, ἐτέρους δὲ κεκτῆ-
 σθαι τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἐξουσίαν καὶ διοίκησιν, νόμος ἐτέθη θεσι-
 ζων ἀντίχεοθαι μὲν τὸν ὑπαρχον τῆς τοῦ δημοσίου δρόμου φρον-

6 δασμῶν C, sed 2 10 δασμοῖς. 7 βαρυνθέντων 2 10: hic enim
 C βαρυνθέντων. 9 στρατηγικοῖς C. 10 ἀλλ' οὐκ] ἄλλων C.

40. Constantinus postquam, ut dixi, cum fortuna Romam reliquit, et quot Istrum custodierant copiae, decreto imperatoris per Asiam inferiorem sparsae sunt, Scythiam Mysiamque et illarum vectigalia aerarium amisit, barbaris qui ultra Istrum habitabant Europam, nullo resistente, incursantibus: Orientis autem populus tributis haud mediocribus oneratis, necesse fuit praefectum praetorio aulae et copiis, quarum illa magistro quem vocant, hae strategis nuper creatis traditae, non amplius praeesse, sed praefectum Orientis appellari. neque minus potestas magistratus, morti in dies propior, ad Arcadii, patris Theodosii iunioris, imperium dilacerata est; sub quo Rufinus cognomine insatiabilis, quo praefecto praetorii ille utebatur, tyrannidem meditata a proposito quidem, bono rei publicae, aberravit, in barathrum autem immane magistratum praecipitavit. namque imperator continuo potentiam ab armis magistratui adimit, deinde fabricarum, ut vocant (id est armorum conficiendorum) potestatem, cursus publici curam, aliamque auctoritatem; quibus magisterium quod vocant conflatum est. verum cum incommodum esset praefectum praetorio equos publicos iis praepositos in provinciis sustentare, aliorum autem sub potestate eos administrationeque esse; lex data est ut cursus

τίδος, τὸν πρῶτον μέντοι τῶν φρουμενταρίων (πρήλικτα αὐτὸν σήμερον τοῦ μαγιστροῦ καλεῖσθαι συμβάλει) παρῆναι διὰ παντὸς τῷ δικαστηρίῳ τοῦ τῶν πραιτωρίων ὑπάρχον καὶ πολυπραγμανεῖν, καὶ τὰς αἰτίας ἐξερευνᾶν ὧν ἕνεκα πολλοὶ ποριζόμενοι παρὰ τῆς ἀρχῆς τὰ λεγόμενα συνθήματα τῷ δημοσίῳ κέρηται δρόμῳ (ταύτη 5 καὶ κουριῶσος ἠνομάσθη ἀντὶ τοῦ περιέρχου, καὶ οὐκ αὐτὸς μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες ὅσοι κὰν ταῖς ἐπαρχίαις τοῖς δημοσίοις ἐφεστήκασιν ἵπποις), προὔπογράφοντος τοῖς ἐπὶ τῷ δρόμῳ συνθήμασι καὶ τοῦ λεγομένου μαγιστροῦ. ὅτι δὲ οὕτως, αὐτῆς δυνατὸν ἀκοῦσαι τῆς διατάξεως, ἐν μὲν τῷ παλαιῷ Θεοδοσιανῷ κειμένῳ, ἐν 10 δὲ τῷ νεωτέρῳ παροφθείσης.

41. Οὕτως οὖν ὥσπερ δι' ὑποβάθρων τινῶν καταφερομένης τῆς ἀρχῆς, τοὺς μὲν στρατιωτικὸς καταλόγους ἔταξεν ἡ βασιλεία ὑπὸ τοῖς τότε καλουμένοις κήμησιν ἢ στρατηγίς, τὰς δὲ ἐν τῷ παλατίῳ τάξεις ὑπὸ τῷ πρωτεύοντι τῶν δυνάμεων τῆς αὐ- 15 λῆς, ὃν καὶ αὐτὸν ἄρχοντα οὐ μικρὸν, καθάπερ τοὺς λεγομένους στρατηλάτας, αἱ τῆς ἐπαρχότητος ἐλαττώσεις ἀπετέλεσαν· τὰ γὰρ πολυτελῆ τῶν οἰκοδομημάτων καταλυόμενα πολλοῖς ἐπαρκεῖ πρὸς οἰκοδομήν. καὶ ἕως μὲν τοὺς βασιλέας ἐπεξίεναι δι' ἑαυτῶν τοῖς πολέμοις συνέβαινεν, εἶχε τινα ἢ ἀρχή, εἰ καὶ μὴ τοσαύτην, πλὴν 20 ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας ἰσχύν τε καὶ δύναμιν· ἐξότε δὲ συνέβη τελευταῖον Θεοδόσιον νέον κομιδῇ τῆς βασιλείας ἐπιλαβέσθαι καὶ κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς νομοθεσίαν μὴ συγχωρεῖσθαι τοῖς πολέμοις παρῆναι, καὶ τούτου νόμῳ γενικῶ κωλυθέντος, ἀπολέγοντι βασι-

1 μέντοι F, μὲν C.

23 πολέμοις vulgo.

publici curam praefectus praetorio retineret quidem, primus tamen frumentariorum (principem magistri eum hodie vocant) in auditorio eius semper adesset et cuncta curiose investigaret, causasque inquireret cur multi, impetratis a praefecto praetorio synthematis, cursu publico utantur (unde etiam curiosus dictus est, neque ille solus, sed quicumque equis publicis in provinciis praepositi); utque synthemata ad cursum et magister, isque primus, subscriberet. quod ita esse ipsa constitutio docet, in veteri codice Theodosiano exstans, in novo autem praetermissa.

41. Sic igitur tanquam per gradus labente magistratu, militaribus catalogis imperator, quos comites tum vocabant sive duces, officiis autem palatii principem aulicarum copiarum praefecit; quem ipsum magistratum haud parvum, sicuti στρατηλάτας quos vocant, praefectura imminuta reddidit: quippe magnifica aedificia dissoluta multis ad aedificandum sufficiunt. ac dum imperatores ipsi bella obiere, habuit quandam magistratus, etsi non tantam, maiorem tamen quam ceteri omnes, potentiam atque auctoritatem: ex quo autem Theodosius postremus imperium admodum adolescens capessivit, patris lege quo minus contra hostes iret impositus, generalique lege in bellum proficisci prohibiti sunt imperatores

λαί Ῥωμαίων ὁρμῶν ἐπὶ πόλεμον, εἰκότως τοῖς μὲν στρατηγοῖς τὰ τῶν πολέμων τῷ δὲ μαγίστρῳ τὰ τοῦ παλατίου γέγονε χώρα, ὡς μηδὲν ἕτερον ἔχειν τὸ λοιπὸν τὴν ἐπαρχότητα ἢ μόνον τὴν ἐπὶ ταῖς δαπάναις φροντίδα, ὡς εἰκός ἐστι γενέσθαι κατὰ τὸ ἀναγκαῖον περὶ 5 τε τοὺς ἐξ αὐτῆς παραφρομένους ἄρχοντας καὶ περὶ ἐκείνους γε μὴν ὧν αὐτοὶ δῆθεν ἐτάχθησαν ἄρχειν.

42. Εἰ δὲ τις καὶ τοὺς ἐκ τῶν προρρήσεων στοχασμούς, οὓς τινες καλοῦσι χρησμούς, ἐν ἀριθμῷ λόγων παραλαβεῖν ὑπο- μένοι, πέρας ἔλαβε τὰ Φωνητικῶ τῷ Ῥωμαίῳ ῥηθέντα ποτέ. φησὶ 10 γὰρ ἐκεῖνος, καὶ στίχους τινὰς δοθέντας δῆθεν Ῥωμύλῳ ποτὲ πατέροις ῥήμασιν ἀναφέρει, τοὺς ἀναφανδὸν προλέγοντας τότε Ῥωμαίους τὴν τύχην ἀπολείπειν, ὅτε αὐτοὶ τῆς πατρῴου φωνῆς ἐπιλάθωνται. καὶ τὸν μὲν λεγόμενον χρησμὸν τοῖς περὶ μνηῶν γραφεῖσιν ἡμῖν ἐντεθείκαμεν, πέρας δὲ μᾶλλον ἔσχε τὰ τοιαῦτα 15 μαντεύματα. Κύρου γὰρ τινος Αἰγυπτίου, ἐπὶ ποιητικῇ ἔτι καὶ νῦν θαυματούμενον, ἅμα τὴν πολλαρχὸν ἅμα τὴν τῶν πραιτωρίων ἐπαρχότητα διέποντος καὶ μηδὲν παρὰ τὴν ποίησιν ἐπισταμένου, εἶτα παραβῆναι θαρρήσαντος τὴν παλαιὰν συνθήθειαν καὶ τὰς ψή- φους Ἑλλάδι φωνῇ προενεγκόντος, σὺν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ καὶ τὴν 20 τύχην ἀπέβαλεν ἢ ἀρχή. νόμον γὰρ αὐτιγράφεϊν ὁ βασιλεὺς ἀνε- πείσθη πάσης ἀφαιρούμενον ἔξουσίας τὴν ἐπαρχότητα· ἢ γὰρ ἄρτι καὶ κουφίσαι ὄρους καὶ σιτήσεις καὶ φῶτα καὶ θέας καὶ ἀνανεύσεις

4 de F, ἦν C. 12 ἀπέλειπεν C. 20 ἀπέβαλεν add F e 2 12. αὐτιγράφεϊν C. 22 lego φόρους. F.

Romani, ut necesse erat, quae ad bella pertinent, ducum, quae ad pala- tium, magistri provincia fuere; ut nihil aliud praefectura habeat nisi so- lam sumptuum administrationem, qui, ut perspicuum est, cum in obvias necessitates tum in magistratus ex illa, ut dixi, ortos, adeoque in eos quibus hi praefecti sunt, impenduntur.

42. Quodsi quis et coniecturas e praedictionibus, quae oracula a nonnullis vocantur, rationum in numero habere non recuset, exitum ha- buere a Fonteio Romano quondam dicta. ait enim ille, et versus quos- dam Romulo scilicet olim datos patrio sermone refert, aperte praedicen- tes tum Romanos fortunam derelicturam, cum ipsi patriae linguae oblitii fuissent; quod oraculum (ut vocant) nostro de Mensibus tractatui inse- ruimus. exitum vero utique haec vaticinia habuere. quippe postquam Cyrus quidam Aegyptius, quem ob poesin etiamnum admirantur, praefe- ctura urbis et praetorii simul fungens, neque aliud quicquam praeter poesin sciens, veterem consuetudinem transgredi ausus est decretaque Graeco sermone protulit, cum Romana lingua fortunam quoque magistra- tus amisit. legem enim autographam ferre persuasus est imperator, omni magistratum potestate spoliantem. nam qui nuper et tributa levandi et

ἔργων ἀθροισθῆναι ταῖς πόλεσιν ἐπιδοῦναι οὐκ ἤρκεσε τὸ λοιπὸν οὐδὲ ἐτόλμησε μικρῶς γοῦν τινὸς παραψυχῆς ἐκ τῶν δημοσίων μεταδοῦναι τινι. ὁ δὲ καθ' ἡμᾶς Δημοσθένης, ὃς καὶ αὐτὸς ὑπαρχος ἦν, οὐδὲ μετὰ κελυσιν τῆς βασιλείας, γραμμάτων χωρὶς, εἰ μὴ πραγματικὸς ἠργήσατο νόμος, ἄδειαν ἔχειν τὴν ἐπαρχότητα 5 ἐπιδοῦναι τοῖς ὑπηκόοις κατεπράξατο, μὴ μόνος αὐτὸς εὖ ποιῆσαι τοὺς ὑποτελεῖς παραφυλαξάμενος, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις τὸ λοιπὸν ἀποκλείσας. τῆς δὲ ἀρχῆς ἦδη καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιπόλαιον ὄψιν ζημιωθείσης, ἠκολούθησε τοῖς τὰς δίκας λέγουσιν ἐκκλήτοις εὐτελεῖσαι τὸ δικαστήριον παρὰ τὸ πάντῃ κεκωλυμένον. καὶ νόμῳ τοῦτο διω- 10 ρίσθη· οὐ γὰρ ὑπέμεινεν ἡ βασιλεύς πρῶτης τοῖς δικαζομένοις τὴν ἀπὸ τῆς ἐφέσεως περικόπτειν ἐλπίδα, ἣν προθεωροῦντες οἱ δικάζοντες ἴσως ἀδεκάστως εἰς τὰ πρῶγματα εἰσβλέψουσι. τοσαῦτα περὶ τῆς ἀρχῆς ἐπιδακρύσας φημί.

43. Κωλύσει δὲ οὐδὲν ὥσπερ ἐν ὑποτυπώσει μνησθῆναι 15 τῆς κατὰ μικρὸν ἐλαττώσεως· οὐ γὰρ ἂν τις ἐπιδείξει σαφῶς τὴν ἀφαίρεσιν, μὴ προαριθμησάμενος ταῦθ' ἄπερ ὄντα τὸ πρὶν ὕστερον ἀφηρέθη. μετὰ γοῦν Θεοδοσίον καὶ Μαρκιανὸν τὸν μέτριον ἐλθῶν ὁ Λέων καὶ τὸν πλοῦτον εὐρὼν ὃν Ἄττιλας ὁ τῆς οἰκουμένης πολέμιος λαμβάνειν ἔμελλεν (ἦν δὲ ὑπὲρ τὰς χίλλας ἑκατοντά- 20 δας τοῦ χρυσοῦ λίτρων), ὀγκωθεὶς τῇ δυνάμει ἔγνω Βανδῆλοις,

1 λοιπὸν F, λόγιον C.
vulgo. 10 τούτω C.
21 τοῦ deleverim.

5 πραγματικῶς C. 8 ἐπὶ πόλεω
17 ἂ παρόντα? an ἂ ἐπάγοντα?

victam et lumina et spectacula operumque refectiones civitatibus concedi potestatem habuisset, non habuit deinde, neque ansa est vel parvum quoddam solatium de publicis cuiquam dare. noster vero Demosthenes, qui et ipse praefectus praetorio erat, ut ne post iussionem imperatoris quidem sine literis praefectura, nisi si pragmatica lex dedisset, licentiam haberet civibus largiendi effecit, non ipse tantum ne civibus bene faceret cavens, verum alios quoque in posterum impediens. ipsa autem specie externa iam adempta magistratui, deinceps per electos causarum actores elevatum est iudicium, contra quod omnibus modis prohibitum. atque id lege temperatum est: neque enim sustinuit imperatoris mansuetudo litigantibus spem ab appellatione imminuere, quam praevidentes iudices integre fortasse res intuebuntur. haec de magistrata col-lacrimans commemoro.

43. Nihil autem impedit quominus paulatim progressae imminutionis quasi imaginem quandam exprimamus: nec enim imminutionem perspicue ostenderit, nisi qui prius, quae olim fuere posteaque crepta sunt, enumeraverit. post Theodosium igitur prudentemque Marcianum secutus Leo, cum divitias quae Attalus orbis terrarum hostis potiturus erat (erant autem super centum auri librarum millia) invenisset, potentia inflatus

ἔθνει Γερμανικῷ ἀπὸ τῆς ἀρκτέως ἐπὶ τὰς Ἰσπανίας διὰ τοῦ Πυρναίου ἐνσκήψαντι τῇ Λιβύῃ, πολεμεῖν. μυρίαὶς οὖν ναοὶ μακραις, ἅς καλοῦσι λιβύνας, ἐπιστήσας στρατὸν οἷον ὁ μακρὸς ἀπεθαύμασε χρόνος, εἰς ἐσχάτην ἀπορίαν περιέστησε τὴν ἀρχήν, 5 ἀποτείνων αὐτὴν καὶ βιαζόμενος καὶ δαπάνην τεσσαράκοντι μυριάσιον ἀνδρῶν πρὸς μάχην διαπόντιον καὶ γῆς ἀλιμένοις ὄρμοις ὠχυρωμένης δυσχωρίαν καὶ βαρβάρων ὑπὲρ λόγον πλουτούντων δύναμιν ἀρκεῖν. ἀνάλωται γὰρ περὶ τὸν κακοδαίμονα πόλεμον ἔκεινον, Βασιλίσκου τῶν δεινῶν ἡγησαμένου, χρυσοῖο μὲν λιτρῶν 10 μυριάδες ἕξ πρὸς πεντακισχιλίας, ἀργύρου δὲ χιλιάδες λιτρῶν ἑπτακόσιοι, ἵππων δὲ καὶ ὄπλων καὶ ἀνδρῶν τοσοῦτον ὅσον ἂν τις τῷ παντὶ χρόνῳ ἔλλειπειν καλῶς ἀφορίσεται. (44) καὶ μετὰ ταῦτα πάντα ναυάγιον τῆς ὅλης πολιτείας. οὐ γὰρ ἀρκέσαντος τοῦ δημοσίου χρήματος καὶ ὅσον ἦν ἴδιον τῇ βασιλείᾳ, πάντα τὰ τῶν 15 στρατιῶν πληρώματα ταῖς ἀστοχίαις ἐναπώλετο τοῦ πολέμου. καὶ ἴνα μὴ μακρηγορῶ, ἕξ ἐκείνου τοῦ συμπτώματος οὐκέτι τὸ ταμίειον ἐπήρκεσεν ἑαυτῷ, ἀλλὰ προσδαπανᾷ τοῖς πράγμασι πρὸ καιροῦ τὰ μήπω ἐν ἐλπίδι γούν τοῖς ὑποτελέσειν ὄντα, ὡς ἀπέραντον εἶναι τὴν ἀπορίαν τοῦ δημοσίου. ἐπιλείπει δ' ἂν ἡμῶς ὁ χρόνος, 20 εἰ τὰς ὑπὸ Λέοντι πεσοῦσης τῆς πολιτείας ἀπαριθμησώμεθα συμφοράς, τῶν τότε οἴκοι κακῶν, τῶν ἐν μέσῳ πυρὶ δαπανηθέντων, συνέμιξαν τῶν τότε πολέμων τὸ δυστυχὲς καὶ ἄλλων μυρίων ἀτυ-

1 γερμανικῶς C. patet aliquid excidisse. F. 5 καὶ] ἀν-
εἰς? 7 ἀγρονομίην C. 10 μυριάδων - πεντακισχιλίας -
χιλίας C. 12 lego ἑλικσίον. F. ἀφορήσεται C. 18 ἦγον C,
ἦγον F. 21 τῶν - κακῶν - συνέμιξαν. legendum, nī fallor,
τοῖς - κακοῖς - συμμίξαν. F.

Vandalis, nationi Germanicae, quae a Septentrione in Hispanias per Pyreneum montem transgressa Libyam invaserat, bellum inferre decrevit. itaque cum decem milia navium longarum, quas liburnas vocant, exercitu, qualem nulla aetas mirata est, implesset, magistratum ad incitatas redegit, intentum coactumque quadringentis hominum milibus, trans mare contra terrae importuosius sinibus defensae difficultatem et barbarorum mirum quantum opulentorum potentiam dimicataris, sumptum sufficere. insumpta quippe fatali illi bello, Basilisco malorum duce, auri sexaginta quinque, argenti autem septingenta librarum milia, equorum vero armorumque et hominum tantus numerus quantum omni aëvo interiisse quis iure negaverit. (44) et post haec omnia naufragium totius rei publicae. nam cum non sufficeret pecunia publica, quantumque privatae erat imperatori, omnia exercituum complementa belli cladibus una perierunt. ac ne longus sim, ex illo casu aerarium haud amplius suffecit, sed ante tempus, quae nondum in spe, id est collatoribus sunt, in rem publicam impendit, ut infinita sit aerarii angustia. tempus autem, opinor, nos deficiat, lapsae sub Leone rei publicae clades si enarremus, domesticis tum malis, media urbis parte igne consumpta, mixtam bellorum infelicitatem aliorumque

χημάτων ὡς αὐτὸν ἐκείνον, τὸν βασιλεῖα λέγω, τοῖς οἰκείοις κακοῖς
 ταραττόμενον μὴ μόνον τὴν αὐτὴν ἀπολιπεῖν, φασμάτων αὐτὸν
 ὡσερ Ὀρέστην ἄνανδρον ἐνοχλοῦντων ἐτέρωθι διαιτᾶσθαι, ἀλλὰ
 καὶ αὐτὴν δὲ τὴν πάγχρυσον ἀπολιπεῖν διασκέπασθαι ἀπολεῖ καὶ
 εἰς τοιαύτην βασιλείαν μετατρέψαι, εἰ μὴ θεὸς τοῦθ' ὁ δέδωκε τῆ 5
 πόλει διεσώσατο κράτος. (45) καὶ Λέων μὲν ποτε ἀπηλλύττετο,
 ἡ δὲ ἀρχὴ τοῖς ἐκείνου κατακλυσμοῖς ἐβυθίσζετο, Ζήνωνος ἔνθεν
 τὸ τοῦ κηδεστοῦ κράτος ὑπεξελθόντος. δειλὸς δὲ ἦν, μᾶλλον δὲ
 δειλαιος, καὶ τοὺς πολέμους ἀπηγορεύζετο, μηδὲ ἐν εἰκόσι μάχην
 ὑπομένων ὄρᾶν, καὶ συνῶθει τὸν ὑπαρχον χρυσίω πολλῶ τὴν εἰρή- 10
 νην ὠνεῖσθαι, αὐτὸς περὶ δημεύσεις καὶ ὄλιθρον τῶν ἐν τέλει τῆς
 πολιτείας ἀγρυπνῶν. ἔσχε δὲ ὁμοῦ καὶ αὐτὸς ἀνάσιον πέρας.
 τοσοῦτων κακῶν ἐπιχεθέντων τῇ πρόσθεν εὐδαίμονι τῶν ἀρχῶν,
 ἡ τύχη βραχὺ τι γνήσιον δὲ γελῶσα τὸν Ἀναστᾶσιον θανατώσειν
 ἐπέστησε τοῖς ὑπηκόοις, ὅς διὰ πάσης ἤλθεν ὁδοῦ τὴν ἔνδειαν τῶν 15
 κοινῶν ἀποτίσασθαι, καὶ δίκην οἰκοδεσπότου τινὸς τοῖς φόρους,
 ὅσοι σώξασθαι δύναντο, ταῖς ἀληθείαις ταῖς δαπάναις προσαρμό-
 σας, καὶ λογισμοὺς ἀπῆγει τῶν δαπανῶν καὶ δικαίως ἐτίθετο, τὴν
 ἀμετρίαν διαφεύγων, οὐχ ὡσερ ὁ Νέρων ποτέ, καὶ εἴ τινες ἐκεῖ-
 νον ζηλώσαντες δαπάνας μὲν ἀμέτρους ἐποίησαντο, λογισμοὺς δὲ 20
 μέχρι μνήμης ἢ λαβεῖν πρὸς τῆς ἐπαρχότητος ἢ πρῶζαι πρὸς αὐ-

2 τὸν C.   4 πόλις?   8 κηδετοῦ C.   10 θρᾶν C.   14 θα-
 ναωσεν C.   17 ταῖς ἀληθεστάταις θ.?

innumerarum calamitatum; ut ipse ille, imperator inquam, suis pertur-
 batus malis, non modo aula relicta, spectris quasi ignavus Orestes ex-
 agitatus, alibi habitaverit, verum ipsam quoque auream civitatem exitio
 relinquere cogitaverit, unusque tantam imperii sedem evertisset, ni deus,
 quod dedit urbi imperium, conservasset. (45) et Leo quidem aliquando
 esse desiit: at praefectura concitatis ab eo inundationibus submersa est,
 Zenone deinde soceri imperium tenente. erat autem timidus, seu potius
 miser, et bella pecunia redimebat, ne in imaginibus quidem pugnam sus-
 tinens videre, praefectumque multo auro pacem mercari cogebat, ipse
 bonis publicandis et principum in re publica virorum exitio intentus.
 habuit vero et ipse pariter infelicem exitum. tantis malis submerso fel-
 lici quondam magistratu, fortuna paulisper quidem sed sincere arridens
 Anastasium moribundis civibus praeposuit; qui ut publicae inopiae mede-
 retur, nullam non iniecit rationem, et more patrisfamilias cuiusdam tributa,
 quanta servari poterant, sumptibus re ipsa accommodans, rationes sum-
 ptuum et exigebat et iuste reddebat, immodicum fugiens; neque quem-
 admodum Nero olim, et si qui eum aemulati, sumptus quidem immodicos
 fecere, rationes autem mentione tenuis aut accipere a praefecto aut ei

τὴν ἡξίωσαν, ποταμούς ἢ τάχα θάλασσαν ὄλην βλύζειν αὐτοῖς τὸ χρυσίον οἰόμενοι.

46. Νέμασα δ' οἰμῶς ἢ τύχη, καὶ σκοπῷ διοικήσεως τὰ νεῦρα παρέλυσε τῆς πολιτείας. τῶν γὰρ βουλευτικῶν συστημάτων 6 διοικούντων τὰς πόλεις καὶ τὸν στρατιώτην ἀποτρεφόντων καὶ ἄλλ-
θῶς πολιτευομένων τοῖς πράγμασι, Μαρῖνός τις ἐκ τῶν λεγομένων σκρινιαρίων τῆς ἐφίας διοικήσεως παρεισδὸς ἐντέχνως τῷ βασιλεῖ ἀναπέθει πᾶσαν αὐτῷ τὴν πολιτείαν, διαψηφίσαντι τοὺς φόρους, καταπιστεύσαι, ὁμολογήσας χρυσίον τῷ βασιλεῖ περιποιεῖν. φιλο-
10 κερδῆς δὲ ἤρεμα ἐτύγχανεν ἐκείνος οἷα Ταυλάντιος καὶ Ἐπιδάμνου τῆς Ἰλλυρίας· Δουρράχιον αὐτὴν Κρητες ἀποικήσαντες ἐκεῖ προσ-
ηγόρευσαν, ἀπὸ Δουρράχου τότε βασιλεύοντος Κρητῶν, ὡς ὁ Ῥω-
μαῖος Δουκανὸς ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν ἐμφυλίων φησίν, ἢ Κυρκυ-
ραῖοι Κορινθίων ἄποικοι κατὰ τὸν συγγραφέα. καὶ πολλὸς ἦν λόγος
15 ἀπληστίας κατηγορῶν τὸν Ἀναστάσιον, ὡς καὶ ἐλεγείας τινὰς ἐπὶ τοῦ ἵπποδρομίου ἀνατεθῆναι πρὸς τοῦ δήμου κατ' αὐτοῦ, εἰκόνας αὐτῷ σιδηρῶς ἐπὶ τοῦ ἵπποδρόμου ἀνατεθείσης. οἱ δὲ στίχοι τοῦ λεγομένου παρὰ μὲν Ῥωμαίοις φραμῶσου καθ' ἡμᾶς δὲ βλασ-
φημίας οἶδε.

20 εἰκόνα σοί, βασιλεῦ κοσμοφθόρε, τήνδε σιδήρου
στήσαμεν ὡς χαλκῆς οὔσαν ἀτιμοτέραν,

1 lego σὴν ἡξίωσαν. F. vel ἀπῆξίωσαν. 3 νεμῶσ δ' ὄρωσ? 8 ἀναπέθειν C. 10 καὶ] ἐξ? 11 ἀποίκησαν C. 13 Lucanus 2 610, de Brundisio: urbs est Dictaeis quondam possessa colonis. haec Lydus de Epidamno poetam dixisse putavit, eidemque, quod aliunde acceperat de nomine huius urbis, attribuit. F. 13 ἢ F, οἱ C. 15 ἐλεγεία τινα F. 19 οἶδα vulgo. 21 Anthologia: ἀνθισαν ὡς χαλκοῦ πολλὸν ἀτιμοτέρη. F.

reddere non sunt dignati, flumina vel totum forte mare aurum sibi profunderere arbitrantes.

46. At fortunâ crudeliter dominata specie quoque administrationis nervos rei publicae solvit. nam cum curialia collegia civitatibus praessent ac militem sustentarent vereque rem publicam moderarentur, Marinus quidam e scriñiariis, ut vocant, orientalis dioecesis, cum se callide rebus insinuasset, imperatori persuadet ut totam sibi rem publicam, tributa vendituro, credat, aurum se imperatori conciliaturum pollicitus. erat autem ille lucri paulo amantior, ut pote Taulantius et Epidamno Illyriae civitate oriundus (Durrhachium eam Cretenses, qui coloni illuc venerant, a Durrhacho tum Cretensis rege appellarant, ut ait Lucanus Romanus in libro secundo de bello civili; vel Corcyraei, Corinthiorum colonia secundum historicum). incusabantque vulgo Anastasium insatiabilis avaritiae, adeo ut disticha quaedam in eum in Hippodromo populus suspenderit, cum ferrea ei imago in illo posita fuisset. versus autem famosi (ut Romani vocant, quam nos blasphemiam) hi sunt: "imaginem tibi, imperator mundum destruens, hancce e ferro posuimus ut aenea vilio-

ἀντὶ φόβου πενήτης τ' ὀλοῆς λιμοῦ τε καὶ ὀργῆς,
οἷς πάντα φθείρει σὴ φιλοχρημοσύνη.
γείτονα δὲ Σκύλλης ὀλοὴν ἀνέθεντο Χάρυβδιν,
ἄγριον ὠμησπὴν τοῦτον Ἀναστάσιον.

δεῖδιδι καὶ σύ, Σκύλλα, ταῖς φρεσί, μὴ σε καὶ αὐτὴν 5
βρώξῃ, χαλκείην δαίμονα κερματίας.

διαβάλλονται γὰρ πρὸς τῶν ἀρχαίων οἱ τὴν Εὐρώπην οἰκῶντες
σχεδὸν ἅπαντες ἐπὶ φιλαργυρίᾳ, ἅμα κερδαίνοντες ἅμα δαπανῶν-
τες τὰ περιγινόμενα αὐτοῖς, οἱ δ' Ἡπειρώται μάλιστα, Σύριον
ὄντες ἄποικοι, ὡς ὁ Πολέμων ἐν πέμπτῃ ἐξηγήσεων τῆς κατὰ Λου- 10
κανὸν τὸν Ῥωμαίων ἐμφυλίου συγγραφῆς ἀπεφάνητο. ὄθεν καὶ
Παλαιστήνῃ πρὸς τῶν ἀρχαίων καλεῖται, ἐν ἧ' Ἡρώδης ποτὲ πρὸς
τιμῆς Ἀγροῦστου Νικόπολιν ἐδείματο τὴν πόλιν, παρὰ Λευκάτην
καὶ τὸν Ἀκτιῶν κόλπον, ὅπου Κλεοπάτραν μετ' Ἀντωνίου παρε-
στήσατο.

15

47. Ἦν μὲν οὖν τοιοῦτος ὁ βασιλεύς, τὰ δὲ ἄλλα συνετός
καὶ πεπαιδευμένος, ἐπιεικής τε ἅμα καὶ δραστήριος, μεγαλόδωρός
τε καὶ κρείττων ὀργῆς, ἐρυθριῶν τε τοὺς λόγους, ὡς καὶ πλήρωμα
χρόνου καὶ βαθμὸν τοῖς τῶν λόγων διδασκάλοις βουληθέντα παρη-
σχεῖν ταῖς αὐτῶν διχονομαίαις ἐμποδιοσθῆναι· πέφυκε γὰρ ἐξ ἀπρα- 20
γμοσύνης τὸ λογικὸν πρὸς ἑαυτὸ διαφρονεῖν. ἦν οὖν ἀγαθός, ὡς

1 δὲ ὀλοῆς λιμοῦ C. 2 οἷς πάντα φθείρει σὴ F, οἷς πάντα
φθείρεις ἐκ φιλοχρημοσύνης Anthologia, ἢ πάντα φθειρεῖσι C.
3 Anthologia: ἐγγύθει τῆς Σκύλλης χαλκείην στήσαντο Χάρυβδιν.
Lydus manifesto putavit posteriora duo disticha unum cum praeco-
dentibus epigramma efficere, unde patet cur scripserit δέ, non τῆς. F.
10 ἐξη... σεων C. 11 ἐμφυλίους F, ἐμφυλίων C. 12 lego
Παλαιστή. cf. Caes. Bell. Civ. 3 6 et Lucan. 5 460.

rem, pro caede paupertateque exitiosa fameque et ira, quae omnia de-
struit tua avaritia. vicinam autem Scyllae exitiosam posuere Charybdim,
ferum crudivorum hunc Anastasium. time et tu, Scylla, tuo animo, ne
te quoque ipsam devoret, aeneam deam postquam signavit." etenim apud
antiquos omnes fere Europam incolentes ob avaritiam male audiunt, simul
lucro studentes, simul parva consumentes, Epirotas autem maxime, Sy-
rorum colonia, ut Polemo in libro quinto commentariorum ad Lucani
Romani de bello civili carmen ostendit. unde etiam Palaeste ab anti-
quis vocatur, in qua Herodes quondam in honorem Augusti Nicopolin
urbem ad Leucaten Actiumque sinum aedificavit, ubi Cleopatram cum
Antonio ille devicit.

47. Erat igitur talis imperator, at cetera prudens et eruditus, hu-
mannusque simul et diligens, munificentissimusque et ira fortior, litera-
rumque adeo reverens ut temporis complementum et gradum literarum
magistris concedere cupientem dissensiones eorum impederint: solent
enim docti, utpote otiosi, inter sese dissentire. erat igitur bonus, ut

ἔφην, καὶ μηδένα τῶν δεομένων σκυθρωπὸν ἀποπέμπων, ὡς μὴ πόλιν, μὴ φρούριον [μὴ εὐσίλιον] ἢ λιμένα ἢ τόπον οὖν τινὰ τῆς πάσης Ῥωμαίων πολιτείας ἀμοιρεῖν τῶν ἐκείνου κατὰ τὸ ἀναγκαῖον δωρεῶν. οἱ δὲ μόνος αὐτὸς μετὰ Κωνσταντίνου τῆν τῶν ψυχῶν ἐκούφισε δασμολογίαν, εἰ καὶ μὴ πᾶσαν (οὐδὲ γὰρ ἔφθασε), θεὸν ἐχέτω ἴλεω τῶν ὀπωσθήποτε πλημμεληθέντων αὐτῶ· καὶ γὰρ ἄνθρωπος ἦν. πολλῶν δὲ ὄντων καὶ ὑπὲρ τῶν κοινῶν Ἀναστάσιος ἔπραξεν, ἀρκέσει μόνη πρὸς ἀπόδειξιν ἢ παρ' αὐτοῦ ὑπὲρ Εὐφράτην κατασκευασθεῖσα πόλις (Δάραν αὐτὴν οἱ ἐπιχώριοι, Ἀναστασίου δὲ πόλιν ἕξ αὐτοῦ προσωγορεύουσι καθ' ἡμᾶς), ἣν εἰ μὴ θεὸς πρὸς ἐκείνου ταῖς φάρυγξι Περσῶν ἐπέβρισεν, ἔκπαλαι ἂν τὰ Ῥωμαίων Πέρσαι, οἷον προσεχῆ αὐτοῖς ἐστὶ, κατεσχῆκεσαν.

48. Χαλεπὸν δὲ οὐδὲν καὶ μιῶς αὐτοῦ σκοτίας καὶ λανθανούσης ἔτι ἐπιμνησθῆναι πράξεως· δεῖ γὰρ καὶ τῶν εἰδικῶν τὰν δρὸς ἀρετῶν μίαν ἐναποθέσθαι τῷ λόγῳ. Παῦλος ἀνὴρ εὐπατριδῆς ἐκ Βιβιανοῦ πατρὸς ἐπισημοτάτου γέγονεν ὑπ' αὐτῷ, ὃς καὶ τοὺς πῶποτε τῶν ἔμπροσθεν ἐπὶ μεγαλοφροσύνῃ θαυμασθέντων ὑπάτων ταῖς φιλοτιμίαις ἀπέκρυσεν. οὗτος χρεῶν ἰδιωτικῶν ἕνεκα λυσιστελῶν αὐτῷ ἐπωφελήσεται Ζηνοδότῳ, ὡς καὶ αὐτὸς τοῖς ὑπάτοις 20 πρὸς ἀξιώματος καὶ μόνου τυχῶν, ἀναφαίρετον χρυσίον, εἰς χίλιας χρυσίου λίτρας συναγόμενον. τοῦ δὲ Παύλου πρὸς τὴν ἔκτισιν ἀπονοῦντος, ὁ Ζηνοδότος ποτνιώμενος τὸν Ἀναστάσιον ἀντεβόλει

7 καὶ] ᾧ F. malim καὶ ὑπὲρ ἀριθμὸν ᾧ. 12 ὅσα? 19 ἐποφάλησεν C. lego τῆς ὑπατείας. F. 20 ἀναφέρετον C.

dixi, neque quemquam petentem tristi vultu dimittebat; ut non urbs, non castellum... non limen, nullus denique totius rei publicae Romanae locus munerum eius, postulante necessitate, experts esset. quod vero solus ipse post Constantinum animarum tributum, quamvis non omne (quippe mors praevertit eum), levavit, deum propitium experiatur suis qualibuscunque peccatis: etenim homo erat. multa autem cum sint quae re publica Anastasius fecit, ad rem declarandam satis erit una trans Euphratem ab eo aedificata urbs (Daram eam indigenae, nos Anastasii urbem ab ipso appellamus); quam nisi deus cum illo Persarum faucibus imposuisset, iam olim, opinor, Persae, quae finitima iis sunt Romanorum, occupassent.

48. Nihil vero nocebit unum quoque obscurum eius atque etiam latens factum commemorare: oportet enim et privatarum viri virtutum unam literis mandare. Paulus, vir patricius, Bibiano splendidissimo patre ortus, sub eo vixit; qui quidem priores consules, quorum unquam in admiratione magnificentia fuit, liberalitate obscuravit. hic, privatas propter necessitates Anastasio utilis, Zenodoto, quippe et ipse consulatu honorem tantum consecutus, pecuniam, quae negari non posset, ad summam mille auri librarum debebat. cui solvendae cum par non esset Paulus, Zenodotus Anastasii opem imploravit; qui intelligens neque Paulum

Ioannes Lydus.

ἀμύνειν αὐτῷ. ὁ δὲ συνορῶν μηδὲ τὸν Παῦλον ἀρκεῖν πρὸς ἀπόδοσιν μηδὲ Ζηνήδοτον πρὸς ἔνδοσιν, δύο χιλιάδας χρυσοῦ δέδωκε λιτρῶν αὐτῷ, τὰς μὲν χιλίας τῷ χρηστέῳ, τὰς δὲ λειπομένους (τοσαῦται δὲ ἦσαν) τῷ Παύλῳ χαρισάμενος.

49. Ἐγὼ δὲ ἀναστρέφω τῷ λόγῳ πρὸς Μαριῶνον. ἐκλαβὼν ἡ τοῖνον Σύρος ἀνὴρ καὶ πονηρὸς ὡς ἐπεικῆς τοὺς φόρους, τὰ μὲν βουλευτήρια πασιῶν παρέλυσεν τῶν πόλεων, ἀπεμπολῶν τοὺς ἐπηκόους παντὶ ὡς ἔτυχεν, εἰ μόνον αὐτῷ τὸ πλεον ὑπόσχοιτο, καὶ ἀντὶ τῶν ἀνεκάθεν στηριζόντων τὰ πράγματα βουλευτῶν προχειρίζεται τοὺς λεγομένους βίνδικας (Ἴταλοῖς θεὸν ἀποκαλεῖν), οἳ 10 παραλαβόντες τοὺς συντελεῖς οὐδὲν πολεμίων ἦσσαν τὰς πόλεις διέθρκαν. καὶ γίνεται μὲν πολύχρυσος, εἴπερ τις ἄλλος, ὁ βασιλεὺς καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Μαριῶνος καὶ ὄσοι Μαρινιῶνες ὑπλῶς ἀπορία δὲ παντελῆς καὶ πενίας βάθος κατέπνευσε τὰ πράγματα, τὸ λοιπὸν τῆς ἐπαρχότητος τρόπῳ χυμαιζήλου δικαστοῦ μόνυις ταῖς 15 ἰδιωτικαῖς διαδικασίαις σχολαζούσης. ἠρονθρία δὲ ὁμοῦς ὁ Μαριῶνος, καὶ τὴν ἀρχὴν ἐδόκει τιμᾶν, τέχνη τὸν φθόνον ἀπωθούμενος. ἔνθεν τῶν δημοσίων ὥσπερ ὑφ' ἑτέρους τελοῦντων καὶ μὴ κατὰ τάξιν πραιτομένων, ὑπώλισθεν ἡ τάξις καὶ πενίας ἐνήρητο· τί γὰρ περιεγίνετο αὐτῇ μόνυις ταῖς δίκαις τῶν ἰδιωτῶν ἐξυπηρέτουμένη;

50. Οὕτως οὖν τῶν πραγμάτων ὑπὸ τῷ Μαριῶνι πεσόντων, συνείδεν ὁ βασιλεὺς ἐτέρῃ τιμῇ τὴν ἀτιμίαν παραμυθῆσθαι

10 patet aliquid excidisse. F. 13 μαρινιόντες C, μαρινοι δυντες F. 19 πενία συνείχετο?

solvere neque Zenodotum remittere posse, duo milia auri librarum ei dedit, mille creditori, reliquas (erant autem totidem) Paulo largiens.

49. Ego vero enarratione ad Marinum redeo. cum igitur Syrus homo improbusque tributa quasi aequus suscepisset, curialia omnium urbium sustulit, cives cuilibet temere, dummodo plus ei polliceretur, vendens; proque curialibus, antiquis publicorum moderatoribus, creat quos vindices (quo nomine Itali deum appellare solent) vocant, qui nacti in collatores potestatem, nihilo quam hostes melius civitates habuere. et auro quidem, si quis fuit alius, ditissimus fit imperator, post eumque Marinus, et quot omnino Marini: summa vero angustia et paupertatis abyssus causas absorbit, praefectura deinceps more pedanei iudicis privatis tantum litibus vacante. verebatur tamen Marinus videbaturque colere magistratum, arte invidiam repellens. inde, cum quasi ad alios publica pertinerent neque rite exigentur, collapsum officium est coepitque paupertate laborare: solis enim privatorum causis operam dans quid reliqui habuit?

50. Sic igitur rebus sub Marino ruentibus, imperator alio honore contemptum magistratus solari constituit. nam forensium oratorum opti-

τῆς ἀρχῆς. τῶν γοῶν δικανικῶν ῥητόρων τοὺς ἀρίστους ἐπὶ τὴν ἀρχὴν προῦφερε· καὶ ποτε πρὸς τῆς γαμετῆς Ἀριάδνης δαχλούμενος Ἀνθεμίῳ τῷ Ἀνθεμίῳ τοῦ Ῥώμης βεβασιλευκτός παιδὶ τὴν ἀρχὴν ἐχειρίσαι ἠγανάκτησεν, εἰπὼν δὲ μηδενὸς ἢ μόνων λογικῶν 5 ἄξιαν εἶναι τὴν ἐπαρχότητα. ὅπως δὲ ἤρυσθρα τὴν ἀρχὴν, γινώσεται τις ἐκ τούτου. Ἑρμίας τις τοῖς Ἀυδίας σκρινιαριοῖς συναριθμούμενος ὑπὸ μέμψιν γέγονε, Σεργίου τοῦ τότε τὴν ἐπαρχότητα διέποντος ἀγανακτήσαντος. ὁ δὲ βασιλεὺς πρὸς τῆς Ἑρμίου μητρὸς δαχλούμενος πολλὰς ἐγένετο τὸν ὑπαρχον παρακαλῶν παρα- 10 χωρεῖν Ἑρμίᾳ· ἐκείνος δὲ μέχρι παντὸς ἀνεβάλλετο, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐνεδίδου, τὴν τε ἀρχὴν τὴν τε Σεργίου σεμνότητα παρατηρούμενος· ἴσχυσε δ' ὁμοῦς ὑπὲρ δικαίου παρακαλῶν. αὐτῶν οὖν τῶν ἐν λόγῳ ἀμοιβᾶδόν τὴν ἀρχὴν παραλαμβανόντων, παραδίδουσιν ἐκ τῶν λεγομένων Ἀδγουσταλίων οὐ μάλιστα τοῖς λόγοις ἐπέπρε- 15 πον, καὶ μὴν καὶ ταχυγράφων τοῖς ἀκολούθοις, παριέναι καὶ λόγους παραδιδόναι καὶ ἀκροάσει δημοσίαις ἐπιδείκνυσθαι τὴν οὖσαν αὐτοῖς ἐπὶ τοῖς λόγοις παρασκευὴν, γερῶν τε οὐ μικρῶν τυγχάνειν.

51. Τοιαῦτα μὲν τινα τότε ἐπράττετο, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐτρό- 20 φα, ταῖς Μαρίνου περινοίαις πλούτῶν καὶ ταῖς τῶν ὑπάτων εὐφημίαις ἐνυβρονόμενος. εἰρήνη δὲ βαθεῖα τὴν πῦσαν ἐχάυνου πολιτείαν, καὶ οὐχ ἥκιστα τὸν στρατιώτην, πάντων ὁμοῦ τὴν τῆς αὐλῆς ῥαστώνην ζηλοῦντων καὶ διωκόντων τὰ βασιλέως ἐπιτηδεύ-

9 μὴ πρὸς C. ἐγένετο vulgo. 13 παραδῶσιν C. an δίδωσιν? 16 δημοσίαις C.

mos ad praefecturam evexit; atque aliquando ab uxore Ariadne sollicitatus ut Anthemio Anthemii, qui Romae imperavit, filio praefecturam deferret, succensens nemine nisi literatis dignam esse praefecturam dixit. quomodo autem veritus sit magistratum, ex hoc licet intelligere. Hermias quidam e Lydiae scriniariis reprehensionem incurrit, Sergio, qui tum praefectura fungebatur, succensente. imperator autem, ab Hermiao matre sollicitatus, multum hortabatur praefectum ut Hermiae concederet. at ille usque differebat; indulsitque imperator, et magistratum et Sergii splendorem reverens, quamvis causa esset fortior, quippe qui ad iustam rem hortaretur. cum igitur clarissimus quisque magistratu vicissim potiretur, ex Augustalibus, ut vocant, iis qui maxime eloquentia praestabant, nec non aemulantibus eos inter notarios, accedere concessit, orationesque tradere, et publicis in auditoriis suam in dicendo facultatem ostendere, praemiaque non exigua consequi.

51. Talia quaedam tum fiebant. imperator autem mollitiae indulgebat, Marini artibus dives, et consulum laudibus elatus. pax vero profunda totam laxabat rem publicam, et maxime militem, omnibus una aulae otium aemulantibus sectantibusque studia imperatoris. ac finis cete-

ματα. και πέρας ἦν λοιπὸν Ἀναστασίου τοῦ βίου τοῖς ἀπὸ τῶν δογματικῶν και Βιταλιανοῦ θορόβοις ταραττόμενον. Ἰουστίνου δὲ τὴν βασιλείαν παραλαβόντος (ἀνὴρ δὲ ἦν ἀπράγμων και μηδὲν ἀπλῶς παρὰ τὴν τῶν ὄπλων πείραν ἐπιστάμενος) Μαρτίνος μὲν και ὅσοι Ἀναστασίου τῆς ἀξίσεως . . . οὐκ ὄντων δὲ τὸ λοιπὸν τοῖς 5 κρατοῦσι κερδῶν ὡσπερ τὸ πρότερον (και γὰρ ἀπιστρέφοντο τὰς κατὰ τῶν ὑπηρετικῶν ἐπιχειρήσεις), ἅπας μὲν ὁ πλοῦτος Ἀναστασίου, εἰς ἀπείρους μυριάδας χρυσίου λιτρῶν συναγόμενος, διεφθάρη, ὄχλος δὲ πολέμων τὰ Ῥωμαίων ἐδόκει, Περσῶν τὴν ἀειφρόλητον ἐπὶ ταῖς Κασπίαις πύλαις ἀπαιτούντων δαπάνην. ὃ δὲ περὶ αὐτῆς λόγος 10 τοιοῦτος.

52. Πρὸς ἀνίσχοντα ὑπὸ λέοντι ἡλίον, ἐν ἀρχῇ στενῇ τοῦ Κανκάσου, πρὸς Βορέαν ἄνεμον κατὰ τὴν Κασπίαν χωριζομένων φύσει τῶν τοῦ Κανκάσου σφυρῶν εἴσοδος ἀπετελέσθη βαρβάρων τοῖς ἀγροσυμένοις ἡμῖν τε και Πέρσαις, οἳ περὶ τὴν Ὑρκάνην 15 νέμονται, δι' ἧς εἰσβάλλοντες τὰ τε πρὸς Ἐδρον Πέρσαις τὰ τε πρὸς Βορέαν Ῥωμαίους ἀνήκοντα ἐδήουν. και ἕως μὲν Ἀρτάξατα και ἔτι ἐπέκεινα εἶχον ὑφ' ἑαυτοῖς οἳ Ῥωμαῖοι, ἀντίβαινον παρόντες ἐκεῖ· ὡς δὲ τοῦτον ἐξέστησαν και ὄσων ἄλλων ἐπὶ Ἰοβιανοῦ, οὐκ ἐξήρχον οἳ Πέρσαις τὰ τε ἑαυτῶν τὰ τε πάσαις Ῥωμαίων φρου- 20 ρεῖν, και θόρυβος αἰὲν τὰς ἐκατέρων Ἀρμενίας εἶχεν ἀφόρητος. γίνονται δὲ οὗν λόγοι μετὰ τὴν ἐπὶ Ἰουλιανοῦ Ῥωμαίων ἀστοχίαν Σαλουστιῶ τε, ὃς ἦν ὑπαρχος, ἐξ ἡμῶν και Περσῶν τοῖς ἐξοχω-

5 post ἀξίσεως aliquid excidit. F. 19 ὅσον ἄλλον C.

rum vitae Anastasii cum dogmaticis tum Vitaliani tumultibus perturbata est. Iustino autem imperium tenente (erat vero vir ignavus, nihil omnino praeter armorum usum sciens) Marinus quidem, et quot ab Anastasio aucti fuerant . . . sed cum deinceps nulla, ut antea, imperantibus lucra essent (etenim aversabantur subditorum iniurias), omnes Anastasii divitiae, innumera auri librarum milia, dilapsae sunt. bellorum vero turba rem Romanam agitabat, Persis semper celebratum de Portis Caspiis sumptu repetentibus; de quo sumptu haec traduntur.

52. Orientem sub leone solem versus, angusto in aditu Caucasi, ventum Boream versus Caspiumque mare divisit natura Caucasi radicibus, introitus patefactus est barbaris, nobis Persisque ignotis, qui circa Hyrcaniam incolunt; per quem irruentes et Eurum versus, quae Persarum, et Boream versus, quae Romanorum erant, populabantur. ac dum quidem Artaxata et ulteriora etiam possidebant Romani, praesentes ibi occurrebant: cum vero haec et quae alia sub Ioviano perdidissent, non sufficiebant Persae ad sua simul, et quae prius Romanorum fuerant, custodienda; semperque tumultus utrorumque Armenias intolerabilis agitabat. itaque post Romanorum sub Iuliano cladem inter Sallustium praefectum praetorio, ab nostra parte, et Persarum nobilissimos posteaque

τάτοις καὶ Ἰοδηγέρδῃ ὕστερον, ὥστε κοιναῖς δαπάναις ἄμφω τὰ πολιτεύματα φροῦριον ἐπὶ τῆς εἰρημένης εἰσόδου κατασκευάσαι, ἐπιστῆσαι τε βοήθειαν τοῖς τόποις πρὸς ἀναχατισμὸν τῶν κατα-
 5 κατρεχόντων δι' αὐτῆς βαρβάρων. Ῥωμαίων δὲ τοῖς περὶ τὴν ἑσπέραν οἶα προσεχέστεροι ταῖς τῶν βαρβάρων ἐφόδοις ἀντοικοδομεῖν φροῦ-
 ριον ἔκει, Βιραπαρὰχ αὐτὸ πατριῶς καλέσαντες, καὶ δυνάμεις ἐπέ-
 στησαν, καὶ πολέμιος οὐκ εἰσῆι.

53. Ἐκ ταύτης τῆς ἀφορμῆς οἱ Πέρσαι Ῥωμαίους ἐπετέ-
 10 θησαν κατὰ σμακρὸν ἐπὶ τὰς Συρίας καὶ Καππαδοκίας ἐκχεόμενοι, ὡς δῆθεν ἀδικούμενοι καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν κοινῶν γενομένην δαπάνην κατὰ τὸ ἐπιβάλλον Ῥωμαίους ἀποστεροῦμενοι, ὥστε Σποράκιον τὸν πρῶτον ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μείζονος ἐκπεμφθῆναι διαλεχθη-
 σόμενον Πέρσαις. ὁ δὲ δυνάμει τε χρημάτων καὶ συνέσει λόγων
 15 ἔγγυς ἔπειθε Πέρσας, Ῥωμαίων ὥσπερ χαριζομένων αὐτοῖς, [ὑπὸ Ῥωμαίων] ἠσυχάζειν καὶ φίλους εἶναι. καὶ ταῦτα ἕως τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀναστασίου διεσύρη λαλούμενά τε καὶ τυποῦμενα καὶ ἄπλῶς ἠρατημένα. ἐπὶ δὲ αὐτοῦ, Κωάδου τοῦ γέροντος ὄλην Περσίδα κατὰ Ῥωμαίων ἄγοντος, γίνεται πόλεμος· καὶ χειρὶ μὲν νικᾷν
 20 Ῥωμαῖοι δυνάμενοι, ἀσωτίῳ δὲ καὶ τρυφῇ Ἀρεοβίνδου τοῦ τελευ-
 ταίου (ἦν γὰρ φιλοφθὸς καὶ φιλαυλὸς καὶ φιλορχήμων καὶ ἀπειρία καὶ δειλία Πατρικοῦ καὶ Ὑπατίου τῶν στρατηγῶν ἠλαττώθησαν

2 εἰρήνης C.

4 τοῖς] τῆς C.

7 3, 53, C βιραπαρὰχ.

15 Πέρσαις vulgo.

21 φιλορῆμων C.

22 legendum Πα-

τρικίου. F.

Isdigerdem convenit, ut communibus utriusque imperii sumptibus castel-
 lum ad dictum introitum aedificaretur praesidiumque locis imponeretur,
 quo barbari per eum irruentes arcerentur. Romanis autem bellis, quae
 in Occidente et Septentrione coorta erant, perturbatis, Persae, utpote
 propiores barbarorum incursionibus, coacti sunt castellum ibi contra eos
 aedificare, quod Biraparach patrie sermons dixerunt, praesidiumque im-
 posuere; nec hostis ingressus est.

53. Hac occasione utentes Persae Romanos aggressi sunt, paulatim
 in Syriam Cappadociasque irruentes, quippe utique iniuriam passi et
 sumptu communem in rem facto pro parte Romanorum spoliati; quare
 Sporacius primus a Theodosio maiori ad colloquium cum Persis missus
 est. hic autem cum pecuniae vi tum orationis prudentia prope persua-
 sit Persis ut, quasi concedentibus ipsis Romanis, quiescerent amicitiae
 essent; atque ita res ad Anastasium nostrum usque colloquiis pactioni-
 busque tracta et omnino suspensa est. sub eo autem, Coade sene omnem
 in Romanos Persidem agente, bellum existit; cumque manu vincere pos-
 sent Romani, luxuria mollietique Areovindi postremi (erat enim cantus,
 tibiae et saltationis amator), et inscitia ignaviaque ducum, Patricii et

μὲν τὸ πρότερον, ἔξαπλής τῶν Περσῶν ἐπιχειρήτων· τῶν δὲ λοιπῶν τοὺς τε Πέρσας διωξάντων καὶ Ἀμιδαὺν ἀλοῦσαν ἑσσαμέντων αὐθις, ὁ Πέρσης λόγους ἐκίνησε πρὸς Κέλερα, ὃς ἦν μάγιστρος τῶν τῷ Ἀναστασίῳ, περὶ Βιριπαράχ, ὡς προείφαμεν, καὶ τῆς κατὰ μόνους ὑπὸ Περσῶν γενομένης περὶ αὐτοῦ δαπάνης. καὶ πέρσας 5 ἔσχεν ἢ φιλονεκία μετριῶν τιῶν ὑπὸ Ἀναστασίου χαρισθέντων Κωάδῃ· τὸ γὰρ μεγαλόφρον Ἀναστασίου καὶ εὐμέθοδον εὐσεβῶς τὴν ὑπὲρ εἰρήνης ζημίαν ὑπέμενε. τοιοῦτος μὲν οὖν ὁ περὶ τῶν Κασπίων πυλῶν τοῖς Ῥωμαίων συγγραφεῦσιν ὁ λόγος. Ἀρριανὸς ἐπὶ τῆς Ἀλανικῆς ἱστορίας καὶ οὐχ ἥκιστα ἐπὶ τῆς ὀρθότητος τῶν 10 Παρθικῶν ἀκριβέστερον διεξέρχεται, αὐτὸς τοῖς τόποις ἐπιστῆς οἷα τῆς χώρας αὐτῆς ἠγησάμενος ὑπὸ Τραϊανῷ τῷ χρηστῷ· τοιοῦτους γὰρ ἄρχοντας ἐκείνος ἔσχεν, οἳ τοῖς τε λόγοις τοῖς τε ἔργοις εἰς τοσαύτην εὐκλειαν τὴν πολιτείαν ἀνέστησαν.

54. Τοιοῦτων μὲν περὶ Πέρσας, μυρίων δὲ ἄλλων πολέ- 15 μων ἀναπτομένων τὸ λοιπὸν λογικοῖς πάροδος οὐκ ἦν ἐπὶ τὴν ἐπιρροήτητα. ἔδει δὲ χρημάτων, καὶ οὐδὲν ἦν ἄνευ αὐτῶνπραχθῆναι τῶν δεόντων. δπως δὲ μηδὲν τῶν πρὸς ἀνατροπὴν τῆς πρόσθεν εὐπραγίας παροφθῆ, σάλιοι σκιριτῶντες καὶ διιστῶντες τὴν γῆν ῥιζόθεν τὴν Σελεύκου Ἀντιόχειον κατέαξαν, τῷ ὑπερκειμένῳ βουνῷ 20 τὴν πόλιν σκεπάσαντες, ὡς μηδεμίαν διαφορὰν ὄρους καὶ πόλειος

1 ἐπιχειρήτων C. 2 ἐδίωξεν τῶν C. 4 τῶν] addo ὄφφικίων.
 cf. 2 24 ὄφφικίων et 3 17 in hno. F. 5 πέρσας C. 9 ὄν
 Ἀρριανὸς? 10 σαλανικῆς C. ὄχ C. 11 Παρθικῶν]
 παροίκων vulgo. αὐτοῖς vulgo.

Hypatii, primo quidem superati sunt, repente irruentibus Persis: at reliqui cum repulissent Persas Amidamque captam receperissent, Persa cum Celere, qui erat magister officiorum Anastasio, collocutus est de castello Biraparach, ut praediximus, deque sumptu quem in illud Persae soli impenderant. finemque habuit contentio, modicis quibusdam ab Anastasio Coadae concessis: quippe Anastasii generosus moderatusque animus iacturam pacis gratia pie ferebat. haec igitur de Portis Caspiis Romanorum historici tradunt. Arrianus in historia Alanica, et maxime in libro octavo Parthi corum accuratius explicat; quippe ipsa loca lustravit, utpote ipsi regioni sub optimo Traiano praefectus: tales enim illi magistratus fuere, qui rem publicam et literis et factis ad tantam gloriam eveherent.

54. His quoque Persas, innumeris vero aliis bellis coortis, in posterum literatis ad praefecturam aditus non patuit. pecunia autem opus erat, nec sine ea quicquam eorum quae oportebat fieri poterat. ac ne quid in evertenda pristina felicitate praetermitteretur, exultantes terramque findentes motus Seleuci Antiochiam radicibus eruerunt, superiacenti colle urbem tegentes, nullo ut discrimine montis urbisque locis re-

ἀπολειφθῆναι τῷ χωρίῳ, νύπην δὲ τὰ πᾶν καὶ σκοπέλους, οἳ πάλαι τὸν Ὀρόντην παρολισθαίνοντα τῇ πόλει ἰσκίαζον. χρυσίον οὖν ἄπειρον ἔχρησεν ἐπομβρίσαι τὴν ἐπαρχότητα πρὸς ἐκφορὰν τέως τῶν ἀπὸ τοῦ πτώματος ἐξογκωθέντων καὶ εἰς ἡλίβατον δυσχωρίαν ἀνοι-
 5 δησάντων χωμάτων· οὐδὲ γὰρ ἦν ἀσφαλὲς τὴν Σύρων πρωτεύου-
 σαν παριδεῖν ἐρριμμένην εἰς ἔδαφος. ὡς δὲ κόπη πολλῶν καὶ χρη-
 μιάτων ἀφθονία καὶ τεχνῶν συνεργία ὥσπερ ἐρεβόθεν ἡ πόλις ἀνε-
 φύετο Ἰουστίνου τέλος λαμβάνοντος, Χοσρόης δὲ κακοδαίμων διὰ
 τῆς Ἀραβίας ἐμπεσὼν σὺν ἀπειρῷ στρατιᾷ ταῖς Συρίαις αὐτὴν μὲν
 10 τὴν ἄρτι καταπεσοῦσαν, εὐχείρωτον αὐτῷ φανῆσαν ὡς ἄφρακτον,
 λαβῶν πολέμῳ κατέφλεξε, φόβον ἄπειρον κατεργασάμενος, τοὺς
 δὲ ἀνδριάντας, οἷς ἐκοσμεῖτο τὸ ἄστυ, σὺν πλαξί καὶ λίθοις καὶ
 πίναξιν ἄπλῶς ἀναρπάσας ἄλην εἰς Πέρσας Συρίαν ἀπήλασε.
 γεωργὸς δὲ οὐκ ἦν, οὐχ ὑποτελὲς τῷ δημοσίῳ λοιπὸν· καὶ δασμὸς
 15 μὲν οὐκ εἰσεφέρετο τῇ βασιλείᾳ, τὸν δὲ στρατιωτῆν ἀποτρέφειν ὁ
 ἕναρχος ἠναγκάζετο καὶ πάσας τὰς συνήθεις ἐπιιδύουσι τῇ πολι-
 τεῖᾳ δαπάνας, οὗ μόνον τοὺς ἀπὸ Σύρων φόρους ζημιούμενος, οἳ
 καὶ μόνου ῥοπήν τοῖς κρατοῦσιν ἐποιοῦν, ἀλλ' ἔτι καὶ προσεπιιδύ-
 ναι δαπάνας ἀριθμοῦ κρείττονας συνωθούμενος περὶ τε τὰς ἀλού-
 20 σας τῶν πόλειων περὶ τε τοὺς συντελεῖς, εἴ πού τις τὰ Περσῶν
 δεισμὰ διαφυγόντας ἐμπλανᾶσθαι ἐν ταῖς ἐρημίαις τῶν πάλαι θαν-
 μαζομένων χωρίων συνέβαιεν.

3 recentior manus ἐπομβρήσαι.

16 σσηθηθείας C.

licto totam vāles et scopuli occuparent, qui praeterfluenti urbem Orou-
 tae umbram quondam praebuerant. immensam itaque auri copiam effun-
 dere praefectus cogebatur, quo elatae ruina moles, quae in excelsa avia-
 que iuga intumuerant, interim auferrentur: etenim periculosum erat Sy-
 rorum principem urbem deiectam negligere. cum autem multo labore et
 pecuniae vi artiumque ope quasi ex erebo urbs enasceretur, iustino fato
 fungente, fatalis Chosroes per Arabiam cum innumerabili exercitu in
 Syrias irruit, ipsamque nuper collapsam urbem, facilem sibi, utpote
 apertam, superata visam, bello captam, infinita caede patrata, combus-
 sit; signis autem, quae ornata erat, cum tabulis lapidibus picturisque
 omnibus una ablatis, totam in Persas Syriam abegit. neque vero agricola
 aut collator fisco relictus erat; et tributum quidem nullum imperatori in-
 ferebatur, at militem sustentare praefectus cogebatur, omnesque consue-
 tos rei publicae sumptus praebere, qui non tantum Syrorum tributa,
 quae quidem sola magni imperantibus momenti erant, amisisset, sed ad-
 dere insuper sumptus numero maiores cogebatur, cum in captas urbes
 tam in collatores, si quos elapsos Persarum vinculis in desertis admira-
 bilium quondam locorum errare contingeret.

55. Τοιοῦτοις κλέδωσι τοῦ πολιτεύματος καὶ θυέλλαις κακῶν ῥιπίζομένου, ἀντίρροπον προῦθῆκεν ἡ τύχη τῆς πάλαι ῥαθυμίας τὴν ἐμμέλειαν Ἰουστινιανοῦ, τὸν πάντων βασιλέων ἀγρυπνότατον ἐπιστήσασα τοῖς κοινοῖς, ὃς ζημίαν τῆς οἰκείας ζωῆς ᾔετο συμβαίνειν αὐτῷ, εἰ μὴ πάντες κατ' αὐτὸν ἀγρυπνοῖεν καὶ ὑπερμάχοιντο τῆς πολιτείας, μὴ τὰ Ῥωμαίοις διενεγκόντα ποτέ, εἴτα ῥαστώνῃ τῶν ἐμπροσθεν ἐξολωλότα μόνα, ἀλλ' ἔτι καὶ τὰ πολεμίων πρὸς ἐκείνοις λαμβάνοιεν. καὶ Πέρσας μὲν σὺν καὶ Χοσρόην τὸν ἄτακτον χρυσίῳ μὲν πρῶτον, εἴτα παλιμμαχοῦντα καὶ σιδήρῳ κατέχουσε· Βαρδῆλοις δέ, ἔθνει Γερμανικῶ, τὴν Δι-10 βύην κατεσθίουσι πόλεμον ἑξαπίνης ἐπιχέων ἐν μῆναις δύο σελήναις· εἶλέ τε αὐτοὺς καὶ πόλεμῳ λαβῶν παρεστήσατο τῇ βασιλείᾳ, Γελλμερα αὐτὸν σὺν τοῖς ἐνδόξοις τοῦ ἔθνους, οὓς ἐκάλουν ἀστίγους οἱ βάρβαροι, γαμετῆ τε καὶ παισι καὶ πλούτῳ βαθεῖ, καθάπερ οἰκείας ἀχρειοτάτους, πρὸς δουλείαν Ῥωμαίοις ἐκδούς. μι-15 κροῦ δὲ τούτου φανέντος αὐτῷ, Γέταις τὴν τε ἱερὰν Ῥώμην καὶ πάντα ὅσα ὑπ' ἐκείνην ἐτέλει διασπῶσι, Ῥωμαίων τε τοὺς ἀνεκασθεν εὐπατρίδας ὑβρίζουσιν, ἐπελθῶν ἤρπασεν αὐτοὺς πανεστίους, σὺν Οὐίτιλγῃ τῷ τυράννῳ παρεστήσατο, τῇ δὲ Ῥώμῃ τὰ Ῥώμης ἀπέσωσεν.

20

56. Ὡς δὲ καὶ Συναμβροῖς ἐπαγρυπνεῖν ἠπέλει (Φράγκους αὐτοὺς ἐξ ἡγεμόνος καλοῦσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος οἱ περὶ Ῥῆνον καὶ

6 lego ὡς μὴ. F.
16 τῆν add F.

9 χρυσίον C.
19 lego καὶ σὺν. F.

κάτιν μαχοῦντα vulgo.

55. Talibus fluctibus malorumque procellis iactata re publica, parem fortuna priori ignaviae diligentiam Iustiniani opposuit, omnium imperatorum vigilantissimum rebus praeficiens, qui vitae suae iacturam reputabat, si non omnes secundum ipsum vigilarent proque re publica pugnant, ut non tantum Romanis quondam subiectis, priorum deinde ignavia perditis, verum insuper hostium ad haec rebus potirentur. et Persas quidem immanemque Chosroem auro primum, deinde iterum pugnantem ferro quoque obruit. Vandalos vero, populum Germanicum, Libyam exedentes, cum bello repente invasisset, duobus tantum mensibus vicitque eos, et bello captos imperatoriae urbi exhibuit, Gelimerem ipsum cum illustribus gentis, quos Astingos barbari vocabant, uxoreque et liberis atque ingentibus divitiis, quasi vilissimos servorum, Romanis in servitutem tradens. quod cum ei parvum videretur, Getas sacram Romanam, et quaecunque ei subiecta, lacerantes, Romanorumque priscis patriciis insultantes, aggressus, raptam universam gentem cum Vittige tyranno nobis adduxit, Romaeque sua restituit.

56. Cum autem et Sicambri invigilare minitaretur (Francos eos a duce nunc vocant, qui circa Rhenum Rhodanumque incolant), iterum

Ῥοδανόν), αὐθις Χοσρόης ὡς μηθενὸς ἄρτι πραχθέντος ἐπὶ τὰς Συρίας ἀπροόπτως ἐξεχύθη, τῶν Ῥωμαϊκῶν δυνάμειων Λιβύης τε πρὸς Μαυρουσίων σειομένης καὶ τῆς ἐσπέρας πρὸς Γετῶν ὅλης ταραττομένης ὑπερμαχοουσῶν, Κολχούς τε καὶ τὸν Καύκασον Σκυθῶν καὶ τὴν Θρακικὴν μυρίων ὄσων θηρίων ἐνοχλοῦντων. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἤρκει πρὸς πάντας τοὺς πολέμους ὡσεὶ πρὸς ἓνα μαχόμενος, ἣ δὲ ἐπαρχότης θεηλάτοις συνείχετο θυέλλαις, τῶν μὲν ὑπηκόων ταῖς ἀκινήτοις κτήσεσι δι' ἔνδειαν ἀπολεγόντων, τῶν δὲ πρικτόρων μηκέτι τοὺς φόρους εἰσάγειν, οὐκ ὄντων ὑποτελῶν, 10 τοῖς κρατοῦσιν ἰσχυρόντων. ὑπουργεῖν δὲ ὁμῶς ταῖς δαπάναις τοσαύταις οὖσαις καὶ οὕτως ἀνευδότηις ὁ κατὰ καιρὸν ὑπαρχος συναδεῖτο. εἰκότως οὖν ἄλλος ἐξ ἄλλου συνεχεῖς ὁμοῦ καὶ βυρεῖς ἐξ ἀνάγκης διαδεχόμενοι τὴν ἀρχὴν διέσπασαν. ἣ δὲ τάξις οὐδ' ἐν λόγῳ οὐδ' ἐν ἀριθμῷ, ἀπολώλει δὲ παντελῶς· τῶν γὰρ περι- 15 ἐχόντων ἀπολλυμένων εἰκὸς ἦν ἀπολέσθαι τὰ περιεχόμενα.

57. Καὶ πού μετὰ τὸ δαιμόνιον συνῶθει, πρὸς ἀνύμνησιν ἐξάγων μυρίων κακῶν, Ἰωάννης τις ἐκ Μαζακῶν ὁρμώμενος. Καιούρειαν τὴν πόλιν Τιβέριος Καῖσαρ μετωνόμασεν, Ἀρχέλιον τὸν Καππαδοκῶν βασιλεῖα δόλῳ μεταστειλόμενος ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ 20 κατασχὼν ἐν αὐτῇ· τὴν δὲ Κυππαδοκίαν, οὐκ οὖσαν ἄνωθεν, πρῶτος ἐπαρχίαν Ῥωμαίοις ὑπόφορον ἀπέφηγεν. οὗτος ὠρηγτο μὲν, ὡς ἔφη, ἐξ ἐκείνης, τοῖς δὲ τῆς στρατηγίδος ἀρχῆς σκρινια-

3 ὄλων C.
τῶν C.

11 ὁ add F.

14 οὐδὲ ἀριθμῷ C.

19 τὸν F,

Chosroes, quasi nuper nil actum, Syrias de improvise invasit, Romanorum copiis pro Libya, quam Mauri agitabant, et Occidente, quem totum Getae turbabant, pugnantis, Colchos vero et Caucasum Scythias et Thraciam innumeris veluti bellis vexantibus. et imperator quidem omnibus bellis sufficiebat, quasi contra unum pugnans: at praefectura fatibus procellis agebatur, cum subditi immotis possessionibus inopia renuntiarent, exactoresque tributa, quod tributarii nulli essent, imperantibus porro inferre non possent. sufficere tamen tantis tamque necessariis sumptibus tum temporis praefectus cogebatur. itaque, quod necesse erat, alius ex alio, frequentes simul succedentes et necessitate graves, magistratum dilacerare. officium vero omni amisso honore peribat: perentibus enim quibus steterat, necesse erat ipsum quoque perire.

57. Et impellebat quodammodo fatum, qui memoriam mille malorum revocat, Iohannes quidam Mazacis oriundus. Caesarem hanc urbem Tiberius Caesar nominavit, Archelaum Cappadocum regem dolo accersitum Romae retinens. Cappadociam idem, cum initio non fuisset, primus provinciam tributariam Romanis constituit. hic, ex illa, ut dixi, oriundus, cum militaris praefecturae scrinariis annumeratus fuisset, seque

ρίοις συναριθμοῦμενος, δολερῶς οἶα Καππαδόκης παρεισδύς, οικουῖται τῷ βουσιλεῖ, καὶ κρείττονα πίστεως ἐπαγγελάμενος πρῶξι ὑπὲρ τῆς πολιτείας εἰς λογοθέτας προήλθεν. εἶτ' ἐκείθεν, ὡσπερ κατ' ἐπιβάθραν, ἐπὶ τοὺς λεγομένους Ἰλλουστρίους ἀνελθάν, καὶ μήπω γνωσθεῖς ὁποῖός τις ἐστὶ τὴν φύσιν, ἀθρόως εἰς 5 τὴν ὑπαρχον ἀνηρπᾶσθη τιμὴν· οὐδὲ γὰρ ὁ... ἐπέμενον ὁ βασιλεύς, καλὸς καὶ ἐπικεῖς τυγχάνων, πονηροῖς ἄρχουσι καταπιστευῖσαι τὴν ἀρχήν, ἤδη μαθὼν καὶ τοῖς ἔργοις εὐρὼν ὡς

Καππαδόκαι φαῦλοι μὲν αἶε, ζώνης δὲ τυχόντες

φαυλότεροι, κέρδους δ' εἶνεκα φαυλότατοι·

10

ἦν δ' ἄρα δις καὶ τρις μεγάλης δράξωνται ἀπήνης,

δὴ ῥα τότε' εἰς ὥρας φαυλεπιφαυλότεροι.

οὕτως οὖν, ὡς ἐφθην εἰπών, ὁ πονηρὸς Καππαδόκης δυνάμειος ἐπιλαβόμενος δημοσίας ἀπειργάσατο συμφορὰς, πρῶτον μὲν δεσμὰ καὶ πέδους καὶ ποδοκίμας καὶ σίδηρα προθεῖς, ἔνδον τῆς πραιτω- 15-
ρίας ἀλλῆς ἰδιωτικὴν ἐν σκότιῳ φυλακὴν ἀφορίσας ταῖς ποιναῖς πῶν ὑπ' αὐτῷ τελούντων, Φάλαρις ὡσπερ ἀνανδρὸς καὶ μόνους τοῖς δούλοις ἰσχυρότατος, ἐκεῖ τε ἐνεργῶν τοὺς πιεζομένους, οὐδένα τύχης οἴασσῶν ἐξαιρούμενος τῶν αἰκισμῶν, ἀναρτῶν τε ἀπλῶς ἀζητήτως τοὺς μόνον ἔχειν χρυσίον διαβαλλομένους, καὶ ἢ γυμνοὺς 20-
ἢ νεκροὺς ἀπολύων. καὶ τούτων μάρτυς μὲν ὁ δῆμος, ἐγὼ δὲ οἶδα θεωρὸς γενόμενος καὶ πυρῶν τοῖς πραττομένοις. καὶ ὅπως

4 ἐπιβαράθραν C. 6 lego ὕστερον. F. 10 δ' Anthologia om. ἔνεκα ἐστὶ (vel ἐτι) φαυλότατοι C. 12 δράξωνται
μεγαλῶς ἀπημεῖς δ' ἤφατό τις ὄρας φαυλ' ἐπιφαυλοτέρας C, Anthologia δὴ τότε γίνονται φαυλεπιφαυλότατοι. 15 πεδοκίμας C. 19 ἀναρτῶνται ἀπλῶς C.

callide, utpote Cappadox, insinasset, familiaris imperatori factus, fideque maiora pro re publica se facturum pollicitus, inter discussores receptus est. inde porro quasi per gradus ad illustres quos vocant evectus, neque dum qualis natura esset notus, praefecturae honorem subito invasit: neque enim postea sustinuit imperator, utpote bonus atque benignus, improbis rectoribus magistratum credere, cum iam didicisset reque cognovisset quod "Cappadoces mali quidem semper, cingulo autem potiti peiores, utique tum in horas peiores." sic igitur, uti praedixi, potestatem adeptus improbus Cappadox publicarum calamitatum auctor existit, primum vincula ac pedicas nervosque et catenas proferens, intus in praetoria aula privatam in tenebris custodiam poenis apparitorum suorum constituens, Phalaris veluti ignavus et servis tantum fortissimus, ibique vinctos includens, neminem, qualiscunque fortunae, cruciatibus excipiens, omninoque nulla cognitione aurum tantummodo in simulatos habere suspendens, atque aut nudos aut mortuos solvens. quorum testis quidem est populus: ego vero memini spectatorem me, cum fierent, adstitisse,

ζρω. Ἀντιόχος τις, ἤδη γέρον τὴν ἡλικίαν, ἐμνηόθη αὐτῷ χρυσίου δεσπότης εἶναι τινος· συσχωὼν οὖν αὐτὸν καλωδίους στιβουροῖς ἀνέθεσεν ἐκ χειροῦν, ἕως ἔξαρκος γενόμενος ὁ γέρον νεκρὸς τῶν δεσμῶν ἤλευθερώθη. ταύτης ἐγὼ τῆς μισαιφρονίας γέγονα θεωρός·
 5 ἠπιστάμην γὰρ τὸν Ἀντιόχον.

58. Πρῶξις μὲν οὖν αὐτῇ τῷ Καππαδόκῃ πασῶν μετριωτάτῃ. καὶ εἶδε γοῦν μόνος ταῖς ἀδικταῖς ἐνηγρόπνει! Βριάρως δὲ καθάπερ ὁ τοῦ μύθου μυρίας χεῖρας ἔχειν τοῖς ποιηταῖς λέγεται, οὕτως ... ἐκεῖνος ἀλάστωρ ἀπειρους ὑπουργοῦς τῶν κακῶν
 10 ἔχων οὐκ ἐπὶ τῆς βασιλείως μόνον εἰργάζετο, ἀλλ' ἐπὶ πάντα τόπον τε καὶ χώραν ἀπέστελλε τοὺς ὁμοίους αὐτῷ, δίκην ἔξειπότηρος τὸν ἀπανταχοῦ λανθάνοντα τέως ὀβολὸν ἀνιμώμενος. ἐκ δὲ τῶν πολλῶν ἐνὸς πρὸς ἀπόδειξιν τῆς τῶν λοιπῶν βδελυρίας ἀνιμνησθήσομαι. ὁμώνυμός τις ἦν αὐτῷ, πρὸς γένους ἑγγύς, ἀνὴρ ὑπὲρ πῦσαν
 15 ἐπίνοιαν θεηλάτου κακίας, Καππαδόκης μὲν καὶ αὐτός, καὶ ἐκ μύνης τῆς τοῦ σώματος διασκευῆς τὸ βδελυρὸν τῆς ψυχῆς ἐκκαλύπτων. ἦν μὲν γὰρ τις πολύσαρκος καὶ περιττὸς τὴν ὕψιν, πλάτει μὲν ἀμύρῳ καὶ κρεῶν περιττώμασι τὰς σιαγόνους ἔξιωθήμενος, καὶ τῷ βάρει τῶν σαρκῶν οἷα μανδύην ἀποκρεμιάσας τοῦ προσώ-
 20 που· τῶν θυλάκων μαξιλλοπλουμάκιον αὐτὸν ὁ δῆμος ἀπεκάλει. οὗτος ὁ Κέρβερος ὁ καρχαρόδους κοινὸς μὲν ἐτύγγανεν ἀπάντων ὕλεθρος, τὴν δ' ἐμὴν Φιλαδέλφειαν οὕτως εἰς λεπτὸν ἀπεμασῆ-

7 μόναις C. 9 post οὕτως literae aliquot extinctae. F. ὑπουργοῦς] coniectura ex reliquiis literarum. F'. 14 recentior manus πρὸς γένους: prima enim πρὸς γένος. 18 ἔξειωθήμενος C.

quemadmodum exponam. Antiochum quendam iam senem auri nonnihil possidere, ei indicaverant. correptum itaque duris funiculis e manibus suspendit, donec solutis iuncturis senex mortuus e vinculis liberatus est. huius ego necis spectator fui: noveram enim Antiochum.

58. Facinus quidem hoc omnium Cappadocis moderatissimum: atque utinam solus utique iniuriis invigilasset! verum Briareus veluti fabulae sexcentas manus habere a poetis dicitur, sic ... nefarius ille innumeros malorum ministros habens non tantum imperatoria in urbe agebat, sed in omnem locum regionemque sui similes mittebat, haustri more ubicunque latentem hucusque obolum hauriens. e multis vero ad declarandam ceterorum impietatem unius mentionem faciam. erat quidam eiusdem cum illo nominis, vir super omnem cogitationem fatalis improbitatis, Cappadox et ipse, soloque corporis habitu impurum animum prodens. erat enim admodum carnosus quidam, et redundanti facie; latitudine quidem informi, et maxillis luxuriante carne tumentibus, carniumpondere quasi manduca a vultu demittens. ab utribus Maxillothyliacium eum vulgo vocabant. Cerberus hic acutis dentibus communis quidem erat omnium pernicies: meam vero Philadelphiam ita penitus exhaustit,

σατο ὡς μετ' αὐτῶν, ἔρημον οὐ χρημάτων μόνον ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπων γενομένην, μηδεμίαν ἐπιδέχουσαν τὸ λοιπὸν ἀφοριμὴν τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολῆς. περιηχηθεὶς γὰρ ὁ μηδὲν ἢ νερτέριος δαίμων ὡς Εὐριπίδης εἶπε Λυδῶν ὑπάρχειν τὰς πολυχρῆσους γύας, στίφος Θηρίων καὶ Καππαδοκῶν στρατὸν ἐπαγόμενος ἐνσκήπτει τῇ 5 χώρᾳ, οὐδὲν κοινόν, οὐδὲν μέσον, ἀλλ' ἔπαρχος πραιτωρίων χρηματίζων. εἶτα διατρίβων ἐν αὐτῇ οὐδενὶ τῶν δειλαίων τῆς χώρας οὐκ ἐπιτρέπων οὐ σκεῦος οἰονοῦν, οὐ γαμετήν, οὐ παρθένον, οὐ μειράκιον ἀπήμικτον καὶ φθορᾶς ἔξω καταλέλοιπε, ταῖς μὲν ποιναῖς τῶν ἀναιτίων ὡς Φάλαρις, ταῖς δὲ ξενοκτονίαις ὡς Βούσιρις, ταῖς δὲ 10 φάσθνυμαῖς καὶ τρυφαῖς ὡς Σαρδανάπαλος διατελῶν.

59. Καὶ εἶθε . . . τούτων καὶ μόνων καὶ μὴ καὶ φόβων ὑπὲρ τραγωδίας ἐγένετο τοῖς ἠπηκόοις αἰτιώτατος. τὰ πλεῖστα δὴ οὖν τῶν αὐτοῦ μισματίων ἐξηγεῖσθαι φρίττων (ἄπειρα δὲ ἔστιν, ὡς καὶ αὐτῶν μόνων μεγίστας βίβλους πενθήρεις ἀποτελεῖν) μίαν 15 αὐτοῦ προὔξιν τέως χρημάτων ἔνεκα τραγωδήσω τῷ λόγῳ. Πετρῶνός τις ἐπὶ τῆς ἐμῆς Φιλαδελφείας ἀνὴρ ἄξιόλογος, γένει τε καὶ περιουσίᾳ καὶ λόγοις διαπρεπής. οὗτος ἐκ προγόνων κύριος ἦν λίθου τιμίας πολλῆς ἅμα καὶ διὰ κάλλος καὶ μέγεθος τοῖς ἰδιώταις ἀχρήστως. τοῦτον ἀρπάσας ὁ Κύκλωψ, σιδήρᾳ τε περιθίει, 20 γυμνὸν ῥάβδοις ἔξαινε διὰ βαρβάρων ἀφειδῶς, ἐνείρξας αὐτὸν ἐπὶ

4 γαίας vulgo. 12 videtur fuisse ἀρχι. F. καὶ μὴ καὶ
 μόνων καὶ vulgo. 14 φρίττων vulgo. 17 καὶ post τε add F.
 20 ἀχρήστως] recentior manus ἀπόβλεπτος. 21 ἐνείρξας C.

ut post eum, non pecunia tantum sed hominibus quoque vacua, nullam in posterum spem melioris condicionis recipiat. nam cum circumsonasset illum vere infernalem daemonem, quod Euripides dixit, Lydorum esse auro abundantes terras, agmen belluarum et Cappadocum exercitum trahens in regionem irruit, nullum commune, nullum medium, sed praefecti praetorio nomen usurpans. deinde in ea commorans nulli miserorum regionis incolarum aut vas quodcumque aut uxorem virginemve aut adolescentem incolumem et stupri expertem reliquit, innocentium poenis Phalarin, hospitem caedibus Busirin, voluptatibus et luxuria Sardanapalum referens.

59. Atque utinam his contentus, neque et . . . et terrorum tragicis maiorum civibus auctor fuisset! plurima quidem eius facinora sane horreo referre: innumera autem sunt, ut vel iis solis maxima volumina lugubria conficias. unum tragicum eius facinus pecuniae causa patratum hic depingam. Petronius quidam Philadelpheiae, in patria mea, habitabat, vir honoratus et genere facultatibus literisque clarus. hic a maioribus gemmas multas possidebat, simul et pulchritudine et magnitudine conspicuus multitudini. quem cum rapuisset Cyclops catenisque onerasset, nudum virgis per barbaros crudeliter laceravit, mulorum in stabulo

τῆς ἐπαύλεως τῶν ἡμιόνων· στάβλον αὐτὸν Ἴταλοι λέγουσιν. οὗ
δὴ γνωσθέντος

ὦρτο πόλις πτήξασα καὶ ὄμμασι πῆξαστο χεῖρας,
ἀνεκώκυε τε ὁ δῆμος, βοηθεῖν τῷ διασπυμένῳ μηδὲ πείθειν τολ-
5 μῶν τὸν ἀλάστορα. ὁ γε μὴν τὴν πόλιν ἐπισκοπῶν σὺν τοῖς ἱερω-
μένοις ἄπασιν, ἀναλαβὼν καὶ τὰ θεῖα λόγια, ἔδραμεν ὡς αὐτόν,
πέθειν δι' αὐτῶν ἐννοήσας· ὁ δὲ Σαλμωνεὺς εἰς τοὺς ἀνθρώπους
καὶ θεὸν ὄρων ἐκέλευσεν ἐπὶ σκητῆς ἐλθόντας πράττειν τὰ ἑαυτῶν,
μηδὲν ὑποστελλόμενος τῶν ὅσα ἐν πορνείαις κεκλημένοις τοῖς ἀκο-
10 λιάστοις λόγοις ἀσελγαίνεσθαι. καὶ ἀσκεπῆ καὶ πᾶσι κάτοπτα
παρῆν τὰ θεοῦ γνωρίσματα, καὶ ὁ ἱερεὺς μετ' αὐτῶν ὑβρίζομενος
ἐθρήνηι πικρῶς, οὕτως ὄρων τὸ θεῖον περιορῶμενον ἀτίμως. ὁ δὲ
Πετρώνιος τῆς οἰκείας περιορισίας πρῶτον ὄρων τὸν θεόν, πέμψας
εἰς οἶκον, πάντα ὅσα ἦν αὐτῷ σὺν καὶ ταῖς μίθοις ἐκείναις ἐνεγκῶν
15 ἔρριπεν ἐπὶ αὐλείῳ τοῦ Κύκλωπος. καὶ... τό τε χρυσοῖον λαβῶν
ἐπὶ τόκῳ κατέθηκεν ἐπὶ τοὺς τιμωροὺς, ὡς δὴ κεκηκόςτας ἐπ'
αὐτῷ, σποροτούλων ἕνεκα· οὕτω δὲ τὸν ἔρανον οἱ Ῥωμαῖοι προσ-
αγορεύουσιν.

60. Μετρίου δὲ τούτου δόξαντος εἶναι, συννεῖδεν ὁ Κέρβερος
20 καὶ μαιφονίας ἐργάσασθαι. Πρόκλον οὖν τινά, ἀπόμαχον τῆς ἐπι-
χωροῦ στρατιᾶς, εἴκοσι χρυσήνους ἀπαιτῶν εἰσφέρειν αὐτῷ συνώ-
θει οὐκ ἔχοντα, καὶ πάντα τὰ τῶν ποινῶν ὄργανα ἀπήμβλωνε τοῖς
νεύροις τοῦ ἀθλοῦ πένητος· ὅς τὸ λοιπὸν μηδὲ ζῆν ὑπομένων μηδὲ

4 lego μηδὲ βοηθεῖν. F. 9 ὑποστελλόμενους C. 14 τοῖς
μῖθοις ἐκείνοις C. 15 ἄλλου C.

(ut Romani dicunt) inclusum. qua re cognita, excita civitas consternata, et oculis admovit manus: ingemuitque populus, neque adjuvare quem lacerabat, neque persuadere nefandum audens. episcopus tamen urbis cum omnibus sacerdotibus, assumptis etiam sacris literis, ad eum accurrit, his movere meditatatus: at Salmoneus ille in homines et deum intuens, in scenam progressus sua agere iussit, nihil eorum quae in lustris audire licet promere proterva lingua veritus. et intacta cunctisque conspicua aderant divina signa, et sacerdos cum iis ludibrio habitus amare flebat, numen tam ignominiose contemptum cernens. Petronius autem, facultatum suarum primum videns deum, postquam domum misit, omnia quae ei erant una cum gemmis illis ferens, ante vestibulum Cyclopiis proiecit. et... aurumque vindicibus, utpote sane in eo fatigatus, sportularum (sic Romani dicunt Graecum ἔρανος) causa in fenere posuit.

60. Quod cum ei parum videretur, caedes etiam patrare Cerberus constituit; veluti Proclum quandam, emeritum indigeni exercitus, viginti aureos poscens ferre non habentem cogebat, et cuncta poenarum instrumenta nervis miseri pauperis obtundebat; qui deinde, neque vivere su-

τελευτῶν συγχωρούμενος τέχῃ μετῆλθε τὸν θάνατον. λαβὼν οὖν τοὺς ποινουρογούς, καὶ δοῦναι τοὺς εἴκοσι χρυσοῦς ἕξ ἀνάγκης ἐπαγγειλόμενος, εἰ τυχὸν ἔβρωται ἐπὶ τὸ καταγώγιον αὐτῷ γινόμενῳ, ὡς ἦλθεν ἐκεῖ, παρελθὼν τῶν φυλάκων ἕξωθεν προστηρούντων, βρόχον ἐνάμας τῷ τραχήλῳ τῆς ζωῆς ἀπηλλάγη. ὡς 5 δὲ τὸ λοιπὸν οὐ προῆλθεν, εἰσφρήσαντες ἐκεῖνοι καὶ ἐξηρητημένον αὐτὸν ἰδόντες τὸν μὲν νεκρὸν αὐτοῦ ἔρριψαν ἐπ' ἀγορᾶς συμπατοῦντες ὡς δῆθεν ἠπατημένοι. τὰ δὲ ὄντα αὐτῷ διήρπασαν, μηδὲ πρὸς ταφὴν οἰκτροῦ τινὸς ἐπιβλήματος ἀξιώσαντες.

61. Τοιούτοις κατορθώμασιν ἐνασχολούμενος ὁ Λαιστρ-10 γῶν ἢ μᾶλλον ὁ τεκνοραίστης λυμειῶν ἐμῆς πάτρης, ὡς φησὶν ὁ Λυκόφρων ἐκεῖνος, ἐφ' ὄλον ἔτος τὴν πόρθησιν τῶν Λυδῶν διέτεινε. γλίσχρον δὲ καὶ φαῦλον ἠγούμενος εἰ μόνῃ τὴν πρόσθεν εὐδαίμονα Λυδίαν ὑπάγει τοῖς ἀδικήμασιν, ἐφ' ὅλην ὁμοῦ τὴν τῆς Ἀσιανῆς ῥάχεως διοικήσιν συνείδεν ἐκτείνει τὴν ἀσέβειαν. τόμος 15 ἄνωθεν ἐκράτησε πλατὸν ἄμα καὶ ὄξυν δρόμον ἐνιδρῶσθαι ταῖς ἐπαρχίαις, ὧν ὁ μὲν πλατὺς δχήμασιν ἐχρῆτο, ὁ δὲ ὄξυν ὑπόζυγλοις ἵπποις· βεραΐδους αὐτοὺς οἱ κρατοῦντες ὠνόμασαν, καὶ τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς περὶ μνηῶν ἴσμεν ἀποδέμενοι. τῆς γὰρ ἠπείρου σχεδὸν ἀπάσης ὑπ' αὐτοῖς, οὐκ ἦν εὐχερὲς τὰ πρὸς τὴν ἕω συμ-20 βαίνοντα ἐπὶ τοὺς κυρίους τοῦ πολιτεύματος ὡς θῦττον ἀναφέρειν,

3 ἀπαγγειλόμενος vulgo.

11 τεκνορέστης λυ.εων C.

10 C, et mox ἐπολην.

p. 12.

9 ἐπιβλήματος F, ἐκίρρηματος C.

12 versus est Cass. 38.

16 ὄξυνδρόμον C.

19 v. de Mens.

20 ὑπ' αὐτοῖς τελοῦσης?

stinens neque moriendi facultatem habens, arte mortem quaesivit. sumptis itaque carnificibus, viginti aureos se daturum necessitate pollicitus, si forte se in deversorium euntem sequi velint, ubi eo venit, progressus, dum custodes foris praestolantur, in laqueum inserto collo vita liberatus est. inde cum non prodiret, ingressi illi et suspensum conspicati cadaver quidem in foro proiecitur, quippe utique decepti, conculcarunt, facultates vero eius diripuerunt, ne vili tegumento quidem ad sepulturam eum dignantes.

61. Huiusmodi praeclaris facinoribus intentus Laestrygon, seu potius infantida, perditor patriae meae, ut Lycophron ille ait, annum integrum Lydorum vastationem continuavit. parvum autem et vile reputans, si solam felicem ante Lydiam iniuriis subiceret, per totam simul Asiani dorsi provinciam impietatem extendere noverat. secundum antiquam legem in provinciis latus simul et celer cursus constituti erant, quorum ille carpentis, hic autem subiugibus equis (veredos eos imperatores vocavero, causamque in opere de mensibus a nobis relatam esse scimus) utebatur. quippe tota fere continente iis subiecta, non erat facile, quae in Oriente acciderant, ad principes rei publicae quam celer-

ἔστιν ὅτε καὶ αὐτὸν ὠκεανὸν τοῖς ὅπλοις ... ἄγοντας. τῷ γούν ὀξεὶ δρόμῳ τὰ τῆς μηνύσεως πρὸ τῆς ἀκοῆς ἐγένετο. καὶ ταύτην τὴν οὕτω σωτηριώδη τοῖς πράγμασιν ἐπίνοιαν συνκίδειν ὁ πλατύ-
 5 γναθος ὑπαλεῖψαι δι' οἰκείας μηνύσεως, ἀναπέλας τὸν ὁμόγιον
 10 καὶ ὁμόψυχον τῆς αὐτοῦ βδελυρίας ὑπαρχον, περιττὴν εἶναι δια-
 γνοῦς τὴν τῶν δημοσίων ἵππων ὑπηρεσίαν, οὐ συνορῶν ὁ Νιόβης
 αὐτῆς λιθωδέστερος τὸ τοῦ πράγματος χρήσιμον· ὁ δὲ ὑπαρχος
 ἀγνωσούσης τῆς βυσιλείας (πῶς γὰρ ἐνεδίδου τοῖς κοινοῖς ἀτυχή-
 15 μασι;) καὶ ταύτην τὴν ὕψιν τῆς πολιτείας ἠφάνισεν. ἔνθεν τῶν
 εἰδῶν ἀπράτων ἐνσηπομένων ταῖς κτήσεσιν, ἐξαλλου σχεδὸν τῆς
 Ἀσιανῆς τυγχανούσης, ὁ συντελέστης ἀπώλετο, χρυσίον πρὸς τῶν
 δασμολογούντων ἀντὶ τῶν εἰδῶν εἰσπραττόμενος, μηδὲ διαπωλεῖν
 τὰ εἶδη θανάμενος πύρρῳ θαλάσσης ἀπρωκισμένος, μηδὲ δαπανῶν
 ὡς πάλαι τῷ δημοσίῳ συγχωρούμενος. τούτοις ἠκολούθησε καὶ
 20 ἡ τῶν ἐνδρουμένων τοῖς τόποις στρατευμάτων μετὰθεσις πρὸς τὸ
 χρεωδὲς ὑπὸ τῶν κοινῶν γενομένη, ὡς κακ τοῦτου τοῦ συγκυρη-
 μίτου τῶν κυρπῶν ἐναπομενόντων τῇ χώρᾳ, [καὶ] τοὺς μὲν φόρους
 εἰς χρυσίον μεταβληθῆναι, τοὺς δὲ καρποὺς ἀπογεῖσθαι κατ'
 ἔτος. καὶ εἶθε μόνος αὐτὸς καὶ μόνην ἐκείνην τὴν ἐπαρχίαν ἔτυχε
 25 διαιτρώγων, καὶ μὴ καθ' ἐκύστην πόλιν τε καὶ χώρων ὅσος αὐτὸς
 ἄλλοι, καὶ χείρους αὐτοῦ, τὸν ὅποιον δ' ἂν κατορωρυγμένον ὄβο-
 λὸν ἀνασπῶντες περῆλθον, στρατὸν ἄλυστῶρων καὶ στίφη Κυπρι-
 δοκῶν ἐπισυρόμενοι!

1 lego περιάγοντας. F. 7 τὸ vulgo om. 10 ἐξ ἀλεύρον F.
 13 ἀποκείμενα F, ἀπωκισμένον C. 16 an ὑπερ? 22 ἀνα-
 πῶντες C.

rime afferre, quandoque ipsum oceanum armis lustrantes. celeri itaque cursu nuntiatio ante famam fiebat. et hoc tam salutare rei publicae institutum lata illa maxilla delere sua nuntiatione constituit, et consanguineum ipsiusque concordem nequitiae praefectum persuasit, supervacaneum iudicans publicorum equorum ministerium, neque intelligens, Niobe ipsa lapidosior, rei utilitatem. praefectus vero inscio imperatore (qui enim publicis calamitatibus indulisset?) et hoc rei publicae institutum extinxit. inde cum species non venditae in possessionibus putrescerent, Asiana provincia fere in frumentum conversa, collator periit, aurum specierum loco ab exactoribus postulatus, cum neque vendere species posset, procul a mari habitans, neque fisco eas impendere, ut antea, liceret. his accessere constituti in regionibus exercitus, contra utilitatem a concordibus illis translati; quippe et hac mutatione fruges in regione manebant, dumque tributa in aurum, ipsae in terram quotannis convertebantur. atque utinam solus ipse solamque illam provinciam exhausisset, neque in unaquaque civitate provinciaque, qualis ipse, alii, ipso etiam peiores, ubicunque demum defossum obolum retrahentes prodissent, exercitu nefariorum et agminibus Cappadocum stipati!

62. Συνήχθη ὄν πλοῦτος ἄπειρος τῷ δικαιοτάτῳ ὑπάρχῳ, ὥστε αὐτὸν καὶ πρὸς τυραννίδα παρακαλεῖν, τῆς αὐθαδιστέρας μοίρας τοῦ δήμου συνούσης αὐτῷ καὶ τοῖς ἐγχειρουμένοις συνυπομένης. Θεραπεύων ὄν καὶ προσοικειούμενος αὐτὴν οὐκ ᾤετο πείθειν ὡς ἐραστής εἶη τοῦ κατ' αὐτὴν κόμματος, εἰ μὴ πρὸς τὴν 5 ἔω διαβαίνων αὐτὸς καὶ σπολὴν ἀνθηρῶν χλοάζουσαν χρώματι περιθέμενος διαφανῆς ἅπασι γένοιτο. ὅλα μὲν ὄν ἐπραξε περὶ Κίλικας, καὶ ὅσοις τοὺς δασμοὺς ἐπέβρισεν ἄχθεσι παρὰ τὴν βασιλέως εὐμένειαν, οὐδενὶ τῶν πάντων ἠγνόηται. ἐπανελθὼν δὲ πρὸς ἡμᾶς, ὡς εἶδεν ὠκεανὸς χρημάτων περιρρέοντα αὐτόν, πάντας 10 μὲν ὠκειωμένους αὐτῷ, καὶ τοὺς ὀψοποιούς γε μὴν, ἐπὶ τὰ πρῶτα τῶν τῆς πολιτείας ἀξιομάτων ἀνήρπασεν, ὡς μηδὲνα καὶ τῶν ἀργυρωνήτων αὐτοῦ ἔξω πλούτου βαθέος καὶ τιμῆς βουλευτικῆς εὐκταίας ἀφεθῆναι γυμνόν, αὐτὸς δὲ ἐτρύφα, μειρακίους ψιλοῖς καὶ μήπω λίω τοῦ σώματος ἄρρενοφανέσι καὶ πορνῶν ταῖς ἀκολά- 15 στοῖς συμβαλανευόμενος, καὶ ἀκολασταίων τὸ πρῶτεν ἅμα καὶ πάσχειν, ἔξ ἑκατέρας ὠχρῶν νόσου, ἔλκων τε ἐπὶ τῶν ἐμπύρων τὸν ἄκρατον οὕτως ἀφειδῶς ὡς φοράδην ἐκκεχυμένον ὑπὰ τῶν γυμνῶν ἀναβαστάζεσθαι, πρὸς ἀντιβολὴν ὄψων ἐπιγωννύτων τὸν οἶνον. οὐκ ἐξαρκούντος τῇ τρυφῇ οὐ τοῦ ὑποκειμένου τῇ πόλει 20 πορθμοῦ, οὐχ Ἑλλησπόντου σύμπαντος, τὸ λοιπὸν οὐ κτενός, οὐκ ἔλοπος, χρυσοστάθμου ἰχθύων ποικιλίας καταλειφθείσης τῷ πελά-

6 ἀνθηροχλοάζουσαν C.   7 διαφανῆ C.   8 δεσμούς C.
 15 λείω F.   17 νόσους C. cf. Iuvenalis Sat. 2 50: morbo
 pallet utroque.   19 ἐπιγωννύτος C.   20 τῇ δὲ τῇ?
 22 χρυσοστάθμους vulgo.

62. Collectae igitur immensae divitiae iustissimo praefecto, adeo ut ad tyrannidem eum hortarentur, audacissima populi parte cum eo stante conatusque adiuvante. quam colens conciliansque sibi, non putavit se persuasurum eius se notae amantem esse, nisi in Orientem traiciens ipse, et florida virentem colore vestem indutus, omnibus manifestus fieret. et apud Cilices quidem quae egerit, quantisque tributa oneribus contra imperatoris benevolentiam gravavit, nemo est qui ignoret. ad nos autem reversus cum oceanos pecuniarum se circumfluentes videret, omnes familiares suos, quin etiam coquos, ad primas rei publicae dignitates rapuit, ut neminem vel e mancipiis suis ingentium opum et honoris curialibus optandi expertem reliquerit. ipse autem luxuriabatur, cum adolescentulis depilibus et impubere etiam propter corporis laevitatem adspectu, cumque scortorum impudicissimis una lavans, ac faciendo simul et patiendo libidinans, utroque pallens morbo, merumque ad tosta tam immoderate hauriens, ut in sella extensus ab nudis referretur, vicissim obsoniorum acervo vinum operiente. cui luxuriae cum non subiectum urbi fretam, non totus Hellespontus sufficeret, postea, non pectine, non acipensere, non aareorum piscium varia copia in pelago relicta, ad

γαι, ἐπὶ τὸν Εὐξείνιον οἱ τῆς τροφῆς ὑπηρετεῖται ἐτρέποντο, μὴ τῇ θαλάττῃ ἰχθύος, μὴ τοῖς ὄρεσιν ἢ τοῖς ἄλσεσιν ὄρνέου συγχωρομένου, μὴ Ψάιδος ὄλου ταῖς εὐχάιαις ἀποχρῶντος, ὡς ἀφίστασθαι τοὺς κτένους, μὴ τῇ κατὰ φύσιν ἐκ τόπου εἰς τόπον πτήσει καταπιστεύοντας ἑαυτούς, ἀλλ' εἰς ἕτερα, τοῖς δοτράκοις ὡσεὶ πτέρυξι χρωμένους, δοκεῖν ἐκκλίνειν τὴν Κυππαδοκῶν ἀδηγίαν.

63. Ὅτι δὲ τυχὸν ἔλοπος τοῦ ἰχθύος μῆμη παρήλθε, περὶ αὐτοῦ τὰ γνωσθέντα μοι παρατίθωμαι. ἰχθύς ἐστιν ἁπαλός, διαυγής, ὡσεὶ πεκτὴν καὶ κρυσταλλώδης ἀλλ' οὐ ναοτὴν καὶ 10 ἰνώδη δοκῶν ἔχει τὴν σάρκα, ζωοτόκος μὲν καὶ μηροκυισμὸν τινα ἀνάγων. πέφυκε δὲ τοῖς εὐτυχέσιν ἐνδιωτρίβειν τόποις· ὄθεν μετ' αὐτῶν καὶ κυμβύλων τοῖς Ῥωμαίοις παρετίθετο, ὡς φησὶν Ἀθήναιος. ἐν δὲ τῷ νήχεσθαι σκέπει τὰς βεφθαλμοὺς ταῖς παραπφυκίαις αὐτῷ πτέρυξι. καὶ ἔλοπα μὲν αὐτὸν Ἀριστοτέλης καὶ 15 πάντες οἱ φυσικοὶ καλοῦσι, καὶ Ἀριστοφάνης δὲ ὁ Βυζάντιος ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῶν ἐν ἰχθύσι φυσικῶν, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἄκυπηνησερα, δι' ὧς αὐτοὶ γεγράφασιν αἰτίας. Κόρνιλιος Νέπος καὶ Λυβέριος ὁ ποιητής, ἄμφω Ῥωμαῖοι, φασὶν Ὅπτάτων τινὰ ναύκληρον τοῦ Καρπαθίου στόλου, οἰκτεῖον Κλαυδίου βασιλέως, ἐνεγκύοντα ἐκ 20 τῆς κάτω θαλάσσης ἔλοπας ἀπὸ μέσων τῆς Ὀσσησίας καὶ Κυμ-

9 μοι πεπηγ C.

10 εἰσάθη C.

δοκεῖν C.

17 Νέπος F, δὲ καὶ C. Lydus, e Plinii loco (H. N. 9 17) haec, ut videtur, fallente memoria petens, de Cornelio Laberioque, ante Claudii principatum extinctis, plane aliud, de Optato idem fere atque Plinius restatit, matato tamen piscium nomine; in eo enim scari sunt, non acipenseris. F. 19 οἰκτεῖον C. 20 ἀνασα C.

Eximium se luxuriae ministri convertunt, non mari piscem, non montibus silvisve avem concedentes, toto Phaside epulis haud sufficiente, ut refugere pectines, non naturali e loco in locum veluti sese confidentes, sed per aërem, ostracis veluti sibi utentes, evitare Cappadecum voracitatem videntur.

63. Quod vero acipenseris piscis forte mentio incidit, de eo mihi cognita proponam. piscis est mollis, pellucidus, ut quasi glaci et crystallo similem neque densam et nervosam carnem habere videtur; viviparus idem, et quodammodo ruminat. solet autem felicibus locis immorari; unde cum tibitis cymbalisque apud Romanos apponebatur, ut ait Athenaeus. natans autem succrescentibus ipsi pinnis oculos tegit. et elopem quidem cum Aristoteles omnesque physici vocant, nec non Aristophanes Byzantius in epitome de piscium proprietatibus; Romani vero aqipenserem, ob quas ipsi tradidere causas. Cornelius Nepes et Laberius poeta, ambo Romani, sicut Optatum quendam, Carpathiae classis nauticum, Claudii imperatoris familiarem, elopes ex infero mari

Ioanne Lydus.

17

πάνης περισπείρα θαλάσσης. τοιαῦτα μὲν τῶν τοῦ ἰχθύος χάρειν εἰρησθῶ.

64. Περὶ δὲ τὴν ἄνοδον, μᾶλλον δὲ ἀνακομιδὴν τοῦ Καππαδόκου στιχηθὸν αὐτῷ παραφαίνοντο κόραι σάνδουξι περιεχυμένοι τὰ μέλη, προφανῶς ἐκκαλέπτουσαι ὄσα καλόπτειν ὄμματ' 5 ἀρσένων ἐχρῆν. πρὸς βραχὺ δὲ τὸ προκείμενον ἀφείξ, ὃ τι τυγχανεὶ σάνδουξ καὶ ποῖον εἶδος ἐσθῆματος γέγονε Λυδοῖς τὸ πάλαι, ἐρμηνεῦσαι πειράσομαι. σπουδῆ γέγονε τοῖς πολυχρύσοις τὸ πάλαι Λυδοῖς εὐπορίᾳ χρυσοῦ, ὅσον αὐτοῖς ὁ Πακτωλὸς μετὰ τὸν Ἐρμῶν ἐχορήγει, καὶ χρυσοστήμονας διεργάζεσθαι χιτῶνας (καὶ 10 μάρτυς ὁ Πείσανδρος εἰπὼν Λυδοὶ χρυσοχιτῶνες), καὶ οὐκ αὐτοὺς μόνους ἀλλὰ καὶ τοὺς καλουμένους σάνδουκας (χιτῶνες δὲ ἦσαν ἐπ' αὐτῶν ἐρμημένοι, λιγῶν μὲν οἱ διειδέστατοι, σάνδουκος δὲ χυλῷ τῆς βοτάνης καταβάπτοντες αὐτούς· σαρκοειδῆς δὲ ὁ χρῶς τῆς βοτάνης), ὅς αἱ γυναῖκες τῶν Λυδῶν γυνῆ τῷ σώ- 15 ματι ἐπισκιάζουσαι οὐδὲν μὲν ἐδόκουν ἢ ἄερα μόνον περιεῖσθαι, κάλλει δὲ ἔξω τοῦ καλοῦ καὶ σώφρονος ἐφείλοντο τοὺς θειωμένους. τοιοῦτω τὸν Ἡρακλέα χιτῶνι περιβαλοῦσα Ὀμφάλῃ ποτὲ ἀσχερῶς ἐρῶντα παρεθήλυνε. ταύτη καὶ Σανδῶν Ἡρακλῆς ἀνηγάχθη, ὡς Ἀπολλυθῖος ὁ Ῥωμαῖος φιλόσοφος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ ἰρωτικῷ, 20 καὶ Τράγκυλλος δὲ πρὸ αὐτοῦ ἐν τῷ περὶ ἐπισήμων πορνῶν ἀνενηγάχσιν. ἐνθεν οἶμαι σανδῶνας ἔτι καὶ νῦν πρὸς διασπορῆν λέγεσθαι, ὅς τὸ πλῆθος ἀπὸ τῆς κατασκευῆς τῶν σινδόνων σαν-

7 τυγχανοὶ vulgo.

11 πείσανδρος C.

14 κατίβαπτον?

attulisse atque inter Ostiense et Campanum mare sparsisse. haec de pisce.

64. Revertebatur autem Cappadox, seu referebatur potius, serie puellarum utrinque comitatas, quae sandycibus membra circumfundentes cuncta aperte ostendebant quae celare viriles oculos oportebat. ego vero, relicto paulisper proposito, quid sandyx et quale vestis genus antiquis Lydis fuerit, exponere conabor. auro olim abundantes Lydi, quod Pactolus iis Hermusque praebebant, tunicas adeo aureis staminibus texere studuerunt (quod testatur Pisander, dicens "Lydi aureas tunicas gerentes"); neque illas tantum, verum etiam sandyces quos vocant (erant autem tunicae ab iis inventae, linearum lucidissimae, quas succo sandycis plantae tingebant: carnosus autem plantae color); quibus nudum corpus inumbrantes Lydorum mulieres aere tantum indutae videbantur, formaque, decore et pudore remotis, intuentes alliciebant. tali Herculem tunica Omphale olim circumdedit, cum turpiter amantem effeminavit. hinc et Sandon Hercules dictus est, ut Apuleius Romanus philosophus, in libro qui amatorium inscribitur, et ante eum Tranquillus in opere de insignibus meretricibus retulit. inde existimo sandonas etiamnum ignominiae causa dici, quos vulgus ab habitu sindonum san-

δύνας ὡσανεὶ σινδόνας οἶται χρηματίζειν. ταυῦτα μὲν ἂν τις ὡς ἐν παρεκβάσει λέγοι, (65) ἐγὼ δὲ πρὸς τὸν Καππαδόκην ἐπάνεμι. ἐπισπῶντο δὲ αὐτὸν πύρραι, ὑπ' ἄλλων πορνῶν γυμνο-
 5 βουσταζόμενον, φιλήμασιν ἐκλύτοις, πρὸς μῆξιν αὐτίκῃ
 5 βιαζόμενοις· ὁ δὲ κεχυμένος ἐκ τῶν προτεινομένων ὄψων τε καὶ
 ποτῶν πρὸς κινάιδων ἄλλων ἐλάμβανε· τοσαῦτα δὲ ἦν καὶ οὕτω
 μαλακὰ ὡς ἐμετὸν αὐτῷ κινεῖν, μηκέτι χωροῦντος τοῦ στόματος,
 χειμάρρου δὲ δίκην ἐξαυλακίζοντος τὴν ἐστίαν, καὶ κίνδυνον οὐ
 μικρὸν ἐξολισθύνουσι τοῖς κλάξι τῷ στυλιπνῶ τῶν ψηφολογημά-
 10 των ἐπιφέροντος. οὕτω διετέλει σηπόμενος, συνάπτων ταῖς νυξὶ
 τὰς ἡμέρας, ὥστε πέρασ μὲν αὐτῷ ἐστιωμένῳ τὸν φωσφόρον,
 ἀρχὴν δὲ πραγμάτων τὸν ἔσπερον γίνεσθαι. ὅπως δὲ μὴ τυχὸν
 ἐμπόδισμα ταῖς ῥαθυμίαις ἐγγένοιτο, ἀπολέγειν καθάπαξ τῷ τε-
 15 μένει τῆς δίκης (σήμερον αὐτὸ καλοῦσιν ἐν τοῖς δικαστηρίοις),
 15 φαίνεσθαι μόνον ὑπομένων ἐν αὐτῷ, ὅτε περιφερόμενος τῇ ἀμε-
 τρία τῶν στίων τοὺς ἐπιφανεστάτους τῆς τάξεως ταῖς ποιναῖς ἐξέ-
 θετο. δικαστὴς δὲ προβάλλεται ἐπὶ τῆς βασιλέως στοῦς, ὥστε
 ἐκείνων τῶν ἐπὶ χρήμασι δικῶν ἀκροωμένων αὐτόν, ὡς ἔφθην
 εἰπῶν, ἀγρυπνεῖν.

20 66. Οὐκ ἦν οὖν τὸ λοιπὸν οὐ δικηγόρω σπουδῇ λόγῳ
 κοσμηῆσαι τὴν συνηγορίαν ἢ πείθειν ἄρχοντα δυναμένων μέγιστον,
 οὐδενὸς τὸ λοιπὸν ἐπὶ σηκρήτου πραττομένου, οὐ πρεσβείας ἢ

7 αἰμενον C. 13 excidit aliquid, aut legendum ἀπολέγει. F.
 15 αὐτοῖς C. 18 αὐτῶν C. 19 εἰπόντις C. an οἷς ἐφθην
 εἰπὼν ἐναγρυπνεῖν? 20 οὐδὲ δ.? 21 ἢ vulgo om.
 δυναμένῳ vulgo.

donas, quasi sindonas, appellari arbitrat. haec quasi in digressione.
 (65) ego vero ad Cappadocem redeo. quem dum alia scorta nuda, ut
 videbantur, ferebant, alia eundem osculis enervantibus, ad coitum stati-
 m cogentibus, pelliciebant: ipse autem extensus de porrectis obsoniis
 potibusque ab aliis cinaedis accipiebat. tanta autem erant tamque mol-
 lia, ut vomitum ei moverent, non amplius capiente ore, sed torrentis
 instar epulas eructante, periculoque non parvo labentes splendido pav-
 imento adulators exponente. sic agebat, putrescens, noctibus dies iun-
 gens; ut finis epulanti Lucifer, initium vero negotiorum Hesperus esset.
 ne autem impedimentum forte voluptatibus incidat, semel templo iustitiae
 (secretum illud in iudiciis vocant) renuntiat, tantum apparere in eo
 sustinens, cum, dum ob ciborum immensam copiam circumferebatur,
 eminentissimos apparitorum poenis obiiceret. iudices autem creat in
 porticu imperatoris, ut, dum illi pecuniarias causas audirent, ipse, ut
 modo diximus, vigilaret.

66. Nemo itaque advocatus, qui ornare defensionem et summum
 magistratum movere posset, porro eloquentiae studuit, cum postea nihil
 in secreto tractaretur, neque deprecatio, neque unimembris actio, neque

μονομεροῦς ἐντυχίας ἢ διδασκαλικοῦ ἢ μετρήσεως ἢ ἐξισώσεως ἢ τίνος ἐτέρου τῶν πάντων, ὥστε λοιπὸν οὐδένα τῶν ἐμπροσθεν εἰωθότων εὐδοκιμεῖν περὶ λόγους τοιούτους τισὶν ἐπαγορνειν. τίνι γὰρ ἔμελλέ τις ἀρξέσειν, ἢ τίνος χάριν τῶν ἐπαινῶν ἀντέχεσθαι, ὅτε μηδὲ μάρτυς ἦν τις ἢ ὅλως ἐπαινεῖν τὸ σχῆμα τῶν δικαστηρίων δυνάμενος; ἔνθεν ἀπόλωλεν ἡ τάξις, καὶ πραγμάτων οὐκ ὄντων ἀσχημῶν ἔρημα κατερρύπησε τὸ δικαστήριον, οἰμωγαὶ τε καὶ δάκρυα τῶν πρὸς τὸ πέρασ τῆς στρατείας ἀφικνουμένων εἰς γῆρας ἄκυρον καταφερομένων. εἰκότως οὖν οὐδεὶς ἐπὶ στρατείας ἀπήγγελλε, τὰ πρὶν εἰωθὸς ὑπὲρ χιλίους κατ' ἔτος ταχυγυρά-10 φους στρατευομένους τοῖς πανομίνοις τῶν πάντων, μάλιστα τῷ λεγομένῳ ματρικουλαρίῳ (ἀντὶ τοῦ τῶν καταλόγων φύλακι) πόρον οὐ μικρὸν περιποιεῖν. καὶ ταύτης ἐγὼ μετέσχον τῆς ἀστοχίας, μηδὲ τὴν ἐξάμερον δοσάνην ἐν τῷ πληροῦν τὴν στρατείαν ἐνρά-15 μενος. μαρτυροῦσης γὰρ μοι τῆς ἀληθείας, ἕνα ταχυγυράφον 15 παρ' ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν τοῦ πληρώματος σὺν οἷδα στρατευομένον, πολυτρόπου τῆς ἀφορμῆς τυγχανούσης, πρῶτον μὲν τῆς ἐν τοῖς πράγμασι παντελοῦς ἀπορίας, ἔτα δὲ καὶ τῆς τῶν καλουμένων προβατοριῶν δυσπορίστου μεταλήψεως. καὶ ὅπως ἐρῶ. (67) ἢ παλαιότης πέντε χρυσίνους οἶδα παρεχομένους τοῖς μεμορφάλοις 20 ὑπὲρ προβατορίας ἀδιούτως πρὸς τὴν ἔπαρχον ἔξουσίαν καταπεμπομένης, καὶ τότε ἦν ἔα κατὰ τὸ μυθικὸν ὁ χρυσοῦς αἰὼν ἐξέ-

3 τοιούτους vulg.

4 ἀρξέσειν?

7 κατερρύπησε vulg.

9 κηρας C.

11 μάλιστα δὲ τῷ? an καὶ μάλιστα τῷ?

17 τῆς] τοῖς C.

22 τὸν C: cf. 1 25. quonquam utroque loco

nescio an praestet, quod est 2 29, κατὰ τὸν μῦθον.

aestimatio, neque aequatio, neque aliud omnino; quare nemo eorum qui antea eiusmodi in orationibus cum laude versari consueverant, in nullis porro operam posuit. cui enim opem tulisset, aut cur laudibus vacasset, cum ne testis quidem quisquam adesset, aut omnino qui laudare iudicioformam posset? inde periit officium; et cum causae nullae essent, deformis solitudo iudicium evertit, cum gemitu lacrimisque eorum qui ad finem militiae perveniebant, inopem senectutem sortientes. isre igitur nemo militiae nomen dabat, cum antiqua consuetudine plus mille quotannis notarii militantes laboribus perfunctis, praesertim matricularie, ut vocant (id est catalogorum custodi), non parvum reditum conciliaissent. atque huius ego particeps fui infortunii, ne quotidianum quidem victum complendo militiam consecutus. etenim, testante mihi veritate, unum notarium per totum completionis annum haud scio militasse. cuius rei variae erant causae, primum quidem summa litium penuria, deinde vero et quas probatorias vocant parandi difficultas, quemadmodum exponam. (67) more antiquo memorialibus pro probatoria adiutoris, quae ad praefecturam mittebatur, quinque aurei praebebantur tam quoque, cum secundum fabulam aurea aetas splendebat: nunc autem,

λαμπε· τῶν δέ, ὅτε οὐδὲ ὄνομά ἐστιν εὔρειν τῷ καθ' ἡμῶν χρόνῳ
 ἀρχοῦν ἐπιδειξάει τὴν ἐν αὐτῷ μοχθηρίαν, εἴκοσι χρυσῶν ἔκριναν
 αὐτοῖς ἀποδίδουσαι τὴν προβατορίαν. ὡς δὲ ἔγνωσαν μηδένα τολ-
 μιᾶν, μᾶλλον δὲ μὴ ἔχειν τοσούτου χρήματος προβατορίαν πορί-
 5 ζεσθαι, τύπον πραγματικῶν ἑαυτοῖς ἔξεμβλῆσαν μηδὲν συγχω-
 ροῦντα γραμμάτων ἄνευ βασιλικῶν ἐπὶ στρατείας ὑπὸ τοῖς ἐπάρ-
 χοις διαβαίνειν. τὸ δὲ ὄλον πρὸς ἀτιμίας ἐπράττετο τῆς ἀρχῆς,
 τοῦ νόμου δόντος ἀπέκαθεν αὐτῇ δι' οἰκειῶν ψήφων οὐδ' ἂν ἐθέλη
 τοῖς ταχυγράφοις τοῦ δικαστηρίου συναριθμεῖν· καὶ πολλοὺς
 10 αὐτοὺς ἐπίσταμαι ἀπὸ διαλαλιᾶς στρατευσαμένους, διαπρέψαντάς
 τε ἅμα καὶ τὴν ζώνην ἐντίμως ἀποδεμένους. καὶ ταύτης δὴ οὖν
 τῆς ὁδοῦ τὸ λοιπὸν σχολαζούσης εἰς παρτελῆ δυστυχίαν ἤλασε τὰ
 τῆς τάξεως, τὸ δὲ τῶν καλουμένων ματρικουλαριῶν ριζῶθεν ἀνα-
 σπασθὲν ὄλωλε φρόντισμα. καὶ τί λέγω, αὐτῶν πάντων καθ'
 15 ὅμαλοῦ μετὰ τὸ τῆς στρατείας πέρας ἐν ἀπορίᾳ αἰσχυρᾷ ὀδυνηρῶν
 τὸν λοιπὸν τῆς ζωῆς χρόνον παρασυσφόντων; τὴν οὖν στρατείαν
 ἀπεθέμην τεσσαράκοντα ἐνιαυτοῦς προσεδρεύσας καὶ μηδὲν παρὰ
 τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ πληρώματος ἀπενεγκάμενος. καὶ καλὸν μὲν
 ἀναχωρῆσαι τὸ λοιπὸν τῆσδε τῆς τραγωδίας, ἀποχρώσης τῆς ἐκ-
 20 βάσεως ἐπιδειξάει τὴν ἀλήθειαν· πλὴν καὶ ἄλλης χρῆναι τομῶν
 ἀφηγήσεως ἄνωσθαι.

68. Νόμος ἀρχαῖος ἦν πάντα μὲν τὰ ὀπωσοῦν πρᾶττό-
 μενα παρὰ τοῖς ἐπάρχοις, τάχα δὲ καὶ ταῖς ἄλλαις τῶν ἀρχῶν,

5 ἔξεμβλῆσαν C.

10 αὐτοὺς C.

cum ne nomen quidem est reperire temporē nostro par eius pravitate ex-
 primendae, viginti aureis probatoriam illi vendi decreverant. cum au-
 tem intelligerent neminem audere, imo neminem posse tantī pretii pro-
 batoriam sibi parare, pragmaticam formam sibi extorsere nemini per-
 mittentem sine literis imperatoris ad militiam praefectis subiectam acce-
 dere. totum vero in contemptum magistratus fiebat, cui inde ab initio
 lex concessisset, suo suffragio quos vellet notariis iudicii annumerare;
 multosque ipse scio colloquio receptos militasse, et eminuisse simul cin-
 gulumque cum honore posuisse. et hac itaque via in posterum occulsa
 penitus res apparitorum concidere, matriculariorum vero, ut vocant,
 munus radicatus evulsum interit; de quo quid multa, cum omnes una
 post finem militiae aeternum turpi in inopia reliqua vitae tempus
 trahant? militiam igitur post quadraginta annorum operam deposui,
 nihil ea praeter nomen completionis consecutus. iamque congruum huic
 tragoediae finem imponere, exitu ad declarandam veritatem sufficiente.
 unam tamen rem etiam mihi commemorandam esse existimo.

68. Lex antiqua erat, omnia, quae quomodocumque apud praefec-
 tos ac forte alios etiam magistratus agerentur, Latino sermone offerri;

τοῖς Ἰταλῶν ἐκφωνεῖσθαι ῥήμασιν· οὐδ' παραβαθέντος ὡς εἴρηται (οὐ γὰρ ἄλλως) τὰ τῆς ἐλαττώσεως προύβαινε. τὰ δὲ περὶ τὴν Εὐρώπην πραττόμενα πάντα τὴν ἀρχαιότητα διεφύλαξεν ἕξ ἀνάγκης διὰ τὸ τοῦ αὐτῆς οἰκήτορας, καίπερ Ἑλληνας ἐκ τοῦ πλειονοῦ ὄντας, τῇ τῶν Ἰταλῶν φθέγγεσθαι φωνῇ, καὶ μάλιστα τοὺς 5 δημοσιεύοντας. ταῦτα μετέβαλεν ὁ Καππαδόκης εἰς γραῶδη τινα καὶ χαμιλλήλαν ἀπαγγελίαν, οὐχ ὡς σαφηνείας φροντίων, ἀλλ' ὅπως πρόχειρα ὄντα καὶ κοινὰ μηδεμίαν ἐμποιῆ δυσχέριαν τοῖς κατὰ σκοπὸν αὐτοῦ πληροῦν τὰ μηδαμόθεν αὐτοῖς ἀνήκοντα τολμῶσι. πρῶτων γὰρ καὶ γράφων καὶ καινοτομῶν καὶ ἐκ παντὸς 10 τρόπου σαλευῶν τὴν ἀρχαιότητα, οὐ τοῖς ἀρμοδίους τῶν χωρῶν ἐπιστάταις (οὗς καλοῦσι τρακτεύτας ἀντὶ τοῦ κληματούρχας) ἢ διαφημισταῖς ἐδίδου κατὰ τὸ σύνηθες τὰ πραττόμενα πρὸς πληρωσιν, ὥστε μηδὲν παρὰ τὸν νόμον γίνεσθαι· ἀλλ' αὐτὸς διὰ τῶν οἰκείων πληροῦσθαι τὰ σύμβολα ἐκέλευσε, τῶν εἰωθότων παρέχει 15 σθαι δαπανημάτων τοῖς ἀρμοδίους πληρωταῖς αὐτὸς γενόμενος κύριος. εἶτα ἐκ τῆς μὴ κατὰ τὸ προσήκον τολμωμένης τῶν χαρτῶν ἐκδόσεως μεγίστων ἀνισταμένων τοῖς ὑποτελεῖσι δυσχερεῶν, αὐτὸς ἠγανάκτει καὶ θανάτους ἐπέφερε τοῖς οὐκ ἐπισταμένοις τὴν τῶν ἀναίδην καὶ ὡς ἔτυχεν ἀπολελυμένων χαρτῶν δύναμιν. καὶ νόμος 20 ἐκράτησεν ἕξ ἐκείνου, καὶ πάντες ὡς ἔτυχε καὶ γράφουσι καὶ πληροῦσι καὶ ἀπολόουσι τὰ παντελῶς αὐτοῖς ἀγνοούμενα, τὸ πρὶν μυρίοις κατησφαλισμένα τρόποις, τοῖς τε λεγομένοις κοττιδιανοῖς

12 forte legendum κλιματάρχας. F.

18 δυσχερῶν vulgo.

20 lego ἀνέδη. F.

qua neglecta res, ut diximus (neque enim aliter), prolabi coeperunt. quae vero circa Europam agebantur, cuncta antiquitatem necessario servaverant, quoniam eius incolae, quamvis maiori ex parte Graeci, latina lingua utebantur, maxime qui publica munera gerebant. haec Cappadox in anilem quandam humilemque expositionem mutavit, non quod perspicuitas ei curae erat, sed ut in promptu res communisque esset, neque ullam iis difficultatem exhiberet qui ex eius voluntate implere nequaquam ad se pertinentia auderent. agendo enim et scribendo et innovando, omnibus denique modis antiquitatem concutiens, non congruis regionum praesidibus (quos tractatores vocant, id est regionum praefectos) aut rationalibus, secundum consuetudinem, acta implenda dabat, ne quid contra legem fieret; verum per suos chartas compleri iussit, sumptibus, quos congruis completoribus praebere mos fuerat, ipse potitus. deinde cum ob chartas temerarie illiciteque editas maxima subiectis incommoda existerent, ipse iratus chartarum audacter temereque absolutarum vim ignorantes morte afficiebat. atque ex illo mos obtinuit, omnesque et scribunt et complent et absolunt sibi prorsus ignota, olim mille modis firmata, cum cotidianis (ut vocant, id est

οἷον ἐφημέροις τοῦ ἀβ ἄκτις, τοῖς τε προσφόροις σκρηνίοις, καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς ἐξ αὐτῶν ἔχουσι τὸν πόρον. καὶ τί μακρηγοῦ; πάντα παντελῶς διαπέπτωκε, μηδεμίαν ἐπίγνωσιν τῶν πρὶν καταστροφῶν διασωζόντα.

5 69. Οὕτω τοῦ μακρωτάτου πολεμίου τῶν νόμων διαγενομένου θεὸς ἐπιστράφη, ἐκδοῦναι τὸν αἴτιον τῶν κακῶν ταῖς ἰδίαις πράξεσι ψηφισάμενος, πείδων αὐτὸν ὡς

ἔστι δίκη νέμεσις τε κακοῖς κακότητι φέρουσα.

τοῦ γὰρ ἡπιωτάτου βασιλέως μηδὲν τούτων ἐπισταμένου, πάντων
10 δὲ διὰ τὴν ἄκρατον δυναστείαν, κατὰ ἄδικουμένων, συνηγο-
ρῶντων τῷ ποτηρῷ Καππαδόκη καὶ τοῖς πάντων ἔξοχωτάτοις
ἐπαίνοις ἐπ' αὐτῷ παρὰ βασιλεῖ χρωμένων (τίς γὰρ ἂν ἐτόλμησε
καὶ μόνος ἐπαίων χωρὶς μνησθῆναι τῆς αὐτοῦ προσηγορίας;)
μὴν ἢ ὁμόζυγος γυνή, κρείττων τῶν ὄντων ὀτεδήποτε ἐπὶ συνέσει,
15 καὶ συμπαθείᾳ τῶν ἀδικουμένων ἀγρυπνοῦσα, μὴ φέρουσα τὸ
λοιπὸν περιορᾶν τὴν πολιτείαν βυθιζομένην, οὐ μετροῖς λόγοις
ὡς τὸν βασιλέα ὀπλισθεῖσιν διαβαίνει, ἅπαντα αὐτὸν τὰ τέως δια-
λανθάνοντα διδάσκουσα, καὶ ὡς κενδυεῖοι οὐ τὸ ἐπήκοον μόνον
20 βασιλείαν. εἰκὸς οὖν ὁ βασιλεὺς, καλὸς ὢν καὶ πρὸς ἄμνην τῶν
κακῶν βραδύς, ἀμηχάνοις ἀπορίαις εἶχετο, μηδὲ ἀποκινεῖν τὸν
καταστροφία τοῦ πολιτεύματος ἐφόσκων· οὕτως ἔτυχεν, οἷα
κακός, ταράξῃς τὰ πράγματα καὶ τοὺς πόρους ἀπορία καὶ συγχύ-

9 ἡπιστάτον C.

14 κρείττον C.

20 εἰκὸς C. v. ad

p. 202 19.

23 κακῶς C.

ἐφημέροις) actis praefecti, tum competentibus scriniis, tum vero per eos ipsos qui ex illis reditum habebant. paucis dicam: omnia penitus interiere, nullo prioris eorum excellentiae indicio relicto.

69. Sic cum egisset sceleratissimus legum hostis; respiciens deus malorum auctorem ipsius tradere factis decrevit, persuadens ei "esse Iustitiam Nemesinque, malis mala ferentem." nam cum horum nil sciret mansuetissimus imperator, omnes vero propter immodicam eius potentiam, quamvis iniuria affecti, improbum Cappadocem tuerentur, longe omnium maximis laudibus eum apud imperatorem celebrantes (quis enim vel solus neminis eius sine laude mentionem facere ausus fuisset?), sola coniux, omnibus quae unquam fuere ingenio praestans, et iniuriarum miseratione vigilans, diutius negligere praecipitantem rem publicam non sustinens, haud levibus instructa rationibus ad imperatorem accedit, cunctaque eum hucusque occulta edocet, nec subiectos tantum malis interire periclitari, sed ipsi quoque imperio ruinam imminere. itaque, quod necesse erat, imperator, utpote bonus et in malorum ultione lentus, summa consilii inopia laborabat, ne, quemadmodum rei publicae eversorem amoveret, reperirens quidem: adeo, utpote improbus, res perturbaverat, ac reditus difficultate et inexplicabili confu-

σει ἀδικηκίτω σκοτώσας, ἀλλήλαις τὰς λεγομένας ἐπιτημήσεις ἐμ-
 μιξας, ὡς μηδέποτε πέρας αὐτῶ γενέσθαι τῆς ἀρχῆς, μηδέ τινά
 τῶν ἀπὸ τῆς βουλῆς ἢ ἄλλως τοῦ δικαίου περιεργουῦντα τολμᾶν ἐπι-
 λαβέσθαι τῆς διοικήσεως. ἐπεκούρει δὲ ὅμως τοῖς ἄπηκόοις ὁ
 βασιλεὺς καθ' ὅσον ἀνθρώποις δυνατόν. (70) οἱ δὲ ὑποτελεῖς 5
 τὸ λοιπὸν οὐκ οὔσης αὐτοῖς οὐδὲ ἀφεθείσης περιουσίας διὰ τὰς
 συνωγὰς καὶ ἀγγαρίους καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν πόρους, γυναικῶν τε
 σὺν ἐπιμαζίοις βρέφειν ἀχθοφορουσῶν καὶ διακομιζουσῶν τὰ εἶδη
 ἐκ μεσογείου μακρῶς ἐπὶ θάλασσαν ἀπηλεῖς καὶ ἄταφοι ἐπὶ τῆς
 ὁδοιορίας θάνατοι, τῶν τε τοὺς δασμοὺς πραττομένων πολυτρό- 10
 πους καὶ πολυσημάντους ... κηρσούλια, ὄλογραφικά, βουλευ-
 τικά, ὁμόδουλα, ὁμόκηρσα, ἀφαντικά, ἐγκαταλελειμμένα, πο-
 λιτικά, ταμιακά, δεπουτάτα, ῥεκολάτα, ῥέφουσα, κεραστι-
 σμούς, ῥοπὰς, παραλλα.α, τόπους, ἐνδοματικά, μητατορικά,
 καὶ μετὰ τὴν τούτων ... ελληφορον ἀπαίτησιν, ἐπὶ τοῦ νομίσμα- 15
 τος ἄλλων μυρίων ὡσπερ ἐξ ὕδρας ἀμισταμένον κακῶν τοῖς ὑπο-
 τελέσιν ὑπὲρ ἀνωμερικτικῶν σουσος παιδων ... ἰμων, κομιτατη-
 σίων, μονοπτέρων, μονα... ἀπηλλημένων, λευκοχρῦσων ... περας
 τας ἐν ... καὶ ... ὑπερμαχούτων τὰς κατὰ ... προνοουμένων
 λαφυραγωγὸς ἀρπαγὰς, βίας τε καὶ φθορὰς τῶν παραπορευομέ- 20
 νων διὰ τῶν ἐπαρχιῶν στρατευμάτων, ὅσα κατὰ τὸ ἀναγκαῖον ἐπὶ
 τοὺς πολέμους ὁρμᾶν συμβαίνει, διὸ κουφότεραν τὴν ἐπιδρομὴν
 τῶν βαρβάρων τῆς ἐπιστάσεως τῶν οἰκείων τὸ ὑπήκοον ἐαυτῷ συλ-
 λογίζεται. διὰ ταύτας τῶν τὴν τὰς αἰτίας, μᾶλλον δὲ περιστάσεις,

8 περιεργουῦντα? an περιεργουῦντα?

11 tributorum nomina, quoniam alia non intelligo, alia Latina sunt
 aut depravata, in versione omisi. F.

4 ὅμως τοῖς F, ὁμοίως C.

24 ἀρτίας C.

sione, quas indictiones vocant inter se miscens, involverat, nunquam
 ut finem eius magistratus haberet, neque quisquam e senatu, aut omnino
 cui cordi esset iustitia, suscipere administrationem auderet. succurre-
 bat nihilominus subiectis imperator quantum ab homine fieri poterat.
 (70) collatores vero cum porro neque facultates neque eas acquirendi
 copiam haberent ob coemptiones et angarios atque inde nascentes labo-
 res, mulierum, lactantibus cum infantibus onera ferentium, dum species
 longinquum ad mare portant, immiserabiles et sepultura carentes in iti-
 nere obitus; et tributa exigentium multiplices multorumque nominum ...
 ad quorum ... exactionem alia innumera mala accedebant, e numismata
 subiectis veluti ex hydra nascentia ... tum ob propugnatorum, quibus
 prospiciebant, praedantium rapinas, vimque et populationes per provin-
 cias iter facientium exercituum, quos obvia necessitate in hostes ire
 contingit; quam ob rem leviolem sibi barbarorum incursionem quam
 suorum moram subiecti reputant: has igitur ob causas seu petins cala-

τὰς ἐνεγκοῦσας αὐτοὺς ἀπολείποντες ἅπαντες, καὶ ῥαθυμῆν μάλ-
 λον ἢ κάμειν σωφρόνως ἐθέλοντες οἶα μηδὲ συγχωρούμενοι, τὴν
 βασιλῆως πόλιν ὄχλου ἀχρήστου ἐνεφόρησαν. καὶ πολλὸς ἦν ὁ νό-
 μος πρὸς ἀπειρίαν πταισμάτων τῷ πλήθει συνεκτεινόμενος, ὥστε
 8 καὶ τοὺς τὸ πρὶν ἡμελημένους ἔρχοντας προαγαγεῖν, πραίτωράς
 τε καὶ κναισίτωρας, κατὰ τὴν ποτε κρατήσασαν παρὰ Ῥωμαίοις
 συνήθειαν, ὡς προαφηγησάμεθα. τῶν δὲ τοῖς ἁμαρτήμασι τοῦ
 δήμου ἐπεξιώντων σφοδρότερον, ἀνυστὰν τὸ πλῆθος καὶ εἰς κνω-
 δαίμονα συναχθὲν ὁμόνοιαν πᾶσαν ἐγγὺς τὴν πόλιν ἐνέπηρσε. καὶ
 10 ὁ μὲν Καππαδόκης ἄφαντος ἐγένετο, ἀρχῆς δὲ λαβόμενον τὸ πῦρ
 ἐκ τῶν τῆς αὐλῆς εισόδων, εἴτα ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τὸ πρῶτον ἱερόν,
 ἐξ ὧν ἐπὶ τῆς Ἰουλιανοῦ γερουσίαν, ἣν καλοῦσι σένατον κατὰ τὴν
 Ἀθγόστου πατήνηριν, ἀφ' ἧς ἐπὶ τὴν ἀγορὰν ἦν καλοῦσι Ζεὺ-
 ξίππον ἀπὸ Ζευξίππου βασιλῆως, ὑφ' ᾧ ἐπὶ τῆς τριακοστῆς ὀδοῦς
 15 Ὀλυμπιάδος Μεγαρεῖς εἰς Βυζάντιον ἀποικήσαντες πρὸς τιμὴν αὐ-
 τοῦ τὴν ἀγορὰν οὕτως ἐπωνόμασαν, κωδάπερ τὰς Χαριδήμου
 στοὰς οἱ Κύζικον οἰκίσαντες Μεγαρεῖς· καὶ ... βασιλεῦσαι Ἑλλή-
 των μνημονεύεται, ὡς ὁ Κᾶσιωρ ἐν ἐπιτομῇ χρονικῶν ἀπέθετο.
 τὸ γὰρ δημόσιον βαλανεῖον Σεβήρειον ἀπὸ Σεβήρου Ῥωμαίων ἡγη-
 20 σαμένον κερωνόμασαι, ὃς ἀρθρίτιδι νόσῳ ... υμενος ἰδεύματο
 τὸ βαλανεῖον, προσκαρτερῶν τῇ Θράκῃ διὰ τὴν πρὸς Νίγηρον δια-

8 ὄχλον ἀχρηστον vulgo.

ὁμόνοιας.

15 μεσαρις C.

9 κνωδαίμονας C: quo servato F

πρὸς τιμῆς usitatus: v. p. 168

10, 240 12.

16 χαριδήμους C.

17 οἰκίσαντες C.

lego καὶ γὰρ. F.

mitates, suam quisque patriam relinquentes, cum otiosi quam sapienter
 laborare mallent, quippe ne copiam quidem habentes, imperatoriam ur-
 bem iuventili turba replebant. crescebatque contra innumera delicta una
 cum multitudine legis severitas, adeo ut antea neglectos magistratus,
 praetores et quaesitores, iuxta priscam apud Romanos, ut supra memo-
 ravimus, consuetudinem, creaverit. qui cum populi peccata perseque-
 rentur acrius, excita multitudo, et fatales in consensiones compulsae,
 totam paene urbem incendio delevit. et Cappadox quidem evanuit,
 ignis vero, initio ex aulae aditibus capto, ab iis porro ad primum tem-
 plum, ab hoc ad Iuliani curiam, quem senatum secundum Augusti con-
 gregationem vocant, indeque ad forum progressus est, quod Zeuxippum
 a Zeuxippe rege vocant, sub quo octogesima octava olympiade Mega-
 rensium colonia Byzantium missa in eius honorem forum ita appellavit,
 quemadmodum Charidemi porticibus, qui Cyzicum condiderunt Mega-
 renses, nomen posuere: etenim imperasse Graecis traditur, uti Castor
 in epitome Chronicorum commemoravit. balneum publicum autem Se-
 verium a Severo Romanorum imperatore nominatum est, qui articulari
 morbo laborans balneum illud extruxit, propter ortam inter eum et Ni-

φοράν. τῶν δὲ τηλικούτων σωμάτων εἰς πῦρ μεταβαλλόντων, ἤρ-
πάγησαν αἱ μέχρι τῆς Κωνσταντίνου ἀγορᾶς τὴν πόλιν διευθύ-
τουσαι στοαί, κάλλει καὶ μεγέθει κίωνων ἐδωράμμως διασκηροῦσαι
τὴν πλατεῖαν. Καμπάνοι ταύτας εἰς χάριν Κωνσταντίνου λέγον-
ται κατασκευάσαι, ἀπὸ Παρθενόπης τῆς καθ' ἡμᾶς Νεαπόλεως⁵
καὶ τῆς ποτὲ Δικαιαρχίας νῦν δὲ Πουτεύλων εἰς Βυζάντιον πρὸς
χάριν, ὡς εἴρηται, τοῦ βασιλέως παραγενόμενοι. συναπετε-
φρώθη οὖν (πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλον;) τὰ συνημμένα τοῖς μέσοις
πρὸς τὸ βόρειον καὶ νότον ἄνεμον οἰκοδομήματα, καὶ ὄρος ἦν ἡ
πόλις καὶ βουνοὶ μέλανες ἀπερωγότες, καθάπερ ἐν Λιπάρῃ ἢ¹⁰
Βισβίῳ, κόνει καὶ καπνῷ καὶ δυσωδίᾳ τῶν ἀποτεφρουμένων ἑλῶν
ἀοίκητος, φόβον ἐλεινὸν τοῖς θειομένοις ἐνσεύουσα. καὶ ὁ μὲν
δῆμος; μᾶλλον δὲ τὸ βάρβαρον καὶ ἀνηλιές πλῆθος, ποιναῖς ταῖς
ἄξιαις πρὸς αὐτῆς ἐπιστάλη τῆς νίκης, εἰς πέντε σύνεγγυς μυριά-
δας σιδήρῳ χύθην διασφραγίσαν· ἡ δὲ πόλις ἔρρηκτο πυρὶ καὶ χό-¹⁵
μασι καὶ λειψάνων ἀμορφία κατέπληκτος. ἀλλὰ θεὸς (μόνον
γὰρ ἦν αὐτοῦ τὴν τοσαύτην παραμυθῆσαισθα

71. ἐνίκησε δὲ ὁμοῦ μετὰ θεὸν ἡ βασιλεύς τύχη, κατὰ
πάντα συνειπών. καὶ ἐν βραχεῖ χρόνῳ κρείττων δὲ ἡ πόλις καὶ ...
ἰσχυρὰ τὲ ὁμοῦ καὶ ἀσφαλῆς, καθάπερ ἐξ ἀμύρφου ὄλου αὐθις²⁰

1 μεταβαλλόντων C. 2 αἱ F, μὴ C. διευθύνουσαι C.
7 παραγεναιμένων C. 9 οἰκοδομητὰ vulgo. 18 ante ἐνί-
κησε aut paucae tantum lineae, quas legere non potui, aut, quod
verisimilius est, praeter has duae saltem paginae desiderantur. F.
καθάπερ ἐφθην εἰπών? 19 post καὶ aliquot literae extin-
ctae. F.

grum discordiam in Thracia commorans. tantis autem molibus in ignem
mutatis, correptae usque ad forum Constantini per urbem pertinentes
porticus (Campani eas in gratiam Constantini extruxisse dicuntur),
pulchritudine et magnitudine columnarum, Parthenope (quae nunc Nea-
polis) et Dicaearchia (qui nunc Puteoli) Byzantium in gratiam, ut dixi,
imperatoris advectorum, in tabernacula scite descripta plateam partien-
tes. simul igitur in cineres redacta (qui enim non fuissent?) mediis ad
Septentrionem et Meridiem cohaerentia aedificia; monsque erat urbs et
nigri praeruptique colles, veluti in Lipare aut Vesuvio, pulvere fumo et
foetore combustae materiae inhabitabilis, miserandum intuentibus terro-
rem incutiens. et populum quidem seu potius barbarum et immiseri-
cors vulgus meritis poenis ipsa victoria subiecit, ad quinquaginta fore
milla acervatim ferro necatum: urbs vero iacebat, igne et ruderibus et
reliquiarum deformitate horrenda. sed deus (etenim ille solus poterat)
tantam solatus

71. vicit tamen post deum imperatoris, quae in omnibus ei affuit,
fortuna; brevique et praestantior urbs et ... firmaeque simul et secura

τοῦ δημιουργοῦ, καθύπερ τότε, πᾶν εἰς φῶς μόνη τῇ δυνάμει τῆς βουλῆς ἀνακαλοῦντος.

72. Πέρας οὖν τοῦτο τῆς πρώτης λησταρχίας τοῦ πονηροῦ Καππαδόκου. ἀντίρροπον δὲ θεὸς τῇ κακίᾳ ἐμμένειαν ταῖς ὁσμφοραῖς ἐπιδέδωκε. Φωκῆς γέγονεν ἀγὴρ εὐπατριδης, Σαλβίου μὲν τοῦ δικαιωτάτου ἕγγονος, Κρατέρου δὲ τοῦ πάντων εὐσιβεστάτου παῖς, ὃς τὰ πρῶτα τοῖς λεγομένοις σιλεντιαριοῖς τῆς αὐτῆς διαπρέφας, τοὺς πῶποτε ἐπὶ τῇ μεγαλότητι ψυχῆς μετὰ δόσεων ἀμετρίας ὑπερβαλλόμενος, ἐπὶ τοῦ πατέρας τῆς βασιλείας κατ' 10 ἀξίαν ἀνελήλυθε, πλούτῳ κομῶν καὶ τοῖς δεομένοις ἐπαρκῶν, αὐτὸς ἐαυτῷ μόνῳ φειδωλίαν δίδωσεν· διαίτα γὰρ ἦν αὐτῷ καὶ τροφῆς ἄσπιτα τοσαύτη ὅση τοῖς ἄγαν μεμετρημένοις τὸν βίον ἐν εὐτελείῳ ἤριθμιέτο. καὶ τῆς μὲν περισσίας τύχης αὐτοῦ ἀξίως τὰ τῆς ἐστίας διε... τοῖς φίλοις, αὐτὸς δὲ μόναις ταῖς τῶν δαι- 15 τυμῶνων εὐθυμίας ἐτρέφετο, σεμνὸς μὲν καὶ φιλόκαλος ὢν, ἀλλ' οὐ καλλωπιστής, ἕξ αὐτοῦ καὶ μόνου ...

73. ... καὶ δόλουξ ῥάπτειν, αἰτεῖν μὲν ἡρῶθρία τῶν ἀναγκαιῶν δεόμενος, ἕστενε δὲ καὶ ὤμωζε, καὶ δάκρυσι πεφορτωμένος τὰς ὄψεις δῆλος ἦν καὶ τοῖς ἄγαν ἀγνοοῦσιν αὐτὸν ὡς εἶη 20 λυπούμενος. τοῦτον ὁ Φωκῆς ἐκ τύχης ἰδὼν, καὶ ὡς ἀγὴρ ἀγα-

1 το... C. 2 versu post ἀνακαλοῦντος sequente C ΛΟΓΟΣ, nullo addito numero. in indice neque haec, neque libri tertii inscriptio reperitur. 7 ἐν τοῖς F. 8 μεγαλητι C. 10 ἀνήλυθε vulgo. 11 lego διασώζων. F. 12 τροφῆς? μεμετρημένοις C. 14 forte legendum διένεμε. F. 15 ἐτρέφετο F, ἐστρέφετο C. 16 post μόνου sequitur pagina, quam legere frustra conatus sum. nihil praeterea desideratur ante καὶ δολουράπτειν. F. ita enim vulgo legebatur. 18 ὀμωζεν C.

exstitit, quasi ex informi mole rerum opifice iterum, quemadmodum olim, cuncta in lucem sola voluntatis potestate revocante.

72. Finis igitur hic primae latrocinialis improbi Cappadocis praefecturae. parem autem deus improbitati benevolentiam calamitatibus concessit. Phocas fuit vir nobili genere, Salvii iustissimi nepos et Crateri longe piissimi filius, qui cum primo inter quos silentarios aulae vocant eminuisset, magnitudine animi et donorum immensa copia, quotquot unquam fuerit, vincens, ad patres imperii pro merito pervenit, opibus splendidus, egentisque iuvans, sibi uni parsimoniam servans: is enim victus illi, ea luxuriae abstinencia erat, quam vel parcissime viventes vilem putarent. et abundanti quidem fortuna dignam amicis mensam adornabat; ipse autem solis convivarum oblectationibus alebatur, splendidus et pulchri, at non fuci amans, ex se solo ...

73. ... et dolos suere: rogare quidem erubescibat, necessariis egens, ingemiscebat autem, et oculis fletu gravatis vel prorsus ignorantibus ipsum manifeste tristitiam prodebat. hunc casu cum vidisset

Θὸς καὶ λαβεῖν ἱκανὸς ψυχῆς ὀδύνην ἐκ μόνης ὀλιγωρίας τοῦ προσ-
 ὄπου γνωρίζομένην, εἰπεῖν τι πρὸς αὐτὸν ἄν...λετο· ἐμὲ δὲ με-
 ταστειλόμενος (καὶ γὰρ ἀγαπᾷν παρὰ τοὺς ἄλλους ἤξειον, ἀπα-
 τώμενος μᾶλλον ὥσει περὶ λογυδρίων τινῶν δῆθεν οὐκ ἄφροντις)
 καὶ χάριν ἐθέλων παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ἤξειον περινοήσασθαι τινα πρὸς 5
 διδασκαλίαν αὐτῷ τῆς Ἰταλίδος φωνῆς, Λίβυν ἐπιζητῶν· αὐτοὺς
 γὰρ ἔφρασκεν ἐγνωσέναι στωμυλωτέρας παρὰ τοὺς Ἰταλοὺς διαλέ-
 γεσθαι. ἐνδὸς δὲ τῶν παρόντων Σπεκιώσου μνήμην ἀνάγοντος,
 ἔξαναστὰς ἐμὲ τε καὶ τὸν εἰπόντα ἀντεβόλει, πρὸς ἔντευξιν ἐκείνου
 παρακαλῶν. ἐγὼ δὲ ἔρμαϊον ἠγησάμενος ὡς τάχος τὸν Σπεκιώσον 10
 ἄγω πρὸς αὐτόν· καὶ γὰρ ἠπιστάμην τὸν ἄνθρωπον. ὁ δὲ λαβὼν
 αὐτὸν κατ' ἴδιαν γουρπιετῶν διετέλει, καὶ σωφρόνως ἐκλιπαρῶν
 ἦτει τῆς οὐσης αὐτῷ μεταδοῦναι φωνῆς. ἐμὲ δὲ χωρίσας βραχὺ
 τοῦ λόγου ἑκατὸν χρυσίνους λαβεῖν ἤξιώσε δοθησομένους ἐκείνῳ·
 ὃ δὴ πρῶξις ἐγώ, καὶ τῶν λεγομένων νοστατικῶν ἕνεκα τῷ Σπε- 15
 κιώσῳ δοῦς, ἐπίσεια συχνότερον πρὸς τὸν πάντα ἀγαθὸν ἐκείνον
 ἄνθρωπον φοιτᾷν. (πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλεν;) ὄρθριος παρῆν,
 πρὸ τῆς ἀλλείου τοῦ δῆθεν ἤξιωκότος αὐτὸν παραφυλάττων· ὁ δὲ
 μεταστειλόμενος καὶ θεραπεύσας ἀντεβόλησε μὴ πρότερον προσε-
 δοῦναι αὐτῷ, πρὶν αὐτὸς διαστειλόμενος ἄξιως γενέσθαι παρ' 20
 αὐτόν. καὶ τὸ λοιπὸν ὁ Σπεκιώσος συμβάλλων τῇ τέχνῃ περιόδῳ
 τοῦ σκέμματος ...θεὶ τῆς προσεδρίας· οὐδὲ γὰρ ἔμελλε τῷ

2 lego ἀντεβάλλετο. F.   4 ὡς εἶην?   λογοιδρίας C.
 5 ἐθέλων] coniectura. in C litteras extinctae. F.   6 αὐτὸς C.
 12 καθιδίαν C.   17 lego ὁ δὲ (πῶς etc. F.   20 ἀξίωση?

Phocas, atque ut vir bonus et qui dolorem animi e solo vultus neglecta colligeret, alloqui tum quidem distulit; me autem arcessitum (etiam praee aliis diligere dignabatur) decipiens, quasi scilicet, ... quibusdam occupatus gratiam a me accipere vellet, rogavit ut aliquem sibi reperire lingua Latinae magistrum, Libyn quaerens: hos enim aiebat se animadvertisse lepidius prae Italis loqui. cum vero e praesentibus aliquis de Specioso mentionem fecisset, surrexit, meque et illum orans ut eum adirem hortatus est. quod ego in lucro ponens, Speciosum quam celerrime ad eum adduceo: noveram enim hominem. ille, postquam eum seduxit, genibus usque flexis, modesta prece petivit ut suam ipsi linguam velit communicare. me autem, a sermone paulisper avocatum, centum aureos petere iussit, quos illi darem; quod cum ego fecissem et commendaticiarum, ut aiunt, causa Specioso dedissem, suasi ei ut saepius ad optimum illum virum iret. ille autem (qui enim aliter fecisset?) mane aderat, ante vestibulum eius a quo fuerat videlicet rogatus praestolans. qui cum arcessitum coluisset, petivit ut non prius sibi adside-ret, quam ipse digne instructus ad eum venisset. ac Speciosus deinde, antequam assedisset, solertes consilii ambages coniecit: neque enim illi

Φωκῆ, μύλα πρὸς ἑκατέραν παρεσκευασμένην παιδείαν, μαθη-
τεῖαν εὐρεῖν ἑκείνοις ἢ παρὰ τῆς πολλοῦ ἀξιολόγως ἤπιστατο.

Καὶ τις στοχάζεται ἐκ τῶν περὶ ἀνθρώπους τάνδρὸς κατορ-
θωμάτων, πόσης ἦν περὶ τὸ θεῖον εὐσεβείας. μῦς οὖν πράξειος
5 αὐτοῦ ἐπιμησοδεῖς πέρας ἐπιδήσω ταῖς ὑπὲρ ἄριθμον αὐτοῦ τῶν
ἀγαθῶν ἀφηγήσειν. (74) πρὸς Πεισισθῆντι πόλει τῆς Γαλα-
τίας (οὕτω δὲ τὸ χωρίον ὀνομασθῆναι συμβέβηκεν ἐκ τοῦ πισεῖν
ἀπειροῦς ἐκεῖ, Γαλατῶν τῶν περὶ Ῥοδανὸν ἐπιπεσόντων τῇ χώρῃ
Βρέννου ἡγησαμένου, καὶ τὴν ὀμώνυμον αὐτοῖς χώραν ἐδικαῖν
10 βιαζομένων, ὡς Φενιστέλλας καὶ Σισένυς οἱ Ῥωμαῖοί φασιν, ὧν
τὰς χρήσεις ὁ Βύρρων ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἀνήγαγεν
ἐγὼ δὲ τὰς βίβλους οὕτω τιθέμαι) ἐκεῖ τοίνυν τέμενος ἦν τῇ
ἀχράντῳ στρατιᾷ τῶν ἱερῶν ἀγγέλων τοῦ ἀρρήτου θεοῦ καθωσιω-
15 μένον, περὶ οὗ μετὰ πάντας ἀνθρώπους γένος ὁ Φωκῆς ὡς Ἑλλα-
μός τις τῷ θεῷ χρυσίου λίτρας εἴκοσιν ἕφην ἐπιδοῦς, τοῖς ἱερου-
μένοις πρόσδοτον ὀδοῦκοντα χρυσῶν προσγενέσθαι τῷ ἱερῷ εἰς
φιλοξενίαν ἐποδοῦσεν.

75. Τοιαύταις μὲν οὖν τέχναις ἐπὶ τῆς πόλεως ἐχρήτο,
χρυσίου δὲ κατ' ἔτος ἕκαστον ἐπὶ λότροις ἀχμαλώτων λαθραίνως
20 ἐχθῶν διετέλει, δακρύων εἴ ποῦ τις περὶ πολεμίων ἐφόδου καὶ
ἀπαγωγῆς ἀχμαλώτων πρὸς αὐτὸν διεξίει τῷ λόγῳ. καὶ μύρτυρα
τὴν ἀλήθειαν οὐκ αἰδοῦμαι καλεῖν ἀληθειῶν ὀλθα κυτονίστων ...

2 τὸ C. 4 πόσος C. 13 τῷ ἀρρήτῳ θεῷ C. 22 legen-
dum, ni fallor, κοίτωνιτῶν αὐτῷ (cum eius essent cubicular-
ius). F.

quae prae vulgo probabilius sciebat, Phocae utrisque literis admodum ornato disciplinam reperisset.

Ac conciliet aliquis ex egregiis viri erga homines factis, quanta in deum pietate fuerit. ego ex innumeris eius virtutibus unam etiam rem commemorabo. (74) ad Pessinuntem urbem Galatiae (ita autem appellari locum contigit, quod innumera ibi Gallorum, circa Rhodanum habitantium, multitudo cecidit, qui Brenno duce regionem invaserant, cognominem ipsis terram ulcisci conantes, ut sunt Foenestella et Sisena Romani, quorum loca Varro in libro de Rebus Humanis protulit; ego autem libros necdum vidi) ibi igitur templum erat immaculate sanctorum angelorum exercitui indicti dei consecratum; de quo Phocas, sicut omnes, sciens, Ellamam quandam deo viginti auri libras donasse, octoginta aureorum reditum, hospitibus in templo excipiendis destinandum, sacerdotibus adiungi curavit.

75. Eiusmodi quidem artibus in civitate utebatur. aurum vero quotannis captivis redimendis occulte effundebat, lacrimans, cum forte aliquis de hostium incursione captivisque abductis ei narraret. et veritatem testem invocare non vereor, vera dicens: scio ... me tantum

χρυσίου τοσούτου τυχῶν, ἀπόντος αὐτοῦ, πρὸς τὸ πλῆθος τῶν λυτρουμένων (ταύτης γὰρ ... ἀνθρώπου ἐσθῆτα διεπώλεσεν ... καὶ προσθεὶς ὅσον ἦν αὐτῷ δυνατὸν προ...αν τῶν λύτρων ἐξέπεμψε τοῦτον ἀμύνην ἀντίροπον καὶ θεοκρεπῆς ἀνέλαβε τὸν υἱὸν κατὰ πάντα τρόπον ἐκπαιδεύσας τοῦτοις ἐνασχολεῖσθαι. ὁ δὲ τὸν 5 παρίοντα καὶ μαρτυροῦντα τοῖς γινομένοις κατ' ἐσχᾶς ἀπενίκησεν, ὡς ἐκείνων χάριτας εἰδέναι τῷ θεῷ, ὅτι τῷ σώματι τελευτῶν ταῖς εὐσεβείαις ἀθάνατος διὰ τῶν παρὰ τοῦ παιδὸς πραττομένων δια- μένοι.

76. Τοσοῦτον ὄντα τὸν ἄνδρα χαλῶν ὁ βασιλεὺς πείθει 10 καμάτω πολλῷ κοινὴν εἰς ἄπαντας ἐκιδεξέσθαι τὴν οὖσαν αὐτῷ τῆς ψυχῆς ἐλευθερίαν, καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀναδέξασθαι φροντίδα, καὶ διυθῆναι τὸν οἶακα βυθιζομένης ἤδη τοῖς κακοῖς τῆς ὅλης πολιτείας. ὁ δὲ ἄκων (οὐδὲ γὰρ ἀσφαλὲς βασιλέως αἰτησιὶν παρακρούσασθαι τοιούτου) τὴν μὲν λειτουργίαν ἐπήλθε, 15 δεδιῶς δὲ ὁμῶς καὶ τῷ μεγέθει τῶν φο... ἰλιγγιῶν εἶδε τὸν θεὸν παρόντα βοηθεῖν αὐτῷ προθυμούμενον. ἅμα γὰρ τὴν ἀρχὴν παρὰ λαβῶν καὶ τῆς ἀλλῆς προφανεῖς ἐπὶ τῆς ἀπήνης ἀνεφέροτο, σύμπας ὁ δῆμος ἡλικία τε πᾶσα καὶ φύσις, ὁμοῦ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνατείναντες, ὕμνους εὐχαριστηρίους μετὰ δακρύων 20 ἀνέφερον τῷ θεῷ τοσαύτης ἀξιώσαντι προνοίας τοὺς μυρλοῖς κακοῖς κατεστρωμένους. πείθειν δὲ θεὸς ἀνθρώπους ἀξιώσας, δεικνύει παρῆναι τοῖς πραττομένοις καὶ βουλαῖς αὐτοῦ προῖεναι τὰ

2 post γὰρ aliquot literae extinctae. F. post διεπώλεσεν duae saltem paginas desiderantur. F. 3 καὶ — 5 ἐνασχολεῖσθαι in versione omisi. F. 13 οἶα C. 16 ...ὡς C. lego φόβον. F. 22 πείθει C.

auri ipso absente pro redimendorum captivorum multitudine accepisse (hac enim vigente ... vestem quoque vendidisset) ... ille autem supervenientem et facta testantem obsecrabat ut propterea gratias deo ageret, quod corpore piis operibus moriturus, immortalis per filii facta maneret.

76. Tanto viro laetus imperator multo labore persuadet communem omnibus suam animi bonitatem ostendere, et rerum publicarum cura suscepta, totius malis iam depereuntis imperii clavum regere. ille autem invitatus (etenim periculosum erat talem imperatorem petentem reiicere) munus subit: timens tamen, et magnitudine terrorum quasi vertigine correptus, vidit deum praesentem se adiuvare paratum. nam simul atque suscepto magistratu extra aulam curru vehens apparuit, universus populus omnisque aetas ac sexus, una extensis in coelum manibus, hymnos in gratiarum actionem cum lacrimis deo cantavere, tanta providentia innumeris malis prostratos dignato. persuadere autem hominibus dignatus deus, ostendit sese adesse rebus suisque consiliis optima

χρηστά. ὡς γὰρ ἔσται τῆς ἀπείρης ἔμπροσθεν ὁ ὑπαρχος, βέλος ἀναφείς τῷ πονηρῷ τις (ἔτι γὰρ ὁ δῆμος ἀτυχήσειν ἐχρήτη) στοχάζεται μὲν αὐτῷ, τοῦ δὲ βέλους ἀμπλακόντος αὐτὸς μὲν ἀβλαβῆς ὡς θεόπαις τῆς προνοίας φανερός ἀπειδείχθη. ταύτων δὲ συμβάντος ὁ μὲν δῆμος πῶν ὄπλων καὶ θορύβων παρεχώρει, τῶν τε κράτιστον ἀνυμνῶν βασιλεῖα ἐν εὐθυμίαις ἡδοπαθῶν καὶ σκιρτήμασι διετέλει, ἀθρόως ἐκ μεγίστων θορύβων καὶ φόβων εἰς αὐλοῦς καὶ χορείας μεταβαλὼν, πᾶσα δὲ ἀφθονία τῶν ἐπιτηδίων κατελήλυθε τὴν πόλιν, ἠδὲ καὶ μετ' εὐφροσύνης πάντων τῶν
 10 ὁπουδήποτε κρυπτομένων καὶ διαφρυγόντων τοὺς κινδύνους εἰσρέοντων τῇ πόλει καὶ παντοίαν συμφοροῦντων εὐετηρίαν· ἦδει γὰρ ἅπας ... τις οὖν ἀβλαβῆ καὶ λυσιτελεῖ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι τοῖς ὑπηκόοις τὴν τοῦ βίου μέθοδον, τῶν γε ἀγαθῶν ἐν αὐτῇ πλημμυρούντων. ἔχων ὁ βασιλεὺς μετὰ τὸν αὐτὸν ὑπαρχον ἐνάρχεται
 15 προθύμως ἀνιστᾶν τὸ τοῦ μεγάλου θεοῦ τέμενος· καὶ ποταμὸς ἔρρει χρημάτων ταῖς βασιλείω ἐγγυῖς καὶ τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ ὑπάρχου χεόμενος. τέσσαρας οὖν χιλιάδας ἀντίκα χρυσίου λιτρῶν ὁ ὑπαρχος τοῖς ἔργοις ἐπέχεε τοῦ ἱεροῦ, μηδεὶν ἀδικουμένον, μηδὲ τῆς τυχοῦσης εὐετηρίας εἰς ἀσεβῆ ποιήσιν ἐπινοήσεως· ἔχειρε
 20 γὰρ ἡξιωμένος, εἰς θεοῦ τιμὴν καὶ σπουδὴν εὐσεβείας παρατεινόμενος. καὶ θανμάζειν οὐκ ἔνεστιν, εἰ θεοῦ παρόντος πάντα παρεῖναι συμβαίνει τοῖς ἀντὶ μᾶλλον ἢ περιτοίαις ἀνθρώπων τῶν

2 ἀναφείς vulgo. ἀτυχήσειν C. 3 ἐμπλακόντος vulgo.
 4 ὡς θεόπαις] coniectura ex reliquiis literarum. F. ἀπειδείχθη C.
 11 ἦδη C. 12 post ἅπας aliquot literae extinctae. F.
 14 lego ἐξ ὧν. F. 18 ἐπεχεν C, ἐπέχεε F. 22 αὐτὸν C.

procedere. dum enim in primori curru praefectus stabat, arcum improbus aliquis (etenim calamitatibus adhuc populo opus erat) in eum dirigit: at erravit telum, ipseque incolumis veluti divinae providentiae filius manifeste apparuit. quo facto populus ab armis turbisque destitit, optimumque celebrans imperatorem oblectationibus saltibusque indulsit, maximis e turbis ac terroribus ad tibias subito et saltationes transgressus. summa vero necessariorum rerum abundantia in urbem rediit, cum securi laetique omnes, quocunque latentes loco pericula effugissent, in urbem influerent atque omnis generis copiam conferrent: noverat enim quisque incolumem in posterum et salutarem civibus fore vitae conditionem, bonis nimirum in ea redundantibus. post quae imperator cum eodem praefecto magni dei templum alacriter exstruere coepit; fluebatque flumen pecuniae, votis imperatoris et praefecti iustitia effusum. quattuor igitur auri librarum milia statim praefectus operibus fani impendit, nemine iniuriam patiente, neque in malum usum praesentis abundantiae quaesita: etenim bona fama gaudebat, honori dei et pietatis studio intentus. neque est mirandum, si, cum deus adest, omnia adessee contingit ad eum potius quam ad hominum consilia bonorum abundan-

ἀφθονίαν τῶν ἀγαθῶν ἀναφέρουσι. ἡ δὲ τάξις, καθάπερ τις σβεντυμένης ἤδη φλογὸς ἔλαιον ἀφθόνως ἐπιχείει, ἀνέλιμψε· καὶ θόρυβος ἦν τοῖς πραττομένοις χαρίεις, καὶ κέρδη σώφρονα καὶ φίλα τῷ νόμῳ τοῖς ὑπηρετοῦσιν ἠκολούθει, καὶ τὸ τέμενος τῆς δίκης ἀνεύγει, καὶ ῥήτορες τοῖς λόγοις ἐνέπρεπον, καὶ βιβλίων προαγωγὰ, καὶ φιλονεικία ἐφ' ὅλον τὸ χρῶμα ἐπαγγίει τοῦ πολιτεύματος, ὁ

6 φιλονεικία ἐφ' ὅλον C.

ἐκασίη C.

7 hic desinit serva-

tas codicis partis ultima pagina. F.

tiam referentibus. officium autem, veluti cum quis emoriente iam flamma oleum abunde infundit, refulsit; eratque turba laborantibus iucunda, et lucra casta legique accepta ministrantes sequebantur, et iustitiae templum patebat, et oratorum eloquentia splendebat, et libri prodibant, et aemulatio per totam rei publicae faciem redibat

ΠΕΡΙ ΔΙΟΣΗΜΕΙΩΝ.

LIBRI DE OSTENTIS ARGUMENTA.

Exordium, initio mutilum, de divinationis apud Romanos origine ac progressu, cap. 1—8. (1). de effectibus defectibusque solis, c. 9 et 10. (2). excerpta e Campestrio, de stellis crinitis, c. 11—16. (3). de habitu lunae, per duodecim signa, c. 17—20. (4). de tonitribus, c. 21—26. (5). diarium tonitruale secundum PNigidium Figulum, ex scriptis Tagetis expressum, c. 27—38. (6). tonitruale ex scriptis Fontei, c. 39—41. (7). generalis observatio de fulminibus, ex Labeone translata, c. 42. (8). de fulgurali disciplina veterum commentarius, confectus ab ipso Lydo, secundum auctores Latinos, c. 43—52. (9). de terrae motibus exordium, c. 53 et 54. (10). de terrae motibus, per duodecim signa, ex Vicellio secundum Tagae carmina, c. 55—58. (11). ortus atque occasus siderum, e scriptis Claudii Tusci, c. 59—70. (12). conclusio, c. 71. (13).

τουτέ πρώττειν ἐκαγγελάμενοι. τῆς μὲν οὖν τῶν πολλῶν δόξης κατὰ πρόφην ἐτύγχανον ὧν, καὶ γράμματα μόνα τὰ περὶ τούτων γεγραμμένα τοῖς ἀρχαίοις ἐνόμιζον. ἐπειδὴ δὲ ἡ πείρα τὴν περὶ αὐτῶν ἀλήθειαν ἐδειξε καὶ ἡ γενομένη τοῦ βιομήτου πρώην ἐπιτολή (ἱππὺς δὲ ἄρα ἦν τὸ γινόμενον σηῆμα) καὶ ἡ διὰ ταύτην συμβᾶσα τῶν κατοδαίμωνων Περσῶν ἔφοδος, μέχρι μὲν τῶν Ὀρόντου γενομένη μερῶν, συντομωτάτην δὲ τὴν ὑποστροφὴν ὡς οἷον τε λαβοῦσα (ἐδήλου

5 num λεγόμενον? Hasius (H).

id facere professi. ita dudum eadem opinione qua vulgus ego quoque fui, et scripturas, nec quicquam amplius, quae hac super re a priscis scripta sunt esse arbitrabar. sed postquam earum rerum veritatem cum observatio constans comprobavit, tum nuper factus stellae crinitae ortus (ea figura quam hippea vocant), et ob hunc ortum consecuta impuro-rum Persarum irruptio, quae ad Orontis usque partes evagata receptum tamen quam celerrimum habuit (nam fortissimi principis victoriam stella

Ioannes Lydus.

18

γὰρ δὴ καὶ τὴν τοῦ κραταιοτάτου βασιλέως *νίκην*), ὑπ' αὐ-
τῶν λοιπὸν τῶν πραγμάτων καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν μαρτυρίας
γράφειν περὶ τῶν τοιούτων προήχθη, ἅμα μὲν πρὸς τῆς
ἐμῆς ἔσεσθαι μνήμης τὸ πρᾶγμα νομίζων, ἅμα δὲ ἄτοπον
καὶ φθόρον γέμον ἡγούμενος εἶναι τὸ πόνους τοσοῦτους 5
τοῖς ἀρχαίοις καταβεβλημένους εἰς τοὺς περὶ τούτων λόγους
ἄχρι παντὸς μείναι λανθάνοντας.

2. Ἀρμόδιον δὲ εἶναι νομίζω τῷ περὶ τῶν τοιούτων
γράφειν ἐθέλοντι, πόθεν τε ἢ τῶν τοιούτων κατάληψις
ἤρξατο, λέγειν, καὶ ὅθεν ἔσχε τὰς ἀφορμὰς, καὶ ὅπως ἐπὶ 10
τοσοῦτον προήλθεν ὡς καὶ αὐτούς, εἰ θέμις εἰπεῖν, *Αἰγυ-
πτίους ὑπερβαλεῖν*. τούτων γὰρ δὴ, μετὰ *Ζωροάστρην* τὸν
πολύν, *Πετόσιρις* τοῖς εἰδικοῖς τὰ ἐν γένει διακλιέας πολλὰ
μὲν κατ' αὐτὸν παραδοῦναι βιάζεται, οὐ πᾶσι δὲ παραδίδωσι
ταῦτα, μόνοις δὲ τοῖς καθ' αὐτόν, μᾶλλον δὲ ὅσοι καὶ 15
αὐτῶν πρὸς στοχασμοὺς ἐπιτηδειότεροι. Ἀντίγονος δὲ μετ'
ἐκείνων δίκρινε μὲν καὶ διήρθρωσε τὴν παραδόσιν, πρὸς δὲ
τὸ πικρὸν τῶν ἐν τῇ ἀστερονομίᾳ γραμμῶν ἀποκλίνας ἀμύ-
θητον ὄχλον καὶ ἀσαφείας κάσης ἀνάμεικτον τῇ γραφῇ συγκα-
τέθετο. τὰ γὰρ Ἀριστοτέλει εἰρημένα γνωριμώτατα. Ἡλιό- 20
δωρος δὲ καὶ Ἀσκλητίων, ἔτι καὶ Δαφνὸς ὁ Θηβαῖος.....
καὶ Πολλῆς καὶ ὁ θειότατος πρὸ αὐτῶν Πτολεμαῖος, οὐ
μέχρι παντὸς ἴσχυσαν τὴν καλαιῶν ἀσάφειαν τοῦ πράγματος
ἐκβαλεῖν, καίτοι γε σφόδρα καὶ τοῦτο ποιῆσαι σπεύσαντες.

13 ἰδικοῖς C.

Item declarabat), iccirco ipsis eventibus eorumque testimonio ad scri-
ptionem de rebus huiusmodi sum adductus, et memoriam id meam com-
mendaturum existimans, et incommodo invidiaque rem non carere cen-
sens, si tot labores a veteribus in disciplinas illas impensi in omne
tempus absconditi manerent.

2. Appositum autem esse arbitror, si quis de rebus eiusmodi
scribere velit, primum a quo earum cognitio coeperit dicere, undeque
sit subsidia nacta, quoque pacto eatenus processerit ut vel ipsos, si
hoc fas est dictu, Aegyptios superemus. ex his enim, post Zoroastrem
ingentem, Petosiris locos singulares permiscens generatum dictis, multa
iuxta illum conatur docere: sed tamen non quemvis unum ea docet, sed
solos suos, horumque illos potius qui sint ad contemplationem habilio-
res. post hunc Antigonus divisit quidem et distinctit disciplinam, sed ad
crebra astronomica lineamenta conversus inexplicabilem molestiam omni-
que obscuritate refertam in scriptionem introduxit suam. quae Aristo-
teles prodidit, admodum cognita sunt. Heliodorus autem et Ascletrio,
Dapsus Thebanus ..... et Polles Aegiensis, quique hos aetate an-
tecessit divinus Ptolemaeus, antiquam a scientia prorsus dispellere cali-
ginem non potuerunt, quamvis id quoque efficere oppido conati. nobis

ἐπειδὴ δὲ ἡμῖν, τοὺς ἐξ Ἰταλλίας φημί, Τάγης ἀρχηγὸς τοῦ πράγματος γέγονεν, ἀκόλοσθον τοῖς αὐτοῦ ῥήμασι χρῆσασθαι, μᾶλλον δὲ τῇ τούτων ἐννοίᾳ· τοῖς γὰρ ἀρχαιοτέροις ὀνόμασιν ἐκείνα συγκαίμενα δυσπαρακολούθητά πῶς ἔστι
 5 καὶ οὐ σφόδρα σαφῆ ..... λοιποῖς, Τάρχοντι τε τῷ θυσοκόπῳ καὶ Ταρκύτῳ τῷ τελεστῇ καὶ Καπίτωνι ἱερεῖ, ὥστε ἐκ τῶν πᾶσι τούτοις εἰρημέων γλαφυράν τινα διαπλέξει τοῦ πράγματος ἀρμονίαν. δεῖ τοίνυν ἀφηγησασθαι πρῶτον τίς τε οὗτος ὁ Τάγης καὶ τίνας οἱ λοιποὶ, καὶ ὅπως γράμμασιν
 10 ἐνεπιστεύθη παρὰ τὸ κρατοῦν ἐν τοῖς ἱεροῖς τὰ τοιαῦτα.

3. Τάρχων, ταύτη ἔχων τὴν προσηγορίαν, ἀνὴρ γέγονε μὲν θυσοκόπος, ὡς αὐτὸς ἐπὶ τῆς γραφῆς εἰσηγήνεται, εἰς τῶν ὑπὸ Τυρρηνοῦ τοῦ Λυδοῦ διδασχθέντων. καὶ γὰρ δὴ τοῖς Θούσκων γράμμασι ταῦτα δηλοῦται, οὕτω τῆσιν αὐτὰ
 15 τοῖς τόποις ἐκείνοις Εὐάνδρου τοῦ Ἀρκάδος ἐπιφανέντος. ἦν δὲ ἀλλοιός τις ὁ τῶν γραμμάτων τύπος, καὶ οὐδὲ ὅλως καθημαξευμένος ἡμῖν· ἢ γὰρ ἂν τῶν ἀπορορήτων τε καὶ ἀναγκαιοτέρων οὐδὲν ἔμεινεν ἄχρι τοῦ παρόντος λανθάνον. φησὶ τοίνυν ὁ Τάρχων ἐπὶ τοῦ συγγράμματος, ὅπερ εἶναι
 20 τίνας Τάγης ὑποκτείνουσιν, ἐπειδήπερ ἐκεῖ κατὰ τινα διαλογικὴν ὀμίλλαν ἐρωτᾷ μὲν δῆθεν ὁ Τάρχων, ἀποκρίνεται δὲ ὁ Τάγης ὡς προσκαρτερῶν ἐκάστοτε τοῖς ἱεροῖς, ὡς τυχὸν συμβέβηκεν αὐτῷ κατὰ τινα χρόνον ἀροτριῶντι θαυμάσιόν τι, ὅλον οὐδὲ ἀκήκοῦ τις ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ γενόμενον·

1 τοῖς malim.

17 καθημαξευμένος C.

vero, hoc est Italis hominibus, quandoquidem Tages auctor disciplinae fuit, consentaneum est dictis eius vel potius sententia menteque illorum uti. etenim verbis priscis concepta ea difficilia intellectu neque ita dilucida sunt. neque minus utemur reliquis, Tarchonte aruspice, LTarquiritio rege sacrorum, Capitone pontifice, ut ex omnium horum dictis concinnam efficiamus argumenti compositionem. oportet igitur enarrare primum quis fuerit is Tages, qui reliqui, quoque modo, iuxta morem in sacris servatum, id genus disciplinae literis sit mandatum.

3. Tarchon (id ei nomen) aruspex fuit, ut ipse in scripto affert, unus de illis qui a Tyrrenho Lydo edocti sunt. Etruscorum literis aperiantur haec, neque dum in locis illis Evander Arcas apparuerat. erat autem tunc alia literarum figura, nec prorsus pervagata apud nos: aliter enim ex secretis necessariisque nihil ad hanc diem mansisset occultum. ait igitur Tarchon in scripto, quod Tages esse sunt qui suspicentur, quod ibi, in personas distributo sermone, interrogat videlicet Tarchon, respondet Tages utpote assidue operam dans sacris: sed ait forte accidisse sibi cum araret quodam die rem mirabilem, et qualem nemo audierit unquam omni memoria evenisse. exstitisse enim e sulco

ἀναδοθῆναι γὰρ τοῦ αὐλακος παιδίου, ἔστι μὲν τεχθῆναι δοκοῦν, ὀδόντων δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν ἡλικίᾳ γνωρισμάτων ἀπροσδεῖς. ἦν δὲ ἄρα τὸ παιδίον ὁ Τάγης, ὃν δὴ καὶ χθόνιον Ἑρμῆν εἶναι τοῖς Ἑλλησιν ἔδοξεν, ὡς πού καὶ Πρόκλος φησὶν ὁ διάδοχος. τοῦτο δὲ ἀλληγορικῶς 5 παρὰ τὸν ἱερατικὸν παρακεκάλυπται νόμον, ἐπεὶ οὐ προφανῶς ὁ περὶ θειοτέρων πραγμάτων λόγος διὰ τοὺς ἀνίφρους, ἀλλὰ νῦν μὲν μυθικῶς νῦν δὲ παραβολικῶς παραδέδοται· ἀντὶ γὰρ τοῦ εἰπεῖν ψυχὴν τελειοτάτην καὶ τῶν οὐκείων ἐνεργειῶν ἀπροσδεῖ ἐπὶ τὴν ὕλην ἐλθεῖν, βρέφος ἀφ' 10 τυγεῖς ἐκ τοῦ αὐλακος ἀναδοθῆναι φησι. Τάρχων δὲ ὁ πρεσβύτερος (γέγονε γὰρ δὴ καὶ νεώτερος, ἐπὶ τῶν Διελίου στρατευσάμενος χρόνων) τὸ παιδίον ἀναλαβὼν καὶ τοῖς ἱεροῖς ἐναποθέμενος τόποις ἤξειο τι παρ' αὐτοῦ τῶν ἀπορρήτων μαθεῖν. τοῦ δὲ αἰτουμένου τυχῶν βιβλίον ἐκ τῶν εἰ- 15 ρημένων συνέγραψεν, ἐν ᾧ κινδάνεται μὲν ὁ Τάρχων τῆ τῶν Ἰταλῶν ταύτῃ τῆ συνήθει φωνῇ, ἀποκρίνεται δὲ ὁ Τάγης γράμμασιν ἀρχαίοις τε καὶ οὐ σφόδρα γνωρίμοις ἡμῖν γε ἐμμένων τῶν ἀποκρίσεων. πλὴν ἀλλ' ὅσον μοι γέγονε δυνατὸν, ἐκ τε τῶν πεύσεων ἐκ τε τῶν ἄλλων ὅσοι 20 τούτους ἠρμήνευσαν, Κακίτωνός τε φημι καὶ Φωντηίου καὶ Ἀπουληίου Βικελλίου τε καὶ Λαβεῖωνος καὶ Φιγούλου Πλινίου τε τοῦ φυσικοῦ, κειράσομαι ταῦτα πρὸς ὑμᾶς διελθεῖν.

1 τετεχθῆναι C.

22 βικελλίου C. sed vide infra ad c. 54. H.

puerum, specie quidem eorum qui recentes a partu sunt, dentibus tamen instructum ceterisque aetatis adultae signis. hic igitur puer erat Tages, quem eundem Mercurium inferum esse Graeci opinantur, sicut Proclus alicubi ait Diadochus. idque allegoriis lege sacrorum velatum fuit: neque enim dilucide rerum divinarum disciplina propter profanos, sed modo fabulis modo parabolis involuta traditur. ita pro hoc, animum perfectissimum propriisque facultatibus minime egentem ad materiam accessisse, illud ait, infantem recens natum existitisse sic e sulco. Tarchon maior (nam alter quoque inferioris aetatis fuit, Aeneae temporibus in bello versatus) cum puerum sublatum locis sacris deposisset, petit ut ipsum quid arcanorum edoceat. quae rogaverat impetrat. e pronuntiatis librum conscribit, in quo interrogat Tarchon Italo nostro vulgari sermone, respondet Tages, literas vetustas neque ita nobis cognititas retinens in responsis. sed tamen, quantum in me fuit, cum ex interrogationibus, tum ex auctoribus aliis qui hos interpretati sunt, hoc est ex Ateio Capitone, Fonteio, LApuleio, Vicellio, Antistio Labeone, PNigidio Figulo, CPlinio naturalis historiae scriptore, conabor ea vobis enarrare.

4. Σκουδή⁴ δὲ ἡμῖν ἐστὶν εἰπεῖν περὶ τῆς ἡλιακῶν καὶ
 σεληνιακῶν ἐπισκιασμάτων (οὕτω γὰρ τὰς ἐκλειπτικὰς τῶν
 φώτων ὀλισθήσεις ἐκείνοι καλοῦσι), κομητῶν τε καὶ τῆς
 5 ἀστρακῶν τε καὶ βροντῶν καὶ κεραυνῶν καὶ τῶν ἄλλων
 ἀερίων τερατισμῶν, καὶ τὸ δὴ πέρας περὶ σεισμῶν καὶ ἐμ-
 πρησμῶν καὶ τῆς ἐκ τούτων μαντείας, οὐχ ὥστε τὰς φυσικὰς
 αἰτίας ἢ τὰ περὶ τούτων εἰπεῖν θεωρήματα (φιλοσόφοις
 γὰρ δὴ τὰ περὶ τούτων ἀνεῖσθω), ἀλλ' εἰ πως οἷόν τε ἐστὶν
 10 ἐκ τούτων δὴ τῶν διοσημειῶν τὴν τῶν ἰσομένων ἴσως προ-
 μανθάνειν ἀπόβασιν. ἔστι γὰρ ἐκ τῆς κολυμαθεστάτης ἱστο-
 ρίας λαβεῖν ὡς ἡλιοὶ τε κλειοὺς κατὰ ταυτὸν καὶ σεληναί
 πεφήνασι, γνωμένου μὲν ἐξ ἀνακλάσεως τούτου. τοιγαροῦν
 οὐχ ὑπὲρ τὸν ἥλιον ἢ τὴν σελήνην, ἀλλ' ἐκ κλαγίου τὴν
 15 λεγομένην ἀντιδίσκουσιν θεωρεῖσθαι συμβαίνει, καὶ ἀνισχόν-
 των αὐτῶν ἢ δυομένων. βασιλείαν δὲ τοῦτο δυνατῶν κατ'
 ἀλλήλων ἐπαναστάσεις σημαίνει, ὡς ἐκ τῆς Καμβύσου κατ'
 Αἰγυπτίων ἐφόδου λαβεῖν ἐστὶ δυνατόν, καὶ ἐπὶ τῇ Νέρω-
 νος καταστροφῇ, καθ' ἣν ἐπὶ μὲν τῆς Ἰουδαίας διάγων
 20 Οὐδέσπασιανὸς πρὸς τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἀναφέρτετο, κατὰ
 δὲ τὴν ἐσπίραν Βιτέλλιος, Γάλβας δὲ καὶ Ὄθων ἐτέρωθεν
 ἀντανίσταντο. Ἀκουλήϊος δὲ περὶ τῶν τοιούτων γράφων
 καὶ ὑπὸ Κλαυδίου Καίσαρι τρεῖς ἡλίους ὀφθῆναι φησιν,
 ὁμοίως δὲ καὶ σελήνας τοσαύτας ἐπὶ Γναίου καὶ Δομιτίου

4 διατασσόντων C. 9 ὅπως C. 15 καὶ] num legendum ἢ? H.
 22 ἀθανάτισταντο C. 23 φασίν C.

4. Propositum nobis est dicere de solis lunaeque obumbrationibus (sic eclipctica luminum decremēta illi vocant), de cometis deque discrimine inter ipsos, de sulcis et traiectionibus stellarum, de fulgetris, tonitribus, fulminibus, de reliquis per aërem prodigiis, postremo de terraemotibus, incendiis, et de divinatione quae inde fiat. neque id, ut naturales ostentorum causas commentationesque super illis exponamus; philosophis id liceat: sed si quid eius fieri possit, ut ex his de caelo signis rerum futurarum forte praenoscamus eventum. possumus ex historia, eruditionis omnis fonte, deprehendere soles plures eodem tempore lunasque fulsisse. id repercussu accidit, quamobrem nec supra solem lunamve, sed ex obliquo, geminationem orbis quam aiunt cernimus fieri, oriente sidere utroque aut obeunte. principum potentium infestus motus hoc significat, ut ex Cambysis in Aegyptios impetu animadverti potest; item in Neronis Caesaris exitu, cum et Vespasianus Iudaeam tenens ad imperium est evectus, et contra per Occidentem Vitellius Galba Otho, exstiterunt. de simili argumento scribens LApuleius et Claudii Caesaris principatu soles tres visos esse auctor est, ac lunas totidem CnDomitio CFannio coss.; quibus haud obscure declarabatur

τῶν ὑπάρτων· ὃ ἄντικρυς ἐδηλοῦτο Γάλλους τε καὶ Σαυρομάτας τὰ Ῥωμαίων δηλώσειν· τὸ δὲ ..... θῆ-
 ναι. πολλάκις δὲ καὶ διάκρυρος ἀστὴρ, ἀσπίδος ἀπομιμούμενος
 τύπον, ἐκ τῆς ἐφάσ ἐπὶ τῆν δύσειν σπινθηρίας ἐκλήμων διατρέ-
 χει, τῶν Παρθυαίων ἐφοδὸν μαντευόμενος. καὶ τὰ μὲν ἐκ τῶν 5
 πρωτοτύπων κέντρων, ἀνατολὴν λέγω καὶ δύσειν, οὕτως ἔστι λα-
 βεῖν· ἀπὸ δὲ γε ἄρκτου καὶ μεσημβρίας, οὐκέτι ἐφόδοις βαρβα-
 ρικὰς ταῦτα ἡμῖν προδηλοῖ, ἀλλὰ βιαιοτέρας ἀνέμων ἐκρήξεις. καὶ
 εἰ μὲν ἐξ ἄρκτου διάτταν ἐκτρέχει ἀβλακὰς τε πυρὸς ἐπὶ τὸν
 αἴρα ποιεῖ, βροντώδεις λέγεται διοσημείας, συστροφῆν αἴρος 10
 καὶ βορρᾶν βιαιοτέρον ἀναστήσασθαι, ἐκ δὲ τοῦ ἐναντίου φερό-
 μενος νότον ἐπάγει. τῶν γὰρ πνευμάτων ἐκ τῶν ἐσχάτων
 τοῦ κόσμου μερῶν θιανισταμένων καὶ τὸν αἴρα πρῶτον
 πληττόντων, μηδενὸς σώματος ἀντιτυκοῦντος, εἰκὸς ἔστι
 τοὺς ἐκ τῶν ἀστέρων τούτων ἀφορίζεσθαι σπινθηρίας. 15

5. Ὅμοίως ἔστιν ἑτέρους ἀστέρας εὐρεῖν ποτὲ μὲν ἐν
 γῆ ποτὲ δὲ ἐν θαλάττῃ τὰς ἰδίας ἐνεργείας δεικνύντας. ἐπὶ
 τε γὰρ στρατιωτικῶν ἀκοντίων πολλάκις ὤφθησαν ἐπιξά-
 νοντες ἐπὶ τε τῶν ἰστίων τῶν νεῶν, καὶ ἐν ἄλλοις δὲ μέ-
 ρεσι, λιγυρόν τι σύριγμα προσηχοῦντες καὶ ὄρνέων δίκην 20
 εἰς τόπον ἐκ τόπου τῆς νεῶς μεθιστάμενοι, ὡς ἂν καταδύ-
 σωσι ταύτην. ὄθεν καὶ τοῖς ξηροτέροις τῆς νεῶς ἐμπίπτουσι
 μέρεσιν, ἐξ ὧν συντομωτέραν εἰκὸς γενέσθαι τὴν ἐκπύρω-
 σιν. τὸ δὲ τοιοῦτον σχῆμα ἦτοι κατάστημα οἱ τὴν θάλατ-

2 incipit hic codicis fol. 2 versum, cuius prima linea ex dimidia parte prorsus est desperata. H.

Gallos Sarmatasque rei publicae vastitatem illaturos. id autem .....
 ..... eri. saepenumero quoque ardens stella, clipei effigiem refe-
 rens, ab oriente ad occasum igniculos iaciens transcurrit: ea Parthorum
 motum portendit. atque emicantia e primitivis punctis, hoc est ex
 oriente et occasu, sic oportet intelligi: quae ruunt a septentrione et
 meridie, non iam barbariei motus significant, sed procellarum vehemen-
 tiorum coortus. quodsi stella micans e septentrione prosilit sulcosque
 igneos efficit per aërem, tonitrualia dicitur signa, concretionem aëris
 et aquilonem truciolem, ut ita dicam, ciere: sin contra rapitur, austram
 apportat. etenim cum in extremis mundi partibus cooriantur flatus ibi-
 que primum aërem feriant, corpore nullo renitente, e sideribus quae
 ibi sint scintillas seiungi credendum est.

5. Inveniuntur et aliae stellae, modo in terra modo in mari certas
 quasdam efficientias ostendentes. pilis militum saepenumero insidere
 visae sunt et velis aliisque partibus navium, vocali quodam sibilo edito,
 tanquam volucres sedem ex sede in navi mutantes, ut eam mergant.
 quocirca et in sicciore navigii partes decidunt, unde facilius exustio.
 hanc speciem sive statum navigantes in mari Helenam vocant. sed ibi

ταν πλείοντις Ἑλένην καλοῦσιν. ἀλλὰ κἀνανταῦθα τὰ ἐξ αὐ-
 τῆς ἢ πρόνοια δείκνυσιν· δύο γὰρ ἀστέρες εὐθύς κατασκή-
 πτουσι τῆς τοιαύτης φορᾶς, οὓς Κάστορα καὶ Πολυδεύκη
 5 καλοῦσιν, οἱ παραχρημα πρὸς φυγὴν τὴν λεγομένην ἐλαύ-
 5 νουσι. τὰ δὲ τῶν ἱστοριῶν μὴ καὶ περιττὸν ἐν ἡμῖν ἢ λέ-
 γειν, ὡς ἐπὶ κεφαλῆς πολλὰκις ἀνθρώπων διοσημεῖαι γεγὼ-
 νασιν, ἐπὶ τε τῆς Ἀσκανίου καὶ Σερβίου Τύλλου τοῦ ὀηγῆτος
 καὶ Κωνσταντίνου τοῦ τὴν μεγάλην ταύτην συστήσαμένου
 πόλιν. εἰς ἅπασι τὸ μὲν τῆς βασιλείας ἐνταῦθεν κατεμη-
 10 νέτο κράτος, οὐ μὴν εἰρημικὸν οὐδὲ ἡσυχον, ἀλλὰ μυρίων
 γέμον κακῶν αὐτοῖς τε ἐκείνοις καὶ τοῖς ὑπ' αὐτοῦς ἰσομένοις,
 μᾶλλον δὲ καὶ πλεον ἐκείνοις, ὅσα καὶ ἐλάττωι τύχαις παρὰ
 τοῦς βασιλεύοντας τὸ ὑπὲρ ἡμῶν χεῖται. Ἀσκάσιος μὲν γὰρ ἐν
 Ἄλβη τὴν μητριᾶν ..... καὶ τὴν προσηγορίαν τῆς
 15 πόλεως ..... ὁ δὲ γε Τύλλος οὕτω πολέμων τὴν πόλιν
 ἐπέληψε ὥστε μὴ δυναθῆναι τῆς ὑπὸ Νουμᾶ κατασταθείσης
 εἰρήνης Ῥωμαίους ἀπολαῦσαι. περὶ δὲ Κωνσταντίνου μα-
 κρογορεῖν οὐκ ἀναγκαῖον, ἐν βιβλίῳ τὴν μνήμην τῶν περὶ
 αὐτὸν συμβεβηκότων ἔχόντων ἡμῶν.

20 6. . πολλὰκις δὲ καὶ σπινθήρ βραχὺς ἐκ μετεώρων κα-
 ταπίπτουσι δόξας ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτα ἐξ ἐπιδόσεως εἰς κύκλον
 τινὰ σελήνης ὅμοιον ὄφθη δισκωθεῖς. τοῦτο, ὅπερ ἔναγχος
 γέγονεν, οὐ μετρίων προδοσιῶν τε καὶ τυχῶν παραδῆλωσε

4 fortasse τὴν λεγομένην Ἑλένην. H. 5 ἐν ἡμῖν C, ἄν ἡμῖν H.
 cf. πρὸς ἡμᾶς p. 276 23. 19 an ἡμῶν?

quoque suum numen monstrat providentia: nam illico in hunc motum
 stellæ duæ deferuntur (Castorem et Pollucem nominant), quæ e ve-
 stigio illam quæ appellatur Helena in fugam agunt. ex historia autem
 vereor ne supervacaneum sit apud nos dicere in capitibus hominum sæ-
 penumero praesagia facta, velut in Ascanii, in Servii Tullii regis, in
 Constantini, qui amplam hanc civitatem constituit. quibus omnibus im-
 perii opes inde portendebantur, nec tamen pacati aut tranquilli, sed
 referti calamitatibus infinitis, affligentibus cum ipsis, tum futuros sub
 ipsis: eo magis tamen et gravius hos, quo durior quam imperantes
 fortuna subiectum vulgus solet conflictari. Ascanius enim Albæ nover-
 cam ..... et nomen quoque rei publicæ immutavit. tum Tul-
 lus adeo urbem bellis miscuit, ut nequirent Romani stabilitæ a Numa
 pacis fructum ullum capere. de Constantino denique verbosius dicere
 quid attinet, cum fortunarum ipsius memoriam librorum monumentis te-
 statam habeamus?

6. Sæpe quoque scintilla exigua, e stellis in terram cadere visa,
 ibique aucta in orbem lunæ magnitudine, conglobata illaxit. Id, quod
 nuper obvenit, haud communium prodigionum casuumque periculum prae-

κίνδυνον. καὶ ὄμβρων δὲ τινος τεραστίου διασημίας ἐπὶ
 τῆς ἱστορίας τῶν ἰσχυρῶν. ἐπὶ μὲν γὰρ Ἀιλλίου Μάρκου καὶ
 Πορκίου τῶν ὑπάτων γὰρ πρῶτον, εἴτα δὲ καὶ εἶμα κατα-
 νεχθῆναι φασιν. καὶ μετὰ δὲ παραδόξως ἀπὸ ὑπερῶν κατὰ
 τὴν Βολουρυτίου περικύβητον ὑπατίαν, καὶ ἔπειτα οὕτως· οὐδ' 5
 γὰρ ἂν θηρίων ἢ πτηνῶν ἢ τι τῶν ἐμφύτων λιπαῖται καθά-
 φαιτο ἐκείνου τοῦ σώματος. καταρροὴ δὲ καὶ αἰδήρος ἐπὶ
 Ἀουκασίας ἀπὸ ὑπερῶν, Κράσσου τὴν ἐπὶ Πέρσας ἐπιπέμπουσαν
 .....αν. Μαρκέλλου δὲ τὴν ὑπατον ἀρχὴν διανύοντος
 ἔριον κατανεχθῆναι φασὶ περὶ Κάφην τὸ φρούριον ἐπὶ Μί-10
 λωνος· ὃ τοῦ τὴν χώραν ἐπιτροπεύοντος ἀναίρεσιν ἔμα-
 τεύετο. κατηνέχθησαν δὲ κλίεθαι πολλὰς ὄπται καὶ πότις,
 ὅσκιον ἐπὶ Ζήνωνος τοῦ καθ' ἡμᾶς. ὅπλων τε καὶ σαλπύ-
 γων ἐκ' οὐρανοῦ γενέσθαι διαφόρως ἔδοξεν ἤχος, ὅσκιον λέ-
 γεται συμβῆναι κατὰ τὴν Κίμβρων ἐκδρομῆν, καὶ ἦσαν 15
 τοῖς ἐμφυλλίοις ἐκείνοις πάθος τὸ Ῥωμαϊκὸν διαταράττετο.
 ἔστι δὲ καὶ ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἐκπύρεσις ἔδοξε
 γίνεσθαι, καθάκιον καθ' ἡμᾶς, Ἀναστασίω ἐξ ἐκείνων
 ἐνιαυτοῖς τῆς τελευτῆς, ἦσαν τοιαύτη μὲν ἡλίου γέγονεν
 ἔκλειψις ὡς ἐν ἡμέρᾳ μίση καὶ τοὺς ἀλαμπροῦς τῶν ἀστέρων 20
 διαφανῆσαι, τὰ δὲ ἀεροπόρα καθάκιον ἐν νυκτὶ μίση
 καταπεσεῖν. εἴτα τῆς ἐκίουσης νυκτὸς πῦρ ἀνεφλέχθη τοσοῦ-
 τον ὥστε σκινθήρων τὸν αἴρα γενέσθαι μαστίον. ἔδηλοῦτο
 δὲ ἄρα ὁ μὲν δῆμος ἐκαστασιζόμενος τῷ βασιλεύοντι, ἢ δὲ

9 hic aliquot verba lacerato folio interciderunt. num ἐλαύνοντος
 στρατιάν, αὐτὸ ὀρμῶντος ἐπιστρατείαν? H. 10 Plineus 2 56
 Carissanum.

significat. pluviarum quoque portentosa prodigia invenimus in monu-
 mentis. M^{ac}ilio C^oporcio cos. lacte primo, deinde et sanguine pluisse
 ferunt. carne prodigiose pluit P^ovolumanio A^omentino cos. frustra que illa
 sic iacuerunt: neque enim aut gradicus aut volucris aut omnino ulla
 quamvis esuriens bestia ea tetigisset. ferrum manavit imbris loco in
 Lucanis, M^ocrasso expeditionem in Parthos parante. C^omarcello faeces
 habente lana pluisse memorant circa Capsam castellum, T^oannii Milonis
 tempore; id quod caedem curatoris regionum illarum praesentiant. et
 lateres cocti delapsi sunt saepe et cinis, velut nostra memoria Zenonis
 principatu. armorum et tubarum sonitum e caelo fieri passim credide-
 runt; idque accidisse fertur sub motu Cimbricos, cumque domesticis
 tunc malis res publica perturbaretur. interdum ipsum ardere caelum vi-
 sum est, sicut nostra memoria, annis sex ante obitum Anastasii Augu-
 sti; ubi solis defectus tantus accidit ut meridie stellae vel obacurissimae
 pellucere, volucresque tanquam media nocte delaberentur. nocte au-
 tem insequenti ignis exarsit tantus ut scintillis repletus aer esset. qua
 re portendebatur, cum plebem seditionem facturam adversus principem,

πρὸς τῇ Μυσίᾳ στρατιὰ ἔργον τῆς Βιταλιανοῦ γενησομένη χειρὸς· αὐτὸς δὲ μέχρι τῶν τῆς πόλεως τειχῶν ἐλάσας παρὰ μικρὸν ἦλθε τῶν πραγμάτων κρατῆσαι· καὶ τὸ δὴ πέρας, οὕτως ἀτιμοτάτης βαρβάρων γενομένης ἐφόδου, μικροῦ 5 κροήκατο καὶ τὴν βασιλείαν ἐκὼν Ἀναστάσιος, καὶ φαῦλα δὲ συνέβη πάντα, ὅσα ἐν αἰδόσι λέγειν ἀδολεσχίας ἐστίν.

7. Καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν εἰ προθεωροῦσιν ἄνθρωποι τὰ ἐσόμενα, τῆς φύσεως αὐτῆς προδεικνυούσης τὰ πράγματα. ὡς πού καὶ Ἀναξαγόρας ἐπὶ τῆς ἐβδομηκοστῆς καὶ ὀγδόης 10 ὄλυμπιάδος λίθον μέγιστον ἐκ τοῦ ἡλίου ἐκπεσεῖν ἐμαντεύσατο, ὅπερ καὶ συμβέβηκεν ὕστερον ἐπὶ Θράκης· καὶ μέχρι νῦν ἔστιν ὁ λίθος, καὶ ἐξ αὐτῆς εὐθύς τῆς θείας περιεφλέχθαι δοκῶν. ταῦτό δὲ τοῦτο κατὰ τὴν Ἄβυδον καὶ Κύζικον συμβῆναι φησὶν Ἀκουλήϊος· ὅθεν ἔτι καὶ νῦν λίθος 15 ἔστι παρ' αὐτοῖς πυρώδης μὲν τὸ χρῶμα, σιδήρῳ δὲ ἅπας κατασκευασμένος· παραδεδόσθαι γὰρ λόγος Κυζικηνοῖς ὡς συναπολέσθαι τῷ λίθῳ τὴν πόλιν ἀνάγκη. Ἰππαρχος δὲ ἐξακοσίους ἐμπροσθεν ἐνιαυτοῖς ἡλιακὴν προκατέλαβεν ἔκλειψιν. ἐπὶ δὲ τῆς φυσικῆς ἱστορίας ὁ Ῥωμαῖος Πλίνιος 20 λίθον ἰωραίνεσθαι φησὶν ἐν Βοκοντίῳ τῆς Ἰταλίας ἐξ οὐρανοῦ κατενηνεγμένον· ὥστε πολλὴ κοινωνία ταῖς διοσημείαις πρὸς τὰ γήϊνα, κἄν τοῖς ἀπὸ τῆς στοᾶς μὴ δοκῇ. ὥσπερ ἢ μὲν ἐπιτολὴ τῶν ὑδάτων ὄμβρον πολύν, ἢ δὲ τῶν ἐρίφων καὶ τοῦ ἀρκτούρου χαλαζώδη τοῦτον ἀποτελεῖ. περὶ δὲ τῆς

23 ἡμῖν C. corr H.

tum exercitus Moesiacos manu Vitaliani caesum iri: ipse quoque Vitalianus, ad urbis moenia promotis signis, parum absuit quin rerum potiretur. ad postremum, foedissima adeo barbarorum incursione existente, propius nihil est factum quam ut sponte imperio Anastasius cederet, omniaque tunc perversa acciderunt, quae nimium esset apud scientes persequi.

7. Nec mirum, si prospiciunt homines futura, cum ipsa natura eventa praemonstret. Anaxagoras Olympiade 78 saxum casurum esse e sole praedixit, idque factum est posterius in Thracia. et ostenditur etiam nunc lapis, statim ipso aspectu ambustum se prodens. illud ipsum ad Abydum Cyzicumque accidisse LAPULEIUS memorat; unde adhuc lapis servatur apud illos, colore igneus, ferri ex omni parte vestigia retinens. et memorant opinionem ductam apud Cyzicenos, esse in fatis ut simul cum lapide illo civitas intercidat. defectus solis in sexcentos annos praeoccupavit Hipparchus. apud Vocontios in Italia vidisse se lapidem e caelo delatum C. PLINIUS SECUNDUS in Historia naturali refert; ut igitur signorum de supero rerumque terrestrium magna sit coniunctio, tametsi Stoicis minime id videatur. ita sucularum exortus imbrem largum, hordorum et arcturi grandinosum efficit. nam de canicalae ortu vereor ne

τοῦ κυνὸς ἐπιτολῆς μὴ καὶ περιττὸν εἶη λέγειν ὡς τῆς ἡλιακῆς ἀναπτομένης θερμότητος λυτῶσιν οἱ κύνες, καὶ τοῦτο τῆς ἀναιρέσεως αὐτῶν γέγονεν αἷτιον, ὡς ἂν μὴ δάκνοντες ἀναιρῶσιν. ἀναβλύζειν δὲ πέφυκε καὶ τὰ θαλάττια ὕδατα ἐν ὠρισμέναις τισὶ περιόδοις, ἄνθρωποι γὰρ 5 μὴν νεύροις ἢ κεφαλῇ ἢ καὶ αὐτῇ τῇ διανοίᾳ ἀσθενεῖν. αἰγριοὶ μὲν γὰρ καὶ πετέλαι περὶ τὰς ἡλίον τροπὰς μεταβάλλειν τὴν κόμην πεφύκασιν, (8) ὁ δὲ λεγόμενος γλήχων ὑπ' αὐτὴν τὴν τοῦ ἡλίου θάλλει τροπὴν· ἢ δὲ ἡλιότροπος καλουμένη βοτάνη πρὸς τὴν ἡλιακὴν μεταστρέφεται φορᾶν, ἀνί- 10 σχοντι αὐτῷ καὶ δυομένῳ συμμετατιθεῖσα τὸ σχῆμα. περὶ γὰρ τῶν ἐναλλίων τούτων, ὀστρέων λέγω καὶ χημῶν καὶ πενῶν καὶ τῶν ἄλλων, οὐδεὶς ἀμφισβητεῖται ὅτι αὐξεται καὶ συμφθίνει ταῖς σεληνιακαῖς φάσεσιν ὡς καὶ τὰ τῶν μυῶν ἦπατα καὶ πλείεστα ἕτερα, περὶ ὧν ἐν τοῖς περὶ Μηνῶν 15 γραφεῖσιν ἡμῖν διελάβομεν. πρὸς τούτοις ἐμπροθεμῶς γίνεσθαι συμβαίνει, ὅταν ἡ σελήνη κατ' ἔλλειψιν ὑπὸ Ἄρκτος θεωρηθῇ. ὡς γὰρ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τὰ γήινα δηλωτικὰ τυγχάνει τῶν ἐσομένων, περιττὸν ἂν εἶη μακρογορεῖν. ὅταν μὲν ἰδρῶσιν ἢ θακρῦσιν δοκῇ τὰ ἀγάλματα ἢ εἰκόνας, ἢ ὅταν 20 κάμινος ἢ λιπὸς περιπεφραγμένος ἐκλάμψῃ, στάσεις ἐμφυλλίους ἀπειλεῖ. ἢ ὅταν ποταμοὶ τὰς ἑαυτῶν ὑπερχέουσι κόιτας, ἔφοδον πολεμίων φράζουσιν. αἱ γὰρ ἰδρώσεις προβατείων σπλάγγων τί σημαίνουσιν, οὐδεὶς ἀγνοεῖ. ἢ καὶ ὅταν

1 εἶη C: sed forte legendum ἦ. vide supra 279 5. H.
 13 ἀμφισβητή... C. 20 δοκεῖ C. 21 an περιπεφραγμένος?
 22 κοίλας vulgo.

supervacaneum sit dicere, accenso solis aestu in rabiem agi canes, idque occisionis eorum factam esse causam, ne ipsi morsu homines tollant. solent et marinae aquae fervere statis temporibus, et homines nervis, capite, ipsa mente, commoveri. populis ulmisque id inest natura ut folia solstitio circumagant. (8) floret quod appellant pulegium sub ipso solstitio: herba quae vocatur heliotropium, ad solarem circumvertitur motum, oriente illo et abeunte habitum simul mutans. nam de marinis his, ostreis chamis pectunculis, reliquis, nemo est qui ambigat, lunae varietatibus augeri ea ac rursus minui: quin et soricum iecuscula et plurima alia, de quibus in scripto nostro De mensibus egimus. praeter haec, incendia fieri contingit, quando luna laborans sub Marte conspicitur. nam terrestria per se vim habere praenuntiandi futura, vereor ne supervacuum sit pluribus edisserere. signa aut simulacra quando sudare vel flere videntur, aut fornax lucernave circumclusa siquando eluxerit, motus id civiles minatur. amnes extra alveos redundantes incursum hostium indicant. sudores viscerum ovorum quid significant, nemo est qui nesciat. putei quando aquam turbidam emittunt, res pa-

ἐπιθολον ὕδαρ αἱ φρεαταὶ ἀναβλύζωσι, καθ' ἑαυτῆς ἡ πολιτεία. ἢ καὶ ὅταν ἰκτίνος ἐν θεάτρῳ συνηγμένῳ τῷ πλήθει ἀναίδην περικαταται, ὁποῖον ἰκποδρομίας ἐπιτελουμένης εἶδομεν ἐπὶ τῆς ἄρτι διελθούσης ἐνάτης ἐκινεμήσεως, 5 ἥς ἀγομένης ἰκτίνος τὸ βέλος, τὴν λεγομένην σαγίτταν, τῷ ἕμφει φέρων, ὅλον ἐκικυκλώσας τὸν δῆμον, ἐπὶ τοῦ ὀβελου ταύτην διωλύγιον συρίττων ἀπέθετο. ὁ δὲ δῆμος οὐδὲν βραδύνας, καθ' ἑαυτοῦ δὲ κινήθεις, αὐτὸς μὲν ἀπώλλυτο, ἢ δὲ πόλις πυρὶ πᾶσα διαφθείρετο, ὡς καὶ αὐτὴν 10 τὴν βασιλείαν, εἰ μὴ θεὸς ἀντίεραττεν, οὐ πόρρω κινδύων ἔλθειν. τὰ γὰρ περὶ ἐπόπων καὶ νυκτικοράκων λύκων τε καὶ ἄλωπέκων, ὅταν ἐν πόλεσι φαίνωνται, τὰ εἰρημμένα τοῖς ἀρχαίοις μεταπολλητα, καὶ τοὺς ἐξ ὧν αὐτοῖς διαλέγεται, περιττόν ἀντικρὺς ἀναφέρειν.

15 Τοσαῦτα μὲν οὖν πρὸς τοὺς ταῖς διοσημείαις ἐνισταμένους καὶ Πτολεμαῖῳ τολμῶντας ἀντιλέγειν ἐκ πολλῶν ὀλίγα λελέχθω. καιρὸς δὲ ἄρξασθαι τῆς ἐπαγγελίας, ἐκ τῶν ἡλιακῶν ἀποτελεσμάτων λαμβάνοντας τὰ προοίμια.

9. Ἰστέον ἐν πρώτοις ὡς μόνος ὁ ἥλιος καθολικὰς 20 ἔχει ἐνεργείας, τῶν ἄλλων διοσημειῶν τοπικὰς ἔχουσῶν. δέδοται γὰρ ἅπαξ ἡλίῳ μὲν καλύπτεσθαι τῇ παρεμπτωσίᾳ τῆς σελήνης, αὐτῇ δὲ τῇ ἀντιπτώσει τῆς γῆς, καὶ τὸν μὲν ἐν συνόδῳ πάντων, τὴν σελήνην δέ, ὅταν ἦ πλησιφαῆς. καὶ

2 fort. add. κινήθησεται. H. 7 διαλύγιον C. 13 num μετ' ἀπόρρητα, sive μήτ' ἀπόλυτα? sed neque haec placent. H. 22 malim ταύτη. H.

blica contra se ipsa concitabitur; vel quando milvus in circo considerentem multitudinem impudenter circumvolat, quemadmodum ludorum equestrium celebratione vidimus, indictione nona ea quae modo peracta est. quibus commissis milvus telum, quod sagittam vocant, rostro ferens, cum omnem ambiisset populum, sagittam argutum stridens in obelisco deposuit. neque ulla mora interposita populus in se concitatus et ipse interiit et urbs omnis incendio absumpta est, ut vel ipsum imperium, nisi numen obstitisset, non multum abfuisset a discrimine. nam de upuris cicumis lupis vulpibus, quando in civitatibus conspiciuntur, supervacaneum est ea quae veteres inter abscondita memoraverunt, quibusque auctoribus ea exponunt, palam proferre.

Haec iis qui auguriis adversantes contra Ptolemaeum argutari audent, e multis pauca dicta sunt. sed iam tempus est solvendi promissa, ita ut ab effectibus solaribus exordium capiamus.

9. Sciendum est in primis solem solum universales habere efficientias, cum cetera sidera locales habeant. etenim datum est omnino soli ut interventu lunae, huic ut obiectu terrae occultetur, sol in constellatione omnium, luna, quando est pleno lumine. atque hac de re nemo

τούτου χάριν οὐδεὶς ἂν ἀμφισβητήσει. προγνωσθῆναι δὲ τοῦτο λέγεται παρὰ μὲν Ἑλλήσιν ὑπὸ Θαλοῦ τοῦ Μιλησίου ἐπὶ τῆς ἐνάτης καὶ τεσσαρακοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἔτι ἐβδομηκοστῶ καὶ ἑκατοστῶ τῆς κτίσεως Ῥώμης ὕστερον, παρὰ δὲ Ῥωμαίοις ὑπὸ Σουλπικίου Γάλλου, μιᾷ πρόσθεν ἡμέρᾳ τῆς Περσέως τοῦ 5 Μακεδόνοιο ἦττης. ἐπὶ δὲ Οὐεσπασιανοῦ τοῦ Καίσαρος ἐν πέντε καὶ δέκα ἡμέραις ἀμφοτέροις τοῖς φασὶ τοῦτο συνέβη παθεῖν. οὐ μὴν αἰεὶ τοῦτο τὸ πάθος τὰ αὐτὰ προμηνύει· οὐδὲ γὰρ μονοειδαῖς αἱ ἐκλείψεις, ἡλίου μὲν τὴν Ἀσίαν διέποντος, σελήνης δὲ τὴν Εὐρώπην, καὶ μάλιστα ὅταν πρὸς 10 τοὺς λεγομένους κακοποιούσας ἢ ἐκλείψεις γίνηται, κακουμένων μὲν τῶν βασιλικῶν ζώδιων καὶ τῆς τῶν ἀγαθῶν ἐπιουρίας ἀργούσης. ταύρω μὲν γὰρ ἢ καρθίνω ἢ αἰγόκερω συμβαινούσης ἐκλείψεως ὀποτέρω τῶν φώτων κατὰ τοὺς προκειμένους λόγους, καρπῶν ἔνδεια καὶ διαφορόντως τῶν 15 ὠρίμων συμβαίνει, καθὼ σταχυηφόρος μὲν ἢ καρθίνος, ἀροτριῶν δὲ ὁ ταῦρος, ὁ δὲ αἰγόκερος πρῶτος τῶν τοιούτων καρπῶν ἀπογεύεται· εἰ δὲ διδύμοις ἢ ζυγῶ ἢ ὑδροχόρῳ γίνηται τὸ τοιοῦτον, ἀνθρωποειδοὺς ὄντος τοῦ τριγώνου, οἱ λοιμοὶ τε καὶ λιμοὶ ἐνσηψουσιν· ὅταν δὲ καρθίνω ἢ 20 σκορπιῶ ἢ ἰχθύσι συμβαίη, ὄχλων φθοραὶ καὶ πολέμων στάσεις καὶ ἐναλίων δλεθροὶ ἐπικείσεται. τηρητέον δὲ πρὸς τὰς καθόλου περιστάσεις τὰ κατὰ τὰς ἐκλείψεις χρώματα ἢ τῶν φώτων αὐτῶν ἢ τῶν περὶ αὐτὰ συστημάτων, οἷον

5 Κάλβου C. 7 Plinius 2 13 duodecim diebus. 21 συμβαίνει C. fort. πόλιων. H.

fere est qui ambigat. praecognitum defectum esse aiunt apud Graecos a Thaleto Milesio, Olympiade 49, urbis conditae anno 170; apud Romanos a Sulpicio Gallo, pridie pugnae die qua Persens rex Macedoniae superatus est. sub Vespasiano quoque Caesare ut in 15 dies utrumque sidus id pateretur accidit. nec tamen ea affectio idem semper praenuntiat, neque uniusmodi sunt defectus, cum sol Asiam regat, luna Europam; maxime, quando sub maleficis, ut vocant, fit defectus, ubi vexantur signa est. sub Vespasiano tardat benevolentium. nam si in tauro virgine capricorno, utri siderum hac ratione accidit defectus, fructuum, et praecipue matarorum, penuria contingit; quippe spicifera virgo, taurus arator, capricornus autem primus fructus eiusmodi degustat. quodsi in geminis aut libra aut aquario id accidit, cum sit specie humana hoc triangulum, pestes et annonae durae ingruent. quando fit in cancro vel scorpione vel piscibus, populorum strages, civitatum motus et maritimum interitus ingruent. observandi autem praeter generales rationes colores in defectibus vel ipsorum luminum, vel concretionum quae cir-

θάβδων ἢ τινων τοιούτων. μέλανα μὲν ἢ ὑπόχλωρα φανέντα σημαίνει . . . . .

... σανεὶ τόξον καὶ μανικῶς πυρῶδες. τοιαῦτά τινα οἱ περὶ τὸν Ῥωμαίων Βάρρωνα Νυγίδιον τε καὶ Ἀπολυθίων προύθησαν. ὁ μόντοι Καμπέστριος, ἐξελεγμένην τινὰ περὶ τούτων συντάξας πραγματεῖαν, αὐταῖς λέξεσι καθ' ἑρμηνείαν περὶ κομητῶν, καὶ ὃ τι ἀπειλοῦσι, ταῦτα λέγει.

11. Ὁ καλούμενος Ἰκπεύς ἔστι μὲν Ἀφροδίτης, ἐκ δὲ τῆς ὀξύτητος οὕτως ὠνόμασται· πλαγίους δὲ ἔλκει καὶ πυρῶ-
10 δεις πλοκάμους, αὐλακὰς τῶας φωτὸς ἀποταίνει, καὶ κάλιν

2 hic exiderunt ad minimum duo folia, et fortasse multo plura, ubi de defectibus solis de coloribusque eius orientis et obeuntis exposuisse auctorem verisimile est; item de areis, et circulis repentinis. deinceps ad disputationem de cometis (vide supra c. 4) eum convertisse se existimo, ita ut more suo allatis ex historia exemplis certis hominibus potestatibus exitium eos portendere demonstraret, causamque aperiret quare variis nominibus distinguerentur, ex Plinio 2 25. postea, ratione habita verborum statim sequentium, coniectura fieri possit Lydum sumpsisse a Plinio summam eorum quae habet de caeli coloribus, flammis caeli, et coronis caelestibus. sunt autem ea haec fere, H. N. 2 26—30: emicant et trabes simili modo, quas docos vocant; fit et caeli ipsius hiatus, quod vocant chasma. fit et incendium, sicut Olympiadis centesimae septimae anno tertio, cum rex Philippus Graeciam quateret. cernuntur et stellae cum sole totis diebus, plerumque et circa solis orbem, ceu spicae coronae; et versicoloreae circuli, qualiter Augusto Caesare in prima inventa urbem intrante, post obitum patris, ad nomen ingens capessendum. circa solem apparuit etiam aliquid quae [sequentis existant hic] quae sic Graece convertat aliquis, imitans non Attici quidem sermonis suavitatem, sed eum usum peculiarem saec. 6, tum maxime proprietatem, interdum etiam stuporem Lydi: 10. φαίνονται δὲ καὶ δοκίδες, καὶ οὕτως αὐτὰς καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες· γίνεται δὲ καὶ τὸ λεγόμενον χάσμα ἐν οὐρανῷ. καὶ ἕτερον δὲ τι ἐμπρησμοῦ παραπήσιον κολλάκις φαίνεται, ὡς ἐπὶ τῆς ἐβδόμης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος (vide supra 284 4), ὅτε Φίλιππος ὁ Ἀμύντου τὴν Ἑλλάδα ἐσάλευε. φαίνονται δὲ καὶ σὺν ἡλίῳ ἀστέρες διὰ πάσης τῆς ἡμέρας, καὶ μάλιστα περὶ τὸν δίσκον αὐτόν, καθάπερ στέφανοι σταχθῖνοι· καὶ κομιλόχροοί τινες νύκτι, ὅποιοι ἐφάνησαν ὅτε Ἀβγουστος νέος νομιδῆ μετὰ τὴν τοῦ Καίσαρος τελευτὴν εἰς Ῥώμην, τὸν κατέρα ἀνανεοῦμενος, εἰσηλθὼν. οὐδὲν δὲ ἦτρον φαίνεσθαι συνέβη τι περὶ τὸν ἥλιον ὡ- 9 malim ἕλκων. H.

cum fiunt, velut virgarum aut specierum eiusmodi. quae si nigra sive subpallida apparent, significant . . . . .

. . . si arcus et prodigiose rubens. haec fere in scriptis MVarro civis Romanus, PNigidius, LApuleius proposuerunt. at Campestris, qui amplum de eodem argumento conscripsit commentarium, de cometis de quae iis quae minitantur totidem verbis translata haec ait.

11. Hippius qui vocitatur Veneris est: a celeritate invenit nomen: obliquas trahens atque ardentis iubas, proicit radios lucis, rursusque

τούτου χάριν οὐδαίς ἂν ἀμφισβητήσῃ. προγνωσθῆναι δὲ τοῦτο λέγεται παρὰ μὲν Ἑλλήσιν ὑπὸ Θαλοῦ τοῦ Μιλησίου ἐπὶ τῆς ἐνάτης καὶ τεσσαρακοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἔτι ἐβδομηκοστῶ καὶ ἑκατοστῶ τῆς κτίσεως Ῥώμης ὕστερον, παρὰ δὲ Ῥωμαίοις ὑπὸ Σουλπικίου Γάλλου, μιᾷ πρόσθεν ἡμέρᾳ τῆς Περσέως τοῦ 5 Μακεδόνοιο ἦττης. ἐπὶ δὲ Οὐισπασιανοῦ τοῦ Καίσαρος ἐν πέντε καὶ δέκα ἡμέραις ἀμφοτέροις τοῖς φασὶ τοῦτο συνέβη καθεῖν. οὐ μὴν αἰεὶ τοῦτο τὸ πάθος τὰ αὐτὰ προμηνύει· οὐδὲ γὰρ μονοειδεῖς αἱ ἐκλείψεις, ἥλιου μὲν τὴν Ἀσίαν διέποντος, σελήνης δὲ τὴν Εὐρώπην, καὶ μάλιστα ὅταν πρὸς 10 τοὺς λεγομένους κακοποιοὺς ἢ ἐκλείψεις γίνηται, κακουμένων μὲν τῶν βασιλικῶν ζώδιων καὶ τῆς τῶν ἀγαθῶν ἐπιουρίας ἀργούσης. ταύτῳ μὲν γὰρ ἢ καρθένῳ ἢ αἰγόνικῳ συμβαινούσης ἐκλείψεως ὁποτέρῳ τῶν φωτῶν κατὰ τοὺς προκειμένους λόγους, καρπῶν ἔνδεια καὶ διαφερόντως τῶν 15 ὀρίμων συμβαίνει, καθὼ σταχυηφόρος μὲν ἢ καρθένος, ἀροτριῆς δὲ ὁ ταῦρος, ὁ δὲ αἰγόνικος πρῶτος τῶν τοιούτων καρπῶν ἀπογεύεται· εἰ δὲ διδύμοις ἢ ζυγῶ ἢ ὑδροχόρῳ γίνηται τὸ τοιοῦτον, ἀνθρωποειδοὺς ὄντος τοῦ τριγώνου, οἱ λοιμοὶ τε καὶ λιμοὶ ἐνσκήψουσιν· ὅταν δὲ καρκίνῳ ἢ 20 σκορπιῶ ἢ ἰχθύσι συμβαίῃ, ὄχλων φθοραὶ καὶ πολέμων στάσεις καὶ ἐναλίων ὄλεθρος ἐπιπέσεται. τηρητέον δὲ πρὸς τὰς καθόλου περιστάσεις τὰ κατὰ τὰς ἐκλείψεις χρώματα ἢ τῶν φωτῶν αὐτῶν ἢ τῶν περὶ αὐτὰ συστημάτων, οἷον

5 Κάλβου C.   7 Plinius 2 13 duodecim diebus.   21 συμβαίνει C.   fort. πόλεων. H.

fere est qui ambigat. praecognitum defectum esse aiunt apud Graecos a Thalete Milesio, Olympiade 49, urbis conditae anno 170; apud Romanos a Sulpicio Galbo, pridie pugnae die qua Persens rex Macedoniae superatus est. sub Vespasiano quoque Caesare ut intra 15 dies utrumque sidus id pateretur accidit. nec tamen ea affectio idem semper praenuntiat, neque uniusmodi sunt defectus; cum sol Asiam regat, luna Europam; maxime, quando sub maleficis, ut vocant, fit defectus, ubi vexantur signa regia aut auxilium tardat benevolentium. nam si in tauro virgine capricorno, utri siderum hac ratione accidit defectus, fructuum, et praecipue maturorum, penuria contingit; quippe spicifera virgo, taurus arator, capricornus autem primus fructus eiusmodi degustat. quodsi in geminis aut libra aut aquario id accidit, cum sit specie humana hoc triangulum, pestes et annonae durae ingruent. quando fit in cancro vel scorpione vel piscibus, populorum strages, civitatum motus et maritimarum interitus ingruent. observandi autem praeter generales rationes colores in defectibus vel ipsorum luminum, vel concretionum quae cir-

φάβδων ἢ τινων τοιούτων. μίλανα μὲν ἢ ὑπόχλωρα φανέντα σημαίνει . . . . .

...σανεὶ τόξον καὶ μανιακῶς πυρᾶδες. τοιαῦτά τινα οἱ περὶ τὸν Ῥωμαίων Βάρρωνα Νιγιδίον τε καὶ Ἀπουλήιον προύθησαν. ὁ μῆτις Καμπέστριος, ἐξαιλεγμένην τινὰ περὶ τούτων συντάξας πραγματεῖαν, αὐταῖς λέξεσι καθ' ἑρμηνείαν περὶ κομητῶν, καὶ ὃ τι ἀπειλοῦσι, ταῦτα λέγει.

11. Ὁ καλούμενος ἱππεὺς ἔστι μὲν Ἀφροδίτης, ἐκ δὲ τῆς δξότητος οὕτως ὠνόμασται· πλαγίους δὲ ἔλκει καὶ πυρῶ-
10 δεις πλοκάμους, αὐλακῶς τινὰς φωτὸς ἀποτίνει, καὶ κάλιν

2 hic exciderunt ad minimum duo folia, et fortasse multo plura, ubi de defectibus solis de coloribusque eius orientis et obeuntis exposuisse auctorem verisimile est; item de areis, et circulis repetitis. deinceps ad disputationem de cometis (vide supra c. 4) eum convertisse se existimo, ita ut more suo allatis ex historia exemplis certis hominibus potestatibusve exitium eos pertendere demonstraret, causamque aperiret quare variis nominibus distinguerentur, ex Plinio 2 25. postea, ratione habita verborum statim sequentium, coniectura fieri possit Lydum sumpsisse a Plinio summam eorum quae habet de caeli coloribus, flammis caeli, et coronis caelestibus. sunt autem ea haec fere, H. N. 2 26—30: emicant et trabes simili modo, quas docos vocant; fit et caeli ipsius hiatus, quod vocant chasma. fit et incendium, sicut Olympiadis centesimae septimae anno tertio, cum rex Philippus Graeciam quateret. cernuntur et stellae cum sole totis diebus, plerumque et circa solis orbem, ceu spicae coronae; et versicolores circuli, qualiter Augusto Caesare in prima iuventa urbem intrante, post obitum patris, ad nomen ingens capessendum. circa solem apparuit etiam aliquid quae [sequentis exstant hic] quae sic Graece convertat aliquis, imitans non Attici quidem sermonis suavitatem, sed cum usum peculiarem saec. 6, tum maxime proprietatem, interdum etiam stuporem Lydi, 10. φαίνονται δὲ καὶ δοκίδες, καὶ οὕτως αὐτὰς καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες· γίγνεται δὲ καὶ τὸ λεγόμενον χάσμα ἐν οὐρανῷ. καὶ ἕτερον δὲ τι ἐμπρησμοῦ παραπλήσιον πολλὰκις φαίνεται, ὡς ἐπὶ τῆς ἐβδόμης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος (vide supra 284 4), ὅτε Φίλιππος ὁ Ἀμόντων τὴν Ἑλλάδα ἐσάλευε. φαίνονται δὲ καὶ σὺν ἡλίῳ ἀστέρες διὰ πάσης τῆς ἡμέρας, καὶ μάλιστα περὶ τὸν δίσκον αὐτῶν, καθάπερ στέφανοι σταχθυνοὶ· καὶ ποικιλόχροοι τινες κύκλοι, ὅποιοι ἐφάνθησαν ὅτε Ἀγροστός νέος κομιδῆ μετὰ τὴν τοῦ Καίσαρος τελευτήν εἰς Ρώμην, τὸν πατέρα ἀνανεούμενος, εἰσηλθεν. οὐδὲν δὲ ἦτρον φαίνεσθαι συνέβη τι περὶ τὸν ἥλιον ὡ- 9 malim ἔλκων. H.

cum fiunt, velut virgarum aut specierum eiusmodi. quae si nigra sive subpallida apparent, significant . . . . .

. . . si arcus et prodigiöse rubens. haec fere in scriptis MVarro civis Romanus, PNigidius, LApuleius proposuerunt. at Campestris, qui amplius de eodem argumento conscripsit commentarium, de cometis deque iis quae minitantur totidem verbis translata haec ait.

11. Hippeus qui vocatur Veneris est: a celeritate invenit nomen: obliquas trahens atque ardentes iugas, prolicít radios lucis, rursusque

εἰς βραχὺν τινα κύκλον συνάγεται, ἀκίρῳ τινὶ συντομίᾳ καὶ ὀξύτητι ποτὲ μὲν περιρραίνων ποτὲ δὲ συνάγων τοὺς λογομένους αὐλακισμούς. οὗτος ὅταν πυρώδης ἀνίσχη καὶ ἀπὸ δύσεως πρὸς ἀνατολὰς ἀκοντίξῃ τοὺς αὐτοῦ κλοκάμους, τὴν τε Περσῶν ἀπειλεῖ ἐκανάστασιν, ὥστε καὶ δυνάμεις πολλὰς 5 στρατευμάτων ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν συνδραμεῖν, τὰς τε Συρίας πληρῶσαι τὸν ὀποιδήποτε γῆς ἀποσταλέντα στρατιώτην, καὶ ὡς οὐκ ἀρκούσης τῆς παρασκευῆς πρὸς ... κίνημα καὶ νεωτέραν γενέσθαι στρατολογίαν. ἠγήσεται δὲ λοιμός, καὶ διαφροντῶς τοῖς ἴκποις ἐνσκήψει, οὐ τοῖς Περσῶν ἀλλὰ τοῖς ἐξ 10 Εὐρώπης ἐκ' ἐκείνων φερομένοις. καὶ τοῦτο ἐλάττωσις ἔσται πρῶτη τοῖς λοιμώττουσιν. ἀλλ' οὐ μέχρι παντὸς τὰ Περσῶν εὐτυχήσει· μεγάλης γὰρ συντρεχούσης κατ' αὐτῶν παρασκευῆς φεύξονται, καὶ αἱ ληφθεῖσαι κατ' αὐτῶν πόλεις ἀφεθήσονται, ὁ δὲ βασιλεὺς αὐτῶν φεύγων ἀπολείται ταῖν ἰθίων χειρῶν. 15 εἶτα καὶ διαρπαγῆσεται ὁ πλοῦτος Περσῶν. τὰ δὲ λήϊα ἄχρηστα, τῶν γενομένων ἀναιρεθέντων ἢ καὶ λοιμῶ διαφθαρέτων γενήσεται. οὐ μὴν ἔμμενουσὶ τοῖς Περσῶν οὐδὲ ἐμβραδυνούσι τοῖς αὐτῶν οἱ ἐκ τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' ἐκάτερον ἔθνος ὡσπερ τετελεσμένης τῆς μάχης ἐν τοῖς οικείοις ἐπανήξει. ταῦτα 20 μὲν οὖν ἀπειλεῖ, ὅταν πυρώδης ἀνίσχη· εἰ δὲ ἄχρὸς, πολέμους μὲν τινὰς, ἀλλ' οὐ Περσικούς, σημαίνει, σιαιμοὶ δὲ πάντως καὶ πένθη τινὰ τοῖς ἀνθρώποις ἐνσκήψουσι. λοιμὸς δὲ τοῖς βοσκήμασιν ἐπιπεσεῖται καὶ λιμὸς κάρτα βίαιος.

3 ἀνίσχει ἀπὸ C. corr H.
πρὸς τὸ πολεμίων κ. H.

5 τε] fort. τῶν. H.

8 fort.

in angustum glomerat orbem, velocitate atque impetu incredibili, modo circumspergens modo contrahens crines quos vocant. is quando ardens oritur et ab Occidente ad orientem iaculatur iubar, tumultum Parthicum nuntiat: exercituum magnam vim raptum iri in orientem, militem undique terrarum missum repleturum Syrias, et velut non sufficiente appa-
rata motui hostium novos exercitus scriptum iri. antegredietur autem lues, et equos praecipue invadet, non Parthicos, sed eos qui ex Europa in barbaros transmittentur. atque hoc primum incommodum erit lue laborantibus. nec tamen Parthi diuturna cum fortuna erunt. nam ingentibus copiis convenientibus adversus eos in fugam se conferent, oppida populi Romani a se capta dimittent. rex Parthorum fugiens peribit propria manu. gaza Parthorum diripietur. fruges tenues erunt, agricolis aut occisis aut tabe sublati. neque instabunt Parthis ex Europa adversus illos profecti, neque in finibus eorum commorabuntur: sed uterque populus quasi debellato ad propria redibit. haec minitatur, quando ardens oritur: quodsi luridus, bella quidem, sed non Parthica significat; terraeque motus haud dubie et acerbitates homines invadent. lues et fames admodum gravis pecudibus accidet.

12. *Εἰ δὲ ὁ τοιοῦτος κομήτης ἐπὶ μεσημβρίαν ὄρα, ὄχρους καὶ ὀξειῆς ἐκ' ἑκαίηνν βάλλων τοὺς πυρσούς, περὶ τὴν θερινὴν τροπὴν λοιμὸς βαρὺς ἐπιπεσεῖται τῇ Λιβύῃ καὶ πληθθος ποικίλων κακῶν. ὅταν δὲ ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἴδῃ, ἐκ τοῦ 5 ἐναντίου ἢ Λιβύῃ κατὰ τῶν βορείων στρατεύσεται, μεγίστης αὐτῇ συμμαχοῦσης δυνάμεως. ἐλαττωθεῖσα δέ, εἶτα καὶ δύναμιν ξενικὴν συλλαβοῦσα, τὴν μὲν ἀρχὴν οὐκ ἀγεννῶς καθοπλίσεται τῶν ἐναντίων, οὐ μετὰ πολὺ δὲ εἰς παντελῆ κακοδαιμονίαν πεσεῖται, ὥστε μετὰ τὸ ἀνααιρεθῆναι ἐγγὺς ἅπαντας 10 καὶ αὐτὸν ἀνδραποδισθῆναι καὶ δεθῆναι τὸν ἡγεμόνα τοῦ ἔθνους. ἰστίον δὲ ὡς Λιβύῃν τὴν ἀπὸ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἄρξι Γαδείρων ἢ Ταρτησοῦ ἢ τῆς λεγομένης τοῖς κλειστοῖς Γάδεως λαμβάνειν χρεῶν. οὐδὲ γὰρ περὶ Ἀγυπτου τὴν λίξιν ταύτην, ἀλλ' ἀπολύτως περὶ τὴν Λιβυκὴν ἐπαρχίαν 15 οἱ καλαιοὶ ἀπειλαμβάνοντο, καὶ διαφερόντως τὴν Μαυρουσίαν, καὶ ὅσαι προσεχθεῖς εἰσὶ πρὸς τὰς δύσεις Εὐρώπῃ, μόνῃ τῇ λεγομένῃ Σεπτῇ κατὰ τοὺς ἐπιχωρίους οἰοῦσι πορθμῶ ἀπ' αὐτῆς διακεχωρισμέναι. πέρας δὲ λοιμοὶ ἐκινῆσαντες, ὡς ἀπαρτῖσαι περὶ γένος ἕκαστον τὴν ἐν πολέμῳ ἀπώλειαν, αὐχμὸς 20 δὲ ἐξ αὐτοῦ καὶ λιμὸς εἰσαῦθις διαφερόντως ἐνοσκήψει, ὡς ἔλασσην τὴν ζωὴν τοῖς περιλειφθεῖσιν εἶναι. νόσος γὰρ βαρεία ἐπιπεσεῖται τῇ νέῃ ἡλικίᾳ, καὶ ὁ ἥλιος ἀποστραφήσεται, καὶ ἀνομβρία λοιμώδης ἔσται. εἰ δὲ ἐπὶ δίσκῳ ἀπίδοι,*

12 γαθήρων ἢ ταρτησοῦ C.

13 γάνδεως C, secunda litera

prope iam deleta. H.

15 τῆν] malim περὶ τῆν. H.

15 conf.

Procop. de aedific. 2 117 C.

12. Quodsi eiusmodi cometes in meridiem spectat, pallidas et celeres eo proiiciens faces, circa solstitium aestivae fames gravis et variarum calamitatum multitudo Africae accidet. sin vero spectat in septentriones, Africa contra in aquilonios movebit bellum, magnis ad sui auxilium adiunctis opibus. victa nihilominus, inde ascitis copiis peregrinis, primo haud ignave repugnabit contra hostes. sed non multo post in consummatissimam miseriam incidet, ut post omnium paene internectionem vel princeps gentis ipse servitutum et vincula non sit evitaturus. sciendam autem Africam accipiendam esse de regione omni a Rubro mari usque Gadirā sive Tartessum, seu, ut a plerisque vocatur, Gades. non enim de Aegypto veteres hanc vocem, sed quando absolute proferatur, de Africa provincia et praecipue de Mauritania usurpabant, et quotquot aliae regiones ad occidentem finitimae sunt Europae, solo Septo, ut incolae nominant, quasi froto, ab ea distinctae. ad postremum pestes obtinentes adeo ut consummaturae sint belli calamitatem, siccitas deinceps et fames magna incidet, ut miserabilis vita superstitionibus sit futura. nam morbus gravis invadet iuventutem, sol retro convertetur, pluviae inopia pestifera erit. quodsi in occidentem vergit, ad Gadita-

ἕως τῶν Ἡρακλείους στηλῶν πόλεμος καὶ ἀπάθεια ἔσται στρατευμάτων καὶ λιμὸς καὶ πτώσεις τῶν βοσκημάτων. εἰ δὲ ἐπὶ τὸν Βοώτην νεύοι, κρύος ἀκηρὲς ἄγχι Εὐξείνου, καὶ χιμῶνες ἀήθεις ἐπιχειθήσονται, καὶ πολέμιοι καταδραμοῦνται τὴν χώραν. καὶ τὴν μὲν ἀρχὴν ἐλαττωθήσονται οἱ ἐγγύριοι, 5 δυνάμει δ' ὕστερον συντρεχούσης οὐ μόνον ἠττηθήσονται οἱ πολέμιοι, ἀλλὰ καὶ αἰχμάλωτοι οἱ ἡγαρόντες αὐτῶν ἐν δεσμοῖς ἔσονται. εἶτα ἐκείθεν ἐπὶ μεσημβρίαν μεταλεύσονται ὁ νικῆσας στρατός, καὶ τῶν ἐκεῖ ἀνθίσταται πόλεων, καὶ ἐν ἐκαίνοις ἔσται· καὶ αὐτὰ δὲ τὰ θεῖα καταλείψουσι τοὺς 10 πολεμίους ὥστε ἐκ περισσοῦ προστεθῆναι τοῖς νικηταῖς. τοσαῦτα τὰ σημαίνοντα, ὅταν ὄχρος φαίηται ὁ ἰσπύς μετρίως· ὅταν δὲ καθ' ὄμαλόν ὄχρότατος, ἕξωτικὸν μὲν οὐκ ἀπειλεῖ, ἐμφυλίους δὲ φράζει πολέμους, οὐκ ἐλάττους τῶν πρὸς τοὺς 15 ἔξωθεν ἀπειλοῦντας τὰς συμφοράς, καὶ οὐ τοῦτο μόνον ἀλλὰ καὶ ἐλάττωσιν. ἐκίνο δὲ μάλιστα προσεκτιθεὶς, ὡς ἐπὶ χρόνον φαινόμενος, ὡς εἴρηται, ἐπὶ τὸν γαλαξίαν (οὐδὲ γὰρ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὲρ τὰς ἐπὶ τὰ φανήσεται ἡμέρας ὁ τοιοῦτος ἀστήρ), χρόνια τὰ κακὰ, πρὸς βραχὺν δὲ καιρὸν, ἐκίκαιρα σημαίνει.

20

13. Κομητήης ξιφίας. οὗτος ὁ ἀστήρ ἀναφέρεται μὲν Ἐρμῇ, οὐχ ἦττον δὲ τοῦ προτέρου, δολιατῆρας μέντοι ἀνεργίας κοιεῖται. ἂν μὲν γὰρ ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν βλέπη, οἱ

3 νεοί C. 16 post ἐλάττωσιν vox videtur praetermissa esse ab ipso librario qui codicem exaravit. H.

num fretum usque bellum et internecio erit legionum, item fames et lues pecudum. sin declinat in Bootem, frigus immite usque ad Euxinum Pontum et tempestates insuetae incident, hostes incurrent provincias. ac primo quidem detrimentum accipient provinciales, post autem, copiis in unum convenientibus, non solum superabuntur barbari, sed duces etiam eorum captivi facti in vinculis erunt. posthaec inde remeans victor exercitus meridiem versus in civitatibus ibi sitis stativa ponet eritque in laude. ipsae quoque sanctitates relinquent hostes, ut in cumulum ad victores accessurae. haec significantur, quando mediocriter pallidus existit cometa Hippeus: quodsi totus aequabiliter pallidissimus, barbara quidem non minatur, sed civilia indicat bella, non minores quam externa allatura calamitates. neque id solum, sed detrimentum quoque... illud vero maxime notandum, cometam, ut dictum est, diutius in lacteo circulo conspectum (ad orientem enim nunquam ultra septem dierum spatium se aperiet eiusmodi sidus) diuturna mala significare; sin per breve tempus ardeat, temporaria.

13. Cometes xiphias. id sidus attribuitur Mercurio; nec minus quam superius, imo magis infestas efficientias habet. nam si spe-

- δυνατοὶ Περσῶν καὶ Αἰθιοπῶν τοὺς ἑαυτῶν βασιλεῖς φαρμάκῳ διαφθείρουσι. τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ Φοινίκῃς πρὸς τινῶν τοῦ κλήθους κατὰ τῶν ἐν τέλει ἀμαρτηθήσεται. φῆμαι δὲ ἔσονται οὐκ ἀληθεῖς, ἐκδιματουῦσαι τοὺς ἀπανταχοῦ. εἰ δὲ ἐπὶ 5 μεσημβρίας ἀνίσχοι, Αἰγυπτίοις καὶ ἄλλοις Λιβυκοῖς ἔθνεσι δόλους ἀσάυτως θανατηφόρους ἐπιφέρει, καὶ Αἰγύπτιοι μὲν ἔξουσι μεταβολὴν τῶν κακῶν, Αἴβυες δὲ ἐμφυλίοις πολέμοις δαπανηθήσονται. ὅτε δὲ ἐπὶ τὴν δύσιν ὄρᾳ, τοῖς ἐκεῖσε δυνατοῖς τὰ ὅμοια ἀπειλεῖ, ὡς ἐξ ὑπονομίας κατ' ἀλλήλων ἐξενηχθῆναι 10 εἰς φανερόν πόλεμον. ὅτε δὲ ἐπὶ τὴν ἑρκτον ὄρᾳ, ἐκμιξίαν δηλοῖ τῶν ἀρκιῶν καὶ Λιβυκῶν ἐθνῶν, ὅσπερ θυγατέρα Αἴβυος δυνάστου δοθῆναι πρὸς γάμον ἀρκιῶν τυράνῳ, καὶ ἐπιβουλεῦσαι τῷ πατρὶ τὴν παιῖδα, καὶ προδοῦναι αὐτόν, ἔρωτι ἀσβεστῆ πρὸς τὸν ἄνδρα κρατουμένῳν.
- 15 14. Λαμπαδίας κομήτης, οὕτω προσαγορευόμενος ἐκ τοῦ σχήματος, ἔστι μὲν Ἑρμοῦ καὶ αὐτός, ὅταν δὲ ἐπὶ ἀνατολᾶς ἴδῃ, ἀγλυσθή τὸν αἶρα καὶ ἐξ αὐτοῦ βλάβην τῇ ἀπέτρῳ μαντεύεται· ἐκ γὰρ τῆς ἀγλῦος τίκονται σκώληκες οἱ λεγόμενοι ἴπες. καὶ ἡ βλάβη καθολικὴ, μάλιστα μέντοι περὶ τὴν ἄνω 20 Ἀρμενίαν, Ἐσφραττησίαν τε καὶ Φοινίκην καὶ Ταυροκιλικίαν γενήσεται. καὶ οὐ μόνον ἐν ἡμέρᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν νυκτὶ οὕτως ἡ ἀγλῦς πυκνωθήσεται ὡς καὶ λαμπάδας ἀνημμένας ἐναποσβέννυσθαι. τοῖς δὲ καρποῖς ἐμφυήσεται ἡ λεγομένη

19 μέντοι] num μὲν τοῖς? H.

ctat in primam partem caeli, megistanes Parthorum et Aethiopum reges suos veneno tollent. idem facinus in Phoenicia a quibusdam e plebe in magistratus admittetur. rumores spargentur inanes, orbem terrarum perterrentes. quodsi meridiem versus emicat, Aegyptiis ceterisque Africae gentibus fraudes similiter mortiferas affert. sed Aegyptii commutationem habebunt malorum, Afri autem intestinis bellis consumentur. quando occidentem spectat, potentibus per eas oras similia minitatur, adeo ut propter suspiciones mutuas in apertum bellum erupturi sint. quando septentrionem aspectat, commixturam nationum septentrionalium et Africanarum significat; inde filiam principis Afri regnatori aquilonari in matrimonium datum iri; eandemque succumbentem caelesto erga coniugem amori insidias facturam patri, eumque prodituram.

14. Lampadius cometes, a forma sic vocatus, ipse quoque Mercurii est. is ad orientem conversus nebulosum aërem, indeque vitii detrimentum fore praenuntiat. etenim nascuntur e nebula vermes, qui ipes vocantur. malum illud universe quidem, sed maxime tamen in Armenia superiore, Syria Euphratensi, Phoenicia, Taurocilicia, accidet. nec solum interdiu sed noctu quoque adeo spissabitur nebula, ut lumina accensa exstinctura sit. frugibus innascetur lolium, quod vocant, mes-

Ioannes Lydus.

19

αἶρα καὶ ὕγρασία τις σηπτικὴ καὶ βλαπτικὴ τοῖς ἀμητοῖς· ἐκτροπαί τε ποταμῶν καὶ ὄμβρων ῥήξεις βιαιοτέρων καὶ κεραινῶν βολαὶ ἔσονται, καὶ οὐδὲν ἦττον ὁ ἀνύχμος ἐπιταίγη, ὡς καὶ τοὺς ἀεννάους τῶν ποταμῶν ἀναφουγγῆναι· εἰ δὲ ἐπὶ νότον, ἔτι μᾶλλον ξηρότερον καὶ λοιμοδίστερον⁵ τὸ τοῦ αἴρος κατάστημα, τοῦ Νείλου ὑποξηραίνοντος, ὥστε ἐρπειῶν πάντα πληρωθῆναι. εἰ δὲ ἐπὶ τὴν ἄρκτον, ὁ μὲν ἀνύχμος τῷ ψυχρῷ τοῦ κέντρου ἠττηθήσεται, πῦρ δὲ ταῖς ὕλαις ἀδοκίτως καὶ τοῖς ὄρεσιν ἐμπεισῆται, ὡς μηδὲ τοὺς ἐν τοῖς ἀγροῖς ἢ φρουροῖς διατρύβοντας ἔξω τῆς βλάβης¹⁰ γενέσθαι· θάνατός τε πολὺς ἔσται, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου. ὅταν δὲ ἀνίσχων πρὸς δυσμὰς ὄρα, κεραινοῦς μὲν τῇ χώρᾳ, πτώσιν δὲ τοῖς βοσκήμασι μαντεύεται, ἐμπρησμοὶ τε ἔσονται βαρεῖς.

15. Κομήτης. οὗτος ὁ ἀστήρ Διὸς μὲν ἔστιν, οὕτω¹⁵ δὲ ἔστιν ἐπίσημος ὡς ἔξ αὐτοῦ πάντας τοὺς ἄλλους διοσημιακοὺς ἀστέρας κομήτας προσαγορεύεσθαι. οὗτος ἡνίκα λαμπροὺς καὶ ἀργυροειδεῖς τοὺς πλοκάμους καὶ ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν ἀκοντίσῃ, Διὸς καρκίνῳ ἢ σκορκίῳ ἢ ἰχθύσιν ὄντος, Πέρσαις ἀγαθὰ μεγάλα μαντεύεται. ἀναστήσονται γάρ, καὶ²⁰ ἐπὶ τὰ Ῥωμαίων ἐκχυθέντες πόλεις τε καὶ φρούρια καθίξουσιν, αἰχμαλώτων τε ἀπείρων πλῆθος καὶ πλοῦτον πολὺν λαβόντες νικηταὶ εἰς τὴν ἑαυτῶν χώραν ἀναστρέξουσι, μήτε συμβαλεῖν ὅλως τινὸς τοιμῶντος αὐτοῖς. ὅταν δὲ ἀπόστροφος ἀν-

22 praestat ἔπιρον· ac sic verti. H.

23 malim μηδέ. H.

sibus humor putrefaciens ac laedens. amnium eluvies, imbrium vehementiorum delapsus, fulminum elisiones erunt. et tamen nihilominus gliacet siccitas: inde perennes quoque amnes exarescent. si meridiem spectat, magis etiam arida ac pestifera erit aëris temperatio. siccescet Nilus: inde serpentibus referta erunt omnia. si septentriones, siccitas superabitur a frigore centri; ignis in silvas montesque de improviso incidet, ut neque rusticantes neque castellani extra noxam futuri sint. mortes multae erunt, praecipue per Aegyptum. quando idem exoriens in occidentem spectat, terrae fulgura, pecudibus interitum praedicit; incendia acerba erunt.

15. Cometes proprie sic dictus. id sidus Iovi attribuitur: est adeo insigne ut ex illo omnes aliae prodigiosae stellae crinitae nuncupentur. is quando ardentes argenteosque crines in orientem iaculatur, Iove in cancro aut scorpione aut piscibus morante, Parthis bona magna praedicit. etenim concitati et effervescentes in provincias populi Romani oppida et castella tenebunt; captivorum infinita multitudine gazeae ingente potiti victores in suos se fines recipiant, nemine omnino ne ad manum quidem venire illis audente. quodsi aversus exoritur cometa

σχῆ ὁ κομήτης οὗτος, τοῖς καθ' ὧν ἀποστρέφεται τὰς ἀστροχίας ἐπιφέρει. εἰ δὲ ἐπὶ τὸν νότον ἴδῃ, ἐπιδώσει ὁ Νεῖλος ἀφθονώτερον, εὐφροσύνη τε καὶ εὐετηρία ἴσται ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου, ὁμόνοιά τε καὶ εὐκρινῆς τοῖς πᾶσιν ἡσυχία. εἰ δὲ ἀποστρεφόμενος καὶ κατὰ νότον ἔχων τὴν ἀνατολὴν ἐπὶ τὴν δύσιν ὄρῃ, ἄπειρος ἴσται τοῖς Ῥωμαίοις εὐδαιμονία. Πέρσας τε...

16. ....γενεσίαν τῷ παντὶ παρέχουσα· καὶ ὅσα ἀπλῶς ἐν τῷ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς ὁ φιλόσοφος ἀναφέρει. ὥστε 10 ἀνάγκη πᾶσα τῶν ὑπὸ σελήνην πάντων μὴ μίαν μηδὲ τὴν αὐτὴν εἶναι φύσιν. εἰ γὰρ ἀρχὴ γενέσεως καὶ φθορᾶς σελήνη, εἰκός ἐστι μὴ ἀεὶ ὡσαύτως θεωρεῖσθαι τὰ ὑπ' αὐτὴν φερόμενα συμβάντα. εἰ γὰρ ἐκκεντρος παρὰ τοὺς ἄλλους τῶν πλανωμένων αὐτῆ, λοξῶς καὶ οὐ πρὸς ὄξυ τὰ τῶν ἀποτε- 15 λεσμάτων γίνεται. οἱ μὲν γὰρ κατὰ τοὺς διακλόκους πόλους τὴν ἐπὶ ταῖς διοσημείαις μαντείαν ἀκυσθύνουσαν, ἄλλοι δὲ κατὰ τὰς ἐπιπολάς ἢ κατὰ τὰς φάσεις· καὶ οὗτοι μὲν πρὸς τὰ

4 ... κρηνησ C. 5 νότον] ad sensum melius esset νότα. cf. cap. 61. H. 7 hic desideratur folium certe unum, in quo credible est de reliquis generibus cometarum disputasse Lydum, velut de disceo pogonia typhone, ac deinceps ad observationes lunares [σεληνιακὰς ἐπιτηρήσεις] transiisse. ibi suspicor (ex peroratione capituli 16) suscepisse auctorem defensionem disciplinae auguralis contra voces quorundam, negantium consociari eam posse cum pietate rectaque persuasione de numine ac mente dei. cui opinioni opposuisse videtur ratiunculas e libris Aristotelis de caelo deque generatione et corruptione conquisitas: tempestatum vicissitudines rerumque humanarum commutationes, modo leges a providentia fixas noveris, non minus a mortalibus sciri praedictique posse quam siderum cursum impetumque caeli. qua ex argumentatione supersunt illa cap. 16, fugientibus plerumque literis, quae hunc in modum restituere atque vertere sum conatus. 13 fort. εἰ γε. H.

ille, iis in quos devertit frustrationes expectationum affert. si in austrum spectat, Nilus incremento maiore abundabit; pax et abundantia erit per Aegyptum: concordia et tranquillitas sincera per orbem terrarum. si devertens et austrum versus exortum habens in occidentem spectat, summa erit populi Romani felicitas: Parthos...

16. .... conversio caeli vim genitalem huic universitati tribuens; et quicquid omnino in libro De generatione et corruptione princeps Peripateticorum commemorat. ut necesse plane sit rerum sublunarium omnium non unam neque eandem esse naturam. nam si luna principium est generationis et corruptionis, sequitur non semper eodem modo apparere quae sub illa forte existant. si enim a centro magis recedit quam alia errantia, obliqua fit nec praerapida efficientiarum ratio. divinationem quae ex prodigiis fit, ad polos deflexos moderantur alii, alii ad ortus aut praefulsiones: hi servato ad duodecim signa sole, illi

ζῶδια τὸν ἥλιον ἐπιτηρήσαντες, ἐκείνοι δὲ πρὸς τὰς σεληνιακάς συνόδους καὶ ἀποστάσεις, ἄλλοι κατὰ φυσικὰς τινὰς ἐπιτηρήσεις. κῆρξ δὲ τῶν ἀπορρήτων ἢ φύσις. ὡστ' οὐκ ἔξω φρενοβλαβείας μέφονται ταῖς μεθόδοις δι' ὧν τοῦ μέλλοντος στοχάζεσθαι εἰσαγόμεθα· οὐδὲ τὸ περὶ τῆν τῶν ἀστέρων θεωρίαν ἀπασχολοῦν ἔξω θεοσεβείας ποιῶν· ἀλλ' ἔτι μᾶλλον τῆν πάνσοφον ἔστι διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν θεωρῆσαι πρόνοιαν τοῦ πάντων ἀρρήτου πατρός, καὶ θαναμάσαι τῆν ψυχὴν ἀνθρώπου δύνασθαι ἡγουμένου θεοῦ καὶ περὶ τῶν οὐρανίων, ὡς δυνατόν, διαλέγεσθαι. ταῦτα μὲν οὖν Φούλβιός φησιν, ἐκ τῶν 10 τοῦ Νουμᾶ ἱστορήσας. ἡμεῖς δὲ μετὰ τὰς ἐκ διαφόρων συνειλεγμέντας δόξας καὶ τὰς ἐξ ὀμαλοῦ τοῖς καλαιωτῆς γραφείσας ὑποθήσομεν, ἐκ τῶν περὶ σελήνης σχηματισμῶν κατὰ τὰ ζῶδια τῆς θεωρίας λαμβάνοντες.

17. Σελήνη αἰγόκερως. εἰ κατὰ τὴν διχομηλίαν ἢ σε-15 λήνη ἀμυδρὰ φανῆ, εὐθηρία ἔσται. εἰ δὲ ἐν τῇ δευτέρῃ φυλακῇ ὀμείως ἀμυδρὰ φαίνεται, ἐφοδὸν πολεμίων σημαίνει. εἰ .....ας τεκμήριον. εἰ δὲ ..... ἀπειλαί. εἰ δὲ ἄστρον διαδράμη, ἀπόλειαν ἀνθρώπων σημαίνει. εἰ δὲ ὀμίγη γένηται, χάλαζα πεσέται. εἰ δὲ ἄνεμοι 20 βριαυτέρως πνεύσουσιν, ἐφόδους πολεμίων φερέουσιν.

Σελήνη ὑδροχόω. εἰ κατὰ τὴν πρώτην ἢ δευτέραν φυλακὴν ἢ σελήνη ἀμυδρὰ φαίνοιτο, πόλεμος ἔσται· εἰ δὲ κατὰ τὴν ἐσθινήν, εἰρήνην μετὰ ἐλλείψεως τῶν ἐπιτηδείων δηλοῖ.

12 συνειλημενας C.

13 υποθησομεν C.

ad lunares congressus recessusque. alii moderantur ad observationes certas naturales. magistra autem occultorum natura est. quare non sine amentia improbant rationes, quibus perducimur ad conicienda futura: nec siderea scientiae studium a pietate avertit: sed vel magis licet ex ipsis operibus sapientissimam perspicere providentiam parentis ineffabilis huius universitatis, et admirari, quod potis est mens humana, duce deo, de caelestibus quoque rebus pro facultate disserere. haec Fulvius Nobilior ait, e scriptis Numaee mutuatus. nos, post opiniones ex variis auctoribus collectas, item quae in eandem sententiam a praeis hominibus scripta sunt subilicemus, ita ut ab habita lunae secundum duodecim signa commentationem aggrediamur.

17. Luna in capricorno. luna pleno orbe quando pallida videtur, abundantia erit. secunda vigilia si item pallida conspicitur, incursionem hostium significat. si . . .ae signum. sin vero . . . minatur. traiectione stellae interitum hominum significat. nebula si existit, granda cadet. venti si spirant violentius, accessum hostium indicant.

Luna aequario. si prima aut secunda vigilia luna pallida videtur, bellum erit. si quarta vigilia, post defectum annonae pacem decla-

εἰ δὲ σεισμὸς ἢ ἤχος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ γένηται, νόσους σημαίνει. εἰ δὲ ὀμίχλη γένηται, σίτου καὶ οἴνου θαψίλειαν δηλοῖ. εἰ δὲ παρ' ὄλον τὸν μῆνα ἐπιτείνουσι πνεύματα, ὑπερὸς ἦξει. εἰ ὁ ἔσπερος ἐν τῇ σελήνῃ εἰσέλθῃ, ἴδιοι ἰδίοις 5 δυνατοὶ ἐπιβουλεύσουσιν. εἰ δὲ δόξη ἐκλιπεῖν ἢ σελήνη... εἰ δὲ αἱ κεραιαὶ τῆς σελήνης συνέλθωσι, σίτου ἀφθονία ἔσται. εἰ δὲ ἄστρον ἐκτρέχον ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ἀντακίξει, κίνδυνον τοῖς παραλλοῖς ἀπειλεῖ.

Σελήνην ἰχθύουσιν. εἰ ὁ ἥλιος φανύλως ἐκλάμπειν 10 δόξη, φθορά ἔσται ἀνθρώπων. εἰ δὲ ἐν τῇ πρώτῃ φυλακῇ ἢ σελήνῃ τὰς κεραιὰς συνάγῃ, εἰρήνη ἔσται. εἰ δὲ σεισμὸς γένηται, ἀπορίαν σημαίνει τοῖς συναλλάγμασιν. ἐὰν ἄστρον ἐν ἡμέρᾳ φανῇ, ἀνάγκη τὰ κοινὰ περιστήσεται. ἐὰν κεραιὸς εἰς γῆν πέσῃ, πᾶσα τῶν κακῶν. ἐὰν ὀμίχλη εἰς τὴν γῆν 15 πέσῃ, συνοίσει τοῖς καρποῖς.

18. Σελήνη κριφ. εἰ ἡ σελήνη παρακώδης φαίνεται, πόλεμοι ἔσονται καὶ ἐπαναστάσεις. εἰ δὲ κατὰ τὴν δευτέραν 20 φυλακὴν ἢ σελήνῃ αἱματώδης φανῇ, ὁ οἶνος ἔσται ἀφθονώτατος. ἐὰν ὁ ἔσπερος ἐγγίξῃ τῇ σελήνῃ, πόλεις πόλεις συρραγήσονται καὶ λιμὸς ἔσται. εἰ νυκτὸς προχέτηρ κατενεχθείη, βασιλεὺς τοῖς ἐναντοῦ ἐπιβουλεύσει. εἰ δὲ σεισμὸς γένηται, ἔνδειαν σίτου σημαίνει. εἰ δὲ ἤχος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ γένηται, οἱ τῆς Εὐρώπης τοῖς τῆς ἄνω Ἀσίας πολέμησουσιν. ἐὰν ἡ

6 omisit librarius clausulam prioris sensiculi et initium sequentis. neque ego suppleere illam quidem ausus sum. H. 9 φαυλος C. 16 φανηται vulgo. 20 . . εχεθειη C.

rat. si terraemotus fit aut caelum boat, morbes significat. si nebula fit, abundantiam frumenti et vini declarat. sed si per totum mensem se intendunt flatus, pluvia incidet. si vespere in lunam ingreditur, potentes suis ipsi insidiabuntur. si videtur deliquium pati luna... cornua si lunae conveniunt, frumenti copia erit. si stella transiens per caelum sulcum ducit, periculum oris maritimis minuitur.

Luna piscibus. sol si videtur lucere languidius, strages erit mortalium. prima vigilia si luna cornua coniungit, pax erit. si terraemotus fit, difficultatem commerciorum significat. si stella interdiu se aperit, tempora rei publicae aspera incurrent. fulmine si terra tangitur, cessatio erit calamitatum. nebula si in terram funditur, proderit frugibus.

18. Luna ariete. luna si turbida videtur, bella erunt et rebelliones. sub secundam vigiliam luna si cruenta videtur, frumentum erit copiosissimum. vespere si accedit propius ad lunam, civitates cum civitatibus confictabuntur et fames erit. turbo accensus si delabitur noctu, rex suis insidiabitur. terraemotus si fit, penuriam frumenti significat. caelum si crepat, Europaei bellum inferent gentibus Asiae vespere

ἀριστερά κεφαλα τῆς σελήνης δόξῃ ὑπερβάλλειν τὴν ἑλλην, ἀσχημὸς ἔσται καὶ εἶτον ἀπορία. ἐὰν ἐν ἡμέρᾳ πρώτῃ τῆς φωνῆς ..... ἄνεμοι τὸν μῆνα κατακνεύουσιν.

Σελήνη ταύρω. εἰ ἐκλίπη ἥλιος, ἐρήμωσιν ἀπειλεῖ τοῖς ἀνθρώποις. εἰ ἡ σελήνη ἐπὶ τῆς δευτέρας φυλακῆς ταυρα-5
 γώδης φανῆ, φθορὰ ἀνθρώπων ἔσται. εἰ ἡ σελήνη ἐξ ἴσου τὰς
 κεφαλας ἀνίσχουσα ἔξη, θόρυβον τῇ βασιλείᾳ ἀπειλεῖ· εἰ δὲ κατὰ
 τὴν μίαν μόνον ἐξέξη, θόρυβοι ἔσονται καὶ φουγαί. εἰ δὲ σει-
 σμὸς γίνηται ἀπὸ πρώτης Μαΐου ἕως δωδεκάτης, ἀφαιρέσιν
 τῆς ἀρχῆς τῶ ἡγουμένω τοῦ τόπου, ἐφ' οὗ γίνηται, καὶ 10
 φόβον οὐκ ἀκίνδυνον ἀπειλεῖ. εἰ δὲ ἀπὸ δωδεκάτης γίνη-
 ται, οὐ μόνον ἀποκινεῖται ὁ ἐπιτροπεύων τὸ ἔθνος, ἀλλὰ
 καὶ ἀπόλλυται. καθολικῶς δέ, ὅποι ἀν σεισμὸς ἀπὸ δεκά-
 τῆς ἕως τριακοστῆς τοῦδε τοῦ μηνὸς συμβῆ, θορύβους καὶ
 πολέμους ἀποτελεῖ. εἰ ἀπὸ πρώτης φυλακῆς ἕως ἕκτης σει- 15
 σμὸς γίνηται, πολέμου ἐθνικοῦ κίνησις ἔσται, ὁ δὲ ἡγούμε-
 νος τοῦ κινήματος ἀναιρεθῆσεται.

Σελήνη διδύμοις. εἰ ἔκλειψις γίνηται ἡλιακῆ, μετα-
 βολὴ ἔσται καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἕτεροι ἔσονται. εἰ δὲ
 τῆς πρώτης φυλακῆς ἐκλίπη ἡ σελήνη, ἀρχίδες ἔσονται· εἰ 20
 δὲ ταραχώδης φανῆ, πόλεις πρὸς πόλεις καταφεύξονται.
 ἐὰν ὁ τῆς Ἀφροδίτης ἀστὴρ ταραχώδης γίνηται, ἀνθρώπων
 φθορὰ ἔσται. ἐὰν νυκτὸς ἀστὴρ πέση, κακῶν σημείων,

1 malim τὴν ἕτεραν. H. 10 fort. ἐφ' οὗ ἂν γίνηται. H.
 12 μόνον οὐκ C. 15 ἕκτης] num ἕκτης ὥρας? H. 20 fort.
 ἐπὶ τῆς. H.

ricoris. laevum cornu lunae si excedere videtur alterum, siccitas erit et rei frumentariae inopia. si die primo vocis . . . venti per mensem spirabunt.

Luna tauro. sol si deficit, vastationem minatur hominibus. luna sub secundam vigiliam si turbida videtur, interitus hominum erit. luna exoriens si cornua habet aequalia, turbas rei publicae minatur: sin autem altero prominat, tumultus erunt et exilia. terraemotus si fit a Kalendis Maiis ad 4 Id. Mai. praeposito regionis, ubi fit, ademptionem imperii et formidinem non sine periculis minatur. sin vero fit inde a 4 Id. Mai., non modo removebitur procurator gentis, sed interibit quoque. universe autem, ubicunque terraemotus accidit a 6 Id. Mai. ad 3 Kalend. Jun., tumultus ac bella efficit. terraemotus si fit prima vigilia ad extremam, bellum civile movebitur, sed auctor motus illius tolletur de medio.

Luna geminis. si defectio solis accidit, conversio erit rerum, civitatemque alii obtinebunt. luna si deficit prima vigilia, locustae existant: si turbida videtur, civitates ad civitates confugient. Veneris stella si turbida conspicitur, hominum erit strages. stella noctu traiciens ca-

ἄσπερ εἰ ἐν ἡμέρᾳ ὄφθῃ. ἐὰν κρηστήρ πέσῃ, θόρυβος ἔσται ταῖς πόλεσι ταῖς πρὸς τὴν ἀνατολήν. εἰ σεισμός γένηται, χάσματα τοπικὰ ἔσται. ἐὰν ὀμίχλη πυκνωθεῖσα εἰς γῆν πέσῃ, σίτος ἔσται πολὺς. εἰ ὁ ἥλιος αἱματώδης γένηται, 5 ἀποβολὴ ἔσται ἀνθρώπων. ἐὰν πνεῦμα ἐξαίσιον πνεύσῃ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας, σίτος ἔσται πολὺς. ἐὰν ἀπὸ νοεμητίας ἕως ἐννάτης τοῦ μηνὸς τούτου σεισμός γένηται, φθορὰν ἀνθρώπων ἀπειλεῖ. εἰ δὲ ἀπὸ ἐννάτης ἕως δεκαεννάτης σεισμός γένηται, ὁ κρατῶν τῶν πραγμάτων κάμισα διαγενή- 10 σται, ἔσται δὲ καὶ λιμὸς τοῖς κτήνεσι καὶ ὕδατος λεῖψις. εἰ ἀπὸ εἰκοστῆς σεισμός γένηται, ταπεινώσιν τοῖς διὰ λόγων ἀπειλεῖ, τῷ δὲ τόπῳ ἐναλλαγὴν ἄρχοντος. εἰ ἀπὸ εἰκοστῆς πέμπτῃς ἕως τριακοστῆς σεισμός γένηται, χεიმῶνας μεγάλους σημαίνει, καὶ πόλεμος ἔσται καὶ ἀπόπτωσις ἄρχοντος 15 κκινουῦ. εἰ ἐπὶ τῆς τριακάδος σεισμός γένηται, χεიმῶνας μεγάλους σημαίνει.

19. Σελήνη κερκίνω. εἰ ἡ σελήνη ἀμυδρὰ ὄφθῆι, στράτευμα ἀλλότριον ἐπὶ τὴν βασιλείωσ ἤξει χώραν. ἐὰν ἤχος ἐκ τῆς γῆς γένηται, τύραννος ἀναιρεθήσεται. ἐὰν κερωνὸς 20 πέσῃ εἰς γῆν, πόλεις παράλιοι ἐρημωθήσονται καὶ ἀπορία ἔσται ἀνθρώπων. ἐὰν ἡ σελήνη αἱματώδης φανῇ, ἄνδρες δυνατοὶ κακοδαιμονήσουσιν· ἐὰν ἡ σελήνη ἐξ ἔσου ἔχῃ τὰς κεραιάς, εἰρήνη ἔσται καὶ εὐθηνία· εἰ δὲ ὑπερέχῃ ἡ ἑτέρα τὴν ἑτέραν, ὕδατος ἔσται. λεῖψις. εἰ σεισμός γένηται ἀπὸ

12 ἀπὸ 14 C.

15 num κλεισῶ? H.

23 ἢ vulgo om.

lamitatum indicium, itemque si interdiu conspicitur. turbo accensus si defertur, tumultus erit in urbibus per Orientem. si movetur terra, habit passim. nebula crassa si in terram delabitur, frumentum erit copiosum: sol si fit sanguinolentus, interitus hominum erit. ventus ingens si fiat per dies septem, frumentum erit copiosum. si a nova luna usque ad diem nonum huius mensis movetur terra, hominum stragem minitatur. idem si accidit a luna nona usque ad decimam nonam, is qui rem publicam tenet miserime vitam peraget, inediaque conflictabuntur pecora, et aqua deficiet. si terraemotus fit inde a die vigesimo, literatis hominibus imminutionem auctoritatis denuntiat, regioni commutationis principis. si terra movetur a die vigesimo quinto ad trigesimum, tempestates magnas significat, eritque bellum et recentis principis ruina. si terraemotus fit die trigesimo, tempestates magnas significat.

19. Luna oancro. luna si obscura videtur, exercitus peregrinus in Caesaris fines veniet. si sonitus fit e terra, tyrannus tolletur de medio. terra si fulmine tangitur, urbes maritimae vastabuntur, hominumque erit inopia. luna si sanguinolenta videtur, viris potentibus dura erit fortuna; si aequalia habet cornua, pax erit et copia rerum; si alterum supereminet, aquae erit defectio. terra si quatitur a mane diei ad

πρωτὴ ἕως μεσημβρίας, θεοχολωσίαν ἀπειλεῖ· εἰ ἀπὸ ἔκτης ὥρας ἕως τριακάδος σεισμός γένηται, τοῖς μὲν πρωτεύουσι τῆς χώρας μετανάστασιν, τοῖς δὲ λοιποῖς θόρουβον ἀπειλεῖ. εἰ δὲ ἀπὸ πρώτης φυλακῆς τῆς νυκτὸς ἕως τρίτης ἀρχομένης σεισμός γένηται, τοῖς μὲν διὰ λόγων ὀφθεῖσιν ἀτιμίαν 5 ἀπειλεῖ, τοῖς δὲ βιβλίους φθορὰν καὶ τοῖς περὶ τὴν ἀνατολὴν πολέμους.

Σελήνη λέοντι. εἰ ὁ ἥλιος ἀμαυρὸς γενήσεται, μέγας ἀνῆρ ἀπολείται, ἐπὶ δὲ τῶν πραγμάτων ἕτερος ἔσται ἀρχικώτερος. εἰ ἡ σελήνη ἀμαυρὰ γένηται τῇ ἑωθινῇ φυλα- 10 κῇ, στρατεύμα ἀλλότριον ἐπιλεύσεται τῇ τοῦ βασιλέως χώρᾳ. εἰ δὲ σεισμός γένηται, θόρουβος ἔσται καὶ ἀνδρὸς δυνατοῦ ἀνάρεσις. εἰ κεραυνὸς πεσεῖται, πόλεις παράλοιποι ἐρημοθήσονται. εἰ ἡ σελήνη αἱματοειδῆς φανῇ, ἀπάλειαν δυνατῶν δηλοῖ. εἰ ἄνεμος σφοδρὸς πνεύσῃ, τῇ χώρᾳ συνόσει. εἰ δὲ ὀμίχλη 15 πέσῃ, ἀνάγκη συμπεσεῖται ἀνδρὶ μεγάλῳ. εἰ δὲ σεισμός γένηται ἀπὸ νοσηρίας ἕως δεκάτης, φόνους καὶ στενώσεις καὶ φθορὰν τῶν κτηνῶν ἀπειλεῖ ἢ μόνον, μεταλλάξει δὲ καὶ ὁ ἡγούμενος τῆς χώρας. εἰ ἀπὸ δεκάτης ἕως τριακοστῆς σεισμός γένηται, σημαίνει μὲν ταραχὰς καὶ φυγὰς, ἐπιπύδα δὲ 20 ἀγαθῶν. εἰ σεισμός γένηται νυκτὸς παρ' ἀμφιλύκῃ, πρὸς μὲν βραχὺ ἀγαθὰ ἔσται, ἀκολουθήσει δὲ τὰ πάντων ἀλγεινότατα.

3 λοιποῖς] num κοινοῖς? quod Lydus opposuisset τοῖς πρωτεύουσιν. H. 11 restitui ex phrasi simili p. 295 18. H. 14 num αἱματοειδῆς? certe αἱματοειδῆς nusquam alibi repperi. 21 num νυκτὸς ἢ παρ'? H.

meridiem, numina irata minitatur; si motus fit a hora sexta ad tricesimam, principibus regionis exilium, reliquis turbas denuntiat. terraemotus si fit a prima vigilia noctis ad tertiam ineuntem, viris doctrina spectatis dehonestamentum, libris interitum, gentibus Orientis bella minatur.

Luna leone. sol si obscuratur, vir magnus interibit, rerumque potietur alter aptior ad imperium. luna si obscuratur quarta vigilia, exercitus peregrinus invadet provincias Caesaris. terra si quatitur, tumultus erit et viri potentis ruina. fulmen si defertur, urbes maritimae vastabuntur. luna si cruenta videtur, interitum potentium declarat. si ventus fiat vehemens, proderit regioni. nebula fusa necessitas obveniet viro magno. terraemotus si fit a nova luna ad decimam, caedes angustiasque et interitum pecudum minitatur aut famem; princeps quoque regionis mutabitur. si motus fit a die decimo ad tricesimum, turbas quidem et exilia, sed spem tamen prosperitatis significat. terra si movetur noctu anteluculo, per exiguum tempus prosperitates erunt, sed casus omnium acerbissimi sequentur.

Σελήνη παρθένω. εἰ ὁ ἥλιος ἐρυθρὸς γένηται, σάρμαχοι ἀποστήθονται. εἰ ἡ σελήνη ἀμαυρὰ γένηται τῇ πρώτῃ φυλακῇ, φθορὰ κτηνῶν ἔσται. εἰ τῇ ἑσθινῇ φυλακῇ τὸ αὐτὸ γένηται, μέγας ἀπὸ ἀπολείπει. εἰ ὁ τῆς Ἀφροδίτης 5 ἄστηρ πλησίον τῇ σελήνῃ γένηται, πολέμους ἐμφυλλοὺς ἀπειλεῖ. εἰ κρηστὴρ πέση, αἱ παράλιοι πόλεις ἀφανισθήσονται. εἰ ἀπὸ τῆς ἡγος γένηται, πόλεμον τοῖς παραλλοῖς ἀπειλεῖ. εἰ σελήνης ἀνισχύουσης αἱ κεραιαὶ αὐτῆς ἀλλήλαις πλησιάζωσι, κατομβρίαν δηλοῖ εἰς ἀπόλειαν καρπῶν. εἰ ἐκλίπη ἢ σελήνη, μέγας 10 ἀπὸ ἀπολείται. εἰ σεισμός γένηται, ἀνθρώπων φθορὰν ἀπειλεῖ. εἰ ἐν ἡμέρᾳ ἀστέρες φανῶσιν, ἀναίρεσις ἔσται ἀνθρώπων. εἰ ἄνεμος βίαιος πνεύσῃ, εἰρήνην παρ' ὄλον τὸν ἐνιαυτὸν δηλοῖ. εἰ σεισμός γένηται ἀπὸ νομηγίας ἕως ἐβδόμης, εὐθηρίαν, ἄμα δὲ καὶ βίαιον θάνατον προσδοκῆτέον 15 καὶ Περσῶν ἔφοδον. εἰ ἀπὸ ὀγδόης ἕως δεκάτης σεισμός γένηται, Ἰνδιαν οἴτου ἀπειλεῖ. εἰ σεισμός γένηται νυκτός, φθορὰν τῶν πρωτευόντων τοῦ ἔθνους καὶ ἀλλοίωσιν τῶν πραγμάτων ἀπειλεῖ. εἰ πολλάκις γένηται σάλος, ταραχὰς καθολικὰς προλέγει καὶ τῶν δυναστῶν μετάπτωσιν.

20 20. Σελήνη ζυγῶ. εἰ ὁ οὐρανὸς ταραχῶδης γένηται ἐπὶ τῆς πρώτης φυλακῆς τῆς νυκτός, λιμὸν ἀπειλεῖ. εἰ δὲ ἐπὶ δευτέρας, δυτικαὶ πόλεις αἰχμαλωτισθήσονται. εἰ δὲ ἐπὶ τῆς ἑσθινῆς, λιμνητὸν ἀνθρώποις ἀπειλεῖ. εἰ ἡγος ἀπὸ τῆς γῆς γένηται, φθόνους ἀπειλεῖ. εἰ κρηστὴρ πέση, καλαιαι

24 fort. φόρους. H.

Luna virgine. sol si rubet, socii deficient. luna si prima vigilia obscura fit, strages pecudum erit. idem si fit vigilia quarta, vir magnus interibit. Veneris stella si propius accedit ad lunam, bella civilia minatur. prester si cadit, civitates maritimae delebuntur. fremtus terrae si auditur, maritimis bellum denuntiat. lunae orientis cornua, si alterum alteri appropinquat, vim imbrium significat ad perniciem frugum. si luna deficit, vir magnus interibit. terra si quassatur, interitum minatur hominum. si stellae luce apparent, internecio hominum erit. ventus vehemens si fiat, pacem declarat per totam annum: si ter-raemotus fit a nova luna ad septimam, copia rerum simulque mors violenta exspectanda et Parthorum irruptio. si ab octava luna ad decimam quassatur terra, penuriam frumenti minatur: idem si fit noctu, populo exitium principum rerumque immutationem minatur. procella mare crebro agitans turbas omnia miscentes praedicit hominumque potentium ruinam.

20. Luna libra. caelum si prima vigilia noctis turbidum videretur, famem minatur: si secunda, civitates Occidentis in servitutem redigentur: si quarta, dispersionem hominibus minatur. si sonitus fit e terra, invidias denuntiat. prester si cadit, civitates antiquae vastabun-

πόλεις ἐρημωθήσονται. εἰ δ' ἔσπερος ὑπὸ τῆς σελήνης διέλθῃ, ἀνὴρ δυνατὸς ἀναιρεθήσεται. εἰ παρὰ πάντα τὸν μῆνα βλαῖος ἄνεμος φύσῃ, ταραχὰς ἀπειλεῖ. εἰ σεισμὸς ἀπὸ νομηνίας ἕως δεκάτης γένηται, φθορὰ κτηνῶν ἔσται καὶ πτώσις τοῦ ἡγουμένου τῆς χώρας· εἰ δὲ ἀπὸ ἐνδεκάτης ἕως 1, 5 προνομῆν ἀπειλεῖ τῆς χώρας.

Σελήνη σκορπίου. εἰ κατὰ τὴν πρώτην τῆς νυκτὸς φυλακὴν αἱματώδης ἢ σελήνη φανῇ, ἀνταρσίαν καὶ ἐτέρου προαγωγὴν δηλοῖ. εἰ ὀμιχλιάνῃ ὁ ἀήρ ἢ ἐπὶ γῆς βίβῃ τὴν ἀχλὺν, φθορὰ ἔσται σίτου. εἰ δὲ διάττῃ ἀστὴρ, φθορὰν σίτου καὶ ἀνθρώπων ἀπειλεῖ, ὅταν μὲντοι ἀπὸ ἀνατολῶν εἰς δυσμὰς ἐκτρέχοι. εἰ δὲ ἤχος ἐκ τῆς γῆς γένηται, φυγὴν ἀπειλεῖ. εἰ δὲ αἱ κεραῖαι τῆς σελήνης συμπέσωσι, σίτος μὲν ἔσται πολὺς, τετραπόδων δὲ θάνατος καὶ θηρίων ἔσται. εἰ σεισμὸς γένηται, ἀνὴρ ἀπολείται μέγας. εἰ δ' ὁ ἔσπερος ἐγγίσῃ τῆς σελήνης, θόρυβοι ἔσονται.

Σελήνη τοξότη. εἰ ἡ σελήνη αἱματώδης φανῇ, πόλεις μεγάλαι ἀνάστατοι ἔσονται. εἰ ἡ σελήνη ἀμαρὰ γένηται κατὰ τὴν πρώτην φυλακὴν ἢ κατὰ τὴν μεσομηνίαν, οἱ περὶ τὰ βασιλεία ταραχθήσονται· εἰ δὲ κατὰ τὴν δευτέραν φυλακὴν, 20 τοῖς ἐν θαλάσσαις πόλεμον δηλοῖ· εἰ δὲ τῇ ἑωθινῇ, ἀνὴρ δυνατὸς ὑπὸ βασιλέως ταραχθήσεται. εἰ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἡ σελήνη αἱματώδης φανῇ, σφαγὰς ἀπειλεῖ. εἰ πνεῦμα βλαῖον παρ' ὄλον πνεύσῃ τὸν μῆνα, ἄνδρες μεγάλοι

5 ἀπὸ ιε C.

9 num φήξῃ? H.

12 φουγιν C.

tar. Vesperus si sub luna transit, vir potens tolletur de medio. ventus vehemens si fiat per totum mensem, turbas minatur. terra si quassatur a luna nova ad decimam, lues pecuaria erit et ruina eius qui praest regioni. si ab undecima ad trigesimam, vastationem minatur tractui illi.

Luna scorpione. luna si prima noctis vigilia cruenta videtur, seditionem novique principis evectionem declarat. caelo nebuloso aut caliginem in terram fundente, calamitas frumenti futura est. traiectiones ignium calamitatem et frumento et hominibus minantur, quando nimium stella ab oriente occidentem versus emicat. sonitus si fit ex terra, fugam minatur. si lunae cornua confundunt sese, frumentum copiosum, sed strages quoque erit quadrupedum et belluarum. si terra movetur, vir magnus interibit. Vesperus si ad lunam appropinquat, turbas erunt.

Luna sagittario. luna si cruenta videtur, civitates amplae solum vertent. luna si obscura fit sub primam vigiliam aut sub idus, palatini conturbabuntur. si circa secundam vigiliam, maris incolis bellum declarat: si vigilia tertia, vir potens a Caesare vexabitur. eodem tempore luna si cruenta videtur, caedes minatur. flatus vehemens si spirat

ἀπολούνται. εἰ ἀστερὴ διάττοι ἀπὸ τοῦ νότου ἐπὶ τὸν βορρᾶν, οὐ μόνον αὐτὸν πνεῦσαι τὸν νότον ἀλλὰ καὶ πόλεμον τοῖς ἐπιθαλασσίοις θηλοῖ. εἰ ὁμίχλη πέση εἰς τὴν γῆν, βλαβερὸν τῷ σπόρῳ. εἰ ἐκλείψῃ ἡ σελήνη, φθορὰ ὑπόζυγιον ἔσται. εἰ ἡχος ἐκ τῆς γῆς γένηται, ἀνθρώπων φυγὴ ἔσται. εἰ αἱ κεραῖαι τῆς σελήνης συμπέσωσι, σίτος ἔσται πολὺς καὶ θάνατος τετραπόδων καὶ φθίσις ἀνθρώπων.

Π Ε Ρ Ι Β Ρ Ο Ν Τ Ω Ν.

21. Πολλῶν καὶ ὑπὲρ ἀριθμὸν ὄντων ὄσα τοῖς φυσικοῖς
 10 περὶ βροντῶν ἐδόκει, κέκριται συμβάλειν αὐτὰς ἀπορρηγνυμένων
 τῶν τεφῶν καὶ ἐπικυλισμένων ἑαυτοῖς κινήσει σφοδρᾷ, τῇ τε προσ-
 ρήξει ἑξαπτομένων εἰς ἀστραπὰς καὶ ἡχους κίρτα βιαίους, ἀλ-
 λουοῦσθαι δὲ τὸν ἀνάμεσον τῆς ὑπηνέμου ζώνης καὶ τῆς γῆς ἕρεα.
 Χαλδαῖοι γε μὴν δυνάμεων ἕφρων εἶναι φωνὰς μὲν τὰς βροντὰς
 15 φωναι, δρόμους δὲ τὰς ἀστραπὰς. τῷ δὲ Ἐπικούρῳ ἀπὸ ξηρᾶς
 ὀγκώσεως ἐκ τῆς γῆς, εἶτα συγκλειομένης τοῖς ὕρεσι, δίκην τῶν
 ἐν τοῖς σώμασιν ὀγκων, οὐπω διεξόδων τυχόντων, οἱ στρόφους
 καὶ τροχῶσεις ἐμποιοῦσι τῷ κατ' αὐτὸν λεγομένῳ κενῷ. οὐδὲ γὰρ
 δυνάμεων εἶναι πλήρη τὸν ἀνάμεσον οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς δίδωσι
 20 χῶρον κατὰ τοὺς Πυθαγορείους. καὶ ἀληθῆ ἄξιότ' λέγειν τῷ μὴ
 καδ' ἐτέραν ἢ κατὰ τὴν θειρινὸν ὡς ἐκ τοῦ πλείονος ὦραν βρον-

16 ἐγλειομένης C.
 om C. τὸ C.

18 αὐτῶν C, αὐτούς R.
 21 ὄρᾶν RV.

20 ἀληθῆ

per totum mensem, viri magni interibunt. stella si emicat ab austro ad aquilonem, non modo spiraturum austrum sed bellum quoque maritimis declarat. nebula si in terram funditur, damnosum sementi: luna si deficit, interitus iumentorum erit. sonitus si fit e terra, hominum erit fuga. cornua lunae si confundunt sese, frumentum erit copiosum, incidentique mortes quadrupedum et hominum tabes.

DE TONITRIBUS.

21. Cum multae sint atque innumerae physicorum de tonitribus opiniones, obtinuit sententia, accidere illa, quod diffractae nubes aliae super alias volvantur citato motu, adeo ut collisu accensae in fulgetra strepitusque immanes admodum erumpant, immuteturque aër qui inter tranquillam a ventis xonam et terram intersit. Chaldaei potestatum aëriarum voces tonitrua esse aiunt, fulgura eorundem discursus. iuxta Epicurum e sicca mole atomorum ex terra manante montibusque conclusa, ritu uncorum (ita enim atomos, hoc est individua, vocat) in corporibus, qui termina efficiunt et rotationes in eo quod inane auctore eodem appellatur: haudquaquam enim concedit Epicurus refertum esse secundum Pythagoreos potestatibus interiectum inter caelum et terram locum. atque ideo perhibet vera se dicere, quod plerumque nonnisi

τὰς ἐπιφρήνησθαι, καὶ διαφερόντως ἐκδίδασθαι ἑξαετήρας, ἥδη βαθείας οὔσης τῆς ἐν τῷ μέσῳ χώρας ὄρισιν ἐφελκῆς ὁ τύπος ἐκκλείσται. καὶ ἅμα μὲν σὺν αὐτὸν ἑκάτερον γίνεται, ἢ βροντὴ ἢ τε ἀστραπή· ἐκπεθὴ δὲ ὀξύτερα τῆς ἀοῆς ἢ ὄφης τῷ ὄπτιον ἐπὶ πᾶν ἐκτείνεσθαι, πρώτην ὀρεῖσθαι καλλιᾶς συμβαίνει τῆς 5 ἀστραπῆς.

22. Πᾶσα δὲ βροντὴ, καὶ τοῦτων αἱ μετέωροι καὶ διαχέσταιται μάλιστα, σημαίνουσί τι, καὶ διαφερόντως ἐκ τοῦ ἀριστοῦ μέρους τοῦ κόσμου· τοῦτο δ' ἂν εἴη τὸ νότιον. αἱ γὰρ πρὸς νότον εἰσὶ θεοτότραι κατὰ τὸν ποιητὴν, ἐπεὶ καὶ πρὸς τοῦ τῆς γῆς 10 ἑφόρου ἐπιπροπέεται, ὡς Αἰγυπτίους δεκαῖ, τοῦ Κρόνου λέγου, ὡσπερ τὸ βόρειον ἐπὶ τοῦ τῆς γενέσεως αἰτίου· ὅθεν καὶ πρὸς νότον τὰ ἱερὰ ἀπευθύνεσθαι Ἑβραίους καὶ Αἰγυπτίους δεκαῖ. τὰ δὲ ὅταν χρησιμώτατα τῶν περὶ τοῦτου θεωρημάτων καταμαθῶν, καὶ τῶν κηθόλων ἐκκαθάρας, τὴν θεωρίαν ἐποδήσω τῷ λόγῳ· 15 ποικίλως γε μὴν οὔσης καὶ πολυσχιδοῦς τῆς θεωρίας, τίως χρεώδεις διαφρῶσιν τὴν παράδοσιν. οἱ μὲν δὲ καλαῖοι τῶν περὶ ταῦτα σκοποῦσιν πρὸς τὴν σιλήτην καὶ τὰς ἐν αὐτῇ φάσεις τὸν περὶ βροντῶν σκοπὸν ἀπευθύνουσιν, ἐπεὶ καὶ μᾶλλον ἐπιβέβηκεν αὐτῇ τῷ γένει τῷ παντὶ καὶ πάντα προσεχῶς δοοικεῖται δι' αὐτῆς, 20 ὅθεν καὶ τέχη πρὸς τινων καὶ πρόνοια λέγεται· οἱ δὲ Αἰγύπτιοι πρὸς ἧλιον καὶ τοὺς τῶν ἐν οὐρανῷ Ἰουδαίων οἴκους τὸν στοχασμὸν

3 malim ἐγκλείσθαι. H. leg. αὐτῶν σive αὐτῶν. H. 7 et ἑφοροι C. 8 fort. αἱ ἐκ. H. 10 καὶ C. 17 μὲν δὲ em C. 18 τὴν σιλήτην καὶ em C. τῶν C et σκοπῶν.

aestatis tempore tonitrua displodantur, et siciora maxime evadunt, quando, depressa media regione, celsis montibus locus concludatur. sunt autem ambo simul, tonitruum et fulgur: sed quoniam auditu visus velocior oculosque ad omnia extenditur, saepe ut fulguram prius ornatur accidit.

22. Omne tonitruum, eorumque potissimum quae sunt maxime sublimia et resonantia, significat unam quid, ac praecipue quae audivuntur a parte laeva mundi, quam australem nuncupare possit. nam quae vergunt ad austrum, divinius sunt, Homero teste, quandoquidem, ut Aegyptii asstant, a praeside terrae administrantur, mirum a Saturno, sicut pars septentrionalis ab eo qui generationis est principium. quae circa Hebraei quoque et Aegyptii ad austrum versus peragere sacra solent. ego percognitis utilissimis ex disciplinae huius capitibus, doctrinam expurgatis adulteris subiungam sermoni: sed cum varia sit disciplina et multiplex, ex usu est prius articulatim distinguere principia. ex studiosis disciplinae antiquiores ad lenam eiusque praefusiones observationem tonitrualem dirigunt, quod illa potius praesit generi universae, et omnia continuo ab ea administrantur; quare et fortuna a nonnullis et providentia nominatur. contra Aegyptii ad solem et caelestium

εργάζεσθαι δυσχερῆζονται. καὶ οἱ μὲν καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοῦ ἡλιακοῦ μηνός, οἱ δὲ ὡσαύτως ἐφήμερον τὸν σεληνιακὸν μήνα διαλαμβάνουσι. καὶ οὗτοι μὲν πρὸς τὰ ζώδια τὸν ἥλιον, ἐκείνοι δὲ τὴν σελήνην ἀνιχνεύουσιν. ὥστε χρειώδεις πάντων ἀνὰ μέρος καὶ 5 ὑφ' ἐν ἐπιμηνοθῆναι, καὶ πρῶτον τῶν ἡλιακῶν σημείων· δεῖ γὰρ ἥλιον κάλλει καὶ δυνάμει τὴν πᾶσαν διακόσμησιν ἀναβεβηκότα, καὶ τοσοῦτω κρείττονα τῶν αἰσθητῶν ὄσφ τὰ γαθὸν τῶν νοητῶν, κἀνταῦθα τὰ πρῶτα λαβεῖν.

23. Ὁ ἥλιος αἰγοκέρωτι μηνί Ἰανουαρίῳ. ἡλλου 10 πρὸς αἰγόκερων παριόντος, εἰ βροστήν ἐπιρραγῆναι συμβαίη, ἀχλὺς ἔσται παχεῖα καὶ καπνώδης, ὡς ἄωρους τοὺς καρποὺς ἐναπομυρανθῆναι τοῖς φυτόις, καὶ ἄποιοις ὁ οἶνος. εἰ δὲ μέχρι τῆς ἐπιτολῆς τοῦ κυνός ἢ ἀχλὺς ἐπιμένει, ἐπίνοσος ὁ ἐνιαυτός ἔσται καὶ σίτου ἐνδεής. διαφερόντως δὲ ταῦτα συμβήσεται ἐπὶ τε Μα- 15 κεδονίας Θράκης Ἰλλυρίδος καὶ τῆς ἀνω Ἰνδικῆς Ἀριανῆς τε καὶ Γεδρωσίας· καὶ γὰρ αὔται ὑπὸ τὸν αἰγόκερων. ταραχαὶ δὲ καὶ φόβοι τοῖς θῆλεσι τῶν ζώων, λογικῶν τε καὶ ἀλόγων, ἐπιγενήσονται, ὅτι θῆλο ζώδιον ὁ αἰγόκερος.

Ὁ ἥλιος ὑδροχόῳ μηνί Φεβρουαρίῳ. ἡλλου ἐπὶ ὑδρο- 20 χόον ἰόντος εἰ βροστήν γενέσθαι συμβαίη, Σαυρομάταις Ὀξιανοῖς Σογδιανοῖς, Ἀραβία μικρᾷ, Ἀζανία μέση, Αἰθιοπία (ὑδροχόῳ δὲ ἀνάκεινται αὔται αἱ γῶραι) ἀφθονίαν μὲν τοῦ σίτου διουσημαίνει, πᾶσιν δὲ ἀνδρῶν ἐνδόξων ἐν ταῖς εἰρημέναις διαφαινομένων

8 κἀνταῦθα πρῶτον V.

20 βροστήν C.

signorum domos contemplationem accommodari a se contendunt. hi quotidie diem mensis solaris, illi aequo quovis die mensem lunarem distinguunt: hi per duodecim signa solem, illi lunam investigant. ita non ab re fuerit omnium sigillatim et ad unum meminisse, ac primo quidem augurii solaris. oportet enim solem, qui specie ac vi toti huic ordinationi antecellat, tantumque inter sensibilia praestet quantum bonum inter intelligibilia, hic quoque prima tenere.

23. Sol capricorno, mense Ianuario. sole ad capricornum accedente, si tonitruum edi contingat, nebula existet spissa et fumida, ut fruges in ipsis stipitibus ante tempus marcidiae futurae sint vinumque fatuum. nebula si usque ad ortum caniculae perseveret, morbis obnoxius annus erit et sterilis frumenti. inprimis ea accident per Macedoniam, Thraciam, Illyriam, Indiam superiorem, Arianam, Gedrosiam: hae enim sub capricorno sitae sunt. turbae quoque et formidines invadent feminas inter animantia cum rationalia tum ratione destituta, quia femineum signum est capricornus.

Sol aquario, mense Februario. sol quando ad aquarium accedit tonitruum fieri contingit, Sarmatis, Oxianis, Sogdianis, Arabiae minori, Azaniae mediae, Aethiopiae (ad aquarium referuntur hae regiones) frumenti abundantiam significat, ruinamque item virorum nobilitum, elu-

χώραις, καὶ οὐκ ἀνδρῶν μόνον ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τοῖς ἄλλοις ζῴοις ἀρσενικῶν, ὅτι ἄρρεν ζῴδιον ὁ ὕδροχόος.

Ὁ ἥλιος ἰχθύσι μηνὶ Μαρτίῳ. ἥλιου ἰχθύσι γενομένου εἰ τυχὸν ἐν ἡμέρᾳ βροντῇ γένηται, ὁ ἄμειτος ἔσται γεννημάτων ἀφρονώτατος, οἳ τε ὕγροι καρποὶ οὐκ ἤμιστα ἐπιδώσουσιν. 5 ἐπὶ τε τῆς καθ' ἡμῶς Ἀσῆας Κιλικίας Παμφυλίας Φαλασσίας Νασαμωνίτιδος καὶ Γαλαμαντικῆς (καὶ γὰρ ἐπὶ τοῖς ἰχθύσιν αἱ χῶραι) τὰ θήλεια τῶν ζῴων ἀπὸ λογικῶν ζωῶν ἀλόγων σκυθρωπάσει, ὅτι θήλυ ζῴδιον οἱ ἰχθύες.

24. Ὁ ἥλιος κριῶ μηνὶ Ἀπριλίῳ. ἥλιου ἐπὶ τὸν κριὸν 10 ἀνιόντος εἰ βροντῇ γενέσθαι συμβαίη ἀλλὰ μὴ βροχῇ ἐπακολουθήσαι, ἐπὶ Βρεταντίας, Γαλατίας, Γερμανίας, Βαστυριῶν, Συρίας κοίλης, Ἰουδαίας, Ἰδομαίας πτώσις ἀνθρώπων ἔσται θόρυβοι τε κατὰ πόλεις καὶ πηγμοὶ καὶ ἀγχοὶ καὶ τῶν φυτῶν ἀκαρπία, καὶ διαφερόντως τῶν ἀρρενωπῶν, ὅτι ἄρρεν ζῴδιον ὁ 15 κριός.

Ὁ ἥλιος ταύρω μηνὶ Μαΐῳ. κατὰ τοῦτο τοῦ καιροῦ εἰ βροντῇ ἐπιτροχάσαι συμβαίη, ἔνδειαν τῶν ἐπιτηδείων προσδοκίεον, οὐκ ἤμιστα δὲ τὰ ἀκρόδρα ἀποτεύξεται· καὶ γὰρ ἀπαλὰ καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους καρποὺς μαλακώτατα. οὐδὲν δὲ 20 ἤτιον καὶ πόλεις αἱ πρὸς τῇ θαλάττῃ πολεμίοις παραστήσονται, ἐπὶ τε τῶν Κυκλάδων καὶ τῶν παραλίῳ τῆς μικρᾶς Ἀσίας (καὶ γὰρ Ἀφροδίτης ἢ Θάλαττα), Κύπρου Μηδίας τε καὶ Περσίδος

8 τὰ vulgo om.

σκυθρωπάσει C.

19 ἐπιτεύξεται B.

centium in regionibus modo dictis. neque hominum solum, sed masculorum quoque inter alias animantes: quippe masculum signum aquarius.

Sol piscibus mense Martio. sole pisces ingresso, si forte interdum tonet, messis erit frugibus abundantissima, nec minimus baccarum pomorumque fetus. sed per nostram Lydiam, Ciliciam, Pamphyliam, Phazaniam, Nasamonitidem, Garamanticam (nam sub piscibus tractus illi) feminae animantium, ab iis quae ratione untur usque ad bruta, contristabantur: nam signum feminine sunt pisces.

24. Sol ariete mense Aprili. sole ad arietem se tollente si forte tonet, ita tamen ut pluvia non subsequatur, per Britanniam, Galliam, Germaniam, per Bastarnas, Coelesyriam, Iudaeam, Idumaeam, strages hominum erit, tumultus per civitates, aestus, siccitates, frugum interitus, praesertim in plantis speciei virilis: nam signum masculinum aries.

Sol tauro mense Maio. sub id tempus si contingit ut tonitruum fiat, inopia victus exspectanda, nec minimam calamitatem baccae accipient: tenerae enim sunt et cum aliis frugibus collatae mollissimae. neque minus civitates maritimae ab hostibus subigentur, per Cyclades orasque Asiae minoris (quippe mare Veneri proprium est), per Cyprum,

αὐτῆς, ἐπει καὶ μαλακώτερα τὰ ἔθνη, ὅτι θῆλυ ζῳδιον ὁ ταῦρος. ταύτη γὰρ καὶ ταῦρος Εὐρώπης ἐρασθῆναι λέγεται, ὅτι τοῦ ἀνατολικοῦ κέντρον κριῶ, ἔστι δ' ὄπου καὶ πρὸ αὐτοῦ, νέους ὄρωντος καρποὺς μόλις Εὐρώπη ὑπὸ τῷ ταύρῳ βλέπει.

5 Μηνὶ Ἰουλίῳ. εἰ ἐν δίδυμοις ἡλίου ὄντος βροντὴν γενέσθαι συμβαίη, ὑγρῶν μὲν καὶ ξηρῶν καρπῶν ἀφθονίαν ἔλπισίον, ἀνδρὸς δὲ δυνατοῦ ἀθροῦν ἀπόπτωσιν. Ὑρκανία δὲ καὶ Ἀρμενίαι δύο, Ἀμαδιανή, Μαρμαρική, Αἴγυπτος ἢ κάτω, παρὰ τὰς ἄλλας χώρας ἀτυχήσουσι, καὶ διαφερόντως περὶ τοὺς ἄνδρας· καὶ γὰρ ἀρσενικὸν ζῳδιον οἱ δίδυμοι καὶ ἀνθρωποειδὲς καὶ φίλιον.

25. Μηνὶ Ἰουλίῳ. ὅτι μὲν ὁ μὴν Κοϊντιλιος οὗτος τὸ πρὶν ὠνομάζετο, πρὸς δὲ τιμῆς Ἰουλίου Καίσαρος εἰς ταύτην μετετέθη τὴν προσηγορίαν, εἰς πλάτος ἡμῶν εἴρηται ἐν τῇ περὶ 15 Μηνῶν πραγματείᾳ. εἰ τοίνυν καρκίῳ ἡλίου γενομένου βροντὴν γενέσθαι συμβαίη, οἴνου μὲν σαφιλία, τοῦ δὲ ἄερος ξηρότης ἔσται. νόσοι τε φρικώδεις καὶ πυρεκτικοὶ καὶ κινδύνων ἰγγύς ἐπὶ τε Βιθυνίας καὶ Φρυγίας ὅλης, Κολχικῆς, Νομιδίας, Καρτάπων καὶ Ἀφρικῆς ταῖς θηλείαις διαφερόντως προσπεσοῦνται. 20 φθαρήσονται δὲ καὶ τὰ ἐνάλια τὰ ὀστρακώδη μάλιστα· καὶ γὰρ θῆλυ ζῳδιον καὶ σελήνης οἶκος ὁ καρκίος.

4 ὄφῃ R.

9 ἄλλας] ἄκρας V.

20 τὰ ὀστρακ.] τὰ om C.

Mediam, Persiam ipsam, quia molliores gentes illae et taurus femineum signum est. ideo quoque taurus Europae amore captus esse traditur, quod, cum orientalis cardo sub ariete [hoc est mense Aprilii] atque adeo prius nonnusquam fruges novas videat, Europa vix sub tauro eas conspicit.

Mense Iunio. sole in geminis commorante si forte tonitrus editur, udarum siccarumque frugum copia exspectanda, itemque viri potentis subita ruina. Hyrcania, Armeniae ambae, Amadiana, Marmarica, Aegyptus inferior praeter ceteras vexabuntur, praecipue in viris: etenim signum masculinum sunt gemini, specie humana et benevolentia praediti.

25. Mense Iulio. mensem hunc prius Quintilem appellatum in honorem Djvi Iulii id ipsum nomen invenisse, in opere De mensibus fuse demonstratum a nobis est. ibi si sole cancrum ingresso accidat tonitruum fieri, vini abundantia aërisque siccitas erit. morbi horrendi, febriculosi, ancipites, per Bithyniam et Phrygiam totam, per Colchidem, Numidiam, Carthaginem, Africam, feminarum praesertim sexum invadent. peribunt item praecipue ex animalibus marinis quae sunt testacei operimenti. etenim femineum signum est cancer, et domus lunae.

Μηνὶ Ἀγούστῳ. Σιξτίλιος τὸ πάλαι καὶ οὗτος ὁ μῆν· Ἀγούστος δὲ τῷ ἴσῳ τρόπῳ πρὸς μνήμης Ἀγούστου Καίσαρος μετεκλήθη, ὡς ἡ ἱστορία λέγει. ἐφ' οὗ ἡ βροντὴ γενομένη θόρυβον ἔξαισιον τοῖς πράγμασι καὶ φθορὰν τοῖς καρποῖς ἐκ θηρίων ἀπειλεῖ ἐπὶ τε Ἰταλίας Γαλλιῶν Σικελίας Φοινίκης Ὀρχηρίας ἤτοι Ἄντορχηρίας. οὐχ ἥκιστα δὲ ταραχθήσονται οἱ ἄνδρες τῶν ἐθνῶν τούτων· καὶ γὰρ ἄρρεν ζῴδιον ὁ λέων.

Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ. ἥλιου παρθένω γενομένου εἰ βροντὴν γενέσθαι συμβαίη, φθορὰν ζῴων εὐλαβητέον, ἀρπαγὰς τε πολεμίων καὶ ἀνδραποδισμοὺς ἀνήθων, καὶ διαφερόντως τῶν παρ-
10
θένων, ἐπειδὴ θῆλυ ζῴδιον ἡ παρθένος. οὐκ ἀπ* ταῦτα συμβήσεται, ἀλλ' ἐπὶ Ἑλλάδος Κρήτης Βαβυλωνίας Μεσοποταμίας καὶ Κολῆς Συρίας.

26. Ἡλιος ζυγῷ μηνὶ Ὀκτωβρίῳ. ἥλιου ζυγῷ γενομένου ἐὰν βροντὴ γένηται, θορύβους καὶ στάσεις σφαλερὰς μετὰ 15
δυσμὰς ἥλιου ἀναφθῆναι προλέγει, καὶ τῇ ἀμπέλῳ τὴν ἐκ θηρίων βλάβην ἀπειλεῖ, ἐπὶ τε Βακτρίας, Κασπίας, Σηρικῆς, Θηβῶν τῶν ἄνω, Ὀάσεως, Τρωγλοδοτικῆς. ἡ δὲ ἐκ τοῦ θορύβου βλάβη οὐ γυναικῶν, ἀνδρῶν δὲ μᾶλλον καθάψεται, ἐπὶ καὶ ἄρρεν τὸ ζῴδιον.

20

Ἡλιος σκορπίῳ μηνὶ Νοεμβρίῳ. εἰ κατὰ τοῦτο τοῦ καιροῦ βροντὴν γενέσθαι συμβαίη, ἀνὴρ μὲν δυνατὸς ἐκ τοῦ πο-

11 οὐκ — Συρίας] ea in solo C exstant, ibique 4 circiter vocabula hic sunt deleta. H. 13 ὄλης R. 17 num Κασίας? H. 18 Θάσεως CR.

Mense Augusto. is quoque mensis antiquitus Sextilis, postea item in memoriam Divi Augusti mutato nomine Augustus, teste historia, vocatus est. in eo tonitruum factum rebus tumultum ingentem, frugibus calamitatem ab animalibus illatam, per Italiam, Gallias, Siciliam, Phoeniciam, Orcheniam sive Antorcheniam, minitatur. nec minime conturbantur mares gentium illarum, quia signum masculum leo est.

Mense Septembri. sole virginem ingresso si accidit tonitruum fieri, strages animalium, direptiones hostiles, impuberum captivitates verendae, et praecipue puellarum, quia signum femineum est virgo. neque tamen * haec accident, sed per Graeciam, Cretam, Babyloniam, Mesopotamiam et Syriam coelen.

26. Sol libra mense Octobri. sole libram ingresso si tonat, turbas et seditiones periculosas post solis occasum exarsuras id portendit, vitique calamitatem ab animalibus inferendam minitatur, per Bactriam, Caspiam, Sericam, Thebas superiores, Oasim, Troglodyticam. tametsi turbarum incommoda non feminas sed mares magis afficient: quippe signum masculum est.

Mense Novembri. si per id tempus tonitru audiatur, vir potens in

λιτεύματος πεσειται, ὃ δὲ σίτος ἄφθονος ἔσται ἐπὶ τε Κομμαγεν-
νῆς καὶ Συρίας, Κασπίας, Μαυριτανίας καὶ Γαιτουλίας. τὸ δὲ
Θῆλυ γένος τῶν ζώων καλωθήσεται, καὶ διαφερόντως ἐπὶ τῶν
χωρῶν τούτων, ὅτι Θῆλυ ζώδιον ὁ σκορπιός.

5 Μηνὶ Δεκεμβρίῳ. ἡλίον ἐπὶ τοξότην ἴοντος εἰ βρον-
τὴν ἐπιρραγῆναι συμβαίη, τοῖς Περσῶν βασιλεῦσι κίνδυνος ἐπι-
πείσεται τῷ τε ἔθνει παντί. ἡ δὲ Κελτικὴ πρὸς Ἰσπανίας καὶ
Τυρρηνία καὶ ἡ εὐδαίμων Ἀραβία σφόδρα ταραχθήσεται, καὶ
διαφερόντως τοῖς ὄπλοις, ἐπεὶ καὶ ἄρρηγ ὁ τοξότης.

8 τῇ εὐδαίμωνι Ἀραβίᾳ C.

re publica corruet; frumentum copiosum erit per Commagenem, Syriam,
Caspian, Mauritaniam, Gaetuliam. sexus muliebris animantium vexa-
bitur, et praecipue in regionibus illis: nam femineum signum est
scorpio.

Mense Decembri. quando sole ad sagittarium accedente contingit
tonitruum cieri, regibus Parthorum totique populo periculum afferetur.
Celtica Hispaniam versus, Etruria, Arabia felix conturbabuntur admo-
dum, et praecipue armis, quia masculini sexus sagittarius est.

ΕΦΗΜΕΡΟΣ ΒΡΟΝΤΟΣΚΟΠΙΑ

ΤΟΠΙΚΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΒΑΗΝΗΝ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΡΩΜΑΙΟΝ ΦΙΓΟΥΛΟΝ

ΕΚ ΤΩΝ ΤΑΓΗΤΟΣ

ΚΑΘ' ΕΡΜΗΝΕΙΑΝ ΠΡΟΣ ΔΕΞΙΝ.

5

27. Εἰ ἐπὶ πάσαις τῆς διοσημείας παραδόσει τὴν σελήνην φαίνονται λαβόντες οἱ ἀρχαῖοι (ὑπ' αὐτὴν γὰρ τὰ τε βροντῶν τὰ τε κεραυνῶν ἐκδέδοται σημεῖα), καλῶς ἂν τις ἄρου καὶ τὸν σελήνης οἶκον ἐπιλέξαιτο. ὥστε ἀπὸ τοῦ καρκίνου καὶ ἐνταῦθα τὴν ἐφήμερον ἀπὸ τῆς σεληνιακῆς νοσημείας κατὰ τοὺς σεληνια-10 κοὺς μῆνας ληφόμεθα τῶν βροντῶν ἐπίσκεψιν· ἔξ ἧς τὰς τοπικὰς, ἐφ' ὧν ῥήγνυνται χωρίων αἱ βρονταί, παρατηρήσεις οἱ Θεῶσσοι παρέδωκαν.

6 πάσης Rutgerains.

11 τοπικὰς δὲ ἐφ' Rutg.

DIARIUM TONITRUALE

ET LOCALE IUXTA LUNAM

SECUNDUM P. NIGIDIUM FIGULUM

EX SCRIPTIS TAGETIS

EXPRESSUM AD VERBUM.

27. Si palam est in omni augurali disciplina lunam ducem sumpsisse sibi veteres (sub ea enim tonitrualia et fulguralia iuxta eduntur signa), recte aliquis lunae stationem item ducem eligat. quamobrem inde a cancro hic quoque a novilunio secundum menses lunares diurnam de tonitribus cognitionem instituemus; ex qua observationes locales de regionibus e caelo ictis Tusci tradiderunt.

ΜΗΝΙ ΙΟΥΝΙΩ.

Σελ. α'. ἐὰν βροντήσῃ, τῶν καρπῶν εὐφορία ἔσται, ἔξηρημένων κριθῶν· νοσήματα δὲ ἐπισφαλῆ τοῖς σώμασιν ἐπισκίψει.

5 β'. ἐὰν βροντήσῃ, ταῖς μὲν ὠδινούσαις ἀπαλλαγὴ μῦλλον ῥαδία, τοῖς δὲ θρέμμασι φθορὰ, ἰχθύων γε μὴν ἀφθονία ἔσται.

γ'. βροντῆς γενομένης καύσων ἔσται ξηρότατος, ὥστε μὴ τοὺς ξηροὺς μόνους ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑγροὺς καρποὺς διαφρουγέτας
10 ἀποκαυθῆναι.

δ'. ἐὰν βροντήσῃ, νεφελώδης καὶ νετώδης ὁ ἀήρ ἔσται, ὡς ἐκ σπητικῆς ὑγρότητος φθαρῆναι τοὺς καρπούς.

ε'. ἐὰν βροντήσῃ, ἀπαισιον τοῖς ἀγροῖς· οἱ δὲ χωροῖς ἢ πολίχναις ἐφειστώτερες τιραχθήσονται.

15 ζ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἀκμάσασι τοῖς καρποῖς ἐντεχθήσεται τι θηριον τὸ βλύπτον αὐτούς.

ζ'. ἐὰν βροντήσῃ, νοσήματα μὲν ἐνσκήψει, ἀλλ' οὐ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν τεθνήξονται· καὶ οἱ μὲν ξηροὶ καρποὶ ἐπιτεύξονται, οἱ δὲ ὑγροὶ ξηρανθήσονται.

20 η'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐπομβρίαν καὶ φθορὰν σίτου δηλοῖ.

θ'. ἐὰν βροντήσῃ, φθορὰ τοῖς θρέμμασιν ἔσται ἐξ ἐπιδρομῆς λύκων.

ι'. ἐὰν βροντήσῃ, θάνατος μὲν ἔσται συχνός, εὐθηνία δὲ ὅμως.

2 βροντῆ Rutgers, et ita semper. 21 φθορὰ] θάνατος Rutgers.

MENSE IUNIO.

Luna 1. si tonuerit, frugum abundantia erit, hordeo excepto: morbi periculosi corpora invadent. 2. si tonuerit, parturientium enixus erit facilius, pecudes interibunt, piscium copia erit. 3. tonitru factu aestus erit siccissimus, ut non siccanae solum sed udae quoque fruges arefactae deurantur. 4. si tonuerit, nubilus et pluvius aër erit, ut ex humiditate putrida interiturae fruges sint. 5. si tonuerit, infastum ruri. qui pagis aut oppidulis praesunt turbabuntur. 6. si tonuerit, frugibus maturis innascetur bestiola nociva. 7. si tonuerit, morbi incident, nec tamen multi inde interibunt. fruges siccae provenient, udae arescent. 8. si tonuerit, vis imbrum et interitus frumenti praenuntiantur. 9. si tonuerit, pecudes interibunt ex incurusione laporum. 10. si tonuerit, crebrae erunt mortes, fertilitas tamen.

ια'. ἐὰν βροντήσῃ, καύματα μὲν ἀβλαβῆ, τὰ δὲ πολιτικὰ ἐν εὐφροσύνῃ ἔσται.

ιβ'. ἐὰν βροντήσῃ, ὁμοίως ὡς ἐπὶ τῇ προδ ταύτης.

ιγ'. ἐὰν βροντήσῃ, δυνάστου πτώσιν ἀπειλεῖ.

ιδ'. ἐὰν βροντήσῃ, καυσῶδες μὲν τὸ περιέχον ἔσται, εὐφο-
ρια δὲ τῶν καρπῶν καὶ εὐροια * τῶν ποταμίων οὐχ ἥμισυ λαθύνον.
τὰ σώματά γε μὴν ἔξασθενήσει.

ιε'. ἐὰν βροντήσῃ, τὰ μὲν πτηνὰ λυμανθήσεται τῷ θέρει,
οἱ δὲ ἰχθύες φθαρήσονται.

ις'. ἐὰν βροντήσῃ, οὐκ ἐλάττωσιν μόνον τῶν ἐπιτηδείων 10
ἀλλὰ καὶ πόλεμον ἀπειλεῖ, ἀγῆρ δὲ τις εὐτυχῆς ἀφανεῖται.

ιζ'. ἐὰν βροντήσῃ, καύματα ἔσται καὶ μυιῶν καὶ ἀσφαλά-
κων καὶ ἀκρίδων φθορά· εὐθηνίαν δὲ ὁμοῦ καὶ φόνους τῷ δήμῳ
φέρει.

ιη'. ἐὰν βροντήσῃ, φθορὰν τῶν καρπῶν ἀπειλεῖ. 15

ιθ'. ἐὰν βροντήσῃ, τὰ λυμαινόμενα τοὺς καρποὺς θηρία
φθαρήσεται.

ια'. ἐὰν βροντήσῃ, διχόνοιαν ἀπειλεῖ τῷ δήμῳ.

κα'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐλάττωσιν μὲν οἴνου, ἐπίδοσιν δὲ τῶν
ἄλλων καρπῶν δηλοῖ καὶ ἀφθονίαν ἰχθύων. 20

1 τοῖς δὲ πολιτικοῖς Rutg. 3 ἐπὶ τῆς ἐνδοκίτης Rutg.
6 fortasse καταμῶν, sequenti diastole, quomadmodum habet Rut-
gerius, ut supplendum sit aliquid in phrasi sequenti. scaturigines
fluvialium aquarum infra quoque numerantur in rebus salutaribus
810 7 Jul. 10. H. 11 ἀφανεῖται C, ἀναφανεῖται Rutg. sed
legendum fortasse ἀφανεῖται. H. 12 prius καὶ om Rutg. μυιῶν
ambo, sed scribendum arbitror μῶν, et sic verti. vide 316 3,
319 7, 322 20, 325 1, 327 4, sine controversia quoque 319 13
οἱ μῶς φθαρήσονται, et 329 1, 329 22, μῶν ἀφουράων. H.
13 φορέ C, non male fortasse. H. εὐθηνία δὲ ὁμοῦ φόνους
Rutg. fortasse leg. ὁμοῦ καὶ, ut ἄμα καὶ 313 3, καὶ ὁμοῦ 312 6. H.
15 φθορά Rutg. 16 τοῖς καρποῖς Rutg. melius fortasse. H.

11. si tonnerit, calores innocui, laetitia rei publicae. 12. si tonnerit,
fiet idem quod die proxime superiore. 13. si tonnerit, viri praepo-
tentis ruinam minitatur. 14. si tonnerit, aestuosus erit aer, sed tamen
laetus proventus frugum, nec minime commoditas * piscium fluvialium.
corpora nihilominus in languorem incident. 15. si tonnerit, volucres
bestiae incommodis afficiuntur aestate, nantes interibunt. 16. si ton-
nerit, non modo imminutionem annonae sed bellum quoque minitatur.
homo florentissimus de medio tolletur. 17. si tonnerit, calores erunt
et murium talparum locustarum interitus. populo Romano tamen abun-
dantiam et caedes annus feret. 18. si tonnerit, calamitatem fructuum
minitatur. 19. si tonnerit, animalia fructibus nociva interibunt.
20. si tonnerit, diasensionem minatur populo Romano. 21. si tonue-
rit, penuriam vini, proventum reliquarum frugum declarat et copiam pi-

- κβ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐπιφθορον ἔσται τὸ καῦμα.
 κγ'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐφροσύνην καὶ κακῶν ἀπαλλαγὴν καὶ
 νόσων ἀφανισμόν δηλοῖ.
 κδ'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐθηνίαν δηλοῖ.
 5 κέ'. ἐὰν βροντήσῃ, πόλεμοι καὶ μυρία ἔσονται κακά.
 κς'. ἐὰν βροντήσῃ, ὁ χειμὼν τοῖς καρποῖς ἐπιβλαβὴς ἔσται.
 κζ'. ἐὰν βροντήσῃ, κίνδυνος στρατιωτικὸς τοῖς κρατοῦσιν
 ἔσται.
 κη'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐετηρία ἔσται καρπῶν.
 10 κθ'. ἐὰν βροντήσῃ, τὰ τῆς βασιλίδος πόντους ἔσται κρείττονα.
 λ. ἐὰν βροντήσῃ, πρὸς βραχὺ θάνατος ἔσται συχνός.

Ι Ο Τ Α Ι Ο Σ.

28. α'. Ἐπὶ τῆς σεληνιακῆς νοσηρίας ἐὰν βροντήσῃ, εὐθηνία
 15 μὲν ἔσται, τῶν δὲ θρεμμύτων πτώσις.
 β'. ἐὰν βροντήσῃ, καλὸν τῷ φθινοπώρῳ.
 γ'. ἐὰν βροντήσῃ, χειμῶνα βαρὺν σημαίνει.
 δ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἀέριόι ἔσονται ταραχαί, ὡς ἔξ αὐτῶν
 σπᾶνιν γενέσθαι.
 20 ε'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐθηνία μὲν σίτου, ἄρχοντος δὲ ἀγαθοῦ
 πτώσις ἔσται.
 ς'. ἐὰν βροντήσῃ, νόσους θανατηφόρους ταῖς δουλικαῖς
 τύχαις ἀπειλεῖ.

7 στρατικὸς C.

9 ἐλευθερία Rutg.

14 ἐλευθερία Rutg.

scium. 22. si tonuerit, detrimentosus erit calor. 23. si tonuerit, laetitiam, propulsationem malorum, membrorum finem declarat. 24. si tonuerit, abundantiam rerum declarat. 25. si tonuerit, bella erunt et mala innumera. 26. si tonuerit, hiems frugibus nocebit. 27. si tonuerit, a militia periculum erit principibus rei publicae. 28. si tonuerit, ubertas erit frugum. 29. si tonuerit, res urbanae erunt meliore statu. 30. si tonuerit, ad breve mortes crebrae erunt.

I U L I U S.

28. 1. Luna nova si tonuerit, abundantia erit, sed lues pecorum. 2. si tonuerit, bonum autumno. 3. si tonuerit, hiemem gravem significat. 4. si tonuerit, aëris erunt turbationes, ut inde penuria nascitura sit. 5. si tonuerit, abundantia erit annonae et principis boni eversio. 6. si tonuerit, morbos fortunae servilibus mortiferos minitatur.

ζ'. ἐὰν βροντήσῃ, κυτομβρία ἔσται βλαβερὰ τοῖς σπο-
ρίμοις.

η'. ἐὰν βροντήσῃ, εἰρήνην μὲν τοῖς κοινοῖς, ὄλεθρον δὲ
τοῖς βοσκήμασι καὶ βήχα ξηρὸν ἐνοκῆψαι δηλοῖ.

θ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐποψίαν θεῶν καὶ ἀγαθῶν πολλῶν προ-5
δον δηλοῖ.

ι'. ἐὰν βροντήσῃ, σιωπηριώδη ἔσται τὰ ποτάμια ὕδατι.

ια'. ἐὰν βροντήσῃ, καῦμα σημαίνει καὶ ὄμβρον βλαίον καὶ
σπάνιν σίτου.

ιβ'. ἐὰν βροντήσῃ, ψῆχος τῷ θέρει ἔσται ἀδόκητον, δι' οὗ 10
φθαρήσεται τὰ ἐπιτήδεια.

ιγ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐρπετὰ φανεῖται βλαβερώτατα.

ιδ'. ἐὰν βροντήσῃ, εἰς ἓνα τὴν πάντων δύναμιν ἐλθεῖν φρά-
ζει· οὗτος δὲ ἔσται τοῖς πράγμασιν ἀδικώτατος.

ιε'. ἐὰν βροντήσῃ, διχόνοια ἔσται τοῦ δήμου καὶ τοῦ σίτου 15
ἔνδεια.

ις'. ἐὰν βροντήσῃ, πόλεμον ὃ τῆς ἀνατολῆς βασιλεὺς · ·
ἐκδέχασθαι καὶ νόσον ἀπὸ ξηροῦ καύματος.

ιζ'. ἐὰν βροντήσῃ, διαδοχὴν μεγάλου ἄρχοντος δηλοῖ.

ιη'. ἐὰν βροντήσῃ, ἔνδειαν κάρπῶν ἐξ ἐπομβρίας δηλοῖ. 20

ιθ'. ἐὰν βροντήσῃ, πόλεμον δηλοῖ καὶ ἀπώλειαν δυνατῶν ·
ἀφθονία δὲ ἔσται τῶν ξηρῶν καρπῶν.

κ'. ἐὰν βροντήσῃ, αὐχμὸν νοσώδη ἀπειλεῖ.

5 *θεῶν* Rutg. 10 δι' οὗ] καὶ οὗ Rutg. 13 τῶν Rutg.
17 *βασιλεὺς ἐκδέχασθαι* Rutg. in C hic membrana lacerata est:
fortasse excidit μέλλει et commate sequenti verbum aliud, H.
20 *ἐπομβρίας ἀπειλεῖ* Rutg. sed vide p. 314 14: H. 22 *καρπῶν*
om Rutg.

tur. 7. si tonuerit, pluvia erit nociva segetibus. 8. si tonuerit,
declarat rem publicam peccatam fore, perniciem autem et siccam tunc
pecora invasuram. 9. si tonuerit, temporum immortalium praesentiam,
bonorum complurium incrementum declarat. 10. si tonuerit, aquae
fluviales calidiores erunt. 11. si tonuerit, calorem, imbrem vehementem,
penuriam frumenti significat. 12. si tonuerit, aestate erit frigus
insperatum, quo peribunt alimenta. 13. si tonuerit, reptilia existant
nocentissima. 14. si tonuerit, indicat ad unum summam rerum redi-
turam; isque erit rei publicae iniquissimus. 15. si tonuerit, dissensio
erit populi Romani et frumenti penuria. 16. si tonuerit, rex Orientis
bello gravabitur et morbo ex calore sicco. 17. si tonuerit, successio-
nem magni principis significat. 18. si tonuerit, defectum frugum de-
clarat ob imbres perpetuos. 19. si tonuerit, bellum declarat et stra-
gem potentium hominum; ubertasque erit fructuum siccorum. 20. si

κα'. ἐὰν βροντήσῃ, διχόνοια ἔσται τοῖς ἑπηκόοις, ἀλλ' οὐκ εἰς μακρῶν.

κβ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἀγαθὰ μὲν τοῖς κοιτοῖς πράγμασι, νόσους δὲ τοῖς σώμασι περὶ τὴν κεφαλὴν σημαίνει.

5 κγ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἡ διχόνοια τοῦ δήμου παυθήσεται.

κδ'. ἐὰν βροντήσῃ, δυνατοῦ ἀνθρώπου δηλοῖ δυνατὸν ἀτύχημα.

κε'. ἐὰν βροντήσῃ, τῇ νεολαίᾳ κακῶς καὶ τοῖς καρποῖς μετ' αὐτῆς· νοσώδης δὲ ὁ καιρὸς ἔσται.

10 κς'. ἐὰν βροντήσῃ, ἀπὸ μεγάλης εὐθηνίας ἔνδεια ἔσται.

κζ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐκφρασμὸν τοῖς σώμασιν ἀπειλεῖ.

κη'. ἐὰν βροντήσῃ, ἔνδεια ὑδάτων καὶ ὄχλος ἐρπετῶν ἐπιβλαβῶν ἔσται.

κθ'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐετηρίαν δηλοῖ.

15 λ'. ἐὰν βροντήσῃ, οἱ ἄνθρωποι ἐκ ποινηλαστίας ἐπὶ τὰ χεῖριστα τῶν πταισμάτων ὀλισθήσονται.

Α Τ Γ Ο Τ Σ Τ Ο Σ.

29. α'. Ἐὰν βροντήσῃ, καὶ τὰ τῆς πολιτείας ἤρέμια πως καλλίονα, καὶ εὐθηνία ἔσται.

20 β'. ἐὰν βροντήσῃ, νόσους ἅμα καὶ ἔνδειαν τῶν ἐπιτηδείων ἀπειλεῖ.

γ'. ἐὰν βροντήσῃ, δίκας καὶ λείαχας τῷ δήμῳ ἀπειλεῖ.

2 μακρόν C. cf. 324 13. H.
18 καὶ om Rutg.

16 ὀλισθήσουσιν Rutg.

tonuerit, aestum morbidum minatur. 21. si tonuerit, dissensio erit inter provinciales, nec tamen diu. 22. si tonuerit, bona rebus publicis significat, corporibus morbos capitis. 23. si tonuerit, dissensio populi Romani finem reperiet. 24. si tonuerit, summi viri summum infortunium declarat. 25. si tonuerit, dirum publi, simulque frugibus; tempusque erit morbidum. 26. si tonuerit, post magnam abundantiam erit inopia. 27. si tonuerit, eruptiones corporibus minitatur. 28. si tonuerit, erit penuria aquarum et reptilium nocentium turba. 29. si tonuerit, prosperitatem declarat. 30. si tonuerit, homines a furis acti ad delicta atrocissima delabentur.

AUGUSTUS.

29. 1. Si tonuerit, et respublica erit paulo meliore condicione, et abundantia futura est. 2. si tonuerit, morbos simul et penuriam victus minitatur. 3. si tonuerit, contentiones forenses et rumores mi-

δ. ἐὰν βροντήσῃ, ἔνδεια τροφῶν λογικοῖς ἅμα καὶ ἀλόγοις ἔσται.

ε'. ἐὰν βροντήσῃ, τὰς γυναῖκας συνεπιπέρας δηλοῖ.

ς'. ἐὰν βροντήσῃ, μέλιτος μὲν ἀφθονία ἔσται, ὕδατος δὲ καὶ τῶν λοιπῶν τροφίμων λιψίς. 5

ζ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἀνέμους τραχεῖς καὶ νόσους ὁμοῦ σημαίνει.

η'. ἐὰν βροντήσῃ, νόσον ἀκίνδυνον τοῖς τετραπόδοις ἀπειλεῖ.

θ'. ἐὰν βροντήσῃ, ὑγίειαν μὲν ἀνθρώποις ὡς ἐκ τοῦ πλείονος ἐπαγγέλλει. 10

ι'. ἐὰν βροντήσῃ, λύπας καὶ μοχθηρίας τῷ πλήθει ἀπειλεῖ.

ια'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐετηρία μὲν ἔσται, πτώσις δὲ ἐρπετῶν καὶ βλάβη τοῖς ἀνθρώποις.

ιβ'. ἐὰν βροντήσῃ, χόρτου καὶ βαλάνου ἀφθονία ἔσται, τῇ δὲ πρώτη ἡλικίᾳ κακῶς. 15

ιγ'. ἐὰν βροντήσῃ, ὄλεθρος ἔσται τοῖς σώμασι λογικῶν τε καὶ ἀλόγων.

ιδ'. ἐὰν βροντήσῃ, πόλεμον μὲν τοῖς κοινοῖς, ἀφθονίαν δὲ τοῖς καρποῖς δηλοῖ.

ιε'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐπὶ τὸ χεῖρον τὰ πράγματα. 20

ις'. ἐὰν βροντήσῃ, εἰρήνην βαθεῖαν ἐπαγγέλλεται.

ιζ'. ἐὰν βροντήσῃ, οἱ χεῖρους τῶν ἀνθρώπων στυγνύσουσιν.

ιη'. ἐὰν βροντήσῃ, πόλεμον ἐμφύλιον ἀπειλεῖ.

ιθ'. ἐὰν βροντήσῃ, φόνους αἱ γυναῖκες καὶ τὸ δουλικὸν τολμήσει. 25

1 λογικοῖς τε Rutg.

ἐπαγγέλλεται, quod videtur melius. cf. vs. 21 et cap. 51. H.

16 τὸ om Rutg.

3 ἔσεσθαι δηλοῖ Rutg.

10 Rutg.

22 στυγνάζουσι Rutg.

natur populo Romano.

4. si tonuerit, penuria alimentorum aequè rationalia et irrationalia vexabit.

5. si tonuerit, declarat mulieres sapientiores fore.

6. si tonuerit, mellis erit abundantia, sed defectus aquae victusque reliqui.

7. si tonat, ventos truces simulque morbos significat.

8. si tonat, morbum, periculum tamen vacantem, quadrupedibus minatur.

9. si tonat, bonam valetudinem hominibus ut plurimum annuntiat.

10. si tonat, dolores et facinora multitudini minatur.

11. si tonuerit, feracitas erit, delapsus reptilium, damnum hominibus.

12. si tonuerit, pabuli et glandis copia erit, sed cum iaeunte aetate male agetur.

13. si tonuerit, exitium invadet corpora cum rationalium tum brutorum.

14. si tonat, bellum rei publicae, abundantiam frugibus declarat.

15. si tonuerit, in peiorem partem res vertentur.

16. si tonat, altam pacem pollicetur.

17. si tonuerit, reversi inter homines contristabuntur.

18. si tonat, bellum civile minatur.

19. si tonuerit, mulieres et servitium caedes andebunt.

20. si

κ'. ἐὰν βροντήσῃ, ὄλεθρον βοῶν καὶ ταραχὰς τοῖς πράγμασιν ἀπειλεῖ.

κα'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐθηρίαν ἄμα καὶ διχόνοϊαν τῷ δήμῳ ἀπειλεῖ.

6 κβ'. ἐὰν βροντήσῃ, καλὰ μετρίως τὰ πράγματα ἀνὰ πάντα τὸν ἐνιαυτόν.

κγ'. ἐὰν βροντήσῃ, κεραυνὸν πεσιῦσθαι δηλοῖ καὶ φόνους ἀπειλεῖ.

κδ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἀπώλειαν εὐγενῶν νέων ἀπειλεῖ.

10 κε'. ἐὰν βροντήσῃ, χειμῶνα καὶ σπάνιν ὀπωρῶν ἔσεσθαι προλέγει.

κς'. ἐὰν βροντήσῃ, πόλεμον σημαίνει.

κζ'. ἐὰν βροντήσῃ, πολέμους ἄμα καὶ δόλους ἀπειλεῖ.

κη'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐθηρίαν μὲν τῶν καρπῶν φθορὰν δὲ 15 τῶν βοῶν σημαίνει.

κθ'. ἐὰν βροντήσῃ, οὐδεμίαν ἐναλλαγὴν σημαίνει.

λ'. ἐὰν βροντήσῃ, νόσους τῇ πόλει, ἐφ' ἧς φάγησεται, ἀπειλεῖ.

Σ Ε Π Τ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ.

20 30. α'. Ἐὰν βροντήσῃ, εὐετηρίαν ἄμα καὶ εὐφροσύνην δηλοῖ.

β'. ἐὰν βροντήσῃ, διχόνοια τῷ δήμῳ ἔσται.

γ'. ἐὰν βροντήσῃ, κατομβρίαν καὶ πόλεμον δηλοῖ.

δ'. ἐὰν βροντήσῃ, δυνατοῦ πτώσιν καὶ πολέμου παρασκευὴν δηλοῖ.

7 κεραυνὸς Rutg.

φόνους δὲ C.

10 καὶ om Rutg.

11 δηλοῖ Rutg.

17 νόσους om Rutg.

23 παρ. δι' αὐτῆν

ἔσεσθαι Rutg.

tonat, bobus interitum, rebus publicis turbas minatur. 21. si tonat, abundantiam, simulque dissensionem populo Romano minatur. 22. si tonaverit, res per totum annum tolerabili statu erunt. 23. si tonat, declarat fulmen casurum, et caedes minatur. 24. si tonat, minatur interitum pubis patriciae. 25. si tonat, hiemem foedam et penuriam pomorum fore praedicit. 26. si tonat, bellum significat. 27. si tonat, bella simul et dolos minatur. 28. si tonat, copiam frugum, sed interitum boum significat. 29. si tonat, conversionem rerum nullam declarat. 30. si tonat, morbos minatur urbi, super quam erumpet.

S E P T E M B E R.

30. 1. Si tonat, fertilitatem simul et gaudium declarat. 2. si tonaverit, dissensio erit in populo Romano. 3. si tonat, imbrem fuisum et bellum declarat. 4. si tonat, declarat ruinam viri potentis et

ε'. ἐὰν βροντήσῃ, κριθῆς μὲν ἀφθονίαν σίκου δὲ ἐλάττωσιν δηλοῖ.

ς'. ἐὰν βροντήσῃ, δύναμις ἔσται ταῖς γυναιξὶ κρείττων ἢ κατ' αὐτάς.

ζ'. ἐὰν βροντήσῃ, νόσον καὶ πτώσιν τῷ δουλικῷ ἔξ αὐτῆς ὁ ἀπειλεῖ.

η'. ἐὰν βροντήσῃ, τοὺς μάλιστα δυνατοὺς τοῦ πολιτεύματος σχολιά ἐννοεῖν, ἀποτεύξεσθαι δὲ τῶν ἐσομένων κατηγορεῖ.

θ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἄνεμον πνεῦσαι ἐπίνοσον ἀπειλεῖ.

ι'. ἐὰν βροντήσῃ, ἕρις ἔσται τῷ τόπῳ ἐφ' οὗ ῥήγνυτο, 10 πρὸς ἕτερον οὐκ ἄλογος.

ια'. ἐὰν βροντήσῃ, οἱ ὑπεξούσιοι τῶν ἐγγενῶν σκέψονται τι καινὸν ἐν τοῖς κοινοῖς.

ιβ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐπόμβριον τὸν τοῦ ἀμητοῦ καιρὸν καὶ λιμὸν ἔσεσθαι λέγει. 15

ιγ'. ἐὰν βροντήσῃ, λιμὸν βαρὺν ἀπειλεῖ.

ιδ'. ἐὰν βροντήσῃ, νόσους ἀπειλεῖ.

ιε'. ἐὰν βροντήσῃ, κατομβρίαν μὲν δηλοῖ, εὐθνήϊαν δὲ ὁμῶς.

ισ'. ἐὰν βροντήσῃ, ὁ σπόρος πολὺς ἄκυρτος δὲ δηλοῦται. 20

ις'. εἰ βροντήσῃ, ἔνδειαν τῶν ἀναγκαίων ἀπειλεῖ.

ιη'. εἰ βροντήσῃ, λιμὸν ἅμα καὶ πολέμους σημαίνει.

ιθ'. εἰ βροντήσῃ, ὁ μὲν δενδρώδης καρπὸς ἐπιτεύξεται, νόσοι δὲ καὶ στάσεις δημοτικαὶ ἔσονται.

5 τῶν δουλικῶν Rutg. 8 fortasse legendum ἐπιζυομένων. H.

13 τι καινὸν H, τι κοινὸν C, τὸ κοινὸν Rutg. 14 ἐπόμβριον H, ἐπομβρίαν C, ὑπομβρον Rutg. 16 βαρείαν C.

21 ἀπειλῶν Rutg.

belli praeparationem. 5. si tonat, hordei copiam, tritici imminutionem declarat. 6. si tonuerit, potestas erit apud mulieres maior quam pro sexus debilitate. 7. si tonat, morbum et inde stragem servitiorum minatur. 8. si tonat, praepotentes in re publica praepostera agere consilia enuntiat, sed tamen eos repulsum iri de futuro statu rei publicae. 9. si tonat, ventum morbidum flatuum minatur. 10. si tonuerit, inter regionem super quam erumpit, aliamque dissidium erit non sine causa. 11. si tonuerit, clientelae patriciorum aliquid novi molientur in re publica. 12. si tonat, tempus messis aquosum famemque fore praedicit. 13. si tonat, famem gravem minatur. 14. si tonat, minatur morbos. 15. si tonat, vim imbrium, sed tamen abundantiam, declarat. 16. si tonat, sementes magnas, sed steriles fore declaratur. 17. si tonat, penuriam victus necessarii minatur. 18. si tonat, famem simul et bella significat. 19. si tonuerit, frugae arboreae provenient, erunt autem morbi et seditioes populares. 20. si

κ'. εἰ βροντήσῃ, ἀπώλειαν κλεινοῦ ἀνθρώπου καὶ πόλεμον ἀπειλεῖ.

κα'. εἰ βροντήσῃ, λύπας καὶ ζημίας τῷ δήμῳ ἀπειλεῖ.

κβ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθνήλιον μὲν, χειμῶνα δὲ βαρὺν καὶ ὑγρὸν σημαίνει.

κγ'. εἰ βροντήσῃ, τὸν χειμῶνα τοῦ ἔτους ἐνδεῶ προλέγει.

κδ'. εἰ βροντήσῃ, λειψυδρίαν ἀπειλεῖ. τῶν δὲ ἀκροδρόων εὐφορία ἔσται· περὶ δὲ τὸ φθινόπωρον θυέλλαις διαφθαρήσονται.

10 κε'. εἰ βροντήσῃ, ἐκ διχονομίας τοῦ πολιτεύματος τύραννος ἀναστήσεται, καὶ αὐτὸς μὲν ἀπολεῖται, ζημίαις δὲ ἀφορήτοις οἱ δυνατοὶ ὑποστήσονται.

κς'. εἰ βροντήσῃ, ὁ κακὸς δυνάστης βουλή θεοῦ πεσεῖται.

κζ'. εἰ βροντήσῃ, δυνατοὶ πρὸς ἑαυτοὺς διενεχθήσονται καὶ

15 ἄλλήλους διαλύβωσιν.

κη'. εἰ βροντήσῃ, σημεῖα ἔσται πραγμάτων μεγάλων μηνυτικά. εὐλαβητέον δὲ μὴ καὶ πυρὶ ἐπομβρῆσει λαχοῦ.

κθ'. εἰ βροντήσῃ, ἀγμὸν ἐπιβλαβῆ ἀπειλεῖ.

λ'. εἰ βροντήσῃ, ἀπὸ χειρόνων ἐπὶ τὰ κρείττω τὰ κοινά.

2 σημαίνει Rutg. 7 τῶν δέκα C. 15 an διαβάλωσι? 16 ἔστι mavult Rutg. 17 καὶ — λαχοῦ] haec non sunt sana, nec quid Lydus scripserit adhuc affirmare licet. pro λαχοῦ tamen in promptu est ἐνιαχοῦ alicubi, uspiam: vide cap. 58. Rutgersius habet ἐπομβρήση: reliqua concordant. H.

tonat, interitum clari hominis bellumque minatur. 21. si tonat, aegritudines et detrimenta minatur populo Romano. 22. si tonat, abundantiam, sed hiemem gravem et aquosam significat. 23. si tonat, hiemem anni illius rerum necessariorum indigam fore praedicit. 24. si tonat, penuriam aquae minatur. baccarum in arboribus uber erit proveniunt, sed sub autumnum procellis peribunt. 25. si tonuerit, ex dissensione rei publicae unus imperio potietur. is peribit, sed potentes in republica malis intolerabilibus afficientur. 26. si tonuerit, improbus dominator voluntate deorum immortalium corruet. 27. si tonuerit, potentes inter se dissidebant seque circumvenient. 28. si tonuerit, prodigia erunt de rebus magnis admonentia. cavendum autem ne igni quoque *. 29. si tonat, siccitatem noxiam minatur. 30. si tonuerit, res publica a deteriore in meliorem statum perveniet.

Ο Κ Τ Ω Β Ρ Ι Ο Σ.

31. α'. *Εἰ βροντήσῃ, κακὸν τύραννον τοῖς πράγμασιν ἀπειλεῖ.*
 β'. *εἰ βροντήσῃ, εὐθηνία μὲν ἔσται, φθορὰ δὲ τῶν χειρ-
 σαίων μυῶν.*
 γ'. *εἰ βροντήσῃ, θυέλλας καὶ ταραχὰς δηλοῖ, δι' ὧν τὰ 5
 μὲν δένδρα φθαυρήσεται· μεγάλων δὲ ζαλῶν ἔσται τοῖς κοινοῖς
 μήνυμα.*
 δ'. *εἰ βροντήσῃ, οἱ ἐλάττους τῶν κρειττόνων κἀξέξουσιν,
 ὑγιεινὸν δὲ ἔσται τὸ τοῦ ἄερος κατάστημα.*
 ε'. *εἰ βροντήσῃ, πάντων ἐπιδόσεις τῶν ἀναγκαίων, ἔξηρη- 10
 μένου σίτου.*
 ς'. *εἰ βροντήσῃ, ἡ ὄψις μὲν εὐθηνίας, ἀμητὸς δὲ ἐλάττων,
 καὶ τὸ φθινόπωρον ἐγγὺς ἄκαρπον.*
 ζ'. *εἰ βροντήσῃ, ὄσπρια μὲν ἄφθονα, οἶνος δὲ ἐλάττων
 ἔσται. 15*
 η'. *εἰ βροντήσῃ, σεισμὸν μετὰ μυκήματος προσδοκῆτέον.*
 θ'. *εἰ βροντήσῃ, ὕλεθρον θηρίοις ἀπειλεῖ.*
 ι'. *εἰ βροντήσῃ, ἀνδρὸς ἐπαινουμένου πτώσιν δηλοῖ.*
 ια'. *εἰ βροντήσῃ, ἀλληλανεμίαν ἐπωφελῆ ταῖς βοτάναις
 δηλοῖ. 20*
 ιβ'. *εἰ βροντήσῃ, εὐθηνία μὲν ἔσται, σκηπτοὶ δὲ ἐκθλιβή-
 σονται.*
 ιγ'. *εἰ βροντήσῃ, καλὰ τὰ συναλλάγματα, καὶ εὐθηνία
 πρὸς αὐτοῖς· ὁ δὲ ἐπὶ τῇ πολιτεῖα βαρὺς οὐκ ἐπὶ πλέον ἰσχύσει.*

4 μυῶν H, μυῖων C, om Rutg. vide p. 308 12.
 τὰ τῶν malit H. 10 ἐπίδοσις Rutg.

8 τῶν]
 21 δὲ σκο-
 λιαὶ βήσονται C.

O C T O B E R.

31. 1. Si tonat, tetrum tyrannum rem publicam occupaturum mi-
 nitatur. 2. si tonuerit, abundantia erit et interitus murium terre-
 strium. 3. si tonat, procellas turbinesque declarat, quibus arbores
 evertentur; idque erit magnarum tempestatum rei publicae indicium.
 4. si tonuerit, inferiores in superiores dominabuntur, et aeris tempera-
 tio erit salubrior. 5. si tonuerit, erit incrementum omnium quae sunt
 ad victum necessaria, excepto frumento. 6. si tonuerit, species abun-
 dantiae futurae, sed messis erit minus laeta et autumnus propemodum
 fructu vacans. 7. si tonuerit, legumina copiosa erunt, vinum rarius.
 8. si tonat, terrae motus cum mugitu exspectandus. 9. si tonat, feris
 interitum minatur. 10. si tonat, probati viri ruinam declarat. 11. si
 tonat, declarat mutationem variam ventorum herbis utilem. 12. si to-
 nuerit, abundantia erit; vortices ignei delabentur. 13. si tonuerit,
 commercia iucunda et insuper abundantia. dominator rei publicae im-

- ιδ'. εἰ βροντήσῃ, πῶλεμον καὶ φθορὰν βοσκημάτων ἀπειλεῖ.
 ιε'. εἰ βροντήσῃ, σπάνις ἔσται πνεύματος ξηροῦ καὶ κυν-
 στικοῦ ἐμπίπτοντος τοῖς καρποῖς.
 ις'. εἰ βροντήσῃ, ἔξασθενήσουσιν οὕτως ἄνθρωποι ὡς ἀγνώ-
 5 στοὺς εἶναι δοκεῖν.
 ιζ'. εἰ βροντήσῃ, πλοσίου ἀνδρὸς καὶ ἀνδρῶν εὐγενῶν εὐ-
 τυχήματα.
 ιη'. εἰ βροντήσῃ, ἐπελσακτον εὐθνηλίαν δηλοῖ.
 ιθ'. εἰ βροντήσῃ, δυνάστου πτώσιν ἢ βασιλέως ἐκβολὴν
 10 ἀπειλεῖ, διχονοίαν τε τῷ δήμῳ καὶ ἀφθονίαν ἀπειλεῖ.
 κ'. εἰ βροντήσῃ, ἔλκη ξένα ἀπειλεῖ, τῷ δὲ πλήθει ἐκ διχο-
 νοίας ἐσχάτην ἀτυχίαν.
 κα'. εἰ βροντήσῃ, νόσοι βηχῶδεις ἔσονται καὶ στηθῶν κα-
 κώσεις.
 15 κβ'. εἰ βροντήσῃ, μοχθηρίας τῷ δήμῳ καὶ νόσους ποικίλας
 ἀπειλεῖ.
 κγ'. εἰ βροντήσῃ, ὁ δῆμος εὐφρανθήσεται παραδόξως.
 κδ'. εἰ βροντήσῃ, ἐκ διχονοίας τῶν κρατούντων ὁ δῆμος πε-
 ρίεσται.
 20 κε'. εἰ βροντήσῃ, βαρεῖα ἔσται ἀπὸ τῶν κακῶν δειλία.
 κς'. εἰ βροντήσῃ, ἀξηθήσεται μὲν τὰ θηρία, λιμῶξει δὲ
 ὁ μῶς.
 κζ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπομβρίαν δηλοῖ.
 κη'. εἰ βροντήσῃ, ἔνδεια ἔσται τῶν ἀναγκαίων.

2 σπάνη C. 4 οὕτως εἰ Rutg.

Rutg.

21 εὐφρανθήσεται Rutg.

6 πλοσίου] Δουσία
 23 ἐπομβρίας R.

portunus non diu valebit. 14. si tonat, bellum et interitum pecoris minatur. 15. si tonuerit, penuria erit flatu sicco et urente frugibus incidente. 16 si tonuerit, ita homines debilitabuntur ut propemodum non agnoscendi futuri sint. 17. si tonat, viri opulenti hominumque genere praestantium felicitates. 18. si tonat, annonam eopiosam sed aliunde importatam declarat. 19. si tonat, potentis ruinam regisve exactionem minatur; item dissensionem et copiam populo Romano. 20. si tonat, ulcera insolita minatur, et multitudini ob discedendam miserriam summam. 21. si tonuerit, morbi tussiculares erunt et thoracum tabes. 22. si tonat, populo Romano flagitia morbosque varios minatur. 23. si tonuerit, populus praeter spem laetitia capiet. 24. si tonnerit, ex dissensione principum plebs superior erit. 25. si tonuerit, erit immanis a calamitatibus formido. 26. si tonuerit, augebuntur bestiae, sed esurient. 27. si tonat, pluvias crebras declarat. 28. si tonnerit, penuria erit rerum ad victum necessariarum. 29. si

κθ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπίνοσος ὁ ἐνιαυτός.
 λ'. εἰ βροντήσῃ, οὐκ εὐθνηλίαν μόνον ἀλλὰ καὶ ἐλάττωσιν
 τῶν πολεμίων καὶ εὐφροσύνην τοῖς πράγμασι δηλοῖ.

N O E M B P I O Σ.

32. α'. Εἰ βροντήσῃ, διχόνοιαν δηλοῖ τῇ πόλει. 5
 β'. εἰ βροντήσῃ, εὐθνηλίαν προλέγει.
 γ'. εἰ βροντήσῃ, πράγματα ἀναφύεται, δι' οὓς οἱ ἐλάττους
 περιέσσονται τῶν μειζόνων.
 δ'. εἰ βροντήσῃ, κρείττων ὁ σίτος.
 ε'. εἰ βροντήσῃ, ζάλην τοῖς πράγμασι δηλοῖ, αἰσθητοῖς τε 10
 καὶ ἀλόγοις νόσον.
 ζ'. εἰ βροντήσῃ, σκώληκες τῷ σίτῳ λυμανοῦνται.
 ζ'. εἰ βροντήσῃ, τοῖς ὑπὸ τὴν δύσιν ἀνθρώποις τε καὶ
 ἀλόγοις νόσοι.
 η'. εἰ βροντήσῃ, ἀδδηφαγίας ἔσεσθαι δεῖ διὰ νόσους ἀπει- 15
 λουμένας.
 θ'. εἰ βροντήσῃ, δημοτῶν ἀνασκολοπισμοὶ ἔσονται, ἀλλὰ
 μὴν καὶ ἀφθονία τῶν ἐπιτηδείων.
 ι'. εἰ βροντήσῃ, πέρας ἔχει τὰ κακῶς βουλευθέντα τοῖς
 κρατοῦσιν, ἄνεμος δὲ καυσώδης τοῖς δένδροις λυμῆνεται. 20
 ια'. εἰ βροντήσῃ, εὐχαριστικῶσιν ἀνθρωποειτῷ θεῷ ἄε-
 μος γὰρ ἔξ ἀνατολῶν φέυσει.
 ιβ'. εἰ βροντήσῃ, ἐνύπνια τοῖς ἀνθρώποις πλείονα δόξει.

7 an 'δι' ὦν? 10 δὲ? 15 num εἰργασθαι? ἔγεσθαι (nam
 in his rebus nihil potest videri nimis absurdum)? ἀπέχεσθαι? H.

tonuerit, annus morbis obnoxius. 30. si tonat, non abundantiam so-
 lum sed hostium quoque imminutionem et laetitiam rei publicae de-
 clarat.

N O V E M B E R.

32. 1. Si tonat, discordiam civitati annuntiat. 2. si tonat,
 abundantiam praedicit. 3. si tonuerit, res obtingent per quas infe-
 riores superiores superabunt. 4. si tonuerit, frumentum melius.
 5. si tonat, turbas rei publicae nuntiat, rationalibus et brutis morbum.
 6. si tonuerit, vermes frumento nocebunt. 7. si tonat, iis qui sub
 occidente sunt, tum hominibus tum bestiis, morbi impendent. 8. si
 tonat, edacitate * oportet ob morbos imminentes. 9. si tonuerit,
 plebei in crucem agentur. erit amona copiosa. 10. si tonuerit,
 praepostera principum consilia ad finem pervenient. ventus urens ar-
 bores vexabit. 11. si tonat, supplicatio diis immortalibus decernenda
 est, quod ventus ex oriente spirabit. 12. si tonuerit, insomnia com-

- ιγ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπικερδῆ μὲν τὸν καιρὸν λοιμικὸν δὲ ἀπειλεῖ, ἔλμισι δὲ ἐντοσθίοις κακοῖ τὰ σώματα.
- ιδ'. εἰ βροντήσῃ, ἐρπετὰ τοῖς ἀνθρώποις ἡρέμα πως λυμῖνεται.
- 5 νε'. εἰ βροντήσῃ, ὃ μὲν ἰχθῦς ἀφθονώτατος, λοιμώξει δὲ τὰ ἔνυδρα θηρία, καὶ τὰ κοινὰ δῆθεν καλλίονα.
- ις'. εἰ βροντήσῃ, ἀκρίδες καὶ μυῶν ἀρουραίων γένεσις, πῦ δὲ βασιλεῖ κίνδυνος, καὶ σίτου ἀφθονία ἔσται.
- ιζ'. εἰ βροντήσῃ, νομῆν ἄφθονον τοῖς κτήρεσι δηλοῖ.
- 10 ιη'. εἰ βροντήσῃ, πόλεμον δηλοῖ καὶ τοῖς ἀστειοτέροις λύπας.
- ιθ'. εἰ βροντήσῃ, γυναικῶν εὐπραγίας.
- κ'. εἰ βροντήσῃ, λιμὸν οὐ μακρὸν δηλοῖ.
- κα'. εἰ βροντήσῃ, οἱ μύες φθαρῆσονται, εὐθηνία δὲ οὐ σίτου μόνον ἀλλὰ καὶ νομῆς, καὶ ἰχθύων πληθῶς.
- 15 κβ'. εἰ βροντήσῃ, εὐετηρίαν δηλοῖ.
- κγ'. εἰ βροντήσῃ, ἄνεμος νοσώδης πνεύσει.
- κδ'. εἰ βροντήσῃ, φρούριον τῇ πολιτείᾳ χρηστὸν ἐπὶ πολέμοις τελέσει.
- κε'. εἰ βροντήσῃ, πόλεμος ἐπικίνδυνος ἔσται.
- 20 κς'. εἰ βροντήσῃ, πόλεμον ἐμφύλιον καὶ πτώσει πολλῶν δηλοῖ.
- κζ'. εἰ βροντήσῃ, τὰ αὐτὰ ἀπειλεῖ.
- κη'. εἰ βροντήσῃ, τῆς συγκλήτου πολλοὶ ἀθυμίᾳ φθαρῆσονται.

2 κάμα Rutg.   7 ἀκρίδων Rutg.   9 τομῆς Rutg.   17 πολέμοις Rutg.

plura hominibus obiiicientur. 13. si tonat, tempus lucrificum sed morbidum minatur, lumbricis interaneis corpora vexans. 14. si tonuerit, reptilia aliquantum hominibus nocebunt. 15. si tonuerit, piscium ingens copia, sed lue laborabunt bestiae aquatiles. rei publicae status commodior. 16. si tonuerit, locustae et murium agrestium generatio. principi periculum, frumenti copia erit. 17. si tonat, pabulum abundans pecudibus annuntiat. 18. si tonat, bellum declarat et aegritudines urbanas. 19. si tonuerit, mulierum prosperitates. 20. si tonat, famem non diuturnam declarat. 21. si tonuerit, mures interibunt; abundantia non frumenti solum sed pabuli quoque, et copia piscium. 22. si tonat, annus felicem declarat. 23. si tonuerit, ventus morbidus flabit. 24. si tonnerit, castrum rei publicae opportunum in potestatem hostium veniet. 25. si tonuerit, bellum periculosum erit. 26. si tonat, bellum civile multorumque caedem declarat. 27. si tonat, eadem illa minitatur. 28. si tonuerit, magna pars amplissimi or-

κθ'. εἰ βροντήσῃ, οἱ μὲν χεῖρους κάλλιόν πράξουσιν, αἱ δὲ ἰσόμεναι ὀπῶραι φθαρήσονται.

λ'. εἰ βροντήσῃ, θεοφιλέστερον οἱ ἄνθρωποι ζήσονται· ἐκόντως συμμετρία τὰ κακά.

Δ Ε Κ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ.

5

33. α'. Εἰ βροντήσῃ, εὐετηρίαν μεθ' ὁμονοίας δηλοῖ.
 β'. εἰ βροντήσῃ, ἀφθονία ἰχθύων καὶ καρπῶν διαφερόντως.
 γ'. εἰ βροντήσῃ, τοῖς θρέμμασιν ἄνθρωποι καταχρήσονται δι' ἔνδειαν ἰχθύων.
 δ'. εἰ βροντήσῃ, βαρὺς ἔσται χειμῶν, εὐθνηρία δὲ ὄμιως. 10
 ε'. εἰ βροντήσῃ, νόσους ψωριώδεις ἀπειλεῖ.
 ς'. εἰ βροντήσῃ, ὄσις ὀνείροις οἱ ἄνθρωποι ἐνυπνιασθή-
 σονται, οἳ κακὸν πέρας ἔξουσιν.
 ζ'. εἰ βροντήσῃ, τὸ αὐτὸ δηλοῖ πᾶσιν.
 η'. εἰ βροντήσῃ, νόσος ἐπικρατῆς· ἔξ ὅθ' εὐθνηρία μὲν καρ- 15
 πῶν ἔσται, ὄλεθρος δὲ θρεμμάτων.
 θ'. εἰ βροντήσῃ, κλεινοῦ ἀνδρὸς πτώσις ἔσται.
 ι'. εἰ βροντήσῃ, φθορὰν ἀνθρώποις ἐκ νοσημάτων ἀπει-
 λεῖ, οἱ δὲ ἰχθύες ἐπιδιώσουσιν.
 ια'. εἰ βροντήσῃ, κωσώδης ἢ θερρινὴ ἔσται τροπὴ, καὶ 20
 ἀφθονία ἐπείσρακτος.
 ιβ'. εἰ βροντήσῃ, ἐκ γαστρορροίας νόσους ἀπειλεῖ.

2 fortasse legendum ἐπιζόμεναι. H.

3 verti ac si esset καὶ

εἰκότως σύμμετρα. H.

11 δηλοῖ Rutg.

14 πεῦσιον Rutg.

15 ἐπικρατῆσει Rutg.

dinis maerore animi· extinguetur. 29. si tonuerit, deteriores melius agent; poma sperata interibunt. 30. si tonuerit, homines religiones sanctius tuebuntur; ideoque non mirum, si mala mediocria.

D E C E M B E R.

33. 1. si tonat, annum felicem atque concordiam declarat. 2. si tonuerit, copia piscium, et praecipue frugum. 3. si tonuerit, ob penuriam piscium homines pecudibus abutentur. 4. si tonuerit, gravis erit hiems, sed tamen abundantia. 5. si tonat, morbos scabiosos minatur. 6. si tonuerit, visa divina hominibus secundum quietem occurrent, quae calamitosum exitum habitare sunt. 7. si tonat, id ipsum declaratur omnibus. 8. si tonuerit, morbus vehemens; inde abundantia frugum erit, perniciēs pecudum. 9. si tonuerit, viri clari ruina erit. 10. si tonat, hominibus mortem ex morbis minatur: pisces provenient. 11. si tonuerit, solstitium aestuosum erit et copia rerum hunde inuenta. 12. si tonat, minatur morbos e fluxu ventris. 13. si

- εγ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθνήϊαν, νόσους δὲ ἀπειλεῖ.
 ιδ'. εἰ βροντήσῃ, ἐμφύλιον ἕμα πόλεμον καὶ εὐθνήϊαν δηλοῖ.
 ιε'. εἰ βροντήσῃ, πολλοὶ ἐπὶ πόλεμον πορεύσονται, ὄλγοι
 δὲ ἀνωστρέψουσι.
 5 ις'. εἰ βροντήσῃ, καινὴ πρᾶγματα ἐπὶ τῆς πολιτείας.
 ιζ'. εἰ βροντήσῃ, ἀκρίδας φύσεσθαι λεπτὰς ἀπειλεῖ, εὐθνή-
 νίαν δὲ ὁμῶς.
 ιη'. εἰ βροντήσῃ, πόλεμος ἔσται βαρῦς.
 ιθ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπίτασιν τοῦ πολέμου ἀπειλεῖ.
 10 κ'. εἰ βροντήσῃ, ἔνδειαν τῶν ἀναγκαίων λέγει.
 κα'. εἰ βροντήσῃ, ἄνεμον θερμὸν καὶ νοσοποιὸν ῥεῦσαι
 ἀπειλεῖ.
 κβ'. εἰ βροντήσῃ, καυσῶδες ἔσται τὸ θέρος καὶ πολύκαρπον.
 κγ'. εἰ βροντήσῃ, ἀνθρώποις νόσον δηλοῖ, ἀλλ' ἀκίνδυνον.
 15 κδ'. εἰ βροντήσῃ, ἐμφυλίους πολέμους τῇ πόλει καὶ ἄλεθρον
 τοῖς ὑλαίοις θηρίοις ἀπειλεῖ.
 κε'. εἰ βροντήσῃ, ἐκστρατείας κινήσεις ἐπὶ πόλεμον, ἀλλ'
 εὐτυχήσει.
 κς'. εἰ βροντήσῃ, νόσους τοῖς θεράπουσι ἀπειλεῖ.
 20 κζ'. εἰ βροντήσῃ, ὁ βασιλεὺς πολλοὺς ἀφελήσει.
 κη'. εἰ βροντήσῃ, ἀκρίδων γένεσις.
 κθ'. εἰ βροντήσῃ, ἰσχνότητα τοῖς σώμασιν ὕγιεινὴν δηλοῖ.
 λ'. εἰ βροντήσῃ, ἀνταρσίαν κατὰ τῆς βασιλείας δηλοῖ καὶ
 εἰκότως πόλεμον.

1 εὐθνήϊα Rutg.
22 ἰσχνότητα C.

6. φύσεσθαι C.
ὕγιενοις Rutg.

18 εὐτυχῆς Rutg.

tonat, abundantiam, sed morbos quoque minatur. 14. si tonat, simul bellum intestinum et abundantiam declarat. 15. si tonuerit, multi proficiscuntur ad bellum, pauci redibunt. 16. si tonuerit, res novae in re publica. 17. si tonat, locustas miuitas nascituras minatur, sed tamen erit abundantia. 18. si tonuerit, bellum erit grave. 19. si tonat, intentionem belli minatur. 20. si tonat, penuriam rerum necessariorum praedicit. 21. si tonat, ventum calidum ac morbidum spiraturum minatur. 22. si tonuerit, torrida erit aestas et frugifera admodum. 23. si tonat, hominibus morbum, sed periculo vacuum, nuntiat. 24. si tonat, rei publicae bella civilia, bestiis silvestribus interitum minatur. 25. si tonuerit, militiae profectio ad bellum, sed bene rem geret. 26. si tonat, morbos seruiantibus minatur. 27. si tonuerit, princeps civitatis multis proderit. 28. si tonuerit, locustarum generatio. 29. si tonat, corporibus gracilitatem salutiferam annuntiat. 30. si tonat, rebellionem contra populi Romani imperium declarat, atque adeo bellum.

Ioannes Lydus.

ΙΑΝΟΤΑΡΙΟΣ.

34. α'. *Εἰ βροντήσῃ, εὐλαφὸς ἄνεμὸς φέυσει, ἀλλ' ἀκίνδυνος.*
 β'. *εἰ βροντήσῃ, ἀδόκητος ἔσται πόλεμος.*
 γ'. *εἰ βροντήσῃ, μετὰ νίκην ἔτιταν τοῖς ἐν πολέμῳ φράζει·*
εὐθηρία δὲ ἔσται. 5
 δ'. *εἰ βροντήσῃ, ὁμοιοῦσι ὁ δῆμος πρὸς εἰρήνην.*
 ε'. *εἰ βροντήσῃ, ὑγίειαν τοῖς κτήνεσι σημαίνει.*
 ς'. *εἰ βροντήσῃ, βηχῶδη νόσον ἀπειλεῖ, ἀφθονίαν δὲ ἰχθύων*
καὶ καρπῶν δηλοῖ.
 ζ'. *εἰ βροντήσῃ, δουλομαχία ἔσται καὶ νόσος συγχή.* 10
 η'. *εἰ βροντήσῃ, ὁ δυνάστης τῆς πολιτείας πρὸς τοῦ δήμου*
κινδυνεύσει.
 θ'. *εἰ βροντήσῃ, ὁ τῆς ἀνατολῆς βυσιλεὺς κινδυνεύσει.*
 ι'. *εἰ βροντήσῃ, ἀνέμου κίνησιν σφοδρὰν καὶ σίτου μὲν*
εὐφορίαν τῶν δ' ἄλλων καρπῶν ἀφορίαν δηλοῖ. 15
 ια'. *εἰ βροντήσῃ, λιμὸν σημαίνει καὶ μέχρις ἀλόγων.*
 ιβ'. *εἰ βροντήσῃ, οἱ ἄνθρωποι τὰς ὕψεις νοσήσουσιν, ἔσται*
δὲ πολλὸς χόρτος καὶ ἰχθύων ἐπίδοσις.
 ιγ'. *εἰ βροντήσῃ, νόσους ἀπειλεῖ.*
 ιδ'. *εἰ βροντήσῃ, σπᾶνιν καὶ μυῶν γένεσιν καὶ ὄλεθρον τε-*
τραπόδων ἀπειλεῖ. 20
 ιε'. *εἰ βροντήσῃ, στάσιν δουλικὴν καὶ τιμωρίαν αὐτοῖς καὶ*
εὐθηρίαν καρπῶν.
 ις'. *εἰ βροντήσῃ, ὁ δῆμος ὑπὸ τοῦ βυσιλέως ταραχθήσεται.*

2 ἄνεμος] κίνδυνος Rutg.
 Rutg. 24 ὁ om Rutg.

11 ὁ om Rutg.

18 καὶ om

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ.

34. 1. Si tonuerit, ventus flabit celer, sed innoxius. 2. si tonuerit, inexpectatum erit bellum. 3. si tonat, belligerantibus post victoriam damnum praemonstrat, eritque abundantia. 4. si tonuerit, populus Romanus consentiet ad pacem faciendam. 5. si tonat, sanitatem pecudibus significat. 6. si tonat, morbum tussicularem minatur, copiam piscium frugumque declarat. 7. si tonuerit, bellum servile erit et morbus frequens. 8. si tonuerit, dominatori civitatis a populo periculum afferetur. 9. si tonuerit, rex Orientis periculum adibit. 10. si tonat, venti motum vehementem, frumenti proventum, reliquarum frugum sterilitatem declarat. 11. si tonat, famem significat vel bestias vexantem. 12. si tonuerit, homines visu laborabunt; erit pabulum copiosum et piscium proventus. 13. si tonat, morbos minatur. 14. si tonat, penuriam, murium generationem, interitum quadrupedum minatur. 15. si tonat, seditionem servitiorum, animadversionem in ea, et abundantiam frugum. 16. si tonuerit, populus Romanus ab

ιζ'. εἰ βροντήσῃ, νόσους ἀκινδύνους ἀπειλεῖ.

ιη'. εἰ βροντήσῃ, πράγματα ἐκδειματοῦντα τὸν δῆμον ἀναστήσονται.

ισ'. εἰ βροντήσῃ, καὶ ὁ βασιλεὺς νικήσει καὶ ὁ δῆμος τὴν 5 κρείττονα τάξιν ἔξει.

κ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηνία μὲν ἐπείσρακτος ἔσται, βηχῶδης δὲ νόσος ἐνοχλήσει τοῖς σώμασιν.

κα'. εἰ βροντήσῃ, ὁ βασιλεὺς πολλοῖς ἐπιβουλεύσας τέλος ἐπιβουλεύεται.

10 κβ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηνία μὲν ἔσται, μυῶν δὲ καὶ ἐλάφων πλῆθος.

κγ'. εἰ βροντήσῃ, εὐταξίαν τῇ πόλει δηλοῖ.

κδ'. εἰ βροντήσῃ, νόσον μετὰ ἐνδείας δηλοῖ.

κε'. εἰ βροντήσῃ, δουλομαχία ἔσται.

15 κς'. εἰ βροντήσῃ, πολλοὶ πρὸς τοῦ κρατοῦντος ἀναιρεθήσονται, τέλος δὲ καὶ αὐτός.

κζ'. εἰ βροντήσῃ, νόσους ἀκινδύνους δηλοῖ.

κη'. εἰ βροντήσῃ, οἱ μὲν ἐνάλιοι λχθῦνες ἐπιδώσουσι, τὰ δὲ θρέμματα φθαρήσεται.

20 κθ'. εἰ βροντήσῃ, λοιμικὸν καὶ νοσῶδες ἐπὶ πᾶσι τὸ τοῦ ἄερος κατώστημα.

λ'. εἰ βροντήσῃ, θάνατον συχνὸν ἀπειλεῖ.

1 δηλοῖ Rutg.

7 ἐνοχλήσει om Rutg.

8 βασιλεύσας Rutg.

19 φθαρήσεται C, φθαρήσονται Rutg.

imperante vexabitur. 17. si tonat, morbos periculo vacuos minatur. 18. si tonuerit, res existent populum Romanum timore percellentes. 19. si tonuerit, cum imperator populi Romani vincet, tum populus ipse superiorem locum obtinebit. 20. si tonuerit, abundantia erit aliunde importata; morbus tussicularis vexabit corpora. 21. si tonuerit, princeps civitatis multis insidiatus ad extremum ipse insidiis appetetur. 22. si tonuerit, abundantia erit, sed etiam murium ac cervorum multitudo. 23. si tonat, rem publicam incolumem ac pacatam fore declarat. 24. si tonat, morbum cum abundantia declarat. 25. si tonuerit, tumultus servilis erit. 26. si tonuerit, multi obtruncabuntur a principe civitatis, sed postremo ipse quoque. 27. si tonat, morbos periculo vacuos declarat. 28. si tonuerit, pisces marini provenient, pecudes interibunt. 29. si tonuerit, aëris temperies pestilens et morbifera omnibus. 30. si tonat, mortes crebras minatur.

Φ Ε Β Ρ Ο Τ Α Ρ Ι Ο Σ

35. α'. *Εἰ βροντήσῃ, πόλεμον καὶ πτώσιν ἀνδρῶν ἐπύρων ἀπειλεῖ.*

β'. *εἰ βροντήσῃ, ὃ μὲν σῆτος ἐλάττων, ἣ δὲ κριθῆ κρείττων, καὶ θηρίων μὲν αὐξήσις, φθίσις δὲ ἀνθρώπων ἔσται.* 5

γ'. *εἰ βροντήσῃ, ἐμφύλιος ἔσται στάσις.*

δ'. *εἰ βροντήσῃ, οἱ ἄνθρωποι οὐ προσώποις μόνον ἀλλὰ καὶ διανοαῖς αὐταῖς ταραχθήσονται.*

ε'. *εἰ βροντήσῃ, ἄμετρος πολὺς καὶ ἀνθρώπων ἀπάλεια ἔσται.* 10

ς'. *εἰ βροντήσῃ, φθορὰ τῶν ξηρῶν καρπῶν, καὶ διαφερόντως τῶν κριθῶν.*

ζ'. *εἰ βροντήσῃ, φθορὰν οὐκ εἰς μακρὰν ἀνθρώποις ἀπειλεῖ.*

η'. *εἰ βροντήσῃ, πρῶγμα μέγιστον ἀναφήσεται τῇ πολιτείᾳ, καὶ οἱ μὲν ἰχθύες ἐπιδώσουσι, τὰ δὲ θηρία φθαρήσεται.* 15

θ'. *εἰ βροντήσῃ, ἐλάττων ἣ κριθῆ.*

ι'. *εἰ βροντήσῃ, τὰ θηρία τοῖς ἀνθρώποις λυμανεῖται.*

ια'. *εἰ βροντήσῃ, ἐτόκια γυναικῶν.*

ιβ'. *εἰ βροντήσῃ, θάνατον συγχρὸν ἀπειλεῖ καὶ ἀνέμους ἀήθεις.* 20

ιγ'. *εἰ βροντήσῃ, ἐθθηρία μὲν ἔσται, στάσις δὲ ὕμνος πολιτικῆ.*

ιδ'. *εἰ βροντήσῃ, ἀποβολὴν τέκνων καὶ ἔγδοον ἐρπειῶν ἐπιβλαβῆ ἀπειλεῖ.*

10 ἔσται om Ratg.
24 ἀπειλήν C.

14 fort. ἀναφέσεται: cf. p. 327 20. H.

FEBRUARIUS.

35. 1. Si tonat, bellum et ruinam virorum locupletum minatur. 2. si tonnerit, triticum minus bene, hordeum laetius proveniet; bestiarum auctus, hominum diminutio erit. 3. si tonnerit, seditio erit civilis. 4. si tonnerit, homines non solum visu sed vel mente turbabuntur. 5. si tonnerit, messis uber, hominum exitium erit. 6. si tonnerit, interitus frugum siccarum, et praecipue hordei. 7. si tonat, interitionem non diuturnam hominibus minatur. 8. si tonnerit, negotium maximum conflabitur civitati; pisces provenient, belluae peribunt. 9. si tonnerit, hordeum tenue. 10. si tonnerit, belluae hominibus nocebunt. 11. si tonnerit, puerperia fausta matronarum. 12. si tonat, mortes crebras minatur, ventos intempestivos. 13. si tonnerit, abundantia quidem erit, sed tamen seditio civilis. 14. si tonat, iacturam liberorum, aggressionem infaestam reptilium minatur.

- ιέ. εἰ βροντήσῃ, λοιμικὸς ἀήρ ἔσται, θηρίων τε καὶ μυῶν γένεσις.
- ις. εἰ βροντήσῃ, τῷ μὲν δῆμῳ αἴσιον, τῶν δὲ δυνατῶν ἐκ διχονοίας κακόν.
- 5 ιζ. εἰ βροντήσῃ, θέρους ἔσται ἀφθονώτατον.
- ιη. εἰ βροντήσῃ, ἄνεμον βαρὺν καὶ φλυκτίδων ἀνάστημα τοῖς σώμασιν ἀπειλεῖ.
- ιδ. εἰ βροντήσῃ, ἐρπετῶν καὶ ἐλμίνθων πρὸς αὐτοῖς ὄχλος ἔσται.
- 10 κ. εἰ βροντήσῃ, καλοὺς ἀέρας δηλοῖ.
- κα. εἰ βροντήσῃ, εὐθηρίαν δηλοῖ.
- κβ. εἰ βροντήσῃ, ἐπίνοσος ὁ ἀήρ ἀλλ' οὐ φθαρτικὸς ἔσται.
- κγ. εἰ βροντήσῃ, ἀνθρώποις μὲν δυσμορφίαν ὀργεῖσι δὲ φθορὰν ἀπειλεῖ.
- 15 κδ. εἰ βροντήσῃ, ὑγίειαν μὲν ἀνθρώποις ἰχθύσι δὲ καὶ ἐρπετοῖς ὄλεθρον ἀπειλεῖ.
- κε. εἰ βροντήσῃ, τοῖς τρυφῶσιν ἐναντίον· πόλεμοι γὰρ ἔσονται, καὶ ζύλη βαρεῖα.
- κς. εἰ βροντήσῃ, αὐχμὸν καὶ λεηλυμένην καὶ ψώρασιν τοῖς
- 20 σώμασιν ἀπειλεῖ.
- κζ. εἰ βροντήσῃ, στίσιον τῷ δῆμῳ δηλοῖ.
- κη. εἰ βροντήσῃ, εὐθηρίαν μὲν, ἄνεμον δὲ νοσοποιὸν φεῦσαι μαρτυρεῖται.
- κθ. εἰ βροντήσῃ, πύλεμον καὶ εὐθηρίαν δηλοῖ.

1 μυῶν Rutg.

5 ἀέρος Rutg.

6 φλυκτίδων Rutg.,

φλυκτῆσαν C: num φλυκταίνων? H.

8 καὶ om C.

11 εὐθηρίας Rutg.

19 καὶ utramque om Rutg.

24. καὶ

om Rutg.

15. si tonnerit, pestilens aër erit belluarumque et murium generatio.
16. si tonnerit, populo Romano prosperam, potentibus ob dissensionem infaustum. 17. si tonnerit, aestas erit uberrima. 18. si tonat, ventum gravem corporibusque pastularum eruptiones minatur. 19. si tonnerit, reptilium et insuper lumbricorum multitudo erit. 20. si tonat, aërem purum declarat. 21. si tonat, declarat abundantiam. 22. si tonnerit, aër morbidus nec tamen letalis erit. 23. si tonat, hominibus deformitatem, avibus interitum minatur. 24. si tonat, hominibus sanitatem, piscibus ac reptilibus exitum praenuntiat. 25. si tonnerit, voluptariis contrarium: nam bella erunt, et procella gravis. 26. si tonat, aestum, aquae defectum, scabiem corporibus minatur. 27. si tonat, seditionem populo Romano declarat. 28. si tonat, abundantiam, sed simul ventum morbidum spiratarum portendit. 29. si

λ'. εἰ βροντήσῃ, ἀγαθὰ σημαίνει μετὰ μακρῶς τινὸς τοῦ δήμου διχοστασίας.

M A P T I O Σ.

36. α'. Εἰ βροντήσῃ, ἅπαν τὸ ἔτος ἄψιμιαχλαὶ καὶ διχόνοια ἔσονται. 5

β'. εἰ βροντήσῃ, παύσει τὰ προαπειλούμενα.

γ'. εἰ βροντήσῃ, κακοδαιμονία μετὰ ἐνδείας τοῖς πράγμασιν.

δ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηνία ἀφθονωτάτη ἔσται.

ε'. εἰ βροντήσῃ, εὐήλιον τὸ ἔαρ καὶ εὐκαρπον τὸ θέρους ἔσται.

ς'. εἰ βροντήσῃ, ὅμοια τοῖς πρὸ ταύτης. 10

ζ'. εἰ βροντήσῃ, ἄνεμος βαρὺς ἀναστήσεται, ὃ δὲ κρατῶν τὰ πράγματα κινήσει.

η'. εἰ βροντήσῃ, βροχὰς σημαίνει.

θ'. εἰ βροντήσῃ, φθορὰν μὲν ἀνθρώπων γένεσιν δὲ θηρίων ἀπειλεῖ. 15

ι'. εἰ βροντήσῃ, φθορὰ τοῖς τετραπόδοις.

ια'. εἰ βροντήσῃ, κατομβρίαν καὶ ἀκρίδων γένεσιν δηλοῖ.

ιβ'. εἰ βροντήσῃ, δυνατὸς τοῦ πολιτεύματος ἢ στρατηγὸς κινδυνεύσει, διὸ μάχαι συρραγήσονται, καὶ τὰ θηρία τοῖς ἀνθρώποις ἐπέλθῃ. 20

ιγ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηνία ἔσται, τὰ δὲ θηρία φθαρήσεται, καὶ οἱ ἰχθύες ἐπιδώσουσι· καὶ ἔρπετὰ τοῖς οἰκήμασιν ἐνοχλήσει, οὐ μὴν βλάβει.

1 nonne μικρῶς?

9 ἄκαρπον Rutg.

11 στήσεται C.

ὃ δὲ τῶν πραγμάτων κρατῶν ἀποικνηθήσεται. H.

13 βροχῆν Rutg.

tonat, bellum et abundantiam declarat. 30. si tonat, bona significat cum diuturna quadam populi Romani dissensione.

M A R T I U S.

36. 1. Si tonuerit, per totum annum rixae et dissidia erunt. 2. si tonuerit, modo interminata finem habebunt. 3. si tonuerit, civitati res adversae cum egestate. 4. si tonuerit, abundantia erit infinita. 5. si tonuerit, ver erit apricum, aestas frugifera. 6. si tonuerit, eadem ac proxime superiora. 7. si tonuerit, ventus gravis surget; princeps civitatis res commovebit. 8. si tonat, imbres significat. 9. si tonat, exitium hominum, generationem belluarum minatur. 10. si tonuerit, interitus quadrupedum. 11. si tonat, vim imbrum et locustarum generationem declarat. 12. si tonuerit, homo potens in civitate aut imperator periculum adhibet, cuius causa praecellia committentur, belluaeque homines invadent. 13. si tonuerit, abundantia erit; bestiae interibunt, pisces proveniant; reptilia habitationibus molesta

ιδ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθνήλιαν μὲν σημαίνει, θάνατον δὲ ἀνθρώπων καὶ γένεισιν θηρίων ἀπειλεῖ.

ιε'. εἰ βροντήσῃ, καύματα σημαίνει καὶ λευκιδρίαν καὶ μυνῶν ὄχλον καὶ ἰχθύων πολόν.

5 ις'. εἰ βροντήσῃ, ὑγιεινὸν μὲν τὸ ἔτος, ἀλλ' ἐνδεὲς τῶν ἐπιτηδείων.

ιζ'. εἰ βροντήσῃ, πρῶγμα παράδοξον τῷ δήμῳ συμβήσεται, συχνή δὲ φθορὰ ἀνθρώποις τε καὶ θηρίοις τετραύποισιν.

10 ιη'. εἰ βροντήσῃ, κατομβρίαν καὶ νόσον καὶ ἀκρίδων γένεισιν καὶ ἐγγύς ἀκαρπίαν δηλοῖ.

ιθ'. εἰ βροντήσῃ, αὐχμὸς ξηρότατος καὶ φθοροποιός.

κ'. εἰ βροντήσῃ, εὐτροπώτερον οἱ ἄνθρωποι ἕμα καὶ ἀφθονώτερον ζήσονται.

15 κβ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθνήλιαν μετὰ πολέμους καὶ φθορώδεις αὐχμὸς δηλοῖ.

κγ'. εἰ βροντήσῃ, φθορὰν μὲν ὀρνέων, ἐπίδοσιν δὲ τῶν ἐπιτηδείων.

κδ'. εἰ βροντήσῃ, στάσεις δηλοῖ.

κε'. εἰ βροντήσῃ, εὐθνήλιαν σημαίνει.

20 κς'. εἰ βροντήσῃ, καινὰ πράγματα τῷ δήμῳ ἀναφύεται.

κζ'. εἰ βροντήσῃ, κτήσιν ἐπείσασκτον ἀνδραπόδων δηλοῖ.

κη'. εἰ βροντήσῃ, ἐπείσασκτον εὐθνήλιαν δηλοῖ.

κη'. εἰ βροντήσῃ, ἀφθονία ἰχθύων θαλαττίων ἔσται.

κθ'. εἰ βροντήσῃ, αἱ γυναῖκες τῆς κρείττονος δόξης ἀνθήσονται.

4 μινῶν C et Rutg.

7 δήμῳ om Rutg.

Rutg. H.

πολόν om Rutg.

23 ἔσται om Rutg.

5 ἐνδεὲς Rutg.

24 ἐνδέξονται

erunt, nec tamen nocebunt. 14. si tonat, abundantiam declarat; mortem hominum et generationem bestiarum minatur. 15. si tonat, calores significat, defectum aquae, murium et piscium turbam magnam. 16. si tonuerit, annus salubris, sed rebus necessariis destitutus. 17. si tonnerit, res inopinata populo Romano accidet; exitium crebrum hominibus et bestiis quadrupedibus. 18. si tonat, vim imbrum, morbum, locustarum generationem et paene frugum defectum declarat. 19. si tonuerit, aestus siccissimus et pestifer. 20. si tonuerit, homines rectius simul et opimius vivent. 21. si tonat, abundantiam post bella et calores exitiosos declarat. 22. si tonat, interitum avium, copiam rei cibariae. 23. si tonat, seditiones declarat. 24. si tonat, abundantiam significat. 25. si tonuerit, negotia nova populo Romano subnascentur. 26. si tonat, comparationem mancipiorum peregrinorum declarat. 27. si tonat, declarat abundantiam aliunde importatam. 28. si tonnerit, copia piscium marinarum erit. 29. si tonuerit, maio-

λ'. εἰ βροντήσῃ, δυνατός τις τῆς βασιλείας ἐγκρατής ἔσται, δι' οὗ ἐφροσύνῃ.

Α Π Ρ Ι Λ Ι Ο Σ.

37. α'. Εἰ βροντήσῃ, ἐμφύλιον στάσις καὶ ἀποπτώσεις οὐσιῶν ἀπειλεῖ. 5
- β'. εἰ βροντήσῃ, δίκης σημαῖον, ἐσθλοῖς ἐσθλὰ φερούσης καὶ φυνόλοις φαῦλα.
- γ'. εἰ βροντήσῃ, κέρδη ἕξ ἐπεισάκτου εὐθηνίας δηλοῖ.
- δ'. εἰ βροντήσῃ, ὀργὴν τῶν κρείττωνων ἀπειλεῖ τοῖς ἀξίοις.
- ε'. εἰ βροντήσῃ, ἀγχμὸν μὲν τῷ ἤρι, ὑγιανὸν δὲ τὸν ἐνιαυ- 10 τὸν σημαίνει.
- ς'. εἰ βροντήσῃ, πόλεμοι ἐμφύλιοι ἀναστήσονται.
- ζ'. εἰ βροντήσῃ, ἀγαθὰ πάντα καὶ ἄφθονον εὐετηρίαν δηλοῖ.
- η'. εἰ βροντήσῃ, κατομβρίαν δηλοῖ ἐπίνοσον.
- θ'. εἰ βροντήσῃ, νίκην τῇ βασιλείᾳ δηλοῖ καὶ τοῖς δυνα- 15 τοῖς ἐφροσύνῃ.
- ι'. εἰ βροντήσῃ, ἀνδρῶν ἀγαθῶν προκοπαὶ ἔσονται.
- ια'. εἰ βροντήσῃ, τὰ αὐτὰ σημαίνει.
- ιβ'. εἰ βροντήσῃ, βροχὰς καὶ εὐθηνίας καὶ φθορὰν ἰχθύων δηλοῖ. 20
- ιγ'. εἰ βροντήσῃ, ἀνθρώποις καὶ κτήνεσι φθορὰν ἀπειλεῖ.
- ιδ'. εἰ βροντήσῃ, ὑγίειαν καὶ εὐθηνίαν δηλοῖ.
- ιε'. εἰ βροντήσῃ, λοιμὸν σημαίνει.

6 φέρονσα Rutg. cum C. 10 τὸ ἕαρ Rutg. 13 φθόνου C.
15 τῷ βασιλεῖ Rutg. 22 ὑγείας καὶ εὐθηνίας Rutg.

rem gloriam mulieres consequentur. 30. si tonuerit, vir magnis opibus praeditus rerum potietur; quod laetitiam afferet.

Α Π Ρ Ι Λ Ι Ο Σ.

37. 1. Si tonat, seditionem civilem et ruinas fortunarum minatur. 2. si tonat, signum iustitiae, bona bonis, malis mala afferentis. 3. si tonat, lucra ex abundantia aliunde inuenta declarat. 4. si tonat, iram potentium adversus dignos minatur. 5. si tonat, aestam vere annumque salubrem significat. 6. si tonuerit, bella civilia surgent. 7. si tonat, omnia fausta et copiosam ubertatem declarat. 8. si tonat, declarat vim imbrum morbiferam. 9. si tonat, victoriam imperio populi Romani declarat et potentibus gaudium. 10. si tonuerit, viri probi incrementa capient. 11. si tonat, illa ipsa significat. 12. si tonat, imbres abundantiam et interitum piscium minatur. 13. si tonat, hominibus et iumentis exitium minatur. 14. si tonat, sanitatem et abundantiam declarat. 15. si tonat, pestem significat. 16. si tonat,

ις'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηνίαν μὲν, μυῶν δὲ ἀρουραίων γένει-
σιν δηλοῖ.

ιζ'. εἰ βροντήσῃ, ἀφθονίαν τῶν ἐπιτηδείων σημαίνει.

ιη'. εἰ βροντήσῃ, διχόνοιαν καὶ ἀνδρῶν ἀστοχίαν σημαίνει.

5 ιθ'. εἰ βροντήσῃ, δυνατὸς ἀγῆρ τῆς πολιτείας οὐσίας ἅμα
καὶ δόξης ἀφαιρεθήσεται.

κ'. εἰ βροντήσῃ, θροχολωσίαν σημαίνει.

κα'. εἰ βροντήσῃ, τοῖς μὲν καρποῖς δεξιόν, τῇ δὲ πολιτεία
πόλεμον σημαίνει.

10 κβ'. εἰ βροντήσῃ, φθορὰ τῶν μυῶν ἔσται.

κγ'. εἰ βροντήσῃ, βροχὴν ὠφέλιμον τοῖς σπορίμοις δηλοῖ.

κδ'. εἰ βροντήσῃ, διχόνοια ἔσται τῶν δυνατῶν, τὰ δὲ σκέμ-
ματα αὐτῶν ἀναφανήσεται.

κε'. εἰ βροντήσῃ, εἰρήνη ἀνὰ πάντα τὸν ἐνιαυτὸν.

15 κς'. εἰ βροντήσῃ, ἐλπίδα καρπῶν μεγάλην καὶ ἀμήτων σπύ-
νιν δηλοῖ.

κζ'. εἰ βροντήσῃ, διοσημεῖα παραδόξως δεφθήσεται.

κη'. εἰ βροντήσῃ, ὅπλοις ὁ δῆμος ἀναζιώσεται.

κθ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπικρατήσῃ ὁ ζέφυρος.

20 λ'. εἰ βροντήσῃ, πραγμάτων καλῶν ἐπομβρία.

M A I O Σ.

38. α'. Εἰ βροντήσῃ, φυγὴν τῷ δήμῳ καὶ ἀτιμίαν δηλοῖ.

β'. εἰ βροντήσῃ, λιμὸν ἀπειλεῖ.

γ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπίσαστον εὐθηνίαν δηλοῖ.

1 εὐθηνίας Rutg.

8 δεξιάν C.

10 num μυῶν? H.

14 εἰρήνη om C. supplevi ex Rutg. H.

15 ἀμπετοῦ Rutg.

17 παραδόξως Rutg.

21 ἀγῆρ et ἀτιμίας Rutg.

abundantiam, sed item murium agrestium generationem declarat. 17. si tonat, copiam annonae significat. 18. si tonat, dissensionem spesque hominum frustratum iri significat. 19. si tonnerit, vir in civitate potens cum rei familiaris tam auctoritatis iacturam faciet. 20. si tonat, omnia irata indicat. 21. si tonat, frugibus faustum, sed rei publicae bellum portendit. 22. si tonnerit, erit interitus muscarum. 23. si tonat, pluviam sementibus utilem declarat. 24. si tonnerit, erit dissensio potentium, sed consilia eorum patefient. 25. si tonnerit, pax per totum annum. 26. si tonat, magnam spem frugum et messum exiguitatem declarat. 27. si tonnerit, prodigia mirum in modum apparebunt. 28. si tonnerit, populus Romanus saga sumet. 29. si tonnerit, favonius praevalēbit. 30. si tonnerit, rerum faustarum abundantia.

M A I U Σ.

38. 1. Si tonat, secessum populo et ignominiam declarat. 2. si tonat, famem minatur. 3. si tonat, abundantiam aliunde importatam

δ'. εἰ βροντήσῃ, εὐκρυτος ἀήρ, καὶ οἱ καρποὶ ἐθθηροὶ ἔσονται.

ε'. εἰ βροντήσῃ, ἐναλλαγὴ τῶν λυπηρῶν τοῖς πράγμασιν ἔσται, καὶ πλείων ὁ οἶτος ἢ περὶ ἡκριθῆ· τὰ δὲ ὄσπρια φθαρήσεται.

ς'. εἰ βροντήσῃ, θῶπτον ἀκμάσαι τοὺς καρποὺς καὶ φθα- 5
ρῆναι δηλοῖ.

ζ'. εἰ βροντήσῃ, ὀρνέων καὶ λχθῶν ἀφθονία ἔσται.

η'. εἰ βροντήσῃ, ἀπαίσιον τῷ δήμῳ.

θ'. εἰ βροντήσῃ, λοιμὸν σημαίνει, ἀλλὰ μετρίως ἐπαί-
δνον. 10

ί'. εἰ βροντήσῃ, ταραχὰς κατομβρίας καὶ ὑπερχύσεις πο-
ταμῶν ἐπιβλαβεῖς δηλοῖ, σαυρῶν τε καὶ ἐρπετιῶν πληθός.

ια'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηνίαν κατὰ τε τὴν γῆν κατὰ τε τὴν
θάλασσαν ἐλπιστέον.

ιβ'. εἰ βροντήσῃ, φθορὰ λχθῶν ἔσται. 15

ιγ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπίδοσιν ποταμίων ὑδάτων δηλοῖ, νόσους
δὲ τοῖς ἀνθρώποις.

ιδ'. εἰ βροντήσῃ, ἀνατολικὸς ἔσται πύλεμος καὶ φθορὰ
πολλή.

ιε'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηνίαν δηλοῖ. 20

ισ'. εἰ βροντήσῃ, εὐχεσθαι δεῖ διὰ τὰ ἀπειλούμενα.

ιζ'. εἰ βροντήσῃ, ὑετὸν σημαίνει.

ιη'. εἰ βροντήσῃ, στάσιν καὶ ἐξ ἀδτιῆς πόλεμον καὶ ἔνδειαν
τῶν ἐπιτηδείων.

ιθ'. εἰ βροντήσῃ, εὐνοία τοῦ δήμου ἀνὴρ τις εἰς ἄκρον εὐ- 25
δαιμονίας ἀρθήσεται.

3 ἀναλλαγὴ Rutg.

8 ἀναίσιον C.

declarat. 4. si tonuerit, bene temperatus aër et fructus abundantes erunt. 5. si tonuerit, erit commutatio aerumnarum in rebus, et triticum abundantius quam hordeum; legumina autem interibunt. 6. si tonat, declarat fruges citius maturas fore et perituras. 7. si tonuerit, erit avium et piscium copia. 8. si tonat, inauspicatum populo Romano. 9. si tonat, pestem significat, sed non adeo perniciosam. 10. si tonat, turbas, vim imbrium, eluviones annuum calamitosas, la- certarum reptiliumque vim declarat. 11. si tonat, abundantia terra marique speranda. 12. si tonuerit, erit interitus piscium. 13. si tonat, augmen aquarum fluvialium declarat, et hominibus morbos. 14. si tonuerit, erit bellum orientale et strages magna. 15. si tonat, abundantiam declarat. 16. si tonat, obsecratio facienda propter diras obnuntiatas. 17. si tonat, pluviam significat. 18. si tonat, seditionem et inde bellum et penuriam victus. 19. si tonuerit, favore (ut hoc verbo utar) populi Romani aliquis ad summam fortunam efferetur.

κ'. εἰ βροντήσῃ, τοῖς μὲν περὶ τὴν ἀνατολὴν εὐθηνία, τοῖς δὲ ἐπὶ δύοσιν οὐχ οὕτως.

κα'. εἰ βροντήσῃ, εὐχῶν δεῖ διὰ τὰ ἀπειλούμενα.

κβ'. εἰ βροντήσῃ, κατομβρίαν καὶ φθορὰν τῶν θαλαττίων
5 ἰχθύων σημαίνει.

κγ'. εἰ βροντήσῃ, εὐομβρίαν καρποφόρον δηλοῖ.

κδ'. εἰ βροντήσῃ, μεγάλα κακά, ὡς ἔξ ἀθυμίας λειποθυ-
μιῆσαι τοὺς ὑπηκόους.

κε'. εἰ βροντήσῃ, ἀνάπαυλαν καὶ ὕφεσιν τῶν κακῶν ἐπι-
10 στέον.

κς'. εἰ βροντήσῃ, καλὸν τοῖς περὶ γεωργίαν ἔχουσιν.

κζ'. εἰ βροντήσῃ, διοσημεῖα ἔσται καὶ κομήτης ἐξαφθήσεται.

κη'. εἰ βροντήσῃ, ὡσαύτως ἔσται.

κθ'. εἰ βροντήσῃ, πόλεμον ἄρκτιῶν σημαίνει, ἀλλ' ἀκίνδυ-
15 νον τοῖς πρῶγμασιν.

λ'. εἰ βροντήσῃ, τὰ φυτὰ τῶν ἀνέμων συντριβήσεται.

Ταύτην τὴν ἐφήμερον βροστοσκοπίαν ὁ Νιγίδιος οὐ καθολικὴν
ἀλλὰ μόνης εἶναι τῆς Ρώμης ἐκρίνευ.

3 εὐχεσθαι Rutg.

5 δηλοῖ Rutg.

6 ἀνομβρίαν Rutg.

9 ἄφεσιν Rutg.

12 διοσ. — ἐξαφθήσεται] haec ex Rut-

gersio. in C iteratur nota proxime superior καλόν — ἔχουσιν. H.

16 τῶν] num ὑπὸ τῶν? H.

20. si tonuerit, orientalibus abundantia, occidentalibus non item.

21. si tonat, obsecratio institnenda propter diras obauntias. 22. si

tonat, vim imbrium et interitum piscium marinarum significat. 23. si

tonat, imbrem largum et fertilem declarat. 24. si tonuerit, mala

magna, ut qui sint dicionis populi Romani, prae maerore animo defe-

cturi sint. 25. si tonat, remissio deminutioque malorum speranda.

26. si tonat, faustum iis qui agris colendis operam dant. 27. si to-

nuerit, prodigia erunt et cometes emicabit. 28. si tonuerit, erit item.

29. si tonat, bellum septentrionale significat, sed tamen citra periculum

rerum. 30. si tonuerit, stipites a ventis confringentur.

*Hoc diarium tonitruale Nigidius non generale, sed solius
Romae esse censuit.*

ΒΡΟΝΤΟΣΚΟΠΙΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΦΩΝΤΗΙΟΥ ΤΟΥ ΡΩΜΑΙΟΥ

ΚΑΘ' ΕΡΜΗΝΕΙΑΝ ΠΡΟΣ ΑΕΞΙΝ.

39. Σελήνης ἐχούσης τὸν αἰγόχειρων εἰ ἐν ἡμέρᾳ βροντὴ γένηται, τύραννον ἐπανοστήσεσθαι ἀπειλεῖ τοῖς ἀπὸ τῆς στενῆς θαλάσσης ἄχρι Νείλου χωρίοις, ἐκπεσεῖν δὲ ὁμοῦς αὐτὸν τῆς ἐγχειρήσεως. οὐχ ἦκιστα δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδεῶν ἔσται ἐλάττωσις. ὑπονοστήσει δὲ καὶ ὁ Νείλος, καὶ διγόνοια ἔσται τέκνοις 5 πρὸς γονεῖς, καὶ ταραχὰ τῶν ἀρχόντων ἔσται. Πέρσαι δὲ καὶ οἱ τῆς Εὐρώπης τὸ δυτικὸν ἔχοντες ἡρεμήσουσιν. εἰ δὲ νυκτός, ἔθνη βάρβαρα κατ' ἀλλήλων ἐξενεχθήσεται, καὶ δογματῶν ἕνεκα τὰ τῆς Ἑωμαικῆς εἰρήνης σαλευθήσεται, καὶ τύπους δὲ τινὰς τοῦ πολιτεύματος πολέμιοι πρὸς βραχὺ καθέξουσιν. ἄρχοντες ἐκ τῶν 10 δυτικῶν ὀρμώμενοι ἠγήσουσιν παρανόμως τῶν κοινῶν. δυσδαίμονες δὲ ἔσονται οἱ τῶν ἀνθρώπων πλείους, καὶ χειμῶνες πικροί, καὶ ναυῶγια, καὶ σάλοι σφαλεροί.

Σελήνης ὑδροχόῳ οὐσῆς εἰ ἐν ἡμέρᾳ βροντῆσῃ, κλειῶν ἀνθρώπων καταλύσεις ἐμπρησμούς τε βαρεῖς. καὶ ὁ μὲν 15 ἄμνητος ἰλαρός, ἀκρίαι δὲ καὶ θηρίαι ἐκδοθήσεται, ἡ δὲ στα-

4 καὶ τῶν] ἡ τῶν C.

11 ναυτιῶν R.

16 ἐδόδοθήσεται C.

TONITRUALE EX SCRIPTIS FONTEII

TRANSLATUM AD VERBUM.

39. Luna capricornum occupante, si interdiu tonuerit, minatur exstitarum tyrannum in regionibus a freto ad Nilum: sed conatum ei haudquaquam successurum. nec minime erit rei cibariae defectus: Nilus refluet, dissensio erit liberis cum parentibus, et turbae procerum nonnullis. Parthi, et qui in Europa occidentem tenent, quiescent. sin autem noctu, gentes barbarae inter se concurrent, pax orbis Romani propter persuasiones turbabitur, hostes loca nonnulla imp. Romani ad breve tempus occupabunt. factiosi ab obeuntis solis partibus existentes per nefas rem publicam administrabunt. plerique homines duriore fortuna conflictabuntur, eruntque tempestates acerbae, naufragia, procellae periculosae.

Luna aequario, si interdiu tonuerit, hominum illustrium ruinas, incendia gravia significat. messis laeta, sed locustis bestiisque, et uvae

φυλή σφριγξί. και τὸ πάντων σχετικώτερον, φάσματα τοῖς σώμασιν ἐνοχλήσει μετὰ νόσων, και τῶν ὑδάτων διαμαρτήσῃ τὸ νόστιμον. και οἱ μὲν ἐλάττονες τὰς τέχας ἐπὶ τὸ βέλτιον ἄρπασθήσονται, οἱ δὲ μείζους ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐκπεσοῦνται. ἀμετρία τε τῶν 5 νόμων τὴν εἰρήνην ταράξει, και ἐθνικῶν ἔσται ἐπὶ τῆς πολιτείας πάροδος. εἰ δὲ νυκτὸς βροντήσῃ, ἀπολεγέτω μὲν τῇ εἰρήνῃ τὸ δυτικόν, ὃ δὲ ἄμητος τῆς Ἀσίας εὐκαιρότατος, και οἱ ἄρχοντες παρὰ τὸ κρατοῦν ἐν αὐτοῖς οὐ σφόδρα τοὺς ἑπηρεοὺς λυπήσουσι.

Σελήνης ἰχθύσιν οὕσης ἐὰν βροντῇ ἐν ἡμέρᾳ γένηται, ὑδάτων ἐπίδοσιν δηλοῖ οὐ ποταμίων μόνον ἀλλὰ και θυλατ- 10 τίων, ἀγλὺν τε τῷ ἀέρι, ἀλλὰ και ἀφανισμόν τοῖς ἰχθύσιν ἀπειλεῖ. τὰ δὲ θηρία πρὸς τὰς παγίδας αὐτομολήσῃ· φυτεύειν δ' ὁμοῦς φυτὰ ἐπενκαῖον. και νοσῶδες μὲν τὸ κατώστημα, οἱ δὲ ἄρχοντες ἀνωμίως διακείσονται.

15 40. Σελήνης οὕσης κριῶ ἐὰν βροντῇ γένηται ἐν ἡμέρᾳ, φυγὴν μὲν Ἀραβίοις, λοιμὸν δὲ Πέρσις ἀπειλεῖ. εἰ δὲ νυκτὶ, Ἀσίαν και Ἐδρώπην ταράξουσι πολέμοι, οἱ τε ναυτιλλόμενοι οὐκ ἔξω κινδύνων ἔσονται. και ἀφθονία μὲν τῶν καρπῶν ἔσται, δυνατοῦ δὲ προσώπου πτώσις· και τὰ κοινὰ ἐγγὺς εὐθη- 20 νίας ἔσται.

Σελήνης οὕσης ταύρω εἰ ἐν ἡμέρᾳ βροντήσῃ, ἐπομβρίαν δηλοῖ και χαλαζῶδη τὸν ἀέρα, και ποταμῶν παροχέυματα. και ὃ μὲν ἰχθύς ἀφθονος, οἱ δὲ περὶ τοὺς θυλαττίους πόρους

3 ἀνασπασθήσονται C.   8 ἄρα C.   17 πόλεμοι R.
22 fort. legendum παροχέυματα. H.

sphingis profundentur. quodque omnium erit miserimum, spectra infestabunt corpora cum morbis, et aquarum dulcedo corrumpetur. homines inferioris fortunae ad meliorem rapiuntur: fortunatiores ad peiores decident. legum inaequalitas pacem turbabit, gentiumque erit in rem publicam ingressio. noctu si tonnerit, secernatur paci Occidens: in Asia messis erit optatissima; et praefecti, praeterquam quod sint cum imperio, non valde provincialibus molesti erunt.

Luna piscibus, si interdiu tonitruum factum fuerit, aquarum incrementum declarat non fluvialium modo, sed marinarum quoque: caliginem aëri, interitum piscibus minatur. bestias nitro ad laqueos accedent: sed tamen ut semina seras optabile est. aëris temperatio erit morbida: praefecti inique se gerent.

40. Luna ariete, si interdiu tonitruum factum fuerit, fugam Arabibus, pestem Parthis minatur. sin noctu, Asiam et Europam turbabunt hostes, nec navigantes defuncti periculis erunt. frugum erit copia, et ruina personae potentis: nsc res publica longe ab abundantia aberit.

Luna tauro, si interdiu tonuerit, vim imbrum declarat, aërem grandinosum, derivationes fluminum. piscis copiosus: qui quaestui ma-

ἀγροπνοῦντες λυπηρότατοι. καὶ ὁ μὲν ἄμητος ἀγιάθος, τοῖς δὲ κτήρεσι λοιμός. εἰ δὲ νύκτωρ, καρπιῶν μὲν ἔνδειαν, ἐτείωδες δὲ καὶ χαλαζῶδες τὸ θερινὸν κατώστημα. ἄμβλωσίς τε γονυκῶν συμβήσεται, καὶ τὸ νόστιμον ὕδωρ ἐπιλείψει· καὶ κινήσεις μὲν στρατευμάτων λυπηραί, τῇ δὲ ἀνατολῇ τύραννος οὐκ εὐτυχῆς ἐνο-5 χλήσει.

Σελήνης οὐσης διδύμοις εἰ ἐν ἡμέρᾳ βροντήσῃ, θεοσεβέστατα ἔσται τὰ κοινά· εἰ δὲ ἐν νυκτί, τὰ ἐναντία.

Σελήνης οὐσης καρκίνω εἰ ἐκ ἡμέρᾳ βροντῇ γένηται καὶ νεκρὰ συμβαίῃ, ταραχὰι τοῖς κοινοῖς πράγμασι ἐξοῦνται 10 καινοτομίαι τε [τοῖς πράγμασι] ἐπὶ τὸ χεῖρον. οἱ δὲ καρποὶ ψεύσσονται. ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ θάλασσα τοῖς ναυτιλλομένοις ὀλέθρῳ ἔσται, καὶ φθορὰ μὲν ἀνθρώπων, ἀφθονία δὲ ἰχθύων. εἰ δὲ νυκτί, Αἰθίοψι καὶ Πέρσις ὕλεθρος ἐνακήσει· τὰ δὲ δυτικὰ οὕτως λμυῖζει ὡς καὶ εἰς Αἴγυπτον δι' ἔνδειαν καταφνεῖν. 15

Σελήνης οὐσης λέοντι ἐὰν βροντῇ ἐν ἡμέρᾳ γενέσθαι συμβαίῃ, δόλον κατὰ τῆς βασιλείας μελετᾶσθαι δηλοῦ καινισμοὶ τε νόσων ἔσονται, καὶ θάνατοι τοῦ πλήθους ἐκ τιμωριῶν. καὶ ὁ μὲν ἄμητος ἀφθονος ἔσται, ὑπὸ δὲ πολεμίων διαρπαγήσονται, καὶ διαφερόντως κατὰ τὸ δυτικόν. κατισχύσουσί τε 20 καὶ ἀδικήσουσιν οἱ υπερέχοντες τὸ ὑπήκοον. εἰ δὲ νυκτός, καὶ οὕτως ἡ βασιλεία ἐπιβουλεωθήσεται, καὶ μέρος τῆς ἀνατολῆς ὑπὸ

10 καὶ νεκρὰ συμβαίῃ om R. 14 δ' ἐν ν. R. 15 φνεῖν R,
καταφνεῖν C. 18 fort. leg. νόμων. H. ἔσονται
om C.

ritimo operam dant, aerumnosissimi erunt. messis bona, sed iumenta pestis invadet. sin noctu, frugum penuriam, caelum vernum, pluviosum et grandinosum significat. mulieres abortum facient, et aqua dulcis deficiet: eruntque molesti exercituum motus, et tyrannus minime felix Orientem vexabit.

Luna geminis, si interdiu tonuerit, religiosissima erit civitas: sin noctu, contra.

Luna cancro, si interdiu tonitruum emortuum factum fuerit, tarbae in re publica fient, rerumque in peiorem partem mutationes. fruges spem fallent: mare navigantibus exitiosum erit, peribunt homines, deficient pisces. sin noctu, in Aethiopes et Persas pernicies irruet: Occidentem adeo fame premetur, ut inediae causa homines Aegyptum usque se in fugam daturi sint.

Luna leone, si tonitruum interdiu fieri accidit, insidias imperio populi Romani parari declarat. erupt morbi insolentes, et caedes vulgi per supplicia. messis copiosa ab hostibus diripietur, praecipue per Occidentem. dominabuntur in provinciales opprimentque eos praefecti. sin noctu, sic quoque imperium populi Romani insidiis appetetur, pars-

βαρβάρους τελείει. κατόμβρισις δὲ τοῖς ἕγροῖς καρποῖς λυμανεῖται. ἐπισυρῆσονται δὲ τοῖς κτήνεσιν ἐρπετὰ θανατηφόρα· δυνατοὶ δὲ τῆς πολιτείας πεσοῦνται.

41. Σελήνης οὐσης παρθένω εἰ ἐν ἡμέρᾳ βροντήσῃ, 5 ἕγρότερον ἔσται τὸ τοῦ ἀέρος κατάστημα, ἀφθονία δὲ τῶν ξηρῶν καρπῶν, ὡς ἡρέμα πως ἐπιρρεπιστέρους γενέσθαι τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ τὰ πταίσματα. ἔσται δὲ καὶ φθορὰ τοῦ γυναικείου ἔθνους. εἰ δὲ νυκτός, λοιμὸς ἐνσκήψει τοῖς δυτικοῖς· τὰ δὲ θηρία οὕτως ἐπελεύσεται τοῖς ἀνθρώποις ὡς φωλεῖς αὐτοὺς ἐγκατα- 10 κρύπτεσθαι· καὶ δυνατῶν δὲ ἀνδρῶν ἔσται πτώσις, καὶ ἔνδεια ξηρῶν καρπῶν.

Σελήνης οὐσης ζυγῷ εἰ ἐν ἡμέρᾳ βροντήσῃ, ἀγαθὰ 15 ἐκδεχέσθωσαν ἄνθρωποι, ἐξηρημένων Αἰγυπτίων. εἰ δὲ νυκτός, ἡ μὲν νεολαία ἐν ὄπλοις τελείει καὶ ἐν πολέμοις φθαρῆσεται, 15 ἀφθονία γε μὴν τῶν καρπῶν ἔσται, ὑπὸ δὲ βαρβάρων δαπανηθήσεται.

Σελήνης οὐσης σκορπίῳ ἔαν ἐν ἡμέρᾳ βροντῆν ἢ 20 ἀστραπὴν γενέσθαι συμβαίῃ, Ἀράβιοι ταραχθίσονται, ἔνδεια δὲ τῶν καρπῶν ἔσται, καὶ οἱ ἄνθρωποι κατ' ἀλλήλων χωρήσουσι. 20 Ἀσσυρία γε μὴν πεισθήσεται λιμῷ. εἰ δὲ νυκτός, πυρκαϊαὶ μὲν ἔσονται, πτώσις δὲ πόλεων παραλλίων καὶ διαφθορὰ καρπῶν καὶ τετραπόδων, θηρίων δὲ παντοίων ἐπιδρομή· ὄθεν εὐχεσθαι δεῖ, ὅπως μὴ καὶ κεραυνῶν ἐνσκήψαι ἀναλωθῶσι.

1 δὲ καὶ R.

20 λοιμῷ C.

que Orientis redigetur in ditionem barbarorum. imbrium vis fragibus uvidis nocēbit. reptilia letifera iumentis aduolvent sese: potentes in re publica ruent.

41. Luna virgine, si interdiu tonuerit, uvidior erit aëris status, frugumque siccarum copia, ut facilius iam ad delicta inclinaturi homines sint. erit quoque interitio feminei generis. sin noctu, pestis Occidentales occupabit: belluae adeo infestabunt homines, ut ipsi in lustra ferarum se addituri sint. hominum potentium erit ruina, et penuria frugum siccarum.

Luna libra, si interdiu tonuerit, fausta exspectent homines, exceptis Aegyptiis. sin noctu, pubes saga sumet, et in bellis interibit: copia frugum erit, sed a barbaris absumetur.

Luna scorpione, si interdiu tonitruum aut fulgur fieri accidit, Arabes turbabuntur: penuria frugum erit, et homines inter se concurrent. Assyria fame premetur. sin noctu, incendia erunt, ruinae urbium maritimarum, interitus frugum et quadrupedum, belluarum cuiusquemodi incursus: ut obscratio habenda sit, ne fulminum quoque iaculationibus homines extinguantur.

Σελήνης ούσης τοξότη ἐὰν ἐν ἡμέρᾳ βροντήσῃ, Πέρσαις ἀφανισμόν ἀπειλεῖ, καὶ ὁ βασιλεὺς δὲ αὐτῶν δολοφονηθήσεται, εὐκαρπία δὲ ἔσται καὶ χειμῶνες εὐδιοὶ ἔσονται, φθορὰ μὲν ἀνθρώπων, ἀνδραποδισμοὶ δὲ πύλειον. εἰ δὲ ἐν νυκτί, ἐπομβρίαν δηλοῖ, καὶ κάματον δὲ τοῖς ἐγκόμοσι καὶ νόσους καὶ θανάτους αἰφνιδίους, ὡς περιττεύειν μὲν τοὺς καρπούς, ἀπολείπεσθαι δὲ τοὺς δαπανῶντας. ἔσονται δὲ σάλιοι καὶ ἄνεμοι βίαιοι, καὶ ἀφανισθήσεται ἀνὴρ δυνατὸς καὶ βαρὺς τοῖς πράγμασι.

Luna sagittario, si interdiu tonuerit, Parthis excidium minatur, rex eorum insidiis interficietur, eritque fructuum uber proventus et tempestates serena, interitus hominum, et civitatum redactiones in servitutem. sin noctu, vim imbrum praesagit, laborem praegnantibus, morbos, mortes subitas: ad abundantiam usque frugum, et defectum consumptionum. erunt procellae et venti vehementes, virque potens et rei publicae gravis peribit.

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΠΙΤΗΡΗΣΙΣ

ΠΡΟΣ ΣΕΛΗΝΗΝ

ΠΕΡΙ ΚΕΡΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ,

ἐκ τῶν Δαβειῶνος καθ' ἑρμηνείαν πρὸς λέξιν,
ἀπὸ τῆς Θερμῆς τροπῆς.

42. Εἰ κατὰ τὴν ἐνδεκάτην τοῦ καρκίνου μοῖραν σελήνη εἴη κριῶ, ἔσονται ἀχλύες καὶ βρονταὶ καὶ γάλαξιαι, ταραχαὶ δὲ τοῖς δένδροις ἐκ βιαιοτέρων πνευμάτων, καὶ ζάλη ἀερία, τίμιοι τε οἱ καρποὶ, καὶ ἀύγηρὸν τὸ περιέχον ἐκ λοιμικῆς θερμυσίας. εἰ δὲ ταύρω, ἔνδεια μὲν ἔσται τῶν ἐπιτηδείων, ἐλαίου δὲ διαφερόν- 5

1 σελήνη] καὶ C.

3 ἀνέμων R.

GENERALIS OBSERVATIO

SECUNDUM LUNAM,

DE FULMINIBUS STATIBUSQUE ALIIS,

ex Labecno translata ad verbum, e solitio aestivo.

42. Si undecimo cancri gradu luna in ariete invenitur, erant nimb, tonitrua, grandines, concussiones arborum propter flatu vehementiores, turbo aërius, fruges carae, aër siocus ob calorem pestilentem. si tauro, inopia erit rei cibariae, olei praesertim: tamen quae trutina pensantur,

τως, τὰ μέντοι σταθμῶ ἀπθιδόμενα εὐτελής ἔσται. διδόμενος γε μὴν οὖσης τῆς σελήνης ἐπὶ τῆς θερυνῆς τροπῆς ἀμφίβολου ἔσται ὁ ἐναντός· ἠγῆσεται μὲν γὰρ ὑγρότης, ἕμεται δὲ ξηρότης, καὶ ὁ μὲν σίτος ἐλάσσων, κρείττων δὲ ὁ οἶνος, καὶ οὐχ ἦκιστα τὸ ἔλαιον ὁ ἀφρονίατα διαρῆσει. καρπῶν δὲ οὖσης σελήνης ἐπὶ τῆς θερυνῆς τροπῆς, ὡς προῦποδέδεικται, εὐφορος ὁ ἐναντός ἔσται περὶ πάντας τοὺς καρπούς, ξηρούς τε καὶ ὑγρούς· εὐκότως οὖν εὐθνησαν προσδοκῆσεν. εἰ δὲ ἐπὶ τοῦ λόντος σελήνης οὖσης ἡ θερυνῆ συνέλθοι τροπή, βροτωδῆ καὶ θυελλώδῃ ἂν τις ἐκδέξαιτο τὸν 10 ἀέρα· νεφώδης γὰρ ἔσται καὶ ἀχλυώδης, ὡς περιτενουόσης τῆς ἕξ ὑπερώων ὑγρασίας τοὺς μὲν ξηροὺς καρπούς ἐλαττωθῆναι, τοὺς δὲ ὑγροὺς ἐπιδοῦναι. ὅταν δὲ ἐπὶ τῆς θερυνῆς τροπῆς σελήνη τὴν παρθένον ἔχοι, στείρος μὲν καὶ ἐγγὺς ἀκαρπος ὁ ἐναντός, ἐκ δὲ ἀδοκῆτου περὶ τε τοὺς ξηροὺς καρπούς καὶ ὑγροὺς ἔσται τις 15 ριπνυχή. ζῆγῶ οὖσης σελήνης εἰ τὴν θερυνῆν καταλάβοι τροπήν, εὐφορον μὲν καὶ ἀτάραχον τὸν ἐναντὸν ἐμφαίνει περὶ τοὺς ξηροὺς καρπούς, ὑγρὰν δὲ ἄνω καὶ ἔπομβρον· καὶ τὰ σταθμῶ διδόμενα τίμια ἔσται, τὸ δὲ ἔλαιον οὖν καὶ τῷ οἴνῳ ἔσται τιμιώτατα. σκορπῶ σελήνης ἐπὶ τῆς μὲν θερυνῆς τροπῆς τυγχανούσης ξηρός 20 καὶ ὄνιμος ὁ ἐναντός ἐπὶ τοῖς καρποῖς ἔσται, χυλαζώδης δὲ οὐχ ἦκιστα καὶ ταρακτιώδης· ὅ γε μὴν σπείρος, καὶ εἴ τι ὑπὸ γῆν, ἕξω ἐλπίδος· λιμὸς οὖν ἔσται πάντως καὶ φθαρὰ τῶν ἀνθρώπων. τοξότην ἀχούσης σελήνης ἐπὶ τῆς τοῦ θερυνῆ κέντρον τροπῆς,

6 εὐφορος C.
πάνν R.

9 θυελλώδῃ C.
20 χυλαζώδης C.

ἐκδέξαιτο C.

18 ἔσται

parvi erunt. si luna in geminis est tempore solstitii, ancops erit annus: nam humida tempestas praesabit, sequetur siccitas; et frumentum erit minore proventus, vinum largiore, nec minime oleum copiosissime suppedabit. si luna invenitur cancro solstitio aestivo, sicut demonstratum est, ferax annus erit frugum omnium cum siccis tum uvidarum; quare credibiliter abundantia est expectanda. quodsi luna in leone existente solstitium aestivum accidit, aërem temeralem ac procellosum expectet aliquis; eritque nebulosus atque caliginosus adeo ut propter abundantiam humeris superae manantis siccae fruges minoris proventus futurae sint, uvidae uberiores. si solstitio aestivo luna virginem occupat, sterilibus omnique prope fructu vacans annus: sed tamen ex insperato in frugibus siccis et humidis erit aliquod levamen. si in libra est luna cum ad solstitium aestivum advenerit, fertilem quidem suppeditantemque sibi omnia annua indicat quantum ad fruges siccas, sed humidum tamen et pluviosum: quae tritina pensantur cara erunt, vinum cum oleo carissima. si solstitio aestivo luna in scorpione deprehenditur, siccus annus in frugibusque aegrotans erit, nec minime grandinosus ac turbidus; sementis, et quicquid sub terram est, desperata: ita utique fames erit et interitus hominum. si sagittarium luna occupat in conversione centri

Ioannes Lydus.

22

πλημύρα ἔσται ὑδάτων ἀτμοί τε καὶ χαλαζῶδεις ὄμβροι, καὶ φθορὰ τῶν πτηνῶν, καὶ ναυάγια οὐ μικρά, καὶ ἐλαττώσεις μὲν τῶν ὑγρῶν καρπῶν, ἀφθονία δὲ τῶν ξηρῶν. ὅταν γε μὴν τὸν αἰγόκερων ἔχη σελήνη ἐπὶ τῆς ἐν θέρει τροπῆς, οὕτως ἐπομβρήσει ὁ ἀήρ ὡς ἐμποδῶν γενέσθαι τῇ συναγωγῇ τῶν καρπῶν καὶ μετα-5 μελῆσαι τοῖς γεωργοῖς τῆς ἐπὶ τῷ σπέρῳ σπουδῆς· ἐκ παραδόξου δὲ οἶονεὶ τῆς προνοίας αἶνον μὲν καὶ ἐλαίου ἀφθονία, ἥκιστα δὲ λοιμῶδες τὸ τοῦ ἀέρος κατάστημα· τῷ δ' ὄμβροχόῳ ἦτοι τοῖς ἰχθύσιν ἐνδιατριβοῦσης σελήνης τὰ αὐτὰ μὲν ἔσται σχεδὸν περι-10 τὴν τῶν καρπῶν ἐκδοχὴν. ἐλάττους γὰρ ἔσονται οἱ ἰχθύες πρὸς 20 αὐτοῖς, καὶ διαφερόντως οἱ ποτάμιοι καὶ ὅσοι θαλάσσης ἔξω μειωθήσονται.

ΠΕΡΙ ΚΕΡΑΥΝΩΝ.

43. Τὰς φύσεις τῶν πραγμάτων λέγειν, καὶ ὅπως γίνεσθαι κεραυνούς ἢ παλαιότης ὑπολαμβάνει, τοῖς ἀρχαιοτέροις 15 ἀποκρώντως τῆς περὶ τῶν τοιούτων θεωρίας διαληφθείσης οὐ τούτου καιρός, οὐδὲ τὸ ἐπάγγελμα τοῦτ' ἐπρούθηκεν, ἀλλ' ὅπως κατὰ τὴν Θούσκων παράδοσιν ἐπηγευσθεῖεν οἱ κεραυνοί, τί ἄρα παραδηλοῦσιν ἐκπίπτοντες. ἐν τούτοις μὲν εἰδέναι χρὴ ὡς οὐ κατὰ πάντα τὸν ἐνιαυτὸν κεραυνοὶ ἀποθλίβονται· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ 20 θέρους οὐδὲ ἐπὶ χειμῶνος τοῦτο συμβαίνειν πέφυκε καθόλου, ἀλλ'

11 ἐξωμωθήσονται C, ἔξω μαιωθήσονται R. corr H. 14 οὕτως C.
15 ὑπολαμβάνειν τοῖς ἀρχαίοις C. 20 οὐκ ἄπαντα C. an οὐκ ἀνὰ πάντα?

aestivi, eluvio erit aquarum, vapores, imbres grandinei, interitus volucrum, naufragia non parva, imminutio frugum avidarum, siccarum abundantia. si capriciorum occupat luna solstitio aestivo, adeo imbre abundantabit aer ut futurum sit impedimento collectioni frugum, et paenitentiam acturi sint agricolae studii in sationem collati: sed ex insperato quasi divino consilio vini erit et olei copia, aërisque status minime morbidus. luna in aquario aut piscibus commoreante in frugum expectatione eadem fere usuvenient. praeterea minores erunt pisces, inprimisque fluviales, et quicunque extra mare sunt, decrescant.

DE FULMINIBUS.

43. Naturas rerum dicere, et quo pacto nasci fulmina vetustas crediderit, cum harum rerum ratio sufficienter antiquioribus sit pertractata, nec iam tempestivum est, nec proposuit id institutum, sed quemadmodum iuxta Tuscorum disciplinam dignoscantur fulmina, quid casu obnuntiant. qua in re sciendum est non per totam annum excuti fulmina: neque enim aestate neque hieme id accidit omnino, sed vere vel

ἐν ἤρι ἢ μέτοπώρῳ, περὶ τὴν πλειάδας καὶ ἀρκτούρου ἐπιτολήν. ὄθεν οὐδὲ ἐν Σκυθίᾳ ἢ συνελόντι εἰπεῖν ἐπὶ τὸ ἀρκτῶον κέντρον κεραυνοὺς βάλλεσθαι, ἤγουν ἐπὶ τὸ νότιον, κέκρται, διὰ τὸ ψυχρὸν καὶ θερμὸν τοῦ κατὰ τοὺς χώρους ἐκείνους καταστήματος. 5 ἐπὶ δὲ τῆς Ἰταλίας ὡς μάλιστα· εὐκρατος γὰρ σχεδὸν παρὰ πᾶν χωρὶον ὁ κατ' ἐκείνην ἀήρ, ἀπὸ μὲν νότου πλευρῶς ἐκατέρως τῷ βορρᾷ ἰάπυγί τε κώρῳ τε ἐξ Ἄλπειων καταπινομένης πάσης τῆς ὑποκειμένης τῷ Ἀπεννίνῳ βαθείας, ἀπὸ δὲ τοῦ πρὸς λίβα νεύματος τῷ νότῳ, καὶ νότῳ οὐ τῷ ξηρῷ καὶ βαρεῖ ἀλλὰ τῷ γονιμα- 10 τάτῳ πάντων, ὅλον εἶναι τοιοῦτον ἢ παρήκουσα πρὸς Γάδειρα ἐπὶ τὸ Ἀτλαντικὸν μεγάλη παρασκευάζει θάλασσα, κινῶσα ταῖς ψυχραῖς ἀναθυμιάσεσι τὴν ἀτμώδη καὶ λοιμικὴν τοῦ μεσημβρινοῦ νότου θερμότητα. καὶ τὸ δὴ πάντων τῇ χώρῳ τῆς εὐκρασίας αἰτιώτατον, ἄνωθεν τῷ Ἴονίῳ, κάτωθεν δὲ τῷ Τυρρητικῷ παρα- 15 κλύζεται πελάγει. ὄθεν δὲ οὐ λείπει οὐτ' ἐν θέρει οὐτ' ἐν ὕπῳ. τοιαῦτα μὲν ἂν τις περὶ Ἰταλίας εἴποι.

44. Διάφορος δὲ καὶ οὐ μονοειδῆς ἡ τῶν κεραυνῶν φύσις. τοὺς μὲν γὰρ ψολόεντας ἢ παλαιώτης καλεῖ, τοὺς δὲ ἀργῆτας, 20 σκηπτοὺς τε καὶ προσητῆρας. οὐδὲ γὰρ πάντες ταῦτ' ἐπὶ πρᾶττουσιν. εἰσι δὲ οἳ καὶ ἀναστρέφουσι πρὸς τὰς ῥῆξεις τῶν νεφῶν, ὄθεν καὶ ἐξεθλίβησαν. καὶ οἳ μὲν διάπυροι προσητῆρες, οἳ δὲ μὴ

2 *συνελόντα* C cum Rutg. 3 *ἤγουν*] malim οὐδέ. H. 7 *κώρῳ*
 τε H, *κώρῳ* δὲ C, *κώρῳ* καὶ R. 10 sic ambo: sed malim τοῦ-
 τον, vel ὄν εἶναι τοιοῦτον. H. 16 malim τέ· et sic verti. H.
 Hom. Od. 12 76. 18 καὶ om C.

autumno, sub vergiliarum et arcturi ortum. unde neque in Scythia neque, ut brevi dicam, circa aquilonarem cardinem nec circa australem, cadere fulmina iudicatum est, ob frigidum atque calidum per loca ea caeli statum. in Italia quam creberrime, siquidem ibi ubivis fere temperatus aër, cum, australi latere utroque, omnis Apennino subiecta profunditas aquilone favonio coro ex Alpibus, in flexu autem africanum versus austro perspiretur, neque austro sicco et gravi illo, sed omnium maxime genitali, qualem eum mare magnum reddit, ad Atlanticum usque per Gades pertinens, afflatuque refrigerante temperans vaporiferum ac pestilentem meridionalis austril aestum. et quod regioni illi conficientissima omnium causa temperiei est, superius Ionio, inferius Tyrreno alluitur mari. quare et bis quotannis pecudes pariunt, et caseus "nec Bacchi deest nec tempore messis" (Hom. Od. 12 76). haec de laudibus Italiae.

44. Diversa autem est neque uniusmodi fulminum natura. alia fumida vocat antiquitas, alia candida, irruentia, presteres: non enim omnia idem efficiunt. sunt etiam quae redeant ad diruptiones nubium, unde elisa fuerant. ardentia presteres appellantur; quae sunt sine igne

πυρώδεις τυφῶνες, οἱ δ' ἔτι μᾶλλον ἀνειμένοι ἐκνεφίαι. αἰγίδες γε μὴν λέγονται οἱ ἐν συστροφῇ πυρός φερόμενοι. ταύτη αἰγίδα Διὶ περιεπίθησιν ὁ λόγος, οἷον ἐπὶ τὸν ἀέρα κατακλιθεὶς καὶ συσσεισμοῦ αἴτιον παραινετόμενος. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτερα σχήματα κεραυνῶν ἑλικίας αὐτοῦς τὰ βιβλία καλεῖ, ὅτι ἑλικιοειδῆ γραμμὴν ἐν τῷ κα- 5 ταφέρεσθαι παραδεικνύσιν. ἔστι δὲ θυνμάσαι κἄν τούτῳ τὴν φύσιν καὶ τὸ ἄβιατον τῶν ἐν αὐτῇ θεωρημάτων. οὐδὲ γὰρ πάντες (καίτοι πάντες ἔξ ἀέρος καὶ συστροφῆς νεφῶν φερόμενοι) τὰ αὐτὰ ἀλλήλοις δρῶσιν. ὁ γὰρ ἐν αὐτοῖς λεγόμενος ἀργῆς, ὅν καὶ λαμπρὸν ἔξαιρέτως καλοῦσιν οἱ ἀρχαῖοι, κολλάκις ἐμπροσθὸν ἐπὶ πύθον 10 ἢ ἄγγος ἀπλῶς ἢ οἴνου ἢ ὕδατος, τὸ μὲν περιέχον ἀπήμαντον τὸ δὲ ἐμπεριεχόμενον ἄφαντον ἐποίησεν. οὐχ ἥμισυ δὲ καὶ ἐν σκεύει χρυσοῖον ἢ ἀργυροῖον φέρουσιν ἐμπροσθὸν τῷ ἴσῳ τρόπῳ τὰ μὲν ἔνδον ἔτιξε, τὰ δὲ ἔξωθεν ἔσωσε. καὶ τὸ δὴ πάντων θυμασιώτατον καὶ ἐπὶ γυναικὸς ἐγκόμνος συμβῆναι φησιν ὁ μέγας Ἀπουλήσιος, 15 καὶ γυναικὸς οὐκ ἠγροημένης, Μαρκίας δὲ ἐκείνης τῆς Κάτωνι τῷ τελευταίῳ συνοικησάσης. ἐμπροσθὸν γὰρ αὐτῇ κεραυνὸς ὁ λεγόμενος ἀργῆς ἦτοι λυμπρὸς αὐτὴν μὲν παντελῶς ἐφύλαξεν ἀβλαβῆ, τὸ δὲ ἐν αὐτῇ διεφόρησεν οὕτως ἀνεπαισθήτως ὥς μηδὲ αὐτὴν συνιδεῖν ὃ τι γέγονε τὸ ἐν αὐτῇ, καίτοι πρὸς ἔξωθεν ἔχον. τοιαύ- 20 τῆν μὲν κατ' ἔξαιρέτον ἐνέργειαν ἢ τοῦ ἀργῆτος εἴληχε φύσις.

1 ἀνεμένοι C.   4 παραινετόμενοι C.   8 στρεφόμενοι C.
 11 ἢ οἴνου] ἢ om C.   ἀπήμαντος C.   12 περιεχόμενον R.
 15 fortasse Πλίνιος dictum. oportebat,   Hist. nat. 2 51. H.
 21 ἐνέργειαν om R.

typhones, magis etiam remissa ecnephiae. αἰγίδες, quae praefracta possumus dicere, vocantur quae globo igneo deferantur; unde aegidem Iovi circumponit traditio, quasi insinuans aërem procellae concussionisque esse causam. sunt quoque alia fulminum genera: intorta libri vocant, quod lineam tortuosam lapsu ostendunt. in quo item mirari subit naturam difficultatemque contemplationum eius. non enim omnia (licet omnia ex aëre concursuque nubium eliciantur) operantur eadem. de illis quod nominant candidum, quod idem clarum prae ceteris vocant veteres, saepe incidens in dolium aut omnino in vas sive vini seu aquae operimentum integrum reliquit, intus conclusum fecit evanidum. nec minus in loculis aurum aut argentum continentibus, simili modo irruens, quae intrinsecus erant liquefecit, quae exterius, reliquit intacta. et omnium maxime mirandum mulieri gravidae accidisse ait magnus Apuleius, nec ignobili illi, Marciae nimirum, quae MCatoni minori nupsit. decidens in eam fulmen clarum seu candidum vocatum ipsam prorsus illaesam servavit, partum eius discussit sine omni doloris sensu, adeo ut ne ipsa quidem animadverteret quid de fetu, licet haud procul abesset ab enisu, factum esset. eiusmodi eximia vis naturae candidi fulminis propria est.

45. Γενικῶς δ' εἰπεῖν, ἀβλαβῶς φυλάττεται ἐπὶ κεραυνῶν καὶ οὐδὲ βιάλλεται τὴν ἀρχὴν ἐν μὲν φυτοῖς δάφνη καὶ συκῆ· καὶ γὰρ ἡλίου ταῦτα· ἔθεν καὶ δάφνην φιλεῖν Ἀπόλλων μυθεύεται, ὅσον ὁ ἥλιος· καὶ εἰς λέοντα μεταβαλλόμενος, ἀντὶ τοῦ εἰς 5 πῦρ, οὐ φθείρει τὴν δάφνην. ἐν δὲ πτηνοῖς ἀετός, ἐν δὲ ὑγροῖς φώκη· ἔθεν καὶ κεραυνοφόρος ὁ ἕτερος καὶ Διὸς εἶναι νομίζονται. ἡ δὲ φώκη ὡς ἀπήμαντος ἐπιβολῇ κεραυνοῦ, μάρτυς ἢ πείρα ἀποδέδωκε· τῶν γὰρ νεῶν τὰ ἰστία, ἐν αἷς οἱ βασιλεῖς πλέουσι, φρικτοῖς εἰδῆται ἀποδιφθεροῦσθαι δέρμασιν. οὐ πλέον δὲ πέντε 10 ποδῶν κατακρῦπτεσθαι κεραυνὸς πέφυκεν εἰς γῆν, ἔξωθούμενος ἄνωθεν· ὁ γὰρ ἀριθμὸς γηινώτατος. ἔστι δ' ὅτι καὶ ὑπ' αἰθρίῳ τῷ ἄερι πύπτουσι κεραυνοί· ὕπερ εἰ συμβαίη, οὐκέτι τὸν ἐπὶ τοῖς ζυγίοις ἥλιον ἢ ἕτερον γοῶν τῶν ἐγνωσμένων δέοι ἐρμηνεῖαν τοῦ ἔσομένου θηροῦσθαι, ἀλλ' αὐτόθεν ἀποφῆνασθαι ἀνατροπὴν μὲν 15 τοῖς κοινοῖς, ἀπώλειαν δὲ τῷ παντελεῖ χωρίῳ, ἐν ᾧ τοιοῦτό τι συμβῆσεται. ἄλλην δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου ὁ Νηγίδιος ἐν τῇ τῶν Ὀνειρῶν ἐπισκέψει παραδίδωσιν ἐπὶ τοῖς κεραυνοῖς ἐρμηνεῖαν. φησὶ γὰρ πᾶσι μὲν καθόλου ἀπευκταίαν εἶναι τὴν τῶν σκηπτῶν φορᾶν, πᾶν εἰ μὴ τυχὸν βλάπτουεν, τοῖς δ' ὄναρ τοσὶ πάσχεεν φανταζο- 20 μένοις αἰσιμάτων καὶ λαμπρῶς τύχης προμάντευμα.

46. Ἄξιον δὲ ζητῆσαι τίνος χάριν ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων διοσημειῶν τὴν σελήνην, ἐπὶ δὲ μόνων τῶν κεραυνῶν τὸν ἥλιον ἢ

7 ἐπιβουλῇ C.

8 ἐν οἷς C.

9 φρικτοῖς ἡδῆσται C.

10 κεραυνὸς C.

14 ἀποφῆνασθαι C. an voluit ἀποφῆνασθαι?

17 ἐπισκέψει C.

22 τῆς σελήνης C.

45. In universum autem illaesae servantur neque omnino feruntur fulminibus ex iis quae terra gignuntur laurus et ficus: nam soli peculiare sunt. unde laurum quoque gratam fabulantur Apollini, hoc est soli; et in leonem mutatas, quasi dicas in ignem, laurum non laedit. e volucris aquila, ex marinis vitulus: ob hoc aquila armiger fulminis Iovique peculiaris esse creditur. minime laedi phocam percussione fulminum testis experientia demonstravit: ita vela navium, quas imperatores conscendunt, pelibus phocarum induci consueverunt. nec unquam usquevenit quinque pedibus descendere in terram fulmen superne ellum: est enim is numerus maxime terrester. interdum quoque sereno die cadunt fulmina; quod si accidit, non amplius solem in signis aut aliquam comprobata interpretationem rei futurae scrutari oportet, verum extemplo rei publicae eversionem, ac regioni universae, ubi eiusmodi quid acciderit, interitum denuntiare. contra PNigidius Disputatione de somniis aliam prodit fulminum explicationem. ait enim omnibus omnino fulminum ictum esse abominandum, etiamsi forte nihil laedant: auspiciatissimum contra esse iis qui per quietem viderint, et splendidae fortunae omen.

46. Iam vero operae pretium est disquirere quam ob rem in aliis prodigiis lunam, in fulminibus solis solem observavit antiquitas. at

ἀρχαϊότης ἐπετήρησεν. εἴρηται τοίνυν πολλαχῶς ὡς πάσης τῆς ὑποειδήποτε τυγχανούσης θερμῆς φύσεως καὶ πυρὸς ταμίαις καὶ αἷτιος ἥλιός ἐστι, καὶ διαφερόντως ἔκλεινον τοῦ πυρὸς λέγω τοῦ κατ' ἐνέργειαν δραστικῶς, καὶ ἐν ᾧ οὐδεμίαν ἢ σελήνη μετουσίαν ἔχειν φαίνεται. τί γὰρ κεραυνοῦ δραστικώτερον ἢ πυρῶδέτερον; 5 ἐν ᾧ τοσαύτη τίς ἐστίν ἢ κατὰ φύσιν δξύτης ὡς μηδὲ ἐν σῶμα παντελῶς ὑπομένειν αὐτόν· ὥστε ἐπειδὴ μὴ μόνον ἐστὶν ὑγρότης ἔξω, ἀλλὰ καὶ πάσης τῆς ὀπωσθήποτε ὑποκιπτούσης αὐτῷ φύσεως σκεδαστῆς, δῆλον ὅτι ἢ σελήνη ἀλλοτρίαι κεραυνῶν ἐστί. καὶ γὰρ ὑγρὰ τὴν φύσιν καὶ ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς τεταγμένη ζώνης, εἰ- 10 κόντως τε οὐ δυναμένη τὰ διὰ τῶν κεραυνῶν προλεγόμενα δηλῶσαι. ὥστε ἥλιος αἷτιος κεραυνῶν. ταύτῃ Ζεὺς ὁ αὐτὸς καὶ Ἥλιος τοῖς μινθικοῖς λέγεται, καὶ κεραυνὸν ἐπιφέρεται, καὶ αἰτὸς ὑπηρετῆς αὐτῷ. καὶ ὅσα κατὰ φύσιν θερμά, καὶ ἡλίῳ προσφῶν. ὀρθῶς οὖν τὸν ἥλιον οἱ ἀρχαῖοι, καὶ οὐ τὴν σελήνην, ἐπὶ τῆς τῶν κεραυν- 15 ῶν θεωρίας ἐπετήρησαν. ἐκείνοις τοίνυν ἀκολουθοῦντες τὰ εἰρημμένα αὐτοῖς καδ' ἐρμηνείαν ἔροῦμεν.

47. Ἥλιος κριῶ. κεραυνὸς ἐνσκήπτων ἐπὶ γῆς εἰ μὲν δένδρῳ ἐμπέσει, τηρεῖν δεῖ ποῖω τούτῳ· οὐδὲ γὰρ πλαυᾶσθαι πέφυκε καταφερόμενος, ἀλλὰ ροιζήδον καὶ κατ' εὐθείαν καὶ οὐ- 20 τως ἀπλανῶς καταφέρεται. καὶ εἰ μὲν ἀμπέλου καθάψεται, ἐλάττωσις ἔσται τοῦ οἴνου, εἰ δὲ ἑτέρου τινὸς τῶν δένδρων, τὴν ἔξ

1 sic ambo: verti ac si esset πολλαχῶς. H. 2 sic utrobique: fort. ὀπωσθήποτε. H. κριῶ C. 10 ὑγρῆς C. 11 δηλώσει C. 20 ῥοιζήδον C.

enim demonstratum est compluribus solem omnium, ubiubi sit, naturae calidae ignisque dispensatorem esse atque causam, et praesertim illius ignis, inquam, actu efficientissimi, quocumque lunam consortium habere nullum constat. nam quid efficientius fulmine? quid ignitius? in quo tanta est natura celeritas ut nullum omnino corpus perferre id queat; quapropter, cum non modo sit ab humore remotum, sed omnem quoque qualemcunque naturam obviam sibi factam dissipet, patet a fulminibus alienam esse lunam. etenim humida suapte natura et in cingulo humido collocata, ideo augurium fulgurale declarare nequit. contra sol fulminum causa. quocirca idem a mythicis et Iuppiter et Helios appellatur, fulmenque gestat, eiusque ministra aquila est. et quaecumque res natura sunt calidae, eas item soli sunt cognatae. recte igitur solem, non lunam, in fulgurali disciplina observaverunt veteres. quos consequentes eorum dictata interpretatione conversa hic subiiciamus.

47. Sol ariete. fulmen terrae illis si incidit, arborem servari oportet quatenus ea sit: non enim vagari solet delabens, sed cum stridore, recta, atque adeo absque erratione, defertur. quodsi vitem tangit, imminutio erit vini, sin aliquam arborem, penuriam frugum illius

ἐκείνου καρπῶν ἔνδειαν παραδηλοῖ. εἰ δὲ ἐπὶ ποταμὸν κατενεχθεῖη, ἔνδεής μὲν ὁ ποταμὸς ὑδάτων ἔσται, ὅσον πρὸς αὐτόν, ὄλεθρος δὲ τοῖς ἐν αὐτῷ νηχομένοις ἐπιγενήσεται. εἰ δὲ ἐπὶ θαλάσῃ, τὸν τόπον λειτηρεῖν δεῖ κατ' οὐ φέρηται ἢ φλόξ· πάντως γὰρ ἐκεῖνος 50 τόπος, καὶ οὐκ αὐτὸς μόνος ἀλλὰ καὶ τὸ περὶ αὐτὸν κλίμα, ἢ πολέμῳ ἢ πειρατικῶν δόλοις ταραχθήσεται. εἰ δὲ ἐν πολιτικῷ ἢ δημοσίῳ κατενεχθεῖη τόπῳ, ἐμφυλλους τε πολέμους καὶ στάσεις καὶ τοῦ πολιτεύματος ἀνατροπὴν δηλοῖ· αὐτὸν δὲ τὸν τόπον, κατ' οὐ ἔξαιρέτως φέρηται, οὐκ ἀλλοιώσει μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν 10 ἐν αὐτῷ τύχημ παντελῶς ἀνυβύλη. εἰ δὲ ἐπὶ τείχους πέση, βλάβη δὲ μηδὲν, πολεμίων μὲν ἔσφοδον σημαίνει· εἰ δὲ διαφθεῖρη τοῦ τείχους μέρος τι, σκοπητέον κατὰ ποίου τινὸς μέρους καὶ πρὸς ποῖον ἀφορῶντος κέντρον τὸ τῆς διοσημασίας γένηται· ἔξ ἐκείνου γὰρ πάντως τοῦ κλίματος πολεμίους ἀναμένειν δεῖ κατὰ τοῦ τεί- 15 χους. εἰ δὲ κατ' ἱεροῦ πέση κεραυνός, τοῖς ἐνδόξοις τοῦ πολιτεύματος καὶ τοῖς περὶ τὴν βασιλείαν αὐτὴν ὁ κίνδυνος ἐνοκλήσει. εἰ δὲ κατ' ἀγάλματα κατενεχθῆ, ποικίλας καὶ ἐπαλλήλους τὰς συμφορὰς τοῖς πράγμασιν ἀπειλεῖ· εἰ γὰρ χαρακτηρισ εἰδεῶν τικῶν καὶ κόσμια πόλεων τὰ ἀγάλματα ὑπωπιεύθη τοῖς παλαιῶς, 20 ἀρὰ τοῖς πράγμασιν ἢ περὶ αὐτὰ ἕβρις.

48. Ἡ λ ι ο ς τ α υ ρ ω. ἐὰν κεραυνὸς κατενεχθεῖη ἐπὶ καρποφόρον δένδρον, εὐκαρπίαν τοῖς κατ' αὐτὸ καρποῖς σημαί-

1 ἐκείνων C.

φέρηται. H.
μων C.

4 legendum aut φέρηται, ut est in R, aut an

9 v. ad vers. 4.

10 πέσει C.

11 πολέ-

21 κατενεχθῆ ἢ ἐπὶ C.

declarat. si in flumen defertur, flumen per semetipsum aqua egebit, innantes exitio interibunt. sin in mare, locum animadverti oportet quo flamma rapitur: omnino enim locus ille, neque is solus sed regio quocumque circa ipsum, aut bello aut piratarum insidiis turbabitur. si in locum publicum aut communem delabitur, bella civilia, seditiones, eversionem rei publicae declarat: locum ipsum, in quem praecipue fertur, non immutabit modo, sed etiam fortunam eius prorsus disturbabit. quodsi murum tetigerit, nec nocuerit quicquam, hostium adventum significat: sin pars muri vitium fecerit, observandum qua in parte, quamque templi auguralis regionem spectante, prodigium factum sit: ex hoc enim tractu hostes contra murum exspectari utique oportet. locum consecratum si fulmen petit, illustribus rei publicae iisque qui imperium ipsum tractant periculum iniicietur. si in statuas delabitur, varios continuosque casus rebus minatur. nam si quidem velut signa specierum ornamentaque civitatum statuas observaverunt veteres, pro diro in rem publicam omine habetur earum dehonestamentum.

48. Sol tauro. fulmen si defertur in arborem fructiferam, lacum proventum frugum, quas fundit, significat: at saeclo buccero damnosa

νει· τῶ δὲ γένηι τῶν βοῶν ἐπιβλαβὲς τὸ σημεῖον τοῦτο. εἰ δὲ ἐπὶ ποταμὸν κατενεχθεῖ ὁ κεραυνός, λοιμώξει τὸ ὕδωρ καὶ τρόμος ἐπιγενήσεται τοῖς σώμασι τῶν ἀνθρώπων, ἀνατροπὴ δὲ τῶν ποταμῶν ἰχθύων γενήσεται. εἰ δὲ εἰς θάλασσαν κατὰ τὸδε καιροῦ κατενεχθεῖ ὁ κεραυνός, ἀγαθὰ σημαίνει τοῖς πλησιοχώροις· 5 οἱ γὰρ πειρατεύοντες χεῖρα πράξουσιν. εἰ δὲ ἐπὶ τείχος κατενεχθεῖ, οὐ καλὸν τοῖς βουκλήμασιν· ἢ γὰρ διαφθαρήσονται ἢ ὑπὸ πολεμίων διαρπαγήσονται. εἰ δὲ καὶ μέρος τοῦ τείχους τῇ βολῇ τοῦ κερανοῦ καταφθαρεῖ, ταῖς νομαῖς τῶν χωρίων ἔσται λοιμὸς καὶ ἔφοδος πολεμίων οὐκ εὐχερῆς εἰς ἄμυναν, καὶ ἄλλαι δὲ τινες 10 βλάβαι κάρτα σφαλεραὶ προσγενήσονται. εἰ δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐπὶ ἱερὸν ὁ κεραυνός κατενεχθεῖ, χωρίων δημοσίας ζημίας ἀπειλεῖ· δεῖ δὲ ὅμως τοὺς ἐφόρους τῶν τοιοῦτων ἱερῶν θεραπεύειν εἰς τὸ ἀποστρέφαι τὰ ἀπειλούμενα. εἰ δὲ κατ' ἰδιωτικῆς ἢ βασιλικῆς οἰκίας κατενεχθεῖ κεραυνός, συμφορὰς ἀκαισίους παραδη- 15 λοῖ τοῖς κεκτημένοις.

49. Ἡλίουσ διδύμοις κατὰ τὴν ἐπιτολὴν ταύτην εἰ κεραυνός ἐπὶ δένδρον καρπίμου κατενεχθεῖ, βλάβει τοὺς γεωργικοὺς καὶ τὰ καρποφόρα δένδρα, οὐχ ἥμισυ δὲ ποταμοὺς καὶ πηγὰς· λοιμώξει δὲ τὸ ὕδωρ ὡς πᾶσαν καταφθεῖραι ἡλικίαν. εἰ δὲ 20 ἐπὶ θαλάσσης, πολεμίων ἔφοδον ἀπειλεῖ· τὸ δὲ πολὺ μέρος ἢ νόσφ φθαρήσεται ἢ πολεμίοις παραδοθήσεται, ὡς σφόδρα μετρίους ἀπολιφθῆναι. εἰ δὲ νότου πλέυτος κατὰ δημοσίου χωρίου κατε-

6 οὐ χειροκράξουσιν C.

8 βοσλή C.

est haec significatio. si in flumen delabitur fulmen, tabe aqua corrumpetur, tremor corpora hominum invadet, piscium fluviatilium erit subversio. si sub id tempus in mare se praecipitat fulmen, fausta accolis portendit: nam qui piraticam faciunt, deteriore erunt statu. si in murum defertur, inauspicatum pecadibus: nam aut interibunt aut ab hostibus rapiuntur. sin vero et pars muri facta fulminis disturbatur, gregibus agrorum lues impendet hostiumque incursus haud facilis ad repellendum: accedent alia detrimenta admodum noxia. sub idem tempus si in locum consecratum defertur fulmen, calamitates publicas agris minitatur: sed oportet qui eiusmodi fanis praesiat ut procurant quo prodigia averruncantur. si in privatum aut augustum aedificium ruit fulmen, calamitates inauspicatas possessoribus obnuntiat.

49. Sol geminis. circa hunc exortum, si fulmen in arborem fructiferam delabitur, damnosum erit agricolis. arboribus fractuosis, nec minime fluviiis fontibusque: aqua tibe inficietur, ut omnem pubem viciatura sit. sin in mare, adventum hostium minatur: accolarum maior pars aut morbo interibit aut hostibus tradetur, ut admodum pauci superstites futuri sint. si aestro spirante in locum publicum defertur fulmen,

νεχθείη περὶ αὐτὸς, παντελῆ φθορὰν ἀνθρώποις ἀπειλεῖ· δῆλο δὲ τινες κατὰ τῆς βασιλείας ἐπαναστήσονται, ὡς μερισθῆναι τὴν βουλήν καθ' ἑαυτήν· μικρὸν δὲ ὑστερον ἐκάτερος αὐτῶν ἀποφθαρήσεται, πολλοὶ δὲ χάριν ἐκείνων κινδυνεύσουσιν. εἰ δὲ ἐπὶ τείχους δ' κατὰ τὸδε καιροῦ σκηπτὸς ἐκπέσῃ, τὰ αὐτὰ σημαίνει· πόλεμοι γὰρ ἔσονται, ἀλλ' οὐκ αὐτυχεῖς τοῖς πολεμίοις. ἐπισημήνασθαι δὲ χρεῶν ἐκ ποίου κλίματος τοῦ ἀέρος ἐκπίπτει ἢ φλόξ· ἐπ' ἐκείνου γὰρ φυλακῆς καὶ ἀσφαλείας δέον· καὶ γὰρ ἐξ αὐτοῦ πολέμων ἔροδος ἔσται.

- 10 Ἡλίου καρκίνω. εἰ κατὰ τὴν ἐπιτολὴν τοῦ καρκίνου κερωνὸς ἐπὶ ἕλην κατενεχθείη, μετριώτερον ἔσται τὸ κανσῶδες τοῦ καιροῦ, λεπυδρία δὲ ἔσται. εἰ δὲ ἐπὶ θαλάσσης κατενεχθείη, στόλοις πολέμων καὶ ναυμαχίαις ταραχθήσεται τὸ κλίμα, ἀλλ' οὐκ ἐπιμενεῖ χρόνῳ, ἔσται δὲ κρείττονα τὰ πράγματα, καὶ οἱ πο-
- 15 λέμιοι ἤττηθήσονται, καὶ ὁ στόλος αὐτῶν καταβυθισθήσεται. εἰ δὲ κατὰ δημοσίῳ τόπῳ κατενεχθείη τὸ πῦρ, θηρία ἐρπετὰ τοῖς κτήνεσιν ἐνοχλήσουσι, καὶ οὐχ ἥκιστα ἀνθρώποις· βριασιτέρα δὲ ἔσται ἢ ἐξ αὐτῶν βλάβη τῷ τοῦ ἀέρος βαρεῖ καταστήματι θερμαινομένη. εἰ δὲ ἐπὶ τείχους κατενεχθείη; ἔμπρησμοὺς σημαίνει·
- 20 καὶ πόλεμος δὲ κινήσεται οὐκ εὐτυχῆς τοῖς πράγμασιν. εἰ δὲ παντελῶς καταφθαρείη τῷ σκηπτῷ τὸ τεῖχος, ἔμπρησμοὺς κατὰ τῶν ἀναγκαίων τῆς πόλεως μερῶν προσδοκῆτιον, καὶ ἔμπρησμοὶ

10 ε!] ἡ C.
et 347 11.

16 δημοσίους τόπους ambo: corr H coll. 846 4,
18 αὐτῷ C.

exitium summum hominibus minatur: duo in imperium surgent, bipartitis amplissimi ordinis studis; paulo post ambo interibunt; eorum causa multi in periculum venient. sub id tempus si fulmen impetu in murum adigitur, eadem portendit: nam bella erunt, at hostibus minime secunda. notandum quoque ex qua regione aëris elisa sit flamma: quippe custodia opus est et cautione ex parte illa, quod inde impetus hostilis efferveset.

Sol cancro. si circa cancri exortum in silvam defertur fulmen, tolerabilior erit calor tempestatis, sed tamen aquae penuria. sin in mare defabitur, classibus hostium praeliisque navalibus turbabitur plaga illa, sed absque diurnitate: nam incipiet res melius ire, hostes fundentur, classis eorum demergetur. sin in locum publicum defertur flamma, animalia serpentina iumenta, nec minime homines, vexabunt; eritque noxa ab illis illata immanior utpote incensa gravi aëris statu. si in murum ruit, incendia significat, bellumque commovebitur haud prosperum rei publicae. si fulminis impetu prorsus destruitur murus, incendia in capitalibus urbis partibus exspectanda; quae incendia dolis insidiisque

δόλοις καὶ ἐπιβουλαῖς γενήσονται, ἔμεται δὲ καὶ πόλεμος οὐ μικρός, καὶ βλάβη γενήσεται τοῖς τόποις.

50. Ἡλιος λέοντι. κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν εἰ κατενεχθεὶς κεραυνὸς καὶ οἶον δήποτε τόπου ἢ μέρους ἢ ποταμοῦ ἢ θαλάσσης, ὄλεθρον τοῖς βασιλεῦσι καὶ τοῖς ἐν δυναστείαις σημαί-5
πει· καὶ οὐκ ἔστι τις διαφορὰ περὶ τούτου. εἰκότως τε κοινὰ συμφοραὶ τοῖς θεμοσίοις βλαστήσονται· συγκινδυνεύσειν γὰρ εἰκὸς αὐτοὺς τοῖς βασιλεῦσι. καὶ οὐκ ἔστι ὁ νικῶν ἐν τοῖς μαχομένοις, ἀλλὰ καθολικὴ φθορὰ αὐτῶν τε τῶν ἐν δυνάμει καὶ οὐκ ἥμισυ τῶν ὑπὲρ αὐτῶν ἐνισταμένων ταῖς μάχαις. καὶ τὸ δὴ πάντων 10
σχετιώτερον, καταφθαρήσονται καὶ αἱ περιοριστὰ τῶν πολλῶν, καὶ αἱ πόλεις πυρίφλεκτοι ἔσονται.

Ἡλιος παρθένω. ἡλίου δὲ ἐπὶ τὴν παρθένον ἰόντος εἰ κατενεχθεὶς κεραυνὸς, φθορὰν γυναικῶν ἀπειλεῖ σωφρόνων, πῦσιν δὲ καὶ αὐτῇ τῇ βασιλίδι καὶ τοῖς αὐτῆς τέκνοις. ἐλάττωσις δὲ 15
ἔστι τῶν δήμων, ἀποτεύξεται δὲ καὶ ἡ ἄμπελος· ταῖς δὲ παρθένοις καὶ γυναιξὶ γενήσονται συμφοραὶ ὡς καὶ ὑπὸ ποκεμιῶν ἁλλῶναι.

Ἡλιος ζυγῶ. ἐὰν δὲ ζυγῶ ὁ ἥλιος γένηται, εἰ συμβῆῃ κερουνὸν καταβληθῆναι, πᾶσα ἀδικία καὶ ἀπληστία καὶ φιλαρχία 20
κατακρατήσει τῶν πραγμάτων, ὡς καὶ περὶ τὰ θεῖα αὐτὰ τὰ τῆς ἔβρεως ἀνενεχθῆναι. ἀπορριφῆσονται δὲ ὑπὸ τῶν βασιλέων οἱ

1 δόλοις δὲ οὗτοι καὶ R.	6 ἔστιν C.	7 δημίους C. nam
δήμοις?	βλαστήσονται codices.	11 σχετικώτερον C.
15 αὐτῆς] αὐτοῖς C.	21 περὶ] πρὸς H.	22 ὑπὸ H: codices ἀπὸ.

excitabuntur. subsequetur bellum haud exiguum, et detrimentum regionibus inferetur.

50. Solleone. sub id tempus si fulmen in quemlibet locum partemve sive fluminis sive maris ruit, exitium significat regibusisque qui potestatem habent; nec poterit id in controversiam vocari. nec mirum si universae calamitates publicis hominibus subnascentur: nam, ut fit, discrimen una cum imperantibus subibunt. nec tamen victor erit inter dimicantes, sed fiet interitus universus cum ipsarum potestatum, ac non minime eorum qui pro illis depugnaverint. et id quod omnium miserimum, plebis census diruentur, civitatesque concident incendio conflagratae.

Sol virgine. sol ubi ad virginem accessit, si defertur fulmen, minatur exitium pudicarum mulierum, casumque ipsi Augustae eiusque liberis. eritque deminutio tribuum; vitis spem fallat; calamitates affligent virgines ac matronas, adeo ut vel in potestatem hostium venturae sint.

Sol libra. sole libram ingresso si accidit ut fulmen delabatur, iniquitas, avaritia, ambitus cuiusquemodī invadent rem publicam, adeo ut ad ipsas religiones iniuria perventura sit. cives boni a principibus

χρηστοὶ τοῦ πολιτεύματος. τὰ δὲ μέτρον ἢ σταθμῶ ἀποδιδόμενα οὐχ ἔξει τὸ δίκαιον. πάντων δὲ βαρύτερα ἔσται ἢ περὶ τὰ δημόσια τελέσματα σπουδῆ, οἱ τε νόμοι καταφρονηθήσονται, καὶ οἱ δῆμοι ἔξ ἀλογίας ταραχθήσονται, καὶ ἐκ παντὸς τρόπου καὶ ἡ 5 τοῦ θεοῦ δειχθήσεται ὄργη.

51. Ἥλιος σκορπίω. ὅταν δὲ σκορπίω γένηται, εἰ κατὰ δένδρον κατενεχθεῖ κεραννός, πλοῦτον μὲν τοῖς κυρίοις τοῦ δένδρου ἐπαγγέλλεται, τὸ δὲ γεωργικὸν ἐλαττωθήσεται. ἐπικίνδυνος δὲ καὶ ὁ πλοῦς ἔσται, καὶ συχνοὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐκπε- 10 σοῦνται κεραννοί, ναυαγία τε πολλὰ συμβήσεται. εἰ δὲ κατὰ δημοσίου τόπου ἐνσκήψῃ κεραννός, νεανίας ἀναιδῆς τῆς βασιλείας ἐπιλάβηται, ἀσώτων καὶ διεφθορότων συντρεχόντων αὐτῷ. εἰ δὲ κατὰ τειχῶν κατενεχθεῖ κεραννός, πολέμους ἐκ τῶν πλησιοχώρων καὶ φθορὰν τῇ νεολαίᾳ δεδιέναι χρή. οἱ δὲ πολέμοι μυρίοις 15 εἰσπεσοῦνται κακοῖς, ὡς ἐδικταῖον αὐτοῖς νομισθῆναι τὸν θάνατον.

Ἥλιος τοξότῃ. ὅταν δὲ ἥλιος ἐπὶ τοξότῃ γένηται, εἰ κατενεχθεῖ κεραννός ἐπὶ ὕλην, ἐμπρησμοὺς ταῖς ναυσὶν ἀπειλεῖ. εἰ δὲ ἐπὶ ποταμοῦ κατενεχθεῖ, πολέμους καὶ ναυμαχίας σημαίνει, ὡς ἐρήμους πολλοὺς ἐκ τῆς τοιαύτης ἐφόδου γενέσθαι. κίνησιν 20 δὲ οὐχ ἥκιστα ἀπειλεῖ Περσῶν, καὶ ἔνδειαν ταῖς πολιορκουμέναις ὑπὸ πολεμίων πόλεσιν. εἰ δὲ πρὸς ταῖς ἡλλοῦ δυσμαῖς σκηπτὸς κατενεχθεῖ, ἐμφυλίους σημαίνει μάχας· ἀλλ' οὐκ εἰς χρόνον ἔκταθήσεται τὰ τῆς διχονοίας, κρείττονα δὲ ἔσται τὰ πράγματα,

9 ἀπλοῦς C.

15 εὐκτέον C.

removebuntur re publica. quae mensura et pondere dividuntur, iustum non habebunt. omnium autem gravissimum erit vectigalium publicorum acerba exactio: contemnentur leges, tribus populi Romani dementia turbabuntur; omni modo numinis ira manifestabitur.

51. Sol scorpiōne. sole scorpiōnem ingresso si in arborem defertur fulmen, opulentiam pollicetur dominis arboris, sed agricultura imminuetur. periculosa erit navigatio, crebris mare fulminibus impetetur, naufragia multa fient. quodsi locum publicum ruens tetigerit fulmen, adolescens protervus principatum invadet, concurrentibus ad eum perditis et contaminatis. si in muros defertur fulmen, bellum e vicinis et clades publi metuenda. verum hostes in mala infinita incident, ut iam mors illis exoptanda videatur.

Sol sagittario. sole sagittarium ingresso si fulmine silva tangitur, navibus incendium minuitur. fulmen si in flumen defertur, bella pugnasque navales significat, ut ex hac incursione multi orbi futuri sint. nec minime motum Parthicum minatur, penuriamque civitatibus ab hostibus obsessis. quodsi solis occasum versus vis fulminis defertur, pugnas civiles significat: nec tamen in tempus dissensio producet, inci-

αἰτιῶν τῶν αἰτίων τῆς στάσεως ἀπολλυμένων, ὥστε τὸ πολέτευμα εἰρήνης ἀπολαῦσαι.

52. Ἡλῖος αἰγόπερος. κατὰ τὸδε καιροῦ κεραννὸς καταφερόμενος ἐφ' ὃν ἂν κατενεχθεῖη τόπον, γενικὴν ἰλαρίαν ση-
μαίνει, εἰρήνην τε ταῖς πόλεσι καὶ εὐκαρλίαν τοῖς ἀγροῖς ἔκκετόν 5
τε τοῖς βυσιλευσὶ τῆς πολιτείας.

Ἡλῖος ὑδροχόρος. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον εἰ κεραν-
νὸς κατενεχθεῖη, ἐκδρομὰς τῶν ποταμῶν ἀπειλεῖ καὶ ἀφαιτισμὸς
τῶν χωρίων. τὸ δὲ θέρους κωσῶδες ἔσται, καὶ ἐλάττωσις οἴνου
καὶ ἐλαίου, ὡς πολλοὺς ἐκ τῆς ἐνδεείας μετανάστας γενέσθαι. 10

Ἡλῖος ἰχθυόσιν. ὅταν δὲ ἰχθυόσιν ἤλιος γένηται, εἰ κε-
ραννὸς κατενεχθεῖη, ζάλην τῇ θαλάσῃ ἀπειλεῖ, ναυαγία δὲ ἔσται
βαρεῖα, καὶ ἀνατροπὴ μὲν τῶν ἰχθυῶν, ἀκληθήσεται δὲ οὐδὲν
ἦττον ἢ θάλασσα ἀπὸ πειρατῶν. νέος δὲ τις ἐβγενῆς στρατευοῦ-
μενος ἀπολέσει τὸ πειρατικὸν καὶ ἐνδοξος ἐπὶ τὴν νίκην γενήσεται. 15
καὶ εἴρηται μὲν πρότερον ὡς οὔτε ἐν Σκυθίᾳ οὔτε ἐν Αἰγύπτῳ κε-
ραυνοὶ καταφέρονται· εἰ δὲ τυχὸν κατενεχθεῖη κατὰ τὸδε καιροῦ
ἐπὶ τὰ εἰρημένα κλίματα κεραννός, ἀγαθὰ τοῖς ἐκεῖ σημαίνει.

Π Ε Ρ Ι Σ Ε Ι Σ Μ Ω Ν.

53. Ἀήλων ἐδῶσιν τῶν εἰρημένων τοῖς πάλαι φιλοσοφῆσαι- 20
σιν αἰτιῶν ἐπὶ τοῖς περὶ τὴν γῆν πάθεισι, μίαν ἐκ πασῶν, τὴν

13 vide supra p. 344 §. H.

14 sic ambo: malim ἐκό. H.

15 fort. ἐπὶ τῇ νίκῃ. H.

pietque res melius ire, ipsais barbarum auctoribus oppressis, ut pace frui-
tara res publica sit.

52. Sol capricorno. id temporis fulmen si in quemlibet locum
accidit, laetitiam universam significat, pacem civitatibus, fertilitatem
agris, laudem principibus rei publicae.

Sol aquario. sub id tempus si fulmen defertur, eluviones flu-
minum minatur et pagorum interitum. aestas torrida erit, diminuetur-
que vinum et oleum, adeo ut multi propter inopiam extorres profugi-
turi sint.

Sol piscibus. sole pisces ingresso si fulmen deiicitur, tempe-
statem mari minatur, eruntque naufragia dira et piscium subversio,
nec minus mare a praedonibus infestabitur. nobilis tamen adolescens
bello illato tollet haec latrocinia, et victoria illustrabitur. demonstra-
tum est superius neque in Scythia neque in Aegypto deferri fulmina:
tamen id temporis si forte delabuntur in hos tractus, fausta habitatori-
bus significant.

DE TERRAEMOTIBUS.

53. Cum nota sint quae de causis affectuum terrae veteres memo-
raverunt philosophi, unam ex omnibus adhuc admittens, ignem subter-

περὶ τοῦ καταγείου πυρός, τέως ἀποδεχόμενος, ἐπεὶ καὶ τοῖς τόποις, ἐν οἷς συνεχῶς σάλοι συμβαίνουσιν, οἷδα γενόμενον ἑμαυτόν, ἄλλα ἅττα περὶ τῶν ὕψεων αὐταῖς ὑποπισόντων ἡμῖν ἀφηγησόμεθα. καὶ γὰρ τὸ πῦρ, διαργαζόμενον καὶ ἔξαραιῶν τὴν ἐν 5 βάρθει γῆν, τουτὶ παρασκευάζει συμβαίνειν. ἢ ἀμέλει τὰ πλησιάζοντα τοῖς ἀναφυσήμασι καὶ ταῖς τῶν θεσμῶν ἀναβολαῖς ὑδάτων πυκνότερον σιέται, οἷα τὰ περὶ τὴν Θρυγίας Λαοδικίαν καὶ τὴν παρ' αὐτῆ Ἱερῶν πόλιν καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς Φιλαδέλφειαν, καὶ καθ' ὅλου τὴν ἐπὶ τῷ Ἰστίαν, καὶ τὰ πλεῖστα δὲ τῆς πρὸς 10 δύνοντα ἥλιον Ἐβρώπης, Σικελίαν λέγω καὶ Ἰταλίαν. καὶ γὰρ ἡ τῶν σεισμῶν γένεσις πνεύματός ἐστι ξηροῦ διὰ σφραγγώδους φθαρτοῦ * * πρώτη μὲν καὶ μέγιστη ἡ τοῦ καταγείου πυρός ἔξαραιώσις, δευτέρα δὲ ἡ τῆς θαλάσσης εἰς τοὺς σφραγγώδεις τόπους ἐπιδρομή. συνεργεῖ δὲ καὶ πολυνομβρίου χειμῶνος, καὶ θέρους 15 ἀνομβρίου. ἡ μὲν γὰρ πιλοῦσα τὴν γῆν καὶ εἰς τὸ βάθος ἀπιθωμένη τὸ πνεῦμα ἀρχὴν αὐτῷ θλίψεως παρασκευάζει, ἡ δὲ ἐπισπωμένη καὶ σφουρα. (54) τῶν δὲ σεισμῶν οἱ μὲν εἰσὶν ἐπικλίνται οἱ δὲ βράσται, ἐπικλίνται μὲν οἱ κυματηδὸν ἐπὶ τὰ πλάγια σείοντες, βράσται δὲ οἱ τινάσσοντες καὶ σείοντες ἄνω καὶ κάτω. 20 εἰσὶ δ' αὐτῶν οἱ μὲν ῥῆπται, οἱ δὲ σεισται μόνον, οἱ δὲ ἰζηματῖαι, καὶ σεισται μὲν οἱ τρόμον τινὰ τῆς γῆς ἢ καὶ σύμππτωσιν τῶν δεδο-

1 malim κάθ. H.

5 ἢ H: codices ἢ.

7 αἰεται C.

12 lacunam hic neuter codex indicat: puto tamen aut deesse aut depravatam aut certe transpositum esse aliquid. H. 15 πλοῦσα C.

16 πνεῦμα καὶ ἀρχὴν C. 17 ἐπικλίνται CR. corr H ex Aristot. de mundo 1 573 ed. Casaub. et Apuleio ib. 730 ed. Delph.

20 ἰσηματῖαι C. 21 ἢ] οἱ C.

ranam, quandoquidem in regionibus, ubi crebro commotiones fiunt, versatum me memini, de iis quae oculis ipsis usurpavimus pauca quaedam exponemus. ignis, terram in profundo destruens ac resolvens, ea ut fiunt efficit. quare profecto loca propinqua evaporationibus scatebrisque fontium calidorum quassantur crebrius, velut vicina Laediceae Phrygiae, Hierapoleos quae iuxta est, Philadelphiae oppidi nostri, et omnino cum tractus ille Asiae, tum plurimus Europae occidentalis, Siciliam dico et Italiam. nam concussionum causa spiritus est sicci per caervinosus * * prima ac maxima extenuatio quae fit per ignem subterraneum, altera causa est maris in loca caervinosa irruptio. facit quoque ad rem pluvia, hieme si cadit multa, aestate si nulla. illa stipans humum, pessumque detrudens spiritum, initium dat compressionis: siccitas sursum trahendo eliciendoque item movet. (54) terraemotuum alii appellantur epicintae, quasi in transversum se agentes, alii brastae, a similitudine aquae effervescentis, epicintae, qui fluctuum modo in transversum movent, brastae, qui sursum deorsum quatiant saecutiantque. sunt alii eorum rampentes, alii concutientes solum, alii subsidentes,

νημένον εργαζόμενοι, ἰζηματῖαι δὲ οἱ τοῖς κοιλιώμασι τὴν ὑπερ-
κειμένην εἰσκαθίζουσι γῆν, ῥῆκται δὲ οἱ τὰς καταπόσεις καὶ τὰ
χάσματα διαπηδώσης τῆς γῆς ἀποσχίζοντες. ἔτι τῶν ῥηκτῶν οἱ
μὲν πνεύματα ἀναβάλλουσι, οἱ δὲ ὑγρὰ καὶ πηλόν, οἱ δὲ μυκή-
ματα, ἐνίοτε μὲν σὺν σεισμῷ. ἐνίοτε δὲ καὶ ἄνευ τούτου πιλού-5
μενον τὸ πνεῦμα καὶ μετεμπίπτον βρόμον τε καὶ ψόφον ῥηγνυμέ-
των τινῶν (ὡς εἰκός). ὑπὸ γῆν πετρῶν ποιεῖ. συμβαίνουσι δ'
ὡς ἐκ πλεόνος ἐν ἕαρι ἢ ἐν μετοπώρῳ, καὶ νηνεμία μᾶλλον ἢ
ἀνέμων φορᾶ, περὶ πλειάδος καὶ ἀρκτούρου ἐπιτολήν.

Ταῦτα μὲν ἄν τις πρὸς τὰς φυσικὰς ἐννοίας ἀφορῶν εἰκο-10
νίσῃ· προνοία δὲ ὅμως καὶ ἐπισκοπῇ τῆς δίκης πάντα γίνεται. οὐ
γὰρ εἰκῆ, ἐπεὶ τόδε τὸ πᾶν νόμοις μὲν φυσικοῖς συγκρατεῖται,
προνοία δὲ Θεοῦ καὶ λόγῳ σιγῆς ἐπέκεινα διοικεῖται. ἔθεν οὐ μό-
νον αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς οἱ σεισμοὶ βλάπτουσι τοὺς καθ' ὧν συμ-
βαίνουσι, ἀλλὰ μὴν καὶ ἄλλων πόρῳ που τάττω τε καὶ χρόνῳ 15
μεριζομένων γίνονται μετρηταὶ οὐ μετρίων κακῶν. ὅτι δὲ οὕτω
καὶ οὐκ ἄλλως τὴν τυχηρὰν ὁ περὶ αὐτῶν λόγος φεύξεται σύμβα-
σιν, ἐκ τῶν ὑποκειμένων γινῶναι δυνατόν. αὐτὸς γὰρ Βικέλλιος
ὁ Ῥωμαῖος ἐκ τῶν Τύγηςτος στίχων (περὶ οὗ καὶ Ἀπολλῆϊος ὕστε-

1 κοιλιώμασι C.	2 εἰσκαθίζουσι C.	5 πιλούμενον C.
6 μεταπίπτον R.	9 φορᾶ C.	10 εἰκονίζεται S. for- tasse scribendum εἰκονίσει. H.
		12 μόνους CS. legendum aut νόμοις aut, ut habet R, λόγοις. H.
		13 σιγῆς] num τύγης? δίκης? H.
	15 τόπων τε καὶ χρόνων	codices: corr H.
- 17 αὐτῆν apud S.

concutientes, qui tremorem terrae ruinamve rerum quassatarum efficiunt; subsidentes, qui in cava humum superstratam detrudunt; rumpentes, qui voragines et hiatus dissiliēte terra ducunt. porro ex rampentibus alii spiritum eructant, alii humores et coenum, alii mugitus, cum quassatione nonnunquam. interdum quoque, absque hac, compressus agitatuseque huc et illuc aër fremitum fragoremque fractorum quasi (ut videtur) sub terra lapidum edit. moventur terrae plerumque vere vel autumno, et caelo tranquillo potius quam spirantibus ventis, circa ortum vergiliarum et arcturi.

Atque istaec, rationes physicas respiciens, coniciat aliquis: sed tamen providentia atque cura summae iustitiae omnia geruntur. nec sane fortuito, quandoquidem hoc universum legibus naturalibus compositum est quidem, at consilio numinis menteque silenti dehinc administratur. quocirca non solum terraemotus ipsi per se damno sunt iis ubi contingunt, sed aliis quoque intervallo locorum et temporum procul disiunctis indicia fiunt non mediocrium calamitatum. disputationemque de iis hoc modo, neque aliter, evitare posse ne caeco casu rapi omnia dicantur, ex subiunctis intelligi licet. ipse enim Vicellius civis Romanus

ρον πλατεί και θλευθέρου ποδός αφηγήσατο λόγῳ) ταῦτι φήμισιν
αὐτοῖς καθ' ἐρμηνείαν φησίν.

55. Ἡλιος περιῶν ἐὼν γένηται σεισμὸς ἐπὶ μὲν τῆς
Ἀσίας, καθὼν τῇ Συρίᾳ τῇ κοίλῃ και τῇ Παλαιστίνῃ και τῇ Ἰου-
δαίᾳ ἀπειλεῖ. ἐπὶ δὲ τῆς Εὐρώπῃς Βρεταννίαις, Γαλιταίς,
Γερμανίαις, Βαστάρναις. οἱ δὲ βασιλεῖς στρατεύσονται κατὰ
τῶν πολεμίων, ἀλλ' οὐκ εὐτοχῶς· ἑλαττωθέντων γὰρ αὐτοῖς
τῶν στρατευμάτων οἱ στρατηγοὶ ἀπρακτοὶ ἀναζεύξουσι. πλείων
δὲ ἔσται ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς κατ' ἀνδρῶν βλάβη παρὰ τὰς γυναῖ-
10 κας, ὅτι ἄρρεν ζῳδίων ὁ κριός.

Ἡλιος ταύρω. εἰ σάλον συμβαλεῖ γενέσθαι ἐπὶ μὲν τῆς
ἄνω Ἀσίας, και Αἰθίοψι τοῖς παρ' Ἰνδὸν ποταμὸν τῇ τε παραλίᾳ
τῆς μικρᾶς Κυκλάσι τε και Κύπρω ταῖς νήσοις ὄλεθρος ἐπικείσε-
ται λοιμώδης, ὥστε και αὐτὰ τὰ ὑποζύγια τῶν εἰρημένων χωρίων
15 φθαρῆναι· ἐκπύρωσις τε αὐτοῖς βαρεῖα και λοιμώδης, ἐκτροπαί
τε ποταμῶν ἄσχετοι συμβήσονται, και ἐπὶ τοῦ θέρους λεῖψις τῶν
ποταμίων ὑδάτων. ταῖς δὲ θήλεσι τῶν ζῳων, λογικῶν τε και
ἀλόγων, πλείων ἢ βλάβη, ὅτι θῆλυ ζῳδίων ὁ ταῦρος.

Ἡλιος διδύμοις. εἰ κίνημα γῆς ὁποιδῆποτε συμβήσεται,
20 ἐπὶ μὲν τῆς μεγάλης Ἀσίας Ὑρκανίαν, Ἀρμενίαν ἐκατέραν, Ἀδιαν

1 ἑλευθέρω CS. πόδες ἀφηγήσαντο H. 6 βαστάρναις CR,
βασταρνίαις S: vide supra p. 302 12. BASTARNARUM quoque
est in titulo Tib. Plautii Silvani in Mausoleo celeberrimo Plautiorum
prope Romam, lin. 18, apud Gruterum p. ccccliii. H. 9 βλάβη ἢ
γυναίων R. 16 συμβήσονται add R. 19 εἰ — συμβήσεται
om S. malim ὁποιδῆποτε. H.

e Tagae carminibus (de quo Apuleius quoque posterius ampla oratione
pedeque libero exposuit) haec, eisdem verbis translata, ait.

55. Sol ariete. terraemotus si fit in Asia, Coelesyriae, Pa-
laestinae, Iudaeae malum minatur; si in Europa, Britannii, Galliis,
Germaniis, Bastarnis. principes in hostes expeditionem suscipient, sed
improsperam: nam imminutis legionibus et nulla re gesta duces signa
retro movebunt. maiusque erit per Orientem virorum detrimentum quam
mulierum; quippe masculum signum aries.

Sol tauro. si per Asiam superiorem quassationem fieri contingit,
et Aethiopiis ad Indum flumen et litori Asiae minoris Cycladibusque
et Cypro insulis exitium ex contagione incumbet, ut vel ipsae veterinae
dictarum regionum periturae sint; eritque in his partibus aestus gravis
ac pestilens, eluviones fluminum immanes, et aestate defectio fluvia-
lium aquarum. feminarum autem inter animantia, cum rationalia tum
ratione destituta, maior erit perniciēs, quia femineum signum est
taurus.

Sol geminis. terraemotus ubicunque si accidit, in Asia maiore
Hircaniam, Armeniam utramque, Adiabenen, in Africa seu potius Eu-

βηνήν, ἐπὶ δὲ Λιβύης ἢ μῦλλον Εὐρώπης (ὅτι μέρος Εὐρώπης Λιβύη) Μαρμαρικὴν καὶ Νασαμωνίτιδα καὶ ἀπλῶς τὴν παρατεταμένην ταῖς μεγάλαις Σύρτισι ξηρὰν ἔσχατος περιστήσεται λιμός, ὡς ἔξ ἀνάγκης τοῖς λογάσι τῶν χωρῶν ἐπακαστῆναι τὸ πλῆθος ἔξωθῆσαι αὐτούς. ἐκ δὲ τῶν συμφορῶν αὐδαίς οὐδενὶ ἔσται πῖστος, ἀλλ' οὐδὲ μητέρες τέκνοις. πτώσεις τε καὶ ἀφανισμοὶ οἰκῶν, ἐμπρησμοὶ τε βαρεῖς. τύραννος πρὸς τούτοις ἀμύτατος ταραξίζει τοὺς νόμους, ὡς μηδὲ αὐτῶν τῶν ἱερῶν φείσασθαι. τὰ δὲ τῶν συμφορῶν τρεῖς ἄρρεισι τῶν ἕξων, καὶ λογικῶν διαφερόντως, πλεον ἐπιπεύεται, ὅτι ἄρρειν καὶ ἀνθρωποειδῆς τὸ ἕξον οἱ δέ-10
δυμοί.

56. Ἥλιος καρκίνω. εἰ σάλον ἐπιγενέσθαι συμβαλὴ καδ' ὄντωα οὖν τόπον, ἐπὶ μὲν τῆς ἄνω Ἀσίας τὰ προσεχῆ Πέρσαις ταρῶθῆσονται, νόσοι τε λοιμώδεις ἐμπεσοῦνται τοῖς σώμασι τῶν ἐν αὐτοῖς ἐνδόξων, ὡς ἐρήμους ἀρχόντων γενέσθαι τὰς πόλεις 15 αὐτῶν. οἱ δὲ μετ' αὐτούς τῶν πραγμάτων ἀνθεξόμενοι, ψήφω τοῦ πλῆθους καὶ αὐτῶν ἀρώτων ἀφελύσουσι τὰ τέκνα τῶν γονέων, καὶ ἀποδῶνται μακράν. ἐπὶ δὲ τῆς κάτω Βαθυνία Φρυγία τε πῶσα, καὶ Εὐρώπης μὲν ἢ Κολχική, ἣν νῦν προσυγορεύουσι Δαλξικήν, Λιβύης δὲ ἢ μέχρι Νομηδίας Ἀφρικῇ τοῖς αὐτοῖς ὁμο-20

2 ἀσραμονίτιδα S, ἀμραμονίτιδα S. 3 Σύρτισι apud S.
6 ἀλλ' om CR. μητέραί τεκνα S. 7 καὶ ἐμπρ. τε apud S.
ἀμύτατα apud S. 8 fort. τό. H. 16 φέφω C. 17 malim
αὐτῶν τῶν. H. ἀφελύσαντες R, ommissa mox καὶ. 18 ἀπό-
δονται μακράν C, ἀποδῶνται μακράν S, μακράν ἀποδῶσους R.
corr H. τῆ CR. κάτω | S hic addit Ἀσίας, ἢ Ἀσία.
19 Εὐρώπη apud S. 20 Λιβύη δὲ καὶ ἡ RS.

ropa (quippe pars Europae Africa est) Marnaricam, Nasamoniacum agrum et omnino praetentam magnis Syrtibus oram extrema affliget fames, adeo ut necessitate adactum vulgus in proceros regionum illarum insurrecturum sit ad exigendos eos. nec quisquam ob calamitates alteri fidem servabit, ne matres quidem liberis. eruntque ruinae domuum et dissipationes et incendia acerba. ad haec tyrannus cruentissimus leges miscabit adeo ut ne sacris quidem parciturus sit. damnaque ea magis masculis inter animantes, iisque praesertim quae ratione utuntur, inferentur, quia signam masculum specieque humana praeditum sunt gemini.

56. Sol cancro. quassationem si fieri contingit ubicunque terrarum, in Asia superiore finitima Persis turbabuntur, morbique pestilentes corpora nobilium in his partibus invadent, ut civitates a principibus orbae futurae sint. quique post eos potientur rerum, e vulgi ipsorumque optimatum decreto liberos a parentibus abstractos peregre abdent. in Asia inferiore Bithynia Phrygiaeque omnis, in Europa Colchis (nunc Lasicam dicunt), in Libya Africa Numidiam usque iisdem malis

λήσει κακοῖς. ἐκλείψεις τε σεληνιακαὶ ἔσονται, ὅτι σελήνης οἶκος ὁ καρκίνος. πλειῶν δὲ ὕβρις γυναιξὶ γενήσεται, καὶ διαφερόντως ταῖς ἐταιριζομέναις, ὅτι θῆλυ ζῴδιον ὁ καρκίνος, καὶ Ἀφροδίτης, ὅτι ταυτὸν Ἀφροδίτη σελήνη.

5 Ἡ λ ι ο ς λ έ ο ν τ ι. ἐὰν σάλος γένηται, οὐκ ἀγαθὸν ἐπὶ μὲν τῆς Ἀσίας Φοινίκη πάση καὶ Ὀρχηνία, ἐπὶ δὲ τῆς Εὐρώπης Ἰταλοῖς τε καὶ Σικελοῖς καὶ Γάλλοις, ἔτι γε μὴν καὶ Λιβύῃ πάση οὐκ ἀγαθόν· τὰ γὰρ βοσκήματα λιμῶ φθαρήσεται, ἐπομβρία δὲ ἔσται καὶ ἀκρίδων νέφη. ὁ δὲ λεγόμενος βροῦχος τοῖς καρποῖς λυμα-
10 νεῖται, φθορὰ δὲ ἔσονται ἀνδρῶν, ὡς πάντα ἔγγρὸς μονωθῆναι τὰ συνοικέσια. οἱ δὲ λέοντες ἐν οἷς γίνονται χωρίους φονικωτέως κατ' ἀνδρῶν ὀρμήσουσι· τοῖς δὲ ἐν οἷς οὐ πεφύκασι φθίνεσθαι, πυρετὸς ὀξὺς ἐπιπεσεῖται. οἱ δὲ ἄρρενες πλεῖον αἰσθήσονται βλάβης, καὶ μάλιστα οἱ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, ὅτι ἄρρεν καὶ ἥλια-
15 κὸν ζῴδιον ὁ λέων.

Ἡ λ ι ο ς π α ρ θ έ ν ω. ἡλίου ἐπὶ τὴν παρθένον ἰόντος εἰ σάλος γένηται, Ἑλλὰς Ἀχαΐα Κρήτη Βαβυλῶν Μεσοποταμία Ἀσσυρία τε καὶ Κυκλάδες νῆσοι οὐ μετρίαις περιπεσοῦνται συμφοραῖς· χύσιμα γὰρ κατ' αὐτὰς γενήσεται, οἳ τε γονεῖς θρηνη-
20 σοῦνται τοὺς ἑαυτῶν παῖδας· οὐχ ἥκιστα δὲ χειμῶνες ξηροὶ καὶ παρθένων ἀνδραποδισμοί. ἡ δὲ ἔλαλα πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῦ φθινο-

1 σελήνη οἶκος καρκίνου S. 8 Ἀφροδίτης—Ἀφροδίτη] Ἀρης—
Ἀρης S. 4 σελήνης R. 8 φθαρήσονται S. 9 ὁ δὲ γε
βροῦχος S. 10 πάντων ἐγγνωθῆναι RS. 18 πυρὸς C.
14 οἱ προσανίσχοντες ἥλιω S. 18 μετρίαις S. 19 θρηνη-
σουσι RS.

vexabuntur; eruntque defectiones lunae, quia lunae domus est cancer. maior autem offensio accidet mulieribus, et praecipue iis quae meretricium faciunt: quippe femineum signum cancer et Veneri proprium: idem enim est Venus quod luna.

Sol leone. quassatio si fit, infaustum, et in Asia Phoenicia omni et Orcheniae, in Europa Italis Siculis Gallis, Libyae quoque omni minime bonum. nam pecora inedia interibunt; ingruent imbres et locustarum nubes. bruchus qui vocatur frugibus nocebit; clades virorum erunt, usque ad omnis fere coniugii diiunctionem. leones in quibus nascuntur locis, saevius homines invadent: in locis ubi natura non existunt, febris acuta superveniet. magis autem calamitatem sentient marres, et maxime qui ad orientem solem terras colunt, quia masculum et solare signum leo est.

Sol vjrgine. sol quando ad virginem accedit, si fit quassatio, Graecia, Achaia, Creta, Babylon, Mesopotamia, Assyria, Cyclades insulae in non mediocria incident mala. nam labes terrae ibi fient; parentes luctu prosequentur filios; nec minime hiemes siccae erunt, et redigentur in servitatem virgines. praeter alios fructus autumnales oliva

πύρου καρποῖς ἐπιτεύξεται. τὰ δὲ κακὰ ταῖς θηλείαις μᾶλλον τῶν ζῶων ἢ τοῖς ἄρρεσι συμβήσεται, ὅτι θῆλυ ζῴδιον ἢ παρθένος.

57. Ἡ λ ι ο ς ζ υ γ ῶ. εἰ κατὰ τὸδε καιροῦ σεισμοὶς γένηται, ἐπὶ μὲν τῆς ἄνω Ἀσίας Βακτρία Κασπία Σηρικὴ, ἐπὶ δὲ Λιβύης Τρωγλοδυτικὴ Θῆβαι τε Αἰγύπτιαι καὶ πρὸς αὐταῖς Ὅασις 5 οὐ μετρίως στυγνάσουσιν. οἱ γὰρ κρατοῦντες καταπράζονται τῶν εἰρημένων χωρίων, ὡς ἐξ ἀπογνώσεως τὸ πλῆθος ἐπαναστῆναι αὐτοῖς. τὰ δὲ ἱερὰ παραβαθήσεται οὕτω βεβήλως ὡς μηδένα τυχεῖν τῶν εὐχῶν. καὶ οἱ μὲν αὐτόχθονες πόρρω που τῶν ἐνεγκουσῶν ἐλαθήσονται, στρατεύμασι δὲ βαρβαρικοῖς οἱ εἰρημένοι ταραχθή- 10 σονται τόποι. λιμὸς οὖν ἄρα· πῶς γὰρ εὐχί; καὶ ἐλαττουμένης πανταχοῦ τῆς ἀνδρικῆς φύσεως, ὅτι ἄρρεν ζῴδιον ὁ ζυγός.

Ἡ λ ι ο ς σ κ ο ρ π ι ω. ἐπὶ τὸν σκορπίον ἥλιου διαβαίνοντος εἰ σάλον γενέσθαι συμβαίη, ἐπὶ μὲν τῆς ἄνω Ἀσίας Συρία μέση ἦτοι Κομμαγηνὴ καὶ Κασπία, ἐπὶ δὲ Εὐρώπης Ἰταλία καὶ Τυρ- 15 σηνα καὶ ἕως δύνοντος ἥλιου Μαυρουσία τε καὶ Γαιτουλία ἐμπρησμοῖς ἀσχετοῖς ἐκτεφρωθήσονται, οὐδ' αὐτῶν τῶν ἱερῶν περιωζομένων τοῖς τόποις. πόλεμοι τε ἔσονται ἀτυχεῖς τῇ νεόλαια, ἐπικερδαῖς δὲ τοῖς στρατηγοῖς· βάρβαροι δὲ καθέξουσιν Ῥωμαίους ἀνίχοντα χωρία. πλείων δὲ ἢ κατὰ γυναικῶν τοῖς πράγμασι ζημία, 20 ὅτι θῆλυ ζῴδιον ὁ σκορπίος.

4 Συρία R, Σικική S.

7 ἐπαναστήσεται S.

11 λιμὸς

ἄρα S.
ξῶων C.

15 κώμης ἀγίτη C.

Τυρσησία R.

19 καθέ-

proveniet. mala autem feminis potius inter animantia quam maribus accident: nam virgo femineum signum est.

57. Sol libra. per id tempus si fit terraemotus, in Asia superiore Bactria Caspia Serica, in Africa autem Troglodytica, Thebae Aegyptiae, ad haec quoque Oasis, molestia haud mediocri afficientur. nam dominantes in locis illis conficient ea, ut multitudo desperata rebellatura sit adversus ipsos. sacra pervertentur tam inexpiabili scelere, ut optata impetraturus nemo sit. indigenae procul a civitatibus suis exterminabuntur; exercitiis barbaris dicta conturbabuntur loca, famesque (quidni non fiat?) subsequetur, quantumvis redacta ad paucitatem ubique pube mascula: nam signum masculum libra est.

Sol scorpione. sol quando per scorpionem transit quassationemque contingit fieri, in Asia superiore Syria media sive Commagene et Caspia, in Europa Italia Etruriaque, et ad occidentem solem usque Mauritania et Gaetulia incendiis vehementibus conflagrabunt, ne ipsis quidem fanis per tractus illos incolumibus. bella erunt perniciose inventuti, lucrosa ducibus: barbari loca Romanae ditionis occupabunt. mains autem erit in his rebus mulierum detrimentum, quia femineum aliquum est scorpio.

Ἡλιος τοξότης. όταν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὸν τοξότην ἔλθῃ, εἰ σεισμὸν συμβαίη γενέσθαι, ἐπὶ μὲν τῆς μεγάλης Ἀσίας τῇ ἐσθαμονι Ἀραβία, ἐπὶ δὲ τῆς Εὐρώπης Τυρσοηία Κελτικῇ καὶ Ἰσπανία βλάβαι οὐχ αἰ τυχοῦσαι συμβήσονται. φθαρήσεται γὰρ λιμῶ 5 τὰ βοσκήματα, ὁ δὲ ὠκεανὸς παρὰ τὸ πεφυκὸς ἐκχυθήσεται ὡς καὶ αὐτὴν Κάλπην ἐπικλυσθῆναι, πόλεις τε κατομβρία κινδυνεύουσιν. ἡ δὲ ἀνδρεία φύσις ἐξ ἐνδείας τῶν ἀτυγχαίων πανταχοῦ φθαρήσεται, ὅτι ἄρρεν ζῴδιον ὁ τοξότης.

58. Ἡλιος αἰγόκερω. όταν δὲ ἥλιος ἀποστρέφων 10 ἀπὸ τοῦ νοτίου καμπτήρος ἐπὶ τὸν αἰγόκερων ἔλθῃ, εἰ σεισμὸν συμβαίη γενέσθαι, ἐπὶ μὲν τῆς ἕνω Ἀσίας πᾶσα ἡ Ἰνδικῇ Ἀριανῇ τε καὶ Γεδρωσία, ἐπὶ δὲ τῆς κάτω Φρυγία τε πᾶσι καὶ Ἑλλησποντος, ἐπὶ δὲ τῆς Εὐρώπης Μακεδονία καὶ Θράκη πρὸς τῷ Ἰλλυρικῷ ἕως Ἰστρου ποταμοῦ οὐ μετρίως ταραχθήσονται πρὸς 15 τῶν πλησιοχώρων, καὶ οἱ χεῖμαρροι τα λήϊα καταχῶσουσι, προσεπιλοιμωττότων τῶν βοσκημάτων. ἐμφύλιοι τε πόλεμοι ἔσονται, θνείρων δὲ καὶ μαντευμάτων ψευδῆς ὄχλος· ἐνιαχοῦ δὲ καὶ πόλεις ἀθρόως καταποντιοθήσονται.

Ἡλιος ὑδροχόω. ἥλιου ἐπὶ ὑδροχόον ἰόντος εἰ γένηται 20 σεισμός, ἐπὶ μὲν τῆς ἕνω Ἀσίας Ὀξιανῇ Σογδιανῇ Ἀραβία μικρὰ καὶ Ἀζανία, τῆς δὲ Εὐρώπης ἡ Θράκη ἕως Ἰλλυρικοῦ σφόδρα ταραχθήσονται· πόλεμοι γὰρ βαρεῖς ἐπιπεσοῦνται ταῖς χώραις.

1 εἰ — 2 γενέσθαι ex R add H. 6 Κάσκι R, Κάλκι S.
8 τὸ ζῴδιον C. 11 Ἀθριανῇ S. 12 Γεδρωσία RS.
15 προσεπιλοιμωττότων S, fortasse non male. H. 17 ὁ ὄχλος C.
20 ὄξινι σογδιανῇ C, ὄξινι σογδιανῇ RS. corr H, coll. p. 382 21.

Sol sagittario. sol ubi ad sagittarium pervenerit, si terram contingit contremiscere, in Asia maiore Arabia felix, in Europa Etruria, Gallia Lugdunensis, Hispania detrimenta haud levia accipient. etenim pecora inedia interibunt; oceanus praeter modum redundabit, ut ipsam Calpen sit obruturus; oppidis vis imbrium periculum creabit. pressusque difficultate necessariorum ubique occidet virilis sexus: quippe masculum signum sagittarius.

58. Sol capricorno. sol quando ab australi meta aversus ad capricornum venit, si forte fit terraemotus, in Asia superiore India universa, Ariana, Gedrosia, in inferiore Phrygia omnis et Hellespontus, in Europa Macedonia Thraciaque ab Illyrico Istrum usque ab acollis haud mediocriter turbabuntur; torrentes sata obruent, pecudibus simul tabe infectis. existent bella civilia, somniorumque et vaticiniorum falsorum multitudo; oppida quoque integra passim undis marinis involventur.

Sol aquario. sole ad aquarium accedente si fit terraemotus, in Asia superiori Oxiana, Sogdiana, Arabia minor, Azania, in Europa Thracia ad Illyricum usque admodum turbabuntur. nam bella gravia

τῇ δὲ Μακεδόνων χώρα τὰ χεῖριστα συμβήσεται, ὡς ἑγγὺς ἀφαισμοῦ γενέσθαι.

Ἡλιος ἰχθύσιν. ὅταν δὲ ἰχθύσι γένηται ἥλιος, εἰ συμβῆ σάλος, ἐπὶ μὲν τῆς κάτω Ἀσίας ἢ καθ' ἡμᾶς Λυδία Κιλικία τε καὶ Παμφυλία, ἐπὶ Διβύης Νασαμωνίτις καὶ Γαραμαντικῇ ὑπὸ 5 πολεμίων ξένων τε καὶ ἑμφυλίων δηωθήσονται. αἱ δὲ πρὸς τῷ Πόντῳ κείμεναι πόλεις καὶ ἐπίρεια πειρατικαῖς ἐφόδοις ταραχθήσονται, οἱ δὲ δῆμοι τῶν εἰρημένων χωρῶν μηδεμιᾶς ὑποκειμένης αἰτίας κατ' ἀλλήλων ἐξενεχθήσονται· κατομβραῖαι τε ἔσονται οὐχ ἤτιους κατακλυσμῶ, καὶ εὐχαὶ ἄπρακτοι καὶ ἔνδεια τροφίμων 10 καρπῶν. ἐκ δὲ τῆς περὶ τὴν γῆν ὑγρότητος ὁ σπόρος ἀχρηστος, ἢ δὲ θάλασσα ταραχώδης καὶ ἑγγὺς ἄπλους. ἐκ δὲ παραδόξου μετ' οὐ πολὺ τὰ πρῶγματα ἐπὶ τὸ βέλτιον ἔσται, καὶ συντόμως εἰπεῖν ἀναλόγως τοῖς κακοῖς εὐφροσύνη.

2 γενέσθαι] ἔσται RS.   5 Νασαμωνίτις R.   6 τὰ ξένων S.
8 ἐπιειμένης R.   10 τροφίμων τε καὶ καρπῶν S.   11 ὑγρό-
της C.   12 ἄπλωτος margo R.

supervenient regionibus illis; ac durissima fortuna Macedonia provincia conflictabitur, nec quicquam propius fiet quam ut omnino pereat.

§61 piscibus. sol si pisces ingressus est intremittitque terra, inferioris Asiae Lydia patria nostra, Cilicia et Pamphylia, in Libya Nasamonitis et Garamantica ab hostibus peregrinis et domesticis vastantur. oppida et portus Ponti vexabuntur appulsibus piratarum; multitudo regionum, quas diximus, inter se sine causa concitabitur; eruntque imbres largi, pluvialibus non minores, item obsecrationes irritae et frugum nutrientium inopia. ob telluris madorem sementes amissae; mare turbidum erit, nec fere poterit navigari. sed non multo postea praeter spem incipient res melius ire, et ut strictim dicam, respondens erit antecedentibus malis felicitas.

**ΕΦΗΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΠΛΑΝΤΟΣ ΕΝΙΑΥΤΟΥ
ΗΓΟΥΝ ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ ΕΠΙΤΟΛΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΔΥΣΜΩΝ
ΤΩΝ ΕΝ ΟΥΡΑΝΩ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ
ΕΚ ΤΩΝ ΚΛΑΤΤΑΙΟΤ ΤΟΥ ΘΟΥΣΚΟΥ**

5 ΚΑΘ ΕΡΜΗΝΕΙΑΝ ΠΡΟΣ ΔΕΞΙΝ.

- 59. ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ.** α'. Καλένδαις ὁ ἥλιος ὑψοῦται, ὁ δ' αἰετὸς σὺν τῷ στεφάνῳ δύνεται.
β'. τῇ πρὸ δ' νωνῶν Ἰανουαρίων ὁ μὲν ἥλιος πηδᾷ, τὸ δὲ μέσον τοῦ καρκίνου δύνεται, καὶ οἱ ἄνεμοι ἐναλλάττονται.
10 γ'. τῇ πρὸ γ' νωνῶν τὸ λοιπὸν τοῦ καρκίνου δύνεται, καὶ τροπῇ τοῦ ἀέρος ποικίλη.
δ'. τῇ πρὸ α' τὸ μέσον τοῦ χειμῶνος καὶ νότος πολὺς, εἴτα καὶ βορραῖ συνεχεῖς. καὶ ὁ δελφίς ἀνίσχει ἅμα τῷ κυνὶ περὶ τὸν ὄρθρον.
15 ε'. νῦναις Ἰανουαρίαις ἡ λύρα ἀνίσχει, καὶ ὁ μὲν αἰετὸς δύνεται, ὁ δὲ δελφὶν ὄλος ἐπιτέλλει. καὶ εἰκότως ἀνεμομαχία.
ς'. τῇ πρὸ η' εἰδῶν Ἰανουαρίων ἐν μὲν ἐσπέρῃ ὁ αἰετὸς δύνεται, νότος δὲ πνεῖ.

13 num βορραῖ συνεχής? Η.

**DIARIUM TOTIUS ANNI
SIVE NOTATIO ORTUS ATQUE OCCASUS SIDERUM
CAELESTIUM
E SCRIPTIS CLAUDII TUSCI
EXPRESSA AD VERBUM.**

59. IANUARIUS. 1. Kalendis Ianuariis sol attollitur, aquila cum corona occidit. 2. iv Non. Ian. sol magis ascendit. medium cancri occidit, et venti commutantur. 3. iii Non. reliqua pars cancri occidit: fit sēris mutatio varia. 4. prid. Non. Ian. hiemis medietas; auster multus; postea aquilones continui. delphin oritur cum cane circa diluculum. 5. Nonis Ian. fiducula oritur: aquila occidit, delphin totus se aperit. nec mirum, si sit ventorum conflictus. 6. viii Idus Ian.

ζ'. τῇ πρὸ ζ' εἰδῶν ἀπαρктиας καὶ βορέας κατάλληλος.
 η'. τῇ πρὸ ε' εἰδῶν οἶκος Ἄρειος· νότος ἅμα καὶ ζέφυρος·
 ὁ δὲ αἰγόμερος ἄρχεται. βροχή τε ἅμα, καὶ ἐν ἐσπέρα νότος
 πυκνός.

θ'. τῇ πρὸ ε' εἰδῶν νότος καὶ ὄμβρος. 5

ι'. τῇ πρὸ δ' εἰδῶν ὁμοίως· ὁ δὲ νότος βιαιότερος.

ια'. τῇ πρὸ γ' εἰδῶν ἀπαρктиας μετὰ βροχῆς καὶ χιόνος.

ιβ'. τῇ πρὸ α' εἰδῶν νότος πνεῖ.

ιγ'. εἰδοῖς Ἰανουαρίαις ἄστρον κρυπτόν. καὶ πρῶτον μὲν
 λόγος τὸν διστὸν δύεσθαι, ἐν δὲ τῇ νυκτὶ βρέχειν. 10

ιδ'. τῇ πρὸ ιθ' καλενδῶν Φεβρουαρίων ἄστρον κρυπτόν,
 καὶ ποικίλη τροπὴ βορέου ἅμα καὶ ἀπαρκτηίου. καὶ ὁ μὲν λέων
 ἄρχεται δύεσθαι, ἔσθ' ὅτε δὲ βρέχει.

ιε'. τῇ πρὸ ιη' καλενδῶν ἀπαρκτηας καὶ βορρᾶς σφοδρῶς.

ις'. τῇ πρὸ ιζ' καλενδῶν ὁ μὲν ἥλιος ὑδροχόω, εὖρος δὲ 15
 μετὰ βροχῆς.

ιζ'. τῇ πρὸ ις' καλενδῶν ἡ μὲν λύρα ἄρχεται δύεσθαι, περὶ
 δὲ τὸν ὄρθρον ἀνεμομαχία.

ιη'. τῇ πρὸ ιε' καλενδῶν ξῶθεν μὲν δύεται ὁ λέων. βορέου
 ἅμα καὶ νότου καὶ ἀπαρκτηίου διαφορὰ, καὶ βροχῆς. ὁ δὲ δελφίν 20
 μετὰλέοντα δύεται.

ιθ'. τῇ πρὸ ιδ' καλενδῶν τροπὴ, καὶ τὸ μεσαίτατον τοῦ
 χειμῶνος.

κ'. τῇ πρὸ ιγ' καλενδῶν βορρᾶς καὶ νότος. καὶ τὸ μέσον
 μὲν τοῦ καρκίνου δύεται, ὁ δὲ ὑδροχόος ἄρχεται ἀνίσχειν. 25

1 ἔπαρκτος C. κατ' ἀλλήλων R². 3 ἄρχεται] videtur deesse
 δύεσθαι. H. νότος] Leonicus caligo: videtur legisse σιότος. H.
 10 διστὸν H, λστον codices. 14 fortasse legendum σφοδρός. H.
 20 καὶ βρ.] μετὰ βρ. H, ut est p. 360 2.

vespere aquila occidit, auster flat. 7. vii Id. septentrio et aquilo
 sibi respondentes. 8. vi Id. domus Martis; auster simul et favonius:
 capricornus occidere incipit. simul erit pluvia, et vespere auster fre-
 quens. 9. v Id. auster et imber. 10. iv Id. item: sed auster
 erit vehementior. 11. iii Id. septentrio cum pluvia et nive. 12. prid.
 Id. anster flat. 13. Idibus Ian. sidus occultatur. credibile est quo-
 que sagittam occidere et noctu pluviam fieri. 14. xix Kalendas Fe-
 bruaris sidus occultatur, et varia commutatio aquilonia simul et septen-
 trionis. leo occidere incipit: interim pluit. 15. xviii Kal. septen-
 trio et aquilo vehemens. 16. xvii Kal. sol in aqnario. vulturus
 cum pluvia. 17. xvi Kal. lyra occidere incipit. matutino ventorum
 conflictus. 18. xv Kal. mane leo occidit. aquilonis anstri et septen-
 trionis certatio, cum pluvia. delphin post leonem occidit. 19. xiv Kal.
 conversio, et hiems bipartita. 20. xiii Kal. aquilo et auster. pars

κα'. τῇ πρὸς ιβ' καλενδῶν ὁ ὑδροχόος παντελῆς ἀνίσχει, πνεῖ δὲ ὁ λύψ, καὶ ὕει.

κβ'. τῇ πρὸς ια' καλενδῶν ἡ λύρα δύεται σὺν τῷ καρκίνῳ, καὶ πρὸς ἐσπέραν ὕει.

5 κγ'. τῇ πρὸς ι' καλενδῶν βορρᾶς πνεύσει μετὰ βροχῆς.

κδ'. τῇ πρὸς θ' καλενδῶν χειμῶν καὶ βορέου ἐπίτασις ἅμα καὶ εὐρος.

κε'. τῇ πρὸς η' καλενδῶν ὡσαύτως.

10 κς'. τῇ πρὸς ζ' καλενδῶν χειμάζει, πνεῖ δὲ ὁ βορρᾶς σὺν τῷ εὐρω, καὶ ἄρχεται δύεσθαι ἡ λύρα.

κζ'. τῇ πρὸς ε' καλενδῶν ἄστρον λαμπρὸν ἐν τῷ στήθει τοῦ λέοντος ἄρχεται δύεσθαι, ἡ δὲ λύρα ἐν ἐσπέρα. καὶ βορρᾶς πνεῖ, ἔστι δ' ὅτε καὶ ὕει.

κη'. τῇ πρὸς ε' καλενδῶν ἀνεμομαχία μετὰ χιόνος.

15 κθ'. τῇ πρὸς δ' καλενδῶν ὁ δελφὶν δύεσθαι μελετῆ.

λ'. τῇ πρὸς γ' καλενδῶν ἡ λύρα περὶ τὴν πρώτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἄρχεται δύεσθαι ἐκ μέρους. καὶ συννεφία ἔσται, καὶ σφοδρὸς βορρᾶς μετὰ βροχῆς.

20 λα'. τῇ πρὸς α' καλενδῶν Φεβρουαρίων ὑετὸς χιόνι μεμιγμένος.

60. ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ. α'. καλῆνδαις Φεβρουαρίαις κρυπτὸν ἄστρον, νότος καὶ εὐρος· καὶ ἡ λύρα ἄρχεται δύεσθαι.

β'. τῇ πρὸς δ' ῥωνῶν Φεβρουαρίων θυελλώδης ὁ ἀήρ, καὶ παραπνεύσει ὁ ζέφυρος.

25 γ'. τῇ πρὸς γ' ῥωνῶν τὸ μέσον τοῦ λέοντος σὺν τῇ λύρα δύεται. ἀπαρκτίας δὲ ἅμα καὶ βορρᾶς.

7 εὐρον R^a. 12 καὶ βορρᾶς om C. 18 ὅτι C. 14 ἀνεμομαχίαν C: 25 Διβή C.

media cancri conditur; aquarius incipit apparere. 21. xii Kal. aquarius integer oritur: fiat africanus, et pluit. 22. xi Kal. fidicula occidit cum cancro: ad vespertinum pluit. 23. x Kal. aquilo flabit cum pluvia.

24. ix Kal. tempestas et aquilonis incrementum; simul spirabit vultur-nus. 25. viii Kal. item. 26. vii Kal. hiemat; fiat aquilo cum vulturno; fidicula occidere incipit. 27. vi Kal. stella clara in pectore leonis occidere incipit, item ut fidicula vesperi. aquilo fiat, et quandoque pluit. 28. v Kal. ventorum conflictus cum nive. 29. iv Kal. delphin parat occasum. 30. iii Kal. fidicula circa primam vigiliam noctis ex parte occidere incipit. eritque caelum nubilum, et aquilo vehemens cum pluvia. 31. prid. Kal. Februar. pluvia nigore mixta.

60. FEBRUARIUS. 1. Kalendis Februariis sidus occultatur. auster et vultur-nus; fidicula occidere incipit. 2. iv Non. Februar. procellosus aër, et flabit per intervalla favonius. 3. iii Non. media pars leonis cum fidicula occidit. simul septentris spirat et aquilo.

3. iii Non. media pars leonis cum fidicula occidit. simul septentris spirat et aquilo.

3. iii Non. media pars leonis cum fidicula occidit. simul septentris spirat et aquilo.

3. iii Non. media pars leonis cum fidicula occidit. simul septentris spirat et aquilo.

3. iii Non. media pars leonis cum fidicula occidit. simul septentris spirat et aquilo.

δ'. τῇ πρὸς α' νωνῶν δέεται δελφίν· καὶ ἐν ἐσπέρᾳ νότος ἐπιτείνει μετὰ βροχῆς.

ε'. νῶναις Φεβρουαρίαις τοῦ ὑδροχόου τὰ μέσα ἀνίσχει· ταραχώδης δὲ ὁ ἀήρ ἐκ τοῦ ζεφύρου.

ς'. τῇ πρὸς η' εἰδῶν Φεβρουαρίων δέεται ἡ λύρα, καὶ ὁ 5 ζέφυρος ἀπὸ δυσμῶν πνεῖ.

ζ'. τῇ πρὸς ζ' εἰδῶν ἀρχὴ ἕαρος, καθ' ὃ ζέφυρος.

η'. τῇ πρὸς ε' εἰδῶν ζέφυρος σὺν τῷ βορρᾷ.

θ'. τῇ πρὸς ε' εἰδῶν ἄστρον κρυπτόν· καὶ ἀνίσχει ὁ ὑδρο- 10 χόος.

ι'. τῇ πρὸς δ' εἰδῶν ἀπαρκτίας μετὰ ζεφύρου· ἔστι δ' ὅτε καὶ βροχαί.

ια'. τῇ πρὸς γ' εἰδῶν ἀπηλιώτης πνεῖ, καὶ ἀνίσχει ὁ ἀρ- 15 κτοῦρος.

ιβ'. τῇ πρὸς α' εἰδῶν Φεβρουαρίων ἀνεμομαχία. 15

ιγ'. εἰδοῖς Φεβρουαρίαις ὁ τοξότης ἐν ἐσπέρᾳ δέεται, καὶ σφοδρὸς χειμῶν.

ιδ'. τῇ πρὸς ις' καλενδῶν Μαρτίων ὁ κρατῆρ ἀνίσχει ἐν ἐσπέρᾳ, καὶ ἐναλλαγέντων τῶν ἀνέμων ὁ νότος ἐπικρατεῖ.

ιε'. τῇ πρὸς ιε' καλενδῶν ὁ ἥλιος ἰχθύσει, καὶ ὁ ἀήρ χειμῶν. 20

ισ'. τῇ πρὸς ιδ' καλενδῶν ἀπαρκτίας πνεύσει μετὰ τοῦ νότου· νέος δὲ ἥλιος.

ις'. τῇ πρὸς ιγ' καλενδῶν δέεται ἡ παρθένος· ρεύσει δὲ νό- 25 τος μετὰ ζεφύρου καὶ βορρᾶς.

ιη'. τῇ πρὸς ιβ' καλενδῶν δέεται ὁ λεγόμενος διστός. ἐν 25 ἐσπέρᾳ δὲ ζέφυρος πνεῖ, καὶ ἄρχεται ἡ παρθένος δύεσθαι.

2 ἐπιπνεῖ R^a. βροστῆς C. 20 num χειμᾶζει, ut p. 361 10? Leonicus quoque hiemat aer. H.

4. prid. Non. occidit delphin; vespere increbrescit auster cum pluvia.
 5. Nonis Februariis. media pars aquarii oritur; turbidus aer flatu favonii.
 6. viii Idus Februar. occidit fiducula, et favonius ab occidente flat.
 7. vii Id. initium veris, ibique favonius.
 8. vi Id. favonius cum aquilone.
 9. v Id. sidus occultatur; oritur aquarius.
 10. iv Id. septentrio cum favonio; interdum quoque pluviae.
 11. iii Id. subsolanus flat; arcturus oritur.
 12. prid. Id. ventorum conflictus.
 13. Idibus Februariis sagittarius vesperi occidit; tempestas vehemens.
 14. xvi Kal. Martias crater oritur vesperi; et post vicissitudines ventorum auster superat.
 15. xv Kal. sol in piscibus, et hiemat aer.
 16. xiv Kal. septentrio flat cum austro; sol novus.
 17. xiii Kal. occidit virgo; incidet auster cum favonio et aquilo.
 18. xii Kal. occidit sidus sagitta vocatum. vesperi favonius flat, et virgo occidere

ιθ'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ἀπαρκτίας ῥέουσι μετὰ νότου· τὸν δὲ διότιόν φασι δύεσθαι.

κ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν βορραῖς μετὰ βροχῆς, καὶ ὁ λέων δύεται· ἄρχονται δὲ οἱ βορραῖ οἱ λεγόμενοι χελιδόνιοι, οἱ περὶ-
5 κασιν ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας πνεῖν, καὶ φαίνεται χελιδῶν.

κα'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν ὁ ἀρκτοῦρος τῆ πρώτῃ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἄρχεται δύεσθαι, καὶ πνεῖ ζέφυρος. ἡ δὲ νύξ συννεφής.

κβ'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν τὰ λεγόμενα Ἀλκύνονεια.

κγ'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν ὁ ὑδροχόος ἄρχεται ἀνίσχειν, ἡ δὲ
10 πρῶτῃ χειμάζει.

κδ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ἀργέστης πνεῖ ἄμα καὶ βορραῖς.

κε'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ὁ ἀρκτοῦρος ἀνίσχει, καὶ ὕει.

κς'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν ὁ ἀρκτοῦρος ἀνίσχει ἐν ἡμέρᾳ.

κζ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν δύεται ἐν ἑσπέρᾳ ὁ παρ' Ἑλλησι
15 λεγόμενος διότιός.

κη'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν Μαρτίων ὁ ζέφυρος πλατύς, καὶ
ἡ ἡμέρα πάσῃ ἐαρινή.

61. ΜΑΡΤΙΟΣ. α'. καλένδαις Μαρτίαις νότος καὶ λήψ.

β'. τῆ πρὸ ε' νωνῶν Μαρτίων λήψ, καὶ ὁ τρογγητῆς ἄρχεται
20 φαίνεσθαι. βορέας δὲ ψυχρὸς πνεῖ ἕως τῆς ἑωθινής δύσεως τοῦ
ἀρκτοῦρου.

γ'. τῆ πρὸ ε' νωνῶν δυσαιερία καὶ βροχῆ· καὶ ὁ ἀρκτοῦ-
ρος ἀνίσχει ἥλιον ἐγειρομένου, καὶ βορραῖς πνεῖ.

δ'. τῆ πρὸ δ' νωνῶν ὁ ἀρκτοῦρος ἐν ἡμέρᾳ ἀνίσχει.

25 ε'. τῆ πρὸ γ' νωνῶν ὡσαύτως.

ς'. τῆ πρὸ α' νωνῶν ὁ ὑετὸς χιόνι μεμιγμένος.

5 ἀναφαίνεται R^s. 10 προειρη C. 11 ἐργάτης C.

incipit. 19. xi Kal. septentrio ingruet cum austro; sagittam aiunt
occidere. 20. x Kal. aquilo cum pluvia, et leo occidit; incipiunt quo-
que aquilones chelidonias vocati, qui flare per triginta dies solent; et
hirundo apparet. 21. ix Kal. arcturus prima vigilia noctis occidere
incipit, et fiat favonius. nox nubila. 22. viii Kal. Alcyonei dies
qui vocantur. 23. vii Kal. aquarius oriri incipit; matutinum hiemat.
24. vi Kal. corus fiat, et simul aquilo. 25. v Kal. arcturus oritur,
et pluit. 26. iv Kal. arcturus emergit interdiu. 27. iii Kal. occidit
vespera sidus quod Graeci sagittam vocant. 28. prid. Kal. favonius
late spirat, et totius diei species verna est.

61. MARTIUS. 1. Kalendis Martiis auster et africanus. 2. vi
Nonas Martias africanus, et vindemiator incipit apparere. aquilo frigidus
fiat usque ad occasum matutinum arcturi. 3. v Non. aër caliginosus
et pluvia. arcturus oritur sole elevato, et aquilo fiat. 4. iv Non.
arcturus interdiu oritur. 5. iii Non. item. 6. prid. Non. pluvia

ζ'. νόταις Μαρτίαις δύεται ὁ ἵππος ἀπὸ πρωΐ, καὶ βορρᾶς φουσᾷ. δύεται δὲ καὶ ὁ στέφανος ὄρθρου.

η'. τῇ πρὸς ἡ' εἰδῶν Μαρτίων ἄρχεται τὰ ὄρνεα φαίνεσθαι ἐπὶ τῆς θαλάσσης, βορρᾶς δὲ καὶ ἀπαρκτίως φουσᾷ, καὶ προομιον τοῦ ἔαρος. καὶ ὁ μὲν ἥλιος περὶ τὸ μέσον τῶν ἰχθύων, ὃ 5 δὲ ἵππος δύεται.

θ'. τῇ πρὸς ζ' εἰδῶν ἰκτίως ἄρχεται φαίνεσθαι, νότος δὲ πνεῖ, καὶ ὄρθρου ὁ ἰχθύς ἀπὸ τοῦ νότου ἄρχεται κρύπτεσθαι.

ι'. τῇ πρὸς ε' εἰδῶν ὁ ἵππος δύεται ὄρθρου, ὃ δὲ ἰκτίως ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν ἐπὶ τὰ χθαμαλὰ καθίπταται· καὶ ὁ μὲν τρογγη-10 τῆς δύεται, ὃ δὲ ἀρκτοῦρος ἀνίσχει. βορρᾶς δὲ ψυχρὸς ρέουσι.

ια'. τῇ πρὸς ε' εἰδῶν χωρισμὸς μὲν τοῦ χαιμῶνος, τροπή δὲ ἀπὸ βορρᾶ καὶ ἀπαρκτίου.

ιβ'. τῇ πρὸς δ' εἰδῶν παύεται μὲν ἰχθύς ἀπὸ τοῦ νότου ἀνίσχειν, ἀπαρκτίας δ' ἡ νότος φουσᾷ. 15

ιγ'. τῇ πρὸς γ' εἰδῶν ἡ μὲν Ἀργὼ ἀνίσχει ἐν ἐσπέρᾳ, ζέφυρος δὲ καὶ νότος πνεύσει.

ιδ'. τῇ πρὸς α' εἰδῶν βορρᾶς δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.

ιε'. εἰδοῖς Μαρτίαις ὁ ἵππος δύεται, βορρᾶς δὲ ψυχρὸς πνεῖ.

ις'. τῇ πρὸς ις' καλενδῶν Ἀπριλίων

20

ις'. τῇ πρὸς ις' καλενδῶν ἥλιος κομῶ γίνεται· ὃ δὲ ζέφυρος κατὰ πλάτος.

ιη'. τῇ πρὸς ιε' καλενδῶν ἀνεμομαχία, ὃ δὲ βορρᾶς ἐπικρατεῖ.

2 ὄρθρος C. 3 ἄρχονται C. 5 αἴρος C: sed vide p. 366 4. H. 8 νότου H et hoc loco et infra, perperam, iudice Idelero. num φαίνεσθαι? Leonicus tamen habet *matutino, occupari incipit*. H. 13 ἀπαρκτία codices. 20 hic in codicibus omissus est status caeli. in Leonici versione legitur: *sol in ariete. favonius late spirat: ciconia apparet et mare transmittit*. H.

ningore mixta. 7. Nonis Martiis occidit equus a mane, et aquilo fiat. occidit quoque corona matutino. 8. viii Idus Mart. incipiant aves apparere per mare. aquilo et septentrio fiant, et principium est veris. sol in mediis piscibus est: equus occidit. 9. vii Id. milvus incipit apparere; auster spirat, et mane piscis austrinus incipit occultari. 10. vi Id. equus occidit matutino. milvus ex alto deorsum fertur; vindemiarum occidit, et arcturus oritur. aquilo frigidus fundetur. 11. v Id. recessio hiemis; conversio ab aquilone et septentrione. 12. iv Id. desinit piscis austrinus elevari; septentrio sive auster fiat. 13. iii Id. Argo oritur vespere; favonius et auster spirant. 14. prid. Id. aquilo per totum diem. 15. Idibus Martiis equus occidit; aquilo frigidus spirat. 16. xvii Kal. April. 17. xvi Kal. sol in arietem transit; favonius late fiat. 18. xv Kal. ventorum conflictus: sed

εθ'. τῇ πρὸ ιδ' καλενδῶν νότος πνεῖ, ὃ δὲ ἱκτινος φαίνεται
 ἕως τῆς ἰσημερίας.

κ'. τῇ πρὸ ιγ' καλενδῶν βορέας πνεῖ εὐδίου.

κα'. τῇ πρὸ ιβ' καλενδῶν ὃ μὲν ἵππος ἔωθεν δύνεται, βορέας
 5 δὲ ἢ ἀπαρκτίας πνεῖ.

κβ'. τῇ πρὸ ια' καλενδῶν ὃ κριὸς εἰς πλάτος ἀνίσχει, ἔστι
 δ' ὅτε ἢ βρέχει ἢ νίφει.

κγ'. τῇ πρὸ ι' καλενδῶν ὠσαύτως.

κδ'. τῇ πρὸ θ' καλενδῶν ἰσημερία ἑαρινή, καὶ βροχή ἢ
 10 βροντώδης τροπή.

κε'. τῇ πρὸ η' καλενδῶν ἀπαρκτίας ἢ βορρᾶς, καὶ ὃ ἵππος
 ἔωθεν δύνεται.

κς'. τῇ πρὸ ζ' καλενδῶν οἱ ἰχθύες ἀνίσχουσι, καὶ ἐκ τοῦ
 νότου βρέχει μετὰ χιόνος· ὃ δὲ κριὸς ἔωθεν ἀνίσχει.

15 κζ'. τῇ πρὸ ε' καλενδῶν ἰσημερία ἑαρινή. ἔστι δ' ὅτε βρέχει
 καὶ βροντᾷ.

κη'. τῇ πρὸ ε' καλενδῶν ἔξιουσται ἡ ἡμέρα τῇ νυκτί.

κθ'. τῇ πρὸ δ' καλενδῶν ὃ μὲν σκορπιός δύνεται, μέγας δὲ
 ἄνεμος βροχᾶς βροντώδεις συστρέφει.

20 λ'. τῇ πρὸ γ' καλενδῶν ὃ μὲν σκορπιός δύνεται, ἀπαρκτίας
 δὲ φουσᾷ μετὰ βροχῆς.

λα'. τῇ πρὸ α' καλενδῶν βρέχειν πέφυκε, καὶ ἐκ τοῦ νότου
 βροντᾷ.

62. ΑΠΡΙΛΙΟΣ. α'. καλένδαις Ἀπριλίαις ὃ μὲν σκορ-
 25 πιος δύνεται, καὶ ὃ ἥλιος μίαν προστίθῃσι μοῖραν, καὶ συννεφία
 γίνεται ἐκ τοῦ βορρᾶ.

2 φ. ἐπὶ τῆς ἡμέρας R b. 9 ἰσημερινή C. καὶ βροχή βρον-
 τώδης R a. 19 βροχαὶ βροντώδη C.

praevalet aquilo. 19. xiv Kal. auster spirat: milvus apparet usque
 ad aequinoctium. 20. xiii Kal. auster spirat serenans. 21. xii Kal.
 equus a mane occidit: aquilo aut septentrio spirant. 22. xi Kal.
 aries in latus emergit: interdum pluit aut ningit. 23. x Kal. item.
 24. ix Kal. aequinoctium vernum: pluvia, sive mutatio aëris cum toni-
 tru. 25. viii Kal. septentrio vel aquilo: et equus a mani occidit.
 26. vii Kal. pisces emergunt: ab austro pluit cum nive: aries matutino
 oritur. 27. vi Kal. aequinoctium vernum. interdum pluit et tonat.
 28. v Kal. aequalis fit dies nocti. 29. iv Kal. nepa occidit: magnus-
 que se fundens ventus pluvias et tonitrua coacervat. 30. iii Kal.
 nepa occidit: septentrio fiat cum pluvia. 31. prid. Kal. pluere solet,
 et ab austro tonat.

62. APRILIS. 1. Kalendis Aprilibus nepa occidit: sol unam ad-
 dit partem diei. fit nubilum caelum ex aquilone. 2. iv Non. Apriles

- β. τῇ πρὸ δ' ἠμερῶν Ἀπριλίῳ συννεφία καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν.
- γ. τῇ πρὸ γ' ἠμερῶν ἐν ἑσπέρᾳ αἱ πλειάδες δύνονται.
- δ. τῇ πρὸ α' ἠμερῶν ῥεύσει ὁ λίψ.
- ε. νύκτις Ἀπριλίῳ αἱ ὑάδες ἀνίσχουσι, καὶ βροχαὶ ἐκ 5 τοῦ νότου ἐπιτείνουσι.
- ς. τῇ πρὸ η' εἰδῶν καταπνεῖ ὁ ζέφυρος.
- ζ. τῇ πρὸ ζ' εἰδῶν νότος φυσᾷ, καὶ τὸ λοιπὸν τῶν ὑάδων δύεται.
- η. τῇ πρὸ ε' εἰδῶν ὁ ζέφυρος ὄρθρου ἄρχεται δύνεσθαι. 10
- θ. τῇ πρὸ ε' εἰδῶν ζάλη ἐκ τοῦ νότου.
- ι. τῇ πρὸ δ' εἰδῶν βορρᾶς μὲν πᾶσαν καταπνεῖ τὴν ἡμέραν, ἣ δὲ ἑσπέρα ζεται ἐπίβορος.
- ια. τῇ πρὸ γ' εἰδῶν ψυχροὶ ἄνεμοι καὶ βροχαί.
- ιβ. τῇ πρὸ α' εἰδῶν αἱ ὑάδες κρύπτονται. 15
- ιγ. εἰδοῖς Ἀπριλίῳ βορρᾶς ῥεύσει.
- ιδ. τῇ πρὸ ιη' καλενδῶν Μαίῳ κρύφιον ἄστρον καὶ ἄνεμοι καὶ ὄμβροι.
- ιε. τῇ πρὸ ις' καλενδῶν ἡ ὑὰς δύεται καὶ ἄνεμοι ψυχροὶ πνέουσι. 20
- ισ. τῇ πρὸ ις' καλενδῶν αἱ ὑάδες δύνονται καὶ ζέφυρος πνεῖ.
- ις. τῇ πρὸ ιε' καλενδῶν ὁ μὲν ἥλιος ταίρω, ἣ δὲ ὑὰς δύεται.
- ιη. τῇ πρὸ ιδ' καλενδῶν λίψ καταπνεύσει.
- ιθ. τῇ πρὸ ιγ' καλενδῶν καθόλου δύνονται αἱ ὑάδες, ὁ δὲ 25 λίψ ἐν ἑσπέρᾳ ἐπέρχεται.

8 δύνουσι R^a. 8 πλειάδων R^a. 10 Leonicus vertit: *saonius flare incipit matutino; vergiliae occidunt*. H. 18 ὄμβρος R^a.

nubilum caelum per totum diem. 8. III Non. vesperi vergiliae occidunt. 4. prid. Non. diffundet se africanus. 5. Nonis Aprilibus suculae oriuntur, et pluviae ex austro adangescant. 6. VIII Id. April. perflat favonius. 7. VII Id. auster spirat, et reliqua pars sucularum celatur. 8. VI Id. favonius mane incipit.... 9. V Id. tempestas ex austro. 10. IV Id. aquilo toto perflat die: vespera erit pluvialis. 11. III Id. venti frigidi et pluviae. 12. prid. Id. suculae se celant. 13. Idibus Aprilibus aquilo fluet. 14. XVIII Kal. Maias occultatur sidus; venti et imbres. 15. XVII Kal. sucula occidit, et venti frigidi spirant. 16. XVI Kal. suculae occidunt, et favonius spirat. 17. XV Kal. sol in tauro: sucula occidit. 18. XIV Kal. africanus perflabit. 19. XIII Kal. penitus occidunt suculae; africanus vesperi supervenit.

- κ'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν ὁ ζέφυρος καταπνεῖ.
 κα'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ἡ κεφαλὴ τοῦ ταύρου δύεται, καὶ
 οὐχ ἤκιστα ὕει.
 κβ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν αἱ πλειάδες ἀνίσχουσι καὶ ζέφυρος
 5 πνεῖ.
 κγ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν ἡ λύρα τῆ πρώτῃ φυλακῇ τῆς
 νυκτὸς φαίνεται, καὶ ἔσται τροπή.
 κδ'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν φαίνεται ἡ λύρα, καὶ βροχῶν ση-
 μασία.
 10 κέ'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν ὁ σκορπιός δύεται καὶ ὁ κύων κρύ-
 πτεται.
 κς'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν δύεται καθάλου ἡ ὑὰς, καὶ ἀέρος
 ἔσται τροπή.
 κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν νότος καταπνεῖ.
 15 κη'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν ὕει ἐκ τοῦ νότου.
 κθ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν κρύπτεται ὁ κύων ἐν ἑσπέρα, καὶ
 τροπὴ ἐκ τοῦ νότου· ἄμα δὲ καὶ βορρᾶς ταράττει.
 λ'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν οἱ ἔριφοι ἀνίσχουσι, καὶ ἔξ ἑωθι-
 νῆς ὁ νότος πνεῖ.
 20 63. ΜΑΙΟΣ. α'. καλένδαις Μαΐαις ὁ μὲν κύων κρύ-
 πτεται, δρόσος δὲ καταφέρεται.
 β'. τῆ πρὸ ε' νωνῶν ἡ ὑὰς μετὰ τοῦ ἡλίου ἀνίσχει.
 γ'. τῆ πρὸ ε' νωνῶν ὁ κένταυρος ὅλος φαίνεται καὶ ζέφυ-
 ρος πνεῖ.
 25 δ'. τῆ πρὸ δ' νωνῶν ὁ σκορπιός ἑωθεν ἀνίσχει, καὶ βορρᾶς
 πνεῖ, καὶ δρόσος καταφέρεται.
 ε'. τῆ πρὸ γ' νωνῶν ἡ λύρα ἑωθεν ἀνίσχει.

12 ἡ δυνὰς C.

21 καταφαίνεται C.

20. XII Kal. favonius fiat. 21. XI Kal. caput tauri occidit: nec mini-
 me pluit. 22. X Kal. vergiliae oriuntur, et favonius spirat. 23. IX
 Kal. fidicula prima vigilia noctis apparet, eritque conversio. 24. VIII
 Kal. apparet fidicula, et pluvias significat. 25. VII Kal. nepa occidit,
 et canis se celat. 26. VI Kal. sucula penitus occidit, et aëris erit
 conversio. 27. V Kal. auster perflabit. 28. IV Kal. pluit ex austro.
 29. III Kal. absconditur canis vesperi, et conversio ab austro; simul
 quoque aquilo aërem turbat. 30. prid. Kal. hoedi oriuntur, et a mane
 auster spirat.

63. MAIUS. 1. Kalendis Maiis canis absconditur; ros descendit.
 2. VI Non. Maias sucula cum sole exoritur. 3. V Non. centaurus to-
 tus apparet, et favonius spirat. 4. IV Non. nepa a mani exoritur;
 aquilo spirat, et ros descendit. 5. III Non. fidicula oritur matutino.

- ζ'. τῇ πρὸ α' νωνῶν τὸ μέσον τοῦ σκορπίου δύεται.
 ζ'. νώναις Ματαῖς αἱ πλειάδες ἀνίσχουσιν ἑωθεν, ζέφυρος
 δὲ πνεῖ.
 η'. τῇ πρὸ η' εἰδῶν Ματῶν προοίμιον θέρους, καὶ ζέφυρος
 ἐπικρατεῖ. 6
 θ'. πῇ πρὸ ζ' εἰδῶν Ματῶν ὠσαύτως.
 ι'. τῇ πρὸ ε' εἰδῶν ἡ μὲν λύρα ἀνίσχει, ἡ δὲ ὑὰς δέεται
 καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ ταύρου ἀναφαίνεται.
 ια'. τῇ πρὸ ε' εἰδῶν αἱ πλειάδες ἀναφαίνονται.
 ιβ'. τῇ πρὸ δ' εἰδῶν ἀνίσχουσιν αἱ πλειάδες, καὶ νότος 10
 πνεῖ.
 ιγ'. τῇ πρὸ γ' εἰδῶν αἱ ὑάδες δύνονται καὶ νότος πνεῖ.
 ιδ'. τῇ πρὸ α' εἰδῶν ὁ σκορπίος δύεται, ἡ δὲ λύρα ὕρθρου
 ἀνίσχει.
 ιε'. εἰδοῖς Ματαῖς ὁ καρκίνος ἀνίσχει καὶ νότος πνεῖ. 15
 ις'. τῇ πρὸ ις' καλενδῶν δύεται ὁ κύων.
 ιζ'. τῇ πρὸ ις' καλενδῶν ὠσαύτως.
 ιη'. τῇ πρὸ ιε' καλενδῶν ὁ ἥλιος διδύμοις.
 ιθ'. τῇ πρὸ ιδ' καλενδῶν νότος ἐν ἐσπέρᾳ πνεῖ.
 ια'. τῇ πρὸ ιγ' καλενδῶν αἱ ὑάδες ἀνίσχουσι καὶ βορρᾶς 20
 πνεῖ.
 ιβ'. τῇ πρὸ ιβ' καλενδῶν δύεται ὁ ἀρκτοῦρος καὶ ταράττε-
 ται ὁ ἀήρ.
 ιγ'. τῇ πρὸ ια' καλενδῶν ὁ τοξότης δύεται καὶ νότος πνεῖ.
 ιδ'. τῇ πρὸ ι' καλενδῶν οἱ δίδυμοι ἀνίσχουσιν καὶ ὁ ἀετός. 25
 ιε'. τῇ πρὸ θ' καλενδῶν ἄρχονται ἀνίσχειν αἱ ὑάδες, καὶ
 εἰκότως βροχή.

1 τῇ πρὸ β' C.
 15 καταπνεῖ R^a.

7 οἰᾶς C.

12 αἱ οἰάδες λύονται C.

6. prid. Non. nepa medius occidit. 7. Nonis Malis vergiliae ex-
 oriuntur mane; favonius spirat. 8. viii Id. Malis principium aesta-
 tis; et favonius praeualet. 9. vii Id. item. 10. vi Id. fūcula
 oritur, sucula occidit: caput tauri apparet. 11. v Id. vergiliae emer-
 gunt. 12. iv Id. exoriuntur vergiliae, et auster spirat. 13. iii Id.
 suculae occidunt, et auster spirat. 14. prid. Id. nepa occidit; fidi-
 cula matutino oritur. 15. Idibus Malis cancer oritur, et auster spirat.
 16. xvii Kal. Iunias canis occidit. 17. xvi Kal. item. 18. xv Kal.
 sol in geminis. 19. xiv Kal. auster spirat vesperi. 20. xiii Kal.
 suculae oriuntur, et aquilo spirat. 21. xii Kal. occidit arcturus, et
 turbatur aēr. 22. xi Kal. sagittarius occidit, et spirat auster.
 23. x Kal. gemini oriuntur, et aquila. 24. ix Kal. suculae incipiunt

κε'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν ὁ ἔριφος ἀνίσχει ἕωθεν καὶ βορρᾶς πνεῖ.

κς'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν δύεται ὁ ταῦρος, καὶ νότος μετὰ βορέου πνεῖ.

5 κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ἀνίσχει ὠσαύτως.

κη'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν νότος πνεῖ, καὶ ἡ λύρα ἕωθεν ἀνίσχει.

κθ'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν νότος πολὺς.

10 λ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν αἱ πλειάδες ἀνίσχουσι, καὶ βροχὴ μετὰ βροντῶν.

λα'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν Ἰουνίων χιμιάζει ὁ ἄηρ καὶ βροντᾷ, περὶ δὲ τὴν ἐσπέραν σφοδρότερον ταράττει.

64. ΙΟΥΝΙΟΣ. α'. καλένδαις Ἰουνίαις αἱ ὑάδες δλαι ἀνίσχουσι καὶ νότος πνεῖ.

15 β'. τῆ πρὸ δ' νωνῶν Ἰουνίων ὁ ἀετὸς ἀνίσχει, ταραχὴ τε τοῦ ἀέρος, καὶ ζέφυρος πνεῖ.

γ'. τῆ πρὸ γ' νωνῶν βρονταὶ νότιοι.

δ'. τῆ πρὸ α' νωνῶν νότος πνεῖ, καὶ ὡς εἰκὸς βροχαί.

20 ε'. νῶναις Ἰουνίαις ὁ ἀετὸς ἀνίσχει, καὶ ἕει τε ἕμα καὶ νότος πνεῖ.

ς'. τῆ πρὸ η' εἰδῶν Ἰουνίων βορρᾶς πνεῖ, καὶ ἕει.

ζ'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν ὁ ἄμος τοῦ Ὠρκίωνος ἀνίσχει.

η'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ὁ ἀρκτοῦρος ὄρθρον δύεται καὶ ζέφυρος πνεῖ.

25 θ'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ὁ δελφὶν ἄρχεται ἀνίσχειν, ὁ δὲ ἀρκτοῦρος δύεται.

5 ἀνίσχει ὁ νότος R.^a et R. b. 19 ἕεται ἕμα C.

exoriri; et probabiliter erit pluvia. 25. viii Kal. capella oritur a mane, et aquilo spirat. 26. vii Kal. occidit taurus; et auster fiat cum aquilone. 27. vi Kal. increbrescit idem. 28. v Kal. auster spirat; et fiducula a mane exoritur. 29. iv Kal. auster multus.

30. iii Kal. vergiliae exoriantur; fit pluvia cum tonitribus. 31. prid. Kal. Iunias hiemat aër et tonat: ad vesperam vehementius turbatur.

64. IUNIUS. 1. Kalendis Iuniis suculae totae oriuntur, et auster spirat. 2. iv Non. Iunias aquila exoritur: turbatio aëris, et favonius spirat. 3. iii Non. tonitrua ab austro. 4. prid. Non. auster spirat, et inde pluviae. 5. Nonis Iuniis aquila exoritur, simulque pluit, et auster spirat. 6. viii Id. Iunias aquilo spirat, et pluit. 7. vii Id. humerus Orionis apparet. 8. vi Id. arcturus matutino occidit, et favonius spirat. 9. v Id. delphin incipit exoriri; arcturus occidit.

- ι'. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν ὡσαύτως· βορρᾶς δὲ πνεῖ, καὶ ἠρέ-
 μα ὕει.
 ια'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν βροντώδης ὁ ἀήρ καὶ ὑετώδης ἐκ τοῦ
 νότου.
 ιβ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν ταραχώδης ὁ ἀήρ μετὰ βροχῆς. 5
 ιγ'. εἶδοις Ἰουνίαις ζέφυρος ἢ ἀργέστης πνεύσει· εἰκὸς δὲ
 καὶ βροντήσῃ.
 ιδ'. τῆ πρὸ ιη' καλενδῶν Ἰουλίῶν ὁ δελφὶν ἀνίσχει καὶ νό-
 τος πνεῖ.
 ιε'. τῆ πρὸ ιζ' καλενδῶν οἱ ὦμοι τοῦ Ὠρίωνος ἀνίσχουσι, 10
 καὶ προοίμια καυμάτων.
 ις'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ἄστρον κρῦφιον καὶ ζέφυρος σὺν
 τῷ νότῳ.
 ιζ'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ζάλη μετρία τοῦ ἀέρος καὶ πνοή
 τοῦ βορέου. 15
 ιη'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν ζέφυρος μετὰ νότου, καὶ οἱ ὦμοι
 τοῦ Ὠρίωνος φαίνονται.
 ιθ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν ὁ ἥλιος καρκίνῳ, καὶ ὁ Ὠρίων
 ἀνίσχει ἕωθεν.
 κ'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν νότος ἅμα καὶ ζέφυρος, καὶ βρον- 20
 τώδης ὑετός.
 κα'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ὁ ὀφιοῦχος ὄρθηρον δύεται.
 κβ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν νότος ἅμα καὶ βορέας.
 κγ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν ἐπιτολή τοῦ Ὠρίωνος.
 κδ'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν κρυφίου ἄστρον ἐπιτολή καὶ ἐπίτα- 25
 σις καυμάτων.

6 ἐργάτης C, ἐργαστής R^b. 7 malim βροντήσῃεν. H. 20 νότοι C.

10. iv Id. item . aquilo spirat; et rorat. 11. iii Id. tonitribus ple-
 nus aër, et pluvius ob austrum. 12. prid. Id. turbidus aër cum plu-
 via. 13. Idibus Iunii favonius aut corus spirabunt. credibile est
 tonitrus quoque fieri. 14. xviii Kal. Iulias delphin exoritur et auster
 spirat. 15. xvii Kal. hameri Orionis emergunt; calores incipiunt.
 16. xvi Kal. sidus occultatur; favonius cum austro. 17. xv Kal.
 tempestas modica aëris et flatus aquilonis. 18. xiv Kal. favonius
 cum austro; humeri Orionis apparent. 19. xiii Kal. sol in cancro;
 et Orion a mane oritur. 20. xii Kal. auster et favonius; pluvia cum
 tonitribus. 21. xi Kal. anguifer, qui Graecis dicitur ophiuchos, mane
 occidit. 22. x Kal. auster simul et aquilo. 23. ix Kal. ortus
 Orionis. 24. viii Kal. obscuro atri exortus, et intentio calorum.

- κ'. τῇ πρὸς ζ' καλενθῶν ἢ θερυνὴ τροπή, ἀφνιδίως τε τα-
ραχὴ τοῦ ἀέρος.
- κς'. τῇ πρὸς ε' καλενθῶν λην ἕμα καὶ ζέφυρος.
- κζ'. τῇ πρὸς ε' καλενθῶν βραχεῖα ἢ νύξ, καὶ ὁ μὲν Ὠρίων
6 ἀνίσχει, νότος δὲ φεύσει.
- κη'. τῇ πρὸς δ' καλενθῶν ἐν μὲν ἐσπέρα βρέχει, ὁ δὲ κύων
ἀνίσχειν ἄρχεται.
- κθ'. τῇ πρὸς γ' καλενθῶν ἀνεμομαχία.
- λ'. τῇ πρὸς α' καλενθῶν ξωθεν μὲν ὁ κύων ἀνίσχει, ἡ δὲ
10 ζαῖνη τοῦ Ὠρίωνος ἀναφαίνεται.
65. IOYΛIOΣ. α'. καλένθαις Ἰουλίαις ταράττεται ὁ
ἀήρ ἐκ τοῦ βορρᾶ.
- β'. τῇ πρὸς ε' νωνῶν Ἰουλίαν κρόφιον ἄστρον καὶ ζέφυρος
ἢ νότος.
- 15 γ'. τῇ πρὸς ε' νωνῶν ταραχὰ τοῦ ἀέρος ἐκ τοῦ νότου.
- δ'. τῇ πρὸς δ' κωνῶν ὁ Ὠρίων ἀνίσχει καὶ ὁ στέφανος δύν-
ται, καὶ ζέφυρος πνεῖ.
- ε'. τῇ πρὸς γ' νωνῶν τὸ μέσον τοῦ καρκίνου ἀνίσχει.
- ς'. τῇ πρὸς α' νωνῶν οἱ ἐτησίαι καὶ μετὰ νότον βορρᾶς.
- 20 ζ'. νόταις Ἰουλίαις δύνεται ἕρθρου ὁ στέφανος καὶ νότος
πνεῖ.
- η'. τῇ πρὸς η' εἰδῶν Ἰουλίαν ὁ Κηφιδὸς ἀνίσχει, καὶ τροπή
τοῦ ἀέρος νοτία.
- θ'. τῇ πρὸς ζ' εἰδῶν ὁ Ὠρίων ὄλος ἀνίσχει καὶ νότος πνεῖ.
- 25 ι'. τῇ πρὸς ε' εἰδῶν οἱ πρόδρομοι τῶν ἐτησίων πνεύσονται.
- ια'. τῇ πρὸς ε' εἰδῶν βροχὴ μετὰ βροντῶν καὶ βορρᾶς βλαίως.

19 R^a et hic et semper ἐτήσιοι.

25. vii Kal. solstitium aestivum, et turbatio subita aëris. 26. vi Kal. africanus simul et favonius. 27. v Kal. nox brevissima; Orion oritur, et auster se diffundet. 28. iv Kal. vesperi pluit: canis exoriri incipit. 29. iii Kal. ventorum conflictus. 30. prid. Kal. a mani canis oritur: zona Orionis apparet.

65. IULIUS. 1. Kalendis Iuliis turbatur aër ex aquilone. 2. vi Non. Iulias sidus occultatur; favonius, vel auster. 3. v Non. turbationes aëris ex austro. 4. iv Non. Orion exoritur, et corona occidit; spirat favonius. 5. iii Non. cancer medius oritur. 6. prid. Non. etesias, et post austram aquilo. 7. Nonis Iuliis occidit matutino corona, et auster spirat. 8. viii Id. Iulias Cepheus exoritur. conversio aëris ab austro. 9. vii Id. Orion totus exoritur et auster spirat. 10. vi Id. flant etesiarum prodromi. 11. v Id. pluvia cum

Iohannes Lydus.

24

ιβ'. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν ὁ Ὠρίων ὄλος ὄρθρου ἀνίσχει, καὶ ἐπι-
τείνουσιν οἱ λεγόμενοι πρόδρομοι.

ιγ'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν λίην παρακώδης.

ιδ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν ἀνίσχει ... καὶ πνεῖ ὁ βορρᾶς.

ιε'. εἶδοις Ἰουλίας ὁ προκύων ἀνίσχει.

ις'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν Αὐγούστου ὁ Ὠρίων ἀνίσχει καὶ
βορρᾶς βίαιος πνεῖ.

ιζ'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν τὸ μεσαίτατον τοῦ θέρους, καὶ
ψυχροτέρα ἢ ἡμέρα ἐκ τοῦ βορρᾶ.

ιη'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ζέφυρος, ἕως δὲ καὶ νότος. καὶ 10
ὁ μὲν κύων ὄρθρου ἀνίσχει, οἱ δὲ ἐτησίαι ἐπιτείνουσιν.

ιθ'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν ὁ Ὠρίων ἀνίσχει καὶ ἀργέστης
φυσᾶ, καὶ ὄλος ὁ Ὠρίων φαίνεται.

κ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν ὁ ἥλιος λέοντι, ἀργέστης τε φυσᾶ,
καὶ οἱ πρόδρομοι τῶν ἐτησίων. 15

κα'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας οἱ ἐτη-
σίαι σὺν καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνέμοις ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας
πνέουσιν.

κβ'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν οἱ πρόδρομοι καταφυσῶνται.

κγ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν ὄλος ὁ καρκίνος μετὰ τοῦ κυνός 20
ἀνίσχει, καὶ ὁ ἀετὸς δύεται.

κδ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν ὁ λέων σὺν τῷ ἡλίῳ ἀνίσχει μετὰ
τοῦ κυνός, ὁ δὲ καρκίνος λήγει.

κε'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν ὁ ἰδρυχόος ἀρχεται δάεσθαι, ὁ δὲ
κύων περὶ ἀμφιλύκην ἀνίσχει, καὶ νότος φυσᾶ. 25

1 ὄρθρου om R^a. 4 καὶ πνεῖ ὁ βορρᾶς om C, post lacunam
ponit R^a, non indicata lacuna R^b. 10 τε C. 12 ἐργάτης, ut
semper, ὄλος C.

tonitribus, et aquilo vehemens. 12. rv Id. Orion totus matutino ex-
oritur, et prodromi qui dicuntur increbrescunt. 13. iii Id. africanus
turbidas. 14. prid. Idus oritur et spirat aquilo. 15. Idibus Ju-
liis Procyon exoritur. 16. xvii Kal. August. Orion exoritur, et
aquilo vehemens spirat. 17. xvi Kal. medietas aestatis, et dies fri-
gidior ob aquilonem. 18. xv Kal. favonius; fortasse etiam auster.
canis matutino exoritur; etesiae increbrescunt. 19. xiv Kal. Orion
exoritur; corus flat; Orion totus apparet. 20. xiii Kal. sol in leo-
nem transitum facit; corus fiat, et prodromi etesiarum. 21. xii Kal.
inde ab hoc die etesiae cum ventis aliis per dies quadraginta spirant.
22. xi Kal. prodromi se diffundunt. 23. x Kal. cancer totus cum
cane oritur, et aquila occidit. 24. ix Kal. leo cum sole exoritur,
una cum cane. 25. viii Kal. aquarius incipit occidere. canis primo

κζ'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν ἀχλὺς καυσώδης· ὁ δὲ ἀέτος δύνεται, ὁ δὲ λέων ἀνίσχει, καὶ νότος πνεῖ.

κς'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν καῦμα ἐκ τοῦ κυνός· ἡ δὲ σταφυλὴ ἄρχεται περᾶζειν.

5 κη'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν καύσων βαρὺς καὶ οἱ ἐτησίαι σφοδρότεροι.

κθ'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν ἐν τῷ στήθει τοῦ λέοντος ἄστρον λαμπρὸν ἀνατέλλει, καὶ χλιαρὸς ὡσπερ ὁ βορρᾶς ἐκ τοῦ καύματος.

10 λ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν ἄρχονται ὀπῶραι φαίνεσθαι, ὁ δὲ ἀέτος ξωθεν δύνεται, καὶ τυραχίωδης ὁ ἀήρ.

λα'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν Ἀγούστῶν νότος μετὰ λιβὸς πνεῖ.

66. ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ. α'. καλὲνδαις Ἀγούστῃς ὁ ἀέτος δύνεται ὄρθρου· λην πνεύσει, καὶ καῦμα ξηρόν.

15 β'. τῆ πρὸ δ' νωνῶν Ἀγούστῃων ἔτι δύνεται ὁ ἀέτος, καὶ ὁ ἀήρ νότιος.

γ'. τῆ πρὸ γ' νωνῶν τὸ αὐτὸ σημαίνει.

δ'. τῆ πρὸ α' νωνῶν τὸ μέσον τοῦ λέοντος ἀνίσχει, φαίνεται δὲ καὶ τὸ δένδρον. ἐν τῷ διημέρῳ τούτῳ ὁ ἥλιος μίαν μοῖραν
20 κρατεῖ· ὁ νότος δὲ ἀχλυώδης [κρατεῖ καὶ] πνεῖ.

ε'. νάναις Ἀγούστῃς δύνεται μὲν ὁ στέφανος, τὸ δὲ μέσον τοῦ λέοντος ἀνίσχει καὶ γέρανοι φαίνονται, καὶ νότος πυκνὸς πνεῖ.

ς'. τῆ πρὸ η' εἰδῶν Ἀγούστῃων ἡ λύρα συστέλλεται, καὶ
25 ἐκ τοῦ νότου κυύσων.

1 malim καὶ ὁ μὲν. H.

diluculo oritur, et auster flat. 26. vii Kal. caligo aestuosa. aquila occidit; leo oritur, et auster spirat. 27. vi Kal. calor ex canicula; uvae incipiunt nigrescere. 28. v Kal. calor gravis; et etesiae vehementiores. 29. iiii Kal. leonis in pectore clara stella exoritur; aquilo quasi tepidus ob calorem. 30. iiii Kal. autumnales fructus apparere incipiunt. aquila a mane occidit; aër turbidus. 31. prid. Kal. auster spirat cum africo.

66. AUGUSTUS. 1. Kalendis Augustis aquila occidit matutino: spirabit africanus, eritque calor siccus. 2. iiii Non. Augustas etiam occidit aquila: aura austrina. 3. iiii Non. idem notat. 4. prid. Non. leo medius exoritur; apparet quoque arbor. hoc biduo sol unum gradum emittitur. auster caliginosus praevallet, et spirat. 5. Nonis Augustis occidit corona: leo medius exoritur, grues apparent, et auster creber spirat. 6. viii Id. August. fides se demittit; aestus ex austro.

ζ'. τῇ πρὸ ζ' εἰδῶν τὸ μέσον τοῦ ὑδροχόου δύεται, καὶ ἐκ τοῦ νότου καῦμα ἀχλυῶδες.

η'. τῇ πρὸ ζ' εἰδῶν ὁ ἄλων ἀνίσχει, καὶ καῦμα βαρὺ. ἐπι- νεφῆς ὁ ἀήρ, καὶ τὸ μέσον τοῦ ὑδροχόου ἀνίσχει.

θ'. τῇ πρὸ ε' εἰδῶν ἄστρον κρυπτόν, ἀπωρικτίας πρώος καὶ 5 μέτριον καῦμα.

ι'. τῇ πρὸ δ' εἰδῶν. ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἔκλειψις σελήνια- κή, καὶ νότος ἕμισα καὶ βορέιον διαφορά καὶ κόραετα.

ια'. τῇ πρὸ γ' εἰδῶν δύεται ἡ λύρα ὄρθρου. τὸ φθινόπω- ρον ἄρχεται, καὶ ἀνεμομαχία. 10

ιβ'. τῇ πρὸ α' εἰδῶν ὠσαύτως.

ιγ'. εἰδοῖς Ἀύγουσταις ὁ δελφίν δύεται σὺν τῷ λαγωῷ.

ιδ'. τῇ πρὸ ιθ' καλενδῶν Σεπτεμβρίων ἀρχμὸς κωσσιώδης.

ιε'. τῇ πρὸ ιη' καλενδῶν ἄστρον κρυπτόν. ζέφυρος σὺν τῷ νότῳ πνεῖ. 15

ισ'. τῇ πρὸ ιζ' καλενδῶν ὄρθρου ὁ δελφίν δύεται καὶ νότος πνεῖ.

ιζ'. τῇ πρὸ ιε' καλενδῶν ἀρχὴ φθινοπώρου.

ιη'. τῇ πρὸ ιε' καλενδῶν δύνει ἡ λύρα, καὶ νότος πνεῖ.

ιθ'. τῇ πρὸ ιδ' καλενδῶν μέτριον τὸ καῦμα, καὶ δύεται ὁ 20 δελφίν.

κ'. τῇ πρὸ ιγ' καλενδῶν ἡ μὲν λύρα δύεται ὄρθρου, ὁ δὲ ἥλιος παρθένω. νότος ἄνεμος, καὶ βροντώδης ὑετός.

κα'. τῇ πρὸ ιβ' καλενδῶν ὁ ἥλιος ἐφ' ὅλης παρθένου.

κβ'. τῇ πρὸ ια' καλενδῶν ἀνίσχει ἡ παρθένος. 25

8 malim νότον· atque sic verti. H. 19 νότος om C.

7. vii Id. aquarius occidit medius, et ob austrum nebulosus aestus.

8. vi Id. leo exoritur, et aestus gravis. caelum nubilum, et aquarius medius oritur.

9. v Id. sidus occultatur. septentrio lenis et calor mediocris.

10. iv Id. hoc die defectus lunae. austri et aquilonis contentio, calores.

11. iii Id. lyra occidit matutino. autumnus incipit. ventorum conflictus.

12. prid. Idus item.

13. Idibus Augustis delphin occidit cum lepore.

14. xix Kal. Septembres caligo aestuosa.

15. xviii Kal. sidus occultatur. favonius cum austro spirat.

16. xvii Kal. mane delphin occidit et auster spirat.

17. xvi Kal. initium autumnus.

18. xv Kal. fidis occidit, et auster spirat.

19. xiv Kal. calor mediocris, et delphin occidit.

20. xiii Kal. fidis occidit mane; sol in virginem transitum facit. auster ventus, et pluvia cum tonitribus.

21. xii Kal. sol in tota virgine.

22. xi Kal. oritur

κγ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ἀπικρατίας πνεύσει μέτριος, καὶ ὀλική ἢ παρθένος.

κδ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν τὸ μὲν αὐτὸ ζέφυριον, ἄνεμος δὲ βορρᾶς.

3 κέ'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν πάναντοι οἱ ἔτησιαι, καὶ ψυχρότερος ἄρχεται πνεῖν βορρᾶς.

κε'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν ὁ μὲν θεληφὶν ἀνίσχει, νότος δὲ πνεῖ.

κς'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ὁ τραγητῆς ἀνίσχει, νότος δὲ πνεῖ
10 καὶ ζέφυρος ἄμα.

κη'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ἢ παρθένος ἄρχεται φαίνεσθαι.

κθ'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν μέτριος ὁ ζέφυρος.

λ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν ὁμοίως, τῆς παρθένου ἀνισχύσης.

λα'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν Σεπτεμβρίων ἢ Ἀνδρομέδα ἀνί-
15 σχει ἔσρος πνεῖ, καὶ ἐναλλάττονται οἱ ἄνεμοι.

67. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ. α'. καλένδουις Σεπτεμβρίαις βροντώδης ὑετός, καὶ ἢ Ἀνδρομέδα ἀνίσχει. ἔσρος πνεῖ, καὶ ἐναλλάττονται οἱ ἄνεμοι.

β'. τῆ πρὸ δ' νωνῶν Σεπτεμβρίων ὁ ἰχθὺς ἀπὸ τοῦ νότου
20 παύεται δύεσθαι.

γ'. τῆ πρὸ γ' νωνῶν βροντῆ καὶ ὕει.

δ'. τῆ πρὸ α' νωνῶν ἀραιτοῦρος ἀνίσχει σὸν τῷ τραγητῇ, καὶ τὸν μὲν δίστον ἀποκρούπτει.

ε'. νώνιμις Σεπτεμβρίαις οἶκος Ἐρμοῦ. ζέφυρος δὲ πνεῖ;
25 καὶ ἐκ τῆς τῶν ἀνέμων ἐναλλαγῆς ὑετός.

ς'. τῆ πρὸ η' εἰδῶν Σεπτεμβρίων ἀσπύτως.

1 ὀνεύσει C.

2 supplendum, opinor, ἀνίσχει. H.

9 τραγη-

τός C.

virgo. 23. x Kal. septentrio leniter spirabit, et virgo tota exoritur.

24. ix Kal. idem sidus; fiat aquilo.

25. viii Kal. etesiae desinunt

flare; aquilo frigidior incipit spirare.

26. vii Kal. delphin oritur;

spirat auster.

27. vi Kal. vindemiator oritur; spirat auster, simul-

que favonius.

28. v Kal. virgo incipit apparere.

29. iv Kal. fa-

vonius lenis.

30. iii Kal. similiter exoriente virgine.

31. prid.

Kal. Septembres Andromeda exoritur; vulturans spirat, et immutatur

venti.

67. SEPTEMBER. 1. Kalendis Septembribus pluvia cum toni-

tribus, et Andromeda oritur. vulturans spirat, et immutatur venti.

2. iv Non. Septembr. piscis austrius desinit occidere.

3. iii Non. tonat et pluit.

4. prid. Non. arecturus exoritur cum vindemiare, et sagittam abscondit.

5. Nonis Septembribus domus Mercurii spirat favonius; et ob ventorum immutationem pluvia delabitur.

ζ. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν ἀνίσχει ἡ αἴξ· ἐν δὲ τῇ ἑσπέρᾳ λίπυ μετα ὑετοῦ.

η. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ἀναφαίνεται ὁ ἀρκτοῦρος, βαρρῶς δὲ φουσῶ· ἔσθ' ὅτε καὶ βροντᾶ.

θ. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν τὸ μέσον τῆς πυρθένου ἀνίσχει, ζέφυρος δὲ μετὰ λιβὸς πνεῖ.

ι. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν τὰ αὐτά.

ια. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν ὡσανύτως.

ιβ. τῆ πρὸ α' εἰδῶν Σεπτεμβρίων ὁ ἀρκτοῦρος ἀνίσχει.

ιγ. εἰδοῖς Σεπτεμβρίαις ὕει διὰ τῆς ἐπιτολῆς τοῦ ἀρκτούρου. 10

ιδ. τῆ πρὸ ιη' καλενδῶν Ὀκτωβρίων αἱ κλειάδες ἀνίσχουσι σὸν τῷ ἵππῳ.

ιε. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν ἡ χελιδῶν οὐδαμοῦ· ἀνίσχει δὲ καὶ ἡ αἴξ, καὶ ὕει.

ις. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν τὸ δωδεκατημόριον ἀρχεται τοῦ 15 μετοπώρου.

ις. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ζέφυρος μετὰ λιβὸς καὶ εὔρος πλατύς.

ιη. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν ὁ ἰχθὺς ἀνίσχει, καὶ ἡρέμα ἀπαρ- κτίας. 20

ιθ. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν ὁ ἥλιος ζυγῶ· ὁ κρατῆρ φαίνεται· νότος πνεῖ. τὸ μέσον τοῦ ἀρκτούρου ὕρθρου φαίνεται.

κ. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν ἐπιτολὴ τοῦ ἀρκτούρου καὶ ὑετός.

κα. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ἡ μετοπιωρὴ ἰσημερία, καὶ οἱ ἰχθύες δύνονται. 25

κβ. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν δέεται ἡ Ἀργώ, καὶ τροπὴ τοῦ ἀέ- ρος ὑετώδης.

1 ἡ βίε C.

6 δὲ μου λιβὸς C.

11 Kal. Σεπτεμβρίων C.

Sept. item. 7. vii Id. capella oritur; vesperi africus cum pluvia. 8. vi Id. arcturus apparet; aquilo fiat; interdum tonat. 9. v Id. virgo media exoritur; favonius spirat cum africo. 10. iv Id. eadem. 11. iii Id. item. 12. prid. Id. Sept. arcturus exoritur. 13. Idibus Septembribus pluit ob ortum arcturi. 14. xviii Kal. Octobr. vergiliae exoriuntur cum equo. 15. xvii Kal. hirundo nusquam; exoritur quoque capella, et pluit. 16. xvi Kal. portio 12 autumnii incipit. 17. xv Kal. favonius cum africo; et vultur nusquam. 18. xiv Kal. piscis oritur. septentrio leniter spirans. 19. xiii Kal. sol in libram transitum facit; crater apparet; spirat auster. arcturus medius apparet matutino. 20. xii Kal. arcturi ortus, et pluvia. 21. xi Kal. aequinoctium autumnale. pisces occidunt. 22. x Kal. Argo navis occi-

κγ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν δύνονται οἱ ἰχθύες, καὶ ἕτεοι ἐκ τοῦ νότου.

κδ'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν ἔκλειψις σειληνιακὴ καὶ ἐπιτολὴ τοῦ κενταύρου.

5 κέ'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν συννεφῆς ὁ ἀήρ καὶ ταραχώδης.

κς'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν οἱ ἕριφοι ἀνίσχουσι, καὶ νότος ψυχρός.

κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν παύεται ἡ παρθένος ἀνίσχειν, αἱ δὲ πλειάδες ἐν ἑσπέρα φαίνονται, καὶ οἱ ἕριφοι σὺν τῷ ἡλίῳ ἀνί-
10 σχουσιν.

κη'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν ἔτι μᾶλλον ὁ νότος.

κθ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν αἱ πλειάδες ὄρθρου φαίνονται, καὶ πνεὶ νότος ὑετώδης.

λ'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν ἡ αἰὲς ἀνίσχει μέχρι τῆς ἑσπερινῆς
15 δύσεως τῶν πλειάδων.

68. ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ. α'. καλένδαις Ὀκτωβρῖαις αἱ πλειά-
δες ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ἄρχονται φαίνεσθαι, καὶ νότος ὄρθρου
πνεῖ.

β'. τῆ πρὸ ε' κωνῶν Ὀκτωβρῖων ὡσαύτως δ τε ἀήρ. αἱ τε
20 πλειάδες.

γ'. τῆ πρὸ ε' κωνῶν ὁ ἥλιος δύνεται, καὶ ἀπὸ βορέου
βροντῆ.

δ'. τῆ πρὸ δ' κωνῶν οἱ ἕριφοι ἀνίσχουσι καὶ ὕει.

ε'. τῆ πρὸ γ' κωνῶν ὡσαύτως.

25 ζ'. τῆ πρὸ α' κωνῶν τὸ μέσον τοῦ κριοῦ δύνεται, καὶ ὁ
σκορπίος σὺν αὐτῷ.

4 τοῦ κέντρου C. 7 ἰσχυρός R^b. 8 παύεται—9 ἀνίσχου-
σιν R^b cum Leonico: vulgo παύεται ἡ παρθένος, ἀνίσχει ἡ
πλειάς ἐν ἑσπέρα, φαίνονται καὶ οἱ ἕριφοι σὺν τῷ ἡλίῳ ἀνίσχουσιν.
16 ἀπὸ] εἶσο R^b. 23 ἀνίσχουσι· καὶ νότος πνεῖ R^a.

dit; et conversio aëris ad pluviam. 23. ix Kal. pisces occidunt; et
pluviae ob austrum. 24. viii Kal. defectus lunae, et oritur centaurus.
25. vii Kal. aër nubilus ac turbulentus. 26. vi Kal. hoedi exoriun-
tur. anster frigidus. 27. v Kal. virgo desinit oriri: apparent vergi-
liae vespere. aperiunt se hoedi quoque una cum sole oriente. 28. iv
Kal. increbescit anster. 29. iii Kal. vergiliae matutino apparent, et
spirat anster pluvius. 30. prid. Kal. capella emergit usque ad occa-
sum vespertinum vergiliarum.

68. OCTOBER. 1. Kalendis Octobribus vergiliae ab oriente ap-
parere incipiunt, et anster spirat matutino. 2. vi Non. Octobr. item,
quod ad aërem vergiliasque attinet. 3. v Non. auriga occidit, et ab
aquilone tonat. 4. iv Non. hoedi oriuntur, et pluit. 5. iii Non.
item. 6. prid. nonas aries medius occidit, et una cum illo scorpio.

- ζ'. νωνῶν Ὀκτωβρίων ὡσαύτως.
 η'. τῇ πρὸς ἡ' εἰδῶν Ὀκτωβρίων ὁ στέφανος σὺν τοῖς ἐριφοῖς ἀνίσχων τρέπει τὸν ἀέρα.
 θ'. τῇ πρὸς ζ' εἰδῶν οἱ ἐριφοὶ σὺν ταῖς πλειάσιν ἀνίσχουσι, καὶ πνεῖ ἄνεμος λίψ. 5
 ι'. τῇ πρὸς ε' εἰδῶν ὁ ζυγὸς ἄρχεται ἀνίσχων, καὶ ζέφυρος πνεῖ.
 ια'. τῇ πρὸς ε' εἰδῶν ὁ στέφανος ὄρθρου ἀνίσχων ἐναλλάττει τοὺς ἀνέμους.
 ιβ'. τῇ πρὸς δ' εἰδῶν αἱ πλειάδες ἀνίσχουσι καὶ νότος πνεῖ. 10
 ιγ'. τῇ πρὸς γ' εἰδῶν ὁ στέφανος ἀνίσχων ἐναλλάττει τοὺς ἀνέμους.
 ιδ'. τῇ πρὸς α' εἰδῶν βορρᾶς πλατὺς πνεῖ.
 ιε'. εἰδοῖς Ὀκτωβρίαις τὸ μέσον τοῦ φθινοπώρου καὶ ἄνεμος νότος. 15
 ις'. τῇ πρὸς ις' καλενδῶν ὁ Ὠρίων ἀνίσχει, καὶ δροσώδης ὁ ἀήρ.
 ιζ'. τῇ πρὸς ις' καλενδῶν ὡσαύτως.
 ιη'. τῇ πρὸς ιε' καλενδῶν ἡ πᾶσα ἡμέρα συννεφής.
 ιθ'. τῇ πρὸς ιδ' καλενδῶν ὁ ἥλιος σκορπίω, καὶ ζέφυρος πνεῖ. 20
 κ'. τῇ πρὸς ιγ' καλενδῶν δύνονται αἱ πλειάδες, καὶ τροπὴ τοῦ ἀέρος.
 κα'. τῇ πρὸς ιβ' καλενδῶν ὡσαύτως· ἀλλὰ καὶ θεῖ.
 κβ'. τῇ πρὸς ια' καλενδῶν ἡ οὐρὰ τοῦ ταύρου, καὶ νότος πνεῖ δευτέρως. 25
 κγ'. τῇ πρὸς ι' καλενδῶν δύεται ὁ σκορπίος, καὶ βορρᾶς πνεῖ.
 κδ'. τῇ πρὸς θ' καλενδῶν δύνονται αἱ πλειάδες.

7 πνεῖ om C. 11 ἀλλάττειται C. 24 num supplendum δύνεται? H. 26 δύνεται—πνεῖ] ὡσαύτως· ἀλλὰ καὶ θεῖ C.

7. Nonis Octobribus item. 8. viii Id. Octobr. corona cum hoedis oriens mutat tempestatem. 9. vii Id. hoedi oriuntur cum vergiliis; spirat ventus africanus. 10. vi Id. libra oriri incipit: favonius spirat. 11. v Id. corona mane exoriens immutat ventos. 12. iv Id. vergiliae oriuntur, et auster spirat. 13. iii Id. corona oriens immutat ventos. 14. prid. Id. aquilo late fusus spirat. 15. Idibus Octobribus autumni medium: et auster spirat. 16. xvii Kal. Novembr. Orion exoritur: aër roscidus. 17. xvi Kal. item. 18. xv Kal. dies totus nubilus. 19. xiv Kal. sol in scorpionem transitum facit, et spirat favonius. 20. xiii Kal. vergiliae occidunt, et conversio aëris. 21. xii Kal. item: et praeterea pluit. 22. xi Kal. cauda tauri occidit, et spirat auster pluvias. 23. x Kal. nepa occidit: spirat aquilo. 24. ix Kal.

κε'. τῆ πρὸ ἧ καλενδῶν ὁ κένταυρος ὄρθρου δύεται.

κς'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν τὸ μέτωπον τοῦ σκορπιου δύεται.

κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν αἱ ὑάδες δύνονται, καὶ βορρᾶς ψυχρός.

5 κη'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν αἱ πλειάδες καὶ ὁ Ὠρίων παντελῶς δύνονται.

κθ'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν ὁ ἀρκτουῦρος δύεται, καὶ οἱ ἀνεμοὶ βιαιώτεροι.

λ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν ἡ Κασσιόπειρα ἀρχεται δύεσθαι.

10 λα'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν ὁ Ὠρίων ὄλος ἀποκρύπτεται, καὶ ὁ μὲν ἀετὸς ἐν ἐσπέρῃ, ἡ δὲ λύρα ἀνίσχει.

69. NOEMBΡΙΟΣ. α'. καλένδαις Νοεμβρίαις αἱ πλειάδες δύνονται. ἔωθεν πάχνη, καὶ τοῦ ἀρκτουῦρου δομένου τροπῆ τοῦ ἀέρος ἐπὶ τὸ ψυχρότερον.

15 β'. τῆ πρὸ δ' νωνῶν Νοεμβρίων ἀνεμοὶ ψυχροὶ καὶ βορραί.

γ'. τῆ πρὸ γ' νωνῶν ἡ λύρα ὄρθρου ἀνίσχει, καὶ πρῶτα βορρᾶς, εἶτα καὶ νότος.

δ'. τῆ πρὸ α' νωνῶν νότος σὺν τῷ ζεφύρῳ καὶ ὑετός.

20 ε'. νῶναις Νοεμβρίαις ἡ λύρα ἀνίσχει· ἥλιος φαίνεται, καὶ ἄνεμος βορέας.

ς'. τῆ πρὸ ἧ εἰδῶν Νοεμβρίων ὄρθρου ὁ ἀρκτουῦρος δύεται, καὶ συννεφία.

ζ'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν αἱ πλειάδες καὶ ὁ Ὠρίων δύνονται, καὶ πνεὶ ὁ βορρᾶς.

2 τὸ μέτωπον C. 11 ἀνίσχει] num legendum ὄρθρου ἀνίσχει? H. 14 ψυχρὸν CR^b. 18 ἀετὸς C. 19 ἡλίου C.

occidunt vergiliae. 25. viii Kal. centaurus matutino occidit. 26. vii Kal. nepae frons occidit. 27. vi Kal. suculae occidunt: aquile gelidus. 28. v Kal. vergiliae et Orion penitus occidunt. 29. iv Kal. arcturus occidit; venti vehementiores. 30. iii Kal. cassiope incipit occidere. 31. prid. Kal. Orion totus, aquila vesperi occultatur. fides exoritur.

69. NOVEMBER. 1. Kalendis Novembribus vergiliae occidunt; matutino gelicidium, et ob occasum arcturi conversio aëris ad frigus. 2. iv Non. Novembr. venti frigidi et pluviae. 3. iii Non. fides matutino exoritur; et primo aquilo, deinde auster. 4. prid. Non. auster cum favonio, et pluvia. 5. Nonis Novembribus fides exoritur; sol se aperit; pluit. 6. viii Id. Nov. ante lucem arcturus occidit: caelum nubilum. 7. vii Id. vergiliae et Orion occidunt, et spirat aquila.

η'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν στυγνὸς ὁ ἀήρ.

θ'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν λιμπρὸν ὕστρον τοῦ σκορπίου, καὶ χειμερινὴ τροπή.

ι'. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν ἄρχεται ὁ χειμὼν.

ια'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν αἱ πλειάδες ὑπακρύπτονται. 5

ιβ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν τοῦ σκορπίου μέσον ὕστρον ἀνίσχει.

ιγ'. εἰδοῖς Νοεμβρίου αἱ πλειάδες καὶ ὁ Ὄριων ὄρθρον δύνονται.

ιδ'. τῆ πρὸ ιη' καλενδῶν Δεκεμβρίου ὄρθρον ὁ σκορπίος δύνεται. 10

ιε'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ἡ λύρα ἀνίσχει ἔσθην, εὐρὸς τε πνεῖ ἕμμα καὶ νότος σὺν τῷ βορρᾷ.

ις'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν τὸ αὐτό.

ιζ'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν χειμῶν, καὶ νότος ἔπεται.

ιη'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν ὁ ἥλιος τοξότη. καὶ ὁ Ὄριων ἀνί- 15
σχει σὺν τῆ λύρα, καὶ ταραχὴ τοῦ ἄερος.

ιθ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν τὸ κέρας τοῦ ταύρου σὺν ἡλίῳ δύνεται, καὶ πνεῖ βορρᾶς.

κα'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν ἀηθῆς χειμῶν.

καί'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν αἱ ὕαιδες σὺν τῷ λεγωνῷ ὄρθρον 20
δύνονται.

κβ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν ἔσθης ψυχρός.

κγ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν ὁ Ὄριων καὶ τὰ κέρατα τοῦ ταύρου δύνονται.

κδ'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν προοίμια τῆς χειμερινῆς τροπῆς. 25
δύνεται ὁ κύν, καὶ δρόσος φέρεται ψυχρά.

2 σκορπίου] σκορπίον ἐπιτέλλει R^a. 4 ὁ ἀήρ R^b. 6 τὸ?
14 χειμῶν R^a. 25 φαίνεται R^b.

8. vi Id. caelum triste. 9. v Id. stella clara scorpionis exoritur; conversio ad hiemem. 10. iv Id. hiemis initium. 11. iii Id. vergiliae occultantur. 12. prid. Id. media stella scorpionis exoritur. 13. Idibus Novembr. vergiliae et Orion mane occidunt. 14. xviii Kal. Decembr. mane scorpio occidit. 15. xvii Kal. fidis exoritur matutino; vulturnaus et anster simul fiunt cum aquilone. 16. xvi Kal. idem. 17. xv Kal. hiemat, et sequitur anster. 18. xiv Kal. sol in sagittarium transitum facit. Orion exoritur cum fidicula. 19. xiii Kal. tauri cornu cum sole occidit; spirat aquilo. 20. xii Kal. tempestas foeda. 21. xi Kal. suculae cum lepore mane occidunt. 22. x Kal. pluvia frigida. 23. ix Kal. Orion et tauri cornua occidunt. 24. viii Kal. initia conversionis hibernae. occidit canis; cadit ros gelidus.

κε'. τῆ πρὸς ζ' καλενθῶν ὁ ἥλιος ἐπὶ τῆς πρώτης μοίρας τοῦ τοξότου.

κς'. τῆ πρὸς ε' καλενθῶν ἰσαύτως.

κζ'. τῆ πρὸς ε' καλενθῶν δύεται ὁ κύων, καὶ βροχὴ ἔσται
5 **νοτία.**

κη'. τῆ πρὸς δ' καλενθῶν ἄρχεται ὁ κύων δύνεσθαι, καὶ νεφρώδης ὁ ἀήρ.

κθ'. τῆ πρὸς γ' καλενθῶν ὄρθρου δύεται ὁ κύων, καὶ ἐκ τοῦ λιβδὸς ὕει.

10 λ'. τῆ πρὸς α' καλενθῶν δύεται ὁ κύων, καὶ ζέφυρος μετὰ νότου καὶ βροχῆς.

70. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ. α'. καλένθαις Δεκεμβρῆαις σὺγχυσίς τοῦ ἀέρος· ἀπαρκτίας φυσῆ, καὶ ὁ Ὄριων ὅλος ὄρθρου δύεται.

15 β'. τῆ πρὸς δ' νωνῶν Δεκεμβρῆων ὁ κύων δύεται ἐν ἐσπέρᾳ· ἀπαρκτίας ἐπιτείνει.

γ'. τῆ πρὸς γ' νωνῶν χειμᾶζει σὸν ἄετῶ.

δ'. τῆ πρὸς α' νωνῶν δύεται ὁ τοξότης καὶ βορρᾶς πνεῖ.

ε'. νῶναις Δεκεμβρῆαις βροχὴ καὶ πολυομβρία.

20 ε'. τῆ πρὸς η' εἰδῶν Δεκεμβρῆων τὸ μέσον τοῦ τοξότου ἀνίσχει.

ζ'. τῆ πρὸς ζ' εἰδῶν ἀνίσχει ὁ ἀετὸς καὶ πνεῖ ὁ λήψ.

η'. τῆ πρὸς ε' εἰδῶν ὁ σκορπίος ὅλος ἀνίσχει.

θ'. τῆ πρὸς ε' εἰδῶν ὁ κύων ἐν ἐσπέρᾳ ἀνίσχει καὶ ὁ νότος
25 πνεῖ.

ι'. τῆ πρὸς δ' εἰδῶν βορέας συχνός, καὶ ὁ οὐρανὸς μέλας ἐκ τῆς χιόνος.

4 κύων] num Ὄριων? Leonicus certe Orion occidit. H. 15 ὁ κύων om C. 17 νῶναις C. 19 sequentia om R^b. 27 τοῦ C.

25. vii Kal. sol in primo gradu sagittarii. 26. vi Kal. item. 27. v Kal. occidit canis; erit anster cum pluvia. 28. iv Kal. canis incipit occidere; aër nebulosus. 29. iii Kal. matutino occidit canis, et africo flante pluit. 30. prid. Kal. occidit canis; favonius cum austro et pluvia.

70. DECEMBER. 1. Kalendis Decembribus turbatio aëris: septentrio fiat, et Orion totus mane occidit. 2. iv Non. Decembr. canis occidit vespere; septentrio increbrescit. 3. iii Non. hiemat cum pluvia. 4. prid. Non. occidit sagittarius, et spirat aquilo. 5. Nebris Decembribus pluvia imberque multus. 6. viii Id. Decembr. sagittarius medius oritur. 7. vii Id. oritur aquila, spirat africus. 8. vi Id. scorpis totus exoritur. 9. v Id. canis vespere oritur: spirat anster. 10. iv Id. aquilo creber; caelum nigrescens a nive.

ια'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν κρόφιον ἄστρον· ἀπαρκτίας ἄμα καὶ καικίας.

ιβ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν βορρῆς πρώτος, ἔπειτα δὲ νότος βαρῆς.

ιγ'. εἰδοῖς Δεκεμβρίας ὄλος ὁ σκορπιος ἀνίσχει· βορρῆς δὲ 5 καὶ νότος ὑετὸν ἐπισπώμενοι.

ιδ'. τῆ πρὸ εθ' καλενδῶν Ἰανουαρίων δύεται ἡ αἴξ.

ιε'. τῆ πρὸ εη' καλενδῶν νότος ἄμα καὶ βορρῆς, καὶ σύγ-
χυσις τοῦ ἀέρος.

ις'. τῆ πρὸ εζ' καλενδῶν ὠσαύτως.

10

ιζ'. τῆ πρὸ εδ' καλενδῶν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὸν αἰγυόκερωτα.

ιη'. τῆ πρὸ εδ' καλενδῶν ἄστρον κρυπτόν καὶ ἀνεμομαχία.

ιθ'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν ἡ αἴξ ἀνίσχει.

κ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν ὁ ἀετὸς ἀνίσχει καὶ ὁ αἰγυόκερος.

κα'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν βορρῆς μὲν κατέρχεται, νότος δὲ 15 τὴν πᾶσαν ἡμέραν ἐπικρατεῖ.

κβ'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ὁ ἀετὸς ἐν ἑσπέρα ἀνίσχει.

κγ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν ὄρθρον ἡ αἴξ δύεται· καὶ συμπλη-
ροῦται ἡ βροῦμα, οἶονεὶ ἡ χειμεριῶν τροπή.

κδ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν χειμέριος ὁ ἀήρ.

20

κε'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν ὄρθρον ἡ αἴξ δύεται.

κς'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν δύεται ἐν ἑσπέρα ἡ αἴξ, καὶ χει-
μάζει.

κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ὁ δελφὶν ἔσθιν ἀνίσχει, ἔχων τὸν
ἀέρα.

25

1 καὶ σὺ καικίας C. 3 fort. πρώτα, ut p. 377 16. H. ἐπὶ ταύτῃ C.
5 Δεκεμβρίων C. 11 αἰγυόκερωτον C. 13 ἡ αἴξ ἀνίσχει C
manu secunda. 14 καὶ ἄμα καὶ R^a. 16 ἐπικρατεῖ C.
18 δύεται sequentia desunt in versione Leonici. H. 21 ἡ αἴξ
ὄρθρον R^a. 24 δέλφιος C.

11. III Id. sidus occultatur; septentrio simul et caecias. 12. prid.
Idus primo aquilo, deinde auster ingravans. 13. Idibus Decembr.
scorpio totus exoritur; aquilo et auster pluviam indocentes. 14. XIX
Kal. Januar. capra occidit. 15. XVIII Kal. auster simul et aquilo;
turbatio aëris. 16. XVII Kal. item. 17. XVI Kal. sol in capricor-
num transitam facit. 18. XV Kal. sidus occultatum, et ventorum
conflictus. 19. XIV Kal. capra oritur. 20. XIII Kal. aquila oritur
et capricornus. 21. XII Kal. aquile inchoat: sed auster praevalet
toto die. 22. XI Kal. aquila vesperti oritur. 23. X Kal. mane ca-
pra occidit; et consummatur bruma h. e. solstitium hibernum. 24. IX
Kal. aër hiemalis. 25. VIII Kal. mane capra occidit. 26. VII Kal.
vesperti occidit capra; et hiemat. 27. VI Kal. delphin a mane ex-

κη'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ὁ ἥλιος ἀποστρέφεται ἀπὸ τοῦ νοτιοῦ καμπτήρος.

κθ'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν ὁ ἥλιος λαμπρὸς, ὁ δὲ αἰτὸς δύνεται, καὶ ὕει.

5 λ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν ὁ μὲν δελφὶν ἀνίσχει, ὁ δὲ κύων δύνεται.

λα'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν Ἰανουαρίου κρηφία ταραχὴ καὶ ἀνεμώδης. ἄρχεται ἀνίσχειν ὁ δελφὶν, καὶ ὁ ἥλιος εἰς ὕψος.

71. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Κλαύδιος ἐκ τῶν παρὰ Θούσκιος 10 ἱερῶν πρὸς λέξιν· καὶ οὐκ αὐτὸς μόνος, ἀλλὰ μὲν καὶ Εὐδόξος τε ὁ πολὺς, Δημόκριτος πρῶτος αὐτῶν, Βάρρων τε ὁ Ῥωμαῖος, Ἴππάρχος, Μητροδωρος, καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ Καῖσαρ, παρὰ τῆς ἐφημέρου τῶν φαινομένων ἐπιτολῆς τε καὶ δοσμῶν. ἐπειδὴ δὲ 15 αὐτὰ πρὸς τῶν ἐπιτολῶν ἢ δόσεων τῶν ἀστρῶν ἐνεργεῖσθαι, φέρε τῆς πλάνης αὐτοῦς καίπερ ἀντιμαχομένους ἀπαλλάξωμεν. καὶ τάχα διὰ βραχέων ταῦτο παρασχέιν αὐταῖς δυνατόν. τῶν τοίνυν ζωδίων ὑφ' ἐν μὲν τῶν ὅλων πλανωμένων οὐρανὸν διεληφθῶτων, οὐκ ἐξ ὅλου δὲ τὰ αὐτὰ ἀλλήλοισ ἐπι γῆν ἐνεργούντων, 20 δεῖ ποῖά τινα τῶν ἐπι γῆς κλιμάτων ὑπὸ ποῖῳ ζωδίῳ τέτακται τελεῖν· οὕτω γὰρ ἂν εὐληθῆς· τοῦς μὴ πρὸς ἀπέχθειαν ἱζητοῦντας οὐ φεύξεται.

7 Ἰανουαρίου C. 8 ἀνίσχειν· ὁ δὲ δελφὶν C. 9 κλαύδιος C.
11 αὐτῶν R^a, πρῶτος αὐτῶ C: malim τε πρότερος αὐτῶν, atque sic verti. H. βάρρων C. 12 μετ' αὐτοῦς R^a. 13 δὲ add R^a. 14 ἀπ. φερ. φάσι.] τὴν ἀπαιδευθῶν νομίζοντες φασί C.
18 malim μὲν τὸν ὅλον τῶν πλ. H. 19 οὐκ ἔξω δὲ τῶν αὐτῶν R^a. 21 οὕτω γὰρ ἂν] καὶ οὕτω R^a. num ζηλοῦντας? H. 22 sequentia supersunt in solo Casoolino.

oritur; aërem dominatur. 28. v Kal. sol revertitur a meta australi. 29. iv Kal. sol fulgens; aquila occidit, et pluit. 30. iii Kal. delphin oritur, canis occidit. 31. prid. Kal. Ianuarius. conturbatio latens et ventosa. delphin incipit oriri; sol attollitur.

71. Et haec quidem habet Claudius e sacris Etruscorum, ad verbum expressus; neque is solus, sed Eudoxus quoque auctor multiplex, et qui eos aetate anteivit Democritus, M. Terentius Varro civis Romanus, Hipparchus, Metrodorus, et eam illo Divus Iulius, de quotidiano ortu occasibusque siderum. cumque sint qui, inscientia ducti, obstitant non ubique eadem ortibus occasibusve astrorum effici, age, et ab errore illos quamvis repugnantes avertamus. ac quia signa duodecim pro se quodque universam errantium caelum complectantur, nec tamen universe eadem in terra efficiunt, observandum est, quae terrestria climata cui signo sint subiecta. ita enim veritas eos qui animo non infenso eam investigent, minime fugiet.

κρηῶν Βρετανία, Γαλατία, Γερμανία, Βαστίρηναι, Κολη
Συρία, Ἰδομαία.

ταύρων Κυκλάδες, τῆς μικρῆς Ἀσίας τὰ παράλια, Κύπρος,
Πάρθοι, Μῆδοι, Περσίς.

διδύμοις Ὑρκανία, Ἀρμενίαι δύο, [Ἀμαδιανή, Μαυραμαρική,⁵
Αἴγυπτος ἢ κάτω.

καρκίνων Βιθυνία, Φρυγίαι δύο,] Κολχική, Νουμυδία, Καρ-
χηδών, Ἀφρική.

λέοντι Ἰταλία, Ἀπουλία, Γαλλία, Σικελία, Φοινίκη, Ὀρχη-
νία ἦτοι Ἀντορχηνία. 10

παρθένω Ἑλλάς, Ἀχαΐα, Κρήτη, Βαβυλωνίαν, Μεσοποταμίαν,
Συρία.

σκορπίω Συρία ἢ μέση ἢ Κομμαγενή, Κασπία, Μαυριτα-
νία, Γαιτουλία.

ζυγῶν Βακτρία, Κασπία, Σηρικὴ, Θῆβαι, Ὀάσεις, Τρωγλο-¹⁵
δυτική.

τοξότη Τυρρηνία καὶ Κελτική, Ἰσπανία, Ἀραβία ἐδαίμων
ἢ μεγάλη.

αἰγοκέρωτι Μακεδονία, Θράκη, Τλαρίς, Ἰνδική, Ἀριανή,
Γεδρωσίω. 20

ἄδροχῶν Σαυρομάται, Ὀξιανή, Σαυγδιανή, Ἀραβία ἢ μι-
κρά, Ἀζανία μέση, Αἰθιοπία.

ἰχθύσι Λυδία, Κιλικία, Πамφύλια, Φαζανία, Νασαμῶνες,
Γαμαμαντική.

3 Κυκλάδες C. Κύπρον C. 5 Ἀμαδιανή — 7 Φρυγίαι δύο] haec
ex codice Leidensi add Creuzerus. is codex non Ἀμαδιανή sed
μαθίαι, nec Βιθυνία sed σιθονία. 9 Ὀρχηνίας ἢ ἀντορχηνίας C.
13 σοφία ἢ μενεὶς κομμαγενή C. restitui e p. 354 14. H. 15 Σο-
ρικὴ C. Θάσεις C. 17 ταυρινή. καὶ βελτικὴ. σπανία C. dedi ex
p. 305 7. H. 20 γερουσίας C. 21 Σουβδιανή C. 23 Νασαμῶν C.

Arietis subiecti sunt Britannia, Gallia, Germania, Bastarnae, Coele-
syría, Idumaea; Tauro Cyclades, maritima Asiae minoris, Cyprus,
Parthi, Medi, Persis; Geminis Hyrcania, Armeniae duae, Colchis, Na-
midia, Carthago, Africa; Leoni Italia, Apulia, Gallia, Sicilia, Phoeni-
cia, Orchenia sive Antorchenia; Virgini Graecia, Achaia, Creta, Baby-
lon, Mesopotamia, Syria; Scorpioni Syria media sive Commagene, Cas-
pία, Mauritania, Gaetulia; Librae Bactria, Caspia, Serica, Thebae,
Oases, Troglodytica; Sagittario Etruria, Gallia Lugdunensis, Hispania,
Arabia felix magna; Capricorno Macedonia, Thracia, Illyria, India,
Ariana, Gedrosia; Aquario Sarmatae, Oxiana, Sogdiana, Arabia minor,
Azania media, Aethiopia; Piscibus Lydia, Cilicia, Pamphylia, Phazania,
Nasamonea, Garamantica.

CAROLI BEN. HASE

ANIMADVERSIONES.

IN FRAGMENTA DE MENSIBUS.

p. 113 v. 2. και πολλῶν] priores sex versus adeo sunt detriti ut nullam inde sententiam elicere sim ausus. quae legi possunt, videntur esse huiusmodi.

..... παρθένος τῆς δαίμονος τὸ φιλόανθρωπον ..... τὴν ὄψ .....
πᾶσαν κατοικίαν παρήλθε, καὶ τοῖς ..... διήγγικεν, ὡς
ὁ Ῥωμαῖος Βάρ[ρων] ..... Λακε[δαίμ]ονιοῖς γεν[έσθ]αι λόγος
..... Ἀριστείδης, ὃς ἐν τῇ πέ[μπτ]ῃ ..... φησί, αἰ
ήνικα .... οἶτος

Aristidis Milesii Σικελικά laudantur a Plutarcho Parallel. in Opp. moral. 305 D, Ἰταλικά 308 D. num Λακωνικά quoque scripsit?

p. 114 v. 13. αἱ δὲ παραβᾶσαι .... ζώνας] haec hodie non reperiuntur in τοῦ τελείου λόγου (Graece intercidit) versione Latina semibarbara, quae sub titulo, *Hermetis Trismegisti de natura deorum allocuta*, Apuleio Madaurensi adscribitur; nisi eo vis trahere (p. 93 lin. 15 sqq. ed. Elmenhorst. Francofurti 1621, 8) illa: *cum fuerit animae a corpore facta discessio ... desuper ad ima deturbans [summus daemon animam] procellis turbinibusque aëris .... saepe discordantibus tradet, ut inter caelum et terram mundanis fluctibus in diversa semper aeternis poenis agitata raptatur [sic].*

ib. v. 19. τῆς περὶ καθαρότητος ψυχικῆς πραγματείας] non opus est moneam supplevisse me ea levibus quibusdam argumentis nisum, quibus cum ipse non stem, neque alios stare velim. περὶ ψυχῆς scripsisse Iamblichum constat ex Stobaei Florilegio 1 434 A ed. viri egregie docti Thomae Gaisford; de huius libri parte, περὶ ἀποκαταστάσεως (vide B lin. 4), a Damascio laudato, confer Harlesium Bibl. Graec. 5 771 C. sequentia ..θλη.. mirifice me torserunt; nec tamen adhuc de restitutione liquet.

ib. v. 11 ima. de inferorum parentationibus 7 Id. Novemb. actis vide Wilh. Stukeley, *The medallic History of Carausius*, London 1757, 4, lib. 2 p. 63 B.

ib. v. 25. Προφύριος οὕτως φησί] usus sum in restituendo loco epitoma libri De mens. ed. Schow. 53 A.

p. 116 v. 1. τῶν Φοινικῶν τοῦ Ἐρηνίου Φίλωνος] Herennii Philonis, Byblii grammatici, qui imperante Domitiano se deinceps quamplurimis scriptis inclaruit (vid. Eudociae Violar. ed. Villois. 424 C), celebrantur praecipue libri novem Φοινικῶν, quos ex Sanchoniathone interpretatum se esse ferebat. huius historiae Phoenicum fragmenta luculenta servavit Eusebius Praeparat. evang. 30 D et sqq.

ib. v. 5. Ἰσχυρός] hic videtur esse Isigonus Nicaeensis, memoratus ab A. Gellii 9 4 inter scriptores haud parvae auctoritatis, quorum libri pleni sunt rerum incredibilium. Isigoni nomen non invenitur in Indice generali scriptorum Bibliothecae Fabricianae. eius librum secundum Ἀπίστην sive *Incredibilium* laudari video a Sotione, cuius commentatio de fluviis fontibusque mirabilibus per epitomen cusa exstat ad calcem Aristotelis de mirab. auscult. ed. Sylburg. 5 128 lin. 22.

ib. v. 10. ὁ Π*] num Ἰλουσαρχος? quod mirifice congruit cum areola vacua: in textum tamen recipere non sum ausus.

ib. v. 11. τιμαίς*] subest vocula trium literarum, quam supplere non audeo. an καί? sequentium restitutionem, καὶ ταύτη μὲν .... παραδέδοσθαι, vario tentavi, et nunc quoque vereor ut lectori probem, praesertim si in ταύτη non est scribae error.

ib. v. 17. γς τῆ πρώτῃ] in C est γς..α, hoc est γς [τῆ] πρώτῃ, siquidem in mss litera ᾱ modo valet ἐνί, μῆ, modo πρώτῃ, πρώτῃ: utrum autem quamvis plerumque contextus orationis doceat, tamen ex hoc breviandi modo varii variorum errores emanaverant. sic apud Geminum Elementis astronom. 2 D, ἐν κρισὶ μῆ μοίρα, lege ἐν κ. πρώτῃ μοίρα, et paulo post ἐν καρπίνου μῆ μοίρα aequae πρώτῃ: item apud alios quoque non uno loco. etenim tam prompti sunt lapsus in literis numeralem significationem habentibus, ut vix unam evolvere possis paulo copiosiore inscriptionum Graecarum syllogen (antiquiores dico, quae saeculo superiore et ante exierunt), quin passim in ea parte videas esse suboffensum. verbi gratia, in uno M. Antonio Boldetti, *Cimiteri de' Santi Martiri di Roma* (Roma 1720, fol.), in titulo illo, 365 A,

CEPHNΛΑΑ ΠΑΘΕΝΟC
ΖΗCΑC ENIATTONKAIMINACI

quis non videt interpretandum: *vixit annum unum et menses decem*, non, ut habet Boldetti, *mensem unum*? aut 392 C, in monumento Iulii Theodori, filio dulcissimo a parentibus statuto, haec, EZHCENETEIZ. MZ. non valent, ut vertit Boldetti, *vixit annos 47, sed vixit ann. 17* [aut 7], *menses 7*. porro, 405 A,

ANTIOXIE EZHEEN
ENIATTON MZ HΛ

ubi editor mire *Antiochia* visit annos *quadraginta septem*, *mensis quattuor*, annon certissima est interpretatio, *A. visit annum, menses 7, dias 4?* eademque opera explicemus inscriptionem Metensem, quam ipsi Montefalconio, totius antiquitatis viro observantissimo, negotium video exhibuisse *Supplément à l'Antiquité expliquée, t. 99 D.* ea est huiusmodi, Pl. 39 4:

Θ. K.

H. P. Ω.

ET. MI. MI.

MHTHP

XAIPE

eamque Montef. *non nisi divinando legi posse* ait, quod a primis tantum literis nomina efferat. at apud Gruterum, qui a Boissardo acceperat, legitur 730 6 *HPΩ*, sine interpunctione, et post lin. 3 additur alteram *MI*, quo plana sunt omnia: nam quis est qui non videat esse sensum, *θεοῖς καταθεταῖς. Ἡσὲ ἡσῶν μύ, μνηῶν γ', ἡμῶν ἰγ'. D. M. Hero*, quae vita excessit annorum 43, mensium 3, dierum 13? Herusque nomen quam fuerit usitatum, cum ex Leandri fabula tum ex Plutarcho patet Vit. Alex. 696 D. ipsam autem inscriptionem (ut hoc obiter notem), ut Graecam in regionibus nostris aetis insignem, neque ipsa, cum peregrinans triduum Metis constitissem, investigare potui, et iam ante a. 1760 incuria casuve arbitror intercidisse: certe Iosephus Cajot, cuius *Antiquités de Metz* illo anno Metis in-8° prodierunt, eius non meminit. similique modo, literas dialectas in unam vocem coniungendo, restitue titulum quem vidi Lausonnae, consecratum L. Sept. Severo et M. Aur. Antonino, relatumque iam a I. Iac. Scheuchzero, *Οὐρεσιπολίῳ* Helvetico (Lugdun. Batav. 1723, in-4°) 3 499 B. illa enim, v. 6 et deinceps,

IMP. CAES. M. AV. I.
ANTONINO . PO AL
COS.

AV. N. . CE.

sic refingas: IMP. CAES. M. AV[R]E[L].
ANTONINO P[I]O [F.] AV[G].
COS.

AV[E]N[TI]CE[NSes]

referque ad a. Chr. 202, quo solo Severus Augustus III et Antoninus Caracalla eius filius simul consules processerunt. *AVENTICENSes* autem, splendidissimae per Helvetios florentissimaeque coloniae incolae, cum alibi in titulis tum apud ipsum Scheuchzerum memorantur 3 501 C et 502 A. C. sed ad Lydum, unde discedere non oportuit, aliquando revertamur.

p. 117 v. 2. *κατὰ τὸ διασκευῶν*] restitui et verti has spinas ut potui, in illo usus Proclo, ex quo universo, opinor, Lydus

congessit, in altero latinitate Aemilli Porti, Procli theologiam Platoniam (non male plerumque) interpretati ex Graeco. voculam παρά non ausus sum mutare: supra quoque Lydus παρά adhibet miro sensu p. 275 10, 276 6.

p. 117 v. 4. καὶ λαμβάνειν — βιαίως] ex Proclo Theolog. Platon. 258 C paene ad verbum. confer quae auctor ait supra de Saturno p. 300 11.

ib. v. 12. ἀπέχοντες κράμβης] vetus proverbium, *crambe bis posita mors*; neque religione carebat haec herba: adi Erasm. Adag. 2 197 B. pupillam quoque et visum credebatur hebetare.

ib. v. 18. vox ἀγαλμοειδής adhuc, opinor, e lexicis exulat; nec scio an Euryti Lacedaemonii lyrici mentio aliunde exstet. Eurytum Crotoniatem, Philolai discipulum, Pythagoreum memorat Iamblichus Vita Pythagor. 117 A et 125 B ed. Kuster.

ib. v. 20. καὶ λάθρα τῷ Πόρῳ] supplevi ex epitome libri de mensib. p. 48 21. sed ibi pro Πόρῳ legendum Πόρῳ, et in argumento latino *Porrho* similiter mutandum.

p. 118 v. 2. Ἀγῶνία] sic exaratum, vitio aut librarioli aut ipsius Lydi. idem Agonalia ac Septimontia ad 4 Non. Dec. videtur collocare, sed vereor ne perperam. vulgo certe utraque referuntur ad 8 Id. eiusdem mensis, gravissimo consensu kalendariorum veterum, vel (marmorea dico) Praenestini, Amiternini, Antiatini, Maffaeiorum.

ib. v. 7. ὄρος Παλατῖνον] universe moneo, aut oblivione ipsius Lydi aut ruditate atque incogitantia librarii, quatuordecim illa montium nomina admodum esse corrupta. de Coelio monte vide L. Chr. Henricum Krause ad Velleium Patern. 553 C.

IN LIBRUM DE OSTENTIS.

p. 273. ΠΕΡΙ ΔΙΟΣΗΜΕΙΩΝ] de scribendi varietate modo feminino genere αὶ διοσημεῖαι sive διοσημῆαι, modo neutro τὰ διοσημεῖα, ut infra p. 329 17, 331 12, egerunt Rittershusius ad Iamblich. de vita Pythagor. 30 C ed. Kuster. et vir summus literaturae Graecae per Gallias princeps, Io. Fr. Boissonade, cum ad Eunapii Vitas sophistar. 493 A, tum ad Marinum 141 et 149. διοσημεῖα quoque titulus est adhuc exstantis Aratei poematis. sed enim quoniam Lydus ipse habet διοσημεῖαι p. 279 6, τῶν διοσημεῖων p. 277 10, 283 20, 341 21, ταῖς διοσημῆαις p. 281 21, 283 15, διοσημεῖας p. 280 1, hic quoque non διοσημεῖων,

sed feminino genere visum est scribere *διοσημειῶν*. *διοσημείας* est apud Eusebium Praeparat. evang. 207 C. alia forma, lexicis nostris incognita itemque feminina, *διοσημασία*, adhibetur infra p. 343 13.

p. 273 v. 1. .... *τοῦτι πράττειν*] nisi dicas, *τον* esse genitivum vocis praecedentis, adiuncto *τι*, pronomine indefinito. retuli ad ea quae sunt p. 338 17 *τὸ ἐπάγγελμα τοῦτι προύθηεν*. videntur autem deesse hic pauca ab initio operis, velut tres quatuorve versus.

p. 274 v. 11 ima. *superemus*] vel, si mavis, *superarit*, nempe cognitio.

ib. v. 21. *καὶ Ἀσκλητίων*] sic codex: sed vide Harles. Bibl. graec. 4 163 B.

ib. *Δαφνός ὁ Θηβαῖος* *] locum lacunae signis notavimus, quod videtur deesse nomen proprium quinque aut sex litterarum. de Polle, qui deinceps sequitur, eiusque scriptis, agit Eudocia Villosonii 364 B.

p. 275 v. 5. *σαφή* .....] desunt quattuor circiter vocabula, quae supplere non audeo. interpretatus sum perinde ac si excidisset, *χρησόμεθα δὲ καὶ τοῖς*.

ib. v. 10. *παρὰ τὸ κρατοῦν*] verti, *iuxta* morem: vide p. 276 6 *παρὰ τὸν ἱερατικὸν νόμον*. et 117 2. tamen apud Lydum de magistr. p. 256 8 *παρὰ τὴν βασιλέως εὐμένειαν* est, *contra* imperatoris benevolentiam, ut recte reddidit vir cl. Dominicus Fuss, linguae utriusque peritissimus: et infra p. 333 8 *παρὰ τὸ κρατοῦν* videtur esse *praeter* imperium.

ib. v. 11. *Τύρχων (ταύτη)*] codex *ταυτησ*, sed extrema litera manu prima expuncta.

p. 276 v. 22. *Βικελίου*] in cod. est *βικελίου*. sed vide infra ad p. 360 18.

ib. v. 23. *ταῦτα πρὸς ὑμᾶς διελεῖν*.] unde patet inscripsisse alicui Lydum hunc libellam. cui, non habeo dicere: putes, ob numerum pluralem, pari fratrum aut coniugum. quorum alter fortasse fuit Gabriel praefectus ille, de quo Suidas 2 131 D.

p. 277 v. 1. *δ. Σκουδὴ δὲ ἡμῖν*] lacunarum cum huius capituli tum sequentium partim coniectura supplevi, partim ex Plinio, Apuleio, Seneca. eorundemque verba, quoad eius fieri potuit, vertendo expressi.

ib. v. 15. *ἀντιδίσκωσιν*] ditari possunt hac voce lexicæ, itemque adiectivo eidem praepositioni iuncto, *ἀντιθετικός*, ex Suida 1 219 B voce *Ἀντεγλήμασιν*: ubi legit Kusterus, *καὶ ἀντεγλημάτων, τῶν ἀνθετικῶν* [sic] *στάσεων*, idque vertit, *crimenum quae litigantes sibi in iudicio invicem obiiciunt*, non memor *στάσεις ἀντιθετικός* esse quod rhetores Latini vocent *status qualitatis assumptivos*, opponantque *statui absoluto* (*ἀντιλήψει*). isto nempe rem tibi obiectam iustam aequamque contendis esse:

statu assumptivo rem criminā datam fateri esse malam, sed purgas te alia ratione, quae potest esse quadruplex. prima est (de tribus aliis alibi dicendi erit locus) *per recriminationem*, ubi defensio tua constat eius accusatione qui vindicatur. quemadmodum M. Tullius pro Milone neque negat occisum esse Clodium, neque omnino excusat homicidium, sed propter scelera Clodii et insidias et vim illatam hunc ait iure caesum. quamobrem vertere debuisset Kusterus: *Ἀντικλήματων (recriminationum)*, quae pertinent ad status qualitatis assumptivos; idque addere possis Io. Christ. Ernesti Lexico technologic. Graec. rhetor. 27 B. nec magis vidit Federicus Morellus quid esset ἀντίληψις: haec enim in Libanio Declam. de avaro patr. abdicant. 1 801 A, ἡ στάσις ἢ ζήτημα ἀντίληψις, status vel quaestio est qualitatis absolutae, vertit ridicule, quaestio est reprehensionis ansa, oblitus Hermogenis accurate explicantis doctrinam de statibus oratoris, quae magno momento est ad iudicalem veterum consuetudinem penitus cognoscendam. sed redeo ad Lydum, qui hic expressit Plinium H. N. 2 31.

p. 278 v. 1. τῶν ὑπάτων ἀντικρυσ] ita cod.: sed leg. fortasse, Ἰναλου Δομυτίου καὶ Γ. Φανυλοῦ τῶν ὑπάτων· δι' ὧν ἀντικρυσ· ita certe verti. conf. Plin. H. N. 2 31, et Iulium Obsequ. 100 A.

p. 279 v. 4. τὴν λεγομένην] fortasse, τὴν λεγομένην Ἐλένην.

ib. v. 11. καὶ τοῖς ὑπ' αὐτοῦς] Graecae linguae ratio aequae admittit ὑπ' αὐτοῖς· recepi illud, ob sequens ἰσομένους.

ib. v. 14. ἐν Ἀλβη τὴν μητριὰν ...] reliqua versus maioremque partem sequentis superædi restituere, quamvis adiutus his, litera unciali minuta in margine, prima manu, scriptis: Ἀσκάνιος τῇ μητριᾷ συνῆλθεν εἰς καινώνια.

ib. v. 22. δισκοθεῖς.] sic codex; neque necesse est (opinor) ut scribamus δισκοειδής, tametsi verbum δισκῶ adhuc exulet a lexicis. δισκῶ et δισκῶ saepius occurrant, atque interdum sensu exquisitiore de his qui rotati (σφενδονοῦμεναι habet Lydus p. 114 15) in altum iactantur. sic Eusebius Hist. eccles. 181 D: καὶ δισκευθέντι κακῶς τελευτήσας. Diogenes Laërtius 31 D: ἀπὸ τοῦ Κωρκελίου ὄρους αὐτὸν δισκῆσαι. addē Eusebium Praeparat. evang. 268 C. sed hae duae formae iampridem receptae sunt in lexica: eo nondum relatas arbitror et ἀντιδισκοθεῖς, quod est supra p. 277 15, et vocem δισκοποτήριον, callis patulus, quae occurrit Vita S. Nili iunioris 140 A.

p. 280 v. 6. καθάψαιτο ἐκείνου τοῦ σώματος] confer Valerium Maxim. 1 43 B editionis meae, itemque Lycosthenem ad Iul. Obsequent. 267 C.

p. 281 v. 9. Ἀναξαγόρας] Plutarch. Lysandr. 439 D.

p. 281 v. 18. *ἡλιπυῶν*] illa de Hipparcho vel a librario vel ab ipse auctore haud scio quam bene hic sunt interposita.

ib. v. 20. *ἐν Βοκονίῳ*] erant Vocontii in Gallia Narbonensi, ubi nunc est *Vaison*. Plin. H. N. 3 4. Gossellin *Géographie de Strabon, traduit en français*, tom. 2 25, note 3.

p. 282 v. 14. *ἐκ τῶν μασῶν ἤπατος*] idem de medulla humana refert Iulius Firmicus 84 C ed. Hervag. a. 1551.

p. 288 v. 1. *ἐπιθολος* adhuc non invenitur in lexicis: adverbium *ἐπιθόλωσ* est apud Georgium archiepiscopum Alexandrinum Vita S. Ioannis Chrysostomi 200 39.

ib. v. 4. Indiotie nona incidit in annum salutis, aut *trabeationis*, ut cum diplomatis loquar; 581; seditio Nica in a. 532. Chronicon paschale 386 B, Procopius Bell. Pers. 1 70 A, Theophanes 154 C.

ib. v. 5. *τῆ δέμφει φέρων*] similis narratio apud Libanium ed. Reisk. 3 338 C. in cuius fine orator de restauratore civitatis ait haec Nicomedensibus, loco (ut opinor) parum intellecto: *μεγέθει θυσίας ὑπερβαλλόμενος κριῖτον ὑμῶν νευσάντων, ἐπηνώρθου τὸ ἔστυν*. Federcicus Morellus reddidit 2 208 B: *victimae magnitudine exauferans, cum vos ad melius propensi essetis, oppidum in integrum restituit*. sed versionem eam vereor ut pessimus probare. malim; *μεγέθ. θυσ. ὑπερβαλλόμενος Κροῖσον, ὑμῶν νευσάντων*, et quae sequuntur; ut sit sensus: *magnitudine sacrificii Croesum superans, vobis inclinatis* (hoc est, quasi *ruinam minantibus*) *restituit urbem*. tangit orator narrationem de ingentibus hostis Apollini Delphico a Croeso ingulatis, de quibus Herodotus 19 A.

p. 284 v. 2. *ἐπὶ τῆς ἐνάτης καὶ τεσσαρακοστῆς Ὀλυμπιάδος*] apud Plinium 2 12: *Olympiadis 48 anno quarto*.

ib. v. 5. *ἐπὶ Σουλπικίου Γάλλου*] locus est apud Livium 44 37. confer quoque Quintilianum de inst. or. 1 10 *sub finem*.

p. 285 not. v. 10 ima. *δοκίδες*] summi vocabulum ex Apuleio de mundo 711 lin. 7, 728 lin. 2. inveniturque hac significatione non quidem in lexicis, sed tamen apud complures tum patres tum mathematicos. ita Origenes contra Celsum 45 B: *κομηται ἢ δοκίδες*. *δοκίδες* S. Basilus Magnus homilia 25 de humana Christi generatione 1 592 D. *παρήλια καὶ δοκίδες* Artemidorus Onirocriticis 123 B, 130 B. *τῶν καλουμένων παρά τισι κομητῶν ἢ δοκίδων* Eusebius Demonstrat. evang. 420 A. *δοκίδας ἢ σάλπηγγας* Proclus Paraphrasi in Ptolemaeum 131 B. de trabibus vide notas edit. nostrae Prodigiior. Iulii Obsequentis 3 179 B.

ib. not. v. 4 ima. *ὄτε Ἀγγούστος*] vide item notas ad Iul. Obsequent. 3 295 B.

ib. v. 5. *Καμπέστριος*] verti item *Campestris*: verum ex analogia scribendum fuisset potius *Campester*. neque in epitome

de mensibus neque in libro de magistratibus memoratur hic auctor; neque nomen proprium Campester sive Campestris in marmoribus Latinis adhuc notis legere memini. nam occurrit quidem CAMPESTRIB. EX VOTO C. SANCTINIVS in lapide prope Heilbronnem in Suevia eruto, de quo vide Iacob. Spon Miscellau. erudit. antiquitat. 107 B, Eckhart de rebus Franciae orientalis 1 9 B, unde habere se ait Muratori p. CVII 3, Martin *La religion des Gaulois* 2 180 B, et Io. Ge. Keyser Antiquit. septentrionalibus (Hannoverae 1720, 8) 420 A. porro in ara item in terra Suevia reperta CAMPESTRIBVS SACRVM P. QVINTIVS L. F. Gruter. Corp. inscript. mxy 2, Keyser Ant. sept. 420 B, Io. Breval (qui vidit Stutgardii) *Remarks of several parts of Europe* 2 85 B, et Martin *Rel. des Gaulois* 2 180 A. item SVLEVIS ET CAMPESTRIBVS in marmore Romano, Spon Miscellau. erudit. antiq. 107 C. sed in his omnibus *Campestris* videntur deae, aut campis, hoc est agris, ut volunt interpretes, aut fortasse exercitiis campestribus, hoc est militariibus, praepositae.

p. 285 v. 8. de cometis lege quoque nostrum, lib. de mensibus p. 49 21. et S. Basilium Magnum de humana Christi generatione 1 592 D.

p. 287 v. 11. *ἰστίον δὲ εἰς Αἰβύην*] ea non ex Campestrio huc translata sed ab ipso Lydo interposita arbitror, usque ad verba, *ἀπ' αὐτῆς διαπεχωρισμέναι*, v. 18.

p. 289 v. 8. *τοῖς ἐκείναις δυνατοῖς*] quales erant quibus restitit Firmianus Maternus, causas agens iudiciales (*caninas contentioni: iurgiosa certamina*), antequam ad astrologiam se conferret. *semper enim*, inquit 83 C, *factiosis hominibus erecta constantia resistere confidebam*. sic enim ibi legendum, non *confidebant*, quod habent vulgatae.

p. 290 v. 15. *Κομήτης*.] nempe qui *κατ' ἐξοχήν* cometes vocatur, ut patet ex proxime sequentibus.

p. 291 v. 7 ima. *sublunarium*] detur venia verbo insolenti, et apud locupletes quidem auctores haud obvio.

p. 292 v. 9. *περὶ τῶν οὐρανίων διαλέγεσθαι*.] conferri possint quae habet Michaël Glycoas epistola inedita ad Constantinum Palaeologum ood. Reg. 228 fol. 78 recto — 85 verso, inc. *εἰ δὲ καὶ ἀπειθεύτους τὰ θεῖα καὶ ἀμνήτους τινάς*: in qua impugnat fatum (*τὴν εἰμαμένην*) et *praedestinationem* (*τὸν προορισμὸν*). nam sidera quidem potestatem habere portendendi futura (*ὁ θεὸς οὐ μόνον ἐν ἀστροῖς ἀλλὰ καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἴσθητο σημεῖα*): sed de quibus praemoneamur, ea virtute nostra averti posse. universe pugnat vehementer pro libero arbitrio: *gratiae* (ut loquitur theologi) nullam prorsus mentionem facit. iccirco autem arbitror haec a Glyca tanta contentione disputari, quod accusatus sit magiae et astrologiae; unde et Manuelis Comneni imp. offen-

sem incurrit et oculis est orbatus. vide C. Fr. Walchii comment. de Glycae annalibus in Commentatt. soc. Gotting. 5 18 aqq.

p. 294 v. 1. τὴν ἄλλην] malim τὴν ἑτέραν, ut annotavi in ora: quanquam Eustathius ad Il. 1 469, ἄλλο δ' ἐνὶ προδόμφ, hoc genus loquendi, ut ἄλλος ponatur pro ἕτερος, frequens esse apud Atticos auctores dicat. certe Lydus ipse scripsit τὴν ἑτέραν p. 295 24.

p. 296 v. 10. ἀρχικώτερος] verti aptior ad imperium, haesitans tamen ob adiectivi ἀρχικός varias apud auctores post Chrysomum significaciones. quas age, cum parum distinctae sint in lexicis, hic duntaxat aliquantulum evagantes enumeremus. ἀρχικός valet

1) quod pertinet ad principatum sive convenit principi, principalis, summus. ita habent S. Gregorius Nyssenus de hominis officio 1 58 B, Orat. 1 in id, faciam hominem ad imaginem nostr. 1 143 A; Philo Alexandrinus de Abrahamo 285 C; Theolog. arithmet. 8 B, 88 B; S. Ioannes Chrysostomus homilia 15 in epistolam alteram ad Corinthos 3 632 20; S. Isidorus Penlusiota Epist. 314 625 D. sicque S. Basilius Magnus homilia 2 in Hexaëmeron 1 21 C: ἀρχική τις καὶ πονηρὰ δύναμις. vertit Godefridus Tilmannus *principalis quaedam ac mala potentia*, hoc est, quae manet a principio malo. usurpatque eodem sensu idem S. Basilius Quod deus non est auctor mali 1 433 B. atque ita ἀρχικόν τε καὶ βασιλικόν lubenter iungit Eusebius Demonstrat. evang. 155 C, Praeparat. evang. 302 D, 331 D; et ibid. 372 A B tribui Iudae τὸ ἀρχικὸν ἀξίωμα ait esse assignatum, quae eadem verba occurrunt apud S. Ioannem Chrysostomum oratione in nativitatem Christi, et quod unicuique climati praesint angeli 5 853 28. ἀρχικὸν ἢ φίλια, *summa res amicitia est, κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλήα*, Athenagoras ait Legatione pro Christianis 22 D. a Nemesio Emeseno autem de natura hominis (84 A ed. Matthaei) anima τὸν ἀρχικὸν dicitur ἐπέχειν λόγον, hoc est *principis locum obtinere*. sic opponuntur apud S. Marcum eremitam de paradiso et lege spirituali 898 B ἀρχικὸς ὑποτακτικῶς, is qui in imperio est *subditio* (quae vox eo sensu non est in lexicis); et S. Marci verba iteravit scholiasta ad S. Ioannis Climaci scalam paradisi 102 A. apudque S. Ioannem Chrysostomum sermone 40 in Evangelium Ioannis 2 753 13 in simili disinunctione est τὸ ἀρχικὸν et οἱ ἀρχόμενοι. neque aliter a patribus asceticis ii qui inter malos genios duces sunt, ἀρχικοὶ δαίμονες solent vocari, velut a Palladio Histor. Lansiaca 73 B, 78 A, et sic saepe. Sanctoque Marco iam memorate disputatione cum causidico 974 C οἱ ἀρχικοὶ superiores sunt potius quam, ut vertit Ioannes Picus, *magnates*. contra apud Eusebium Hist. eccles. 366 D οἱ ἐν ἀρχικοῖς ἀξιώμασι speciatim videntur *provinciarum imperii Romani rectores*. neque alio sensu usurpatur superlativus ἀρχικώτατος: Eusebius De-

monstrat. evang. 437 C et Praeparat. evang. 815 D. inde fluxit neutrum substantive sumptum τὸ ἀρχαίον, imperium; quemadmodum τὸ ἀρχικὸν τῶν ἐκουσιωγμένων dominatio est in subditos apud S. Gregorium Nyssenum contra Eusebium 3 137 A et apud Philonem Quod omnis probus liber 687 C. in Nemesio autem de natura hom. 177 A τὰ ἀρχικὰ τῶν ψυχῶν partes eae sunt animae quae dominantur atque imperant. in Philone denique Legatione ad Caium 774 A τὰ ἀρχικὰ scientiᾶ est imperandi.

2) haec significationi subiungo secundam, peculiarem, quod ad imperatores Romanos attinet, *principalis*, quemadmodum Tacitus quoque *possimum principalis matrimonii instrumentum* ait Hist. 1 22. ita Theodotus Ancyranus contra Nestorium § 1667 A τὰ ἀρχικὰ παλατίου Augustum; Theodorus Balsamon scholiis in canones 75 B γράμματα ἀρχικὰ litterae principis (ubi male interpret), prorsus ut γράμμα βασιλικόν est apud Palladium vita S. Ioannis Chrysostomi 73 A. Eusebius de martyribus Palaestinae 320 C ἡ ἀρχικὴ εὐκοσμησις, vicennialia imperatoris. quibus de sacris adeundum Cellarius ad Lactantium de mortibus persecutorum o. 17, 954 B ed. Heumann.

3) ἀρχικός porro videtur vertendum imperiosus (eo sensu quo Plinius H. N. 29 1 imperiosi, inquit, nobis ipsis et molestissimus), si non hic, at certe apud Paulum Alexandrinum Rudimentis de natalitiis 49 C: ἀρχικός καὶ ἐπιτόξους. reddidit Andreas Schato ad principatum propensos. item apud S. Ioannem Chrysostomum libro tertio de sacerdotio 6 25 28, ubi ἀρχικός opponitur τῷ κοινωτικῷ, imperiosus communi sive comi.

4) at enī non minus frequentatur ἀρχικός ea significatione quam hic locum habere arbitror, *aptus ad potestatem aut imperium exercendum*. ita positivo Diogenes Laërtius vit. philosophor. 193 C Stoicos credidisse ait sapientes ad gerendos magistratus, ad iudicandum, ad dicendum, solos esse idoneos: ἀρχικούς διαπαστικούς τε καὶ δηροτικούς μόνους εἶναι. Philo de Ioseph. 431 G: ἀρχικὸν φύσει καὶ δυνατόν. et apud Proclum Paraphrasi in Ptolemaeum 227 B ἀρχικούς μεγαλοψύχους recte vertit Leo Allatius *gnavos in imperiis, magnanimos*: cf. quoque 229 C. comparativo S. Basilii Magni Commentar. in caput 2. Esaiæ 1 881 C: ἀνδρα τὸν ἀρχικώτερον ἐν τῇ νουήσει, τὸν τελειότερον καὶ δυνατώτερον ἐν ταῖς πράξεσι. nec minus bene (opinor) Fronto Ducaeus illa S. Gregorii Nysseni quaestio. quid sit ad imaginem dei 1 845 A, τὸ ἀρχικὸν τοῦ ἀνθρώπου, *facultatē imperandi* reddidit hominis; quo eodem sensu adhibetur ab Ioanne Philopono de creatione mundi 230 A B, 238 G, 240 A B et alibi saepe.

Nec mirum aestuari passim in vertendo adiectivo, cum in ipso substantivo ἀρχή multi offenderint. velut Montefalconius Bibl. Colsin. 696 D: πολιτεία ... ἐστὶν ἀρχή καὶ συνήθεια πρα-

γνάτων· politia ... est principium et consuetudo rerum. at enim ἀρχή hic non principium sed principatus, imperium, regimen rerum valet. et Kusterus in Suida ad v. Ἐπεσάνη 1 796 B illa, Ἦνα τὴν ἀναρχον ὑπαρξεν μηνύση, vertit sic, ut substantiam principio carentem indicaret, dans se (quod mirari licet in tanto viro) infantem admodum in fidei nostrae rebus. nam primo ὑπαρξίς non substantia est, sed existentia: deinde de servatore nostro, de quo hic sermo, dici non potest eum principio carere, quandoquidem pater est principium filii, paterque solus principium est sine principio. quamobrem, quoniam illo loco agitur de aeternitate verbi, versum oportebat ut existentiam inīti expertem indicaret. Georgius Trapezantius autem, in Rhetorica 96 B et 110 C disserens de duobus prioribus locis status coniecturalis, τῶ παραγραφικῶ et τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, illud recusationem, hoc comprehensionem Latine vocat, nullum omnino, ut solet, verborum propriorum adhibens delectum: est enim τὸ παραγραφικόν praescriptio iuxta Curium Fortunatianum ed. Pith. 56 C, aut praescriptiva quaestio, quod habet idem paulo supra: τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους autem a Curio Fortunatiano 56 C appellantur quae sunt ab inīto ad finem, a Sulpicio Victore 258 C a summo ad inum, a Natali Comite de terminis rhetoricis 68 C quae sunt a principio usque ad finem, ab aliis Graecis τὰ εἰκότα, velut a Syriano 144 B, aut τὰ σημεῖα 146 C, a Marcellino denique ed. Ald. 125 B πράγματα καὶ σημεία. sunt autem eae quas circumstantias quoque dicimus, περιστάσεις, quoniam singula circumstantiant negotia: nempe quaestiones quis? quid? qui? quando? cur? ubi? vocanturque τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, quia offerant sese πάντιχῶ τοῦ λόγου. totumque de illis caput praetermissum paene est a Io. Chr. Ernesti in Lexico diligenter ceteroquin adornato technologiae rhetoricae Graecorum; quare in eo exponendo paulo fui longior. atque illud ipsum quod iam in consuetudinem abisse video apud logicos, petere principium, petitio principii, quando aut postulamus aut quasi concessum assumimus id quod erat initio controversum, ex Aristotelis his, αἰτεῖν τὸ ἐν ἀρχῇ, λαβεῖν τὸ ἐν ἀρχῇ [sc. ἀμφισβητούμενον], ἀτησις τοῦ ἐν ἀρχῇ, λήψις τοῦ ἐν ἀρχῇ [sc. ἀμφισβητούμενον], saeculis tenebrosis ab homine ferreo, neque in disciplina logica neque in literis Graecis admodum erudito, in fingendisque vocabulis ad vim prompto, confictum esse arbitror. ut enim scrutere omnes qui de quaerendi ac disserendi disciplina Latine scripta reliquerunt, non reperies (opinor) hanc dictionem ante Vincentium Bellovacensem, circa a. 1244 olaram, qui usurpat Bibliotheca mundi 2 273 E, 274 B ed. Duac. et alibi saepe. inde autem tam late manavit, ut in eorum quoque scripta insinuarit sese qui artem vera ac falsa diiudicandi venustius atque copiosius tractaverunt. velut in Adami Bursii Dialecticam Ciceronis 310 A, 399 C, et

quod non minus mirere, in Huetii Censuram philosophiæ Cartesianæ, non ornate modo atque illuminate sed etiam pure scriptam, in qua reperri Antecess. 7 A ed. Paris. 1694, in-8°, inque operis decursu 109 B, 110 A, 129 C, 170 A. at Latine dici sive (quod habet Bursius Dialect. 310 A) *sumere quod demonstrari debet*, sive *ponere* (si mavis, adde *pro confesso*) *quod quaeritur*, quis est qui non videat? nam paulo verbosius reddit auctor ad Herennium lib. 2 41, *pro argumento sumere quod in disquisitione positum est*: cf. quoque A. Gellium 16 8. sed de voce ea similibusque, et quemadmodum e subtiliorum huiusmodi disciplinarum nomenclatione barbarici reliquiae tolli sine negotio possint, pluribus agam, si rerum mearum status voluerit, in glossario peculiari, consuetudines technicaeque vocabula cum dialecticorum tum scholiastarum Graecorum omnium sigillatim explicante. nunc redeamus ad Lydum, emendato tamen prius loco Actor. concilii Lateranensis 3 870 E: οὐτε μὴν ἀρχαὶ καὶ ἀπραγμοί ... αἱ θείαι νοήσεις, ubi ἀρχαὶ καὶ legendum esse sequens adiectivum clare arguit.

p. 800 v. 20. προσεχῶς verti *continuo*, id est *continua serie*, nisus auctoritate nonnullorum eiusdem fere aetatis: nunc tamen malim me scripsisse *immediats*, aut (ne cui durior videatur ea vox) *nullo medio interposito*. Nemesius de natura hominis 63 A: προσεχῶς δὲ λέγεται, ὅταν ἀπέσως ... τὴ γέννηται. habet nempe id adverbium significationes illas fere.

1) *attente, intente*. Palladius Historia Lausiaca. 988 A: οὐκ ἀκούεις προσεχῶς τοῦ ἀναγνώσματος. Dionysius Alexandrinus apud Eusebium Hist. eccles. 275 D: ὁ δὲ προσεχῶς ἐντυγγάνων. qui vero *attente perlegerit*, vertit Henricus Valesius. estque tunc synonymum adverbii προσεχόντως, quod ex 70 (ubi tamen legitur sensu aliquantum diverso Proverb. 81 26) demanavit ad auctores Christianos, S. Macarium homil. 4, *cursum stadii huius mundi attente [προσεχόντως]* et accurate absolvi oportere 85 A, 86 C, alibique saepe; ad Anonymum Caten. in psalmos 1 89 A, reliquosque.

2) *immediats*, ut barbaro verbo utar, aut, ut interdum quoque reddi potest, *continuo, proxime*. sic S. Gregorius Nysenus orat. 2 contra Eunom. 2 74 D ἐκ τοῦ ἀκολούθου προσεχῶς τούτοις, *ex eo quod continuo sequitur*: cf. orat. 12 contra eund. 2 871 C, ibid. 385 D, et quod non sint tres dii 459 A B. apud Nemesium autem (ut recte observat in Lexico Gr. Schneiderus vir summus) saepe vertendum est *immediats* de natura hominis 17 C (aut ed. Matthaei 49 A) 21 D, 62 D et alibi. neque aliter Clemens Alexandrinus Stromat. 392 A deum praecepta dedisse ait διὰ νόμον, διὰ προφητῶν, καὶ προσεχέστερον ἤδη διὰ τῆς τοῦ νου παρουσίας. Daniel Heinsius, nescio quam bene: *et iam propinquius per filii adventum*. eodemque sensu occurrit

προσεχῶς in Θεολογουμένοις τῆς ἀριθμητικῆς 80, comparativus-que προσεχίστερον apud S. Clement. Alexandrin. Stromat. 490 A, et προσεχιστάτως Theolog. arithmet. 26 D. quam vim vocis non cepit vir perfecte eruditus Huetius, cum haec Origenis t. 14 Comment. in S. Matth. 1 354 C, ἀναφέρεται δὲ καὶ τὸ ἐπέλεσεν ὁ Ἰησοῦς ... προσεχῶς μὲν ἐπὶ τὴν μυστικωτάτην παραβολὴν .... ἔτι δὲ ταύτης ἀνωτέρως εἰς τὰ πρὸ αὐτῆς γεγραμμένα, καίτε prorsus sic reddidit: *caute vero et prudenter refertur illud*: consummavit Iesus sermones istos, *ad obscuriorem ... parabolam .... praeterea vero et ad ea quae ante illam scripta sunt.* nam sensum esse eiusmodi: *proxime quidem refertur illud*, cons. L s. istos, *ad parabolam maxime mysticam, altius vero etiam ad ea etc.* oppositio vocum προσεχῶς et ἀνωτέρω clare arguit. neque eo minus tamen Huetii versio in novissimam quoque Origenis ed. (Delarue, Parisiis 1740) 3 635 E transfudit sese.

3) praeterea est tertia significatio, eaque technica, adverbii προσεχῶς, ex hac secunda manans, a Suiceroque Thesaurο ecclesiast. 2 863 silentio praetermissa, ut sit *literaliter, ad verbum*, opponaturque τῇ θεωρίᾳ sive τροπολογίᾳ, contemplationi *sensus spiritualis, sensus allegorici.* quod vel ideo monendum videbatur, quod eam complures non viderunt. S. Gregorius Nyssenus homil. 2 in Cantica cantic. 1 491 D: *τούτοις μοι δοσῶ τοῖς νοήμασιν ὁμοίως Παῦλος προσεχίστερον ... φιλοχωρήσαι.* vertit Gentianus Heivetus: *in hoc sensu [adde item] mihi videtur magnus ille Paulus proxime constituisse.* malim: *int̄pretatione literalī immoratus.* et Clemens Alexandrinus Stromat. 462 B ait nos Christo gigni: *συναξακούεται γὰρ προσεχῶς, ὑπηκόους γενομένου.* Daniel Heinsius mire: *simul autem proxime exauditur, si fuerimus obedientes.* sensus est: *subintelligitur enim ad verbum, si f. o.* S. Ioannes Damascenus quoque de ineffabili divinitate 23 B: *καὶ οὕτω μὲν προσεχῶς· κατὰ δὲ θεωρίαν Ἰλαίον οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἀλλ' ἢ φιλανθρωπία.* ubi interpret̄ item: *et haec quidem attentius legentibus.* sed sustineo me hoc loco, redeoque in viam.

p. 301 v. 1. *δισχυρίζονται contendunt*, asserunt. sic, nempe active, verti, non ex sententia (fateor) cuiusdam plane eruditi mihi que coniuncti intima familiaritate, qui hic malit *accommodare asseverantur, perhibentur.* sed *δισχυρίζομαι* item significatione activa usurpant auctores sequiorum quoque saeculorum. S. Basilus adversus Eunomium 2 12 B: *ἔγω δὲ.... οὕτω δισχυρίζομαι.* item *δισχυρίζομαι* S. Gregorius Nyssenus homil. 6 in ecclesiast. 1 429 A, S. Ioannes Chrysostomus orat. 1 in omnes Sanctos 5 614 39. *δισχυρίζεται* S. Gregor. Nyssenus orat. 1 contra Eunomium 2 32 A; Eusebius contra Marcellum 40 C, 47 C, 101 C, 142 A, 143 D, 154 D; S. Ioannes Chrysostomus orat. 2 in epist. ad Ephesios 3 770 38, ad Hebraeos 4 439 17.

δισχυρίζεσθε Iosephus Antiquit. Indaic. 45 F. *δισχυρίζοντας* Eusebius Praeparat. evang. 724 C, 726 C. *δισχυρίζεσθαι* Hadrianus Aug. in rescripto apud Euseb. Hist. eccles. 123 C; S. Gregorius Nyssenus lib. 1 contra Eunomiam 3 90 A; S. Ioannes Chrysostomus orat. 1 in Lazarum 5 224 13, homilia 23 in S. Ioannem 2 646 12. *δισχυριζόμενος* S. Ioannes Chrysostomus orat. 2 de incomprehensibili 6 397 12. *δισχυριζόμενον* Heliodorus Aethiop. 270 C. *δισχυριζόμενον* S. Ioannes Chrysostomus homilia 63 in S. Matthaeum 674 C. *δισχυρίζετο* S. Gregorius Nyssenus de vita S. Macrinae 3 180 D, S. Athanasius vita S. Antonii eremitae 81 B. atque haec de foemina praesentis et imperfecti: taceo de aoristi.

p. 301 v. 5. *δεῖ γὰρ ἥλιον*] priore itinere meo Italico descripsi ex codice admodum vetusto tractatum ineditum incerti auctoris de astronomia, luculentum sane ac perlegantem, ut paene Attico stylo exaratum dicas. unde (donec totum in lucem potero asserere) exhibebo locum illum, de Sole: οὗτος γὰρ [ἥλιος] ἔχει μὲν ἐν ἑαυτῷ τὴν τῶν ὅλων οὐσίαν, καὶ διὰ τοῦτο τινες καὶ τῆ τῶν τεσσαρῶν στοιχείων φύσει τοῦτον κεκράσθαι φῶτον. ἡγεμῶν δ' ἐστὶ τοῦ σύμπαντος κόσμου καὶ πάντων γεννητιῶν· γεννῶν δὲ αὐθις καὶ διαλύει, καὶ πρὸς τὸν σπερματικὸν λόγον ἀναλαμβάνει, διδοὺς μὲν τῆ ὕλη οὐσίαν σχεδὸν καὶ ζωὴν, ἀνταπολαμβάνων δὲ τὴν ἀνωθεν ὑπαρξιν. μέσος γὰρ ἴδρυται, τὰ ἄκρα συνδέων, ὡς φησὶν Ὀλύμπιος, καὶ καθαπερ ἠλιολογὸς ἀγαθὸς τὸ τοῦ κόσμου ἄρμα ἀσφαλῶς ἱλανύων. is autem Olympus est fortasse philosophus peripateticus huius nominis, discipulus Ammonii Saccae, Alexandrinus, de quo Porphyrius vita Plotini 7 D E, ubi tamen nunc legitur Ὀλύμπιος, eundem vocat Olympum Marcellus Ficinus Commentar. in libr. 3 ennead. 2 Plotini 126 A. Ὀλύμπιος, medicus Cleopatrae, qui historiam edidit, memoratur a Plutarcho vit. Anton. 963 D.

p. 303 v. 18. *Καρτάμων*] sic omnes. num *Carteam*? *Cartennam*? confer tamen p. 382 7.

p. 306. *ΕΦΗΜΕΡΟΣ ΒΡΟΝΤΟΣΚΟΠΛΑ*] haec, usque ad p. 331, iam causa erant in Rutgersii Var. Lectt. p. 247 — 260, unde excerpti lectiones variantes quae cernuntur cum hic in notis tum superius ad oram pagellarum.

p. 308 v. 6. *εὐροια * τῶν ποταμίων*] fortasse, *εὐροια τῶν ποταμῶν*, sequenti diastole, quemadmodum habet Rutgersius; ut supplendum sit aliquid in phrasi sequenti. scaturigines fluvialium aquarum infra quoque numerantur in rebus salutaribus p. 310 7, Iul. 10.

p. 309 v. 22. *δουλικαῖς τύχαις*] cf. p. 314 5, Septembr. 7. ex Rutgersii notis 290 C video Meursium pro *τύχαις* legere voluisse *ψυχαῖς*. sed *fortunas serviles* pro ipsis servis bene, ut opinor, dicitur.

p. 315 v. 15. *διαλάβωσιν* pro *διαλήφονται*, nisi tamen scribere mavis *διαβαλεῖσι*. de usu coniunctivi aoristi pro futuro (more Homérico) apud Graecos posteriores, in verbis praesertim aut irregularibus aut quae vocantur *λ μ ν ρ*, plura notavimus praefat. ad Leonem Diac. 12 C et ib. indic. 291 B. et apud nostram quoque futuro iungitur coniunctivus aoristi, eodem sensu: *ἔσονται καὶ* — *ἐπισείη* p. 290 3, *μάχαι συρραγήσονται καὶ τὰ θηρία* — *ἐπέλη* p. 326 19, *ὄν ἄλλοιώσει μόνον ἀλλὰ καὶ* — *ἀναβάλῃ* p. 343 9. adde *ἐπιλάβεται* pro *ἐπιλήφεται* (quod tamen habet cod. Reg.) p. 347 12, et *λυμήνεται* pro *λυμανεῖται* p. 318 20 et p. 319 3.

p. 316 v. 19. *ἑλληλευμελίαν*] novum vocabulum ex hoc ipso loco a Rutgersio sumpsit vir cl. Io. Gottl. Schneiderus *Wörterbuch* etc. edit. 1805 1 56: alterum, quod omnino exulat e lexicis, *ἀνεμομαχία*, *ventorum conflictus*, Lydus habet p. 357 16, 358 18, 369 8, 372 10 et 380 12.

p. 318 v. 17. *ἀνασκοπισμοί*] vox rara necdum in lexica recepta. usurpatur a S. Gregorio Nysseno orat. 8 de beatitudinibus 1 835 C: *τὸν ἐπὶ κεφαλὴν ἀνασκοπισμόν*.

ib. v. 20. *λυμήνεται*] sic codex, barbare, hic et inferius p. 319 3: num *λυμανεῖται*? confer tamen quae annotavi supra ad 315 15. infra p. 324 17 codex habet *λοιμανεῖται*, supra 318 12 *λοιμήνεται*, et Rutgersius *λυμανούνται*, quod recepi.

p. 319 v. 18. *ita τελέσει* p. 335 1 et 14.

p. 330 v. 1. *εὐθηνολ*] adiectivum rarissimum neque in lexico I. Gottl. Schneideri viri summi neque in auctore repperi ullo, praeter S. Ioannem Chrysostomum orat. 105 exhortatoria ad poenitentiam 6 913: *ἐν τῇ ταύτης ἀγαθῇ πάντα εὐθηνά*.

p. 331 v. 6. *εὐομβρίαν*] vox rarior quam quis putet. occurrit, extra hunc locum, in Eusebio Hist. eccles. 533 D: *τοὺς λειμῶνας δι' εὐομβρίαν φρυτοῖς καὶ ἄνθει λαμπομένους*.

p. 339 v. 2. haec et sequentia partim sumpta sunt ex Plinio H. N. 2 50—52, cuius verba in versione quantum potui representavi.

p. 340 v. 18. *ἀβλαβῆ*] eadem vox occurrit in lexico Graeco inedito, quod in Italia transcripsi ex cod. saec. 12: *ἀβλαβεῖς ἀσινεῖς. ὁ δὲ Ἄλσιος τὴν ἐν Ἀδράτοις φρουρὰν ἐκβαλὼν εἰς Βόστρα τοὺς περὶ αὐτὸν ἀβλαβεῖς διεσώσατο*. quo in lexico, satis amplo, dolendum, primum, abrumpi post litteram *Γ*; deinde, in locis scriptorum, quae multa afferuntur, nomina auctorum perraro addi, adeo ut cuiusvis fragmenti sedem investigare, aut explorare editumne sit an ineditum, quod facere cecepi, longum sit quoddam opus atque molestum. quae modo posui, in auctore nullo hodie exstante quivi invenire, neque Alsii nomen inter duces Romanos. nam est quidem apud Marquardum Gudium In-

scriptt. 77 12 nomen C. ALSI. DEMENI. at is figlinas exercuit, non meruit aes militare. venit in mentem pro AACIOC corrigere ATCIOC; qui si esset Lusius Quietus, sub Traiano bellica laude clarus, a Xiphilinoque (ed. Sylburg. Scriptt. Graec. minor. 3 349 B, 350 C, ubi tamen Graece Δούσιος scribitur) ab aliisque saepe memoratus, suspicari possis ea esse aut ex libro 68 Dionis Cassii, qui hodie intercidit, aut (quod magis credam) ex Parthicis Arabicisve Appiani. sed adversantur huic opinioni illa Damascii Vita Isidori apud Photium Biblioth. 1059 E: τὰ Βόστρα τῆς Ἀραβίας, κάλιν μὲν οὐκ ἀρχαίαν (ὕπὸ γὰρ Σεβήρου τοῦ βασιλέως κολλίεται), φρούριον δὲ παλαιόν, ἀποτετυχησμένον ὑπὸ τῶν Ἀραβικῶν βασιλέων. nam si Bostra nulla aut vix ulla fuerunt ante Severi principatum, non admodum credibile est eorum crebream mentionem factam esse in historia bellorum Traiani. quapropter, si quis locum ad scriptorem saec. 4 aut 5 pertinere dicat, nihil repugno.

p. 341 v. 8. τῶν γὰρ νεῶν] Romanorum naves, praesertim classis Misensis et Ravennatis, suum quamque nomen habuisse, aequae ut fit hodie in officio maritimo, constat cum aliunde tum maxime ex Pighii Hercul. Prodicio (ed. Antverp. 1587, 8) 502 A. quod moneo, quia complurium eruditorum scientiam fugerit. velut Thomae Hearne praef. in *The Itinerary of John Leland* (ed. 3) 6 13 B. lapide hoc:

M. ANTONIUS RUFINUS

MILES EX V VICTORIA SIBI

T

ET. L. IULIO APOLLINARI FRARI

MILITI EX. III. DIANA. VIXIT

ANNIS. XXXVIII. MIL. ANN. XIII.

addente Hearne 14 A, milites illos meruisse in classe multarum navium, numeris inter se distinctarum (*which were distinguish'd by numbers*). eademque siglae crucem fixerunt homini in titulis lapidariis legendis probe exercitato Henr. Dodwello Epist. ad Goetzium de inscriptt. Puteol. et Baian. (Iscae Dunmonior. [sic] 1711, 8) aestuanti 39 A, numeri v et III an de legione potius, an de ala, an de cohorte sint intelligendi. at quis non videt militasse M. Antonium Rufinum in quinqueremi Victoria, L. Iulium Apollinarem in triremi Diana? similiter certe tituli ab Ioanne Vignolio relati, de column. Antonini Pii, habent III TAVRO 297 B, III MINERVA 298 B, III SOLE 299 A, III ARMATA 299 C.

nihil dico de aliis lapidibus easdem siglas exhibentibus; quos in museis Italiae tum publicis tum privatis ipse vidi; quod illas scriptis nuper editis aliter explicatas esse videam. coaevorum autem meorum censura, quin etiam mentione, nisi honorificentissima et necessaria admodum, quae mea natura est, semper abstinebo.

p. 343 v. 4. καθ' οὐ φέρεται] sic Caseol. sed cum hic tum infra v. 9. legendum aut φέρεται, ut est in cod. Veneto, aut καθ' οὐ ἂν φέρεται.

ib. v. 11. πολεμίων μὲν ἰφοδον] Caseol. πολέμων· conf. tamen p. 344 8. 21. 345 8. Venetus quoque hic habet πολεμίων.

p. 344 v. 8 ima. *augustum aedificium*] Ovid. Fast. 1 609: *sancta vocant augusta patres: augusta vocantur templa sacerdotum rite sacrata manu.*

p. 349 v. 1. τέως] restituamus particulam τέως Actis concilii Lateranensis in laudibus Constantis 2 imperatoris 3 780 B: τὸ ὡς εἰκὸς ἐγκατάλειμμα τῶν τε ὡς πρὸς ἡμᾶς εἰκῆ τε καὶ μάτην διαφερομένων. legamus τῶν τέως, residuum eorum qui adhuc nobis temere ac vane contradicunt. aliter interpretes.

p. 350 v. 2. εἰσκαθίζουσι] de hoc verbo silet in lexico Schneiderus vir clar. occurrit etiam apud S. Ioannem Chrysostomum orat. 83 in crucem et confessionem latronis 5 570 41, si tamen ibi lectio sincera.

ib. v. 10. ταῦτα μὲν ἂν τις] quae sequuntur, usque ad finem p. 356, cusa exstant in ed. Schowiana libri de mensibus, p. 130—134.

ib. v. 18. Βικέλλιος] *Symbolik und Mythologie der alten Völker*, t. 2, Lipsiae 1820, 8, p. 927 not. 182, auctor, summo vir ingenio eruditioneque incomparabili, allato hoc loco Βίγουλός, id est *Figulus*, legendum esse non infirmis rationibus nititur approbare. sed enim p. 276 22 est in C βεκελλιον, hic βικελλιος (quod magis placet), et in codice Romano bibliothecae Angelicae, unde idem fragmentum de terraemotibus descripserat Schowius, Βικέλλιος. atque haud scio anne opus sit abire a scriptione codicum. alibi quoque id nomen, aut certe simile, reperio, nominatim apud Ioann. Marangoni Actis S. Victoris 160 A et Murator. p. 2096 8.

M. VICELI. II.
VICELIORV
LIBERTVS
V. A. XXVII

Viselliorum Varronum gens e Cicerone eque Valerio Maximo 8 2 2 est notissima.

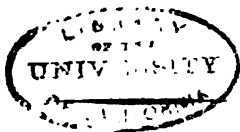
p. 357 *inscr.* hoc calendario, de quo sententias maxime diversas a Salmasio ad Solinum a Petavioque praefat. ad Urano-
Ioannes Lgdus.

logium latas esse video, cum eadem res diversis diebus passim iterentur (velut fiduculam incipere occultari et 7 Kalendas Februarias iterumque 6, et postremo ipsis Kalendis Februariis), apparet Cl. Tuscum secutum esse calendaria sideralia complura, alia fortasse ad Romanum, alia ad Alexandrinum, alia ad Antiochiae horizontem pertinentia, Democriti, Eudoxi, Hipparchi, Divi Iulii, Metrodori. atenim idem accidit non modo in calendariis veterum fere omnibus, sed in ipsis quoque Fastis Povidii, quorum singulae notationes, si ad tabulas exigas, ad unum horizontem unumque aevum omnes nullo modo possunt revocari. accedit occasus matutinos veros seu cosmicos, matutinos apparentes, vespertinos veros, id est acronychos, et vespertinos apparentes, hoc est heliacos, aut ab ipso Cl. Tusco non satis esse in Latino distinctos, aut a Lydo interprete has distinctiones esse omissas. de quibus in textum Lydi denuo introducendis studentes astronomiae viderint.

p. 362 v. 20. Ἀριστείων .....] hic in Codd. omissus est status coeli. in Leonici versione legitur: *Sol in ariete. Favonius late spirat: ciconia apparet, et mare transmittit.*

p. 364 v. 10. ἀρχεται δὲσθαι] sic Codd. omnes. Leonicus vertit: *Fav. flare incipit matutino; vergiliae occidunt.*

p. 368 v. 20. βροντώδης non est in lexico Schneid. auctoritates habet, praeter Lydi hic et p. 363 10. 19. 368 3. 372 23. 373 17, etiam Cl. Ptolemaei Tetrabiblo 94 A et 95 C, Procli Diadochi Paraphraasi in Ptolemaeum 138 B, Hephaestionis Thebani Apotelesmaticis 4 B et 13 C, S. Germani Cpolitani orat. in sanctiss. Deiparam 308 D.

INDEX GRAMMATICUS.

- ἀγανακτούμενος** 212, 6.
ἀγών ἀγωνία 43, 1.
τὰ ἀεροπόρα 280, 21.
ἀειθροσύλλητος 244, 9.
αἰών 38, 5.
ἀκερμία 208, 11.
ἀκροξίφης 127, 18.
ἀκρόσολος 138, 18.
ἀκροπόρφυρος 134, 10.
ἀκρωνυχία τῶν ἀστέρων 19, 2.
ἄμα ἐθεράπευσεν ἄμα ἐπαύσατο
 148, 15. 173, 18. 20. 178, 3.
 194, 15. 240, 8. **ἄμα ἐκελάβετο,**
προεστῆσατο 148, 18. 270, 17.
ἀναβέβηκεν i. q. **ὑπερβέβηκεν** 173, 9.
ἀναξωσασθαι τὴν ὅλην διοίκησιν
 229, 12. **δύναμιν** 162, 21. **κό-**
λεμον 152, 2. **πρὸς στρατείαν**
 219, 2.
ἀνακεκολλημένος 179, 8.
ἀναλελογημένος 169, 15.
ἀναποδοῦται 154, 17.
ἀναρπάζειν εἰς τιμὴν 250, 6. **ἐπὶ τὰ**
πρῶτα τῶν ἀξιωματίων 256, 12.
ἀνασκευασμός Ηλιαῖος ad 318, 17.
ἀναφρηγῆναι ποταμούς 290, 4.
ἀναφωνητής 207, 14. 213, 15.
ἀναχαιτισμός 181, 8. 245, 3.
ἀνέκαθεν 152, 5. 156. 22. 160, 14.
 163, 6. 174, 4. 175, 1. 185, 5.
 198, 1. 199, 21. 202, 6. 203, 2.
 216, 8. 220, 8. 225, 1. 231, 5.
 232, 2. 242, 9. 248, 17. 261, 8.
ἀνέφοδος 225, 18.
ἀνέχων | **ἡ πρώτη καὶ ἀνέχουσα**
τῶν ἀρχῶν 185, 20. **ἡ πρώτη**
καὶ ἀνίσχουσα 182, 23.
- ἀνεσχηθαιῶν** 136, 17.
ἀνόθεντος ἐρημία 161, 14.
ἀντενδοιμείσθαι 11, 10.
ἀντί 5, 6. 7. 24, 13. 44, 1. 51, 1.
 53, 7. 60, 11. 64, 23. 65, 18.
 74, 12. 80, 11. 82, 13. 341, 4.
ἀντιβολή 205, 9. 256, 19.
ἀντιδίσκωσις 277, 15.
ἀντικέφαλος 74, 17.
ἀντικλαγιάζεσθαι 230, 8.
κατ' ἀντίστοιχον 126, 20. 127, 6.
 136, 6.
ἀντιτυρανῆσαι 165, 5.
ἀνύειν λειτουργίαν 215, 19. **φρον-**
τίδα 211, 14. **διανύσαι ἀρχὰς**
 232, 12. **βαθμούς καὶ πότους**
 224, 9.
ἀπαγγέλλειν εἰς στρατείαν nomen
dare 260, 10.
ἀπαλιφείσα 188, 11. 15. **ἀπαλι-**
φέντων 204, 20.
ἀπαγορευίζεσθαι τοὺς πολέμους
 238, 9.
ἀπασχολῆσαι βιβλίους 138, 10.
ἀπογεῦσθαι 255, 18.
ἀποθέσθαι 265, 18.
ἀποκηῆσαι τοὺς ὑπάτους 155, 23.
 263, 21.
ἀπολύειν ταῖς κτήσεις 249, 8.
τῷ τεμένει 259, 13.
ἀπολέλοιπε διαλέξεις γράφας 149, 2.
συγγραφῆν 227, 13.
ἀπολύειν χάριτας 262, 5. 22. 205, 13.
ἀπομένειν 160, 18. 182, 6.
ἀποκτύειν 168, 8. 181, 16. 190, 7.
ἀποσπαργασθαι 63, 9.
ἀπραγῆσαι περὶ ζήτησιν 138, 9.

- ἀρβύλαι 130, 3.
 ἀρκασθῆναι εἰς τὴν ἀρχὴν 229, 11.
 ἀρχαιοφανῆς τύπος 135, 9.
 ἀρχαιοφύλαξ 194, 11.
 ἡ ἀρχὴ τῶν ἀρχῶν 172, 7.
 ἀρχικός Hasius ad 296, 10.
 ἀρχοντίαν 142, 15.
 ἀσπιδισαίριον 129, 12.
 αἴψα τὸ φαιόν 134, 9.
 αὐτῆ ὁ ὄρθριος καιρός 82, 11.
 αὐτλασμοί 286, 3.
 αὐτοφωτία 101, 3.
 αὐτόγαμος 169, 14.
 αὐταρχία 124, 2.
 αὐτοκρατορία 123, 8.
 αὐτομολῆσαι τὰ θηρία πρὸς τὰς
 καγίδας 333, 12.
 ἀφαντικός 264, 12.
 ἄχει παντός 274, 7. μέχρι παντός
 274, 23. 286, 12. ἀνατολῶν ἄχει
 209, 1. ἡμῶν ἄχει 187, 14.
 βάρηαι 180, 11.
 ἡ βασιλεία] v. Has. comment.
 p. xviii.
 βαρῶνεν i. q. διατρέβειν 144, 2.
 146, 12.
 βροντώδης Hasius ad 368, 20.
 γαμματίσσαι 169, 15.
 γλαυῖαν τὸ ὄφρον 74, 22.
 γλάχρον 193, 10. 208, 7. 254, 13.
 γνόφου δικη 227, 6.
 γυμνοφανῆς 259, 3.
 δαίμονες manes 64, 14.
 πρὸ δεκαμῶς 7, 12.
 δεκανδρική ἀρχὴ 146, 5.
 διάβλημα 179, 6.
 διαθεῖσαι 156, 17.
 διαλαλιά 261, 10.
 διασκηροῦσαι 266, 3.
 διασπαθῆσαι 185, 2.
 διασπαθίζειν 148, 4.
 διασσηῆναι 175, 20. 245, 17.
 διασσηίζεις 190, 19.
 διατυποῦν i. q. προστάττειν 181, 17.
 διαψηφίζεις τοὺς φόρους 239, 8.
 διαψηφισαί 200, 6. 228, 5. 262, 13.
 διδάγματα 190, 22.
 διασηρῖζασθαι Hasius ad 301, 1.
 δικηγόρος 259, 20.
 διοσημασία 343, 13.
 διοσημασιαὶ ἀστέρες 290, 16.
 διοσηποτήριον apud Has. ad 279, 22.
 δοῖς 285, 10 ann. ima.
 δρόφακτος θρόνος 126, 13.
 θανάμεις αἱ τῆς αὐλῆς 177, 2.
 τὸ θουαιδικαῖδελτον 141, 6.
 θυστοχεῖ ἀναρχίαν 147, 19. 156, 6.
 ἑγγλαντος 60, 8.
 ἑγγὸς ἀναρχος 316, 13. 337, 13.
 ἑγγὸς ἀπλως 356, 12. ὁμοίως
 ἑγγὸς 101, 21. ἑγγὸς ὄλην 184, 8.
 ἑγγὸς ἀπαντας 287, 9. πᾶσαν
 ἑγγὸς 265, 9. ἑγγὸς τριάκοντα
 33, 2. ἑγγὸς ἀναρχίαν 327, 10.
 ἑγγὸς ἐκείθεν 245, 15. ἑγγὸς
 μονωθῆναι 353, 10. ἑγγὸς σα-
 λεύεσθαι 263, 19.
 ἐγκαταλειμμένα 264, 12.
 ἐγκατεῦσθαι 131, 19. 186, 14.
 εἶδη 255, 10. 12. 13. 264, 8.
 εἰς] εἰς πλάτος 19, 8. 158, 33. εἰς
 πληθος 135, 8. 202, 17. 230, 13.
 εἰσαοδίζεις Hasius ad 350, 2.
 εἰσθός 208, 6. 260, 10.
 ἐκατέρω παιδεία 269, 1. φωνῆ
 122, 20. 147, 17.
 ἐπιβιβαστής 205, 18. 206, 8.
 ἐμπυλῆσαι 261, 5.
 ἐκτίθεσθαι 186, 16. 259, 16.
 ἐλευθέρου ποδὸς λόγῳ 351, 1.
 ἐμπροθέσμως δικη 180, 6.
 ἐμπροθέσμως 180, 18.
 ἐναγροκνεῖν 139, 11. 195, 17. 251, 7.
 ἐνακομῆναι 255, 17.
 ἔνος ὁ ἐνιαυτός 51, 11.
 ἐνοσηπεσθαι 255, 10.
 ἐντευξίς μονομερῆς 218, 19.
 ἐντευξίς τῶτον 205, 21. ἐντευξία
 μονομερῆς 217, 18. 260, 1.
 κατ' ἐξαίρετον 71, 10.
 ἔξαρκος 251, 8.
 ἐξουλακίζεις πλοῦτον 173, 13. τὴν
 ἐστίαν 259, 8.
 ἐπαγροκνεῖν 260, 3.
 ἡ ἐπαρκος ἐξουσία 260, 21.
 ἐπαροχότης 172, 11. 173, 10. 174, 9.
 177, 4. 14. 193, 5. 199, 22. 204, 3.
 211, 2. 4. 217, 4. 222, 1. 223, 7.
 236, 5. 238, 21. 242, 15. 243, 7.
 245, 16. 249, 7. τῶν κραται-
 οῦσαν 132, 17. 184, 22. 204, 17.
 219, 11.
 ἐπεμβόλιος θεός 168, 11.
 ἐπὶ τοῦ θεοῦ 351, 16. ἐπὶ τοῦ
 λίοντος 337, 8. ἐπὶ τῆς πρώτης
 φυλακῆς 291, 21. ἐπὶ τῆς Ἰτα-
 λίας etc. 289, 4. 290, 11. 291, 3.
 301, 14. 302, 6. 303, 18. 304, 5.
 339, 5. 351, 11. ἐπὶ τῆς φρε-
 νῆς ἱστορίας 281, 19.
 ἐπιβροῖσαι 241, 11. 256, 8.
 ἐπίθολος 283, 1.

- ἐπιπεδοῦσθαι 24, 1.
 ἐπιροῖξῆσαι θεωρίαν 191, 9.
 ἐπιτεύεται ἡ ἔλαια 354, 1.
 ἐπιστηρηγεῖσθαι 220, 20.
 ὁ ἐπισκοπῶν τὴν πόλιν 211, 10.
 253, 5.
 ἐπιστάματα οἱ φόροι 40, 21.
 ἐπιχράζειν 66, 13.
 ἐπιχωριάζειν βροῦτον τὸν μωρόν
 143, 22.
 ἔργον γεγόναι τῆς αὐτοῦ διδασκα-
 λίας 223, 20.
 ἐρεβόθεν 247, 7.
 ἐρευναίς 140, 7. 193, 16.
 καθ' ἑρμηνείαν 123, 2. 162, 9.
 206, 12. 213, 4. πρὸς ἑρμηνείαν
 132, 2. 141, 7. 146, 5.
 ἔρμαια 90, 19.
 ἐρυθρίᾳ τὴν ἀρχὴν 243, 5. τοῦς
 ζηλοῦντας 231, 11. τοῦς λόγους
 240, 18. ἀφέλεισθαι 184, 17.
 δοκτεῖν 126, 10. καταψηφίζεσθαι
 150, 2.
 εὐγλωττία 222, 14.
 εὐθηνία ἢ τοῦ καλατίου 200, 13.
 ἢ φρονεῖς τῆς εὐθηνίας 231, 13.
 εὐθηνός Hasius ad 330, 1.
 εὐομβρία Hasius ad 331, 6.
 αἱ ζευκαί 208, 21. 209, 5.
 ζευφρίτης ὁ Μάρτιος 109, 7.
 ζημιῶσαι τινά τινας 185, 1. 209, 18.
 ζημιῶσθαι τὴν ὄψιν 236, 8.
 τοῦς φόρους 175, 12. 247, 17.
 τὸν ἐν μέσῳ χρόνον 219, 4.
 ζυκῆς 139, 3.
 ζυγάδην 25, 11.
 ζωνην περιθέσθαι 196, 16. ἀπο-
 θέσθαι 198, 12. ἀφείναι 223, 5.
 τῆς ζώνης ἀπυλλάττει 203, 9.
 ἡμιάριον 9, 17.
 θανατῶν 233, 11. 238, 14.
 ὁ θάταρος 145, 21. θάταρον 151, 20.
 θεογολασία 296, 1. 329, 7.
 θεοπίζειν 9, 14. 55, 2. 56, 8.
 176, 9. 204, 1.
 θῆκαι 179, 20.
 δημοφόροι 202, 4. 215, 20.
 θρίαμβος 3, 4.
 θρομβάσις 47, 2.
 θύβριδος 136, 14. Τύβριον 183, 22.
 θυσιοπία 119, 7.
 ianna 52, 19.
 ἱερατεύειν ταῦρον 71, 15.
 imaginifer 158, 4.
 ἰσχυροποιεῖσθαι 63, 9.
 iuba 127, 19.
 κ 33, 18.
 τὸ καθάρων 205, 13.
 καθολικοί 200, 9.
 καῖσα s. καῖσαρ ὁ ἕλεως 95, 15.
 κατὰ καιρὸν i. q. αἰ 185, 18.
 217, 15. 218, 12. 249, 11.
 καλαμάριον 179, 21.
 καλλάιον τὸ βέντεον 43, 12. 66, 2.
 καλλικλιον 180, 4.
 καλοιδάνιστος 139, 5.
 κἀνθαρος 180, 5. 182, 1.
 καραδοκίην 170, 12.
 κάρτα 208, 10. 218, 10. 344, 11.
 κατάλογοι σὺλτικοί 189, 4. στρα-
 τιστικοί 176, 22. τῆς ἀρχῆς
 201, 1. ποίοις ἢ τάξει συμ-
 πληροῦται κωπάλοις 183, 10.
 187, 12.
 κατακαλιτισταί 158, 19.
 κατακόρυφος 179, 2.
 κατασκευοῦσα σιγή τὸ δικαστήριον
 181, 21.
 καταστροφεὺς πολιτεύματος 263, 22.
 καταυλήματα 187, 8.
 κεραιῆς 197, 9.
 κεραιὴ μῆνός 37, 8. ·
 κομκελύσιμος 218, 6.
 κομποκακελλορημοσύνη 200, 1.
 λαμφοφανεῖς 181, 21.
 λησταρχία 267, 3.
 λελογχημένη σπολὴ χρυσοῦ 169, 5.
 λογγωτός 170, 1.
 λυμήνεται Hasius ad 318, 2.
 μαίονμῶν, μοῖταμῆξιν 91, 7.
 μαξιλλοκλονομάκιον 251, 20.
 μαρινιῶν 242, 13.
 μεσοβασιλεύς 148, 6. 151, 22. 156, 2.
 μεσομηρία 32, 7. 17. 33, 11. 15. 22.
 71, 14. 298, 19.
 μεταλλευθεῖς ἐκ μαγήτηον ὁ αἰδη-
 ρος 78, 7.
 μέταξα 169, 8.
 μῆν] οὐ μόνον ἀλλὰ μῆν 220, 20.
 ἀλλὰ μῆν καὶ 142, 18. 156, 17.
 171, 1. 21. 185, 1. καὶ τοῦς
 ὄφοποιούς γε μῆν 177, 6. 256, 11.
 ἡ μητρόςχος 71, 17.
 μονοπτερα 264, 18.
 καὶ μόνος 125, 22. 129, 5. 135, 16.
 138, 9. 139, 18. 22. 146, 18.
 148, 6. 13. 151, 21. 159, 15.
 170, 5. 171, 4. 172, 21. 178, 16.
 180, 1. 193, 7. 195, 12. 216, 6.
 229, 15. 263, 13.
 νημέσιως ἕξω 194, 11.

- περα ἡ σκορπίος 154, 8.
 περτα ἡ καλαμίνθη 154, 19.
 περτίριος δαίμων 252, 8.
 περρονες οἱ ἀνδρείοι 75, 22.
 περρολόφος 226, 10.
 πηγυρετος. πηγυρετος, πηγυρετος, πηγυρετος 154, 10.
 περρογράφαι 120, 6. 132, 16.
 περρογράφειν 209, 2. 18.
 περροκίδη 158, 1.
 περρο' ὄμαλοῦ 149, 9. 160, 14. 193, 6.
 196, 4. 230, 1. 261, 14.
 περροκλαίνειν 35, 17. 90, 8. 298, 9.
 περροδοῦλα 264, 12.
 περροόκησα 264, 12.
 περροπικίζειν 6, 21.
 περρο καὶ ὄπως ἐρῶ 123, 8. 225, 8. 250, 22.
 260, 19.
 περρο οὐν] βραχέας οὐν τινός 209, 19.
 περρο ὄφρον τῆς ἀρχαίας ὄφρεως ἀνακτα-
 λούμενος 192, 4. ἀξίαν ὄφρον
 τῆς ἐξουσίας ἀνατείνων 190, 12.
 περρο τῆν ὄφρον ἐίδον τοῖς ἀποκτε-
 φασμένους 207, 7.
 περρο ὄφρικίζειν 7, 1.
 περρο ὄφρις τῆς πολιτείας 123, 14. 188, 9.
 255, 9. τῶν πραγμάτων 196, 22.
 περρο τοῦ δικαστηρίου 201, 1.
 περρο ἡ παλαιότης 5, 5. 74, 11. 137, 10.
 173, 1. 204, 21. 209, 14. 228, 21.
 260, 20.
 περρο καλιμαχεῖν 248, 9.
 περρο καλινστατεῖν 150, 13.
 περρο κάνθηρος 73, 16.
 περρο πανσόβητος 17, 5.
 περρο παραθηλῶναι 258, 19.
 περρο παραμυθία 136, 10. 220, 18.
 221, 1
 περρο παρανεμέμενοι ταῖς δρχαῖς 161, 11.
 περρο παραπομείναι 130, 21. 178, 13.
 περρο παραρρηχῆ 202, 2. 207, 17. 216, 17.
 236, 2.
 περρο πάρικπον 200, 3.
 περρο παρωθηθέντων 231, 2.
 περρο περιδιφθεροῦσθαι 50, 1.
 περρο περιθεῖσθαι 232, 2.
 περρο περισκοποῦντος τῶν κοιτῶνα ὄφρον
 καὶ ἀπόδον 186, 11.
 περρο περιγρηῖς 184, 11.
 περρο πιεζόμενοι ἐγκλημάτων ἔνεκα 201, 5.
 περρο πλαιγίσκαλος 139, 4.
 περρο πλαιτύγναθος 255, 3.
 περρο πλαιτύτης 99, 2.
 περρο πλαιφρον 205, 21. 207, 15. 212, 13.
 217, 19. 224, 19. 262, 9. 21.
 περρο πλήρωμα 202, 7. 9. 237, 15. 261, 18.
 262, 14.
 περρο πλήρωσις 205, 10. 207, 12. 262, 13.
 περρο πλῆρωτής 205, 23. 206, 4. 262, 16.
 περρο πλοιαφείσια 70, 4.
 περρο ποδαλικῆ νόσος 92, 12.
 περρο ποδοφύλαξ 158, 3.
 περρο ποιηλασία 311, 15.
 περρο ποιουνογοῖ 254, 2.
 περρο πολιαμός 122, 6. 9. 16.
 περρο πολιτικά 264, 12.
 περρο πολυμετάβολος 17, 5.
 περρο πραγματευταῖ 90, 17.
 περρο πραγματικόν 209, 4. 222, 1. 261, 5.
 περρο πραξιεργλαῖ 42, 4.
 περρο πραιοφαγεῖν 107, 8.
 περρο προβολή ὑπάτων 147, 16.
 περρο προγραφή εὐγενείας 135, 18. τῶ
 νόμῳ 154, 1.
 περρο προγραφόμενα 160, 20.
 περρο προθεωρεῖν 186, 5. 236, 12.
 περρο προσωμία 198, 15. 217, 19.
 περρο προσωμιον 189, 7.
 περρο προοίμια τῆς ἀρχῆς 133, 4. τῆς
 ἐφόδου 227, 16. τῆς λέξεως
 140, 18. τῆς πολιτείας 161, 3.
 191, 11. 216, 9. τοῦ Σεπτεμβρίου
 106, 20. ἐν προοίμοις 165, 7.
 193, 18. ἐκ προοιμίων 218, 20.
 περρο προσεχόντως Hasius ad 300, 20.
 περρο προσεχῶς Hasius ad 300, 20.
 περρο προστυτελισθῆναι 182, 13.
 περρο προτραγυρῆσαι 186, 21.
 περρο φεῖ ἄνεμος 318, 22. 321, 11. 322, 1.
 325, 22. 360, 22. 362, 11. 363, 19.
 364, 4. 369, 5.
 περρο φῆμα κοινόν verbum deponens
 140, 21.
 περρο φηῖ 127, 1. 139, 15. 143, 1. 2.
 περρο φηῖσθαι κλύδωσι 248, 2.
 περρο φοκαί 264, 14.
 περρο φανδόνος 258, 22.
 περρο φάρακος 130, 13.
 περρο φληνίσκος 10, 17. 179, 4. 8. 11.
 περρο φμνοφανῆς 183, 14.
 περρο σημεῖα — τέρατα 111, 7. 8.
 περρο σιδηρόβαφος 66, 1.
 περρο sica, sicarius, sicata 175, 5. 6.
 περρο τὸ σιτανικόν 231, 5.
 περρο σκενύφια 172, 15.
 περρο σκηνοδόμος εὐθῆτιαν 143, 23.
 περρο σκηνοτή καμφοδία 152, 10.
 περρο σκιδόνυκτον 58, 18.
 περρο σκαθίλεισθαι 165, 6.
 περρο στάβλον 233, 1.
 περρο στίνωσις 181, 10.
 περρο στερεὰ αἰτία 171, 11.

- στερεώματα 6, 10.
 στῆσαι τὴν διάγνωσιν 214, 16. 19.
 στρατεία 196, 14. 21. 202, 10. 17.
 221, 9. 12. 222, 19. 20. 22. 23.
 228, 11. 260, 9. ἐν τοῖς δικαστηρίοις 222, 6. οἱ τῆς στρατείας βαθμοὶ 218, 3.
 στρατεύματα 174, 7.
 στρατηλάται 172, 20. 177, 4.
 στρατα 53, 18.
 μετὰ συγγνώμης 125, 12. 203, 15.
 συγγίζονται κατ' ἀλλήλων 165, 19.
 συναποτεφερώσαι 266, 7.
 σύνεγγυς ν' 147, 17. ε' 266, 14.
 συνεῖδεν i. q. ἔγνω, ᾗτεο δεῖν 156, 23. 161, 27. 192, 13. 193, 2. 194, 13. 213, 22. 219, 2. 242, 23. 253, 19. 254, 15. 255, 3.
 συνδύματα 176, 14. 18. 215, 8. 217, 1.
 συναθεῖν 180, 8. 233, 10. 247, 19. 249, 16. 253, 23.
 συνωνυαί 264, 7.
 συστατικά 263, 15.
 σχεδᾶριον 205, 8.
 σχίδακις 145, 12. 230, 3.
 σχολαζούσης τάτης τῆς δευῆ 261, 12. cf. 161, 2. 208, 1.
 σωματοπλαστικός 31, 7.
 σωφρονισμός 210, 12.
 ταμιακά 264, 13.
 τάξις ἢ ἐπὶ τὴν ἐπαρχότητα τελοῦσα 133, 6. 195, 3. πολιτικῆ 168, 14. 171, 2. τάξεις 172, 9. cf. 181, 20. 182, 8. 21. 183, 9. 187, 15. 19. 193, 4.
 τῶν 60, 2.
 τελείματα δημόσια 206, 17.
 τερατισμοὶ αἰετοὶ 277, 6.
 τέμα τῆς στρατείας 215, 19.
 τρακτέειν 213, 13.
 τρακτεῖται 215, 13. 262, 12.
 τὰ τρέχοντα σκευία 207, 16. 220, 10.
 τριανδρικὸν σύστημα 162, 9.
 τρίβαφος 10, 11.
 τρίψυχος 4, 9.
 τροχίσκος 182, 12.
 τύπος πραγματικός 261, 5.
 ἐτύπασε προσφέρειν 217, 11.
 ἢ ὑπαρχος ἀρχὴ 200, 14.
 ὑπατικά ἀρχαί 184, 16.
 ὑπατος στολή 53, 5. τιμὴ 173, 10.
 ὑπελέγγειν 191, 1.
 ἢ ὑπερῶα 186, 11.
 ὑπομείνει 204, 22.
 ὑπομνηματογράφοι 201, 8.
 ὑποσκεραθῆτις 154, 12.
 ὑποκοδισμός 19, 2.
 ὑποσάνδαλον ὑπόδημα 134, 16.
 ὑποτρέχουσι βοηθοὶ 210, 3.
 ὕψωμα 67, 5.
 φαινόλης 126, 18. 144, 18.
 φακισίλης 145, 2.
 ἢ φίλτρα 228, 15.
 φιλογοβαφῆ δέματα 178, 19.
 φοιτῶσαι φῆφοι 215, 11. ἐφοίτησε νόμος 181, 16.
 φρόντισμα 12, 4. 162, 2. 183, 17. 201, 10. 208, 23. 213, 3. 230, 21. 261, 14.
 φυλακισταί 158, 1.
 χαλκολογεῖν 230, 16.
 χαμαιδικασταί 201, 19.
 χεῖμα 63, 8. 67, 19.
 χοῖμα τὸ δημόσιον 237, 14.
 χρυσόσταθμος 256, 22.
 χρυσοστήμων 258, 10.
 χρυσοτελῆς 179, 6.
 χρυσοζιτών 258, 11.
 χώρα 177, 13. 235, 2.
 ψηφίδι καταγράφασθαι 185, 14.
 ψηφολογήματα 259, 9.
 ψηφώσας τοὺς πόδας 124, 21.
 ψυχογονικός 25, 2. 59, 4.
 ψυχοκρατητικός 26, 12. 81, 6.
 ψάρασις 325, 19.
 ψικανοὶ χρημάτων 256, 10.

INDEX HISTORICUS.

- ab actis magistratus 213, 8. 220, 2.
 263, 1.
 Aborigines 137, 21.
 ad Abydum lapis de caelo delapsus
 281, 13.
 Achilles 74, 19.
 acies quomodo instructa 197, 9 sqq.
 acipenser piscis 257, 16.
 Adiabene 351, 20 sqq.
 adiutores 158, 12. 196, 12. 197, 4.
 215, 17. 228, 18. 260, 21.
 Admetus 82, 7. 9.
 admissionalis 183, 6.
 Adonis 77, 19. fl. 80, 9.
 adoratores 159, 1.
 adorea 159, 2.
 Adramytteum urbs 61, 6.
 Adrastea 48, 5.
 Adrianus imp. 9, 22. 92, 15.
 advocati 201, 20.
 aedes 147, 15.
 aediles 147, 14.
 aegis cur Iovi tribuatur 340, 2.
alyidsē fulmina 340, 1.
 Aegyptiaca superbia 187, 7.
 Aegyptii 20, 21. 24, 8. eorum dies
 13, 7. 14, 10. quomodo tempus
 pingant 28, 4 sqq. quomodo
 mundum 49, 1. abstinent bovilla
 carne vescuntur suilla 78, 2.
 vincuntur ab Augusto 105, 18.
 scientiae anguralis inventores
 274, 11. tonitrua australia a
 Saturno administrari putant 300,
 10. ad austrum conversi perage-
 gere sacra solent 300, 12. ad
 solem disciplinam anguralem ac-
 commodant 300, 21. a Cambyse
 vexati 277, 17.
 Aegyptus Nili nomen 96, 13. ad
 Africam proprie dictam non per-
 tinet 287, 11. in Aegypto ful-
 mina rara 348, 16.
 Aelia i. q. Hierosolyma 10, 2.
 Aelianus 159, 7.
 Aelii 9, 22 sqq.
 Aemilius Sallustii commentator
 201, 12.
 M. Aemilius 150, 19.
 Aeneas 6, 19. 122, 3 sq. 130, 8.
 181, 1. 137, 5.
 Aeneas Tacticus 159, 7.
 Aeolica dialectus 125, 6. 10. 129, 20.
 179, 16.
 Aeoniarius 51, 10.
 aequinoctium vernum 76, 8.
 aēr scintillis repletus 280, 23. ae-
 stuosus 308, 5. pestilens 323, 20.
 325, 1. purus 325, 10. morbi-
 dus 333, 13. bene temperatus
 330, 1. uvidus 335, 5. conver-
 sus 365, 12. 376, 21. procella-
 rum causa 340, 3. tonitrualis et
 procellosus 337, 9. pluvius ob
 austrum 368, 3. austro turbatur
 369, 15. aeriarum potestatum
 voces Chaldaei aiunt esse toni-
 trua 299, 14.
 Aeschylus 96, 19.
 Aesculapius 70, 9. Aesculapii tres
 108, 9.
 aestus morbidus 310, 23. siccus et
 pestifer 327, 11.
 Aether Iovis pater 82, 17. 83, 10.
 Aethiopes 289, 1. 334, 14.
 Aethiopia 72, 20. eius nives 96, 17.
 montes 98, 11. fines 98, 21 sq.
 aquario subiecta 382, 21. Ae-
 thiopia ad Indum fl. 351, 12.
 Aetna mons 107, 12. Aeschylī
 drama 116, 6.
 Africa 287, 3. 289, 5. 303, 17. di-
 versa ab Africa proprie dicta
 287, 11 sqq. geminis subiecta
 382, 8. pars Europae 352, 1.
 Africanas bestias Romae in circo
 48, 7.
 Africanus ventus 58, 20. 59, 17.
 Agapius philosophus 219, 4 sqq.
 Agathocles trabeam invenit 10, 10.
 Agrius 7, 7.
ἀγρ quid significet 11, 2.
 alae 157, 2.
 Alba 130, 10.
 albatī 65, 20.
 L. Albinus 155, 14.
 Alcestin cur Admeto reddat Her-
 cules 82, 7 sqq.
 Alcmena Hercules mater 82, 21.
 Alcyonei dies 361, 8.
 Alexander 98, 15. 151, 7.
 Alpes 389, 7.

- alumen 144, 22.
 aluta unde dicta 144, 21.
 Amadiana 303, 8.
 Amalthea mulier 70, 21. Iovis nutri-
 trix 83, 2, 15.
 Amaryllis nomen Romae 85, 11,
 Amasis 187, 5.
 Amida 246, 2.
 Ammianus notarius 219, 14. 221, 4.
 amnium eluviones 348, 8. quid in-
 dicent 232, 22.
 Amor Pori et Peniae filius 48, 21.
 117, 19. arcanum Romae nomen
 85, 10. Zephyri gigantis filius
 117, 15.
 Amphitritae quando sacrificari
 Romani 117, 13.
 amputatio Aesculapii inventum
 108, 12.
 Amulius tyrannus 115, 4.
 Anactoria 83, 1.
 Anastasiopolis 241, 9.
 Anastasius 122, 13. 186, 2. 191,
 12. 21. 210, 20. 219, 12. 221,
 13. 19. 229, 12. 238, 14. 239, 15.
 240, 4. 241, 4. 7. 22. 244, 1.
 245, 17. 246, 7.
 Anaxagoras 36, 9. 96, 17. 231, 9.
 Anaximander 36, 12.
 Anaximenes 36, 5.
 Anchiale nymphea 82, 19.
 ancilia 44, 15. 71, 20. 129, 11.
 ancilla 129, 13.
 andabatae 157, 18.
 Andromeda sidus 105, 15.
 angarii 264, 7.
 Ancii 124, 16.
 animi partes 4, 10. 18, 13. 25, 19.
 animus trias divina 4, 20. eius
 quattuor elementa 21, 3. septem
 numeris constans 26, 3.
 annonae 223, 13. Romuleae 69, 17.
 annus 28, 1 sq. decemestris 7, 19.
 8, 15. sacerdotalis 39, 16. 50, 12.
 patrius 39, 17. politicus 39, 18.
 anni initium 38, 11. 39, 15. 50, 12.
 varia ratio apud Romanos 8, 14
 sqq. quomodo hieroglyphis de-
 scribatur apud Aegyptios 28, 4.
 annus climacter LXXXI 31, 5. di-
 vinis honoribus cultus 39, 6.
 anni ab Aenea ad Anastasium
 usque computati 122, 5 sqq.
 anseres Veneri sacrificari soliti
 79, 12.
 antecessores 220, 16.
 Antiochus 78, 20. 79, 5.
 Anthemius Anthemii f. 243, 3.
 Anthropophagi 99, 6.
 Antigonus 22, 14. 35, 11. 274, 16.
 Antiochia ad Mygdon 227, 22. Se-
 leuci 246, 20.
 Antiochus quidam 251, 1.
 Antiphon 36, 13.
 antiquarii 12, 16.
 Antonius 167, 14. 168, 6. 240, 14.
 Antorchenia 304, 6. 382, 10.
 Anysius de mensibus 61, 20.
 apalaria 11, 18.
 aparctiae venti 104, 5.
 apeliotae venti 104, 7.
 Apenninus 339, 8.
 aper Veneri sacrificari solitus
 80, 22.
 a pigmentis 213, 5.
 Apio 210, 21.
 Apollo 15, 1. 24, 17. cur citha-
 ram a Mercurio acceperit 73, 5.
 plures Apollines 84, 12. Apollo
 Atheniensium praeses 91, 10.
 Vulcani f. *ibid.* Aesculapii pater
 108, 9. ex Latona natus 114, 5.
 ab eo oraculum Tyndareo datum
 113, 6. ei laurus grata 341, 3.
 Apollodorus 68, 2. 72, 15. Polior-
 ceticis 159, 8.
 Apollonius 106, 1.
 Appius 138, 24. via Appia *ibid.*
 applicitarii 201, 3. 210, 8.
 Appuleius 101, 15. 258, 20. 285, 4.
 340, 15. interpres Tagae 276, 22.
 de vaticiniis oratione prosa scri-
 psit 350, 19. quae referat de
 Claudii Caesaris principatu 277,
 22. memorat lapidem de coelo
 lapsum 231, 13.
 Aprilis mensis 76, 6. quaternario
 numero dicatus 77, 6. Veneri *ibid.*
 unde dictus 80, 1.
 Apulia 382, 9.
 aqua Fortuna dicta 70, 16. unde
 dicta 70, 19. aquae centrum 43, 19.
 defectus 325, 19. 345, 12. aqua-
 rum eluvio 338, 1. dulcedo cor-
 rupta 333, 2. aquae fluviales sal-
 lubres 310, 7.
 aquarius sidus 59, 13.
 aquila Iovis signum 10, 21. armi-
 ger 341, 6. ministra 342, 13.
 fulmine non laeditur 341, 5. rapit
 gladium Tyndarei regis 113, 7.
 aquilae sideris ortus 366, 23. oc-
 casus 357, 7. 15.
 Aquilinus 88, 4.

- aquilo ventus 359, 5 sqq. creber 379, 26. frigidus 362, 11. Italliam perfians 339, 6 sqq. frigidus ob calorem 371, 8. circa aquilonarem cardinem raro cadunt fulmina 339, 2.
- Arabia 72, 20. 247, 9. sagittario subiecta 382, 17. felix 305, 8. minor 355, 20. aquario subiecta 382, 21.
- Araris fl. 99, 3.
- arbor fulmine tacta quid significet 343, 21.
- Arcadia Iovis patria 83, 10. ibi Aesculapii sepulcrum 108, 13.
- Arcadis Evandri adventus in Italliam 275, 15.
- Archelaus rex Cappadociae 249, 18.
- Archytas 21, 5.
- arcturi ortus 106, 14. saepe cum grandinibus 281, 23. et terrae motibus coniunctus 350, 7.
- arcus in coelo visus 285, 3.
- Ἄρης 17, 16. 66, 21 sqq. 77, 18 sqq. flumen 80, 9.
- Argestes ventus 104, 9. 106, 7.
- Ariadne, Anastasii uxor 243, 2.
- Ariana 301, 14. 355, 11 sqq. capricorno subiecta 382, 19.
- aries sidus 7, 17. eius occasus 107, 20.
- Aristaeus 144, 12.
- Aristarchus grammaticus 11, 8. 12.
- Aristophanes 128, 21.
- Aristophanis Byzantii epitome de piscium proprietatibus 257, 15.
- Aristoteles 18, 15. 22, 16. 31, 21. 38, 19. 45, 14. 257, 14. 274, 20. eius liber de generatione et corruptione 291, 9.
- Armeniae duae 303, 8. geminis subiectae 382, 5.
- armilustrium 67, 18.
- ἀρμονία hexas 23, 16.
- armorum exercitia 68, 13. 75, 19. strepitus e coelo auditus 280, 13.
- ἀρρενόθηλος vel ἀρρενόθηλος numerus senarius vocatur 23, 20. item Bacchus 110, 1. 7.
- Arrianus historicus 246, 9.
- Arsinoë Aesculapii mater, Lencippi filia 108, 12.
- Arsippus Aesculapii pater 108, 12.
- Artaxata urbs 244, 17.
- Ἄρτεμις unde dicta 13, 11. 16, 14.
- arthriticidis remedium 90, 15 sqq. 107, 3 sqq.
- Ascanius Aeneae f. novercam admavit 279, 18. in eius capite praesagium factum 279, 7.
- Ascera Pythagoreus 153, 4.
- Asclentario 274, 21.
- a secretis 213, 5.
- Asia maior 351, 20. minor 351, 13. soli subiecta 284, 9. minoris ora maritima tauro subiecta 382, 3.
- asini in Vestae feriis 93, 6.
- Asper 127, 6.
- Assyria 335, 20. 353, 18.
- Astarte 45, 13. 78, 21. 80, 4.
- Asteria 23, 13.
- Astingi 248, 13.
- astrologorum dies 13, 14 sq.
- Athenae 75, 12. 118, 3. 144, 3. 146, 11.
- Athenaeus 257, 12.
- Athenienses secundum Boedromionis diem eximere soliti 17, 13. eos aemulati Romani 160, 8.
- Atia 167, 6.
- Atlanticum mare 97, 4. 8. 98, 18. 23. 339, 11.
- Atlas Males pater 82, 21.
- atrabatticae chlamydes unde dictae 134, 8.
- atriplex 69, 10.
- Atropos 98, 3.
- Attalus Pergamenus 11, 11.
- attentiones cur institutae et unde dictae 131, 8 sqq.
- Attica 102, 9.
- Attila 236, 19.
- Augias 82, 10.
- auguralis disciplina allegoriis involuta 276, 5. in ea a veteribus luna dux sumpta 306, 6. ab Aegyptiis sol 300, 21. auguralis templi regiones 343, 12 sq.
- augures 151, 10. 156, 8.
- auguria de anno 57, 7.
- Augustales flamines 107, 16.
- Augusteum 107, 17.
- Augustus imp. 45, 20 sqq. eius nomina 101, 9 sqq. victoria Actiaca 105, 18. dominus appellari noluit 126, 4. barbarico habitu offensus 131, 4. modestia divinus vocari contentus 167, 8. adolescens Caesaris nomine honestatus 167, 15. praefectum praetorio constituit 168, 15. dei nomen et cultum usurpavit 168, 9. quibus insignibus usus 168, 13. qualis in cives 168, 19. Roma-

- norum de eo dictum 168, 21.
 qua veste usus in pace, in bello,
 in conviviis, in senatu 169, 3 sqq.
 caput cur operuerit *ibid.* in eius
 honorem Quintilis mensis muta-
 vit nomen 303, 12.
 Augustus mensis 101, 1 sqq.
 auræ quid 104, 18.
 Aurelia Caesaris mater 95, 7.
 Aurelius 132, 1.
 aurigamma vestis 169, 14.
 aurigarum factiones 65, 19.
 auster quando flet auctore Metro-
 doro 113, 14. pluvius 376, 24.
 multus 367, 8. refrigerans 339,
 11 sq. ad austrum vergentia to-
 nitrua diviniora 300, 10. australis
 pars laeva mundi 300, 8.
 autumnus quando medius 108, 5.
 376, 15. eius initium 372, 18.
 autumnali tempore crebra fulmina
 339, 1. et terræ motus 350, 8.
 Aventinus mons unde dictus 147, 5.
 averruncata prodigia 344, 14. aver-
 runci dii 113, 2.
 axis per coelum pertinens 17, 7.
 Azania 301, 21. 355, 21. media
 aquario subiecta 382, 22.
 Babylon virgini subiecta 382, 11.
 Babylonia 304, 12. 353, 17.
 Babylonii 13, 4.
 Bacchanalia 74, 9.
 Bacchi ministri 3, 4. Bacchus Li-
 ber dictus 72, 8. item Sol 72, 9.
 Dionysus *ibid.* 73, 22. Sabazius
 72, 12. filius Iovis et Proserpi-
 nae 72, 13. Iovis et Telluris
 72, 15. Bacchi quinque 72, 18.
 eius mysteria cur occulta 73, 6.
 eius significatio allegorica 109, 18.
 eius insignia 184, 12 sqq. de eo
 commentatio anonymi 116, 10.
 Bactria 304, 17. 354, 8.
 ballistarii 158, 19.
 balneum Ioannis Cappadocis 186, 7.
 balneum a Severo conditum
 265, 19.
 balteus 179, 11.
 barba ut tonderetur a Camillo in-
 stitutum 64, 1.
 barca 180, 11.
 Bassus *νεπι θεων* 52, 3.
 Bastarnia mala imminuentia 351, 6.
 ibi tumultus 302, 12. Bastarnæ
 arieti subiecti 382, 1.
 bella civilia 288, 14. 297, 17. 312, 23.
 319, 20. 321, 15. 322, 3. 328, 12.
 330, 18. 331, 14. servile
 322, 10.
 beneficiales 157, 24.
 bestiae aquatiles lue laborantes
 319, 5. silvestres 321, 15. vo-
 lucres 308, 8. veterinae perenni-
 tes 351, 14. serpentes vexantes
 iumenta 345, 16. bestiarum ge-
 neratio 327, 2. bestiolarum noci-
 vae frugibus maturis innascentes
 307, 15. messis a bestiis vastata
 332, 16. bestiae fructus delentes
 308, 16. ultro ad laqueos accen-
 dentes 333, 12.
 biarchi 160, 15. 184, 13. 196, 6.
 200, 17. 215, 17.
 Biraparach 245, 7. 246, 4.
 bisextus 29, 1. 34, 23.
 Bithynia 93, 18. 106, 17. 303, 18.
 352, 18.
 Blatta Venus 10, 8.
 Bleus Pythagoreus 153, 4.
 bos salutaris frugibus 73, 2. eius
 carne Aegyptii abstinebant *ibid.*
 bracteolatae 169, 22.
 Brennus 161, 13. 269, 9.
 Briareus 53, 8. 10.
 Britannia 93, 17. 802, 12. 351, 5.
 arieti subiecta 382, 1.
 bruchus frugibus nocens 353, 9.
 bruma i. e. solstitium hibernum
 380, 19.
 Brutae mulieres Romanae dictae
 65, 11. 145, 19.
 Brutus 65, 10. 145, 15. unde di-
 ctus 143, 20 sq. quale respon-
 sum oraculi tulerit 144, 5 sq.
 nullibi cognitum imperium repe-
 rit 144, 9. mortuus a collega
 laudatus 145, 20.
 buccinatores 157, 16.
 bulbi fulmine non feriuntur 49, 22.
 111, 3.
 bulla 167, 15.
 burichallia unde dicta 135, 11.
 Byzantium 43, 10. 12.
 Cabirica initia 72, 21.
 Cabirus pater Bacchi 72, 20.
 Cadmeae literae 5, 3.
 caecias ventus 104, 8.
 caedendae materiae idoneum tem-
 pus 21, 21.
 caeruleus color Saturno et Neptuno
 dicitur 66, 10.
 Caesar annum ordinat 23, 17 sqq.
 94, 20 sqq. eius nomen unde
 ductum 95, 5 sqq. septimestris

- natus 96, 5. a Venere oriundus 95, 2. eius dies natalis 95, 5. laudatur 59, 15. 106, 16. 152, 1. 162, 20. 225, 13. Marii cultor 165, 18. regis nomen et coronam respuit 166, 3. 7. quibus nominibus appellatus 166, 11 sqq. magistri equitum potestatem auxit 170, 21 sq. rei publicae formam mutavit 170, 15. triumphalis eius vestis 166, 15. in eius honorem Quintilis mensis Iulius appellatus 303, 12.
- caesar apud Poenos elephas dicitur 95, 14.
- Caesares non nisi tyrannorum insignibus 124, 9. unde principes appellati 124, 12.
- Caesaris nomen quid sonet 138, 13.
- Caius Caesaris nomen gentile 95, 19.
- Caius iurisconsultus 141, 4. 146, 4.
- Calabra curia 32, 5.
- Calabria 93, 16. Messapia dicta 4, 4.
- calamarium quid quantumque fuerit 179, 21.
- calamintha unde nepeta dicitur 154, 19.
- calcei Romuli 126, 21. militum Rom. 130, 3. patriciorum 134, 16. consulum 144, 21.
- calculus in iudicio usurpatus 180, 4.
- calidi fontes in Phrygia 349, 6. calidus ac morbidus ventus 321, 11.
- calida omnia soli cognata 342, 2.
- Callimachus *ἐν πρώτῳ Αἰτίων* 51, 10.
- Callippus 59, 11.
- Callisthenes ab Aristotele illusus 45, 14. *ἐν τετάρτῳ Ἑλληνιστῶν* 98, 13.
- Calpe 355, 6.
- Camasene Iani soror 52, 21.
- Cambysis in Aegyptum impetus 277, 17.
- Camillus 64, 1.
- campagus calceus patriciorum 134, 22.
- Campania 93, 15.
- campe eruca 106, 8.
- Campestris fragmentum de cometa 285, 5.
- campus Martius 67, 20. 68, 13.
- cancellarii 205, 10. e quibus lecti 229, 16 sqq. unde dicti 230, 1 sqq. eorum munus 230, 11 sqq. cancellus iudicii 230, 6.
- Cancris sideris occasus 59, 10.
- candidatus quid sonet 142, 10.
- candidum fulmen 340, 9.
- canes Romae mense Augusto occidi soliti 46, 15. in rabiem aguntur ortu caniculae 282, 1.
- Caniculae ortus 46, 20.
- cantharus 180, 5. 182, 1.
- Canubus 54, 15. placentae *Ibid.*
- capita quando primum militibus data et unde dicta 156, 19 sq.
- capitis esu abstinendum per mensem Maium 90, 15.
- Atcius Capito 119, 12. pontifex interpretis librorum Tagae 276, 21. scientia augurali clarus 275, 6.
- Capitolium 53, 2.
- capitulia unde dicta 156, 21.
- capricorni occasus 358, 3. quae regiones sub eo sitae 301, 14.
- circa Capsam castellum lana pluisse dicitur 280, 10.
- Caracalla imp. 161, 7.
- cardines coelestes 19, 7.
- Caria 192, 22.
- caricae 53, 16. 54, 10.
- Carmenta fatidica 4, 9.
- carne pluit prodigiose 280, 4.
- Carpathia classis 257, 18.
- cartalamon 179, 13.
- cartamera quid sonet 179, 13.
- Carthago geminis subiecta 382, 7.
- Caspia 304, 17. 305, 1. 354, 15.
- Caspiae pylae 244, 10. 246, 9.
- Sp. Cassius 149, 3.
- Castor et Pollux duae stellae 279, 3.
- Castor 122, 8. *ἐν ἐπιτομῇ χρονικῶν* 265, 18.
- Catilina non is qui coniuravit 159, 5.
- Cato maior 122, 7. 159, 5.
- Caucasus mons 244, 13.
- causae temporales et sacrae quae appellatae 180, 20 sq. sacrae quomodo indicatae 180, 22. 181, 17.
- causarum multitudo 203, 11. 207, 10.
- Celer magister equitum 128, 12. 131, 17. 149, 4.
- Celer magister officiorum 211, 12.
- celereres 128, 14.
- celoces 180, 12.
- Celsus 159, 4. 227, 3. 15.
- Celtica 305, 7.
- censores 152, 8. 155, 2. cur *τιμηται* dicti 152, 11. quales in luxuriosos 155, 1. eorum munus et potestas 155, 5. censor primus 155, 4.
- censuales 194, 10. censualia 264, 11.
- census 194, 9.

- centenarii 160, 16. 196, 6. 200, 17.
215, 17.
centrum occidentale 43, 19.
cenulus Ianus 50, 16.
cerastes cometes 101, 16.
Cerberus i. q. Hecate 29, 15. cur
triceps 43, 5. 81, 15. cur ab
Hercule educatur ex Tartaro
81, 13.
cercops ab Aegyptiis colitur 35, 15.
eius natura 35, 20 sqq. 89, 13.
Mercurio dicatus *ibid.*
Ceres i. q. Tellus 30, 8. 45, 9.
eius feriae 84, 16. Proserpinae
mater 107, 12. eius sacra 113, 19.
certamen equestre a tribunis cura-
tum 65, 15.
Cestius consularis 100, 13.
Cethegi *μυρσισίς* 137, 22.
Chaeae fontes Nili 99, 11.
Chaldaei 6, 10. 24, 8. 74, 11. eo-
rum philosophia 105, 13. de to-
nitribus sententia 299, 14.
Chaldaeus 19, 4. *ἐν τοῖς λογίοις*
20, 9.
chamae augentur ac minuuntur iuxta
lunae varietates 232, 12.
Charax Pergamenus sacerdos 116, 4.
Charidemus porticus 265, 16.
charia 11, 16. qualis in iudiciis
usurpetur 208, 7.
chartae quomodo editae 205, 21.
earum completores 205, 23. 262, 16.
chartularius 210, 19. 213, 19.
Chosroes in Syriam irrumpit 247, 8.
249, 1. Antiochia incendio de-
leta ingentem praedam abigit
247, 11. eius bellum cum Iusti-
niano 248, 9. 249, 1.
Chrestus Romanus 98, 21. 100, 11.
Christodorus 219, 5.
Chrysippus 78, 5. 83, 6.
Chrysothoas Nili nomen 96, 14.
Cicero 46, 2. in Verrem 131, 11.
cicumae in civitatibus conspectae
233, 11.
Cilicia 302, 6. 356, 4. subiecta
piscibus 382, 23.
Cimbrorum motus 280, 15.
cimices unde oriuntur 86, 11.
Cincius Alimentus 79, 19. 108, 18.
in cingulo humido collocata luna
342, 10.
cineribus pluit 280, 12.
circulus definitur 23, 10. 49, 1.
circuli tropici 19, 5. paralleli in
sphaera quinque 22, 21. septem,
quibus cingitur coelum 25, 16.
in circulo lacteo conspectus co-
meta quid significet 288, 17.
circus 5, 22. in eo seditio contra
Anastasium Aug. 281, 5.
Cithaeron 73, 2. Citharon 73, 4.
civiles pugnae 347, 22.
civitates in servitutem redactae
336, 4. incendio conflagratae
346, 12. civium facultates affli-
ctae 346, 11. cives boni a re
publ. remoti 346, 22.
clarum fulmen 340, 10. uxorem
M. Catonis affians 340, 16.
Claudianus 159, 11.
Claudii imp. iustitia 75, 15 sq. de
Claudii Caesaris principatu quae
L. Apuleius refert 277, 23.
App. Claudius 155, 4.
clavicularii 201, 4. 210, 8.
clavularis 12, 9.
Cleopatra 105, 19. 240, 14.
clientelae patriciorum 314, 12.
civiles unde dicti 136, 5.
climata terrestria cui signo sint
subiecta 381, 20.
clipeus quo differat a scuto et unde
dictus 128, 19. 129, 3. clipei
effigiem referens stella 278, 3.
clopias piscis 36, 4.
Clotho 93, 2.
Clusivius, Ianus 51, 1.
Clusius, Ianus 51, 3.
Coades rex Persarum 211, 1. eius
bellum cum Anastasio 245, 18 sqq.
Cocceius 126, 22.
coccus 169, 8.
codex Theodosianus 176, 19. 217, 5.
234, 10.
codicilli 198, 13. 200, 20.
Coeloesyria 302, 13. 304, 13. 351, 4.
arieti subiecta 382, 1.
Coelius mons 118, 9.
coelum ardere visum 280, 17. coe-
lum boans quid significet 293, 1.
nigrescens a nive 379, 26. nu-
bilum 359, 17. pluviosum et
grandinosum 334, 2.
Coelus pater Veneris 78, 18. Vul-
cani 91, 9. Saturni 116, 15.
coenum interdum eructat terra de-
sidens 350, 6.
Colchi 249, 4.
Colchis Lazica 227, 16. 303, 18.
352, 19. geminis subiecta 382, 7.
collegiati 162, 17.
collegium 162, 12.

- colligendi fructus tempus idoneum
 21, 21 sq.
 colobus tunica 144, 18.
 colores diis sacri 65, 21 sq.
 colpias ventus 104, 17.
 comam cur tondeant sacerdotes
 82, 4.
 combustio cadaverum 44, 3.
 comes largitionum et comes priva-
 tarum 191, 13 sq. comites 177, 1.
 234, 14.
 cometae 46, 22. 102, 12. eorum
 species 101, 14. hippeus 285, 8.
 sub Iustiniano Aug. visus 273, 5.
 lampadius 289, 15. xiphias 288, 21.
 cometes proprie dictus 290, 15.
 cometes visus 331, 12. de co-
 metis Campestrii fragmentum
 285, 5.
 Commagene sive Syria media 354, 15.
 305, 1.
 commenta 211, 18.
 commentarienses 198, 16. 201, 8.
 203, 7. 210, 2. 14. 20. 211, 6.
 comœdiam quando noverint Romani
 152, 13. eius septem partes
 152, 16.
 conceptio 62, 13 sqq.
 consilia unde dicta 143, 11.
 consivius Ianus 50, 16.
 Cpolis a quibus condita 52, 10 sqq.
 Flora dicta 86, 12. Romae com-
 parata 193, 20 sqq. quomodo a
 Constantino appellata 193, 21. a
 populo incensa 265, 9 sqq. eius
 pars igne consumpta 237, 21.
 Cpolitani discordes 181, 6. urbem
 incendunt 265, 9. eorum caedes
 266, 15.
 Constantinus imp. 52, 11. 189, 14.
 quomodo barbaris Europam ob-
 noxiam reddiderit 175, 15. 225, 4.
 233, 4. quomodo Persas aggredi
 meditatus 226, 19. quos praeto-
 res constituerit 194, 7. in eius
 capite praesagium factum 279, 8.
 Constantinus praefectus praetorio
 185, 9.
 consualia unde dicta 143, 14.
 consul quid sonet 143, 7.
 consules non fuere qui in s. literis
 ἄπλοῖ dicuntur 144, 14. con-
 sules Ianuario prodeunt 53, 1. 13.
 148, 20. consulum insignia 144, 18.
 sella 145, 10. potestas 145, 17.
 munificentia 173, 12. 241, 17.
 consulatus honore omnes magistra-
 tus superat 173, 9. comparatur
 cum praefectura praetorii 173,
 10 sqq.
 Consus Neptunus 143, 8.
 conventus 11, 22.
 conversio 59, 9.
 Coptus 54, 16. Copticae placentae
 54, 15.
 Corinthus 80, 21.
 Corbulo dux 227, 18.
 cornicularius 198, 10. unde dictus
 197, 8. cur officii princeps 198, 4.
 eius antiquitas 216, 6. reditus,
 et cum principe magistratorum
 stipulatio 217, 9 sqq.
 cornucopium dicta fibula 169, 10.
 Coronae sideris occasus 71, 12.
 corona quid significet 82, 2.
 Coronis Aesculapii mater 108, 11.
 corporum varietates 19, 2.
 corpus humanum quomodo resolu-
 tur 63, 12 sqq.
 corticibus veteres ad scribendum
 utebantur 11, 5.
 corus graece ἀφύεσθης 361, 11. fiat
 mensis Iunio 368, 6. et Iulio
 370, 14.
 eothurnus 126, 21.
 M. Crassi in Parthos expeditio
 280, 8.
 crater iudicii 180, 6. 182, 1.
 Crates grammaticus 11, 11. 83, 4. 16.
 Cratinus 153, 10.
 Creta 304, 12. 353, 17. libera a
 bestiis et plantis noxiis 22, 12.
 Iovis patria 83, 11. 21. sub
 virgine sita 382, 11.
 Crinitus Traianus cur dictus 60, 16.
 Crito 192, 12.
 Croesus 61, 7.
 Cronia urbs nunc Hierapolis 116, 5.
 Cupido Veneris et Mercurii filius
 78, 19.
 curae epistolarum 198, 19. 215, 11.
 quae scrinia iis careant 198, 22.
 Curetes 84, 6.
 curia Iuliani 265, 12.
 curiae populi Romani 133, 18.
 Curiatii 51, 4. Curiatius Ianus
 51, 3.
 curiosi 12, 5. 176, 15. 234, 6.
 curricula septem in circo 6, 8.
 currus patriciorum 135, 6. prae-
 facti praetorio 168, 16. 250, 11.
 271, 1.
 cursores in circo 6, 9. cursores
 201, 2.

- census publicus** 176, 5. 14. 19. 233, 18. 234, 5. 10. duplex 254, 16. utile hoc institutum ab Ioanne Cappadoce eversum 255, 3.
custos urbis l. e. praetor urbanus, a Numa institutus 10, 13.
Cybele unde dicta 45, 10.
Cyclades 302, 22. 351, 13. 353, 18. tauro subiectae 382, 3.
Cynosuride Aesculapius humatus 108, 11.
Cypris vel Cytherea cur dicta Venus 78, 7.
Cyprus insula 80, 19. 302, 23. 351, 13. tauro subiecta 382, 3.
Cyprus Veneris pater 78, 21.
Cyros praefectus praetorio et poeta 178, 2. 235, 15.
Cyzici lapis de coelo lapsus 281, 13.
Dalmatia 93, 16.
Daniel, propheta 144, 10.
Danubius 225, 10.
Dapsus Thebanus 274, 21.
Dara urbs 221, 19. 241, 9.
Dardanius ἐν τῷ περὶ σταθμῶν 56, 22.
decani 11, 1.
decas 7, 20. 27, 14.
Decebalus rex Getarum 192, 8.
December mensis 109, 11.
decemprimi 157, 23.
decemviri 155, 23. quare creati 146, 6. a quo sustentati 146, 20. tyrannice egere 147, 3.
defectus solis in decem annos praedictus 281, 18. in defectibus colores luminum observandi 284, 23.
Delphini sideris occasus 59, 9.
Democritus 36, 9. 58, 20. 59, 8. 16. 74, 9. 105, 21. 107, 18. 109, 3. 381, 11.
Demophilus 52, 18.
Demosthenes praef. praet. 236, 3.
deputati 157, 29. 204, 8.
Dercyllus 36, 1.
Deucalion 7, 9. aquarius 59, 11.
Deucalionem diluuium 115, 16.
Densium 84, 5.
diacarii 202, 3. 215, 21.
Διακοῆς Saturnus 24, 12.
Diana Latonae filia 13, 11. adiutrix praegnantium 114, 2. cur Ἀρτεμὶς vocetur *ibid.*
diarium Cl. Tusi 357, 1.
Dicaearchia 266, 6.
Dicaearchus ἐν περὶ ὀδῶν γῆς 98, 17.
dichotomos 21, 14.
dictator quare creatus 181, 21. 148, 1. 8. 17.
dictatura 150, 11.
dies quomodo definiatur 6, 15. dies naturalis apud varios populos 13, 3 sqq. dies hebdomadis primus 14, 11. secundus 16, 12. tertius 17, 16. quartus 20, 20. quintus 22, 10. sextus 23, 9. septimus 24, 8. mensis cuiusque tertius decimus et quintus decimus 32, 9. 16. die sereno cadentia fulmina 341, 11. Dies mater Veneris 78, 18. Vulcani 91, 9.
dii et deae 68, 4 sq. deorum tria genera 18, 12. dii averrunci 113, 2. immortales praesentes 310, 5. irati quando 296, 1. dii hostes relinquentes 288, 10. e deorum voluntate dominator improbus corrumpit 315, 13. quando his supplicatio decernenda 318, 21.
diluuium magnum 93, 9.
dimensiones corporum 19, 4.
Διμήτωρ Bacchus 74, 6.
Diocletianus 124, 19. 226, 12.
Diodorus Siculus 223, 11. ἐν δευτέρῳ βιβλιοθηκῶν 159, 19.
Diogenes 68, 23. Apolloniata 97, 16.
Diogenianus lexicographus 125, 4. 134, 14.
Dione 78, 6. 79, 15.
Dionysius ἐν ταῖς κλισίαις 26, 22.
Dioscuri 42, 7. 58, 22.
dipondii 109, 12.
dipondium 109, 16.
propter diras obnunciatas obsecratio facienda 330, 21.
discus cometes 101, 16.
διδύραμβος Bacchus 74, 6.
divinum quibus rebus insigne 19, 16.
de divitiis sententiae 41, 16. 56, 4. 94, 11.
docias cometes 101, 15.
docides cometes 47, 8.
dodecas 9, 3.
dominatio 125, 23.
deminus 125, 22.
Domitianus imp. 59, 18. 161, 5. 184, 7. 20. 216, 12. 17.
δύο dyas appellatur 17, 4.
Dositheus 106, 14.
draco Mercurii signum 10, 22. eius natura 41, 6.
dualis numerus apud Italos infaustus 48, 3.

- ducenarii 160, 16. 196, 5. 200, 16. 208, 19. 210, 10. 215, 16.
- dulci potu ac cibo utandum mense Martio 68, 12.
- duodenarius numerus 8, 20.
- durus equus 108, 1.
- Durrachus Cretensium rex 239, 12.
- dias in materiam ac diversitatem accipitur 17, 2 sq. nefasta habetur 34, 13. cum tempore coniungitur 76, 17. Pythagoreorum de ea placitum 93, 19.
- ἠδὲ κἀμοῦχος Hercules 82, 6.
- ebrietas 90, 6.
- ecnephas ventus 104, 16. fulmen quid 340, 1.
- elementa quattuor 21, 3. 43, 13. 66, 6. 77, 7.
- ἔλευσιν a Pythagoreis dias dicta 93, 19.
- Ellanus 269, 14.
- elope piscis 257, 8. cur acipenser a Latinis dictus 257, 16. Optatum quandam elopes in Campano mari dispersisse 257, 20.
- Elpidianus περὶ ἰσχυρῶν 53, 12.
- eluviones annuum 290, 2. 330, 11. 338, 1. 348, 8. 351, 15. quid significant 282, 22.
- Empedocles 12, 19.
- ἑπαιρός unde dictus 28, 1.
- enneas 33, 10 sqq. 62, 23. 105, 12.
- Ephorus Cumanus 98, 5.
- Epicuri de tonitribus sententia 299, 15.
- Epidamnus, unde et a quibus Durrachium dicta 239, 10.
- epigramma in Anastasii statuum 239, 20. in Cappadoces 250, 9.
- ἐπιληρῶναι οὐσιποῖ 349, 17.
- epilepsiae remedium 96, 1.
- Epimenides 59, 1.
- Epirotae Syrorum coloni 240, 9.
- epulae 11, 19.
- epularia corbis quid 11, 18.
- equestres ludi 283, 3.
- Equiria 56, 15.
- equi vehi solis regibus Hecit apud veteres Romanos 135, 10. equi publici 176, 7. equi ex Europa in Persas advecti 286, 10.
- equi sideris occasus 106, 6.
- Eratosthenes 37, 1. 83, 21.
- errusali 100, 19.
- eruca 106, 8.
- Erycina Venus 79, 6.
- Erylus cur trium animorum faisee dicatur 4, 8.
- Esaias 61, 9 sqq.
- etesiae 97, 6. 100, 2. 369, 19. increbrescentes 370, 11. 371, 6. desinunt flare 373, 5. etesiarum prodromi 369, 25. 370, 2.
- Etruria 93, 16. 306, 8. 354, 15. 355, 3. 382, 17.
- Etrusci 47, 21. 51, 20. 62, 1. ex eorum sacris qui sumpserint disciplinam suam 381, 9.
- Evander Carmentae f. 4, 8. literas affert 5, 3. Arcas 125, 9. canes eius 137, 9.
- Euctemon 59, 10. 74, 15. 108, 5. 118, 13.
- Eudoxus 59, 13. 70, 2. 106, 7. 107, 6. 19. 115, 3. 118, 1. 331, 10.
- Euhemerus de diis Graecorum 116, 7.
- Eumelus Corinthius 83, 22.
- Euphorion 108, 1.
- Euphrates fl. 103, 8.
- Eupolis 153, 10.
- Euripides 55, 6. 78, 4. 94, 1. 11. 96, 19. 217, 23. 252, 4.
- euripus 5, 22. Chalcidicus 6, 1. 26, 22.
- Europa 333, 17. 349, 10. 351, 5. lunae subiecta 284, 10.
- Europae amore cur taurus captus 303, 2.
- Eurus ventus 104, 13. 105, 16.
- Eurynome Veneris mater 79, 2.
- Eurystheus 82, 12.
- Euryti Lacedaemonii fragmentum 117, 17.
- Eusebius Pamphilus 122, 8.
- Euthymenes Massiliensis 97, 4.
- evulsio dentis Aesculapii inventum 103, 13.
- ad Euxinum Pontum usque frigus immite 288, 3.
- exceptarii 208, 1.
- excubitores 130, 20. 134, 2.
- exercitus Romuli qualis secundum Paternum 128, 3 sqq. eius ornatus et arma 129, 22 sqq. 130, 8. 19.
- expediti 158, 29.
- exodus 111, 10.
- fabas Marti sacras 68, 14. eius vires *ibid.* fabae esu abstinendum Pythagoreis 69, 10. fabae in sepulcra coniciuntur 69, 12. faba unde dicta 109, 5.

- Fabius senator damnatus** 42, 9.
faciole unde dicta 145, 2.
factiones aurigarum 65, 18.
fames 329, 23. 354, 11.
famuli unde dicti 129, 19.
fascēs cur praelati magistratibus 145, 4.
fascis virgarum insigne equitum du-
 cibis 149, 5.
favonius 106, 7. 107, 21. idem quod
Zephyrus 109, 7. Italiam per-
 flans 339, 7. spirans cum austro
 372, 14. et cum africo 374, 5.
Feber Pluto 62, 6.
februm natura et genera 47, 12.
Februa 61, 18.
Februalis 62, 12.
februare 62, 6.
Februaris mensis 9, 13. cur bre-
 vior ceteris 47, 21. unde dictus
 61, 18. Iunoni dicatus 62, 8.
Plutoni 76, 11.
Februata Februatus 62, 11 sq.
Februs 62, 1.
felicitas temporum 323, 13.
**femina non intrabat in templum Sa-
 turni** 116, 16.
femineus numerus 16, 18. **sexus**
 62, 22. **feminei dii** quid signifi-
 cent 68, 5. **femineis vestibus or-
 nabantur mares feriis Herculis**
 81, 6.
Fenestella 139, 19. 269, 10.
feriae ternae singulis mensibus
 31, 10. 37, 16.
ferrum materiae tribuitur 12, 23.
 ex magnete effossum 41, 19. 58, 6.
ferro pluit in Lucania 280, 7.
fetus humanus 62, 13 sqq.
ficus a Lydis inventa 3, 7. **fulmine**
 non feritur 49, 22. 54, 4. 111, 3.
 341, 2.
firmamenta planetarum poli 6, 10.
flammula unde dicta 127, 21.
M. Flavius grammaticus 5, 11.
Flora, Romae nomen sacerdotale
 66, 7. 85, 13. 86, 12.
Floralia 85, 13.
flores populo spargi soliti 84, 14.
floridi 65, 22.
fluminum derivationes 333, 22.
Fonitius *πρὸς ἀγαλιμάτων* 51, 22.
 91, 2. 109, 12. 235, 9. **interpres**
Tagae 276, 21.
Fordicalia 84, 17.
forenses contentiones 311, 22.
Ioannes Lydus.
formicae Kalendis non operantur
 35, 11.
Fortuna apud Homerum non obvia,
sed apud Hesiodum 41, 14. **eius**
**columna cum inscriptione Byzan-
 tii** 48, 10. **cur bovina facie** fin-
 gatur 70, 15. **eius templum a**
Traiano sacratum 55, 1. **unde**
dicta 55, 12. 94, 4. **Fortunae**
**praesidi quando supplicarint Ro-
 mani** 117, 15.
forum Constantini 266, 2. **Zeuxippi**
 265, 13.
fragar subterraneus 350, 6.
fretum Gaditanum Septum vocatum
 287, 17.
Frontinus 159, 6. 197, 14.
frugum varii proventus 314, 23.
 320, 7. 337, 11.
frumentarii 12, 5. 200, 12.
fulgur unde oriatur 50, 10.
fulminis origo 49, 12. 110, 14. **ful-
 mine icti non sepeliuntur** 50, 2.
fulminum genera 49, 16. 340, 4.
fulmine quae non laedantur 49, 22.
 341, 2. **silva fulmine tacta quid**
portendat 345, 11. 347, 17. **ful-
 mina auspicatissima iis qui per**
quietem ea viderint 341, 19. **rara**
in Scythia et Aegypto 348, 16.
**in fulgurali disciplina quid obser-
 vaverint veteres** 342, 15. **fulmen**
**cur non ultra pedes quinque de-
 scendat in terram** 341, 9. **ful-
 getrum et tonitruum simul fiunt**
 300, 3. **fulminum natura diversa**
 339, 18. **eorum causa** 299, 10.
 342, 1.
Fulvius Nobilior 292, 10.
fumidum fulmen quid 339, 18.
funda (*σφενδόνη*) in hippodromo
 212, 15.
Furiae 43, 5.
Fuscus praefectus praetorio 184, 8.
 216, 11.
Gabriel praefectus urbi 231, 9.
Gadira, Tartessus, Gades 287, 12.
Gaditanum fretum 288, 1. 332, 2.
Septum appellatum 287, 17. **mare**
ad Gades pertinens 339, 10.
Gaetulia 305, 1. 354, 18.
Gaius 138, 21.
Gaius ὁ νομικός ad legem XII ta-
 bularum 141, 4. **ὁ νομογράφος**
 146, 4.
Galba 277, 21.
Galerius 189, 17. **ὁ γέγων** 226, 13.
 27

- Gall 66, 2. 119, 11. 161, 12. 179, 18. 269, 8. 278, 1.
- Gallia 225, 16. 226, 18. 269, 6. 304, 5. 351, 5. 353, 7. Gallia leoni subiecta 382, 9. Lugdunensis 355, 4. sagittario subiecta 382, 17.
- gammae figura ornatus vestis 169, 15.
- γαμος* hexas 23, 16.
- Garamantica 302, 7. 356, 5. piscibus subiecta 382, 24.
- garbula calcei 130, 4.
- gaudius 138, 22.
- Gedrosia 301, 16. 355, 12. capricorno subiecta 382, 20.
- Gelimer Cpoli in triumpho ductus 166, 22. 248, 13.
- gemini signum amicum 303, 10.
- geminorum partus quomodo averruncetur 92, 13.
- gemmatae 169, 22.
- generationis natura 62, 13 sqq. generatio animantium 21, 9. 30, 11.
- Genucius 156, 15.
- Gepidae 226, 4.
- Germania 225, 17. 302, 12. 351, 6. Germania arietis subiecta 382, 1.
- Geryones cur tria habuisse corpora dicatur 5, 19.
- Getae 192, 8. 248, 16. 249, 3.
- γεφυραῖοι*, *γεφυραῖος ἀγχιπεύς* 41, 22. 95, 1.
- Gigantum pugna 53, 7.
- glandis copia 312, 14.
- gleba 146, 20.
- globa 130, 15.
- globorum substantiae 18, 19. globus cur in Bacchi sacris 73, 10.
- gnophias ventus 104, 18.
- Γοαὶ Διὸς ἕστειον* 84, 4.
- Gorgo dies 60, 9.
- Gothi 48, 12. 106, 18.
- Iunius Gracchianus 120, 5. 139, 19. *ἐν τῷ περὶ ἔξουσιῶν* 139, 13.
- Graeci unde dicti 7, 4. eorum de Baccho placita 72, 10 sqq. Mercurium inferum et Tegen eundem esse opinantur 276, 3.
- Graecia 304, 12. 353, 17. virgini subiecta 382, 11. Magna 12, 18.
- Graecus Latini frater 7, 6.
- grammatici 67, 1.
- Gustem 107, 15.
- Hadrianus 9, 22. 92, 15.
- Haedorum sideris occasus 59, 6. ortus 107, 19. 281, 23.
- Hannibal 56, 21. 95, 10. 151, 17.
- harmonia senarius numerus dicitur 23, 16.
- hebdomas dierum 14, 10.
- Hebdomon 229, 7.
- Hebe uxor Herculis 81, 21.
- Hebraeorum docti 111, 6. eorum templum 100, 14. Hebraei ad anstrum conversi peragere sacra solent 300, 13.
- Hecate *ἑκατάμωρος* 29, 9. *ἑκατόβρις* 31, 14. *ἑκατόμορος* 37, 18.
- Helena ad aram ducta ut sacrificaretur 113, 5. Helena in mari quid 279, 1.
- Heliiodorus 274, 20.
- heliotropium ad solis motum circumvertitur 282, 9.
- Hellen Iovis f. Herculis pater 82, 18.
- Hellenum lingua 7, 5.
- Hellespontus 256, 21.
- Hephaestus praef. 223, 9.
- heptas 24, 19 sqq. 30, 17. 20. solis numerus 32, 20.
- Heraclidae 147, 6.
- Heraclides 68, 19.
- Heraclitus 36, 10. 18. 38, 2.
- Herculis nomina et fabulae 81, 1 sqq. Hercules septem 82, 16. Hercules Sandon 258, 19.
- Herennius 116, 1. 130, 7.
- Hermaphroditus 79, 7.
- Hermes in *κοσμοποιῶν* 78, 9.
- Hermes Aegyptius auctor *τοῦ τὰ λέγον λόγον* 114, 12.
- Hermias scriniarius 243, 6.
- Herodes Nicopolim in honorem Augusti condidit 240, 12.
- Herodotus 97, 22.
- Hesiodus 41, 15. 87, 4. *ἐν καταλόγοις* 7, 6.
- Hesperus 23, 11. 79, 9.
- hexas 23, 13.
- hiems frugibus nocens 309, 6. gravis et aquosa 315, 4. hiemis initium 378, 4. iuxta Euctemonem 113, 13. Eudoxum 115, 3. Varronem 117, 23. hiemis medieta 357, 12.
- Hierapolis olim Cronia 116, 5. Hierapolis Phrygiae 349, 8.
- Hierosolyma 10, 2. 100, 13.
- Hipparchus 59, 12. 381, 12. in annos de praedixit defectum solis 281, 17.
- hippeus cometes 285, 8.
- hippias cometes 101, 15.
- Hippocrates 26, 9.

- hirundinum migratio 106, 16.
 Hispania 355, 3. sagittario subiecta 382, 17. Celtica 305, 7.
 Homerus 41, 14. 74, 19. 76, 2. 4. 84, 22. 89, 6. 102, 22. 172, 19. 300, 10. 339, 16.
 hominis generatio, incrementum, mors 62, 13 sqq.
 hora natalis Romae 7, 14.
 horae quomodo in iudicio trochiscis indicatae 182, 12.
 Horatii 51, 4.
 Horatius 153, 13.
 hordei copia 314, 1.
 horologium 229, 3.
 Horus sol 15, 5.
 humorum genera 47, 9. 106, 1.
 Hyades 76, 7. 108, 7.
 hyaena fulmine non laeditur 49, 22.
 Hydaspes fl. 36, 1.
 Hyperionides 15, 10.
 Hyperionis monas 15, 8.
 Hypoplaciae Thebae 61, 7.
 Hyrcania 308, 7. 351, 20. geminis subiecta 382, 5.
 Hystaspes 14, 9.
 Iamblichus de puritate spirituali 114, 18.
 Ianuarius 9, 13. 50, 13. Kalendis Ianuar. quae facta 52, 23. 54, 19. 56, 8. de reliquis Ianuarii diebus 56, 14. 58, 19. Ianuarius Monias dicitur 109, 8.
 Iani nomina, figurae, signa 50, 14 sqq. Ianus a Saliis canitur 51, 18. apud Etruscos colli nomen 51, 20. universi temporis praeses 52, 1. eius templum cur duodecim aras habeat *ibid.* ipse cur sit biformis 52, 5. idem quod sol 52, 7. praeses eorum qui in bellum proficiscuntur 52, 8. potestas quaedam 52, 13. heros 52, 16. unde nomen acceperit 52, 19. idem quod Chaos 52, 22.
 Iao 74, 12.
 Iapyx ventus 104, 10.
 ibis ab Aegyptiis cultus 35, 14. eius natura 35, 18. 89, 19.
 Ichthyophagi 99, 4.
 Ida mons Iovis patria 84, 8.
 ideae tres 18, 16.
 Idumaea 302, 13. arieti subiecta 382, 2.
 Idus 33, 15. 37, 18. unde dictae 84, 3.
 ignis in sacrificiis 48, 18. eius centrum 48, 22. a sole ortus 342, 2. subterraneus terrae motum causa 349, 4. de aeterno Vestae igni locus Porphyrii 48, 16. 114, 25.
 Ilas Nili nomen 96, 12.
 Iliia Silvia 86, 9. 137, 12.
 illustres 250, 4.
 Illyria 226, 18. 301, 15. 355, 14. capricorno subiecta 382, 19.
 imber multus 331, 4. 379, 19. imbres morbiferi 328, 14.
 imperare 124, 5.
 imperator 124, 6. 197, 10.
 imperatores magistratus osculo excipiebant Kalendis Ian. 54, 19. quomodo ad imperium provehantur 167, 16. olim a Caesaris stirpe creati soliti 167, 23. imperatorum praecleara consuetudo 181, 1 sqq. vela navium quas imperatores consueverunt, inducuntur pellibus phocarum 341, 8.
 imperium regum Romanorum quale fuerit 123, 3. quale iustum appellent Romani 148, 11.
 incendia quando exspectanda 282, 16. 332, 15. 335, 20. 345, 21. 352, 7.
 incendium Cpoli 283, 9.
 India superior 301, 15. 355, 17. capricorno subiecta 382, 19. in Indis Hercules natus 82, 20.
 indictio 39, 20. 105, 19.
 inferiae 66, 13.
 Inopia Amoris mater 48, 21.
 inscriptio Byzantina 48, 14.
 insignia deorum 10, 21. magistratum Romanorum 119, 9. Angusti 167, 12. consulum 144, 18. dictatoris 149, 1. magistri equitum 149, 5. 184, 3. patriciorum 134, 5. praefecti praetorio 178, 14 sqq. 184, 3. praefecti urbi 146, 18. regum Latinorum 126, 12. Romuli 126, 17. 127, 13.
 instrumentum 229, 4.
 instrumentarius 212, 12. 19. 214, 4. locus ei destinatus 212, 14.
 interlunium 21, 14. 35, 8. 37, 16.
 intorta fulmina quid 340, 5.
 Ioannes Cappadox quomodo ad praefecturam pervenerit 249, 17. communis subiectorum pernicies 251, 21. eversor rei publicae 263, 22. quae utilia collatoribus abrogavit 255, 3. tyrannidem meditatae 256, 2. quomodo in provinciis

- egerit 256, 7. eius crudelitas 186, 14. 250, 14 sqq. 259, 16. insigne facinus 251, 1 sqq. mira luxuria et impudentia 186, 17. 256, 14. 258, 4. 259, 3. balneum et aulae 186, 17. potentia 263, 10. eius improbitas a Theodora imperatori detecta 263, 14 sqq. fuga 265, 10.
- Ioannes quidam mirae improbitatis 251, 14. qua facie fuerit 251, 17. quomodo in Lydia egerit 252, 5. insignia eius facinora 252, 14 sqq. 253, 20 sqq.
- iocti liberi populi Romani 57, 8.
- Ionium mare 339, 14.
- Iovianus imp. 104, 1. 244, 19.
- ἰσῆς vermes 289, 19.
- irruens fulmen quid 340, 13.
- isatis herba Martis propria 10, 12.
- Ischys Aesculapii pater atque Eliati f. 108, 10.
- Isdigerdes rex Persarum 245, 1.
- Isigonus *ἰσῆσι Ἑλληνικῶν θεῶν* 116, 5.
- Isis 44, 1. 70, 3 sq. 12. 113, 15. quid significet 75, 5.
- Isocrates 41, 16.
- Ister fl. 355, 14. eius fons et cursus 225, 14. 22. 226, 6.
- Italia 304, 5. 349, 10. 353, 6. 354, 15. Saturni regnum 83, 17. Italiae provinciae 93, 15. per Italiam tumultus 304, 5. fulminibus abundans 339, 5. leoni subiecta 382, 9.
- iubae 127, 19.
- Iudaea 277, 19. 302, 13.
- iudicium praefectorum praetorio quam splendidum olim, et quam abiectum deinde 181, 19 sqq. 182, 17 sqq. 203, 11. 208, 5. vasa quaedam in eo usurpata 179, 21. 180, 2. 5 sq. 181, 23. 182, 1. quomodo in eo horae indicatae 182, 12. agendorum in eo copia 203, 12. 207, 8. 208, 21. eius paupertas 218, 10. et solitudo 260, 7.
- ingum sidus 7, 16.
- Iulia Caesaris f. 165, 16.
- Iuliani imp. bellum Peraicum et mors 102, 20. 103, 14. 244, 22. *ἐν τοῖς μηχανικοῖς* 159, 9.
- Iulius Caesar auctor anni solaris Rom. 28, 17. Iulius Caesaris nomen nobilitatis indicans 95, 20. scripsit de orta occasuque siderum 381, 12.
- C. Iulius 150, 10.
- Iulius mensis 94, 15. unde nomen duxerit 96, 5. 303, 12.
- Iunius consul 141, 20.
- Iunius v. Gracchianus.
- Iunius mensis 92, 1.
- Iuno luna 83, 21. 68, 10. quid significet allegorice 59, 20. 62, 9. 66, 21. eius feriae Kalendae 33, 19. Kalendae Iuniae 92, 10. ei veneti dicati 43, 15. Februarius 62, 8. a quibus colatur 80, 19. Vulcani mater 91, 11.
- Iunonius Ianus 51, 2.
- Iupiter 6, 7. planeta 14, 2. sol 33, 21. 53, 5. 342, 12. aensus effector 23, 1. eius feriae 32, 18. 71, 14. albatorum praeses 43, 9. 65, 22. quid significet allegorice 59, 21. 66, 21. 89, 1. pater Bacchi 72, 13. mundus 74, 2. pater Veneris 78, 19. 79, 4. unde Ζεὺς dictus 83, 4 sqq. Herculis pater, Aetheris f. 82, 17 sqq. 83, 10. tres Ioves 83, 9. ex Phoenicum doctrina rex 83, 12. Pluvius 84, 4. Promethei f. 84, 6. Idaeus 84, 7. pater Proserpinae 84, 9. multi Ioves 84, 11. aer 112, 10.
- Iustinianus imp. in administranda re publica indefessus 248, 3. Vandalorum et Gothorum victor 248, 12. 18.
- Iustinus imp. 192, 1. 244, 2. 247, 8.
- Invenalis 136, 2. 153, 15.
- Ἰζηματῖαι σεισμοὶ quid 349, 20.
- Kalendae 32, 2. 37, 16. cum K scribendae 33, 18. Iunonis feriae 33, 19. Ianuariae 52, 23. Aprilis 80, 12.
- Κάρτακα quid 303, 18.
- κεφαλαία Minerva 74, 16.
- κλαδοῦχος decas 8, 11.
- ἑπτάς heptas 31, 8.
- Κρόνος 38, 8. 83, 13. 17. 22. κῆμος unde derivandum 68, 14.
- Κυθήρεια Venus 78, 8.
- Κύπρις Venus 78, 7.
- Labeo 50, 15. 62, 3. interpres Tagae 276, 22.
- Laberius 257, 17.
- lac bibendum mense Septembri. 106, 20. lacte pluit 280, 3.
- lacertarum multitudo 330, 12.

- Lachesis 93, 2.
 lampadius cometes 101, 16. Mercurii proprius 289, 16.
 λαμπρός κερωνός 340, 9. uxorem M. Catonis minoris affians 340, 17.
 lana pluit 280, 10.
 lanceae quales Romulo praelatae 127, 17.
 lanciolata vestis 169, 22.
 Laodicea ad Lycum terrae motibus vexata 349, 7.
 lapidem e sole casurum praedixit Anaxagoras 281, 10.
 lardum unde 93, 1.
 λαπίδων quid 92, 21.
 lateribus quando pluit 280, 12.
 Latina lingua e quibus conflata 179, 16. a Cyro praef. praet. neglecta 178, 6. 235, 19. a Iohanne Cappadoce e iudiciis eliminata 262, 6. oraculum ad eam spectans 177, 22. 235, 11.
 Latinorum regum insignia 126, 12.
 Latinus Laurentinorum rex 7, 2.
 Latona 13, 11. 114, 5.
 Laurentum 6, 20.
 laurus sanitatis efficiens 54, 2. fulmine non feritur 341, 2.
 Lazica 227, 16. 352, 20.
 legati 197, 15.
 legiones quot militum 133, 20. 197, 19. a quo constitutae 133, 22. quot initio fuerint 197, 20. legionis partes 157, 5.
 leguminum interitus 330, 4.
 Lemnos Vulcani patria 91, 12.
 Leo imp. 134, 1. eius bellum cum Vandalis funestum rei publicae 236, 19. 237, 9. 20.
 leo sidus 7, 16. solis signum 10, 21. eius ortus 370, 22. 371, 2. occasus 358, 12.
 leones natura saeviore 853, 11.
 Lepidus 152, 3.
 Lepidus ἐν τῷ πρὸς Ἰσπίδων 135, 3.
 lepus mas parit 92, 21.
 Λῆρας unde 13, 13.
 Leucates 105, 18.
 Leucippus Arainoes pater 106, 12.
 lex de nepotibus 154, 1. de cursu publico 176, 9. 216, 19. 233, 22. de causis temporalibus et sacris 180, 16. 181, 16. de notariis 204, 1. de causarum completoribus 206, 3. Theodosii 177, 10. 234, 23.
 Libaninus 102, 21.
 Libanus mons 80, 6. Libanus Herculis pater 82, 20.
 Liber cur Bacchus dicatur 72, 8.
 Libera 107, 10.
 Libonotus ventus 104, 11.
 Libya 72, 20. Saturni regnum 83, 18. eius fines 98, 22.
 Licinius imp. 189, 13.
 lignis veteres ad scribendum utebantur 11, 5.
 limbus qualis vestis 169, 12.
 lips ventus 104, 11.
 litigator 205, 13.
 literae Graecorum et Romanorum 5, 6. in numeros computatae 15, 15.
 literatorum hominum auctoritas imminuta 295, 11.
 lituus quid 85, 7.
 loca publica vel consecrata fulmine icta quid portendant 343, 6. 15. 344, 12.
 locustae 319, 7. 321, 6. 332, 16. quando existunt 294, 20. 321, 21. 326, 17. 327, 9. ubi 353, 9.
 loquendi instrumentum 25, 21.
 lorum quid 166, 18.
 Lucania 4, 5. 280, 8.
 Lucanus ἐν δευτέρῳ τῶν ἐμφυλίων 239, 13.
 lucerna eluceans quid significet 282, 21.
 Lucilius poeta 153, 8.
 Lucina parturientium praeses 113, 20.
 Luctetia 64, 15.
 lucas unde dictus 4, 6.
 ludorum explicatio symbol. 6, 9. 66, 6.
 lumbricorum multitudo 325, 8.
 Lunae ara in Circo 6, 7. Luna planeta 14, 6. 22, 21. lunae dies 16, 12. luna materiae praeses 16, 14. 29, 9. lunae mutationes, apparitiones 21, 13. 37, 9. vis in terram 29, 14. varii cursus 31, 12. luna ῥήμιος 31, 15. eius natura 36, 5 sqq. 42, 19. distantia a terra 37, 1. luna universi aeris praeses 44, 2. lunae ibis et cercops consentiunt 90, 7. luna principium generationis 91, 8. 291, 11. ad lunae praefusiones observatio tonitrualis directa 300, 18. luna a fulminibus aliena 342, 9. ei Europa subiecta 284, 10. eam in angurali disciplina

- duces sumebant veteres 306, 6.
 luna laborans incendia praesignificat 282, 17. ad eam appropinquans vespere 298, 15. iuxta eius varietates augentur chamae et pectunculii 282, 12. luna fortuna et providentia appellata 300, 21. et Proserpina a Iamblichio 114, 22. lunae plures eodem tempore 277, 12.
 lunula in calceis praetoris 10, 17. in balneo praef. praet. 179, 4.
 lupa Romulo et Remo ubera praebens 115, 9. luporum incursiones 307, 21. lupi in civitatibus conspecti 283, 11. lupus Martis signum 10, 21. in Creta non reperitur 22, 13.
 Luperci 62, 2.
 Instrum 39, 21.
 C. Lutatius 52, 7.
 lychnis lapis 36, 2.
 Lycophro 81, 19. 153, 14. 254, 12.
 Lydi vini et fici inventores 3, 7.
 Lydorum lingua quid *σαφδς* significet 39, 14. Lydi auro abundantes 252, 4. 258, 8. quales vestes fecerint 258, 10.
 Lydia Iovis patria 84, 1. Lydi patria 302, 6. 356, 4. piscibus subiecta 382, 23.
 Lydus de vita sua, studiis, militia et laudibus commemorat 217, 22 sqq. Iustinianum oratione laudavit 221, 14. eiusdem bellum contra Persas scribere iussus 221, 17. insigniter laudatus ab eodem 222, 2 sqq. et a praef. praet. cum cingulum poneret 223, 8 sqq. eius patria 218, 22. 349, 8. magna ac varia doctrina 222, 3. 228, 18. opus de mensibus 127, 22. 128, 17. 169, 6. 178, 1. 179, 7. 184, 15. 20. 254, 19. 282, 15. 303, 14. quem ordinem in opere de magistratibus Romanorum servare constituerit 133, 1 sqq. Italicum se dicit 275, 1. in regionibus versatus, in quibus terra saepe quatitur 349, 2.
 Lyrae sideris ortus 108, 15.
 Lysithea Bacchi mater 72, 19.
 Lysithea Oceani f., Herculis mater 82, 17.
 Macedones 67, 21.
 Macedonia 301, 14. 355, 13. 356, 1. capricorno subiecta 382, 19.
 Macedoniae episcopus 211, 9.
 Maenades 73, 20.
 magister 12, 4.
 magister equitum a Romulo creatus 131, 17. primus a rege 131, 18. ab imperatoribus praefectus praetorio appellatus 131, 22. 171, 3. omnium magistratum princeps 149, 11. eius insignia 149, 5. 184, 3. potestas praef. praet. tradita 178, 16. memoria paene a Domitiano exstincta 184, 8. munus 188, 21. in eius cohorte qui militarint 160, 14.
 magister officiorum cum m. equitum comparatus 188, 20 sqq. ad eius munus quae pertineant 176, 3 sqq. 233, 16 sqq. quis primus fuerit incertum 189, 11. quanta eius potestas 190, 1. Petri de magisterio opus 189, 19.
 magistratus Romanorum initio sacerdotes fuere 119, 3. eorum insignia unde petita 119, 9. Romae et in provinciis candida veste usi 142, 18. cur etiamnum patres conscripti dicantur 133, 16. magistrariani 199, 23. 207, 3. eorum principes 176, 10. 207, 1. 216, 20. 217, 7. 234, 1.
 magnes 41, 19. 58, 16.
 Maia Atlantis f., Herculis mater 82, 21. Mercurii mater 87, 17. quid significet symbolice 87, 21. 88, 5. apud Syros aqua 88, 18. terra 91, 1. a negotiatoribus colitur mense Maio 90, 17.
 maiores honore afficiuntur 87, 12.
 Maius mensis 86, 14. unde dicitur 87, 16. per Maium Adonis significatur 77, 19. quibus cibis abstinendum mense Maio 90, 15.
 mala in Herculis feriis 81, 9.
 malchan Saracenorum lingua regem significat 103, 20.
 mali natura 68, 7.
 mali navium pellibus quibusdam inducuntur 50, 1. 111, 4.
 malva quando abstinendum 105, 1.
 Mamurius 44, 14. 71, 19.
 mancipis 69, 16. 200, 4.
 mandye quae vestis 178, 19.
 Manetho *ασιλ εοφρων* 91, 18.
 Manlius Treviros Capitolium aggressos repulit 161, 18. de anseribus et canibus quae decreverit 161, 19.

- mantium 178, 20.
 manmissa quid 209, 13.
 marathrum 154, 19.
 Marcia M. Catonis minoris uxor 340, 16.
 Mare Veneris mater 79, 17.
 mare navigantibus exitiosum 334, 12.
   interdum terrae motuum causa 349, 13. Veneri proprium 302, 23.
 mare Tyrrhenum 339, 14. pisces extra mare decrescentes 338, 11.
 marinorum piscium interitus 331, 4.
 Marinus summae rei publicae praefectus ab Anastasio 229, 12. 239, 6.
   curialibus sublatis vindices creavit 242, 10. improbans 242, 6.
 Marius 133, 22. eius exitus 165, 10.
 Marmarica 303, 8. 352, 2.
 Martinianus magister officiorum 189, 12.
 Mars ara in Circo 6, 7. Mars Romuli pater 7, 18. 115, 7. dies Martis 17, 16. Iunonis filius 17, 19. Mars ignis aërius 17, 17. 60, 1. 67, 1. patrius Romanis deus 40, 1. rursatorum praeses 43, 9. 65, 21. eius nomina, inventa, res, cultus 67, 1 sqq. Nerinae coniux 75, 20. cur iungatur Veneri 77, 1. cur eum aversetur Venus 77, 17. Anteroti pater 79, 5. Mars planeta 14, 3. eius perfecta restitutio 40, 2. Martis domus 358, 2.
 Martius mensis anni Romani initium 7, 17. 105, 4. cur tertius mensis 76, 19. Marti sacer 77, 19. Zephyrites dicitur 109, 7.
 Martius campus 67, 20.
 masculus numerus 16, 17. masculus sexus quomodo fiat 63, 2. masculi dii quid significant 68, 4.
 Mater Magna 39, 23. eius oraculum 96, 9.
 materia 16, 14. 17, 1. 5.
 mathematici 25, 4.
 matricium, matricula 11, 4. 196, 9. 228, 13.
 matricularii 261, 13.
 matronae in honorem Martis mancipii servantur 40, 6. quid Idibus Februar. facere solitae 64, 9.
 matronicia 64, 13.
 Mauritania 100, 11. 305, 2. 354, 16. pars Africae 287, 15.
 Maurus sive Mauri 95, 12.
 Maximus 58, 12.
 Mazaca urbs 249, 17.
 Media 302, 23. Medi tauro subiecti 382, 4.
 Megarenses 365, 15.
 Melias 83, 15.
 mellis abundantia 312, 4.
 memoriales 219, 1. 260, 20.
 Menander 116, 17.
 mens ubi habitet 74, 17.
 mensis dierum computandorum et ipsorum mensium ratio apud Romanos 34, 10. menses lunares 306, 10. mensis solaris ac lunaris distinctio 301, 1.
 mercatores 90, 17.
 Mercedinus 108, 19.
 Mercurii ara in Circo 6, 7. dies 20, 20. Iovis et Maiaae filius 88, 21. eius effigies, allegoria, sacra *ibid.* citharam dat Apollini 73, 4. symbolice ratio 73, 5. pater Cupidinis 78, 19. Hermaphroditum 79, 7. quid praeterea significet symbolice 88, 1. 90, 21. aquarum praeses 88, 18. cur quadratus fingatur 89, 6. a negotiatoribus colitur mense Maio 90, 17. Mercurium inferum et Tegen eundem esse Graeci opinantur 276, 3. Mercurius planeta 14, 5. Mercurio attribuitur cometes xiphias 288, 21. et lampadas 289, 16.
 Meroe 99, 17.
μηροραφής Bacchus 110, 5.
 Mesopotamia 304, 12. 353, 17. virgini subiecta 282, 11.
 Messala 51, 15.
 Messapia 4, 4.
 Messapus 4, 4.
 messis minus laeta 316, 12.
 Metrodorus 72, 4. 76, 7. 105, 15. 108, 7. 113, 16. 381, 12. *μια* primus hebdomadis dies 14, 11. 28, 15.
 Miletus olim Anactoria 83, 1.
 miliarisia 56, 18.
 militiae Romanae varii ordines et gradus 157, 1 sqq.
 militum nomina in tabulas referri solita 11, 3. eorum annona 69, 17. milites unde dicti 84, 18. initio stipendium non habuere 152, 7. quando acceperint 156, 3. 18.
 millenario numero multitudo numerari solita 84, 21.
 miliaria unde dicantur 84, 17.

- T. Anni Milonis tempore circa**
 Capsam lana pluit 280, 10.
 milvus deponit sagittam in obelisco
 circi 283, 5. milvus sidus 362, 7.
 apparet usque ad aequinoctium
 363, 1.
- Minerva symbolice anima** 42, 14.
 44, 22. 60, 4. 74, 16. *ἑσπερο-
 ψα* 42, 16. 60, 6. Iovis filia
 83, 11.
- missus in certamine viginti quattuor**
 6, 12.
- Mithras** 43, 21.
- Mithridates** 48, 11.
- modi tres, quibus ea, quae sunt,**
 exstiterunt 20, 15.
- Moesiaci exercitus sub Anastasio**
 caesi 281, 1.
- monas** 14, 12. 22. 15, 8 sqq. 20, 5.
 31, 1. differt ab uno 16, 5.
- Monias Ianuarius** 109, 8.
- morbus comitalis sive divinus** 54, 2.
 eius remedium 96, 1. morbis
 annus obnoxius 318, 1. morbi
 insolentes 334, 18. facientes
 pustulas 325, 6. scabiosi 320, 11.
 tussiculares 317, 13. 322, 8. 323, 6.
 visum afficientes 322, 17.
- mortis vis in tria elementa** 43, 4.
- mortuorum corpora cur combusta**
 sint a veteribus 44, 3.
- Mosa fl.** 225, 19.
- motus duplex rerum principium**
 38, 17. motus genera 18, 19.
 26, 14.
- Moyasis miracula** 111, 10 sqq. nar-
 ratio de hominum creatione
 117, 21.
- mugitus terrae tremantis** 350, 4.
- mul patriciorum curribus iuncti**
 135, 7.
- mulieres Veneri sacra faciunt** 80, 12.
- Mummius** 90, 20.
- mundum quomodo Aegyptii descri-**
 pserint 49, 2. quibus viribus
 contineatur 19, 8.
- murium ieiuscula augentur ac mi-**
 nuuntur iuxta lunae varietates
 232, 14. murium turba magna
 327, 4. agrestium generatio 319, 7.
 329, 1. murium generatio 322, 20.
 murium terrestrium interitus 316, 3.
- murus de coelo tactus quid porten-**
 dat 343, 10. 344, 8. 345, 4. 347, 13.
- muscae unde existant** 86, 11. musca
 non intrabat in templum Saturni
 116, 18. muscarum interitus 329, 10.
- muscae partes** 18, 17.
- mustum vinum** 3, 9.
- Mygdonius fl.** 227, 22.
- myrias quomodo scribatur.** 15, 20.
- myrtus Veneri sacra** 80, 15.
- mysterium** 3, 9. 72, 9. **mysteria Or-**
phica 72, 22. **Matris Magnae** 39, 22.
mythici 66, 20. 312, 13.
- Nasamonitis** 302, 7. **Nasamoniacus**
ager 352, 2. 356, 5. **Nasamones**
piscibus subiecti 382, 23.
- naufragia dira** 348, 12.
- naves incensae** 347, 17.
- navigatio periculosa** 347, 8.
- Naxum Iuppiter translatus a Creta**
 83, 22.
- nebula fusa quid significet** 296, 15.
- nebulosum coelum in regionibus**
ad Euphratem praesignificatum
 239, 17.
- necessitas** 23, 4. 55, 4. eius filiae
 Parcae 93, 2.
- negotiatorens Maias ac Mercurio sup-**
plicant 90, 17.
- Nemesis** 6, 17.
- νημεσία** unde dicatur 104, 21.
- nenia unde dicta** 146, 1.
- νεός Σαίρης** i. e. novus annus
 39, 12.
- nepa unde dictus scorpius** 154, 8.
- nepeta planta** 154, 19.
- nepos** 154, 2.
- Cornelius Nepos** 257, 17.
- Neptunus Venetorum praeses** 43, 10.
 66, 10. quando ei sacrificarint
 Romani 117, 19.
- Nerina dea Sabina** 75, 20.
- Nero imp.** 238, 19. eius statua in
 templo Hierosol. 100, 14. **Nero-**
nis interitus 277, 18. **nero** quid
 significet 75, 22.
- Nerva** 60, 32. 61, 2. **forum Ner-**
vae 51, 9.
- Nicomachus** 49, 7. 81, 3.
- Nicomedes Bithyniae tyrannus**
 106, 17.
- Nicopolis ubi sita et a quo condita**
 240, 13.
- P. Nigidius** 285, 4. **Tagae inter-**
pres 276, 22. eius diarium toni-
 truale 306, 1. **commentatio de**
somniis 341, 16.
- Nilus** 75, 5. **Osiris** 70, 13. eius exun-
 datio, nomina, exundationis cau-
 sae 96, 12 sqq. **Nilus incremento**
maiore abundans 291, 2. **refluens**
 332, 5. **fluens parcius** 290, 6.

- Nilus Bacchi pater** 72, 19. **Herculis** 82, 18. **Vulcani** 91, 10.
Nisibis urbs 228, 1.
Nisus Bacchi pater 72, 23.
noctua Minerva sacra 74, 22.
nomen Silviorum unde habuerint reges antiqui 137, 3. **Valerii Publicolae** 138, 4. 145, 15. unde plura nomina Romanis in usu et unde petita 137, 20. **Numa primus duo habuit** 137, 18. **nominum aliquorum significatio** 138, 11.
nomenclatores 213, 15. **eorum munus** 201, 10.
Nonae 32, 6. 33, 3. 37, 17. nefastae habentur 33, 12. **quintanae vel septimanae** 34, 4.
notariorum scholae et militiae terminus 199, 12. 202, 7. **multitudo** 199, 9. 260, 10. **longa militia** 202, 16. 224, 17. **duo quotannis cingulo liberati** 203, 8. **cur in duos ordines divisi** 202, 15 aqq. **ex iis lecti deputati** 204, 6. **de iisdem Arcadii lex** 204, 1.
noti venti 104, 6.
November mensis 108, 17.
nox omnium mater 13, 10. **nox nubila** 361, 7.
Numa annum ordinat adiectis Ianuario et Februario 8, 18. 9, 13. 50, 13. **regiam vestem instituit** 10, 6. **numos signat** 9, 18. **palatium ad legem sacerdotalem instituit** 9, 20. **alia de eo** 12, 17. 17, 10. 31, 9. 51, 17. 92, 3. 119, 10. 137, 13. 279, 16. 292, 11.
numerus par et impar 31, 9. 79, 18.
Numidia 303, 18. **geminis subiecta** 382, 7.
numina irata 329, 7. 347, 5.
Numinius 45, 16.
Numitoris filius ab Amulio interfectus 115, 4.
numus a Numa dicitur 9, 19.
ad nuptias mensis Iunii non aptus 92, 19.
Nymphae 73, 17.
Nyssa Bacchi nutrix 72, 11. **Herculis mater** 82, 20.
Oasis 304, 18. 354, 5. **Oases librae subiectae** 382, 15.
obeliscus in circo 6, 9. **tres obelisci in agone quid significant** 43, 3.
obsecrationes irritae 356, 10. **obsecratio facienda propter diras obnunciatas** 331, 3. **adversus flumina** 335, 22.
de Occidente praesagia 297, 22. 332, 7. 10. 333, 6. 334, 14. 19. 335, 8.
Oceanus 100, 12. 355, 5. **Eurynomes pater** 79, 2.
Ocellus Pythagoreus 19, 13.
Octavius 101, 8.
October mensis 107, 1. **sementillis dicitur** 109, 9.
officium praefectorum praet. quale initio fuerit 196, 4. **eius catalogi** 196, 5. 198, 10. **quas ob causas corruerit** 242, 15. 249, 7. **eidem concessa requies** 209, 13. 209, 13.
ogdoas 49, 6.
olei inopia 336, 5.
Olympias 95, 22.
Olympias ventus 104, 9.
Omphale 258, 18.
Onosander 159, 7.
Ophiuchus idem qui Aesculapius 108, 14. **sidus quando occidat** 368, 22.
Opica i. q. Laurentum 6, 20.
Opice loqui 6, 21.
oracula 23, 8. 29, 21. 31, 17. 92, 13. 96, 9. 105, 1. 106, 20. 144, 5. 177, 22. 235, 11.
Orchenia 304, 5. 353, 6. **leoni subiecta** 382, 9.
de Orco deo memorat Iamblichus 114, 21.
Oribasius 103, 22.
de Oriente praesagia 295, 1. 296, 6. 310, 17. 322, 13. 330, 18. 334, 5. 22. **per Orientem gentes molliores** 303, 1.
Orontes fl. 247, 2. 273, 7.
Orpheus 8, 11. 18, 11. **eius placitum de monade** 16, 3. **de hexade** 24, 7. **de heptade** 24, 16. **Orphicus versus** 68, 22. **Orphica sacra** 72, 22.
Ostris sol 15, 5. **Nilus** 70, 13.
Ostia urbs 136, 13.
ostreae augentur iuxta lunae varietates 232, 12.
Otho 277, 21.
ovatio 53, 3.
P. Ovidius 52, 21.
ovis sacrificatur Veneri in Cypro 80, 19.
Oxiana 301, 20. 355, 20. **aquario subiecta** 382, 21.
Pactolus fl. 258, 9.

- Paeonia 226, 1.
παγκρατῆς Bacchus 73, 13.
 Palaeste unde dicta 240, 12.
 Palaestina 351, 4.
 Palatinus mons 118, 7.
 palatium 9, 20, 11, 21.
 Palladium 42, 3.
 Palladius magister officiorum 189, 15.
 paludamentum qualis vestis 169, 8.
 Pamphylia 78, 11.
 Pamphylia 302, 6. 356, 6. piscibus
 subiecta 382, 23.
 Pan' quibus parentibus natus 102, 17.
 duo Panes *ibid.*
πάνδημος Venus 78, 16.
 Pandora 7, 10.
 Pannonia unde dicta Paeonia 226, 1.
 panther unde dicatur 73, 15.
 par numerus 16, 15.
 paragoda vestis 134, 10. 179, 1.
 aurigamma 169, 14.
 Parcae 48, 5. 93, 2.
 parentalia 63, 18.
 parentes 141, 14. 17.
 parma 129, 11.
 Parmenides 8, 6. 20, 7.
 parricida quid sonet 141, 13.
 parthica quid et unde dicta 178, 18.
 Parthica 278, 3. 286, 3. 15. 289, 1.
 290, 20. 297, 15. 305, 6. 332, 6.
 333, 16. 347, 19. in eam M. Crassi
 expeditio 280, 8. tauro subiecta
 382, 4.
 partus prodigiosus 92, 15. quo-
 modo averruncetur 92, 10.
 Pasiphaë 79, 6.
 Paternus 159, 4. *ἐν πρώτῃ τακτι-
 κῶν* 128, 2.
 patricii 86, 6. 133, 15. centum
 10, 20. sexaginta patriciorum
 collegio libri Sibyllini custodiendi
 mandantur 71, 10. quomodo in
 publicum prodierint 135, 5. mu-
 nificentiam affectantes 135, 21.
 eorum clientelae 314, 12.
 Patricius Ianus 51, 1.
 patrimonius 191, 19.
 Patron 159, 8.
 Patulcius Ianus 51, 3.
 Paulus consul 241, 15.
 Paulus furis consultus 162, 8.
 Paupertas Amoris mater 117, 20.
 pavo Iunoni sacer 60, 2.
 pectunculi augentur ac minuuntur
 iuxta lunae varietates 232, 12.
 pecuaria lues 298, 4.
 pecudum sanitas 322, 7. *interitus*
 317, 1.
 pecunia unde dicta 137, 8.
 pedanei iudices 201, 19.
 pedum esu abstinendum per men-
 sem Maium 90, 15.
 Pelusium festum 75, 11.
 pentas 22, 14. 87, 3.
 perdices Veneri sacrificantur 79, 12.
 Pergamenae membranæ 11, 15.
 Persae 334, 14. 352, 13. cum Iu-
 liano bellantes 102, 20. quomodo
 in bellum eant 227, 7. quomodo
 debellandi 227, 15. victi a Cor-
 bulene 227, 20. Antiochiam in-
 cendio delent 246, 20. qua causa
 utentes Romanos aggredi soliti
 245, 5. 9. eorum bella cum Iu-
 stiniano 221, 17. 248, 8. bellum
 cum Anastasio 245, 18. ad Oron-
 tem usque penetrant 273, 6.
 Perseus 60, 8.
 Perseus Macedoniae rex superatus
 284, 5.
 Persia 302, 23. tauro subiecta
 382, 4.
 persicum 174, 20.
 Persius poeta 135, 19. 145, 9.
 153, 13.
 personalia quid et quanta cura con-
 fecta 214, 11.
 Pessinus urbs unde dicta 269, 6.
 Petosiris Zoroastræ assectator
 274, 13.
 Petronius 153, 15.
 Petrus magister officiorum scripsit
 de magisterio 189, 19. eius do-
 ctrina, virtutes, cum Lydo con-
 suetudo 190, 6.
 Phaenon 24, 9.
 Phaethon 22, 10. Phaethontis ca-
 sus 115, 6.
 phalli cur in Bacchi sacris 73, 8.
 Phazania 302, 6. piscibus subiecta
 382, 23.
 Pherecydes 17, 3. 53, 5.
 Philadelphia Lydiae urbs 45, 6.
 218, 22. 349, 8. parvae Athenae
 75, 12.
 Philippus astrologus 59, 7. 76, 6.
 Philippi praef. praet. statua 175, 4.
 Philolaus 8, 10. 24, 19. 76, 16.
 philosophi 79, 15. 110, 14.
 phoca fulmine non laeditur 49, 22.
 111, 2. 341, 7. phocarum pelli-
 bus inducuntur vela navium 50, 1.
 341, 8.

- Phocas** virtute insignis 267, 5. munificus 268, 1 sqq. pius 269, 14. in captivos misericors 269, 19. praefecturam suscipit 270, 15. divina ope conservatus 271, 4.
Phoenicia 289, 2. 20. 204, 5. 353, 6. leoni subiecta 382, 9.
Phoenicum inventa 5, 15. eorum lingua quomodo dicitur deus 74, 12. 112, 18. Astarte eorum dea 80, 4.
Phosphorus 23, 9.
Phrygia 303, 18. 352, 18. 355, 16.
Phthas apud Aegyptios Vulcanus 91, 11.
Phylarchus 116, 16.
physici 30, 13. 33, 20. 102, 12.
physiologi 77, 8.
pilis militum insidentes stellae 278, 13.
pinus a dendrophoris in palatium fertur 75, 14.
piper 58, 12.
piratae 343, 6. 344, 6. 348, 15.
Pisander 258, 11.
piscium copia 307, 6. 319, 5. 327, 4. 330, 7. 333, 23. proventus 324, 15. interitus 328, 19. 330, 15. 333, 11. subversio 348, 13. pisces marini 323, 18. eorum copia 327, 23. interitus 331, 4. pisces minores 338, 10. fluviatiles 308, 6. eorum subversio 344, 3. piscinus sideris ortus 72, 6. occasus 74, 9.
piatores Vestae ferias agunt 93, 5.
pithus cometes 47, 6. 101, 16.
placentae 54, 11.
Placentia urbs 54, 12.
Placotum 229, 3.
planetae musico concentu feruntur respondentem vocalibus 14, 1. quinque praeter solem et lunam 22, 20.
Plato 36, 8. 41, 17. 45, 2. 56, 5. 75, 2. 78, 15. 92, 5. in Phaed. 4, 11. in Phaedr. 8, 20. 19, 17. in Rep. 19, 18. in Tim. 73, 10. 86, 20. in Symp. 117, 18. eius sententia de finibus 45, 18. de Venere 48, 20. de diversis iniiciis 117, 6.
in plaustris Romae civium vitia eludebantur 45, 3.
plebs 317, 18. 318, 17. illud magistratibus 57, 4. cur urbem reliquerit 147, 4. insolens 155, 18.
plenilunium 21, 14. 34, 1.
C. Plinius 276, 23.
Plutarchus 3, 6. 70, 12. 113, 21. 187, 2. in Symp. 17, 14.
Pluto quid significet allegorice 107, 10. 114, 22. cur *Alōys* dicitur 76, 13. eius canis 43, 5.
pluvia crebra 317, 23. parca 287, 23. larga interdum causa terrae motuum 349, 14. nungore mixta 361, 26. pluviae prodigiosae 280, 1. pluvia sementibus utilis 329, 11. nociva 310, 1.
podagrae remedium 56, 10. 92, 11.
poeta 85, 12.
pogonias 47, 6. 101, 15.
Polemon 116, 6.
Polles Aegiensis 274, 22.
Pollux 279, 3.
pomorum penuria 313, 10. interitus 320, 2.
Pompeius Mithridatis victor 48, 11. aemulus generique Sullae 165, 13.
Pomponius 160, 19.
Pontus 356, 7. eo usque frigus immitte 288, 3.
pontificales libri 62, 6.
pontifices infulati 10, 4. pontifices 147, 11. 151, 10. 156, 8. unde dicti 41, 21.
Popanon Ianus 51, 21.
populi secessus 329, 22.
populus arbor folia solstitio circumagat 282, 6.
Porphyrius 105, 14. eius locus de igno aeterno Vestae 48, 16. 114, 25.
porracei 65, 20.
Portae Caspiae 244, 13. descriptae ab Arriano 246, 9. castellum in iis contra barbaros a Persis aedificatum causa belli 245, 2. 246, 4.
porticus insignes Cpolis 266, 3.
Porus Amoris pater 48, 21. 117, 20.
Posidonius 83, 5.
potestas quaedam Ianus dicitur 52, 13.
praecones 202, 4.
praefectura praetorii 174, 3. 184, 22. 236, 5.
praefectus urbi 10, 13. 146, 15. 185, 1-4
praefectus annonae militari 230, 20.
praefectus praetorio unde originem habuerit 131, 22. magna eius potestas 132, 10. quomodo appellatus Romae, quomodo in castris 171, 5. ense initio ges-

- sit 175, 1. eius insignia 184, 3. certum domicilium initio non habuit 185, 5. quantus eius in iudicio labor 209, 1.
- praefectus praet. Orientis 228, 5. cur creatus 226, 17.
- praefectus Scythiae 192, 5. 19.
- prae fracta fulmina quid sint 340, 2.
- praesagii ratio 111, 6. praesagia in capitibus hominum facta 279, 6.
- Praetextatus 52, 10.
- praetor urbanus 10, 15. 151, 13. 156, 7. 171, 15. 193, 12. 194, 14. fideicommissarius 161, 1. peregrinus 151, 14. 156, 10. tutelarius 161, 1. 194, 6. praetorum magistratus annuus 156, 10. praetores a Constantino creati 194, 4.
- pragmatica 209, 4. pragmaticum Iustiniani de Lydo 222, 1.
- preces publicae pro salubritate anni 71, 15.
- primiscrinii 198, 15. eorum manus et adiutores 205, 18.
- primitiva puncta quid 278, 6.
- princeps quis et quid proprium eius 129, 9. 13. principes Romani non appellandi domini 125, 19.
- principia rerum tria 18, 11.
- privilegia 10, 23.
- probatoriae 196, 14. quo pretio datae 260, 20.
- procellae vehementes 336, 7.
- Proclus 20, 3. 87, 20. 116, 19. 276, 5.
- Proclus quaestor 214, 22. 219, 6.
- procreandi instrumentum 25, 21.
- predictator 151, 19.
- prodigia 111, 7. de rebus magnis admonentia 315, 16. nec opinata 329, 17. averruncata 344, 16.
- Prometheus Iovis pater 84, 6.
- promoti eorumque catalogi 160, 14. 196, 4.
- Proserpina frugum praeses 30, 9. mater Bacchi 72, 13. vis quae seminibus inest 107, 10. eius raptus 107, 11. Proserpina luna 114, 22.
- providentia omnia geruntur 350, 13.
- Prusias Bithyniae rex 93, 18.
- $\psi\alpha\lambda\iota\varsigma$ quid 45, 7.
- psyche arca 106, 12.
- Ptolemaeus rex 11, 8.
- Ptolemaeus mathematicus 102, 10. 274, 22. 283, 16.
- publicus locus de coelo tactus quid significet 343, 6.
- Pudicitiae quando sacrificarint Romani 117, 12.
- pulegium florens sub ipso solstitio 282, 8.
- pulices unde existant 86, 11.
- Punicum bellum 95, 9.
- purpura 10, 7. purpurae duo genera 178, 16.
- putei aquam turbidam emittens 283, 1.
- pyramis in stadio 6, 2. 17. pyramis mathematica ratione describitur 86, 18.
- $\pi\upsilon\theta\alpha\gamma\omicron\sigma$ Bacchus 73, 12.
- Pyriphlegethon memoratus ab Hermete Aegypto 114, 17.
- $\pi\upsilon\theta\iota\tau\omicron\sigma$ Bacchus 109, 19.
- Pyrois 17, 16. 67, 21.
- Pythagoras Numas aequalis 8, 18. eius sententia de planetarum concentu 14, 4. de monade 15, 8. de animo 21, 4. de pentade 23, 4. de luna 36, 11. alia 69, 10. 73, 11. 92, 8.
- Pythagorei de ferro quid sentiant 12, 23. diem primam hebdomadis $\mu\iota\alpha\varsigma$ appellant 14, 11. eorum placitum de triade 20, 13. de die septimo 24, 13. de heptade 30, 20. de dyade 93, 19. alia 28, 14. 51, 14. 299, 19.
- quadrata figura 89, 6. quadratus numerus 77, 8.
- quaestor et quaesitor quo differant 140, 5. quaestores a quo creati 139, 16. unde dicti 139, 18. 141, 9. candidati 139, 20. 142, 8. parricidii cur creati 141, 12. classici quando creati 141, 22.
- quaternio 77, 9. 86, 16.
- queror quid sonet 140, 21.
- quinarium numerus 22, 16. 23, 2. 87, 5.
- Quintilis mensis 94, 18.
- Quirinus Ianus 51, 2. Augustus 101, 9. Romulus 125, 3.
- Quiris Sabinorum oppidum 125, 12.
- quotidiana 213, 20. 214, 3. 262, 23.
- raphanis abstinendum mense Aprilii 81, 2.
- ratio 4, 12. 14, 20. eius tres species 18, 15. rationalis natura 19, 18. ratio impar 45, 15. Mercurius 73, 5.
- rationalium manus 200, 8.
- recinum 205, 9.

- regendarii 198, 18. 215, 7.
 reges antiqui cur Silvii appellati
 137, 4. reges et sacerdotes iis-
 dem honoribus affecti 116, 11.
 regesta quid 194, 9. unde dicta
 213, 21.
 regium nomen quid sonet 123, 3.
 ῥήτραι οὐσιποὶ quid sint 349, 20.
 350, 2.
 religiones minime spretae in civi-
 tate 334, 8. sanctius cultae 320, 3.
 Remus Romule maior 125, 2.
 Renatus 159, 6.
 reptilia 311, 12. 312, 12. 319, 3.
 324, 23. 325, 8. 326, 22. 330, 12.
 335, 2.
 Rhaetici montes 225, 12.
 rheda 12, 14.
 Rheni fons et cursus 225, 14. in
 Mosam influit 225, 19.
 Rhegium unde dictum 93, 13.
 Rhinton Pythagoreus 153, 4. eius
 metro usi poetae satyrici 153, 11.
 Rhintonica comoedia 152, 17.
 Roma condita 7, 12. 85, 4. tria
 eius nomina 85, 9. politicum
 eius nomen 85, 14. arcanum no-
 men 85, 10. 15. quomodo con-
 dita 115, 11. septem montes Ro-
 mae 118, 6. diarium tonitrualē
 Romae peculiare 331, 17.
 Romanorum de Baccho placita 73, 1.
 Romani initio omnes militavere
 152, 5. quomodo civitatem divi-
 serint 160, 9.
 Romulus Romam condit 7, 12. 85, 3.
 Martis filius 7, 18. annonas dat
 militibus 69, 17. Romuli mater
 Ilia 86, 9. Romulus nomen Au-
 gusti 101, 11. eius imperium
 quale fuerit 123, 3. 125, 1. Qui-
 rinus dictus 125, 3. eius exer-
 citus qualis 123, 5. 129, 22. du-
 plicatus post raptas Sabinas 133,
 18. Romuli ac Remi genitura et
 fata 115, 4.
 Rubrum mare Africae limes 237, 11.
 Rufinus praef. praet. 175, 21. 216, 19.
 233, 13.
 russati 43, 9. 65, 19.
 C. Rutilius 95, 10.
 Sabaoth 74, 13. 112, 18.
 Sabazius 72, 12.
 satellites 84, 21.
 Sabinus quid 4, 1. Sabinorum lin-
 gua 54, 1. 92, 20. Sabinorum
 dea Nerine 75, 20.
- sacerdotes aeneis ferficibus tenden-
 tur 12, 22. sacerdotes olim ma-
 gistratus 119, 3. 120, 2.
 sagitta sidus 361, 15. quando oc-
 cidat 360, 25. 361, 2.
 sagittarius sidus 109, 4.
 Salii a Numa instituti 51, 18.
 Sallustius 119, 14. 201, 13.
 Sallustius praef. praet. 244, 23.
 salpinx cometes 102, 11.
 Sanius placentarum inventor 54, 16.
 Samocus historicus 226, 12.
 sancus lingua Sabinorum quid signi-
 ficet 92, 20.
 Sandon 258, 19.
 Sandones 258, 22.
 sandyx planta et qualis vestis 258, 12.
 sanguine pluit 260, 3.
 sanitas definitur 60, 14. quid ad
 eam tuendam adhibendum sit
 mense Martio 68, 12.
 saporum genera 47, 9. 106, 1.
 Saraceni 103, 19.
 sarcinaria unde dicta 180, 13.
 Sardiniani 3, 10.
 Sardinia 64, 21.
 Sardis apud Lydos et annus et urbs
 dicitur 39, 7. 84, 3.
 Sardonius risus 64, 22.
 Sarmatae 301, 20. aquario subiecti
 382, 21.
 sarraca 130, 13.
 satura corbis 11, 17.
 Saturnalia 40, 7.
 Saturnus cur liberos suos devorasse
 dicatur 3, 1. Saturni ara in Circo
 6, 6. Venetorum praeses 43, 10.
 66, 10. Veneris pater 78, 13. a
 filio regno eiicitur 83, 13. Vul-
 cani pater 91, 11. Saturnus pla-
 neta 14, 2. omnium planetarum
 summus 25, 6. frigidus 58, 2.
 Saturnus Croniae urbis conditor
 116, 5. praest ordini Titiano
 117, 2. ab eo administrantur
 tonitrua ad austrum vergentia
 300, 11. ei quando sacrificarint
 Romani 117, 14. eius templum
 cui non licuerit ingredi 116, 16.
 Satyri 73, 20.
 schedarium 205, 8.
 scholae 199, 12.
 scintilla superne in terram labens
 quid significet 279, 20. scintillae
 aer repletus 280, 23.
 Scipio novi numi auctor bello Pu-
 nico secundo 56, 18.

- scorpionus sidus 67, 10. 108, 14. 382, 13.
 scorpionus hieme torpescens pedes suos depascitur, vere novos recipit et tactu calaminthae adstringitur 154, 12.
 scriba praetoris 11, 7.
 scriniarii 215, 15. quando et quomodo in rem publicam introducti 224, 21. quomodo officio adnumerati 228, 13. eorum munus 228, 8. unde appellati 228, 10. statua Theodosio ab iis posita 229, 2. eorum potentia aucta 229, 9.
 scrinium quid sonet 228, 10. scrinium operum quis instituerit 146, 22. scrinia 198, 22. 203, 7. 207, 14.
 scriptores aliquot satirarum 153, 10. rei militaris 159, 4.
 scutulata quae vestimenta appellata 128, 23.
 scutum quid sonet 128, 19. quo differat a clipeo 129, 3.
 Scythia 192, 5. in ea haud cadunt fulmina 339, 2. 348, 16.
 secretarii 205, 12.
 a secretis 204, 10. 213, 5. 221, 2
 secretum quid et unde dictum 205, 3.
 secundarius numerus non purus 16, 20. 48, 3. eius usus in feriis interdictus 17, 11.
 Secundianus consul 218, 22.
 securis insigne magistri equitum 184, 3. cui soli relicta 184, 16.
 seditio Nica 283, 8.
 segmenta quid 169, 20. segmentis soli imperatores usi 178, 21.
seisotai genus terrae motuum 349, 20.
 sella consulis 145, 10.
 Semele 72, 17.
 sementes ob telluris madorem amissae 356, 11.
 Sementilis October 109, 9.
 sementivae feriae 30, 3.
 seminis animalis ratio 30, 10. ceterorum seminum 107, 8.
 senarius numerus 23, 13. 92, 6.
 Seneca 96, 20. 97, 10.
 sensus quinque 25, 20.
 Septembris mensis 105, 3.
 septenarius numerus 24, 19. 30, 14. 17.
 septentrionales gentes cum Africanis communicantes 289, 11.
 septimestris partus 26, 9. 96, 5.
 Septimius praef. praet. 171, 17.
 Septimontium sacrum 118, 5.
 Septum appellatum fretum Gaditanum 287, 17.
 Seranus dictator 145, 6.
 Sergius praef. praet. 186, 1. 214, 22. 243, 7.
 serendi et plantandi tempus idoneum 21, 19.
 Serica 304, 17. 354, 4. scorpionis subiecta 382, 15.
 serica vestis 42, 12.
 serpentes bestiae iumenta vexantes 345, 16.
 servi 309, 22. 314, 5. 322, 10. 323, 14. 327, 21. unde dicti 129, 16.
 sesamum 54, 17.
 Severium balneum 265, 19.
 Severus imp. 265, 19.
 Sextilis mensis in honorem Augusti Caesaris Augustus dicitur 101, 5. 304, 1.
 Sibyllini libri 56, 9. 70, 21.
 sica 175, 5.
 Sicania olim Sicilia dicebatur 93, 14.
 siccitas terrae motuum causa 349, 11.
 Sicilia 304, 5. 349, 10. 353, 7. olim non insula 93, 9. Saturni regnum 83, 17. Vulcani patria 91, 12. leoni subiecta 382, 9.
 siderum motus 19, 1. eorum vis unde pendeat 44, 5. de siderum ortu diarium Cl. Tusci 357, 1.
 signa sive symbola deorum 10, 21. regia 284, 12. cui signo climata terrestria subiecta sint 381, 20.
 silentium, silentiarii 12, 1. 183, 5.
 silva fulmine tacta 345, 11. 347, 17.
 simulacra sudantia 282, 20.
 singulariorum munus et nomen 199, 19. 200, 1.
 Sinon Virgilianus 103, 7.
 Sirius 46, 20.
 Sirmium urbs 226, 3.
 Sisena 269, 10.
 sitonae 200, 11.
 sitonia 231, 5.
 Socrates in Platone Phaedone 4, 11.
 Sogdiana 301, 21. 355, 20. aquario subiecta 382, 21.
 sol planeta 14, 5. 22, 20. eius nomina 15, 1. ad monadem referatur 15, 10. eius natura 16, 8. 36, 19. 73, 14. conversiones 21, 11. distantia a terra 37, 2. sol in libra 40, 14. in aquario 89, 14.

- in tauro 77, 17. sol Hercules 81, 4. sol in ariete 105, 8. in sagittario 109, 4. solis defectus quid significet 91, 19. 294, 4. 18. sol fulminum causa 342, 12. solus universales habet efficientias 283, 19. omnis caloris dispensator 342, 2. specie omnibus sideribus antecellit 301, 6. solis defectus sub Anastasio 280, 19. solis defectus a Thalete praedictus 284, 2. ab Hipparcho 281, 17. a Sulpicio Gallo 284, 5. e sole saxum casurum praedixit Anaxagoras 281, 9. sol in fulgurali disciplina observatus 341, 22. 342, 15. et in disciplina augurali ab Aegyptiis 300, 21. soles complures eodem tempore 277, 12. soli genitori celebrata Agonalia 118, 3. ei peculiare laurus et ficus 341, 2. sol Iupiter et Helios appellatus 342, 12. eum Iamblichus Plutonem esse ait 114, 22. soli Asia subiecta 284, 9.
- Solo** 159, 20.
- solstitium** 56, 12. vernal 81, 12. aestivum 369, 1. aequinoctium 320, 20.
- somnia divina hominibus occurrentia** 320, 12. de somniis P. Nigidii fragmentum 341, 16.
- sonitus coeli** 293, 1. terrae 295, 18. 298, 12. quid denunciet 297, 23.
- Sopater** 52, 11.
- Sophocles Aiax ab Augusto lat. conversus** 45, 20. **Sophocles laud.** 96, 19. 123, 11.
- Sophro** 153, 14.
- specillum Aesculapii inventum** 108, 10.
- speculum cur in Bacchi sacris** 73, 9.
- Sperchius fl.** 42, 2.
- sphingis uvae profunduntur** 333, 1.
- Sporacius ad Persas missus** 245, 12.
- statua Aeneae** 130, 8. **Theodosii a scriniariis posita** 229, 2. **Iustiniani** 229, 7. **Philippi** 175, 4. **audantes vel fientes quid portentant** 282, 20.
- stellae pilis militum insidentes** 278, 18. **velisque navium** 278, 19. **duae stellae nominatae Castor et Pollux** 279, 2. **stella micans** 293, 1. **e septentrione quid significet** 277, 9. **stellae meridie**
- pellucentes** 280, 20. **stella clipei effigiem referens** 278, 3.
- Stilbo** 20, 20.
- Stoici** 36, 8. 45, 12. 281, 22.
- strena** 53, 18.
- subadiuva** 182, 10. 201, 22.
- sucularum ortus** 103, 7. **imbrem efficit** 281, 23. **earum occasus** 117, 23. 364, 15. 378, 20.
- sudores statuarum** 282, 20. **viscerum ovorum quid significant** 282, 23.
- Suetonius** 131, 3. 147, 2. **Caesarum vitas Septimio dedicavit** 171, 15.
- suggestiones** 220, 14.
- suilla carne vescuntur Aegyptii** 78, 2.
- Sulpicius Gallus solis defectum praedixit** 284, 5.
- sus aestas** 77, 21. **Mars** 78, 1.
- Sylla** 165, 5 *seqq.*
- synthemata cursus publici** 176, 14. 234, 5.
- Syphax** 95, 9.
- Syri quomodo aquam dicant** 88, 11.
- Syria** 286, 6. 305, 2. **Veneris mater** 78, 21. **Euphratensis** 289, 20. **media** 354, 14. **Syria virgini subiecta** 382, 12.
- tabes quando metuenda** 299, 7. **tabes thoracum** 317, 13.
- tabulae duodecim** 141, 5. 146, 13.
- Tagae origo** 276, 1. **eundem Mercurium inferum esse Graeci opinantur** 276, 4. **Tagae apud Italos auctor disciplinae auguralis** 275, 1. **ei attribuitur a nonnullis scriptum Tarchontis** 275, 20. **ex eius libris excerptum tonitruale Nigidii Figuli** 306, 1. **et vaticinia Vicellii** 350, 19. **Tagae interpretes** 276, 21.
- Tarchon haruspex** 275, 5. 11. 19.
- Tarchontes duo** 276, 11.
- Tarentinae placentae** 54, 14.
- Tarentinus orator** 25, 2.
- Tarentum** 54, 15.
- Tarquinius Priscus** 77, 21. 127, 15.
- Tarquinius Superbus** 64, 16. 23. 144, 1. 173, 19.
- L. Tarquinius rex sacrorum** 275, 6.
- Tartarus flammea zona est secundum Hermetem Aegyptium** 114, 17.
- Tartessus, Gadir, Gades** 287, 12.
- Tarutius mathematicus** 7, 15.
- Tatius** 135, 14.
- Taurocilicia** 289, 20.

- taurus cur Europae amore captus 303, 2. taurus sidus 7, 17. 77, 17.
τέλειος λόγος liber Hermetis Aegyptii 114, 13.
 Tellus mater Bacchi 72, 15.
 tempestates quibus coloribus signentur 43, 15. aëris commutatione efficiuntur 60, 6.
 templi auguralis regiones 343, 15.
 templum princeps Cpolis 265, 11.
 sanctorum angelorum 269, 12.
 tempus quomodo dividatur 38, 5.
 tempus Hercules 81, 3. t. quomodo in iudicio indicatum 182, 10.
 quantum causis sacris concessum 182, 2.
 ternarius numerus proprie dicitur numerus 18, 8. primus numerus 77, 1.
 Terpander Lesbium 72, 11.
 terrae forma 45, 11. terrae motus deprecatio 88, 17. terrae motus mense Maio 91, 5. terrae motus qua re praesignificantur 286, 22.
 terrae motuum causa 848, 21.
 genera 349, 17. de terrae motibus fragmentum Vicellii 350, 18.
 terrae motus quid portendat 294, 8.
 terra desidens interdum coelum eructat 350, 4. terra de coelo tacta 293, 14. fremitus terrae 297, 7. 349, 21.
 tetras 21, 2. 86, 15.
 testamentum vetus 61, 9. 111, 6.
 Thales 36, 17. 284, 2.
 Thebae 304, 17. 354, 5. *Ἰθωκλάμοι* 61, 7. Aegypti 82, 19. scorpionum subiectae 382, 15.
 Thebe Herculis mater 82, 19.
 thecophori 202, 4. 215, 20.
 Theodosianus codex 176, 19. 217, 5.
 Theodosius imp. 95, 22. primus quam legem dederit 177, 9. 234, 23. minor 174, 16. 175, 21. 216, 18. 236, 18.
 Theophrastus 18, 17.
 Thraces 226, 6.
 Thracia 226, 4. 301, 15. 355, 13. 22. capricorno subiecta 382, 19. in ea saxum et coelo occidit 281, 11.
 Thracica 249, 5. dioecesis 199, 1.
 Thracias ventus 104, 8.
 Thrasylces Thasius 98, 10.
 thronus cur solium appellatus 127, 5. qualis fuerit veterum regum 127, 7.
 Thucydides 239, 14.
 Thyone, mater Bacchi 72, 23.
 ad Tiberis ripam expositi Romulus et Remus 115, 9.
 Tiberius imp. 107, 16. 249, 18.
 Tigris fl. 102, 23.
 tiliacis tabulis veteres ad scribendum usi 11, 5.
 Timaeus 20, 3. 26, 13.
 Timius 152, 13.
 tirones 109, 12. 159, 12. quare milites non appellandi 159, 15. unde dicti 160, 7.
 Titanes 72, 16.
 titulus unde dicta dignitatis inscriptio 135, 18.
 Tmolus mons 84, 3.
 toga Romuli qualis fuerit 126, 18. unde dicta 126, 20. a Lydo vocatur *φασόλιος* ibid. 144, 20.
 togati qui et cur advocati dicti 201, 14. 20.
τοίμα dyas 17, 3.
 toni planetarum motu efficiuntur 14, 1.
 tonitru unde oriatur 50, 6. 299, 10.
 tonitruum et fulgetrum simul fiunt 300, 3. tonitruum emortuum 334, 9.
 diarium tonitruale P. Nigidii Figuli 306, 1. Romae peculiare 331, 17. tonitruale Fonteii 332.
 trabea 10, 10. 126, 13. qualis vestis 127, 3.
 tractatores 215, 13.
 traditio antiqua 107, 4.
 Traianus imp. 55, 1. eius nomina, genus, res 60, 16. 192, 13.
 traiectiones ignium 298, 10.
 Trebatius 139, 19.
 Treveri urbs 161, 11.
 Treveri Sygambri et Franci dicuntur 161, 10. duce Brenno Capitolium aggressi, a Manlio repulsi 161, 16.
 triacontas 37, 21.
 trias 18, 3. 77, 1. 92, 7. tres triades Timaei 20, 3.
 Triballi 159, 13.
 tribuni 65, 15. quare creati 155, 13. quando 149, 22. ensem gerebant et publicis servis utebantur 155, 15.
 tribus 65, 14. unde dictae 160, 10.
 tributorum varia nomina 264, 10. remissie 41, 2.
 tricenarii 37, 21.
τρίσκαρος Hercules 81, 18.
 Tristerides 73, 1.
 tripus 31, 10. 181, 23.

- triticum abundantius quam hordeum 330, 4. tritici proventus exiguus 324, 4.
- τροχίσκος* 42, 16. 60, 4.
- Tritonis canis 81, 20.
- trium decem numerus 32, 11.
- triumphus 3, 4.
- trivia 31, 14.
- trochiscus 182, 12.
- Troglodytae 96, 21.
- Troglodytica 304, 18. 354, 5. scorpionis subiecta 382, 15.
- Troianus equus 108, 1.
- tubarum crepitus auditus e coelo 280, 13.
- tubilustrium 75, 19.
- tufae 127, 19.
- turbo aërius 336, 3. turbo accensus 297, 6. quid significet 295, 1. 297, 24. noctu delatus 293, 20.
- turmarii 201, 21.
- Turnus 153, 15.
- Tuscorum observationes de regionibus de coelo tactis 306, 12. quemadmodum iuxta eorum disciplinam dignoscantur fulmina 338, 18.
- Cl. Tuscus sumpsit sua e sacris Etruscorum 381, 9. Cl. Tusci diarium totius anni 357, 1.
- Tyndareus Helenam filiam diis averruncis immolaturus 113, 6.
- Typhon mare 70, 13. cometes 101, 16. fulmen 340, 1.
- tyranni quo differant a principibus 123, 19. posteris quoque perniciosi 165, 1.
- Tyrrhenus Etruscos Lydorum mysteria edocuit 119, 4.
- Tyrrhenum mare Italiam alluens 339, 14.
- Τύχη* apud Homerum non invenitur, sed apud Hesiodum 41, 14. eius columna et inscriptio Byzantii 43, 10. 55, 1. 94, 4. cur bovina facie 70, 15.
- ulmi folia solstitio circumagunt 232, 7.
- Ulpianus 140, 2. 142, 6. 160, 20.
- Ulpianus Traianus 60, 16.
- Umbria 93, 16.
- Umbrorum dies 13, 14.
- universi natura ex contrariis viribus orta 4, 16. universum septem rebus conspicitur 25, 21. 26, 1. legibus naturalibus compositum, consilio numinis administratur 350, 11.
- Ioannes Lydus.*
- npupae in civitatibus conspectae 283, 11.
- Urania Venus 23, 13. 79, 1.
- ursa sidus 52, 14.
- uva in balneo praefectorum praetorio 179, 6.
- vaginarum 158, 14.
- Valens scriptor rerum Caesaris 95, 15.
- Valentinianus 69, 20.
- Valerius Publicola 145, 15.
- Vandali 167, 1. 236, 21. 248, 10. principes suos Astingos vocabant 248, 13.
- Varro 51, 19. 58, 20. 71, 12. 74, 10. 88, 14. 107, 2. 20. 108, 15. 119, 13. 122, 7. 125, 8. 130, 5. 179, 15. 269, 11. 285, 4. 381, 11.
- Varus 139, 4.
- vasa quaedam in iudicio usurpata 179, 20. 182, 1.
- vectigalia remittuntur 40, 19. vectigalia populi Rom. gravia 347, 3.
- Vei 156, 16.
- velox 12, 11.
- veneris abstinendum mense Iulio 96, 10.
- Veneti 43, 11. 65, 23. Venetus color 43, 12. 66, 2.
- Venetia 66, 4.
- ventorum pugna 58, 19. 74, 10. mutatio 105, 21. venti cardinales 104, 3. ventus morbidus 326, 11. et calidus 321, 11. venti frigidi 364, 14. ventus pluvias et tonitrua coacervans 363, 19.
- Venus Martis et Vulcani uxor 18, 1. 67, 13. 72, 2. eius ara in Circo 6, 7. natura 23, 11. Romanorum patrona 29, 3. floridorum praeses 65, 22. ei Aprilis sacer 77, 6. eius allegoria et nomen 77, 7 sqq. de nominibus, variis Veneribus 78, 4 sqq. origine etc. 79, 16 sqq. honoribus 80, 12.
- Veneri mare proprium 302, 23. et Hippeus cometa 285, 8. Veneris natalitia 117, 19. quando ei sacrificarint Romani 117, 13.
- Veneris stella lunae proxima quid significet 297, 4.
- vere vel autumno plerique motus terrae 350, 8. item fulmina 339, 1. ver aestuosum 328, 10. apricum 326, 9. veris initium 360, 7.
- veredi 12, 15. 200, 2. 254, 18.

- Vergiliarum ortus 107, 1. 866, 2. 374, 11. 375, 9. plerumque coniunctus cum fulminibus 339, 1. et motibus terrae 350, 9. earum oceanus 376, 27.
 vermes frumento nocentes 318, 12.
 verna, vernaculus 65, 13. 155, 16.
 vernum tempus i. e. Venus 77, 16.
 verutarii 158, 17.
 versus citantur 4, 14. 22. 15, 5. 18, 5. 23, 8. 29, 21. 31, 17. 55, 6. 68, 22. 94, 1. 253, 3. 263, 8.
 Vespasianus ad imperium promotus 277, 20. sub eo solis et lunae defectus 284, 6.
 vespertus ad lunam appropinquans 298, 15.
 Vesta a Romanis colitur 43, 20. eius feriae et pompa 93, 6. ignis aeternus 114, 24.
 veste barbarica uti Romanis non licuit 131, 2. vestem candidam qui gestarint 142, 10. vestis triumphalis 166, 15. vestes quaedam Augusti 169, 3. aureae Lydorum 258, 10.
 Vesuvius mons 266, 11.
 veterani 159, 3.
 apud veteres statuarum auctoritas 343, 19.
 vexilla 127, 20. 184, 3. 18.
 vexillarii 157, 13.
 vexillationes 157, 2.
 via lactea 25, 18.
 Vicellius Tagae interpres 276, 22. eius fragmentum de terrae motibus 350, 18.
 Victor 200, 11.
 vigiles creandi causa 161, 22. magistratibus adnumerari non solent 162, 2. eorum officium 162, 5.
 vindices 242, 10.
 vinearii 158, 21.
 vinum a Lydis inventum 3, 7. vini ubertas insperata 337, 18.
 virgae species coelestis 285, 1.
 Virgilius 126, 14. 130, 11. 140, 12. 147, 7. 161, 15.
 Virginius 147, 8.
 virgo sidus 7, 16.
 virgo in Laconica diis averruncis immolata 113, 4.
 virides 65, 20.
 visus auditu velocior 300, 4.
 Vitalianus 244, 2. 281, 1.
 Vitellius 139, 5. 277, 21.
 vitellus 139, 6.
 vitis fulmine tacta 342, 21. insigne magistri equitum 184, 10. biarchi 184, 14.
 Vittiges 248, 19.
 Vivianus 241, 16.
 vocales Graecorum 5, 8. septem 26, 16.
 vocem quando infans edat 45, 16. 90, 22. vocum septem varietates 26, 7.
 Vocontii 281, 20.
 volucres solis defectu tamquam media nocte delabentes 280, 21. volucrum interitus 338, 2.
 voluptates 65, 17.
 Vopiscus 138, 12.
 vortices ignei delabentes 316, 21.
 vota publica 57, 3. 71, 15.
 Vulcaniae insulae 91, 13.
 Vulcanus primus Aegypti rex 233, 10. Vulcani quattuor 91, 9. Vulcanus quid significet allegorice 91, 13. Veneris maritus 79, 4. Apollinis pater 108, 9.
 vulturis hepar morbi comitialis remedium 96, 1.
 Xanthicus 67, 21.
 Xanthus historicus 89, 8.
 Xenocrates 34, 9.
 Xenophanes 36, 7.
 Xerxes 102, 9.
 xiphias cometes 101, 15. 288, 21. 22.
 Xyaris 39, 7.
 Zeno 229, 9. 238, 7. 280, 13.
 Zenodotus 241, 19.
 zephyri venti 104, 6.
 Zephyri gigantis filius Amor 117, 16.
 Zephyrites mensis Martius 109, 7. *zephyral* quid 208, 21.
 Zeuxippus rex et forum 265, 13.
 zodiacus 9, 8.
 zonae quinque 22, 21.
 Zopyrus Herodotus 103, 7. (115, 12.)
 Zoroaster 14, 9. 16, 10. 274, 12.
 Zoticus praef. praet. 219, 10. 221, 3.

L I P S I A E,

EX OFFICINA H. G. THURNERI.

